ANO 14. N. 1
QUINTA-FEIRA 28 DE MARÇO DE 1929

ASSINATURA
P... ano tres rupiss

...PROPRIETARIO
G. ... Dessai
FA... ...CO

COMPOSICA... ...SAO
TIP. BHARAT CUS... ...EM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १
गुरुवार ता. २८ मार्च सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस-कुसमण कर्पे गोवा

Biblioteca Nacional
S. R.
Pangim

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito módico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosamente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मोटार
शेव्रोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजीपूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेव्रोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब--डीलर
पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार फाल्गुन व० ३ या शके १८५०

नूतन वर्षारंभ

तेरा अंकावर पाश्चिमात्य लोकांचा कटाक्ष असतो, हें महशूर आहे. तेरा गोरे लोक एकाच पंक्तींत कधींच जेवायला बसत नसतात किंवा एकत्र फिरायला जात नसतात. सुधारणेच्या शिखरावर विहरत असलेल्या पाश्चिमात्य राष्ट्रांतील लोकांचा तेरा अंकाबद्दल इतका प्रतिकुल ग्रह होण्यास कोणत्या अशुभ गोष्टी कारणीभुत झाल्या असतील त्या असोत, त्यांचें आह्मांला ऐतिहासिक कथन किंवा तात्विक विवरण करण्याचें कारण नाहीं. पण व्यवहारिकदृष्ट्या गत १३ सालीं त्यापूर्वीं कधींहि तितक्या तिव्रतेनें उपस्थित न झालेलीं संकटें भारतावर ओढवुन, त्याच्या असह्य भारानें तो कायमचा चेंगरला जातो कीं काय असें भासविणारी दुःखद स्थिति उत्पन्न झाल्यानें, तेरा अंक आह्मांलाहि अशुभ वाटूं लागल्यास आश्चर्य नाहीं.

पण तेरा अंकाच्या अशुभ व प्रतिकुल दिव्यांतून सहीसलामत पार पडण्याचें भारताला सामर्थ्य प्राप्त होऊन तो चौदाव्या वर्षांत प्रवेशूं शकला, यावरून भारतावर परमेश्वराची पूर्ण कृपादृष्टि आहे हें सिद्ध होतें. केवळ ईश्वरीकृपेनेंच तो स्वतःवर ओढवलेल्या अनेक भयंकर आपत्तींनां नामोहरम करून आजपर्यंत जीवंत राहूं शकला. व त्या संकट विमोचन कृपेचा आसरा जोंपर्यंत तुटणार नाही तोंपर्यंत मानवी सत्तेचीं कितीहि मोठीं प्राणघातक आक्रमणें त्याला नेस्तनाबूद करण्याचा अट्टाहास करूं लागलीं तरी त्यांचा हा प्रयत्न अजागळ स्थनवत् होऊन, भारताचें अस्तित्व टिकल्याविना खास राहणार नाहीं हें उघड होय. असो.

भारताचें अस्तित्व केवळ लोकसेवेसाठीं आहे. जनता दुःखविमुक्त होऊन ती सुखसमाधानानें नांदावी, एतदर्थ तिच्या ‘ त्रासकां’ची परिस्थित्यनुरूप कानउघाडणी करण्याची आपली जुनी परंपरा भारत या नूतन वर्षींहि अबाधित ठेवील. भारताचें राजकीय ध्येय काय आहे, हें सर्वश्रुत असल्यानें त्याची पुनरुक्ति न करतां इतकेंच येथें नमूद करितों कीं, ध्येयसंवर्धक सर्व साधनांचा सनदशीर अवलंब करण्याच्या कामीं तो कसलीच कुचराई करणार नाहीं. तात्पर्य, भूतकालाप्रमाणेंच आपलें वर्तमानकालीन कार्यहि लोकहितकारकच होईल, अशा दृष्टीनें भारत अव्याहत झटेल.

भारताभिमानी जनताजनार्दनाचे आभार मानण्याचें कर्तव्य आह्मीं गेल्याच्या मागील अंकीं पार पाडलेंच आहे. आतां, सरकारचे आभार मानण्याचें राहिलेलें तेवढें कार्य उरकून नूतन वर्षाचा— चौदाव्या वर्षाचा हा प्रस्तावना लेख आटोपता घेऊं.

सरकारनें भारताविरुद्ध अनेक खटले भरल्यामुळें, त्यांपासून उत्पन्न झालेल्या अनेक अडचणींशीं आह्मांस झगडावें लागलें. या झगड्यांत अनेक लहानमोठ्या अधिकाऱ्यांच्या बऱ्यावाईट स्वभावरचनेची परीक्षा करण्याचा — कधीं मनोरंजक तर कधीं मनोभंजक— वाव मिळाला. शिवाय हंसत मुखानें व बेफिकीर वृत्तीनें संकटांचे तडाखे सहन करण्यास लागणारें धैर्य त्या झगड्यापासून आह्मांला प्राप्त झालें तें निराळेंच. सरकारचीं कृपादृष्टी झाली नसती तर उपरोक्त अत्यंत मोल्यवान अशा दोन्हीं फायद्यांचा लाभ आह्मांस कदापि झाला नसता. ह्मणून भारतावर असलेल्या कृपादृष्टीबद्दल कृतज्ञतापूर्वक सरकारचेंहि आभार मानण्यास आह्मांस फार आनंद होत आहे. व असें झालें नसतें तर आमच्यासारखे कृतघ्न आह्मींच ठरलों असतों, यांत संदेह नाहीं.

तीनशें वर्षांपूर्वीं

इतिहास हें भूतकालाचें यथार्थ चित्र आहे. भाग्यशाली भूतकालांतून उज्ज्वल वर्तमानकाल उत्पन्न होत नसला किंवा अभागी भूतकालांतून वैभवसंपन्न वर्तमान राष्ट्रें उदयास आलेलीं असलीं तरी उन्नत भूतकाळ वर्तमानकालीन अपकर्षास न जुमानतां उज्वल भविष्यकाळ निर्माण करण्यांची धमक आणि आत्मविश्वास उत्पन्न करितो हें विसरतां येणार नाहीं. भूतकाळ मग तो सफल वा विफल कसा कां असेना तो अज्ञात असता तर भविष्य कालाविषयीं उपेक्षा वाढून वर्तमानकालीन कर्तव्याची अनास्था झाली असती. असो

तीनशें वर्षांपूर्वीं आदिलशाही, कुतुबशाही व निजामशाही यांच्या खास अम्मलाखालीं फारच थोडा मुलूख असला तरी जाधव, भोसले, मोरे, निंबाळकर, घाटगे, माने, घोरपडे, डफळे, सांवत, देशमुख, शिरके, गुजर, मोहिते, माहाडिक वगैरे प्रतिष्ठित सरदार–जाहागिरदारानीं मानसिक गुलामगिरी पतकरिल्यामुळें अखिल महाराष्ट्र मुसलमानी अमलाच्या आहारीं गेला होता. सामान्य लोक ह्या नाहीं तर त्या राष्ट्राची रयत ह्मणवुन घेत. कित्येक लोकप्रिय सरदारांच्या बाहुबलांत ‘रावाचा रंक आणि रंकाचा राव’ बनविण्यांची शक्ति असतांहि एकादें मुसलमानी राजघराण्यांचें वावलें डोकीवर घेऊन मिरवीत. फार झालें तर स्वतः त्याची वजिरी पतकरण्यापलीकडे त्यांची महत्वाकांक्षा जात नसे.

दक्षीण हिंदुस्थानांतील मुसलमानी सत्ता कित्येक प्रसंगीं जरी हिंदूंस ‘त्राही भगवान’ करून सोडी किंवा स्वतः हिंदूहि जरी स्वदेश व स्वधर्म यांविषयीं पूर्ण बेफिकीर असत तरी उत्तर हिंदुस्थानांतील मोंगलांची हिंसक वृत्ति आणि हिंदूंची दुबळी भावना यांची तुलना केली ह्मणजे ‘दगडापेक्षां वीट मऊ’ ह्मणावें लागेल. कारण उत्तर हिंदुस्थानांत अंतःकलहानें रजपुतांच्या क्षात्रतेजास ‘क्षय’ लागल्यापासून मुसलमानांस प्रबल प्रतिस्पर्धी न राहिल्यामुळें स्वसामर्थ्याची घमेंड उत्पन्न होऊन त्या उन्मादांत त्यानीं हिंदुसंस्कृतीचा उच्छेद मांडला.

अकबरासारख्या महान श्रेष्ट मुत्सद्दी सम्राटानें जरी त्याला आळा घालण्यांचा प्रयत्न केला तरी त्याचा फारसा परिणाम झाला नाहीं. हिंदूंकडून ‘हिंदु ह्मणून’ जिजियादि कर उकलण्यांच्या कल्पनेस ऊत आला होता. हिंदु स्त्रीयांचें शील आणि श्रीमंतांची संपत्ति यानां कधीं ‘राम’ ह्मणावा लागेल याचा भरंवसा नव्हता; मोंगल सम्राटानीं नवरोझ पाळण्यांची चाल पाडून कधीं कधीं डोकावणाऱ्या रजपुतांच्या स्वाभिमानांवर आधींच दरोडा घातला होता; तेजस्वी रजपूत राजेसुद्धां स्वतःच्या मुली मुसलमानाच्या घरांत घालून त्याच्या बदला मनसबदाऱ्या उपटण्यांस शरमत नव्हते; शेंकडो हिंदूनां अधार्मिक आक्रमणानें मुसलमान धर्माची दीक्षा देण्यांत येत होती; व देवालयें मोडून व फोडून मशिदी उभारणें नुसता मुसलमानाचा हातचा मळ होता. असो. नुकताच मोंगल सम्राटाचा आसुरी हव्यास उत्तर हिंदुस्थानाच्या मानानें कांहींशा सुखी महाराष्ट्राला झोंबूं लागल्यामुळें हें अरिष्ट कसें दूर होईल याकडे महाराष्ट्रीय मुत्सद्यांचें लक्ष लागलें होतें इतरहि शाहींत परस्पर चुरस असली तरी संघटीत होऊन स्वसंरक्षणाचा प्रयत्न करतील अशी राजकारणी पुरुषांना असलेली आशा निराशेच्या खाऱ्यांत कधींच जमा झाली होती एका शाहीविरुद्ध उचल करण्यांस दुसरी शाही मोंगलांस मदत करी. जाधवांसारखे अव्वल दर्जाचे सरदारहि मोंगलांस मिळाले, निजामशाही बचावतां बचावतां एकटा शहाजी मेतकुटीस आला, कुतुबशाही दमली, आदिलशाही गडबडली व व विजापूरकरांचा विरोध आणि गृहकलह ह्या दुहेरी सांपळ्यांत सांपडून शेवटीं निजामशाही मोंगलांच्या खोटेशाहीस बळी पडली. इकडे महाराष्ट्र देशाच्या पश्चिम किनाऱ्यावर पोर्तुगीज, इंग्लिश आणि डच लोक आपला जम बसवित होते. वसईपासून गोव्यांपर्यंतचा मुलुख पोर्तुगीजानीं बळकावला असून मुंबई बेटाच्या बाजूनें इंग्लिश लोक आपला ताबा चालवूं पहात.

पोर्तुगीजांची नजर मुलूखगिरी पेक्षां धर्मप्रसाराकडे अधिक असे. त्या भागांत डच लोकांचा फारसा जम बसला नाहीं. पण इंग्लिश लोकानीं मात्र पद्धतशीर पांयडा घातला होता. आर्यलंडांतील इंग्लिशांचा अनुभव ताजा असल्यामुळें त्यानीं उघड धर्मवेडाला वाव दिला नाहीं. तरी हिंदुधर्मावर चोरटे हल्ले चढविण्यांस ते मागें होते असें नाहीं.

गो. कृ. नाईक

साभार स्वीकार

चित्रमयजगतः-- महाराष्ट्र साहित्य साम्राज्यांत विद्यमानकालीं विहरत असलेल्या मासिकांत चित्रमयजगतानें उच्च प्रतीची योग्यता संपादन केली आहे, या विषयीं दुमत असणें शक्य नाहीं. ह्या एकाच मासिकांतील माहितीपूर्ण लेखांच्या वाचनानें व मननानें बहुश्रुतता प्राप्त होण्यास महत्वाची मदत होते. याचें कारण हें कीं चित्रमयजगतांतून एकाच विशिष्ट विषयाचें विवेचन येत नसून, तें बुद्धिमान लेखकांच्या कसलेल्या लेखणींतून उतरलेलें विविध लिखाण प्रसिद्ध करीत असतें. शिवाय चीन अंक, रशिया अंक, प्रत्येक जानेवारी महिन्यांचा खास अंक वगैरेंच्या रूपानें आपल्या वाचकांस अर्पित असलेल्या बहुमोल ज्ञानमेव्यामुळें चित्रमयजगताची लोकप्रियता त्याच्या उपयुक्ततेप्रमाणेंच दिवसेंदिवस वृद्धिंगत होत आहे. धार्मिक, राजकीय, शास्त्रीय, औद्योगिक, टीकात्मक वगैरे विद्वान लेखकांच्या हृदयस्पर्शी लेखांबरोबरच चित्रमयजगतांतून सुरस व सुंदर गोष्टी व मनोरंजक व मार्मिक कार्टुनादि प्रसिद्ध होत असतात. इतकेंहि असून कोणत्याहि उच्च प्रतीच्या मासिकांत येत नाहींत तितकीं छायाचित्रें चित्रमय जगतांत प्रसिद्ध होत असतात. ह्या बहुविध गोष्टींमुळें व रफ प्रतींची वर्गणी केवळ साडेतीन रुपये असल्यानें, मराठी मासिकांत चित्रमयजगतानें मुख्य स्थान पटकावलें असल्यास नवल नाहीं. दे. वासुकाका जोशी यांची असाधारण धडाडी, उत्कट देशप्रेम व अनुकरणीय निरपेक्षता ह्या सद्गुण समुच्चयानें चित्रमयजगतास लाभलेल्या विद्यमान भाग्योदयाबद्दल आह्मीं काकासाहेबांचें अंतःकरणपूर्वक अभिनंदन करितों. मराठी भाषा येत असलेल्या प्रत्येक गोमांतकीय कुटुंबानें चित्रमय जगताचा फायदा घेतल्याखेरीज राहूं नये, अशी शिफारस केल्याविना चित्रमयजगत वरील प्रस्तुतचा अभिप्राय आमच्यानें संपवत नाहीं.

संजीवनीप्रकाशः – हें आयुर्वेद विषयक मासिक कोचरा, जि. रत्नागिरी येथें रा. आनंदराव बाळकृष्ण रांगणेकर यांच्या संपादकत्वाखालीं प्रसिद्ध होत असून, त्याची वार्षिक वर्गणी अवघी २ रु. ४ आणे आहे.

OS BRAZOES DA ESCRIVIDAO

"Terra de salames e salamaleques"

"Esta terra, esta parvalheira de cabotinos e de derrotistas."

E' assim que encara Gôa e os seus habitantes o X.

O X. de certo pertence á classe dos donos. Pois com o desembaraço e sem cerimonia assim só falam os *donos* em casa dos *escravos*.

Recomendamos aos Florentinos, Patricios, Brutos, Cunhas e queijandos a conveniencia de gravar nos portões das suas casas as linhas acima, com a condição, porem, de a gravura se fazer com o ferro em braza!

Aquelas linhas são bem os brazões da escravidão!

OS VELHOS MANDAM ?!

A Camara Municipal de Bardês, que se denomina "Camara dos Novos" escolheu para seus representantes para o proximo Congresso Provincial dois cavalheiros francamente afectos á Camara que deixou ha pouco as cadeiras "senatoriaes". e que nós permitimo-nos qualificar de "Camara de Velhos".

Um diario da Capital depois das ultimas eleições camararias de Bardês, procurando fixar as determinantes do triunfo dos "novos" atribuia-o á influencia postuma do dr. Caetano do Rosario Faria, num artigo sob a epigrafe *Os mortos mandam.*

Agora em frente da escolha dos representantes a que nos referimos atraz, cremos que era caso para um novo estudo sob o tema *Os velhos mandam.*

NAO E' DE ADMIRAR

Promovido pelo Directorio do Congresso Provincial da India Portugueza realizou-se ha pouco uma conferencia sobre a valorisação das Novas Conquistas.

Segundo se lê na imprensa da capital, a concorrencia para a sessão foi muito aquem da espectativa. Não é de admirar. O público que ansia por obras, pouco se preocupa com palavras por mais solenes que estas sejam. E o público sabe da experiencia de muitos anos que o nosso Congresso Provincial, tal como vem agindo na vida politica e economica do paiz só é capaz de entreter, quando o momento reclama acção e acção definida e energica.

Mas que acção pode a India Portufiuesa esperar de um Congresso que o sr. T. Bragança Cunha disse e muito bem ser uma assemblea de funcionarios e pretendentes a funcionarios?!

E' verdade—o publico se desinteressou da ultima tentativa do Congresso — a conferencia, como tem vindo ultimamente alheiando-se do proprio Congresso. Pena é que *certos* que querem o Congresso para *eles* poderem falar em nome da India Portuguesa, como se esta terra não passasse de feudo *deles*,—pena é que *eles* não conseguem o apoio da opinião publica com facilidade e pelos processos por que arrancam as quotas das Comunidades Confrarias e Pagodes!

T. I. T.

Como sabem os leitores, o *Torneio Internacional de Tenis* que anualmente se realizava em Nova-Gôa, ficou este ano sem ser disputado por falta de quem quizesse competir com o sr. Antonio da Costa Paulino a quem, por este facto pertence legitimamente a honra de detentor da taça, como noticia um diario da capital.

Detentor da taça — é muito pouco, é nada, colega querido. Então não reparou que o *Torneio é Internacional* ?! Pois, querido colega, os tenistas *internacionaes*, deixando ás moscas o Torneio de Nova-Gôa, crearam—talvez inocentemente— ao sr. Antonio Paulino a reputação tremenda de *Campeão Internacional de Tenis!!!*

A QUEM COMPETIR

Há quem diga que o sr. Filandro de Carvalho, secretario da Relação de Nova Gôa, o mesmo que, com poucos anos de seu serviço, chegou a figurar na lista de maiores contribuintes — nem sempre devolve ás partes o excesso de preparos, no caso do provimento dos recursos e quando estes não hajam absorvido de todo os mesmos preparos.

Informam-nos, tambem, que o mesmo serventuario nem sempre se porta como deve, com os que tenham dependencias na Relação, dando impressão de que traz no seu bojo todo o mundo e seu pai.

A ser verdade o que nos narram, cumpre a quem competir, chamar á ordem o mesmo funcionario, para o prestigio daquele Venerando Tribunal.

J. J. DA CUNHA

Tivemos que reservar, mau grado nosso, para a edição seguinte de *O Bharat*, o artigo *Assunto de actualidade* da brilhante lavra deste nosso presado colaborador.

O artigo que está já composto contem sugestões importantes sobre o registo civil.

O BHARAT

Por causa da festividade de *Xigmó*, não se publicará a proxima edição do nosso jornal cujo pessoal, depois de consciencioso trabalho dum ano inteiro, pretende divertir se uns dias.

A India Portuguesa e o sr. Paulo da Gama

Um amigo mandou-nos de Lisbôa, a seguinte carta-protesto que deve ser publicada no diario republicano *O Povo*.

E' um nobre e altivo documento em que os nossos conterraneos acusam os abusos e malabarices do sr. Paulo da Gama.

Decididamente são outros os tempos. Anos atraz, esse cavalheiro que fizera do jornalismo o antro de obcenidades e de insultos, pensa hoje servir-se dele para a satisfação dos seus apetites estomacais...

Felizmente a geração que nos deve seguir, busca acima de tudo, salvar a honra da India. Os garopeiros politicos terão de reconhecer que por mais tempo-lhes não será facil continuar a enganar a opinião publica.

Os abusos terão o seu fim e os culpados espiarão as suas culpas.

Ei-la:

Exmo. sr. Mario Salgueiro, ilustre director de *O Povo*.

Recebeu v. com gentil hospitalidade no seu jornal o sr. Paulo da Gama. Não sabemos o motivo por que mudou do poiso, pois que ora nos aparece em *O Seculo*, ora nos surge no *Diario de Noticias*.

Para que toda a imprensa conheça o cavalheiro que se acoita á sombra desse nome, da sua gentilesa solicitamos a publicação da informação que segue.

Paulo da Gama é pseudonimo de José Inacio Francisco Loiola. Jornalista de vario matiz, catavento politico, a sua doblez é sobejamente conhecida na India. Monarquico, republicano, evolucionista, democratico, ele dança na corda bamba conforme o sortilegio que o inspira.

Foragido da terra por motivos que ele dirá, ele vai manobrando os cordelinhos de jornal em jornal para vêr se papa algum infeliz. Enquanto esfrega as mãos de contente para lêr a sua prosa na página principal dos grandes jornais, vai segredando para a terra que vai chegar ora como reitor do Liceu, ora como secretario do governo, e, quem sabe lá, talvez mesmo como governador...

Mas o que éle quere com artigos e balelas de que a verdade anda arredia, é baralhar para ver se nesta prestidigitação lhe cai nas unhas o rei de Oiros.

Mas é bom que se saiba que este jornalista que pretende ter a pobre India dentro do seu saco e por ela fala como procurador constituido, não gosa de categoria de embaixador, nem de moço de recados da pobre vitima. Aqui o declaramos sem receio de desmentido.

Nota — Ao ilustre general Craveiro Lopes a quem o celebrado jornalista anda fazendo um cêrco de comover, pedimos que se acautele com tal bicho.

Lisbôa, 18-2-29.

De V.

Filipe Pinto
Alvaro Amorim Pinto
José Pedro Colaço
Telo de Mascarenhas
Benedito Fulgencio Brito
Antonio da Cunha Gomes
José Paulo S. Teles
Matias Souza
Alvaro J. M. Dias
José Santo Fernandes
Martinho Faleiro
Antonio Furtado

ANO XIV No I

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Goa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

QUINTA-FEIRA, 28 DE MARÇO DE 192…

REDACÇAO E ADMINISTRAÇAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga
Número avulso, uma tanga

ARQUIVANDO...

Dum *Memorial* que, por acaso, nos chegou á mão, transcrevemos com a devida vénia os seguintes trechos:—

Exmos. Surs. Juizes:

O recorrente vê-se sériamente perplexo em frente da variabilidade constante das decisões que afectam o seu direito: Um Acc. reconhece-o como justo e exequivel; vem o segundo, confirmando aquele, em parte, e adoptando novo critério; por fim, vem o terceiro, que firma uma doutrina completamente nova, e diferente das dos dois primeiros, e, *baseado em lei que não está em vigor* é-lhe denegada a justiça.

Os agravados gritam que são 11.000 e tantas rupias, que o recorrente lhes quer extorquir...O V Tribunal da Relação rectificando, baixa aquele calculo a 2.000 e tantas rupias ...!

Ex-adverso, ainda, clama se que o pedido do recorrente é injusto e imoral. O Tribunal da Relação confirma que a doutrina do recorrente é perigosa, absurda e inaceitavel.

E esse perigo, absurdo e inaceitavel, não teria tido lugar, quando da plena vigência daqueles Accs., proferidos pelo mesmo Sapientissimo Tribunal, intervindo a maioria dos mesmissimos Juizes ?

E, ao abrigo e força dessa primitiva doutrina, o recorrente impetrando o seu direito, torna-o, hoje, perigoso, absurdo e inaceitavel...?

Pelo doc. ora junto, E, se vê que um Juiz desse V. Tribunal, dr. Cai[illegible] Gonçalves, absteve se de intervir num feito, porque um seu cunhado era advogado de uma das partes. O Mmo. Desembargador da Relação, Dr. Bruto da Costa, sem hesitação, relata o recurso minutado e assinado pelo seu irmão Brás Condorcet Bruto da Costa.

O mesmo Mmo. Dr. Bruto da Costa tambem interveiu no Acc. de Março de 1927 que, explicativamente, confirmou o Acc. de 1924, não se lembrando de, naquele, invocar o art. 25° do Dip. Leg. Col. n.° 38, como revogado o Dec. de 5 de Dezembro de 1910, nem do perigo, absurdo e inaceitabilidade que este encerra e que ora declara.

O Mmo Desembargador Presidente da Relação, Dr. Antonio Floriano de Noronha, foi quem tirou o Acc. de 1924 e interveiu no de 1927, e, por fim, no presente, de 8 de Janeiro de 1928, transitando por tão variadas opiniões.

Dos doc. A. B. e C. se vê que o mesmo Presidente da Relação *sempre* se tem abstido de informar sóbre o serviço do recorrente como magistrado, [por agravos profundos dele recebidos...! como declarou em 1924], tendo continuado até hoje a sua abstenção. Todavia tem intervindo, relatado e apreciado as decisões do recorrente, ut doc. D. e hoje digna-se apreciar os seus direitos como litigante ....

....

Et j'en passe.

AO SR. MINISTRO DAS COLONIAS

Solicitamos de s. excia. o sr. Ministro das Colónias que, por via do seu colega, dos Extrangeiros, procure apurar:

— quaes são os pontos da India-Ingleza onde existem núcleos de filhos de Gôa definitivamente estabelecidos.

— qual é o numero de individuos, que constituem esses núcleos.

— quantos destes núcleos foram aí organisados em areas especialmente cedidas ou destinadas pelo governo inglês para esse fim.

— se o governo da India-Ingleza costuma conceder ou concedeu facilidades para organisação destes núcleos e, na afirmativa, em que consistem estas facilidades.

— se os individuos que fazem parte destes núcleos são ou não ilustrados, pertencentes na sua totalidade á classe rica ou abastada.

— quantos dos individuos estabelecidos na India Inglesa, antes de o fazer, possuiam em Gôa casas e propriedades suas ou de seus antepassados, e que destino deram ou contam dar a estas casas e propriedades.

— o que os levou enfim a abandonar Gôa

Achamos urgentissima a necessidade deste inquerito, organisado por via dos representantes de Portugal na India-Inglesa, para que Portugal saiba praticamente os efeitos da sua orientação administrativa presente.

ECOS E CRITICA

UM CONTO

(*Ao sr. Zuzarte de Mendonça*)

"Uma vez, um lobo que passa com justa razão por ser um animal mais inteligente do seu reino e ainda mais inteligente do que certos do nosso reino, estava a atravessar a nado um ribeiro. Em certa altura o grande figurão viu-se apanhado numa corrente caudalosa.

E prestes a naufragar, o infeliz, na falsa concepção da sua propria grandeza, gritava: *Vai naufragar o mundo*! (sounsar buttál)."

Assim reza um conto indiano o qual, por ser interessante, tomamos a liberdade de dedicar ao sr. Zuzarte de Mendonça previamente traduzido para português, por s. excia. ignorar o concanim.

O conto é significativo, não é?

... MAS PARA BESTAS

Despertados por uma local da *A Terra* requisitamos de Bombaim a edição do *Indian National Herald* em que aparecem os artigos "Press Inquisition" e "Menace to Jornalism and a Warning".

Sugeria o bi-semanario de Margão a conveniencia de remeter aos poderes superiores o transunto do que diz a imprensa anglo-indiana. Boa sugestão. Nada milhor do que os poderes verificarem pessoalmente as graves consequencias que resultam para o prestigio da nação, de certas medidas inconsideradamente mandadas adaptar.

Gôa, enquadrada, na progressiva India Ingleza, não pode, de animo leve, ser tratada como um trecho do sertão.

A reacção do "espirito da epoca" é fatal e não tem de surgir de dentro. Para o nosso caso ela vem de fóra, vem donde os poderes deviam ser os primeiros a evitar que ela viesse.

Pois é verdade—em que pese aos Pimentas — *a marcha á ré* será boa; mas para bestas.

...MUITO OBRIGADOS!

Tem entrado aqui uma verdadeira avalanche de cartas e bilhetes, felicitando a redacção do *Bharat* por o Suprema Tribunal de Justiça ter mandado escrever o agravo duma decisão da Relação de Nova-Gôa, decisão para nós desfavoravel.

Como varias vezes neste lugar declaramos, para nós não existem alegrias nem tristezas, triunfos nem derrotas.

Pertencendo a uma raça sujeita—para nós só existe o dever! E quem cumpre o dever só pode esperar uma recompensa—que os mais cumpram o seu. Felicitações? Apenas consomem uma parte de energia preciosa.

No entanto, muito obrigados!

'अवघीं' ह्मणण्याचें कारण हें कीं मासिकांतील बहुमोल विषयांच्या मानानें २ रु. ४ ह्मणे वर्गणी ह्मणजे कांहींच नाहीं. ' संजीवनी प्रकाशांत ' आरोग्यविषयक अनुभविक, नित्योपयोगी व तात्विक विवेचन तर येतेंच, खेरीज हरेक रोगांवरील अचूक उपायांचा तर्कशुद्ध उल्लेखहि येत असतो. पै-मोलाच्या औषधावर रुपये कमावण्यास सोकावलेल्या औषधीवाल्यांचें बिंग चव्हाट्यावर टांगण्याचें जें लोकहितकारक धोरण संपादकानीं स्वीकारलें आहे, त्यामुळें ते स्तुतीस पात्र आहेत. हिंदुस्थानांतील वृत्तपत्रांतून 'रामबाण' औषधाच्या जितक्या जाहिराती झळकत असतात तितक्या इतरत्र क्वचितच दृष्टीस पडतील ! आणि त्या भपकेबाज जाहिरातींतून जाहिरला जात असलेला माल नव्वद टक्के नकली असल्यानें 'गरजूं'ची 'रामबाण' फसगत होत असल्यास आश्चर्य नाहीं ! ही फसवेगिरीची बजबजपुरी ' अलीकडील पेटंट औषधें व तीं तयार करण्याची सक्रीय माहिती ' या सदराखालीं सं. प्रकाशांत प्रसिद्ध होत असलेल्या माहितीनें बरीच टळेल, अशी आमची समजूत आहे सदर मासिकांतील इतर विषयहि माहिती पूर्ण व उपयुक्त असेच असतात. पण दुःखाची गोष्ट ही कीं, मासिकाच्या उपयुक्ततेच्या मानानें त्याला असावा तितका लोकाश्रय नाहीं ! महाराष्ट्रांत आयुर्वेदाची उपासना करणारे लोक हजारानीं असतांना, 'संजीवनी प्रकाश'सारख्या रोगनिवारक मोहिमेला स्फूर्तिदायक पाठिंबा देणाऱ्या मासिकाचें जीवित कष्टमय होणें, हें त्यांस लाजीरवाणें नव्हे काय ? आर्यवैद्यकाचा धंदा चालवणारे गोमांतकीय गृहस्थ, बाकीच्या दृष्टीनें तर असोच पण स्वतःचा धंदा उत्तम चालावा ह्मणून तरी, संजीवनी प्रकाशाचे वर्गणीदार होऊन त्यास सहाय्य करतील अशी आह्मांस आशा आहे.

लोकजागृतिः— हें साप्ताहिक दे. भ. पंजाबकेसरी लालालजपतराय यांचे स्मरणार्थ पुणें येथें रा. दामोदर गोविंद भुसारी यांच्या नेतृत्वाखालीं प्रकाशित होत असतें. धर्म व राष्ट्र यांच्या उन्नतीला प्रोत्साहक अशा प्रचलित विषयांची **लोकजागृतींत** निर्भीडपणें चर्चा करण्यांत येत असते. वार्षिक वर्गणी ट. ख. २ रु. असून आकार **भारताचा** आहे. लजपतरायांच्या स्मरणार्थ प्रस्तुत वृत्तपत्र चालवण्यांत येत असल्यानें तें राष्ट्रीयांच्या आश्रयास पात्र आहे.

सुदर्शनः— महाराष्ट्रसाहित्यप्रेमी जनतेंत महाराष्ट्रभाषाभूषण आजगांवकर यांचा परिचय नसलेली एकादी व्यक्ति असेल असें आह्मांस वाटत नाहीं. त्यांच्या संतचरित्रांमुळें ते सर्वत्र सु-प्रसिद्ध आहेत. प्रस्तुत साप्ताहिकाचे मुख्य संपादक या नात्यानें आजगांवकर यांची जोड व सहसंपादक या नात्यानें रा. रामकृष्ण विठ्ठल मतकरी यांचा पाठिंबा मिळाला असल्यानें सुदर्शनाच्या दर्शनास वाचकवर्ग नेहमींच उत्सुक असल्यास नवल नाहीं. सुंदर व गोड भाषासरणी, उपयुक्त व विपुल माहिती आणि प्रचलित राजकारणाचें सुसंगत व कोटिबाज विवेचन इत्याद्यनेक बहुमोल गुणांमुळें सुदर्शनाची लोकप्रियता दिवसेंदिवस शुक्लेंदुवत वृद्धिमान होत असलेली पाहून आह्मांस समाधान वाटतें. सुदर्शन दीर्घायुषी होवो, असें इच्छितों. वा. व ट. खर्चासह २ रु ४ आणे. मिळण्याचा पत्ता:— ज. र. आजगांवकर, चाळ ' डी ' मांगवाडी, मुंबई.

वर्तमानसार

—गेल्या ता. १०।३।२९ रविवार रोजीं दो. जयवंत घ. मळकर्णेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं येथील लोकशिक्षण मालेतर्फे कुमार रघुवीर विष्णु शिरवैकर व घारू प्रभू गांवकर यांचीं अनुक्रमें ' शिवाजी महाराज ' व ' दों आफोंसु येन्हीकीस ' या ऐतिहासिक पुरुषांवर भाषणें झालीं. रा. हेगडे देसाई यांनीं जगांतील घडामोडींचें कथन केलें. गेल्याच्या मागील रविवारीं रा. राजाराम रा. शिरवैकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं ' शांति व ज्ञान ' या विषयावर कुमार दामोदर शिवा शिरवैकर, ' स्वच्छता ' या विषयावर कुमार जयदेव केशव बोरकर व ' मुलांचीं कर्तव्यें ' या विषयावर शांतानंद विश्वनाथ शिरवैकर यांचीं भाषणें झालीं. रा. श्रीपाद नीळकंठ भेंडे व कृष्ण फळ देसाई यांचींहि भाषणें झालीं. आणि गेल्या रविवारीं रा. हेगडे देसाई यांच्या अध्यक्षतेखालीं कुमार घनःशाम गोविंद शिरवैकर यांचें 'बंधुप्रेमा'वर व कु. रघुवीर वि. शिरवैकर यांचें ' कोणास कोणी हसूं नये ' या विषयावर भाषणें झालीं. जगांतील घडामोडी अध्यक्षांनीं सांगितल्या.

—मुंबईच्या धरपकडीनंतर मुंबई येथें भरलेल्या सभेंत नुकतीच अटक झालेले रा. डांगे यांच्या पत्नी श्रीमति डांगे यांचें भाषण होऊन त्यानीं ' पुढारी तुरुंगांत गेले तरी तुह्मी आपली मजूरसंघाची चळवळ सुरू ठेवा ' असा मजुरानां उपदेश केला. ह्याच सभेंत मि. कांसल यांच्या १२ वर्षांच्या मुलानेंहि भाषण केलें. ज्या राष्ट्रांत बायका व मुलें यानां आपल्या कर्तव्याची जाणीव होऊं लागलेली असते त्यावेळीं त्याचा अभ्युदय दूर नाहीं, असें खास समजावें.

— नवाकाळपत्राचे संपादक खाडीलकर यांच्याविरुद्ध भरण्यांत आलेल्या खटल्याचें काम स्पेशल ज्युरीपुढें लवकरच सुरू होईल.

--येथील न्यायखात्याच्या अधिकारी लोकांत महत्वाच्या बदल्या होणार असल्याची वार्ता आहे. काय होईल तें लवकरच दिसेल।

--'मुष्टीफंड संस्था' लोलयें, या संस्थेंत शिक्षकाचें काम करण्यासाठीं एक हुषार व अभिमानानें काम करणारा शिक्षक पाहिजे आहे. पगार २० रु. लायकीप्रमाणें वाढविला जाईल. गरजूंनीं पत्रव्यवहार करावा अगर समक्ष भेटावें असी संस्थेचे सेक्रेटरी याचना करतात.

--मुंबईच्या ' आंग्लो-लुजितानु ' पत्रांत पणजीचें हॉयकोर्ट अपीलांचे निकाल लांबणीवर टांकीत असल्याबद्दल एक तक्रारलेख प्रसिद्ध झाला आहे.

--' हनुमान सिनेमा' नावांचा सिनेमा ह्मापसें येथें स्थापण्यांत आला आहे.

–गेल्या जानेवारी महिन्यांत लोरेंस मार्कीस येथें २३६ लोक नोकरीविना वेकार हिंडत होते. त्यांत १५९ युरोपियन होते.

--मोर्जी येथील विद्याप्रसारक समाजाची नियमावली सरकाररीत्या मान्य करण्यांत आली.

--केंपें येथील रिकाम्या झालेल्या तात्रेलियांवाच्या जागेवर बाशारेल कायतान द सौज यांची नेमणूक होईल, असें ह्मणतात.

--महाराष्ट नाटक मंडळीचा मुक्काम सांप्रत पणजी येथें आहे. माधव संगीत नाटक मंडळीचे खेळ मडगांवच्या श्रीदामोदर भुवनांत होत आहेत.

—रा. गजानन शांबा शेणवी प्रियोळकर हे मुंबई विश्वविद्यालयाच्या पी. ई. च्या परीक्षेत पहिल्या वर्गांत पहिले आल्याबद्दल आह्मीं त्यांचें सकौतुक अभिनंदन करितों.

— ब्रिटीश हिंदुस्थानांत ठिकठिकाच्या मजूर - पुढाऱ्यांस अटक करण्यांत आली असून त्यांच्या झडत्याहि घेण्यांत आल्या. गिरफदार केलेल्या पुढाऱ्यांस मीरत येथें नेण्यांत आलें असून, येत्या महिन्याच्या ३ तारखेला त्यांच्यावरील खटला सुनावणीस निघणार आहे. हिंदुस्थानावरील बादशाही सत्ता मोडून टाकण्याचा त्यानीं गुप्त कट केला होता, असा कैदी लोकाविरुद्ध आरोप ठेवण्यांत आला आहे ! पुण्याच्या चित्रशाळेचीहि झडती घेण्यांत आली होती ! सदरील धरपकड व झडत्यामुळें सर्वत्र असंतोषाचा वणवा भडकूं लागला असून, सरकारचें सांप्रतचें धोरण हें भावी दडपशाहीचें दुश्चिन्ह होय, असें तेथील कित्येक पुढाऱ्यांचें मत आहे.

—महायुद्धांत प्रसिद्धीस आलेले मॉर्शल फॉक हे दिवंगत झाले.

—दिल्ली येथील रा. अनंत वी. नाईक यांच्या नेतृत्वाखालीं चालू असलेली इंग्रजी शाळा सरकारी आज्ञेनें बंद करण्यांत आली !

—बच.विरुद्ध अमानुल्लांस मदत करीत असल्याचा रशियावर कित्येकांचा आरोप आहे !

—" मानाजी गंगाराम जाधव हा पांच सहा मनुष्यें बरोबर घेऊन कोल्हाट्यांचे खेळ करीत हिंडत आहे. त्याला कित्येक मामलेदार, वकील व पोलीस कमांडर यानीं शिफारस पत्रें दिलीं आहेत. पण एकहि खेळ चित्ताकर्षक वठत नसून सारी भर बडबडीवर आहे. शिफारस पत्रांनां फसूं नये ह्मणून ही सावधगिरीची सूचना देत आहें. शिफारस पत्रें फुकट खेळाच्या मोबदल्यांत मिळविलीं असण्यांचा संभव आहे," असें एक प्रेक्षक कळवितात.

—ह्माडोळ येथील श्रीह्माळसा देवीच्या गाभाऱ्यांत एक मुसलमान 'तांबट' शिरून, त्यानें दागिन्यावर डल्ला मारण्याचा प्रयत्न केला होता; पण ऐन वेळीं चोर पकडला जाऊन त्याला पोलीसच्या स्वाधीन करण्यांत आलें. त्याचे साथीदार मात्र अजून स्वातंत्र्य सुख उपभोगीत आहेत।

--अखिल भारतीय हिंदु महासभा, शाखा गोमांतक या संस्थेतर्फे सुरतच्या हिंदु सभेच्या अधिवेशनाला उपस्थित रहाण्यासाठीं, सदरील संस्थेचे कांहीं सदस्य रवाना झाले आहेत.

--"धरपकड्यानां व झडत्या जऱ्यान सरकारनें सुरवात केली असली तरी हिंदी लोक कॉंग्रेसच्या कार्यक्रमापासून लवमात्रहि ढळणार नाहींत." असें पं. जवाहीर लाल नेहरू यानीं प्रसिद्ध केलें आहे.

सूचना

सालाबादप्रमाणें शिमग्याच्या सणानिमित्त भारताचा येत्या गुरुवारचा अंक प्रसिद्ध होणार नाहीं

पोर्तुगीज शिक्षणप्रसारक मराठा समाज

संस्थेच्या १६ व १७ व्या नियमानुसार, संस्थेचे एकंदर सभासद व हितचिंतक वर्गास कळण्यासाठी जाहीर करण्यांत येतें कीं, संस्थेच्या विद्यमानें भरणारी येती वार्षिक परिषद, अधिवेशन पांचवें, शिरोडकर बंधु भगिनी यांच्या मागणीनुसार, मु. **शिरोडा-गोवा** येथें भरणार आहे. परिषदेचे अध्यक्ष व तारण शिरोडकरांचे स्वागत मंडळ लवकरच जाहीर करील. तूर्त ज्यांना परिषदेसंबंधीं कांहीं माहिती पाहिजे असेल किंवा सूचना, ठराव, निबंधात्मक भाषणें पाठवावयाचीं असतील त्यानीं स्वागतमंडळाचे मुख्य चिटणीस श्री. मुरारी का. शिरोडकर तूर्त मु० मुंबई, रामचंद्र मॅन्शन, सॅंडहर्स्ट रोड, या त्यांच्या पत्त्यावर ता. २५ एप्रिलपर्यंत व तदनंतर मु. शिरोडा गोवा श्री कामाक्षी स्थळ येथें, पत्रव्यवहार करावा.

परिषद समाजोन्नतीचा प्रश्न सोडविण्यासाठीं भरणार असल्याकारणानें, ती यशस्वी करण्यास सर्वांनीं झटावें, अशीं विनंति आहे.

पणजी–गोवा, ता. १८ मार्च सन १९२९

नारायण आ. कारवार
सं. सेक्रेटरी

ANUNCIOS

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação deste no Boletim Oficial citando a Gourú Velpina, de Cusquem de Cotigão, como viuva e herdeira do finado executado Punom Bivam Velipo que foi da mesma ora ausente em parte incerta de Elapur do territorio Britanico da sentença proferida nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional promove contra o dito Punó, sentença pela qual foram adjudicados provisoriamente á Fazenda Nacional os bens penhorados na mesma execução. Para ser público se expediu este. Quepem, 8 de Fevereiro de 1929

O escrivão do 1° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa vão á praça para venda em hasta publica à porta do tribunal judicial desta comarca no dia 16 do proximo mez de Abril ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios:— Direito á tregessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros denominado "Cansarantem Venctexa Porbuchem sorodio" avaliado por 200 rupias; Direito á tregessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros e outras arvores denominado "Quindolcaralem" avaliado por 100 rupias; e Direito a uma tregessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros e outras arvores denominado "Tolеacodil" avaliado por 50 rupias, todos situados em Poinguinim, discritos respectivamente por inteiro na Conservatoria desta comarca sob o n°s 3570, 3571 e 3572 e penhorados nos autos civeis de execução por custas que o Ministerio Público nesta Comarca move a Sonsó Naique de Ordofondo de Poinguinim por apenso aos de policia correcional que lhe move o dito Magistrado. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co proprietarios e os representantes do credor falecido Visnum Santú Baló, casado proprietario de Sadolcem de Poinguinim a cujo favor e a de Esvonta Crisna Baló, se acha registada uma hipoteca no livro C. nove sob a inscrição n° 2792 para segurança da quantia de 130 rupias. O que para ser publico se expediu este.

Quepem, 9 de Março de 1929
O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação deste no Boletim Oficial citando o reu Jeronimo Fernandes, de Bali e ora residente em Bombaim do territorio Britanico, em parte incerta para no prazo de dez dias, findo o de éditos pagar no cartorio do escrivão que este subscreve a quantia de 110:15:10 proveniente de custas liquidadas nos autos crimes de policia correcional sumaria que o Ministerio Público promoveu contra citando e outro ou dentro do mesmo prazo nomear bens suficientes para o pagamento de quantia exequenda, custas e sêlos mais acrescidos de exe-cução sob pena de se devolver esse direito ao exequente Ministerio Público e seguir a execução seus termos á revelia. Para ser público se expediu este.

Quepem, 1 de Fevereiro de 1929.
O escrivão do 1° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo Juizo do Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, que este assina, correm editos de 30 dias a contar da 2a. publicação deste no Boletim oficial citando o executado, actual possuidor dos bens sobre que foi registada a hipoteca Bicu Vital Parobo Gauncar vulgo Parú, casado, proprietario de Loliem, e ora ausente em Bombaim, em parte incerta, para no praso de dez dias, findo o de éditos pagar juntamente com outros ao requerente Somum Sinai Audi, de Cuncolim, o capital de 600 rupias, constante da escritura publica de 4 de Abril de 1886, lavrada pelo tabelião desta comarca sido, Melo, a fl. 39 v. té fl. 40 v. do respectivo livro, com seus juros vencidos e não pagos desde 18 de Abril de 1922 até aqui @ de 37½% ao ano, os venci dos digo os vencendos pena convencional de uma rupia diaria desde a la citação e outras responsabilidades emergentes da citada escritura, alem de custas da execução sob pena de seguir esta os ulterior res com penhora dos bens sobre que pesa a hipoteca. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 27 de Fevereiro de 1929.
O escrivão do 1° oficio
Joaquim Anselmo Caraciol Viegas
Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica, à porta do tribunal judicial desta comarca no dia 16 do proximo mez de Abril, ás 10 horas pela 2 a vez e por metade do seu valor os seguintes predios: — Direito á metade do predio rustico denominado "Vadolavaingona poiquim" ou "Vadola" da cultura de arroz, avaliado por 150 rupias; Direito á metade do predio rustico denominado "Cunem Patoli vaingona" por outro nome "Cunem patoli" da cultura de arroz avaliado por 170 rupias; Direito á metade do predio rustico denominado "Sassona tcoxima poiquim,, por outro nome "Sassona" da cultura de arroz, avaliado por 150 rupias; Direito á metade do predio rustico denominado "Boroda Vitola arum poiquim" da cultura de coqueiros, mangueiras e outras arvores, avaliado por 75 rupias; e direito a sete dazasseis avos do predio rustico denominado "Sanvorcandem" da cultura de arroz, avaliado por 650 rupias os primeiros quatro situados em Cacorá e o ùltimo em Mada de Cacorá, descritos respectivamente por inteiro na conservatoria desta comarca sob os n°s 14816, 14817, 14819, 14821 e 9981 penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Dotú Butó Gaunço Dessai de Xeldem move a Xencora Saunto e mulher Anandi de Cacorá. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão interino do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 9 de proximo mez de Abril ás 10 horas pela segunda vez e por metade do seu valor os seguintes predios: Direito a decima parte da varzea "Golchopattó" da cultura de arroz, sito em Curchorem do valor de 424:04:04 e Direito a um oitavo da varzea denominada "Patentil Pató" da cultura de arroz, em duas novidades de sorodio e vangana, sito em Cacorá do valor de 157:4:8 discritos respectivamente na conservatoria desta comarca sob os n°s 335 e 438 e penhorados nos autos civeis de execução fiscal que Atmara Xembú Sinai Sanvordencar, de Sanvordem, como subrogatario da exequente a Fazenda Nacional move a Gongadora Ladú Sinai Sanvordencar e outros de Sanvordem actuais representantes do executado Xencora Xambá Sinai que foi da mesma de Sanvordem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de março de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

144-7

Biblioteca Nacional S. R. Panjim

ANO 14. N. 2
[QU]INTA-FEIRA 11 DE AB[R]IL DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

[D]IRECTOR E PROPRIETARIO
P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

[COM]POSICAO E IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २
गुरुवार ता. ११ एप्रिल सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन -भारत प्रेस-कुसमण कर्पे गोवा

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito módico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosamente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मोटार
शेव्रोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजीपूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेव्रोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग. सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब--डीलर

पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार चैत्र शु० २ या शके १८५१

हिन्दुधर्मकारण व हिंदि भाषा.

अखिल भारतीय हिंदुमहासभेचें १२ वें अधिवेशन, शुद्धिसभेची परिषद व अस्पृश्योद्धार परिषद या तीन हिंदुधर्मप्रोत्साहक संस्थांच्या कार्यक्रमानें गेल्या मार्च महिन्याचे अखेरचे तीन दिवस व चालू महिन्याचा प्रथम दिवस मिळून चार दिवस सुरत येथें मोठ्या धामधुमींत गेले. आपल्या परम पवित्र व पूज्य धर्मास प्रस्तुत परिस्थित्यनुरूप पूर्ण कार्यक्षम बनवून, परधर्मीयांच्या आडदांड व आततायी आक्रमणांपासून त्याला कसलाच उपसर्ग पोंचू नये व 'हिंदु तेवढे एक' या भावनेला जोरकस व जोमकस चालना मिळावी, ह्या परमुच्च हेतूनें हिंदुस्थानांतील सर्व प्रांतांचे धर्माभिमानी व देशाभिमानी हिंदु पुढारी सुरत शहरीं जमा झाले होते. उपरोक्त चार दिवसांत सुरत नगर आपादमस्तक पूर्ण 'हिंदु'स्थानीच बनलें होतें, असें ह्मटल्यास अतिशयोक्ति होणार नाहीं. भिन्नभिन्न ठिकाणच्या त्या भिन्न भिन्न लोकांचे निरनिराळे पेहराव पाहून फार कौतुक वाटे. कंबरेखालील देहाचा भाग धोतरानें वेष्टून व त्या वरील शिल्लक भाग नुसत्या सदऱ्यानें सुंदरवून 'मुक्त' मस्तकानें कित्येक 'भाई' जसे उपरिनिर्दिष्ट सभांतून आस्थापूर्वक वावरतानां दिसत असत, तसेच मंदीलयुक्त किंवा गांधीटोपीयुक्त डोकीं खेरीज करून, पूर्ण मुसलमानी—अकबरी पोशाकानीं सजलेलेहि नरश्रेष्ठ झळकत असत. गांधीटोपीवाल्यांचा भरणा जरी आपल्या असामान्य संख्याबलानें सभांस दीपवीत होता तरी पुणेरी पगडीवालेहि ममत्व बुद्धीनें धर्मकारणार्थ झटतानां दिसत असत. मालवीय 'मार्क' मंदिलाचीं माणसें जशीं मुसलमानांचा मुर्दाडपणा मारण्याची मुत्सद्देगिरी मनःपूर्वक सुचवीत होतीं, तशींच लालाजी 'छाप' पेहराव्यांचींहि माणसें पाताळयंत्री 'मौलानां'च्या कपटी जाळ्यांतून मुक्त होण्याचे उपाय दाखवीत. तात्पर्य, स्थानभिन्नत्वानुरूप पेहरावांत चित्रवैचित्र्य असलेले पण लेखारंभीं व्यक्त केलेल्या उद्देश्यानें एकत्रित झालेले ते अखिल हिंदुस्थानांतील हिंदुधर्म पुढारी सुरतेच्या 'लजपतराय' मंटपांत मोकळ्या मनानें चर्चा करीत असतानां पहाण्याचें ज्यांना भाग्य लाभलें असेल, त्यांचीं अंतःकरणें आनंदोर्मींनीं, उसळलीं असलीं पाहिजेत, यांत शंका नाहीं.

पण उपरोक्त तीन सभांतून केवळ गृहस्थाश्रमीच लोक वावरत असत, असा मात्र कोणी मलता गैरसमज करून घेऊं नये. कारण, संसारी लोकांप्रमाणेंच संन्याशी–महंत–पंडितानींहि सुरतेंतील धर्मकारणांत भाग घेतला होता. जटाधारी व दाढीवाले रामदासी पंथीय लोक एकीकडे आढळत असत तर दुसरीकडे भगवी छाटीवाले मुंडनमिश्रहि आसनस्थ दिसत. शुद्धिसभेचे अध्यक्ष तर एक संन्याशीच होते, हें आज सर्वांना कळून चुकलेंच आहे. थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे हिंदुस्थानच्या पूर्व–पश्चिम व दक्षिण–उत्तर टोंकांच्या गृहस्थाश्रमींच व्यक्तींनीं वरील महत्वाच्या धर्मोद्धार कार्यांत भाग घेतला नसून हिंदमातेच्या प्रमुख त्यागी महात्म्यांनींहि आपल्या उपस्थिततेनें हिंदुधर्मकारणास उत्तेजक स्फूर्ति देण्याचें आपलें प्रवृत्तिपर कार्य पार पाडीत असत. सुरतेंत संसार व परमार्थ हे दोघेहि परस्परांना मिठी मारून धर्मरक्षणाचें महत्कार्य करतांनां अवलोकून ज्या हिंदुधर्मीय प्रेक्षकांच्या डोळ्यांतून प्रेमाश्रु गळाले नाहींत, असा प्रेक्षक विरळाच, अशी आमची तरी कल्पना आहे. असो.

उपरोक्त तीनहि सभांतून संमत झालेल्या ठरावांच्या प्रतिवृत्तांवरून त्यांचें सर्वसामान्य स्वरूप लोकांना कळलेंच आहे. औपचारिक ठराव वगळले तर "शुद्धीचें कार्य अखंडीत चालू ठेवणें, कोणत्याहि पंथाचे, वर्णाचे किंवा जातीचे असोत पण हिंदु तेवढे एक मानण्याची भावना सर्व तऱ्हेच्या मार्गानीं प्रसृत करणें, व हरतऱ्हेच्या उपायानीं अस्पृश्यांच्या अस्पृश्यतेला मूठमाती देणें"—हेंच त्या ठरावांचें सूत्रमय उद्दिष्ट होय. व हें उद्दिष्ट हस्तगत करीत असतानां पोर्तुगीज हिंदुस्थानांतील हिंदु काय, किंवा फ्रेंच हिंदुस्थानांतील हिंदु काय, त्यानीं ब्रिटिश हिंदुस्थानांतील हिंदु लोकांच्या हातांत हात घालून झटणें किती अत्यावश्यक आहे, हेंहि उपरोक्त सभांतून घोषीत करण्यांत आलें. ह्मणजे राजकीय दृष्ट्या सदरील तीनहि प्रदेश परस्परांपासून भिन्न भिन्न असले तरी धार्मिक व सांस्कृतिक दृष्ट्या ते एकच असून त्यांच्यांत कसलाच भेद मानण्याचें कारण नाहीं, हें तत्व सुरतेच्या धर्मकारणानें शिक्कामोर्तब केलें व ठरावांचें कार्यक्षेत्र कायमचें ठरवून टांकलें. अर्थात ब्रिटीश सीमेंतील हिंदूंस शुद्धिसभा, हिंदुसभा व अछूतोद्धार सभा, या गोष्टींत जितका आपलेपणा व आत्मीय भावना वाटत आहे, तितकाच आपलेपणा व तितकीच आत्मीयता पोर्तुगीज व फ्रेंच सीमेंतील हिंदूंसहि वाटली पाहिजे हें उघड होय व असें झालें तरच हिंदुस्थानांतील सर्व हिंदु बलवान होऊन हिंदुधर्म परधर्मीयांच्या आक्रमणांपासून ते रक्षण करण्याला पात्र होतील हेंहि स्पष्ट होय.

धर्म व संस्कृति या दोन्हीं दृष्टीनीं आह्मीं हिंदुस्थानापासून वेगळे राहणें शक्यच नाहीं पण धर्म व संस्कृति रक्षणारे व उत्तेजित करणारे हरिदास–शास्त्री हिंदुस्थानांतील महाराष्ट्रच आह्मांस आजपर्यंत पुरवीत आला असल्यानें, हिंदुस्थानांतील इतर भागाशीं आमचें असावें तितकें दळणवळण नाहीं, हें प्रांजलपणें कबूल केल्याविना गत्यंतर नाहीं. ही स्थिति स्थैर्य मतींत ठेवणें शक्यहि नाहीं व योग्यहि नाहीं. आणि हिंदुस्थानच्या महाराष्ट्र व्यतिरिक्त सर्व भागांशी गोमांतकीय हिंदूंचें दळणवळण चालू ठेवायचें असेल तर सर्वांआधीं गोमांतकीयानी हिंदी भाषेंत मराठी इतकेंच प्राविण्य संपादन केलें पाहिजे. कारण महाराष्ट्राबाहेर मराठीची डाळ शिजत नस. ल्यानें व हिंदी भाषा राष्ट्रीयत्वाच्या पदास पोंचली असल्यानें, महाराष्ट्रेयेतर लोकांशीं विचारविनिमय करावयाचा असेल, तर हिंदी भाषा शिकल्याखेरीज आह्मांस दुसरा मार्गच नाहीं.

सुरतेच्या सभांतील सर्व कार्यक्रम हिंदींतून होत असत. महाराष्ट्रीय, बंगाली, पंजाबी शिख, सिंधी, गुजराथीसुद्धां हिंदींतून भाषणें करीत असत. हिंदी भाषेशिवाय दुसरी कोणतीहि भाषा वापरण्यास जवळ जवळ प्रतिबंधच होता, असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. हिंदी भाषा उत्तम रीतीनें बोलतां येत नसल्यानें मराठींतून मोकळ्या मनानें विचार प्रदर्शन करण्यास आह्मांस जड जाई व त्यामुळें क्षणभर लाजहि वाटे. तशी स्थिति यापुढें होऊं नये ह्मणून आह्मीं हिंदी भाषेचा प्रचार करण्याचा सिद्धांत तर केलाच आहे. पण आमच्या सर्व हिंदुधर्मीय बंधूनीं या प्रचारकार्यास हातभार लावल्यासच तें यशस्वी होणार आहे, हें उघड होय. एक व्यक्ति ती काय करणार ?

हिंदी भाषा नुसती समजून भागावयाचें नाहीं. ती अस्खलित बोलतां आली तरच उपयोग. ह्मणून सर्व गोमांतकीय हिंदुबंधूंस आमची कळकळीचीं विज्ञप्ति आहे कीं, बंधूनों, जर तुह्मांस हिंदुस्थानांतील धर्मबंधूंशीं विचारविनिमय करावयाचा असेल, धर्मकार्यार्थ त्यांच्या खांद्याला खांदा भिडवून झटावयाचें असेल व त्यांच्या मनांतील भावार्थ योग्य रीतीनें समजून घ्यावयाचा असेल, तर तुह्मीं हिंदी भाषेंत प्राविण्य संपादन करा ! हिंदीभाषेवर प्रभुत्व मिळवा ! ! हिंदीभाषा आपलीसी करा ! ! !

हिंदीभाषेविना हिंदुस्थानीं लोकांशीं आमचें दळणवळण अशक्य चीज आहे, हें आह्मीं स्वानुभवानें सांगतों. तुह्मांस पाहिजे तितक्या भाषा तुह्मीं शिका; पण हिंदी भाषेला प्रमुख स्थान द्या एक हिंदी भाषा उत्तम बोलतां आली, तर तुह्मी हिंदुस्थानांतील कोठल्याहि भागांत धर्मकारण करण्यास पात्र व्हाल. नाहीं तर तुमची विद्वत्ता आकुंचित क्षेत्र ओलांडण्यास असमर्थ होईल, हें पक्कें ध्यानांत ठेवा !

आह्मांस आशा आहे कीं, धर्मरक्षणाच्या कार्याकडे नजर देऊन तसेंच राष्ट्रीयभाषेचा सोपेपणा लक्ष्यांत आणून, आमचे बांधव हिंदी भाषेंत प्राविण्य संपादण्यांचे कामीं ताबडतोब लागतील.

इतस्ततः

" केल्यानें देशाटन पंडित मैत्री सभेत संचार " या तिन्हीं गोष्टींचा लाभ आह्मांला सुरतेच्या प्रवासामुळें होऊन आमच्या ज्ञानांत महत्वाची भर पडली, हें येथें सूचित केल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं. प्रत्यक्ष वस्तुस्थिति व वर्तमानपत्रीय वर्णनानें तिची आह्मीं करीत असलेली कल्पना, यांत किती महदंतर असतें, या गोष्टीचा आह्मांस पडताळा आला. उदाहरणार्थ, कोणताहि स्वयंसेवक ह्मटला ह्मणजे तो हुशार, चाणाक्ष व शिस्तवान असा असला पाहिजे, अशी आमची समजूत होती; परंतु खुद्द सुरतनिवासी स्वयंसेवकांनीं ती आमची समजूत आपल्या अज्ञानानें चुकीची ठरविली ! व प्रो. माणिकराव यांच्या शिस्तींत तयार झालेलें स्वयंसेवक दल आणि मुंबईहून आणवलेली स्वयंसेवक सेना, या उभयतानींहि आपापल्या तडफदार कर्तबगारीनें आह्मांस नारीगार केलें नसतें, तर स्वयंसेवकांविषयींची कल्पना आह्मांस बदलावी लागली असती. सुरतेच्या स्थानिक स्वयंसेवकांच्या हालचालींत शिस्त नसण्याचें कारण जें आह्मांस मागाहून समजलें तें हें कीं, बचा–इ–साकूच्या सैन्यभरतीप्रमाणें त्यांची परिषदेच्या फक्त दोन तीन दिवस आधीं स्वयंसेवक दलांत भरती करण्यांत आली होती ! असा प्रकार इतरत्र होऊं नये ह्मणून मुद्दाम या गोष्टीचा आह्मीं उल्लेख केला आहे.

* * *

सार्वजनिक सभा भरवण्याचे प्रसंग गोमांतकांत अनेकदां येत असून त्यांतून स्वयंसेवकाचें काम करण्यासहि अनेक तरुण अहमहमिकेनें पुढें येत असतात. पण त्यांची कर्तबगारी सोळा आणे शिस्तवार असते अशांतला नेहमींच प्रकार असतो, असें मात्र नाहीं. मडगांवच्या बालचमूंतील स्वयंसेवक व ह्मापसेंच्या स्वयंसेवक मंडळांतील तरुण आपली कामगिरी साधारण बरी बजावीत असतात; पण त्यानां उत्तम स्वयंसेवक बनण्यास लागणाऱ्या शिस्तवार शारीरिक शिक्षणाची जोड मिळाली असती, तर सध्यापेक्षांहि त्यांचा लौकिक खचित वा-

ANO XIV Nº 2

QUINTA-FEIRA, 11 DE ABRIL DE 192[illegible]

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Goa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÇÃO E ADMINISTRAÇÃO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga
Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Assunto de actualidade

A proposta do Codigo do Registo Civil do Estado da India está sendo discutida por uma comissão, composta de alguns vogais do Conselho do Governo. E' necessario, antes de mais, ter em vista que ela foi redigida pelo elemento oficial, não com o fim de facilitar ao povo os actos do registo civil, mas de procurar o bem dos funcionarios que fazem parte da maquina montada, a começar pelo Conservador Geral, Conservadores, Oficiais e Ajudantes de postos etc.

Enquanto o C. do Governo fôr constituido da forma como o é, nunca o povo pode esperar que se transformem estas maquinas segundo as suas reclamações e desejos, ainda com a maioria de vogais eleitos no Conselho do Governo. O elemento oficial que está zelando com pés e mãos os seus interesses, nunca consentirá que haja mudança no quadro de burocracia levantando toda a especie de dificuldades para reduzir a pó e cinzas a menor oposição que se esboce da parte do elemento popular.

A proposito da discussão do Código do R. C. soou que um dos vogais eleitos propoz que o nascimento e obito e outros actos sejam registados nas regedorias, como tambem que os casamentos sejam celebrados nas mesmas estações. Isso foi como que tivesse caido um raio. A oposição foi cerrada. A primeira objecção foi, talvez, que era necessario remodelar para esse fim toda a proposta. Ora aquilo é tão facil que se pode redigir dentro de poucos pias nova proposta e isso não vai a matar, pois que o serviço do registo Civil corre normalmente.

Mas o ponto principal é que os srs. conservadores e os oficiais e ajudantes do registo civil ficaram em ocio e *sem postas* que são os vencimentos de exercicio que lhes vão ser fixados. A principal e mais importante parte da proposta do Codigo do R. C. consiste, ao elemento oficial, em emolumentos que vai receber o Conservador Geral e os vencimentos anuais que vão ser fixados para os conservadores, oficiais e ajudantes do registo Civil.

Felizmente, estas entidades não são de serventia vitalicia e o governo pode despedi-las, preferindo-as, em identidade de circunstancias, para outros cargos públicos.

Alem disso, os conservadores são advogados provisionarios e muitos dos oficiais e ajudantes de registo são medicos e exercem a medicina, como podem aqueles exercer a advocacia.

Podia-se ainda conciliar tudo mantendo por ora, para os 3 concelhos, os 3 conservadores, como inspectores de registo que, para o futuro, fossem feitos nas regedorias, recebendo eles por esse serviço e transporte, uma certa parte de emolumentos arrecadados pelos regedores segundo a proporção que for marcada.

A fortalesa do elemento oficial é, porem, inexpugnavel. Pode levantar a questão de que os regedores são amoviveis e que nas Novas Conquistas eles não tem capacidade para registar os actos de que trata o Codigo do Registo Civil.

O governo, neste caso, estabelecerá como norma que a nomeação de regedores seja valida por 5 anos, podendo ser reconduzidos. Neste momento, nas Velhas Conquistas ha regedores *cronicos*, isto é, tem 10, 15 e 20 anos de serviço.

Quanto ao Registo Civil em outros concelhos, os postos de Satari vão ficar, nos termos do Código, ao cargo de chefes de circunscrições, os de Sanguem e Canacona a cargo dos *regedores das freguesias*, notem bem, os de Diu e Angediva a cargo dos comandantes de postos militares e os de Damão Pequeno a cargo do comandante do posto policial.

Ficaram excluidos os concelhos de Damão, Nagar-Aveli, e nas Novas Conquistas, os de Pernem, Pondá e Sanquelim. Ora nestes concelhos pode o governo manter no entanto, as repartições e os postos, como os ha actualmente, já que assim quere.

Mas nas Velhas Conquistas, nos Concelhos de Bardez, Salsete e Ilhas, todo o serviço de registo Civil deve passar a ser feito nas regedorias de cada freguesia, extinguindo-se desde já as Conservatorias e os Postos. Creiam que os Conselheiros que, assim, terão feito desde que foi instalado o Conselho do Governo, a melhor obra, em beneficio do povo mudo daqueles concelhos, extendendo-se mais tarde igual beneficio, para Pernem, Pondá, Sanquelim e Damão Grande.

Esta é a melhor solução para o problema do registo civil, que vem agitando a massa do povo, desde que foi estabelecido. E não é novidade o que alvitramos, porque no tempo de monarquia, os actos de registo civil quanto aos não catolicos, eram feitos, nas respectivas regedorias, ainda nas Novas Conquistas, não se podendo admitir que os regedores aí se tenham embrutecido ou retrogradado depois da queda de monarquia e com o advento da Republica para se dizer agora que os regedores nas Novas Conquistas, não tem capacidade para executar os actos de registo civil.

O governo, repetimos, é inexpugnavel e ha de conseguir tudo quanto quere acerca do Codigo de Registo Civil. Mas os vogais representantes do povo deixem, pelo menos, consignado na acta o seu voto.

J. J. da Cunha

PRO-BARDEZ

A extinção do Liceu Municipal e um facto. Vai em breve ser decretada pelo Governo da Metropole... Não faltará porem quem laconicamente peça a sua manutensão para o luxo do brioso concelho de Bardês. Nós porem auscultamos a opinião pública perante a lição pratica dos factos. A necessidade de qualquer estabelecimento de ensino publico se acentua cada vez mais pelos beneficios que daí o povo aufere. Beneficios educativos, instructivos, morais e enfim materiais. Beneficios fisicos nunca os nossos estabelecimentos de ensino portuguès poderão prodigalisar, sendo pelo contrario muito fecundos na creação de legião de amanuenses... Não passam de autenticas forjas de cidadãos á mingua de uma fatia á mesa orçamental. E do maior resultado desses beneficios advem fatalmente o progresso do estabelecimento. Acorrem de diversos cantos e recantos alunos afim de levarem daí as noções de dignidade, de patriotismo, de educação e de instrução. E os numeros falam pela escola. Linguagem muda, mas eloquente. Linguagem esmagadora, mas grata. E essa linguagem brotada da alma do

povo que reserva por esses semeadores mestres da escola que instilam nessas crianças cuja educação lhes foi entregue a noção do dever, que infiltram nos seus alunos o germen da fé, altares no seu coração. Estamos assim num circulo vicioso. O mestre com deverés para com a escola e o aluno com deveres para com o mestre e enfim a escola com deveres para com o povo.

Cumprir o dever, na medida do possivel—é o fim. Nesse momento esse fim é praticamente, almejado pela opinião pública que se evidenceia com factos e se patenteia com cifras.

Há uns 8 anos que o Liceu Municipal de Mapuçá tinha desde a sua fundação a média de 300 alunos. Esse número veiu de ano a ano decrescendo progressivamente a ponto de últimos 4 anos não atingir a cifra de 100 alunos. Foi dispensado o professor provisorio. O ensino secundario em Bardes é completamente abandonado. A mocidade foge dele, a opinião publica vergasta-o e marca com o ferrete da cifra esmagadora.

¿Qual é o motivo desse abandono, dessa fuga precipitada? Não o sabemos, nem o queremos saber, pois não nos interessa o *quid*, mas o que nos cumpre acentuar neste momento é que a opinião publica lançou a tese: *a extinção da escola secundaria*. Que o Governo tome medidas ou não, pouco lhe interessa. Ela marcha e dá passos assustadores. A diminuição de alunos obrigou a dispensa do professor provisorio e crêmos que não tardará a raiar o dia em que ela, altiva e triunfante, dispense o proprio estabelecimento.

Um outro facto que nos cumpre frisar é a *percentagem* de alunos que passam naquele estabelecimento. O *percentage* nas escolas inglesas é o factor predominante de qualquer escola. Ele representa o esforço despendido pelo professorado para com os alunos. Ele é o cavaleiro enamorado da opinião publica que á guisa de seus encantos, lhe vai perseguindo ... Esse *percentage* é completamente posto de parte neste estabelecimento, ele é talvez olvidado pelo professorado.

A imprensa local publicou o resultado do Liceu Municipal.

1 ° ano—passou quasi tudo.

Conclusão—Preparação primaria esplendida.

2 ° ano — Passou quasi metade.

Conclusão — Salve-se quem puder.

3 ° ano — Dos 28 passaram só 5.

Conclusão — Uma autentica *blague*.

O resultado do 3 ° ano ¿será devido ao facto de esses alunos, no caso de passarem, terem de vir exibir a sua sciencia no Liceu Central? Ou será uma autentica selecção *draconiana*?

E há quem queira a manutensão do Liceu, dotando o de um edificio escolar novo que custará ao municipio milhares de rupias que aí serão sepultadas para auferir beneficio mediocre só.

X.

ECOS E CRITICA

UM ALVITRE

Numa conferencia feita em Poona, o sr. dr. Antonio José de Noronha, nosso conterraneo residente naquela cidade, lembrou a conveniencia de se instituir "6 subsidios de 6 mil rupias cada, por 5 anos, para 5 filhos de Gôa fazerem qualquer curso especial nos centros cultos."

O dinheiro para fazer face aos encargos de subsidio o dito sr. dr. Noronha entende que o mesmo deve ser apurado criando um fundo capaz de render 32 mil rupias ao ano, fundo este constituido pela cota de 8 tangas sobré cada jono, cobravel durante 5 anos, o que espera-se que dê alguns laques.

A sugestão é bôa pelo fim que visa; mas deveras simplista pelo meio que sugere para a criação do fundo.

E' verdade. O sr. dr. Noronha que quere que se tirem 8 tangas sobre cada jono, não deve, porem, esquecer-se de que ha comunidades onde o jono é inferior a 8 tangas.

Alem disto é iniquo obrigar a pagar uma taxa uniforme a quem receber 300 rupias de jono e tambem a quem não levanta da comunidade sinão umas 5 a 10 rupias.

E' o que por ora cumpre-nos observar em nome da escoria *"que fica em Gôa"*.

UM REVERENDO

Um certo reverendo e para mais educador num Colégio inglez foi condenado pelo modelar juiz dr. Artur Rebelo por ter espancado uma mulher do povo.

Não acompanhamos o processo—nem tal nos era possivel estando assim longe.

E, porisso, seria uma obra meritoria se alguma alma caridosa nos informasse se o crime foi passional ou foi comum. Na primeira hipotese a nossa simpatia é toda pelo reverendo. Do contrario desejariamos que sua reverendissima nos explicasse em que texto sagrado, em que enciclica ou breve pontificia foi buscar o *latim* para um procedimento assim abjecto, sempre condenavel e mil vezes condenavel quando parte duma personagem serafica como é s. reverendissima!

Pois sua reverendissima não conhece o conceito de que nem sequer com uma flor se bate a mulher!!?

OS PATARATAS!

Numa "Carta de Poona" que aparece num diario da Capital, firmada por S. N., a mesma que torna publica a sugestão do sr. dr. Antonio José de Noronha e a que nos referimos noutra local, lê se o seguinte que, de resto, não tem proposito como o proprio autor sem querer talvez, confessa.

"...Mas maior pena ainda é que os filhos de Gôa, os de maior inteligencia e de maior prestabilidade, exerçam a sua actividade nos dominios do Governo Inglez......"

"E o que é que fica em Gôa?"

"Eu não responderei e nem este é o meu proposito"

Mas, suposta a licença do S. N., vamos responder nós.

O que fica em Gôa, não passa de *Escoria*.

O lamentavel, todavia, é que, quando os jornais ingleses como *Times of India* publicam artigos caluniando e ofendendo os goeses, como ainda ha pouco sucedeu, torna se preciso,—perante o silencio dos tais de *maior inteligencia e de maior prestabilidade*, que exercem a sua actividade nos Dominios do Governo Inglez, — que um da *escoria* vá levantar a luva atirada á nossa cara.

O que lhes sobra em basofia, falta-lhes em coragem! Os pataratas!

ISTO, SO' NESTA TERRA!!

O sr. Sahacari, tendo sido multado pelo comando de Policia de Bicholim por empregar a camionete, de que é proprietario e conductor, no transporte de passageiros entre Mapuçá e Sanquelim, o mesmo sr. recusou-se a pagar a multa por injusta e arbitraria.

O comando remeteu o processo á justiça que decidiu a favor do sr. Sahacari, observando num dos considerandos da sentença que o facto de existir uma carreira de autos entre Betim e Sanquelim não impedia quem quer de fazer o serviço de automoveis de aluguer na mesma linha, uma vez que não o fizesse de *extremo a extremo*, isto é, de Sanquelim a Betim e vice-versa.

Não obstante esta sentença, o Comando de Policia de Bicholim, sabemos, tornou a impedir que o mesmo sr. Sahacari explorasse o troço de Mapuçá a Sanquelim, excedendo da sua autoridade até o ponto de arrancar das mãos do conductor a respectiva carta de circulação!

Eis como as proprias autoridades, a quem cabe exigir do publico o cumprimento da lei, mostram o seu respeito pela propria lei!

Isto, só nesta terra!!

Este numero foi visado pela Censura.

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta comarca no dia dezasseis de Abril proximo pelas dez horas, e por maior lanço que se oferecer a cima da sua avaliação os seguintes bens: Metade da varzea "Zai bl i" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por mil rupias. Predio da varzea "Culna" da cultura de arros, sito na mesma, avaliado por setecentas rupias, e predio da varzea denominado 'Colodem ou Colopcotem, da cultura de arroz, sito na mesma, avaliado por seissentas rupias, todos discritos na conservatoria do registo predial desta comarca sob o número trezentos e onze, trezentos e doze e trezentos e treze no livro B dois a folhas quatrocentas cinquenta e oito, quatrocentas sessenta e duas e quatrocentas sessenta e quatro e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Xexi Naique Curadó de Cuncolim promove contra Subraia Sesguiri Poi Arvodcar, de Cacorá e residente em Colomba O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado e bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem os seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. O que para ser público se expediu este.

Quepem, 22 de Março de 1929

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal desta comarca no dia 19 de Abril seguinte pelas 10 horas, pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer á cima da sua avaliação os seguintes bens: 3/4 do lado de norte do predio rustico denominado "Bomchepursa-deulacodil bagaeta" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Bali, direito a 4.a parte de cada um dos predios denominados "Palmar e varzea" "Patiem" com sua car reirra de coqueiros 1.a adição sito em Cuncolim, Palmar denominado Gadvadó, Palmar Gadvadó, Palmar Gadvadó, Palmar Gadvadó e Predio devoluto Gadvadó situados em Assolnã, discritos respectivamente na conservatoria do registo predial desta comarca sob os n ° s 10269 a fls 153 do L. B. n ° 29, 8779, 8780, 8781, 8782, 8783 e 8784 a fls 142 té 144 v. do Livro B. 5 novo, avaliados em 2.000, 2.000, 1.200, 30, 30, 30 e 10 rupias, tudo respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Maria Carmina Almeida por outro nome Carmelina Almeida, de Cuncolim, promove contra Maria Etelvina Fernandes, viuva de Francisco Optacio d'Almeida de Assolnã e outros. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co proprietarios e quinhoeiros, para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

AVISO

No dia 13 deste mez, ás 10 horas, á porta do hotel do sr. Dantas em Curchorem, será vendido em lanço público o coco da Sociedade Patriotica dos B. das Novas Conquistas, do colhimento de Março último.

Uguem, 2 de Abril de 1929.
Napoleão da Cruz
Administrador dos Campos

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação deste no Boletim Oficial citando o executado Govinda Subrai Boto de Ponscondem de Loliem, e ora residente em Karvar do territoria britanico em parte incerta, para no praso de 10 dias, findo o de éditos pagar no cartorio do escrivão que este subscreve a quantia de 18:05:10 proveniente de custas liquidadas nos autos de execução por custas que o Ministerio Publico promove contra Gones Ananta Boto, de Ponoscondem de Loliem por apenso aos autos de embargos de terceiro em que é embargante Gonessa Ananta Boto, de Ponoscondem dé Loliem e embargado Antá Vamona Porob, de Loliem, apensos estes aos de execução hipotecaria em que é exequente Naraina Zoirama Naique, de Camorlim e residente em Loliem e executado Subodra Porbina, de Loliem, ou dentro do igual praso nomear a penhora bens suficientes para o pagamento da quantia exequenda, mais custas e selos acrescidos da execução sob pena de se devolver êsse direito ao exequente Ministerio Público e seguir a execução seus termos á revelia. Para ser publico se expediu este. Quepem, 11 de Março de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas.

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

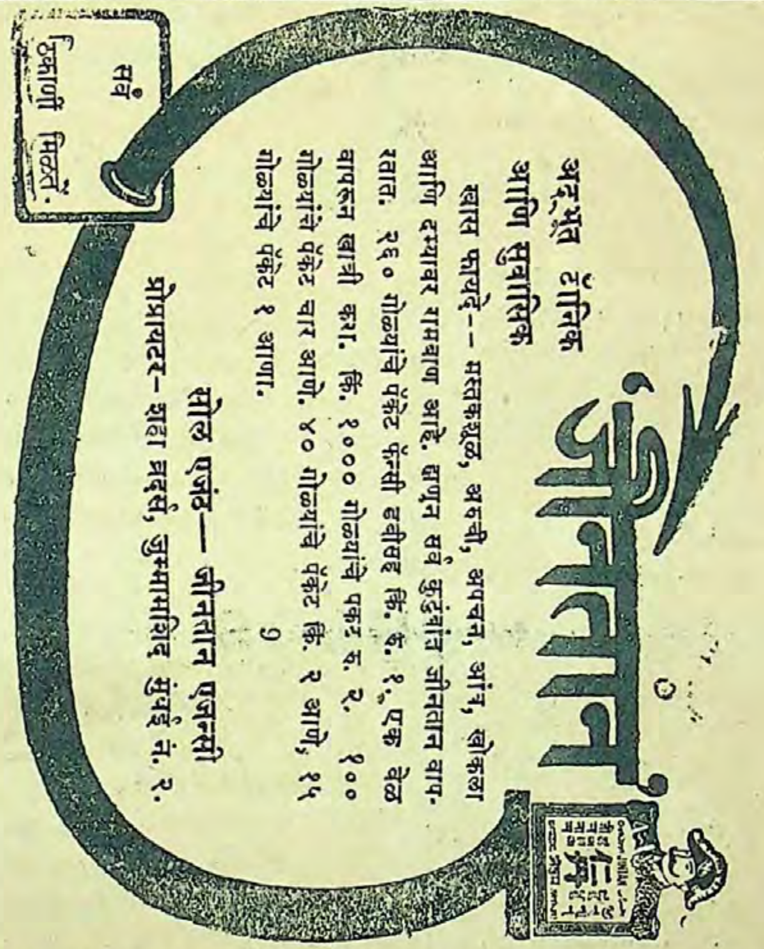

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदास. शोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छाया. चित्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूह भेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचे डावपेंच व आगळवेणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व चिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सार्वत्र वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्व सान्या जनतेला आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे ह्या अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोत. इतरांकरितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षानंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहीरात देऊन आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

पहिल्या वर्षींचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वींचीच ! आगाऊ रु. २०१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङमय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाला उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

दुसऱ्या वर्षीं नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन्न) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.

समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राकथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें काल मानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राकथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत वैसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
(२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
(१) तत्वज्ञानाची सरणी
(२) राजकीय प्रवृत्ति
(३) 'धर्म' विषयक भावना
(४) सामुदायिक संघटन
(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें
(६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
[४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राकथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्यो हितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-मुलांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहिराती] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ढला असता, यांत संशय नाहीं. गोमांतकांतील स्वयंसेवक महाराष्ट्रांतील डॉ. हर्डीकर यांच्या शिस्तीखालीं तयार झालेल्या स्वयंसेवकांप्रमाणेंच नमूनेदार व्हावेत, या हेतूनें तथील एक तज्ञ शिक्षकाची आह्मी मागणी केली असून तिला मान्यताहि मिळाली आहे. बहुतकरून येत्या पावसाळयाच्या सुमारास ते शिक्षक गोमांतकीय स्वयंसेवक होऊं इच्छिणाऱ्या लोकांस लाठी, काठी, भाला, मलखांब वगैरेंचें शिक्षण देण्यास येथें येतील अशी अटकळ आहे.

* × *

ज्या गोमांतकीय लोकांनीं सुरतेच्या सभांतून भाग घेतला, त्यांना हिंदुस्थानांतील लोकांनी अत्यंत प्रेमळपणानें वागविलें, हें येथें साभार नमूद करण्यास आनंद वाटतो. गोमांतकीय प्रतिनिधींचें ह्मणणें ऐकून घेऊन त्यांस विषयनियामक मंडळांत व सभेंत ठरावांवर भाषण करण्याची संधि दिली. त्यांच्या आदरातिथ्यांत कसलीच कमतरता पडूं नये, एतदर्थ पूर्ण व्यवस्था ठेवण्यांत आली होती. यावरून गोमांतकीयांबद्दल आमच्या हिंदुस्थाननिवासी बंधूंत किती निरपेक्ष व पवित्र प्रेम वसत आहे, याची आमच्या वाचकांस सहज कल्पना होईल. गोमांतकीय शाखेतर्फे रा. हेगडे देसाई, व्यं. वि. वैद्य, गो. कृ. नाईक व तीन नवशुद्धित गावड सुरतेच्या सभांनां उपस्थित होते. नवशुद्धितांचें सुरतेंत जमलेल्या सर्व पुढाऱ्यानी हार्दिक स्वागत केलेंच; पण पं. सत्यार्थी यानीं तर नवहिंदूंच्या बिऱ्हाडीं येऊन साश्रु नयनानीं त्यानां आलींगन दिलें. कित्येकानीं तर शुद्धिसभेंत झालेल्या गोपाळ गावड्याच्या कोंकणी भाषणाचा अर्थ कळवून घेण्यास पराकाष्ठेची जिज्ञासा व्यक्त केली. एवंच, गोमांतकीय प्रतिनिधी सुरतेच्या सभानां उपस्थित राहिल्यानें, गोवा व अखिल हिंदुस्थान या उभयतांतील धार्मिक व सांस्कृतिक संबंध अधिक निकट व घट्ट होण्यास सहाय्य झालें, असें आत्मश्लाघेचा दोष पत्करूनहि, ह्मटल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं.

× * ×

गेल्या रविवारीं येथील बालोन्नति समाजाच्या लोकशिक्षण मालेतर्फे रा. उपा बा. कामत यांचें 'माझा आफ्रिकेचा प्रवास व अनुभव' या विषयावर दो. जयवंत घ. मळकर्णेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं व्याख्यान झालें. रा. हेगडे देसाई यांनीं व्याख्यात्यांची ओळख करून देऊन परदेशगमनानें त्यानीं बजावलेल्या कामगिरीचा गारैवपर उल्लेख केला. तसेंच परदेशगमनांचें उद्दिष्ट काय असावें, हेंहि विशद केलें. व्याख्यात्यानीं आंगोल व लिजबोअ येथील आपले अनुभव सांगून लौकिक व कीर्ति मिळवण्यासाठीं सुशिक्षित तरुणांनीं परदेशगमनाचा मार्ग पत्करल्याशिवाय अन्य तरणोपाय कसं नाहीं, हें मुद्देसूद रीतीनें सांगितलें. शेवटीं अध्यक्षांच्या गोड व स्फूर्तिदायक समारोपानंतर सभा संपली. 'आधीं केलें, आणि मग सांगितलें' अशा स्वरूपाची रा. उ. बा कामत यांच्या व्याख्यानांची शिकवण असल्यानें, त्यांच्या उग्देशाचा आमचे सुशिक्षित लोक फायदा घेऊन आपलें नशीब करकाढतील, अशी आह्मांस निश्चिति आहे.

वर्तमानसार

—काल रोजीं मडगांवच्या "सारस्वत ब्राह्मणसमाजा"चा १७ वा वाढदिवस श्री सुब्राय रामकृष्ण सामंत यांच्या अध्यक्षतेखालीं साजरा झाला. डॉ. भाऊदाजी लाड यांच्या तसबिरीचा अनावरण विधिहि यशस्वी रीतीनें पार पडला. समाजाची यंदांची व्याख्यानमाला प्रो. बा. वा. सांवर्डेकर, रा शिवा फट्टू पै आंगले व रा. श्रीपाद म. भाटे एम्. ए, पुणें हें गुंफणार असून आज रोजीं रा. सामंत यांच्या अध्यक्षतेखालीं 'देशी भाषेंतून राज्यकारभार' ह्या विषयाची चर्चा होणार आहे. ही सभा 'एकाद्या कायदेमंडळाची बैठक मानून त्याप्रमाणें तिचें काम चालेल' असें आमंत्रणपत्रकवरून समजतें हा नवा उपक्रम, भावि काळांत येथील राज्यकारभाराचें गाडें सुरळीत चालवण्यास आवश्यक असणाऱ्या गुणांचें पोषण करण्यास कारणीभूत होणार असल्यानें, त्याबद्दल आह्मीं समाजचालकांचें हार्दिक अभिनंदन करितों. मात्र व्याख्यानांचीं संख्या उतरवण्यांत आल्यामुळें दिलगिरी व्यक्त केल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं.

—ज. मासानु दे आमोरीं यांच्यानंतर येथील गव्हर्नर जनरलेच जागीं माजी मुख्य पोलीसकमांडर ज. क्राव्हैर लोपीस यांची नेमणूक होणार असल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे.

—"मोरज येथील विद्याप्रसारक समाजाच्या सरस्वतिमंदीर शाळेची वार्षिक परीक्षा ता. २१ मार्च १९२९ रोजीं ह्मापसें येथील सारस्वत विद्यालयाचे हेडमास्तर श्री. सोयराजी रामचंद्र आरवंदेकर आणि श्री. अनंत र. टोपले यांनीं घेतली. परीक्षेस ६३ मुलें बसलीं त्यांपैकी ५० मुलें पास झालीं." असें गोविंद रामचंद्र पत्की मुख्याध्यापक सरस्वती मंदीर मोरज, हे कळवितात.

—सुरतेच्या शुद्धिपरिषदेनें धर्मभास्कर विनायक महाराज मसूरकर यांचा शुद्धिकार्याबद्दल मोठा गौरव केला. महाराज आपल्या शिष्यांसमवेत सुरतेच्या सभांना उपस्थित होते.

—गेल्या सोमवार व बुधवार रोजीं येथें जोराचा पाऊस पडला. ऐन पावसाळ्याचा भास होत होता.

—पोर्तुगालचे जुने मुत्सद्दी जुवांव फ्रांक हे कालवश झाले. जुवांव फ्रांक अधिकारावर असतांनाच राजे दों कार्लुस व युवराजे दों फिलीप या उभयतांची हत्या करण्यांत आली होती.

—सि. फांचू लोयोल यानीं पोर्तुगाल येथें राष्ट्रीयांविरुद्ध चालविलेल्या चळवळीनें तेथील कांहीं विद्यार्थी खवळले असून त्यानीं पाव्लु द गामा [लोयोलांचें टोपण नांव] बद्दल निषेध व्यक्त केला आहे.

—पोर्तुगाल-मंत्रीमंडळाचे वसाहतींचे प्रधान लवकरच वसाहतींनां भेट देणार असल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे.

—१ जानवारी १९३३ पासून प्रत्येक महिन्याचे २८ दिवस होणार असून, वर्षाचे १३ महिने मानण्याचें घाटत आहे. प्रत्येक महिन्याची पहिली तारीख रविवारीं येईल व २८ तारीख शनिवारीं येईल. मात्र १३ व्या महिन्याला काय नांव देण्याचें ठरलें आहे हें कळलें नाहीं ! बाकी हा काळ सुधारणेचाच असल्यानें, होऊं घातलेल्या प्रकारापासून कोणालाहि नवल वाटण्याचें कारण नाहीं.

—दे. हॉर्निमन यांचें हेरल्ड पत्र कांहीं दिवस बंद रहाणार असून, नव्या व्यवस्थेचा जम बसतांच, तें पुनश्च सुरू होईल, असें त्याचे व्यवस्थापक कळवितात.

—भारताचा १४ व्या वर्षांत प्रवेश झाल्याबद्दल ज्या अनेक मित्रांकडून अभिनंदन व अभिष्टचिंतनपर संदेश आले, त्याबद्दल त्यांचे आह्मीं अत्यंत आभारी आहों.

—दे काकासाहेब खाडिलकरांस झालेल्या शिक्षेमुळें, त्यांचे चिरंजीव रा. यशवंतराव खाडीलकर यांची 'नवाकाळ' पत्राच्या संपादकाचे जागीं योजना झाली आहे

—भारताचा येत्या गुरुवारचा अंक विशेष स्वरूपांत प्रसिद्ध होईल.

पुणें अनाथ विद्यार्थी गृह

—पुणें व नाशिक—

१ १२ ते १५ वयाचे, निरोगी, अव्यंग, अत्यंत हुशार व खरोखर गरीब, निदान मराठी ४ थी पास झालेले—त्यापेक्षां जास्त शिक्षण झालें असल्यास त्याचा विचार आधीं केला जाईल—असे विद्यार्थी या संस्थेंत घ्यावयाचे आहेत.

२ इंग्रजी १ इयत्तेपासून मॅट्रिकपर्यंत व पुढें कॉलेजचें उच्च शिक्षण, हें चालू असतां शेतकी, छापखाना, सुतारी इ. धंदे-शिक्षण मुलांना दिलें जातें जास्त महत्वाकांक्षी विद्यार्थी हें शिक्षण संपल्यावर परदेशांतहि पुढच्या शिक्षणाकरितां जाऊं शकतो. मराठी ७ वी यत्ता पास झालेले पुरेसे विद्यार्थी मिळाल्यास १ वर्षांत २ इयत्ताहि करून घेण्यांत येतात.

३ शिक्षण चालू असतां जेवणखाण, राहण्याची जागा, दिवाबत्ती इ. सर्व सोयी संस्थेंतच केल्या जातात. पुणें अथवा नाशिक येथील शाखेंत संस्थेचे सोयीप्रमाणें मुलाला ठेविलें जातें.

४ नवीन विद्यार्थी घेण्याकरितां प्रवेश परीक्षा मे महिन्याच्या पहिल्या आठवड्यांत होतात. त्यांत ज्यांचे वर नंबर येतात त्यांना संस्थेंत प्रवेश मिळतो छापील अर्जनमुन्यावर अर्ज लिहून पाठवावे लागतात. खर्चाकरितां प्रत्येक अर्ज नमुन्याबद्दल दोन आण्याचीं पोष्टाचीं तिकिटें पाठवून माहितीपत्रक व अर्ज नमुने मागवावेत व ते ता. २५ माहे एप्रिलचे आंत भरून पाठवावेत. यानंतर पत्रोत्तर येईल त्याप्रमाणें प्रवेशपरीक्षेस यावें.

५ अर्ज भरण्याच्या व पाठविण्याच्या कामीं शिक्षकांची मदत मागितल्यास लवकर व चांगलें काम होईल. यापेक्षां सविस्तर माहिती अर्जनमुन्याबरोबर पाठविली जाईल.

पत्रव्यवहाराचा पत्ता—
व्यवस्थापक- वि. गं. केतकर
पुणें अनाथ विद्यार्थी गृह, पुणें नं. २

श्रीसंकेश्वर मठसंस्थानतर्फे जाहीर खुलासा.

गोवाप्रांतांतील गावडेसमाजांचा दैवाधिकारी ह्मणविणारा रामचंद्र गांवकर हा श्रीसंस्थानचे नावांवर मठानुयायी गावडेसमाजांकडून श्रीमठांचें वार्षिक पुजाद्रव्य जमा करीत आहे असें कळतें. तरी सदरहू रामचंद्र गांवकर याला तशा प्रकारचें पुजाद्रव्य घेण्याचा अगर ज्ञातिधर्मप्रकरणीं शासन वगैरे करण्याचा श्रीशंकराचार्य जगद्गुरुस्वामी महाराज मठ संकेश्वर व करवीर यांचेकडून कोणत्याहिप्रकारें कसलाच अधिकार दिलेला नाहीं. सबब सदरहू गांवकराशीं धार्मिक बाबतींत न्याय मागणें, वार्षिक वर्गणी देणें वगैरे व्यवहार करूं नये असें सर्व गावडे, नवहिंदु गावडे यांस जाहीर करण्यांत येत आहे. याउपर जर रामचंद्र गांवकरांपासून कोणाहि [पूर्वहिंदु, नवहिंदु] गावडे समाजास त्रास झाल्यास त्यांनीं येथील श्रीसंस्थानचे अधिकारी यांचेकडे विनंतिपत्रद्वारें कळविल्यास वरील गांवकरास सरकारीरीत्या प्रतिबंद करण्यांत येईल. जाहीर व्हावें.

मिति फाल्गुन व० ६ शके १८५०

भार्गव सखाराम जुवेकर "महाजन"
स्वा० कारकुन नि॥ श्रीमठ संकेश्वर हल्ली
मु० श्रीशंकराचार्य मंदिर कवळें—गोवा.

गह्रसंस्कार

माझी आवडती कन्या हिरा ही आकस्मिक दुखण्याने अल्पावधींत दिवंगत झाल्याबद्दल मला फार दुःख होत आहे. मृताच्या आत्म्यास परमेश्वर शांति देवो !

नीळकंठ घ. मळकर्णेकर

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 2 de 11 de Abril de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de Direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão interino do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que do Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor os seguintes predios:- Uma dessima parte do predio rustico denominado "Usmostol" da cultura de palmeiras e outras arvores do valor de 49:09;08, e uma dessima parte do predio rustico denominado "Usmostolvelem cusquem" da cultura de coqueiros, do valor de 14:14:04, ambos situados em Cotigão, discritos por inteiro na conservatoria desta comarca sob os n°s 10956 e 16210, respectivamente, e penhorados nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Molú Modcó Gãocar, solteiro, como herdeiro do finado executado Bambtó Mengó Gauncar, viuvo, proprietario, moradores de Cusquem de Cotigão. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta pública, à porta do tribunal judicial desta comarca, situado em Xeldem, ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, às 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, metade do predio rustico denominado "Gotimol" da cultura de arroz e coqueiros, sito em Cotigão, do valor de 102 rupias 15 tangas e 6 reis, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca, sob o numero 17416 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional, move a Molù Modcó Gaunćar, solteiro, proprietario de Cusquem de Cotigão, como herdeiro do finado executado Chondrú Mengó Gauncar, viuvo, proprietario, que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alêm do preço da mesma dentro de três dias. Por êste são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepém, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão int. do 2 ° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, metade do predio rustico denominado "Gotimola" da cultura de arroz, e coqueiros, sito em Cotigão do valor de 102:15:06 discrito por inteiro na conservatoria desta comarca, sob o n° 17416 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal quê a Fazenda Nacional, move a Molú Modcó Gauncar, solteiro, proprietario, de Cusquem de Cotigão, como herdeiro do finado executado Bambtó Mengó Gauncar, que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alêm do preço da mesma dentro de três dias. Por êste são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico, se expediu este. Quepém, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepém e cartorio do escrivão int. do 2 ° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem, no dia 19 do proximo mez de Abril ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, predio rustico denominado "Ambadiagal" da cultura de arroz sito em Cotigão, do valor de 233:00:04 discrito na conservatoria desta comarca sob o n° 17414 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Gourú Velpina, viuva de Punó Bivam Velipo de Cusquem de Cotigão, como herdeira do finado executado Cuirò Chimoto Velipo, solteiro que foi de mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Março de 1929

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica à porta do tribunal judicial desta comarca no dia 19 do proximo mez de Abril ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, o predio rustico denominado "Usmostol" da cultura de palmeiros e outras arvores sito em Cotigão do valor de 19:06:00 discrito na conservatoria desta comarca sob o n° 17418 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Punó Suctó Velipo, de Cusquem de Cotigão, como herdeiro da executada Bagdi Velpina, viuva de Barqueló Fondó Velipo da mesma de Cusquem para pagamento da quantia de 5:03:00 proveniente de contribuição predial dos anos de 1914, 1915 e 1924 alem de juros de mora, multa, selos e custas do processo. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, que este assina, correm editos de 30 dias a contar da 2a. publicação deste no Boletim Oficial citando o executado, actual possuidor dos bens sobre que foi registada a hipoteca Bicu Vital Porobo Gauncar vulgo Parú, casado, proprietario de Loliem, e ora ausente em Bombaim, em parte incerta, para no praso de dez dias, findo o de éditos pagar juntamente com outros ao requerente Somam Sinai Audi, de Cuncolim, o capital de 600 rupias, constante da escritura publica de 4 de Abril de 1886, lavrada pelo tabelião desta comarca sido, Melo, a fl. 39 v. té fl. 40 v. do respectivo livro, com seus juros vencidos e não pagos desde 18 de Abril de 1922 até aqui @ de 37½% ao ano, os vencidos digo os vencendos pena convencional de uma rupia diaria desde a la citação e outras responsabilidades emergentes da citada escritura, alem de custas da execução sob pena de seguir esta os ulteriores com penhora dos bens sobre que pesa a hipoteca. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 27 de Fevereiro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

R. Colaço

ANO [illegible] N. 3
Q[illegible]TA-FEIRA [illegible] AB IL DE 1929

A[illegible]INATURA
Por ca[illegible]no tres rupias

DIR[illegible] PROPRIETARIO
G. [illegible]gdo Dessai
[illegible]ACEUTICO

COM[illegible]AO E IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३
गुरुवार ता. १८ एप्रिल सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कपें गोवा

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito modico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosamente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मोटार
शेवरोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजीपूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेवरोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब--डीलर

पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार चैत्र शु० १० मी शके १८५१

विधवाविवाह

ले.— व्यंकटेश वि. वैद्य

हिंदुधर्माला सनातन ह्मणजे अढळ असें विशेषण नेहमीं लावण्यांत येतें. पण हें विशेषण मूल तात्विक बाबतींत खरें असलें तरी सामान्य लोकांत प्ररूढ असलेलें 'सर्वागमाना आचारः प्रथम परिकल्प्यते । आचार प्रभवो धर्मः धर्मस्य प्रभुरच्युत:' हें जें धर्माचें स्वरूप तें हिंदुधर्माइतकें कोणत्याहि धर्मांत बदललेलें दिसून येत नाहीं. वेदकालापासून तों तहत वर्तमानकालापर्यंत हिंदुधर्मांत इतकीं स्थित्यंतरें झालीं आहेत कीं, सोळा संस्कारां सारखे कांहीं अपवाद सोडून दिल्यास कोणतेहि आचार पुरीं शंभर वर्षेंसुद्धां टिकलेले दिसून येत नाहींत. वेदकालीं जे आचार हिंदुसमाजांत रूढ होते ते नामशेष होऊन पुराणकालीं त्या जागीं नवे आचार आले आणि ऐतिहासिक कालीं पौराणिक आचारां चाहि नाश होऊन पुन्हां त्या जागीं नवे आचार आले. वर्तमानयुगाची मर्यादा शंभर वर्षेंच जरी कल्पिली तरी गेल्या शंभर वर्षांत हिंदुधर्मांतील आचारांत इतका बदल झाला आहे कीं, पेशवाईंत चालू असलेला हाच तो हिंदुधर्म असें कोणालाहि ह्मणतां येणार नाहीं. समाजांत एकसारखें स्थित्यंतर होत चालेंच आहे आणि जुन्या इष्टनिष्ट आचारांचा नाश होऊन नूतन इष्टनिष्ट आचार समाजांत दृढमूल होत आहेत. समाजाच्या दृष्टीनें प्रत्येक काळ हा संक्रमण काळ असतो. व त्या काळामध्यें पुराण आचार व नूतन आचार यांचा एकसारखा संग्राम चाललेला असतो. जुने लोक समाजांत रूढ असलेल्या आचारांस कवटाळून धरून त्यांची अंमलबजावणी करण्यांत चूर असतात आणि नूतन पीढी त्या आचारांत अनिश्चता दाखवून ते आचार बदलण्याच्या प्रयत्नांत असते. त्या काळचें जें जुनें तें त्यांच्या पूर्वीच्या एकेका ळचें नवें असतें. व आज जें नवें ह्मणून दिसतें तें पुढें कालांतरानें जुनें होत असतें. प्रत्येक काळांत सुशिक्षित तरुण वर्गाची धांव रूढ आचारांच्या पुढें एक गहूंभर तरी असतेच असते. मात्र त्या काळच्या पुराण मताभिमानीं लोकांस तरुणांची ही इष्ट प्रवृत्ति मुळींच खपत नाहीं, व यामुळें प्रत्येक काळांत नविन पीढी धर्मभ्रष्ट अशी ओरड एकसारखी चाललेली दिसून येते. हिंदुसमाजांत ही ओरड आजचीच ह्मणजे पाश्चात्य लोकांचें राज्य भारतवर्षावर पूर्णपणें प्रस्थापित झाल्यापासूनची आहे असें नाहीं तर ती ओरड भारतकालापासून एकसारखी चालू आहे. महाभारतकाल हाच भारतवर्षाच्या उत्कर्षाचा काल होता आणि त्या काळीं धर्मराज युधिष्ठिरासारखा शांत दांत नृपति भारतवर्षाला लाभल्यानें धर्मयुग या नावानें त्या कालाचा उल्लेख करण्यांत येत असतो. पण त्या धर्मयुगांतहि धर्म नष्ट झाला ही ओरड चालू होतीच. तेव्हांचे लोकहि जुन्या कालाला स्मरून मागचें तें सुवर्णयुग गेलें हो गेलें असा आक्रोश करीत असल्याचा पुरावा महाभारताच्या आदिपर्वांतर्गत ६४व्या अध्यायांत पुढील प्रमाणें सांपडतो. "स्वकर्म निरताश्चासन सर्वे वर्णा नराधिप। एवं तदा नह्याग्र धर्मो न ह्रसतेकचित ।".

असें असल्यानें समाजोत्कर्षास अत्यंत आवश्यक असलेली नूतन रूढी पाडणानां समाजांतील पुराणमताभिमानीं लोकांच्या ओरडीकडे मुळींच लक्ष देण्याचें कारण नाहीं. ती ओरड अनादिसिद्ध आहे. ज्या योगानें वर्तमानकालीन समाजाचा उत्कर्ष साधून त्यांतील घटकानां सुख लाभतें तोच खरा धर्म होय. मग तो शास्त्रांत सांगितलेला असो किंवा नसो. जे धार्मिक आचार समाजाच्या प्रगतीला मारक होतात आणि ज्या योगानें समाजाची गति कुंठित होत असते ते आचार बदलून त्या जागीं प्राचीन ऋषींनींहि नूतन आचारांची प्रतिष्ठापना केलेली दिसून येते. निरनिराळ्या काळीं निर्माण झालेल्या व एकमेकांत विसदृश असलेल्या स्मृति हाच आपल्या विधानाचा ढळढळीत पुरावा आहे. ज्या वेळीं समाजाला जें जें आवश्यक वाटलें तें तें तत्कालिन समाजाच्या विद्वान पुढाऱ्यानीं समाजांत रूढ करण्याकरितां जे ग्रंथ लिहिले, तेंच स्मृतिरूपानें आज जिंवत आहेत. आणि धर्माचें चरित्र मागेंच संपून तो मृत झाला असें जोंपर्यंत कोणालाहि ह्मणतां येणार नाहीं, तोंपर्यंत हिंदुधर्मांत सुधारणा ही चालूच रहाणार. हिंदुधर्माच्या नशीबानें, ज्ञानबल, तपोबल, शील आणि आचार ह्यानीं, स्मृतिकारांशीं तुल्य असलेले समाजनेते त्या धर्माच्या अनुयायांत आजहि जिवंत आहेत. व सर्वांच्याच संगनमतानें एक नूतन स्मृति तयार करण्याचा त्यांच प्रयत्नहि चालू आहे. ती स्मृति तयार होऊन तिचा हिंदुसमाजांत ज्या कांहीं अनिष्ट चालींचा खल होऊन त्या चालींचें घाणेरडें स्वरूप समाजाच्या डोळ्यांपुढें येणें जरूर आहे. हिंदुसमाजांत ज्या कांहीं अनिष्ट रूढि प्रचारांत आहेत त्या पैकीं हिंदुसमाजांतील वरिष्ट वर्गांत प्रचारांत असलेली विधवाविवाह प्रतिबंधाची चालहि एक अत्यंत घातक चाल आहे. या चालीच्या पायीं आमच्या अनेक भगिनी प्रत्यहीं पतित होऊन कुमार्गाकडे वळत चालल्या आहेत आणि त्यांची अधोगति दिवसें दिवस जास्तच प्रमाणावर होत चालली आहे. एकट्या कलकत्ता शहरांत ज्या चवदा हजार वेश्या आहेत त्यांपैकीं आठ हजार वेश्या हिंदुसमाजाच्या वरिष्ट वर्गांतील तारुण्यांत वैधव्य आल्यामुळें वाकडें पाऊल पडलेल्या पतित भगिनी आहेत या वरून विधवाविवाह प्रतिबंधाच्या चाली मुळें संपूर्ण भारतवर्षांत किती कहर उडाला असेल ह्याची कल्पना करितां येईल. तारुण्यांतील नैसर्गिक भावना असह्य झाल्यामुळें वर्तमानकालीं हजारो हिंदुविधवा मुसलमान गुंडांच्या भक्षस्थानीं पडत आहेत आणि त्यांचीच संतति हिंदुधर्माच्या नरडीला नख लावावयास तयार होईल यांत संशय नाहीं.

हिंदुधर्माचें हें विकलांग आणि त्या धर्मांतील विधवांची स्थिति आजच समाजनेत्यांच्या ध्यानीं आली आहे अशांतली गोष्ट नाहीं कांहीं स्मृतींतहि विधवाविवाहास मान्यता दिलेली आढळते. पराशर स्मृतींत विधवा विवाहाविषयीं अनुकूल मत स्पष्टपणें प्रदर्शित केलें आहे. परंतु आमचा स्मृतिप्रामाण्यावर फारसा कटाक्ष नसल्यानें ज्या ऐतिहासिक पुरुषानीं हिंदुसमाजांत विधवाविवाह प्रचलित करण्याकरितां जोराची खटपट केली त्यांच्या कडेच वळतों. हिंदुसमाजाच्या दुर्दशेच्या कारणाचें आकलन झाल्यानंतर शीख पंथाचा संस्थापक गुरु नानक यानें हिंदुसमाजांत विधवाविवाह प्रचलित करण्याकरितां कमालीचा प्रयत्न केला. परंतु एकेश्वरीवाद व विधवा विवाह उत्तेजन हे गुरु नानकाचे समाज क्रांतिकारक प्रयत्न रूढिप्रिय हिंदुसमाजास रुचले नाहींत. आणि समाजसुधारणा होण्या ऐवजीं स्वतःच्याच पायावर धोंडा पाडून घेणाऱ्या हिंदु लोकानीं गुरु नानक व तदनुयायी लोक ह्यांसच बहिष्कृत केलें. ज्या हिंदु लोकांनीं गुरु नानकांच्या मतांचा आदर केला, त्यांचा एक नवीनच पंथ बनला, आणि त्या पंथास शीख हें संबोधन मिळालें. गुरु नानकानंतर त्याच्याच सांप्रदायांतील गुरु गोविंदसिंह यानें विधवाविवाह प्रतिबंध निवारणाकरितां महत्वाचा प्रयत्न केला. त्यानें स्वतःच्या सांप्रदायांत तर त्या प्रतिबंधाचें निर्मूलन केलेंच, पण अन्य पंथांतील आपल्या मित्रांच्या सहाय्यानें पंजाबांतील विधवाविवाह प्रतिबंध बराच निस्तेज केला. आजहि भारतवर्षांतील अन्य प्रांताच्या मानानें पंजाबांत विधवाविवाह प्रतिबंध बराच निस्तेज केला. आजहि भारतवर्षांतील अन्य प्रांतांच्या मानानें पंजाबांत विधवाविवाह प्रतिबंधाचें खूळ बरेंच कमी आहे. गुरु गोविंदसिंहानंतर बंगाल्यांतील ब्राह्मोपंथाचा संस्थापक व आंग्लसत्तेनंतरचा आद्य समाज सुधारक राजा राममोहनराय यानें सतीच्या चालीप्रमाणें विधवाविवाह प्रतिबंधाच्या चालीचाहि नायनाट करण्याचा प्रयत्न केला होता. परंतु परकीय इंग्रज सरकार भारत वर्षांत नुकतेंच स्थिरस्थावर होत असल्यानें अनिष्ट रूढीचा एकदम नाश करून अज्ञ बहुजनसमाजास दुखविण्यास धजलें नाहीं आणि ती सुधारणा त्या वेळीं विधियुक्तपणें अमलांत आली नाहीं. राजा राममोहन राॅयाच्या मागून वीस पंचवीस वर्षांनीं ह्मणजे १८५६ सालीं बाबू केशवचंद्रसेन आणि पंडित ईश्वरचंद्र विद्यासागर यांच्या प्रयत्नानें विधवाविवाहाचें बिल विधिमंडळांत पास होऊन सरकारी निर्बंधांत प्रविष्ट झालें. त्या दिवसापासून आजपर्यंत भारतवर्षांत विधवाविवाह सर्रास प्रचारांत आहे आणि प्रत्यहीं हजारो विधवाविवाह घडून येत आहेत.

अशी परिस्थिति असतां भारतवर्षाच्या एका भागांत–आमच्या गोमांतकांत–समाजांतील वरिष्ट वर्गांत अजून एकहि पुनर्विवाह झालेला नाहीं. भारतवर्षांत उसळत असलेल्या सुधारणेच्या लाटा कमी अधिक प्रमाणांत येऊन साहजिकच आमच्या गोमांतकांत लागत असतां ह्या एकाच बाबतींत तो कसा कोरडा ठणठणीत राहिला याबद्दल बरेंच आश्चर्य वाटतें. नैर्बंधिकरीत्या पोर्तुगीज कायदे विधवाविवाहाच्या आड येत नाहींत तर ब्रिटीश भारतापेक्षां जास्तच सहाय्यकारी आहेत. तशांत पुनर्विवाहाची रूढी सर्रास प्रचारांत असलेला ख्रिश्चन समाज आह्मांस निकटवर्ति आहे. आणि भर्गीत भर ह्मणून ज्या दाक्षिणात्य ब्राह्मणांत विधवाविवाहाची रूढि जास्त प्रमाणांत चालू आहे तो सारस्वत ब्राह्मण समाज येथें पुढारी आहे. अशा सवलती असतांहि या प्रांतांत एकहि विधवाविवाह घडून आलेला नाहीं याचें कारण पाहतां असें दिसून येतें कीं, गोमांतकीय हिंदु स्त्रियांत असलेल्या शिक्षणाच्या अभावामुळें त्यांच्यांत पुनर्विवाह करण्याइतकें नीतिधैर्य दिसून येत नाहीं. पुनर्विवाहाचें श्रेष्ठत्व अंतःकरणांस पटून समाजाविरुद्ध बंड करण्यास खऱ्या शिक्षणानें पवित्र झालेल्या मनाची अत्यंत आवश्यकता आहे. सामाजिक बहिष्कार तुच्छ लेखून मनास पटलेल्या पवित्र कार्याकरितां स्वार्थत्याग करणें हें कार्य अत्यंत कठिण आहे. तें कार्य पार पाडण्याकरितां अशा प्रकारचा स्वार्थत्याग ज्या विभूतींनीं केला आहे त्यांच्या चारित्राशीं तादात्म्यता झाली पाहिजे. लोकविरुद्ध असलेला पुनर्विवाह करण्यास न्यायमूर्ति रानड्यासारखेहि विचारी विद्वान धजले नाहींत, आणि त्यानीं ऐनवेळीं कच खाल्ली; मग जात्याच भित्र्या असलेल्या स्त्रियांची काय कथा ? गोमांतकांतील तरुणवर्गानें या बाबतींत कितीहि तयारी दाखविली, तरी एका हातानें टाळी वाजणें शक्य नाहीं. बहिष्काराच्या अस्त्रानां भिऊन आपल्या आत्म्याचा अधःपात करणें हें अत्यंत निंद्य आहे. तारुण्यांतील नैसर्गिक भावना जिंकणें संसारांत राहणाऱ्या सामान्य मनुष्यांना शक्य नाहीं; मग गुप्त कृत्यानीं शील, अब्रू, पावित्र्य आणि अपत्यसुख यांची हानि कर-

ANO XIV N.º 3 QUINTA-FEIRA, 18 DE ABRIL DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip. BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

A acção do Bharat

Semana a semana, escrevemos para o *Bharat*, semanario que nos merece muita simpatia. E' uma obrigação que nos impusemos de colaborar para este jornal e mal nos iria, porisso, se deixassemos de dar a nossa contribuição para a edição de hoje, destinada para o seu aniversario, data de brilhantes recordações para o seu director e proprietario que vem empenhando-se para manter o *Bharat* ao serviço da causa publica, apezar de todas as contrariedades que vem sofrendo desde algum tempo, principalmente nestes ultimos mezes.

Os processos crimes contra o *Bharat* estão na ordem do dia e o espectro deles não demove este jornal de trilhar o caminho da verdade. Nesta terra, poucos estão habituados a escrever para o publico, com franqueza, verdades, doam aquem doerem mas este jornal vem denunciando os actos da administração pública contrarios á lei, com denodo e firmeza.

Nesta critica sã, não são visadas pessoas, mas sim os seus actos que são publicos; mas ela provoca injustamente ódios por parte das mesmas pessoas contra o *Bharat* que não foi fundado para registar acontecimentos de *clubs e salas* e fazer descrições de bailes e soirées, mas sim para versar assuntos da administração pública e tratar de interesses públicos.

Nesta ordem de idêas no *Bharat* têm sido ventiladas variadas questões públicas com o fim de beneficiar a terra do nosso berço.

Em artigos sucessivos se tem combatido a acumulação de cargos públicos neste paiz em que abundam proletarios letrados, demonstrando como o respectivo decreto tem sido letra morta nesta colonia.

A projectada ponte de Borim deu assunto para mais de um artigo e a forma menos justa, como foi adjudicada a sua construção a uma Firma estrangeira, mereceu ao *Bharat* severos comentarios e critica imparcial para não ficarem prejudicados os interesses publicos.

Ainda ha pouco este jornal versou com imparcialidade a questão de um processo disciplinar contra alguns alunos do Liceu Central e verberou a forma barbara como foram alguns deles castigados.

O *Bharat* tem demonstrado como a maior parte dos que se dizem letrados e algum tanto ilustrados trazem a mentalidade de escravisada com ambição de conseguir lugares na burocracia aos filhos e parentes e tem profligado esta acção que tende a enfeudar mais e mais o paiz na oligarquia que reina a qui soberanamente apoiada por esses *meneurs*.

Assim este jornal tem desenvolvido largamente sobre o relatorio da Comissão da Reforma Orçamental, condenando a creação de novos lugares.

Ainda ha pouco o *Bharat* inscrepou o governo local por querer gastar 120 mil rupias dos cofres de um paiz pobre como este, e cujas receitas, á força de esticar os impostos, têm atingido 56 laques no corrente ano, para uma Avenida de luxo desde já denominada — Massano de Amorim.

Recentemente e a proposito da proposta do Código do Registo Civil, este jornal propoz em beneficio dos supremos interesses do povo desta colónia que todos os actos, como nascimentos e óbitos deviam ser registados nas regedorias de cada aldea, como tambem os casamentos deviam ser aí celebrados pelos regedores.

Em fim não houve problema ou assunto de actualidade que não houvesse sido versado neste jornal. O que salienta, porem, mais nas páginas do *Bharat* é o amor da Patria que é esta nossa Terra dentro do qual cabe o Nacionalismo puro e são.

Por todas estas razões, o *Bharat* tem larga circulação dentro e fóra do paiz e é lido com avidez por tirios e troianos sem distincção de castas e religiões; o que deve constituir motivo de desvanecimento para aqueles que labutam para manter cada vez mais alto o préstigio conquistado *par droit* pelo jornal ao qual todos que não estejam eivados de paixões politicas ou religiosas não podem deixar de desejar a continuação da sua publicação por muitos anos.

J. J. da Cunha

Bilhete da Capital

Meu caro Hegdó Dessai

E' dia de anos de *O Bharat* o dia de hoje. E' festa, nesta casa, que a sua tenacidade indomavel ergueu num meio hostil. *O Bharat* faz anos. E este facto, vulgar e sem relevo na existencia de muitas gazetas, assume em relação a *O Bharat* uma importancia grande. Marca um passo para a frente no terreno inimigo...

V., meu caro Hegdó Dessai, com certeza que não espera de mim dissertações longas acêrca da vida de *O Bharat*. Seria pregar um sermão, de chapa...

O Bharat não carece de panegiricos. Só reclama palavras de esperança. São estas palavras de esperanças e de coragem, que venho de trazer. *O Bharat* é martir. Tem aberto caminho — com sacrificios.

Muito bem. E' o dever dos que Deus manda á terra fadados a falar pela Grey.

Não compreendem isso os adversarios assanhados. Não importa. *Combatre et vaincre c'est la plus belle chose de la vie de l'homme.* E *O Bharat*, meu caro Hegdó Dessai, desvanecidamente, orgulhosamente, pode dizer, com a consciencia na mão que levou ás muitas mentes escurecidas—a luz da razão.

As páginas de *O Bharat* — vibrantes, terriveis, iconoclastas—são o riso sadio lançado ás bochechas dos salvadores-da-patria, cujos horisontes se medem pela extenção da mesa orçamental...

Hoje, dia de anos de *O Bharat*. Dia em que a sua alma de batalhador do Ideal sagrado da India Nova—deve alargar-se, generosamente, para todos os lares, onde gente moça vive. Tenhamos fé — nos homens de amanhã—e a India será grande, será próspera e será feliz!

Pelo que me toca—estou em espirito com todos que no *Bharat* se reunem com o contigente do seu esforço em prol da nossa Terra e da nossa Gente!

No *Bharat* deixei cronicas desataviadas — as paginas mais sinceras que o meu orgulho de homem livre trabalhou. Recordando aquelas horas saudosas de intenso prazer espiritual, envio-lhe, meu caro Hegdó Dessai, o meu enternecido abraço de amigo e admirador.

Afectuosamente
João Sartor

PALAVRAS DE JUSTIÇA

Faz mais um ano de existencia o *Bharat*, completando assim 13 anos.

O *Bharat* não nasceu para a defeza das egreginhas politicas, sem ideal alevantado nem tão pouco para o enfunamento de vaidades pessoais, a que nunca foi atreito.

Outra missão mais nobre o trouxe á luz de publicidade—a alevantada missão de concorrer com a parcela dos seus esforços para beneficiar esta nossa carinhosa terra de tão malfadada sorte.

Jamais se desviou da intenção que trouxe á vida. E como nunca regateou elogios aos que merecem, tambem nunca deixou de profligar todos os erros, todas as injustiças, todos os desmaselos.

E' por este motivo que o *Bharat* goza de mais radicadas simpatias e tem larga circulação, aqui e fóra do pais onde estão espalhados os nossos conterraneos. E é tambem por este motivo que tem sido alvo de acintosas perseguições.

Claro que o *Bharat* não podia estar isento dos senões, a que por vezes nos arrasta a propria fragilidade da nossa naturesa e não raro tambem os ardores do nosso temperamento; mas o que é preciso vincar com toda a justiça, consignar sem o menor vislumbre de favor, é a nobresa de sentimentos dos seus colaboradores, a partir do seu intemerato e ardoroso director sr. Hegdó Dessai, a intenção sinceramente patriotica, a altiva independencia do caracter e o desassombro das opiniões de todos que trabalham desinteressadamente neste jornal.

Nessas singelas e desataviadas linhas vão as saudações de quem tem acompanhado com fervôr dia a dia a sua acção e a sua vida de sacrificios em prol desta inditosa terra e faz votos para que continue a dar por longos anos ao seu país o esforço laborioso da mentalidade.

J. M. de Melo

ECOS E CRITICA

ATRAZ DOS BASTIDORES

Se de um lado vemos condenado o lugar onde a *roupa suja foi lavada*, doutro lado são criticados os proprios termos da carta á *Voz* e o objectivo a que ela visa.

O criterio varia com as pessoas. Isto é sabido. E nós, no caso, dispensamo-nos de entrar na apreciação do criterio dos censores dos signatarios da carta á *Voz*.

O que, todavia, magnou nos imenso foi que tanto um como o outro, aliás jornalistas desassombrados, não tivessem tido uma palavra de referencia, boa ou má, ao papel que na imprensa metropolitana vem Paulo da Gama desempenhando em relação á India.

Porventura ignoram qual seja este papel? Não nos parece. E depois, semilhante ignorancia não é de admitir em individuos que arvoram-se, com legitimo direito, em orientadores de opinião pública.

Referimo-nos á acção de Paulo da Gama no jornalismo de Portugal. Quanto á sua obra atraz dos bastidores—nem sequer vale a pena falar nela.

CUMPRIRAM O DEVER

Os leitores recordam se da carta que alguns filhos de Gôa, residentes em Portugal, dirigiram á *Voz*, exautorando Paulo da Gama? De certo que devem recordar-se, tanto mais que esta carta tambem foi publicada no *Bharat*...

Pois bem. Ha quem entenda que os signatarios daquele documento andaram mal, pois, na opinião dele, a *roupa suja deve-se lavar em casa*.

Na nossa maneira de ver, porêm, o procedimento dos signatarios é absolutamente defensavel. E, no caso, o proverbio que milhor calha é o seguinte:—*Aí onde elas se fazem aí se pagam.*

Efectivamente. Como ninguem pode contestar, ultimamente a acção jornalistica de Paulo da Gama tem-se exercido na imprensa metropolitana. Esta acção vem provando-se nociva para os interesses da India, como ninguem deixa de reconhecer, e o prejuiso é tanto maior quanto é certo que o mesmo jornalista se arroga o direito de falar em nome da India, quando a India não lhe deu mandato para seu porta-voz nem para coisa alguma.

Ora, sendo o mal feito em Portugal e pela imprensa daquele paiz, qual seria a milhor maneira de o conjurar? Publicando a carta-protesto na imprensa local, ou empregando a frase, *lavando a roupa suja em casa*?

Não, mil vezes não. Alem de inutil, seria desparatado.

De resto, nós tambem lamentamos o sucedido, mas verdade verdade, a responsabilidade toda cabe a Paulo da Gama. Os signatarios fizeram o que deviam fazer, o que todo o que presa-se e a sua terra faria.

Cumpriram o dever.

PALAVRAS DE JUSTIÇA

A acção do novo comandante de policia de Mapuçá, sr. cap. D. Henrique de Menezes, vem merecendo encomios a toda a população de Bardes sem excluir as victimas, o que representa, em nossa opinião, a milhor e mais significativa prova de que s. excia. é homem para a delicada funcção de que foi investido, ou como dizem os ingleses, é o *right man for the right place*!

Severidade dentro da justiça, rigor nos limites da ponderação, urbanidade e conhecimento perfeito dos homens e coisas, devem ser as caracteristicas marcantes de quem exerce as delicadas funcções de policia. Ao sr. D. Henrique de Meneses não falta nenhuma delas, como dentro de pouco provou pelos seus actos.

Nós não conhecemos o sr. D. Henrique; mas conhecemos já muitos actos seus como Comandante de Policia, que nos autorisa a prestar-lhe esta homenagem de justiça.

A Cesar o que é de Cesar!

OS COBARDES!

O Ultramar levanta um escarceu de assustar em volta da situação ilegal na qual vem para a India e nela aqui se manteve por mais de dois a tres anos o sr. Major Pedro de Almeida.

O indignado clamor do bisemanario de Margão é mais que legitimo e justificado. Que diabo! Milhares de rupias sacadas ao miseravel tesouro da India para pagar um funcionario—sem funcção!!!

Sim, o ruidoso protesto é legitimo e justificado. Simplesmente acontece que a gente de bem, a gente que presa ser não pode acompanhar ao decano da imprensa local na sua campanha que tem tanto valor como fogos de estalo que são destinados para divertir!

Na verdade. Durante, anos o sr. major Almeida esteve na India a receber milhares *exercendo* uma funcção que não existia. E *O Ultramar* calado que nem rato. Agora, o sr. major Almeida retirou-se para a Metropole, está longe, está aí onde talves não chegue o eco da campanha, e o grande e heroico patriota de Margão — berra.

Os cobardes!!

DR. JOÃO BARRETO

O sr. dr. Pires de Lima, professor da Faculdade de Medicina, escreve o seguinte para *O Comercio do Porto*:

"Ora, em Portugal ha tres agregados de escolas que, desde 1911, têm o nome de universidades. O pessoal docente dessas universidades (professores e assistentes) é em número de algumas centenas. Pois não ha em Portugal mais de tres ou quatro dezenas de pessoas que se dediquem á investigação scientifica.

Publica-se na America uma grande revista (Biological Abstrate) que pretende inserir o resumo de todos os trabalhos que são publicados no mundo inteiro sobre sciencias biologicas. No último número, correspondente a dois mezes, arquiva os resumos de 4.422 trabalhos. Vejamos quaes foram os in-

vestigadores portuguesos aí ci tados:

Gomes da Costa, da Faculdade de Medicina de Lisboa (3 trabalhos); Elisio Milheiro, da Faculdade de Medicina do Porto; Mendes Correia, da Faculdade de Sciencias do Porto; Manoel Moreira, da Faculdade de Medicina de Lisboa; Pereira da Silva (2 trabalhos), da mesma Faculdade; Sant'Ana Barreto, médico do Ultramar em serviço na Guiné; J. S. Tavares, do Instituto Nun'Alvares de La Guardia; Hernani Monteiro, da Faculdade de Medicina do Porto, e A. F. da Seabra, da Faculdade de Sciencias de Coimbra.

Ao todo nove investigadores e nem todos universitarios."

O sr. Santana Barreto, médico do Ultramar, em serviço na Guiné, é nosso conterraneo, natural de Margão, antigo prof. da Escola Medica de Nova-Gôa, entre nós mais conhecido pelo nome de João Barreto.

Com prazer transcrevemos o trecho acima, porque convencemo-nos de que nem o sr. prof. Pires da Lima nem a afamada revista americana "Biological Abstracte" se prestam a glorificações vãs e baratas.

Aniversario do Bharat

Domingo passado foi um dia festivo e de gratas recordações para a familia do *Bharat*, pois foi o dia da festa do 14 ° aniversario do nosso jornal. A casa do *Bharat* estava engalanada. As salas de redação e de composição estavam apinhadas de cavalheiros de varios concelhos, de Bardez Salsete, Pondá e da Capital, os quais tinham aqui vindo expressamente a fim de prestar ao *Bharat* na pessoa do seu director o preito da simpatia e estima.

Ao meio dia, todos os cavalheiros presentes constituiram-se em sessão para festejar o aniversario do *Bharat* e tomando a palavra o sr. Druston Rodrigues, escritor público e proprietario, propôz para presidente da mesma ao distincto escritor sr. J. J. da Cunha que, entre aclamações estrondosas da assemblea, assumiu a presidencia, tendo escolhido para secretarios aos srs. drs. Aureliano de Mendonça e Z. Molcornencar.

O sr. Presidente usando da palavra explicou os motivos porque aí se achavam reunidos e em termos calorosos e encomiasticos relatou os serviços prestados pelo *Bharat* na defeza da causa publica e em instilar no animo dos jovens o amor do país, pelo qual todos os bons filhos devem fazer sacrificios, por mais arduos que sejam e que valia a pena dar a ultima gota do sangue para o seu bem estar, sobrepondo os interesses comuns aos pessoais e particulares, o que representará num proximo futuro a prosperidade colectiva dos filhos da India.

Em seguida falou o dr. Molcornencar, que disse que vinha acompanhando o *Bharat* desde a sua fundação e por estar da contacto intimo com o nosso director sabe os penosos sacrificios que vem fazendo para continuar a publicar o *Bharat*. E, depois, produziu um apropriado discurso em concanim o sr. Vitol V. Gauncar.

Findos os discursos, o sr. J. Manuel de Melo, conceituado escritor publico e proprietario das Mercês das Ilhas, leu a saudação, impressa em papel pergaminho em letras de oiro, a qual, depois de assinada e encerrada em uma artistica pasta de fino chagrin foi entregue pelo sr. Presidente, entre entusiasticas aclamações ao nosso director o qual aceitando-a agradeceu mui cativado a homenagem, dedicada ao seu querido *Bharat*, na pessoa dele e em seguida proferiu um discurso, dizendo que ele tinha feito e está fazendo o que está ao seu alcance e se mais não tinha feito era porque não podia em vista das perseguições que se lhe moviam por todos os lados. Frisou que os inimigos do *Bharat* queriam esgota-lo em finanças para ver se matavam o jornal que, por favor de varios amigos, ainda está de pé.

A saudação a que nos referimos acima é concebida nos seguintes termos:

Exmo. Sr. Hegdó Dessai

Neste dia em que o *Bharat* completa mais um ano de existencia, entre insanos labores e penosos sacrificios, deixai-nos dizer as razões que nos levaram a reunirmo nos aqui em Quepem.

E' para dar apoio ao jornal na pessôa de V. Excia. que é o seu digno director e proprietario e manifestar a nossa simpatia pelo seu desinterêsse na defeza da causa pública.

A orientação seguida pelo *Bharat* distingue se pela independencia e rigidez de principios nêsse meio de louvaminheiros ambiciosos e convem notar que êste jornal que fere nota discordante no côro de lôas e bajulações não é serventuario dos poderosos nem subs tentaculo dos que teem assento á mesa do orçamento.

Na sua nobre missão de denunciar os desmandos e prepotencias, o *Bharat* tem sido alvo das mais acintosas perseguições e vexames sem numero, mas êste gesto tem avocado ao jornal radicadas simpatias da grande classe produtora do país e ao mesmo tempo da geração nova que, com olhos fitos no futuro, vai sorvendo pouco a pouco o sublime ideal da liberdade que actualmente está animando, em todas as partes do mundo, os povos subjugados pelo direito da força.

Saudamos hoje o *Bharat* na pessôa de V. Excia. desejando longa vida, para que continue, sem tibieza, pugnar pelos supremos interesses do país e fazer propaganda da nova educação civica que tanto se faz necessaria nos tempos que correm.

Aos 14 de Abril de 1929.

E' assinada pelos seguintes cavalheiros, amigos do *Bharat*: J. J. da Cunha, Tristão de Bragança e Cunha, dr. Aureliano de Mendonça, J. M. de Melo, John de Sousa, Lourenço Gonçalves, Druston Rodrigues e varios outros que se encontravam aí presentes.

Esta modesta festa, promovida pelos amigos do *Bharat* será para nós, pela vida restante, de gratas recordações e de estimulo para continuarmos a dar o nosso fraco concurso para a defeza da causa publica em que estamos empenhados de ha 14 anos, durante os quais temonos posto incondicionalmente ao serviço do paiz.

No fim, o sr. John de Sousa, capitalista e proprietario de Lourenço-Marques, deu vivas á nossa querida Gôa e ao *Bharat* que foram correspondidos com delirante entusiasmo.

Agradecemos mais uma vez pelo *Bharat* a prova de estima e consideração que foi prestada na nossa modêsta pessoa.

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal desta comarca no dia 19 de Abril seguinte pelas 10 horas, pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer á cima da sua avaliação os seguintes bens: 3/4 do lado de norte do predio rustico denominado "Bonshepursa deulacodil bagaeta" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Bali, direito a 4.a parte de cada um dos predios denominados "Palmar e varzea" "Patiem" com sua carreira de coqueiros 1.a adição sito em Cuncolim, Palmar denominado Gadvadó, Palmar Gadvadó, Palmar Gadvadó, Palmar Gadvadó e Predio devoluto Gadvadó situados em Assolnã, discritos respectivamente na conservatoria do registo predial desta comarca sob os n.os 10269 a fls 153 do L. B. n° 29, 8779, 8780, 8781, 8782, 8783 e 8784 a fls 142 té 144 v. do Livro B. 5 novo, avaliados em 2.000, 2.000, 1.200, 30, 30, 30 e 10 rupias, tudo respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Maria Carmina Almeida por outro nome Carmelina Almeida, de Cuncolim, promove contra Maria Etelvina Fernandes, viuva de Francisco Optacio d'Almeida de Assolnã e outros. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co proprietarios e quinhoeiros, para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1.° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço

पहिल्या वर्षींचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २॥४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाला उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन) # श्रीदासबोध मासिक (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.

समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत

२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग

३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं

४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें कालमानाला महत्व

५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग

६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप

७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता

८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना

२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम

३ समाजाच्या अंतःकरणावरील प्रभुत्व

४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र

५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश

६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन

७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य

८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ

९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा

(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू

(२) इस्लामी परकीय शत्रू

१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा

(१) तत्वज्ञानाची सरणी

(२) राजकीय प्रवृत्ति

(३) 'धर्म' विषयक भावना

(४) सामुदायिक संघटन

(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें

(६) चिकित्सेचा समारोप

११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ

[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार

[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य

[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार

[४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई

[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम

१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष

१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना

१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि

१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास

१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?

१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र

१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य

१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय

२० श्रीमद्दासबोध

२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण —

हिंदूंनो ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !

कळसाला पोंचलेली सुधारणा

मुसलमानांची कुंटणकी

खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग

हिंदूंनो ! आपल्या मुली-मुलांना जपा !

पापाचे घडे भरूं लागले !

हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.

हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा

धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहीराती) द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ण्यापेक्षां राजरोस मार्गानें पुनर्विवाह करणें कितीतरी श्रेयस्कर आहे. पुनर्विवाहाचा मार्ग त्याज्य नाहीं. तो नीतीचा आणि पावित्र्याचा पंथ आहे. जरठकुमारी विवाहाच्या शास्त्रांत जितका निषेध केला आहे, तितकाहि पुनर्विवाहाचा केलेला नाहीं. मग स्त्रियांच्याच बाबतींत इतका अन्याय कां ? लग्नाची वयोमर्यादा वाढल्यानें पुनर्विवाहाच्या प्रश्नाची जाणीव तितक्या तीव्रपणें होत नसली तरी समाजांतील विधवांची संख्या एकदम कमी झाली आहे अशांतली गोष्ट नाहीं. पुरुषवर्गाच्या ज्ञानाची मर्यादा बरीच विस्तृत असल्यानें तो वर्ग केव्हांहि पुढें येईल स्त्रियानींच आपली प्रसिद्धपणें तयारी दाखविली पाहिजे. उद्धरेदात्मनात्मानं, या न्यायानें स्वतःचा उद्धार करण्यास स्वतःच कंबर कसून त्यानीं पुढें आलें पाहिजे तरच हा बिकट प्रश्न चांगल्यानें सुटण्यांची कांहीं आशा आहे.

भारत-सत्कार-समारंभ.

भारताचा १४ व्या वर्षांत प्रवेश झाल्या बद्दल गेल्या रविवारीं भारत कचेरींत ठिक ठिकाणच्या भारतमित्रांची सभा भरून भारताचें अभिनंदन करण्याचा समारंभ यशस्वी रीतीनें पार पडला. प्रारंभीं सि. द्रस्तन रुद्रीगीस यानीं सभेचा उद्देश सांगून सभेचें अध्यक्षस्थान स्वीकारण्याबद्दल सि. जो. जी दा कुंज यांस विनंति केली. सि. कुंज टाळ्यांच्या गजरांत अध्यक्षस्थानीं विराजमान झाल्यावर त्यानीं दो. मळकर्णेकर व डॉ. मेंदोस यांची चिटणीसांचे जागीं योजना केली व इच्छा असलेल्यांस प्रसंगोचित भाषण करण्यास विनंति केली ह्या विनंतीनुरूप दो. मळकर्णेकर व श्री. वि. गांवकर यानीं भाषणें केलीं. दो. मळकर्णेकर यानीं आपल्या पोर्तुगीज भाषणांत भारतानें बजावलेल्या कामगिरीचें मार्मिक व मुद्देसूद विवेचन करून वक्तत्वपूर्ण भाषेंत भारताचा गौरव केला श्री. गांवकर यानीं कोंकणी भाषेंत बण ओजस्वी रीतीनें भारत-कार्याचें सिंहावलोकन केलें. या नंतर सि. जे. एम्. द मेल यानीं अध्यक्षांच्या सूचनेनुरूप सुवर्णाक्षरांनीं छापलेलें मानपत्र वाचून तें भारतकारांस अर्पण केलें. या अर्पणविधीचे वेळीं भारताचा त्रिवार जयजयकार करण्यांत आला. मानपत्र अर्पणानंतर रा. हेगडे देसाई यानीं जमलेल्या सर्व मंडळीचे आभार मानून, देहांत प्राण असे तों पर्यंत स्वदेश बांधवाचे हितार्थ नेहमींप्रमाणेंच प्राप्त आपत्तींची पर्वा न करतां झटण्याचा आपला निर्धार व्यक्त केला. शेवटीं अध्यक्षांच्या सूचनेनें राष्ट्रीय ऐक्यप्रसारक नांवांची संस्था स्थापून तद्वारा गोमांतकी यांची एकी घडवून आणण्याचा ठराव संमत झाला व भारत व गोमांतकाच्या जयजयकारांत सभा बरखास्त झाली. ह्या भारत-सत्कार-समारंभाला बाहेरील सर्व जातींचीं ठळक ठळक मंडळी तर उपस्थित होतींच खेरीज स्थानिक तरुण मंडळीनें मोठ्या हौसेनें व आस्थेनें समारंभांत भाग घेतला होता. ह्या बद्दल भारत सर्वांचा अत्यंत आभारी आहे

साभार स्वीकार

शालापत्रक (मासिक) :— विद्यार्थ्यांसाठीं पुणें येथें चित्रशाळेमार्फत प्रसिद्ध होत असलेल्या या मासिकांत चालू महिन्यांपासून महत्वाच्या सुधारणा करण्यांत आल्या आहेत. मुलांत ज्ञानोत्सुकता उत्पन्न होऊन तिची कमालीची प्रगति होण्यासाठीं सुधारलेल्या राष्ट्रांतून काळजीपूर्वक ज्या रीतीचे प्रयत्न करण्यांत येत असतात, तीच रीति शालापत्रकाच्या चालकानींहि व्यवहारांत आणण्याची तत्परता दाखविल्याबद्दल ते मुलांच्या शिक्षणाभिमानीं पालकांच्या आदरास पात्र झाले असल्यास नवल नाहीं. ज्या पालकांस आपलीं मुलें सज्ञान, चौकस व बहुश्रुत बनावीं, असें वाटत असेल त्यानीं त्यांच्या हातांत मुद्दाम शालापत्रक देऊन त्याचा उपयोग करण्यांस त्यांस शिकवावें, अशी आमची शिफारस आहे. शालापत्रकाच्या हातांतून मुलांच्या शिक्षणास हातभार लावण्याची कामगिरी दिवसेंदिवस विशेष जोमानें पार पडो, असें इच्छितों.

कैवारी (साप्ताहिक):— रा. दिनकरराव जवळकर यांच्या संपादकत्वाखालीं हें "ब्राह्मणेतरी" पत्र मुंबई येथें प्रसिद्ध होत असतें. ब्राह्मण व ब्राह्मणेतर या वर्गांतील दुही सतत जीवंत रहावी, अशाच धोरणाचा पक्षपाती मजकूर कैवारींत नेहमीं झळकत असतो. 'ब्राह्मण तेवढा निमकहराम' हें कैवारीचें ब्रीद वाक्य असल्यानें, कैवारी. पासून ब्राह्मणवर्ग दोन पावलें मागेंच रहात असल्यास आश्चर्य नाहीं. सारस्वतांविरुद्धहि कित्येकदां कैवारींतून खोडसाळ, निराधार व बिनबुडाचें लिखाण प्रसिद्ध होत असतें. वास्तविक गोमांतकांत सारस्वत व सारस्वतेतर असे पक्ष मुळींच नसतां, महाराष्ट्रीयांची दिशाभूल करण्यांच्या दुष्ट हेतूनें कांहीं उपटसुंभ लोक उपरोक्त पक्षाचें अस्तित्व भासवीत असतात ! पण त्यामुळें सारस्वतांची कोणतीच हानि न होतां, निंदकांचेंच मात्र कंबरडें मोडलें जातें, असा अनुभव आहे कैवारी आपलें ज्ञातिनिष्ट धोरण सोडून पुण्याच्या संग्रामपत्राप्रमाणें केवळ राष्ट्रीयविचारांचें च घोषणा करण्यांचा सुमार्ग पत्करील, अशी आशा करणें म्हणजे कांडणास पालवी फुटेल, असें मानण्यासारखें असंभवनीय कोटींतील आहे, हें निराळें नमूद करण्याचें कारण नाहीं !

सति सावित्रीः— मसूर-ब्रह्मचर्याश्रम मार्फत प्रसिद्ध होत असलेल्या श्रीदासबोध मासिकांतून श्रीसावित्री देवीचें पुण्यमय चरित्र क्रमशः प्रसिद्ध झालें होतें, हें त्या मासिकाच्या वाचकांस अवगत असेलच. आतां ते सर्व लेख एकत्रित करून स्वतंत्र पुस्तक बनविण्यांत आलें आहे. सति सावित्री हें पुस्तक अत्यंत उद्बोधक असें झालें असून हिंदवी पातिव्रत्याचें असामान्य श्रेष्ठत्व त्याच्या वाचनानें मनाला सहज पटत असतें. भाषासरणी, विचारमांडणी व छपाई या तिनहि दृष्टीनीं पुस्तक संग्राह्य झालें असून प्रत्येक आर्य महिलेनें तें पठण व मनन करण्याच्या लायकीचें आहे गोमांतकीय महिला "सति सावित्रीचा" रसास्वाद चाखतील, अशी आह्मांस निश्चिति आहे.

वर्तमानसार

—दिल्लीच्या विधिमंडळानें सेफ्टीबिल फेंटाळलें होतें; पण व्हाइस-रॉयनें आपल्या जादा अधिकाराचा उपयोग करून, त्यास दंडकाचें स्वरूप दिलें आहे !

—मीरतच्या कोमुनिष्टांचा खटला अजून सुनावणीस निघाला नाहीं !

—येथें नवीन युरोपियन मिलिटरी आफिसर येणार असल्याची अफवा आहे.

—श्रीसंस्थान चंद्रेश्वर भूतनाथ [पर्वत] पारोडें येथील चैत्रपौर्णिमेचा उत्सव येत्या मंगळवार ता २३।४।२९ रोजीं साजरा होणार असल्याचें सदरील संस्थानची कारभारी मंडळी कळविते.

—बेगम नूरजहान हीनें दीड हजार सैनिकांसह काबूलवर आक्रमण करून बच्चा-ई-साकूला जीवंत पकडल्याच्या वार्ता आहेत बच्चाची कत्तल केल्याचीहि बातमी पसरली आहे.

—मडगांव-सारस्वत ब्राह्मण समाजाचा जाहीर झालेला व्याख्यानाचा कार्यक्रम यशस्वी रीतीनें पार पडला.

—ज. क्सेव्हेर लोंपेस हे येथील गव्हर्नरची जागा स्वीकारणार नाहींत, असें पोर्तुगालहून आलेल्या कित्येक खाजगी पत्रां वरून समजतें.

—सायमन कमिशन आपली येथील कामगिरी आटोपून निजधामास जातें झालें.

—गोमांतकीय लॉटरीविरुद्ध शेजारच्या हिंदुस्थानांत जोराची मोहीम सुरू होणार असल्याचें कळतें.

—चालू महिन्यांत ठिकठिकाणच्या 'निर्नियम' देवालयांतून नियमवंग्रा मान्य करून घेण्याची चळवळ सुरू आहे.

—गव्हर्नरसाहेबांचें आरोग्य एकाच स्थितीवर आहे.

—आज दुसरीकडे प्रसिद्ध झालेल्या रा. वैद्यांच्या लेखांत जी विचारसरणी व्यक्त झाली आहे, त्याच विचारसरणीला धरून त्यांचें सुरतेच्या हिंदुमहासभेंत भाषण झालें होतें. प्रसिद्ध झालेला लेख अपूर्ण असून दुसऱ्या अंकांत तो पूर्ण होईल. या दुसऱ्या भागांत कन्याशाळेच्या आवश्यकतेबद्दल विवेचन येईल.

—जिकडे तिकडे मलेरीया जोरांत असून सार्वजनिक आरोग्य ठीक नाहीं. अजूनहि पावसाळ्याचीं चिन्हें भासत आहेत.

—दिल्लीहून ता. १० रोजीं आलेल्या तारेवरून कळतें कीं, असेंब्लीच्या कांहीं सभासदांना खुनाच्या धमकीचीं पत्रें आलीं असून त्या पत्रावर 'धर्मराज' ही सही आहे व हा 'धर्मराज' 'हिंदुस्थान सोशालिस्ट रिपब्लिकन आर्मी' पैकीं असल्याबद्दल उल्लेख आहे. तुमचा पिस्तुलांनीं खून करण्यांत येईल अशी धमकी या पत्रांत असून तीं पत्रें असेंब्लीच्या बऱ्याच सभासदांकडे पाठविण्यांत आलीं आहेत. सभासदांनीं हीं पत्रें चौकशीसाठीं पोलिस अधिकाऱ्यांकडे पाठविलीं असून त्या संबंधानें शोध चालू आहे असेंब्लींतील सभासदांच्या जीविताचें संरक्षण करण्यांच्या बाबतींत सरकारनें कोणती खबरदारी घेतली आहे व कोणते उपाय योजण्याचा सरकारचा विचार आहे असा एक प्रश्न डॉ. सुहरवर्दी हे असेंब्लीच्या पुढील बैठकींत विचारणार आहेत असें समजतें.

—हिंदुस्थानांतील पुराणमताभिमानीं लोकांना सोयीस्कर रीतीनें व माफक खर्चांत युरोपची सफर करण्याची संधि मिळवून देण्याच्या उद्देशानें एक नवी योजना कलकत्ता येथील दि हिंदु एक्स्प्रेस [पो. बॉक्स ६७३१] नावांच्या कंपनीनें मुक्रर केली आहे. या सफरींत भाग घेणाऱ्या हिंदु लोकांना युरोप खंडांतील सर्व प्रमुख शहरें दाखविण्यांत येणार आहेत. या कंपनीमार्फत ता. ३ जून १९२९ रोजीं मुंबईहून बोट सुटणार असून ता. ९ सप्टेंबर १९२९ रोजीं परत मुंबईस ती येणार आहे. या सफरींत शाखाहारास प्राधान्य देण्यांत आलें असून सर्व उतारूंना दररोज दोन्हीं सांज हिंदु पद्धतीप्रमाणेंच भात-भाजी-चपातीचें जेवण देण्याची व्यवस्था करण्यांत आली आहे असें समजतें.

—असेंब्लींतील सभासदांना हिंदुस्थान सोशॅलिस्टिक रिपब्लिकन असोसिएशनतर्फे पुढील आशयाचें पत्र आलें आहे नोटीस — ज्या अर्थीं सिमला येथें गेल्या सप्टेंबरांत घडलेल्या प्रकाराचें तुह्मांला विस्मरण झालेलें दिसतें व ज्याअर्थीं तुमच्या कृति राष्ट्रीय हिताला विघातक आहेत त्या अर्थीं तुमचें नांव आमच्या यादींत दाखल केलें आहे. पण तुह्मीं जुने राष्टीय कार्यकर्ते असल्यामुळें तुह्मांला ही सूचना देण्यांत येत आहे. बालविवाहप्रतिबंधक बिलला विरोध व ट्रेड डिसप्यूटस बिलाला पाठिंबा यामुळें तुमच्या नावांवर दोन काळ्या फुल्या केल्या असून आतां तिसरी फुली करण्यांत येईल. तरी सावध रहा. [सही] 'धर्मराज'

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 3 de 18 de Abril de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de Direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão interino do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que do Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor os seguintes predios:- Uma dessima parte do predio rustico denominado "Usmostol" da cultura de palmeiras e outras arvores do valor de 49:09;08, e uma dessima parte do predio rustico denominado "Usmostolvelem cusquem" da cultura de coqueiros, do valor de 14:14:04, ambos situados em Cotigão, discritos por inteiro na conservatoria desta comarca sob os n ° s 10956 e 16210, respectivamente, e penhorados nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Molú Modcó Gaocar, solteiro, como herdeiro do finado executado Bambtó Mengó Gauncar, viuvo, proprietario, moradores de Cusquem de Cotigão. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
2 vez) *R. Colaço*

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta pública, à porta do tribunal judicial desta comarca, situado em Xeldem, ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, às 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, metade do predio rustico denominado "Gotimol" da cultura de arroz e coqueiros, sito em Cotigão, do valor de 102 rupias 15 tangas e 6 reis, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca, sob o numero 17416 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional, move a Molù Modcó Gauncar, solteiro, proprietario de Cusquem de Cotigão, como herdeiro do finado executado Chondú Mengó Gauncar, viuvo, proprietario, que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de três dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepém, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
2 vez) *R. Colaço*

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão int. do 2 ° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem, no dia 23 do proximo mez de Abril, ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, metade do predio rustico denominado "Gotimola" da cultura de arroz, e coqueiros, sito em Cotigão do valor de 102:15:06 discrito por inteiro na conservatoria desta comarca, sob o n ° 17416 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional, move a Molú Modcó Gauncar, solteiro, proprietario, de Cusquem de Cotigão, como herdeiro do finado executado Bambtó Mengó Gauncar, que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de três dias. Por êste são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico, se expediu este. Quepém, 19 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
2 ves) *R. Colaço*

Pelo juizo de direito da comarca de Quepém e cartorio do escrivão int. do 2 ° Oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepém se dirige á estação de Sanvordem, no dia 19 do proximo mez de Abril ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, predio rustico denominado "Ambadiagal" da cultura de arroz sito em Cotigão, do valor de 233:00:04 discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17414 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Gourú Velpina, viuva de Punó Bivam Velipo de Cusquem de Cotigão, como herdeira do finado executado Cuirò Chimoto Velipo, solteiro que foi de mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Março de 1929

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
2 vez] *R. Colaço*

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica à porta do tribunal judicial desta comarca no dia 19 do proximo mez de Abril ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor, o predio rustico denominado "Usmostol" da cultura de palmeiros e outras arvores sito em Cotigão do valor de 19:06:00 discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17418 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Punó Suctó Velipo, de Cusquem de Cotigão, como herdeiro da executada Bagdi Velpina, viuva de Barqueló Fondó Velipo da mesma de Cusquem para pagamento da quantia de 5:03:00 proveniente de contribuição predial dos anos de 1914, 1915 e 1924 alem de juros de mora, multa, selos e custas do processo. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Março de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei—O juiz de direito
2 ves) *R. Colaço*

Plo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação deste no Boletim Oficial citando o executado Govinda Subrai Boto de Ponscondem de Loliem, e ora residente em Karvar do territoria britanico em parte incerta, para no praso de 10 dias, findo o de éditos pagar no cartorio do escrivão que este subscreve a quantia de 18:05:10 proveniente de custas liquidadas nos autos de execução por custas que o Ministerio Publico promove contra Gones Ananta Boto, de Ponoscondem de Loliem por apenso aos autos de embargos de terceiro em que é embargante Gonessa Ananta Boto, de Ponoscondem de Loliem e embargado Antá Vamona Porob, de Loliem, apensos estes aos de execução hipotecaria em que é exequente Naraina Zoirama Naique, de Canmorlim e residente em Loliem e executado Subodra Porbina, de Loliem, ou dentro do igual praso nomear a penhora bens suficientes para o pagamento da quantia exequenda, mais custas e selos acrescidos da execução sob pena de se devolver êsse direito ao exequente Ministerio Público e seguir a execução seus termos á revelia. Para ser publico se expediu este. Quepem, 11 de Março de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas.
Verifiquei—O juiz de direito
2 ves) *R. Colaço*

ANO 14. N. 5
QUINTA-FEIRA 2 DE MAIO DE 1929

ASSINATURA
P… ano tres rupias

E PROPRIETARIO
… Hegdo Dessai
…RMACEUTICO

…SICAO E IMPRESSÃO
…AT CUSMANE-QUEPEM

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ५
गुरुवार ता. २ मे सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिक
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito módico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosamente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मोटार
शेव्रोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजीपूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेव्रोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब–डीलर
पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार चैत्र व० ९ मी शके १८५१

पंजाबचा परिचय

पजाब प्रांत हा सिंध आणि रजपुताना ह्यांच्या उत्तरेस व यमुना नदीच्या पाश्चिमेस आहे. पंजाबांत थंडीच्या दिवसांत अतिशय थंडी असते व उष्णकालांत भयंकर उष्णता होते पावसाळ्यांत पाऊस जरी अगदीं थोडा पडतो तरी त्या प्रांतांत पुष्कळ मोठमोठ्या नद्या असल्यानें त्या नद्यांच्या कालव्यांनीं हा प्रांत अत्यंत सुपीक बनला आहे. येथील लोकांचें मुख्य अन्न गहूं आहे व तो या प्रांतांत अतिशय पिकतो. त्या शिवाय बदाम, द्राक्षें, केळीं, आंबे वगैरे फळें चांगल्या प्रतीचीं होतात. ह्या प्रांतांत गिरण्या फारशा नाहींत. कापूस, ताग, आणि रेशीम यांचीं वस्त्रें बहुतेक हातमागावरच तयार होतात. मीठ, सैंधव आणि केरोसीन या खनीज पदार्थांच्या खाणीहि या प्रांतांत पुष्कळ आहेत. पंजाबी लोक मजबूत व धिप्पाड असतात. या प्रांताची लोकसंख्या तीन कोटी आहे. त्यांत वीस लाख शीख आहेत; पण हीच जात पंजाबांतील महत्वाची जात आहे.

याच सुपीक, पवित्र आणि रमणीय पंजाबांत आर्य लोकांनीं प्रथम वसाहत केली. हाच प्रवित्र पंचनददेश आर्यांची कर्तव्य भूमि होता. पंजाबी वीरांनीं परकीय स्वाऱ्यां पासून अनेक वेळां भारतवर्षाचें रक्षण केलें आहे. आजहि तेथें आर्यसमाजाची संघटनात्मक शिकवण समाजवृक्षाच्या मुळांत खोल रुजलेली आहे; आणि हाच आर्यसमाज हिंदुसमाजावर चाललेल्या मुसलमानांच्या आक्रमणास यशस्वीपणानें तोंड देत आहे. आर्यसमाजाचा इतिहास हाच पंजाबचा गेल्या पन्नास वर्षांचा इतिहास आहे. त्या पूर्वी शीखपंथानें मुसलमानापासून हिंदूंचें रक्षण केलें होतें, ह्मणून आर्यसमाज आणि शीखपंथ यांचा थोडासा इतिहास येथें देणें जरूर आहे.

जेव्हां पंजाबमध्यें इस्लामी संस्कृतीचा प्रसार होऊं लागला, तेव्हां रूढिप्रिय हिंदु लोक हळुहळू ऱ्हासाच्या पंथास जाऊं लागले, ह्मणून हिंदुधर्माचें रक्षण करण्याकरितां गुरु नानकाचा अवतार झाला. हिंदु संस्कृतींत ज्या अत्यंत अनिष्ट चालीरीति घुसल्या होत्या त्या टांकून देऊन नानकानें शीख पंथाची स्थापना केली, आणि हिंदु संस्कृति शुद्ध बनविली. या योगानें इस्लाम संस्कृतीचें पाऊल मागें हटलें. बौद्ध व जैन पंथाच्या अनुकरणानें सनातन समजला जाणारा हिंदुधर्म देवालयांत व मूर्तिपूजेंत मग्न आहे व एक ईश्वराला विसरून गेला आहे असें पाहून गुरु नानकानें एकेश्वरीत्वाचा प्रसार केला, व मूर्तिपूजेचें बंधन तोडून टांकलें. हिंदु समाज संत सज्जनानां टांकून, नीच ब्राह्मणालाहि परंपरागत रूढीप्रमाणें गुरु मानीत होता. गुरु नानकानें जन्मतः कोणताहि वर्ण श्रेष्ट नाहीं ही शिकवण आपल्या अनुयायांस दिली. यज्ञ, यात्री, दान आणि गुरुसेवा यांपेक्षां नाममहिमा सर्वांत श्रेष्ट आहे आणि सत्यावर पूर्ण विश्वास ठेऊन ईश्वरभक्ति केल्यानेंच मोक्ष मिळतो; त्या करितां अरण्यांत जाऊन एकांतवासांत राहण्याची जरूरी नाहीं, अशी त्याची शिकवण आहे. मन पापापासून निवृत्त राखुन समाजसेवा केल्यानें अकाल व अनादि ईश्वराची प्राप्ति होते असा गुरु नानकाचा संदेश आहे.

शीखपंथाचे दुसरे गुरु अंगद यानीं नानकाचा उपदेश गुरुमुखी भाषेंत लिहून त्याचा प्रसार केला. आणि लोकांकरितां मठ स्थापन केले. तिसरे गुरु अमरदास यानीं उदासी अर्थात संन्यासी वर्ग निराळा करून शीखपंथीयानां प्रवृत्तिमय धर्माची दीक्षा दिली चौथे गुरु रामदास यानीं जंगलांचा त्याग करून नवीं नवीं शहरें वसविलीं आणि राजकारण हातांत घेतलें. पांचवे गुरु अर्जुन देव यानीं अमृतसर ही आपली राजधानी केली व मुसलमानांची सत्ता पंजाबांतून झुगारून देण्याचा प्रयत्न चालविला. स्वतः कर घेण्यास आरंभ केला, व्यापाराला उत्तेजन दिलें, राज्यकारभाराच्या सोईकरितां आपल्या राज्याचे बावीस भाग केले व अशा रीतीनें तो शीखांचा खरा राजा बनला. त्याचप्रमाणें पूर्वीच्या चार गुरूंच्या वचनांचा संग्रह करून अर्जुन देवानें शीखपंथाला सुसंगत वळण लाविलें. शेवटीं शीखधर्माकरितां आत्मबलिदान करून शीख समाजाला स्वार्थत्यागाचें त्यानें परमोच्च उदाहरण घालून दिलें. सहावे गुरु गोविंदसिंह यानीं आपल्या पित्याच्या मृत्यूचा सूड उगविण्याकरितां मोंगल बादशाहीच्या सैन्याची पुष्कळ हानि केली आणि शीख समाजांत पुरुषार्थाचा प्रादुर्भाव केला. सातवे गुरु हरराय आणि आठवे हरकीसन या दोघांनीहि शिखांचें संघटन करून आपल्या राज्याचा बराच विस्तार केला. नववे गुरु तेघबहादुर यानांहि पुन्हां आपल्या धर्माकरितां प्राणार्पण करावें लागलें. दहावे गुरु गोविंदसिंह यानीं सर्व शिखानां सिंह बनवून लष्करी धर्माची दीक्षा दिली. आपले चारहि पुत्र त्यानें धारातीर्थी बळी दिले. शेवटीं मुसलमानाच्या आक्रमणास कंटाळून दक्षिणेंत नांदेड शहरीं त्यानें आपलें वास्तव्य केलें. तेथें तो एका पठाणाच्या घातकी सुऱ्यास बळी पडला. यानंतर त्याचा शिष्य बंदा यनें अपरिमित पराक्रमानें संपूर्ण पंजाब प्रांत शिखांच्या अधिपत्याखालीं आणला. नंतरचा शिखांचा इतिहास अगदीं अलीकडचा आहे. तो पराक्रमानें ओतप्रत भरलेला आहे पण विस्तार भयास्तव येथें देणें शक्य नाहीं. पंजाबांतील हिंदूंवर शीख पंथाचा पुष्कळ प्रभाव पडलेला आहे.

शीखपंथामुळें पंजाबी हिंदुलोक पूर्वीच उदारमतवादी बनले होते. इतक्यांत जेव्हां इंग्रजी संस्कृतीचा प्रसार होऊं लागला, तेव्हां हिंदु संस्कृति हिंदु लोकांतून नष्ट होऊं लागली ख्रिस्ती धर्माचा पगडा त्यांच्या मनांवर बसूं लागला, इतक्यांत स्वामी दयानंदानीं वेदमूलक आर्यधर्माचा प्रसार सुरू केला. पहिल्यापासून पुराणादि कल्पितकथांचा त्याग केल्या मुळें पंजाबी लोकांचें मन स्वामीजीच्या उपदेशावर आकर्षित झालें आणि त्यांच्यावर आर्यसमाजाचा इष्ट परिणाम झाला. ईश्वर हा निर्गुण निराकार आहे. यज्ञानें तो संतुष्ट होतो. चातुवर्ण्य संस्था ही गुणकर्मांवर अवलंबून आहे. जन्मता कोणी श्रेष्ट किंवा कनिष्ट नाहीं व जाति जन्मावर अवलंबून नाहींत इत्यादि आर्यतत्वांचा वेदांच्या आधारें स्वामीजीनीं प्रसार केला. याप्रमाणें ख्रिस्ती संस्कृतीच्या आहारीं जाणाऱ्या पंजाबी हिंदुसमाजाचा स्वामीजीनीं बचाव केला. स्त्रीशिक्षण, विधवाविवाह, अस्पृश्योद्धार, संघटन व शुद्धि या सामाजिक सुधारणाहि घडवून आणण्याचा पंजाबांतील आर्यसमाज आटोकाट प्रयत्न करीत आहे. देशाच्या राजकीय आंदोलनांतहि आर्यसमाजानें आपलें महत्व निरंतर कायम ठेवलें आहे. स्वामी श्रद्धानंद व लाला लजपतराय हे दोघेहि पंजाबी महात्मे आर्य, समाजिष्टच होते. तेथें अस्पृश्योद्धाराकरितां गोष्टीच नव्हेत तर प्रत्यक्ष कार्य चालू आहे. भारतीय स्वातंत्र्याकरितां जितक्या पंजाबी वीरांनीं स्वातंत्र्यस्थंडिलावर आपलें बलिदान केलें आहे, तितकें भारतवर्षांतील अन्य कोणत्याहि प्रांतानें केलेलें नाहीं. सरदार अजितसिंग, लाला हरदयाळ, भगतसिंह, मदनलाल धिंग्रा वगैरे मदनीय क्रांतिकारक पंजाबीच होते.

पंजाबांत सोंवळ्या ओवळयाचे बंड मुळींच नाहीं. पंजाबांत पडदा पद्धति विद्यमान असली, तरी स्त्रीशिक्षणानें पंजाबी हिंदुसमाज भारतवर्षांतील सर्व प्रांतांत अग्रेसर आहे. मुसलमानांच्या बहुसंख्यत्वामुळें तेथील हिंदूंनां पुष्कळ अडचणी सोसाव्या लागतात, पण कर्तव्यशील हिंदुसमाज तितक्याहि अडचणीना तोंड देऊन आर्यधर्माचा झेंडा तेथें अखंडित फडकवीत आहे. हिंदु-मुसलमानांचें वैर त्या प्रांतांत पुष्कळ काळापासून तीव्र स्वरूपांत आहे. पंडित लेखराम, स्वामी श्रद्धानंद, लाला. बद्रीनाथ, लाला राजपाल इत्यादि हिंदुसमाजाचे महनीय पुढारी वेळोवेळीं मुसलमानांच्या घातकी शस्त्रांस बळी पडलेले आहेत. तरी हिंदुसमाजानें आपली आक्रमणशील चळवळ सोडून दिलेली नाहीं.

पंजाबी लोक अतिशय आदरप्रिय आहेत कोणत्याहि देशभक्ताच्या गुणांचें चीज करण्यांत त्यांचें पाऊल सर्वांत पुढें असतें. विनम्र स्वभाव, धाडसी वर्तणूक, चिकाटी व श्रमसहिष्णुता यांत पंजाबी पुढारी भारतवर्षांतील अन्य कोणत्याहि प्रांतांतील पुढाऱ्यांना हार जाणार नाहींत. सुरत येथील अखिल भारतीय हिंदुसभेच्या वेळीं त्यांच्या या गुणांचा प्रत्यक्ष प्रत्यय आह्मांस आला. हिंदुमहासभेचे पंजाबांतील प्रस्तुतचे माननीय पुढारी स्वामी चिदानंद, भाई परमानंद, पंडित सत्यार्थी वगैरे गृहस्थानीं विषयनियामक कमिटींत वगैरे गोमांतकीय प्रतिनिधींचें आदरपूर्वक प्रेमळ अंतःकरणानें स्वागत केलें. भारतवर्षाचें भवितव्य पंजाबी हिंदूंच्या कर्तबगारीवर अवलंबून आहे असें सुरत येथील हिंदुसभेच्या अधिवेशनांत परमवंद्य भाई परमानंदानीं बोलून दाखविलें होतें, आणि तें एका अर्थी खरेंहि आहे. कधींकाळीं अफगाणिस्थानचा हल्ला जर भारतवर्षावर झाला, तर त्याचा पहिला वार पंजाबी हिंदूंवर झाल्याशिवाय राहणार नाहीं. ह्मणून प्रतिकाराचें बळ पंजाबी हिंदूंच्या मनगटांतच ज्यास्त असलें पाहिजे आणि पंजाबी हिंदूंच्या मनगटांत तें आहेहि.

वार्ताविहार

—"मोरज येथील सरस्वति मंदिर शाळेचा बक्षीस समारंभ ता. १४ एप्रिल १९२९ रोजीं पेडणें महालाचे आदमिनिस्त्रादोर श्री भास्करराव प्रतापराव सरदेसाई यांच्या हस्तें झाला. प्रथम स्वागत व ईशस्तवन झाल्यावर मे. आदमिनिस्त्रादोर साहेबानीं आजपर्यंत शाळेच्या बाबतींत केलेल्या मदतीचा कृतज्ञतापूर्वक उल्लेख करून विद्याप्रसारक मंडळानें साहेबबहादुरांस 'मानपत्र' व 'सुवर्ण पदक' अर्पण केलें. नंतर साहेबबहादुरांनीं संस्थेकडून आजपर्यंत झालेलें काम पाहून संतोष व्यक्त केला आणि यापुढेंहि आपण या संस्थेस शक्य ती मदत अवश्य करूं असें अभिवचन दिलें व पुढील सालीं सुवंस बक्षिसें देण्यासाठीं १० रु. रोख दिले. नंतर श्री रामा भिवा मोरजकर ह्यानीं संस्थेसंबंधीं गौरवाचे दोन शब्द सांगितल्यावर मे. आदमिनिस्त्रादोर साहेबांच्या हस्तें यंदां परीक्षेंत उत्तीर्ण झालेल्य विद्यार्थ्यांस बक्षिसें देण्यांत आलीं. नंतर सर्वांस पानसुपारी दिल्यावर साहेब बहादुरांचें व श्री. रा. रा. बापूसाहेब पेडणेकर प्रभृति पाहुणे मंडळीचे संस्थेकडून आभार मानण्यांत आले व समारंभ आटोपला. या संस्थे

ANO XIV N.º 5 QUINTA-FEIRA, 2 DE MAIO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Vitoria dos Goeses

Sentímos orgulho, quando os goeses patenteam lá fóra a sua habilidade, valor e pericia em algum ramo de actividade humana.

Torna-se necessario que os jornais, como o *Bharat*, que representam orgãos do nacionalismo, dêem larga publicidade aos factos em que se distinguam os goeses lá fóra.

Está neste caso a grande vitoria que alcançou o *Lusitanian Sporting Club* sobre os seus adversarios, os *Poona Rangers*, no desporto de *Hockey* em Bombaim.

E' bom que se saiba aqui que o *Lusitanian Sporting Club* é constituido, em Karachi, pelos jovens goeses e não pelos *lusitanos* como o seu nome parece indicar. Não sabemos o motivo que levou este *Sporting Club* a adoptar o nome de *Lusitanian* quando ficava a calhar o de *Goanese Sporting Club* de Karachi. Para honra da nossa terra, da nossa querida Gôa, é necessario que os nossos emigrantes se chamem goeses e trabalhem por levantar cada vez mais alto o nome da sua Patria que é este encantador pedaço da terra pitoresca e historica.

Voltando ao ponto. Os nossos goeses de Karachi que daqui foram expressamente para Bombaim demonstraram aos milhares de espectadores a sua arte, pericia e valor no desporto de *Hockey*.

Os nossos Mascarenhas, Abreu, Albuquerque, Ferrão, Amaral, Lobo, Pereira, Pinto, Sousa e Melo se provaram duma destreza extraordinaria durante o jogo, tendo vencido os Couper, Symonds Philhips, Cazalet, Massey, Mae-Intire, Makinzie, Bewin.

Eram os goeses contra os inglezes e ganharam os nossos. Foi um grande triunfo que foi muito apreciado. Os jornais anglo-indianos dedicaram-lhes palavras de apreço e de encomios, o que é muito, se considerarmos o orgulho dos inglezes. Todos tiveram admiração pela pericia do Abreu que foi o braço direito e a quem na vitoria cabe o quinhão de leão como descrevem os jornais.

Este triunfo exalçou os goeses de uma forma extraordinaria e bem fizeram os nossos compatriotas, residentes em Bombaim, de, em milhares, terem ido presenciar o jogo, ovacionando os vitoriosos com os quais participaram do entusiasmo.

Os goeses figuravam em outros campos da actividade no extrangeiro e eram pouco dados aos jogos, como são os que vivem aqui; mas aos poucos os nossos compatricios emigrantes foram fazendo esforços no campo dos desportos e neste vão tambem conquistando louros.

O Jack de Sousa é a figura que se distinguiu no campo de *boxing* e os goeses podem ter o orgulho de dizer que ha entre eles um *boxer* da primeira ordem que pode medir-se com qualquer europeu ou americano. E' necessario anima-lo a ir para Europa ou America medir-se com *boxers* de renome e é muito provavel que a sorte lhe não seja adversa.

Os goeses estão, portanto, ganhando renome nos jogos de desporto. O *Lusitanian Sporting Club* levantou bem alto o nome dos goeses. Esta é a 3.a vez que ganhou os trofeus, sendo a primeira em 1913 e a segunda em 1915; mas desta vez os opositores, os *Poona Rangers*, eram tidos por melhores e destros jogadores e eram detentores da taça no ano passado. Havia probabilidades de que estes ganhassem contra o *Lusitanian Club*, mas as previsões falharam e os goeses fizeram um jogo esplendido e os *Poona Rangers* viram-se impotentes diante da defeza magnifica feita pelos goeses e muito especialmente pelo Abreu que ficou sendo considerado como um dos melhores jogadores.

A taça Agakhan foi entregue aos vencedores pela Lady Jackson, esposa do Governador de Bombaim, entre entusiasticas aclamações de milhares de pessôas que enchiam o *gimkhana*.

Ao terminar estas singelas linhas que escrevemos com orgulho pela vitoria alcançada pelos nossos, não podemos deixar de sugerir aos goeses, sobretudo aos jovens emigrados que não se esqueçam da terra natal e que será muito honroso dar aos seus *clubs* de desporto os nomes que indiquem a origem dos membros que os constituem.

Lastimamos aqueles goeses que mudam os seus nomes á ingleza para não ser descoberta a sua origem de goeses. E' isto feio! Quem oculta a sua origem nunca pode ser digno filho da terra onde nasceu e onde viveram os seus pais e outros antepassados.

Gôa está lamentando porque muitos dos seus filhos que se encontram no estrangeiro, podendo dar-lhe uma parcela da sua actividade a tem renegado.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

PROMOÇÕES

Consta-nos que houve promoções para enfermeiros da 2.a classe, não em virtude do resultado do concurso que se realisou ha pouco menos de 2 anos, mas sim em vista dos valores obtidos pelos candidatos no exame do curso de enfermagem. Custa-nos acreditar isso, tanto mais que está para ser publicada a proposta do regulamento dos serviços de saude que se faz demorar.

UMA DECEPÇÃO

Na semana passada faleceu na Capital um cidadão com razoaveis meios de fortuna. Como não deixava herdeiros forçados, um dos parentes longinquos dizem que requereu, antes do morto ser enterrado, arrolamento dos bens mobiliarios do finado!

Mas ¿qual não foi a sua surpreza quando soube que o defunto deixara testamento cerrado, instituindo seus herdeiros? Foi uma decepção para quem esperava colheita... de dinheiro. *Money, make money, my son.*

ANTES A FANTASIA

Para o sr. ten. Antonio Paulino o "nacionalismo indiano" é uma "fantasia".

E a realidade, o que é? Vai responder-nos o proprio ten. Paulino.

"E Portugal por isso foi uma Nação Grande!

Depois, a pouco e pouco, porque a educação civica foi caindo, o fervor religioso abandonando, e o amor da familia dissolvendo-se—o caracter foi tambem abastardando-se. E Portugal foi descendo, descendo... E até agora, sem uma rea-

ção ou se essa reação existe tem sido perfeitamente por, mal orientada, nula. E nós continuamos, por desgraça nossa, a ser um povo pequeno, *vivendo ridiculamente do passado*, que já vai tão longe...

E interessante—parece que entre Gôa—colónia mais portuguesa de todas — e a Mãe-Patria, existe como que um grande espelho. Portugal é a luz e os seus raios incidindo sobre esse virtual espelho, vai reflectir sobre aquela. *O que nós fomos e somos cá, não é mais do que reflexo daquilo que somos e fomos lá.*"

(o italico é nosso)

Eis a realidade que o sr. ten. Paulino põem-nos diante de vista, de nós que lutamos por uma *fantasia*.

Não há dúvida que perante a sua amarga realidade mil vezes preferivel é a *fantasia*.

A' PASSO DE FORMIGA

No Tribunal da Relação de Bombaim foram decididos durante o ano de 1927 processos em numero de 5.976.

E' pouco? Não ha ainda entre os extremistas ou radicais da India Ingleza quem deixe de tributar o seu preito de admiração por este esforço heroico despendido por aquele tribunal que conta—reparem— apenas 10 juizes, sendo dois destes provisorios.

Quase 6000 decisões ao ano numa instancia onde o número de julgadores é de 10, dá por cada juiz, termo medio, 50 decisões!

50 decisões por juiz ao mês!! E aqui os nossos juizes de Relação que para mais são desembargadores, produzem 2 ou quando muito, 3 decisões a semana, o que dá—sejamos generosos—25 decisões ao mês—ou por outra, 5 decisões mensais por cada senhor desembargador!

Aqui 5 decisões. Lá 50 decisões. Vem como na visinhança se trabalha? E dizem depois que Gôa é retrograda, é rotineira, é terra de preguiçosos que não avança.

Porque ha de avançar? Se cá tudo, ainda os que ganham 1000 rupias e mais, andam a passo de formiga!

E' QUE ...

Como é publico, o magistrado sindicante ás Comunidades das Ilhas, na sua resposta ou defeza, quando foi mandado ouvir pelo Conselho Superior Judiciario acêrca da queixa contra ele formulada pelo sr. dr. Custodio Gomes Pereira—concluia por pedir *uma sindicancia a seus actos, ou, quando não, que fosse chamado a responsabilidade o autor da queixa.*

Segundo noticia o *Heraldo*, a queixa foi *mandada arquivar*! E, a proposito, o mesmo diario faz um gasto pródigo de qualificativos, *festejando o feliz evento*, como por aí dizem os noveleiros de oficio.

Ora, bem ponderado, crêmos que a decisão do Conselho Judiciario não é de molde a justificar encomios.

E se o *Heraldo* pelo seu habito adquirido se sentisse com pruridos para uma despejadela de adjectivos laudatorios, estes ficavam milhor para o sr. dr. Gomes Pereira que propriamente triunfou, pois que, havendo feito acusações graves, não foi chamado á barra dos tribunais, apezar do acusado assim o ter pedido!

E' que ....

SECUNDANDO ...

O *Anglo-Lusitano* que se publica em Bombaim dedica, na sua edição de 20 de Abril p. f., um artigo de fundo ao sr. Secretario da Relação de Nova-Gôa. O orgão dos emigrantes termina o seu artigo com o seguinte pedido:—

"E para o prestigio do Venerando Tribunal, é necessario, é indispensavel, que o chefe daquele Tribunal abra um rigoroso inquerito aos actos do Secretario da Relação e esperamos que o sr. dr. Antonio de Noronha e outros desembargadores da Relação obrarão com energia que o caso demanda."

Secundando o justo pedido do presado colega, a vêr vamos o que aquilo vai dar. ...

CA' E LA'!...

Na India Britanica, país dos subditos, gosam estes do previlegio de dirigir queixas a quem de direito contra desatinos dalguma autoridade, em papel comum.

Os superiores hierarquicos da entidade queixada tomam sem preocupações do chamado *prestigio da autoridade*, conhecimento de tais queixas, providenciando sobre elas de molde a prestigiar se a lei.

E o mais importante é que o queixoso é notificado na sua residencia, do resultado da queixa por ele formulada.

Isto, no país de subditos. Aqui, no país dos *cidadãos* é outro o cantar: fazem se ouvidos de mercador álguma queixa que, por acaso, de formula contra irregularidades de qualquer entidade oficial que, na maioria dos casos, é reputada como *infalivel* e, como tal, incapaz de pecar.

Pelo que parece — a burocracia da nossa India é constituida dos *santos*, ao contrario do que sucede em qualquer outra parte, onde ela é constituida dos *homens*, susceptiveis de erros.

De resto, não admira que pulule tanto *santo* nesta bendita terra de S. F. Xavier!

RIQUEZAS...

O meu reino não é dêste mundo — dizia Cristo. Nestas palavras devem meditar os catolicos, sobretudo na sua Semana Santa que decorreu, e sobretudo os padres, os chamados *ministros* dêsse Cristo, inumeras vezes crucificado.

O mártir do Gólgota abominava o apêgo aos bens terrenos, ás riquezas mundanas, ás transitorias honras e aos passageiros proveitos. Mas os cristãos, a começar pelos sacerdotes, amontoam fortunas e locupletam-se com vantagens materiais. A espiritualidade é uma léria.

Ocorreram-nos estas linhas á leitura da inclusão do nome do *Padre* José Caetano de Santana Lourenço na lista dos individuos que constituem os novos corpos gerentes do Hospicio de Margão.

Sua reverencia é o factor comum das operações da Direcção do Hospicio. Houve uma violenta refrega por causa duma herança e aquele padre lá estimulou a consciencia dum Bruto para rondar o quinhão dumas velhas em beneficio do Hospicio que jura amar e servir desinteressadamente, ao mesmo tempo que em sua casa se pretendia tornar a cessar da presumida cota fabulosa pertencente a um herdeiro de Sam Matias (neto dos Xavieres) por uma bagatela!

Sua reverencia foi indicado pelo seu patrão para confeccionar um Regulamento e este Regulamento foi aprovado, riscando piedosamente sócios; e, daí a nada, a Direcção do Hospicio comprava ao seu irmão Francisco Xavier da Conceição Lourenço uma nesga de terra oiteral por preço avultadissimo, selando uma transacção memorável, e a mesma Direcção recusava-se a arbitrar as varzeas — terreno incomparavelmente melhor—expropriadas a Erasmo Mesquita, adversário, identico preço, se não há erro na nossa informação.

São moralidades que se aninham nas batinas de santarrãos e beatos, porque o *imperio deles é deste mundo* de parvos e fariseus, de ingenuos e doutores.

Afinal, o dinheiro é tão tentador, tem scintilações tão fulvas, clarões tão estonteantes!

E o dinheiro é a única preocupação da vida, a única que, talvez, perpassa, até através da hostia que se consagra no altar.

Dinheiro, eu te rendo a minha homenagem, eu te presto o preito do meu culto. Cristo tem durante o ano uma Semana Santa. O bezerro de ouro teve seus idolatras todos os dias e em todos os tempos, em todas os paizes.

E' tão lindo — o maroto! Compra corpos e consciencias, Afina a formosura, atenua a fealdade, embeleza a existencia.

E o pai Grandat, ainda ao expirar, sentia a atracção empolgante do—dinheiro. M.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 5 de 2 de Maio de 1929.
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunpl judicial desta comarca no dia quatro de junho seguinte, pelas 10 horas, e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens: Metade da varzea "Zambioi" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por 1000 rupias. Predio da varzea "Culna" da cultura de arroz, sito na mesma avaliado por 700 rupias, e predio da varzea denominado "Colodem ou Colodcotem" da cultura de arroz, sito na mesma avaliado por 600 rupias, todos descritos na conservatoria do registo predial desta comarca sob os números 311, 312 e 313 no livro B. 2 a fls. 458; 462; 464 respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria, que Crisna Xexi Naique Curadó de Cuncolim promove contra Subraia Sesguiri Poi Arvodcar, de Cacorá e residente em Colomba. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado e bem assim os coproprietarios e quinh eiros nos termos e para os efe tos da lei. O que para ser público se expediu este. Quepem, 23 de Abril de 1929.

O escrivão do 1° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei,
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivãa do 1° oficio Viégas, correm éditos de 30 dias, a contar de 2.a publicação deste no Boletim Oficial citando os interessados Tulxi e seu marido Vitola Naraina Naique Dessai, de Masali de Karvar do territorio estrangeiro parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario entre maicres, a que se procede por obito de Vitobá Porobo Dessai, que foi de Cotombi, sendo inventariante e cabeça de casal Locximona Vitoba Porobo Dessai da dita e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser público se expediu este. Quepem, 15 de Abril de 1929.

O escrivão do 1° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

पाहिजे.

इंग्रजी १ ते ३ क्लास शिकविण्यासाठी इंग्लिश व पोर्तुगीज जाणणाऱ्या शिक्षकाची जरूरी आहे. वय २५ वर्षांचे पुढें असावें. उत्तम वर्तन असल्याबद्दलच्या दाखल्यासह अर्ज करावेत.

सेक्रेटरी
आल्मेद कॉलेज फौंड.

भाड्यानें देणें आहेत.

पणजी शहरांत भरवस्तीच्या भागांत, बोटीच्या धक्या नजीक व मोटार स्टँड जवळच, हवाशीर व मजबूत, आग व पाणी यांच्या त्रासापासून मुक्त, म्हणजे कंक्रीटनें बांधलेल्या ओल्या व हॉल भाड्यानें देणें आहेत. व्यापारी लोकांस उत्तम संधी.

खुलाशासाठीं सी. जुजे रैस 'आंद्रादि ई सा' फार्मासीचे मालक पणजी यांकडे पत्रव्यवहार करावा.

Pelo juizo de direito da comarca de Quepêm, e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica, á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepêm se dirige a estação de Sanvordem, no dia sete do proximo mez de junho, ás 10 horas, pela segunda vez e por metade do seu valor os seguintes prédios:— Uma dessima parte do predio rustico denominada "Usmostol" da cultura de palmeiras e outras arvores do valor de 49 rupias 9 tangas e 8 reis e uma dessima parte do predio rustico denominado Usmostol Velem Cusquem" da cultura de coqueiros, do valor de 14 rupias 14 tangas e 4 reis, ambos situados em Cotigão, discritos na conservatoria desta comarca, sob os nos. 10956 e 16210 respectivamente penhorados nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Molú Modcó Gauncar solteiro como herdeiro do finado executado Bambtó Mengó Gauncar, viuvo, proprietario, moradores de Cusquem de Cotigão. O arrematante pagarà a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça, alem do preço do mesmo dentro de três dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 26 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei—
O Juizo de Direito
R. Colaço

येणार श्रीसमर्थ नाटकमंडळी येणार

मडगावीं श्रीदामोदर थिएटरांत येत्या आठवड्यांत आपले लोकप्रिय खेळ सुरू करणार.

पहिला खेळ] रत्नरंगण [सोमवार, ता. ६।५।२९
दुसरा] करीन ती पूर्व [बुधवार, ता. ८।५।२९
तिसरा] लग्नमंडप [शनिवार, ता. ११।५।२९

व्यवस्थापक— समर्थ नाटक मंडळी.

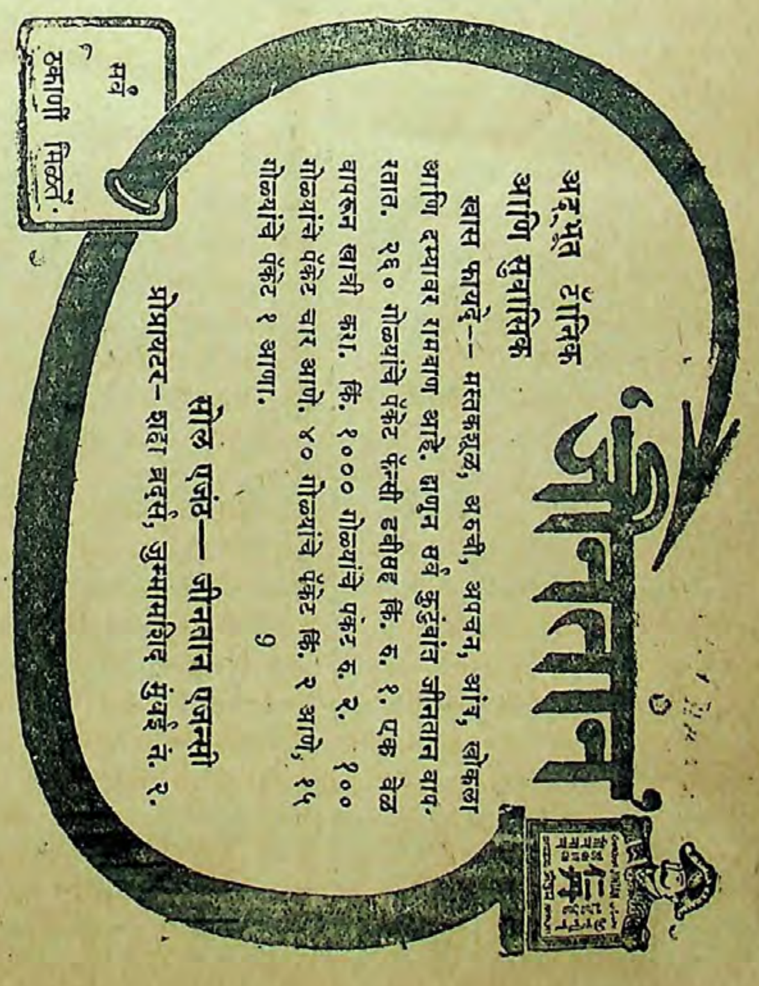

पहिल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २०१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाल उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.

समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें कालमानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंतःकरणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
(२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
(१) तत्वज्ञानाची सरणी
(२) राजकीय प्रवृत्ति
(३) 'धर्म' विषयक भावना
(४) सामुदायिक संघटन
(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें
(६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
[४] परकीय ख्रिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
ख्रिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त ख्रिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविण असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहीरातो] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

करितां चिखलीकर नाट्यसमाजानें ता. १२ व १३ एप्रिल रोजीं दोन खेळ केले व फंडा करितां मुरगांव, मडगांव, पणजी, ह्मापसें वगैरे ठिकाणीं फिरून एकंदर नाटकाचें व फंडाचें उत्पन्न खर्च वजा जातां अंदाजीं ७। ७॥ शें रुपये संस्थेस दिले, याबद्दल ही संस्था चिखलीकर नाट्यसमाजाची फार आभारी आहे. या उत्पन्नांतून शाळेच्या इमारतीचें अपुरें राहिलेलें काम होणार आहे," असें संस्थेचे सेक्रेटरी कळवितात.

—ह्मापसें [गोवा] येथील ज्ञानप्रसारक मंडळीच्या मराठी मोफत विद्यालयाचें वार्षिक परीक्षण श्री. सी. पु. पटवर्धन एम. ए. व वा. गो. काशीकर बी. ए. यांकडून ता. २१।२२ ए. रोजीं करविण्यांत आलें. रिझल्ट समाधानकारक लागला असें कळतें.

—कळंगूट येथील श्रीशांतादुर्गाविद्यालयाचें वार्षिक परीक्षण श्री. ग. प्र. काकतकर व श्री. अनंत र. टोपले यांकडून ता. २६।२७ एप्रिल रोजीं करविण्यांत आलें.

—पोर्तुगालचे माजी मुत्सद्दी व दों. कार्लुस यांच्या सत्ताकालांतील मुख्य मंत्री नामदार जुवांव फ्रांक हे ख्रिस्तवासी झाले. मरण्यापूर्वीं त्यानीं प्रस्तुतचे आर्थिक मंत्री सि. सालाजार यांस त्यांच्या धोरणाची प्रशंसा करून पत्र लिहिलें होतें.

—मर्येचे फिरंगी कोंद द मर्ये हे आपल्या वयाच्या ८२ वे वर्षी दिवंगत झाले. प्रत्येक निवडणुकीच्या चळवळींत ते आस्थापूर्वक भाग घेत होते ते मनानें उदार असून परोपकाराकडे त्यांची निसर्गतःच प्रवृत्ति होती.

—फ्रांसिस्कु लुईज गोमीस यांच्या शत सांवत्सरिक उत्सवाच्या प्रसंगीं पणजीच्या मुख्य नाक्यावर त्यांचा पुतळा उभारण्याचें निश्चित झालें आहे. ह्या कामीं उभारण्यांत आलेल्या फंडाची रकम १७ हजारांवर गेली असून, निधि जमविण्याची चळवळ चालूच आहे. फ्रांसिस्कु लु. गोमसि ह्यानीं पोर्तुगीज पार्लमेंटांत गोमांतकीयांची बुद्धिश्रेष्ठता प्रस्थापित केली असल्यानें ते उपरिनिर्दिष्ट सन्मानास योग्य आहेत हें कोणीहि मान्य करील

—गोरक्षण चळवळीवरील गो. बरवे यांचें तिसरें पत्रक तयार होत असून, त्याच्या प्रति लवकरच वांटण्यांत येतील.

—गोरक्षण चळवळीसाठीं साडेतीन लाख रुपये जमविण्यांत येत असून, ह्या रकमेचा उपयोग एक इमारत खरेदी करण्यांत होणार आहे. इमारतीच्या भाड्यानें प्रचारकार्याचा खर्च करण्यांत येणार असल्यानें, गोरक्षण चळवळींला साहजिकच स्थैर्य प्राप्त होणार आहे. गोवर्धनसंस्थेमार्फत प्रसिद्ध झालेल्या पुढील प्रार्थनेकडे लक्ष वळवावें, अशी आमची वाचकांस विनंति आहे. ती प्रार्थना ही:—" गोवधामुळें सर्व भारतभूमि अपवित्र बनून गेली आहे. गोमातेच्या अंतकाळच्या कविलवाण्या हंबरड्यांनीं वातावरणांत कहर करून सोडला आहे. अशा स्थितींत गोजननीच्या स्मशानस्थानांत आज आपलीं सर्व धर्मकृत्यें निःसंशय व्यर्थ होत आहेत ! यासाठीं नवीं मंदिरें बांधणें, तीर्थयात्रा करणें अन्नवस्त्रें, सदावर्तें, पाणपोया घालणें इ० सत्कार्यांपूर्वीं गोमातेची होत असलेली भयंकर दुर्दशा ध्यानीं आणा, व तिच्या प्राणरक्षणार्थ देवानें दिलेल्या संपत्तीचा उपयोग करा लग्नादि कार्यांतले खर्च कमी करा. छानछोकी व चैनीला फांटा द्या नाटक, सिनेमा, नाच, बैठकी, तमाशादि रंगढंगादिकांत दंग होऊन पैशाचा अपव्यय करूं नका. एकच धर्म निरंतर दृष्टीसमोर ठेवा. गोमातेच्या संरक्षणकार्यासाठीं श्रीगोवर्धनसंस्थेला सर्वांआधीं साह्य करा, अशी प्रार्थना आहे."

—दुसऱ्या कोणत्याहि मोठ्या शहरीं आपला खटला चालावा अशी विनंति मीरत कटाच्या खटल्यांतील आरोपीनीं सरकारकडे केली आहे कां व केली असल्यास सरकार या विनंतीचा विचार करील का ? व हा खटला जर मीरत येथें चालला तर हायकोर्टचें न्यायाधीश ज्या ज्यूरीमध्यें अध्यक्ष आहेत अशा ज्यूरीच्या मदतीनें हा खटला चालविला जाईल का, अशा अर्थाचा प्रश्न मि. सकलातवाला यांनीं ता. २२ रोजीं पार्लमेंटमध्यें विचारला, तेव्हां त्यास उत्तर देतानां अर्ल विंटरटन ह्मणाले, हा खटला मीरतच्या सेशन्स कोर्टांत चालेल व त्याकामीं असेसर्स नेमण्यांत यावयाचे आहेत. यासंबंधीं पुनः सकलातवाला ह्मणाले, या संबंधांत आपण व्हॉइसरायांकडून ज्यास्त माहिती मागवाल काय ? अर्ल विंटरटन ह्मणाले:— नाहीं. ही बाब सर्वस्वी व्हॉइसरायांच्या अधिकारांतील आहे.

इतस्ततः

चालू महिन्यांत शिरोडें येथें मराठा-गायक-समाजाची परिषद भरणार असून, ती यशस्वी करण्यासाठीं गोमांतकांतील प्रत्येक सुधारणाप्रिय व्यक्तीनें झटणें, हें तिचें पवित्र कर्तव्य होय. मराठा-गायक-समाज हा एके काळीं अत्यंत अवनत स्थितींत लोळत पडलेला होता; पण शिक्षणानें सु-संस्कृत बनलेल्या त्या समाजांतील कित्येक तरुणांच्या अश्रांत परिश्रमानें तो उन्नतिपथ आक्रमूं लागला असून सांप्रत त्यांच्यांत हिंदुसमाजाच्या लौकिकांत भर घालणारे प्रो. रामचंद्र नारायण वेलींगकर, बी. ए. ; [ऑक्सफॉर्ड] सुंदरराव बाबाजी रायकर, बी. ए., डॉ. मुळगांवकर, मुंबई सरकारी हॉस्पिटलचे सध्याचे मुख्य सर्जन व डॉ विठ्ठलराव शिरोडकर, एम्. डी. यांच्या सारखीं नररत्नें झळकत आहेत. ह्यावरून उपरोक्त समाजाची प्रगति किती झपाट्यानें होऊं लागलेली आहे व समाजोद्धारासाठीं समाज-पुढारी किती स्वार्थत्याग करीत आहेत, याची पूर्ण कल्पना वाचकांस होईल. मराठा-गायक-समाजाचा आत्मोद्धार व्हावा, त्याची सर्वांगीण सुधारणा व्हावी व त्याच्या योग्यतेचा पारा इतर पुढारलेल्या समाजांच्या योग्यतेइतकाच चढावा, या हेतूनें आह्मीं शक्य ते प्रयत्न आजपर्यंत करीत आलों आहोंत व पुढेंहि करीत राहणार सुदैवानें शिरोडें परिषदेचे चालक सारस्वत-सारस्वेतरसारख्या कल्पित पक्षांधतेच्या संमर्धानें पछाडेले गेले नसल्यानें, तिला सारस्वत समाजाचाहि पूर्ण पाठिंबा मिळेल, अशी आह्मांस खात्री आहे. वस्तुस्थितिज्ञानाभावामुळें कांहीं लोकानीं सारस्वत व सारस्वतेतर असे पक्ष कल्पून सारस्वतांविरुद्ध यथेच्छ तोंडसुख घेतलें असलें व अजूनहि घेत असले, तरी त्यांच्या ह्या आततायी कृत्याला मराठा-गायक-समाजाच्या खऱ्या व व समंजस पुढाऱ्यांनीं कधींच पसंती दर्शविलेली नाहीं, हें आह्मांला माहीत आहे. व ह्मणूनच सारस्वत समाज आपल्या नेहमींच्या उदार व क्षमाशील वृत्तीनें परिषद यशस्वी होण्याबद्दल गायक समाजाला शक्य व योग्य ती मदत पुरवील, अशी आमची निश्चिति आहे. शेवटीं, परिषद पूर्ण यशस्वी होऊन मराठा-गायक-समाज प्रगतिशिखरावर विहरण्यास अल्पावधींत पात्र होवो, अशी अंतःकरणपूर्वक इच्छा व्यक्त करून परिषदेच्या दिवसाची मार्गप्रतिक्षा करीत राहतों.

* × *

'भट्ट-प्रभू-ऐक्य-प्रकरण' या मथळ्याखालीं गेल्या भारतांतून प्रसिद्ध झालेला मजकूर वाचकांच्या अवलोकनांत आलाच असेल. त्यावरून भट्ट-प्रभूंतील पोटभेदांचें एकीकरण करण्यास निर्माण झालेल्या शुद्ध, पवित्र व सर्वतोपरी योग्य अशा अनुकरणीय व ह्मणूनच प्रोत्साहक चळवळीचीं हाडें खिळखिळीं करण्याचा खोडसाळ उपद्याप सुरू आहे, असें स्पष्ट सिद्ध होतें. ह्या खोडसाळ उपद्यापाबद्दल तीव्र नापसंती व्यक्त केल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं सध्या हिंदु समाजांत माजलेली जाति-उपजातींची बजबजपुरी बंद व्हावी, भेद-पोटभेदांच्या गोंधळाला मूठमाती मिळावी व चातुर्वर्ण्य तितकें मात्र शिल्लक रहावें, असा खुद्द माळकार भोपटकरांसारख्या आपाद मस्तक सनातनीयांचा स्पष्ट अभिप्राय असतां, भट्ट-प्रभूंतील पोटभेदांच्या कौतुकास्पद एकीकरण चळवळीस अडथळे उत्पन्न करणारे अधोगामी प्राणी दिसून यावेत, हें आश्चर्य नव्हे काय ? परंतु ऐक्यवर्धनास वाहून घेतलेले तरुण विरोधकांच्या फुसक्या फुत्कारानीं गांगरून अंगीकृत ध्येयापासून च्युत होतील, असी जर त्यांची समजूत असेल तर ती साफ चुकीची आहे, असा स्पष्ट इशारा त्या ऐक्य-भंजक-विघ्नसंतोषानां दिल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं. सांप्रतचें युग ऐक्यवर्धनाला अनुकुल असल्यानें व कालापुढें केवढ्याहि मोठ्या लटपटी लुल्या पडत असल्यानें, एकीकरणाची चळवळ यशस्वी होईलच होईल व विरोधकांनां मात्र दांत खाऊन अवलक्षण बनावें लागेल, हें यानीं विसरतां कामा नये. अशा स्थितींत विरोधकांनीं विरोधाच्या अत्याचारापासून एव्हांपासूनच परावृत्त झालेलें बरें नव्हे काय?

पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक मराठा समाज

विद्यार्थ्यांस सूचना

संस्थेच्या २५ व्या नियमानुसार व नियामक मंडळाच्या ता. ३० डिसेंबर १९२८ च्या ठरावानुसार मराठा गायक व इतर तत्सम समाजांतील गरीब मुलांमुलींना पोर्तुगीज शिक्षणासाठीं खालीलप्रमाणें शिष्यवृत्त्या द्यावयाच्या आहेतः—

प्राथमिक शिक्षणास [प्रिमेर व सेगुंदग्राव] दरमहा ५ रु.

लिसेवची पहिली ते तिसरी क्लास—	९ रु.
,, चौथी व पांचवी—	११ रु.
,, सहावी व सातवी	१२ रु.
लिसेवांतील इतर किरकोळ ऐच्छिक शिक्षणास (मराठी-पोर्तुगीज, संस्कृत येकोनोमीय पोलीतीक, कोमर्शियाल वगैरे—	९ रु.
नॉर्मलची पहिली ते तिसरी	९ रु.

ही दरमहा ठरविलेली रक्कम नऊ महिनेपर्यंत देण्यांत येईल.

ज्या विद्यार्थ्यांना ही मदत घ्यावयाची आहे त्यांनीं आपले अर्ज ता. १ ते १५ मे पर्यंत खालील पत्त्यावर पाठवून मागणी करावी; अर्जांत विद्यार्थ्यांचें संपूर्ण नांव, आईबापाचें किंवा पालकाचें नांव, जात, वय जन्मस्थान, राहाण्याचें ठिकाण इत्यादि गोष्टींचा निर्देश करून, ठराविक रकमेपेक्षां कमी रक्कम पाहिजे असल्यास तसा स्पष्ट उल्लेख करावा.

ह्या अर्जांचा विचार ता. २० मे रोजीं होऊन अर्जदारांस निकाल कळविण्यांत येईल. ज्याचे अर्ज मंजूर होतील त्यांनीं मदत घेण्यापूर्वीं संस्थेच्या २७ व्या नियमानुसार करारपत्र लिहून द्यावें लागेल.

ता. २० माहे एप्रिल सन १९२९

विष्णु वामन काकोडकर
मु. काकोडें, पोट सांगें-गोवा.
नारायण आ. कारवारकर
पणजी-गोवा
संस्थेचे सेक्रेटरी

—पुणें येथें प्रसिद्ध होणाऱ्या गोरक्षण पत्राचें संपादकत्व रा. शंकर सखाराम डोळे यानीं रा. दत्तात्रय केशव पर्वते यांचे हवालीं केलें असून ते मध्यवर्ती गोवर्धन निधि गोळा करण्याच्या सेवेस लागले आहेत.

आपल्याला नजर पाहिजे ना ! तर मग

आमचेकडे या. आम्हीं आपले डोळे अगदीं आधुनिक शास्त्रीय पद्धतीनें तपासून आपणांस योग्य नंबरचा चष्मा तयार करून देऊं. चष्माचे सुटे भागहि आमच्याकड मिळतात.

रामचंद्र नारायण लवंदे
पोष्टा जवळ, पणजी-गोवा

केरळ ज्योतिष सदागम होराशास्त्र

आपल्या पूर्वाचार्यांनीं वेदांगतत्वाचा शोध करून मूलसंहितारूप अनेक शास्त्रग्रंथ निर्मिले असतांहि बहुतेक विवादास्पद विषय राहून मन संतोषकारक व समाधान असें झालें नाहीं व देहधारी मनुष्य प्राण्याचें यथायोग्य सुखदुःख व पूर्वात्पूर्वजन्म किंवा येणारा जन्म शिवाय इहजन्म परिस्थिति व देहपतन काल साधन व जीवाधिकारपूर्वक ब्रह्मलोकादि अनेक लोक गमन वगैरे ज्ञान जेणें होईल अशा तत्वावर वेद दर्शित प्रकाशानें तारांचें साधन करून व ज्यांत सूर्य [सविता] प्रधान होय अशा क्रियागुण विशिष्ट तत्वावर व शुक्रबृहस्पति यांना आश्रयीभूत अशा चंद्राचा शोध व त्याची शक्ति ज्यांत वर्णित आहे, अशा मूळ शास्त्रान्वयें संहितापूर्वक ग्रंथांची परिभाषा स्पष्टरूप ब्रह्माचार्यादिकांच्या गुह्यार्थांचा अर्थ वराहमिहिराचार्यादिकानीं केरळ देशांत निर्माण [स्थापन] केलेल्या शास्त्रांचा यथाशक्ति श्रीसद्गुरु कृपानुग्रहपूर्वक प्रसाद मिळावा या हेतूनें बरेच दिवस केरळ देशांत संचार करून, ब्राह्मण व तदितर [नायर] इत्यादि लोकांची कृपा संपादन करून व स्वतःस जन्मप्रभृति या शास्त्राचा लोभ असल्यामुळें विशेष लक्ष लावून परिश्रम केले असूनहि अंशतः ज्ञान होईतों व ग्रह तारतम्य परिवर्तन कालचक्र भ्रमणादि राशीचक्र, वातचक्र, अतिग्रह-व्यवस्था व बिंदुरश्म्यादिकाल साधनपूर्वक ब्रह्मसिद्धांतादि गुणदोष धर्म जाणून अजून एकाद्या पृच्छकाचा संतोष करीन असा मला अजूनहि धीर नाहीं. तथापि गुरु वचन विश्वासपूर्वक आचार्योक्तीला अनुसरून थोडें बहुत मीतमींत काम करितों. तेंहि "सत्यंतदुक्तमृषिभाषितवन्न मिथ्येत्यादि" वचनान्वयेंच होय. असो. त्यापेक्षां पृच्छकानीं सद्याच्या चित्रविचित्र लांबलचक व संकल्पादि नामगोत्रोच्चार रहीत अनेक ताईत, (कल्पद्रुम, मनेच्छापूर्ण) अमूक दिवसांत गुण व त्यांच्या दिवसांप्रमाणें, त्याचें मोल्य वगैरेचा विषय मी स्वतः विचाराकडे वळण्यापेक्षां ग्राहकांनींच याचा अर्थ स्वीकारून कोयेकडे वळणें हेंच योग्य. आमच्याहि जाहिरातींत असेंच भविष्य आम्हीं देत आहों पण त्यांत मात्र एक गोष्ट अशी कीं, केवळ रोगी ग्रहस्थाचा प्रश्न किंवा जातक पाहून नाईलाजास्तव सवडीप्रमाणें टपाल मार्गें एखादा विषय पाहूं. बाकी इतर पृच्छकानीं स्वतःच भेटीचा लाभ देऊन या शास्त्राचा लाभ घेणें हें इष्ट वाटतें. तसेंच आपलें जातक परक्याकडून पाठविल्यानें देखील यथार्थ फलोद्देश त्यास अनुभवण्यास मिळेल हें सांगवत नाहीं. याचें कारण काय असेल हें तत्व स्पष्ट आम्हास विचारून समाधान करून घ्यावें. असेंच तत्व या शास्त्राचें आहे. आमचे कडून यथाशक्ति पृच्छकांची कामें होतील तीं येणें प्रमाणें:— जातक (जन्मपत्रिका), दशांतर्दशा, कालचक्रांतरादि वर्तमान फलोद्देश, गोचरज्ञान, व बहुतेक प्रश्न व तेहि, विवाह, विद्या, परीक्षा, दावे, खटले, रिणविमोचन, जलशोधन, निधी, भूप्रश्न, देवप्रश्न, अष्टमंगळ प्रश्न, वात, दीप तांबूलप्रश्नादि साधनादि ज्ञानपूर्वक, वर्कत, भूतादिबाधा, नावर्कत, मनचिंतीत संतति, भूम्यादिलाभ वगैरे व तसेंच अनेक मुहुर्त, विवाह घटी इत्यादि व बाळग्रहदारे, घंटाबंधन, ग्रहदोषमुद्रिका, संतान गापाल गर्भपाळ यंत्रादिक विषय ज्यांस पाहून घेणें असेल, त्यांनीं अवश्य भेटीचा लाभ देवून समक्षच शास्त्राचा फायदा घेऊन स्वतःची पूर्ण खात्री करून घ्यावी.

शांत नरसिंह महाले शास्त्री
पत्ता-- पोष्ट ऑफिसजवळ, श्री. रामचंद्र विष्णु केणी याची चाळ. मडगांव-गोवा

तांवें नोंदवा) श्री [नांवें नोंदवा

श्रीदासबोध मासिकात लवकरच प्रसिद्ध होणार.

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदासबोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छायाचीत्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूहभेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचें डावपेंच व आगलावेपणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व धिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सविस्तर वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्व साऱ्या जनतेला आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे हा अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोंत. इतरांकारितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठेविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षानंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहिरात देऊन आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावल्ली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल:	४८.०००.०००$००	यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल:	२४.०००.०००$००	"
रिझर्व:	३२.२००.०००$००	"

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलाम, कॉंगु बेला, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्वि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. द.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

ANO 14. N. 6
QUINTA-FEIRA 9 DE MAIO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
?. P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

MPOSICAO E IMPRESSAO
ARAT CUSMANE-QUEPEM

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ६
गुरुवार ता. ९ मे सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito módico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosamente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGÃO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मोटार
शेवरोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजापूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेवरोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब–डीलर
पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार चैत्र व० ३० इया शके १८५१

परीक्षा व विद्यार्थी

परीक्षेंत अनुत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांचा कल आत्महत्येकडे वळत असल्याचीं उदाहरणें दिवसेंदिवस वाढत असल्यानें, ह्या अनिष्ट वृत्तीला आळा पडावा व परीक्षांच्या पैदासीचें खरें महत्व नव्या पीढीला पटावें, ह्या दुहेरी हेतूनें 'नवाकाळां'त प्रसिद्ध झालेला कांहीं मजकूर आह्मीं आमच्या वाचकांस अर्पण करीत आहों. आशा आहे कीं, आमचे विद्यार्थी त्याचा उपयोग करून घेतील. गेल्या माहेच्या २९ तारखेच्या अंकांत संकीर्ण समालोचन या सदरांत तो मजकूर प्रसिद्ध झाला आहे:—

आरब्धस्यान्तगमनम्

"इंडियन पीनल कोडप्रमाणें गुन्हा करणाराला जी शिक्षा होते तितकी गुन्हा करण्याचा प्रयत्न करणाराला किंवा गुन्हा करण्यास प्रवृत्त झालेल्या इसमाला होत नसते. गुन्हा करणें आणि गुन्हा करण्याचा प्रयत्न करणें ह्या गोष्टी सारख्या नाहींत. परंतु ह्या नियमाला एक अपवाद आहे. इं. पी. कोडमध्यें एक गुन्हा असा विलक्षण आहे कीं तो करण्यास सिद्ध किंवा प्रवृत्त झालेल्या माणसाला शिक्षा होते, परंतु तो गुन्हा केल्यावर त्याला शिक्षा होत नाहीं. हा गुन्हा आत्महत्या होय! आत्महत्या करीत असतांना एखादा सांपडला. पकडण्यांत आलें तर तो इसम गुन्हेगार ठरतो व त्याला कायद्याप्रमाणें शिक्षा होते. परंतु जर त्याच इसमानें आत्महत्येचें कृत्य पार पाडलें, तर तो गुन्हेगार ठरत नाहीं किंवा त्याला शिक्षाहि होत नाहीं. कारण आत्महत्या समाप्त झाली कीं पृथ्वी तळावरील कोणत्याहि राजानें किंवा बादशहानें प्रस्थापित केलेल्या न्यायमंदिराच्या सत्तेच्या किंवा ज्युरिसडिक्शनच्या तो बाहेर जातो. आत्महत्या केलेल्या माणसावर खटला करावयाचा आणि शिक्षा करावयाची असल्यास पोलिसानीं स्वतः आत्महत्या करून त्याचा पाठलाग केला पाहिजे. व त्याला पकडून आणलें पाहिजे किंवा न्यायाधिशानें त्याच्या खटल्याचा निकाल देण्यास स्वतःच इहलोकांतून प्रयाण केलें पाहिजे! आत्महत्येची गोष्ट ही अशी आहे. ज्याला हा वेडगळपणा करावयाचा असेल, त्यानें संस्कृत कवीची उक्ति आपल्या डोळ्यांसमोर ठेवावी आणि नंतर ह्या भानगडींत पडावयाचें किंवा नाहीं ठरवावें. बुद्धिमान माणसाचें पहिलें लक्षण कोणत्याहि कार्याचा आरंभ न करणें हें होय. आणि दुसरें लक्षण आरंभिलेलें कार्य समाप्त करणें हें होय. आत्महत्येच्या भानगडींत पडूं नये आणि पडल्यास तें कार्य समाप्त केल्याशिवाय राहूं नये असें संस्कृत कवीचें ह्मणणें आहे. असें जो करतो तो बुद्धिमान होय. ह्या वचनाप्रमाणें विलेपार्लें येथील माधवजी जेठाभाई देसाई ह्या नावांचा २१ वर्षांचा विद्यार्थी बुद्धिमान समजला पाहिजे. कारण त्यानें गेल्या सोमवारीं रात्रीं विजेच्या गाडीखालीं आपला देह ठेऊन परलोकांत प्रयाण केल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे.

मृत्यूपेक्षां भयंकर

मृत्यूचें मानवाला भय असतें. मृत्यूची भीति असते, ह्मणून मृत्यूपासून आपला बचाव करण्यासाठीं वाटेल तेवढा खर्च करण्यास मानव तयार असतो. परंतु ज्याला मृत्यूची भीति वाटत नाहीं असेहि लोक जगांत असतात. योगी, समरांगणावरील योद्धा, देशभक्त आणि परीक्षेंत नापास झालेला विद्यार्थी यांना मृत्यूचें भय वाटत नसतें. आणि विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा दरवर्षीं नियमानें होत असल्यामुळें परीक्षेस डरणाऱ्या, परंतु मृत्यूस भीक न घालणाऱ्या विद्यार्थ्यांच्या आत्महत्येचा हंगाम एप्रील आणि मे महिन्यांत नेहमीं येत असतो. परीक्षेचे निकाल ह्याच दिवसांत लागतात. आणि त्यांत सर्वच विद्यार्थी उत्तीर्ण होण्याइतके पुण्यवान नसतात किंवा परीक्षक दयासागर नसतात. परीक्षेचासागर तरून जाण्याचें भाग्य ज्या विद्यार्थ्यांनां लाभतें नसतें. त्यांपैकीं कांहीं विद्यार्थी संसारसागरांतून उडून जाण्यांत किंवा बुडून जाण्यांत मोक्ष आहे असें मानतात! 'न भीतो मरणाद्स्मि' 'मला मृत्यूची भीति वाटत नाहीं,' असा अढळ निश्चय असतो. सर्व प्राण्यांना मृत्यूचें भय असतें, अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांनां मृत्यूपेक्षां परीक्षेची भीति अधिक वाटते, परीक्षेंत नापास होणें ह्मणजे कायमचा काळिमा लावून घेण्यासारखें आहे. जणू काय परीक्षेंत पास झाल्याबरोबर सर्व दिगन्त पास होणाऱ्याच्या कीर्तीनें गाजून गेलें असतें असें त्यांना वाटत असावें. परीक्षेंत नापास झाल्याबरोबर संसारांत रहाण्याची आपली लायकी रहात नाहीं. जो परीक्षेच्या सागरांत बुडाला तो संसारसागरांत बुडाल्याशिवाय कसा रहाणार? आठव्या हेन्री राजाला किती बायका होत्या हें ज्याला माहीत नाहीं तो स्वतःचा आणि आपल्या बायकोचा चरितार्थ कसा चालविणार? कलकत्त्याच्या कल्पित काळ्या कोठडींत किती युरोपिअन्स कोंडण्यांत आले होते ही अशक्य, असत्य, असंभवनीय आणि अनैतिहासिक नवलकथा ज्याला माहीत नाहीं त्याला जगाच्या कोठडींत कसें रहातां येईल? परीक्षा पास झाली ह्मणजे नोकरी मिळते आणि नोकरी मिळाली ह्मणजे निर्वाह होतो. परीक्षेंत नापास झाल्यास नोकरीची कामधेनू मिळत नाहीं, अर्थात संसारास रामराम ठोकणें हेंच योग्य ठरतें. नापास झालेल्या विद्यार्थ्यांच्या डोळ्यांना दोन घरें दिसत असतात, एक आपलें घर आणि दुसरें यमसदन. नापास होणें ही लज्जेची गोष्ट आहे, असें त्याला वाटून तो आपल्या घरीं न जातां यमसदनांस जातो. दोन भेसूर गोष्टींपैकीं जी कमी भेसूर दिसते तिकडे पाय वळणें स्वाभाविक आहे. ज्या घरांत आपला जन्म झाला—ज्या घरांत आपलीं मायेचीं माणसें असतात तें घर मृत्यूच्या घरापेक्षां त्याला अधिक भीषण वाटूं लागतें. आपल्या आप्तेष्टांपेक्षां यमराजाची मूर्ति परमकारुणिक दिसूं लागते. नोकरीची तयारी ह्मणजे परीक्षेच्या दिव्यांतून सुटणें होय. त्याच दिव्यांतून जर आपल्याला पार पडतां येत नाहीं व त्यामुळें पुढें नोकरी मिळण्याची आशा नाहीं, तर अशा दुष्ट जगांत रहाण्यांत काय अर्थ आहे? विजेच्या गाडीखालीं पडण्यानें फक्त देहाचा नाश होतो. परीक्षेच्या गाड्याखालीं चेंगरण्यानें विविध प्रकारें नाश होत असतो. परीक्षेच्या तयारीसाठीं हाडाचीं काडें करावीं लागतात. वासवानी आणि बानर्जी यांच्या नोटस घोकण्यांत मानसिक शक्तीचा व्यय करावा लागतो आणि फी व पुस्तकांच्या रूपानें द्रव्याचा नाश होतो. आणि इतकी खटपट करून नापास झाल्याचा कलंक लागतो तो निराळा. इतकी सर्व यातायात करण्याचें कारण काय? तर परीक्षा पास झाल्यानें नोकरी मिळते. नोकरीच्या मोक्षाचें द्वार परीक्षा होय असें विद्यार्थ्यांनां वाटतें. तें द्वार बंद झालें ह्मणजे मृत्यूचा मार्ग धरणें त्यानां श्रेयस्कर वाटतें. नोकरीचा मोक्ष नाहीं तर आत्महत्तेचा मोक्ष असे दोन पंथ त्यांना मोकळे असतात. विद्यार्थ्यांना असें वाटण्याचें कारण त्यांची दास्यवृत्ति किंवा Slavish mentality कारण नाहीं काय?

ह्याचा विचार करा.

परीक्षेंत अनुत्तीर्ण झाल्यामुळें विलेपार्लें येथील 'बुद्धिमान' विद्यार्थी प. वा. देसाई यांच्या पावलावर पाऊल टाकण्याचा विचार असलेल्या विद्यार्थ्यांनीं पुढील गोष्टीचा विचार करून नंतर वाटल्यास अविचार करावा असें आमचें सांगणें आहे. आत्महत्या करणें हें पाप आहे असें धर्मग्रंथांत लिहिलें आहे. आत्महत्तेला पाप ह्मणण्यापेक्षां मूर्खपणा ह्मणणें अधिक योग्य आहे. पण मूर्खपणा करावयाचा असल्यास परीक्षा, नोकरी व आत्महत्या ह्या प्रश्नांची नीट छाननी करून व शहाणे होऊन नंतर इष्ट असल्यास मूर्खपणा माणसानें करावा.

१ विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा ह्मणजे वेड्यांचा बाजार आहे. त्यांना नसतें महत्व देणें मूर्खपणा आहे. पास होणें किंवा नापास होणें ह्यानें मोठी कीर्ति किंवा अपकीर्ती होते असे समजणें चुकीचें आहे. सबंध वर्ष किंवा दोन वर्षंभर अनेक पुस्तकें वाचावयाची आणि त्यांतील मजकूर लक्षांत राहिला किंवा नाहीं ह्याची तास दोन तासांत परीक्षा घ्यावयाची ह्या पद्धतींत शहाणपण कितीसें भरलें आहे?

२ परीक्षेसाठीं विद्यार्थी तयार करणाऱ्या शाळा कॉलेजांना महात्मा गांधींनीं गुलामखानें ह्मटलें आहे कारण विद्यार्थ्यांनीं स्वतंत्रपणें विचार करण्याची शक्ति शिक्षण संस्थांत नष्ट होत असते. परीक्षेंत नापास होणें नामुष्कीची गोष्ट आहे असें वाटून जो विद्यार्थी आत्महत्या करतो, त्यांची बुद्धि किती परतंत्र किती जड आणि किती विचारहीन झालेली आहे हें दिसून येतें.

३ परीक्षा पास होण्यानें नोकरी मिळतेच असें नाहीं. परीक्षेचा अंतरपाठ बाजूला सारला कीं नोकरीहि वधूसारखी आपल्या गळ्यांत माळ घालील असें वाटणें शुद्ध भ्रम आहे. उदाहरणार्थ वर उल्लेख केलेला विद्यार्थी इंटर कॉमर्समध्यें पास झाला असता तर त्यानें कोणता दिग्विजय संपादन केला असता?

४ विश्वविद्यालयाच्या परीक्षा ह्मणजे स्मरणशक्तीची कसरत असते. स्मरणशक्तीच्या कसरतीला महत्वाचें स्थान कां देण्यांत यावें?"

वार्ताविहार

—येत्या वर्षीं गोमांतकांतील मराठी शाळांच्या परीक्षणासाठीं एक कमिटी निवडून त्यांच्याकडून परीक्षा घेण्याचें योजिलें आहे. ज्या विद्यालयाचा पहिला नंबर लागेल त्या विद्यालयास सुवर्णाची सरस्वतीची मूर्ति देण्यांत येईल. तरी या चढाओढींत ज्यांना भाग घ्यावयाचा असेल, त्यांनीं यंदाच्या वर्षीं शिक्षणांत क्रांति करण्याच्या कार्यास लागावें. नियम व अटी परीक्षेच्या दिवसांपूर्वी दोन महिने प्रसिद्ध होतील, असें एक शिक्षणप्रेमी कळवितात.

—ह्मापसें [गोवा] येथील अ. र. टोपले यांनीं लिहिलेल्या पुस्तकांपैकीं मुलांसाठीं लिहिलेलें स्त्रीपात्रविरहित नाटक 'डाव फसला' हें मालवण येथील बालसन्मित्र मालेंतून प्रसिद्ध व्हावयाचें आहे. प्रथमतः १००० प्रति काढावयाच्या असून त्यास खर्च ७५ रुपये येणार आहे, तरी हें पुस्तक प्रसिद्ध होण्यासाठीं मदत ह्मणून कांहीं तरी पाठविल्यास फारच मेहरबानी होईल. जितकी मदत येईल, तितक्या किंमतीचीं पुस्तकें त्यास पाठविलीं जातील. तरी या कार्याचें श्रेय प्रत्येकानें घ्यावें अशी सविनय विनंति आहे. मदत परस्पर पुढील पत्त्यावर पाठवावी:— **पारुजी ना. भिसाळ,** संपादक बालसन्मित्र माला, मु. मालवण जि. रत्नागिरी.

—मांद्रें [गोवा] येथील श्रीकृष्ण विद्यालयांतील मुलांचें वार्षिक परीक्षण रा. राजाराम दत्ताराम मांजरेकर यांकडून करण्यांत येऊन शेंकडा ९० मुलें पास झालीं.

ANO XIV N.º 6 QUINTA-FEIRA, 9 DE MAIO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Um insigne jornalista

Fez éco por toda a India Portuguesa a quéda do gigante no campo de letras, do principe de jornalistas goeses, que o foi Leopoldo da Gama.

Sumiu-se esta estrêla da primeira grandeza que fulgurou na imprensa goesa durante meio século. Apagou se este talento, cujas chispas scintilaram nas letras goesas. Leopoldo da Gama foi uma enciclopedia. Tinha lido muito e ajudado de uma feliz memoria repetia páginas dos livros que lêra.

O seu talento versatil podia ter produzido obras de incalculavel valor na literatura portuguesa se tivesse tido paciencia e trabalhado a valer. Eram grandes os seus recursos intelectuais tanto quanto eram parcos os financeiros.

Tendo sido infeliz na carreira de funcionario público por causa de injustas perseguições que certos individuos lhe moveram para inutilisa-lo na mesma, Leopoldo da Gama teve que homisiar-se para Bombaim.

Foi nesta cidade visinha que êle demonstrou haver nascido para jornalista.

As Horas Vagas que ele aí fundara, foi repositorio do seu talento jornalistico e foi neste semanario, sobretudo, que ele marcou a sua individualidade de jornalista intemerato e de notavel polemista.

Crêmos que toda a secção portuguesa das *Horas Vagas* éra redigida por Leopoldo da Gama com elegancia de frase e com um belo e inimitavel estilo. Neste jornal os seus artigos — Pelo Estrangeiro — são peças literarias de inestimavel valor. Estas cronicas internacionais escritas pelo extincto jornalista são encantadoras e brilhantes na forma. Podem ainda agora ser lidas, pois muitas delas tem actualidade, sendo no estilo soberbas. Leopoldo da Gama não era destes jornalistas que escrevem prosas, enchendo colunas e colunas dos jornais sem dialetica nem argumentos, mas era um escritor culto e erudito. Os seus escritos, pela força de argumentação e pelo brilho da frase, encantavam o espirito de leitores e os levavam á pesquisa de factos historicos.

Sabia da historia antiga, media e moderna como poucos e dotado de uma memória feliz citava varios factos historicos nos seus artigos. O seu estilo era muito aproximado do de Macaulay que ele sabia de côr. Periodos pequenos mas incisivos eram a caracteristica dos seus escritos aos quais imprimia a sua vasta erudição. A sua pena elegante deu todo o brilho ao jornalismo goês. Levantou a imprensa goesa a um grau elevado com a sua brilhante prosa que deixou espalhada não só nas *Horas Vagas*, mas tambem em outros semanarios locais, como *A Convicção*, *A Colonia Goana*, *Goa Punch*, *A Patria*, *A Evolução* e ultimamente na *Gazeta da India* que se publicava em Bardês.

Neste último jornal colaboramos com Leopoldo da Gama e de pouco convivio que com ele tivemos, chegamos a apreciar as suas altas qualidades de escritor publico e a sua vastissima erudição. Era encanto ouvi-lo sobre varios sucessos. A sua palavra, seja em portugues seja em concanim, era cheia de verve. Ele falava em concanim com propriede e com muita graça. Leopoldo da Gama era amante da liberdade dos povos subjugados. Um dia estavamos a conversar quando chegou a mala que trouxe a *Review of Reviews* dirigida pelo poderoso jornalista, W. T. Stead que foi encontrar a morte no celebre naufragio do *Titanic*. A *Review* estampava um artigo sobre Louis Kossuth, o patriota hungaro que batalhou pela liberdade do seu país. Leopoldo da Gama quiz que traduzissemos aquele artigo para o seu jornal, o que gostosamente fizemos e foi desde então que avaliamos a generosidade do seu espirito e como êle queria que se exaltassem os herois que lutam pela liberdade dos seus paises.

Leopoldo da Gama foi um patriota nacionalista. Amava o seu paiz com todas as veras da alma. Em todos os seus actos mostrava que era um puro goês. Trabalhou pelo levantamento da terra do seu berço e se mais não poude fazer, foi porque lhe faltaram as forças.

Ainda á poucos anos, quando encontramos em Saligão, sua aldêa natal, abraçou-nos e disse nos que lia os nossos artigos na imprensa local e que muitas vezes sentia vontade de tambem escrever em defesa da causa publica, mas que não se atrevia, porque a memória na velhice lhe traia a cada linha, e a cada passo, a ele que em tempos fôra pontifice magno do jornalismo, um polemista notavel e de fartos recusos e perance o qual os adversarios temiam e fugiam, devido á sua argumentação cerrada e convincente que os esmagava.

Leopoldo da Gama merece apoteose da parte dos jornalistas goeses cujo mestre ele foi. Para perpetuar a sua memoria ainda resta um livro inedito que em tempos nos mostrou e que deve constituir uma obra valiosa. Por meio de uma subscrição podia ser publicado se não houver perdido o original com volver de tantos anos.

Leopoldo da Gama tem direito á consagração e cabe aos jornalistas do paiz honrar a memoria de quem deu forte realce e grande brilho ao jornalismo goês.

Não soubemos, em tempo, da morte do Leopoldo da Gama para ir deitar uma pá da terra sobre o seu coval, pois fomos amigo e admirador deste talento privilegiado e jornalista maximo do nosso país, e diante do ataude ainda quente curvamo-nos reverente, associando-se o *Bharat* a esta modesta homenagem pela memoria de um insigne ex-camarada que cessou de existir após o labutar de muitos anos.

J. J. da Cunha

PRO BARDEZ

Foi há pouco decretado um inquerito contra o delegado local da Escola Primaria Oficial da freguesia de Saligão, com um juiz sindicante pago a Rps. 7:08:00 e mais um secretario pago a Rps. 2:08:00. Facto singular nos anais da historia desta terra. E' um caso muito galante que faz brotar dos sabios do pobre Zé um sorriso de desdem pela governação desta colónia. Vejamos em primeiro lugar quais são as atribuições dos *delegados locais*...

Não temos o Regulamento á mão para citarmos o artigo e o texto dele. Porêm cremos que temos uma pálida idêa das a-

tribuições dos *delegados locais* que podem ser resumidas nas seguintes.

Fiscalizar os exames, não interrogar nem entrar na apreciação das provas e portanto a sua autoridade é nula. Eles são creaturas que se ressurgem do pó do esquecimento quando chega a época dos exames. E isto uma vez por ano... A area em que por acaso pode êle exercer a sua autoridade se por acaso a tem, é o *juri* dos exames. Nada mais, nada menos...

Se não tem autoridade alguma em face do Regulamento ¿póde ele cometer abusos, pode ele praticar actos que deem margem a um inquerito? Francamente não percebemos.

Se é verdade que praticava abusos, porque é que os exmos. professores guardavam silencio e não levavam ao conhecimento do exmo. Inspector da Instrução Primaria? E' porque nada de anormal nele viam.

¿Qual é a pena que vai ser aplicada ao tal delegado local no caso em que se apure qualquer cousa contra ele? O caso *sub judice* exige de nós silêncio.

O inquerito irá custar ao cofre do Estado uma importante soma de dinheiro, aos interessados uma boa parcela de energia e ao delegado local uma exoneração no fim. Que ele se demitisse ha mais tempo e não provocasse factos que ficarão espetados na folha corrida dos *Moraneis*.

Há, porêm, quem nos diga que o delegado local tinha instrucções particulares dos *Moraneis* e essas instrucções foram a causa da ruina dele e que provocaram o inquerito.

Esses *Moraneis* têm sempre piada ... Canalisam instrucções particulares aos jornais da Metropole e ficam *fedidos* e para se dizer que fizeram obra, inventam instrucções que fazem vitimas.

O inquerito trará tudo á luz.

E' o que nós esperamos e anciosamente aguardamos

X.

ECOS E CRITICA

VALIA A PENA

A receita total dos tribunais de justiça da Presidencia de Bombaim, em 1927, foi de 87 laques e 62 mil rupias e a despeza, de 67 laques e meio. O saldo a favor do Governo foi, portanto, de 20 laques e 12 mil rupias.

Vê-se destes dados que a administração de justiça na Presidencia de Bombaim, depois de tão fidalgamente pagos os seus agentes, deixa lucros consideraveis ao governo britanico.

¿Sucederá outro tanto entre nós, isto é, a administração de justiça será, tambem, economicamente proveitosa ao Estado da India?

Valia a pena que esta pergunta tivesse resposta para o publico poder apreciar o estado financeiro da organisação judiciaria da India.

Sim, valia a pena.

ENGULINDO...

Há muito poucos anos— o *Ultramar*, órgão do presidente da Direcção do Hospicio, cobrira dos mais feios epitetos entre outros, os srs. Vieira de Castro Menezes e Rosendo Barreto Xavier, e bem cêdo o referido presidente teve de engulir os seus enxovalhos: daí a nada, por seus processos, fazia eleger vogal da Direcção o sr. Vieira de Castro Menezes, e agora acaba de proceder da mesma forma com o sr. Rosendo Barreto Xavier, abocanhado nas ruas, na imprensa, e hostilisado até nos tribunais, nos seus direitos de propriedade.

O dono do Hospicio despejara toda a sorte de infamias sôbre o sr. Leandro Pereira já depois de lhe ter chamado *academico*; contudo, bem cêdo pretendera captá-lo com uma comissão ou coisa que o valha, não se dedignara disso, e o sr. Pereira demonstrara-lhe que não precisava de honrarias e incumbências conferidas pelo mencionado presidente.

E o *Ultramar*, dada a ocasião, bate na tecla da dignidade.

(D'*A Terra*)

JUSTIÇA PARA TODOS!

Sob esta epigafe, aborda a *Terra* as seguintes considerações em volta do escarceu levantado pelo *Ultramar* contra o sr. Major Pedro de Almeida:

"Situação de favor"—"situação ilegal e imoral",—"bonitas somas",—"achegas"! !—¿e onde esteve o *Ultramar* durante tanto tempo, para só hoje clamar contra isso, "a despeito dos insanos esforços que (o sr. Pedro de Almeida) nesse sentido empregou"?!

Não sabemos o que o sr. Major terá deposto sôbre nós, no seu relatorio ao sr. Ministro das Colónias, relativo á politica na India. E' possivel que ainda tenha sido justo para comnosco. Importa pouco. A verdade manda Deus que se diga. Justiça para todos! O sr. Pedro de Almeida se fosse um arrivista e rastejasse, servil, pelas alcatifas que pisava o governador, teria sido brindado com rendosas comissões e sindicancias. Era até acertado aproveitar os seus prestimos; tanto mais que por conta dele o Estado sofria uma sangria de 11.000 rupias anualmente. Como era altivo e desdenhava dos capachos e pedintes,—que, despeitados, mordem,—como é espirito que se não dobrava, com provas de rectidão e desassombro no Conselho da Guerra, o ilustrado oficial, inimigo dos "ócios" e do empatismo dominante, foi votado ao ostracismo. Todavia lá está o *Ultramar* com a sua ferocidade a inculcar que sua excia. é um vulgar ambicioso e maldizente! ¡O *Ultramar* que se não cansa de louvaminhar os maiores detractores da nossa Terra!

Com relação ao sr. Pedro de Almeida, já a *Terra* disse o que pensa sobre a enchurrada de novas sinecuras, sem denegrir caracteres nem deturpar os factos."

ESTA' CERTO ...

Na Rússia, 82 por cento dos habitantes formam a população rural ou aldeana. Da classe dos operarios ou trabalhadores, 86.6 por cento ocupam-se na agricultura e 6.1 por cento em diversos oficios, industrias e construcções de edificios. Os habitantes das cidades trabalham, também, como engajados na agricultura.

¿Que indicam estas informações? Que a Russia confirma o seu prestigio de ser um paiz *essencialmente agricola*.

E ¿que se vê nesta *patria livre*, considerada, tambem *essencialmente agricola*? Que Gôa perdeu, de há muito, esta fama, tendo em sua substituição, conquistado a de ser uma terra *essencialmente burocratica*.

Está certo porque tudo, entre nós, denuncia pendor para emprego publico!

¿SERA' ESTE O SEGREDO ...?

O governo britanico, cioso do prestigio de justiça fiscalisa escrupulosamente a acção dos seus agentes por C. I. D. (policia secreta).

Nos seus relatorios minudenciosos, o C. I. D. regista tudo: actos de vida privada e actos de vida funcional dos magistrados. E quando nesse registo biografico figure algum facto, por muito insignificante que seja, desabonando a honestidade do funcionario biografado, é este imediatamente posto de parte, sem mais sindicancias custosas nem inqueritos espalhafatosos.

¿Será este o *segredo* do alto prestigio que a justiça está desfrutando no pais dos nossos visinhos que com ela sempre se mostram contentes?

UM ESPECIFICO

Contra a mordedura da serpente (cobra capêlo) preconisa-se como especifico eficaz uma pequena porção de terra misturada com agua.

Como vêem, é um especifico que está ao alcance de todos, distinguindo-se pela sua excelente qualidade de ser ... gratuito.

Criatura que tiver tido desgraça de ser vitima de mordedura da referida cobra, lance mediatamente mão dous punhados de terra, misture-os numa razoavel quantidade de agua, côe a mistura e ponha-se a bebe-la. E dentro duma hora ficará curado. Neutralisar-se-hão os efeitos do veneno e o mordido sentir-se-ha tão bom como antes do desastre.

Garantem-nos que o especifico por nós tomado a um jornal marata de Poona é infalivel, ainda nos casos desesperados.

आपल्याला नजर पाहिजे ना ? तर मग

आमचेकडे या. आम्हीं आपले डोळे अगदीं आधुनिक शास्त्रीय पद्धतीनें तपासून आपणांस योग्य नंबरचा चष्मा तयार करून देऊं. चष्माचे सुटे भागहि आमच्याकडे मिळतात.

रामचंद्र नारायण लवंदे
पोष्टा जवळ, पणजी–गोवा

केरळ ज्योतिष सदागम होराशास्त्र

आपल्या पूर्वाचार्यांनीं वेदांगतत्वाचा शोध करून मूलसंहितारूप अनेक शास्त्रग्रंथ निर्मिले असतांहि बहुतेक विवादास्पद विषय राहून मन संतोषकारक व समाधान असें झालें नाहीं व देहधारी मनुष्य प्राण्याचें यथायोग्य सुखदुःख व पूर्वात्पूर्वजन्म किंवा येणारा जन्म शिवाय इहजन्म परिस्थिति व देहपतन काल साधन व जीवाधिकारपूर्वक ब्रह्मलोकादि अनेक लोक गमन वगैरे ज्ञान जेणें होईल अशा तत्वावर वेद दर्शित प्रकाशानें तारांचें साधन करून व ज्यांत सूर्य [सविता] प्रधान होय अशा क्रियागुण विशिष्ट तत्वावर व शुक्रबृहस्पति यांना आश्रयोभूत अशा चंद्राचा शोध व त्याची शक्ति ज्यांत वर्णित आहे, अशा मूळ शास्त्रान्वयें संहितापूर्वक ग्रंथांची परिभाषा स्पष्टरूप ब्रह्माचार्यादिकांच्या गुह्यार्थांचा अर्थ वराहमिहिराचार्यादिकानीं केरळ देशांत निर्माण [स्थापन] केलेल्या शास्त्रांचा यथा शक्ति श्रीसद्गुरु कृपानुग्रहपूर्वक प्रसाद मिळावा या हेतूनें बरेच दिवस केरळ देशांत संचार करून, ब्राह्मण व तदितर [नायर] इत्यादि लोकांची कृपा संपादन करून व स्वतःस जन्मप्रभृति या शास्त्राचा लोभ असल्यामुळें विशेष लक्ष लावून परिश्रम केले असूनहि अंशतः ज्ञान होऊन तों व ग्रह तारतम्य परिवर्तन कालचक्र भ्रमणादि राशीचक्र, वातचक्र, अतिबाल्याद्यवस्था व त्रिंदुरश्मादिकाल साधनपूर्वक ब्रह्मसिद्धांतादि गुणदोष धर्म जाणून अजून एकाद्या पृच्छकाचा संतोष करीन असा मला अजूनहि धीर नाहीं. तथापि गुरु वचन विश्वासपूर्वक आचार्यकीला अनुसरून थोडें बहुत भीतभीत काम करितों. तेंहि "सत्यंतदुक्तमृषिभाषितवन्न मिथ्येत्यादि" वचनान्वयेंच होय. असो. त्यापेक्षां पृच्छकांनीं सद्याच्या चित्रविचित्र लांबलचक व सकं, त्यादि नामगोत्रोच्चार रहीत अनेक ताईत, (कल्पद्रुम, मनेच्छापूर्ण) अमूक दिवसांत गुण व त्यांच्या दिवसांप्रमाणें, त्याचें मौल्य वगैरेचा विषय मी स्वतः विचाराकडे वळण्यांपेक्षां ग्राहकांनींच याचा अर्थ स्वीकारून क्रीयेकडे वळणें हेंच योग्य. आमच्याहि जाहिरातींत असेंच भविष्य आम्हीं देत आहों पण त्यांत मात्र एक गोष्ट अशी कीं, केवळ रोगी ग्रहस्थाचा प्रश्न किंवा जातक पाहून नाईलाजास्तव सवडीप्रमाणें टपाल मार्गें एखादा विषय पाहूं. बाकी इतर पृच्छकानीं स्वसःच भेटीचा लाभ देऊन या शास्त्राचा लाभ घेणें हें इष्ट वाटतें. तसेंच आपलें जातक परक्याकडून पाठविल्यानें देखील यथार्थ फलोद्देश त्यांस अनुभवण्यास मिळेल हें सांगवत नाहीं. याचें कारण काय असेल हें तत्व स्पष्ट आह्मांस विचारून समाधान करून घ्यावें. असेंच तत्व या शास्त्राचें आहे. आमचे कडून यथाशक्ति पृछकांची कामें होतील तीं येणें प्रमाणें:— जातक (जन्मपत्रिका), दशांतर्दशा, कालचक्रांतरादि वर्तमान फलोद्देश, गोचरज्ञान, व बहुतेक प्रश्न व तेहि, विवाह, विद्या, परीक्षा, दावे, खटले, रिणविमोचन, जलशोधन, निधी, भूप्रश्न, देवप्रश्न, अष्टमंगळ प्रश्न, वात, दीप तांबूलप्रश्नादि साधनादि ज्ञानपूर्वक, बर्कत, भूतादिबाधा, नावर्कत, मनचिंतीत संतति, भूम्यादिलाभ वगैरे व तसेच अनेक मुहुर्त, विवाह घटी इत्यादि व बाळग्रहदोरे, घंटाबंधन, ग्रहदोषमुद्रिका, संतान गोपाल गर्भपाळ यंत्रादिक विषय ज्यांस पाहून घेणें असेल, त्यांनीं अवश्य भेटीचा लाभ देवून समक्षच शास्त्राचा फायदा घेऊन स्वतःची पूर्ण खात्री करून घ्यावी.

शांत नरसिंह महाले शास्त्री

पत्ता— पोष्ट ऑफिसजवळ, श्री. रामचंद्र विष्णु
केणी याची चाळ. मडगांव-गोवा

नांवें नोंदवा) श्री [नांवें नोदवा

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

श्रीदासबोध मासिकात लवकरच प्रसिद्ध होणार.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदासबोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छाया. चीत्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूहभेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचें डावपेंच व आगलावेपणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व धिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सविस्तर वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्व साऱ्या जनतेला आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे हा अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोंत. इतरांकरितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठेविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षांनंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहिरात दऊन आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या **एजन्सीस** पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूड
कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „
रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॉंगु बेला, कार्बींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, किंदु, तेथि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

पहिल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २०१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाला उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजच) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.

समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें कालमानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत वेगावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
(२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
(१) तत्वज्ञानाची सरणी
(२) राजकीय प्रवृत्ति
(३) 'धर्म' विषयक भावना
(४) सामुदायिक संघटन
(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें
(६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
[४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचे चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें —

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहीराती] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

—शिरगांव येथील श्रीलईराई देवीचा जत्रोत्सव चालू महिन्याच्या १६ तारखेस सा जरा करण्यांत येईल.

—फोंडें येथ ता १०।४।२९ रोजी नवयुवकांची सभा भरून खेडेपाडीं शिक्षण प्रसार व्हावा ह्या हेतून वैश्य बालसमाज नावांची संस्था स्थापन झाली व तिनें आपलें पहिलें कार्य ह्मणून फोंडें येथें शारदामंदिर नावांचें वाचनालय स्थापन केलें, असें सेक्रेटरी वैश्य बालसंस्था हे कळवितात.

—गोवा विद्याप्रसारक मंडळाच्या फोंडें येथील मराठी शाळेची परीक्षा होऊन ता. २७।४।२९ रोजीं रा. अ. का. प्रियोळकर, बी. ए. यांच्या अध्यक्षतेखालीं बक्षीस समारंभ साजरा झाला. त्यावेळीं रा. शि. फ आंगले, ग. शि. सामंत, बी. जो देशपांडे वगैरे वक्त्यांचीं भावनापूर्ण विद्वत्ताप्रचुर व्याख्यानें झालीं. मुलांचे संवाद अभिनययुक्त असे झाले.

—आज दुसरीकडे सर्पदंशावर रामबाण उपचारांची माहिती दिली आहे. तिचा सार्वत्रिक प्रसार करण्याची वाचकवर्ग खटपट करील अशी आह्मांस खात्री आहे.

इतस्ततः

देशासाठीं देह दंडणाऱ्यांची संख्या कोठेंहि झालें तरी परिमितच असते. सुख–सोयींकडेच सर्वसाधारण समाजाची प्रवृत्ति साहजिक झुकत असल्यानें, सार्वजनिक कल्याणार्थ सुखाचा जीव दुःखांत घालण्यास थोडेच लोक पुढें सरसावत असल्यास आश्चर्य नाहीं. साधु–संतांप्रमाणेंच देशसेवकांचीहि संख्या अल्पच असणें, हें जरी आश्चर्य नसलें तरी जे देशसेवक ह्या देशबांधवांसाठीं सतत कष्टत असतात, ज्यांच्यासाठीं आपल्या जीवाचें रान करून, आयुष्य आटवीत असतात व ज्यांच्या सुखार्थ स्वतःच्या स्वार्थाची होळी पेटवीत असतात, त्या देशसेवकांना त्यांच्याच बांधवांकडून सक्रीय सहानुभूति मिळूं नये, ही गोष्ट मात्र नवलाई होय, हें कोणीहि मान्य करील. राष्ट्रांतील सर्वच घटकांनीं सार्वजनिक चळवळींत प्रामुख्यानें पुढाकार घ्यावा, असें कोणीहि ह्मणणार नाहीं व तसें जरी एखाद्यानें ह्मटलें तरी तें सत्सृष्टींत उतरणें कदापिहि शक्य नाहीं. पण सर्वांनाच जरी सार्वजनिक कार्यांत नेतृत्व संपादन करितां येत नसलें तरी ज्यांनीं तें पत्करलें आहे, त्यांना ऐपतीनुसार पाठिंबा पुरविणें शक्य आहे. हा पाठिंबा गोमंतकाबाहेर बहुतेक सर्व ठिकाणीं आस्थापूर्वक पुरविला जातो. सार्वजनिक चळवळ्यांना सार्वजनिक सहानुभूतीचें उत्तेजन मिळाल्याविना सार्वजनिक चळवळी यशस्वी होणें दुर्घट असल्यानें, येथील राष्ट्रकार्यांला येथील जनता सक्रीय सहानुभूतीचा पाठिंबा पुरवून राष्ट्र भाग्यशाली बनवण्याचें श्रेय संपादन करील, अशी आह्मांस आशा आहे.

* × *

वरील विचार सुचण्याचें कारण हें कीं, गोमांतकांत एकादि व्यक्ति सार्वजनिक चळवळीमुळें संकटांनीं पेंचली जात असल्यास, तिला पाहिजे तितकें सहाह्य जनतेकडून मिळत नसतें. उलट, अशा बिकट प्रसंगीं त्या व्यक्तीच्या हालांच्या भाजत्या तव्यावर आपल्या स्वार्थाची पोळी भाजण्यास तत्पर असलेल्या श्वत्तीच्या घमंडानंदांच्या–'जो हुकूम' वाल्यांच्याच–झुंडीच्या झुंडी देवळांत असलेल्या दृष्टीस पडत असतात! ह्या दुःस्थितींत आमुलाग्र पालट झाल्याविना कोणत्याहि सार्वजनिक चळवळीचा यशोमंदिरांत प्रवेश होणें कधींतरी शक्य आहे काय? ह्या प्रश्नाचा विचार प्रत्येक देशहित प्रेमी बांधव करील, अशी आह्मांस निश्चिति आहे.

* + *

मांडवलशाही व मजूरशाही अथवा पैसा व श्रम या उभयतांत परिस्थित्यनुसार उत्पन्न झालेल्या लढ्यास दिवसेंदिवस तीव्र स्वरूप प्राप्त होऊं पहात आहे. मुंबईतील संपांच्या बुडाशींहि त्याच लढ्याचें अंग असल्यास नवल नाहीं. उपरोक्त लढ्याचा शेवट रुसासारख्या लोकसत्तात्मक राष्ट्रांत बोलशेविजमच्या विजयांत झाला. पण ब्रिटीश हिंदुस्थानांत स्वैर साम्राज्यसत्तेचा डंका वाजत असल्यानें, सदरील लढ्याचा परिणाम बोलशेविझमांत होण्यास किती काळ लोटेल हें परमेश्वरच जाणें!

* × *

शिरोडें येथील मराठा–गायक–परिषद येत्या ता २० व २१ रोजीं साजरी होणार असल्याचें आतां निश्चित झालें आहे. सामाजिक सुधारणेच्या दृष्टीनें परिषदेचें महत्व किती उच्च आहे, हें आह्मीं गतांकीं विशद केलें असल्यानें, परिषद यशस्वी करण्याकरितां, गोमांतकीय जनता शक्यनुसार तिला हातभार लावील अशी आह्मीं उमेद बाळगिल्यास ती अनाठायीं होईल, असें आह्मांस वाटत नाहीं.

* × *

हैद्राबादचे दानशूर देशभक्त रा. वामनराव नाईक यांचा त्यांच्या चहात्यांकडून जो नुकताच जाहीर सन्मान करण्यांत आला, त्यांत भारत अंतःकरणपूर्वक भाग घेत आहे. दे. वामनरावांसारखे देशहितार्थ आर्थिक त्याग करणारे महापुरुष विरळाच होय, हें कोणीहि कबूल करील. त्यांनीं देशहितार्थ आजपर्यंत महत्वाची झीज सोसली असून हैद्राबादच्या विद्यावर्धिनी संस्थेस २५ हजार रुपयांची देणगी दिली, ह्यावरून त्यांचे दानशूरत्व उघड होत आहे. अशाच तऱ्हेची मदनीय कामगिरी बजावण्यास, रा. नाईकांना दीर्घायुष्य लाभो, अशी आमची परमेश्वरापाशीं प्रार्थना आहे.

* × *

पुणें शहरांत "ज्ञानमित्र" नावांची एक माला प्रसिद्ध होत असून तिचे मालक व संपादक रा. नारायणराव चव्हाण हे आहेत. सदरील मालेतर्फे आजपर्यंत अनेक व महत्वाचे ग्रंथ प्रकाशांत आले असून, जनतेनें त्यांचा फायदाहि करून घेतला आहे, ही लक्ष्यांत ठेवण्यासारखी गोष्ट होय. ज्ञानमित्र मालेचें अगदीं शेवटीं प्रकाश्य झालेलें पुस्तक अंध संस्थानाधिपतिसारख्या श्रीमान वं धीमान महाभागाच्या लेखणींतून उतरलेलें असून त्याचें नांव 'नेत्रबल संवर्धन' असें आहे. 'आधीं केलें आणि मग सांगितलें' अशा थोर व अनुभवी लेखकाकडून तें पुस्तक लिहिलें गेलें असल्यानें त्याचा दर्जा उच्च झाला असल्यास नवल नाहीं. नत्ररोगांसंबंधीं संपूर्ण माहिती व ते दूर करण्याचे उपाय इत्यादिकांचा त्यांत समावेश झाला असल्यानें तें किती उपयुक्त झालें आहे, हें सहज कळून येईल. पुस्तकाला भरपूर लोकाश्रय मिळेल, अशी आह्मांस खात्री आहे.

श्रीशांतादुर्गा विद्यालय, कळंगूट

सदर विद्यालयाचें परीक्षण करण्याची संधि यंदा रा. ग. प्र. काकतकर, मुख्याध्यापक ज्ञा. प्र. सं. म. शाळा ह्मापसें, यांच्यामुळें व चालकांच्या प्रेमामुळें, मला प्राप्त झाली. कळंगूट येथें वास्तव्य करणाऱ्या हिंदुसमाजानें एकवित होऊन ही संस्था उभारली आहे. विद्यालय लहानच पण टुमदार आहे. संस्थेच्या चालक मंडळींची निवड ज्ञातीविशिष्ट अशी नसून व्यापक आहे. हें नमूद करण्यांस आल्हानंद वाटतो. गोमांतकांतील सर्व सार्वजनिक संस्थांनीं सदर संस्थेचा कित्ता गिरविल्यास फारच श्रेयस्कर होईल. कोणत्याहि सार्वजनिक कार्याला समसमान हक्क दिले, तर त्यामुळें तें कार्य चिरस्थायी होत असतें. सर्वांत कार्याविषयीं प्रेम वाटतें व एकीचा जोम उत्पन्न होत असतो. विद्यादानासारख्या पवित्र कार्याला तर एकीच असली पाहिजे. असो. सदर विद्यालयांत गांवच्या मानानें मुलांची संख्या कमीच आहे. विद्यालयांत एकंदर पन्नास मुलें आहेत. त्यांत मुली जास्त नाहींत. खेड्यापाड्यांत स्त्रीशिक्षणाची व्हावी तशी आवड अजून उत्पन्न झाली नाहीं. मोरज येथील 'सरस्वतीमंदिर' विद्यालयामध्येंसुद्धां मुलींची संख्या बरीच कमी आहे. तरी गावांतील सुशिक्षित वर्गानें याकडे लक्ष पुरवून ही उणीव भरून काढावी.

शाळेंतील मुलें हुशार, तरतरीत व धीट अशीं दिसलीं. भाषाविषयामध्यें दुसऱ्या इयत्तेचीं मुलेंसुद्धां प्रविण होतीं. गोमांतकांतील शाळांतील मुलांना विशेषतः भाषाविषयामध्यें तज्ञ बनविलीं पाहिजेत, तसेंच आपल्या देशाची माहिती मिळण्याकरितां गोमांतकच्या भूगोलाची माहिती बरीचशी आहे, हें नमूद करण्यांस समाधान वाटतें. परीक्षेच्या वेळीं संस्थेची चालक मंडळी हजर होती. बहुतेक शाळांत चालक मंडळी हजरच रहात नाहीं. व त्यामुळें शिक्षकांनीं काय शिकविलें, हें समजत नाहीं. तरी परीक्षेच्या वेळीं अवश्यमेव चालक मंडळींनें उपस्थित रहावें. एकंदरींत कळंगूटस्थांनीं ही संस्था फारच आस्थेनें चालवली आहे. असाच प्रेमा सर्वांच्या अंतरांत नांदून ऐक्याच्या जोरावर हें विद्यालय भरभराटीस येवो इतकेंच परमेश्वराकडे मागणें मागून हें अल्पलेखन पुरें करतो.

अनंत रघुनाथ टोपले
ह्मापसें–गोवा

सर्पदंशावर उपाय.

सर्पदंशलक्षणः— सर्प डसला ह्मणजे लवकरच डसल्या ठिकाणापासून अंग जड पडतें आणि क्षणार्धांतच अंगांत विष चढल्याचा प्रत्यय येतो. कडु निंबाचा पाला चावला असतां गोड लागतो व गूळ खाल्ला असतां कडू लागतो. पुढें लवकरच घेरी येऊन मनुष्य मूर्छित पडतो.

उपचारयोजनाः— ज्या मनुष्यास सर्पदंश झाला असेल त्यानें एक क्षणहि न दवडतां तावडतोब कोणत्याहि ठिकाणची थोडी वरची जमीन उकरून खालची माती खाण्यास सुरवात करावी. किंवा सुमारें तीन चार तांबे पाणी घेऊन त्यांत चार ओंजळी माती कालवून वस्त्रगाळ करावी व तें मातीमिश्रित पाणी पिण्यास सुरवात करावी. ह्मणजे तावडतोब एक तासानें विष उतरेल. कोणास सर्प डसून जास्त वेळ झाला असेल किंवा विषबाधा भयंकर झाली असेल, तर त्याला जास्तींत जास्त आठ नऊ ओंजळी माती मिसळून पाण्याबरोबर द्यावी ह्मणजे रोगी पूर्ववत होऊन त्यानें एक तासानें विष उतरेल.

एकाद्या जनावरास सर्पदंश झाल्यास ह्मणजे घोडा, बैल, गाय, ह्मैस इत्यादिकांस–त्यांच्या मानानें दहा बारा ओंजळी किंवा यांहिपेक्षां जास्त मातीमिश्रित पाणी पाजावें ह्मणजे विष उतरेल. वरील औषध दिल्यावर दुसरें कोणतेंहि औषध देऊं नये कारण त्या पासून भयंकर वाईट परिणाम झाल्याचे अनुभव आहेत.

मातीमिश्रित पाणी प्याल्यावर दुसरे दिवशीं कोणाचें पोट फुगल्यास थोडेसें शुद्ध एरंडेल द्यावें ह्मणजे पोट उतरेल. पोट फुगलें नसल्यास एरंडेल घेण्याचें कारण नाहीं.

विष उतरल्याचें लक्षणः— वरील औषधोपचार झाल्यावर कडु निंबाचा पाला कडू लागल्यास किंवा गूळ गोड लागल्यास विष उतरलें असें खात्रीनें समजावें.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 6 de 9 de Maio de 1929.
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunpl judicial desta comarca no dia quatro de junho seguinte, pelas 10 horas, e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens: Metade da varzea "Zambloi" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por 1000 rupias. Predio da varzea "Culna" da cultura de arroz, sito na mesma avaliado por 700 rupias, e predio da varzea denominado "Colodem ou Colodcotem" da cultura de arroz, sito na mesma avaliado por 600 rupias, todos descritos na conservatoria do registo predial desta comarca sob os números 311, 312 e 313 no livro B. 2 a fls. 458; 462; 464 respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria, que Crisna Xexi Naique Curadó de Cuncolim promove contra Subraia Sesguiri Poi Arvodcar, de Cacorá e residente em Colomba. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado e bem assim os coproprietarios e quinhoeiros nos termos e para os efeitos da lei. O que para ser público se expediu este. Quepem, 23 de Abril de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas (2.a vez

Verifiquei,
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivãa do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias, a contar de 2.a publicação deste no Boletim Oficial citando os interessados Tulxi e seu marido Vitola Naraina Naique Dessai, de Mavali de Karvar do territorio estrangeiro parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario entre maiores, a que se procede por obito de Vitobá Porobo Dessai, que foi de Cotombi, sendo inventariante e cabeça de casal Locximona Vitoba Porobo Dessai da dita e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser público se expediu este. Quepem, 15 dé Abril de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas (2.a vez

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

पाहिजे.

इंग्रजी १ ते ३ क्लास शिकविण्यासाठी इंग्लिश व पोर्तुगीज जाणणाऱ्या शिक्षकाची जरूरी आहे. वय २५ वर्षांचे पुढें असावें. उत्तम वर्तन असल्याबद्दलच्या दाखल्यासह अर्ज करावेत.

सेक्रेटरी
आल्मेद कॉलेज फंड.

भाड्यानें देणें आहेत.

पणजी शहरांत भरवस्तीच्या मागांत, बोटीच्या धक्या नजीक व मोटार स्टँड जवळच, हवाशीर व मजबूत, आग व पाणी यांच्या त्रासापासून मुक्त, म्हणजे कॉक्रीटनें बांधलेल्या खोल्या व हॉल भाड्यानें देणें आहेत. व्यापारी लोकांस उत्तम संधी.

खुलाशासाठीं सां. जुजे रैस ' आंद्रादि ई सा ' फार्मासीचे मालक पणजी यांकडे पत्रव्यवहार करावा.

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta pública à porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem no dia sete do proximo mez de Junho pelas dez horas pela segunda vez e por metade do seu valor metade do predio rustico denominado "Gotimola" da cultura de arroz e coqueiros sito em Cotigão do valor de 102 rupias 15 tangas e seis reis, discritos por inteiro na Conservatoria desta comarca sob o número 17416 e penhorada nos autos de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Molù Modcó Gãocar, solteiro proprietario de Cusquem de Cotigão como herdeiro do finado executado Bamtó Mengó Gãocar que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co proprietarios. O que para ser pùblico se expediu este. Quepem 26 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

येणार — श्रीसमर्थ नाटकमंडळी — येणार

मडगावीं श्रीदामोदर थिएटरांत येत्या आठवड्यांत आपले लोकप्रिय खेळ सुरू करणार.

पहिला खेळ] रक्तरंगण [सोमवार, ता. ६।५।२९
दुसरा] करीन ती पूर्व [बुधवार, ता. ८।५।२९
तिसरा] लग्नमंडप [शनिवार, ता. ११।५।२९

व्यवस्थापक— समर्थ नाटक मंडळी.

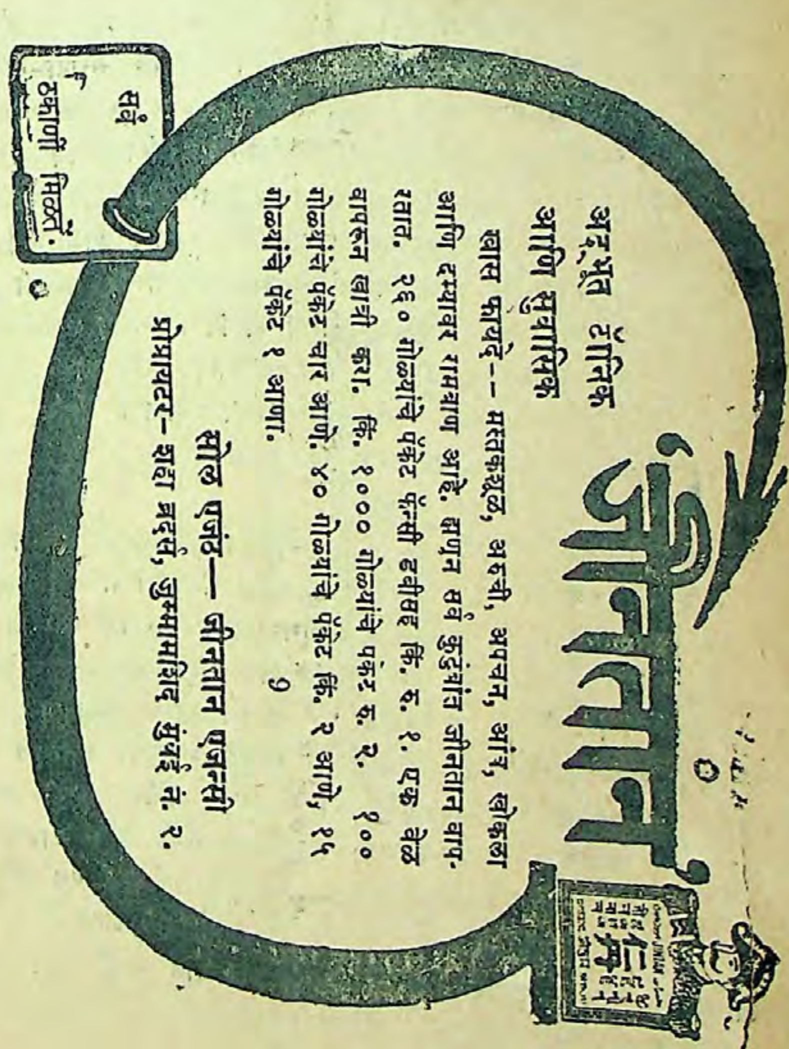

ANO 14. N. 7
[Q]UINTA-FEIRA 16 DE MAIO DE 1929

ASSINATURA
[Po]r cada ano tres rupias

[RED]ACTOR E PROPRIETARIO
[G. P.] Hegdo Dessai
[PH]ARMACEUTICO

COMPOSICAO E IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ७
गुरुवार ता. १६ मे सन १९२९

वर्गणीचे दर
व्हालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवातिकु.
मुद्रण व प्रकाशन --भारत प्रेस-कुसमण कर्पे गोवा

Biblioteca Nacional, S. R. Pangim

for Economical Transportation

CHEVROLET

MAIS POPULAR AUTOMOVEL DO MUNDO

Por sua encantadora belesa e inexcedivel prestabilidade, o auto CHEVROLET tem-se tornado o mais popular do mundo. E, apesar disto, o seu preço é, relativamente, muito módico.

General Motors India Limited compõe Chevrolet na India, examinando tão escrupulosámente as suas peças que o comprador pode adquiri-lo em condições muito perfeitas.

General Morors India Limited garante o auto Chevrolet pelo seu material e constituição.

As peças do Chevrolet encontram-se em toda a parte.

CHEVROLET SUB-DEALER

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

जगांतील अत्यंत लोकप्रिय मॉटार
शेव्रोलेट

प्रेक्षणीय सौंदर्य व असामान्य उपयुक्तता या गुणांमुळें ही मोटार जगांत अत्यंत लोकप्रिय झाली आहे. व इतकेंहि असून तिची किंमत अगदीं माफक आहे.

जनरल मोटार्स इंडिया लिमिटेड ही कंपनी सदरील मोटारचे भाग काळजापूर्वक तपासून हिंदुस्थानामध्येंच ती घडविते. या कारणामुळें गिऱ्हाइकास ही गाडी निश्चितपणें खरेदी करण्यास बरें पडतें.

सदरील कंपनी शेवरोलेट मोटारच्या घडणेची व तिच्या प्रत्येक भागाच्या टिकाऊपणाची पूर्ण हमी घेत. सुटे भाग सर्व ठिकाणीं मिळत असतात.

गोव्याचे सब--डीलर
पी. जी. विर्जिनकर,
मडगांव-गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार शु० ७ मी शके १८५१

निर्वाणीचा उपाय

गोमांतकांत धंदे आहेत, व्यापार आहे व शेतकीहि आहे. या तीनहि गोष्टींत शक्ति व बुद्धि खर्चून, दिवसेंदिवस तीव्रतम होणाऱ्या जीवनार्थ कलहाला तोंड देणारी मंडळीहि आहे. तसेंच चाकरीच्या चरणीं लीन होऊन कशी बशी पोटाची खळगी भरणारांची हि संख्या कांहीं कमी नाहीं. परंतु इतकेंहि असून उपरोक्त साधनांच्या चतुःसीमेंत थोड्याच गोमांतकीय जनतेचा समावेश होत असल्यानें, पोटाच्या विवंचनेनें विव्हळणारा विशाळ वर्ग दुःखाचें आयुष्य कंठीत असल्यास नवल नाहीं.

ही दुःखद स्थिति बदलण्यासाठीं अनेकांकडून अनेक उपाय सुचविले जातात. कोणांच्या मतें उद्योग धंद्यांना चालना दिली ह्मणजे ती स्थिति पालटेल. कोणी सांगतात कीं व्यापारवृद्धि झाली ह्मणजे गोमांतकीय जनता सुखानें नांदेल व शेवटीं, आधुनिक आयुधें व खतें, यांच्या जोरावर जमिनीचें उत्पन्न वाढवलें कीं, आपोआपच ज्याच्या त्याच्या घरांत लक्ष्मीचें वसतीस्थान होणार आहे, असें कांहींकांचें ह्मणणें आहे.

उपरिनिर्दिष्ट उपाय उपयुक्ततेच्या दृष्टीनें उत्तम नाहींत, असें आमचें ह्मणणें नाहीं. ते उत्तमोत्तम असूं शकतील. पण मांजराच्या गळ्यांत कोणत्या उंदरानें घंटा बांधावी ? उद्योगधंद्यांना चालना दिली गेली तर पुष्कळ लोकांना काम मिळून, ते सुखी होतील, त्यांच्या पोटाची आग शांत होईल व बेकारीचें भीषण स्वरूपहि तितकें भरमसाट वाटणार नाहीं. पण उद्योगधंद्यानां चालना कोणी व कशी द्यावी ? भरपूर उत्पन्नाच्या अभावीं सरकारला हा प्रश्न हातीं घेणें शक्य नाहीं. श्रीमंतानां त्याची गरज नाहीं. आणि गरीबानीं तिकडे लक्ष्य देणें ह्मणजे लहान तोंडीं मोठा घांस घेण्यासारखें होय. व्यापार वृद्धीला भांडवलाचें पाठबळ पाहिजे व त्याच्याच अभावीं तर बहुतेकांचें व्याज बुडत चाललें आहे. शेतकीचीहि तीच गत आणि नोकरी संबंधानें ह्मणाल तर—जर सर्वांचाच समावेश नोकरशाहींत होईल तर तिची तब्यत राखण्याला, तिच्या जुलुमाचे तडाखे सोसण्याला व तिच्या समोर 'हां जी' 'हां जी' करायाला कोण शिल्लक रहाणार ?

एवंच, उपरिसूचित उपाय व्यवहारांत उतरवणें किती अशक्य आहे, याची कल्पना आमच्या वाचकांस होईल. पण ते उपाय जरी अव्यवहार्य ठरले, तरी 'असेल हरि तरि देईल खाटल्यावरी' अशा विचारसरणीनें हातपाय सोडतां कामा नये. प्राप्त दुःस्थितींतून अचूक तरणोपाय शोधून काढण्याचा प्रयत्न झाला पाहिजे. आपत्तींच्या निमूटपणें आहारीं पडणें हें भेकडपणाचें लक्षण होय व भेकडपणा हें मानवतेला लांच्छन होय, यांत संशय नाहीं. मग गोमांतकाच्या आर्थिक आपत्तींचें निर्मूलन कसें व्हावें. निराशेनें निःसत्व बनलेल्या तरुणाच्या तोंडावर उल्हास कसा खेळावा ? साध्यासोप्या अडचणी भागवितां येत नसल्यानें चिंतेच्या चितेंत जळणाऱ्या जीवांत संजीवनी कशी निर्माण व्हावी ? थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे —सांप्रतचें दुःखमय वातावरण विरून, त्याची जागा सुखानें व्यापण्यास कोणती उपाययोजना ह्मणास उपयुक्त होईल ?

हा प्रश्न परदेशगमनानें पक्का सुटेल, असें आह्मांस वाटतें. सुशिक्षित तरुणानीं पद्धतशीर रीतीनें परदेशगमनाचा मार्ग स्वीकारल्यास, देशाची सांपत्तिक स्थिति सुधरण्यास सुलभ होईल असें निश्चयात्मक सांगतां येईल.

आमच्यांत परदेशगमन अस्तित्वांत नाहीं असें नाहीं; पण त्याचा मक्ता प्रायः खालच्या व अशिक्षित वर्गाच्या हातांत गेला असल्यानें, रानपी, वाढपी व बाजारमास्टर, ह्यांच्याविना कोणतीहि महत्त्वाची अन्य गोष्ट यापासून निर्माण झालेली पहाण्याचें भाग्य आह्मांस लाभत नाहीं. एक खरें कीं, कराची कलकत्ता, लाहोर, साष्टी (मुंबई इलाखा) वगैरे ठिकाणीं कित्येक गोमांतकीयांनीं मुबलक संपत्ति कमावुन ते तेथें तेथें स्थित झाले आहेत. पण गोमांतकाशीं असलेला त्यांचा असलेला संबंध केवळ नांवापुर्ताच असल्यानें त्यांच्या संपत्तीचा फायदा गोमांतकीयांना मिळणें दुर्घट होय, हें कोणीहि मान्य करील.

सुशिक्षितानीं येथें राहून बेकार स्थितींत आयुष्य कंठण्यापेक्षां त्यानीं कोणत्या ना कोणत्या उपायानीं परदेशांत जाऊन आपल्या बुद्धिश्रेष्ठत्वाच्या जोरावर पैसा पिकविण्याचा राजरोस राजमार्ग अंगिकारल्यास गोमांतकाला जास्त हितावह होणार नाहीं काय ? अवश्यमेव होईल. व ह्मणूनच आमच्या तरुणानां आमची अशी शिफारस आहे कीं, त्यानीं परदेशांत जाऊन बुद्धीचा प्रभाव पाडावा व लक्ष्मी संपादन करून दारिद्र्य विमुक्त व्हावें. पोर्तुगीज आफ्रिकेंत आह्मांला अजून इतका वाव आहे कीं, त्यानीं 'सगणिक' ह्मणजे संघस्वरूपानें तेथें नशीब उघडण्याचा प्रयत्न केल्यास ते यशस्वी झाल्याविना कदापि राहणार नाहींत. प्रवास व इतर किरकोळ खर्चाची तरतूद लावण्यास ते असमर्थ असतील असें वाटत नसल्यानें, आह्मी त्यांस उपरोक्त शिफारस केली आहे. आस्ते आस्ते कां होईना पण तिचा उपयोग होईल, अशी आह्मांस निश्चिति आहे.

परदेशगमन हाच निर्वाणीचा उपाय होय.

मद्रास सरकारकडून देशी वैद्यकास उत्तेजन.

देशी वैद्यकास उत्तेजन देण्यासंबंधाचा एक ठराव मद्रास सरकारच्या सार्वत्रिक आरोग्यखात्यामार्फत नुकताच बाहेर पडला ही समाधानाची गोष्ट होय. लोकल बोर्डानीं सरकारी द्रव्याच्या मदतीनें खेड्यापाड्यांतून जे दवाखाने चालवावयाचे ते पाश्चात्य पद्धतीचेच असले पाहिजेत व अर्थात त्यावर पाश्चात्य पद्धतीच्या वैद्यकांचें शिक्षण ज्यांनीं घेतलें असेल त्यांच्याच नेमणुका झाल्या पाहिजेत असा एक ठराव मद्रास सरकारनें सन १९२४ च्या अक्टोबरमध्यें काढला होता व त्याची अंमलबजावणीहि अद्यापपर्यंत चालू आहे. १९२४ सालीं मद्रास सरकारनें हा ठराव जाहीर केला त्यावेळीं व तत्पूर्वीहि आर्युर्वेदिक व युनानी वैद्यक पद्धतींचा लाभ लोकांना मिळावा अशाविषयीं देशी वैद्यकाच्या अभिमान्यांनीं सरकारकडे निकड लाविली होती. देशी वैद्यकाला उत्तेजन देण्यासाठीं कोणती योजना अमलांत आणावी या बद्दल कांहीं सूचनाहि सरकारपुढें त्यावेळीं विचारासाठीं मांडण्यांत आल्या होत्या. डॉक्टरांचीं औषधें घेण्यापेक्षां लोकांनीं व विशेषतः खेड्यापाड्यांतील जनतेला वैद्य व हकीम यांच्याकडून देशी पद्धतीचीं औषधें घेणेंच अधिक पसंत असतें ही गोष्ट १९२४ सालीं मद्रास सरकारनें काढलेल्या ठरावांत मान्य केली होती. परंतु देशी वैद्यकांचें सशास्त्र शिक्षण मिळवून या धंद्यास लायक असलेल्या लोकाची संख्या पुरेशी नाहीं; यास्तव देशी दवाखानें काढण्याची मागणी सरकारला मान्य करणें अशक्य आहे असें सरकारचें त्या वेळीं ह्मणणें होतें. परंतु आतां तें सोडून देण्यांत आलें असून सध्याच्या बदललेल्या परिस्थितींत देशी दवाखाने चालविण्यासाठीं लायक वैद्य व हकीम मिळण्याची अडचण आतां विशेषशी राहिली नाहीं असें सरकारनें कबूल केलें आहे. मद्रास येथें सरकारनेंच चालविलेली देशी वैद्यकांच्या शिक्षणाची एक संस्था असून तिच्या मुख्य अध्यापकांना सरकारनें १९२७ सालीं खास कामगिरीवर संयुक्त प्रांतांत पाठविलें होतें. संयुक्त प्रांताचे सरकारनें आपल्या हद्दींत देशी वैद्यकाला उत्तेजन देण्यासाठीं कोणते उपाय योजिले आहेत व ते कितपत यशस्वी झाले आहेत या विषयीं माहिती मिळवून सरकारकडे रिपोर्ट करणें ही कामगिरी त्यांचेवर सोंपविण्यांत आली होती. मद्रास येथील "स्कूल ऑफ इंडियन मेडिसिन" या संस्थेच्या मुख्याध्यापकांनीं ही चौकशी करून आपला रिपोर्ट मद्रास सरकारास सादर केला व मद्रास इलाख्यांत देशी दवाखाने स्थापन करण्याची व ते चालविण्याची तजवीज कशी करावी या बद्दलच्या आपल्या सूचनाहि पुढें मांडल्या. या सुचनांपैकीं कांहींवा मद्रास सरकारनें स्वीकार केला असून तसें एका ठरावाद्वारें आतां जाहीरहि केलें आहे. यापुढें लोकलबोर्डांनीं आपल्या हद्दींत आयुर्वेदिक किंवा युनानी पद्धतीचे दवाखान स्थापन करण्याची व त्यांवर स्कूल ऑफ इंडियन मेडिसिन या संस्थेंतून बाहेर पडलेल्या पदवीधर वैद्यहकीमांची नेमणूक करण्याची पूर्ण मोकळीक दिली आहे; सरकारकडून दवाखान्यांच्या मदतीसाठीं मिळणारी ग्रॅंट यापुढें देशी दवाखान्यांना मिळण्यास कोणत्याहि प्रकारें बाध येणार नाहीं असें सरकारनें आतां जाहीर केलें असल्यामुळें ठिकठिकाणच्या लोकल बोर्डानां देशी वैद्यकाचा प्रसार करण्यास बराच अवसर मिळाला आहे. देशी वैद्यकशाळेंतून पदव्या घेऊन बाहेर पडलेले ६९ उमेदवार असे दवाखानें चालविण्याकरितां सध्या उपलब्ध आहेत व त्यांची संख्या उत्तरोत्तर वाढत जाईल हेंहि उघड असल्यामुळें सरकारनें आपल्या धोरणांत हा बदल केला आहे. देशी वैद्यकास उत्तेजन देण्याचें मद्रास सरकारचें हें धोरण अभिनंदनीय असून त्याचा योग्य तो फायदा मद्रास इलाख्यांतील स्थानिक स्वराज्य संस्थांकडून घेतला जाईल अशी आह्मांस आशा आहे. [ज्ञानप्रकाश]

—समर्थ नाटक मंडळीचे खेळ मडगांवच्या श्रीदामोदर थियेटरांत सुरू आहेत.

—दंग्यानें उतन्न केलेलें मुंबईचें खळबळीचें वातावरण निवळत असून शांतता प्रस्थापित होत आहे. हिंदुस्थानास पोखरू लागलेल्या हिंदुमुसलमानांमधील दुहीच्या रोगावर रामबाण तोडगा निघाल्याविना, स्वराज्यप्राप्तीचा मार्ग निष्कंटक होणार नाहीं.

—श्रीवर्णमास्कर विनायकमहाराज मसूरकर यांचा संचार गुजरायेंत होणार असून त्यांच्या अलौकिक धर्मकार्याबद्दल त्यांचा तेथें ठिकठिकाणीं जयजयकार होणार आहे.

—इराणांत फोरसान जिल्ह्यांत ता. ३ रोजीं संध्याकाळीं ७॥ वाजता भूकंपाचा जोराचा धक्का बसून ७०० इमारतींचा नाश झाला. इराणच्या ईशान्य भागातील खेड्यांतील सुमारें दोन हजार माणसें मरण पावलीं असावीं अशी बातमी आहे. कित्येक खेडीं नाहींशीं झाल्याचें समजतें.

—मीरत येथें एका धर्मशाळेंत दोन बॉंब सांपडले असून, संशयावरून तीन इसमास पकडलें आहे. मीरतच्या कीर्तिपत्रास मनाई करण्यांत आली असून, अंमलदाराच्या घरावर पोलिसांचा पहारा ठेवण्यांत आलेला आहे.

ANO XIV N.º 7 QUINTA-FEIRA, 16 DE MAIO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova Goa

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Um grande rombo ?

O Diploma Colonial n.º 38 celebrisou-se muito pela doutrina sensata que encerra, mas a sua aplicação na India Portuguesa tem sido *letra morta*, porque os seus funcionarios públicos, os que ganham 100 e 200 % mais do que em 1914, isto é antes da conflagração mundial que desequilibrou as finanças de todos os paizes acham que devem ainda receber mais julgando-se mal remunerados.

Os outros que não tiveram grandes aumentos, entendem que é muito parco o que se lhes paga, pretendendo nos seus vencimentos uma proporção *condigna*. E todos andam em um sarilho, queixando se de que são mal pagos e de que levam uma vida *apertada*.

Entretanto, é, porem, facto que a despeito de queixumes e lamentos, todos vão vivendo menos mal, uns gastando mais, porque os seus recursos financeiros assim lho permitem e outros menos, porque a força de circunstancias os obriga a cercearem as suas despesas.

Mas quem no fundo anda mal anemico e esqueletico é o Zé pagante, o bode expiatorio de todo este jogo de vencimentos de categoria e exercicio.

Sim. Duvida não resta que os que contribuem para encher as arcas do Estado andam sêcos e magros, falecendo lhes recursos para se tonificarem com *hemoglobinas*, *Kolas* e outras drogas nutritivas, ingeridas pelos que ganham muito.

Era dificil, senão impossivel, a um funcionario graúdo ainda a um chefe de repartição possuir antes da guerra para o seu uso particular, trens de cavalos. Hoje alguns deles têm automoveis para o seu uso, aqui dentro da cidade que se pode percorrer em 20 a 25 minutos, de um extremo a outro. Em contraposição, os contribuintes médios cujo número orça em 95% andam a pé pelas ruas cabisbaixos, pensando como hão de arranjar dinheiro para o pagamento de contribuições directas e donde lhes hão de vir mais rupias para o substento seu e da sua familia !

Não pagando no praso as contribuições directas, as arpias fiscais estão prontas a cita-los com todo o cortejo de múltas, sêlos, custas, etc. Para verificar essa verdade abram qualquer edição do *Boletim Oficial* que, diga se de passagem, é um jornal caro e—pelos anuncios que aí se publicam, verão quantos predios são levados em hasta publica para com o valor, ser pago o Estado das contribuições devidas e seus *accessorios*, sendo muitas vezes, certo que estes em alguns casos, excedem as somas das dividas originais !

Os que lêem o *Bharat* devem ter visto, na sua edição, de 16 do mez p. findo, 6 anuncios judiciais para venda de predios penhorados nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move aos contribuintes neles citados.

Examinemos, porêm, a outra face da questão. Os contribuintes andam tristes e descorçoados porque o custo da vida que em outras partes do mundo vai lenta e continuamente baixando, aqui tem sempre tendencia de subir, devido á elevação dos direitos aduaneiros ordenada mais de uma vez, naturalmente para realisar pagamentos do funcionalismo cuja uma parte é insaciavel andando, sempre, atraz da milhoria nos seus vencimentos.

Basta lançar um olhar pela Estatistica de Comercio e Navegação para facilmente se verificar que os rendimentos cobrados nas Alfandegas têm ido aumentando em saltos, de ano para ano. Em 1921 os rendimentos brutos alfandegarios eram 83 ¾ de laques de rupias, em 22 subiam a mais de 12, em 25 a mais de 17, em 27 a um pouco menos de 20 e em 28 dizem que elevaram se a 22 isto é, 250% a mais do que em 1921!

E' um circulo vicioso.

Cresceram os impostos especialmente o aduaneiro e o custo da vida foi tambem subindo mas artificialmente. Para se conceder milhoria de vencimentos alguns funcionarios tanto civis como militares foram esticados os impostos, encarecendo o custo de vida que tambem em parte afecta a êsses funcionarios, mas não tanto quanto aos contribuintes que nenhuma isenção nem privilegio tiveram e ficaram esmagados com a carestia da vida.

Para pôr se termo a estes inconvenientes e regularisarem se de uma forma equitativa os vencimentos de todo o funcionalismo, foi publicado o Diploma Colonial n.º 38, o mais justo, o mais racional e o mais sensato, até hoje saido do governo superior. Mas quanto á sua execução ele tem estado aos tombos. Toda a especie de dificuldades se tem levantado para não se tocar nos interesses criados. Em um belo dia desceu ele, todo risonho, da Metropole para cá para ser regulamentado e até aqui não se fez coisa alguma. Voltou novamente ao ministerio e ali dormiu o sono solto. Agora, novamente, é reenviado para esta colonia onde foi nomeada uma comissão composta de dois chefes de repartições e tres vogais, representantes do povo, sendo dois eleitos e um nomeado: o que significa que na comissão predomina o elemento popular.

Não é nada dificil o que ha a fazer para equiparar os vencimentos de todo o funcionalismo da Colónia, tanto civil como militar. E' necessario tirar a uns que recebem mais para dar a outros que recebem menos. Nisto consiste a equiparação nos termos precisos do diploma n.º 38. O contrario, isto é, aumentar aos que recebem menos, sem cortar aos que recebem mais, seria desequilibrar o orçamento que com a nova receita de agravamento dos impostos ficou equilibrado, deixando apenas uma bagatela de sal o que não chega para obras reprodutivas de fomento.

A comissão daria mau passo se procedesse desta forma e os vogais populares da mesma trairiam o povo se aumentassem as despezas do orçamento dando o seu voto para dar mais aos que julgam receber menos sem reduzir os vencimentos dos que recebem mais.

A ver vamos o que faz a comissão e como procede o Conselho do Governo. Desde já calculamos o que vai dar isso nas finanças do pais. Será um grande rombo?

J. J. da Cunha

Este numero foi visado pela Censura.

ECOS E CRITICA

A MARE' CRESCE...

Antigamente, era raro o crime do homicidio nesta terra de *canja e caril*. A' noticia duma tal barbariedade, tudo se horrorisava, tudo se indignava e tudo se irritava.

De certo tempo para cá, nota se, porêm, que o homicidio vai, tomando, entre nós, consideravel incremento. Ouve-se com frequencia que o F. de tal matou a S. de tal, por isto e mais por aquilo.

E...ninguem deixa esboçar no rosto alguma ruga de espanto como se *aquilo* fôsse coisa de pouca monta, uma coisa perfeitamente *natural*!

¿Qual o factor que terá operado uma tão radical transformação sentimental no tradicionalmente pacato habitante desta terra?

¿Será a civilisação moderna? ¿Será o safado egoismo?

O que quere que seja, o certo, porêm, é que a maré dos homicidios cresce e urge que ataquemos a origem que os provoca.

F. L. GOMES

Estamos de acôrdo com o nosso presado colega de *O Heraldo*, quanto á comemoração centenial de Francisco L. Gomes, eminentissimo filho desta terra.

Ninguem pode pôr em dúvida que, graças á inteligente e persistente propaganda daquele popular diario, a favor do centenario, é que a subscrição aberta para a comemoração atingiu a elevada cifra que todos admiram e que, alêm de confirmar a popularidade de *O Heraldo*, patentêa, tambem, a confiança que o publico nele deposita.

Felicitamos, porisso, o nosso estimado colega, garantindo, desde já, que o *Bharat* estará a seu lado para tudo o que fôr resolvido para as festas centenniais se revestirem da solenidade e brilho que merecem.

Ao talentoso jornalista Joaquim da Rosa, nosso brilhante camarada e presado amigo pedimos a gentilesa de representar o *Bharat* em todas as reuniões e manifestações que diserem respeito á celebração do Centenario do Grande Indio F. L Gomes.

E' DE DESEJAR

Informam os jornais que o sr. Engenheiro A. Mendonça deixa o cargo de Director das Obras Públicas em 20 do corrente, devendo ser nele substituido pelo sr. Novais, director da Fiscalisação do Caminho de Ferro de Mormugão,—até á chegada de quem o exercerá efectivamente.

Necessariamente, quem vai fará entrega a quem vem, do seu cargo. E' de lei. E o que é de lei, será cumprido,—não haja dúvida.

O que é de desejar, apenas, é que na entrega se desenvolva o maximo cuidado por forma que prestigie o nome, tanto de quem vai, como de quem vem, ainda que para pouco tempo.

E, ASSIM ...

No *Anglo-Lusitano* de 4 de Maio aparece publicado um artigo intitulado *Especulação e Espoliação*. Esse artigo vem precedido das seguintes palavras preambulares:

"O povo não sabe o que seja especulação e espoliação. O povo sabe o que seja furto, bebedice, desordens, etc. e só dos homens publicos e dos seus superiores aprende o que seja especulação e espoliação. Os furtos, a embriaguês, as desordens e outros crimes do povo são uns pecadilhos, comparados com os montões dos pecados acumulados pelos que o dirigem por via de especulação e espoliação.

Os superiores que deviam eliminar os subditos no caminho da verdade e guia-los no caminho da bondade têm sido, muitas vezes, transmissores da falsidade e propagadores da maldade, porque lhes falta boa educação e bôa conduta, sem as quais os seus superiores não deviam confiar-lhes cargos de responsabilidade. E, infelizmente, em Gôa, os superiores empregam mais diligencia em conhecer a ilustração e os diplomas dos candidatos do que a sua bôa educação e costumes irrepreensiveis, resultando daí haver superiores incompetentes e indignos não só nas freguesias, mas ainda nos concelhos, com tristes consequencias de especulação e espoliação."

Está muito bem posta a questão de especulação e espoliação. A descrição está magnifica. Encerra a verdade tal como é, sem hiperbole nem exagero. Falta-lhe, porêm, uma coisa para a *historia* ser completa.

E' que na altura em que se diz que — *E, infelizmente, em Gôa, os superiores empregam mais diligencia em conhecer a ilustração e os diplomas dos candidatos do que a sua bôa educação e costumes irrepreensiveis*, é preciso intercalar as palavras *as cartas de recomendação*. O que dá: *E, infelizmente, em Gôa os superiores empregam mais diligencia em conhecer a ilustração, as cartas de recomendação e os diplomas etc.*

E, assim, a *coisa* com o que lhe aditamos, nada deixa a desejar.

COLEGAS DE BOMBAIM

The Goa Mail, *Gulistan* e *Ave Maria* são tres publicações semanais em concanim que nos honram com a sua permuta.

Os directores e proprietarios dos referidos semanarios são filhos desta terra, estabelecidos em Bombaim onde editam os seus jornais.

Apraz-nos registar que todos eles não poupam sacrificios nem se desanimam, quando se trata do bem estar, não só dos emigrantes, mas tambem dos que deixam na sua Patria, o que lhe cria jus para a gratidão de todos.

Aos seus presados colegas—*The Goa Mail*, *Gulistan* e *Ave Maria* que, ha pouco completou dez anos de sua publicação, *O Bharat* lhes apetece, *ab imo pectore*, prosperidades cada vez mais crescentes.

DIZE-ME...

Informam nos que o novo *Amir intruso*-o celebre *Bachai-saku*, publicou duas proclamações, uma aos hindús e outra aos mouros, pedindo auxilio a ambos.

Na que dirige aos hindus, promete-lhes arrazar mesquitas e na destinada aos mouros, compromete-se a reduzir a pó, cinzas e nada os templos hindús.

Mas ¿quem é, finalmente, esse *Bachai saku*? ¿E' mouro? ¿E' hindú?

O que se nos afigura, é que o figurão não passa dum autentico bandido, dum emerito pescador de aguas turvas, dum filho de aguadeiro que foi!

Dize-me com quem andas e direi as manhas que tens!

CAMARA MUNICIPAL DE SALCETE

CONVITE

A Camara Municipal de Salcete tem a honra de convidar os Dignos Magistrados e Autoridades, Corpos e Corporações Administrativas, as Exmas Damas e ilustres Cavalheiros, e, em geral, o povo da India Portuguesa para honrarem com a sua autorisada presença a conferencia que, a convite desta Camara, vai fazer nos Paços Municipaes deste Concelho o distinto advogado sr João Filomeno de Figueiredos em 16 de Maio corrente, a 16 1/2 horas, em homenagem á consagrada memória do inclito filho dêste Concelho Francisco Luis Gomes.

Antecipa os seus agradecimentos.

Paços do Concelho de Salcete em Margão, 8 de Maio de 1929.

O Presidente da Camara
Rafael Ubaldo Paes

COLÉGIO

DO ANJO CUSTODIO

EM SANVORDEM

Vai se abrir em 3 do proximo junho este colégio, ao pé da estação ferro viaria de Sanvordem onde se leccionarão as primeiras seis classes de ingles, latim, 1° e 2° ano e Portugues sob a direcção dos professores graduados e superintendencia directa do pe. Alcuino da Costa, vigario da freguesia.

Haverá internato para ambos sexos em casas separadas. As meninas estarão sob a direcção duma senhora muita ilustrada que dará lições de costura, piano, violino e arte culinaria.

Os que queiram frequentar o colégio tenham a bondade de comunicar até o fim deste ao secretario ou ao director do mesmo.

As informações poderão obter do comendador pe. Babacier, vigario de Colvá, do paroco da freguesia, do advogado sr. S. V. Dessai ou do secretario do colégio,

Roque A. S. Mascarenhas

आपल्याला नजर पाहिजे ना ? तर मग

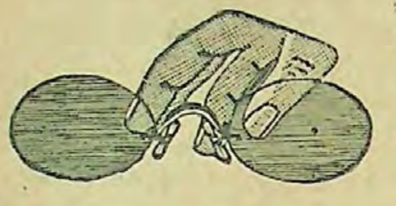

आमचेकडे या आम्हीं आपले डोळे अगदीं आधुनिक शास्त्रीय पद्धतीनें तपासून आपणांस योग्य नंबरचा चष्मा तयार करून देऊं. चष्म्यांचे सुटे भागहि आमच्याकडे मिळतात. रामचंद्र नारायण लवंदे पोष्टा जवळ, पणजी–गोवा

चित्रमयजगत्‌चा खास
आशिया अंक

जूनमध्यें प्रसिद्ध होईल

ह्या अंकांत पाहुणा घरांत आला आणि मालक झाला, या संबंधींची हकीगत वाचावयास मिळेल.

एक इंग्लिश माणूस आशियांत राजा कसा झाला याची आश्चर्यकारक हकीगत वाचावयाची असेल तर हा अंक पहा

क्रूस, तागडी, तलवार घेऊन पोर्च्युगीज, स्पॅनिश, इंग्लिश, फ्रेंच वगैरे पाहुणे कसे आले आणि मालक कसे बनले ह्याची आश्चर्यकारक हकीगत या अंकांत सांपडेल.

कारस्थानें, क्रूरता, अमानुषता, वगैरेंची संतापजनक हकीगत या अंकांत वाचावयास सांपडेल.

खास अंकांत खालील देशांत पाहुणे कसे आले व मालक कसे झाले याचा इतिहास वाचा.

१ पेराक, पिनांग, सिंगापुर, २ बोर्निओ, ३ जावा, ४ सुमात्रा, ५ सयाम, ६ चीन, ७ सीलोन, ८ ब्रह्मदेश, ९ हिंदुस्थान, १० इंडोचायना, ११ फिलीपाईन्स, १२ कोरिया वगैरे.

हा खास अंक नेहमींच्या दीडपट म्हणजे ६० पानांचा निघणार असून त्यांत मागील रशिया अंकाप्रमाणें भरपूर चित्रें दृष्टांत येतील. अंक अत्यंत परिश्रमपूर्वक काढण्यांत येत असल्यामुळें तो वाचनीय, प्रेक्षणीय, मननीय व संग्राह्य असा होणार आहे.

पातळ अंक ॥। जाड अंक १ रु.

मॅनेजर— चित्रशाळा प्रेस, पुणें.

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आम्हीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर–गोवा

Colegio "Antonio Jose de Almeida"

Previne-se o público que se reabrirá este Colegio em 10 de Junho seguinte, com o leccionamento do curso português primário, elementar e complementar, e secundario das tres primeiras classes. Leccionar-se hão tambem as primeiras tres classes do curso livre de inglês, havendo pelo menos quinze alunos que pretendam matricular se, e as primeiras quatro classes de marata.

Haverá internato para hindus, cristãos ou maometanos, privativos e em separado, no caso de pretenderem, pelo menos quinze alunos de cada um dos grupos.

Garante se máxima proficiência, carinho e empenho no leccionamento, e uma estrita e zelosa vigilancia sobre comida, acomodações e moral de alunos internos.

Haverá curso de gimnastica, jogos esportivos e lições praticas de trabalhos manuaes e industriais. Ter-se-ha em atenção especial a formação do caracter do aluuo, mediante uma educação exemplar.

O periodo de matriculas começa em 15 de Maio e estende-se até a abertura.

Haverá toda e maxima facilidade no sentido de tornar o ensino accessivel ainda aos pobres.

Para mais informações podem dirigir-se pessoalmente ou por escrito ao signatario em Bandorá, e aos professores Xantarama Suriaji Singbal, Crisna Datarama Borcar, em Pondá.

Pondá, 10 de Abril de 1929.

O Director do Colegio
Naraina Ananta X. Bandorcar

पाहिजे.

इंग्रजी १ ते ३ क्लास शिकविण्यासाठी इंग्लिश व पोर्तुगीज जाणणाऱ्या शिक्षकाची जरूरी आहे. वय २५ वर्षांचे पुढें असावें. उत्तम वर्तन असल्याबद्दलच्या दाखल्यासह अर्ज करावेत.

सेक्रेटरी
आल्मेद कॉलेज फंड.

भाड्यानें देणें आहेत.

पणजी शहरांत भरवस्तीच्या भागांत, बोटीच्या धक्क्या नजीक व मोटार स्टँड जवळच, हवाशीर व मजबुत, आग व पाणी यांच्या त्रासापासून मुक्त, म्हणजे कॅाँक्रीटनें बांधलेल्या खोल्या व हॉल भाड्यानें देणें आहेत. व्यापारी लोकांस उत्तम संधी.

खुलाशासाठीं सी. गुजे रैश 'आंद्रादि ई सा' फार्मासीचे मालक पणजी यांकडे पत्रव्यवहार करावा.

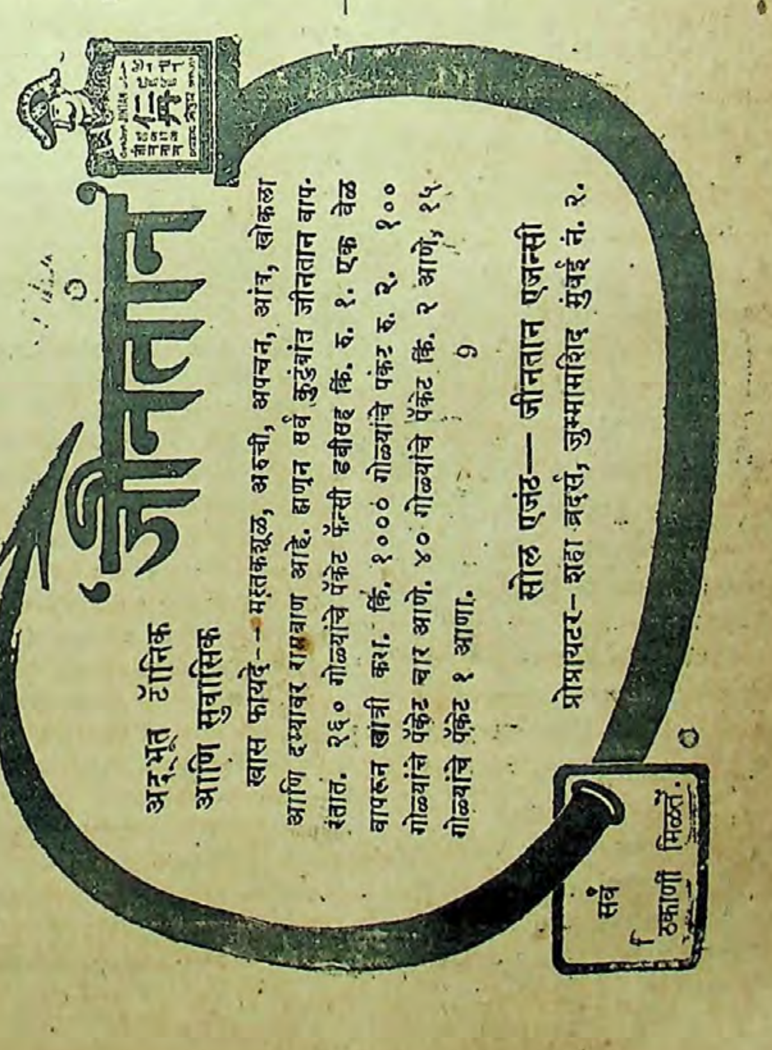

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 7 de 16 de Maio de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de direito da comarca de Quepêm, e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta pública, á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 4 do proximo mez de Junho pelas 10 horas, pela segunda vez e por metade do seu valor o predio rústico denominado "Usmostel", da cultura de palmeiras e outras arvores, sito em Cotigão, do valor de 19 rupias e 6 tangas, discrito na Conservatoria deste comarca sob o numero 17.418, e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Punó Custa Velipo de Cusquem de Cotigão, como herdeiro da executada Bagdi Velpina, viuva de Barqueló Fondô Velipo, da mesma de Cusquem, para pagamento da quantia de 5 rupias e 3 tangas proveniente de contribuição predial dos anos de 1914, 1915 e 1924, alem de juros de mora multa, selos e custas do processo. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas de praça alem do preço da mesma dentro de três dias. O que para ser publico se expediu êste. Quepêm 25 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo Juizo de direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepêm, se dirige a estação de Sanvordem no dia sete do proximo mez de Junho pelas dez horas, pela segunda vez e por metade do seu valor metade do predio rustico denominado "Gotimola" da cultura de arroz e coqueiros sito em Cotigão, do valor de 102 rupias, 15 tangas e 6 reis, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o numero 17,416 e penhorado nos autos civeis de execução fiscal que a Fazenda Nacional move a Molú Modcó Gauncar, solteiro proprietario de Cusquem, de Cotigão como herdeiro do finado executado Chondrú Mengó Gauncar, viuvo proprietario que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por êste são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 26 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei -

O Juizo de Direito

R. Colaço

Pelo Juizo de direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica a porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepêm se dirige a estação de Sanvordem no dia 4 do proximo mez de Junho pelas 10 horas pela segunda vez e por metade do seu valor o predio rustico denominado 'Ambadiagal' da cultura de arroz, sito em Cotigão, do valor de 233 rupias e 4 reis, discrito na conservatoria desta comarca sob o numero 17,414 penhorado nos autos civeis de execução fiscal que Fazenda Nacional move a Gourù Velpina viuva de Punó Bivam Velipo de Cusquem de Cotigão, como herdeira do finado executado Cuiró Chimoto Velipo, solteiro que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma, dentro de três dias. O que para ser publico se expediu este. Quepêm 25 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei—

O Juizo de direito

R. Colaço

Pélo juizo de direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 11 do próximo mez de Junho ás 10 horas, pela segunda vez e por metade do seu valor os seguintes predios: Direito a tregessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros denominado "Cansarantum Venctexa Porbuchem—sorodio" avaliado por 200 rupias,— Direito a trigessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros e outras arvores denominado "Quindolcaranlem" avaliado por 100 rupias,— e Direito a trigessima parte do predio rustico da cultura de coqueiros e outras arvores denominado "Toleacodil" avaliado por 50 rupias, todos situados em Poinguinim, discrito respectivamente por inteiro na conservatoria desta comarca sob os nos. 3570, 3571 e 3572 e penhorados nos autos civeis de execução por custas, que o Ministerio Publico nesta comarca, move a Sonsó Naique de Ordofondo de Poinguinim, por apenso aos de policia correccional que lhe moveu o dito magistrado. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaesquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes do credor falecido Visnum Santù Biló, casado, proprietario de Sadolcem de Poinguinim, a cujo favor e a de Esvonta Crisna Biló, se acha registada uma hipoteca no livro C nove sob a inscrição n° 2792 por segurança da quantia 130 rupias e mais uma penhora no livro F tres a fls 143 sob a inscrição n° 1785 registada em 14 de Novembro de 1907 a favor dos ditos Esvonta e Visnum, para haver a quantia de 130 rupias. O que para ser publico se expediu este. Quepem 30 de Abril de 1929

O escrivão int. do 2° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

नांवें नोंदवा) श्री [नांवें नोंदवा

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

श्रीदासबोध मासिकांत लवकरच प्रसिद्ध होणार.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदासबोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छायाचीत्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूहभेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचें डावपेंच व आगलावेपणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व धिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सविस्तर वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्व साऱ्या जनतेला आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे हा अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोंत. इतरांकरितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठेविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षांनंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहिरात दऊने आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

"नास्ति सत्यात्परो धर्मः"

सत्य हा अंतःकरणाचा नैसर्गिक धर्म आहे. 'सत्येनोत्त भिता भूमिः' ही वेदांची गंभीर घोषणा, 'सत्यं वद' ही उपनिषदांची अत्युपयुक्त आज्ञा, 'सत्यापरता नाही धर्म । सत्य तेंची परब्रह्म' ह्मणून महाभारतानें वेद व उपनिषदें यांवर केलेली कडी सत्याचें महत्व व वैशिष्ट्य पटविण्यास पुरेसी आहे. पण सत्य हें बुद्धिगम्य नसून त्याचा समावेश भावनामय विषयांत होत असल्यामुळें ऋषि, आचार्य आणि संत यांनीं ठिकठिकाणीं, सहस्रो वेळां, लक्षावधी लोकां पुढें महती गातानां आणि अनेक वेळां दृढ निष्ठापूर्वक सत्याचें स्पष्टीकरण करितांना स्वीकारलेल्या पद्धति भेदानें जो निवळ शब्द भेद उत्पन्न झाला, त्याचा विग्रह करून सत्याचा व्यवहारांशीं मेळ घालण्यासाठीं ह्मणून अनावश्यक आणि अप्रयोजक अपवादानां अकारण जन्म देण्यांत आला आहे. ह्या लेखांत विशेषतः सत्यापवादाचें सयुक्तिक छाननी करावयाची असल्यामुळें, उदाहरणार्थ एक सत्यापवाद घेऊन त्याचेंच विस्तृत विवेचन करूं.

एखादी गाय, कसायाच्या हातून निसटून, प्राण रक्षणार्थ पळून जातानां पाहिलेल्या मनुष्यानें तिला यथार्थ विकत घेतलेल्या कसायानें मागाहून येऊन प्रश्न केला असतां, प्रश्न न्याय्य न मानून न उत्तरणें किंवा हिंसा बंद करणें हाहि सत्य इतकाच श्रेष्ठ धर्म असल्यामुळें खोट्या उत्तराच्या योगें कसायाची दिशाभूल करणें हा या सर्वसंमत अपवाद आहे असें सांगण्यात येतें.

पहिल्यानें कसायाचा प्रश्न न्याय्य न मानणें शक्य आहे कीं नाहीं हें पाहूं. 'अन्यायानें जर कोणी प्रश्न करीत असेल तर त्यास मुळींच उत्तर देऊं नये' असें मनूचेंहि ह्मणणें आहे. पण गाय हरीपळीकडे पोंचून सांपडण्याचा संभव कमी झाल्यानें भांबावलेल्या गरीबदुबळ्या कसायाचा हेतु हिंदूच्या किंवा इतरांच्या धार्मिक भावनेवर आघात अथवा कोणाहि व्यक्तीचा किंवा समाजाचा अपमान, अवहेलना आणि अनादर करण्याचा नसून साडलेली गाय सांपडावी इतक्या पुरता पवित्र असल्यामुळें, गाईच्या दुधावर वाढणाऱ्या बालकाला दूध देण्याच्या ऐनवेळीं दुभतीगाय पळून गेली असतां त्या बालकाच्या बापाला उत्सुकतेनें प्रश्न करण्याचा जितका अधिकार आहे तितकाच गोवधाचा धंदा हें केवळ उदरंभरणाचें साधन समजून वागणाऱ्या कसायाची गाय पळून गेली असतां, त्याला उत्कंठेनें विचारण्याचा त्यालाहि अधिकार आहे. ह्यावरून न्यायान्यायाच्या दृष्टीनें पहातां सत्य व समर्पक उत्तरानें कसायाचें समाधान करणेंच श्रेयस्कर ठरतें.

अपवादाचा दुसरा भाग हिंसा बंद करण्यासाठीं प्रसंगीं सत्याचा त्याग करावा असा आहे. 'हिंसा बंद करणें हा सत्याइतकाच महत्वाचा धर्म मानण्यांत येतो' तो कांहीं सत्याहून श्रेष्ठ नाहीं हें उघडच आहे. ह्मणून सत्य अहिंसेच्या झगड्यांत जरी सत्यानेंच हार खावी असा आभास उत्पन्न करणारे, "सत्यस्य वचनं श्रेयः सत्यादपि हितं वदेत । यद्भूत हितमत्यंतं एतत्सत्यं मतं मम ॥" या सारखे अनेक शास्त्राधार आणि त्या आधारांचा आधार घेऊन अपवादांच्या संख्येंत भर घालूं पहाणारे शेंकडो शास्त्री असले तरीहि सत्यानेंच माघार घेतली पाहिजे असें अधिकारानें कोणीहि ह्मटलें नाहीं आणि ह्मणतांहि येणार नाहीं. तथापि ह्या अपवादापुरता दूरवर विचार करून कसायाची दिशाभूल केल्यानें हिंसा बंद करणें शक्य आहे काय ह्याचा सूक्ष्म विचार करूं.

कोणत्याहि कृषिप्रधान देशाला गोधनांच्या उपयुक्ततेचें महत्व पटलेंच पाहिजे. मग सूज्ञ व दूरदर्शी हिंदुशास्त्रकारांनीं गोमातेची उपयुक्तता पारखून हिंदु धर्मीयांत जी एक प्रकारची धार्मिक भावना उत्पन्न केली आहे तिचा अभाव असला ह्मणून, तें हिंदुस्थानां सारख्या अव्वल दर्जाच्या कृषिप्रधान देशांत राहणाऱ्या कसायाला तरी कसें मान्य नसेल ? पण गोवध हा अशिक्षित कसायाचा वंशपरंपरागत धंदा असून उपजीविकेचें एकच एक साधन असल्यामुळें देशाच्यांच्या भावनेस महत्व न देण्याइतके व उपयुक्ततेची उपेक्षा करण्याइतके ते निर्दावलेले असल्यास नवल नाहीं कसायांच्या धंद्यांत पडणार तरतरीत तरुण वंशपरंपरागत हिडीस धंद्यावर मनःपूर्वक विटलेले असतात. पण एकदां ते त्यांत पुरते मुरले ह्मणजे हाच अल्प श्रमांचा आणि कमी जबाबदारीचा धंदा अंगवळणीं पडून त्यांना तो आवडूं लागतो. बिचाऱ्यांना ह्या पशुकोटीला पोचविणाऱ्या पापी धंद्यांत पुष्कळ पैदास होते असेंहि नाहीं. अशा करुणास्पद स्थितींत एकाद्याची गाय हरवणें ह्मणजे त्याचें सारसर्वस्व हरवण्यासारखें आहे मग खरोखरीच एखाद्याची पळालेली गाय प्रयत्न करूनहि दिशाभूल केली गेल्यानें पकडतां न आल्यास ज्याला आपलें निदान २० रुपयांचें झालेलें नुकसान व कुटुंबसंरक्षणाची जबाबदारी हातावेगळी करतां येत नाहीं असा बेचरा गाय न सांपडल्यामुळें हताश झालेला कसाई, हात पाय आंखडून स्वस्थ तर बसणार नाहींच उलट एकाच्या जागीं दोन गाईचें मांस खपविण्याचा खटाटोप करून झालेली नुकसानी भरून काढण्याचा प्रयत्न मात्र करील. यांत 'सर्वभूतहितं' कसें साधलें आणि हिंसा तरी कशी बंद झाली ! फार झालें तर तांबूस वर्णी आणि आंखूड शिंगी गाईच्या ऐवजीं पांढरकी लांब शिंगी गाय बळी जाईल इतकेंच. यावरून हा अनावश्यक अपवाद अकारण कौटाळणाऱ्यांचा कातरहृदयाचा आणि अदूरदर्शी वृत्तींचा कसा द्योतक आहे, हें दिसून येईलच. पण सत्य बोलूनहि जरी तात्पूर्ती हिंसा बंद करतां आली नाहीं तरी हिंसा बंद करण्याचें कर्तव्य पूर्णपणें पाळतां येईल. हिंसा तात्पूर्ती पाळण्यापेक्षां हिंसा प्रवृत्तीचा उच्छेद करणें हेंच अहिंसावाद्यांचें श्रेष्ठतर कर्तव्य आहे आणि ह्मणून अहिंसा धर्माचें पालन एका विशिष्ट गाईच्या पालनानें पार पडणार नसून असा प्रसंग दुसऱ्या कोणत्याहि गाईवर येऊं न देण्यानें त्याचें खरें खुरें पालन होणार असल्यानें एका विशिष्ट गाईच्या संरक्षणापुरतें तत्व पालनाचें कर्तव्य मर्यादित न करितां प्रसंगीं सत्य सांगूनहि गोरक्षणार्थ झटल्यानें सत्य व अहिंसा ह्या दोन्हींहि नीतिधर्मांचें पालन होण्यासारखें आहे. पिंडीं तें ब्रह्मांडीं ह्या न्यायानें दुसरे अपवादहि हेतु, परिणाम व कर्तव्य ह्या तेजस्वी त्रिपातो भाग्याशीं भिडून जगणें शक्य नाहीं.

गोपिनाथ कृ. नाईक

वार्ताविहार

—पब्लिक वर्क्स खात्याचे मुख्याधिकारी मि. मेंडीस हे येत्या २० तारखेला पोर्तुगालला रवाना होतील.

—पुणें मिलटरी हॉस्पिटलमधील एका नर्सवर एका भंग्यानें अपमानकारक हल्ला केल्यामुळें त्यावर चार्ज ठेवून सदर खटला सेशनकमिट करण्यांत आला.

—केरळ हिंदु परिषदेची बैठक पं. मदन मोहन मालवीय यांच्या अध्यक्षतेखालीं भरणार होती, पण गुरुवारीं सकाळीं जोराचें वादळ होऊन मंडप कोसळला. त्यावेळीं मंडपांत शंभर स्वयंसेवक निजले होते. त्यांपैकीं एक स्वयंसेवक ठार झाला व दोघां तिघानां कमीजास्ती जखमा झाल्या.

—पंडित मदन मोहन मालवीय यांना दक्षिण हैद्राबाद संस्थानांत दौरा काढण्यास निजामसरकारनें मनाई केली, ह्मणून त्यांचा दौरा तूर्त बंद पडला आहे.

—सायमन कमिशन लंडन येथें व्हिक्टोरीया स्टेशनवर उतरल्यावर त्याचें स्वागत काळ्या निशाणांनीं व शेमशेमच्या आरोळ्यांनीं करण्यांत आलें. त्याप्रसंगीं डॉ. परांजपे कमिशनचें स्वागत करण्यास स्टेशनवर हजर नव्हते. या बाबतींत दोघां हिंदी व एका इंग्लिश मनुष्याला पोलिसांनीं अटक केली आहे.

—सौ. सरोजिनीबाईंनीं अमेरिकेंत एकंदर दोनशें व्याख्यानें दिलीं.

—जाकोबाबाद (सिंध) येथील एका मुसलमानाचें डोकें फिरून त्या वेडाच्या भरांत त्यानें दहा हिंदु ठार करण्याचा निश्चय केला व तो तावडतोब अमलांत आणला. आतां असें प्रसिद्ध झालें आहे कीं, आणखी तीन हिंदु मारण्याचा आपला विचार आहे असें एक पत्रक त्यानें प्रसिद्ध केलें आहे, त्यामुळें तेथील हिंदूच्या पोटांत दहशत बसली आहे. या बाबतींत तिघा जणांना अटक करण्यांत आली आहे.

—पोर्तुगीज भारतीतील प्रख्यात गोमांतकीय वर्तमानपत्रकार मि. लेबरोलद द गामा हे खिस्तवासी झाले. परराष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय राजकारणावरील त्यांचे लेख अर्थात लोकप्रिय असत. त्यांचे जागतिक ऐतिहासिक पारिशीलन असामान्य होतें.

—येत्या वर्षीं सुरू होणाऱ्या सार्वत्रिक कायदेशीच्या चळवळीमुळें हिंदुस्थानांत मोठी खळबळ उडणार असल्याचें किरोंनें भविष्य वर्तविलें आहे.

कै० बाळकृष्ण अ. भिडे

मुरूड येथें येत्या ता. २ रोजीं ह्या थोर साहित्यसेवकाचें देहावसान झालें हें कळविण्यास वाईट वाटतें. बाळकृष्णरावांचें मराठी भाषेवर असामान्य प्रभुत्व होतें. आपल्या दीर्घ व्यासंगानें मराठीची त्यांनीं पूर्ण कृपा संपादन केली होती. त्यांचे टीकात्मक लेख मार्मिक असून मार्दवपूर्ण असत. गद्य लेखनांत ज्याप्रमाणें त्यांचा लौकिक दुमदुमत आहे, त्याच प्रमाणें श्रेष्ठ कवि या नात्यानेंहि ते महाराष्ट्रांत सुप्रसिद्ध आहेत. इतकेंहि असून त्यांची राहणी अगदीं साधी व स्वभाव निगर्वी असे. त्यांनीं बजावलेल्या महाराष्ट्र-साहित्य सेवेच्या अपूर्वतेबद्दल त्यांचें नाव इतिहासांत अजरामर होईल, यांत संशय नाहीं. अशा थोर साहित्यसेवकाच्या निधनानें पडून आलेली हानि भरून येण्यास बराच कालावधि लागेल, हें उघड होय. परमेश्वर मृताच्या आत्म्यास चिरशांति देवो !

पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक मराठा समाज

जाहीर विनंति

संस्थेच्या नियमावलींत कांहीं फेरफार करण्यासाठीं, संस्थेच्या १६ व्या नियमानुसार, "नियामक मंडळाची" बैठक चालू महिन्याच्या २० तारखेस, सोमवार रोजीं, रात्रौ ९॥ वा. मु. शिरोडे येथें श्री मारुती देवालयाच्या सभामंडपांत भरणार आहे. तरी संस्थेच्या एकंदर सभासद वर्गानें सदरहु बैठकीस, नियमित दिवशीं व वेळीं अगत्यपूर्वक हजर राहून चालकांस आभारांत ठेवावें अशी विनंति आहे.

ता. ५ मे सन १९२९.

आ. नम्र

विष्णू वामन काकोडकर

नारायण आ. कारवारकर

संस्थेचे सं. सेक्रेटरी

पहिल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २॥१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाला उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.

समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत

२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग

३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं

४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें कालमानाला महत्व

५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग

६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप

७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता

८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना

२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम

३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व

४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र

५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश

६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन

७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य

८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ

९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा

(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू

(२) इस्लामी परकीय शत्रू

१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा

(१) तत्वज्ञानाची सरणी

(२) राजकीय प्रवृत्ति

(३) 'धर्म' विषयक भावना

(४) सामुदायिक संघटन

(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें

(६) चिकित्सेचा समारोप

११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ

[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार

[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य

[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार

[४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई

[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम

१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा र्‍हास व अपकर्ष

१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना

१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि

१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास

१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?

१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र

१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य

१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय

२० श्रीमद्दासबोध

२१ प्राक्कथनावरून पुढें —

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण —

हिंदूंनो ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !

कळसाला पोंचलेली सुधारणा

मुसलमानांची कुंटणक

खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग

हिंदूंनो ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !

पापाचे घडे भरूं लागले !

हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.

हिंदूंनी योग्य बोध घ्यावा

धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहीराती] द्या.

- स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ANO 14. N. 8
QUINTA-FEIRA 23 DE MAIO DE 1929

ASSINATURA
r cada ano tres rupias

ECTOR E PROPRIETARIO
P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

OSICAO E IMPRESSAO
T AT CUSMANE-QUEPEM

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ८
गुरुवार ता. २३ मे सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=कास्मासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोव

शेवरोलेटच्या इतिहासांतील अत्यंत आश्चर्यकारक, अद्वितीय व जगाला थक्क करून सोडणारी क्रांति

जनरल मोटर्सची

CHEVROLET

सहा सिलिंडरची १९२९ शेवरोलेट

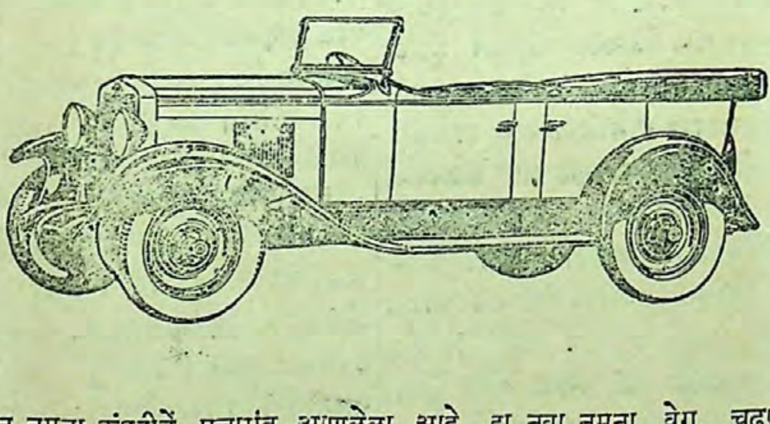

चालू वर्षापासून हा नवीन नमूना कंपनीनें प्रचारांत आणलेला आहे. हा नवा नमूना वेग, चढण चढण्याची शक्ति, कणखर टिकाऊपणा, चित्ताकर्षक सौंदर्य इत्यादिनेक गुणांत पूर्वीच्या नमून्यापेक्षां श्रेष्ठ असूनहि किंमतींत व पेट्रोलच्या बाबतींत विशेषसा फरक नसल्यानें गिऱ्हाइकाला अत्यंत सोयस्कर आहे. आमच्या येथील प्रदर्शन-दालनांत येण्याची कृपा कराल, तर तुमची 'चक्षुर्वै सत्यं' खात्री होईल.

पांडुरंग गो. विर्जिनकर
[गोव्यांतील शेवरोलेटचे सोल एजंट]
मडगांव–गोवा

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार शु० १५ मा शके १८५१

साहित्य संमेलन

येत्या ता. २६, २७ आणि २८ मे १९२९ रोजीं महाराष्ट्र साहित्य संमेलनाचें चवदावें अधिवेशन बेळगांव येथें भरण्याचें निश्चित झालें आहे हें आतां सर्व वर्तमानपत्री वाचकांस कळून चुकलेंच आहे. बेळगांव शहर हें गोमांतकीय लोकांस जास्त जवळचें असल्यानें तेथें कोणतीहि महत्वाची सभा झाली कीं, गोमांतकीय देशहितेच्छु लोकांची त्या सभेस उपस्थित राहण्याची व हिवाट आहे. आणि त्या वहिवाटीस अनुसरून ह्याहि संमेलनास पुष्कळ लोक उपस्थित राहतील यांत संशय नाहीं. वशांत गेल्या महिन्याच्या तेरा तारखेस मडगांव येथें कांहीं गोमांतकीय साहित्य भक्तांनीं जमून, ह्या परिषदेचें १५ वें अधिवेशन गोमांतकांत बोलावण्याचें निश्चित केलें आहे. ह्या दुहेरी कारणामुळें शक्य तितक्या साहित्यभक्तांनीं ह्या परिषदेंत उपस्थित राहून, कोंकणी की मराठी वगैरे गोमांतकीयांस अत्यंत जिव्हाळ्याच्या असलेल्या महत्वाच्या प्रश्नावरील चर्चेंत प्रामुख्यानें भाग घ्यावा असा आमचा अनुरोध आहे.

साहित्याची महति व संमेलनाचें महत्व कितीहि असलें तरी त्याविषयीं महाराष्ट्रीय जनतेंत मुळींच आस्था नाहीं हें आजवरच्या तिच्या इतिहासावरून कळून येतें. महाराष्ट्र साहित्य संमेलनाचें पहिलें अधिवेशन १८८५ सालीं भरलें होतें त्याला आज ४४ वर्षें होऊन गेलीं, पण या दीर्घ कालावधींत या संमेलनाचीं फक्त चवदाच अधिवेशनें झालीं महाराष्ट्र साहित्य संमेलनामागून भरूं लागलेलीं बंगाली, हिंदी, गुजराथी व कानडी या भाषांचीं साहित्य संमेलनें नियमितपणें भरत आहेत, आणि बंगाली साहित्य संमेलन तर शास्त्र, कला, निबंध आणि काव्य ह्या चार विभागांत भरत असून, दिवसेंदिवस या संमेलनास उपस्थित राहणाऱ्या साहित्यसेवकांची संख्या शुक्लदुवत वृद्धिंगत होत आहे महाराष्ट्र देश हा कांहीं आकारानें लहान नाहीं. पुणें, सातारा, सोलापूर, नाशिक, नगर, जळगांव, धुळें, रत्नागिरी, कुलाबा, ठाणें, मुंबई, कोल्हापूर, सांगली, गोमांतक, चांदा, भंडारा, नागपुर, वर्धा, पैठण, परभणी, नांदेड, औरंगाबाद, उमरावति, यवतमाळ, बुलढाणें आणि अकोला असे यांत सत्तावीस विभाग असून लोकसंख्या दोन कोटींच्या वर आहे. त्याशिवाय बडोदा, इंदुर, ग्वाल्हेर, बेळगांव वगैरे महाराष्ट्रीयांच्या वसाहती आहेत त्या निराळ्याच. इतर राजकीय परिषदांस जरी कांहीं आडकाठी असली तरी साहित्यसंमेलनास संस्थानांतहि कांहीं आडकाठी नाहीं; उलट श्री. सयाजीराव गायकवाड, श्री. तुकोजीराव होळकर इत्यादि महाराष्ट्रीय संस्थानिकांनीं संमेलनाविषयीं वेळोवेळीं सहानुभूतीच प्रकट केली आहे; असें असतां साहित्य संमेलनाविषयीं महाराष्टांत इतकी अनास्था असण्याचें कारण काय? प्रत्येक विभागानें जर एकच वेळ संमेलन भरविण्याचें मनावर घेतलें, तर एकतीस वर्षांनीं त्या विभागावर पुन्हां संमेलन भरविण्याचा प्रसंग येईल, प्रतिनिधींकडून भोजनाचा खर्च व इतर अवांतर खर्चांकरितां तिकीटें ठेवण्यांत येत असल्यानें संमेलनाचा खर्चहि स्थानिक मंडळीवर फारसा पडत नाहीं. अशा सुगम परिस्थितींत संमेलन भरत नाहीं याला महाराष्टीय लोकांचीं साहित्याविषयींची कमालीची अनास्था हें एक कारण आहेच, पण त्याहिपेक्षां या परिषदेचीं सूत्रें कांहीं अतर्क्य कारणामुळें ज्या लोकांच्या हातांत राहिलीं त्यांतील कांहीं पुढाऱ्यांचा दुराग्रह व आपलपोटेपणाच या अनास्थेला कारणीभूत झाला आहे.

महाराष्ट्र साहित्य संमेलनाचें पहिलें अधिवेशन न्या. रानड्यांच्या प्रयत्नानें भरलें गेलें. व त्यानंतर सहावें संमेलन बडोदें येथें भरविण्यांत आलें. या दीर्घ कालावधींत बहुतेक सर्व सूत्रें सरकारी नोकरांच्या ताब्यांत असल्यानें १९०९ सालीं साहित्य परिषदेची घटनाच अशी ठरविण्यांत आली कीं, त्या परिषदेच्या कार्यकारी मंडळांत राष्टीय पक्षाला ह्मणून वाव मिळूंच नये. हेंच धोरण परिषदेविषयीं महाराष्टांत अनास्था उत्पन्न होण्याला कारणीभूत झालें. श्री. न. चिं. केळकरांसारखा एखादा अर्धराष्टीय वृत्तीचा गृहस्थ राष्टीय पक्षावरील बहिष्कार ठळकपणें लोकांच्या नजरेस येऊं नये ह्मणून, परिषदेच्या कार्यकारी मंडळांत घेतला जात असे, पण विविध कार्यव्यापामुळें श्री. केळकरांना दा कार्यांत लक्ष घालण्यास फुरसत मिळणार नाहीं हें या मवाळानां ठाऊक होतें. आणि श्री. केळकर हे समेटप्रिय असल्यानें आपला कावा उमगून आल्यास फारसे चिरडीस जाणार नाहींत अशी त्यानां खात्री होती. संमेलनांत हळुहळू राष्टीयवृत्तीच्या पण गरीब साहित्यसेवकांचा अपमान होण्यास सुरुवात झाली व १९१२ सालीं अकोला येथें भरलेल्या व १९१५ सालीं मुंबई येथें भरलेल्या साहित्य संमेलनांत हा प्रकार ढळढळीतपणें दिसून आला.

सरस्वतीच्या साम्राज्यांतहि लक्ष्मीचा उदोउदो चालू लागला व राष्ट्रीय पक्षांतील महान महान साहित्याचार्य नेमके वगळून, सर गंगाधरराव पटवर्धन, श्री. गणेश जनार्दन आगाशे ह्यांच्या सारख्यास केवळ कांचनाकडे पाहून अध्यक्षस्थानें अर्पण करण्यांत येऊं लागलीं. राष्ट्रीय पक्षाच्या साहित्य सेवकांचे निबंधहि या नाहीं त्या सबबीवर रिपोर्टांतून वगळण्यांत येऊं लागले. याचा परिणाम जो व्हावयाचा तोच झाला, आणि साहित्यसंमेलनांत जमणाऱ्या लोकांची संख्या रोडावूं लागली.

ही परिस्थिति पूर्णपणें ओळखून बडोद्याच्या सहविचारणी सभेनें संमेलन भरवून एखाद्या लोकप्रिय साहित्याचार्यांस अध्यक्षस्थान देण्याचें ठरविलें व त्या प्रमाणें श्री. न. चिं. केळकर यांची अध्यक्ष ह्मणून निवडणूक केली. पण हें त्यांचें उज्ज्वल कृत्यहि श्री. पाध्ये, श्री. मोरमकर इत्यादि मवाळाग्रणीस खपलें नाहीं, व सहविचारिणी सभेस संमेलन भरविण्याचा अधिकारच नाहीं येथपासून त्यानीं वादास सुरुवात केली. त्यानां साहित्याच्या उन्नतीची किंवा संमेलनाची मुळींच गरज नव्हती. त्या निमित्तानें स्वतःचा बडेजाव वाढविण्याकडेच त्यांचें लक्ष होतें. टिळक आणि त्यांचे अनुयायी यांचा आणि त्यांचा उभा दावा! असें असतां टिळकांच्या एका पट्टशिष्यास साहित्यपरिषदेनें अध्यक्ष ह्मणून मान्य करणें त्यानां कमीपणाचें वाटूं लागलें. श्री. केळकरांना अध्यक्षस्थान लाभूं नये व आपलें वर्चस्व संमेलनांत रहावें या करितां १९२१ सालीं बडोदें येथें भरलेल्या संमेलन प्रसंगीं पाध्ये मोरमकरादि कंपूनें जो दुराग्रह, हट्ट व अरेरावीपणा दाखविला, त्या योगानें तेथें जमलेले एकंदर साहित्यसेवक विटून गेले. शेवटीं श्री. संपतराव गायकवाडांच्या मध्यस्थीनें कसाबसा हा वाद मिटला व संमेलन सुरळीतपणें पार पडलें; पण या दुराग्रही लोकांबरोबर कार्य करणें अशक्य वाटून विदर्भ साहित्य परिषद ह्मणून एक व वाङ्मयोपासक मंडळ ह्मणून एक अशा दोन नूतन साहित्य संस्था निर्माण झाल्या व त्या संस्थानीं आपापली संमेलनें निराळीं भरविण्यास सुरुवात केली.

त्या वेळेपासून विदर्भ साहित्य परिषद नियमितपणें भरत आहे. नागपूर, भंडारा, चांदा, वर्धा, पैठण, बीड, परभणी, नांदेड, औरंगाबाद, अकोला, बुलढाणा, यवतमाळ, उमरावती, जळगांव आणि धुळें या महाराष्ट्रांतील पंधरा विभागांचा विदर्भांत समावेश होतो असें विदर्भस्थाचें ह्मणणें आहे आणि त्या विभागांतील बहुतेक साहित्यसेवकांचा ओढा महाराष्ट्र साहित्य परिषदेपेक्षां विदर्भ साहित्य परिषदेकडेच जास्त आहे. या विदर्भस्थ साहित्यसेवकांना महाराष्ट्र साहित्य परिषदेविषयीं आपलेपणा वाटावा ह्मणून श्री. तात्यासाहेब केळकरानीं मोठ्या खटपटीनें पुणें व ग्वाल्हेर येथील संमेलनांचें अध्यक्षस्थान श्री. श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर व श्री. माधव श्रीहरि अणे यांच्याकडून मंडित करविलें. गेल्या साहित्यसंमेलनाचे अध्यक्ष श्री. अणे ह्यांची ग्रंथकार ह्मणून फारशी योग्यता नसतां त्यांस अध्यक्षस्थान देण्यास विदर्भस्थांची सहानुभुति महाराष्ट्र साहित्य परिषदेस मिळवावी हाच श्री. केळकरांचा हेतु होता. बडोद्याच्या संमेलनापासून समेटप्रिय तात्यासाहेबांच्या हातीं परिषदेचीं सूत्रें आहेत ह्मणून ती अजून तरी जीवंत आहे, नाहिं तर श्री. पाध्ये मोरमकरादि कंपूच्या कृत्यानीं तिचे तीन तेरा केव्हांच होऊन गेले असते. यापुढें जर महाराष्ट्र साहित्य परिषदेची उन्नति घडवून आणावयाची असेल तर त्वरीत तीनहि संस्था एक होऊन त्यानीं निरनिराळीं तीन संमेलनें न भरवितां सर्वांच मिळून एकच संमेलन भरविण्याचा उपक्रम केला पाहिजे. त्या करितां पुणें मुंबई कडील लोकांची आकुंचित दृष्टि प्रथम निवळली पाहिजे. महाराष्ट ह्मटला ह्मणजे त्यांच्या दृष्टि पुढें पुण्यामुंबईच्या आसपासचा टापू येतो. विशाल महाराष्टाकडे त्यांची नजरच जात नाहीं. महाराष्टाची संस्था ह्मटली कीं, मागें दिलेल्या एकतीसहि विभागाचे समसमान प्रतिनिधि त्यांत असणें युक्त आहे. जातिवर्ण, पोटभेद वगैरे कांहींच भेदभाव न ठेवतां समता दिसून आली, तर साहजीकच आपुलकीच्या भावनेनें त्या परिषदेंत भाग घेण्यास सर्व महाराष्टीय पुढें आल्याशिवाय रहणार नाहींत. महाराष्ट्रसाहित्य परिषदेचे सभासद फक्त दीडशें आहेत ही खेदाची गोष्ट आहे. प्रत्येक विभागांत कमीतकमी पन्नास सभासद जमणें अगदीं सुलभ आहे, परंतु समतेच्या दृष्टीनें मात्र वर्तन केलें पाहिजे मानाला आह्मीं आणि पैशांला तुह्मीं असलें वर्तन मात्र कामाचें नाहीं. विदर्भ साहित्य परिषदेचे अध्वर्यु श्री. बळवंत गणेश खापर्डे, वाङ्मयोपासकमंडळाचे अध्वर्यु श्री. दत्तो वामन पोतदार आणि साहित्य परिषदेचे आजचे अध्वर्यु श्री. नरसिंह चिंतामण केळकर हे तिघेहि व्यक्तीशः मित्र असून, समंजस, धोरणी व साहित्यप्रेमी गृहस्थ आहेत. इतर बाबतींत महाराष्टांत माजलेले भेद सरस्वतीच्या पवित्र साम्राज्यांतहि चालू ठेवणें किती अनिष्ट आहे याची जाणीव या विद्वानानां आह्मीं करून द्यावयास पाहिजे असा तली गोष्ट नाहीं. ईश्वर करो आणि यंदा बेळगांवास त्यांच्या बुद्धीस प्रेरणा मिळून गोमांतकांतील पुढील साहित्य संमेलन संयुक्त भरो अशीच आमची इच्छा आहे.

—सांडर्सच्या खुनाच्या बाबतींत व मिरतच्या धर्मशाळेंत सांपडलेल्या बांबच्या बाबतींत गुजराथ ल्यालपुर व अमृतसर येथें झडत्या चालल्या असून ल्यालपुर येथें बांब तयार करीत असतांच कांहीं लोक पकडण्यांत आले. आतांपर्यंत १८ इसम पकडण्यांत आले असून सांडर्सचा खून करणारेहि त्यांत सांपडले आहेत असें ह्मणतात.

———

ANO XV N· 8 QUINTA-FEIRA, 23 DE MAIO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Goa

O BHARAT

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

Jornal de maior circulação

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

A' custa de barbas longas

Não nos fartaremos de chamar a atenção do governo para a administração das Comunidades que aqui já existiam antes da entrada dos portugueses no estado da relativa prosperidade regidas pelos seus institutos peculiares que se adaptavam perfeitamente bem ao modo de ser dessas instituições seculares.

Não se sabe o motivo porque o governo quiz tutelar as comunidades agricolas que são instituições particulares, sociedades de interesses privados com participações de lucros e perdas entre os socios e com os quais aliás pouco tinha êle que vêr.

Muito antes de os ocidentais conhecerem das instituições democraticas, os orientais as tinham representando as Comunidades um governo democratico com as suas leis peculiares. O governo julgando que concertava o que andava aliás bem promulgou para estas instituições leis exoticas transplantadas do ocidente que perturbaram estructuralmente a vida delas produzindo balburdia confusão na sua administração. Estas leis deram margem para incitar as ambições de uns tantos espertos que exploram-nas sob a protecção oculta das administrações das Comunidades

São estes espertos que bajulando as respectivas autoridades têm conseguido tudo quanto querem e assim estão ricos á custa destas instituições e é a eles que convem este estado actual em que vegetam as comunidades.

Já não existe aquele interesse comunal dos antigos tempos que prevalecia sobre o pessoal. Podem estas instituições afundar se, com tanto que os espertos façam a sua burra e que ninguem os perturbe na sua digestão.

Já é tempo de o governo largar de mão a tutela que vem exercendo sobre estas instituições seculares, respeitadas pelos dominantes. O fim da tutela é de ensinar ao tutelados que são componentes das comunidades a arte de administrar os seus teres. Sendo assim ¿não foram bastantes tantissimos anos em que ele vem exercendo a tutela para os tutelados estudarem aquela arte?

Os indios, cujos antepassados fundaram estas instituições é que são inteligentes, podendo hombrear se com os ocidentaes. São capazes de dar lição na administração ao proprio governo.

Largue, por tanto, o governo a tutela que exerce sobre as comunidades, ás quais dê a liberdade de administrar os bens comunais da forma como o faziam antes acabando com estas celebres administrações que efectivamente tem feito um grande dano a elas.

Claro que no principio é possivel que haja algumas questões sobretudo da parte daqueles cujos interesses ficarão feridos, mas com o andar do tempo a situação se ha-de normalisar fatalmente e as comunidades prosperarão e com elas o paiz.

São fracos e medrosos aqueles que julgam que entregando se aos componentes das comunidades a sua administração haverá caos e confusão que hão de continuar sempre.

Não pode ser. Os espiritos irriquietos se aquietarão e a paz e harmonia reinarão, progredindo as comunidades.

De qualquer forma que elas administrem os seus teres, é preferivel este regimen autonomo ao da tutela do governo, cuja administração alem de sair custosa com remunerações aos administradores e outro pessoal das repartições não tem sido como deve ser, ficando o proprio governo obrigado a abrir sindicancias á alguns administradores, que tem custado muito dinheiro.

Os administradores fazem o que querem. Aí está por exemplo o administrador das Comunidades das Ilhas que propôs para presidentes das Juntas Administrativas das Comunidades de Calapor, Talaulim de Santana, Curca etc. pessoas estranhas aquelas associações apesar de existirem em cada uma delas componentes habeis em numero muito superior a 3.

Esta mesma autoridade está procedendo ao julgamento das contas das Comunidades das Ilhas de uns anos passados tendo engajado para fazer esse serviço pessoal estranho, talvez pouco entendido na materia que deve custar ás mesmas centenas de rupias e não se sabe se até o fim chegarão aos milhares se esse serviço durar algum tempo. Não há no Código das Comunidades disposição alguma que faculte este engajamento de empregados para rever as contas. Muito pelo contrario, é expresso do mesmo Codigo que os administradores com o auxilio dos empregados das administrações devem fazer esse serviço.

Os julgamentos das contas têem de ser feitos anualmente e não pode ser alterado o praso a não ser que seja revogado o Codigo pelo qual se regem as Comunidades, codigo que foi sancionado pelo governo da metropole.

Nem se pode atribuir ao motivo da força maior esse adiamento, atendendo-se a que houve sindicancia, mas os julgamentos das contas se referem tambem aos anos em que está pontificando o actual administrador.

E' certo, como dizem, que o governo mandou contra lei sobrestar no julgamento das contas e ficou acumulado esse serviço, mas este facto não pode ser motivo para o administrador engajar quanto pessoal extraordinario que quiser pago da forma como entender para proceder, á custa de barbas longas das comunidades, ao mesmo serviço que aliás é da sua obrigação e da sua inteira responsabilidade. Haja comedimento.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

PORQUE ?

Ao lado do que se vê, há, tambem, o que se não vê. Em Londres, por exemplo, se, dum lado, a magnificencia sumptuosa dos seus gigantescos edificios deixa boquiaberto e embasbacado o *tourista* curioso, o scintilante brilho da sua riqueza *nérica* o ofusca e o doce comodismo proporcionado pelo grau de poder da Sciência o fascina— doutro lado, esfacela a alma de quem queira vêr *o que se não vê* o tétrico espectaculo da miseria humana que as ruas londrinas acolhem numa noite do inverno, frio e gelado.

Uma estatistica que as a

toridades londrinas organisaram em 1910, dos mendigos dormentes nas ruas, mostra que o número destes subiu a dois mil.

Desde então, as referidas autoridades puzeram se a trabalhar no sentido de aliviar as agruras dos seus semelhantes. E, actualmente, está reduzido, apenas, a 400 o número daqueles desfavorecidos da fortuna, número que, dia a dia, tende a caminhar para zero.

Isto em Londres. Tambem nas grandes cidades da India, como Bombaim e Calcata, existem inumeras criaturas que não têm outro abrigo, outra casa, outro domicilio senão a dura e insensivel rua.

As autoridades indianas estão, contudo, de braços cruzados, pouco se importando com a desgraça dos seus remediados!

A India que se ufana do seu sentimento caritativo, ¿porque não há de esforçar-se, tambem, por lavar-lhe a mancha da miseria que a rua exibe?

BEM DITO!

Um director duma comissão excursionista em volta do mundo, dos estudantes americanos, dirigiu cartas a mais de mil restaurantes e hospedarias da Europa, pedindo-lhes que arranjassem comidas e iguarias que agradem ao paladar e se acomodem á digestão dos americanos.

Aquele director queixa-se de que a actual comida europêa é de molde a causar indigestão aos americanos.

A essa queixa responde um jornalista da seguinte maneira:

"E' bom que se deixem ficar em casa os que receâm desarranjos estomacais com comidas dos paizes estrangeiros!"

Bem dito!

UNS E OUTROS...

Os americanos são tão *brancos* como os europeus; mas como a igualdade *colorica* não possue o condão de desfazer a regra estabelecida pelo grande principio de — *homo hominis lupus*—uns e outros se odeiam.

Um jornal americano descrevendo a causa do ódio que os europeus nutrem pelos americanos, escreve o seguinte:

"A causa dos americanos serem alvejados pelo odio dos europeus reside no facto dos Estados Unidos da America estarem cobrando os emprestimos feitos á Europa, por ocasião da conflagração mundial."

Como quere que seja, a verdade, porêm, é que os *brancos* pretendem comer os *brancos*. Uns e outros querem *comer-se*!

BRAVO!

Consta que a Comissão escolhida para regulamentar o diploma n.° 38 achou a incognita por uma formula simples. Fixar os vencimentos, sendo o maximo de 1000 rupias, para os chefes das repartições. Aos que não tem, a comissão encarrega-se de dar lhes.

Mais. A comissão encarrega-se tambem de distribuir 50.000 rupias, provenientes da redução aos militares por outros funcionarios que requereram aumento dos seus vencimentos. Bravo! E' uma solução da 1.a ordem que vai felicitar o pais!

UMA CARTA

O sr. Loliencar escreve-nos a seguinte com a epigrafe de *Cà e lá*.

"E' sabido de toda a gente, sem excepção, que o correio é um principal meio de comunicação, entre dois pontos. E', por isso que o correio torna-se, dia a dia, mais indispensavel a toda a humanidade; é, por isso, que faz-se chegar o correio com a mais possivel urgencia, tansportado por vias mais rapidas, pelos automoveis, pelos aeroplanos, etc.

Na India Britanica, não há aldeias onde não funcione uma escola oficial (é sempre da lingua da região) e uma estação postal, seja qual fôr a receita do govêrno e a população da localidade. Nas aldêas, onde o movimento da estação, é muito reduzido, o professor da freguesia é, ao mesmo tempo, encarregado da estação, tendo ele uma gratificação mensal que não excede a dez rupias, nem é inferior a cinco, conforme o movimento postal. O profesor tem, para seu auxilio, um carteiro que é obrigado a transportar a mala do correio para a estação da respectiva sede e dali para a respectiva localidade, donde a tinha levado. Nas freguesias, onde as escolas possuem dois ou mais professores, o professor-director da escola é que é encarregado daquele serviço. Note-se que nas aldeias em que o movimento postal seja tão pouco que por sua receita não se possa estabelecer uma estação especial, funcionam porêm, escolas com mais de um professor. Até se podem fazer vales nestas estações que são denominadas *branches offices*. Assim, toda a gente fica bem servida, quanto ao correio.

Isto é lá na terra dos subditos.

Eaqui na *Patria livre* onde se ensina ás crianças "*nasceste livre e és livre*", vêem-se as freguesias sem escola oficial e estação postal, e ainda concelhos que não possuem mais que uma escola oficial primaria e uma estação postal, embora as circustancias exijam mais duma.

Há pouco foi publicada, no *Boletim Oficial*, a nova organisação dos correios e telegrafos que ha de ser submetida á discussão do Conselho do Govêrno, talvez no proximo periodo. Esta organisação não é outra cousa senão um meio de aumentar o pessoal telegrafo-postal como o provou o ilustre escritor J. J. da Cunha no seu artigo, ha pouco publicado n'*O Bharat*.

Parecia me quando estudei as reformas do Marquês de Pombal, celebre ministro de el-rei D. José, — que elas se destinavam á concessão de facilidades ao público.

Mas, pelo que agora vejo, não se pode admitir aquilo que me parecia como uma tese, porque se o fosse, o referido escritor J. J. da Cunha não teria a oportunidade de escrever um artigo como o que se publicou, ha pouco, n'*O Bharat*, sobre a nova organisação de correios e telegrafos".

DE RESTO...

Dizem os jornais que a Camara Municipal de Salsete acaba de fazer um donativo pecuniario a uma capela catolica.

Os leitores de *O Bharat* devem, igualmente, estar lembrados dos esforços que a mesma Camara envidou para a inauguração da ponte de Assolnã se revestir do brilho catolico.

Ambos esses factos enalteceriam se não glorificariam o referido Municipio, se este fôsse uma corporação particular, formada só do elemento catolico, o que não é, porém

Nestas condições, isto é, sendo aquela Camara uma corporação pública, pertencendo igualmente a hindús, católicos, mouros e todos quantos residem no Concelho de Salcete, ¿como se explica que ela, em vez de refreiar a sua tendencia religiosa, a tenha manifestado desassombradamente, sem nenhum respeito pela neutralidade religiosa do regime politico que nosgoverna?

Para nós que respeitamos todos os credos religiosos, a manifestação destas deve circunscrever se ao fôro intimo de cada qual, nunca se consentindo que ela se repercuta no seio das instituituições politicas do genero da edilidade salsetana na qual, ao lado dos catolicos, figuram, tambem, vereadores não catolicos.

Não há politica nos nossos reparos Representam, apenas, filhos legitimos da mais pura intenção de vermos mantida, inabalavel, a neutralidade religiosa naquela corporação e noutras da mesma natureza.

De resto, fóra daquelas instituições há vasto campo para cada um dar largas, á vontade, á sua religiosidade.

COLEGIO

DO ANJO CUSTODIO

EM SANVORDEM

Vai se abrir em 3 do proximo junho este colégio, ao pé da estação ferro viaria de Sanvordem onde se leccionarão as primeiras seis classes de ingles, latim, 1.° e 2.° ano e Portugues sob a direcção dos professores graduados e superintendencia directa do pe. Alcuino da Costa, vigario da freguesia.

Haverá internato para ambos sexos em casas separadas. As meninas estarão sob a direcção duma senhora muita ilustrada que dará lições de costura, piano, violino e arte culinaria.

Os que queiram frequentar o colégio tenham a bondade de comunicar até o fim deste ao secretario ou ao director do mesmo.

As informações poderão obter do comendador pe. Babacier, vigario de Colvá, do paroco da freguesia, do advogado sr. S. V. Dessai ou do secretario do colégio,

Roque A. S. Mascarenhas

CHEVROLET ANUNCIA O NOVO MODELO 'SEIS'

MAS O SEU CUSTO E' DO ANTIGO MODELO "QUATRO"

O que foi possivel, graças ao favor publico

O que diz o presidente

The Chevrolet Motor Company é uma organisação associada da famosa *General Motors Corporation* do mundo que produz actualmente um carro por cada quatro autos, que circulam na Terra. Em 1928, a receita total da mesma Corporação foi de 1 298 000 000, o que representa quasi 340 crôres de rupias. Em cada cidade do mundo, a corporação dirige a venda de seus carros, sendo, na sua existencia, uma organisação a mais vasta que produz *Cadillac, La Salle, Pontiac, Oakland, Oldmobile, Buick e Vanxhall*, autos e caminhões Chevrolet e caminhões *G. M. C.*

O *Chevrolet* vende se com uma facilidade espantosa por todo o mundo. Em 1911 foi fundada esta companhia e completou o seu primeiro milhão (dez laques) de carros em 1923 e o segundo em 1925. Em 1927, o número de seus carros subiu a tres milhões, cifra que se elevou a quatro nos seguintes 12 mezes, tendo-se perfeito o quinto em 1 de Outubro de 1928.

Alfred P. Sloan (jr.), presidente de General Motors Corporation, ao introduzir o novo *Chevrolet* ao publico, fez a seguinte importante declaração:

"Durante os primeiros nove mezes de 1928, foram vendidos mais dum milhão de Chevrolets. Nenhum modelo se tornou tão popular. Nunca, negocio algum se tornou tão seguro sem modificação alguma material. Ainda fizemos a mais notavel transformação. Logo que se atravessou o primeiro marco milionario na produção do *Chevrolet*, fomos capazes de realisar o sonho de anos: um carro de seis cilindros, com o corpo de estilo Fisher, sem se ultrapassar o limite do preço do carro de quatro cilindros. Tal foi a estima que o novo modelo de Chevrolet ganhou no público que para sua venda não foi preciso gastar muita energia e anuncios. E', porisso, um grande triunfo que o Chevrolet alcançou, graças á nova orientação construtiva que imprimiu a seus carros, orientação assaz vantajosa na linha comercial."

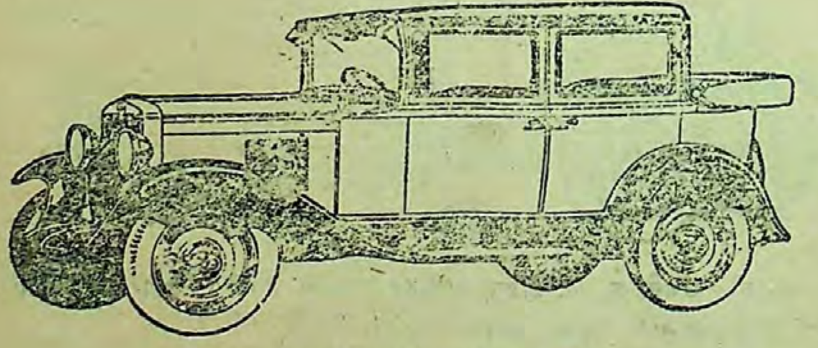

GRANDE ENTUSIASMO

Telegramas recebidos da America asseguram que em todas as cidades, o novo modelo Chevrolet tem tido uma triunfante aceitação. Em muitas casas, demonstrações especiais tem sido organisadas de molde a serem vistos os carros por milhares de pessôas que o desejavam. Nos primeiros tres dias de exibição em Detroit e em Waldarf Astoria hotel em New York, assistiram a ela mais de duzentos mil espectadores.

NOVIDADE SENSACIONAL

A Corporação *General Motors* anuncia para o ano de 1929 a introdução do novo modelo de Chevrolet, que alem de ser de seis cilindros e substituir o de quatro cilindros, representa tambem, um grande avanço no destino do Chevrolet, tanto pela igualdade de preço, como pela economia que traz.

1.200 000 EM 1928

A introdução do novo modelo de Chevrolet "Seis" só se tornou possivel pelo grande sucesso na sua carreira. Por todo o mundo existem, hoje em uso mais de cinco milhões de carros Chevrolet. Destes foram vendidos 1.200.000 em 1928, o mais consideravel número de carros vendidos, em um só ano, por um só fabricante.

Foi, pois, fenomenal no Ultramar o sucesso de Chevrolet. Proximamente, 13% do número total de Chevrolet, são vendidos por intermedio de General Motors Export Company de que é presidente o sr. J. D. Mooney. Este progresso é, em grande parte, devido á crescente procura de carros caminhões na India, Birmania, Ceilão e Persia Oriental, procura que capacitou a G. M. C. a organisar 24 fabricas manufactureiras por todo o mundo, além duma oficina em Bombaim do exclusivo encargo da General Motors India Limited.

O sucesso da nova fabrica em Bombaim foi admiravel. Por cada mez, no começo, os engenheiros produziram 1000 autos. Todo o esforço de General Motors India Limited foi, ao principio, devotado a satisfazer á insistente procura dos autos e caminhões. Agora, com a nova fabrica na India e com o modelo de seis cilindros, tornaram-se muito apreciados os autos e caminhões da mesma Companhia que emprega muitas centenas de empregados nativos na sua construção.

O novo modelo Chevrolet reune todos os atrativos e encerra todas as comodidades. E' lindo, consistente, economico e vantajoso na linha comercial. E o segredo que o vai tornando, cada vez mais estimado, mais notavel e mais procurado.

O primeiro correio aereo entre Londres e Karachi trouxe para India a agradavel nova do grande sucesso obtido pelo Chevrolet "Six" na exibição de New York e Detroit — carro que, por isso, foi intitulado *o mais notavel.*

UMA CARTA

E' de G. C. Seers, Director—Administrador de General Motors India Ltd. Diz o seguinte:—

"E' com grande prazer que anuncio Chevrolet Six — a maior evolução na historia do Chevrolet, na India. Tanto os autos como os caminhões, do novo modelo, tornaram-se notavelmente apreciados, não só pelo seu grande valor automatico, mas tambem pelo seu baixo custo."

Numa palavra: *Os autos e caminhões Chevrolet* do novo modelo bateram o *record* nas novidades do mundo dos automoveis.

Para mais informações dirijam-se a

P. G. Virgincar, *Margão-Gôa*

शेवरोलेट मोटारचा नवा नमूना !

सिलिंडर सहा पण किंमत पूर्वीचीच !

शेवरोलेट मोटार कंपनी ही जगांत लौकिक कमावलेल्या जनरल मोटार कोरपोरेशन या संस्थेची शाखा असून, जगांत चालू असलेल्या दर चार मोटार्स मागें तिची एक मोटार असते. १९२८ त उपरिनिर्दिष्ट संस्थेचें उत्पन्न १२३६.०००.००० डॉलर्स ह्मणजे ३ अब्ज ४० कोट रु. झालें. जगांतील प्रत्येक शहरांत ह्या संस्थेच्या मोटार्स विकल्या जातात. ह्याच संस्थेंत काडीलॉक, लासाल, पोंतियाक, ऑकलंड, ऑल्डमोबील, बिउक, वानशाल, शेवरोलेटच्या मोटार्स व लोरीस, जी. एम सी. च्या लोरींचा समावेश होतो.

शेवरोलेटची विक्री जगांत सहज व सुलभ रीतीनें होत असते. ह्या कंपनीची स्थापना १९११ झाली व १९२३ सालीं तीनें दहा लाख मोटार्सची पहिली संख्या तयार करून दुसरी १९२५ त पूर्ण केली. १९२७ त ही संख्या ३० लाखांवर जाऊन पुढल्या १२ महिन्यांत ४० लाखांवर गेली. आणि १९२८ च्या अक्टोबर महिन्याचे पहिल्या तारखेस कंपनीनें तयार केलेल्या मोटार्सची संख्या ५० लाख झाली.

आल्फ्रेद पी. स्लॉआन, जनरल मोटार्स संस्थेचे अध्यक्ष ह्यानीं, शेवरोलेटचा सहा सिलिंडरचा नवा नमूना प्रचारांत आणतांना खालील उद्गार काढले:—

"१९२८ च्या पहिल्या नऊ महिन्यांत दाहा लाखांपेक्षांहि जास्ती शेवरोलेट गाड्या विकल्या गेल्या. हा नमूना अत्यंत लोकप्रिय झाला. महत्वांच्या फेरफाराशिवाय ह्या मोटारचा धंदा इतका किफायतशीर दुसरा कोणताच धंदा झाला नाहीं. आतां तर आह्मीं महत्वाची क्रांति केलेली आहे. पहिल्या दहा लाख मोटार्सचा खप झाल्यानंतरच आह्मांला आमचें पुष्कळ वर्षांचें स्वप्न सत्यसृष्टींत उतरवणें शक्य झालें. आणि ह्मणूनच किंमतींत विशेष फेरफार न करितां सहा सिलिंडरच्या गाड्या चार सिलिंडरच्या ऐवजी लोकांना पुरविण्यास आह्मीं धजलों. ह्या नव्या नमून्यांनें अल्पावधींत इतकी लोकप्रिती संपादन केली कीं, जाहिरातीच्या परिश्रमाविना त्याचा मनस्वी खप वाढला. हा नवा नमूना ह्मणजे शेवरोलेट कंपनीचा अपूर्व विजय होय. सौंदर्य, कणखरपणा, अल्पमोल, टिकाऊपणा, पेट्रोलची बचत इत्यादि गुणांमुळें ह्या नवीन धर्तीच्या मोटार्सनीं लोकांचीं अंतःकरणें काबीज केलीं आहेत"

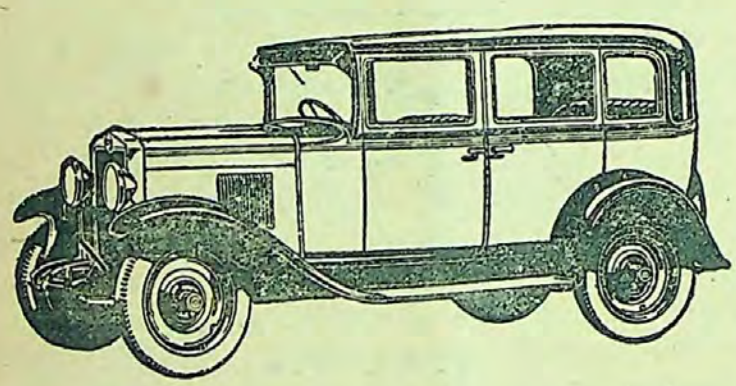

अपूर्व उत्साह

अमेरिकेच्या तारांवरून समजतें कीं, तेथील प्रत्येक ठिकाणीं ह्या नव्या नमूनाच्या मोटार्स लोकांत वाढता उत्साह उत्पन्न करीत असून, मोटार्सच्या प्रदर्शनास लोकांच्या झुंडीच्या झुंडी जमत असतात. तेथील एका प्रदर्शनास तर तीन दिवस एकसारख दोन लाखांवर प्रेक्षक जमत असत. यावरून ह्या नव्या नमून्याची लोकप्रियता सिद्ध होते.

नवी बातमी

जनरल मोटार्स संस्था १९२९ सालांत नवा नमूना प्रचारांत आणीत आहे. हा नमूना सहा सिलींडरचा असून, चार सिलींडरच्या जुन्या नमुन्यांत व त्याच्यांत किंमतीच्या दृष्टीनें विशेषसा फरक नाहीं. उद्योगधंद्याला तर हा नमूना श्रेष्ट दर्जाचा आहे.

१९२९ त १२०००००

केवळ वाढत्या लोकप्रियतेमुळें शेवरोलेटच्या रचनेंत एवढी आश्चर्यकारक क्रांति करणें आह्मांला शक्य झालें. सगळ्या जगांत आज ५० लाख मोटार्स चालू आहेत. पैकीं १२ लाख गाड्या फक्त १९२८ त विकल्या गेल्या. एवढी मोठी संख्या एकाच वर्षांत एकाच कंपनीनें तयार केलेली गोष्ट इतिहासांत नमूद नाहीं. शेवरोलेटनें परदेशांत पैदा केलेला लौकिक अपूर्व होय. तयार होत असलेल्या मोटार्सपैकीं शेकडा १३ टक्के मोटार्स जनरल मोटार्स एक्सपोर्ट कंपनीमार्फत विकल्या जातात. हिंदुस्थान, ब्रह्मदेश; सिलोन व पूर्व इराण ह्या देशांतील वाढत्या मागणीमुळें प्रस्तुतची प्रगति घडवून आणणें आह्मांला शक्य झालें. ह्याच प्रगतीमुळें जगांत २४ कारखानें स्थापणें आह्मांस भाग पडून, शिवाय खुद्द मुंबईंतहि एक नवा कारखाना उभारावा लागला कीं ज्याची व्यवस्था जनरल मोटार इंडीय लिमिटेड ही कंपनी पहात असते.

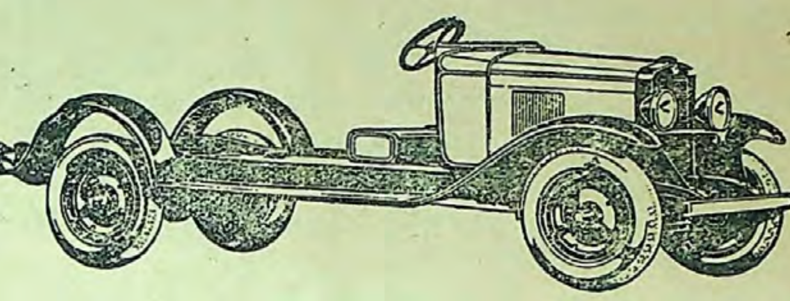

मुंबईच्या कारखान्यानहि अपूर्व विजय पैदा केलेला आहे. प्रथमारंभींच पहिल्या महिन्यांत ह्या कारखान्याच्या इंजनियर मंडळीनं एक हजार गाड्या तयार करवल्या. या कारखान्यांत हिंदी मजूरच वावरत असून, नव्या नमून्यामुळं त्यांत तयार होत असलेल्या गाड्यांचा खप मोठ्या प्रमाणानें वाढत आहे. ह्या नव्या नमून्यांत सर्व सोयी ग्रंथित झाल्या आहेत. सौंदर्य, टिकाऊपणा, कणखरपणा वगैरे गुणांमुळ या नव्या नमून्याच्या गाड्या लोकप्रिय होत आहेत.

लंडनहून कराचीस आलेल्या विमान-मेलनें नव्या नमून्यासंबंधीं आणलेली बातमी उत्साहजनक आहे. तिचा सारांश असा कीं, अमेरिकेंत नव्या नमून्याचा सर्वत्र गाजावाजा होत आहे.

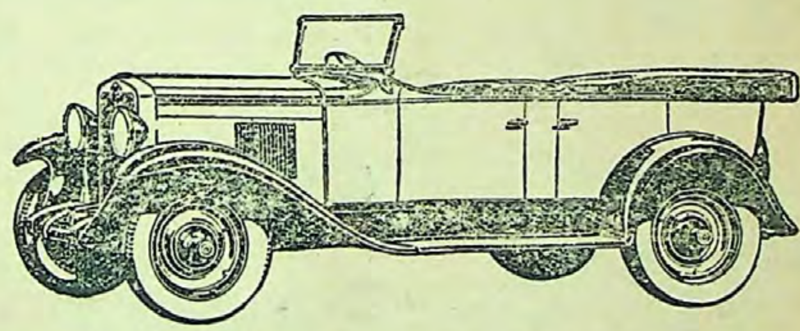

जी. सी. सीयर्स, ज. मो. इंडिया लिमिटेड कंपनीचे मेनेजींग डायरेक्टर यानीं पाठविलेल्या पत्राचा सारांश खालील प्रमाणें आहे:—

"नवा नमूना हिंदुस्थानांत प्रचारांत आणल्याचें कळविण्यास अवर्णनीय आनंद वाटतो. किंमतीच्या कमतरतेमुळें व प्रत्येक गुणाच्या श्रेष्ठतेमुळें, ह्या नव्या नमून्याच्या मोटार्स व लॉरीस दिवसेंदिवस हिंदुस्थानांत लोकप्रिय होत आहेत."

विशेष माहितीसाठीं खालील पत्त्यावर लिहा किंवा भेटा:—

पांडुरंग गो. विर्जिनकर

मडगांव—गोवा.

इतस्ततः

गोव्यांतील कलमी आंबे मुंबई व घाटावर पाठवून आमचे कित्येक व्यापारी बरीच किफायत करून घेत असत. आंब्याच्या व्यापारावर कित्येक लोकांनीं सु-संपन्नतेचें क्षेत्र गांठल्याच्या गोष्टी आम्हांला अवगत आहेत. परंतु गेल्या दोन तीन वर्षांपासून उपरिनिर्दिष्ट स्थितींत भयंकर पालट व्हावयास लागला असून, गोमांतकीय आंब्यांचा धंदा दिवसेंदिवस निकृष्टावस्थेस पोंचूं लागल्याचीं स्पष्ट चिन्हें दृग्गोचर होऊं लागलीं आहेत. दोन महत्वाच्या कारणांमुळें आमच्या आंब्यांचा धंदा बसत चालला आहे. पहिलें कारण हें कीं, मुंबईंत व इतरत्र ठिकाणीं कोंकणांतील सर्व जातींचे कलमी आंबे पाहिजे तेव्हां मिळण्याची व्यवस्था झाली असल्यानें व त्यांची योग्यता गोमांतकीय आंब्यांपेक्षां कोणत्याहि दृष्टीनें कमी नसल्यानें, गोमांतकीय आंब्यांचा खप अर्थांत जिकडे तिकडे उतरूं लागला. व मालाची निवड न करतां कच्चा असोत वा पक्की असोत, हातास लागतील त्या जातींचीं कसलींहि फळें पाठविण्याची अधाशी प्रवृत्ति आमच्या व्यापारी लोकांत बोकाळल्यानें, आमच्या आंब्यांचा लौकिक उतरून त्याबरोबरच त्यांची मागणीहि उतरूं लागली, हें दुसरें कारण. ह्या दोन कारणांमुळेंच धंदा येथील आंब्यांचें उत्पन्न तितकेंसें समाधानकारक नसतांहि, आंब्यांची किंमत उतरत्या पायरीवर असल्याचें आढळून आलें.

* × *

उपरोक्त दोन कारणांपैकीं पहिलें कारण दूर करण्याचें काम आमच्या व्यापाऱ्यांच्या हातांत नसलें, तरी दुसऱ्या कारणाचा समाचार घेण्यास त्यांना भरपूर वाव आहे. माल पाठविण्याच्या बाबतींत सध्या दिसून येत असलेली गफलतगिरी नष्ट होऊन तिची जागा काळजीपूर्वक निवड करून माल पाठविण्याच्या पद्धतीनें व्यापिली गेली म्हणजे तें दुसरें कारण साहजिकच दूर होणार आहे, हें उघड होय. आमचे आंब्यांचे व्यापारी ह्या गोष्टीचा विचार करतील, अशी आम्हांस आशा आहे. इतर उद्योगीय गोष्टींच्या मानानें आंब्यांची बाब कमी महत्वाची असूनहि जर तिचा येथें उल्लेख करण्यात येत आहे तर ह्याचें कारण 'रुचकर व रसाळ आंब्यांचा आस्वाद चाखावा, तर गोमांतकांतील आंब्यांचाच' असा जो आमच्या आंब्यांचा लौकिक सर्वत्र दुमदुमत आहे, तो अबाधित रहावा, त्याचा बिघाड होऊं नये.

* + *

सारस्वतांच्या सहानुभूतीविना येथील मराठा-गायक-समाजाची सुधारणा होणें अशक्य असल्याची अनुभवी जाणीव शिरोडें येथील मराठा-गायक-परिषदेच्या चालकांस होऊन, त्यांनीं येथील सारस्वतांचें प्रेम संपादण्यासाठीं आंखलेल्या धोरणाबद्दल कोणीहि त्यांचें कौतुकच करील. सारस्वतांच्याच प्रोत्साहनानें गायक समाजाच्या उद्धाराची चळवळ जन्मास आली व त्यांच्याच आशीर्वादानें ती यशस्वी होणें शक्य आहे. सारस्वतांविरुद्ध गोमांतकांत बोटें मोडून व त्यांना शिव्याशाप देऊन चळवळीची यशस्विता गांठण्याचा प्रयत्न करणें म्हणजे फटाक्यानीं वाघाची शिकार मारण्याची फोलकट आकांक्षा बाळगण्यासारखें मूर्खपणाचें होय. चांगल्या वाईट व्यक्ति सर्व जातींत असतात. सज्जनानें ओतप्रत भरलेली अशी जगांत कोणतीहि जात नाहीं. सारस्वतांत वेरे वाईट लोक असतील-नव्हे आहेत पण आम्हीं खात्रीपूर्वक सांगतां कीं, त्यांतील बहुसंख्य लोक सज्जन कोटींतीलच आहेत त्यांतल्या त्यांत पुढारलेल्या वर्गाची इच्छा तर मराठा-गायकांचीच नव्हे तर महारांचीसुद्धां प्रगति होऊन त्यांच्यांत सौख्य नांदावें, अशी आहे. अशा लोकांची सहानुभूति गमावणें म्हणजे चळवळीला गळफांस लावण्यासारखेंच आहे, अशी खात्री पटून परिषदेच्या चालकांनीं त्यांचें प्रेम संपादण्याचा कसून प्रयत्न केल्याबद्दल आम्हीं त्यांचें अभिनंदन करितों.

× * ×

स्वतःचीं उन्नति घडवून आणतांना दुसऱ्यांची नालस्ती करण्याची ज्यांना आवश्यकता भासते, त्यांचें ध्येय कदापिहि मूर्त स्वरूपांत उतरणें संभवनीय नाहीं. उलट तें दूरच पंथ गांठावयास लागेल. दुसऱ्यांच्या निंदेवर स्वोन्नति पैदा करण्याची आशा बाळगणें म्हणजे मूळांतच आपल्या इच्छेचा गर्भपात करण्यासारखें होय. कोणता समाज दुसऱ्या समाजाविरुद्ध तोंडसुख घेऊन सुधरला आहे? सुधारणेचा संबंध शिव्या हांडण्याशीं असता, तर शिक्षण संस्थांची तरी काय जरूरी होती? पण व्यवहारांत शिक्षणाशिवाय सुधारणा नाहीं असें स्पष्ट दिसून येत असल्यानें व शिव्यांनीं मत्सर मात्र वाढत असल्याचें सिद्ध झालें असल्यानें, सुधारणाकांक्षी समाजानें दुसऱ्या समाजाच्या सहानुभूतीनें व आपला शैक्षणिक दर्जा वाढविण्याची दिशा संभाळणें ज्यास्त शहाणपणाचें नव्हे काय? शैक्षणिक दर्जाच्या बाबींतच उन्नतीची गुरुकिल्ली सांठलेली आहे, हें प्रत्येक सुधारणाप्रिय समाजानें ध्यानांत धरून, आत्मोन्नतीचें ध्येय गांठण्यासाठीं जीवाचें रान करण्यांस पुढें सरसावलें पाहिजे शिव्यांनीं स्वतःची अधोगति मात्र होत असते, हें शिव्याप्रिय लोकांनीं विसरतां कामा नये.

—पणजीचे क्याथोलिक धर्मपंथाचे मुख्य धर्माधिकारी पात्रियार्कसाहेब हे गेल्या रविवारीं ख्रिस्तवासी झाले.

वार्ताविहार

—श्रीस्थळ मंगेश, गोवा येथें 'मनमोहन' नावाचें नवें मासिक लवकरच निघणार असून त्याचें चालकत्व व संपादकत्व मेसर्स एम्. के. आभेषेकी आणि कंपनी यांकडे राहील.

—एक नवी अंतरराष्ट्रीय भाषा रचण्याचें घाटत असून, ५०० वर तिची शब्द संख्या जाणार नाहीं.

—चालू महिन्याची शेवटची तारीख फां. लु. गोमीस-दिन पाळण्यासाठीं निश्चित करण्यांत आली आहे.

—सरकारी नोकरवर्गाचे पगार प्रमाण ठरवण्यासाठीं नेमण्यांत आलेल्या कमेटीची बैठक येत्या जून महिन्यांत भरणार आहे

—कळंगुटच्या समुद्रकिनाऱ्यावर सकाळच्या प्रहरीं स्नान करीत असतां दोन ख्रिस्ती तरूण एकाएकीं बुडून दिवंगत झाले

—गेल्या. ता. २१ रोजीं अवोळंग येथील श्रीवेताळ प्रासादिक ज्ञानमंदिराचा १२ वा वाढदिवस थाटानें साजरा झाला आमंत्रण पत्रिकेबद्दल भारत संस्थेचा आभारी आहे.

ज्ञातिसभेच्या मिषानें गुंडगिरीचा प्रयत्न.

कुलपरंपरेनें चालत आलेलें व त्याचें सें पाऊणशें वर्षांचे सरकारी शिक्कामोर्तबी जुने दाखले बहुतेकांच्या दप्तरांतून उपलब्ध झाले आहेत व होत आहेत तें पेडणेंकरांचें 'गौडब्राह्मण' ज्ञातिवाचक नांव बदलून 'गौडसारस्वत' हें नूतन नांव धारण करूं इच्छिणाऱ्या कांहीं बेजबाबदार तरुणांनीं नांव ठरविण्याच्या मिषानें, ज्ञातीस आमंत्रण चिठ्ठ्या पाठवून तारीख १२ माहे मे सन १९२९ रोजीं संध्याकाळीं ४ वाजतां सभेस बोलाविलें.

तेथें पूर्वनियोजित अध्यक्षाच्या कायदेशीरपणाबद्दल व विश्वासपात्रतेबद्दलच्या वादविवादांत, सि. आदमिनिस्त्रादोर दु कोंसेल्यु समक्ष हजर असतां, हे मायेकिरू तरुण सोटे वर करून मारामारीस उद्युक्त झाले.

सभेच्या दिवशीं दोन-तीन वाजल्यापासून हे लोक दोन हात लांबीचे ताज्या बांबूचे सोटे घेऊन टक्करीस आलेल्या बैलांच्या उसन्या अवसानाचें इकडून तिकडे फिरतें प्रदर्शन काढतांना पाहून, रोजच्या हातांत घेण्याच्या बारीक काठ्याहि हातांत न घेतां, आम्हीं सभेस गेलों होतों, कारण त्यांच्या तामसी वृत्तींत 'एकोप्या व परस्परांविषयीं प्रेम' किती कांठोकाठ भरलें आहे तेंच सर्वांनां, आम्हांस दाखवावयाचें होतें, असो.

श्री. मदन प. देशप्रभू प्रभृति सभासदांनीं 'तुमची आम्हांस जरूरी नाहीं आमची विवक्षित कंपूची ही सभा आहे' असें आपल्या सभेचें सभ्य(?) स्वरूप कळविल्यानंतर सि. आदमिनिस्त्रादोर यांनीं सभा मोडली, आतां त्यांची विवक्षित कंपूची सभा आहे' असें सांगितलें व ते बाहेर जाण्यास निघाले. नंतर बहुसंख्यांक पेडणेंकर गौडब्राह्मण समाज त्यांच्या चढ्यांस न जुमानतां मागें पंचवीस-तीस गुंडांस गुपचूप जागा ठेवून शांतपणें बाहेर निघाला आणि त्यानें आपली सभा 'श्रीभगवतीच्या मंडपांत' रावराजे काकासाहेब देशप्रभू यांच्या अध्यक्षतेखालीं रीतसर भरविली.

तीमध्यें 'सोट्याच्या भयाखालीं सुद्धां कुलपरंपरागत 'गौडब्राह्मण' हें आमच्या परमपूज्य वाडवडिलांचें नांव सोडण्यास किंवा बदलण्यास आम्हीं केव्हांहि तयार नाहीं असा ठराव एकमतानें पसार होऊन त्याखालीं हजर असलेल्या एकंदर मंडळीनें सह्या केल्या.

पेडणें. ता. १२ माहे मे सन १९२९

सेक्रेटरी—गौडब्राह्मण सभा

रघुनाथ सिताराम शेणवी देसाई

गद्य प्रमुख श्रीसमर्थ नाटक मंडळीचा

नवा खेळ

मडगांव येथें आपल्या लोकप्रिय खेळांनीं चटक लावणारी श्रीसमर्थ नाटक मंडळी येत्या सोमवारीं एका नव्या नाटकाचें उद्घाटन करणार आहे. प्रस्तुत नवीन नाटक आपल्या 'लग्नमंडप' नाटकानें मुंबई पुण्यास चटक लावणाऱ्या श्री. बर्वे वकील, चिपळूण, यांनीं लिहिलें असून तें श्रीसमर्थ नाटक मंडळींतील कसलेले नट अत्यंत परिश्रमपूर्वक बसवीत आहेत. ऐतिहासिक काळांतील एका थोर घराण्यांतील व्यक्तिवैशिष्ट्य व गृहचित्र, प्रस्तुत नाटकांत काव्य व प्रेम तसेंच वीरश्री व उदार मनस्कता यांच्या विशिष्ट रसोत्कर्षांमधून रंगविलेलें आहे. पहिल्या बाजीराव पेशव्यांनीं मस्तानीचा अंगिकार कोणत्या कारणामुळें केला हें ऐतिहासिक कोडें भावनेच्या व बुद्धीच्या मिश्रणानें सोडविण्याचा प्रस्तुत नाटकांत रा. बर्वे यांनीं प्रयत्न केला आहे. या दृष्टीनें विचार करतां प्रस्तुत नाटकाला ऐतिहासिक कालांतील सामाजिक नाटक असेंच म्हणावें लागेल. गोमांतकांतील नाट्यरसिकता सुप्रसिद्ध असल्यामुळेंच प्रस्तुत नाट्यसंस्थेनें हें "दिल-दौलत" नाटक ह्याच मुक्कामीं रंगभूमीवर आणण्याचें ठरविलें आहे. पारंपदावर असणाऱ्या काशीबाईचें चारित्र्य, चिमणाजी आप्पाचें अकलंकित चारित्र्य, मस्तानीचा कलाप्रधान स्वभाव वगैरे गोष्टींचा रसोत्कर्ष गोमांतकीय रसिकांनां आल्हाददायक वाटेल. असल्या नाटकाचा व इतक्या उत्तम कंपनीचा परामर्ष आमचे गोमांतकीय रसिक खास घेतील अशी आमची खात्री आहे.

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTARIA DO CHEVROLET

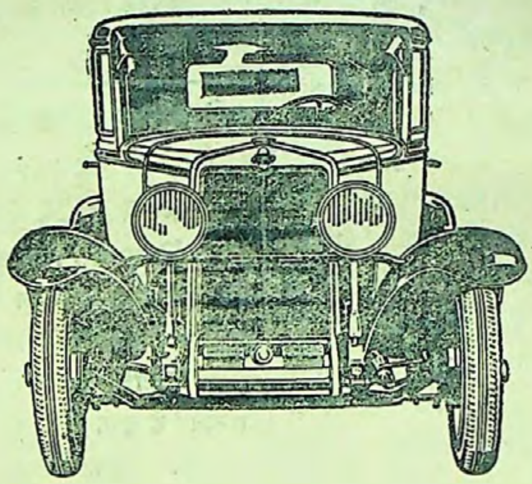

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomenda-se, sem contestação, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruario

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANO 14. N. 9
QUINTA-FEIRA 30 DE MAIO DE 1929

ASSINATURA
:ada ano tres rupias

:TOR E PROPRIETARIO
. Hegdo Dessai
ARMACEUTICO

)SICAO E IMPRESSAO
T CUSMANE-QUEPEM

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ९
गुरुवार ता. ३० मे सन १९२९.

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवातिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

Biblioteca Nacional, Pangim
S. R.
T

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति दुसरी) पोर्तुगेज शिक्षक (भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर–गोवा

चित्रमयजगत्‌चा खास

आशिया अंक

जूनमध्यें प्रसिद्ध होईल

ह्या अंकांत पाहुणा घरांत आला आणि मालक झाला,
या संबंधींची हकीगत वाचावयास मिळेल.

एक इंग्लिश माणूस आशियांत राजा कसा झाला याची आश्चर्यकारक हकीगत वाचावयाची असेल तर ह्या अंक पहा.

क्रूस, तागडी, तलवार घेऊन पोर्च्युगीज, स्पॅनिश, इंग्लिश, फ्रेंच वगैरे पाहुणे कसे आले आणि मालक कसे बनले ह्याची आश्चर्यकारक हकीगत या अंकांत सांपडेल.

कारस्थानें, क्रूरता, अमानुषता, वगैरेंची संतापजनक हकीगत या अंकांत वाचावयास सांपडेल.

खास अंकांत खालील देशांत पाहुणे कसे आले व मालक कसे झाले याचा इतिहास वाचा.

१ पेराक, पिनांग, सिंगापुर, २ बोर्निओ, ३ जावा, ४ सुमात्रा, ५ सयाम, ६ चीन, ७ सीलोन, ८ ब्रह्मदेश, ९ हिंदुस्थान, १० इंडोचायना, ११ फिलीपाईन्स, १२ कोरिया वगैरे.

ह्या खास अंक नेहमींच्या दीडपट ह्मणजे ६० पानांचा निघणार असून त्यांत मागील रशिया अंकाप्रमाणें भरपूर चित्रें देण्यांत येतील. अंक अत्यंत परिश्रमपूर्वक काढण्यांत येत असल्यामुळें तो वाचनीय, प्रेक्षणीय, मननीय व संग्राह्य असा होणार आहे.

पातळ अंक -।।। जाड अंक १ रु.

मॅनेजर— चित्रशाळा प्रेस, पुणें.

आपल्याला नजर पाहिजे ना ? तर मग

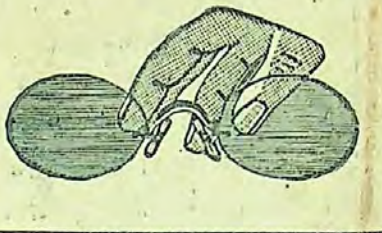

आमचेकडे या. आह्मीं आपले डोळे अगदीं आधुनिक शास्त्रीय पद्धतीनें तपासून आपणांस योग्य नंबरचा चष्मा तयार करून देऊं. चष्म्याचे सुटे भागहि आमच्याकडे मिळतात.

रामचंद्र नारायण लवंदे
पोष्टा जवळ, पणजी–गोवा

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int° do 2° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica, á porta do tibunal judicial desta comarca no dia 14 do proximo mez de junho ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer, acima da sua avaliação; predio rustico denominado "Gonico" da cultura de coqueiros e arroz, sito em Nagorcem, avaliado em 200 rupias, discrito na conservatoria desta comarca sob o n° 17351 e penhorado nos autos civeis de execução por custas que o Ministerio Publico nesta comarca move a Balcustam Vitobá Naique Bicor, de Nagorcem, por apenso aos autos de justificação de arresto requerido por Somum Sinai Audi de Cuncolim contra o referido Balcusta e Visvonata e Vitoba Naique de Nagorcem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios.

O que para ser publico se expediu este. Quepem 30 de Abril de 1929

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int° do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 11 do proximo mez de junho ás 10 horas pela terceira vez e pelo preço que á praça der:- Direito a metade rustico denominado "Sassone tocxima poiquim" por outro nome "Sassoná" da cultura de arroz, e direito a metade do predio rustico denominado" Borod Vitol Arum poiquim" da cultura de coqueiros, mangueiras e outras arvores, ambos situados em Cacorá, discritos respectivamente por inteiro na coservatoria desta comarca sob os nos° 14819 e 14821, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Dotú Butó Gaunço Dessai de Xeldem, move a Xencora Saunto e mulher Anandi de Cacorá

O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser público se expediu este. Quepêm 30 de Abril de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei—
O Juizo de direito
R. Colaço

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार ज्ये० ७ मी शके १८५१

मननीय उतारे

गल्या ता. २० मे रोजीं पो. शि. म. स., गोवें, या संस्थेतर्फे भरलेल्या पांचव्या अधिवेशनाचे अध्यक्ष प्रो. रामचंद्र नारायण वेलिंगकर, बी. ए. यांच्या भाषणांतील कांहीं मननीय उतारे पुढें देण्यांत येत आहेतः

"साधारणपणें समाजाचें नियंत्रण शास्त्रानें व रूढीनें होत असतें. शास्त्राचा व रूढीचा परस्पराशीं संबंध फारच नाजूक प्रकारचा आहे. जेथें शास्त्राचा आधार मिळत नाहीं पण शास्त्रापेक्षां रूढीच ज्यास्त सोईस्कर वाटतात तेथें 'शास्त्राद् रूढिर्बलीयसी' या नियमाप्रमाणें रूढीनें शास्त्रावर आपलें वर्चस्व स्थापून घेतलें आहे. आपल्या सोईकरतां कांहीं लोक ह्या म्हणीचा वाटेल तसा फायदा घेतात. एका काळीं कांहीं जणांनां चांगली वाटणारी रूढी सर्वांनाच नेहमींच चांगली वाटेल असें नाहीं. देश, काल व परिस्थितीच्या मानानें जसजसा समाजांत फरक पडत जाईल तसतसी एकवेळ चांगली वाटणारी रूढी कालांतरानें वाईट आहे असें वाटेल, व ती वाईट आहे अशी आपली खात्री झाली तर रूढी बदलण्याचा आपणास हक्क आहे. कांहीं अनिष्ट रूढी जरी आपल्या पूर्वजांनीं पाडलेल्या असल्या तरी त्या बदलणें आपलें कर्तव्य आहे. कित्येकवेळीं शास्त्रें व रूढी यांची झटपट उडाली तर शास्त्रें प्रमाण धरतात. काय करावें व काय न करावें याची विवंचना पडली असतां शास्त्रें प्रमाण धरावीं असा नियम श्रीकृष्णानीं गीतेंत सर्वांनां घालून दिला आहे. यावर एक सूचना आपणांसमोर मांडतों ती कीं शास्त्रें फारच पुरातन कालीं लिहिलेलीं आहेत. एका विशिष्ट समाजाला एका काळीं जें योग्य होतें त्याचाच शास्त्रांत समावेश केला आहे. पण कालांतरानें समाज बदलत असतो. नवीन शोध, नवीन विचार, परप्रांताशीं पर देशाशीं संघटन यांनीं विचारी मनुष्याचा दृष्टिकोण बदलत जातो. ज्या प्रकारचीं आपली वडील माणसें असतील अगदी तशाच प्रकारचे आपण असतों असें नाहीं. म्हणून जसजसा आपणांत फरक पडत जाईल तसतसे आपण शास्त्रांची व पोथ्यांचीं बंडाळी करून विजयादशमीपर्यंत त्यांना कोणीहि शिवणार नाहीं अशा ठिकाणीं एकीकडे ठेवून देतों. कारण एवढेंच कीं शास्त्रें हीं समाजाकरतां आहेत समाज कांहीं शास्त्राकरतां नाहीं. पुराणमतवाद्यांनां माझें हें म्हणणें रुचणार नाहीं. पण त्यामुळें कांहीं वस्तुस्थिति बदलत नाहीं. देवदासीच्या समाजाच्या घटनेला शास्त्राचा तरी पाठिंबा कोठें आहे? लहान थोर मुली देवळास वाहून घेण्याची चाल अत्यंत पुरातन असली तरी ती हिंदु धर्मविहित अशी मुळींच नाहीं. ही चाल अस्तित्वांत कशी आली याबद्दल दोन मतें आहेत. [१] जुन्या काळीं कांहीं सुशिक्षित व सद्वर्तनी कुमारिका धर्मप्रसार करण्यांसाठीं देवळाजवळ रहात असत, व जे अज्ञान व निरक्षर लोक देवपूजेला तेथें येत त्यांना त्या धर्ममार्ग दाखवित असत. देवांच्या भिरवणुकी निघाल्या म्हणजे त्या संन्याशासारखी भगवी कफनी घालून ईशस्तुतीपर स्तोत्रें म्हणत पालखीच्या पुढें व मागें चालत असत देवांचें असें कायावाचामनेंकरून दास्य करीत म्हणून त्यांना "देवदासी" असें यथार्थ नांव पडलें होतें व त्यावेळीं त्यांच्या स्वार्थत्यागानुरूप त्यांची प्रतिष्ठाहि बरीच होती. पण अशा शुद्ध भावनांचा व आचरणांचा किती विपर्यास झाला आहे तें पहा. शिक्षण व सद्वर्तनाऐवजीं अज्ञान व कुवर्तन, धर्ममार्गाऐवजीं कुमार्ग, कफन्या व स्तोत्रांऐवजीं रंगीबेरंगी साड्या व पातळें शृंगाररसप्रधान पद्यें व देवदास्याऐवजीं भलत्याच प्रकारची नरपशूंची सेवा असे हे हिडीस प्रकार दृग्गोचर होतात. [२] देवदासींच्या उत्पत्तीची दुसरी एक दंतकथा आहे. जुन्या काळीं बळी तो कानपिळी हा न्याय होता. म्हणून आपापल्या समाजाच्या बलवान नेत्याला खुष ठेवण्यासाठीं त्याला सुंदर मुली अर्पण करण्यांत येत होत्या. ही चाल सर्व देशांत होती. ग्रीक इतिहासज्ञांना माहीत असेलच कीं ट्रोजन युद्धांत ॲकिलीस व ॲगेमेमनॉन या दोन वीरांचा ब्रायसीस ही कोणी घ्यावी हा वाद होऊन ॲकिलिस कित्येक महिने रुसून आपल्या सैन्यासह युद्ध सोडून समुद्रकाठीं जाऊन राहिला होता. पुढें असले बळीराज इहलोक सोडून गेल्यावर त्यांचे आत्मे किंवा त्यांचीं भुतें आपणांस पछाडतील या भीतीनें त्यांच्या नावें अनेक सुंदर मुली देवाला अर्पण करण्यांत येत होत्या. त्याच पुढें देवदासी झाल्या. वर सांगितलेल्या हिडीस विपर्यासाचा व या सैतानी चालीचा एका प्रागतिक संस्थानानें कसा निकाल लावला तें पाहूं. कांहीं वर्षांपूर्वी म्हैसूर संस्थानानें ही चाल आपल्या राज्यांत बंद पाडण्याच्या हेतूनें एका विद्वान शास्त्री मंडळाला ह्या हीन चालीस हिंदु धर्मशास्त्रांत आधार असल्यास शोधून काढण्यास लावलें होतें. पण शास्त्रीमंडळानें अशा प्रकारचा कोठेंहि आधार नसल्याचा एकमतानें निर्णय दिल्यामुळें म्हैसूर सरकारनें ही देवळास वाहून घेण्याची चाल आपल्या राज्यांत बंद पाडली. १८९२ सालीं जाहीर करण्यांत आलें कीं देवदासींनीं नृत्य गायन देवळांत केलेंच पाहिजे असें नाहीं. उघडच आहे. देव भक्तीचा भुकेला आहे. स्त्री व पुरुष त्याला दोघेहि सारखींच! पुढें पवित्र देवालयांत कोणत्याहि प्रकारची नोकरी देवदासांनीं करूं नये असेंहि जाहीर करण्यांत आलें. पवित्र देवालयांत सेवा करणारांनी अशुद्धाचरण ठेवून चालेल काय? १९०९ सालच्या बंगलोरच्या हुकुमनाम्यान्वयें म्हैसूर संस्थानांतील कोणत्याहि मुझराई देवालयांत देवदासी मुळीं ठेवावयाच्याच नाहींत पण देवदासींनें देवळांत हिंदु स्त्रिया म्हणून यावें व स्वखुषीनें इतरांप्रमाणें देवांची आराधना व पूजा अर्चा करावी असेंहि स्पष्टपणें जाहीर करण्यांत आलें. इतकेंच नव्हे तर ज्या इनामीच्या नेमणुकी देवदासींस केल्या होत्या त्या त्यांनीं तहाहयात उदरनिर्वाहासाठीं ठेवाव्या व त्यांच्या पश्चात् सरकारी जमीनी असतील तर सरकारजमा कराव्या किंवा देवळाच्या जमीनी असतील तर देवळांस त्या परत देण्यांत यावा पण देवदासींच्या मुलांमुलींस त्या मिळूं नयेत असा सरकारी ठराव पसार करण्यांत आला. उद्देश इतकाच कीं, देवदासी झाल्या असतील त्यांची उपासमार होऊं नये पण त्यांच्या पश्चात् देवदासींच्या धंद्यास आळा पडावा. पुढच्याच वर्षीं १९१० त या प्रागतिक संस्थानानें देवदासी शक्य तितक्या कमी होतील या उद्देशानें दुसरा एक हुकूमनामा काढला. ज्याप्रमाणें येथें शेसविधि करण्यांत येतो तशाच प्रकारचा म्हैसूरांत गज्जेपूजेचा विधि आहे. मुझराई देवालयांत आपल्या बहिणीचा गज्जेपूजेचा विधि करण्याची परवानगी मिळावी म्हणून एका बाईनें अर्ज केल्यावर म्हैसूर सरकारनें जाहीर केलें कीं तरुण मुलींनां देवालयांत नृत्य गायनाची मोकळीक मिळावी हाच जरी गज्जेपूजेचा मुख्य उद्देश असला तरी अशा विधीचा हीन धंद्यांशीं निकट संबंध येत असल्यामुळें कोणत्याहि सरकारी मुझराई देवालयांत गज्जेपूजेचा विधीच करूं नये. मुंबई सरकारनें शेसविधि बंद केल्यावर गोमांतकांत हाच विधि सुलभ रीतीनें करून घेण्यांत येतो. याकडे पोर्तुगीज सरकारचें लक्ष खेंचून इंग्रजसरकारच्या कायद्यानुरूप तशाच प्रकारचा कायदा येथें पास करण्यांत यावा म्हणून आपण सर्वांनीं झटलें पाहिजे. ही धार्मिक बाबत आहे, अशी भीति वाटण्याचें कांहींच कारण नाहीं कारण या संस्काराला धर्माचा मुळीं पाठिंबाच नाहीं. सतीच्या निमित्तानें अमानुष रीतीनें कांहीं स्त्रियांस सहगमन करावयास पुराणमतवादी लावीत म्हणून सती बंद पाडण्यांत आली तर नीच वृत्तीनें राहून किंवा त्याहून वाईट म्हणजे नीच वृत्तीनें रहाण्यास भाग पडल्यामुळें झिजत झिजत मरणाऱ्या स्त्रियांचा हा क्षुद्र धंदा बंद पडायाला नको काय? नाखुषीनें सती जाणारी स्त्री अमानुष रीतीनें एकदम जळून जाईल व आपलें नांव तरी अमर ठेवील. पण अनेक आधी व्याधीनीं पछाडल्यामुळें हीन धंद्यांतील स्त्रीया झिजत झिजत वृद्धापकाळीं मरणाची याचना करतात पण मृत्यु त्यांच्याकडे कृपादृष्टि वळवीत नाहीं. किती ही दैनावस्था! म्हैसूर सरकारच्या कायद्याचा परिणाम मद्रास इलाख्यावर बराच झाला त्या इलाख्यांतील देवदासींनीं वीस पंचवीस मंडळें स्थापून मद्रास सरकारकडे अर्ज करून या यातनांतून मुक्त होण्यासाठीं बरेच प्रयत्न केले. मद्रासेंतील लेजिस्लेटिव्ह कौन्सिल Legislative Council च्या सभासद डॉक्टर मुथूलक्ष्मी रड्डी यांनीं मद्रास सरकारकडून एकमतानें सेंट्रल गव्हरमेंट Central Government कडे असा ठराव पाठविला कीं, अनीतीची अधिकाधिक वाढ असल्यामुळें तरुण मुलींनां किंवा स्त्रियानां देवाळयांत वाहून घेण्याची चाल एकदम बंद करण्यांत यावी. Central Government नें जरी हा कायदा केला तरी तो मद्रासलाच लागू पडेल. मुंबई इलाख्याला त्याचा उपयोग होणार नाहीं. देवगड, मालवड, वेंगुर्लें, कारवार व सावंतवाडी येथें देवालयांत मुली वाहून घेण्याची चाल कशी बंद पडावी? गोमांतकांत तर देवालयें फार व असला प्रकार बराच बोकाळलेला असल्यामुळें पोर्तुगीज सरकारची दृष्टि याकडे आपण वेळींच वळवलीं पाहिजे, व योग्य तो कायदा करवून घेतला पाहिजे. नाहीं तर येथें असल्या परिषदा भरण्याऐवजीं निराळ्याच प्रकारच्या बैठकी बसतील! पण कायद्यानें हीन वृत्तीला आळा घालण्यापूर्वीं आपण सर्वांनीं निरनिराळ्या उपायांनीं समाजाची जागृति केली पाहिजे. कायद्यानुरूप शिक्षेला भिऊन जर एकादी स्त्री शुद्ध वर्तन ठेवूं लागली तर वरपांगी सद्वर्तनभास आहे कीं खरोखर सद्वर्तन आहे हें कळणें कठीण, व सद्वर्तन असलेंच तरी तें ओढून ताणून आणलेलें चंद्रबळ किती वेळ टिकेल? म्हणून फक्त कायद्यानें होणारी सुधारणा खरी किंवा चिरस्थायी होत नाहीं. शिवाय या समाजांतील अज्ञानघटकांनां असेंच वाटूं लागेल कीं कायद्याचा भंग केला व जर आपणांस पकडलें तरच शिक्षा होणार पण जर कोणी पकडणार नाहीं अशी व्यवस्था केली तर कायद्याचा भंग करण्यास कोणती हरकत आहे! म्हणून समाजसुधारकांनीं समाजाला खरा मार्ग पटवून दिला पाहिजे.

—हिंदुस्थान कोऑपरेटिव्ह विम्या कंपनीची गोमांतकांतील मुख्य कचेरी मडगांवच्या नव्या बाजारांतील दाविद मास्कारेंजसनीं बांधलेल्या नव्या इमारतींत बदलण्यांत आली आहे.

—मीठ, मोतीं, मासे इत्यादि वस्तु मिळून दरवर्षीं २८ कोट पौंड किंमतीचा माल मनुष्य समुद्रांतून काढतो.

ANO X.V — N.º 9 — QUINTA-FEIRA, 30 DE MAIO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÃO E ADMINISTRACÃO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip. BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

SINECURAS E PREBENDAS

Depois da morte do distinto estadista e brioso militar que foi João Belo, a orientação seguida actualmente no Ministerio das Colónias tem sido nociva aos interesses destas. Don tro lado, cessou a representação da India com a nova reforma dada ao Conselho Superior das Colónias, representação a que dera realce o eleito pela India, o capitão Mariano Martins, o qual, durante o tempo em que exerceu as suas funcções, olhou de perto e pugnou pelos interesses dela.

O actual ministro das Colónias, por sua orientação, parece estar pouco familiarisado com assuntos referentes á India.

O Governo da Ditadura que se tem evidenciado aliás com algumas medidas sensatas sobre a economia na administração pública não tem querido aplicar a esta Colónia que é uma das pobres, sem industrias que lhe aumentem a riqueza particular e consequentemente a do Estado — a mesma orientação que a da Metropole. O governo longe de proteger as industrias locais e dar incentivo a umas poucas que estão vegetando por diversas circunstancias, está fomentando o funcionalismo, sendo o graúdo fartamente remunerado. Neste jogo está despendendo toda a receita da Colónia que só desde a 2 anos teve no seu orçamento ligeiros saldos positivos.

Bastou esta circunstancia para na Metropole se pensar em criar postas para afilhados. Do pensamento á obra pouco tempo se gastou e o Governo que declarou querer realisar economias na administração pública tem em pouca conta esta Colónia a qual vai sendo como dizem, sobrecarregada de despezas com a criação de co uezias e sinecuras, tais como as de um inspector militar e de um engenheiro electricista.

O governo parece querer desta forma criar novos lugares a fim de neles colocar os seus protegidos, como dizem, nesta colonia, por entender talvez que ela não fará reação e aceitará de boa vontade os respectivos decretos.

E' necessario que o ministro estude, antes de despachar para está colonia funcionarios, desnecessarios e criar sinecuras problema economico e financeiro.

A colónia atravessa desde algum tempo crise economica, devido aos seus produtos agricolas que são exportados não terem preços remunerativos na visinha India. A sua maior exportação consiste no côco. Ora este produto, por varias circunstancias, se tem ido desvalorisando a ponto de os proprietarios sobretudo os medios não saberem donde lhes hade vir o dinheiro para o pagamento de contribuições, cuja 2.a prestação está prestes a vencer no mez seguinte. Foi tambem neste ano um fiasco com respeito á exportação de mangas cujo preço devido á abundancia desta fruta nos mercados da visinha India, procedente de Ratnaguiri, Malvan e outros pontos da mesma India—baixou consideravelmente, com pouca probabilidade de lucros aos nossos exportadores. E' certo que se sente aqui a falta de dinheiro. O comercio está decaindo.

Há muito artigo importado que não tem saida. No meio desta crise que atravessa o comercio, ganham só o Banco N. Ultramarino e os prestamistas, arrecadando pontualmente os pagamentos de letras e de juros.

No entanto o Governo da Metropole pensa em mandar, como dizem, para esta colonia mais funcionarios publicos, criando para eles novos lugares.

Mas não é só tanto. Até pensa em onerar as comunidades agricolas com um inspector, lugar que, como dizem tambem, vai igualmente ser creado, para favorecer um individuo que foi ex-administrador das Comunidades e não tem agora o escrupulo de solicitar a creação desta posta *pro domo sua*.

As comunidades tem sido roupa dos francezes. O governo local tem muitas vezes querido que elas contribuissem dinheiro para fins alheios. Ainda ha pouco, se não nos enganavamos elas haviam separado, certamente não por vontade propria mas sim por querer do governo, dinheiro para recepção do aviador Carlos Bleck.

Agora é um patricio que com o apoio do outro está fazendo o seu jogo para conseguir que o governo crie um lugar de inspector das comunidades para aquele ficar servido.

Tudo isto parece fantastico, mas afigura-se-nos que alguma coisa de verdade deve existir no que se conta. E as comunidades estão de braços cruzados, quando desde já deviam protestar, mostrando a inutilidade da creação do lugar de inspector que não represeuta outra coisa senão uma autentica sinecura Quando acabará a nociva tutela oficial sobre as Comunidades?

J. J. da Cunha

D. Mateus d'Oliveira Xavier

Nesta hora em que os nossos irmãos catolicos que constituem metade da população deste nosso territorio sofreram um profundo golpe com a morte do seu Arcebispo e patriarca das Indias Orientais, o sr. D. Mateus d'Oliveira Xavier, mal nos iria se o *Bharat* não os acompanhasse na sua dôr, provocada pelo passamento dum português ilustre que governou a cristandade do Oriente por longos anos.

As nossas informações confirmam o que muitas vezes ouvimos dizer: ter sido Sua Excia. um caracter nobilissimo e amigos dos deserdados da fortuna. E tanto assim é que no seu testamento legou tudo quanto possuia aos pobres desta nossa pobre terra.

Sua Excia não foi autoritario, como sucede com muitos que se ergueram da escala inferior áalta categoria; muito pelo contrario, foi modesto e conciliador.

O sr. D. Joaquim da Lima, arcebispo de Bombaim pôz em fóco, no elogio funebre que proferiu na Sé Patriarcal, as excelentes qualidades que exornavam o ilustre morto, resumindo-lhe toda a vida.

O *Bharat* sente profundamente a morte do ilustre Patriarca.

Este numero foi visado pela Censura.

ECOS E CRITICA

ESTA' CERTO

O bissemanario marganense *A Terra* publicou na sua edição de 25 do corrente a seguinte local da epigrafe *Dinheiro e Patriotismo*:—

"Em uma edificante peregrinação patriótica se encontra o Mahatmá Gandhi. Faz *quète* e dão-lhe bolsas recheiadas de rupias.

Em Goa é doutra loiça o civismo. Querem festejar o centenario do inclito Francisco Luis Gomes á custa das inermes Comunidades, os eternos bodes expiatórios e quando os accionistas Abreus reclamem, não se fazem demorar conces dos zelosos que de sua algibeira não dão um real se quer."

O ilustre colega não ignora, certamente, aquele celebre adagio que diz: *cada terra com seu uso e cada roca com seu fuso.*

Ora, o patriotismo em uso na nossa terra não tem nada de comum com o usado no pai. do Mahatma Gandhi e outros que sacrificam tudo — dinheiro e até vida — em beneficio de seus compatriotas.

O nosso patriotismo não ultrapassa a *meta* do dinheiro com medo de que este *vil metal* o conspurque e o inutilise. E, prudente e acautelado como o é, o nosso patriotismo guarda a moeda sonante bem guardada em um cofre oculto não se sabe em que misteriosa região, mas sempre fechado a sete chaves.

Não admira, porisso, que os *patriotaças di cá* pratiquem o patriotismo berrando e cerrando o seu dinheiro nas caixas economico—domesticas.

E' que *cada terra com seu uso...*

Está certo !

ALI E AQUI

Em Bardoli desenvolveu-se forte reacção popular contra o aumento da contribuição predial pretendido pela burocracia britanica. Esta teve que ceder por fim e a pretensão oficial do aumento do imposto desfez se. Isto no *paiz dos subditos* !

Em Gôa, houve; tambem, reclamações populares contra o indevido e injustificado acrescimo de taxas de bilhetes de lanchas de carreiras da N. F entre Pangim e Betim-Verem e vice versa. O nosso governo, ¿ como é que procedeu perante o *barulho* público ? Não tugiu nem mugiu. E consentiu que o referido acrescimo permanecesse inalteravel. Isto numa *patria livre de cidadãos livres*.

¿ Que flui dos factos relatados ? Que certas palavras na Politica não tem o significado que os dicionarios lhes atribuem.

CENTENARIO DE FRANCISCO LUIS GOMES

A Comissão delegada do Congresso Provincial da India Portuguesa tem a honra de solicitar a presença de V. Exma. ao lançamento da pedra fundamental do monumento que se vai erigir em honra do eminente parlamentar e escritor Francisco Luis Gomes, celebrando o centenário do seu nascimento que hade realizar, com assistencia de S. Exa. o Encarregado do Governo ás 17, 30 h. de 31 do corrente mês, no Campal desta cidade; favor que desde já agradece.

Nova Gôa, 21 de Maio de 1929.

A Comissão

Antonio Maria da Cunha
Antonio Peregrino da Costa
Olivio Barjona da C: Pinto
Cristovam Fernandes

AGRADECENDO

O sr. P. G. Virgincar, de Margão, único agente em Gôa, dos automoveis e *caminhões* de marca *Chevrolet* inaugurou no dia 24 do corrente a introdução do novo modelo de seis cilindros da mesma marca.

Solene foi a festa. Numerosa a gente de todas as classes e posições sociais que a ela acorreu a convite do ativo agente. Agradavel a impressão que os convidados tiveram do brilhantismo da inauguração.

Ao nosso anunciante sr. Virgincar, que em pouco tempo notabilisou a sua agencia, agradecemos o convite para a solenidade, tão pomposamente realisada.

SIMPLESMENTE ...

Lê-se:

"Sob a epigrafe "O comercio de Gôa" o *Times of India*, de 18 do corrente, dando a nota das importações e exportações de Gôa, diz que a India Portuguesa é um dos rarissimos paizes do mundo em que a diferença entre a importação e a exportação seja tão notavel. Salienta tambem o facto de sendo o total na importação 18.432 rupias o valor das mercadorias importadas de Portugal seja apenas de 180.887 rupias.

A maior parte das importações são da India Inglesa, principalmente de Bombaim. A enorme diferença de 180 laques de rupias entre a importação e a exportação é suprida pelas remessas, feitas pelos emigrantes. A emigração é, portanto, conclue o *Times*, o principal substentaculo do paiz; e, se não fôsse êste, triste seria a sua sorte."

Não haja dúvida. Se não fosse a emigração, triste seria a nossa economica situação.

Simplesmente, impende-nos o dever de envidarmos os nossos melhores esforços, tendentes a avivarem nos ilustrados o interesse por aquele factor equilibrador das nossas finanças.

BANCO N. ULTRAMARINO

Este Banco teve a amabilidade de nos oferecer um exemplar do relatorio e contas, referentes ao exercicio de 1928.

Fundado em 1864, o Banco N. Ultramarino tem ido sucessivamente progredindo no caminho de finanças, por forma que, actualmente, representa uma das mais solidas casas bancarias do mundo inteiro.

Em contribuições e renda pagou em 1928 ao Governo a consideravel importancia de 6920 contos de reis.

O exemplar contem, tambem, o parecer do Conselho Fiscal e o Balanço.

Obrigados pelo oferta.

PROTECÇAO AOS ANIMAIS

Em todos os paises civilisados existem sociedades protectoras aos animais.

A loura Albion principalmente, dá aos animais todo o carinho da sua alma paradoxalmente, sensitiva. Ainda há pouco lemos na revista "Civilização", um interessante artigo acerca de um hospital aos cães, instalado em Lisbôa e onde clinicos especializados dispensam aos animais os auxilios da sciencia médica.

Aqui, entre nós nada disto existe. Nem hospitais nem sociedades protectoras...

Quando as proprias criaturas humanas morrem á mingua de assistencia medica- evidentemente que nada se pode exigir a favor de outros animais...

Mas, por Deus, haja piedade com as bestas de carga, ao menos. Se não lhes prodigalisam recursos da sciencia médica, tambem não lhes vergastem o costado com chicotadas furiosas...

E' vulgar deparar na rua êste sspectaculo degradante:- um cocheiro aguardentario, todo esbaforido, vergastar o animal que não pode com a carga !

E' contra essa desumanidade revoltante— que o Governo tem de tomar medidas. Medidas que valhem por assistencia merecida aos animais.

(De *O Heraldo*)

F. L. GOMES

Realizou-se em 26 do corrente a anunciada sessão solene no "Gremio Regional" de Carmonã, em homenagem á F. L. Gomes, tendo-se colocado no salão do mesmo o seu retrato a oleo.

Agradecemos o convite para a mesma solenidade.

मराठा गायक परिषद

पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक मराठा समाज–गोवें या संस्थेच्या विद्यमानें भरणाऱ्या वार्षिक शिक्षण परिषदेचें पांचवें अधिवेशन शिरोडें येथील श्रीकामाक्षा देवीच्या सभामंडपांत गेल्या ता, २०, २१ मे १९२९ [सोमवार, मंगळवार] रोजीं भरलें होतें. अहमदाबादच्या गुजराथ कॉलेजचे इंग्लिश भाषा आणि तर्कशास्त्र या विषयांचे प्रोफेसर श्री. रा. रा. रामचंद्र नारायण वेलिंगकर बी ए. (आक्सफर्ड) यांची अध्यक्षस्थानीं योजना झाली होती. स्वागताध्यक्ष मुंबई विश्वविद्यालयाचे वाचनालयाधिकारी रा. रा. सुंदरराव रायकर बी. ए. हे होते.

सुमारें १२ वर्षांपूर्वी याच गावां मराठा गायक समाज या संस्थेच्या विद्यमानें, ज्ञातिसंमेलन भरलेलें ज्यांनीं पाहिलें असेल त्यांना गेल्या परिषदेचें विशाल व सार्वजनिक स्वरूप पाहून अतिशय आनंद झाल्याशिवाय राहिला नाहीं, व या समाजाची उन्नति होत असतां व पर्यायानें अखिल हिंदु समाजाचीहि उन्नति होणार ह्याबद्दल पूर्ण निश्चिति झाली आहे.

सभामंडपास माळा–पताका इत्यादिकांनीं सुशोभितपणा आणला होताच; पण इतस्ततः लाविलेलीं संस्कृत सुभाषितांतील व मराठी कवींचीं वाक्यें; त्याप्रमाणें देवादिकांच्या व राष्ट्रधुरीणांच्या तसबिरा, हीं पाहून स्वागत मंडळाच्या मार्मिकतेची कोणालाहि सहज खात्री पटत होती.

श्रीकामाक्षा देवालयाच्या दक्षिण भागीं, जरी पटक्यासह 'ॐ वन्देमातरम'चा भगवा झेंडा उभारला होता. सकाळ संध्याकाळ झेंडा–वंदन कार्यक्रम होत असे. त्या वेळची स्वयंसेवक दलाची शिस्त, झेंड्याविषयीं त्यांच्या ठायीं वसत असलेला ईश्वरसमपूज्यभाव, व या भावनाप्रधानांतःकरणानें ह्मटलें जाणारें "आर्य मातृभुमि तेरे । चरणोंमे शिर नमावूं" हें पद्य ऐकून प्रत्येक सहृदय श्रोत्या–प्रेक्षकाचें शरीर रोमांचित होऊन तो क्षणभर तरी तल्लीनतासुख अनुभवीत असे.

स्वयंसेवक दलांतील सैनिकांची संख्या सुमारें ५० होती. आठ वर्षांच्या कुमारापासून चाळीस वर्षांच्या प्रौढापर्यंत; त्याप्रमाणेंच मराठी दुसऱ्या इयत्तेपासून बी. ए. पर्यंत; शिक्षण घतलेल्या तरुणांनीं स्वयंसेवकदलांत नांवें नोंदलीं होतीं. त्यांच्या शिस्तीप्रमाणें विनय, कार्यतत्परता, हुशारी, ऐक्य इत्यादि गुणांमुळें प्रेक्षक पाहुणे आणि प्रतिनिधि यांना कोणतीहि गैरसोय भासली नाहीं.

मागील सर्व परिषदांत फक्त गोमांतकांतीलच प्रतिनिधि परिषदेस येत असत. ह्या वर्षांपासून मुंबई, सांवंतवाडी, रत्नागिरी बेळगांव, कारवार इत्यादि ठिकाणांहूनहि प्रतिनिधि येऊं लागल्यानें परिषदेचें कार्यक्षेत्रहि वाढलें आहे.

सारस्वतादि पुढारी ज्ञातींतील विद्वान आणि धनिक गृहस्थांच्या आगमनानें सर्व उच्चासन आणि अर्धाअधिक सभामंडप भरून गेला होता. यावरून या समाजानें चालविलेल्या कार्याबद्दल इतर ज्ञातींची सहानुभुति व सहकारिता अनुभवास येऊन सर्वांचींच अंतःकरणें आनंदातिशयानें भरून गेलीं होतीं

सभा मंडपाचा डावीकडील भाग स्त्रियांकरितां राखून ठेवला असून त्यांची व्यवस्था कु. केशरबाई शिरोडकर या विदुषीकडे सोंपविलेली होती; शिवाय देवालयाचा चौकहि स्त्रीसमुदायानें भरून गेला होता.

एकंदर जनसमुदाय सुमारें एकहजार तरी असावा.

परिषदेंत गायिलीं गेलेलीं, (ईश्वरस्तवन, सभाजनस्वागत, अध्यक्ष स्वागत, आणि कोरस) चारहि पद्यें श्री. नारायण जनार्दन मांजरेकर ह्या तरुणानेंच केलीं होतीं; त्यामुळें त्यांत ह्या समाजास लागलेली ज्ञातिसुधारण्याची तळमळ, महत्वाकांक्षा, प्रयत्न करण्याचा दृढनिश्चय हीं प्रतिबिंबित झालेलीं दिसत होतीं. हीं पद्यें चार मुलींकडूनच गायलीं गेल्यानें त्यांतहि एकप्रकारचें मार्मिकपण दिसून येत होतें.

स्वागताध्यक्ष श्री. सुंदरराव रायकर बी. ए यांनीं आपल्या भाषणांत शिरोडें गांवचा प्राचीन इतिहास सांगून अर्वाचीन महत्व सांगितलें. मराठा गायक समाज हा उत्तरेस क्वेट्टापासून दक्षिणेस श्रीरामेश्वरापर्यंत ठिकठिकाणीं पसरला आहे; हेंहि सांगितलें. मुंबईंत हा समाज सुमारें ७५ वर्षांपूर्वीं शिक्षण संपादूं लागला, त्यावेळीं ह्या समाजांत होऊन गेलेल्या रा. ब. कै. हारिचंद्र तालचेरकर, कै. बाबा वेलिंगकर, कै. मुकुंद इंजिनियर याच्या कामगिरीचें वर्णन करून आजहि या समाजांतील डॉ. मुळगांवकर, डॉ. धारगळकर, प्रो. वेलिंगकर, बॅ. वेलिंगकर यांच्यासारखी मंडळी कशी मान्यता मिळवीत आहे तें सांगून आपल्या ज्ञातींत सर्व पदवीधर, कवि, लेखक जरी आज असल्याचें दिसत आहेत; तरी आय. सी. एस् अद्याप नसल्याचें सांगून ती उणीव लौकरच अध्यक्षांचे धाकटे बंधु भरून काढतील अशी आशा प्रगट केला.

गोमांतकांतील शिक्षणविषयक माहिती सांगतानां या समाजांतील लोक सुमारें ५० वर्षांपासून शिक्षण संपादन करूं लागले असून, त्यावेळीं कै. आनंदराव शिरोडकर यांच्यासारखे गृहस्थ इकडील सरकार–दरबारांत मान्यता पावले होते, हें सांगून ज्ञातीच्या मराठी शिक्षणाचें वर्णन केल्यानंतर पोर्तुगीज शिक्षण प्रसारक मराठा समाज या संस्थेच्या प्रयत्नानें किंवा स्वतःच्या प्रयत्नानें ज्ञातीच्या विद्यार्थ्यांची झालेली शिक्षणविषयक प्रगति वर्णन केली. आणि सांगितलें कीं, ही प्रगति पाहून समाधान मानून स्वस्थ बसतां नये; हें प्रमाण आपल्या तीस हजार लोकसंख्येंत अगदींच अल्प आहे हें न विसरतां यापेक्षां नेटानें प्रयत्नास लागलें पाहिजे.

नंतर गायन–नर्तन या अत्यंत कष्टसाध्य व उपयुक्त कलांचा इंग्लंडसारख्या सुधारलेल्या देशांतील शिक्षणक्रमांतच प्रवेश झाला असून, आमच्या लोकांच्या व्यभिचार व्यवसाय संगतीमुळें इकडे या धंद्यास अगदींच हीनत्व प्राप्त झालेलें आपणास दिसून येतें. तरी आमच्या समाजांतील भगिनींनीं सुनीतिमार्गावलंबन करून परंपराप्राप्त अशा या धंद्याचा नांवलौकिक वाढवावा अशी विनंती केली.

या परिषदेच्या मागील अधिवेशनाचे अध्यक्ष बेळगांवचे डॉ. श्री. रा. रा. गोविंदराव शांताराम कोवाडकर एल. सी. पी. एस यांनीं समाजाच्या एक वर्षांतील प्रगतीचें समालोचन करून जर तरुण तरुणी सर्वस्वावरहि लाथ मारून समाज कार्य करून दाखवितील तरच मान्यमान्यता मिळेल असें जोरदार भाषेंत सांगितलें.

[बातमीदार]

वर्तमानसार

—कुंकळ्ळी येथील 'ज्ञानप्रसारक समाज' या संस्थेचा चतुर्थवार्षिक समारंभ ज्योतिर्भूषण नारायण अनंत ना. पाटणकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं ता. २२ बुधवार रोजीं थाटानें पार पडला. प्रथम विद्यार्थ्यांनीं 'महाराष्ट्राचें पावनतीर्थ' ही नाटिका अभिनयपूर्ण रीतीनें करून दाखविल्यानंतर श्री. नारायण भास्कर नाईक, संपादक 'भारतमित्र' यांचें 'ग्रंथसंग्रहालयाची परंपरा' व श्री. वासुदेव विठ्ठल देसाई प्रभू यांचें 'ज्ञानाचा व्यावहारिक उपयोग' या विषयावर सुश्राव्य व विद्वत्तापूर्ण भाषणें झालीं. नंतर अध्यक्षांनीं एक तासपर्यंत सुंदर समारोप केल्यानंतर हार; तुरे, मवामिठाई वाटण्यांत येऊन समारंभ समाप्त करण्यांत आला.

—श्रीमंत सांतबा घनःश्याम शेणवी कुंडईकर हे कालवश झाल्याचें दुःखद वृत्त येथें नमूद करण्यास आह्मांस अत्यंत वाईट वाटत आहे. कुंडईच्या श्रीमंत कुंडईकरांच्या घराण्यांतील ते वयोवृद्ध गृहस्थ असुन, त्यांचा स्वभाव मनमिळाऊ व शांत होता. 'राखावी बहुतांचीं अंतरें' हें तत्व श्री. सांतुबाबाच्या रक्तांत मुरलें होतें, इतकें सांगितलें ह्मणजे, त्यांच्या प्रेमळ स्वभावाची वाचकांस कल्पना होईल. मृताच्या आत्म्यास परमेश्वर शांति देवो !

—गेल्या ता. १७ रोजीं व्हास्को डी गामा येथें नव्या पोर्तुगीज तार ऑफिसचा उद्घाटन समारंभ पार पडला. या समारंभास बराच जनसमूह जमला होता.

—खोट्या सहीच्या पावतीनें पणजीच्या बांक नासियोनाल उल्त्रामारीनु संस्थेंतून पैसे उठवण्याचा प्रयत्न केल्याबद्दल एका इसमाला पकडण्यांत येऊन त्याला लगेच पोलीसच्या स्वाधीन करण्यांत आलें.

—लंडनचें पार्लमेंट बरखास्त करण्यांत येईल, असें ह्मणतात.

—पणजी, कुरतोरीं व आणखी कित्येक ठिकाणीं 'ग्रीपची' सांथ जोरांत असल्याची वार्ता आहे.

—चिपळूणचे प्रसिद्ध वकील व नामांकित मराठी कवि व नाटककार श्री. व्ही. एल. बर्वे बी. ए. एल एल बी. हे शिरोडें येथील मराठा–गायक– परिषदेला भारताचे प्रतिनिधि या नात्यानें उपस्थित होते. आमच्या विनंतीला मान देऊन आमचें प्रतिनिधित्व स्वीकारल्याबद्दल, साहित्यसेवक बर्वे यांचें आह्मीं आभारी आहों.

—पूर्वी प्रसिद्ध झाल्याप्रमाणें कवळें येथील श्रीशंकराचार्य मंदिरांत श्री. भार्गव सखाराम जुवेकर यांचे हस्तें मोठ्या थाटानें श्रीमदशंकराचार्य जयंत्युत्सव समारंभ साजरा झाला. विशेष आनंदाची गोष्ट ह्मणजे येथील सारस्वत ब्राह्मण मंडळींनीं अत्यंत परिश्रम करून जें सहाय्य केलें आहे, त्याबद्दल त्यांचें अभिनंदन करावें तेवढें थोडेंच होणार आहे. या उत्सवास गोमांतकांतील सर्व सनातन धर्माभिमानी शिष्यवर्गानीं एकत्र जमून निर्विघ्नपणानें तो पार पाडला.

—'चिखली सर भांडारकर विद्यालयाचा बक्षीस समारंभ मंगळवार ता. ३० एप्रिल रोजीं रा. श्रीपादराव विनायक शिवेश्वरकर, बी. ए. यांच्या अध्यक्षतेखालीं झाला, प्रथम रिपोर्ट वाचन झाल्यावर परीक्षेंत यशस्वी झालेल्या विद्यार्थ्यांस अध्यक्षांच्या हस्तें बक्षिसें देण्यांत आलीं. नंतर रा. शां. गो. लाड, बी. ए. आदिकरून बऱ्याच सद्गृहस्थांचीं मुलांस उद्देशून उपदेशपर भाषणें झालीं. अध्यक्षांचें भाषण बरेंच जोरदार व विद्यार्थ्यांच्या मनांवर बिंबण्याजोगें झालें. त्यानीं प्रथम विद्यालयाचा पूर्वेतिहास सांगून मुलांच्या शारीरिक शिक्षणाची उपयुक्तता दाखविली व विद्यार्थ्यांचीं कर्तव्यें त्यांस नीट समजावून दिलें. शेवटीं अध्यक्षांचें आभारप्रदर्शन झाल्यावर सभा विसर्जन झाली.

—गोव्याचे शेवरोलेट कंपनीचे सोल एजंट रा. पांडुरंग गोपाळ विर्जिनकर यानीं गेल्या ता. २४ रोजीं त्या कंपनीच्या अभिनव मोटार नमून्याचा अनावरण समारंभ मोठ्या थाटानें साजरा केला. समारंभास शेंकडो लोक उपस्थित होते. आमंत्रणाबद्दल भारत रा. विर्जिनकरांचा आभारी आहे.

पहिल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङमय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाल उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २०१४

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन्न)

श्रीदासबोध मासिक

(५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत
प्रासिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.
समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें. कालमानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्यां स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
(२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
(१) तत्वज्ञानाची सरणी
(२) राजकीय प्रवृत्ति
(३) 'धर्म' विषयक भावना
(४) सामुदायिक संघटन
(५) सत्य न्याय नीतीचीं वंर्धन
(६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
[४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमीतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहीराती] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ANNO XIV Nº 11

QUINTA-FEIRA, 13 DE JUNHO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Novos escravos de Goa

(*Conclusão do numero anterior*)

O que sobretudo é necessario que o nosso público saiba é que a situação dos *cidadãos* portugueses é particularmente digna de lastima. Os *subditos* britanicos tem os seus contratos escritos, enquanto os nossos patricios não possuem nenhum documento e nenhuma garantia. São levados como se fossem gado. Os indianos da India Britanica demoram-se nas plantações sómente alguns mezes e a sua viagem de ida e volta é garantida pelas agencias de recrutamento, como obriga a lei de *indentured labour* que vigora na India desde a memoravel campanha levantada pelos nacionalistas indianos contra os processos encapotados de escravatura, usados pelos ingleses nas suas plantações do Assam e de Ceilão. Até nisso a situação dos goeses é inferior á dos subditos britanicos e só se compara com a dos subditos de alguns rajás retrogrados!

Essa é a lição dos factos, mais edificante e demonstrativa do que todas as declarações pomposas sobre as gloriosas tradições liberais, o regime igualitario do colonialismo portugues e outras lérias que já estamos enfastiados de ouvir nos discursos que se fazem em ocasiões solenes. O nosso governo não soube impedir que se explorasse ignobilmente a nossa classe trabalhadora nem se empenhou, como devia, quando a denuncia desse caso foi feita em publico, em expatriar esses desgraçados condenados aos trabalhos forçados perpetuos!

Os nossos governantes permanecem insensiveis e imperturbaveis quando lhes seria tão facil obter, por interm edio dos seus consules, essa repatriação que se impõe á consciencia dum paiz que se diz civilisado.

A extraordinaria inacção do governo foi objecto de estranhamento até por parte da imprensa indiana da India Britanica que se referiu ao caso como a um acto de desumanidade, inimaginavel num paiz que presa a sua dignidade nacional. Mas a nossa imprensa "estructuralmente portuguesa" fez, de proposito deliberado, o mais completo silencio em volta dessa crueldade sem nome e só se lhe referiu para protestar contra as declarações do delegado do Comité Goez do Congresso Nacional Indiano que a citou como exemplo da condição degradante a que está reduzido o povo de Gôa. Os pretendidos representantes da opinião pública conservaram-se mudos e que dos mostrando ignorar um facto de tamanha gravidade. Os bonzos do Congresso Provincial, que se agitam tanto quando se trata de festejar banqueiros de quem podem esperar favores, permaneceram indiferentes perante essa ignobil exploração do nosso povo trabalhador. Durante tres anos, nenhuma entidade oficial, nenhuma instituição popular se insurgiu contra essa injustiça!

E' já tempo de reagir contra essa situação intoleravel.

———

Este numero foi visado pela Censura.

Gen. M. de Amorim

Após uma longa doença e cruciantes sofrimentos cessou de existir o General Pedro F. Massano de Amorim, ilustre Governador Geral desta India Portuguesa, tendo governado esta Colónia um pouco menos de tres anos.

Chegou aqui logo a seguir a uma insubordinação militar, tendo embarcado, porêm, dias antes de ter rebentado a mesma.

S. Excia cumpriu as ordens superiores, como disseram então, fazendo marchar para a Metropole e Angola alguns dos militares implicados no movimento.

Nessa ocasião falou-se muito das suas qualidades de militar brioso e energico e delas deu bastas provas quando esteve desempenhando varias comissões de serviço nas Colónias Africanas, nomeadamente na região de Moçambique, onde trabalhou com afan e actividade para manter e substentar a soberania portuguesa que esteve periclitante no interior da Provincia.

S. Excia. chegou aqui cançado com anos de idade e com trabalhos executados nas Colónias Africanas com dedicação em prol da Nação; mas ainda quis empenhar-se pelo progresso e levantamento desta terra.

Mas para esse fim era necessario que tivesse colaboradores dedicados e inteligentes e se assim fosse era possivel que um e outro plano que tinha em vista poderia vir a ser uma realidade útil para a Colónia.

Aqui, no *Bharat*, como tambem na *Terra* combatemos alguns actos do seu governo mas com lealdade e sem outro fim, que não o de ver encaminhada melhor a sua acção governativa em beneficio desta terra, digna de melhor sorte; mas infelizmante prevaleceu sempre a opinião oficial e o finado governador não avançou quasi nada.

Reclamavam os povos desta terra a ponte de Cortalim, indispensavel em todos os sentidos; mas em vez desta, o Director sido das Obras Públicas empenhou se em que fosse construida a de Borim. E todos sabem a forma como foi adjudicada a sua construção, sendo, de resto, certo que esta última responsabilidade não cabe ao falecido saudoso Governador.

E' como se administra esta terra. A opinião oficial é soberana e as reclamações do povo só servem para encher colunas dos jornais.

O ex governador, sr. General Massano de Amorim, foi vitima de semelhantes opiniões oficiaes, ele que aliás era homem de grande inteligencia aliada a uma poderosa actividade. O general Massano de Amorim, como dizem, tinha um grande plano administrativo que não chegou a executa-lo. Deste plano fazia parte o inquerito agricola. S. Excia. iniciou este tendo fracassado logo aos primeiros passos. Fazendo parte da comissão respectiva, como membro eleito pelos agricultores do Norte, tivemos a fanqueza de fazer vêr a Sua Excia em uma entrevista e em sessão pública, a nossa opinião de que, da forma como se queria faze-lo, o resultado seria negativo. E, de facto, não tardou muito que S. Excia. experimentasse logo um desengano.

Já lá vão os tempos em que

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरवार जेष्ट शु० ६ ष्टी शके १८५१

झांशीची संग्रामदेवता.

झांशीची राणी लक्ष्मीबाई हें नांव उच्चारतांच महाराष्ट्र महिलांच्या शौर्याचा आदर्श डोळ्यांपुढें उभा रहातो व प्रत्येक स्वाभिमानी मराठ्याचे अंतःकरणांत वीररसाच्या लाटा उठल्याशिवाय रहात नाहींत. तेवीस वर्षांच्या तरुणीनें सर ह्यु रोजगारख्या कसलेल्या इंग्रज सेनापतीस दे माय धरणी ठाय करणें ही एक अभूतपूर्वच कथा आहे. ह्मणून या रणरंगिणीचें जीवनचरित्र यथामति निवेदन करण्याचें योजिलें आहे.

झांसी शहर हें संयुक्त प्रांतांत असून बुदेल खंड या भागाची ती राजधानी आहे हें शहर विद्यांद्रिपर्वतांत वसलेलें आहे. आणि विद्यांचलाच्या टेंकड्या शहराच्या मध्यभागीं व आजुबाजूस विलसत असतात. चंदेल राजाच्या राजवटींत झांसी हा केवळ एक लहानसा गांव होता. आणि तेथें गोंड वगैरे रानटी लोक वसती करून होते. चंदेला नंतर या प्रांतांत खेंगार राजांचें राज्य झालें. त्याची राजधानी गडकोंडार येथें होती. खेंगारानंतर या प्रांतांत बुंदेल्यांचा अभ्युदय झाला. बुंदेलवंश कुलतिलक वीरसिंह देव याला ही जागा फार आवडली, आणि भौगोलिक दृष्टीनें दुर्दमनीय देखून एका डोंगराच्या उत्तुंग शिखरावर त्यानें एक किल्ला बांधला व त्याचें नांव बलवंतगड असें ठेविलें. जरी महाराजांनीं या जागेचें नांव बलवंतगड असें ठेवलें होतें, तरी त्याच्या बलाचा प्रत्यय अजून आला नव्हता, ह्मणून या गडाचें तें नांव जाऊन तो दुसऱ्या नावानें प्रसिद्ध झाला. पुष्कळ काळपर्यंत ओरछाधिशांची सत्ता राहिली. पण जेव्हां पूर्व बुंदेलखंड महाराज छत्रसालानें पराक्रमानें जिंकून घेतलें तेव्हां झांसी गड त्याच्या ताब्यांत गेला. महाराज छत्रसाल बुंदेलखंड यवनी सत्तेपासून स्वतंत्र करण्यास इच्छित असल्यानें मोंगलांशीं त्यांचीं वारंवार युद्धें होत. एके वेळीं मोंगलांचा माळव्याचा सुभेदार महंमदखान बंगश यानें एक मोठें सैन घेऊन महाराज छत्रसाल यांजवर आक्रमण केलें. महाराज या वेळीं फार वृद्ध झाले होते, आणि त्याचा वडील पुत्र हृदयशहा व कनिष्ट पुत्र जगतराज यांचें चांगलें नव्हतें. अशा स्थितींत अशा शूर सेनापतीच्या अधिपत्याखालीं अशा प्रबळ सेनेनें आक्रमण केलेलें पाहून महाराजांना घोर चिंता वाटूं लागली. तथापि त्यानें आपलें धैर्य सोडलें नाहीं. एका बाजूनें त्यानें महंमद खानाशीं युद्ध सुरू केलें आणि दुसऱ्या बाजूनें आपल्या एका निपूण भाटा करवीं श्रीमंत बाजीराव पेशवे यांस पत्र पाठवून सहाय्यार्थ याचना केली. आपल्या पत्रांत आपल्या स्थितीचें वर्णन करून त्यानें लिहिलें जो गति ग्राह्य गजेंद्र की; सो गति पहूंची आय। बाजी जात बुंदेलकी, राखहु बाजी राय। त्याचबरोबर त्या पत्रांत पेशव्यांचो स्तुति करून त्यांची तुलना परशुरामाशीं केली होती. ' द्वैउत उपेज ब्राह्मणा, भगु औ बाजीराव। उन मंटी रजपुतियां, तुम मेट्या तुरकाव। ह्या पत्रांमुळें पेशव्यांस बंगषाचीं अत्यंत चीड आली आणि त्यानीं त्यावेळीं आपला सरदार गोविंद नरसिंह बुंदेले यांच्या अधिपत्याखालीं महाराज छत्रसालाच्या सहाय्यार्थ वीस हजार सैन्य पाठविलें; त्यांनीं येऊन महंमदखानाचा पूर्ण पराभव केला. आणि मोंगलांचा अधिकार त्या प्रांतांतून पूर्णपणें नष्ट करून हिंदूंचा विजयध्वज सर्वत्र फडकाविला. या सहाय्याचें बक्षिस ह्मणून महाराज छत्रसालानें बाजीरावाला आपला सर्वांत जेष्ट पुत्र मानून आरण कमाविलेल्या राज्याचा एक तृतियांश बाजीरावाला दिला. त्यांत झांशी, गढामंगल, जालना, बांदा, हमीरपूर आणि सागर हे जिल्हे बाजीरावाच्या वांट्याला आले. आणि याप्रमाणें बुंदेलखंडावर मराठ्यांची सत्ता स्थापन झाली व या प्रांताचा सुभेदार ह्मणून गोविंदपंतांची पेशव्यांकडून नेमणूक करण्यांत आली.

यावेळीं झांसीच्या किल्लावर इंद्रगिरी गोसावी नांवाचा अधिकारी होता. त्यानें किल्ला मराठ्यांच्या ताब्यांत द्यावयाचें नाकारलें ह्मणून मराठ्यांचा सरदार नारोशंकर यानें किल्ल्यावर आक्रमण केलें व किल्ला हिसकावून घेतला. नारोशंकरानें ओरछाच्या राज्यांतीलहि कांहीं मुलुख जिंकून आपल्या राज्यास जोडला. गोविंदपंतानंतर पुणें दरबारकडून नारोशंकर, माधवजी गोविंद, बाबूर व विश्वासराय लक्ष्मण इत्यादि सुभेदार झांसीच्या सुभ्यावर नेमण्यांत आले. शेवटीं रघुनाथराव हरी व त्याच्यामागून शिवराम भाऊ नेवाळकर यनां सुभेदार नेमण्यांत आलें. यानें शत्रूंच्या हल्लयापासून बचाव होण्याकरितां झांसी शहराच्या समोंवतीं एक भक्कम कोट बांधिला. तो आजहि दृष्टीस पडतो. शिवरामभाऊच्या नंतर झांसीची सुभेदारी त्याच्याच वंशांत कायम राहिली.

जेव्हां वसईच्या तहास अनुसरून पेशव्यांनीं छतीस लाख उत्पन्नाचा मुलुख इस्ट इंडिया कंपनीला तोडून दिला तेव्हां बुंदेलखंडावर जो पेशव्यांनां अधिकार होता तो कंपनीला प्रास झाला. आणि झांसीचा सुभेदार आणि कंपनी ह्मांचा संबंध आला. त्या संबंधास अनुसरून शिवरामभाऊंचा पणतू रामचंद्रराव यांस राजा ही पदवी व सनद मिळाली. त्यानंतर रघुनाथराव हा झांसीचा राजा झाला आणि त्यानंतर गंगाधरराव हा राजा झाला. रणरागिणी महाराणी लक्ष्मीबाई ही याच गंगाधररावांची पत्नी होय.

सन १८१८ मध्यें दुसऱ्या बाजीरावानें इंग्रजांच्या हातावर राज्यलक्ष्मीचें उदक सोडून ब्रह्मावर्तास हरि हरि ह्मणत काळ कंठण्याचें पसंत केलें. ह्मा बाजीरावाला दोन भाऊ होते, त्यापैकीं अमृतरावानें चित्रकुट जवळ करवी नामक ठिकाणीं राहण्याचें पसंत केलें. ह्मालाहि इंग्रजांकडून वार्षिक वृत्ति मिळत असे. याच्या विशाल राजवाड्याचे अवशेष अजूनहि करवीमध्यें आहेत. बाजीरावाच्या दुसऱ्या भावाचें नांव चिमणाजी अप्पा असें होतें. त्यानें काशीवास पत्करिला आणि आठ लाख वार्षिक वृत्ति घेऊन तेथें राहूं लागला. जेव्हां पेशव्यांचा वंश पुण्याहून ह्मा भिन्नभिन्न ठिकाणीं आला, तेव्हां त्यांच्याबरोबर त्याचे कित्येक सरदार ह निघून आले, आणि त्याचे आश्रित होऊन तेथें राहूं लागले.

सातारा जिल्ह्यांत वांई नामक एक मोठा गांव आहे. या गांवचे कृष्णराव तांबे नामक एक ब्राह्मण पूर्वी पेशवाईत चांगल्या अधिकारावर होते. त्याचा पुत्र बळवंतराव पेशव्यांच्या सैन्यांत अंमलदार होता. बळवंतरावाचा मुलगा मोरोपंत तांबे हा दुसरा चिमणाजी अप्पांचा आश्रित व विश्वास पात्र होता. पेशवाईचा अंत झाल्यावर चिमणाजी अप्पाबरोबर तो काशीस जाऊन राहिला. तो तेथें चिमणाजी अप्पाचा खाजगी कारभारी होता. ह्माच्या बायकोचें नांव भागिरथीबाई असें होतें ह्माच दांपत्याच्या पोटीं आमची चरित्रनायिका महाराणी लक्ष्मीबाई हिचा जन्म झाला. १५ नव्हेंबर सन १८३५ मध्यें काशी येथें भारतवर्षास ललामभूत असलेली ही वीरवनिता जन्मास आली. बालवयांतच ती अत्यंत सुंदर दिसत असे. तिची कांति केवळ अवर्णनीय होती आणि सामुद्रिक लक्षणावरून ती साक्षात लक्ष्मीच जन्मली आहे असें दिसून येत होतें; जन्मकुंडली पाहून ही राणी होईल असें ज्योतिषानीं भाविष्य केलें, परंतु केवळ पन्नास रुपये मासिक वेतनावर निर्वाह करणाऱ्या मोरोपंताला तें भविष्य खरें होईल असें स्वप्नांतसुद्धां वाटलें नाहीं. मोरोपंतानें त्या कन्येचें मनुबाई असें नाव ठविलें. दुर्दैवानें यानंतर थोडक्याच कालानें मोरोपंताचे आश्रयदाते चिमणाजी अप्पा कैलासवासी झाले. यामुळें त्याला जग शून्य झालें, परंतु बाजीरावानें आपल्या बंधूच्या सेवकाला आपणाजवळ बोलाविलें. मोरोपंताला कोणाच्या तरी आश्रयाची आवश्यकताच होती तें ब्रह्मावर्तात राहून आनंदानें आपलें जीवन व्यतीत करूं लागले.

ब्रह्मावर्ताला आल्यानंतर मोरोपंताचें जीवन सुखमय झालें; परंतु निष्ठुर दैवाला त्याचें सुख पाहवलें नाहीं. मनुबाई तीन वर्षांची असतानांच त्यांची पत्नि निवर्तली. आणि कन्यापालनाच्या चिंतेनें त्याचें जीवन संकटमय करून टांकलें. धन्याची सेवा करतानांहि त्याला आपल्या कन्येला जवळ बाळगावें लागत असे. यामुळें बालिका मनुबाई पुरुषांतच वाढली. बाजीराव तर तिच्यावर आपल्या कन्येप्रमाणेंच प्रेम करीत असत. त्यानें नानासाहेब व रावसाहेब यांच्याप्रमाणें तिलाहि मर्दानी शिक्षण देण्यास सुरवात केली. नेम मारणें, भाला फेंकणें, सेना संचालन करणें या कलांत ती लवकरच निष्णात झाली. नानासाहेब व रावसाहेब कौतुकानें तीला लक्षपूर्वक युद्धकलेचें शिक्षण देत. जर कधी त्यांच्यामध्यें कांहीं वितुष्ट आलें तर नानासाहेब बहिणीप्रमाणें मनुबाईची समजूत करीत. एकवेळ असें झालें कीं, रावसाहेब व नानासाहेब हत्तीवर बसुन हवा खाण्यास निघाले होते. मनुबाईनेंहि आपण हत्तीवर बसून फिरावयास जाणार असा आग्रह धरिला. परंतु त्या दिवशीं खेळांत कांहीं वितुष्ट आल्यामुळें मनुबाईस बरोबर नेण्याचें नानासाहेबानें साफ नांकारलें व हत्ती पुढें चालविला. ह्मा नानासाहेबांच्या निष्ठुर कृत्यामुळें मनुबाईस एकदम रडूं आलें व ती ओक्साबोक्शीं रडूं लागली. तेव्हां मोरोपंतानें तिला रागें भरून ह्मटलें कीं मनू माझे ऐक. नानासाहेब राजपुत्र आहे. त्याची तुझी सर कशी होईल. तो हत्ती घोड्यांचा मालक आहे. तुझ्या दैवांत हत्ती घोड्यांचें सुख लिहिलेलें नाहीं. ह्मा पित्याच्या बोलण्यानें लक्ष्मीबाईस अधीकच रडूं कोसळलें. ही गोष्ट रात्रौ बाजीरावाच्या कानीं जातांच त्यानें नानासाहेब व रावसाहेब यांस आपल्या जवळ बोलावून आणलें व मनुबाईस पाठच्या बहिणीप्रमाणें मानून, तीला कधींहि अंतर देणार नाहीं अशी त्यांच्याकडून शपथ घेवविली. त्या दिवसापासून उभय राजपुत्र तीला आपली बहीणच मानू लागले आणि सुदैवानें हा त्यांचा प्रेमसंबंध वाढतच गेला. भाऊबीजेच्या दिवशीं महाराष्ट्रीय पद्धतीप्रमाणें मनुबाईच उभय राजपुत्रांना ओवाळीत असे.

—फातेंपे येथें श्रीशारदा सेवक मंडळ संस्थेचा वाढदिवस जेष्ट शु० १० मी सोमवार तारीख १७।६।२९ रोजीं होणार असून यादिवशीं संध्याकाळीं श्रीसत्यनारायणव्रत व रात्रौ व्याख्यानादि कार्यक्रम होणार आहेत. तरी सदर उत्सवास सर्व आर्यबंधु भगिनिनीं हजर राहून संस्थेस आभारी करावें, अशी कृष्ण वासुदेव प्रभू चिमुलकर, सं. से. हे विनंति करतात.

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

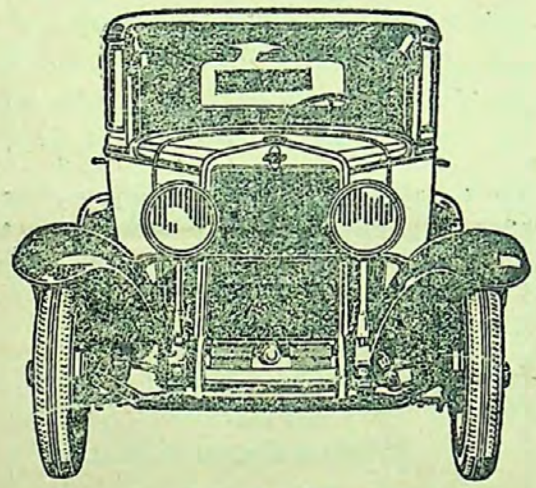

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomenda-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruario

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

os governadores faziam o que lhes apetecia. Hoje a fiscalisação é rigorosa. Se há alguns jornais nas mãos dos funcionarios publicos que nada dizem ou andam a tecer lôas ao poder, há um ou outro, pelo menos, que dizem verdades com respeito á administração desta terra que nas mãos habeis de algum governador inteligente e pratico podia prosperar. Infelizmente, porém, governadores veem e governadores vão e a Colónia continúa na mesma, sem algum progresso real.

E' necessario não olvidar que o sr. General Massano de Amorim era amigo do povo desta terra. Solicitamos pessoalmente duas vezes intervenção de S. Excia numa justa pretensão dos nossos emigrantes da Colónia de Kenia e o ex-governador empenhou-se em satisfaze-la. Referimo nos á substituição de passaportes pelas *Letters of recommendation*. E' um serviço que os nossos emigrantes, funcionarios do governo daquela Colónia devem á solicita intervenção do sr. General Massano de Amorim.

Neste mesmo jornal tornamos público mais de uma vez que o sr. General era probo e honesto e sobretudo parcimonioso com respeito ás despezas públicas e repetimos, agora que S. Excia. deixou de pertencer ao rol dos vivos — que ele durante todo o tempo que governou esta Colónia, empenhou se sempre na economia das finanças publicas, não sancionando verba alguma que não estivesse orçada ou que não fosse de absoluta necessidade.

Incontestavelmente foi, portanto, um bom administrador das finanças publicas e parcimonioso na aplicação dos dinheiros do Estado.

Com estes predicados que possuia a sua administração podia ter sido notavel e uma das melhores se estivesse cercado de pessôas que o auxiliassem inteligentemente para o levantamento economico e progresso desta terra.

Lamentando o passamento de Sua Excia. curvamo-nos reverente perante o seu atáude. E o *Bharat* associa-se a esta homenagem de consideração e respeito por quem foi na vida um português grande e sincero e de antiga tempera.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

GEN. M. DE AMORIM

Em outro lugar, publicamos um artigo dedicado ao recem-falecido Governador sr. Massano de Amorim.

Sua Excia. foi amigo carinhoso do Povo, dos pequenos a quem abria, de par em par, as portas do Palacio para os ouvir com interesse. Coisa rara nos governos que lhe antecederam.

Sua Excia. foi tambem um portuguez, na mais rigorosa acepção da *palavra*, como o demonstrou em Patua, preferindo morte torturosa e breve á prolongação suave e serena de vida, á custa do sangue que não fosse portuguez.

Portuguezes como o falecido General representam legitimo orgulho da Nação a que pertencem e glorioso titulo de honra á raça que os produz.

Prestando esta despretenciosa mas sincera homenagem ás elevadas virtudes do saudoso extincto, o *Bharat* não faz outra coisa senão cumprir um dever, ditado por sua consciencia, limpa e imparcial.

... SEM FAVOR

O sr. Antonio Filipe Pereira, ilustre director dos Serviços dos Correios e Telegrafos da India é um funcionario que trabalha inteligentemente, procurando sempre atender com solicitude ás necessidades públicas, dependentes das delicadas funcções que desempenha.

O *Relatorio e Estatistica* da referida Direcção, correspondentes ao ano civil de 1927 corroboram plenamente o que acabamos de avançar.

São factos e factos concretos. E contra estes não ha argumentos que lhe suprimam a força natural.

Para os leitores poderem fazer uma palida idêa do consciencioso trabalho do sr. Pereira, tomamos a liberdade de trasladar para as colunas de *O Bharat* as suas *Conclusões* cuja leitura os convencerá de que as elogiosas referencias dedicadas pelo nosso modesto jornal ao activo director dos Serviços de que se trata, são lhe bem merecidas.

E' o que fique cá constatado—sem favor.

OUTRO SERIA ...

Pelo que consta da *Epoca*, de Mapuçá o sr. Comandante de Policia daquela localidade empenha se em satisfazer prontamente ás reclamações feitas na imprensa em beneficio do interesse público.

Dizem-nos tambem que o sr. Eduardo Pereira, zeloso fiscal da N. F. esforça-se igualmente por atender solicitamente ás reclamações populares formuladas nos jornais.

O que, em outras palavras, quere dizer que aqueles funcionarios respeitam a *Opinião Publica*, procurando bem servir o Povo que os paga.

Merece especial mensão a digna norma dos referidos funcionarios nesta terra em que impunemente se zomba da mesma *Opinião Pública*, não fazendo o que esta exige ou seguindo um caminho diametralmente oposto ao indicado por ela.

Se todos fossem como os funcionarios a que nos referimos !.

Outro seria o andar desta *roda administrativa*.

CONCLUSÕES

1.a Todos os serviços estão já em dia.

2.a Para evitar reclamações do público, multas nas correspondencias e para o Estado ter mais receita com a venda de colecções, convem que haja á venda selos de todas as taxas em vigor.

3.a Para não haver desvio das correspondencias e os distribuidores terem mais facilidades na condução delas, convem que aos mesmos sejam distribuidas sacolas de lona impermeável.

4.a Para que as malas, vindas do exterior pela ambulância postal e entradas na Estação Central depois das 20 horas, não fiquem aí paradas até o dia imediato, não aproveitando do seu conteúdo, as malas que seguem ao seu destino na madrugada do dia imediato e para que o pessoal, contra o disposto nos regulamentos gerais postais, não deixe de receber as gratificações a que têm direito por ocasião da distribuição nocturna da mala da Europa, convem que seja anulado o n.° 8.° da Portaria Provincial n.° 863, de 21 de Outubro de 1920.

5.a Para que os ratos não possam danificar as encomendas postais roendo-as e, bem assim, para que a respectiva secção possa estar sob a directa vigilância do chefe da Estação Central de que faz parte, e que os respectivos serviços se tornem mais accessiveis ao público, convem que sejam executadas, com a possivel urgência, as obras solicitadas.

6.a Para a distribuição domiciliária vir a ser regular e diaria, satisfazendo assim ás justas reclamações do publico e os desejos dos distribuidores, convem que o número de distribuidores seja aumentado e bem assim melhorada a sua situação e de todo o pessoal menor.

7.a Para não haver atrazos e irregularidades nos serviços que pela sua natureza não admitem demora, convem que os empregados impedidos por mais de tres dias sejam interina e imediatamente substituidos por individuos idóneos com vencimentos iguais aos dos empregados da última classe.

Proponho

Que pela Direcção dos Serviços de Fazenda seja providenciado para que haja selos de todas as taxas em vigor.

Que seja autosisada a importancia de 1.500 rupias para a aquisição de sacolas para distribuidores.

Que pela Direcção das Obras Públicas sejam executadas, com a possivel urgencia, as obras necessarias no edificio das Estações Centrais.

Que seja anulado o n.° 8.° da Portaria Provincial n.° 863 de 21 de Outubro de 1920.

Que sejam criados mais 15 lugares de distribuidores supranumerarios e melhorada a situação material do pessoal menor.

Que seja autorisada a substituição interina dos empregados impedidos de comparecer ao serviço por mais de 3 dias.

Direcção dos Serviços dos Correios e Telegrafos, em Nova Gôa, 29 de Fevereiro de 1929

O Director,

Antoio Filipe Pereira

एक खुलासा

गेल्या ता. २३ मेच्या भारतांत शिरोड्याच्या मराठा-गायक परिषदेला अनुलक्षून जे कांहीं वस्तुस्थितिनिदर्शक विचार प्रदर्शित केले गेले त्यामुळें परिषदेचे स्वागताध्यक्ष श्री. सुं बा. रायकर यांचा तीव्र गैरसमज झाला आहे, असें त्यांच्या 'जहाल' पत्रावरून ह्मणण्यास हरकत नाहीं. पण खरा प्रकार असा आहे कीं, गायक समाजाचा गोमांतकांतील गतेतिहास, समाजोद्धारक आक्रमणानें उत्पन्न झालेली परिस्थिति व समाजोद्धाराची तळमळ ह्या गोष्टी नजरेसमोर ठेवूनच ती विचारसरणी गोमांतकापूर्तीच व्यक्त केली गेली आहे. मराठा-गायक समाजोद्धाराची चळवळ मुंबईंत सुरू झाल्यास ७५ वर्षें किंवा याहून अधिक अवधि लोटला असेल; तसेंच गोमांतकाबाहेर, त्या चळवळीचा संबंध सारस्वतांशींच प्रमुखत्वानें न येतां, सगळ्या जातींशीं सारखाच येत असेल, या संबंधीं आमचा वादच नाहीं. आमचें इतकेंच ह्मणणें आहे कीं, गोमांतकीय मराठा गायक समाजाची चळवळ गोमांतकांत अल्पावधींत यशस्वी होण्यास, गोमांतकीय सारस्वतांची तिला सक्रीय सहानुभूति प्रमुखत्वानें पाहिजे. ह्याचें कारण एक तर इतर हिंदुसमाजापेक्षां सारस्वतांत सुशिक्षितांचें प्रमाण जास्त; व दुसरें असें कीं, ज्या देवस्थान मंडळांशीं गायक समाजांतील अनेक व्यक्तींना संबंध निकटवर्ति होऊन बसलेला आहे, त्या मंडळांतहि सारस्वतांचेंच प्रचंड प्राबल्य; शिवाय सरकारी दरबारांतहि सारस्वतांचाच विशेष भरणा अशा स्थितींत सारस्वतांच्या सहानुभूतीविना म. गा. समाजोद्धाराची चळवळ गोमांतकांत यशस्वी होणें शक्य आहे काय? इतर सगळ्या हिंदु जातींचें पाठबळ तिला पाहिजेच; पण सारस्वतांचें तर प्रमुखत्वानें पाहिजेच पाहिजे, असें गोमांतकांतील कार्यनिष्पत्तीच्या दृष्टीनें आमचें मत आहे. मागें एकदां सारस्वत-सारस्वतेतर असा वाद उत्पन्न झाल्यानें, जे कित्येक समंजस, उदारमतवादी व वजनदार सारस्वत म गा. समाजोद्धारक चळवळींत प्रारंभापासून भाग घेत होते, त्यानीं चळवळींतून माघार घेतली हें आह्मांस माहीत असल्यानें, यापुढें तरी तशी अनवस्था प्राप्त होऊं नये ह्मणून मुद्दाम सारस्वतांच्या सहानुभूतीचा आह्मीं त्या लिखाणांत उल्लेख केला होता, कोणाचीहि अवहेलना किंवा उपमर्द करण्यासाठीं नव्हे, हें आह्मीं स्पष्टपणें येथें नमूद करितों. शिरोड्याच्या परिषदेला उपस्थित असलेल्या पाहुण्यांत सारस्वतांचीच संख्या जास्त होती व तशी ती होण्यास परिषदेच्या चालकांचेच परिश्रम विशेष कारणीभूत झाले, असें आह्मांस श्री. पुं. बा. त्रिर्जिनकरादि परिषद पाहुण्यांकडून समजल्यानें, "सारस्वतांचें प्रेम संपादन करण्याचा कसुन प्रयत्न केल्याबद्दल आह्मीं त्यांचें [परिषद चालकांचें] अभिनंदन करितों" असें लिहिलें, त्यांत काय वाईट झालें, हेंच आह्मांस कळत नाहीं. तसेंच, अस्पृश्य व कमी मानीत येत असलेल्या समाजाच्या उद्धारार्थ जे सारस्वत कोणताच भेदभाव न मानतां तनमन-धनानें झटत असतात, ते अस्पृश्यांपेक्षां किती तरी श्रेष्ठ समजण्यांत येणारे असे जे मराठा गायक त्यांच्या प्रगति आड केव्हांच येणार नाहींत, अशा अर्थाच्या विधानानें मराठा गायक समाजाची तुलना अस्पृश्यांशीं केल्याचा आरोप कसा सिद्ध होईल नकळे! पण- असो. गैरसमज उत्पन्न करणाऱ्या मजकुराच्या हेतूंचें प्रांजळ स्पष्टीकरण झाल्यानंतर, वादविवादास वावच रहात नसतो. बाकी, श्री. रायकरांनीं त्या लिखाणावरून आमच्याविषयीं कसलेंहि मत बनविलें, तरी त्याविरुद्ध 'बचाव'करण्याची आमची इच्छा नाहीं; कारण येथील परिस्थितीचा पूर्णानुभव आल्यानंतर आपोआपच आमच्या लिखाणाची यथार्थता त्यांना पटेल, अशी आमची निश्चिति आहे. शेवटीं मराठा गायक समाजोद्धारक चळवळ अल्पावधींत यशस्वी होवो, अशी परमेश्वरापाशीं करुणा भाकून, हा खुलासा संपवितों

पेडणेकर गौडब्राह्मण सभा
अधिवेशन २ रें.

ता. २९।३० मे रोजीं "पेडणेकर गौडब्राह्मण सभा" अधिवेशन २ रें भरून दोन दिवसांचा कार्यक्रम व्यवस्थेशीर होऊन सभा अपेक्षेबाहेर यशस्वी रीतीनें पार पडली अध्यक्षस्थानीं लो. नि. श्री. श्रीपाद आत्माराम शे. देसाई हे होते. अधिवेशनांत, पेडणेकर 'गौडब्राह्मण' असून कोणत्याहि ज्ञातीचा पोटभेद नाहीं याबद्दलचाच ऊहापोह मुद्देसूद रीतीनें झाला. मठपरंपरा, कुलपरंपरा आणि सरकारी जन्ममृत्यु नोंद या तीहींची एकवाक्यता सभासदांपुढें मांडण्यांत आली. वक्त्यांचीं भाषणें विचारपरिप्लुत अशींच होतीं. इतिहास, जुने ग्रंथ यांचेहि आधार दाखविले गेले. त्यामुळें ज्ञातिसभासदांची पूर्ण खात्री होऊन, ज्यांनीं पूर्व दिवशीं सह्या केल्या नव्हत्या त्यानीं दुसरेंच दिवशींच आपणहून भराभर केल्या.

आपणास गौडसारस्वतांची पोटजात मानणाऱ्या कांहीं उपद्यापी मंडळीनें निनांवी पत्रें, हस्तपत्रकें, पताका, माळा, कमानी तोरणें वगैरे साधनानीं टंट्यास कोणत्या तरी रीतीनें तोंड पाडण्यास बरीच खटपट केली! परंतु 'सत्यमेव जयते' या न्यायानें कांहीं तंटा बखेडा न होतां अधिवेशन निर्विघ्नपणें पार पडलें. सि. आदमिनिस्त्रादोर द कोंसेल्य द पेडणें हे स्वतः हजर असून त्यांस आपली पूर्ण पसंती व्यक्त केल्याशिवाय रहावलें नाहीं.

ता. २७।५।२९ पासुन कार्यालय ऑफिस सभेच्या जागीं नेऊन विरुद्ध पक्षीयास आपले पुरावे दाखविणें आमचे, पुरावे पहाणें शंकासमाधान, प्रश्नाचीं उत्तरें वगैरे साठीं जाहीर सुचनेनें मोकळीक दिली असतांहि, त्यांनीं व्यक्तीविषयक द्वेषांची चिटोरीं पाठविण्याचा धूमधडाका चालविला. यावरून सुद्धां 'आह्मी गौडसारस्वत असतां आम्ह गौड ह्मणवितात" या त्यांच्या पालुपदाशिवाय त्यांकडे कांहींच आधार नाहीं हें ठरतें. तसा आधार दिल्यास अद्यापहि आह्मीं त्याचा विचार करूं.

ज्या अडचणीमुळें कांहीं अविचारी अशा मुंबईतील पेडणेंकर तरुणास आपल्या प्रिय ज्ञाति-संशोधनाचा त्याग करण्याची पाळी आली ती अडचण दूर करण्यासाठीं श्रीमंत रावराजे वासुदेव आ. ऊर्फ काकासाहेब देशप्रभू यांनीं उदारपणानें रु. २५००० पेडणेकर गौडब्राह्मण वसतीगृहाची मुंबईत स्थापना करण्यासाठीं दिले! त्यांच्या घराण्याच्या आजपर्यंतच्या उदारतेच्या नांवलौकिकास हें साजेसेंच झालें.

दुसऱ्या दिवशीं सकाळीं ९ ते १२ पर्यंत सब्जेक्ट कमिटींत ठरावाचा खल होऊन संध्याकाळीं ते ठराव मांडण्यांत आले. उपहार, जेवण, फोटो वगैरे कार्यक्रमहि सुसंगीतपणें उरकण्यांत आला. एकंदरींत हुल्लडप्रिय पक्षास तंटा उकरून काढण्यास बिलकूल वाव न मिळतां संध्याकाळी ५ वाजतां अधिवेशन अत्यंत यशस्वी रीतीनें खलास झालें. रिपोर्ट मागाहून प्रसिद्ध करण्यांत येईल.

डॉ. रघुनाथ सीताराम देसाई

वार्ताविहार

—सांखळी येथें गेल्या ता. २ जून रोजीं तेथील 'बालसन्मित्रसमाज' ह्या संस्थेच्या सभासदांची सभा भरून सदर संस्थेस 'आत्मोद्धार सन्मित्र संघ' हें नूतन व व्यापक असें नांव ठेवण्यांत आलें.

—गेल्या मे महिन्यांत शिरोडें येथे भरलेल्या परिषदेच्या दुसऱ्या दिवशीं तेथील वेदमूर्ति विष्णु गो. भट पाटील यानीं "मीं शेंस घालणार" असें छातीला हात लावून विधान केल्याची वार्ता पसरत आहे. शेंसविधीसारखी अनीतिमूलक रूढि नष्ट होण्यासाठीं सर्वत्र प्रयत्न होत असतां, भटजीनीं मात्र त्या निंद्य चालीवर तरफदारीवजा तोंडपाटिलकी करावी हें त्यांस खास भूषणावह नाहीं.

—शिरोडें-मराठा परिषदेचे अध्यक्ष प्रो. वेलिंगकर यानीं अक्टींग गव्हर्नरांस ज मासानु द आमोरीं यांच्या शोचनीय निधना बद्दल दुःख प्रदर्शन करून तार पाठविली आहे.

—कोल्हापूर इलाख्यांत बावडा संस्थानांतील कुर्ली गांवीं एक भयंकर दरोडा पडून दरोडेखोरांनीं चाळीस हजारांची लूट नेली. दरोड्याची हकीकत अशी आहे कीं एक पठाण व कोल्हापूरचा एक पेन्शनर जमादार या दोघांनीं इतर तेरा जणानां जमवून राजापुराजवळ असलेल्या एका देवळाची लूट करण्याचा बेत केला. पण ऐन वेळीं त्यांना अशी बातमी लागली कीं कुर्ली गावांत एक जैन सावकार रहात असून त्याच्या जवळ बरीच संपत्ति आहे. पण ही बातमी जैन सावकाराला लागून तो पळून गेला. त्याच्या गैरहजरींत त्याची तिजोरी फोडून दरोडेखोरांनीं सुमारें चाळीस हजारांचे दागदागिनें व रोकड लांबविली. सदर गुन्ह्याचे कामीं कोल्हापुरचे पोलीस मुख्य कामगार रा. बाबासाहेब निंबाळकर यांनीं चौकशी करून आतांपर्यंत दहा असामींना कैद केलें आहे व तेरा हजार रुपये किंमतीच्या मालाचा शोध लावला आहे.

—संडरलंड यांनीं लिहिलेल्या 'परतंत्र हिंदुस्थान' ह्या पुस्तकाच्या कांहीं प्रती पोलीसांनीं कलकत्ता येथील मॉडर्न रिव्ह्यू ऑफिसची झडती घेऊन जप्त करून नेल्या. सदर पुस्तकाच्या प्रकाशकावर राजद्रोहाचा खटला भरण्यांत आला असून जातमुचलक्यावर त्यांची तूर्त मुक्तता करण्यांत आली आहे.

—अफगाणिस्थानाप्रमाणेंच इराणांतहि बंडाळीला सुरवात झाली आहे. या बंडखोराचें नांव दोस्त महंमद असुन त्याला रेझाखान शहानें भेटीला तेहरान येथें बोलावून त्याला दगा देऊन कैद केलें. या विश्वासघाताबद्दल इराणच्या शहाच्या विरुद्ध जनतेचीं मनें प्रक्षुब्ध झालीं असून सदर बंडाळी वाढत चालली आहे.

—झांशी येथें प्रसिद्ध होणाऱ्या 'क्रांतिकारी' या पत्राचे संपादक श्री. कृष्ण गोपाळ शर्मा यांना राजद्रोहाच्या गुन्ह्याखालीं पकडण्यांत आलें.

—वारकरी पंथाचे आद्य प्रवर्तक श्री निवृत्तिनाथांचे गुरु श्री गैनीनाथ महाराज यांच्या मूर्तीची स्थापना कुर्तकोटी शंकराचार्य यांच्या हस्तें पंढरपुर मुक्कामी होणार आहे.

—साहित्यसंमेलनावर आमचें मत येत्या अंकीं प्रसिद्ध होईल.

जाहीर विनंति

येत्या ता. १८ रोजीं कुंकळ्ळी येथें ज्ञानप्रकाशक समाजातर्फे झांसीची संग्रामदेवता राणी लक्ष्मीबाई हिचा स्मृतिदिन साजरा करण्यांत येणार आहे. तरी सर्व उत्सवप्रेमी सज्जनानीं उपस्थित राहण्याची कृपा करावी.

कार्यवाह
रामचंद्र पांडुरंग केंकरे

66

पहिल्या वर्षींचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वींचीच ! आमाऊ रु. २८१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या
अभ्यासाला उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

दुसऱ्या वर्षीं नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन्न) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत
प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.
समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें काल-मानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता.
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु-समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
 (१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
 (२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
 (१) तत्वज्ञानाची सरणी
 (२) राजकीय प्रवृत्ति
 (३) 'धर्म' विषयक भावना
 (४) सामुदायिक संघटन
 (५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें
 (६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
 [१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
 [२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
 [३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
 [४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
 [५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल ! !
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि ! !

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहिराती] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ANO 14. N. 12
QUINTA-FEIRA DE 20 JUNHO DE 1929

NATURA
Po. o tres rupias

DIR. PROPRIETARIO
G. G. gdo Dessai
F. CEUTICO

COMPO. IMPRESSAO
TIP.BHARAT ANE-QUEPEM

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १२
गुरुवार ता. २० जून सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवातिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कपें गोंय

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

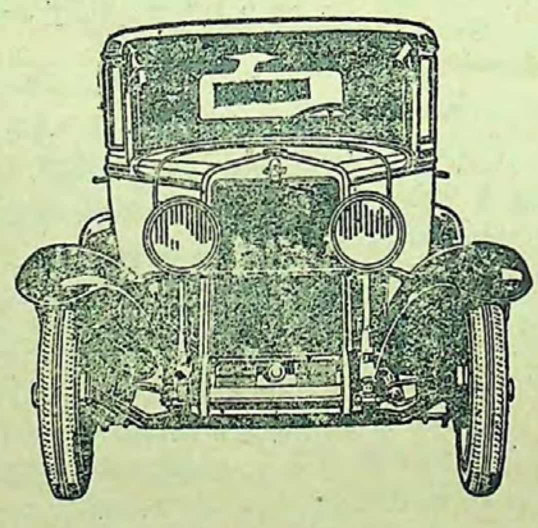

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomenda-se, sem contestaçao, nao só pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 11 de 13 de Junho de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

COMUNIDADE DE XELDEM

No dia 7 de julho seguinte, das 9 as 14 horas, nas casas das sessões da sobredita Comunidade, serão levadas á praça as avenças ordinarias da despeza anual, calculadas sob os números 1 a 2.

Aos 1 de junho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Ananta Narcornim

COMUNIDADE DE XELVONA

No dia 8 de julho seguinte das 9 ás 14 horas, nas casas das sessões da sobredita Comunidade, serão levadas á praça as avenças ordinarias da despeza, calculadas sob os números 1 a 2.

Aos 1 de junho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Ananta Narcornim.

COMUNIDADE DE PIRLA

Irão á praça no dia 10 de julho vindouro as 10 horas na administração do concelho de Quepêm, as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 dos n ° s 1 a 3, e de despesa de 1930 dos n ° s 1 e 2 desta comunidade.

Aos 30 de Maio de 1929.

O escrivão da comunidade.

Ramacrisna Vencú Sinai Regò

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No mez de proximo julho e nos dias abaixo indicados, irão á praça no edificio, da administração do concelho de Quepem das 10 as 15 horas as avenças de receita trienal do trienio de 1930 a 1932 e da despeza anual de 1930 da dita comunidade pela maneira seguinte:- Para o dia 7 as avenças de receita dos n ° s 1 a 40, para o dia 8 as avenças de receita dos n ° s 41 a 80 e para o dia 9 as avenças de receita dos n ° s 81 a 96 e as de despesa dos n ° s 1 a 5

Aos 30 de Maio de 1929.

O escrivão da comunidade

Ramacrisna Vencù Sinai Regó

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 18 do seguinte mês de Junho pelas 10 horas, pela 1a. vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação, os seguintes bens:— Predio rustico da semeadura de arroz e que leva um candil e meio da semente da medida da provincia de Canacona, denominado "Conxeta" que é a terceira adição do predio já discrito sob o numero 2592 sito em Nagorcem; Metade do predio rustico denominado "Cantravoril tican ou Cantorgonico ou Cantor ou Xitó vulgarmente denominado "Veleveril", da cultura de Nachinim, sito em Palolem, formando predio sobre si; Terça parte do predio rustico denominado "Conxeta" da cultura de arroz sito em Nagorcem; Terça parte do predio rustico denominado "Digxeta" da cultura de arroz, sito em Palolem; Terça parte do predio rustico denominado "Devantó" da cultura de arroz, situado em Palolem; E 3a parte do predio rustico denominado "Gonico ou Cantravoril", da cultura de coqueiros, sito em Nagorcem, todos discritos na Conservatoria do Registo Predial desta comarca, sendo os ultimos 4 por inteiro, respectivamenunte sob os n ° s 4340 afl. 77 do L.B 14, 9223 afl. 23 do L. B. 27, 11367, 11368, 11369, afl. 105 v fls.106 e fls. 106 v. do L. B. 32 e 14887 afls. 78 v. do L. B. 41 avaliados por 600, 200, 700, 400, 400 e 500 rupias, tambem respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução de sentença que Sorvotoma Loceximona Sinai Nagorcencar e sua mulher Muctabai, de Nagorcem de Canacona, promovem contra Balcrisna Vitobá Naique Bicar, sua mulher e outro da mesma, por apenso aos autos civeis de acção especial do Diploma Legislativo n ° 119 de 22 de Dezembro de 1924 com previa habilitação passiva, em que são autores os ditos exequentes Sorvotoma e mulher e reus Balcrisna e outros.

O arrematante pagará as despezas da praça e a contribuição de registo por inteiro. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. São tambem citados para os mesmos fins, os representantes dos credores falecidos Custa Gonobá Naique, Fondó Ragobá Naique, Manjú Gonbá Naique e Pandú Locximona Naique Bogoto, o dito Pandú de Palolem e os outros de Nagorcem, a favor dos quais juntamente com outros dois pesa uma hipoteca no livro C. número doze a fls. 4 sob a inscrição n ° 4307, registada em 11 de Outubro de 1912, constituida por Vitobá Paico Naique Bicar e mulher Ambicá de Nagorcem, á segurança da quantia de 1400 rupias proveniente de caução do valor de compra e pena que os ditos constituintes se obrigaram a pagar aos ditos credores no caso de evicção de 6/9 do predio discrito sob o n ° 9224, por virtude da escritura de 4 de Outubro de 1912 a folhas 35 até 38 do livro n ° 67 de notas do tabelião substituto sido desta cómarca Coutinho. Para ser público se expediu este. Quepem, 30 de Abril de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R· Colaço

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद

कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „

रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॅांगु बेंग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

ANO XIV No 12 QUINTA-FEIRA, 20 DE JUNHO DE 19

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÇÃO E ADMINISTRAÇÃO
Cusmane-Quepem
COMPOSIÇÃO E IMPRESSÃO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

REGULAMENTO DO ENSINO PRIMARIO

AO EXMO. MINISTRO DAS COLONIAS

Foi, no mez p. findo, aprovado o Regulamento do ensino primario infantil e geral em lingua portuguesa e mandado vigorar por portaria n.° 644, do Encarregado do Governo que em pouco tempo tem feito o que o governo transacto não quiz fazer por quaisquer motivos, para não criar confusões e dificuldades ao povo como sucede com esse Regulamento.

Teve êle voto favoravel da secção permanente do Conselho do Governo e vamos tendo confirmação do que se ouve dizer: que os vogais populares que fazem parte desta secção ou não tem capacidade suficiente ou não estudam os assuntos devidamente, concorrendo assim com o seu voto para agravamento da situação dos contribuintes como no presente caso.

Não vamos analisar todos os artigos do Regulamento que dá larga margem á critica rigorosa. Estudemo-lo ao de leve. O fim principal do mesmo crêmos que foi de dificultar e cercear a instrução primaria em português aos cidadãos portugueses desta India. O Codigo fundamental da Nação garante, nos termos do n.° 11.° do art. 3.°, que o ensino primario elementar será obrigatorio e gratuito. Isso, porêm, é, simplesmente, utopia nesta colonia que dizem ser a mais adiantada de todas as outras.

Vamos provar como, devido a este regulamento, a desnacionalisação irá aumentando. Temos pena de dizer que os proprios portugueses concorrem, com semelhante legislação, para apoucar nas escolas de português população que fará encher os colegios ingleses estrangeiros.

Ha no paiz muitas escolas de inglês e é forçoso declarar que estas são uma necessidade para a terra. Se não as houvesse, os pais teriam de gastar muito dinheiro com os seus filhos para os educarem no estrangeiro.

Nos termos do Regulamento anterior as matriculas dos alunos nas escolas do ensino primario eram abertas independentemente de qualquer documento, incluindo certidão de idade. No novo regulamento não lobrigamos disposição alguma que obrigue a exibição desta última; mas os professores compeliram os rapazes a apresentarem-nas. O art. 13.° prescreve, contudo, que para os efeitos de matricula no ensino primario as Conservartorias e as repartições do registo civil passarão gratuitamente certidões de edade por extracto em papel não selado, etc:

Esta disposição não obriga os alunos a apresentarem certidões de idade e mal andaram os professores em exigir o que a lei não faculta e a confirmar isso, está aí o que de resto é confirmado pelo § único do art. 135.°. Se as certidões fossem gratuitas como diz o Reg. bem estava; mas não o são e explicou se que a gratuidade limitava-se para os orfãos e indigentes. Estes terão, naturalmente, de fazer a prova de orfandade e indigencia com outros documentos; o que tudo complica a situação dos pais e tutores, semeando de dificuldades a matricula do ensino primário, que, como se viu, nos termos da Constituição da República, é gratuita.

A certidão de idade custa, alem do trabalho de chegar até á Conservatoria ou á repartição do registo civil e do de mais de uma caminhada,—14 tangas, sendo 8 de papel selado e 6 de emolumentos.

Ora vejam quanto é o dinheiro que se gastou com as matriculas do ensino que *aliás è gratuito*.

No ano lectivo de 1927-28 foram mais de 6000 alunos que frequentaram as escolas de português e neste ano devem ser outros tantos ou mais; mas supondo que seja aquele o número e o excedente seja de indigentes e orfãos, os pais ou tutores devem ter gasto com as certidões rps. 5250, das quais 2250 foram de emolumentos das Conservatorias e repartição do registo civil e 3000 para o Estado, de papel selado. Aqui está como a instrução primaria não só não é gratuita mas, pelo contrario, o Encarregado do Governo local onerou-a com mais de 5000 rupias que valem alguma coisa para um pais pobre como este.

Vejam como nesta India os portugueses querem cercear a instrução elementar do português, sobrecarregando-a de um imposto de 14 tangas por cada criança e desta forma contribuindo para a desnacionalisação.

Mas não acabou. Logo aparece o art. 22.° para dar um golpe mortal na instrução portuguêsa. Este artigo prescreve que a idade para a frequencia da escola primaria oficial não poderá ir para além de 14 anos. A menor idade será optima para as crianças com desenvolvimento precoce e há muitas nestas condições na nossa terra, onde a vida é curta e por estas razões e outras não há necessidade de limitar a idade de 9 anos para fazer exames do 1.° grau e de 10 para o 2.°, nos termos do art. 131: o que representa uma barbaridade. Os filhos de operarios e os indús não vão á escola do português antes de 14 anos Etes estudam 4 a 6 classes de marata e só depois é que vão estudar o português. E é outra barbaridade restringir a idade.

No ano lectivo de 1927-28 o numero de alunos de instrução primaria que tinha mais de 14 anos foi de um pouco mais de 1500. Este número é rasoavel para a terra de 80% de analfabetos como o é esta. São estas 1500 crianças que não podem, para o futuro, estudar o português, nem podem frequentar as escolas de ingles, porque nestas tambem se exigem diplomas de ensino primario elementar.

Fatalmente estas 1500 crianças terão que anualmente demandar, se quiserem estudar, as terras do estrangeiro. Consta-nos que vai subir uma representação ao sr. Ministro das Colónias pedindo que seja sustada a execução do Regulamento que têm por fulcro cercear a instrução elementar do português nesta Colónia e integrar solenemente a Repartição de Instrução Primaria na dos serviços de Administração Civil, cujo um dos oficiais foi nomeado para fazer as vezes do Inspector durante a sua ausencia por licença contra o expresamente determinado no § 1.° do art. 131 do decreto de 25 de maio de 1907 como se o mesmo Regulamento pudesse revogar um decreto ! ! !

E' de esperar que o governo da Metropole mande sustar a execução dum tão nocivo e retrogrado regulamento.

J. J. da Cunha

जनसेवा ही ईश्वर-सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार जेष्ट शु० १४ शी शके १८५१

संमेलनाची फलश्रुति

यंदा बेळगांव येथें भरलेलें चवदावें महाराष्ट्र साहित्यसंमेलन कन्नडबंधूंनीं उत्पन्न केलेल्या विरोधाच्या वादळी ढगास न जुमानतां अत्यंत यशस्वी रीतीनें पार पडलें व महाराष्ट्रीय लोक कोणत्याहि अन्य भाषाबंधूंची अरेरावी सहन करण्यास मुळींच तयार नाहींत हें त्या संमेलनानें जगास मुक्तकंठानें घोषित केलें. बेळगांव जिल्ह्यांत कोणत्या भाषेचा ज्यास्त प्रचार आहे याविषयीं मतभेद असला तरी बेळगांव शहर पूर्णपणें महाराष्ट्रीय आहे. त्या शहरांतील ज्यास्त लोकसंख्या मराठी बोलते व प्राथमिक शाळांत जास्त मुलें मराठी शिकतात. असें असतां त्या शहरांत महाराष्ट्रीयांचें संमेलन भरविण्यास आडकाठी करणें ह्मणजे शुद्ध दंडेली आहे. इंदुर आणि ग्वाल्हेर हीं पूर्णपणें हिंदी भाषा बोलणारीं व बडोदें हें गुर्जर भाषीय लोकांची जास्त वस्ती असलेलें शहर आहे, मग तेथें संमेलन भरल्यास जर कोणास वैषम्य वाटत नाहीं तर बेळगांवींच भरल्यास कांहीं कन्नडांस पितर नरकांत गेल्याइतकें दुःख कां वाटावें ? आमचें तर अनुमान असें आहे कीं, कन्नडांचा स्वभावच मत्सरी आहे. व्यवहारांतहि आपणास असें दिसून येतें कीं, पिढ्यानपिढ्या गरीब असलेल्या घराण्यांतील मनुष्याला सहसा श्रीमंत शेजाऱ्याचा उत्कर्ष सहन होत नाहीं. शक्य त्या उपायानें त्या घराण्याचा दुर्लौकिक कसा करतां येईल याच चिंतनांत अकिंचन मनुष्य नित्य गढून गेलेला असतो. तीच स्थिति महाराष्ट्राविषयीं कन्नडांची झाली आहे. कन्नडानां उज्ज्वल ऐतिहासिक परंपरा बिलकूल नाहीं. येऊन जाऊन ते विजयनगरच्या साम्राज्याकडे बोट दाखवितात. पण विजयनगरचें साम्राज्य आंध्रांचें कीं कर्नाटकाचें याविषयीं पुष्कळ मतभेद आहे. इंग्रजी अंमलानंतरच्या चळवळींत तर कर्नाटकाला सन्मानाचें स्थान तर बिलकूल लाभलेलें नाहीं किंवा त्या प्रांतांत नांव घेण्यासारखा एकहि अव्वल दर्जाचा पुरुष जन्मला नाहीं. यामुळें साहजिकच या द्रवीडभाषीय कर्नाटकीयानां शेजारच्या आर्य भाषीय महाराष्ट्रीयांचा अगदीं मत्सर वाटतो आणि त्यांतल्यात्यांत खेदाची गोष्ट हीच कीं, कांहीं वर्षांमागें कर्नाटकांत स्थायिक झालेले महाराष्ट्रीयच ह्या मत्सरकार्यांत अग्रेसर आहेत. कौजलगी, मुदवेडकर, दिवाकर, बेंद्रे वगैरे असुयाप्रेरित झालेले लोक महाराष्ट्रीयच आहेत हें कोणाला नव्यानें सांगण्याची आवश्यकता नाहीं.

परंतु क्रियेप्रमाणें प्रतिक्रियाहि घडून येत असते. यंदाच्या संमेलनास पावणेदोनहजार प्रतिनिधि जमण्यास हाच विरोध कारणीभूत झाला. एरवीं शें दोनशें प्रतिनिधि जमल्यास जास्त अशी स्थिति होती; पण कन्नडांच्या मनगटांत किती जोर आहे हें पाहण्याकरितांच दूरदूरच्या ठिकाणाहून मुद्दाम महाराष्ट्र भाषाभिमानी परिषदेस गेले; पण गर्जेल तो पडेल काय व बोलेल तो करील काय ? ही ह्मण कर्नाटकीयांनीं सार्थ करून दाखविली. कर्नाटकीयांच्या अरेरावीनें बहुतेक महाराष्ट्रीय संतप्त झाले होते. हें श्री. तात्यासाहेब केळकरांनीं समेटाचा ठराव विषयनियामक कमिटींत मांडतांच दिसून आलें. व फारसें आक्षेपास्पद नसलेलें त्या ठरावांतील पहिलें कलमहि बहुमतानें गाळून टाकिलें. अरे तर कारे हा मानी मनुष्याचा स्वभावच असतो. आणि शिवाजी महाराजांचे व पहिल्या बाजीरावांचे वंशज अरेरावी कसे सहन करणार ? असो. झालें तें योग्यच झालें. कर्नाटकीयांनीं कांहीं अतिप्रसंग केला असता तर त्या अत्याचाराचें फल त्यानां तत्काळ भोगावें लागलें असतें. यांत संशय नाहीं.

यंदाच्या अध्यक्षांचे भाषण सरासरीच झालें. गद्यकवि ह्मणून सुप्रसिद्ध असलेल्या साहित्यमार्तंड परांजप्यानां तें मुळींच साजेसें नाहीं. भाषणांतील आकर्षकत्वाची उणीव विस्तृतपणानें भरून काढण्याचा त्यांनीं प्रयत्न केला पण येथें तर ते सपशेल घसरले. अष्टेजी आकाराची तब्बल पस्तीस पानें निरस ऐकून घेणें हें कारागृहाची शिक्षा भोगण्याइतकेंच कठीण आहे. पण याची जाणीव त्यानीं बिलकूल ठेविली नाहीं. साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षांची आजपर्यंत जितकीं भाषणें झालीं त्यांत बडोद्याच्या दहाव्या साहित्यसंमेलनाच्या व्यासपिठावरून केलेलें साहित्यकेसरी केळकरांचें भाषण सर्वोत्कृष्ट झालें. रसिकांस अर्पण केलेली ती एक बासुंदीची मेजवानीच होती. पुण्याच्या बाराव्या साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष साहित्य शार्दुल कोल्हटकर यांचेंहि भाषण सर्वोत्कृष्ट होईल अशी रसिकांची बरीच अपेक्षा होती; परंतु ती सफल झाली नाहीं आणि प्रो परांजप्यानीं तर लोकांची पूर्ण निराशा केली. भरंवशाच्या ह्मशीला टोणगा झाला कीं जास्त दुःख होतें ही जगाची रीतच आहे.

यंदा कानडी मराठी वादानेंच जास्त वेळ घेतल्यामुळें पुष्कळ उपयुक्त कार्य मागें राहिलें. ग्वाल्हेरच्या साहित्य संमेलनांत शुद्ध लेखन वादनिर्णय करण्याकरितां कमिटी नेमण्याचा ठराव पास झाला होता; पण त्याचें पुढें काय झालें याची चौकशी करण्याचें कार्य यंदाच्या संमेलनाचें होतें पण कोणाहि प्रतिनिधीनें ती गोष्ट मनावर घेतली नाहीं. वास्तवीक पहातां ही गोष्ट अत्यंत महत्वाची होती. अनुच्चारीत अनुस्वार व स्वल्पविराम याची मराठी भाषेंत पुष्कळ अडगळ आहे; पण रूढिप्रिय लोकांना तिचा त्याग करितां येत नाहीं. श्री. तात्यासाहेब केळकरांनीं आपल्या टिळकचरित्रांत वरील सुधारणाकरितांच कित्येक वावदूकब्रुवांचा त्यांच्यावर घुस्सा झाला; पण टिळकचरित्र ज्यानीं समग्र वाचलें आहे तो निःपक्षपाती मनुष्य ह्या सुधारणांनीं वाचनांत घोंटाळा उडतो असें कधींहि ह्मणणार नाहीं. सुधारणा हा शद्ब उच्चारतांच ज्यानां कसेंसेंच होऊन जातें त्यांची गोष्ट मात्र निराळी ! त्याचप्रमाणें नागरी लिपीच्या सुधारणेकडेहि संमेलनानें मुळींच लक्ष दिलें नहीं. नागरी लिपींत सुधारणा करून ती लिपी मुद्रणक्षम करण्याचे प्रयत्न आजकालचे नसून पुष्कळ वर्षांचे जुने आहेत. श्री. गजानन भास्कर वैद्य यांचें बालबोध मासिक व डॉ. सावरकरांचें श्रद्धानंद साप्ताहिक यानीं या बाबतींत अश्रांत परिश्रम केले आहेत. नागरी लिपी मुद्रण सुलभ होऊन त्या भाषेंत निघणारें वाङ्मय सुलभ झाल्याशिवाय मराठी भाषेची भरींव उन्नति होणें मुळींच शक्य नाहीं; परंतु मराठी भाषेच्या उन्नतीचा विचार करण्याकरितां जमलेल्या एवढ्या विद्वान लोकांस नेमका या गोष्टीचा विसर पडला, हें मराठी भाषेच्या उन्नतीचें चिन्ह खास नाहीं. शास्त्रीय ग्रंथलेखनाकरितां शास्त्रीय परिभाषा ठरविण्यास मागें नेमलेल्या कमिटीनें काय कामगिरी केली याचीहि विचारपूस संमेलनानें केली नाहीं. मराठींत एक शास्त्रीय परिभाषा नसल्यानें शास्त्रीय ग्रंथ लिहिण्यांत इंग्रजी शब्द कंसांत देण्याचा किती द्राविडी प्राणायाम करावा लागतो याची दाद ह्या संमेलनास जमलेल्या विद्वानास नाहींच काय ? परकीय शब्दांच्या ग्राह्य ग्राह्यतेविषयीं तीच गत ! अध्यक्षांच्या भाषणांत त्यांचा ओझरता उल्लेख आला. पण अध्यक्षांचें मत ह्मणजे कांहीं सर्व महाराष्ट्राचें मत नव्हे. हिंदी, बंगाली, गुजराथी वगैरे भाषांतून स्वभाषेंतील शब्दावर कुरघोडी करणाऱ्या परकीय शब्दाचें उच्चाटन करण्यांत येत आहे तें ह्या तिन्ही भाषांतील सर्व विद्वान-लोक खुळे आहेत ह्मणून नव्हे तर तसें करण्याची स्वत्वाच्या दृष्टीनें अत्यंत आवश्यकता आहे ह्मणूनच होय. कांहीचा तर स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी ह्या सुधारणेचा उपक्रम केला ह्मणूनच त्याला विरोध आहे. परंतु ह्या गोष्टीच्या विरोधकानीं पूर्ण लक्ष्यात ठेवावें कीं, जसजसा हिंदी, बंगाली वगैरे अभिजात वाङ्मयांशीं महाराष्ट्रीयांचा जास्त संबंध येईल तसतसी ही सुधारणा आपोआप अंमलांत येईल. आणि ह्या सुधारणेचा प्रसार करण्याचें कंकण बांधलेले स्वातंत्र्यवीरहि कमी खंबीर नाहींत. महाराष्ट्रांतील सर्व वाङ्मयसंस्था साहित्यपरिषदेस जोडून घ्याव्या असा गुळमुळीत ठराव संमेलनांत पास; पण कार्याच्या दृष्टीनें त्याचा बिलकूल उपयोग होईलसें वाटत नाहीं. स्वतःचा बडेजाव मिरविण्याकरितां सवतेसुभे स्थापून दुही माजविण्याची खोड हिंदूंच्या हाडीमासीं खिळलेली आहे त्याला कोण काय करणार ? 'रत्नाकरांतील पारिजाताला' विदर्भसाहित्य संघाचे मुस्लीम लिगत्व दिसलें; पण स्वतःच्या शेजारीं असलेला साहित्योपासक संघ दिसला नाहीं. कां जी गोष्ट पुणेरी लोकानीं केली ती ग्राह्य व जी गोष्ट विदर्भस्थानीं केली ती अग्राह्य असा कांहीं नियम आहे. दुसऱ्याच्या डोळ्यांतलें कुसळ दिसतें, आपल्या डोळ्यांतील मुसळ दिसत नाहीं हीच गोष्ट खरी ! आह्मांला तर असले भेद बिलकूल मान्य नाहींत. भारत हा आमचा देश आहे; पण तो अतिशय विस्तृत असल्यानें तितक्या विस्तृत राष्टावर मानवाची आकुंचित दृष्टि सदोदित प्रत्येक गोष्टींत जाऊं शकत नाहीं. ह्मणून भाषावार प्रांतभेदाप्रमाणें महाराष्टावर दृष्टि आकुंचित केली तर ती क्षम्य होईल, पण या पेक्षां दृष्टि जास्त आकुंचित करणें हा निव्वळ देशद्रोह आहे. ही दृष्टि आकुंचित होतां होतां स्वतःच्या कुटुंबापुरती बनण्यास वेळ लागणार नाहीं. मग सार्वजनिक कार्यांत ह्मणून त्या मनुष्यानें पडावें तरी कशाला ? हा न्याय फक्त साहित्यसंस्थांसच लागू आहे अशातली गोष्ट नाहीं. तर हाच न्याय हिंदुसभा, जातिसंस्था वगैरे सर्व संस्थांस लागू आहे. एकानें आपल्या जिल्ह्यापुरतें लक्ष देणें ह्मणजे दुसऱ्या जिल्ह्यांतील लोकानां तुह्मींहि आपल्या जिल्ह्यापुरती दृष्टि आकुंचित करा अशी सूचना देण्यासारखें आहे. यांतच राष्टघाताचें बीज सांठलेलें असतें. पण मानवी अहंकाराचा पगडा इतका जबरदस्त असतो कीं, त्याला सकृद्दर्शनीं ह्या साध्य गोष्टीचेंहि भान उरत नाहीं.

साहित्य संमेलनांतील उणिवांचाच वर विचार केला आहे. पण संपूर्णपणें निर्दोष अशी जगांत कोणती गोष्ट आहे ? बाकी सर्व दृष्टीनें संमेलन यशस्वी झालें. त्यांत अपूर्व उत्साह दिसून येत होता आणि तेथें सर्व दर्जाचे व सर्व मतांचे लोक समतेनें स्वभाषेच्या उन्नतीकरतां एकत्र झाले होते. त्यांत कित्येक राजे होते आणि कित्येक रंकहि होते; पण उभयतांनींहि मोकळ्या अंतःकरणानें साहित्य चर्चेत भाग घेतला होता. पुढील संमेलन गोमांतकांत भरणार आहे. यंदा कोणत्या उणिवा होत्या हें लक्षात घेऊन पुढील वर्षी गोमांतकांत तरी त्या उणीवा दूर होतील अशी आह्माला आशा आहे आणि गोमांतकीय साहित्यसेवकांनीं त्या दिशेनें आतांच प्रयत्नास लागणें उचित आहे.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 12 de 20 de Junho de 1929.

Anuncio cada linhá uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca, situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 2 do proximo mez de Julho, ás 10 horas, pela primeira vez e pelo preço superior ao da sua avaliação os seguintes moveis e imoveis:— Um automovel de marca M. C. registado sob o n ° 107 avaliado por 100 ru pias; Um outro automovel da mesma marca do n ° 293 avaliado por 150 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gãotona Gorbata ou Moroda" em que existe casa de morada social dos Sanvordencares, da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas, sito em Sanvordem, avaliado por 40 rupias; Direito a 1/10 do predio rustico denominado "Gadnibaga tuedo" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Sanvordem, avaliado por 15 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Cantor" inculto, sito em Sanvordem, avaliado por 2 rupias e oito tangas; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Nomosso xirabando" da cultura de coqueiros, sito em Sanvordem, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Bandonibando" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Xelchoanco voril paté" da cultura de coqueiros, sito em Sanvordem, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Camalpoiquim borodxir vulgo Gauncarxir" da cultura de coqueiros e outras arvores fru tiferas, sito em Curchorem, avaliado por 200 rupias; Direito a 1/300 do predio rustico denominado "Cormolem" da cultura de arroz sito em Curchorem avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gorbata Baboia Sinai" da cultura de mangueiras, sito em Cacorá, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Saidem" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por 40 rupias; Direito a 1/30 do predio rustico denominado "Ambiaculna" da cultura de arroz tendo terreno inculto, sito em Santona avaliado por 30 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominadó "Santona gantecodil" da cultura de arroz, coqueiros e outras arvores e tem terreno inculto, sito em Rumodem de Sanguem, avaliado por 150 rupias; Direito a 1/20 do predio rustico denominado "Nomoxi maida" da cultura de arroz sito em Calem, avaliado por 50 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabag ticana poiquim vantopa dona" primeira adição, da cultura de coqueiros sito em Comproi avaliado por 600 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabaga ticana poiquim vantopa dona segunda adição denominado Xir" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Comproi avaliado por 800 rupias; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Agor palsona póiquim" da cultura de arequeiras coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Comproi avaliado por 300 rupias, e direito a 1/40 do predio rustico denominado "Santeriadevoril Agor" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas, sito em Camarconda avaliado por 100 rupias, descritos respectivamente na conservatoria desta comarca sob os n °s 17214, 17215, 17219, 17220 17221, 17222, 17225, 17226, 17229, 17230, 17231, 17232, 17233, 17234, 17235, 17236 e 17238, e pela segunda vez e por metade do seu valor os seguintes predios. Predio palmar denominado "Gadnibaga xir" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Sanvordem com uma casa nova sobradada avaliada esta por 5 mil rupias e aquele predio por 1800 rupias; Valado de coqueiros denominado "Codpamolecha bando vantopa" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem avaliado por 600 rupias; Quarta parte dos predios denominados "Giraeta sonerem mo rem e Girseta balnem da cultura de arroz e coqueiros sito em Sanvordem, a qual fracção de ambos predios que são entre si ligados forma sobre si um predio avaliado por 2 mil rupias; Direito a 1/3 do predio "Cotodevoril" da cultura de arroz coqueiros, jaqueiras, mangueiras e outras arvores e legumes, sito em Caranguinim de Atbarcem avaliado por 150 rupias; Terreno denominado "Caranguinitalem mola" da cultura de arroz e legumes sito em Caranguinim, avaliado por vinte e cinco rupias; Quinta parte do predio rustico denominado "Ramragalipoiquim vantopa" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas, sito em Sanvordem avaliada por 25 rupias; Quinta parte do predio rustico denominado "Chautiena" da cultura de arroz sito em Sanvordem avaliapor 25 rupias; Quinta parte do predio rustico denominado "Galunguentil ticana" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas tendo terreno inculto sito em Sanvordem avaliado por 25 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Poriabaga" da cultura de coqueiros sito em Cocorá avaliado por 50 rupias; Direito a 1/240 do predio rustico denominado "Torló pató" da cultura de arroz sito em Comproi avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Omneagoracodil antoi" da cultura de arroz sito em Curchorem, avaliado por 5 rupias, Direito a 1/40 do predio "Patepalvam" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Giniantil Gorbata" da cultura de arroz e arvores sito em Cacorá, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Gorbata chirconoli" da cultura de arvores frutiferas, sito em Cacorá, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Madió" da cultura de arroz sito em Maina, avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Betam" sito em Sulcona da cultura de arroz, avaliado por 5 rupias. Direito a 1/40 do predio da varzea denominada "Curialxerem" da cultura de arroz, sito em Cacorá avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio "Nocodbab ponôs birzamol por outro nome Molor vantgal por outro nome Ponôs birzamol" da cultura de arroz, legumes, jaqueiras, coqueiras e outras arvores, sito em Codli, avaliado por 10 rupias; Direito a 1/40 do predio "Colsoi Gauntona Deulgale por outro nome Colsoi Gauntona e Deulgale Nocodbab ou Nocodbab ponôs Gauntona" da cultura de arroz, coqueiros, arequeiras, jaqueiras, mangueiras, cajueiras e outras arvores, em que existe terreno inculto que serve para cultivar legumes e casas de mauducares, sito em Codli, avaliado por 10 rupias. Direito a 1/20 do predio "Coilovadolo" da cultura de arroz, sito em Cacorá avaliado por 5 rupias; Direito a 1/240 do predio "Daeló pató da cultura de arroz sito em Comproi, avaliado por 5 rupias; e direito a 1/240 do predio denominado 'Gandxeta namé Hirú Sinai Babota" da cultura de arroz sito em Comproi avaliado por 5 rupias e discritos por inteiro respectivamente na conservatoria desta comarca sob os numeros 6488, 2809, 8163, 8298, 16441, 17216, 17217, 17218, 17228, 17237, 8231, 8227, 8228, 8230, 8235, 8236, 371, 6966 6967, 478, 11592 e 10187 e penhorados nos autos civeis de execução que a Fazenda Nacional move a Ramachondra Ladú Sinai Narcornim, ex-recebedor de Fazenda do Concelho de Quepem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Bruno de Figueiredo, solteiro, proprietario de Loutolim, Visvonata Xambá Rau Valaulicar, casado, proprietario de Sanguem, Visnum Quenim Robolo, viuvo proprietario de Cuncolim, Tulxi Locximim Bailadeira, solteira proprietaria, de Cacorá e Govinda Rama Xete Chiquelcar, casado, proprietario de Margão, estando a favor do dito Bruno registada uma hipoteca no Livro C. seis a fls. 124 sob a inscrição n ° 1763 registada em 29 de Agosto de 1899 para a segurança de 4 mil rupias, achando-se cedida a favor de Visvonata Xambá Rau Valaulicar, casado proprietario de Sanguem a quantia de 550 rupias da copia da 1000 rupias, constante da dita inscrição n ° 1763, a favor do dito Visnum Quenim Robolo, se acha registada uma hipoteca no dito C. sete a fls 67 v.

ECOS E CRITICA

REPUBLICA BRAZILEIRA

Brazil é uma república modelar. Os brazileiros recebem com braços abertos os estrangeiros que queiram estabelecer-se no seu país. Nada de diferenças raciais. Nada de odio castista. Tudo, paz. Tudo incentivo.

Sureshachandra Visvas, um corajoso heroi hindú, que há anos, sentara praça no exercito brazileiro, chegou a alcançar o elevado posto de tenente-coronel, sem dificuldade de espepecie alguma.

Não acabou. A simpatica Republica confiou ao sr. Visvas importantes comissões de con fiança que ele desempenhou a contento do governo brazileiro.

Ainda mais. A nação brazileira, muito contente com os relevantes serviços a ela prestados pelo tenente-coronel, investiu-o nas mais altas funcções de Vice-Presidente do Brazil.

Vice-Presidente da Republica brazileira um indio !

Este facto não é um amavel convite para nossos filhos, filhos desta terra que, dia a dia, se vai tornando mais pobre, buscarem novos horisontes no Brazil ?

E notem que esta República é irmã de Portugal.

GOES DISTINCTO

Após um brilhante exame do curso de *M. A.* da Universidade de Bombaim obteve alta classificação o sr. George Mark Morais, de Cuncolim, a quem foi conferida, além de *The Sir William Wederburn Scholarship*, a *Chanceller's Medal* na Historia.

O sr. Morais é o quarto estudante goês que alcança o referido premio. Os tres que antes conquistaram são: Francisco Correia Afonso, Manuel Colaço e Arm ando Menezes.

O sr. Morais é filho do sr. Pedro Constancio Morais, abastado proprietario e acreditado comerciante estabelecido em Mangalore.

Já em tenra idade de 18 anos, o sr. George afirmara-se um talento invulgar, não só pela sua distincta colaboração em varios jornais da *Sociedade Historica* de Bombaim mas tambem pela sua importante obra *Historia de Mangalore*.

Estudantes como o sr. Morais não só honram o seu nome mas tambem dignificam o País a que pertencem.

Honra seja, pois, ao sr. George e á freguesia de Cuncolim donde é natural.

"UDIOG BHUVAN"

E' uma instituição fundada em Ribandar pelo conhecido jovem sr. Ramachondra Porobo Loundó, tendo por fim produzir diversas industrias nacionais.

O estabelecimento do sr. Loundó fabrica já tintas de escrever, diversos oleos e essencias aromaticas e outros objectos de que necessitamos cada passo.

Os produtos da casa do sr. Loundó não deixam nada a desejar, postos de confronto com os iguais do estrangeiro.

Pena é, porêm, que, a despeito disso, os proprios que gabam os produtos nacionais e aventam com eloquencia demostenica o seu uso, sejam os primeiros a dar preferencia aos estrangeiros.

E' como entre nós a iniciativa particular não medra, industrias nacionais não se desenvolvem e esforço particular resulta inutil.

Uma semelhante tendencia não abona a ninguem, sendo de esperar, porisso, que o nosso publico se habitue, mais e mais, a fazer uso das coisas produzidas cá na terra.

A *Udiog Bhuvan* almejamos toda a sorte de venturas.

O CASO MEERUT

Como sabem, acusados dos crimes de lesa-magestade britanica e de revolta contra a Soberania ingleza na India encontram-se presos em Meerut 31 patriotas cujo julgamento já se iniciou.

O governo inglez aprovou uma verba de *cem laques* de rupias para despesas do mesmo julgamento cuja duração ninguem sabe até quando se prolongará.

Mas, se dum lado, trabalha o governo *pro* acusação, o Povo da India tambem está envidando doutro lado os seus melhores esforços *pro* defesa que já tem um jurisconsulto expressamente trazido de Londres, além doutros bachareis e advogados, e alguns laques de rupias.

E' um desafio tremendo e sério entre o Governo inglez e o Povo da India.

¿Quem ganhará a batalha? O Governo? O Povo?

Abstemo-nos de fazer vaticinios, porque nem sempre o Governo é tão poderoso que vença o Povo, nem este é tão forte que alcance triunfo sobre aquele.

Estejamos de espectativa, apenas.

EIS A DIFERENÇA

Na India dos *subditos*, a *Opinião Publica* impõe se á consideração e respeito do Governo.

Na India dos *cidadãos* porem, observa-se o contrario. A soberana burocracia age como fôr do seu agrado, sem dar contas do que faz, á mesma *Opinião*.

E' o que estamos a vêr todos os dias no campo pratico. No campo teorico é que levamos a palma a todo o mundo e seu pai.

Só é pena que as *bringelas* dos *puranas* não sirvam na vida pratica para deleitarmo-nos o apetite com alguma belesa culinaria arranjada das mesmas *bringelas puranicas*.

Eis a diferença entre a pratica e a teoria que só se cinge á imaginação.

GEN. CRAVEIRO LOPES

Acaba de ser nomeado Governador deste Estado o sr. General Craveiro Lopes.

Sua Excia. conhece profundamente a India onde exerceu as funcções de Comandante geral do C. P. F. I.

Esperamos que Sua Excia. proporcione á Imprensa do Paiz só ocasiões de elogiar a sua acção governativa, dignificando-se e a India.

LIMITE DE IDADE NO ENSINO PRIMARIO

Tem sido geralmente mal aceita a disposição regulamentar que fixa em 14 anos o limite de idade para a frequencia das escolas primarias oficiais. Em Alguns concelhos das Novas Conquistas esboçam-se movimentos no sentido de serem dirigidas representações a S. Excia. o Encarregado do Governo pedindo a revogação da mesma disposição. Em Pernem já se realisou, para esse fim um Comicio sob a presidencia do sr. Visconde de Pernem.

EM BETIM

Há quem se queixe de que se exigem licenças das O. Publicas ainda para reparações de pequena monta em Betim. E' o respectivo chefe da Conservação de estradas quem melhor pode elucidar o assunto.

Se tais reparações são isentas de licenças por lei, urge que esta se cumpra.

E é para este fim que nos referimos ao caso.

EIS AS RAZÕES

Brazil é um paiz rico. Rico materialmente e moralmente. Materialmente, porque produz em abundancia, café, borracha, cana de assucar, vastos e ferteis campos de exploração, minas de ferro etc. E moralmente porque no Brazil, como se disse em outro lugar, respeitam-se com rigor os principios de igaldade, liberdade, fraternidade, justiça e de verdade.

E no Brazil fala-se a lingua portuguesa, lingua falada e ensinada aqui.

Eis as razões porque os nossos emigrantes devem dar preferencia ao Brazil para livre expansão de sua actividade.

O BHARAT

O *Bharat* vai dedicar uma edição especial ao seu malogrado amigo nacionalista Antonio Prazeres da Costa, falecido em Lisbôa no verdor dos seus 27 anos.

A edição conterá a fotogravura do estimado extinto e artigos dedicados á sua inolvidavel memória.

इतस्ततः

आकुंचित क्षेत्रामुळें गोमांतकांतील तरु णांचा निर्वाह स्वदेशांतच लागणें दिवसें दिवस किती कठीण होऊन बसलें आहे याची चिकित्सा आज नव्यानें करण्याचें कारण नाहीं. आमच्या शिक्षितांत बेकारवा ढीचें प्रमाण झपाट्यानें वाढत असून पो टाच्या प्रश्नानें त्यांना जेंव नकोसा होऊं लागलेला आहे, हें नाकबूल करण्यांत अर्थ नाहीं. अशा दीन प्रसंगीं परदेशगमनाविना अन्य तरणोपाय नाहीं, हें आम्हीं अनेकदां सूचित केलेंच आहे. आज फक्त आमच्या तरुणानां ब्राझिल देश परदेशगमनाला कित योग्य आहे, हे समजण्यासाठीं केसरीचा पु ढील स्फुटविचार दिला आहे. ब्राझिल देश यापूर्वी पोर्तुगीज साम्राज्यांत मोडत असून, कालांतरानें तो स्वतंत्र झाला. तेथेंच भाष पोर्तुगीज असल्यानें ब्राझिल देशांत लवकर जम बसण्यास आमच्या तरुणानां फार सोपें जाणार आहे, हें निर्विवाद होय. केसरी ह्मणतो:—

"हिंदी लोक जगाच्या पाठीवर कोठेंहि गेले तरी पारतंत्र्याची अवदसा त्यांच्या मागोमाग फिरत असल्यानें त्यास स्वतंत्रपणानें व सुखानें कोठेंच वास करवां येत नाहीं परंतु ब्राझिल देशांत कोणत्याहि राष्ट्रांतील मनुष्य वसाहत करावयास गेल्यास त्यास तेथें समानतेनें वा गविण्यांत येतें असें नवीन उपलब्ध झालेल्या माहितीवरुन समजतें व धाडशी हिंदी वीर ले. क. सुरेशचंद्र विश्वास याला तेथील सै न्यांत मोठमोठ्या अधिकाराच्या जागा मि ळाल्या व अखेर ब्राझिल देशाचा उपाध्य क्षहि तो झाला यावरून वरील माहितींत बरेंच तथ्य दिसतें. ब्राझिल देश हा अत्यंत संपन्न देश असून तेथें कर्तबगार व धाडशी माणसांस आपल्या कर्तबगारीला मुबलक वाव आहे. त्याची राजधानी रिओडिजेनेरोस ही आपल्या सौंदर्यानें पारिसला मागें टाकील असा प्रवाश्यांचा अभिप्राय आहे. त्या देशांत आमेझान ही मोठी नदी असून तिच्यांतून व तिला मिळणाऱ्या नद्यांतून ५७ हजार मैलां पर्यंत वाहतूक करतां येते. १७॥ हजार मैल आगगाडीहि पसरली आहे. हा देश शेतकी-प्रधान असून अत्यंत सुपीक आहे रबर, कॉफी, ऊंस, कापूस, तंबाखू गहूं, कोको तांदूळ, बार्ली हीं व याखेरीज अनेक प्रका रचीं फळेंहि तेथें मुबलक पिकतात. रत्नें, सोनें, लोखंड, कोळसा इत्यादि मुल्यवान पदार्थ भूमीच्या पोटीं मुबलक आहेत. परंतु भांडवल व कामगार यांच्या अभावानें ते बाहेर येत नाहींत. तेथील सरकार वसाहत करूं इच्छिणारास सवलतीनें जमिनीहि देतें. व तेथील ब्राझिलियन लोकांप्रमाणेंच राज-कीय हक्क त्यानां मिळतात. तेथें वसाहत करण्याकरितां अनेक देशानीं आपले संघ का ढले आहेत. फक्त हिंदुस्थानाचा मात्र असा प्रयत्न नाहीं. अशा रीतीन वसाहत करण्यास कोणी जाऊं इच्छित असल्यास त्यांनी मि चंद्र एल सिंग, व मेसर्स थॉमस कुक आणि सन्स कुकबिल्डिंग हॅार्नबी रोड मुंबई, या पत्त्यावर पत्रव्यवहार करावा."

(केसरी, ता. ११-६-१९२९)

× * ×

चित्रमयजगत् मासिकाचे उत्साही चा लक आपल्या मासिकाची योग्यता वृद्धिमान करण्यासाठीं जो अनुपमेय स्वार्थत्याग करीत आहेत, त्याबद्दल त्यांचें करावें तेवढें अभि नंदन थोडें आहे. आपल्या 'आशिया' अं कानें तर चित्रमयजगतनें आपलें प्रगतिपर पाऊल किती तरी पुढें टाकलेलें आहे! ह्या अंकांतील प्रत्येक ओजस्वी लेखाच्या वाच नानें वाचकांची चित्तवृत्ति तल्लीन झाल्या विना रहात नाहीं. मुशाफरी लोकांच्या ता गडी-तलवारीच्या कैचींत सांपडून हिंदुस्था नचें गतवैभव कसें बेचिराख झालें, हें उप रोक्त अंकाच्या वाचनानें स्पष्ट निदर्शनास येतें. 'आशिया' अंकाची सजावट कर ण्याचे कामीं चित्रमयजगत्कारानीं अयंत परिश्रमयुक्त काळजी घेतली आहे, हें, तो अंक वरवर चाळला असतांहि, सहज सम-जून येण्यासारखें आहे. देशाभिमानाला नि त्योदोलन देण्यास 'आशिया' अंक थोर प्रमाणानें कारणीभूत होणार असल्यानें, असा अंक प्रसिद्ध केल्याबद्दल चित्रमयजगत् मासिकाच्या नेत्यांचे आह्मी आभार मानतों मासिकाचा उदार वाढून, तो हिंदुस्थानच्या हिताला कल्याणकारक होवो, अशी परमेश्व रापाशीं करुणा भाकून हें अभिप्रायार्थ लि खाण येथेंच संपवितों.

* × *

जनहितार्थ झटणाऱ्या लोकांना जनतेनें सहाय्य पुरविल्याविना सामर्थ्य प्राप्त होणें शक्य नाहीं. जनतेच्या पाठिंब्याविना जन तेच्या शत्रूंविरुद्ध झगडण्याचा जोम देश सवकांत कसा उत्पन्न होईल? लोककल्याण कारक चळवळी गोमांतकांत यशस्वी न हो ण्याचें मुख्य कारण त्या चळवळी चालव-णाऱ्या नेत्यानां लोकाश्रयाचा अभाव हें होय. देशसेवकांच्या संसाराचें वाटोळें झालें, त्यांची पोरेंबाळें उघडीं पडलीं, देशासाठीं ते कफल्लक बनले, तरी लोकानां त्याची पर्वा नसते. अशा स्थितींत देशसेवेच्या मार्गांत पाऊल न टाकण्याची प्रवृत्ति बोकाळू लाग ल्यास त्यांत आश्चर्य मानण्याचें कारण नाहीं. देशसेवेसाठीं सर्व तऱ्हेची त्रासपरंपरा सहन करावी व या बाबतींत लोकांची सहानुभूति नसावी, हे लक्षण खास बऱ्याचें नव्हे. ह्या अवनत स्थितींत बदल झाल्याखेरीज देशसेवेचा मार्ग निष्कंटक होणें शक्य नाहीं, स्वदेशासाठीं हालअपेष्टा सोसण्यास तरुणवर्ग पुढें येणार नाहीं आणि जो तो स्वार्थसाध-नांतच रमून जाईल! नाहीं तर ब्रिटीश हिंदुस्थानाकडे नजर वळवा. तेथें न्यारेंच दृश्य दिसून येईल. लोकसेवकांना तेथें भर-पूर लोकाश्रय मिळत असल्यानेंच लोकसेवक देशासाठीं दुःखाची दगदग सोसण्यास तयार असतात व लोककल्याणार्थ प्राणदान कर ण्यापर्यंत त्यांची तत्परता असते. 'बोला-चाचि भात आणि बोलाचीच कढी' अशी आमच्यांत दिसून येत असलेली दुर्धर स्थिति तेथें नाहीं.

वार्ताविहार

—जनरल काव्हैर लोपीस यानांच येथील गव्हर्नरसाहेब नेमण्यांत आलें. पोलीसचे कमांडर या नात्यानें त्यांचा परिचय येथील जनतेला आहेच.

— ३१ पुढाऱ्यांवरील दाव्याच मीरत येथें स्पेशल मॅजिस्ट्रेट श्री. मिल्नर व्हाईट ह्यांच्यापुढें ता. १२ दिवशीं सुरवात झाली. सर्व आरोपी देशभक्तांस कोर्टांत आणण्यांत आले तेव्हां त्यांनीं 'साम्राज्यवाद नष्ट होवो' 'शेतकऱ्यांचा विजय होवो' असले अनेक जयघोष केले. प्रथम दिवशीं सरकारच्या बतीचे श्री. लॅंगफर्ड जेम्स ह्यांनीं फिर्यादी पक्षाची बाजू मांडली.

—दिल्ली येथील ले० असेंब्लींत ता. ८ एप्रिल रोजीं बॉंब फेकल्याच्या आरोपावरून भगतसिंग व दत्त या दोन आरोपींवर दिल्ली येथे चाललेल्या खटल्याचा निकाल बुधवार तारीख १२ रोजीं सकाळीं पावणेअकरा वा-जतां सांगण्यांत आला. स. जज्जानीं भगत सिंग व दत्त या दोन्हीं आरोपींनां दोषी ठर-वून त्यांना प्रत्येकीं जन्मठेप काळपाण्याची शिक्षा फर्माविली. दोन्ही आरोपींनीं शिक्षेचा हा निकाल शांतपणें ऐकून घेतला. ते दुःखी दिसले नाहींत, इतकेंच नाहीं तर निकाल ऐकतेवेळीं त्यांच्या चेहऱ्यावर हास्य चम कत होतें.

—लाहोर येथील सॅांडर्स खुनाशीं संबंध असल्याच्या संशयावरून कलकत्ता येथील पोलीसांनीं ता. १० रोजीं मि. फणिभूषण घोष व वैजनाथसिंग या दोघांना पकडलें व त्याच रात्रीं त्यांची लाहोरकडे रवानगी कर-ण्यांत आली.

—मद्रासच्या विश्वविद्यालयाच्या जागेंत असलेल्या राजाच्या पुतळ्याचें डोकें उड विल्यामुळें पोलीसांनीं एका विद्यार्थ्यास पकडलें आहे.

—मला संतान नसल्यामुळें माझ्या मागें माझें राज्य. तुर्की खालसांत सामील करावें असें अलवारच्या महाराजानीं ब्रिटिश सरकारास विनविलें आहे.

—राजे अमानुल्ला ह्यांच्या बरोबर ३०-४० लाखांचें जवाहीर असून पेशावरचा अफगाण व्यापारी अडल्यानें आपल्याजवळ काबूल दरबारचे असलेले ६ लाख रुपये त्यांस दिले आहेत.

विचार विनिमय

ले.— गो. कृ नाईक

काविळी पलिकडे

काविळ झालेला मनुष्याला जगतांत स-लाच पिवळा रंग भरल्याचा भास होतो. पण तसा आभास होत असतांहि त्याला स्वतःला जडलेला रोगच याच्या मुळाशीं आहे याचें ज्ञान असल्यामुळें एकाद्या वस्तूचा रंग वस्तु-तः पिवळा असतां एकाद्यानें त्याला करडा असें अभिदान दिलें तरी तो मुकाट्यानें मान्य करितो. दुर्दैवानें जे लोक काविळाला बळी पडतात त्यांच्या दुःखाला पारावार न-सतो. पण देहाला जडणारी ही कावीळ पुरवली; पण मनाला जडणारी मानवी कावीळ पुरवणार नाहीं. कारण कावीळ झाली ह्मणजे पिवळें दिसणें हा आपला नेत्र-विकृति दोष आहे याचें 'दैविक काविळींत राहाणारें बौद्धिक ज्ञानहि मानवी काविळींत टिकत नाहीं.

असाच कांहींसा प्रकार कैवारीचा झाला आहे. आणि गोमांतकीय सारस्वतांविरुद्ध ओकण्यांत येणारें विष हें त्याचें प्रत्यंतर आहे.

मांजर जरी डोळे मिटून दुध पीत असलें तरी पाहाणाराचे डोळे कांहीं झांकलेले नव-तात. 'आस्ते कदम'!

घरच्या ज्ञातारीचे काळ

भूतकाळा विषयींच्या कल्पना इतिहास, अनुमान, आणि अवशेष यांवर आधारलेल्या असतात. इतिहासांत पक्षपात, अनुमानांत विषमता आणि अवशेष संशोधनांत अज्ञान प्रबळ असल्यामुळें भूतकाळाच्या अंधारांत हुडकविण्याचें सोडून वर्तमानकालाच्या उजेडांत शोधूं लागलों तरी हिंदु स्वभावाचें अपुरें ज्ञानच हातीं लागेल. कालच बदनामीचें नाटक रचून धर्मभास्करांविरुद्ध उठलेले वाणीर व विद्यार्थी आज कहर केला तरी स्वस्थ आहेत हें एक कैवारीचें गोमांतकीय हिंदू कसे आहेत हें न ओळखतां येणारें उत्तम दृश्य नाहीं काय? अथवा "घरच्या ज्ञातारीचे काळ" असें तर कोणी नाहीं न ह्मणणार?

संघ व संघटणा

गोमांतकांत इतस्ततः अनेक संघ विखरले आहेत. कोणी शिक्षणप्रसारासाठीं तर कोण शक्ति संवर्धनासाठीं आपआपल्यापरी प्रयत्नाहे करित असतात. पण तसें करित असतां संघाचा विशिष्ट उद्देश कसलाहि अ-सला तरी त्याचें संघटणात्मक ध्येय दृष्टीआड करून चालणार नाहीं. हें प्रत्येक संघाच्या चालकांनीं अवश्य लक्ष्यांत ठेविलें पाहिजे. संघटणेकडे दुर्लक्ष करून तो संघ आपलें साध्य गांठूं पाहील तो 'नामधारी संघ' सहानुभूतीला आंचवून लवकरच 'राम' ह्मणेल यांत शंका नाहीं.

सर्व धर्म नमस्कृत्यं सागरं प्रति गच्छती!

sob a inscrição n ° 2048 registada em 22 de Maio de 1901 á segurança da quantia de 1500 rupias a favor da dita Tulxi se acha registada uma hipoteca no livro C. quatro a fls 47 sob a inscrição n ° 887 registada em 27 de Abril de mil oitocentos noventa e um para segurança da quantia de 1250 rupias, achando-se cedida pela dita Tulxi a Antá Venctexa Xete Raicar por outro nome Antá Xete Raicar e Govinda Rama Xete Chiquelcar, casados proprietarios de Margão o credito na importancia de 750 rupias da copia de 1250 rupias. E para ser publico se expediu este. Quepem 8 de Junho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

COMUNIDADE DE CURCHOREM

Irão á praça no dia 14 do seguinte mez de Julho pelas 9 a 14 horas, no local das sessões as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 e despesa anual do ano de 1930 sendo as avenças de receita dos nos. 1 a 7 e as avenças de despesa dos nos. 1 e 2 do respectivo calculo da dita comunidade de Curchorem.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade
Utoma Panduronga Sinai Odarcar.

COMUNIDADE DE ODAR

No dia 15 do seguinte mez de Julho pelas 9 a 14 horas, proceder-se-há a arrematação ordinaria da avença da receita trienal do trienio de 1930 a 1932 e das avenças da despesa anual do ano de 1930 da dita comunidade de Odar no local das suas sessões sendo a avença de receita n ° 1 e da despesa n ° s 1 e 2 do respectivo calculo.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão
Utoma Panduronga Sinai Odarcar

COMUNIDADE DE CACORA

Nos dias 12 e 13 de Julho proximo seguinte pelas 9 á 14 horas irão á praça as avenças de receita e despeza da sobredita comunidade de Cacorá no local das suas sessões sendo no dia 12 as avenças da receita dos n ° s 1 a 7 e no dia 13 as avenças de despeza dos n ° s 1 e 2 do respectivo calculo.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade
Utoma Panduronga Sinai Odarcar

COMUNIDADE DE CHAIFI

No dia 13 de Julho seguinte ás 15 horas na casa das sessões da dita comunidade serão levadas á praça as avenças ordinarias da despeza de 1930, calculadas sob os n ° s 1 a 4.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade,
Visnum Roguvir S. Sirvoicar

COMUNIDADE DE AVEDEM

A's 9 horas do dia 13 de Julho p. seguinte serão levadas á praça as avenças da despeza ordinaria da dita comunidade, do ano de 1930, calculadas sob o n ° s 1 a 4 na casa das suas sessões.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade
Visnum Roguvir S. Sirvoicar

COMUNIDADE DE ASSOLDA'

No dia 14 de Julho proximo seguinte das 9 ás 14 horas, nas casas das sessões da sobredita comunidade, serão levadas á praça as avenças de despeza ordinaria de 1930 calculadas sob os números 1 a 4.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade
Visnum Roguvir S. Sirvoicar

COMUNIDADE DE COTOMBI

No dia 14 de Julho seguinte ás 15 horas nas casas das sessões da sobredita comunidade, serão levadas á praça as avenças de despeza ordinaria de 1930 calculadas sob os numeros 1 a 4.

Aos 8 de Junho de 1929.
O escrivão da comunidade
Visnum Roguvir S. Sirvoicar

COMUNIDADE DE QUEPEM

Anuncia se a arrematação das avenças da receita n ° 1 e das da despeza n ° 1 e 2 da sobredita comunidade para o dia 13 do proximo, das 10 ás 15 horas, nas casas de suas sessões.

Aos 13 de Junho de 1929.
O escrivão
Esvonta Butó Sinai Regó

COMUNIDADE DE CUSMANE

Anuncia-se a arrematação das avenças de despeza n ° 1 e 2 da sobredita comunidade, para o dia 12 de Julho proximo, das 10 ás 15 horas, nas casas de suas sessões.

O escrivão
Esvonta Butò Sinai Regó

COMUNIDADE DE SIRVOI

Anuncia-se a arrematação das avenças de despeza n ° s 1 e 2 da sobredita comunidade para o dia 14 do proximo Julho, das 10 ás 15 horas, nas casas de suas sessões.

Aos 13 de Junho de 1929.
O escrivão
Esvonta Butò Sinai Regò

COMUNIDADE DE AMBAULIM

Anuncia-se a arrematação das avenças de despeza n ° s 1 e 2 da sobredita comunidade, para o dia 11 de julho proximo das 10 ás 15 horas, nas casas de suas sessões.

Aos 13 de Junho de 1929.
O escrivão
Esvonta Butó Sinai Regó

A arrematação ordinaria das avenças de despeza anual do ano vindouro de 1930 das comunidades de Quitol, Naqueri e Queddem, terá lugar nos dias 12, 13 e 14 do seguinte mez de Julho, pelas treze horas, respectivamente, nos logares das suas sessões sendo da comunidade de Quitol dos n ° s 1 a 3, da de Naqueri do n ° 1 e da de Queddem dos n ° 1 e 2 dos respectivos calculos.

Aos 11 de Junho de 1929
O escrivão ajudante das Comd.
Manguexa Naique

COMUNIDADES DE ADNEM, BALLY E FATORPA'

A arrematação das avenças de despeza do ano de 1929 dos n ° s 1 e 2 dos respectivos calculos das Comunidades de Adnem, Bally e Fatorpà terá lugar nos dias 11, 12 e 13 de Julho proximo seguinte pelas 12 horas respectivamente nos lugares das suas sessões. Aos 10 de Junho de1929. (2.a vez

O escrivão da Comunidade
Sacarama Xabagy Sinay

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão do primeiro oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta comarca no dia vinte e um de Junho corrente, pelas 10 horas, pela terceira vez e por qualquer preço que a praça der os seguintes predios: 1/5 de 1/3 do predio denominado "Pateagor", da cultura de coqueiros, 1/5 de 4/6 do predio denominado "Mimelem agor bagaet" vulgo "Memelem agor" que é uma 5a. parte do predio descrito sob o n ° 1736 do L. B. 7 á pagina 313 formando esta quinta parte sobre si um predio da cultura de coqueiros e outras arvores e 1/5 de 1/3 do predio rustico denominado "Pantoy" consistente em terra de cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas, todos sitos em Rivona, discritos por inteiro na conservatoria do registo predial desta comarca respectivamente sob os nos. 11677 afl 61 v. do livro B 33, 5744 afl. 71 v. do livro B 18 e 6088 a fls. 290 v. do livro B 5 velho, penhorados nos autos civeis de execução de sentença que Roulú Ramachondra Porobo de Parodá promove contra Ranum Ananta Porobo Dessai, de Rivona, por apenso aos de execução por custas que Priaga Porbina por outro nome Votsolabai, viuva de Caxinata Ramachondra Porobo de Chinchinim promoveu contra o dito Roulú, sendo apensos estes por sua vez aos de acção executiva movida pela mesma Priagá ao dito Roulú.

O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. São por este citados os credores certos e incertos do mesmo executado bem assim os co proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser público se expediu este. Quepêm, 11 de Junho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Este numero foi visado pela Censura.

ANO 14. N. 14
...FEIRA DE 3 JULHO DE 1929

ASSINATURA
Por ...da ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
G. P. Hegdo Dessai
FAR...ACEUTICO

COM... E IMPRESSAO
TIP. BHA... ...USMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १४
गुरुवार ता. ४ जुलै सन १९२९.

वर्गणीचे दर
खालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
...ण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कपें गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇÃO NA HISTORIA DO CHEVROLET

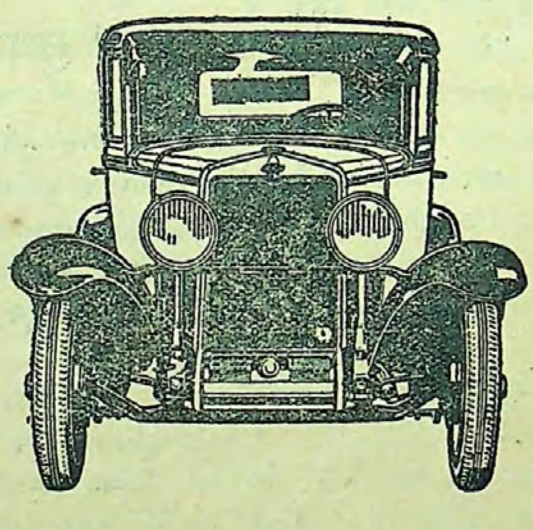

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomenda-se, sem contestação, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas ambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruario

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

ि ल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २॥१४

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या अभ्यासाल उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन्र) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मीं [श्रीदासनवमी]

आतांपर्यंत
प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.
समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें काल-मानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता.
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु-समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेंत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
(१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
(२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
(१) तत्वज्ञानाची सरणी
(२) राजकीय प्रवृत्ति
(३) 'धर्म' विषयक भावना
(४) सामुदायिक संघटन
(५) सत्य न्याय नीतीचीं बंधनें
(६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
[१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
[२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
[३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
[४] परकीय ख्रिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
[५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषयें. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल !!
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
ख्रिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुली-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त ख्रिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि !!

हें मासिक कमीतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहिराती] द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ANO XIV No 14

QUINTA-FEIRA, 4 DE JULHO DE 192[illegible]

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa.

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

LUXO NA MISERIA

O nosso artigo publicado na edição da semana passada, do *Bharat*, terminava assim: "mas doutro lado são esses mesmos emigrantes que tambem por seu turno estão alimentando o luxo que vai crescendo nesta terra e são eles proprios uma das causas da sua pobreza."

Expliquemos este paradoxo. Se os emigrantes não remetessem as economias em tão grandes e importantes somas de dinheiro que montaram no ano findo, como já o vimos, a 134¼ laques de rupias, cessariam imediatamente as importações de artigos dispensaveis, ou por outra, apoucaria a entrada nesta terra pobre, de artigos de luxo, muitos dos quais são prejudiciais á saúde.

Para os leitores fazerem a idéia do luxo que campeia nesta nossa reconhecidamente pobre terra vamos pôr diante dos seus olhos as quantidadas de alguns artigos de luxo importados em 1927 comparadas com as dos anos anteriores, segundo a última estatistica publicada daquele ano.

Comecemos com os tecidos de sêda. Em 1917 a quantidade importada destes que representam luxo, foi de 1839 ceiras e em 1927, isto é, 10 anos depois, essa quantidade subiu a 7695; o que quer dizer que a importação daquele tecido subiu a um pouco mais de 400%.

Foi o dinheiro dos emigrantes que pagou esse excesso. Temos visto na India Britanica as mulheres dos emigrantes fázerem uso mais de tecidos finos de algodão, como voiles etc. e pouco dos de seda, talvez porque é muito mais higienico cobrir o corpo na India, país quente, de tecidos finissimos de algodão, que se sujeitam á lavagem, do que de tecidos de seda e de veludo, pouca lavaveis ou, pelo menos, que se lavam poucas vezes para não se estragarem.

Mas não são só as mulheres dos emigrantes que fazem pouco uso de tecidos de seda; tambem as inglesas saem á rua vestidas de voiles, cambraias e outros tecidos finos de algodão, susceptiveis de lavagem. E' gente que sabe viver e acomodar-se ao clima.

O que se vê, porêm, aqui, é que até a mulher de qualquer pessoa com poucos teres aparece vestida de tecidos de seda. E' que não procura saber se os seus meios lhe dão para tanto.

Vamos ás bebidas. Os vinhos não especificados (estrangeiros) foram importados em quantidade de 301 galões em 1917 e 10 anos depois essa quantidade foi subindo a 1542, isto é, mais de 500%. E' um salto formidavel. De cerveja importada em 1917 foram galões 12.932 e em 1927 a cifra chegou a 27.565 isto é, mais de 200%.

Quanto ao vicio de fumar, temos charutos e cigarros. Destes, não indianos, isto é de Manila, Europa, America etc. foram importados em 1917 na quantidade de 1476 ceiras e em 1927 o quantitativo elevou-se a 7510 ou mais de 500%. Outro grande salto.

Todos esses artigos de luxo, de bebidas, de fumar foram importados á custa das economias dos emigrantes que, se não as tivessem mandado para cá, a sua importação não se realisaria e deminuiria o luxo no vestir e os vicios de beber e fumar. Aqui está, pois, como os emigrantes beneficiam a sua terra natal, remetendo para cá as suas economias que contribuem para debelar o *deficit* da balança comercial. Só é pena que *pari passu* fomentem com aquelas economias o luxo e os vicios de beber e fumar.

O país está pobre e doente. Vejam os reclames que fazem os comerciantes de medicamentos patentes. Nos jornais locais se lêem muitos anuncios desses medicamentos, cuja importação é em escala cada vez crescente e é com o dinheiro dos emigrantes, que se paga a maior parte das importações.

Estas produzem ao Estado em direitos aduaneiros um grande rendimento, o de mais de 2 milhões de rupias, com os quais são pagos os vencimentos da maior parte de funcionarios que devem aos emigrantes o terem em dia o pagamento dos seus titulos.

Bom seria se os emigrantes remetessem para cá as suas economias para fins reprodutivos, a fim de serem aplicadas para agricultura e industrias, trabalhando desta forma para o fomento economico da sua terra natal. Se, porêm, não puderem fazer isso, é indispensavel que eles limitem as suas remessas ao indispensavel ás necessidades de vida e não para fomentar o luxo e os vicios.

Desta forma será menor o *deficit* da balança economica, reduzir-se-hão o luzo e os vicios e o governo que conta como certos os rendimentos das alfandegas sentirá dificuldades financeiras.

J. J. da Cunha

Este numero foi visado pela Censura.

Concursos aduaneiros

Sr. Director do *Bharat*

Acabo de lêr no seu apreciado *Bharat* de que sou assinante desde a sua fundação, uma local sob a epigrafe *Mais cautela* que epiloga por recomendar que seja mais cauteloso o sr. Director dos Serviços Aduaneiros.

Era escusada esta sua prevenção, porque, depois de modificação da disposição do art. 70 ° do Regulamento interno das Alfandegas que trata da constituição do júri, aquele director aduaneiro ficou com faca e queijo na mão exactamente nas vesperas de se abrirem concursos para as vagas existentes de 1 °, 2 ° oficiais e aspirantes. V. escreve que não se explica que o director aduaneiro apresente nesta altura, isto é, com as vagas existentes, um projecto de diploma legislativo, alterando as disposições reguladoras dos mesmos concursos.

E' um engano de sua parte. A modificação está feita com a Portaria Provincial n ° 671 que alterou o Reg. interno das Alfandegas.

Esta portaria é assinada pelo sr. Encarregado do Governo. E convenço-me de que o finado governador não se desporia a assina-la sendo esta a razão por que ela foi presente ao mesmo sr. Encarregado que com outra portaria alterou tambem o decreto de 25 de maio de 1907 Ele vai, por enquanto, alterando decretos, modificando Regulamento interno e quem sabe até o fim do seu encarrego quanta coisa mais não alterará!

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार जेष्ट व० १२ शी शके १८५१

मुक्त शिक्षणप्रसाराच्या मार्गावरील नवी धोंड !

पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षण पोर्तुगीज नागरिकांना मोफत व सक्तीनें दिलें जावें, अशी लोकसत्तात्मक पद्धतीच्या आद्य घटनेंत स्पष्ट आज्ञा असतां, पोर्तुगीज लोकसत्ता प्रस्थापित होऊन,आज जवळ जवळ १९ वर्षें पुरीं होत आलीं तरी, ती आज्ञा पाळली जात नाहीं, इतकेंच नव्हे तर ती पाळली जाण्याचा प्रयत्नसुद्धां होत नाहीं, हें पोर्तुगीज नागरिकांचें दुर्दैव नव्हे काय ? कायदे उत्तम असून ते व्यवहारांत उतरवणें अशक्य असल्यास त्यांची मातब्बरी ती कोठें राहिली ? पुराणांतील वांगीं किंवा पंचांगांतील पाऊस ज्याप्रमाणें व्यवहारांतील भाजीला किंवा शेतीला उपयोगी नसतात, त्याचप्रमाणें उपरोक्त उत्तम कायद्यांचीहि अवस्था असते हें उघड होय.

निरक्षरतेचें समूळ उच्चाटण होऊन साक्षरतेनें जनता सज्ञान व्हावी, अशा उच्च हेतूनें उपरोक्त आज्ञेला जन्म दिला असल्यानें, तिच्या पालनार्थ पोर्तुगीज सत्ताधाऱ्यांनीं सर्वांआधीं प्रयत्न करण्यास पुढें सरसावलें पाहिजे होतें; पण १९ वर्षांचा दीर्घ कालावधि लोटला असतांहि, ती आज्ञा कायद्यांच्या कागदांत गुंडून पडली आहे ती आहेच ! तिचा उद्धार करणारा पोर्तुगीज मर्द अजून जन्माला येत नाहीं, हें पोर्तुगीज नागरिकांचें केवढें थोर दुर्भाग्य !

आज पोर्तुगीज राज्यसत्ता तारुण्यावस्थेंत प्रवेशूं लागली आहे. आपल्या जन्मापासूनच जर तीनें प्राथमिक शिक्षणाचा सक्तीनें प्रसार करण्याचा उपक्रम केला असता तर आजला निरक्षरतेचें प्रमाण शून्यावर उतरलें असतें. निदान दर शेंकडा ७५ लोक जे खुद्द पोर्तुगालांत निरक्षरतेच्या कर्दमांत खितपतलेले आढळून येत असतात तितके तरी खास आढळून येते ना ! पण आतां हा म्हणण्याचा उपयोग काय ? "काकीला मिशा असत्या तर काका म्हटला असता" अशांतलाच हा प्रकार होय.

सक्तीच्या प्राथमिक शिक्षणप्रसाराकडे झालेलें आपलें दुर्लक्ष व या दुर्लक्षानें निरक्षरतेचें वाढत असलेलें प्रमाण, या गोष्टींकडे अजूनहि पोर्तुगीज सत्ताधाऱ्यांचें जितकें लक्ष्य वेधावें तितकें वेधलें जात नाहीं, ही मोठ्या खेदाची गोष्ट होय. व ही स्थिति अशीच बिनहरकत व बिनधोकपणें आणखीं कांहीं वर्षें चालू राहिल्यास युरोपांतील राष्ट्रांत पोर्तुगालचा नंबर शिक्षणप्रसाराच्या बाबतींत शेंवटचा लागणार, ह्यांत संशय नाहीं. सुदैवानें गोमंतकांत मराठी व इंग्लिश शिक्षणाचा बिनसरकारी प्रसार होत असल्यानें निरक्षरतेचें येथील प्रमाण आटोपशीर आहे, ही त्यांतल्यात्यांत समाधानाची गोष्ट होय. पण—

पण— असें आहे कीं, पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणाच्या नव्या कायद्यांत १४ वर्षांवरील विद्यार्थ्यांना सरकारी शाळांतून शिक्षण घेण्याची बंदी केली गेली असल्यानें, स्वैर मराठी व इंग्लिश शिक्षणप्रसाराचे मार्गांत नवीनच संकट उपस्थित झालें आहे. मराठी शिक्षणाचा अर्धामुर्धा क्रम पुरा होण्याचे आधीच हिंदु मुलांचें वय सहज १४ वर्षांवर जात असल्यानें, यापुढें त्यानां सरकारी शाळांतून पोर्तुगीज शिक्षण घेण्यास जड जाईल व पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणाचा दाखला असल्याखेरीज इंग्लिश शाळांतून प्रवेश होणें अशक्य असल्यानें, १४ वर्षांवरील हिंदु विद्यार्थ्यांनां इंग्लिश शिक्षण घेण्याचेंहि कठीण होईल ! अशा स्थितींत वयोमर्यादेची धोंड चुकविण्यासाठीं एकच मार्ग शिल्लक राहतो तो हा कीं, १० वर्षेंपर्यंत मराठीची तोंड ओळख करून देऊन, हिंदूंनीं आपल्या मुलांना पोर्तुगीज शिक्षण देण्याचा सपाटा सुरू करावा.

पण अशानें 'एक ना धड व भाराभार चिंध्या' असा अव्यवस्था प्रसंग प्राप्त होईल ! कारण, मराठी शिक्षणामुळें पोर्तुगीज शाळांतून हिंदु मुलांची होत असलेली प्रगति त्या शिक्षणाभावीं यापुढें होणें अशक्य होईल व एकेक मावाची परीक्षा होईपर्यंत त्यांना पोर्तुगीज शिक्षकांसमोर अनेक नाकधुऱ्या काढाव्या लागतील.

तात्पर्य काय कीं, वयोमर्यादेच्या चवदाव्या रत्नामुळें हिंदु मुलांचें अतोनात नुकसान होणार आहे व म्हणूनच तें टाळण्यासाठीं आम्हीं शक्तिसर्वस्व वेंचलें पाहिजे, हें निःसंशय होय.

वरील विवेचनावरून वाचकांच्या लक्षांत येऊन चुकलेंच असेल कीं, प्राथमिक शिक्षण सक्तीनें व मोफत देण्याच्या लोकसत्तात्मक सत्तेच्या आद्य घटनेंतील आज्ञेला हरताळ तर फांसला जातच आहे; शिवाय खासगी प्रयत्नानीं निरक्षरता घालविण्याचे कामीं होत असलेल्या उपक्रमांचीहि गळचेपी होत आहे। मोफत सक्तीच्या शिक्षणप्रसाराचें नांव नाहीं तें नाहींच; उलट खासगी शिक्षणप्रसाराच्या राजमार्गावर कांटेखुंट्यांची पेरणी !

ही वयोमर्यादेची अडचण दुर करण्यासाठीं आम्ही हिंदूंनीं अविश्रांत झटलें पाहिजे.

या कामीं पेडणेंकरांनी घालून दिलेलें उदाहरण अभिनंदनीय व स्वीकारणीय नाहीं असें कोण म्हणेल ? उठतां बसतां बऱ्या वाईट लट्ठ अधिकाऱ्यांची मर्जी राखण्यासाठीं पुढें येणाऱ्या नगरपालिका प्रस्तुत प्रकरणांत मुग्धच असलेल्या पाहून, स्वार्थसाधनांशिवाय त्यांच्या चालकांचें दुसरें कोणतेंच ध्येय नसावें, अशी शंका मनांत उभी राहत असल्यास त्यांत नवल आहे काय ? अधिकाऱ्यांची स्तुति किंवा निषेध करण्यासाठीं नगरपालिकांचा जन्म नसतो. नागरिकांना हितावह होतील अशा गोष्टींचें संगोपन व त्यांना दुःसह होतील अशांचें निर्मूलन करण्यांचेंच कर्तव्य त्या लोकमतानुयायी संस्थांचें असावें लागतें. पण येथें सर्वच प्रकार उलटा. नागरिकांच्या नावांनें त्यांनीं 'हम करे सो कायद्याची' कास धरावी व शक्य असल्यास अधिकाऱ्यांचें लांगूलचालन करून त्यांच्यांत नकली प्रतिष्ठा व जनतेंत अप्रतिष्ठा पैदा करावी !

असो. कोळसा उगाळावा तितका काळाच. स्वाभिमानीं जनतेनें तरी नगरपालिकांच्या कर्तव्य पालनतेवर विसंबून न राहतां, स्वतःच्याच पायांवर उभें राहून, मुक्त शिक्षणप्रसाराच्या मार्गांत उत्पन्न झालेली ही वयोमर्यादेची भलतीच धोंड दूर करण्याचा प्रयत्न करावा, अशी आमची भिला विनंति आहे.

" सुधारक "

ले.— र्‍यं वि. वैद्य

महाराष्ट्र हा कवींचा देश आहे. बाराव्या शतकापासून महाराष्ट्रांत जितके प्रतिभासंपन्न कवि उदयास आले आहेत तितके अन्य कोणत्याहि बंगाल, गुजराथ, कर्नाटक, आंध्र वगैरे भारतवर्षांतील पोटदेशांत आलेले नाहींत. एकुणिसाव्या शतकाच्या आरंभीं महाराष्ट्रांतील स्वराज्य लयास गेल्यापासून हें मान किंचित बदलून बंगालनें आपला अग्रपूजेचा हक्क प्रस्थापित केला आहे. आधुनिककालीं मायकेल, मदसूदन दत्त, बाबू रविंद्रनाथ टागोर, श्रीमती गिरिंद्र मोहिनी घोष, श्रीमती तरुबाला दत्त यां सारख्या अभिजात कवि आणि कवियित्री जितक्या बंगालांत निपजल्या तितक्या प्रमाणांत कवि किंवा कवियित्री महाराष्ट्रांत उत्पन्न झाल्या नाहींत. परंतु हें मान आतां बदलून ज्ञानेश्वर, एकनाथ, मुक्तेश्वर, तुकाराम वामनपंडित, रामदास, मोरोपंत ह्यांसारख्या महाराष्ट्रांतील प्राचीन कविवर्यांच्या तोडीचे प्रतिभासंपन्न कवि त्या देशांत उदयास येण्याचीं सुचिन्हें दिसूं लागलीं आहेत ही अत्यंत आनंदाचो व अभिमानाची गोष्ट होय.

मृतकवींचे देव्हारे माजवून जित्यांकडे डोळेझांक करण्याची प्राचीनकालापासून महाराष्ट्राला दुष्ट खोड लागून राहिली आहे. साहित्याचार्य श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं भरलेल्या पुण्याच्या तृतीय कविसंमेलनांत प्रो. नारायण केशव बेहेरे यांनीं म्हटल्याप्रमाणें कवि मृत झाल्याशिवाय त्याच्या काव्याची गोडी महाराष्ट्रास उमगतच नाहीं. पितरांचीं श्राद्धें वाढून बापाला उपाशीं मारण्याचा महाराष्ट्रांत पूर्वापार सांप्रदायच पडून गेला आहे. मृत झालेल्या सामान्य कवीच्या नांवानें स्मारकें, मंडळें, जयंत्या वगैरे उभारण्याची महाराष्ट्रांत मोठी धामधूम सुरू होते; पण जिवंत असलेल्या श्रेष्ठ कवीलाहि येथें कोणी बऱ्या बोलानें विचारीत नाहीं. गेल्यावर्षीं प्रसिद्ध गुजराथी कवि न्हान्हीलाल यांचा गुर्जर रसिकांनीं मुंबई व अहमदाबाद येथें सभा भरवून अपूर्व सन्मान केला व पैशांची थैली अर्पण केली. महाराष्ट्रांत वर्तमानकालीं न्हान्हीलाल पेक्षांहि प्रतिभासंपन्न कवि नाहींत असें नाहीं. परंतु त्यांचा गुणगौरव व्हावयास त्यानां मृतावस्था प्राप्त झाली पाहिजे. हे विचार मनांत उद्भूत होण्याचें कारण म्हटलें म्हणजे महाराष्ट्राचे प्रसिद्ध तरुण कवि माधव ज्युलियन यांचें सुधारक हें अत्युत्तम काव्य प्रसिद्ध होऊन बरेच दिवस झाले, परंतु महाराष्ट्रीय विद्वान रसिकांनीं त्या काव्याचें सादर कौतुक केल्याचें अजून दिसून येत नाहीं.

माधव ज्युलियन ऊर्फ प्रो. माधव त्रिंबक पटवर्धन हे महाराष्ट्राचे एक प्रतिभासंपन्न तरुण कवि आहेत. पुण्यांत रविकीरण मंडळ स्थापन करून गेल्या दहा वर्षांत पुष्कळ उत्कृष्ट काव्याची पुष्पांजलि त्यानीं साहित्य देवतेच्या चरणीं अर्पण केली आहे. विद्वत्व आणि कवित्व यांचें साहचर्य अत्यंत विरळा आढळून येतें. विद्वान मनुष्य प्रायः अरसिकच असतात; पण प्रो. पटवर्धनाच्या ठिकाणीं हा अत्यंत कौतुकास्पद संगम दिसून येतो. फारशी–मराठी कोशाचे पहिले लेखक व छंदःशास्त्रावरील अभिजात ग्रंथकार म्हणून विद्वत्समाजाच्या आदरास यापूर्वींच त्यांनीं आपणास पात्र करून घेतलें आहे आणि या सुधारक काव्यानें कविमंडळांत बरेंच उच्च दर्जाचें स्थान मिळवून आपला कीर्तिसौरंभ संपूर्ण महाराष्ट्रांत प्रसृत केला आहे. माधव ज्युलियन हें त्याचें धेडगुजरी नांव कानांस बरेंच चमत्कारिक लागतें. या टोपण नावांविषयीं त्यानीं आपल्या सुधारक काव्यांत स्वतःच असें लिहिलें आहे कीं, "अर्धा खिस्ती नांव पाहातां । परि हृदयानें हिंदु मराठा । जातीनें जरी तो चित्पावन।. पण नावांत काय आहे ? खरा प्रश्न आहे तो अंतःकरणाचा आहे. स्वदेश, स्वधर्म आणि स्वभाषा ह्यांचा जाज्वल अभिमान वास करीत आहे तोच खरा हिंदु. नाहीं तर नांव नारायण आणि अनीतिपरायण अशांतली गोष्ट काय कामाची !

किंमत १-८-० } **पोर्तुगेज—मराठी कोश** { शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नांवें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

नांवें नोंदवा) श्री [नांवें नोंदवा

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

श्रीदासबोध मासिकांत लवकरच प्रसिद्ध होणार.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदासबोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छायाचीत्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूहभेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचें डावपेंच व आगलावेपणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व धिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सविस्तर वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्व साऱ्या जनतेलां आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे हा अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोंत. इतरांकारितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठेविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षांनंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहिरात दऊन आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

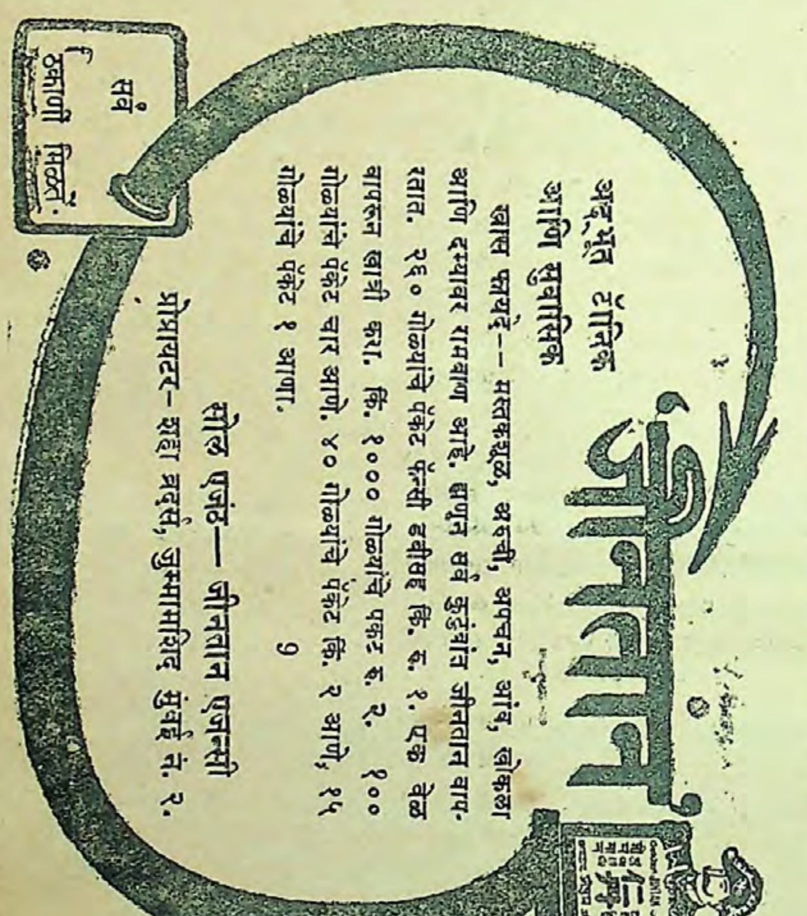

धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट

वास्को डा गामा

वरील नांवाची इंग्रजी शाळा नुकतीच वास्को डा गामा येथें एका मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या पदवीधरांच्या देखरेखेखालीं उघडण्यांत आली आहे. शाळेचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांना अगदीं आधुनिक पद्धतिनुसार मॅट्रीकच्या परीक्षेस तयार करणें हा असल्यामुळें तज्ञ व अनुभवी शिक्षकांचीच तींत नेमणूक केली आहे.

शाळेंतील सगळें शिक्षण मातृभाषेंतून दिलें जाईल. गोमंतकांतील बाकीच्या इंग्रजी शाळांप्रमाणें ह्या शाळेंत आठ इयत्तांची मॅट्रीक न करतां ती सात इयत्तांचीच ठेविली आहे. आणखीं एक विशेष सोय ह्मणजे ह्या शाळेंत बाकीचा लॅटीन, फ्रेंच, पोर्तुगीज मराठी वगैरे भाषांप्रमाणें हिंदूंची आवडती भाषा संस्कृत ही "द्वोयमाषा" (second language) ह्मणून घेतां येते.

विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शिक्षणाबरोबरच नैतिक व शारीरिक शिक्षणाकडेहि भरपूर लक्ष दिलें जाईल.

तरी शिक्षणप्रेमी पालक आपलीं मुलें पाठवून शाळेस उदार आश्रय देतील अशी शाळेच्या चालकांस पूर्ण आशा आहे.

बाहेरगांवचे आणखीं ५।६ विद्यार्थी मिळाल्यास वसतीगृहहि स्थापण्यांत येईल.

विशेष माहितीसाठीं खालील पत्त्यावर लिहा अगर समक्ष भेटाः—

धि डायरेक्टर
धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट
वास्को डा गामा

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक— **दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर**

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या कारितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आम्हीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, **सदानंद मुद्रणालय**
रायबंदर—गोवा

Não quero pôr mais pontos nos i i ...

Mapuçá, 29/6/929.

De V. etc.

Luiz da Costa

N. da R.—Tem razão o nosso ilustre correspondente no que diz na sua apreciada carta.

Efectivamente, a portaria que cita, põe á disposição do sr. Director dos Serviços Aduaneiros *queijo e faca* para o fim que patentêa, na mesma carta.

Mas, se, a despeito da mesma portaria, dissemos que se tratava de arranjar um Diploma Legislativo especial para provimento das vagas existentes naquela repartição, foi precisamente, porque não acreditamos que forma já estabelecida do provimento das mesmas fosse, bruscamente, alterada por uma simples portaria do sr. Encarregado do Governo.

E' isto que deu margem ao nosso equivoco de que, porêm, nos penitenciamos agora com sinceros agradecimentos ao sr. Costa que teve a amabilidade de nos desvendar o misterio.

ECOS E CRITICA

SERÃO SERMOES?

O prof. sr. Leão Fernandes diz logo, no inicio da sua *oração de "Sapiencia"*, isto:

"Nem a mini a voz, ha tantos anos afastada das tribunas do país saberá dar vida e beleza e animação a esta prosa anemica".

Crêmos que o sr. Leão se refere aos tempos em que pregava sermões nas igrejas. ¿ Serão saudades dos tempos antigos?

UMA PROPOSTA

Mais uma proposta da Direcção dos Serviços Aduaneiros se acha publicada no *Boletim Oficial.*

Por proposta anterior tansformada em Diploma foi convertido o número de 1 ° s oficiais de 1 para 5 que hoje estão pesando sobre os cofres publicos.

Agora, destes passarão a ser subinspectores ou chefes das alfandegas, titulos pomposos que hão de encher de orgulho a repartição aduaneira. Eles terão o exercicio 'fixo ao identico vencimento (?) dos condutores da 2.a classe da D. das Obras Públicas.

Ao chefe da alfandega de Colem é estabelecida a gratificação mensal de 50 rupias. O chefe do trafego passa a ter os vencimentos de 3 ° oficial e é elevado a 180 rupias anuais o vencimento de exercicio fixo dos escriturarios.

'Estas verbas constituem encargo do cofre comum de percentagens e emolumentos do pessoal do quadro interno aduaneiro. De maneira que tira-se dinheiro a uns para pagar aos outros. Bôa maneira de distribuir as percentagens e os emolumentos que pertencem a todo o pessoal. Bela equidade! Os subinspectores ficam com o titulo pomposo e o exercicio fixo, mas quando estiver ausente o director irá substitui-lo um estranho, como suscedeu doutra vez! Que magnifica proposta! !

Ficará celebre nos anais do Parlamento da Gôa.

DISCIPLINA E CARACTER

Na mesma oração de "Sapiencia" o sr. Leão fala de disciplina e formação de caracter dos alunos do Liceu Central.

Bela disciplina foi aquela dos estudantes daquele Liceu haverem marchado, em linha cerrada, atraz de alguns dos seus professores, no numero dos quais se contava tambem o sr. Leão, para o *baluarte inexpugnavel* de Calangute !

Com semelhante disciplina formar-se-há belo caracter destes alunos que são cidadãos de amanhã!—não há dúvida.

WORDS, WORDS, WORDS!

Na "Sapiencia" do Central lê se, mais, êste bocado:

"Pois se a culpa (de não explicar as lições na aula, de não saber ensinar) é do professorado, da sua *deficiencia*, do seu desmazelo, porque é que os não denunciam ao Governo, fiscal de Instrução?!"

Mas ¿será o sr. Leão capaz de dizer ao público qual seja o resultado pratico duma denuncia sobre a mesma *culpa* do professorado?

¿Possuirá o Govêrno, *fiscal de Instrução*, o condão magico de criar a *potencia* de explicar em quem não a tenha e fazer nascer a arte de saber ensinar em quem se denote a falta da mesma?

Words, Words, Words! E nada mais.

'A denuncia dará, sim, mas são só *chumbos* e *trepas* aos filhos, sobrinhos e parentes dos denunciantes que estiverem estudando no Liceu.

Esta é que é a verdade !

E fala em deficiencia quem não tem curso da E. Normal Superior que é preparatorio para professorado liceal !

¿Quantos dos professores incluindo o Reitor do Liceu Central terão este curso?

Ninguem, talvez !

"O CASO DE AS SAM

O distincto escritor sr. Menezes Bragança concluindo o seu sensacional artigo sobre o *Caso de Assam* remata-o, no *Pracasha* de 29/6/1229, com as seguintes mui oportunas considerações:

"Se, nesta nossa terra, não dão nada os inqueritos sobre casos tão flagrantes de miséria e de injustiça — ai dos nossos códigos, das nossas leis e dos nossos regulamentos! Ai desta terra! Ai de todos nós !

Por certo que tem agora lugar um inquerito para tirar a limpo por que meios, por que especie de agentes e intermediarios, êsses homens e essas mulheres—e por lá ainda estão alguns!—foram engajados para irem trabalhar nas plantações de chá, a cinco e seis anás por dia. Estarão nisto todos de acôrdo. Mas parece-me que há lugar para um inquerito ainda de maior amplitude. E' para apurar a razão por que dão aquilo que não deviam dar certos inqueritos ou averiguações emquanto outros, devendo dar alguma coisa, não dão nada.

Uma sociedade que se contenta com a vacuidade das fórmulas, é sociedade que fez da hipocrisia norma de viver. O formalismo serve para encobrir um estado de deliquescência colectiva.

Mais do que sempre, fala-se hoje na Ordem. Invoca-se, a cada passo, a Moral.

Como se fôra bastante o silencio forçado para se garantir o império da Moral e da Ordem. Não há silêncio como o que reina nos cemitérios, onde, sob a mudez das campas, se esconde a podridão."

E—CAIU O PANO...

Dois dos individuos que, do seu cativeiro de Assam, conseguiram voltar á terra natal importaram consigo o terrivel microbio de *kalazar*.

Quando este facto chegou ao conhecimento da Direcção dos Serviços de Saude, o seu ilustre Chefe sr. dr. Froilano de Melo determinou, solicitamente, que os atacados fossem conduzidos á sua presença, o que, de facto, foi feito.

Entabolou-se, então, conversa entre o distincto médico e os portadores do *Kalazar.* Palavra puxa palavra. E o sr. Dr. Melo fica sabendo que a desgraça dos seus interlocutores era devida ao trama urdido pelo fiscal da granja agricola de Carambolim, o tal *paclò* a quem o *Bharat* tantas vezes tem aludido.

O digno Director dos Serviços de Saude, homem de bem e homem de coração, comove-se da misera condição das pobres criaturas e ordena, imediatamente, á prisão administrativa do *paclò* de Carambolim, implicado no escuro negocio do recrutamento de *cidadãos livres da patria livre* para trabalharem, quase de graça, nas plantações de chá da Assam.

Mas observam ao sr. dr. Melo que não é de se efectuar a prisão solicitada, visto tratar-se dum funcionario publico. Sua Excia manda, logo, que o *pacló* de Carambolim seja intimado a comparecer na Administração do Concelho das Ilhas, naturalmente, para ser interrogado sobre a queixa dos transportadores do novo mal.

E depois ?

O que nos consta é que o *paclò* intimado compareceu realmente na dita Administração e saiu dali tão bem como entrara—sem ser interrogado por ninguem ! E—caiu o pano !...

हें काव्य गणवृत्तांत नसून मात्रावृत्तांत आहे. मराठी भार्षेतलीं प्रायः सर्व महाकाव्यें गणवृत्तांतच असल्यानें मात्रावृत्त हें महाकाव्यास पोषक नाहीं अशी सामान्य समजूत आहे. परंतु मात्रावृत्तांत दीडशेंपेक्षां जास्त पानांचें हें उत्कृष्ट काव्य लिहून ती रूढ समजूत खोटी ठरविली आहे. आणि प्रतिभासंपन्न कवीस अशक्य असें कांहीं नाहीं हें सिद्ध केलें आहे. कांहीं कीर्तिलोलुप कवींची बाष्कळ कविताच आजवर फुटकळ रीतीनें मात्रावृत्तांत प्रसिद्ध होत असल्यानें त्या पद्धतीला महाराष्टांतले रसिक विद्वान महत्त्व देत नव्हते; पण वै ायक, उद्धव, चंद्रकांत, वगैरे निरनिराळीं उत्तम मात्रावृत्तें व टेकाडे, साबरकर, यशवंत, तिवारी वगैरे श्रेष्ठ कवीनीं त्यांत केलेली रचना पाहून ती पद्धति आतां सर्वमान्य झाली आहे यांत संशय नाहीं.

आधुनिक कवींच्या अंगांत महाकाव्यें प्रसवण्याची शक्ति नाहीं असा बहुजनसमाजाचा त्याच्यावर आक्षेप आहे; आणि तो कांहीं अंशीं खराहि आहे. परंतु याला दुसरीहि बाजू आहे आणि तीहि पूर्णपणें विचारांत घेतली पाहिजे. गोमांतक, सुधारक वगैरे उत्कृष्ट महाकाव्यें मराठींत हल्लीं निर्माण झालीं आहेत. त्याचा तरी बहुजन समाजानें किती परामर्ष घेतला आहे ? त्यानां कितीस प्रोत्साहन मिळालें आहे ? त्यांच्या किती आवृत्त्या निघाल्या आहेत ? कोरडी स्तुति मात्र भरपूर पदरांत पडली. पण असल्या स्तुतीनें काव्य निर्मिती झाली असती तर महाकवि कालिदासाला धाराधिपति भोजराजाचा आश्रय कां घ्यावा लागला असता ? भवभूतीला "कालींह्यं निरवधिर्विपुलाच पृथ्वी" असे उद्गार कां काढावे लागले असते ? आणि भारवीला आपलें विपुल काव्य अग्नीच्या भक्ष्यस्थानीं कां टाकावें लागलें असतें ? आजवर भाषेच्या दर्यांत आश्रयदात्यांच्या हिंमतीनेंच सुकर्णधार कवींनीं आपली काव्यनौका वल्हविली आहे. काव्याच्या काळोखांत रसिकांच्या कृपेचा दीप हातीं घेऊनच कवीनीं आपला मार्ग आक्रमिला आहे. बाबूजी नाईक बारामतीकरांनीं आश्रय दिल्यामुळेंच मोरोपंताला ऐवढी काव्यसृष्टि निर्माण करितां आली. नेहमीं संसाराची विवंचन पाठीमागें असती तर त्यांची काव्यप्रतिभा तेथल्या तेथेंच सुकून गेली असती. पण आजच्या महाराष्टाची स्थिति काय आहे? केशवसुतासारखा श्रेष्ठ कवि दारिद्र्यांत पिचत पडून परलोकीं गेला; महाराष्ट्रांतील एकाहि राजानें किंवा जमीनदारानें त्याची विवंचना तिळमात्रहि दूर केली नाहीं. बालकवि, विनायक, गोविंदाग्रज एकापेक्षां एक सरस कवि पण दारिद्र्यांत खितपत पडून तरुण वयांत निधन पावले. महाराष्टांत एवढे धनिक, व्यापारी, जमीनदार, राजे आहेत; पण एकाहि महाभागानें त्यास आश्रय दिला नाहीं. आज देखील प्रतिभावान कवि नाहींत असें नाहीं. पण आश्रयाच्या अभावीं यांच्या काव्यकौमुदीवर अभ्र आलीं आहेत. हें सुधारक काव्य म्हणजे सर्व पक्षांवर व सर्व मतांवर केलेली टीकाच आहे. पण ती आचरट व विक्षिप्त अतिरेकावर केलेली आहे. मराठींत अशीं टीकापर काव्यें नाहींत असें नाहीं परंतु तीं व्यक्तिविषयक असल्यानें किळसवाणीं असतात. हें काव्य उपहासात्मक आहे तरी ध्येयवादित्वाचीं अखेर यशस्वीता च दाखविलीं असल्यानें काव्यवाचनानें मनावर चांगला परिणाम झाल्याशिवाय रहात नाहीं. हें काव्य लिहून प्रो. पटवर्धनानीं मराठी भाषेंत एका अनुल्य ग्रंथाची भर घातली आहे. काव्यांत जे कांहीं दोष आहेत, ते अत्यंत विरळ आहेत. आणि ते लक्ष्यांत घेण्यासारखेहि नाहींत. ह्यांत उत्तम स्थळें इतकीं भरपूर आहेत कीं, त्यांतील उतारे देऊं गेल्यास सर्वच काव्य उतरून घ्यावें लागेल. असली रम्य कृति निर्माण केल्याबद्दल प्रो. पटवर्धनाचें अभिनंदन केल्याशिवाय आमच्यानें राहवत नाहीं.

फटाकड्यांवरील बहिष्कार
व्यापाऱ्यांस जाहीर विनंति

गेल्यावर्षी येथील विद्यार्थी-मंडळानें उपस्थित केलेली व नंतर बहुतेक ठिकाणीं इतर संस्थांचा व तरुण मंडळीचा पाठिंबा मिळून सार्वत्रिक झालेली फटाकड्यांवरील बहिष्काराची चळवळ सर्वांच्या मदतीमुळें अपेक्षेबाहेर यशस्वी झाली, हें सर्वांच्या परिचयाचें आहे. तथापि, बहिष्कार हा एकाच वर्षानें संपूर्ण होत नसतो; म्हणून यंदाहि गतवर्षींच्या धोरणावर चळवळ करावी असें आज येथें भरलेल्या 'विद्यार्थी-मंडळा'च्या सभेंत निश्चित झालें आहे.

"गेल्या वर्षींची चळवळ आयत्या वेळीं झाल्यामुळें कांहीं व्यापाऱ्यांस बरेंच नुकसान झालें व चळवळ आधींच झाली असती तर त्याच व्यापाऱ्यांनीं आम्हांस मदत केली असती" असा एक आक्षेप आमच्यावर घेण्यांत आला होता. हा आक्षेप बऱ्याच अंशीं खरा आहे. पण बहिष्काराचा प्रथम प्रयत्न कोणत्या तरी एका पक्षाला नुकसानकारकच होत असल्यामुळें गेल्यावर्षींच्या चळवळीला दुसरें धोरण देणें शक्य नव्हतें. पण यंदाच्या वर्षीं व्यापाऱ्यांस नुकसान होऊं नये व त्यांच्याकडूनहि ह्या कामांत आम्हांस मदत मिळावी, म्हणून ही विनंति आम्ही आधींच प्रसिद्ध करीत आहों.

पिकेटिंग, सार्वजनिक व्याख्यानें, जाहीर पत्रकें वगैरे अनेक रूपांनीं ही चळवळ यंदा आम्ही करणार आहों. म्हणून सर्व व्यापाऱ्यांना आमची अशी आग्रहाची विनंति आहे कीं, ह्या कामीं त्यांनीं आम्हांस सहाय्य करावें. बाकीच्या जनतेचें आम्हांस सहाय्य पाहिजेच आहे व योग्य वेळीं आम्ही तें तिजकडे मागणारहि आहोंत. पण व्यापाऱ्यांच्या सोयीकरितां ही विनंति आधींच करण्यांत येत आहे. तरी तिजकडे आमचे व्यापारी बंधू लक्ष पुरवतील अशी आशा आहे.

पणजी, ता. ३०।६।२९

विद्यार्थी मंडळातर्फे चिटणीस
दामोदर व्यं. पै रायतुरकर
नारायण दत्तात्रेय वेरेंकर

वर्तमानसार

—वास्को डि गामा येथील "दामोदर मंदिर" ही संस्था सार्वजनिक फंडांतून चालविली जात असल्यावरून गोव्यांतील व बाहेरील सर्कस व नाटक कंपन्यांनीं आपापल्या खेळांचें उत्पन्न ह्या संस्थेस दिलेलें आहे. असें असतांहि वर्तमानपत्रांत यापूर्वीं प्रसिद्ध झालेल्या पत्रव्यवहाराकडे डोळेझांक करून संस्थेसाठीं जो फंड जमविला गेला त्याचा तपशीलवार हिशेब अद्यापि कां प्रसिद्ध होत नाहीं ? अशी एक गृहस्थ पृच्छा करितात.

—पर्से येथील श्रीभगवतीच्या देवालयाचा प्राकार बांधणीसाठीं उभारण्यांत आलेल्या फंडास मदतीदाखल 'गोवेंकर श्रीसंगीत मंडळीनें दोन खेळांचें उत्पन्न दिलें. दुसऱ्या खेळास महालचे आदमिनिस्त्रादोर श्री. भास्करराव प्रतापराव सरदेसाई हे खास निमंत्रणावरून हजर राहिले होते त्यांनां मंडळीकडून एक सोन्याचा तुरा अर्पण करण्यांत आला.

—संदेश व विविधवृत्त (मुंबई) या उभयतांमधील वाद, संदेशकार कोल्हटकर यानीं आक्षेपार्ह मजकुराबद्दल दिलगिरी व्यक्त केल्यामुळें आपसांत मिटला.

—इराणांतील खोरासान भागांत भूकंप होऊन ६५४ जनावरें एकाएकीं मरण पावलीं. ८८ खेड्यांचा नाश होऊन ३२५३ इसम ठार झाले व १२२१ जखमी झाले !

—मुंबईच्या 'अंग्लो-लुजितान' पत्रांत आसामच्या चहाच्या मळ्यांत फुसलावून नेलेल्या गोमंतकीय मजूरांची भारतानें कथन केलेली करूण कहाणी प्रसिद्ध झाली आहे'

—'छपाईचा खर्च भागविण्यास असमर्थ झाल्यानें मालेचें चौथें पुष्प जुलई १५ तारखेला प्रसिद्ध करणें शक्य होत नाहीं; तरी ज्या वर्गणीदारांनीं अद्यापि आपली वार्षिक वर्गणी पाठविली नसेल ती शक्य तितक्या लवकर देऊन आभारांत ठेवावें, अशी कुडचडें येथील सु. वा. प्र. मालेचे व्यवस्थापक विनंति करतात.

—मलभलत्या आमिषांना बळी पाडून आसामच्या चहाच्या मळ्यांत काम करण्यास नेण्यांत आलेल्या गोमांतकांतील मजुरांपैकीं कांहीं मजूर पळून स्वदेशांत परत आले आहेत. त्यांची करुण कहाणी भारतांतून पूर्वीं प्रसिद्ध झालीच होती. आतां ती विस्तृत व हृदयद्रावक स्वरूपांत 'प्रकाश' पत्रांतहि झळकत आहे.

—मडगांव येथें बांकु नासियोनाल उलत्रामारिनु या संस्थेची मुरगांवच्या तोडीची शाखा उघडण्यांत आली आहे.

—मुंबई येथें 'प्रगति' नावांचें एक 'मत प्रसारक' साप्ताहिक प्रसिद्ध होऊं लागलें आहे.

—वास्को डि गामा येथें एक नवें साप्ताहिक लवकरच प्रसिद्ध होणार असल्याचें कळतें.

अफगाणिस्थानांतील धंदाळी

—बच्चा साकोनें ज. नादीरशहा यास प्रधानपद देऊं केलें होतें; पण त्यानीं तें नाकारलें.

नादीरखानानें भरविलेल्या जिरग्यानें बच्चा साकोकडे गादी सोडण्याची विनंति केली असून ती अमान्य करण्यांत आल्यास काबूलवर चाल करण्याचें ठरविलें आहे.

—कंदाहार बच्चा साकोच्या हातीं पडल्यावर तेथें कैद केलेल्या लोकांपैकीं ४० जणाची काबूल येथें कत्तल करण्यांत आली !

—बच्चा साकानें काबूल येथें 'हबीब-उल-इस्लाम' नांवाचें वत्तपत्र सुरू केलें असून त्यांत तो म्हणतोः "रेझाखान पेहलवी जर राजवंशांतला नसूनहि इराणचा शहा होऊं शकला तर मी राजवंशाचा नाहीं एवढ्याच करितां अफगाणिस्थानचा राजा व्हायला का नालायक ठरावा ?"

—अमानुल्लांच्या चिरंजीवांना राजा म्हणून कबूल करण्याची जिरग्यानें खटपट करण्याचें आश्वासन देतें असाल तर माझ्या ताब्यांत असलेले १२ लक्ष रु. तुमच्या स्वाधीन करण्याला माझी तयारी आहे, असें पेशावरच्या अफगाण व्यापारी वकिलानें नादिरखानास कळविलें आहे.

गोमंतक विजय
ले.— त्र्यं. वि. वैद्य

श्री छत्रपति संभाजी महाराज ह्यानीं गोमांतकविजय कसा केला ही रोमांचकारी कथा तुम्हांला वाचावयाची आहे ना ? तत्कालिन गोमांतकीय तरुणांनीं ह्या महत्कार्यांत महाराजांस कसें साहाय्य केलें ह्याचा स्फूर्तिदायक इतिहास तुम्हांलां समजून घ्यावयाचा आहे ना ? फिरंग्यांच्या धर्मसमीक्षण सभेचीं किळसवाणी कृत्यें ज्ञात व्हावीं अशी तुम्हांला इच्छा आहे ना ? तर गोमांतक विजय हें सुंदर नाटक अवश्य वाचा. सुंदर छपाई, उंची कागद, मजबूत जाड पुठ्याची बांधणी केलेली असून नाटकांत गायकी चालींचीं साठ सुंदर पद्यें घातलीं आहेत. किंमत बारा आणे व्ही. पी. नें १४ आणे.

पत्ता— त्र्यं. वि. वैद्य.
पो. कुंकळ्ळी-गोवा.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 14 de 4 de Julho de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão ser vendidos em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 16 de Julho proximo pelas 10 horas, pela primeira vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens: 1/2 do predio rustico denominado "Costangó baga" por outro nome "Motamola" da cultura de coqueiros avaliado em 2500 rupias Direito a 1/4 do predio denominado "Gotongo" da cultura de arroz avaliado em 500 rupias; Predio rustico denominado "Costongo ou Motamola" da cultura de coqueiros avaliado por 1000 rupias; todos tres sitos em Curpem. Predio rustico denominado "Curagor pondeês bandi vangana giraeta" da cultura de arroz, avaliado por 1600 rupias. Predio rustico denominado "Colizavorti bagaeta" da cultura de coqueiros avaliado por 1600 rupias 1/2 do predio rustico denominado "Vaingona colagoracodil mola" da cultura de palmeiras e outras árvores avaliado por 2000 rupias. Predio rustico denominado "Chanfexeta ou Chanfesordo" da cultura de arroz, coqueiros e outras arvores frutiferas, avaliado por 300 rupias. Predio rustico denominado "Vichundrentil nomosso vulgo Urmutentil nomosso poiquin sordo" avaliado por 200 rupias Todos estes sitos em Vichundrem. Predio rustico denominado "Choulabando" da cultura de coqueiros, sito em Mulem, avaliado por 50 rupias, predio rustico denominado "Valado de palmeiras" da cultura de coqueiros sito em Parodá, avaliado por 50 rupias. Predio rustico denominado "Culagora pondiês bandi vaingona giraeta ou Culagor pondês bandi" sito em Vichundrem cultivado em parte de arroz; na novidade de vangana em parte de palmeiras e tem terreno inculto avaliado por 100 rupias. Todos descritos na conservatoria do registo predial desta comarca respectivamente sob os numeros 10291 a fl. 164 do livro B. 29; 7700 a fls 56 v. do livro B. 23; 12084 a fls. 67 v. do livro B. 34, 9896 a fls. 164 do livro B. 28; 9897 a fls. 164 v. do livro B. 28; 13565 a fls. 14 do livro B 38; 14850 a fls. 60 do livro B 41 15227 a fls. 49 do livro B. 42; 11519 a fls 181 v. do livro B. 32; 11520 a fls. 182 do livro B 32 e 4643 a fls. 32 v. do livro B. 15 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Xexi Naique Curadó, de Cuncolim, como cessionario, promove contra Vamona Roguna ta Sinai Narcornim e sua mulher Radabai de Curpem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem de depositar seu preço dentro de tres dias, sob pena de lei. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinheiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 15 de Junho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo juizo de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão interino do 2 ° ofi. Costa, vai á praça para venda em hasta publica, á porta do tribunal judicial desta comarca, no dia doze do proximo mez do Julho, ás dez horas, pela segunda vez e por metade do seu valor o predio rustico denominado "Gonico" da cultura de coqueiros e arroz, sito em Nagorcem, avaliado em 200 rupias, discrito na conservatoria desta comarca, sob o n ° 17351 e penhorado nos autos civeis de execução por custas que o Ministerio Publico, nesta comarca move a Balcustam Vitobá Naique Bicor, de Nagorcem, por apenso aos autos de justificação de arresto requerido por Somú Sinai Audi, de Cuncolim contra o referido Balcusta e Vis vonata Vitobá Naique, de Nagorcem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publica se expediu este.

Quepem, 18 de Junho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

Pelo Juiz de Direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta publica, á porta do tribunal judicial desta comarca, no dia 5 do proximo mez de Julho, pelas 10 horas, pela terceira vez e por qualquer preço os seguintes predios:- Direito a 1/30 do predio rustico da cultura de coqueiros denominado "Cansarantem Venctexa Porbushem -sorodio" -Direito a 1/30 do predio rustico da cultura de coqueiros e outras árvores denominado "Quindolcaranlem" e Direito a 1/30 do predio rustico da cultura de coqueiros e outras arvores, denominado "Toliacodil" todos situados em Poinguinim, discritos respectivamente por inteiro na conservatoria desta comarca, sob os n ° 3570, 3571 e 3572 e penhorados nos autos civeis da execução por custas, que o M. P. nesta comarca move a Sonsó Naique, de Ordofondo de Poinguinim, por apenso aos de policia correccional que lhe moveu o dito Magistrado. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem de preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios, e os representantes do credor falecido Visnum Santú Baló casado, proprietario, de Sadolcem de Poinguinim, a cujo favor e a de Esvonta Crisna Baló se acha registada uma hipoteca no livro C nove sob a inscrivão n ° 2792 para segurança da quantia de 130 rupias:- e mais uma penhora no livro F tres a fls 143 sob a inscrição n ° 1785, registada em 14 de Novembro de 1907 a favor dos ditos Esvonta e Visnum para haver a quantia de 130 rupias. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 15 de Junho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° ofc.
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O Juiz de Direito
R. Colaço (2.a vez

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावल्ली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, वेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2 सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद

कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० ,,

रिझर्वः ३२.२००.०००$०० ,,

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॅांगु वेला, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बॅंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेथि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

ANO 14. N. 15
..-FEIRA DE 11 JULHO DE 1929 ..

ASSINATURA
..r cada ano tres rupias

..IRECTOR E PROPRIETARIO
P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

..OMPOSIÇÃO E IMPRESSÃO
..HARAT CUSMANE-QUEPEM

S. R.
Biblioteca Nacional, Pangim

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १५
गुरुवार ता. ११ जुलै सन १९२९

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
..द्रण व प्रकाशन —भारत प्रेस—कुसमण कर्पे गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

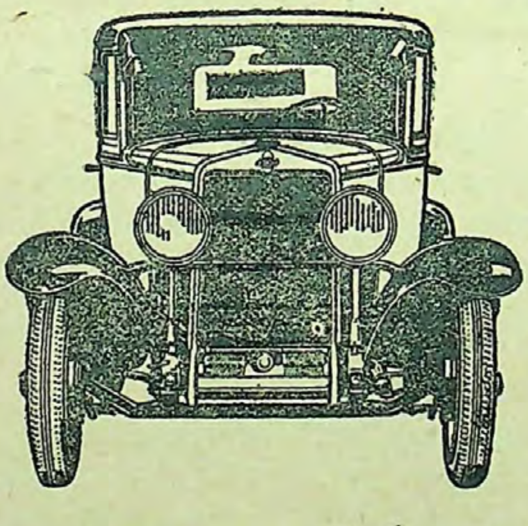

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGÃO-GOA

पहिल्या वर्षीचे उत्कृष्ट अभिप्राय

वर्गणी पूर्वीचीच ! आगाऊ रु. २॥१४

॥ ॐ तेजस्विनावधीतमस्तु ॥

वाङ्मय, इतिहास, तत्वज्ञान व सामाजिक इतर शास्त्रें यांच्या
अभ्यासास उत्कृष्ट साहाय्यक असल्यामुळें

विद्यार्थी व तरुण पिढी यांना योग्य मार्गदर्शक

दुसऱ्या वर्षी नवीन सुधारणा

पण पृष्ठसंख्या वाढणार ! ३२ ची ४८ वर

स्वतंत्र व तेजस्वी अग्रेसरत्व मिळविलेलें नाना निराशामय विचारांनीं निरुत्साही बनलेल्यांना अभिनव चेतना देणारें

एकच एक अपूर्व

वाढत्या मागणीमुळें आजन्न) **श्रीदासबोध मासिक** (५००० प्रती अपुऱ्या पडतात

तिसरें वर्ष सुरू झालें. वर्षारंभ माघ व० ९ मी [श्रीदासनवमी]

आजपर्यंत
प्रसिद्ध झालेल्या भागांतील मुद्दे.
समर्थांच्या श्रीमद्दासबोधाचें नितांत वैशिष्ट्य.

(१) प्राक्कथन पूर्वार्ध

१ महाप्रभावी अव्यक्त काळाच्या संगतींत
२ अव्यक्त काळाचा व्यक्त भाग
३ कालक्रमांवरून इतिहासाविषयीं
४ इतिहासाच्या पुनरावृत्तिक्षमतेमुळें कालमानाला महत्व
५ इतिकर्तव्यतेची सामान्य कल्पना व इतिहासाचा उपयोग
६ इतिहासाचें उद्बोधक आत्मस्वरूप
७ थोर विभूतींची सामर्थ्यसत्ता.
८ इतिहासतत्वज्ञानांतून प्रकृत विषयाकडे

प्राक्कथन उत्तरार्ध

१ प्रकृत विषयाच्या स्वरूपाची विस्तृत कल्पना
२ श्रीसमर्थ रामदासस्वामी व उत्कट लोकप्रेम
३ समाजाच्या अंत:करणावरील प्रभुत्व
४ समर्थांचें लोकोत्तर पूर्वचरित्र
५ अभ्यासाचें सामर्थ्य आणि कर्तृत्वाचा प्रकाश
६ हिंदु समाजाच्या सुस्थिरतेवरील अंतर्बाह्य आघातांचें किंचित निदर्शन
७ परकीय आक्रमणाचें अंतर्गत रहस्य
८ अभ्युन्नतिमूलक निश्चिततेत बेसावध वृत्तीचा प्रवेश व वाढ
९ परकीय शत्रूंच्या प्रयत्नांची दिशा
   (१) इस्लामपूर्व परकीय शत्रू
   (२) इस्लामी परकीय शत्रू
१० स्व-पर वर्तनांतील गुणदोषात्मक भेद-अल्प चिकित्सा
   (१) तत्वज्ञानाची सरणी
   (२) राजकीय प्रवृत्ति
   (३) 'धर्म' विषयक भावना
   (४) सामुदायिक संघटन
   (५) सत्य न्याय नीतीचीं वर्धन
   (६) चिकित्सेचा समारोप
११ परकीयांचें हिंदुस्थानांत सार्वत्रिक आक्रमण आणि भयंकर धुमाकूळ
   [१] उत्तरेंतील यावनी सत्ता व तिचा प्रसार
   [२] मोंगल लोकांच्या स्वाऱ्या व सत्ता—साम्राज्य
   [३] दक्षिणेंत यावनी सत्तेचा प्रसार
   [४] परकीय खिस्ती लोकांची उद्दाम चढाई
   [५] हिंदुस्थानांवरील परकीय आक्रमणाचा भयंकर परिणाम
१२ हिंदुधर्मावर घोर संकट, हिंदु समाजाचा ऱ्हास व अपकर्ष
१३ मतामतांचा गलबला—पंथोपपंथांच्या गोंधळांत लोकांची दैना
१४ तत्वज्ञानाला फुटलेले नाना फांटे, समाजांत आचार-विचारभ्रष्टता धर्मग्लानि
१५ संत-भगवद्भक्तांचें कार्य, लोकोद्धाराच्या प्रयत्नांचा इतिहास
१६ श्रीसमर्थांनीं काय पाहिलें ?
१७ श्रीसमर्थांचें प्रभावी उत्तर चरित्र
१८ ग्रंथाचें समाजोन्नतिकर सामर्थ्य
१९ श्रीसमर्थांचें चैतन्य-स्फूर्तिदायक वाङ्मय
२० श्रीमद्दासबोध
२१ प्राक्कथनावरून पुढें—

'परिभ्रमण' या मथळ्यानें प्रसिद्ध झालेले विषय. हे विषय विश्वनिरीक्षणात्मक व सद्योहितकर असतात.

परिभ्रमण—

हिंदूंनों ! जागे व्हा, नाहीं तर मराल !!
कळसाला पोंचलेली सुधारणा
मुसलमानांची कुंटणकी
खिस्ती धर्मप्रसाराचा प्रचंड महोद्योग
हिंदूंनों ! आपल्या मुलीं-सुनांना जपा !
पापाचे घडे भरूं लागले !
हिंदु विरश्री जागी होऊं लागली.
हिंदूंनीं योग्य बोध घ्यावा
धूर्त खिस्तधर्मीयांची गुप्त स्वारी

व्यापाऱ्यांस व कारखानेवाल्यांस अमूल्य संधि !!

हें मासिक कमींतकमी २५ हजार सुशिक्षित लोकांत लक्ष्यपूर्वक वाचलें जात असल्यामुळें आपल्या मालाची प्रसिद्धी करून व्यापारधंदा वाढविणें असल्यास या मासिकांत प्रसिद्धकें (जाहिराती) द्या.

स्वदेशी धंद्याचा प्रथम विचार करण्यांत येईल.

सर्व प्रकारच्या माहितीकरतां पुढील पत्त्यावर लिहा व भेटा.

श्री दासबोध कार्यालय, श्रीब्रह्मचर्याश्रम मसूर, जि० सातारा.

ANNO XIV Nº 15

QUINTA-FEIRA, 11 DE JULHO DE 192

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portuguesa 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Comunidades ricas

Por vezes repeti e repito. As comunidades das Ilhas, quasi na totalidade compostas de joneiros proletarios, em cinco anos, a titulo de sindicancias, despenderam improdutivamente a soma de rupias 40.954:10:5½ sendo pela primeira vez pouco menos 7 mil, e pela segunda essa e n o r m e diferença de 33.954:10:05½. Foi isso devido á confiança tão ilimitada na aprovoção da despesa que nem se notou como explicar que o interprete trabalhando junto do juiz, a este fôssem abonados 996 dias do trabalho e áquele 1078 !

Parece que a administração conta com igual confiança do actual Governo, atenta a circunstancia de que o parecer da Comissão sobre a redução das despesas, de harmonia com o falado Diploma Legislativo Colonial n.º 38, fôra enviado á Metropole, sem levar ao Conselho do Governo. Porisso, inclino-me a supôr que a administração, antes que o novo Governador venha assumir as funcções, antes que o Conselho do Governo vote a aprovação da completa remodelação do Código das Comunidades, tem pressa de vêr aprovado o projecto, com parecer favoravel do sindicante, aumentando quasi em dobro, o pessoal e os seus vencimentos.

Ninguem, como eu, deseja sinceramente o bom credito das juntas e benefica administração do dr. Rocha Diniz, cujos elevados prestimos, aliados á integridade de caracter, sou primeiro a reconhecer. Tenho por sua excia. veneração, tal como a tive pelo meu sempre lembrado amigo, o falecido Magistrado dr. Arnaldo Norton de Matos, a quem a Colónia deve muito e muito.

E para que sua excia não caia na ilusão, devo observar o seguinte.

Desde a vigencia do Código das Comunidades, ha 25 anos, provou-se a suficiencia do pessoal, por ter o serviço em dia, quer da administração quer das execuções administrativas, êste á conta de salarios, emolumentos e percentagens, sem ir pezar nos cofres das comunidades.

Esta especie de remuneração junto com a de vencimentos e de emolumentos das inspecções dá o bastante para a vida, muito mais do que aos escrivães a quem nem é abonada a despeza de transportes, atenta a necessidade do seu comparecimento quasi diario na Repartição.

Se só agora tornou-se insuficiente o pessoal, é sinal certo de que passou a ser imprestavel. E porisso mesmo porque é menos activo e menos zeloso, não quer esperar que o Conselho do Governo discuta e vote a projectada remodelação do Codigo, creando o Conselho Comunal.

Venha pelo menos esse prometido Conselho Comunal electivo, em ordem a conhecer, de perto, a situação economica e financeira das associações. Diga êle se se justificam as crescentes derramas, e qual o chamariz, que fez substituir pela administração directa das juntas administrativas as funcções dos bouços, cuja existencia e funcionamento são aliás declarados obrigatorios pelo Codigo, na parte ainda não revogada.

Desde a governação do sr. Jaime Morais está-se a pro-

AUTENTICA DESGRAÇA

O repisar e a repetição do mesmo assunto—trafico de escravatura,—enquanto não desçam providencias do Olimpo, onde reinam os deuses que não são de metal mas sim de carne e osso, como aqueles que estão escravisados em Assam—lenotam da nossa parte só uento o empenho que temos de que se tomem medidas para a repatriação daqueles desgraçados *cidadãos livres* portugueses desta terra, vitimas da rapacidade dos plantadores ingleses de chá.

Ha, pouco mais ou menos, 3 anos, que os nossos concidadãos de Salcete em número superior a 50 foram engajados, alguns por intermedio de uma entidade oficial ou que está ao serviço do governo auxiliada por um regedor, não de borla, mas mediante comissão, de belas rupias sonantes por cada cabeça, (sem a ser de gado), para o serviço do capitalismo inglez de Assam.

O *Bharat*, na sua missão altruista, apezar de todas as contrariedades por que está passando o seu director, devido a inumeras perseguições que tem sofrido e vem sofrendo, não recuou a denunciar a *agencia de escravatura em Gôa*, ha mais de um ano e meio.

Esta denuncia logrou que

---

meter a eficaz participação dos componentes no governo economico e financeiro, a fim de que mais sindicancias não venham á luz, e para que, independentemente delas, cessado o feudo da burocracia, reinem a moralidade e a justiça.

C. V. Gomes Pereira

fôsse aberto um inquerito pelo saudoso governador Massano de Amorim, que aqui, repetitemos, teria feito belo governo, se fôsse auxiliado por colaboradores inteligentes e amigos do povo como ele o foi. A despeito de terem sido trazidos á luz de publicidade pelo director do *Bharat* factos vergonhosos sobre o engajamento daquelas criaturas ignorantes e boçais, factos que foram confirmados perante o encarregado desse inquerito *sui generis* como narrou este jornal, pelas testemunhas que foram ouvidas, e não obstante novos factos apontados e mais pessoas indicados para comprova-los, a mesma entidade fechou-o sem mais explicações, informando naturalmente o governo que nada se provara. E sob esta informação deve ter sido mandado arquivar o processo !

Foi uma forma burocratica, que é usual nesta terra, de terminar os inqueritos e assim foi enterrado o caso de Assam e lançada uma pedra pesada sobre o monumental escandalo do aliciamento de escravos para serem entregues aos plantadores de chá !

Isso indica que houve empenho em que não viesse á luz de publicidade o escandalo do engajamento, porque doutra forma não se explica que, apezar de provas tão concludentes, como as que foram fornecidas pelo *Bharat* e pelas testemunhas indigitadas, algumas das quais foram ouvidas e outras não, o inquerito não désse nada.

O *Bharat* não se deu por vencido e sósinho no campo continuou a tratar do Caso de Assam. Dizemos sosinho, porque os restantes jornais locais, a maior parte dos quais

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आषाढ शु० ३ या शके १८५१

इस्लामची इच्छा.

लें.—व्यं. वि. वैद्य.

गेल्या राष्ट्रीयसभेंत राष्ट्रांतील लोकानीं बहुमतानें नेहरू योजनेचा अंगिकार करून परकीय सरकारास तीचा स्वीकार करण्याकरितां एक वर्षाची मुदत दिली आहे. परकीय सरकारकडून त्या योजनेचा अस्वीकार होईल यांत तिळप्रायः संदेह नाहीं. परंतु वाईटांतून ज्याप्रमाणें चांगलें निघतें त्याप्रमाणें या नेहरू योजनेच्या दधिमंथनांतून एक गोष्ट मात्र ठळकपणें दिसून आली ती हीच कीं दुराराध्य मुसलमान हे कांहीं अपवाद खेरीज करून एकजात हिंदी स्वातंत्र्याचे शत्रु असून, त्यांच्या मनांत इस्लाम राज्याची हिंदुस्थानांत नव्यानें स्थापना करण्याची इच्छा आहे. एक वेळ असा होता कीं, अलीबंधूंच्या वरकरणी ढोंगानें बावचाळलेले हिंदु लोक अलीबंधूच्या जयघोषानें आकाश भरून टाकीत आणि त्यांच्या हिंदु मुस्लीम ऐक्याच्या कोरड्या वल्गना आतुरतेनें ऐकत असत. या सर्व बाता खिलाफत फंड जमविण्याकरितां आणि त्या योगानें इस्लामचा अर्धचंद्र जगांत सन्मानानें फडकत ठेवण्यांकरितां आहेत असें दूरदर्शी हिंदी पुढाऱ्यांनीं त्याच वेळीं भविष्य वर्तविलें होतें व त्याचाच प्रत्यय आज पूर्णपणें येत चालला आहे. ऐक्याकरितां हिंदु पुढाऱ्यांनीं कितीहि स्वार्थत्याग करून स्वधर्मबांधवांच्या हितावर कितीहि पाणी ओतलें, तरी धर्मवेड्या मुसलमानानां त्या स्वार्थत्यागाची मुळींच पर्वा नाहीं. हें आतां सर्व हिंदु पुढाऱ्यांच्या ढळढळीतपणें प्रत्ययास आलें आहे. नेहरू योजनेंतच मुसलमान लोकानां इतक्या फाजील सवलती दिल्या आहेत कीं, सांगतां सोय नाहीं. त्यापेक्षां जास्त सवलती मागणें म्हणजे आत्ममतलबीपणाचा कळस आहे. नेहरू योजनेचा स्वीकार परकीय सरकार करणार नाहीं, ही मुसलमान लोकांना खात्री आहे. म्हणून त्याचा डाव असा आहे कीं, वरवर ऐक्याचा देखावा करून फाजील सवलतीचें घोडें पुढें दामटावें. दिखाऊ ऐक्याकरितां हापापलेले हिंदु लोक तूर्त नमतें घेतील आणि पुढें मागें हिंदु लोकाशीं ऐक्याकरितां भांडण्यास आपणास एक चांगली सनद होईल. हा त्यांचा डाव हिंदुसभेच्या पुढाऱ्यांच्या विशेषतः श्री. मुकुंदराव जयकरांच्या लक्षांत आला आणि त्यानीं मोठ्या कुशलतेनें हाणून पाडला. धर्मवीर जयकरांच्या या कामगिरीबद्दल सर्व हिंदु लोकांनीं त्यांचें सदैव ऋणी असलें पाहिजे.

भारतीय स्वातंत्र्याचा प्रश्न केवळ हिंदु लोकांनींच आपल्या बुद्धिमत्तेच्या आणि मनगटाच्या जोरावर सोडविला पाहिजे. त्यांत त्यानां मुसलमानाचें सहाय्य मिळणें शक्य नाहीं, इतकेंच नव्हे तर आयर्लंडच्या स्वातंत्र्याच्या मार्गांत ज्याप्रमाणें अल्स्टर प्रांत आड आला त्याप्रमाणें हिंदी स्वातंत्र्याच्या मार्गांत मुसलमान लोक खास आड येणार यांत संशय उरलेला नाहीं. ही वस्तुस्थिति लक्षांत घेऊन यापुढें हिंदु लोकानीं स्वातंत्र्याकरितां प्रयत्न चालविले पाहिजेत. ख्रिस्ती आणि इस्लाम हे जे दोन धर्म हिंदुधर्माच्या नरडीस नख लावण्यांकरितां टपलेले आहेत त्यांत जास्त भीति इस्लामचीच आहे. मुसलमान लोकानां परधर्मांचा द्वेष करून परधर्मीय लोकानां काफर समजण्याचें बाळकडू लहानपणापासूनच पाजलेलें असतें. इस्लामच्या आजपर्यंतच्या आक्रमणांमुळें हिंदुधर्म जर्जर होऊन गेला आहे. मुसलमानाच्या असह्य यातनामुळेंच भारतवर्षावर इस्लामचें आक्रमण होण्यापूर्वीं हिंदुधर्मीय लोकांची लोकसंख्या जी ६० कोटी होती ती घटत घटत आज बावीस कोटींवर येऊन ठेपली आहे. अलीकडे अलीकडे तर ही संख्या घटण्याचें कार्य इतकें जोरांत चाललें आहे कीं, भारतवर्षांच्या गेल्या खानेसुमारीवरून पहातां इतर धर्मीय लोकांची संख्या वाढली असून हिंदु लोकांची संख्या शेंकडा चार या प्रमाणांत घटलेली दिसून येते. याच प्रवाहानें संख्या कमी कमी होत गेल्यास याचा परिणाम काय होईल हें निराळें सांगण्याची गरज नाहीं.

ही भयंकर परिस्थिति प्रथम स्वामी दयानंद सरस्वतींच्या लक्षांत आली. ही चूक निस्तरण्याकरितां स्वामीजींनीं शुद्धीची चळवळ सुरू केली आणि स्वामी श्रद्धानंदानीं आपल्या जोमदार कर्तबगारीचें सिंचन घालून तीला जोमदार केलें. महाराष्ट्रांत श्री विनायक महाराज मसूरकरांनीं तीला पुष्टता आणण्याचें कार्य चालविलें आहे. परधर्मांत गेलेल्या मनुष्यांची शुद्धि करून स्वधर्मीय लोकसंख्येची वृद्धि करणें आवश्यकच आहे परंतु मुसलमानाचा जो हल्ला हिंदुसमाजावर होत आहे तो दुहेरी आहे. तबलीघची चळवळ ही धार्मिक आहे. त्यावर शुद्धीची उपाययोजना ठीक होईल; पण त्यापेक्षांहि स्वधर्मीय लोकांच्या फायद्याकरितां हिंदी स्वातंत्र्याच्या आड वेळोवेळीं येण्याचा मुसलमानानीं जो क्रम ठेवला आहे तो अत्यंत घातक आहे. आपलें नाक कापून दुसऱ्यास अपशकून करण्याचाच खास तो प्रयत्न आहे; पण धर्मवेडानें माथेफिरू बनलेल्या मुसलमानांच्या लक्षांत त्यांतील मर्म येत नाहीं. दुसऱ्यांच्या द्वेषानें वेडावलेल्या लोकांचें हें असेंच व्हावयाचें.

पॅन इस्लामच्या भावनेनें वेडावलेल्या मुसलमानास भारतवर्षांत पुन्हां इस्लामसत्ता स्थापन होण्याचीं स्वप्नें पडत आहेत. भाषणांत, व्याख्यानांत, नियतकालिकांत आणि वृत्तपत्रांत मुसलमान लोक त्याचाच प्रतिध्वनि काढीत असतात. सरकारी नोकरींत, कौन्सिलांत, नगरपालिकेंत लोकलबोर्डांत आणि ग्रामपंचायतींत सवतेसुभे तोडून घेण्याची त्यांची खटपट चालू आहे. साधी हिंदूंची राष्ट्रगीतेंहि त्यानां खपत नाहींत. वंदे मातरम् पद्य सभांतून गाण्याचें बंद करण्यांचा त्यांचा प्रयत्न चालू आहे. अशा स्थितींत हिंदुमुसलमानानीं ऐक्याचा देखावा दाखविणें म्हणजे आत्मवंचना करून घेण्यासारखें आहे.

गेल्या सात आठ वर्षांपासून मुसलमानानां महात्मा गांधींजीनीं दिखाऊ ऐक्याकरितां जास्त सवलती देण्याचें धोरण ठेवल्यानें त्यांचा वरचष्मा एकसारखा जास्तच प्रमाणांत होऊं लागला आहे. कोकोनाडाच्या महमद अलीच्या अध्यक्षतेखालीं भरलेल्या राष्ट्रीय सभेच्या वेळीं तर त्यांचा हा वरचष्मा इतका कळसास गेला कीं, राष्ट्रीय सभेच्या आरंभीं पद्यगायन करितानांसुद्धां मंजुळवाद्यें वाजवितां कामा नयेत असा मुसलमान हट्ट घेऊन बसले आणि स्वागत कमिटींत बहुतेक हिंदूच लोक असतांहि त्यानीं अत्यंत नेभळेपणानें त्या मागणीस प्रथम रुकारहि दिला होता; पण सर्वच हिंदु लोक इतके नादान बनलेले नसल्यानें पुढें ती गोष्ट अमलांत आली नाहीं. याच कॉंग्रेसमध्यें भाषण करीत असतानां महंमद अली म्हणाले होते कीं, तुम्हीं हिंदु व आम्हीं मुसलमान मिळून अस्पृश्यांनां निम्मे निम्मे वांटून घेऊं. एका परधर्मीयाला भर कॉंग्रेसमध्यें अध्यक्ष या नात्यानें भाषण करीत असतां असली उपमर्दकारक सूचना करण्याचें धाडस झालें यावरून मुसलमानाची मनस्थिति कशी आहे याचें चांगलें अनुमान होतें.

मलबार मधील मोपल्यांचें हत्याकांड सुरू झाल्यापासून तों आजपर्यंत हिंदुमुसलमानाचे जे कित्येक दंगे झाले त्या सर्वांत मुसलमानानींच प्रथम आगळीक करून हिंदु लोकांस आत्मसंरक्षणार्थ नाइलाजानें भाग पाडल्याचें दिसून येतें. मी आधीं मुसलमान आहें आणि नंतर हिंदी आहें ही जर राष्ट्रीय पुढारी समजण्यांत येणाऱ्या महंमद अलीची भावना तर आशिक्षित लोकांची भावना कोणती असेल याचा कयासच करणें बरें. हिंदु लोक काफर आहेत हीच सर्वसाधारण मुसलमानाची भावना असते. काफराचा वध केला असतां स्वर्गसुख मिळून सुंदर परी उपभोगावयास मिळतात असें इस्लाम धर्मग्रंथांत लिहिलें आहे आणि धर्मवेड्या मुसलमानांचा त्यावर विश्वासहि आहे. स्वामी श्रद्धानंदाचा खून करणारा खुनी अबदुल रशीद यास मुसलमानानीं गाजी या पदवीनें भूषित केलें होतें आणि त्याच्या प्रेतयात्रेस अपार लोकसमुदाय जमला होता. परंतु याच खुनी मनुष्याविषयीं गांधीजीनीं भाई अबदुल रशीद असे नादानपणाचे उद्गार काढले होते. ‘ कोणताहि दुराचारी मुसलमान हा मुसलमानेतर गांधीसारख्या सद्वर्तनी पुरुषापेक्षांसुद्धां मला अधिक श्रेष्ठ आहे ’ हे महंमद अलीचे जळजळीत धर्माभिमानाचे उद्गार कोणीकडे आणि गांधींजीचे खुनी मनुष्याविषयीं सहानुभूति दाखविणारे गुळगुळीत उद्गार कोणीकडे ! हीं दोन उदाहरणें हिंदु आणि मुसलमान यांच्या परस्पर भिन्न मनस्थितीचीं द्योतक आहेत.

मुसलमान लोक हे कितीहि सवलती दिल्या तरी संतुष्ट होणारे प्राणी नाहींत हें मुसलमानास पुष्कळ सवलती दिलेला नेहरू रिपोर्ट लाथाडून त्यानीं सिद्ध केलेंच आहे. म्हणून आतां हिंदी स्वातंत्र्य प्रयत्नांत हिंदु लोकानां एकच मार्ग मोकळा आहे तो हाच कीं, स्वतःच्या मनगटावर व मेंदूवर भिस्त ठेवून कार्यास लागणें हाच होय. पुढील स्वातंत्र्य प्रयत्नांत हिंदु लोकानां मुसलमानाची मदत तर होणार नाहींच इतकेंच नव्हे तर आयर्लंडच्या स्वातंत्र्य झगड्यांत अल्स्टर ज्याप्रमाणें वेळोवेळीं आड आलें त्याचप्रमाणें भारतवर्षाच्या स्वातंत्र्यप्रयत्नांत मुसलमान लोक आड आल्याशिवाय राहणार नाहींत. गेल्या वर्षीं कलकत्ता येथें भरलेल्या मुसलमानाच्या सर्वपक्षीय कान्फरन्सपुढें अध्यक्ष ना. आगाखान यानीं स्पष्टपणें बोलून दाखविलें होतें कीं, मुसलमान ही एक जात नसून तें एक राष्ट्रच आहे. हिंदी राष्ट्रांतच आणखी एका राष्ट्राचा अंतर्भाव करूं पाहणाऱ्या या धूर्त लोकांचें अंतःकरण हिंदुस्थानाविषयीं किती कळवळत असेल याचा तर्क बांधण्यास फारसा विचार करण्याची आवश्यकता नाहीं. मुसलमानाशीं वर्तन ठेवतांनां हिंदु लोकानीं शठं प्रतिशाठ्यं याच न्यायानें वर्तन ठेवणें जरूरीचें आहे.

—मसूरच्या धर्मभास्कर विनायक महाराजाचे शिष्य ब्र. मनोहर बुवा यानीं गावड्यांच्या वस्तींत धर्मजागृतीसाठीं उपदेश करून त्यानां श्लोक व भजन शिकविलें व धर्मपर गोष्टी सांगितल्या. चिंवल व कालापूर येथील आश्रमीय मंडळांसहि त्यांनीं भेट दिली.

—चिंबल येथील एक व नागझर येथील एक अशा दोन बायानां ख्रिश्चन लोकांशीं अन्न ग्रहण केल्यामुळें बहिष्कृत केल्या होत्या त्यांस अ. भा. शाखेतर्फे शुद्ध करण्यांत आलें.

—अखिल भारतीय शाखेतर्फे गुरुवार ता. ४ माहे जुलई रोजीं प्रियोळ येथील ६५ ख्रिस्ती गावड्यांस हिंदुधर्मांत घेण्यांत आलें.

DESHPANDE BROTHERS

[CASA RAU] FUNDADA EM 1909

Nova remessa----Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA	CANETAS DE TINTA PERMANENTE	SECÇAO DE PAPELARIA
Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifrices, sabão dentrifico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias. *Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.*	Swan Conclin Black Bird Neptune Parker	Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados. Cartões de visita e convites. * Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas. Grande Stock de artigos de escritorio. Artigos escolares.

PARR INVERNO *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*
LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

PAPEL DE IMPRESSAO PARA JORNAIS E REVISTAS

BELA OCASIAO

Vende a preços reduzidos:

Capotes de borracha impermeaveis de melhor qualidade para homens, senhoras, raparigas e rapazes do preço de 16 a 10 rupias.

Grevos, Polainas de coiro autentico, Galochas com 20% de redução.

Mantas de lã para cobrir e Piugas de lã pura.

Venham depressa a

NOVA-GOA

J. J. da Cunha

No dia 16 do corrente, ás 10 horas, em Curchorem a porta do hotel do sr. Crispino Dantas, se ha de vender, em lanço público, o colhimento de Maio último da Sociedade Patriotica dos Baldios das Novas Conquistas com as condições do costume.

Uguem, 10 de Julho de 1929

O Adm. dos Campos

Napoleão da Cruz

RESERVADO

PARA OS

ANUNCIANTES

Papel de impressao para jornais e revistas, Envelopes de toda a sorte

A' VENDA

BRAGANÇA E CIA

Nova-Goa

O MAIS AFAMADO E O MAIS PROCURADO GRAMOFONE

"COLUMBIA"

A' VENDA

Bento Miguel Fernandes. Nova-Goa

pertencem aos funcionarios públicos, servindo os interesses da burocracia, nem publicaram na ocasião noticia sobre o escandalo. Agora, felizmente, o caso de Assam mereceu a atenção dum ou outro e será de estimar que se faça uma campanha continua e sistematica contra o mesmo trafico imoral.

O torpôr em que nos encontramos perante o vil trafico de carne humana só denota que estamos enfermos e moribundos. Sabendo que os nossos semelhantes, os nossos irmãos, se estão atormentando sob a perseguição dos plantadores de Assam, não nos move o espirito de compaixão por esses desgraçados que estão sofrendo aí torturas sem poderem voltar para a sua terra natal e junto de suas familias.

Ainda no mez findo, o *Bharat* voltou á carga e no artigo — Novos Escravos de Gôa—rememora os factos e fala claramente da agencia de recrutamento de trabalhadores boçais, cuja credulidade foi explorada com cumplicidade dum empregado do governo, implicado nesse vergonhoso aliciamento.

Não só isso; novos factos foram trazidos á luz de publicidade, depois de ouvir os 3 desgraçados que voltaram de Assam, sendo dois homens e uma mulher, que é de Navelim, terra que aliás fica a dois passos de Margão, onde existem autoridades, jornais e muitas pessôas ilustradas, que não se deram durante 3 anos, nêm por lêr no *Bharat* nem por ouvir dizer, com este engajamento imoral a que aí se procedia abusando da ignorancia e boçalidade daquela gente—excepção feita do sr. Francisco Mergulhão, activo proprietario da *Livraria Moderna* que inteligentemente auxiliou o *Bharat* nas suas investigações, como nos consta.

As peripecias dramaticas e o tragico fadario por que passou essa pobre mulher estão descritos em jornais e é inutil recorda-los novamente. Basta só repetir que tendo escapado á escravidão que, da forma como ela narra, seria perpetua, levou 6 longos mezes para chegar a Navelim, terra da sua naturalidade e tambem daquele grande homem, dr. F. Luis Gomes que tanto batalhou pela liberdade das Colonias. Que triste contraste!

Está-se a ver que não existe povo tal como deve ser, nesta terra, onde tudo está burocratisado, incluindo a maior parte dos jornais locais que estão nas mãos dos funcionarios publicos e é nesta situação degradante que se encontra este país, onde os portugueses se estabeleceram desde ha mais de 400 anos, trabalhando para manter a maquina administrativa que consome quasi todo o rendimento do Estado.

Os inqueritos nesta nossa terra, apezar de provas concludentes das acusações, não dão nada, porque ha necessidade de salvar funcionarios acusados, o que, de resto, é uma nódoa para a administração portuguesa nesta India, condenada a sofrer sempre!

Não sabemos a quem havemos de solicitar a repatriação destes nossos desgraçados irmãos que estão gemendo em Assam sob o chicote dos plantadores inglezes. O governo inglez talvez atenda abolindo da mesma forma, como aboliu semelhante recrutamento ou engajamento de trabalhadores pela promulgação da lei conhecida como a de *identured labour*. E os proprios plantadores hão de ceder por mêdo dessa lei.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

CHACUN ...

Consta dos jornais que o sr. Encarregado do Governo propoz ao da Metropole a nomeação do sr. Santana Cabrita para director interino de Agrimensura.

Causou na Colonia estranheza que o sr. Encarregado fizesse semelhante proposta por duas razões: 1.a porque o subchefe da repartição de Agrimensura, sr. J. Custodio Pereira desempenha o cargo de director com toda a competencia e deve continuar a exerce-lo enquanto não seja provido o lugar difinitivamente ou não seja extincta aquela repartição, depois da sua inspecção a que vai brevemente proceder o engenheiro Caetano de Marques Amorim; 2.a porque o sr. Santana Cabrita a quem não contestamos competencia, exerce aqui o cargo de Comandante de Policia, ao qual andam ligadas grandes responsabilidades e todo o tempo lhe deve ser pouco para tratar do seu comando para exercer o qual foi ele aqui despachado.

¿Não acham que cada um deve ocupar o seu lugar?

Chacun dans son metièr ...

E' TEMPO ...

Noticia *O Heraldo* que o sr. Encarregado do Governo por um seu despacho aprovou o horario das 8 ás 13 horas para leccionamento na escola primaria "General Massano de Amorim" á semelhança do das anexas á Escola Normal. O sr. Encarregado do Governo já tem muitos anos de residencia nesta Colónia e apezar disto parece que não conhece bem esse meio, porque se assim não fôsse, nunca aprovaria um tal horario que os professores arranjaram para suas conveniencias pessoais.

Antes de mais é antipedagogico (pedagogia a cada passo!) o mesmo horario, porque as crianças na idade tenra de 7, 8 e 9 anos não podem estar na escola atendendo e estudando durante cinco horas continuas com um pequeno intervalo de minutos.

Ha mais. As crianças que, em geral, pertencem ás familias remediadas têm por refeição ou *chota hazri* de manhã apenas *canja* de arroz, enquanto os professores se alimentam, áquela hora, de pão, manteiga ou outras coisas suculentas. Ora, com a *canja* de arroz, a criança não pode deixar de sentir fome até ás 11 horas, porque para digeri-la bem bastam 3 horas.

Eis o motivo por que o periodo escolar diario não pode deixar de ser senão de dois intervalos como o é em todas as outras escolas, isto é, das 9 ás 12 de manhã e das 14 ás 16 de tarde.

E' tempo das Escolas anexas á Normal voltarem ao horario do ano passado a não ser que se diga que os horarios são feitos segundo as conveniencias pessoais dos professores.

PORQUE ? ?

Quando chega a Pangim a mala da Europa, 4 ou 5 pobres destribuidores são escalados para fazerem, depois de 20 horas, o serviço de manipulação e destribuição de correspondencia até 21 ou 22 horas ao alto funcionalismo e outras pessoas, sem nenhuma gratificação, o que é o menos, mas sem ceia e agasalho á noite, o que é o mais, pois eles, áquela alta hora, não podem seguir para suas casas situadas em Mercês, Santa Cruz, Ribandar etc.

Perguntamos, porisso, ao sr. Director dos Correios: ¿Porque é que esse serviço não é feito sob suas ordens por outro pessoal dos correios que tem residencia na cidade? E ¿porque é que o mesmo se não hade fazer quando chega a mala da Africa, onde estão tantos patricios nossos cujas familias tambem tem ancia de ter noticias dos seus á chegada dessa mala?

E...NADA MAIS !

Foram abertos concursos para os lugares vagos na Adfandega. Depois de modificações que o sr. Director dos Serviços Aduaneiros conseguiu do sr. Encarregado do Governo está-se a ver que ficarão certamente servidos os *Fulanos* que estão servindo interinamente de aspirantes. Os concursos só são para legalisar estas nomeações e...nada mais!

EM PONDA'

Não compreendemos o criterio do Secretario de Fazenda de Pondá que obriga os cradores a manifestarem os seus creditos em meia folha apartada, ao contrario do que se faz em toda a parte e se fazia até na mesma Repartição: manifesto no reverso da primeira folha da escritura de mutuo e fóra das linhas.

Claro que não podemos apoiar a nova orientação dos mesmo funcionario, por ser contraria á lei e onerosa aos interessados.

A CESAR ...

Até que, afinal, a restrição do limite de idade de 14 anos aos alunos de instrução primaria se desfez com geral contentamento.

Muitos trabalharam por acabar com aquele obstaculo incompreensivel, devendo especializar-se a iniciativa do nosso solicito colaborador sr. J. J. da Cunha, que, além de dirigir sobre o assunto uma bem deduzida representação ao Governo da Metropole, expediu-lhe tambem um telegrama.

Felicitamos a quantos tomaram parte no referido movimento e particularmente ao sr. Cunha que na mesma questão do limite revelou mais uma vez o seu desinteressado patriotismo.

Este numero foi visado pela Censura.

इतस्ततः

ता. २८ मे १९२६ रोजीं पोर्तुगालांत क्रांति होऊन राष्ट्राची सूत्रें सैन्याच्या. हातीं गेलीं व ' दितादुरा'चा जन्म झाला. या नवसत्तेच्या आरंभापासून तों गेल्या ता. ५ जुलै १९२९ पर्यंत प्रमुख सत्ताधाऱ्यांत ह्य णण्यासारखा तीव्र मतभेद उत्पन्न झाला न व्हता. जे कांहीं क्षुल्लक वादविवाद उपस्थित होत असत ते लेगच सामोचारानें निस्तरत असत. पण गेल्या ५ तारखेच्या तेढीची ती व्रता इतक्या विकोपाला गेली कीं, त्यामुळें खुद्द अधिकारारूढ प्रधानमंडळालाच अधिकार न्यास करावा लागला ! यावरून एक गोष्ट सिद्ध होते ती ही कीं ' दितादुरा'च्या घटकावयवांत जी पूर्वी एकात्मता वास करीत होती, ती दिवसेंदिवस विरल होत असून, या संघटनेच्या उत्तरला विभाजणीचें पर्यवसान विपक्षवाल्यांचे क्रांतीचे प्रयत्न यशस्वी होण्यांत होईल कीं काय, अशी शंका वाटूं लागली आहे. आणखीं कांहीं दिवसांनीं या शंकेचें आपोआपच निरसन होणार असल्यानें, प्रकृत विषयाची जास्त चर्चा करण्याचें कारण दिसत नाहीं.

× × ×

मसूर-ब्रह्मचर्याश्रमाच्या तेजस्वी धडाडी व अनुपमेय स्वार्थत्याग या अमोलिक गुणांमुळें पेन रंगांत आलेलें गोमांतकांतील शुद्धीचें कार्य मध्यंतरीं उत्पन्न झालेल्या मतभेदाच्या वादळानें कायमचेंच थंड होतें की काय, अशी जी कित्येकांस भीति वाटत होती, ती निराधार असल्याचें सदरील आश्रमाचे गोमंतकीय प्रचारक वे. रा., रा. शंकर वामन भट मु॥ बोरी व शाखेचे एक सभासद रा. सदाशिव वि. शे. केरकर यांनीं स्वकृतीनें सिद्ध केल्याबद्दल आह्मी त्या उभयतांचें अंतःकरणपूर्वक अभिनंदन करितों. शंकर भटजींनीं शाखेचे अभिमानी रा. केरकर यांच्या बहुमोल मदतीनें गेल्या ता. ४।७।२९ रोजीं प्रियोळ येथें पांसष्ट गावड्यांची विधिपूर्वक शुद्धि करून त्यांस हिंदुधर्मांत घेतलें— ही वार्ता प्रत्येक हिंदुधर्माभिमान्याला आनंदीत करील, अशी आह्मांस निश्चिति आहे. अनेक कारणांनें बहुतेक बंद पडलेल्या शुद्धिकार्याला पुन्हां चालना देण्याचें कर्तव्य शाखावाले बजावीत असून अल्पावधींतच आणखी ५०० गावड्यांच्या हिंदुकरणाची पूर्व तयारीहि त्यांनीं करून ठेविली आहे, हें कळविण्यास आह्मांस अत्यानंद वाटत आहे. असो. शुद्धिकार्याला पूर्वीप्रमाणेंच गोमंतकीय हिंदु जनता अत्यंत कळकळीनें वेळोवेळीं सहाय्य पुरवून हिंदुधर्माच्या लौकिकांत भर घालील अशी आह्मांस आशा आहे. होत असलेल्या नव्या शुद्धिकारणावरुन एक गोष्ट स्पष्ट होते ती ही कीं, श्री धर्मभास्कर विनायक महाराज मसूरकर यांची गोमांतकांतील तपश्चर्या उच्च पुण्याईचीच आहे.

* × *

स्वतःच्या स्वार्थासाठीं अधिकाऱ्यांच्या बगलेंत शिरून, अधिकाऱ्यांस अप्रिय असलेल्या व्यक्तींना नेस्तनाबूद करण्याची दुष्ट आकांक्षा बाळगणाऱ्या राक्षसी वृत्तीच्या लोकांचा सुळसुळाट जोंपर्यंत आमच्या समाजांत माजलेला राहील तोंपर्यंत अधिकाऱ्यांचा शिरजोरपणा नष्ट होण्याची आशा बाळगणें ह्मणजे जळत्या निखाऱ्यांच्या सान्निध्यानें अंगांतील उष्णतेचा उपशम करण्याची मूर्ख इच्छा मनांत आणण्यासारखें होय ! एखाद्या ठिकाणीं एखादा अधिकारी अधिकारमदानें धुंद होऊन जनतेस छळूं लागला ह्मणजे त्या ठिकाणच्या सर्व लोकांनें कर्तव्य बेफाम अधिकाऱ्याला एकमतानें प्रायश्चित्त देण्याचें असावें लागतें. पण ही कर्तव्यजागृति अजून आमच्यांत झालेली आढळून येत नाहीं. उलट त्या दुष्ट अधिकाऱ्यांशीं संगनमत करून केवळ आपल्या पोळीवर तूप ओतण्यासाठीं त्यांच्या डोळ्यांत सलत असलेल्या लोकांस नामोहरम करण्यास टपलेली सैतानी मंडळीच आमच्यांत उजळ माथ्यानें हैदोस घालीत असलेली दृष्टोत्पत्तीस येत आहे ! लोकें कांहींहि बरळोत, स्वार्थासाठीं ही मंडळी अधिकाऱ्यांची थुंकी झेलील, त्यांची 'हांजी हांजी' करील व शेवटीं त्यांच्या निखाऱ्या कुरुंचा निषेध करण्याऐवजीं पदरमोड सोसूनसुद्धां जनतेच्या त्या शत्रूंचा 'उदो उदो' करील ! ही दुःस्थिति सुधरल्या विना नादान अधिकारी शुद्धिवर येणें शक्य आहे काय ? आणि दुःखाची गोष्ट ही कीं, सदरील मंडळींत अर्ध्या हळकुंडानें गांवठीसाहेब बनलेल्यांचाच समावेश होतो. स्वाभिमानीं वृत्तीचे लोक त्यांचा पापी संपर्क आपल्याला लागूं देत नाहींत, ही त्यांतल्या त्यांत समाधानाची गोष्ट होय.

* + *

आसामच्या चहाच्या मळ्यांत भरमलल्या भूलथापानीं कामावर नेण्यांत आलेल्या गोमंतकीय मजुरांनां परत आणण्याची आवश्यकता भारतानें सरकारला सर्वांआधीं भासविली होती. आतां या चळवळींत बाकीचे आमचे व्यवसायबंधूहि भाग घ्यावयास लागले असून, या संघटणेचा परिणाम इष्ट तोच होईल, अशी आशा वाटावयास लागली आहे. आह्मी खुद्द इंग्रज अधिकाऱ्यांशीं प्रकृत प्रकरणीं पत्रव्यवहार आरंभिलेला असून, अखेर मळेवाल्यांना आमचे मजूर आह्मांना परत करणें भाग पडेल, असें वाटतें. असो. आमच्या प्रयत्नाचें प्रवित्त भारतांमधून वाचकांस कळणारच असल्यानें, तूर्त याविषयीं ज्यास्त लिहीत नाहीं.

———

वर्तमनसार

—पूर्वी जाहीर केल्याप्रमाणें प्रागतिक संघाच्या कार्यकारी मंडळाची बैठक चालू माहेच्या १ ल्या तारखेस, डॉ. आत्माराम गो. बोरकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं भरली. सेक्रेटरी डॉ. बाळकृष्ण द. साखरदांडे यांनीं बैठक बोलावण्याचें कारण सांगून, पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणाच्या सरकारनें प्रसिद्ध केलेल्या नवीन नियमावलींत, १४ वर्षे वयाची निर्बंधक अशी अट व इतर कलमें, गोमांतकांतील सर्व समाजांस व विशेषतः हिंदु समाजास, ज्यास्त जाचक व त्रासदायक होत असल्यामुळें गव्हरनर साहेबांपाशीं, त्या संबंधीं तहकुबी मागून व त्यांत दुरुस्ती सुचवून केलेल्या अर्जाचा मसुदा कार्यकारी मंडळापुढें ठेवला. त्यावर बरीच चर्चा होऊन मसुदा पास करण्यांत आला. व त्या प्रमाणें अर्ज करण्यांत येऊन तो एका शिष्ट मंडळामार्फत, अर्कीग गव्हरनरांसाहीं देण्याचा ठराव एक मतानें पास झाला. त्या ठरावाप्रमाणें अर्ज घेऊन शिष्ट मंडळ ता. २ रोजीं गव्हरनरांची भेट घेण्यास जाण्याचें ठरलें होतें. परंतु त्या दिवशीं कामाच्या गर्दीमुळें, गव्हरनर साहेबांनीं भेट देणें अशक्य झाल्यामुळें, ता. ३ बुधवार रोजीं दुपारीं १ वाजतां, शिष्ट मंडळानें गव्हरनरसाहेबांची मुलाखत घेऊन, अर्ज त्यांच्या हवाली केला. शिष्ट मंडळांत पुढील गृहस्थ होतेः— श्री रामचंद्र पांडुरंग वैद्य, डॉ. आत्माराम गो. बोरकर, दोतोर व्यंकटेशराव विनायक सूर्यराव सरदेसाई व डॉ. बाळकृष्ण दत्ताराम साखरदांडे. श्री. रवळू शंभु शेट खलप हे आकस्मिक अडचणीमुळें येऊं शकले नाहींत. गव्हरनर साहेबांनीं शिष्टमंडळाचें ह्मणणें शांतपणें ऐकून घेऊन, त्यावर आपलें स्वतःचें मत असें ह्मणून केलेली मागणी योग्य व रास्त असल्याचें सांगून, आपल्याकडून होईल तितका प्रयत्न करून केलेल्या मागणीस, कौन्सिलांत पाठिंबा देईन असें सांगितलें व शिष्टमंडळास निरोप दिला. ४५ मिनिटें पर्यंत बोलणें चाललें होतें.

—पोर्तुगीज प्रधानमंडळांत मतभेद उत्पन्न झाल्यामुळें, तें स्थानभ्रष्ट होऊन त्याच्या जागीं नव्या प्रधानमंडळाची स्थापन होणार असल्याचें प्रसिद्ध झालें आहे. या बदल लेल्या परिस्थितींत सि. क्रान्देर लोपीस यांची येथील गव्हर्नर जनरलच्या जागीं झालेली नेमणूक कदाचित रद्द होण्याचा संभव आहे असें ह्मणतात.

—पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणाच्या स्वैर संचारास आळा घालण्याची १४ वर्षे वयाची सीमा काढून टाकण्यांत आली. ही वयाची अडगळ दूर होण्यासाठीं भारताकडून थोडेबहुत प्रयत्न झाले होतेच. शिवाय पोर्तुगीज भागाचे त्याचे एक लेखक सि. कुंज्य यानीं खुद्द पोर्तुगाल सरकारास स्वखर्चानें तार करून दाद मागितली होती. पेडणेकरांनीं बजावलेल्या कामगिरीचें वर्णन भारतांतून आलेंच असून आज दुसरीकडे प्रागतिक संघानें प्रस्तुत प्रकरणांत व्यक्त केलेला शिक्षणाभिमान नमूद झाला आहे.

—श्रीमंत बाबासाहेब दाभोळकर ह्यांनीं सांखळी येथील आत्मोद्धार सन्मित्र संघाच्या (पूर्वीचा बाल सन्मित्र-समाज] विद्यमानें चालणाऱ्या ' आत्मोद्धार ' विद्यालयास तातूर्ती मदत ह्मणून १०१ रु. दिले. स्तुत्य !

—सत्तर महालांत ५।६ हत्ती आले असून, त्यांनीं बाबर व करमळी गावांत शेतीभातीची मनस्वी नासाडी चालविली असल्याचें कळतें. हत्तींची शिकार करण्याची चालून आलेली संधि आमचे शूर शिकारी लोक व्यर्थ दवडणार नाहींत, अशी आशा आहे !

—पं. मोतीलाल नेहरू यांचेवर श्री. हरकारे यानीं केलेला दावा कोर्टानें एकदम निकालांत काढला.

श्रीशांतादुर्गासंस्थान कवळें प्र० फोंडा

जाहीर करण्यांत येतें कीं, येत्या आगोस्त माहेच्या ५ तारखेस १३ वरांवर फोंडें आदमिनिस्त्रासांवाचे द्वारांत, वरिष्ट परवानगी बरहुकूम संस्थान मजकुरचें ठिकाण मुंबा कर्पी कांडी (जिरायत व बागायत) स्थित कोळोशी कोंसेल्यु मुर्मुगांव, हें ज्यानेर सन १९३० पासून नऊ वर्षांच्या आरेंदामेंतास [फळ भोगास] प्रसिद्ध पावणीनें दिलें जाणार. शर्ती— संस्थान मजकुराच्या व्यवस्थापक मंडळीच्या बैठकीच्या जागीं रोज १० ते १६ तासपर्यंत पाहण्यास मिळतील.

कवळें, मिती २८ ज्युन १९२९

मेजमंडळीचा लेखक

पाहिली — शांबा शेणवी बोरकर

अध्यक्ष— ज. पां. शे. कारापुरकर

गोमंतक विजय

ले.— व्यं. वि. वैद्य

श्री छत्रपति संभाजी महाराज ह्यानीं गोमांतकविजय कसा केला ही रोमांचकारी कथा तुह्मांला वाचावयाची आहे ना ? तत्कालिन गोमांतकीय तरुणांनीं ह्यां महत्कार्यांत महाराजांस कसें साहाय्य केलें ह्याचा स्फूर्तिदायक इतिहास तुह्मांला समजून घ्यावयाचा आहे ना ? फिरंग्यांच्या धर्मसमीक्षण सभेची किळसवाणी कृत्यें ज्ञात व्हावीं अशी तुह्मांला इच्छा आहे ना ? तर गोमांतक विजय हें सुंदर नाटक अवश्य वाचा. सुंदर छपाई, उंची कागद, मजबूत जाड पुठ्याची बांधणी केलेली असून नाटकांत गायकी चालींचीं साठ सुंदर पद्यें घातलीं आहेत. किंमत बारा आणे व्ही. पी. नें १४ आणे.

पत्ता— व्यं. वि. वैद्य.पो. कुंकळ्ळी—गोवा.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 15 de 11 de Julho de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 26 do proximo mez de Julho, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios:—direito a1/24 do predio da varzea "Bimbugal" da cultura de arroz sito em Agonda, avaliado por 75 rupias; Direito a 1/24 da varzea "Campatil chactam" da cultura de arroz sito em Agonda, avaliado por 65 rupias; Direito a 1/24 do predio "Gurcota-Gosone" da cultura de coqueiros e arroz sito na dita, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/24 da varzea "Deulamoroda" da cultura de arroz sito na dita, avaliado por 125 rupias; Direito a 1/24 do palmar "Prac-Gonico" consistente em duas adições denominando-se a primeira em que existe casa de morada, vulgarmente "Gorbata" da cultura de coqueiros, tendo casas de morada de Balsù Vitobá Naique, Pursó Naique e outros, sito na dita avaliado por 100 rupias; Direito a 1/24 do predio "Valfodda" da cultura de coqueiros e arroz sito na dita avaliado por 75 rupias; Direito a 1/24 do outro predio "Valfodda" da cultura de coqueiros, sito na dita avaliado por 80 rupias: Direito a 1/24 do predio palmar "Cungui-Compor" da cultura de coqueiros; sito na dita avaliado por 30 rupias; Direito a 1/24 do palmar "Xaba-Sone Porobo vulgo Colmamoroda da cultura de coqueiros sito na dita avaliado por 25 rupias; Predio "Cainchem" da cultura de coqueiros sito em Mudcheli de Canacona, avaliado por 100 rupias; Predio rustico denominado "Mudcutantil covaty" da cultura de coqueiros sito em Canacona, avaliado por 1.750 rupias; Direito a 2/3 do predio rustico denominado "Batcarambaga" da cultura de coqueiros, sito na dita, avaliado por 100 rupias; Direito a 1/4 do predio denominado "Cumbarsae" consistente em terra de semeadura de arroz sito em Cuncolim. avaliado por 75 rupias; Direito a 1/4 do predio denominado "Vala" consistente em terra de cultura de coqueiros, sito na dita, avaliado por 75 rupias; Direito a 1/4 do predio palmar denominado "Gormanda" da cultura de coqueiros e outras arvores sito na dita avaliado por 50 rupias; e Predio rustico denominado "Zuzegali" da cultura de arroz sito na dita avaliado por 200 rupias; discritos respectivamente por inteiro na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1811, 1812, 1814, 1816, 1107, 14969, 14970, 9878, 9879, 5969 e 10282 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Rodolfo Bartolomeu de Noronha, de Cuncolim, como cessionario do exequente João Fernandes vulgo Floriano da mesma de Cuncolim, move a Nilbá Pursó Naique, sua mulher e outros de Agonda, Canacona e Cuncolim. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Venctexa Ragobá Naique, de Agonda a cujo favor e sua mulher pesa o usufruto sobre terça parte da metade do dito predio n ° 1808, no livro F. n ° 5 a fls. 129 v. sob a inscrição número 3316 registada em 27 de Junho de 1925 e a favor de Sebastião Gracias, casado proprietario de Assolnã pesa uma hipoteca no livro C. numero um da cópia antiga a fls. 130 sob a inscrição n ° 3002 registada em 22 de Julho de 1879 á segurança da quantia de 150 xerafins. E para ser público se expediu este. Quepem, 27 de Junho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão ser vendidos em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 16 de Julho proximo pelas 10 horas, pela primeira vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens: 1/2 do predio rustico denominado "Costangó baga" por outro nome "Motamola" da cultura de coqueiros avaliado em 2500 rupias Direito a 1/4 do predio denominado "Gotongo" da cultura de arroz avaliado em 500 rupias; Predio rustico denominado "Costongo ou Motamola" da cultura de coqueiros avaliado por 1000 rupias; todos tres sitos em Curpem. Predio rustico denominado "Curagor pondeês bandi vangana giraeta" da cultura de arroz, avaliado por 1600 rupias. Predio rustico denominado "Colizavorti bagaeta" da cultura de coqueiros avaliado por 1600 rupias 1/2 do predio rustico denominado "Vaingona colagoracodil mola" da cultura de palmeiras e outras árvores avaliado por 2000 rupias. Predio rustico denominado "Chanfexeta ou Chanfesordo" da cultura de arroz, coqueiros e outras arvores frutiferas, avaliado por 300 rupias. Predio rustico denominado "Vichundrentil nomosso vulgo Urmutentil nomosso poiquim sordo" avaliado por 200 rupias Todos estes sitos em Vichundrem. Predio rustico denominado "Choulabando" da cultura de coqueiros, sito em Muem, avaliado por 50 rupias, predio rustico denominado "Valado de palmeiras" da cultura de coqueiros sito em Parodá, avaliado por 50 rupias. Predio rustico denominado "Culagora pondiês bandi vaingona giraeta ou Culagor pondês bandi" sito em Vichundrem cultivado em parte de arroz; na novidade de vangana em parte de palmeiras e tem terreno inculto avaliado por 100 rupias. Todos descritos na conservatoria do registo predial desta comarca respectivamente sob os numeros 10291 a fl. 164 do livro B. 29; 7700 a fls 56 v. do livro B. 23; 12084 a fls. 67 v. do livro B. 34, 9896 a fls. 164 do livro B. 28; 9897 a fls. 164 v. do livro B. 28; 13565 a fls. 14 do livro B- 38; 14850 a fls. 60 do livro B 41 15227 a fls. 49 do livro B. 42; 11519 a fls. 181 v. do livra B. 32; 11520 a fls. 182 do livro B. 32 e 4643 a fls. 32 v. do livro B. 15 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Xexi Naique Curadó, de Cuncolim, como cessionario, promove contra Vamona Rogunata Sinai Narcornim e sua mulher Radabai de Curpem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem de depositar seu preço dentro de tres dias, sob pena de lei. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinheiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser público se expediu este. Quepem, 15 de Junho de 1929.

O escrivão do 1 °. oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço (2a. vez

ANO 14. N. 16

DE 18 JULHO DE 1929

[illegible]INATURA

[illegible] ano tres rupias

[illegible] E PROPRIETARIO

G. [illegible]egdo Dessai

[illegible]ACEUTICO

CO[illegible] O E IMPRESSAO

TIP.BH[illegible] SMANE-QUEPEM

Biblioteca Nacional, S. R. Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १६

गुरुवार ता. १८ जुलै सन १९२९.

वर्गणीचे दर

धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]

किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक

गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवातिकु

द्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

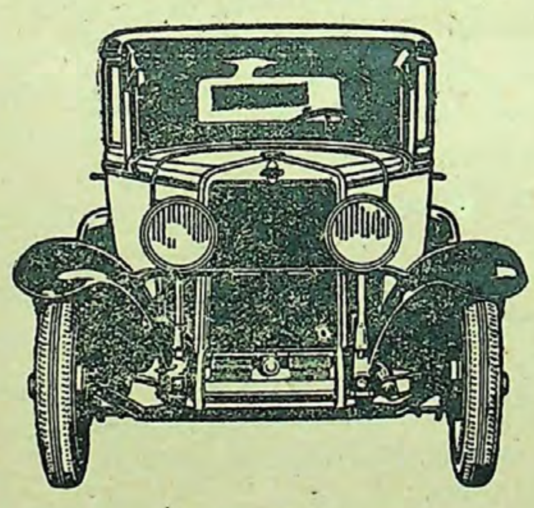

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diterença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

किंमत १-८-०] **पोर्तुगेज-मराठी कोश** [शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नांवें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक-प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

नांवें नोंदवा) श्री [नांवें नोदवा

गोमांतकांतील शुद्धिकार्याचा साग्र व विस्तृत इतिहास.

श्रीदासबोध मासिकांत लवकरच प्रसिद्ध होणार.

गोमांतकांतील अपूर्व शुद्धिकार्याविषयीं अधिकारयुक्त वृत्तांत श्रीदासबोध मासिकांत समग्रपणें प्रसिद्ध व्हावयाचा असून त्यांत शुद्धिकार्याच्या संबंधींतील आजवर अज्ञात असलेल्या कित्येक गोष्टी, शुद्धिसमारंभाची छायाचीत्रें, कार्यांतील नानाविध अडचणी, ब्रह्मचर्याश्रमानें केलेला अचूक व्यूहभेद, अंतर्बाह्यशत्रूंचें डावपेंच व आगलावेपणा, कार्यकर्त्यांची अपूर्व धिटाई, चातुर्य व परमावधीचा आत्मयज्ञ इत्यादि अनेक नवलकथा सविस्तर वाचावयास मिळतील. गोमांतकांतील शुद्धीचें महत्त्व साऱ्या जनतेला आतां पूर्ण विदित झालेलें असल्यामुळें ह्या २००।२५० पृष्ठांच्या विशेष अंकाची संग्राह्यता निराळी पटविण्याचें कारणच नाहीं.

वर्गणीदारांकडे हा अंक मोठमोठ्या शहरांतून एजंटामार्फत पाठविण्याची व्यवस्था करीत आहोंत. इतरांकरितां सवलतीची किंमत २ रुपये मात्र ठेविली आहे. तरी नांवें नोंदविण्याची त्वरा करावी.

व्यापाऱ्यांस भरपूर नफा.

जाहिरातींचे दर मुद्दाम कमी केले आहेत. ४०० वर्षांनंतरच्या इतिहासांत कायमची जाहिरात देऊन आपल्या मालाला हजारोहजार लोकांची लोकप्रियता संपादन करा.

अद्भुत टॉनिक
आणि सुवासिक

'जीनतान'

खास फायदे— मस्तकशूळ, अरुची, अपचन, आंव, खोकला आणि दम्यावर रामबाण आहे. ह्मणून सर्व कुटुंबांत जीनतान वापरतात. २६० गोळ्यांचे पॅकेट फॅन्सी डबीसह किं. रु. १. एक वेळ वापरून खात्री करा. किं. १००० गोळ्यांचे पकटं रु. २. १०० गोळ्यांचे पॅकेट चार आणे. ४० गोळ्यांचे पॅकेट किं. २ आणे, १५ गोळ्यांचे पॅकेट १ आणा. 9

सोल एजंट— जीनतान एजन्सी
प्रोप्रायटर- शहा ब्रदर्स, जुम्मामशिद मुंबई नं. २.

सर्व ठिकाणीं मिळतें.

धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट

वास्को डा गामा

वरील नावांची इंग्रजी शाळा नुकतीच वास्को डा गामा येथें एका मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या पदविधरांच्या देखरेखेखालीं उघडण्यांत आली आहे. शाळेचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांना अगदीं आधुनिक पद्धतिनुसार मॅट्रीकच्या परीक्षेस तयार करणें हा असल्यामुळें तज्ञ व अनुभवी शिक्षकांचीच तींत नेमणूक केली आहे.

शाळेंतील सगळें शिक्षण मातृभाषेंतून दिलें जाईल. गोमंतकांतील बाकीच्या इंग्रजी शाळांप्रमाणें ह्या शाळेंत आठ इयत्तांची मॅट्रीक न करतां ती सात इयत्तांचीच ठेविली आहे. आणखीं एक विशेष सोय ह्मणजे ह्या शाळेंत बाकीच्या लॅटीन, फ्रेंच, पोर्तुगीज मराठी वगैरे भाषांप्रमाणें हिंदूंची आवडती भाषा संस्कृत ही "दोयमभाषा" (second language) ह्मणून घेतां येते.

विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शिक्षणाबरोबरच नैतिक व शारीरिक शिक्षणाकडेहि भरपूर लक्ष दिलें जाईल.

तरी शिक्षणप्रेमी पालक आपलीं मुलें पाठवून शाळेस उदार आश्रय देतील अशी शाळेच्या चालकांस पूर्ण आशा आहे.

बाहेरगांवचे आणखीं ५।६ विद्यार्थी मिळाल्यास वसतीगृहहि स्थापण्यांत येईल.

विशेष माहितीसाठीं खालील पत्त्यावर लिहा अगर समक्ष भेटा:—

धि डायरेक्टर
धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट
वास्को डा गामा

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर—गोवा

ANO XIV Nº 16 QUINTA-FEIRA, 18 DE JULHO DE 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Informaçoes valiosas

Com a sua gentileza habitual, o sr. A. F. Pereira, Director dos Correios e Telegrafos ofereceu-nos um exemplar do Relatorio e Estatistica da sua Direcção, referente ao ano civil de 1927, gentileza que aqui agradecemos.

O *Bharat* já disse, em traços fugitivos, alguma coisa bôa sobre o relatorio que, porêm, merece mais detido exame, visto serem importantes e por assim dizer da primeira necessidade os serviços telegrafo-postaes para o progresso material da Colónia que em todos os sentidos está mais atrazada do que outras como Angola, Macau, Lourenço-Marques, não por culpa dos indo-portugueses, mas sim, dos seus proprios governantes, que a deixaram no estado deploravel em que se eucontra, sem a sua capital ter, até hoje, agua e luz quo são os principais elementos da vida de um povo.

Deixando de prosseguir nestas considerações que nos levariam muito longe, voltemos ao relatorio que é um excelente trabalho vasado em novos moldes, diferentes dos empregados pelos seus antecessores e muito honra ao seu autor que é um novo com vontade de trabalhar para que a repartição a seu cargo que está em contacto directo, dia a dia, com todo o mundo exterior, mereça bom conceito e consideração.

O relatorio é um repositorio de varios dados que todos devem saber e cumpre ao jornalismo local copia los a fim de pôr os seus leitores ao facto do que vai portas a dentro.

Aí está, por exemplo, uma informação valiosa sobre como os nossos emigrantes enviam para aqui as suas economias e como estas vão decrescendo. Em 1927 vieram para cá remetidas 68.443 cartas em valor declarado, as quais trouxeram notas inglesas no valor de 5.515.473 enquanto no ano anterior, o número das cartas foi de 70 747 representando 6.848.728 sendo a diferença para menos de 2304 e 1.333.255 respectivamente.

O *deficit* da balança comercial que é saldado integralmente pela remessa das economias dos emigrantes vai, de ano em ano, num crescendo assustador, como acabamos de provar no nosso artigo publicado no *Bharat* de 27 do mez findo, sob a epigrafe—Terra pobre. Apezar disto não se percebe como deminuiram não só os valores de remessas, como tambem o número de cartas com valores declarados.

A única conclusão que tem viabilidade é que aos remetentes vão merecendo menos confiança os correios, desconfiança que, segundo nos parece, vem mais do estrangeiro do que dos nossos.

Ouve-se frequentes vezes dizer que o destinatario abre uma carta com valor declarado e encontra dentro em vez de dinheiro em notas inglesas simples papel branco. Parece que esta manobra é feita lá no estrangeiro e porisso mesmo os funcionarios do nosso Correio Central devem ter o maximo cuidado de verificar se as cartas nestas condições foram violadas e se os seus pesos identicos, constantes das facturas ou impressos que vem do estrangeiro, antes de passar a correspondencia para os correios das vilas e outras estações.

O relatorio tem um mapa interessante que é do movimento de correspondencia. Para se avaliar o desenvolvimento que vai tendo este serviço basta notar que as correspondencias, em 1926 somadas em 5606459, atingiram em 1927 a 8.404518.

Vê-se, pois, que para destribuir este cada vez crescente aumento de correspondencia ha necessidade de elevar o numero dos destribuidores e por isso mesmo no relatorio o director propõe que sejam criados quinze lugares de destribuidores supranumerarios e melhorada a situação material do pessoal menor. E' nós acrescentariamos que em vez de quinze fossem criados trinta novos lugares de destribuidores, porque quanto maior fôr o numero destes a correspondencia chegará aos destinatarios o mais rapido possivel e assim aumentará mais a mesma, elevando-se *ispo facto* a receita dos correios.

Sobre o aumento do número dos destribuidores escrevemos largamente no nosso artigo — Correios e Telegrafos —publicado no *Bharat* de 25 de Abril, muito antes de havermos recebido o relatorio e a proposito da proposta nº 42 de 5 de Abril sobre o pessoal e serviços telegrafo-postais, em que reprovamos a elevação do numero do pessoal superior com inutil aumento das despezas publicas, alvitrando, pelo contrario, a elevação do numero dos destribuidores, com o que está de pleno acôrdo o autor do relatorio. E, por isso mesmo, é de estranhar que na proposta se mantivesse completo silencio sobre a criação de lugares de destribuidores e melhoria da situação material desse pessoal; mas ainda é tempo de remediar esta deficiencia. A proposito repetimos aqui o que escrevemos naquele artigo que será de utilidade quando se discutir a proposta:

"Nestas condições indispensavel se torna que o numero dos destribuidores seja aumentado consideravelmente de modo que todas as aldeias sejam por eles percorridas diariamente destribuindo-se a correspondencia no mesmo dia em que chegar à respectiva estação. Isso é que seria progresso ficando servido o público a contento e ao mesmo tempo elevando-se a receita dos correios com o aumento da correspondencia franqueada."

Nos termos do orçamento do Estado se gastam com o pessoal dos correios 156.308 rupias e com diversas despezas e material 52.270. E as receitas, segundo o mesmo orçamento, é de 178.000 rupias aproximadamente, havendo, por tanto, um *deficit* de 30.000 rupias, pouco mais ou menos.

Em todas as partes do mundo os Correios e Telegrafos são uma fonte de lucros para o Estado, além de serem de imediata utilidade ao público. Quanto mais acessiveis fôrem esses serviços, sobretudo quanto mais rapida a distribuição de correspondendencia e menor o custo de telegramas para o interior, mais receita deve advir disto ao nosso Estado.

Estamos, porem, convencido de que com a boa vontade e empenho da parte do sr. Director e do pessoal subordinado, as receitas dos Correios e Telegramas devem aumentar, de maneira que esta Repartição não só se mantenha com

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आषाढ शु० १२ शी शके १८५१

इतस्ततः

आसामच्या चहाच्या मळ्यांत भलभलत्या भूलथापांनीं मजुरी करण्यास नेण्यांत आलेल्या लोकांपैकीं हिंदी राष्ट्रीय सभेच्या प्रयत्नानी दहा कुणबी गेल्या रविवारीं स्वदेशाचें व स्वकुटुंबाचें परत दर्शन घेण्यास शकले, हें कळविण्यास जितका आनंद आह्मांस होत आहे, तितकेंच वाईट प्रस्तुत प्रकरणांत आमच्या सरकारनें स्वीकारलेल्या बेफिकीरी बद्दल वाटत आहे. इरतऱ्हेच्या फुसलावणीनें आमच्या मजुरांस आसामच्या चहाच्या मळ्यांत, मळ्यांच्या मालकांच्या मिळकतींत मनमुराद भर घालण्यासाठीं कोणकोणत्या वाम मार्गांनीं रवाना करण्यांत आलें, ह्याची साधार पुराव्यासह माहिती 'भारतां'तून प्रसिद्ध झाली असतांहि, सरकारनें तिकडे आपलें लक्ष्य वळविलें नाहीं; ह्या स्वतंत्र देशांतील स्वतंत्र नागरिकांची हाल अपेष्टांतून मुक्तता करण्याची उपाययोजना त्यास सुचली नाहीं; व मजूर भरतीच्या प्रकरणांत अंश असलेल्या नराधमांचें स्वरूपाविष्करण करण्यासहि आमच्या सरकारला फावलें नाहीं. उलट लोकांच्या डोळ्यांत धूळ फेंकण्यासाठीं चौकशीचें मात्र नाटक करण्यांत येऊन, नकारार्थ निष्पन्नतेचें भरतवाक्य खड्या सुरांत गाण्यांत आलें ! बिचाऱ्या मजुरांची दाद घेण्यास सरकार असमर्थ ठरलें व आसामांतच बापड्या कुणब्यांची 'इतिश्री' होते कीं काय, अशी शंका लोकांना वाटूं लागली पण श्री. ब्रागांस कुंज्य यांच्या दीर्घ व अविश्रांत परिश्रमानें राष्ट्रीयसभेनें मजूर प्रकरणांत हात घालून, आमच्या मजुरांना दुःख विमुक्त करण्याचें पुण्य संपादन केलें

* × *

येथील मजूर 'उपटून' चहाच्या मळ्यांत 'पळवण्यां'चा हा फायदेशीर धंदा गोमांतकांत नवीनच आहे, असें नाहीं. गेल्या १०।१५ वर्षीमागेंहि तो धंदा येथें उजळ माथ्यानें सुरू होता, असें त्या वेळच्या 'केसरीं'त प्रसिद्ध झालेल्या एका सांगें येथील दैवज्ञाच्या पत्रावरून सिद्ध होतें. आपल्या करुण कहाणींत आमच्या संगमस्थ बंधूनें वर्णन केलेले चहाच्या मळ्यांतील हाल वाचून ज्याचें हृदयविदारण होणार नाहीं अशी व्यक्तीच आढळणें अशक्य. इंग्लिश मळेवाल्यांची ती बेफाम ऐट, उदाम वृत्ति, मजुरांस कस्पटासमान वागविण्याची सैतानी पद्धत, मरेमरेतों काम घेऊन दाम दपटण्याची अस्मानीं सुलतानी रीत, स्त्री मजुरांस अमानुषपणें अनीतिपंकांत लोटण्याची जनावरी तऱ्हा, इत्यादि गोष्टी ध्यानांत आणल्या ह्मणजे चहाचा मळा ह्मणजे कसा नुसता नरक असतो व मळेवाला कसा यम असतो, याची पूर्ण कल्पना होते ! आणि अशा नरकांत सांपडलेल्या लोकांचें दुःखविमोचन होण्यार्थ केलेल्या अभ्यर्थना आमच्या सरकारास महत्वाच्या वाटूं नयेत व त्यानें त्यांकडे दुर्लक्ष करावें, हें आमचें दुर्दैव नव्हे काय ? तरी बरें कीं राष्ट्रीय सभेनें आमच्या मजुरांना मदत करून जीवदान दिलें; नाहींतर ते स्वदेश व स्वकुटुंब या उभयतानांहि कायमचेच अंतरले असते !

* + *

सदरील मजूरप्रकरणांत एक दोन सरकारी अधिकाऱ्यांचा स्वार्थी संबंध होता, हें भारतानें उघडकीस आणलें असतांहि सरकारनें त्यांना त्यांच्या कृष्णकृत्यांचा जबाब विचारला नाहीं ! परंतु सरकारच्या ह्या चमत्कारिक धोरणाचा आह्मांस अचंबा मात्र वाटला नाहीं; व याचें कारण हें कीं, आपली नोकरशाही कधींहि दुर्कीस पात्र नसते व तिच्या हातून कोणताच अपराध घडणें शक्य नसतें, ही सरकारची दृढ समजूत. या समजुतीमुळेंच कोणत्याहि अधिकाऱ्याविरुद्ध साधार कागाळी आली असतांहि, चौकशींतून आरोपी नोकर शिरसलामत तर सुटतोच पण उलट फिर्यादीचीच हबेलंडी उडण्याचा प्रसंग प्राप्त होतो ! आणि ह्मणूनच 'वांकडें पाऊल' पडलेले सरकारी अधिकारी त्यांच्याविरुद्ध भरण्यांत येत असलेल्या 'चौकशीं'च्या खटल्याची पर्वा करीत नसतात व आपल्या अधिकारातिक्रमणाचा 'राजरोस' मार्ग पूर्वीपेक्षांहि अधिक नेटानें व धैर्यानें आक्रमित असतात, असें ह्मणण्यास कसलाच प्रत्यवाय नाहीं.

× * ×

पणजी हॉयकोर्टाचे मुख्य कारकून फिलांद्र कारव्हाल्य यांच्या कित्येक गैरशिस्त व लोकहितविघातक कृत्यांचा उल्लेख भारतानें केला होता. त्यामुळें सरकारनें त्यांच्या आक्षिप्त कृत्यांची चौकशी करण्याचा चंग बांधला आहे. आपल्या जबानींत भारतकारानें कारव्हाल्याविरुद्ध करण्यांत आलेले आरोप साधार व केव्हांहि सिद्ध होण्यासारखे कसे आहेत, हें स्पष्ट केलें असतांहि चौकशीचें घोंगडें अजूनहि भिजतच पडलेलें आहे. व २६ एप्रिलला सुरू झालेल्या या नाटकाचा शेवटचा पडदा आरोपी अधिकाऱ्याच्या हयातींत पडेल किंवा नाहीं याची एकाद्यास शंका वाटत असल्यास ती योग्य नाहींच, असें एकदम ह्मणतां येणार नाहीं! अशा या चौकशीच्या नाटकांपासून जर कांहींच निष्पन्न होत नाहीं, तर त्याचे प्रयोग सरकार कां करतें, हेंच आह्मांस समजत नाहीं !

———

गोमांतकीय मराठी वाङ्मय

ले. वा. वि. प्रभू देसाई

गोमांतकांत मराठी वाङ्मय फारसें निर्माण झालेलें नाहीं याचें कारण महाराष्ट्रापासून गोमांतक नैसर्गिकदृष्ट्या अलग पडलेला आहे हें एक मुख्य असून त्याच्यावर निरनिराळ्या काळीं भिन्न भिन्न महाराष्ट्रेतर राष्ट्रांची सत्ता प्रस्थापिली गेली आहे आणि अशा प्रकारें सरकारी दृष्ट्या मराठी भाषेला वाव अगर मदत न मिळाल्यानें खासगीरीत्या जें कांही मराठी शिक्षण मिळे व महाराष्ट्रांतील तयार वाङ्मयावर भिस्त ठेवावी लागे यामुळें गोमांतकांत मराठी वाङ्मय निर्माण होणें दुरापास्त होतें. परंतु या अपुऱ्या सामुग्रीवर जीवापाड मेहनत घेऊन ज्यांनीं मराठी वाङ्मयनिर्मितीचे प्रयत्न करून ग्रंथ रचना केली ते खरोखर आजच्या दळणवळणामुळें महाराष्ट्राशं जोडलेल्या गोमांतकांतील ग्रंथकारांपेक्षां अभिनंदनीय आहेत. नैसर्गिक सौंदर्ययुक्त गोमांतक प्रदेश काव्याला स्फूर्ती देणारा व प्रतिभेला चालना देणारा आहे यांत शंका नाहीं. आणि मराठी वाक्यप्रचार पूर्वी दूरावस्थितेमुळें सप्रयोजक असत तरी कल्पना व उपमेय अलंकारादि गोष्टी फार मार्मिक असत यांत शंका नाहीं.

मराठी भाषेच्या असानिध्यानें गोमांतकांत मराठी वाङ्मय फारसें उत्पन्न झालें नाहीं हें खरें असलें तरी साधारण पन्नास वर्षांपूर्वी गद्य लेखनाला कमी महत्व देण्यांत येत होतें हेंहि एक मराठी वाङ्मय तयार न होण्याचें कारण होतें. अशा परिस्थितींत सोहिरोबा व विठोबा अण्णा यांची पद्यमय रचना व्हावी हें स्वाभाविक होतें.

राजकीय व धार्मिक घडामोडी स्थिरस्थावर होऊन व्यापारी निमित्तानें महाराष्ट्राशीं गोमांतकाचा विशेष परिचय होऊं लागल्यावर तेथील गद्य वाङ्मयाचीहि जाणीव येथल्या लोकानां होऊं लागली सुमारें पसतीस वर्षांमागें गोमांतकीय लेखकानें 'वेषधारी पंजाबी' ही कादंबरी लिहिली व ती उत्तमापैकीं गणली गेली. मराठीचें पूर्ण ज्ञान गोमांतकांत होण्याचीं साधनें याच्या नंतरहि अपुरींच असल्यामुळें गोमांतकांतील मराठी वाङ्मय एवढ्यावरच थांबल्यासारखें वाटूं लागलें पण पुढें वर्तमानपत्रें व मासिकें मराठी भाषेंतून गोमांतकांतून चालू झालीं. गोवात्मा, गोवा समाचार, प्राचीप्रभा, सत्संग, चित्ताकर्षण, पथ्यबोध इत्यादि जन्मास येऊन त्यांचे भोक्ते नसल्यामुळें तीं सर्व अकालींच गतप्राण झालीं. यांपैकीं सत्संग राजकीय दृष्ट्या, चित्ताकर्षण वाङ्मयदृष्ट्या व पथ्यबोध आरोग्यदृष्ट्या फारच उपयुक्त होतीं.

वीस पंचवीस वर्षांपूर्वी गोमांतकांत मराठी भाषेच्या, शाळा फारशा अस्तित्वांत नसत. एकाद्या सुखवस्तु गृहस्थानें मास्तर अगर पंतोजी पगारानें आपल्या मुलानां शिकविण्याकरितां घरीं ठेवावा व तेथें जीं कोणीं शेजारचीं मुलें येत त्यानां आपल्या मुलांबरोबर शिक्षण घेण्यास सवलत द्यावी असाच प्रकार असे. आतां सार्वजनिक मराठी शाळा स्वतंत्रपणें चालू झाल्या आहेत पण खेड्यांतून त्याचा अजून प्रसार झालेला नाहीं. असें असलें तरी सापेक्ष रीत्या मराठी शिक्षण गेल्या वीस वर्षांपेक्षां अधिक स्वस्त झालें आहे. ही परिस्थिति येण्याच्या सुरवातीला श्री. बोरकरकडून 'अवतार रहस्य' हें पुस्तक निर्माण झालें आहे. त्यांतील प्रतिपादिलेल्या गोष्टी पूर्वसंस्कार दूषित कांहीं लोकांना पटत नसल्या तरी त्यांत कल्पना व मराठी भाषा चांगल्या साधलेल्या आहेत. यानंतरचें वाङ्मय जरा विस्तृत व भाषेच्या दृष्टीनेंहि चांगलें आहे. श्री. हेदेकृत वीरविडंबन व सुनिश्चयप्रभाव, अप्रकाशित पण स्टेजवर केव्हां केव्हां येत असलेली, श्री. पाणंदीकर कृत 'समानशासन', श्री. रायतुरकरकृत 'सुरामंडळ' हीं नाटकें, श्री. नारायण भा. नाईक कृत निरनिराळ्या नियतकांतून प्रसिद्ध झालेल्या गोष्टी व स्थळवर्णनें असें बरेंच वाङ्मय गोमांतकांत निर्माण झालें आहे श्री. अस्नोडकरांचीं नाटकें 'रंगबोधेच्छु नाटकसमाज' रंगभूमीवर आणीत आहेच तेव्हां त्याविषयीं विशेष लिहिण्याची गरज नाहीं. याशिवाय अप्रकाशित असें बरेंच मराठी वाङ्मय गोमांतकांत तयार असावें.

वर्तमानसार

—माज्योर पेद्रु द आल्मैद ह्यांची गव्हर्नर जनरलचे जागीं तात्पूर्ती नेमणूक झाली असून त्यांच्या अल्प सत्ताकालांत ते महत्वाच्या सुधारणा करण्याच्या विचारांत असल्याचें कळतें.

—पणजी मुनिसिपालटीच्या प्रेरणेनें गोव्यांतील एकंदर नगरपालिका माजी कामचलाऊ गव्हर्नर सि. रोश दिनीज यांच्या विषयीं जाहीर रीतीनें आदर प्रकट करणार आहेत ! 'कांत्रा'चें हें कृत्य जनतेला मान्य नसल्याचें सिद्ध करणारीं अनेक पत्रें आह्मांस आलीं आहेत. पण या स्वतंत्र राष्ट्रांत जनतेला विचारतो कोण ? कांहीं स्वार्थ धुव्यक्तींनीं उठावें व खुशाल जनतेच्या नावानें बड्या धेंडांचा-त्यांच्याच प्रेरणेनें-उदो उदो करावा !

—नवे गव्हर्नर ज. क्राव्हैर लोपीस व त्यांचा लवाजमा यांच्या प्रवासखर्चासाठीं ३६ हजार रुपये येथून पाठविण्यांत आल्याची वाऱ्यावरील वार्ता आहे.

—गोवा कांग्रेस कमेटीच्या विद्यमानें आसामच्या चहाच्या मळ्यांतील दहा गोमांतकीय मजुरांस परत आणण्यांत आलें. बाकीच्यांचा तपास सुरू आहे.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 16 de 18 de Julho de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepêm e cartorio do escrivão int. do 2 ° ofi. Costa vão á praça para venda em hasta publica em Sanvordem, no dia 30 do corrente ás 17 horas pela segunda vez e por metade do seu valor um automovel da marca M. C. registado sob o n ° 107, avaliado por 100 rupias; e á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepêm se dirige á estação de Sanvordem, no referido dia 30 ás 10 horas pela segunda vez e por metade do seu valor os seguintes moveis e imoveis: Um Automovel da marca "Ford" registado sob o n ° 293 avaliado por 150 rupias; —Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gãotona-gorbata ou moroda" em que existe casa de moroda social dos Sanvordencares, da cultura de coqueiros e outras arvores fructiferas, sito em Sanvordem avaliado por 40 rupias;— Direito a 1/10 do predio denominado "Gadnibaga-tucdó" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito em Sanvordem avaliado por 15 rupias;— Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Cantor" inculto sito em Sanvordem, avaliado por 2:06 tangas. Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Noms-xirabando" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Bandoni-bando" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem avaliado por 5 rupias; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Xelcho ancovoril Patté" da cultura de coqueiros, sito em Sanvordem avaliado por 5 rupias;— Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Camal-poiqûim-borodaxir vulgo Gãocar-xir" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Curchorem, avaliado por 200 rupias; — Direito a 1/300 do predio rustico denominado "Cormolem" da cultura de arroz, sito em Curchorem avaliado por 5 rupias;— Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gorbata-Baboi Sinay" da cultura de mangueiras sito em Cacorá, avaliado por 5 rupias;— Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Saidem" da cultura de arroz sito em Cacorá, avaliado por 40 rupias; — Direito a 1/30 do predio rustico denominado "Ambiaculna" da cultura de arroz tendo terreno inculto sito em Santona, avaliado por 30 rupias; —Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Santona-ganticodil" da culturu de arroz coqueiros e outras arvores e tendo terreno inculto sito em Rumodem de Sanguem, avaliado por 150 rúpias; — Direito a 1/20 do predio rustico denominado "Nomoxi maida", da cultura de arroz sito em Calom, avaliado por 50 rupias; – Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabagatican-poquim vantopa" dona primeira adição da cultura de coqueiros sito em Comproi avaliado por 630 rupias;— Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabaga tican poiquim vantopa dona" segunda adição denominado "Xir" da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Comproi avaliado por 800 rupias;—Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Agor palson poiquim" da cultura de arequeiras, coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Comproi, avaliado por 300 rupias; e direito a 1/40 do predio rustico denominado "Santeri Adevoril agor" da cultura de coqueiros e outros arvores frutiferas sito em Camarconda avaliado por 100 rupias, discritos respectivamente na conservatoria desta comarca sob os nos. 17214, 17215, 17219, 17220, 17221, 17222, 17225, 17226, 17229, 17230, 17231, 17232, 17233, 17234, 17235, 17236 e 17238, e pela terceira vez e pelo preço que a praça der os seguintes predios: – Uma casa nova sobradada existente no predio palmar denominado "Gadnibaga-xir" sito em Sanvordem;—Terreno denominado "Caranguinitulem-mola" da cultura de arroz e legumes sito em Caranguinim, — Direito a 1/5 parte do predio rustico denominado "Ramaragali-poiquim vantopa" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Sanvordem;— Direito a 5a. parte do predio rustico denominado "Xantiona" da cultura de arroz, sito em Sanvordem;— Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Galunguentil-tican" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas tendo terreno inculto sito em Sanvordem;— Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Poriabsaga" da cultura de coqueiros sito em Cacorá; — Direito a 1/240 do predio rustico, denominado "Torlo-pattò' da cultura de arroz sito em Comproi;— Direito a 1/40 do predio "Omue-agoracodil antoi" da cultura de arroz sito em Curchorem;— Direito 1/40 do predio "Patté palvam" da cultura de arroz sito em Cacorá;—Direito a 1/40 do predio rustico "Giniantil-gorbata" da cultura de arroz e arvores sito em Cacorá; – Direito a 1/40 do predio 'Gorbata-Chirconoli da cultura de arvores frutiferas sito em Cacorá,—Direito a 1/40 do predio "Madió" da cultura de arroz sito em Maina; — Direito a 1/40 do predio "Batam" sito em Sulcona da cultura de arroz;—Direito a 1/40 do predio da varzia denominada "Curial xerem" da cultura de arroz sito em Cacorá;—Direito a 1/40 do predio "Nocodbab Ponós Birzamola" por outro nome "Molar-vantagale" por outro nome "Ponós Birzamola" da cultura de arroz legumes, jaqueiras, coqueiros, e outras arvores sito em Codli;—Direito a 1/40 do predio "Colsoi-Gãotona Deulgali" por outro nome "Colsoi-Gãotona e Deulgali Nocodbag" ou "Nocodbab Ponós Gantona" da cultura de arroz, coqueiros, arequeiras, jaqueiras, mangueiras, cajueiras e outras arvores em que existe terreno inculto que serve para cultivar legumes e casas de manducares sito em Codli;—Direito a 1/20 do predio "Coilovadolo" da cultura de arroz sito em Cacorá;— Direito a 1/240 do predio "Dacló-pattò" da cultura de arroz sito em Comproi e Direito a 1/240 do predio denominado "Gand-xeta-namem Hirú Sinai Babot' da cultura de arroz sito em Comproi, e descritos por inteiro respectivamente na Conservatoria desta comarca sob os nos. 16441, 17216, 17217, 17218, 17228, 17237, 8231, 8227, 8228 8230, 8235, 8236, 371, 6966, 6967, 478, 11592 e 10187 e penhorados nos autos civeis de execução que a Fazenda Nacional move a Ramachondra Ladú Sinai Narcornim, ex-recebedor de Fazenda do concelho de Quepòm. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Bruno de Figueredo, solteiro, proprietario de Loutolim, Visvonata Xambá Rau Valaulicar, casado, proprietario de Sanguem, Visnum Qúenim Robolo, viuvo, proprietario de Cuncolim, Tulxi Loximim Bailadeira, solteira proprietaria de Cacorá, e Govinda Rama Xette Chiquelcar, casado proprietario de Margão, estando a favor do dito Bruno registada uma hipoteca no livro C. seis a fl. 124 sob a inscrição n ° 1763, registada em 29 de Agosto de 1899 para segurança de 4000 rupias achando-se cedida a favor de Visvonata Xambá Rau Valaulicar, casado, proprietario de Sanguem, a quantia de 550 rurupias da cópia de 1000 rupias constante da dita inscrição n ° 1763; a favor do dito Visnum Quenim Robolo, se acha registada uma hipoteca; no dito C sete a fl. 67 v. sob a inscrição n ° 2048 registada em 22 de Maio de 1901 á segurança de quantia de 1500 rupias; a favor da dita Tulxi se acha registada uma hipoteca no livro C 4 a fls 47 sob a inscrição n ° 887 registada em 27 de abril de 1891 para segûrança da quantia de 1250 rupias, achando-se cedida pela dita Tulxi á Anta Venctexa Xette Raicar por outro nome Anta Xete Raicar e Govinda Rama Xette Chiquelcar, casados, proprietarios de Margão, o credito na importancia de 750 rupias da copia de 1250 rupias. E para ser publico se expediu este.

Quepêm, 9 de Julho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° ofi.

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei—

O juiz de direito

R. Colaço

rendimentos proprios, mas que com o andar dos tempos dê lucros ao Estado.

P. S. — Depois de escrito o artigo acima lêmos uns esclarecimentos sobre o relatorio dos C. e T. de 1928, que não temos presente, e dos quais consta que, nesse ano, aumentou o número de cartas registadas que chegou a 79.657, mas os valores declarados baixaram de 5 515.473 para 5 154.709.

Convencemo-nos, agora, de que os remetentes desconfiavam não só dos Correios estrangeiros mas tambem dos nossos e que agora, devido aos esforços do sr. Director dos Correios, o nosso governo pagou indenisações, sendo de 1000 rupias por um extravio feito pelo destribuidor de Saligão, como tambem pagou mais a oito pessoas, quasi todas mulheres de emigrantes, estando em via de pagar a outras que não sabemos quantas sejam.

E' de louvar este esforço do sr. A. F. Pereira, que assim vai restabelecendo o credito dos nossos correios que estavam desacreditados com o extravio ou desvio de tantas cartas registadas com valores declarados cuja indenisação o governo, por negligencia de quem quer que seja, ficou obrigado a pagar aos respectivos interessados.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

SEM OMENTOS...

Recebemos a seguinte carta:

... Sr. Director do *Bharat*

Li com grande surpresa no *Heraldo* do sr. Cunha que as Camaras Municipais deste Estado, á iniciativa da das Ilhas, sob a presidencia do vice presidente sr. Messias Gomes que estampou outro dia no seu diario o retrato do sr. Major Pedro de Almeida, com palavras de apreço —vão prestar homenagem de consideração e reconhecimento ao sr. dr. Rocha Diniz, estando para esse fim convocada uma reunião nos paços municipais de Capital para 16 do corrente, pelas 13 horas. Mas ¿porque é esta manifestação *regedorial* perdão, camararia? ¿Será para mostrar que o povo está grato á governação de S. Excia? ¿Ou será para exibição da influencia dos Conselheiros e Senadores?

Como quere que seja, o povo não delegou nas Camas a faculdade de prestar homenagens a quem quer que seja. São por tanto, os *chamaristas*, perdão, os *pais da patria* que arrogaram para si o direito de promovera tal homenagem que no valor será menos do que as promovidas pelas regedorias

Já V. sabe, sr. director, a scicologia de semelhantes manifestações, demostraçoes e homenagens que perderam ha muito tempo os efeitos e cairam em ridculo.

Se um funcionario exerceu o seu lugar devidamente cumpriu o seu dever e nada mais. E para bem o desempenhar, foi remunerado condignamente. Mas vamos ao caso. O sr. dr. Rocha Diniz, encarregado do governo andou muito apressado; e longe de seguir a linha traçada pelo saudoso sr. Massano de Amorim, quasi que fez o inverso em varios assuntos.

Numa das sessões do Conselho do Governo permitiu que um dos Conselheiros nomeados ofendesse um eleito de tal forma que este ainda hoje está esmagado sob o peso dessa ofensa e o seu caracter ficou em duvida. E, ainda, o outro dia, o sr. dr. Rocha Diniz em uma sessão do Governo aplicou um sinapismo ao sr. dr. Messias Gomes pela *irreverencia* de publicar um edital da Camara das Ilhas sem se entender previamente com o comando de Policia.

E para não ir mais longe aí está o Regulamento da Instrução Primaria, aprovado por S. Excia. que deu que fazer ao povo, tendo até hoje feito gastar inutilmente milhares de rupias em certidões de idade como o seu jornal já disse. Ainda recentemente o *Bharat* tratou de modifiçação que S. Excia. introduziu no Regulamento interno das Alfandegas naturalmente para fazer vontade do seu Director.

E', portanto, certo que não é o povo que está alheio mas sim as Camaras que vão promover manifestações por sua conta!

¿Quanto não desceram estas Camaras?

Saligão, 14-7-929

De V. etc.

Josè Junuario da Costa

SEJAM RAZOAVEIS!

Anos atraz, a receita aduaneira deste Estado era de tres laques de rupias. Hoje essa receita subiu a 20 laques.

¿A quem é devido este aumento colossal? Ao Comercio que está em desenvolvimento. Ao Comercio que paga, sob diversas formas e a varios titulos, aos cofres aduaneiros. Ao Comercio que, em fim, representa parte mais activa do nosso organismo social e politico.

Mas ¿sabem como são tratados os nossos comerciantes que tão valiosamente auxiliam a maquina burocratica do Estado, pelos senhores de Alfandega?

Como se fossem seus criados de servir, sem mais nem menos! Não se lhes oferecem cadeiras nem se lhes dirigem palavras de urbanidade e delicadeza. De cima para baixo—é o mesmo o espectaculo.

E, todavia, é certo que os comerciantes sustentam desde o sr. Director dos serviços alfandegarios até o seu último servente!

O exemplo dos srs. empregados é seguido tambem pela companhia braçal que, sendo paga pelo Comercio, serve mais aos que não lhes pagam nada: os referidos empregados.

¿Não acham que isso clama aos céus? Em parte alguma do mundo se vê coisa semelhante.

A proposito: ¿ porque é que o Governo não há de pôr em hasta pública o trabalho braçal, como o *Bharat* sugeriu em tempo, em beneficio do proprio Estado?

Experimente-o e verá que essa medida só lhe trará vantagens de uns milhares de rupias.

Sejam razoaveis, senhores!

LIBERTADOS!

Do nosso distincto camarada sr. Tristão Bragança Cunha, digno Secretario do *Comitè Goez* do Congresso Nacional Indiano recebemos de Cansaulim o seguinte telegrama, datado de 15 do corrente:

"Chegaram ontem comboio vindos Assam dez pessoas repatriadas intervenção Organisações Congresso Nacional Indiano."

Voltaram de Assam dez patricios nossos da classe trabalhadora, que aí tinham sido enviados, ha tres anos, pelo Chefe Fiscal da Granja Agricola de Carambolim para serem ignobilmente explorados pelos capitalistas ingleses. E' gente de Cuelim, Vernã, Cortalim e Margão e deve-se a sua repatriação aos esforços da organisação do Congresso Nacional Indiano.

Felicitamo-nos por esse acontecimento, porque tambem é o primeiro resultado duma longa campanha encetada pelo *Bharat*, ha mais de um ano e meio, em prol da desprotegida classe trabalhadora da nossa terra.

Infelizmente, nem todos puderam ser ainda arrancados ás garras da escravatura hipocrita dos proprietarios inglezes das plantações de chá do Assam. Alguns desses desgraçados cujo paradeiro exato ignora-se ainda aí continuam á espera que se lhes vá ao socorro. Esta primeira repatriação deixa-nos alguma esperança de que não estão condenados aos perpetuos trabalhos forçados.

Mas a acção das organisações do Congresso Nacional que conseguiu descobrir o paradeiro e exigir dos proprietarios das plantações a repatriação imediata desses trabalhadores ludibriados vem provar que a solidariedade nacionalista é mais poderosa que os imperialismos coligados.

Algum dia far-se-ha a historia desta libertação, fecunda em ensinamentos. No entanto, registamos o facto,

Para a pobre gente que no dia 14 voltou à sua terra natal esse acontecimento representa o fim inesperado dum longo desterro de tres anos no extremo oposto da India, na fronteira do Tbet, ponto o mais distante da peninsula relativamente a Goa Representa o fim dos trabalhos forçados e dos salarios de miseria. E' tambem a fuga para sempre do paiz da febre *kalazar* a que estavam aí sujeitos sem a menor defesa dum tratamento medical, febre que já aí custou a vida a um dos recrutas do Fiscal da Granja Agricola do Estado. E', sobretudo, o fim da longa tortura moral de serem abandonados á sua triste sorte naquele longiquo paiz e de estarem para sempre separados das suas familias e condenados á escravidão perpetua pelo unicio crime de pertencerem a um paiz sujeito.

E', enfim, o reconforto duma solidariedade que dignifica e a sua ressurreição para a vida normal.

CONSULTAS AGRICOLAS

A fim de satisfazer uma necessidade publica e pelo motivo de a sede da Quarta Zona Agricola ser em Assolnã resolveu a Direcção dos serviçosi da Agricultura abrir em Margão um gabinete de consultas, a cargo do chefe da 4a Zona Agricola. Este gabinete de consultas fica situado no novo edificio do Sr. David Mascarenhas, no mercado novo. O sr. Pedro Correio Afonso poderá ser aí procurado ás segundas e quintas, das oito ás catorze horas, por todos os agricultores e proprietarios que desejem consulta-lo sobre assuntos de sua profissão.

Este numero foi visado pela Censura.

गुरुकुल

(लें० १ ला.)

ले.—व्यं. वि. वैद्य.

राष्ट्राच्या अत्यंत गरजेचे जे प्रश्न आहेत त्या सर्व प्रश्नांमध्यें अधिक गुंतागुंतीचा व महत्वाचा प्रश्न ह्मणजे सामाजिक शिक्षण हा आहे. समाजाचे पुढारी हा प्रश्न योग्य तऱ्हेनें सोडविण्यांत आपल्या प्रयत्नाची शिकस्त करीत आहेत; परंतु हिंदुस्थानांत तरी तो प्रश्न योग्य रीतीनें सुटला आहे, असें ह्मणता येणार नाहीं. भारतवर्षांत ह्या शिक्षणाचा प्रश्न योग्य तऱ्हेनें सोडविण्यांत प्रथम आर्यसमाजाचे अध्वर्यु महात्मा मुनशीराम यानी कांगडी येथें गुरुकुल स्थापन करून सुरवात केली. पंडित मदनमोहन मालवीय यांचें हिंदु विश्वविद्यालय, कर्मवीर धोंडो केशव कर्वे यांचें महिला विद्यापीट, महर्षि रविंद्रनाथ टागोर यांचें भारतीय विद्यापीट इत्यादि प्रयत्न हे नंतरचे आहेत हे सर्व प्रयत्न आपापल्या परीनें भारतवर्षाची शिक्षणविषयक कामगिरी बजावीत आहेत यांत संशय नाहीं. पण गुरुकुलाच्या संस्थापकानी भारतवर्षाच्या शिक्षणविषयक हेतूंतच क्रांति घडवून आणिल्यानें त्या संस्थेचीच माहिती आज येथें देण्याचें योजिलें आहे.

देशकालप्रमाणें शिक्षणाचे उद्देश व हेतु पूर्णपणें बदलतात. पूर्वीं शिक्षकांचा असा समज होता कीं, मनुष्याच्या योग्यतेचें विकसन करणें हाच शिक्षणाचा उद्देश आहे. प्रख्यात फ्रेंच लेखक व शिक्षणशास्त्रज्ञ रुसो याचे शिक्षणविषयक विचार असे होते कीं, जगापासून अलिप्त राहून निसर्गाच्या नियमानुसारच शिक्षणदान केल्यानें मनुष्याचें चारित्र्य व योग्यता विकसन यास पूर्ण वाव मिळेल, आणि याच विचाराचा प्रभाव बहुतेक युरोपियन शिक्षणशास्त्रज्ञांवर पडल्यानें तेंच वळण प्रायः सर्व पाश्चात्य शिक्षण पद्धतीला लागलें. त्यांच्या नूतन व क्रांतिकारक विचारांनीं तत्पूर्वकालीं प्रचारांत असलेल्या शिक्षणपद्धतींत जरी आमुलाग्र फेरबद्दल झाला नाहीं, तरी इतकें मात्र खचीत झालें कीं, जुन्या पद्धतीला विटून जाऊन युरोपियन समाजाचें चित्त निसर्गाचे भद समजून घेण्याकडे ओढ घेऊं लागलें, युरोपात पूर्वीं प्रचलित असलेला ua-lism चें खंडन करून रुसो यानें Materialism या शिक्षण पद्धतीचा पाया घातला.

इंग्लंडनें फ्रान्स देशाशीं नाइलाजानें लढाई पुकारुनहि हे क्रांतिकारक विचार आपल्या देशांत प्रसृत होण्याचें बंद करण्याचा प्रयत्न केला. परंतु तलवारीच्या धारेनें प्रगतिप्रिय विचारांची लाट बंद करणें कधींच शक्य नसल्यानें हे विचार कांहीं काळानें इंग्लंडांतहि प्रसृत झाले; आणि इंग्लंडांतहि प्रचलित खोट्या समजुतींवर कुठाराघात होऊं लागला, रग्बी आणि आक्सफर्ड येथील विद्वानांनी आपल्या धर्मप्रवचनांतहि त्याच विचारांचा अनुवाद केल्यामुळें प्रचलित समजुतींत बरीच क्रांति झाली.

ह्याच वेळीं हिंदुस्थानांत इंग्रजांची सत्ता प्रस्थापित झाली आणि त्यामुळें तात्कालिन युरोपियन शिक्षणशास्त्रज्ञांचें लक्ष प्राचीन भारतीय शिक्षणपद्धतीकडे वळलें. कांहीं कालपर्यंत या विषयावर बराच वादविवाद झाला. आणि या वादविवादाचा समारोप करण्याकरितां १८३३ सालीं लॉर्ड मेकॉले यांच्या अध्यक्षतेखालीं हिंदुस्थानांत अति प्रसिद्ध असलेलें शिक्षण कमिशन नेमण्यांत आलें. ह्या कमिशनपुढें हिंदुस्थानांत कोणती पद्धति प्रसृत करावी हा प्रश्न प्रामुख्यानें होता हिंदुस्थानांतील प्राचीन पद्धतींत अनेक गुण आहेत आणि ती सर्व जगांत जरी नसलीं तरी हिंदी संस्कृतींत खास यशस्वी होण्यासारखी आहे हें त्या कमिशनांतील निम्मा सभासदांनीं योग्य पुराव्यांनीं पटवून दिलें होत. परंतु आपमतलबी इंग्रज लोक व त्यांचा प्रतिनिधिभूत लॉर्ड मेकॉले यांना हिंदी लोकांना कारकुनीपेशाचे हीन नोकर बनवून युरोपियन संस्कृतींत ओढावयाचें असल्यानें त्यांनी सध्या भारतवर्षांत सरकारी रीतीन चालू असलेली शिक्षण पद्धतीच पसंत केली व जगांतील एक पंचमांश लोकसंख्या असलेला प्राचीन देश बहुतकालपर्यंत शिक्षणांत मागसलेला ठेवण्याचें श्रेय घेतलें.

प्राचीन भारतीय शिक्षण पद्धतींतहि दोष नाहींत असें नाहीं. परंतु सर्वशक्ति ईश्वराशिवाय या विश्वांत असा कोणताहि पदार्थ नाहीं कीं, त्यांत दोष काढतां येणार नाहीं! हिंदुस्थानांत प्रचलित असलेल्या शिक्षणपद्धतीचे पक्षपाती **प्राचीन** आर्य शिक्षणपद्धतींतील दोषांचें चित्र जितकें भडक रंगांत रंगवितात तितकें तें खास नाहीं. ह्या दोन्हींची तुलना करून प्राचीन आर्य पद्धति प्रचलित पद्धतिपेक्षां श्रेष्ठ आहे असें ज्यांच्या मनास पूर्णपणें पटलें त्या महात्म्यांपैकीं कर्मवीर लाला मुनशीराम [स्वामी श्रद्धानंद] यांनीं आपले विचार कार्यरूपांत परिणत करण्याचें २५ वर्षांपूर्वी निश्चित केलें व आपले पुत्र आतांचे प्रो. इंद्र–यांना घेऊन कागडी येथें गंगाकिनाऱ्यावर एक गुरुकुल स्थापन केलें. प्रस्तुत आर्यसमाजाच्या नेतृत्वाखालीं अनेक गुरुकुलें चालू आहेत. परंतु कांगडी येथील गुरुकुल हाच ह्या शिक्षण पद्धतींतील पहिला आश्रम असल्यानें त्याला व त्याच्या संस्थापकांना पहिलें स्थान देणें योग्य आहे.

प्रथम हें पाहिलें पाहिजे कीं, गुरुकुलाच्या संस्थापकानां भारतीय समाजाच्या रोगाचें निदान बरोबर झालें होतें कीं नाहीं? जर त्यांचें निदान बरोबर असेल तर भारतीय लोकांस ग्रासणाऱ्या ह्या अज्ञान राक्षसाचें निर्मुलन होण्याचा संभव आहे. भारतवर्षाची प्राचीन शिक्षण पद्धति बहुतेकानां अवगत आहे. पण मुसलमानी अंमलामुळें त्या शिक्षणपद्धतीची परंपरा तुटल्यानंतर काय स्थिति झाली ह्याचा इतिहास पाहणें या बाबतींत अगत्याचें आहे.

मुसलमानी अमदानींत हिंदुधर्मावर व तदनुषंगानें आर्यशिक्षणपद्धतीवरहि फार आघात झाले. योग्य असो किंवा अयोग्य असो हिंदु लोकांनीं आपले सर्व सामाजिक व्यवहार धर्मांत गोंवल्यामुळें धर्मावर आघात होतांच त्यावर अवलंबून असलेले सामाजिक व्यवहारहि लुले पडतात. मुसलमान लोकांनीं धर्माच्या नावांवर हिंदु लोकांवर फारच जुलूम केला आणि त्याची झळ पर्यायानें हिंदु लोकांच्या सामाजिक व्यवहाराला लागली तेवढीच; परंतु मुद्दाम ह्मणून त्यानीं हिंदु लोकांच्या समाजिक आणि आर्थिक गोष्टींत हात घातला नाहीं. शेती, सावकारी आणि कारागिरी हे धंदे पूर्णपणें हिंदु लोकांच्या ताब्यांत होते. मुसलमान लोक ऐषआरामांत निमग्न असत. आणि राज्यकर्ते परकी जरी असले तरी येथेंच कायमचे राहत असल्यानें उत्पादक संपत्तीचा ओघ एकसारखा परदेशाकडे वाहात रहात नसे. ऐषआरामांचीं साधनेंहि देशांतल्या देशांतच निर्माण होणारीं असल्यानें तिचा प्रजेच्या आर्थिक जीवनावर कांहींसुद्धां परिणाम होत नसे.

मुसलमानी सत्तेचा नाश होऊन त्याजागीं इंग्रजी राजसत्ता आली. इंग्रज लोक हिंदुस्थानांत व्यापाराच्या उद्देशानें आले होते; पण भारतवर्षाच्या दैवदुर्विलासानें ह्या देशाचीं राज्यसूत्रेंच त्यांच्या हातांत गेलीं. राज्यसूत्रें मुसलमानांच्या हातीं होतीं त्याजागीं इंग्रजांसारखे सुधारलेले लोक आले यांत फारसें बिघडलें नाहीं. परंतु त्यांनीं राजसत्तेच्या जोरावर आपला व्यापार वाढवून हिंदुस्थानच्या आर्थिक जीवनावरच घाला घातला. मुसलमानासारखे इंग्रज लोक हिंदुस्थानांत कायमचे न रहातां पेनशन घेऊन मायदेशास परत जातात आणि पेनशनाच्या रूपानें हिंदुस्थानांतील अगणित पैसा युरोपांत जातो हा तोटा आहेच; पण इतकाच जर तोटा असता तर त्याबद्दल हिंदुस्थाननें फारशी कुरकुर केली नसती; कारण पूर्वी हिंदुस्थानांत सगळीकडें अव्यवस्था असल्यामुळें उत्पादक भुमि कांहीं अंशीं पडित पडलेली असे. त्या भूमीची सुव्यवस्था राखल्याबद्दल हा एक कर आहे असें हिंदवासीयांस वाटलें असतें. पण इंग्रजांच्या शासनाप्रमाणें त्याचा लोभहि अनावर असल्यानें अनेक कपट कारस्थानें करून इंग्रजांनीं ह्या देशांतील व्यापार बुडविला आणि १५० वर्षांपूर्वी सुवर्णभूमि ह्मणून गाजत असलेल्या देशांतील सर्व सुवर्ण धुवून नेऊन ह्या देशास कंगालांतील कंगाल बनविलें आहे.

हिंदुस्थानची व्यापारांत चाललेली ही नागवण इंग्लिश पार्लमेंटच्या सत्तेखालीं हिंदुस्थान सोपविला गेल्यावर वास्तविक बंद पडावयाची; पण आपमतलबी राज्यकर्त्यांनीं free trade खुल्या व्यापाराच्या बाह्यतः उदार दिसणाऱ्या धोरणाच्या नावांवर ती पद्धति कायमच ठेवली. पूर्वीच्या मुसलमान राज्यकर्त्यांस आलेला कटु अनुभव ध्यानीं आणून इंग्रजांनीं हिंदुस्थानच्या लोकांना धर्मस्वातंत्र्य बहाल केलें. बाह्यतः प्रत्यक्षपणें जरी हिंदी लोकांच्या धर्मांत इंग्रजांनीं हात घातला नाहीं, तरी सरकारी शिक्षण पद्धतीची रचनाच अशी बनविण्यांत आली कीं, त्या चरकांतून पिळून निघालेल्या मनुष्यास स्वधर्म, स्वदेश, स्वसंस्कृति याविषयीं प्रेमादर ह्मणून वाटूंच नये. ह्या पद्धतीचे मुख्य प्रवर्तक लॉर्ड मेकॉले यांनी आपल्या नातलगांना व मित्रांना पाठविलेल्या पत्रांत हे हेतु स्पष्टपणें बोलून दाखविले आहेत.

मठग्राम–समाचार

गाड्यांची दिवसेंदिवस वाढती रहदारी व त्या मानानें सरकारची रस्त्याकडे डोळेझांक असल्यानें भररस्त्यावरील खळीवरचा दगड मोडलेला ह्मणजे नेहमीप्रमाणें बिनधोक चालणारा मनुष्य हटकून त्या खळग्यांत पडून कायमचे डोळे झांकण्याची पाळी येते. आणि एकादवेळ असा प्रसंग नशिबानें एखाद्या मुशाफराला घडून आलाच तर तो परमेश्वराकडे "ज्याची ओरड मुनिसिपालटीपर्यंत जाऊन खळगा तात्काळ बुझं शकेल असा एखादा बडा मनुष्य पडो" असें गाऱ्हाणें देत चालता होतो.

* × *

या दिवसांत आकाश मेघांनीं व्याप्त असें असल्यानें रात्रीचे वेळीं हातावरील मनुष्य दिसत नाहीं. मुनिसिपालटीच्या कंदिलासंबंधीं लिहायचें झालें तर परवां एका मुलानें काजवा समजुन मु. कंदिलाच्या खांबावर चढून काजवा असें समजुन धरायला दिव्याच्या ज्योतीला हात घातला अशी वदंता आहे! —यावरून समजुन येईल.

× + ×

एका चिमकुल्या संस्थेचा निधी आजपर्यंतच्या पूर्वापार खजिनदार करणीप्रमाणेंच मार्गास लागलेला आहे. आतां तीन किल्ल्यांची पेटी संभाळो!!!

× + ×

म. सा. संमेलनाला आमंत्रण तर केलेंच. कांहीं थोर गृहस्थांच्या परीश्रमामुळें गोमंतकांत कुठें तरी तें भरेलच. अद्याप स्थान निश्चित झालेलें नसल्यानें कांहीं 'चितातूर जन्तु" आपल्या राहत्या गावीं भरविलें तर श्रम काढावे लागतील ह्मणून दूरदृष्टीनें दुसऱ्यांस अशा अशा सोयी तुमच्या गावीं असल्यानें तिकडेच संमेलन भरवणें रास्त आहे ह्मणून काव्यमय भाषेंत प्रतिपादन करूं लागलेले आहेत.

प्रतोद

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA-GOA

NOVA REMERSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conclin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

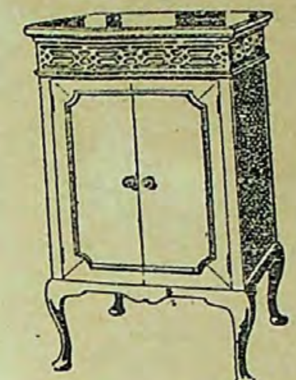

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Colùmbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

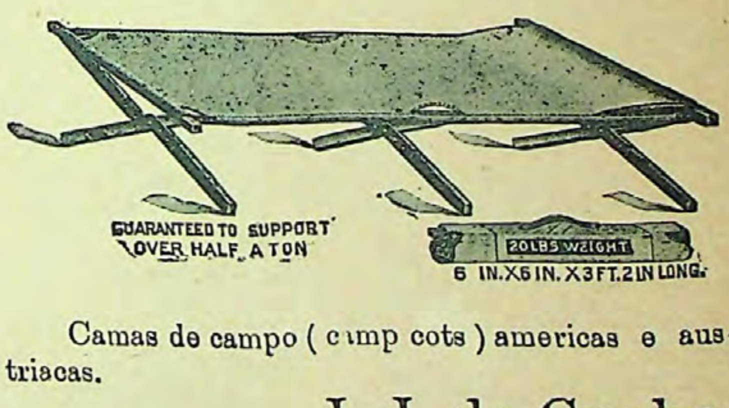

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

NO 14. N. 17
-FEIRA DE 25 JULHO DE 1929

ASSINATURA
ada ano tres rupias

OR E PROPRIETARIO
Hegdo Dessai
MACEUTICO

SICAO E IMPRESSAO
TIP. BHARAT CUSMANE-QUEPEM

S. R. Pangim
Biblioteca Nacional

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १७
गुरुवार ता. २५ जुलै सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवातिकु
द्रण व प्रकाशन -भारत प्रेस-कुसमण कपें गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

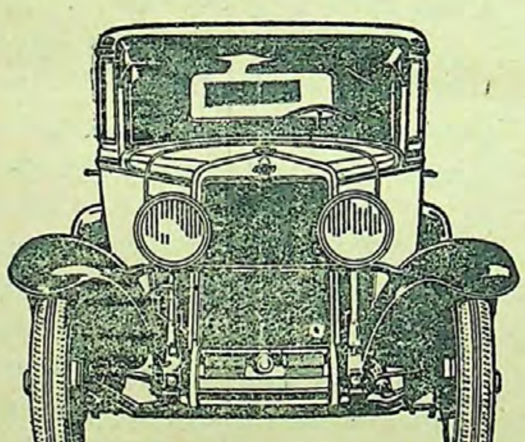

É o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. É, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar
MARGÃO-GOA.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००,०००$०० ”
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० ”

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कोंगु बेंग, कार्बीद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेळ, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेथि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

नवें दुकान! नवें दुकान!!

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रें, देवादिकांची जर्मनी व देशी कार्डें व राजा रविवर्म्यांचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रें माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रें स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA "REFORMA" ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 26 do proximo mez de Julho, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios:—direito a1/24 do predio da varzea "Bimbugal" da cultura de arroz sito em Agonda, avaliado por 75 rupias; Direito a 1/24 da varzea "Campatil chactam" da cultura de arroz sito em Agonda, avaliado por 65 rupias; Direito a 1/24 do predio "Gurcota-Gosone" da cultura de coqueiros e arroz sito na dita, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/24 da varzea "Deulamoroda" da cultura de arroz sito na dita, avaliado por 125 rupias; Direito a 1/24 do palmar "Prac-Gonico" consistente em duas adições denominando-se a primeira em que existe casa de morada, vulgarmente "Gorbata" da cultura de coqueiros, tendo casas de morada de Balsù Vitobá Naique, Pursó Naique e outros, sito na dita avaliado por 100 rupias; Direito a 1/24 do predio "Valfodda" da cultura de coqueiros e arroz sito na dita avaliado por 75 rupias; Direito a 1/24 do outro predio "Valfodda" da cultura de coqueiros, sito na dita avaliado por 80 rupias: Direito a 1/24 do predio palmar "Cungui Compor" da cultura de coqueiros; sito na dita avaliado por 30 rupias; Direito a 1/24 do palmar "Xaba-Sone Porobo vulgo Colmamoroda da cultura de coqueiros sito na dita avaliado por 25 rupias; Predio "Cainchem" da cultura de coqueiros sito em Mudcheli de Canacona, avaliado por 100 rupias; Predio rustico denominado "Mudcutantil covaty" da cultura de coqueiros sito em Canacona, avaliado por 1.750 rupias; Direito a 2/3 do predio rustico denominado "Batcarambaga" da cultura de coqueiros, sito na dita, avaliado por 100 rupias; Direito a 1/4 do predio denominado "Cumbarsae" consistente em terra de semeadura de arroz sito em Cuncolim. avaliado por 75 rupias; Direito a 1/4 do predio denominado "Vala" consistente em terra de cultura de coqueiros, sito na dita, avaliado por 75 rupias; Direito a 1/4 do predio palmar denominado "Gormanda" da cultura de coqueiros e outras arvores sito na dita avaliado por 50 rupias; e Predio rustico denominado "Zuzegali" da cultura de arroz sito na dita avaliado por 200 rupias; discritos respectivamente por inteiro na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 1805, 1806, 1807, 1808, 1809, 1811, 1812, 1814, 1816, 1107, 14969, 14970, 9878, 9879, 5969 e 10282 e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Rodolfo Bartolomeu de Noronha, de Cuncolim, como cessionario do exequente João Fernandes vulgo Floriano da mesma de Cuncolim, move a Nilbá Pursó Naique, sua mulher e outros de Agonda, Canacona e Cuncolim. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Venctexa Ragobá Naique, de Agonda a cujo favor e sua mulher pesa o usufruto sobre terça parte da metade do dito predio n ° 1808, no livro F. n ° 5 a fls. 129 v. sob a inscrição número 3316 registada em 27 de Junho de 1925 e a favor de Sebastião Gracias, casado proprietario de Assolnã pesa uma hipoteca no livro C. numero um da cópia antiga a fls. 130 sob a inscrição n ° 3002 registada em 22 de Julho de 1879 á segurança da quantia de 150 xerafins. E para ser público se expediu este. Quepem, 27 de Junho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

ANNO XIV — No 17 — QUINTA-FEIRA, 25 DE JULHO 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

SEM POLITICA...

As mutações politicas têm sido rapidas durante os dias que decorreram desde a morte do saudoso General Massano de Amorim. Nenhum interesse nos movem estas mudanças, porque não estamos filiado em partido algum politico.

E o *Bharat* tambem não tem politica. Tanto este jornal como nós temos por suprema aspiração servir os interesses do nosso paiz.

Digam o que disserem, o sr. Encarregado do Governo que deixou ha poucos dias o cargo, não fez obra que mereça especial mensão, pois estamos convencido de que em alguns actos deu até falhas, quando podia, como homem de lei que é e dos mais distinctos, proceder doutra forma. Não sómos dos que dão coice na queda; mas para falar a verdade, como sempre o fizemos, o sr. ex-Encarregado doGoverno, con o tal desmereceu no conceito público.

As suas idêas e opiniões sobre os interesses do país descordaram das populares, seja na materia de finanças, seja na materia da liberdade de imprensa.

Não nos impressionou a queda de um e a ascenção doutro, porque, desde muito, estamos descrente de que advenham ao povo indo-portugues beneficios derivados da administração da forma como e'a é feita.

São confeccionados regulamentos pelo elemento oficial e discutidos no Conselho do Governo, tendo por mira principal a consolidação e a beneficiação da burccracia, umas vezes, para facilitar e aliviar o funcionalismo, aumentando o pessoal sem necessidade, outras, aumentando-lhe os vencimentos de categoria e exercicio ou emolumentos.

A cada passo topa-se nesta terrinha com a burocracia e em vez do povo, tal como deve ser, encontram-se uns politicos muito ambiciosos, tratando dos seus interesses e dos dos seus parentes e afilhados. E para esse fim servem se de todos os meios, rondando as autoridades e fazendo-lhes toda a especie de *salams e cortezias*.

Esses politicos estão identificados com a burocracia que manda neles, segundo os seus desejos e fazem aos seus idolos, á propria sugestão destes, manifestações e homenagens ás quais supõe dar fóros de populares, quando o povo nem sabe de tais manobras. Mas reservemos para outra ocasião estas considerações e vamos ao ponto. O nosso pessimismo quanto ao levantamento e progresso desta terra é cada dia crescente. Pode vir gente nova para fazer parte da maquina administrativa desta terra que nada se concertará. O que está torto, não se endireita simplesmente com gente nova, mas sim com processos novos; estes, porêm, não foram empregados nunca, nem crêmos que o serão para o futuro. Toda a preocupação dos burocratas anda presa ao dinheiro a ganhar. Já se fala na melhoria de vencimentos aos chefes dos serviços. E' uma questão velha e para eles, talvez, unico pensamento de todos os dias. Ainda, ha pouco, na governação do sr. Encarregado, fôra nomeada uma comissão para regulamentar o diploma n.° 38 e neste regulamento se falava á bôca cheia que melhorias se talhavam aos ditos chefes.

E', portanto, aquilo quasi certo enquanto não se desminta a noticia de que já se tinha projectado, na governação do sr. ex-Encarregado, qualquer melhoria de vencimentos aos ditos chefes.

E, agora, parece, segundo as noticias que correm e da forma como aparecem publicadas em jornais, *se solicitou urgencia* na aprovação daquelas melhorias ao governo da Metropole de quem está pendente este assunto.

Com a melhoria de vencimentos aos chefes e outras equiparações, o cofre sofrerá, e com muitas outras despezas novas que se farão, o orçamento público que se equilibrara durante estes 3 anos, com saldos positivos, passará a fechar-se com *deficit*.

Claro que não se poderá continuar com o orçamento deficitario e para equilibra-lo, novas receitas terão de ser criadas e estas não se produzem com varas magicas. Teremos, porisso, projectos de novos impostos ou agravamento dos existentes, os quais trarão como consequencia o agravamento da crise economica, encarecendo o custo da vida que agora mesmo está insuportavel. Devido ao encarecimento da vida, a emigração crescerá, fazendo falta ainda mais de braços para o amanho e cultura das nossas terras, que, aliás mesmo, não dão o suficiente para a nossa alimentação e outras necessidades de vida.

Ficará consequentemente o país reduzido a este estado economicamente grave se as melhorias de vencimentos aos chefes e outras varias despezas inuteis e superfluas surgirem no proximo futuro.

J. J. da Cunha

"Advonam--pez"...

...Sr. Director do *Bharat*

Agradeço a v., de minha parte, o interesse que lhe tem merecido as crianças das escolas primarias, futuros cidadãos, tendo gostado muito da local —E' tempo—do *Bharat* de 11 do corrente quanto ao horario para leccionamento. Li, porêm, no *Heraldo* um longo e fastidioso artigo, publicado em fundo e assinado pela professora da Escola primaria, anexa á Normal, sra. D. M. Ermelinda dos Stuarts Gomes que, suponho, não tem relações nem directas nem indirectas com os Stuarts de Inglaterra, interessando-se muito pelo horario que, como é natural, lhe convem—artigo este em que aduz em defeza argumentos de alto valor transcedental como dordem economica, fisica, intelectual e moral, tendo se esquecido, apenas, para completar o quadro, da da pedagogica, sendo aliás a pedagogia, no dizer dos professores, um remedio seguro para todo o mal.

Começa por lamentar a inutilidade do seu concurso para o bem estar do paiz e tem inveja dos que rondam as Secretarias e sabem aproveitar as oportunidades, não reparando que neste genero tem dentro de casa um exemplo. Em seguida revolta-se contra o facultar a frequencia do ensino primario a rapagões de 18 e 20 anos de mistura, como ela escreve, com criancinhas de 7 e 8 anos, muitas de *sexo feminino*. ¿Que hade espantar nisso de mistura com as criancinhas do sexo feminino—o que não chego a alcançar? O receio apareceu só neste ano com o novo regulamento. ¿ Este terá em vista proteger os professores contra *rebeliões nervosas*...?

Quanto ao horario, ela escreve: esta *outra inovação chocou "os patriotas"*. Creio que ela se refere á acima referida local do seu jornal e chama-lhe patriota com aspas que parecem pontas de boi.

V. não pode insurgir-se contra o horario por causa da fome de crianças, pois ela resolve facilmente este problema, aconselhando os pais a que lhes deem 2 poiçás para comer qualquer coisa(sic), ou que lhes mandem o *advonam pez*. V., com certeza, não sabe o que seja *advonam-pez*. Eu, como sou de Salcete, posso explicar-lhe que é uma canja de arroz que a sra. D. Er-

आश्रयदात्यांस—

भारताचा वसूलदार फिरतीवर आहे. ज्या आश्रयदात्यांकडून अजून वर्गणी चुकती केली गेली नसेल त्यानीं ती तावडतोब चुकती करून आह्मांस उपकृत करावें, अशी विनंति आहे.

मनेजर " भारत "

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार आषाढ व० ४ र्थी शके १८५१

इतस्ततः

आसामच्या चहाच्या मळ्यांत फसवून पाठविल्या गेलेल्या मजुरांसंबंधीं चाललेल्या सरकारी चौकशींतून काय निष्पन्न झालें होतें ? कांहींच नाहीं. जे लोक मजुरांच्या त्रासपरंपरेस कारणीभूत झाले ते उजळ माथ्यानें सरकारी दरबारांतून स्वैर हिंडतच आहेत कीं नाहीं ? ! पण आसामहून आलेला प्रत्येक मजूर त्यांच्या नावानें खडे फोडीत आहे. यावरून भारतानें प्रस्तुत बाबतींत केलेलीं विधानें सत्यानेंच ओतप्रत भरून गेलीं होतीं, हें समजून येतें. तात्पर्य, सदरीलसारख्या चौकशींतून सत्य उघडकीस येण्याचें तर दूरच राहून, उलट पांढऱ्याचें काळें व काळ्याचें पांढरें होण्याचाच अधिक संभव कसा असतो, हें मात्र स्पष्टपणें सिद्ध होतें. म्हणून त्या चौकशाच न करणें सरकार व जनता या उभयतांसहि जास्त हितप्रद नव्हे काय ?

* × *

नवे कामचलाऊ गव्हर्नर मि. पेद्र द आल्मैद यानीं मामलेदारीच्या हुद्यांवरून अनेक नागरिकांस दूर करून, मामलेदारीच्या जागा या कांहीं 'सारोद्धार लावणचिटीनें' करून देण्यासारख्या नसतात, हें सिद्ध केल्याबद्दल ते अभिनंदनास पात्र आहेत. मामलेदारीच्या बाबतींत व्यक्त केलेलें धोरण ठिकठिकाणच्या 'पिढीजाद' पाटिलांसहि लागू करून, ते कित्येक गृहस्थांस सतावून सोडणाऱ्या रेजदोरीच्या त्रासांतून मुक्त करतील, अशीहि आह्मांस खात्री आहे. मामलेदारी व रेजेदोरी या जाग्यांवर एकाद्याची नेमणूक एक किंवा दोन वर्षांपेक्षां जास्ती काळ टिकणें धोक्याचें असल्यावरून, नव्या गव्हर्नरानीं आंखलेलें नवें धोरण जनतेला आवडलेलें आहे, हें उघड होय. बहुतेक जुने मामलेदार तर गेलेच. तर आतां जुन्या रेजेदोरानीं तरी कां रहावें ?

* × *

'पूर्व' या नावांचें एक पोर्तुगीज अर्धसाप्ताहिक पत्र उद्यांपासून पणजी येथें प्रसिद्ध होणार आहे. पोर्वात्य संस्कृतीचा इतिहास, पोर्वात्य संस्कृतीची थोरवी इत्यादेनेक विषयांचीं माहितीपूर्ण व महत्वपूर्ण चर्चा सदरील पत्रांतून होणार असून, पोर्वात्यांच्या अंतःकरणांत आपल्या पवित्र व पुरातन गोष्टींविषयीं अभिमान उत्पन्न करण्यासाठीं संपादक अत्यंत झटणार आहेत, असें कळतें. 'पूर्व' अर्धसाप्ताहिकाचे संपादक मि. रोज हे एक पोर्तुगीज भाषेंतील नाणावलेले लेखक असून हिंदी संस्कृतीचे ते हार्दिक चहाते असल्यानें, उद्यां सूर्यप्रकाश पाहणारें पत्र गोमांतकीयांचें चित्ताकर्षण करण्याऱ्याच लायकीचें होईल, असा आमचा होरा वाहतो. उद्यां जन्मास येणाऱ्या आमच्या नूतन व्यवसाय बंधूंचें, आतांपासूनच आह्मीं मनःपूर्वक अभिष्ट चिंतून त्याला दीर्घायुष्य इच्छितों.

\+ * ×

नवे गव्हर्नर ज. क्राव्हैर लोपीस हे पोर्तुगालहून गेल्या २२ तारखेला निघाले. गेल्या दिवसांमागें पोर्तु शहरांत त्यांचें नूतन नेमणुकीबद्दल जाहीर अभिनंदन करण्यांत आलें. त्यावेळीं त्यांच्या गुणगानपर झालेल्या भाषणानां उत्तर देतानां त्यानीं पुढील आशयाचें भाषण केलें: " मी प्रजेचा खरा मित्र असून प्रजेचें हित करण्यांतच मला खऱ्या आनंदाचा आस्वाद चाखण्यास मिळाला आहे; कसल्याहि मताचे किंवा पंथाचे लोक असले, तरी न्यायदानाचे बाबतींत मीं कसलाच पंक्तिप्रपंच केलेला नाहीं व केव्हांहि या पुढें करणार नाहीं, याची निश्चिति बाळगा. सगळ्यांना सारखाच न्याय देणें व राष्ट्रांत कायमची शांतता नांदण्याचा आटोकाट प्रयत्न करणें, हेंच मीं माझें श्रेष्ठतम कर्तव्य असें समजतों. " या भाषणाचा पडताळा पहाण्याची संधि गोमांतकीयांस लवकरच येणार असल्यानें, त्याची विशेष चर्चा करण्याचें कारण नाहीं, हें उघड होय.

× * ×

कांहीं दिवसांपूर्वीं सर पुरुषोत्तमदास ठाकुरदास यांनीं परदेशाहून येणाऱ्या वेगवेगळ्या प्रकारच्या दारूबद्दलचे आंकडे असेंब्लीच्या टेबलावर ठेवण्याबद्दल सरकारकडे मागणी केली होती. त्या आंकड्याकड पाहतां कोणाचीहि छाती दडपून जाईल. १९२३-२४ चे आंकडे व १९२७-२८ चे आंकडे पाहिले तर परदेशी दारूचा खप कसा वाढत्या प्रमाणावर आहे याची स्पष्ट कल्पना येण्यासारखी आहे. १८७५ ते १९०५ च्या तीस वर्षांत परदेशी दारूच्या खपाची वाढ शेंकडा ८५ टक्के या प्रमाणांत झाली तर यानंतरच्या गेल्या १५-२० वर्षांत हेंच प्रमाण शेंकडा ५०० या प्रमाणांत वाढल्याचें सरकारी आंकड्यावरून सिद्ध होंत आहे ! यावरून कायद्याप्रमाणेंच या दारूपायीं हिंदुस्थानचा किती पैसा प्रतिवर्षीं परदेशी जात आहे हें लक्षांत येईल या आक्रमणाला आळा घालण्याऐवजीं कांहीं प्रांतीक सरकारें परदेशी दारूवरील कर कमी करून तिच्या खपाला अप्रत्यक्ष उत्तेजन देत आहेत हें इंग्रज सरकारसारख्या सुधारलेल्या सरकारच्या सत्तेखालीच अनुभवास येतें. यावरून हिंदी जनतेनें योग्य तो बोध घेणें जरूर नाहीं काय ? गोमांतकांतहि पोर्तुगालहून येणाऱ्या दारूला जितक्या सवलती व सोयी आहेत तितक्या देशी दारूला नाहींत. कोणीहि झालें तरी दत्तकमुलांपेक्षां सख्या पोरांचेंच कल्याण जास्त पहाणार !

१५ वें महाराष्ट्र साहित्य संमेलन गोमंतक

'गोमंतक साहित्य सेवक मंडळ' या संस्थेतर्फे ता. १३ एप्रिल रोजीं जाहीर सभा भरून बेळगांव येथें भरणाऱ्या संमेलनास पुढील वर्षीं गोमांतकांत निमंत्रण द्यावें असा ठराव झाला व त्या ठरावान्वयें गोमांतकी यांनीं बेळगांवास जाऊन निमंत्रण दिलें हें आतां सर्वत्र मशहूर झालेंच आहे. तदनंतर येत्या संमेलनाच्या विचाराकरतां ता. १ जुलै रोजीं पणजी येथील एडन सिनेमांत मडगांवचे लोकप्रिय व वजनदार पुढारी श्री. विष्णु रामचंद्र नायक, वकील, यांच्या अध्यक्षते खालीं जाहीर सभा भरून येत्या संमेलनाची तयारी व एकंदर स्वरूप यद्विषयीं चर्चा झाली आणि त्याप्रमाणें खालील ठराव पसार झाले.

ठराव १ ला.— साहित्य संमेलनाचें स्वरूप सर्व ठिकाणीं समजावून देणें व स्वागत मंडळाचे सभासद मिळविणें याकरतां तूर्त खालील कार्यकारी मंडळी निवडण्यांत येत आहे

श्री. विष्णु रामचंद्र नायक- अध्यक्ष, रघु शंभु शेट खलप- उपाध्यक्ष, रामचंद्र वामन नाईक करंडेशास्त्री-सभासद, रामचंद्र पांडुरंग वैद्य, रामचंद्र पुंडलीक केंकरे, यशवंत विष्णु नायक, शिवाजी दु. ना. प्रतापराव मुख्य सरदेसाई, महादेव श्रीनिवास काकुले, डॉ० आत्मराम गोविंद बोरकर, विठ्ठल रामचंद्र प्रभु झिनारी, त्रिविक्रम गो. का. येळेकर, वामन शंभु बोरकर, श्री. गोविंद पुंडलीक हेगडे देसाई, गणपतराम जेठाराम मेहता, सखाराम सूर्यराव सरदेसाई, दत्तात्रय तुकाराम पणशीकरशास्त्री, शांबाराव सूर्यराव सरदेसाई, कृष्ण शंकर नाईक, बालो मर्तो नाईक, कृष्ण सगुणजी फातर्फेकर, पुरुषोत्तम श्रीनिवास सुकेरकर, व्यंकटेश विठू सरदेसाई, विष्णु रंगाजी शळडकर, नागेश वासुदेव सडेकर, अमृत शंकर शेट वरलेकर, नानू तारकर पेडणेकर, प्रो. बाळकृष्ण वामन सांवर्डेकर, श्री. गोपाळ कृष्ण गुडे, गणबा नीळकंठ बोरकर, सुबराव रामकृष्ण सामंत, गणेश शिवराम सामंत, दत्तात्रय पांडुरंग दलाल, पुंडलीक वामन विर्जिनकर, गुणबा शिवा प्रभु देसाई, नारायण अनंत नाईक पाटणकर, वासुदेव लक्ष्मण राजाध्यक्ष, विठ्ठल विश्वंभर प्रभु गांवकर, महादेव सिताराम जोशी, जनार्दन विष्णु कामत, नीळकंठ विठ्ठल दळवी, दत्तात्रय व्यंकटेश पै, यशवंत सूर्यराव सरदेसाई, डॉ० बाळकृष्ण द. साखरदांडे- खजीनदार, श्री. गुंडू सीताराम आमोणकर व शिवाजी फटू पै आंगले- चिटणीस.

ठराव २ रा.— स्वागत मंडळाच्या सभासदांची वर्गणी कमींत कमी पांच रुपयांपेक्षां कमी नसावी.

पो क. गोमांतकांतील कोणत्याहि संस्थेला वर्गणी भरून स्वागत मंडळाचे सभासद होतां येतें.

ठराव ३ रा.— कार्यकारी मंडळींनें सप्टेंबर अखेर स्वागत मंडळाचे निदान १०० सभासद करावे व नंतर स्वागत मंडळाची रचना व्हावी. स्वागत मंडळाच्या पहिल्या सभेंत अध्यक्ष, जागा व वेळ यांची निश्चित योजना व्हावी.

ठराव ४ था. — वर निर्दिष्ट केलेल्या कार्यांप्रीत्यर्थ २०० रुपयेपर्यंत खर्च चिटणीसानीं करावा व त्याचा हिशेब रीतसर स्वागतमंडळाच्या पहिल्या सभेंत सादर करावा.

यानंतर अध्यक्ष श्री. नायक यांनीं, संमेलनासारखें प्रचंड कार्य यशस्वी करून दाखविण्यास द्रव्यबळ व मनुष्यबळ याची किती आवश्यकता आहे तें सांगितलें व आपण स्वतः १०१ रुपयांचा आंकडा घालून वर्गणीचीं सुरवात केली. जागच्या जागींच आठदहा इसमांकडून ५।६ शेंचे आंकडे घालण्यांत आले.. रा. आंगले यांनीं हा उत्साह असाच वाढता ठेवण्यास श्रोत्यांस विनंति केली व या सभेचें काम संपलें. दुसऱ्या दिवसापासून स्वागतमंडळाच्या सभासदांचीं नावें नोंदविण्यास सुरवात झाली.

—मनमोहनचा दुसरा अंक रीतसर सर्व वर्गणीदाराकडे रवाना झाला आहे तरी ज्यांस चुकीनें पोचण्यांचा राहिला असेल त्यानीं ता. ३१ जुलैच्या आंत कळवावें म्हणजे अंक पाठविला जाईल, असें मासिकाचे व्यवस्थापक कळवितात.

सूचना

स्थळसंकोचास्तव मडगांव समाचार, रा. अनंत झिनारी यांचें पत्र, वाळवंटू-मडगांव, रा. विप्र वगैरेंचे पत्रव्यवहार येत्या अंकासाठीं ठेवणें भाग पडलें.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 17 de 25 de Julho de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 16 do proximo mez de Agosto, ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios:—Direito a 1/9 do predio denominado "Bandy" da cultura de arroz, coqueiros e arequeiras, sito em Sadolchem de Poinguinim, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/9 do predio palmar denominado "Careagotona", da cultura de coqueiros, sito em Poinguinim, avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 do palmar e varzea denominado "Vapem" cultivado de coqueiros, mais arvores frutiteras e para arroz sito em Poinguinim, avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 do palmar denominado "Boló" da cultura de coqueiros e de algumas arvores de mangueiras, sito em Poinguinim avaliado por 50 rupias; Direito a 1/27 do palmar "Possoló" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas e infrutiferas, sito em Poinguinim, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/27 do palmar denominado "Devabaga" por outro nome "Devostona" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas e infrutiferas, sito em Poinguinim, avaliado por 20 rupias; Direito a 1/27 da varzea denominada "Sordolamum" da cultura de arroz, para duas novidades, sito em Poinguinim avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 da varzea "Nocodbab-poiquim goracodil xeta" da cultura de arroz sito em Poinguinim avaliado por 50 rupias; Direito a 1/27 da varzea "Nocodbab-poiquim cungó" da cultura de arroz sito em Poinguinim avaliado por 25 rupias; Direito a 1/27 do palmar "Sadolxevoril por outro nome Madibaga" da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Poinguinim avaliado por 30 rupias; e Direito a 1/27 do palmar denominado "Goracodil tican" em que existem casas de morada da cultura de coqueiros sito em Poinguinim, avaliado por 50 rupias; descritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n.° s 2041, 2250, 1585, 1586, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2135 e 2136 e penhorados nos autos civeis de execução por custas que o dr. Manuel Antonio de Quadros, ex-juiz de direito desta comarca de Quepem, move a Roguvir Madeva Baló e sua mulher Chondrabaga de Sadolchem, de Poinguinim, por apenso aos autos civeis de acção de divisão e demarcação em que são requerentes Esvonta Crisna Balò e sua mulher Indirá por outro nome Janqui de Sadolchem de Poinguinim, e requeridos Visnum Santú Baló e suas mulheres da mesma andando estes apensados aos de inventario orfanologico procedido por óbito de Govinda Baló que foi da mesma de Sadolchem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser pùblico se expediu este. Quepem 16 de Julho do 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar de segunda publicação do último anuncio no Boletim Oficial, citando os herdeiros ou interessados incertos que se mostrarem com direito á indemnisação arbitrada ao falecido queixoso Babussó Naique, que foi de Cacorá, nos autos crimes de policia correcional que o N. agente do M. P nesta comarca promove contra Roguvir Sinai Curchodcar de Curchorem, para no praso de 20 dias, findo o de éditos, deduzirem a sua habilitação sob pena de, não o fazendo, no dito praso, se reverter ao Estado, nos termos de lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 2 de julho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 2 do proximo mes de Agosto, pelas 10 horas pela segunda ves e por metade do seu valor o direito á quarta parte da varzea de semeadura de arros denominado "Duas quartas partes de meio de copia de Tolpansordo Gotiacodil sordo tucdá" sito em Cola avaliado por 5 rupias, descrito por inteiro na Conservatoria desta comarca sob o numero tres mil tresentos e dois, e penhorado nos autos civeis de execução por custas que o M. P. nesta Comarca, move a Vassudeva Subraia Sinai Navelcar de Assolnã, apensos aos autos civeis de acção especial que o dito Vussudeva intentou contra Vitú Bicú Naique Bandari e sua mulher Mogrem Naiquina ou Deulina, de Mocoda e outros de Poinguinim. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despesas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. O que para ser publico se expediu este. E por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. Quepem, 15 de julho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juis de direito

R. Colaço

COMUNIDADE DE CAOREM

Irão novamente á praça no dia 21 de Agosto seguinte ás 12 horas, na administração do Concelho de Quepem, com a diminuição e aumento de um quinto sobre a cifra do calculo respectivamente, as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 do n ° 1, e de despeza de 1930 dos n ° s 1 e 2 desta comunidade.

Aos 22 de Julho de 1929

O escrivão de Comde.

Ramacrisna Vencù Sinai Regó

COMUNIDADE DE PIRLA

Irão novamente á praça no dia 21 do Agosto seguinte ás 10 horas, na administração do concelho de Quepem, com a diminuição e aumento de dois quintos sobre a cifra do calculo respectivamente as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 dos nos. 1 a 3 e de despeza de 1930 dos nos. 1 e 2 desta Comunidade.

Aos 22 de Julho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencú Sinai Regó

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No mez de Agosto seguinte e nos dias abaixo indicados irão novamente á praça no edificio da administração do Concelho de Quepem, das 10 ás 15 horas com a diminuição e aumento de dois quintos sobre a cifra de calculo respectivamente as restantes avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 e as de despeza anual de 1930 da dita comunidade:- para o dia 18 as avenças de receita dos nos. 1 a 40, para o dia 19 dos nos. 41 a 51, 54 a 68 e 70 a 80, e para o dia 20 dos nos. 81 a 96 e as de despeza dos nos. 1 a 15.

Aos 22 de Julho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencù Sinai Regò

melinda está habituada a tomar ás 13 horas, depois de acabar a escola, para matar o calor ...

Ela diz que os pais querem que as crianças estejam na Escola todo o dia para os não perturbar. E ela propria esquece-se de que o horario, ou seja de um periodo ou de dois, é apenas de 5 horas, e que o novo reg. marca que os trabalhos escolares deverão começar ás 9 horas e que do 3° para o 4° haverá um intervalo de 1½ horas *pelo menos*, note bem.

O regulamento foi feito para ser cumprido. Não foi confeccionado por patriotas com aspas, mas sim, pelos higienistas, pedagogos, professores, médicos, advogados etc.

Creio que a sra. D. Ermelinda com vocação para fazer historia não sabe o que seja a fisiologia e ela nem o pe. Araujo tiveram filhos para avaliar as sensações das crianças quando sentem fome que não se mata com dois poigás para compra de *bojás*, grãos e isto como o *advonam pez* fica no *porgó* em casa e para transporta-lo até o edificio da E. Normal que podia estar até no centro do mercado, ha necessidade de 6 poigás.

As conveniencias dos alunos-crianças estão muito acima dos interesses dos alunos-mestres. Mas estou a crêr que a sra. D. Ermelinda tem muito que fazer ás tardinhas: dormir a sesta e depois ensinar os sobrinhos...e ainda tomar ás 17 haras novamedte o seu *advonam-pez*, cujos efeitos salutares e emolientes são como curativo de oda a especie de calores desde os da estação até...

De V. etc.

C. Antonio de Sousa

N. DA R. — A sra. D. Ermelinda está interessante no seu escrito, falando em *advonam pez* e em dois poigás para compra de comidas para matar fome de crianças, mas olvida, quanto ao horario, que os art. 15° e 17° do novo regulamento têm de ser cumpridos Pedimos, porisso, ao sr. Governador interino que faça cumprir esta lei em todas as escolas primarias e ainda nas escolas anexas de Normal.

DECIDIDAMENTE

Prometemos um dôce a quem nos desvendar o misteric de *quatro tangas* que a Camara Municipal de Salcete arrecada, todos os dias, dos proprietarios dos automoveis e *camiões* que de Quepem vão a Margão por estrada nacional, não tocando em nenhuma das ruas daquela cilidade.

¿Será aquilo uma nova invenção dos *pais* do municipio salsetano, destinada a criar receita para a ponte de Assolnã?

Decididamente, vai se tornando cada vez mais enigmatica a vida do *cidadão livre desta terra livre de alimarias domesticadas.*

ECOS E CRITICA

COISA CORRIQUEIRA

Ha mais de um mês que se encontram sem serem preenchidas as vagas dos professores provisorios dos Liceus e da Escola Médica, apezar de terem decorrido semanas sôbre o encerramento dos respectivos concursos.

Não se faz preciso forçar a nota para se calcular o grande prejuizo que esta demora inexplicavel vai trazer ao ensino. Dos nove mezes de que é constituido o ano lectivo, dois mezes são absorvidos pelos feriados e ferias. Restam assim apenas 7 mezes para o leccionamento. ¿Com que direito, com que justificação o governo tirou mais um mez do leccionamento?

Ao mesmo tempo que ligamos ilhas aos continentes seria para estimar que fizessemos esta coisa corriqueira e ao mesmo tempo grata ao coração da nossa burocracia — prover vagas.

MAIS VALE ...

Um cidadão livre, residente em Loliem, procura informar-se do *Bharat* se aquilo de que tanto se fala estes dias em toda a parte, com o nome de *Asuero terapia* não será uma coisa parecida com a nossa *Ajuto-terapia* de que tanto usaram e abusaram os nossos antepassados e a que nós tambem de quando em vez recorremos nas crises de um certo orgão."

Não ha maneira de extranharmos a ignorancia do "avanço scientifico moderno" em um habitante de Loliem, embora cidadão livre, mas se o conterraneo tem-se dado bem com a *Ajuto terapia* é preferi-la. Mais vale ...

ASUERO-TERAPIA

Consta que o sr. dr. Nascimento Monteiro, recorrido e estudioso clinico estabelecido em Mapuçá, tem obtido em alguns de seus doentes curas maravilhosas pelo emprego do método do dr Asuero.

CERTAMENTE ...

A longa e indefenida permanencia de alguns cidadãos nos cargos de administradores concelhios ia radicando no espirito público a impressão de que tais lugares fossem de caracter vitalicio.

A substituição da maior parte deles, feita por Sua Excia. o sr. Governador Gerál, interino, logo no inicio do seu exercicio, desfez, porêm, aquela impressão o que nos é grato constatar aqui.

Simplesmente, não conseguimos, ainda, descortinar o motivo porque a escolha de novos administradores se circunscreveu só á classe dos militares, como se não existisse entre civis elemento adequado para o competente desempenho dos mesmos cargos.

¿Figurará, por ventura, no programa do novo governo o *número da militarisação das administrações concelhias* ?

De resto, pouco nos importa que administradores concelhios sejam civis ou militares, capitães reformados ou advogados provisionarios. O que, apenas, almejamos, é que seja qual fôr a classe a que eles pertençam, saibam todos exercer condignamente as suas funcções.

E competencia e inteligencia não constituem certamente monopolio de certa e determinada classe.

URGE, TAMBEM ...

Sabe toda a gente que existem pelo país dentro regedores *crónicos* com longos anos de serviço—serviço mais que bastante para *aposentação.*

E certo é, todavia, que a lei determina que uma pessôa não pode ocupar a *gratuita* comissão regedorial senão por um ou dois anos !

¿Porque, então, se desrespeita essa disposição, eternisando-se certos individuos nos lugares de regedores ?

Já que o novo governo provincial acabou com o caracter vitalicio das temporarias comissões de administradores concelhios, urge, tambem, que torne extensiva a salutar medida aos regedores *crónicos.*

UM ESCANDALO

Ao empregado aduaneiro é defeso dedicar-se ao ramo de comercio. Di-lo a lei e aconselha-o a decencia.

Dizem, porêm, que ha quem, passando por cima da lei e por cima da decencia, esteja, abertamente, exercendo o comercio de carros ambulantes de generos alimenticios, de automoveis *com chaufeurs de borla* e *cleeners gratuitos* e do jogo do emprestimo de capitais avultados aos comerciantes de Nova-Gôa, etc. etc.

¿*Chaufeurs de borla e cleeners gratuitos*?— perguntará, intrigado, o leitor. Sim, senhor! *De borla e gratuitos a ele*, funcionario—comerciante, porque eles são pagos por um celebre e misterioso cofre de alfandega!

E não há quem tome conta disso que toca ás raias de escandalo!

UM MISTERIO

O serviço de parcelas nos vapores de carreira de Bombaim —Nova Gôa e vice versa era feito pela Companhia *Shepherd* @ de uma tanga por cada cesto. Houve, porêm, quem se oferecesse a faze-lo com abatimento de 50%, isto é, @ de dois poigás por cada cesto. E, contudo, o mesmo serviço continúa a fazer-se pelos homens de alfandega @ de uma tanga.

¿Porque não se teria procurado beneficiar o exportador com a redução de 50%?

E a proposito de 50% dizem-nos que estes andam envolvidos em um *intrincado* misterio!

Quem o desvendasse, teria prestado um relevante serviço ao País que, por causa do mesmo misterio continuar a ser, ainda, um X., sofre um *furo* anual de quatro mil rupias, pouco mais ou menos!

BEM HAJA!

Limitar idade a alunos de instrução primaria é um absurdo, ainda que os eminentes pedagogos do nosso País entendam o contrario.

E' a razão por que não foi bem recebido o limite fixado no respectivo Regulamento.

Sabemos de fonte limpa que ainda contra o limite de 16 anos, fixado em sessão permanente do C. do Governo, presidida pelo sr. dr. Rocha Diniz houve alguem que discordasse dessa deliberação restrictiva, tendo votado que não devia haver limite algum na instrução primaria. E esse alguem foi o sr. dr. Fernando da Costa Abreu, digno substituto legal do Procurador da República.

Bem haja, porisso, o sr. dr. Abreu que com sua discordancia se provou um espirito genuinamente liberal e se revelou verdadeiro amigo da difusão da instrução primaria nesta Colónia!

हिंदुधर्म आणि शुद्धिकरण

ले.— शंकर गुणवंत कणीकर, बी. ए.

सनातन वैदिक धर्मालाच ' हिंदुधर्म ' असें अलीकडे हिंदुसमाजावरून नवीन नांव मिळालें आहे. हिंदुधर्म प्रगमनशील असून तो विचारस्वातंत्र्यास भरपूर अवसर देणारा आहे. हिंदुधर्म हा विशिष्ट संप्रदाय किंवा पंथ नाहीं. ह्मणून इतरांना आपल्या संप्रदायाची दीक्षा देणें आणि तो अन्य उपायानें वाढविणें इत्यादि गोष्टींचा वैदिक वाङ्मयांत अभाव दिसतो.

सनातन धर्मीय आर्यलोक वसाहती करून जसे जसे अलीकडे येत गेले आणि ज्या प्रमाणांत त्यांना अनार्य लोकांचे समुदाय मिळत गेले तसें तसें आर्यांनीं त्यांना आपल्यांत समाविष्ट करून स्वसमाजाचे घटक बनविलें. इतकेंच नव्हे तर त्यांना धार्मिक, सामाजिक व राजकीय हक्कदि देण्यांत आले, असें अथर्वसंहितेवरून दाखवितां येईल. वैदिक कालीं आजच्या प्रमाणें जरी शुद्धिकरण होत नसलें तरी अनार्यांचें 'आर्यीकरण' होत होतें, यांत मुळींच संशय नाहीं. वैदिक कालीं अनार्यांची 'शुद्धि' होत असे. शुद्धीचें हें विशिष्ट स्वरूप लक्षांत घेतां 'शुद्धि ही अनादिकालापासून चालत आली आहे' हें ह्मणणें चुकीचें नाहीं.

हिंदुधर्माला [ह्म. सनातन वैदिक धर्माला] आधारभूत व प्रमाणभुत शास्त्रग्रंथ ह्मणजे मुख्यतः स्मृतिग्रंथ होय. हे स्मृतिग्रंथ अनेक असून ते भिन्नभिन्न काळीं वेगवेगळ्या ऋषींनीं भिन्नभिन्न परिस्थितींत लिहिले आहेत. या स्मृतिग्रंथांचा इतिहास पाहिला तर सहज दिसून येईल कीं, एका कालीं लिहिली गेलेली स्मृति दुसऱ्याकाली परिस्थिति बदलल्यामुळें अपुरी वाटून दुसरी स्मृति लिहिण्यांत आली आणि कालांतरानें तीहि खुलासेवार न वाटल्यावरून देशोन्नतिप्रिय धर्मज्ञांनीं देशकाल परिस्थित्यनुरूप समाजाला पोषक अशी निराळीच स्मृति तयार केली.

अथातो गोभिलोक्तानामन्येषां चैव कर्मणाम्।
अस्पष्टानां विधि सम्यक दर्शयिष्ये प्रदीपवत्॥

असें कात्यायन स्मृतीच्या आरंभींच ह्मटलें आहे. यावरून दिसून येईल कीं, कालानुसार वेगवेगळ्या स्मृति लिहिल्या आहेत त्या अपौरुषेय नाहींत, ही गोष्ट निर्विवाद आहे. याप्रमाणें एकंदर स्मृतींचा (हिंदुधर्मशास्त्रांचा) इतिहास आहे. जसा जसा काल बदलत गेला, तसतशा परिस्थितीप्रमाणें नवीन स्मृतिग्रंथ अस्तित्वांत येत असे. ज्या कालीं जें आवश्यक असेल तें ग्रहण करावें आणि निरुपयोगी अवशिष्ट असेल तें टाकून द्यावें, हा हिंदुधर्माचा विशेष आहे. आणि यांतच हिंदुधर्माचा जिवंतपणा दिसून येतो.

हा हिंदुधर्माचा जिवंतपणा कायम ठेविण्याकरितां कालपरिस्थित्यनुरूप नवीन उत्पन्न होणाऱ्या गोष्टींचा विचार करून धर्माला चालना देणें आणि धार्मिक भावना जागृत करून दृढ करणें राष्ट्रहिताच्या दृष्टीनें जरूर आहे. हीच राष्ट्रीय दृष्टि विचारांत घेऊन धर्मगुरु श्री शंकराचार्य [डॉ. कुर्तकोटी] धर्मवीर डॉ. मुंजे, दिवेकर शास्त्री इत्यादि अनेक धर्मज्ञ लोक हिंदुधर्म आणि समाज सुधारण्याचा प्रयत्न करीत आहेत. हा त्यांचा प्रयत्न शास्त्राधाराच्या विरुद्ध आहे, असें ह्मणणें चुकीचें होईल.

मुसलमानांच्या हल्ल्यामुळें निकृष्ट स्थितीप्रत चाललेल्या हिंदुधर्माचा जिवंतपणा कायम ठेवल्याबद्दल हिंदुसमाज श्रीदेवल ऋषीचा सदैव ऋणीच राहील. या देवल मुनींनें देवलस्मृति लिहून शुद्धीसंबंधीं विषयांचा ऊहापोह केलेला आहे. याच देवलस्मृतीच्या आधारें शुद्धिकरणाचा विषय समाजापुढें मांडला जातो. अर्थात शुद्धीला या स्मृतिग्रंथांत भरपूर आधार मिळतो आणि ही स्मृति केवळ शुद्धीकरतांच अस्तित्वांत आलेली आहे. इतर स्मृति जशा परिस्थितिप्रमाणें निरनिराळ्या काळीं अस्तित्वांत येऊन हिंदुधर्माला प्रमाणभुत राहिल्या तद्वतच देवलस्मृति ही हिंदुधर्माला प्रमाणभूत अशी स्मृति ८ व्या शतकांत अस्तित्वांत आली. ही स्मृति अतिशय अर्वाचीन अतएव हिंदुधर्माला संमत नाहीं असें ह्मणणें हेकेखोरपणाचें होईल. या देवलस्मृतीच्याच आधारानें जगद्गुरु डॉ. कुर्तकोटी यांच्यासारख्या वंदनीय धर्मगुरूनें शुद्धिकरणास संमति दिली आहे. 'शुद्धी'ला या स्मृतीचा आधार असतानां शास्त्राधार नाहीं, असें ह्मणणें सनातनी हिंदूला योग्य दिसत नाहीं. देवलस्मृतीच्या आरंभींच ह्मटलें आहे कीं

भगवन म्लेंच्छनीता हि कथं शुद्धिमवाप्नुयुः।
ब्राह्मणाः क्षत्रियाः वैश्याः शूद्राश्चैवानुपूर्वशः॥
कथं स्न नं कथं शौचं प्रायश्चित्तं कथं भवेत।
किमाचारा भवेयुस्ते तदाचक्ष्व सविस्तरम ॥

याच स्मृतींत पुढें ह्मटलें आहे कीः—

दशादि विंशति यावत तस्य शुद्धिर्विधीयते '

या ठिकाणीं ' विंशति ' या पदाचा अर्थ 'फक्त वीस' असा घेणें सोयीचें होणार नाहीं. 'शतं' याचा अर्थ जसा आपण 'शेंकडों' 'हजारों' 'अनेक' असा करितो त्याप्रमाणेंच 'विंशति' या पदाचा अर्थ 'अनेक किंवा वीसांहून जास्त' असाच धर्मदृष्ट्या घेतला पाहिजे.

सारांश, शुद्धि हिंदुधर्माविरुद्ध नाहीं असें अनेक प्रसंगीं वेळोवेळीं अनेक विद्वान शास्त्री पंडितांनीं साधार जनतेसमोर मांडलें आहे. त्या विषयीं ज्यास्त लिहिण्याची आवश्यकता नाहीं.

बहुजनसमाज शुद्धीच्या विरुद्ध नाहीं, असतो अशी समजूत आहे. पण ही समजूत चुकीची आहे. पुण्यामुंबईच्या आणि इकडच्याहि अनेक शास्त्रीपंडित मंडळींनीं श्री. शंकराचार्यांच्या [डॉ. कुर्तकोटी] शुद्धीच्या अभिप्रायास संमति दिली आहे. तसेंच आग्रा येथें मागें भरलेल्या क्षत्रिय महासभेंत औरंगजेबाच्या वेळीं बाटविलेल्या ४॥ लक्ष रजपूतानां शुद्ध करून स्वधर्मांत घेतलें ही गोष्ट प्रसिद्धच आहे.

ख्रिस्ती व मुसलमानी धर्मांच्या पूर्वी शुद्धि अस्तित्वांत होती हें निराळें सांगावयास नको. वैदिक कालीं अनार्यांचें शुद्धिकरण होऊन त्यांचें आर्यांत समावेशन होत होतें. पुढें बुद्धकालीं देखील सनातनी लोक बौद्ध धर्मीयांना आपणामध्यें पूर्णपणें समाविष्ट करून घेत असत. ख्रिस्तांचा आणि मुसलमानांच्या काळचे शुद्धिकरणाचे दाखले इतिहासांत अनेक सांपडतात. रा. गोकुळप्रसाद यांनीं इतिहासाचें अवलोकन केलेलें दिसत नाहीं. निंबाळकरांच्या शुद्धीला प्रमाण काय ? अशी ते पृच्छा करितात ऐतिहासिक गोष्टीला प्रमाण इतिहासाशिवाय दुसरें काय असणार? फलटणचा बजाजी निंबाळकर वतनासाठीं अदीलशहाचे मुलीशीं लग्न लावून मुसलमान झाला. नंतर कांहीं दिवसांनीं त्यास पश्चाताप होऊन स्वधर्मांत येण्याची त्यानें आपली इच्छा मातोश्री जीजाबाईला कळविली. त्याप्रमाणें शास्त्रोक्त शुद्धिकरण करून त्यास 'गोतां'त घेतलें. निंबाळकरांना कोणी कमी समजूं नये, ह्मणून शिवाजीची मुलगी सखुबाई त्याचे वडील मुलास दिली. असा इतिहास आहे. परंतु जुने कर्मठ लोक इतिहासाकडे दुर्लक्ष करणारे असतात असा अनुभव आहे. याशिवाय आणखीं शुद्धीसंबंधी ऐतिहासिक दाखले पहावयाचे असल्यास पेशव्यांच्या रोजानिशींत पहावें.

यावरील विवेचनावरून दिसून येईल कीं, ' शुद्धी ' ला स्मृतीचा आधार आहे, इतिहासांत व धर्मग्रंथांत शुद्धीचे दाखले सांपडतात. शुद्धि ही पूर्वीपासून चालत आलेली आहे आणि शुद्धिकरण हा एक धार्मिक संस्कार आहे.

वर्तमानसार

—चिंचल–गोवा येथें गेल्या ता. १६ जुलै मंगळवार रोज वे. रा. रा. रघुनाथ शास्त्री वाघांबेकर धर्माधिकारी मठ संकेश्वर यांचें "हिंदुधर्मावरील संकटास तरणोपाय " या विषयावर परिणामकारक भाषण झालें. समेस नव हिंदु व पूर्व हिंदु यांचा पुष्कळ जमाव जमला होता. उपदेश करितानां व्याख्यात्यानीं सांगितलें कीं, तुह्मां हिंदूंचा मला चांगला पूर्वपरिचय आहे. गोमांतकांत कवळें येथें नवीन उभारलेल्या श्री शंकराचार्य मंदिर व शांकर विद्यालय संस्थेच्या कार्यप्रसारार्थ या भागांत फिरत असतां तुह्मीं ख्रिस्ती धर्मांच्या मगरमिठींत अडकून पडलां होतां. त्यावेळीं तुह्मीं मठकार्याविषयीं जी आस्था दाखविली ती मला चांगली स्मरत आहे. त्यावरून श्रीसंकेश्वर मठाविषयीं व सनातन हिंदुधर्माविषयीं पूर्वींपासून तुमची निष्ठा आहे हें निःसंशय होय. त्या निष्ठेबद्दल संस्थान देवतेस व एकंदर पूर्व हिंदूंस तुमच्या विषयीं सप्रेमादर वाटत आहे. अशा रीतीनें श्री. वे. रा. रा. वाघांबेकर यांनीं नवहिंदुविषयीं सप्रेम समाधान व्यक्त केलें. नवहिंदु गावडे व पूर्वहिंदु गावडे हे पुन्हां कांहीं धर्मकार्याकरिता चिंचल येथें लौकरच एकत्र होणार आहेत. त्यावेळीं वरील धर्माधिकारी यांस उपस्थित रहाण्याविषयीं सर्वांनीं कळकळीची विनंति केली आहे.

—गेल्या भारताच्या अंकांत [वर्ष १४ अंक १५ इतस्ततः सदरांत रा. सदाशीव चिं. शे. केरकर असें चुकून नांव छापलें गेलें आहे त्याच्या ऐवजीं सदाशीव चिं. शेकरकर असें वाचावें.

—ता. १५।७।२९ रोजीं येथें गोमंतकीय हिंदुसभेच्या शिरोडें ग्राम मंडळामार्फत कुर्टी येथील एक गावडा शुद्ध करून घेण्यांत आला. शुद्धिविधी वे. सहकारी यांनीं केला, असें विठ्ठल गांवकर हे कळवितात.

—भट्टप्रभु-पद्ये एकीकरणाचा विचार श्री तात्यासाहेब केळकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं झाला होता. आणि "अकोला ब्राह्मण परिषदेनें" द्राविडांतर्गत पोटजातींत परस्पर विवाह करण्यास संमति दिल्याप्रमाणें भट्टप्रभूचे कऱ्हाडे कोंकणस्थांशीं आजपर्यंत बहा विवाहहि झाले होते. गेल्या आषाढ शु० ७ मी शनिवारच्या मुहूर्तावर कुडीं सागें येथील वे अनंत शिवराम भट्ट चिपळूणकर या कोंकणस्थं वराशीं, बोरी येथील भट्टप्रभूंतील श्री. सदु देसाई यांच्या मुलीचा विवाह समारंभानें करण्यांत आला व भट्टप्रभैक्याला विशेष चालन देण्यांत आलें.

जाहिरनामा

वा. अं. १८२९ शके १८५१

गोवा प्रांतांत जगद्गुरु श्रीशंकराचार्य मठ संकेश्वर यांच्यातर्फे पूजाद्रव्य गोळा करणेकरितां रा. रा. भार्गव सखाराम जुवेकर यानां नेमिलें आहे. श्रींच्या तिकडील शिष्य वर्गानें सदरहू जुवेकर यांच्यापाशीं पूजाद्रव्याचा भरणा करावा; व त्यांच्यापासून संस्थानच्या शिक्याची छापील पावती नंबर घातलेली घ्यावी. जुवेकरांच्या सहीची वरील प्रकारची पावती जवळ असल्याशिवाय भरणा केल्याची तक्रार चालणार नाहीं. पूजाद्रव्य देणारांचीं नांवें गोवाप्रांतांतील वर्तमानपत्रांत प्रसिद्ध करावयाचीं आहेत; त्यांत आपलें नांव आलें आहे किंवा नाहीं याचीहि खबरदारी पूजाद्रव्य देणारांनीं घेतल्यास बरें पडेल. कळावें. मिति, ज्येष्ठ वद्य ८ शके १८५१.

शंकर गणेश लवाटे

कारभारी, श्रीमत् शंकराचार्य मठ संकेश्वर.

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA--GOA

NOVA REMESSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conclin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

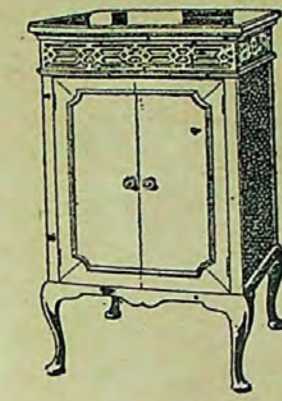

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Columbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

ANO 14. N. 18
QUINTA-FEIRA 1 DE AGOSTO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
G. P. Hegdo Dessai
F… …CEUTICO

CO… … E IMPRESSAO
TIP. … …USMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १८
गुरुवार ता. १ आगष्ट सन १९२९

वर्गणीचे दर
चालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
द्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोव

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

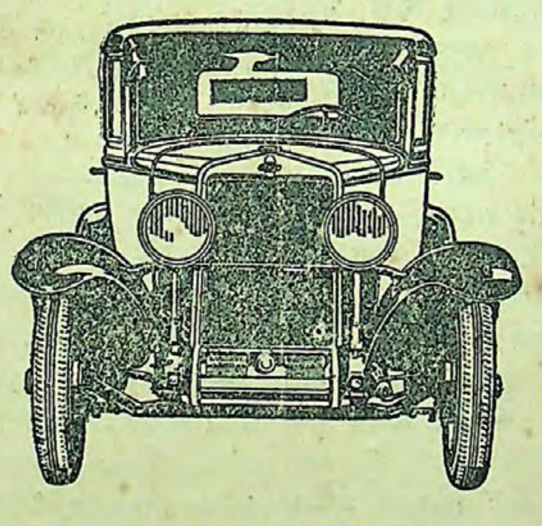

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao só pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2 सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० पस्कूद

कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „

रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलाम, कॉंगु बेलग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्ति, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक— **दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर**

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आम्हीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, **सदानंद मुद्रणालय**
रायबंदर—गोवा

किंमत १-८-०] **पोर्तुगेज-मराठी कोश** [शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नावें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

नवें दुकान ! नवें दुकान ! !

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रें, देवादिकांची जर्मनी व देशी कार्डे व राजा रविवर्म्यांचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रें माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रें स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D , papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem, no dia 16 do proximo mez de Agosto ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor os seguintes bens: – Direito a 1/4 do predio denominado "Bati" da cultura de coqueiros, avaliado por 75 rupias; Direito á 1/2 do predio rustico denominado "Demana" da cultura de mangueiras, avaliado por 50 rupias; Direito a 1/4 do predio rustico denominado "Gormanda" em que existe casa de morada, com seu patio e quintal nele existente, da cultura de coqueiros avaliado por 250 rupias; e Direito a 1/2 de 1/4 do predio palmar denominado "Vady ou Cursamody" em parte inculto em duas adições em que existem casas de morada, avaliado por 150 rupias; todos situados em Cuncolim, descritos por inteiro na Conservatoria desta Comarca sob os n.os 7545, 17549, 17550 e 2575 respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução comum que Rosalina Fernandes de Cuncolim, move a Emilia Tavares, viuva de Hilarião Coutinho, da dita. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser público se expediu este. Quepem 16 de Julho de 1929.

O escrivão int. do 2° oficio
Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço

ANO XIV N.º 18 QUINTA-FEIRA, 1 DE AGOSTO DE 1926

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÇAO E ADMINISTRAÇAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip. BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

FADARIO DOS INDO-PORTUGUESES

Ao exmo. Ministro dos N. Extrangeiros

Os goêses estão sofrendo actualmente contrariedades e pesares lá fóra, especialmente na Africa Oriental inglesa, onde a nossa colónia vai crescendo consideravelmente. Não há muito tempo que tratamos, em uma serie de artigos, das atribulações de que foram e ainda são vitimas os nossos conterraneos na Colónia de Kenia, mercê das exigencias das autoridades consulares, por causa dos celebres ·passaportes que representam uma fonte de bons lucros para os vice-consules, que têm neles certas percentagens.

Depois de muito debatido este assunto e em atenção aos bons oficios do saudoso General Massano de Amorim que ás nossas solicitações interveiu na questão, os carissimos passaportes foram substituidos por *letters of recomendations* do Governo de Kenia; mas este beneficio aproveitou tão sómente aos seus empregados, ficando os outros nossos patricios não empregados sujeitos aos mesmos passaportes, como dantes, quando é certo que são eles que precisam de mais auxilio e protecção.

Os funcionarios públicos de Kenia que têm influencia na Colonia goêsa, quando a carta de recomendação foi restabelecida, cessaram a agitação, abandonando á sua sorte os seus compatricios de profissões livres, algumas das quais são ponco rendosas como as de serviçais, etc.

E' reprovavel o procedimento destes nosssos patricios que deviam continuar a agitar-se, enquanto o beneficio das *cartas de recomendação* não se tornasse, tambem, extensivo a todos os goêses. E' ainda tempo de solicitar que os vistos nos passaportes sejam abolidos, tanto mais que isto foi feito na Italia, França, Belgica e em muitos outros paises da Europa.

Um pouco antes se levantara tambem uma outra questão importante e que é de directo interesse dos nossos patricios, os pioneiros estabelecidos na antiga Colónia de Dar-es-Salaam que antes da grande guerra pertenceu aos alemães.

Quando rompeu a guerra, o governo alemão daquela colónia obrigou os nossos patricios aí residentes a trocarem as libras em oiro e as rupias em prata pelas cedulas que na ocasião foram emitidas. Os pobres goeses ficaram desta forma desapossados violentamente dos seus teres e haveres que eles com tantos sacrificios os tinham reunido.

Quando os ingleses se apoderaram das tais cedulas, estas nenhum valor ficaram tendo como ainda hoje. E' importante a soma que os goêses perderam, soma que representa rupias 11.58. 963 ou 9271 contos na moeda da Metropole, que eles possuem em notas alemãs, papeis de emprestimo de guerra etc. O governo ingles reclamou eguais creditos dos seus subditos ao governo alemão e conseguiu que essas reclamações fôssem atendidas integralmente, obrigando-se a pagar as importancias devidas.

O nosso governo, porêm, nada fez, nem reclamou essa importante quantia de doze laques, mais ou menos, devida aos cidadãos indo-portugueses. Nem o Consul Geral nem o vice-consulado se importaram desse assunto, talvez, porque entenderam, ao que parece, que nada lucrariam em emolumentos. Os indo-portugueses confiaram na intervenção do Consul Geral pois, segundo o tratado de Versailhes, cada individuo tinha direito de apresentar, mediante o seu governo, a sua reclamação. Consta-nos que eram 400 os nossos patricios que dirigiram as suas reclamações por intermedio do Consul Geral de Zanzibar para haver do governo alemão as importancias devidas.

Passados 3 ou 4 anos quizeram saber o que era feito das suas reclamações e com grande desgosto tiveram conhecimento de que se tinham elas sumido, não se sabendo onde, se no Consulado Geral, ou, se no Ministerio dos N. Estrangeiros.

Tiveram trabalho de formular novas queixas. Depuseram-nas nas mãos dum novo Consul Geral que de passagem se encontrava em Dar-es-Salaam, e o qual depois de pronunciar um longo discurso, prometeu-lhes que trabalharia pela pronta resolução das mesmas queixas.

Passou mais um ano e pico e o governo alemão, neste intervalo, notificou que aceitaria todas as reclamações com respeito ao pagamento dos debitos dentro de um praso que foi marcado. Não aparecendo elas dentro desse periodo de tempo que não sabemos quando finda, os creditos não seriam pagos.

Quando se publicou esta noticia, os nossos patricios reuniram-se e expediram telegramas para Portugal a fim de saber o paradeiro das suas reclamações; mas até hoje não receberam resposta, ainda, daquele nosso patricio que anda pelos ministerios a solicitar; e podendo interessar-se pelos reclamantes nada fez nem lhes respondeu o telegrama que, com o previo deposito da resposta, eles lhe haviam dirigido.

Enquanto isto sucede com os cidadãos portugueses, os subditos britanicos receberam resposta do governo alemão, oferecendo-se a pagar-lhes as importancias que fossem liquidadas. Os nossos patricios escrevem que prefeririam a nacionalidade inglesa á sua nacionalidade portuguesa que de nada lhes vale para reembolsarem os 12 laques de rupias, ganhos com os suores de seus rostos. E achamos que tem toda a razão para assim se queixarem do nosso governo que os abandonou ao Deus dará, justamente em um momento critico.

J. J. da Cunha

Este numero foi visado pela Censura.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आषाढ व० ११ शी शके १८५१

नवा राजा व जुन्या गरजा.

' ओरनाल दास कोलोनियस ' या नावाचें सि. प्राजेरीस दा कोस्त यांच्या संपादकत्वाखालीं लिजबन येथें प्रसिद्ध होणाऱ्या पत्राच्या प्रतिनिधीनें पो. हिंदुस्थानचे नवे गव्हर्नर सि. क्राव्हेर लोपीस यांची मुलाखत घेऊन मुलाखतीचें प्रतिवृत्त उपरोक्त पत्रांतून दिलें आहे. ही मुलाखत अत्यंत महत्वाची व भावि राज्यकारभाराचें दिग्दर्शन करणारी असल्यानें, तिचा सारांश आमच्या वाचकांसाठीं आम्हीं पुढें देत आहों.

' ओ. दास को. ' च्या प्रतिनिधींस ज. क्राव्हेर लोपीस यानीं अत्यंत प्रेमळपणानें मुलाखत घेण्याची परवानगी दिल्यावर, प्रतिनिधीनें खालील इच्छा व्यक्त केली:-

—पो. हिंदुस्थानांतील आपला कार्यक्रम ज्ञात करून घेण्याची माझी इच्छा होती.

—मोठ्या आनंदानें मीं आपली जिज्ञासा पूर्ण करीन. पण राज्यकारभारासंबंधीं निश्चित असा कोणताच कार्यक्रम मीं मुक्रर केलेला नाहीं. राज्यकारभारासंबंधीं ज्या अस्फुट कल्पना माझ्या मनांत वसत आहेत त्यांची रूपरेखा चित्रित करण्यास माझी हरकत नाहीं. मात्र एक गोष्ट विसरतां कामा नये ती ही कीं, त्या कल्पनांत प्रासंगिक गरजा व परीस्थिति यांच्यानुरूप, ज्यास्तींत ज्यास्त फलनिष्पत्ति ज्यायोगें होईल, असे फेरफार केले जातील. ज्या दोन गोष्टींकडे माझें पूर्ण लक्ष्य वेधलें जाईल त्या ह्याः- शेतकीचें उत्पन्न व दळणवळणाचीं साधनें-रस्ते. पो. हिंदुस्थान हा शेतकीप्रधान प्रांत असतां, त्यांच्या रहिवाश्यांनां अन्नासाठीं लागणाऱ्या पदार्थांसाठीं दुसऱ्यांवर अवलंबून राहणें भाग पडावें, याचा अर्थ मला समजत नाहीं. ह्मणूनच अनेक सवलतींच्या स्वरूपानें-विशेषतः शेतकी पतपेढ्यांचा मुबलक फायदा शेतकऱ्यांना देवबून-शेतकी सुधारणेला जोराची चालना देण्याचा मीं प्रयत्न करणार आहें. त्याचप्रमाणें जें रस्त्यांचें जाळें आज जीर्णावस्थेंत पडलेलें दिसून येत आहे, त्याचीहि सुधारणा करण्यास मीं कसून झटणार आहें. कारण उत्तम रस्त्यांविना व वाहनांच्या सोपेपणाविना प्रगतीचें अस्तित्व असंभवनीय होय. पण धनोत्पादक शक्तीच्या स्वैर संचारासाठीं नुसते नवे रस्ते बांधून कार्यभाग होत नसतो; तर नद्यांमुळें परस्परांपासून अलग होऊन राहिलेल्या तालुक्यांतहि दळणवळणाचे सोपे व सहजिक उपाय अमलांत आणणें आवश्यक होय. ह्या दृष्टीनें कांहीं नदींवर पूल बांधण्याचा निश्चय मीं करणार आहें. कुडाळ-आगशीच्या नदीवर पूल बांधला जावा, अशी जी जनतेची जुनी व तीव्र इच्छा आहे, तिला मूर्त स्वरूप येण्याचा समय पोंचला आहे.

—ह्या कामासाठीं लागणारा पैसा आपण कोठून उत्पन्न करणार ?

—सरकारच्या मालकीच्या ज्या कांहीं जमिनी आहेत, त्यांचें उत्पन्न इतकें कमी आहे कीं, त्या त्याच्या हातांत असून त्याला कसलाच फायदा नाहीं. बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु याकडून येणं असलेल्या टक्क्यांचाहि प्रश्न अजून भिजत पडलेला आहे. शिवाय, सरकारी तिजोरींत सार्वजनिक कामासाठीं रकमा सांठवुन ठेवलेल्या असतात ह्या सर्व उत्पन्नांच्या आधारानें माझा उपरोल्लिखित मनोदय तडीस पाडण्यास मीं शकेन, असें मला वांटतें. व ज. क्राव्हेर लोपीस पुढें ह्मणाले:—

—माझें मुख्य ध्येय परिश्रम हें आहे. सांप्रतचा काळ हा राष्ट्रीय नवजीवनाचा आहे व आमचें पुनरुज्जीवन घडून येण्यास आह्मीं परिश्रम व तोहि पुष्कळ परिश्रम करणें जरूर आहे. सद्हेतुप्रेरित व विश्वासपूर्ण अंतःकरणानें मीं पोर्तुगीज हिंदुस्थानला जात आहें. तेथील जनतेला मजशीं सहकारिता करण्याची प्रेरणा होवो, एवढीच माझी इच्छा आहे. वसाहतीच्या मतानें-सहकारितेनें मीं तिचा कारभार हांकणार आहें, पण असें करतानां मीं कायद्याला धाब्यावर बसवणार नाहीं. हा माझा अढळ संकल्प आहे. यदाकदाचित् विकट परिस्थितीमुळें हा संकल्प बदलणं मला भाग पडेल तर मीं त्याचा उपयोग अनाथांच्याच हितार्थ करणार आहें; अयोग्य व अन्याय्य सवलतींच्या संरक्षणार्थ केंव्हांहि करणार नाहीं. कोणताच भेदभाव न बाळगतां, सगळ्यांना सारखा न्याय देणें, याकडेच माझा पूर्ण कटाक्ष असेल. इंडियेला मीं परिचित आहें. सप्तवार्षिक वास्तव्यानें कोणीहि व्यक्ति एकाद्या ठिकाणीं सहज परिचित होऊं शकते. मीं, तर, पोलीस कमांडर या नाजूक नात्यानें तेथें वरील काळ घालविला असल्यानें, मीं सगळ्यांचा परिचित झालों असल्यास आश्चर्य नाहीं. इतक्या विवेचनावरून इंडियेला मजपासून कोणती फलप्राप्ति होईल हें कळून येईल.

—या खेरीज आणखीं कोणते प्रश्न सोडविण्याचा आपला मानस आहे ?

—बेरोजगारी अथवा बेकारीवर उपाय योजना करून वाढत्या परदेशगमनाला आळा घालण्याचा माझा विचार आहे. ह्यासाठीं आर्थिक स्वातंत्र्य प्राप्त करून देणारीं साधनें निर्माण करणें अत्यावश्यक होय. तोंपर्यंत परदेशगमनावर बसविण्यांत आलेल्या करावद्दल लोकांत अप्रीतीच आढळून यईल. हा कर काढून टाकणें शक्य झालें तर मला मोठेंच समाधान होईल व या दृष्टीनें मी प्रयत्नहि करणार आहें. यावरून तो कर काढून टांकण्याचें मीं वचन देतों असें समजावयाचें नसून तो बंद करण्याची माझी अंतःकरणपूर्वक इच्छा आहे, इतकाच अर्थ घ्यावयाचा. याशिवाय पणजी शहरांत प्रकाश पाणी व सार्वजनिक संडासची योजना तावडतोब करणें जरूर आहे. मला असें कळतें कीं, आमची राजधानी सांप्रत अंधःकारांत चांचपडत आहे ! ....

× + ×

उपरिनिर्दिष्ट मुलाखतींत नमूद झालेल्या कार्यक्रमापैकीं अर्धाच कार्यक्रम मूर्त सृष्टींत उतरवण्यास ज. क्राव्हेर लोपीस यांचा सत्ताकाल कारणीभुत झाल्यास, त्यांचें नांव इतिहासांत अजरामर झाल्याविना खास रहाणार नाहीं.

शेतकी सुधारणा, दळणवळणांचीं मुबलक व सोपीं साधनें, कुडाळ-आगशी नदीवरील पूल, बेकारीचा विनाश, परदेशगमनाचें उच्चाटन, डोईजड डोईपट्टीची हकालपट्टी, मुख्य राजधानींत प्रकाश-पाणी व मलमूत्र विसर्जनांची आधुनिक व्यवस्था—या गोष्टींपैकीं अर्ध्याच गोष्टी व्यवहारांत आल्यास गोमंतक आपणास मोठा भाग्यशाली ह्मणवण्यास कचरणार नाहीं, असें आह्मांस वाटतें.

ज. क्राव्हेर लोपीस यांच्या कार्यक्रमाच्या उपयुक्ततेबद्दल दुमत असणें शक्य नाहीं. तो येथील जनतेला पसंत होण्याच्या लायकीचाच आहे व तो तसा असल्यानें तीजकडून त्यांना सर्वतोपरी पाठबळ मिळेल, हें अर्थात उघड आहे. विचार-उच्चार तर ठीक आहेत. आतां आचाराकडे नजर वळवून विसावा खाऊं.

—अखिल भारतीय हिंदुमहासभा, शाखा गोमांतक, या संस्थेनें फटाकड्यांविरूद्ध चालू असलेल्या मोहिमेला सक्रीय पाठिंबा देण्याचें ठरविलें आहे, असें कळतें.

—फातर्पें येथें ता. २२।७।२८ रोजीं श्रीशारदासेवामंडळ संस्थेतर्फे लों. टिळक पुण्यतिथ्युत्सव साजरा करण्यांत येऊन त्या प्रसंगीं समग्र गीतापाठ, श्री. द. स. शास्त्री यांचें प्रवचन, व्याख्यान, भजन वगैरे कार्यक्रम झाले, असें कृष्ण चिमुलकर हे कळवितात

जाहीर विनंति

गेल्या वर्षाप्रमाणें यंदाहि ह्यापसें येथील युवक संघानें गणेश चतुर्थीपूर्वीं बहिष्काराची चळवळ करण्याचें ठरविलें आहे. तरी बार्देश प्रांतांतील फटाकड्यांची देवघेव करणाऱ्यानीं यंदा अगोदरच फटाकड्या विकत न घेण्याची तयारी करावी व या चळवळीस सहाय्य करावें. गेल्या वर्षाप्रमाणेंच ही चळवळ यशस्वी करण्याचें युवक संघानें ठरविलें आहे.

आपला नम्र

चिटणीस — युवक संघ, ह्यापसें

गोमांतकीय मराठी वाङ्मय

आपल्या लोकप्रिय **भारता**च्या १६ व्या [जुलै १८ तारखेच्या] अंकांत वरील शिरोलेखाखालीं आणि त्यापूर्वीं एक दोन वेळ **भारतमित्र** इ. मासिकांतून प्रसिद्ध झालेल्या माहितीमध्यें, आजपर्यंत गोमांतकांत ज्यांनीं ज्यांनीं मराठी भाषेंत लेख लिहून थोडी बहुत वाङ्मय सेवा केली, त्यांचा त्यांचा गौरवपूर्वक उल्लेख आलेला आमच्या वाचण्यांत आला. परंतु ज्यांनीं, संकुचित मनोवृत्तीमुळें असो किंवा अन्य कोणत्याहि हेतूनें असो, स्वतःच्या नांवांची फारशी प्रसिद्धी न होऊं देतां ह्मणजे विशेषतः कोणत्या ना कोणत्या टोपण नांवांखालीं किंवा त्याचाहि पत्ता लागूं न देतां किंत्येक महत्वाचें व उपयुक्त लेखन प्रसिद्धीस पाठवुन गोमांतकीय वाङ्मयांत बरीचशी भर घालून कामगिरी बजावली आहे अशा एक दोन लेखकांसंबंधानें आपल्या वाचकांस माहिती करून देणें अनावश्यक व अप्रासंगिक वाटत नसल्यावरून पूर्वोक्त शिरोलेखांतील तेवढी उणीव भरून काढण्याच्या हेतूनें ह्या चार ओळी आपल्याकडे पाठविण्यांत येत आहेत. यद्यपि ह्या आमच्या गौप्यस्फोटामुळें आमचे फाजील लाजाळू सदरील गुप्त लेखक आह्मांवर रागावले, तरी ते आमचे मित्रच असल्यावरून आणि सत्यप्रकाशनाला गुन्ह्याचें स्वरूप येणें फारच कठीण ह्मणून आह्माला त्याची मुळींच भीति वाटत नाहीं. असो.

वर सांगितलेल्यांपैकीं एक लेखक ह्मणजे, थोड्याच वर्षांमागें गोमांतकांत प्रसिद्ध झालेल्या किंत्येक मासिक पुस्तकांतून व वर्तमानपत्रांतून **अज्ञ नोच्छेदक, सत्यान्वेषी, परिचित वाचक** इ. टोपण नांवाच्या बुरख्यांतून लेख प्रसिद्ध करणारे आमचे सहाय्यक मित्र **श्री केशव लाडोबा शिवेरकर** हे होत. ज्यांच्याशीं त्यांचा प्रत्यक्ष परिचय नाहीं अशा महाराष्ट्र वाङ्मयप्रेमी गृहस्थांला त्यांनीं आजवर केलेल्या लेखकांच्या नांवनिशीसहित भाषासेवेच्या आढाव्यांत ह्या आमच्या लेखानें अंशतः भरपाई व सार्थकता आल्यावांचून राहणार नाहीं अशी आमची खात्री आहे.

सन १८९५ सालीं ते पणजी येथें पोर्तुगीज भाषेच्या अभ्यासांत असतांना त्यांचा आमचा परिचय झाला व ते मराठी भाषेंत चांगले लेखक निघतील अशी त्यावेळीं झालेली आमची अटकळ उत्तरोत्तर दृढच होत गेली. सदरील अंदाजाचे वेळीं आह्मीं चालविलेल्या पथ्यबोध मासिकासाठीं ' मनुष्यदेहांत मेदाची आवश्यकता व उपयुक्तता ' ' ग्लिसरीनचा औषधी उपयोग ' वगैरे पोर्तुगीज वैद्यकी मासिकांतील लेख त्यांनी सुंदर मराठींत लिहून दिले. त्याच्यापूर्वीं ते पेडणें येथें मराठी शिकत असतानां पुण्याच्या जगद्धितेच्छु पत्रांत गोव्याचीं वातमीपत्रें देत असत; त्यावेळीं तेथें रोस वेदो-

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 18 de 1 de Agosto de 1929.
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No mez de Agosto seguinte e nos dias abaixo indicados irão novamente á praça no edificio da administração do Concelho de Quepêm, das 10 ás 15 horas com a diminuição e aumento de dois quintos sobre a cifra de calculo respectivamente as restantes avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 e as de despeza anual de 1930 da dita comunidade:- para o dia 18 as avenças de receita dos nos. 1 a 40, para o dia 19 dos nos. 41 a 51, 54 a 68 e 70 a 80, e para o dia 20 dos nos. 81 a 96 e as de despeza dos nos. 1 a 15.

Aos 22 de Julho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencù Sinai Rêgò

COMUNIDADE DE PIRLA

Irão novamente á praça no dia 21 do Agosto seguinte ás 10 horas, na administração do concelho de Quepem, com a diminuição e aumento de dois quintos sobre a cifra do calculo respectivamente as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 dos nos. 1 a 3 e de despeza de 1930 dos nos. 1 e 2 desta Comunidade.

Aos 22 de Julho de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencú Sinai Regó

COMUNIDADE DE CAOREM

Irão novamente á praça no dia 21 de Agosto seguinte ás 12 horas, na administração do Concelho de Quepem, com a diminuição e aumento de um quinto sobre a cifra do calculo respectivamente, as avenças de receita do trienio de 1930 a 1932 do n ° 1, e de despeza de 1930 dos n ° s 1 e 2 desta comunidade.

Aos 22 de Julho de 1929

O escrivão de Comde.

Ramacrisna Vencù Sinai Regó

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 30 dias a contar de segunda publicação do último anuncio no Boletim Oficial, citando os herdeiros ou interessados incertos que se mostrarem com direito á indemnisação arbitrada ao falecido queixoso Babussó Naique, que foi de Cacorá, nos autos crimes de policia correcional que o N. agente do M. P nesta comarca promove contra Roguvir Sinai Curchodcar de Curchorem, para no praso de 20 dias, findo o de éditos, deduzirem a sua habilitação sob pena de, não o fazendo, no dito praso, se reverter ao Estado, nos termos de lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 2 de julho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Auselmô Caraciolo Viegas

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige a estação de Sanvordem, no dia 16 do proximo mez de Agosto ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima do seu valor os seguintes bens: – Direito a 1/4 do predio denominado "Bati" da cultura de coqueiros, avaliado por 75 rupias; Direito á 1/2 do predio rustico denominado "Demane" da cultura de mangueiras, avaliado por 50 rupias; Direito a 1/4 do predio rustico denominado "Gormanda" em que existe casa de morada, com seu patio e quintal nele existente, da cultura de coqueiros avaliado por 250 rupias; e Direito a 1/2 de 1/4 do predio palmar denominado "Vady ou Cursamody" em parte inculto, em duas adições em que existem casas de morada, avaliado por 150 rupias; todos situados em Cuncolim, descritos por inteiro na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 7545, 17549, 17550 e 2575 respectivamente e penhorados nos autos civeis de execução comum que Rosalina Fernandes de Cuncolim, move a Emilia Tavares, viuva de Hilarião Coutinho, da dita. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser público se expediu este. Quepem 16 de Julho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. do 2 ° oficio Costa, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 16 do proximo mez de Agosto, ás 10 horas pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios:—Direito a 1/9 do predio denominado "Bandy" da cultura de arroz, coqueiros e arequeiras, sito em Sadolchem de Poinguinim, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/9 do predio palmar denominado "Careagotona", da cultura de coqueiros, sito em Poinguinim, avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 do palmar e varzea denominado "Vapem" cultivado de coqueiros, mais arvores frutiferas e para arroz sito em Poinguinim, avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 do palmar denominado "Boló" da cultura de coqueiros e de algumas arvores de mangueiras, sito em Poinguinim avaliado por 50 rupias; Direito a 1/27 do palmar "Possoló" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas e infrutiferas, sito em Poinguinim, avaliado por 25 rupias; Direito a 1/27 do palmar denominado "Devabaga" por outro nome "Devostona" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas e infrutiferas, sito em Poinguinim, avaliado por 20 rupias; Direito a 1/27 da varzea denominada "Sordolamum" da cultura de arroz, para duas novidades, sito em Poinguinim avaliado por 30 rupias; Direito a 1/27 da varzea "Nocodbab-poiquim goracodil xeta" da cultura de arroz sito em Poinguinim avaliado por 50 rupias; Direito a 1/27 da varzea "Nocodbab-poiquim cungó" da cultura de arroz sito em Poinguinim avaliado por 25 rupias; Direito a 1/27 do palmar "Sadolxevoril por outro nome Madibaga" da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Poinguinim avaliado por 30 rupias; e Direito a 1/27 do palmar denominado "Goracodil ticau" em que existem casas de morada da cultura de coqueiros sito em Poinguinim, avaliado por 50 rupias; descritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 2041, 2250, 1585, 1586, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2135 e 2136 e penhorados nos autos civeis de execução por custas que o dr. Manuel Antonio de Quadros, ex-juiz de direito desta comarca de Quepem, move a Roguvir Madeva Baló e sua mulher Chondrabaga de Sadolchem, de Poinguinim, por apenso aos autos civeis de acção de divisão e demarcação em que são requerentes Esvonta Crisna Balò e sua mulher Indirá por outro nome Janqui de Sadolchem de Poinguinim, e requeridos Visnum Santú Baló e suas mulheres da mesma andando estes apensados aos de inventario orfanologico procedido por óbito de Govinda Baló que foi da mesma de Sadolchem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser público se expediu este. Quepem 16 de Julho de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

O caso das lotarias

Duma carta de Bombaim, que nos manda uma individualidade de destaque naquele meio, recortamos o seguinte:

"O caso de lotarias de Gôa vem concentrando a atenção de pessôas influentes,seja no meio politico, seja no meio social. A opinião quase unanime é de que deve cessar de vez para sempre o regimen de tolerancia á sombra da qual tem medrado o comercio de lotarias na Presidencia,com graves e serios prejuisos para a economia da populacão, sobretudo de sua parte menos favorecida de fortuna como são os operarios de tecelanias, etc. que absorve quase a totalidade das cautelas emitidas pelas lotarias do Gôa.

Como você não deve ignorar, no Municipio de Bombaim vai ser breve submetida á discussão uma moção, pedindo ao governo para que urgentemente seja promulgada uma lei tornando ilegal a importação,venda e ainda a posse dos bilhetes das lotarias estrangeiras. Esta proposta conta o apoio de todo o elemento nacionalista com assento naquela camara e bem assim de muitos progressistas e independentes, incluindo os cinco goêses que se espera que votem em bloco a favor da moção.

Isto na Municipalidade. No Conselho doGoverno tambem é certo que mereça bom acolhimento um projecto de lei no sentido da moção apresentada na Camara, pois, como ninguem ignora, os leaders da opinião politica que orientam as discussões no Municipio são os mesmos que marcam nos debates e votações no Concelho do Governo.

Bem me lembro, fôra o *Bharat*, que, num artigo bem deduzido, tratara das lotarias de Gôa e do seu futuro, acabando por advertir o Governo e os corpos dirigentes das instituições emissoras do risco que corriam não adoptando planos modestos e não introduzindo economias na gerencia dos fundos em ordem a acabar com tanta sinecura e luxo que por lá corre.

Esse artigo foi muito lido na colónia goesa e ainda traduzido e publicado em mais de um jornal vernaculo desta Presidencia, podendo dizer-se que desde então é que a opinião pública daqui começou a interessar-se pelas lotarias e o destino que levam os seus lucros. Posteriormente, a campanha erguida na imprensa de Gôa contra a administração do Hospicio, que tambem determinou repercussão na imprensa desta India, tanto ingleza como vernacula, ainda mais agravou a situação daquelas instituições no conceito publico.

Não há duvida, porem, que o caso das falsificações apressou a eclosão das más vontades. Mas foi apenas um pretexto para a deflagração. O vulcão estava formado ha muito tempo."

ECOS E CRITICA

UM "EMBROGLIO"

Na transacta edição do *Bharat* fizemo-nos éco de *Um misterio* e referimo-nos a *Um escándalo*, um e outro, dAlfandega de Nova-Gôa.

Chega-nos, hoje, ao conhecimento mais um facto que se relaciona, tambem, com aquela Repartição, ainda que indirectamente. E' a venda dos *passes* já usados e vendidos, *passes* de dez tangas do imposto de emigração. O que se dá é o seguinte:

"O passageiro do vapor da carreira entre Pangim e Bombaim é obrigado a comprar, juntamente com o bilhete de sua viagem, um daqueles *passes* cuja fiscalisação é feita por um guarda aduaneiro, á entrada do passageiro no vapor. Ora, sucede, muitas vezes, não quererem os passageiros saber dos seus *passes* entregues ao fiscalisador, uma vez entrados definitivamente no barco. E consta-nos que, então, o fiscalisador, possuidor dos mesmos *passes usados* revende-os, por quatro tangas cada, a quem está encarregado de recebe-los d'Alfandega e fornece-los aos bilheteiros dos vapores com desconto de um poiçà sobre cada *passe*."

¿Não acham que tudo isso é um verdadeiro *embroglio* que vai directamente de encontro com os interesses do Estado?

E' para lamentar o ingresso atrevido da *chicana* no dominio da venda dos aludidos *passes* !

Perguntamos, porém: ¿porque é que não se conferirá, todos os dias, o número dos *passes* vendidos com o dos passageiros? E ¿porque não se seguirá o sistema de talões duplicados para se evitar a frau de que acabamos de denunciar?

Está dado o sinal de alarme. Que os competentes se acautelem a bem dos interesses do Estado !

"ORIENTE"

E' um novo bi-semanario que se publica ás segundas e quintas feiras em Nova-Gôa, sob a direcção do sr. dr. Avelino Policarpo Pereira.

E' seu redactor principal o sr. Joaquim da Rosa, escritor muito conhecido no nosso meio, pela sua linda prosa e excelente estilo.

O proprietario do *Oriente* é o sr. Carlos da Cruz, jovem, tambem, com acentuado pendor á literatura.

A *estetica* do *Oriente* faz lembrar a *India Nova*, o atraente periodico dos nossos estudantes universitarios de Portugal.

Quanto a nós, *Oriente* merece, sob todos os pontos de vista, ser auxiliado por quantos desejam impulsionar iniciativas patrioticas, tendentes á criação de *vida nova* nos novos de velhos preconceitos que tanto nos retrogradam.

Ad multos anos !

QUEM DA'...

A proposta que abona 50 rupias ao professor primario servindo de amanuense na Inspecção de Instrução Primaria tem provocado comentos azedos e veementes a ponto dum cidadão perguntar-nos:—"¿Acaso o autor da proposta supõe que o dinheiro público é qualquer coisa parecida com a agua do Mandovi que nada custa? Se tal pensa, é bom que se não meta mais em altas cavalariças de propostas..."

Pelo visto, o cidadão ignora, evidentemente, que, *quem dá o que pode, não está obrigado a mais*...

HIPOCRITAS E TEATRAIS

Escreve-nos alguem: —

"¿Qual o motivo da manifestaçãos homenagem ou coisa que valha, que os comerciantes de Vasco da Gama dedicaram ou vão dedicar a quem, há pouco, deixou de ser administrador do concelho de Mormugão ?

Se é por causa da competencia, inteligencia, actividade e outras qualidades do sr. Miranda, E' que não é o sr. Miranda único homem que exerceu funcções oficiais em Mormugão. Funcções oficiais exerceram-nas, tambem e dignamente, o Subdelegado do julgado sr. Filomeno de Figueiredo, o juiz sr. Carlos Miranda, o comandante sr. Lino de Figueiredo e tantos outros a quem, porem, ninguem se lembrou de promover tais manifestações. ¿Quererá isto dizer que todos aqueles funcionarios não se desempenharam dos seus cargos como o sr. Costú ! Se não ¿não acha V., como eu, que as manifestações visam, apenas, ao fim de preencher o que falta ao homenageado —a popularidade e confiança publica ?"

E' justa a observação analitica do nosso correspondente. De resto, hoje em dia, a *moda de manifestações* não embaça ninguem, nem mesmo possue o condão de fazer fingir aos proprios homenageados *comoções hipocritas e teatrais*.

PERGUNTAS SEM RESPOSTA

Um *Citadino* pretende saber: —

"¿Porque é que o Administrador das matas de Praganã se encontra repetidas vezes em Pangim como se Pangim fosse um corredor de Praganã ?"

¿Porque é que a voz publica envolve no "embroglio" dos *passes* do imposto de emigração a *Barriga da Cidade*, tão familiarisada com o *Times of India* ?

¿Porque é que se não generalisou, ainda, a salutar medida da substituição das autoridades administrativas da India ? "

Os competentes que respondam por palavras ou por actos.

"ENGRANDECENDO A INDIA"

O sr. Governador Geral, interino, Major Pedro de Almeida, assinou uma portaria, ampliando o quadro da Administração das Comunidades das Ilhas com um amanuense de 1.a classe e tres amanuenses de 2.a classe.

S. excia. tambem referendou uma outra portaria igual, dando mais um amanuense de 1.a classe á Administração das Comunidades de Bardez.

रींच्या हुद्यावर असलेले वै. वासुदेव प्रभु मोये यांचे चिरंजीव श्री. अनंत प्रभु हे जगद्दितेच्छु घेत असत व श्री. शिवेस्कर हे तीं पत्रें मोये यांच्याच नावानें पाठवित असें ऐकलें होतें. पुढे श्री. आत्मारामप्रभु देसाई देशप्रभु यांनीं गाझेत द् पेरनें पत्र चालू केलें त्यांतहि यांचे कांहीं लेख आलेले आहेत. पणजींत वै. पुरुषोत्तम शणवी काकुले यांनीं चालविलेल्या गोमंतक वर्तमानपत्रांत सामाजिक चळवळीसंबंधीं कित्येक उत्कृष्ट निबंध शिवेस्करांचे आले होते; पण ते पत्र कर्त्यांच्याच नांवानें पुढें वै. डॉ शिरगांवकर यांच्या प्रभात साप्ताहिकांत राजकीय, सामाजिक व इतरहि विषयांवर स्वतःच्या व टोपण नांवानें त्यांनीं लेख दिलेले होते. सत्संग मासिक कुंभारजुवें येथें भांडारी काढीत त्यांतील मुख्य लेखकांपैकींच शिवेस्कर हेहि एक होत. सत्संगांतील फार लोकप्रिय झालेली 'वाक्कुठारप्रहार' नांवाची लेखमाला लिहिणारे 'अज्ञानोच्छेदक' हे शिवेस्करांहून दुसरे कोणी नव्हत. 'स्वागतंते' च्या आर्यांनी 'द्विरेफ' यांनीं गौरव केलें होतें व प्रोत्साहन दिलें होतें तें यानांच. कांहीं कारणामुळें कुठारप्रहार थांबले तरी सत्संगांतील 'खरी स्वामिभक्ति' · फुलांची जगन्मान्यता,' 'कोलंबसाचें अंडें' इ. उपयुक्त व मनोरंजक लेखांनीं सत्संग शोभविणारे हेच होत. प्राचीप्रभा मासिकालाही त्यांच्या लेखणीचें साह्य उत्तम मिळत असे. 'प्रेमाचा कडेलोट' हें प्रहसन, 'तीन वाटा' हें रूपक 'वीरमाता कोर्नेलिया' हें चरित्र, 'खरी पतिव्रता' इत्यादि त्यांचेच लेख असून त्यानां टोपण नांव देखील त्यांनीं दिलेलें नाहीं. नवजीवन हें वृत्तपत्र व पुढें मासिक श्री. असनोडकर बंधू यानीं कांहीं काल चालविलें त्याला श्री. शिवेस्करांकडून लेखांचें भरपूर साह्य मिळालेलें अस्नोडकर नाकारणारे नाहींत. त्यांतील लेखांखालीं 'सत्यान्वेषी' ही सही शिवेस्करांचीच. सध्या एस्तादु दा इंदिय पत्र चालू आहे त्यांत कधीं मराठी व फार करुन पोर्तुगीज लेख श्री. केशवरावांचें हें सर्वश्रुत आहेच.

पुण्याच्या इतिहास संशोधक मंडळाकडे शिवेस्करांचे लेख गेलेले असून प्रसिद्ध व्हावयाचे आहेत. एकंदरींत सांगावयाचा मुद्दा असा कीं गोमांतकांत निघणारें मराठी वर्तमानपत्र व मासिक पुस्तक श्री. शिवेस्करांच्या लेखणीचें सहाय्य न मिळालेलें क्वचितच निघल, इतकेंच नाहीं पण त्यांनीं "पोर्तुगीज वाङ्मय विहार" नावांचा मराठी भाषेत लिहून तयार ठेवलेला सुंदर संग्रह जेव्हां छापून प्रसिद्ध होण्याचा योग येईल त्यावेळीं बरेच महाराष्ट्रीय रसिक सानंद व सकौतुक त्यांचें अभिनंदन करतील असें आमचें खास भविष्य आहे. विस्ताराबद्दल क्षमा मागणारा आपला

रा. पां. वैद्य

[पुढें चालू]

बकुलाची नारदगिरी

ता. १६ जुलैच्या 'हिंदु'च्या अंकांत कोणा 'बकुला'न माझ्या संबंधानें कांहीं घादांतं विधानें प्रसिद्ध केली आहेत. त्यांचा फोलपणा वेळींच जनतेच्या निदर्शनास आणणें मला भाग आहे. कारण त्या विधानांशीं माझ्या नावाचा स्पष्टपणें संबंध जोडलेला आहे. हे 'बकुल' कोण हें मला पूर्ण माहीत आहे. आगलावेपणा करून नारदगिरी करणें हा याचा जन्मजात स्वभाव ! इकडच्या बातम्या तिकडे व तिकडच्या इकडे सांगून, मध्येंच एखादी कळी लावून मेलेलीं मढीं उकरून काढणं हा याचा धंदा ! याचा अनुभव 'हिंदु'कारांस एकदां आला असेल. असो.

ता. १६ जुलैच्या 'हिंदु'च्या अंकांत डिचोलीचें बातमीपत्र या सदराखालीं वरील राजेश्री लिहितातः—

"येथील एक रहिवासी श्री. अनंतराव सिनारी हे युवक संघ स्थापण्याचा प्रयत्न करीत असून त्यानां कांहीं तरुणांचें पाठबळहि मिळालें आहे. मुसलमानाच्या मोहरमाच्या सणानिमित्त निघणाऱ्या ताबूतांच्या मिरवणुकींत ते घेऊन जाणाऱ्यांच्या पायावर हिंदूनी पाणी घालण्याची जी चाल होती ती बंद करण्यास ह्या युवक संघवाल्या तरुणांचेच प्रयत्न मुख्यतः कारणीभुत झाले होते. युवक संघाची कल्पना पुरी अमलांत आल्यास त्याच्याकडून बरींच लोकोपयुक्त कामें होण्याचा संभव असल्यानें तिला यश येवो असें इच्छितों."

वरील विधानें करण्यास ह्या वार्ताहर बकुलाचा काय हेतु आहे नकळे ! वार्ताहराच्या पेशाखाली वर्तमानपत्रांतून चोंबडेपणा करून, "घटं भिंद्यात पटं । छिंद्यात कुर्याद्वा रासभध्वनिम् ॥ येन केन प्रकारेना प्रसिद्धः पुरुषो भवेत् ॥ या श्लोकांत सांगितल्याप्रमाणें एखादी 'लिडर्की' बळकावण्याचें तर याच्या मनांत नाहींनां ? किंवा आपल्या लेखणीची करामत करून 'कलं महादूर' ह्मणून एखादी डिग्री उपटावयाचा हेतु याच्या मनांत नसेल ना ? हेतु कांहीं असो पण या कलंमहादरांस शेला–पागोटें बहाल करणें मला प्राप्त आहे. एक तर युवक संघाची कल्पना माझ्या स्वप्नींहि नव्हती. युवक संघ ह्मणजे काय आणि तो कशासीं खावा याविषयीं मला कांहींच माहिती नाहीं. आणि दुसरें हें कीं युवकसंघाविषयीं अभ्यासहि करणें माझ्या परिस्थिति बाहेरचें आहे. आधीं पोट भरण्याची पंचाईत तेथें हा युवक संघाचा विठोबा घेऊन काय करणार ? सारांश लिहिणें हेंच कीं युवक संघ ह्मणजे काय तें मला माहीत नाहीं आणि असा संघ स्थापन करण्याच्या विचारांतहि मी नाहीं व वरील कल्पनाच जर मला माहीत नाहीं तर कुठचे तरुण मला त्या कामांत पाठबळ देणार ? असो. वरील उताऱ्यांतील दुसरें विधान असें आहे कीं, मुसलमानाच्या मोहरमांतील ताबूत वाहकांच्या पायांवर पाणी घालण्याची चाल येथील लोकांनीं बंद केली व तसें करण्यांत युवकसंघानें बरेच कष्ट घेतले. ताबूतवाहकांच्या पायांवर पाणी न घालणें हें जरी आमच्या आजच्या परिस्थितीला योग्य असलें तरी तसा प्रयत्न इकडच्या फारच थोड्या लोकांनीं केला. ती चाल अजीबाद बंद झालेली नाहीं. असें असतां, आपल्या बातमीला पुष्टी मिळावी ह्मणून सत्यालाप करण्यास या 'बकुलाला' कांहीच दिक्कत वाटली नाहीं काय ? असो. हा बकुलाचा धंदाच आहे हें मीं वर लिहिलेंच आहे. आणि याचा अनुभव हिंदुकारांस एकदां आला असतांहि बकुलाच्या खोडसाळ विधानास आपल्या पत्रांत स्थान द्या. वेसें वाटावें हें 'हिंदुच्या लोकमान्यतेस काळिमा आणणारें नाहीं काय ?

डिचोली, १७।७।२९ अनंत सिनारी

मठग्राम–समाचार

महाराष्ट्र साहित्य संमेलन इतर ठिकाणापेक्षां गोमांतकांत भरविलेलें संमेलन व्यवस्थेच्या तसेंच इतर दृष्टीनें 'न भूतो न भविष्यति' अशा रीतीनें लोकांच्या संस्मरणांत राहील असें भरवावें, असें सर्वांच्या मनांत लागून गेलेलें आहे. येथील कार्यकर्त्या लोकांचा उत्साह, इतर सोई, तसेंच मडगांवचा आजपर्यंत चळवळींचा पहिला 'जरी पटक्याचा मान' पहातां मडगावांतच भरविणें रास्त आहे. शिवाय श्री. विष्णु दादा नायक यांच्या सारखे ज्ञानवृद्ध, तपोवृद्ध, ज्यांच्या मागें सगळ्या मठग्रामस्थ हिंदु समाजाची शक्ति एकवटलेली आहे असा पुढारी वीर आघाडीवर असतांना तें मडगावांत न भरविणें चुकीचें होईल. सगळें आयुष्य तपश्चर्येंत घालून परमेश्वर प्रसन्न होऊन समोर उभा ठाकल्यावर डोळे झांकून घेणाऱ्या मतिमंदाप्रमाणें करणार काय ?

* × *

बालचमु या संस्थेचें नांव बदलून 'युवक संघ' असें ठेवण्यांत आलें आहे. गोमंतकीय तरुण समाजाची सद्यस्थितीस अनुरूप अशी इरतऱ्हेनें सुधारणा घडवून आणणें असा युवकसंघाचा उद्देश असल्यानें त्या प्रमाणें कार्यास सुरवात होईल यांत मुळींच संशय नाहीं.

* × *

आंब्यांचा मोसम सुरू झाल्यापासून अद्याप इवें कोणताहि वेदांती बुवा, वैरागी किंवा गुरूं [!] पैकीं उतरलेला नसल्यानें तूर्त जो कोण गुरू आपला कार्यक्रम पहिल्यानें सुरू करणार तो 'आंब्यांच्या हलव्याचा भेटीच्या रूपानें खमंग लाट लगावणार हें खात्रीनेंच ! सगळ्या गुरूंमहाराजांतून जो कोण प्रथम दुकान लावतो तो भाग्याचा ह्मणायाचा !

* × *

'धि हिंदु युनियन क्लब' या संस्थेमार्फत होणाऱ्या खेळांस लवकरच सुरवात होईल असें कळतें.

प्रतोद

बालचमू संस्था, मडगांव

गेल्या ता २१।५।२९ रोजीं भरलेल्या संस्थेच्या सर्वसाधारण सभेंत, संस्थेची पुनर्घटना होऊन खालील ठराव सर्वानुमतें पास करण्यांत आले.

[१] ह्या संस्थेचें नांव ह्या वर्षापासून "युवक संघ" असें ठेवण्यांत येत आहे.

[२] 'युवक–संघ' मडगांव ह्या संस्थेची नवीन नियमावलि करण्यांत आली असल्यामुळें मागचे नियम रद्द समजण्यांत यावे.

[३] 'बालचमू'चे मूळ सभासद हे 'युवक संघाचे' स्वभावतःच सभासद असून चालू वर्षापासून नवीन सभासद मिळवण्यांत यावे.

[४] चालू वर्षासाठीं एक तात्पुरतें कार्यकारी मंडळ नेमण्यांत आलें असून कायमचें कार्यकारीमंडळ येत्या अक्टोबरांत निवडण्यांत यावें.

[५] वरील ठरावांनुसार संस्थेचें नांव आतां 'युवक–संघ' असें ठरत असल्यामुळें सर्व व्यवहार 'युवक–संघ' मडगांव ह्या संस्थेच्या नावाखालीं करावा अशी जनतेस विनंति आहे.

वा. अ. बाळे

चिटणीस 'युवक–संघ' मडगांव

—चालू आषाढ शु. सोमवारी मु. सूर्लेसांखळी येथें वे. महादेव शिव भटजी मराठे यांच्या येथें श्रीशतचंडी [हवनपूर्वक] अनुष्ठान मोठ्या थाटानें पार पडलें. पांच दिवस सकाळपासून रात्रौ १० वाजेपर्यंत पाठ, पूजा, आरत्या, नैवेद्य, मंत्रपुष्प, अन्नसंतर्पण, कुमारिकापूजन वगैरे कार्यक्रम सुरू असत. शेवटचा दिवस हा सांगतेचा होय. त्या दिवशीं कार्यक्रमास सकाळीं ७ वाजतां आरंभ होऊन रात्रौ ११ वाजतां पूर्णाहुति झाली. त्या प्रसंगीं बरीच मंडळी उपस्थित होती. वे. बाबल भटजी बेहेरे बुवा यांचें कीर्तन व सुप्रसिद्ध वादन कला विशारद रा. सखाराम पांडुरंग बर्वे यांचें सर्व लोकांच्या मनोवृत्ति तल्लीन करून सोडणारें पेटीवादन आणि भोजनोत्तर आशीर्वाद दक्षणा इत्यादि होऊन रात्रीं ४ वाजतां कार्यक्रम संपला. अनुष्ठानाचें नेतृत्व वे. शा. पांडुरंगशास्त्री फडके, वे. शा. गदाधरशास्त्री केळकर व वे. कृष्णाजी बेहेरे या सन्मान वैदिकांकडे होतें. उपरोल्लेखित महानुष्ठानासारखीं अनुष्ठानें क्वचितच घडून येत असतात या करितां वे. महादेव भटजी मराठे यानीं अशा मोठ्या धर्मकृत्यास द्रव्याचा सद्व्यय केला इतकेंच नव्हे तर आमच्यांतील धनाढ्य गृहस्थानाहि हें एक प्रकारचें अनुकरणीय उदाहरण घालून दिलें याबद्दल ते अभिनंदनास पात्र आहेत, असें वे केशव बर्वे हे लिहितात.

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA--GOA

NOVA REMERSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conolin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunô*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

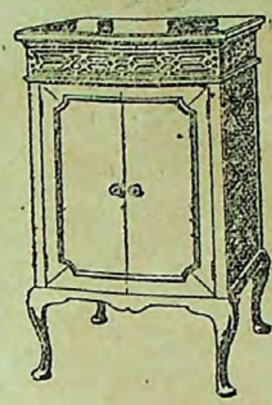

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Columbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

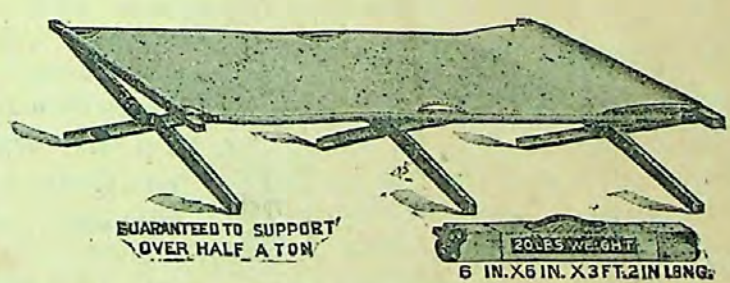

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

ANO XIV Nº 19

Quinta-feira, 8 de Agosto de 19[illegible]

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Planos de administração

Somos pessimista com respeito á administração publica da India Portuguesa. E' o motivo porque nutrimos um forte scepticismo de que derivem ao povo desta terra beneficios da mesma administração da forma como ela é feita com processos antigos.

Em meio da nossa profunda descrença afigurou-se-nos surgir uma pequena esperança com as declarações feitas pelo novo Governador Geral sr. General Craveiro Lopes.

Não nos fiamos em palavras mas queremos obras; e, porisso, quando o sr. Craveiro Lopes de palavras passar á acção, terá nosso apoio e de todo o pais para as obras que S. Excia. espera realisar no curso da sua governação.

Efectivamente, o problema agricola é o mais importante, tendo por fim resolver o nosso *deficit* cerealifero e é indispensavel que se tomem medidas para reduzi-lo possivelmente. O saudoso General Massano de Amorim tentou fazer alguma coisa nesse sentido, mas falhou, porque não encontrou colaboradores que o auxiliassem. Não suceda ao sr. General C. Lopes o mesmo que ao finado governador.

Por ocasião da crise de subsistencias em 1918, quando Governava este Estado o sr. Freitas Ribeiro, fizemos parte da Comissão respectiva e na qualidade de seu secretario apresentamos uma serie de alvitres que fazem parte do relatorio e de propostas que estão publicados, aquele no *Boletim Oficial* e estas em um folheto da nossa lavra, para aumentar a nossa produção cerealifera e os quais tem ainda toda a actualidade.

Em artigos nos jornais locais combatemos a orientação do sr. dr. Jaime de Morais que julgou que podia dar incremento á agricultura tributando a importação de arroz estrangeiro. Este agravamento do imposto só trouxe, porêm, como previramos, aumento do preço desse genero da 1.a necessidade. E se não fôssem os sucessivos anos de fartura que seguiram à escassês de 1918, o povo teria de pagar caro o arroz que é a base de sua alimentação.

Só pela intensificação da cultura é que poderemos conseguir maior produção agricola. Para tanto ha necessidade de abrir canais de irrigação, construção e abertura de alagôas e poços artesianos para captação de aguas fluviais, capacitando quase todos os campos a duas produções de arroz e, podendo ser, ainda á outra intermedia de qualquer outro cereal.

Evidentemente, outro problema que se prende intimamente com o de agricultura é o de vias de comunicações entre varias localidades aldeias e burgos e estrangeiro para o transporte rapido de produtos agricolas.

O sr. Craveiro Lopes pretende tambem dar solução a esse problema que igualmente é da importancia capital. A ponte de Cortalim se impõe; a sua construção imediata deve ser objecto, — como o vai ser da maneira como declara — da atenção do novo governador. A opinião pública reclamou esta ponte e em mais de um artigo alvitramos que fosse posta de parte a construção da ponte de Borim e traçada a de Cortalim por ser aquela de secundaria importancia.

Mas prevaleceu a opinião oficial e o ex-director das Obras Publicas levou avante a sua ideia da construção da ponte de Borim, aceitando sem mais nem menos, o plano traçado por uma Firma construtora estrangeira, e deixando de molho o que fora traçado em casa.

Parece assim que aos nossos faltava competencia ou sciencia necessaria para traçar o projecto da construção de pon-

NOTA DISCORDANTE

Seremos, talvez, os únicos na imprensa a discordar-nos da aprovação quase unanime que mereceu aos nossos jornais a homenagem prestada "em nome do povo indo-portuguez" ao sr. dr. Rocha Diniz, ex-encarregado do governo e procurador da República. E' possivel que o nosso isolamento seja, apenas, devido ao nosso incorrigivel habito de dizer sem rebuços o que pensamos sem nos importar-nos das conseqûências que daí nos possam advir. Diremos, no entanto, as razões que nos levam a tomar uma atitude francamente adversa a essa "manifestação espontanea".

Não é por motivo de ordem particular ao nosso jornal que recusamos associar-nos a essa homenagem rendida ao ilustre magistrado. Como é sabido, o último procurador da República foi implacavel com o *Bharat*. Foi, até, recusar-nos, num processo relativo a um artigo politico de ordem doutrinal, os beneficios da amnistia a que nos julgavamos com direito, dando assim a prova do seu irreductivel antagonismo, não só para com o nosso jornal mas tambem com tudo o que respeita ás mais legitimas e elevadas aspirações da India, cujo amigo sincero pretendem que o foi.

Bem sabemos que a manifestaçãc promóvida pelas Camaras em sua honra se revestiu para certos dum caracter de protesto contra a maneira forte e a corrente abertamente anti-indiana que vai-se avolumando nas altas esferas. Mesmo assim encarada, permitir-nos-hemos divergir da orientação que presidiu ao mesmo acto que se quiz encabeçar no povo de Gôa.

Pois, a nosso vêr, exprimir a nossa indignação por meio de apoteoses a pessoas importa não só falsear o verdadeiro sentido do descontentamento que lavra no paiz, mas tambem é atribuir a incompatibilidades pessoais o que é devido a um profundo antagonismo de interesses colectivos. Seria tambem dar uma prova da nossa impotencia.

Somos de opinião que esta India, por muito pequena que seja, não necessita de mendigar amizades e dispensa de protectores. Ela dispõe doutros meios para fazer valer os seus direitos, a menos que se queira confundir o paiz com uma meia dúzia de altos funcionarios, mesmo que eles sejam indianos.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão int. Costa, vai à praça para venda em hasta publica á porta do Tribunal Judicial desta comarca, no dia dois de proximo mêz de Agosto, ás dez horas, pela terceira vez e por qualquer preço o predio rustico denominado Gonico da cultura de coqueiros e arroz, sito em Nagorcem; descrito na Conservatoria do Registo Predial desta comarca, sob o n °. 17351 e penhorado nos autos civeis de execução por custas que o Ministerio Publico, nesta comarca, move a Balcustam Vitoba Naique Bicor, de Nagorcem, por apenso aos autos de justificação de arresto, requerido por Somu Sinai Audi de Cucolim contra o referido Balcusta e Visvonata Vitoba Naique de Nagorcem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de três dias. Por êste são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu êste.

Quepem 16 de julho de 1929

O escrivão int. do 2 ° oficio

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão ser vendidos em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 6 de Agosto proximo, pelas dez horas, pela segunda vez e pela metade do preço da sua avaliação os seguintes predios—1/2 do predio rustico denominado "Costangó baga por outro nome Motamola" da cultura de coqueiros, avaliado em 2500 rupias; Direito a 1/4 do predio denominado "Gotongo" da cultura de arroz avaliado em 500 rupias; Predio rustico denominado 'Costongo ou Motamola" da ultura de coqueiros avaliado por 1000 rupias; todos tres sitos em Curpem; Predio rustico denominado "Curagor pondeês bandi vangana giraeta" da cultura de arroz, avaliado por 1600 rupias; Predio rustico denominado "Colizavorte bagaeta" da cultura de coqueiros avaliado por 1600 rupias; 1/2 do predio rustico denominado "Vaingona colagoracodil mola" da cultura de palmeiras e outras arvores, avaliado por 2000 rupias; Predio rustico denominado "Choulabando" da cultura de coqueiros sito em Mulem avaliado por 50 rupias; Predio rustico denominado "Valado de palmeiras" da cultura de coqueiros sito em Parodá, avaliado por 50 rupias; Todos descritos na conservatoria do registo predial desta comarca respectivamente sob os numeros 10291 a fls. 164 do livro B 29; 7700 a fls. 56 v. do livro B. 23; 12084 a fls 67 v. do livro B 34; 9896 a fls. 164 do livro B 28; 9897 a fls. 164 v. do livro B 28 13565 a fls. 14 do livro B. 38; 11519 a fls. 181 v. do livro B 32; e 11520 a fls. 182 do livro B 32, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Xexi Neique Curadó, de Cuncolim como cessionario, promove contra Vamona Rogunata Sinai Narcornim e sua mulher Radabai, de Curpem. O arrematante pagarà a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem de depositar seu preço dentro de tres dias, sob pena de lei. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 24 de Julho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O 1 ° substituto do juiz de direito

M. Rebelo

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vai á praça para venda em hasta publica á porta do Tribunal desta comarca no dia 16 do seguinte mez de Agosto pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação o predio rustico da semeadura de arroz e cultura de coqueiros denominado "Godcomoló" que é 1.a adição do predio de igual nome sito em Godcomoló de Poinguinim e cultivado tambem de arvores frutiferas, discrito na conservatoria do Registo Predial desta comarca sob o n ° 3549 a fls. 76 v. do L. B 12, constando porem do averbamento á mesma descrição que este predio e o predio que segue o n ° 3550 formando um só é o mesmo que já foi descrito na dita conservatoria sob o n ° 628 a fls. 224 do Livro B n ° 4 avaliado em 8000 rupias, e nele existem duas casas de morada penhorado nos autos civeis de execução hipotecaria que Sri Math Camalanata Tirta Sri Pad Vader Suamim de Portogale, de Poinguinim promove a Rama Pundolica Naique, sua mulher, de Godcomoló de Canacona e outros. O arrematante pagará a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro e as despezas da praça alem de depositar o seu preço tudo no praso legal. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros pára deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. Para os mesmos fins são tambem citados os representantes dos credores falecidos Visnum Santú Baló, casado proprietario de Sadolcem de Poinguinim, a cujo favor e a favor dos outros pesa uma hipoteca no livro C. n ° 7 a fls. 94 v. sob a inscrição n ° 2085, registada em 7 de Agosto de 1901 constituida por Ori Vassú Naique e esposa Baguiroti, Locximona Vassú Naique e sua mulher Sorospoti Naiquina, Vassú Pundolica Naique e esposa Essodi, da mesma de Godcomoló, á segurança da quantia de seiscentas rupias (600:00:00), João Sertorio Aceipiades Ferrão, de Deussua, a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C n ° 12 a fls. 17 v. sob a inscrição n ° 4353 registada em 4 de Janeiro de 1913 á segurança da quantia de 360 rupias, proveniente de juros vencidos e não pagos de 4 anos desde 10 de Fevereiro de 1907 até igual data de 1911 regulados @ de 5% ao ano do capital de 1800 rupias assegurado pelas inscrições hipotecarias n ° s 1992 e 4352. Para ser público se expediu este. Quepem, 19 de Julho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA "REFORMA" ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló

NOVA-GOA

भारतवर्षीय

चरित्र-कोश

(मराठी)

उद्देश व महत्वः— वैदिक, पौराणिक, ऐतिहासिक आणि सांप्रदायिक वाङ्मयांतील आजपर्यंत माहीत असलेल्या सर्व महत्वाच्या भारतीय स्त्री-पुरुषांची व हिंदुस्थानशीं प्रत्यक्ष संबंध आलेल्या परकीय थोर व्यक्तींची संगतवार व एकत्र अशी माहिती मिळावी आणि सर्व विद्याकलादिकांच्या जिज्ञासूंना व अभ्यासकांना संदर्भग्रंथ ह्मणून उपयोगी पडावा ह्मणून हा 'चरित्रकोश' तयार करावयाचा आहे. यामुळें कोणाहि प्रसिद्ध व्यक्तीचें चरित्र समजण्याचें साधन उपलब्ध होईल आणि संशोधनाच्या दृष्टीनें उपलब्ध झालेली माहिती एकत्र पहावयास मिळेल.

रूपरेखा व कार्याची पद्धतिः-- या कोशाचे सामान्यतः तीन भाग होतील.

१ प्राचीन [वैदिक-पौराणिक]

२ ऐतिहासिक [१८१८ पर्यंत]

३ अर्वाचीन [१८१९ ते १९३०पर्यंत]

१ ल्या भागांत वेद, स्मृति, पुराणें वगैरे ग्रंथांतील व्यक्तींची माहिती येईल.

२ ऱ्या भागांत शिलालेख, ताम्रपट, समकालीन कागदपत्रें वगैरें सारख्या ऐतिहासिक साधनसामग्रींत अथवा विश्वसनीय अशा ऐतिहासिक ग्रंथांत ज्यांच्याबद्दल माहिती उपलब्ध होते अशा व्यक्तींचा समावेश होईल.

३ ऱ्या भागांत अर्वाचीन अशा कोणत्याहि क्षेत्रांतील थोरथोर व्यक्तींचा समावेश होईल.

चरित्रांत शक्य तो कालनिर्देश [सनांत], स्थलनिर्देश, चरित्रांतील महत्वाच्या गोष्टी, प्रसंग व अगदीं अल्प असें चरित्रावर प्रकाश पाडणारें विवरण येईल. मुख्य कटाक्ष माहिती देण्याकडे राहील. आधारभूत ग्रंथांचा जरूर तेथें उल्लेख करण्यांत येईल. तसेंच या कोशांत दिवंगत झालेल्या लोकांचीच माहिती दिली जाईल. कोणत्याहि क्षेत्रांत वैशिष्ट्य पावलेल्या व्यक्तीच्या चरित्राचा या कोशांत समावेश होणार असल्यामुळें कोणत्याहि विषयाची माहिती मिळविणारांना या कोशाचा फार उपयोग होणार आहे.

सांपत्तिक योजना— या कार्याला सुमारें २५ हजार रुपये लागतील. हें मंडळ प्रायव्हेट लिमिटेड कंपनीच्या स्वरूपाचें राहील यांत ५० पेक्षां जास्त भागीदार असणार नाहींत. या भागीदारांच्या मालकीचें हें मंडळ राहील. ५०० रुपये एकदम अगर ५ हप्तांनीं १ वर्षांत देणारांस भागीदार समजण्यात येईल. भागीदार होतांना अभिवचन पत्रिका व तीबरोबर रुपये १०० द्यावे लागतील. कोशाचे कामाची संपादकीय व सांपत्तिक अशी सर्व जबाबदारी या मंडळावर राहील. याचे २ चिटणीस राहतील. व ते मंडळाच्या वतीनें सर्व कामें करतील. १०० रुपये अगर त्याहून अधिक परंतु ५०० रु. हून कमी रक्कम देणारांस 'ठेवीदार' असें समजण्यांत येईल. सदर रक्कम ५ वर्षांनीं परत मिळेल व तोंपर्यंत त्या रकमेवर ५ टक्केप्रमाणें व्याज मिळेल; भागीदारांस जो शेंकडा फायदा मिळेल त्याच्या १/४ इतका शेंकडा फायदा ठेवीदारांना मिळेल. चरित्र-कोशाची एकूण पानें सुमारें दोन हजार होतील. ५ रु. देऊन आगाऊ ग्राहक होणारांस या कोशाचा प्रत्येक भाग पाऊणपट किंमतीस मिळेल.

संपादकीय योजनाः—चरित्र कोशाचें काम योग्य रीतीनें व पूर्णत्वानें व्हावें ह्मणून कालाचे वेगवेगळे विभाग करून त्या कालाचा विशेष अभ्यास केलेल्या सद्‌गृहस्थांकडे त्या भागाचें संपादकत्व देण्यांत येणार आहे. आतांपर्यंत पुढील मंडळींनीं नमूद केलेल्या कालविभागांचें संपादकत्व स्वीकारिलें आहे.

१ श्री. द. वि. आपटे, बी. ए.,— मराठ्यांचा काल

२ श्री. वि. ना. कुंभारे, एम. ए.,—मुसलमानाचा काल.

३ श्री. प. म. लिमये, एम. ए.,—इंग्रजांचा काल

४ श्री. रा. वि. ओतुरकर, एम. ए.– पेशव्यांचा काल.

५ श्री. रा. दा. देसाई, बी. ए.– मराठी वाङ्मय.

६ श्री. श्री. रा. पारसनीस, एम. ए.– मराठी वाङ्मय.

७ श्री. सिद्धेश्वर शास्त्री चित्राव, विद्यानिधि– वेद व पुराणें.

८ श्री. वा. वा. अतीतकर, बी. ए,– आधुनिक ब्रिटीश काल.

आणखी वेगवेगळ्या विद्वानाकडे पत्रव्यवहार चालू आहे. त्यांची संमति मिळाल्यावर अधिकहि मंडळींचा या यादींत समावेश केला जाईल. निरनिराळ्या विद्वानांचा सल्लाहि वेळोवेळीं घेण्यांत येईल व तज्ज्ञांशीं वादग्रस्त प्रश्नांसंबंधीं चर्चा करून त्यांचा निर्णय करण्यांत येईल.

मुदत— कामाच्या सुरवातीपासून ३ वर्षांत हें सर्व काम पुरें होईल अशी अटकळ आहे. पुस्तकांची विक्री वगैरे करण्यास आणखी दोन वर्षें घेऊन हा सर्व व्यवहार एकंदर ५ वर्षांत पुरा करावा अशी योजना आहे. शक्य तों दर वर्षास १ भाग प्रसिद्ध करावा असा मानस आहे.

विनंति—तरी सर्व साहित्यप्रेमी, मराठी भाषाभिमानी, इतिहासप्रेमी व शिक्षणाभिमानी अशा सर्व मंडळींनीं या कार्यास शक्य त्या मार्गानें हातभार लावावा व हें काम पार पडण्याचें श्रेय घ्यावें अशी त्यांस नम्र विनंति आहे.

सिद्धेश्वरशास्त्री चित्राव
वा. वा. अतीतकर
चिटणीस, भारतवर्षीय 'चरित्र-कोश' मंडळ

वर्तमानसार

—मोरज येथील सरस्वती मंदिर या शाळेस श्री मोरजाई देवीच्या खजिन्यांतून वार्षिक १०० रुपयांची कायमची मदत देण्याचा ठराव कोमिसांवाच्या पंचानीं आणि सर्व ग्रामस्थ मंडळीनें ता २ जुलै १९२९ रोजीं पास केला. त्या ठरावास पोर्तुगीज सरकारची रीतसर मंजुरी मिळण्यासाठीं तो तिकडे पाठविण्यांत आला आहे. तो लवकरच मंजूर होऊन येईल. ही व्यवस्था घडवून आणण्याकरितां व ठराव एकमतानें पास करून घेण्याच्या बाबतींत या महालाचे माजी मामलेदारसाहेब श्री. भास्करराव प्रतापराव सरदेसाई ह्यांनीं फार परिश्रम केले, या गोष्टीचा कृतज्ञतेनें उलेख केला पाहिजे. त्याचप्रमाणें कोमुनिदादच्या उत्पन्नांतून वार्षिक ८० रु. सदरहू शाळेस मिळण्याची व्यवस्था ते करून ठेवणार होते. परंतु सरकारच्या नवीन योजनेनुसार त्यांना मामलेदारीची जागा अनपेक्षित रीतीनें सोडावी लागल्याकारणानें ती व्यवस्था घडून येणेची राहिली. येथें ता. २३ जुलै रोजीं श्री. रा. रा. भास्करराव प्रतापराव सरदेसाई ह्यांना निरोप देण्याकरितां सभा झाली. सभेस हिंदु व ख्रिश्चन मिळून ४०० मंडळी जमली होती. प्रथम ब्यांडच्या वाद्यघोषांत मामलेदार साहेबांची मिरवणूक निघाली. नंतर श्रीमोरजाई देवीच्या देवालयांत सभा जमली. मामलेदार साहेबांनीं आपली दीड वर्षांची कारकीर्द पेडणें महालच्या रयतेचें हितसाधन करण्यांत खर्च केली याबद्दल कृतज्ञतापूर्वक सर्वांनीं त्यांचे आभार मानिले. सभेंत ४।५ वक्त्यांचीं भाषणें झालीं. शेवटीं उत्तरादाखल मामलेदारसाहेबांनीं दोन शब्द सांगितले. ते ह्मणाले, "माझ्या दीड वर्षाच्या कामगिरीबद्दल तुह्मीं माझा गौरव केला आहे. पण त्यांत माझ्या कर्तव्यापेक्षां जास्त कांहीं मीं केलें नाहीं. प्रस्तुत प्रसंगीं मला सहानुभूति दाखविल्याबद्दल मी तुमचा आभारी आहें. शेवटीं प्रेमभावाची स्मृति ह्मणून मोरजींतील मंडळीनें त्यांना ४ पौंड अर्पण केले. निरोप देतेवेळीं मामलेदार साहेबांचा कंठ दाटून आला व सर्वांची हृदयें भरून आलीं. असें गो. रा पत्की, सेक्रेटरी विद्याप्रसारक समाज हे कळवितात.

—गोभक्त गोविंद विनायक बरवे यांकडून पुढील ह्मणीची भेट भारतास आली आहे:- जेथें गायत्रीचा वास। त्याचा पांडुरंग दास ॥ (बालक रामदास किंकर) आत्मा नारायण सर्वांघटीं आहे। पशू मध्यें काय कळों नये॥ (श्रीतुकाराम) गाईशीं विकाल सुखाशी मुकाल। द्रव्यरूपें घ्याल नरक हातीं ॥ [बालक रामदास किंकर] निर्लोभ करितां गायीची सेवा। त्यासी माझी प्राप्ति उद्धवा ॥ [नाथ भागवत] आपत्काळी गोरक्षण। करी तो मज पढियंता जाण ॥ [नाथ भागवत] भूतदया गाईपशूतें पाळावें। मुखीं उच्चारावें रामनाम ॥ (श्रीएकनाथ) हिंदुधर्माचें भूषण। गाय तुळशी वृंदावन ॥ (बालक रामदास किंकर) गाय कसावासी देती। त्याच्या संसाराची माती ॥ [बालक रामदास किंकर]. ह्या ह्मणी स्फूर्तिदायक असून, गोमातेविषयीं निस्सीम प्रेम उत्पन्न करणाऱ्या आहेत, हें कोणीहि कबूल करील. अशा भावनोद्दीपक ह्मणींचा प्रसार करण्यासाठीं गो. बरवे अविश्रांत झटत असल्याबद्दल आह्मीं त्यांचें अंतःकरणपूर्वक अभिनंदन करितों.

— येत्या २६ तारखेला नवे गव्हर्नर ज. क्राव्हैरे लोपीस हे आपल्या लव्याजम्यासह मुर्गांव येथें पोंचतील, असें कळतें.

संघार्थं जाहीर विज्ञप्ति.

येथील मुष्टिफंड संस्थेनें चालविलेल्या 'श्रीमहालक्ष्मी विद्यालय' या शाळेचा [शाळा नंबर २ चा-देवळांतील शाळेचा] 'माजी विद्यार्थी संघ' स्थापण्याचा समारंभ विद्वत्‌वर्य श्री. शिवा फट्टू पै आंगले यांच्या अध्यक्षतेखालीं ता. १९।८।२९ सोमवारीं संध्याकाळीं पांच वाजतां श्रीमहालक्ष्मीच्या सभामंटपांत करण्याचें योजिलें आहे. तरी आमच्या सर्व माजी विद्यार्थी बंधु-भगिनींनी अंतःकरणपूर्वक सक्रीय सहानुभूतीनें सहाय्य पुरवून मार्गदर्शक व्हावें व सफलेच्छ करावें.

हजर राहणें शक्य नसलेल्यांनीं अभिप्राय देणग्या वगैरे जें कांहीं पाठविणें असेल तें मुख्याध्यापक— श्रीमहालक्ष्मी विद्यालय, नवीन गोवें या पत्त्यावर पाठवावें.

नवीन-गोवें ता. १।८।२९.

विज्ञापक

वामन विश्वनाथ केणी, नारायणदास म. शेट गुजर, विनायक जिवाजी महात्मे, मधुकर रखलु राव देशपांडे, मर्तो बाबलो नाईक, यशवंत शि. पै आंगले, दयानंद बा. बांदोडकर, मनोहर बा. साखरदांडे, दामोदर वि. का. ह्मामाई, प्रभाकर म. शे. वागळे, पुरुषोत्तम वि. ना. पानवेलकर, गजानन कृ. शे. साखरदांडे, रघुवीर वि. प्रभु कोलवाळकर विठ्ठल रा. शंकरदास, बाळकृष्ण अ. प्रभु कोलवाळकर, अनंत लक्ष्मण महात्मे, रामदास गो. शेट गुजर, फट्टू बा. शे. कें. आगशीकर, रामचंद्र पांडुरंग कारापुरकर, नारायण बा. का. घाणेकर, प्रभाकर विनायक महात्मे उपेंद्र श्री. का. ह्मामाई, श्रीपाद शां. शे. साखरदांडे, श्रीपाद गो. शे. नेवरेंकर, अनंत ग. का. ह्मामाई, व्यंकटेश रा. शे. कुंकळ्येंकर, सदानंद बा. शे. शिरोडकर, सीताराम शां. सू. सरदेसाई.

[माजी विद्यार्थी बंधु]

te de Cortalim e ¿daí a razão de ter sido votada ás malvas?

Muito é de estimar, portanto, que venha a ser realidade a construção desta ponte que ligará Capital aos concelhos de Salsete, Canácona, Quepem e Sanguem e sobretudo Mormugão. O custo desta ponte poderá ser pago dentro de 20 anos por meio de imposto de portagem.

Outras pontes indispensaveis e urgentes são: uma sôbre o rio Mandovi unindo Capital ao Concelho de Bardez e uma outra, pequena, sobre o rio de Colvale, ligando este último Concelho ao de Pernem. O custo destas pontes tambem poderá ser pago por meio de igual imposto dentro de 10 anos talvez. Estas pontes não podem pesar sobre os cofres publicos. Será mister um emprestimo para a sua construção e este pode ser coberto dentro ou fóra. E far-se-há isto, só, quando o dinheiro existente no cofre do fundo do fomento e o que fôr apurado com a venda das propriedades do Estado, não forem bastantes para cobrir as respectivas despezas.

Somos pela venda daquelas propriedades, como a alvitramos mais de uma vez e nomeadamente no relatorio da acima aludida comissão, alvitre em virtude do qual foram já vendidas as propriedades de Longarbaga, Sencrale e Meias de Velim e Ambelim.

Finalmente, se o restante territorio de Gôa fosse atravessado por um caminho de ferro, *light railway* ou *Decanville*, ligando ao de Mormugão, podia Gôa entrar em franca prosperidade. Isso não é muito dificil de se fazer, se fôr entregue a construção do mesmo caminho a uma companhia com o previlegio de explora lo por um certo número de anos.

Muito estimaremos que as declarações do sr. General Craveiro Lopes se traduzam em actos.

J. J. da Cunha

E' QUANTO PODEMOS DIZER...

Há mezes, o *Bharat* publicara uma local sôbre o Secretario da Relação de Nova-Gôa. O *Anglo-lusitano*, interessante periodico que se publica em Bombaim, dedicou ao assunto da local um artigo de fundo, inserindo neste as acusações formuladas pelo *Bharat* contra aquele funcionario.

O artigo do nosso presado colega bombaense levou ao sr. Presidente do nosso venerando Tribunal da 2.a instancia a abrir um inquerito aos actos do acusado.

Aberto o inquerito, foi o processo com vista ao sr. dr. Procurador da Republica que promoveu que fôssem tomadas declarações ao director do *Bharat*, como conhecedor do assunto ventilado no semanario de Bombaim.

Prestadas as declarações pelo nosso director em 4 do mez passado, depois dum incidente ocorrido cuja narração não vem, hoje, ao caso, e examinados os dois processos desta comarca a que se referiam ás aludidas declarações, deu-se inicio á inquerição de testemunhas que, segundo nos consta, vão corroborando e justificando a acusação.

O inquerito está, pois, em marcha e não tardará muito que se dê por terminado—ocasião em que o *Bharat* publicará em folheto a historia conhecida e desconhecida do inquerito em objecto com todas as peripécias desenroladas durante o seu decurso.

E' quanto podemos dizer aos que nos perguntam sobre o estado do inquerito.

ECOS E CRITICA

EM VOLTA DE "PASSES"

A *India Portugueza*, de Nova-Gôa, referindo-se á nossa local *Um embroglio*, diz: —

"O *Bharat* de 1 de Agosto refere-se a um grande escandalo, a negociata de passes ou cedulas de imposto de emigração. Como é um facto gravissimo e tem o lado feio de defraudar o tesouro em milhares de rupias provenientes de um imposto de si odiento, esperamos que se fará toda a luz evitando assim para o futuro que o dinheiro dos suores dos emigrantes não tenha a aplicação que merece.

Aproveitando de ocasião tomariamos a liberdade de preguntar ao sr. Fiscal de Navegação Fluvial se cousa identica não se dará com os passes de paulo de passagem entre Pangim a Verem e Betim.

Havemos de voltar ao assunto."

Volte, ilustre colega, ao assunto, para que os competentes velvam a sua atenção á *negociata de passes*.

SALUS POPULI ...

E' digna de apoio a portaria do sr. Governador Geral, interino,—referente á remodelação do regulamento de meretrizes.

Torna-se mistér que se ponha cobro ás que exercem o seu vergonhoso oficio na Capital, nas vilas e nas cassabés, duma forma tão desaforada que clama aos céus. E', mesmo, conveniente que se lhes destinem, para residencia, bairros afastados das habitações de gente decente, devendo ser sujeitas a frequentes exames sanitarios as mesmas *femeas* de vida publica, para que se não propague um certo mal de que elas são *bôas condutoras*.

Salus populi...

LIMPEZA DA CAPITAL

Apoiamos *ab imo pectore* a acção conjunta da Camara Municipal das Ilhas, Administração deste Concelho e Comando de Policia do mesmo — posta ao serviço da limpeza da Capital do Estado.

A proposito lembraremos a conveniencia urgente da remoção de cavalariças existentes nas proximidades do Asilo de Indigencia e do Hospital Militár, bem como as que ficam no extremo das Fontainhas, no meio de povoação.

Todas as cavalariças da Capital devem ser transferidas para um bairro afastado de povoações como, por exemplo, no limite de S. Ignês.

A ONDA CRESCE ...

Já deixamos vêr que não nos agradou o alargamento dos quadros do pessoal das Administrações das Comunidades dos Concelhos das Ilhas e Bardez.

Tambem a *India Portuguesa*, da Capital, reprova o aumento do mesmo pessoal na local *Pelas Comunidades*, publicada na sua edição de 5 do corrente.

Pelos modos, a onda do descontentamento pelo alargamento em objecto vai crescendo.

UM BOM EMPREGADO

O sr. Farmaceutico Hori Camotim Mamai, pertencente á tradicional famalia de *Mamais* de Pangim, durante o tempo em que esteve exercendo aqui o cargo de chefe da Estação Telegrafo-postal, demonstrou ser um funcionario urbano, inteligente, trabalhador e honesto, confirmando assim o bom conceito que merecidamente desfrutaram aqueles dos membros de sua conhecida casa, que se dedicaram ás funcções publicas e oficiais.

Não é, porem, porisso só, que o *Bharat* lhe dispensa o presente elogio. Há mais. E' que o sr. Hori Camotim seguiu aqui o simpatico sistema de trabalhar, ainda, fóra das horas regulamentares, sem remuneração alguma, accedendo, a todo o tempo, ás exigencias publicas, dependentes do seu cargo—para o que nem todos têm paciencia.

E quem, como o sr. Camotim, trabalha de borla em beneficio publico, conquista o direito de ser elogiado pela imprensa de que o *Bharat* é um dos modestos membros.

ANO 14. N. 19
QUINTA-FEIRA 8 DE AGOSTO DE 1929

ASSINATURA
cada ano tres rupias

.RECTOR E PROPRIETARIO
. P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

COMPOSICAO E IMPRESSAO
IP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक १९
गुरुवार ता. ८ आगष्ट सन १९२९

वर्गणीचे दर
खालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
द्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोव

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

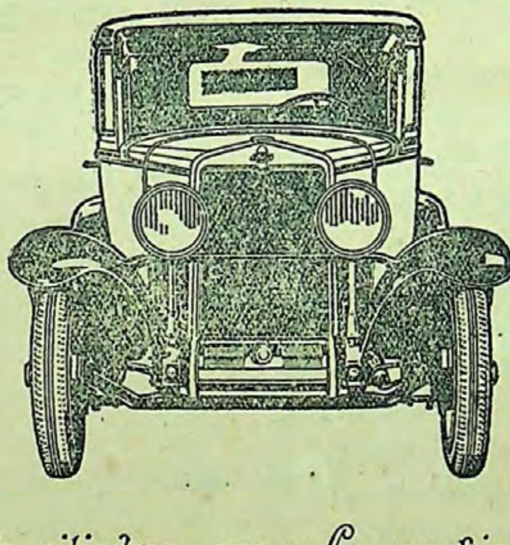

É o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao só pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincr
MARGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 19 de 8 de Agosto de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de Direito da Comorca de Quepem, e cartorio do escrivão do 2° oficio, Carapurcar, vae a praça para venda em hasta publica á porta do tribunal, desta comarca, no dia 23 do corrente mez de Agosto, pelas 10 horas, pela terceira vez, e por qualquer preço, o direito a quarta parte da varzea de semeadura de arroz denominado duas quartas partes de meio da copia de Talpansordo e Gotiacodia sordo tucdá, sito em Cola, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n° 3302 e penhorado nos autos civeis da execução por custas que o Ministerio Publico nesta comarca move a Vassudeva Subraia Sinai Navelcar de Assolnã apensos aos autos civeis da acção especial que o dito Vassudeva intentou contra Vitú Bicú Naique Bandari e su mulher Mogrem Naiquina ou Deulina de Mocodi e outros de Poingu:nim. O arrematante pagará a contribuição do registo por inteiro e as despezas da praça alem do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios. O que para ser publico se expediu este. Quepem 3 de Agosto de 1929

O escrivão do 2° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei. O 1° substo do Juiz de Direito
M. Rebelo

FABRICA DA IGREJA DE TILAMOLA

No dia 15 de Agosto proximo seguinte ás 10 horas, perante a comissão da dita Fabrica, na casa das sessões serão arrematados os predios, varzeas e casas de negocio, pertencentes á dita Fabrica, para um trienio. As condições serão patentes no acto de arrematação.

Tilamola 31 de Julho de 1929
O escrivão
João E. da P. Teodosio Pereira

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2° oficio Capurcar, correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação deste citando Pascoal Lourenço Coutinho, de Milian vadó de Cuncolim, e ora ausente na India Britanica, em parte incerta, para assistir a todos os termos até final do inventario ortanologico a que se procede por óbito da sua mulher Esperança Coutinho, que foi deCuncolim,sendo inventariante e cabeça de casal Saude Coutinho, da mesma, sem prejuizo do seu regular andamento. E para ser publico se expediu este.

Quepem, 27 de Julho de 1929
O escrivão do 2° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O primeiro substituto do juiz de direito
M. Rebelo

धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीट्यूट

वास्को डा गामा

वरील नावांची इंग्रजी शाळनुकतीच वास्को डा गामा येथें एका मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या पदविधरांच्या देखरेखेखालीं उघडण्यांत आली आहे. शाळेचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांना अगदीं आधुनिक पद्धतिनुसार मॅट्रीकच्या परीक्षेस तयार करणें हा असल्यामुळें तज्ञ व अनुभवी शिक्षकांचीच तींत नेमणूक केली आहे.

शाळेंतील सगळें शिक्षण मातृभाषेंतून दिलें जाईल. गोमंतकांतील बाकीच्या इंग्रजी शाळांप्रमाणें ह्या शाळेंत आठ इयत्तांची मॅट्रीक न करतां तीं सात इयत्तांचीच ठेविली आहे. आणखीं एक विशेष सोय ह्मणजे ह्या शाळेंत बाकीच लॅटीन, फ्रेंच, पोर्तुगीज मराठी वगैरे भाषांप्रमाणें हिंदूंची आवडती भाषा, संस्कृत ही "बोधभाषा" (second language) ह्मणून घेतां येते.

विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शिक्षणाबरोबरच नैतिक व शारीरिक शिक्षणाकडेहि भरपूर लक्ष दिलें जाईल.

तरी शिक्षणप्रेमी पालक आपलीं मुलें पाठवून शाळेस उदार आश्रय देतील अशी शाळेच्या चालकांस पूर्ण आशा आहे.

बाहेरगांवचे आणखीं ५।६ विद्यार्थी मिळाल्यास वसतीगृहहि स्थापण्यांत येईल.

विशेष माहितीसाठीं खालील पत्त्यावर लिहा अगर समक्ष भेटा:—

धि डायरेक्टर
धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीट्यूट
वास्को डा गामा

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री **पोर्तुगेज शिक्षक** भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या कारितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर-गोवा

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA--GOA

NOVA REMERSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conclin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

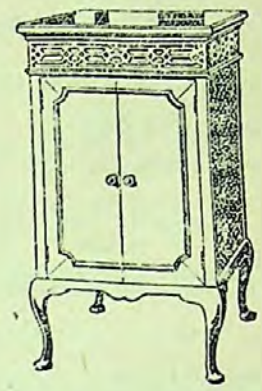

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Columbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

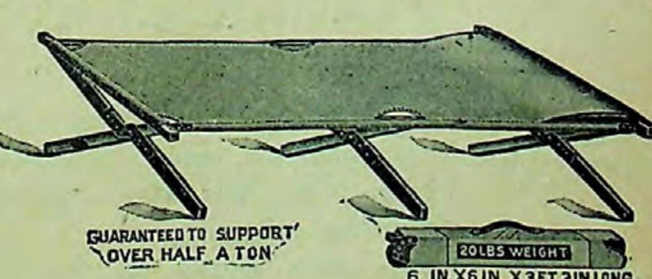

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार श्रावण शु॰ ४ थी शके १८५१

इतस्ततः

येथें महाराष्ट्र-साहित्य-संमेलन गोमांतकांत भरणार असल्याचें वर्तमान आतां सगळ्यांना अवगत झालेंच आहे. आणि आनंदाची गोष्ट ही कीं, संमेलन सर्व दृष्टीनीं यशस्वी होण्यासाठीं कांहीं गोमांतकीय साहित्यभक्त एव्हांपासूनच मोठ्या धडाडीनें परिश्रमत आहेत. पण संमेलन हें ' कांहीं गोमांतकीय साहित्यभक्तांचेंच ' नसून अखिल गोमांतकीय हिंदु जनतेचें असल्यानें, प्रत्येक हिंदूनें त्याच्या यशस्वितेप्रीत्यर्थ अंतःकरणपूर्वक झटणें हें त्यांचें पवित्र कर्तव्य होय. या कर्तव्यपालनाचे कामीं चालढकल उपयोगाची नाहीं. पक्ष–उपपक्ष, व्यक्तिद्वेष, मानापमानाचें 'गोवें' इत्याद्यनेक कार्यविध्वंसक भावनानां डोकें वर काढण्यास बिलकुल फुरसत देतां कामा नये. ' इतक्यांतच संमेलनास गोमांतकांत आमंत्रण देण्यांत चूक झाली निदान घाई तरी झाली ' असें समजणारे कित्येक समंजस व कार्यकर्ते लोक आमच्यांत आहेत, हें आम्हांस माहीत आहे. इतकेंच नव्हे, तर आमच्या विचारसरणीचाहि कल त्याच दिशेनें झुकत होता. परंतु, ज्याअर्थी आमच्यांतीलच कांहीं साहित्यप्रेमी पुढाऱ्यांच्या आमंत्रणानें, संमेलन गोमांतकांत भरण्याचें निश्चित झालें आहे, त्याअर्थी त्यांच्याच इभ्रतीसाठीं म्हणून नव्हे तर अखिल गोमांतकाच्या लौकिकासाठींहि मतवैचित्र्य व सर्व भेदभाव बाजूस सारून आम्हीं सर्वांनीं एकमेकांच्या हातांत हात घालून संमेलन निर्विघ्नपणें पार पडण्यास खुल्या दिलानें व उदार मनानें झटणें क्रमप्राप्त होय, अशी आतां आमची प्रामाणिक समजूत आहे. कारण आतां संमेलनाला व्यापक स्वरूप प्राप्त होणें अवश्य असल्यानें, संकुचित गोष्टी व क्षुद्र भावना दूर लाथाडल्या गेल्या पाहिजेत, हें अर्थात निर्विवाद होय. तात्पर्य, आम्हांस पूर्ण निश्चिति आहे कीं, अखिल गोमांतकीय हिंदु जनता संमेलनाच्या भरीव दणदणाटाप्रीत्यर्थ एकमतानेंच व आतांपासूनच श्रमणार आहे.

\+ * ×

हिंदु विद्यार्थ्यांनीं चालविलेली फटाकड्यांविरुद्ध मोहीम सांप्रतच्या सांपत्तिक अवनतीच्या माध्यानकाळांत किती उपयुक्त आहे, हें आज कोणास नव्यानें सांगावयास पाहिजे असें नाहीं. असल्या महत्वाच्या चळवळीनें एक अनावश्यक खर्चाची बाब समाजांतून नष्ट होण्याचा पायंडा चळवळीच्या पुरस्कर्त्यांनीं घातल्याबद्दल त्यांचे मानावे तेवढे उपकार थोडेच आहेत. पण केवळ शाद्बिक आभारप्रदर्शनानें उपरोक्त अभिनंदनीय मोहीम थोडीच यशस्वी होणार असून फटाकड्या केव्हांच विकत न घेण्याची सर्वांनीं भिष्मप्रतिज्ञा केल्यासच मात्र होणार आहे. प्रस्तुतच्या दैन्यवाण्या स्थितींत चैनबाजी काय कामाची ? घांसभर अन्नास जेथें मारामार तेथें फटाकड्यांच्या बारांना बहार कां ? सारांश फटाकड्या उडविण्याचा तो आमचा वैभवशाली काल मागें राहिला असून, प्रस्तुतचा काल तें गतवैभव परत कमावण्याचा असल्यानें फटाकड्यांच्या धुरानें उरावर बागडत असलेल्या निर्धनतेंत भर घालणें म्हणजे निवळ आत्मघातास प्रवृत्त होणें होय, यांत निखालस संशय नाहीं. म्हणून आमची सर्वांस विनंति की, मित्र हो फटाकड्यांपासून दूर व्हा ! फटाकड्यांनीं अंग तर पोळतेंच, वस्त्र तर जाळतेंच; पण खेरीज संपत्तिहि नष्ट होते, हें विसरूं नका व फटाकड्या कधींच उडवूं नका ।

* × *

भारत–मित्र व सहाय्यक रा. व्यंकटेश विनायक वैद्य यांच्याकडून 'गोमंतक विजय' नाटकाची भेट येवून बरेच दिवस झालें; पण भारतावरील खटले व हॉयकोर्टाचे मुख्य कारकून फिलांद्र यांच्या विरुद्ध सुरू असलेली चौकशी, या कामांत आम्हांस विशेष लक्ष्य घालावें लागल्यामुळे अभिप्रायास अर्थातच अवधि लागला, याबद्दल आम्हीं फार दिलगीर आहों. आज फक्त नाटकाची प्रत नजर केल्याबद्दल नाटककाराचे आभार मानून व अभिप्राय लवकरच प्रसिद्ध करण्याचें अभिवचन देऊन, श्री. वैद्य यांची रजा घेतों.

× * ×

सार्वजनिक कार्यांना लोकाश्रयाचा भरपूर आधार असल्याविना तीं यशस्वी होणें शक्य नसतें, हें कोणास सांगावयास पाहिजे असें नाहीं. पण दुःखाची गोष्ट कीं उपरोक्त तत्व आजच्या लोकांस समजत असलें तरी उमजत नाहीं. आणि अशानें एकाद्यानें हातांत घेतलेलें सार्वजनिक कार्य व्हावें तसें यशस्वी होत नाहीं–नव्हे कधीं कधीं तर तें मध्यंतरींच बेपत्ता होत असतें ! 'सार्वजनिक कार्यांना लोकाश्रयाचा अभाव' अशी जी असमाधानकारक व अवसानघातकी स्थिति आमच्यांत वसत आहे ती केव्हां नष्ट होईल परमेश्वर जाणे ! ती नष्ट होईपर्यंत कार्यकर्त्यांनां 'मानूल वहित्राटो'प्रमाणेंच सार्वजनिक कार्यांच्या यशस्वितेसाठीं पदरमोड सोसून अनेक अडचणीशीं धीरोदात्त वृत्तीनें लढावें लागेल, हें उघड होय. प्रस्तुत विचार सुचण्याचें कारण हें कीं, हायकोर्टाचे मुख्य कारकून फिलांद्र यांजविरुद्ध चालू असलेल्या चौकशीला लोकाश्रयाचा अभाव ! जनतेच्या कल्याणार्थ भारतानें सदरील अधिकाऱ्याच्या गैरवर्तनाबद्दल टीका केली ह्या सडेतोड टीकेच्या आधारावर चौकशीची इमारत उभारण्यात आली; पण चौकशीचें काम पूर्णपणें यशस्वी होण्यासाठीं लागणारें आर्थिक सहाय्य पुरविण्यास कोणीहि पुढें येत नाहीं ! अशानें सार्वजनिक कामें कशीं यशस्वी होतील ? त्यांतल्या त्यांत समाधानाची गोष्ट ही कीं, फिलांद्राविरुद्ध भारताकडून केले गेलेले आरोप आम्हीं स्वखर्चानें दिलेल्या पुराव्यांनीं बहुतेक सिद्ध झाले आहेत. परंतु आर्थिक मदत झाल्यास आणखीहि पुरावे सहज गोळा करतां आले असते व अजूनहि हें कार्य शक्य आहे. पण लक्ष्यांत कोण घेतो ? ' आपूण आपणांक व देव समस्तांक ' ह्या कोंकणी म्हणीनुरूप जो तो आपल्या संसारी व्यवसायांत गुंतून गेला असून, उल्लेखित सार्वजनिक कार्याला मदत करण्यास कोणालाच फुरसत सांपडत नाहीं. असो उपरिनिर्दिष्ट दुःस्थिति दूर होऊन, सार्वजनिक गोष्टींत विशेष लक्ष्य घालण्यांची सद्बुद्धि आमच्या लोकांना होवो, असी इच्छा करतों.

वार्ताविहार

—फोंडें येथें कोमांद मिलितार होईल असें म्हणतात.

—चालू महिन्यापासून पुणेंचें केसरीपत्र अर्धसाप्ताहिक झालें.

—सि. रोश दिनीज, माजी कामचलावू गव्हर्नर हे गेल्या रविवारीं पोर्तुगालला रवाना झाले.

—लो. टिळकांच्या मुंबई–चौपाटीवरील स्मारकासाठीं फंड गोळा होत आहे.

—म्हैसूर संस्थानांतील हुनसूर तालुक्यांतील एका खेडेगांवीं ता. २० रोजीं लिंगा नावांचा एक इसम मरण पावला. त्याला अंत्यविधीकरितां स्मशानांत नेण्यांत आलें. तेथें प्रेत पुरणार तोंच एक योगी आला आणि मयतास मीं जिवंत करितों असें म्हणूं लागला. मंडळीनीं त्या प्रेतास मोकळें केलें. नंतर तो योगी प्रेताजवळ जाऊन विचित्र हातवारे करूं लागला. सुमारें अर्ध्या तासानें प्रेत हालूं लागलें व थोड्याच वेळांत तो मेलेला इसम उठून बसला. नंतर कांहीं वेळानें स्मशानांतून घरीं चालत गेला. आणखी दोन दिवसांनीं पुन्हां दुसरा एक इसम मरण पावला. तेव्हां लोकांनीं त्या योग्याचा पुन्हां तपास केला परंतु त्याचा कोठेंच शोध लागला नाहीं.

—हिंदुस्थानांत कराची व दिल्ली यांच्या दरम्यान टपाल नेणाऱ्या विमानाचें दळणवळण या वर्षाच्या शेवटच्या तीन महिन्यात सुरू होणार आहे. कराची ते रंगून व कराची ते मुंबई या मार्गाला प्रथम सुरवात होणार आहे.

—लाहोरकटाच्या खटल्यांतील आरोपींना जबरदस्तीनें अन्न घालण्यांत येत आहे. छातीवर एक धटींगण बसवून दुसऱ्यांनीं हातपाय दाबून धरावयाचे व नळीनें तोंडांत अन्न कोंबावयाचें अशी त्यांची छळणूक चालली आहे. जतींद्रनाथ दास नांवाचा आरोपी तोंडानें अन्न घेईना म्हणून त्याच्या नाकावाटे अन्न घालण्यांत आलें. त्यामुळें याचा जीव घाबरा होऊन तो बेशुद्ध झाला व त्याच्या नाड्याहि बंद पडल्या !

—पणजी शहराची सफाई मोठ्या जोरांत चालू आहे.

—अनुविक्रय करणाऱ्या व्यापाऱ्यांना बंधनकारक असा एक दंडक करण्याचें सरकारनें ठरवलें आहे.

—म्हापसें येथें ' आ व्होज दा इंप्रेंस ' नांवाचें एक पोर्तुगीज साप्ताहिक लवकरच प्रसिद्ध होणार आहे.

—कुठ्ठाळच्या पुल बांधण्याचें निश्चित झाल्यामुळें, बोरी येथील पुलाचें काम सुरू होणार नाहीं असें म्हणतात.

—सि. रोश दिनीज यानां मडगांवच्या स्टेशनावर सन्मानपूर्वक निरोप देण्यांत आला.

—सि. दो. मिरांद नावांच्या गृहस्थाची मडगांवच्या न्यायमूर्तीचे जागीं नेमणूक झाली आहे.

—नवे गव्हर्नर जि. ज. क्राव्हैर लोबोस हे थेट मोर्मुगावला येणाऱ्या बोटीवर आज रोजीं मार्सेल येथें बसतील, असें प्रसिद्ध झालें आहे.

श्रावणी व गोरक्षण

श्रावणी हा वर्षांतील एक धार्मिक संस्कार असून त्रैवर्णिकांना त्याचें अत्यंत महत्व वाटतें. अलिकडे गाईचें दूध, तूप वगैरे वाढत्या गोवधामुळें दुर्मिळ होत असल्यानें दरसाल पुढच्या सालीं श्रावणीला पंचगव्य कसें मिळणार अशी पंचाईत पडते. पंचगव्याचें शुद्ध साहित्य मिळणें दिवसेंदिवस कठीण होत चाललें आहे. यासाठीं गाई वांचतील कशा याचा श्रावणी करणाऱ्या विद्वानांनीं –द्विजांनी– विचार वेळींच करणें जरूर आहे. यावर एकच उपाय म्हणजे आम्हीं जी मांसाहाराविरुद्ध 'खश्चन लोकांत पत्रकाच्या रूपानें चळवळ सुरू केली आहे तिला सहाय्य करणें हाच होय. श्रावणी निमित्त पुरोहितांना व्यक्तिशः दक्षिणा दिली जाते त्याबरोबरच प्रत्येकानें भावी श्रावणी शुद्ध साहित्यानें यथासांग सिद्धीस जावी म्हणून प्रत्येकीं निदान एक आणा जरी काढून आमच्याकडे पाठविला तरी बरीच मदत होण्यासारखी आहे. ज्यांच्याकडून अपरिहार्य कारणानें श्रावणी घडत नाहीं त्यांनीं त्याबद्दल दोन अथवा चार आणे पाठवून उपकार्य संपादावें अशी विनंति आहे. गोमांतकीय जनता ह्या विनंतिकडे सहृदयतेनें लक्ष्य देईल काय ?

गो. वि. बरवे
स्वयंसेवकगण संस्था
मार्मुगांव–हार्बर

ANO 14. N. 20
QUINTA-FEIRA 15 DE AGOSTO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
G. P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

COMPOSICAO E IMPRESSAO
BHARAT CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २०
गुरुवार ता. १५ आगष्ट सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
णद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कपें ग

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

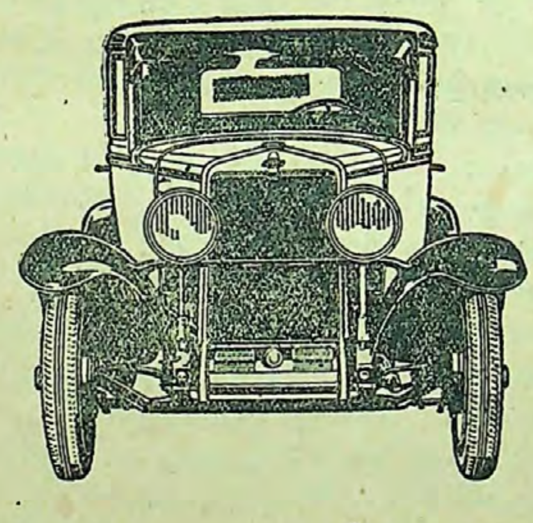

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diterença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOÀ

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

नवें दुकान ! नवें दुकान ! !

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रें, देवादिकांची जर्मनी व देशी कार्डें व राजा रविवर्म्यांचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रें माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रें स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

किंमत १-८-० } पोर्तुगेज-मराठी कोश { शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नावें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vai á praça para venda em hasta publica á porta do Tribunal desta comarca no dia 16 do seguinte mez de Agosto pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação o predio rustico da semeadura de arroz e cultura de coqueiros denominado "Godcomoló" que é 1.a adição do predio de igual nome sito em Godcomoló de Poinguinim e cultivado tambem de arvores frutiferas, discrito na conservatoria do Registo Predial desta comarca sob o n ° 3549 a fls. 76 v. do L. B 12, constando porem do averbamento á mesma descrição que este predio e o predio que segue o n ° 3550 formando um só é o mesmo que já foi descrito na dita conservatoria sob o n ° 628 a fls. 224 do Livro B n ° 4 avaliado em 8000 rupias, e nele existem duas casas de morada penhorado nos autos civeis de execução hipotecaria que Sri Math Camalanata Tirta Sri Pad Vader Suamim de Portogale, de Poinguinim promove a Rama Pundolica Naique, sua mulher, de Godcomoló de Canacona e outros. O arrematante pagará a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro e as despezas da praça alem de depositar o seu preço tudo no praso legal. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. Para os mesmos fins são tambem citados os representantes dos credores falecidos Visnum Santú Baló, casado proprietario de Sadolcem de Poinguinim, a cujo favor e a favor dos outros pesa uma hipoteca no livro C. n ° 7 a fls. 94 v. sob a inscrição n ° 2085, registada em 7 de Agosto de 1901 constituida por Ori Vassú Naique e esposa Baguiroti, Locximona Vassú Naique e sua mulher Sorospoti Naiquina, Vassú Pundolica Naique e esposa Esodi, da mesma de Godcomoló, á segurança da quantia de seiscentas rupias (600:00:00), João Sertorio Accipiades Ferrão, de Deussua, a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C n ° 12 a fls. 17 v. sob a inscrição n ° 4353 registada em 4 de Janeiro de 1913 á segurança da quantia de 360 rupias, proveniente de juros vencidos e não pagos de 4 anos desde 10 de Fevereiro de 1907 até igual data de 1911 regulados @ de 5% ao ano do capital de 1800 rupias assegurado pelas inscrições hipotecarias n ° s 1992 e 4352. Para ser público se expediu este. Quepem, 19 de Julho de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
R. Colaço (2 ° vez

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूड
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० ”
रिझर्व: २२.२००.०००$०० ”

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— } काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॉंगु बेंग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— } लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेथि, केलीमाच मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— } नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

ANO XIV Nº 20

Quinta-feira, 15 de Agosto de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
PHARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quepém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

ECOS E CRITICA

SEMPRE SE MANTENHA

Urge que em beneficio de crianças de todas as escolas primarias, incluindo as anexas á Escola Normal e a de Missano Amorim, se cumpra a disposição que estabelece o horario em dois periodos; pois se tem provado muito anti-higienico e incómodo o que está em vigor—e que é feito dum só periodo.

E' sabido de todos- ainda dos senhores pedagogos e das senhoras apologistas de *advonam-pêz*- que cá na India, climatericamente diversa de Portugal, vigorou, sempre, o horario de dois periodos, unico que se adapta, perfeitamente, ao nosso meio.

E o que está bem, convem que sempre se mantenha. Esperamos, porisso, que será restabelecido o anterior horario de dois periodos.

E VA' PARA JAGRA!

No numero dos artigos alimenticios de primeira necessidade do nosso povo figura, tambem, como se sabe, a jagra.

A' má hora, porém, a nossa burocracia, animada pelo apoio conselheiral, elevou a nove reis a taxa aduaneira de seis reis que pesava sôbre cada arratel daquele artigo.

¿Qual o resultado dessa elevação tributaria? Aumento da produção de jagra no pais?

Nada, pela palavra, nada. Cultura de canas não se intensificou; o proprio canavial de celebre *Potem* que, segundo então correu, déra lugar a elevação do imposto sobre a jagra, rendeu a sua *doce alma* ao Creador.

O feito, porêm, ficou, dando só margem á adulteração do referido artigo. A manobra consiste no seguinte. Compram-se oito arrateis de jagra *podre e inservivel* por doze tangas. Mistura-se este producto avariado com uma arroba de assucar cujo preço maximo nunca pode exceder a tres rupias e doze tangas. A mistura que se vende com o pomposo nome de jagra, vem a pesar uma arroba e oito arrateis e a custar cinco rupias, calculando-se o valor do trabalho da mistura em oito tangas.

Está-se a vêr, portanto, que o falsificador, deduzida a despesa de falsificação, que é de cinco rupias, ganha sobre cada *manobra* e sobre o excesso de oito arrateis nada menos que *uma rupia e quatro tangas*!

Como vêm, a elevação tributaria de jagra não aumentou a produção deste artigo. O que fez, é levar o negociante a impingir ao consumidor um produto adulterado que tendo o rotulo de jagra, ninguem sabe o que seja!

Que o Pais agradeça aos de *Potem* que o obrigaram a saborear uma coisa que só de jagra tem o nome.

E vá *para jagra*!

VAI PEGANDO A MODA...

Duma carta:-

"V. sabe já que foi prorogado o prazo por mais 6 mezes para concluir a sindicancia á Administração das Comunidades de Bardez e não vejo no seu jornal reparo algum. Nem o seu colaborador dr. Custodio G. Pereira abre o bico sobre o assunto.

Em Bardez todos estão dormindo. O sr. dr. Pascoal João Gomes, se não estivesse burocratisado, teria protestado. Está, porêm, ora, ele ocupado em

AS RECLAMACOES DOS PORTUGUESES

Ao Exmo Ministro dos N. Estrangeiros

Nota-se, desde a grande guerra, um incessante desejo, uma febre de acumular fortunas. O dinheiro tem sido a preocupação de todos os momentos. Pensa se mais em amontoar oiro do que trabalhar conscienciosamente para o engrandecimento da Nação, que devia ser o pensamento constante de cada um dos filhos que formam a nacionalidade portuguesa.

No estrangeiro, onde os consules e os vice consules, tão galhardamente nomeados e tão generosamente pagos para tratar dos interesses dos cidadãos portugueses, residentes em terras alhêas, pouco se importam de satisfazer ás justas reclamações dos seus jurisdicionados que demasiado confiam nessas autoridades nacionais.

Antigamente, quando o governo português não tinha espalhadas as autoridades consulares no estrangeiro, designadamente na Africa Oriental, os cidadãos indo-portugueses tinham os seus Institutos e Clubs que tratavam de quaisquer reclamações dos seus socios. Estas associações gosavam de certa consideração perante os governos locais estrangeiros.

Desde que, porêm, foram estabelecidos o Consulado Géral da Africa Oriental e os vice-consulados em cada um dos portos daquela região estrangeira, cessou a actividade daquelas Instituições e Associações dos cidadãos indo-portugueses em seu detrimento, pois nenhuma delas pode apresentar actualmente as reclamações directamente aos governos estrangeiros senão por intermedio das autoridades consulares.

A criação desses consulado e vice-consulados tem sido, pelo contrario, um empecilho aos nossos patricios para conseguirem a satisfação das suas justas reclamações pelo governo estrangeiro, naturalmente, porque não são tratados os seus interesses como o deviam ser, com aquele empenho com que eles tratam dos seus no tocante ás percentagens dos emolumentos nos passaportes, registo etc.

Neste particular, o seu zelo excede a tudo quanto se possa imaginar e porisso mesmo na Colónia de Kenia a questão de passaportes tomou um aspecto belicoso. Eram de um lado as autoridades consulares e doutro a inteira Colonia Goêsa que, desgostosa, reclamava perante o sr. Ministro dos Negocios Estrangeiros, contra os seus desmandos tendo prevalecido o tão falado prestigio de autoridade. E a tal ponto se azedaram os animos que um dos vice consules num arranco do seu poderio arrastava um dos seus jurisdicionados ao tribunal daquela localidade e todos sabem o epilogo dessa vexatoria questão.

Bordamos estas considerações para que as autoridades superiores da Metropole conheçam a negligencia com que foram tratadas pelas autoridades consulares da Africa Oriental as reclamações dos indo-portugueses sobre o reembolso da importancia de 11.50.963 rupias ou 9271 contos, pouco mais ou menos, devida pelo então governo alemão de

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
ह्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार श्रावण शु० १० मी शके १८५१

इतस्ततः

हिंदुधर्मीयांची संख्या परधर्मीयांच्या ग्रनिमी व कावेबाज आक्रमणानीं आटत जाऊं लागल्यानें, ह्या अनर्थकारक आक्रमणाचें कार्य लुलें व निष्फळ बनविण्यासाठीं हिंदु धर्मीय नेत्यानीं शुद्धी–संघटणेचा रामबाण उपाय अमलांत आणला. शुद्धी–संघटनेमुळें हिंदुसमाजांत तेजाचें वारें खेळूं लागलें. परधर्मीयांच्या तडाख्यांची त्याला बेपर्वा वाटूं लागली व त्यांच्या हलकट हल्लयांनीं आटत जात असलेल्या हिंदुधर्मीयांच्या संख्येला आळा पडून, उलट ती दिवसेंदिवस फुगूं लागली. पण हिंदूंचा होत असलेला हा धार्मिक उद्धार पाहून खिस्ती मिशनरी व मुससलमान मौलवी यांच्या पोटांत दुखूं लागलें. त्यांना शुद्धीकार्यकर्त्यांचा हेवा वाटूं लागला. शुद्धीप्रवर्तकानां खावूं कीं गिळूं असें त्यांना वाटावयास लागून, त्यानीं हिंदूंविरुद्ध हत्त्यांची मोहीम सुरू केली. स्वामी श्रद्धानंदाचा अमानुषपणें वध केला. राजपालाला निजधामास पाठविलें. ठिकठिकाणीं कल्पित कुरापतीनीं दंगे उपस्थित करून हिंदूंस नामोहरम करण्याचा चंग बांधला. शुद्धीपुढाऱ्यांना धमकीचीं पत्रें येऊं लागलीं. एवंच, शुद्धीकार्याला प्रमुखत्वानें मुसलमानांकडून अनेक विघ्नें उत्पन्न होऊं लागलीं.

* × *

ह्याचें ताजें प्रत्यंतर ह्मणजे शुद्धीकार्यामुळें गोमांतकाला वंदनीय झालेले श्रीधर्मभास्कर विनायक महाराज मसूरकर, मसूर–ब्रह्मचर्याश्रमाचे अधिपति यांचें शिष्य ब्रह्मचारी आनंदमूर्ति यानां कोणा एका मुसलमानांकडून आलेलें खालील धमकीचें पत्र होयः–

मुंबई २–२९

तुम वर्धा जिल्हामें शुद्धी करनेका प्रारंभ किया है ऐसा हमनें सुना है याद रखो तुमको थोडे दिन मे काट दालोगा मै तुमको जलदी उप्पर भेजनेका विचार किया है खुदा हेखेगी.

तुमारा
मुसलमान.

To
आंनदमूर्ती.
ब्रह्मचारी–आश्रम
मसूर
Via पूणा.

Masur	Badnera
del 7 A.M.	3 Aug
5 Aug 29 sata	11-30
(पोष्टाचे छाप.)	(पोष्टाचे छाप)

यावरून शुद्धीकार्यकर्त्यांचें जीवित किती संकष्टमय असतें, याची स्पष्ट कल्पना होईल. प्रस्तुत पत्रासारख्या वाम मार्गानीं भयाचें व धकीचें वातावरण निर्माण केल्याबद्दल आह्मीं आततायी व धर्मवेड्या मुसमानाचा धिःकार करितों. या कामीं आह्मांला सूज्ञ मुसलमानांचा पूर्ण पाठिंबा आहे, अशी आमची प्रामाणिक समजूत आहे. बाकी, मसूर–ब्रह्मचर्याश्रमाचे चालक मुसलमानांच्या धमक्यांची पर्वा न बाळगतां, आजपर्यंत व्यक्त केलेल्या तेजस्वी धडाडीनेंच यापुढेंहि आपलें शुद्धीकार्य अविश्रांत चालू ठेवतील, अशी आह्मांस निश्चिति आहे.

* + *

“गोमांतकीयांनों, मदत करा” या मथळ्याखालीं पुढील आशयाचें गोरक्षणांत एक लिखाण प्रसिद्ध झालें आहे. “श्रीगोवर्धन संस्थेतर्फे गोमांतक प्रांतांत गो. गोविंद विनायक बर्वे हे गोवध प्रतिबंधार्थ जागृतिकार्य करीत असतात. एकट्या गोवा प्रांतांत दरसाल १५ ते १७ हजार गायींची हत्या होत असते. ही हत्या थांबविण्याच्या कार्याला साह्य करणें हें धर्मदृष्ट्या प्रत्येक हिंदूचें आणि आर्थिक दृष्ट्या देशांतील प्रत्येक रहिवाशाचें कर्तव्य होय. अशी स्थिति असतां केवळ निःस्वार्थीपणानें आणि गोवधबंदीच्या तळमळीनें कार्य करणाऱ्या गो. बर्वे यांच्यासारख्या प्रचारकाला गोमांतकीयांकडून दरमहा अवघे ८० रु. चें देखील साह्य मिळूं नये हें आश्चर्य होय ! गो. बर्वे यांनीं गोवधाचें समूळ उच्चाटन करण्यासाठीं मांसाहार निषेधाची चळवळ लोकांत पत्रकें वांटून चालविली आहे. ती परिणामकारक होते असा अनुभव आहे, आणि त्यांच्या स्थितींत तेवढीच चळवळ त्यांना शक्य आहे. एक पत्रक काढावयाचें ह्मणजे त्याला वाटण्याचा वगैरे सर्व खर्च लक्षांत घेतां ८० रु. सुमारें खर्च येतो; पण दुर्दैवाची गोष्ट अशी कीं, ही एवढी अल्पस्वल्प रक्कम दोन दोन महिन्यांतहि जमूं शकत नाहीं. आणि प्रत्येक पत्रक तर दर महिन्यास निघावयास पाहिजे असतें. गोमांतकीयांना यावर आमचा उघडा सवाल असा कीं ‘तुह्मी ही चळवळ साह्य करून जिवंत ठेवणार कीं मरूं देणार ? गोरक्षण तुह्मांस हवें कीं नको ? हवें असल्यास साह्याचे कामीं उदासीनता काय कामाची ? विशेषतः गोमांतकांत ह्या चळवळीसाठीं गोळा होणाऱ्या रकमेपैकीं ३/४ पेक्षां अधिक रक्कम गोमांतकांतच खर्च होते, आणि तिचा हिशेब गो. बर्वे यांजकडे केव्हांहि मिळूं शकतो यावरून तर सर्व गोमांतकीय बंधूंचा या जागृतिकार्यावर अधिक विश्वास बसायास पाहिजे. मग गोवाप्रांताची जनता यापुढें तरी हरप्रकारांनीं गो. बर्वे यांच्या, जागृतिकार्याला गोवधबंदीच्या प्रयत्नाला मदत करणार ना ? गोमांतक उदार आहे अशी आमची कल्पना आहे. ही कल्पना गो. बर्वे यांना यथोचित साह्य करून तेथील जनता खरी ठरवील अशी आशा आहे.” या लिखाणांतील याचनेनुसार अखिल हिंदु लोक श्री. बर्वे याना मदत पाठवितील अशी आशा आहे. श्री. गो. बर्वे याना फिरतीवर निघण्यास त्याच्या स्वतःच्या धंद्यामुळें फुरसत नसल्यानें, परभारेंच त्यांच्याकडे मदत रवाना होणें इष्ट आहे, हें आश्रयदात्यानीं विसरूं नये अशी आमची विनंति आहे.

स्वराज्य–सुखाचा–स्वर्ग

ले.— निरीक्षक

‘पेटके वास्ते’ पायाशुद्ध प्रयत्न करण्याऐवजीं जेव्हां एकादा पोटाळ पुरुष पापाला पोटाशीं कवटाळतो, तेव्हां तो मनुष्य माणसुकींतून मुक्त झाला—माणुसकीला मुकला, असें मानण्यास हरकत नाहीं. स्वतंत्र समाजांपेक्षां परसत्तेनें आत्मसात केलेल्या समाजांतच सदरीलसारखीं माणुसकीला मुकलेलीं माणसें ज्यास्त मोठ्या प्रमाणानें पैदा होत असतात. पोटाळ पुरुषाच्या पापी प्रवृतीचें पृथःकरण केल्यास दोन मनोविकृति आढळून येतात —स्वार्थलोलुपता व भ्याडपणा. आणि अशा या विवेकभ्रष्ट व्यक्तींचा–स्वार्थी व भ्याड माणसांचा–परसत्तेकडून बळजबरीनें बडेजाव बाळगला जात असल्यानें, निर्धनतेनें निर्लज्यलेले व नेभळतेनें नरमलेले नर सहजच त्या पोटाळ पुरुषांचा पंथ पत्करतात व इतेरजनांचें इष्ट इच्छिण्याऐवजीं स्वतःचा स्वार्थ साधून स्व–राष्ट्राला दुःशांत लोटीत असतात !

निष्कांचनता ही जशी स्वार्थलोलुपतेची जरठ जननी आहे तशी स्वाभिमानशून्यता ही भ्याडपणाची ममताळू माता होय. पोटाळ पुरुषांची संतापजन्य सांथ संपूर्णतेनें संपण्यास अर्थात त्या दोघींहि मस्तवाल व ‘मवाली’ माता मातीस मिळवल्या गेल्या पाहिजेत, हें उघड होय. निष्कांचनतेचा नरक नष्ट होऊन सु–संपन्नतेचा सूर्य तळपूं लागला व भेसूर भ्याड वृत्ति भग्न होऊन वीरत्व वावरूं लागलें ह्मणजे राष्ट्रीय मोक्षाचीं द्वारें सताड उघडीं होऊं लागतील यांत संशय नाहीं.

दरिद्री देशाचें दैन्य दूरावण्यास द्रव्योत्पादन उद्योगांचा उपक्रम उपयोगात आणणें अवश्य आहे. ‘उद्योगाच्या घरीं। ऋद्धि सिद्धि पाणी भरी’ या ह्मणींतील तत्व निष्कांचन राष्ट्राला तारक होय. राष्ट्रांतील एकूण एक घटक उद्योग–प्रवण झाला ह्मणजे दारिद्याला दुप्पट दमानें दूर व्हावें लागेल व खुषीच्या सक्तीनें जरी नसलें तरी सक्तीच्या खुषीनें स्वतःची सत्ता सुसंपन्नतेच्या स्वाधीन करणें तिला भाग होईल.

सु–संपन्नतेचें साम्राज्य सुरू झालें ह्मणजे नेकड भ्याडता भयभीत होऊन भरमसाट पळूं लागेल. वीरवृत्तीचे तेजस्वी तारे राष्ट्रीय नभोमंडळात चकाकीनें चमकूं लागतील. जिकडे तिकडे स्वावलंबनाची संघटनपूर्वक संभावना होऊं लागेल व स्वदेश वैभवसंपन्नतेचें शिखर गांठूं शकेल.

मग पोटाळ पुरुषांची पापी प्रवृत्ति प्राणास मुकेल. चटसॉर चहाडखोर चहाडांची चर्पटपंजरी चटदिशीं सोडून राष्ट्रोन्नतीला हातभार लावतील. स्वार्थासाठीं स्वबांधवांच्या हिताच्या अग्नींत पोळी भाजण्यास सोकावलेल्या ‘सेवकां’ची सांथ आपोआप नष्ट होईल. तात्पर्य, दारिद्य व भ्याडपणा नष्ट होण्यास, उद्योगाची कास धरणें जरूर आहे. आणि उद्योगानें राष्ट्र सुसंपन्न झालें ह्मणजे त्यांत स्वावलंबनाचें वारें खेळूं लागून तें वैभवशिखर आक्रमूं शकेल, हें उघड होय.

श्रीरामदास विद्यालय, खोर्ली

सदर विद्यालय ह्मापसें [खोर्ली] येथें स्थापन होऊन ३ वर्षे होत आलीं. या विद्यालयांत ७०–७५ विद्यार्थी शिक्षणाचा लाभ घेत आहेत. या विद्यालयाचें वार्षिक परीक्षण यंदा श्री. गदाधर प्रभाकर काकतकर मुख्याध्यापक शा. प्र. मं. शाळा ह्मापसें, यांनीं मे महिन्यांत केलें व ता. ७–८–२९ रोजीं श्री. प्रो. पुरुषोत्तमराव आ. तेलंग यांच्या अध्यक्षत्वाखालीं वार्षिक समारंभ व बक्षिससमारंभ मोठ्या थाटांत पार पडला. प्रारंभीं ईशस्तवन झाल्यावर संस्थेचे कार्यवाह श्री. भगवंत नारायण लांजेकर यांनीं नियोजित अध्यक्षांची ओळख करून देऊन अध्यक्षस्थान सुशोभित करण्यास विनंति केली. नंतर अध्यक्ष स्थानापन्न झाल्यावर प्रसंगाला साजेशी श्री. नारायणराव गोवेंकर, बोरकर, इत्यादि वक्त्यांची भाषणें झालीं. व शेवटीं अध्यक्षांचें स्फूर्तिदायक भाषण होऊन हा कार्यक्रम पुरा झाला असें एक संस्थेचे घटक कळवितात.

खुलासा.

ता. ५–८–२९ रोजच्या ‘हिंदु’वर गोपाळ महादेव नाडकर्णी यानीं ‘ युवकसंघा ’ संबंधीं भलतीच तक्रार विनाकारण उपस्थित केली आहे. माझी संमति न घेतां व मी सहीसुद्धा न देता माझें नांव प्रसिद्ध केलें आहे. हिंदूच्या (वर्ष ६ वें अं. १०] अंकांत “बालचमूसंबंधीं विचार करणें आहे ” अशा अर्थाची नोटीस दिली होती त्यावेळीं मी कांहीं कारणास्तव बाहेरगांवीं असल्यानुळें मला हजर रहातां आलें नाहीं. परंतु बालचमूचें “ युवक संघांत ” झालेल्या रूपांतराला माझी पूर्ण मान्यता आहे. ‘युवकसंघ’ हा कायदेशीरपणें स्थापन झालेला आहे. यांत मुळींच संशय नाहीं.

श्रीयुत गोपाळ महादेव नाडकर्णी यांनीं, माझ्याशीं असलेल्या परिचयाचा असा दुरूपयोग केल्याबद्दल मला फार खंती वाटते. त्यांना हा खुलासा प्रसिद्ध केल्यामुळें कदाचित वाईट वाटण्याचा संभव आहे. एका व्यक्तीच्या हितापेक्षा संस्थेच्याच हिताला अधिक जपलें पाहिजे हा शास्त्रमार्ग असल्यानें मी हा खुलासा प्रसिद्ध करीत आहें.

आ. नम्र
रामचंद्र विष्णु मोरडेकर
सभासद–मडगांव गोवा.

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA--GOA

NOVA REMERSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conclin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA-GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

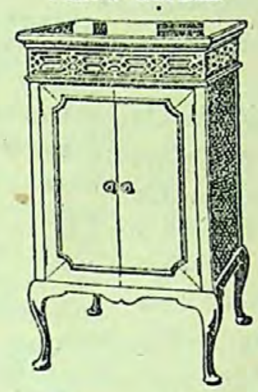

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Colùmbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

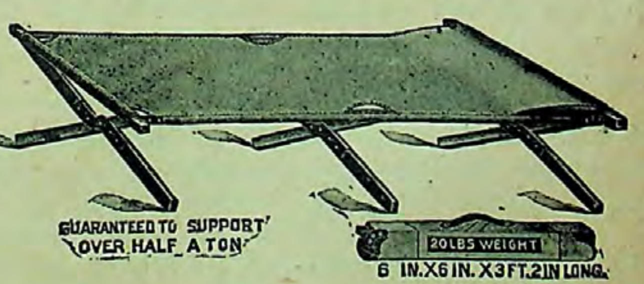

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

fundar em Mapuçá um Club recreativo. Já se vê, livre de ocupação da Administração do Concelho, pretende agora dançar na velhice, porque, naturalmente, acha que todo o tempo é tempo...."

N. da R.— Pelos modos, vai pegando a moda de prorogação de prasos para sindicancias !

UMA LIMPEZA A VALER !

Consta-nos que campêa infrene o jogo de azar, mesmo ás barbas do Quartel Policial de Margão. Um jogo que assume as proporções dum escandalo. Uma coisa que repugna á moral social.

¿Será verdade o que nos informam? Se o é, urge que os senhores competentes que se acham empenhados em sanear materialmente aquela vila, dignem-se, tambem, de limpa-la, moralmente.

Limpeza, senhores! E uma limpeza a valer !

AOS COMPETENTES

Ha quem nos queixe de que o chefe de zona florestal de Colem tem cometido varias irregularidades em prejuiso das matas do Estado e dos terceiros.

Como fiscal dos interesses do Pais, o *Bharat* solicita dos competentes necessarias averiguações que deitem luz sobre o assunto da queixa.

E' para o bem do acusado. E' para o bem do Paiz.

"O MELHOR SERVIÇO"

Escreve-nos o sr. Luiz da Costa:—

"No seu jornal da semana passada, v. escreve acerca de um inquerito aberto aos actos do Secretario da Relação de Nova-Gôa. Foi para mim uma novidade, pois não leio o *Anglo Lusitano*.

Mas ¿porque é que se fez ha tanto tempo segredo deste facto? E ¿porque é que o ilustre Presidente da Relação que, creio, deseja sanear a Secretaria de sua superintendencia não abre uma sindicancia aos actos gerais daquele funcionario que está gemendo sob o peso dumas tremendas acusações, como aquela que o *Bharat* lhe fizera, relativa a dinheiros indevidamente recebidos dos pleiteantes?

Dar-es-salaam sob garantia de cédulas de igual valor, fornecidas áqueles nossos conterraneos em substituição do oiro e prata que deles arrecadara—cédulas que hoje não valem mais que *Scraps of paper*—frase de que os alemães abusaram em tempo de guerra com respeito aos tratados internacionais.

Os cidadãos indo-portugueses que ficaram obrigados a trocar, sob a lei marcial, o oiro e prata que possuiam, por cédulas, fizeram as suas reclamações a cuja confecção presidiram enormes trabalhos e custo da comunidade goesa e remetidas ao Consul Geral de Zanzibar que, ou não lhes deu andamento, ou se lhes deu, sumiram-se elas em algum escaninho da Secretaria do Ministerio dos Negocios Estrangeiros.

Novas cópias das reclamações foram extraidas e entregues a outro Consul Geral pessoalmente e decorreu mais de um ano, sem que se saiba seu paradeiro.

E' para o que servem as autoridades consulares: para nunca se importarem das reclamações dos seus jurisdicionados. São muitas as promessas e as palavras leva-as o vento. Se ha gente que mais fala são as autoridades consulares portuguesas mas quanto ás obras — *nicles* !

Ultimamente, os indo-portugueses de Dar-es-Salaam tiveram um magno comicio sobre essa questão vexatoria das suas reclamações e estamos á espera dos detalhes que prometeram mandar-nos na proxima mala para continuarmos a tratar do assunto com mais minudencia, porque os emigrantes mourejando lá fóra, longe da sua terra natal, nos merecem toda a consideração e carinho.

Por todas estas razões e porque esta questão não se pode tratar sómente nos jornais, lhes indicamos a necessidade deles constituirem um ou mais procuradores em Lisbôa a fim de tratar das suas reclamações no Ministerio dos N. Estrangeiros, já que o Consul não se importa delas.

J. J. da Cunha

V. deixe do tal folheto que pretende publicar e ponha, desde já, os pontos nos i i, com o que terá prestado ao publico o melhor serviço."

N. da R. – Tomaremos em devida consideração o pedido do nosso ilustre correspondente.

NEGOCIATA DE PASSES

...Sr. Director de *O Bharat*

Li no *Bharat* e na *India Portuguesa* referencias ao *negocio de passes*. Afigura-se-me ser este assunto tão escuro como o outro de se arrecadar APARENTEMENTE do exportador uma tanga sobre cada cesto de mangas a ser carregado no vapor de Bombaim.

Eu disse *de se arrecadar aparentemente*, porque REALMENTE tal carregamento se faz por dois poiçãs, constando que os restantes dois poiçás vão enriquecer um certo felizardo...

Mas voltando á negociata de passes entendo que convem desencantar o autor dessa negociata e os que nela andam envolvidos—não vá alguem supôr que cá na India é permitido ludibriar o Estado, impunemente.

Queira, pois, sr. Director, clamar, clamar e clamar contra o escandalo, até que se faça luz sobre êle.

Pangim, 9 de Agosto de 1929.

De V. etc.

Francisco Rebelo

N. da R.—Foi o *Bharat* que deu o sinal de alarme sobre a negociata de passes e, custe o que custar, envidará todos os seus esforços no sentido de ver introduzida a moralidade no assunto da venda dos mesmos passes. Tenha o sr. Rebelo certeza absoluta disso.

CRONICA DE BARDEZ

Recebemos, á última hora, uma *Cronica de Bardez* versando sobre o extranho facto de se pretender dotar o Liceu Municipal daquele concelho com um edificio construido a expensas das comunidades do mesmo concelho.

O cronista borda sobre o assunto considerações sensatas, demonstrando exuberantemente a sem—razão do gasto imposto áquelas corporações—e terno bode expiatorio—para um estabelecimento cuja existencia anda a pelicitar, de há muito, por falta de razoavel frequencia.

Na edição seguinte de *O Bharat* terá, pois, o leitor ensejo de lêr a referida *Crónica* que não poude ser publicada hoje, como o desejavamos, por falta de espaço.

E' DE ESPERAR ...

A tal jagra adulterada é prejudicial á saude publica. E' conductora de miasmas pestelenciais—segundo se diz.

Urge, porisso, que as autoridades sanitarias examinem o mesmo artigo *Made in Gôa* e coibam a sua venda no caso de se provar que, de facto, é antihigienico.

Não somos contra a liberdade de comercio. Mas o que não podemos consentir, é que, sob esse titulo, se venda no mercado um produto falsificado que, se satisfaz á ganancia do falsificador, traz graves prejuizos ao consumidor.

E' de esperar, pois, que os senhores competentes se deêm ao trabalho de evitar que se incentive uma falsificação prejudicial ao consumidor e aos proprios creditos do comerciante.

NO BRAZIL

No Brazil fala-se a lingua de Camões. Brazil é republica. E' habitado mais pelos extrangeiros do que pelos portugueses cujo numero não excede a dois milhões e vinte e cinco mil.

A população extrangeira que mais predomina é a italiana, pois existem aí cinco e meio milhões de italianos, seguindo-se-lhes, depois, hespanhoes, alemães, turcos, japonezes e austriacos.

Todos estes povos, a despeito da diversidade de suas religiões e origens, tomam parte preponderante na politica brazileira, com uma harmonia que muito os honra e muito os dignifica.

E é nessa harmonia que reside o crescente engrandecimento do Brazil, *antigo prolongamento de Portugal*.

BOA OPORTUNIDADE

Há para venda: artigos de ofecina mecanica, lete, motor de petrolio, limador e outras maquinas etc. Os que pretendam comprar dirijam-se a *Jeraldina de Vas e Silva*, viuva de *Jaime de Silva*, Abaixo de Ponte Linhares.

NOVA-GOA.

अज्ञान कीं आत्मघातकीपणा ?

[लिहून आलेला मजकूर]

महाशय, पोटांत एकदां मळमळ सुरु झाली ह्मणजे ती ओकारी येऊन गेल्याशिवाय कधींच शांत होत नसते; त्याचप्रमाणें गेल्या दिवसांत आमच्या समाजांतील सुशिक्षित व प्रतिष्ठित मानल्या गेलेल्या कांहीं व्यक्तींकडून जो विपरीत व आत्मघातकी प्रकार घडून आल्याचें माझ्या वाचनांत व ऐकिवांत आलें, त्यामुळें माझ्या अंतःकरणांत उठलेली खळबळ पत्रद्वारें जाहीर केल्याखेरीज माझें समाधान होणार नाहीं. घडलेला प्रकार आपणाव माहीत असलाच पाहिजे. त्यासंबंधीं आपल्या भारतपत्रांत, हिंदुंत किंवा पणजीच्या प्रकाशपत्रांत चुकून एक अक्षरसुद्धां आलें नाहीं याबद्दल मात्र मला माझ्या मित्रमंडळीसह फार फार आश्चर्य वाटलें. असो.

जो प्रकार माझ्या मनांत खळबळ अथवा कालवाकालव होण्यास कारण झाला तो आपल्याच गावांत गेल्या ता. १ रोजीं जाहीररीत्या घडून आला. एका मावळत्या बड्या अधिकाऱ्यास मानपत्र देण्याचा तो समारंभ होता. या मानपत्रदानाच्या योग्यायोग्यतेच्या विवेचनेंत मी पडूं इच्छित नाहीं, कारण त्या बड्या अधिकाऱ्यापासून मी फार दूर आहें. त्या समारंभाची आमंत्रण पत्रिका, ह्मापशेच्या ताबेलियांच कचेरींत मला वाचावयास मिळाली. तींत नियोजित समारंभाच्या गणेश पूजनासाठीं गांवच्या ख्रिस्ती देवळांत मिसाची ह्मणजे प्रार्थनेची, योजना करून त्या पहिल्या धार्मिक कार्यक्रमासहि उपस्थित होण्यास सर्वांस विनंति केली होती. परंतु, खेदाचीच नव्हे तर अत्यंत दुःखाची गोष्ट जी माझ्या पाहण्यांत आली ती ही कीं, त्या ख्रिस्ती देवळांतील मिसास येण्यास आमंत्रण देणाऱ्या पांच यजमान गृहस्थांत तिघे हिंदु होते. ते गृहस्थ हिंदु होते हें विधान करण्याचें धार्ष्ट्य फक्त त्यांच्या नांवावरून मी करितों. हे गृहस्थ माझ्या परिचयाचे नसले तरी नावांवरून ओळखीचे आहेत. त्यांपैकीं श्री. जिऊ फळ देसाई हे केपेंच्या मुनिसिपालिटीचे अध्यक्ष व सरकारी वकिलाच्या बदली काम करणारे आहेत. पोर्तुगेज हिंदुस्थानांत मराठी शिक्षणाची जरूर नाहीं अशा अर्थाची तार सरकारास करणारे हेच गृहस्थ असावेत अशी माझी कल्पना आहे.

दुसरे गृहस्थ श्री जयवंत व. मळकर्णेकर हे आपल्या पत्रांत कधीं कधीं झळकतात. तेथील बालसमाजाच्या साप्ताहिक व्याख्यानमालेंत ते प्रमुखत्वानें भाग घेतात. प्रागतिक संघाचे ते जागरूक अभिमानी असल्याचें मीं अनेक वेळां ऐकिलें आहे. तिसरे गृहस्थ झटले ह्मणजे श्री. बाबु शि. प्र. देसाई हे तर आज दुसऱ्यांदां नवीन काबिजादीतर्फे कायदेमंडळाच्या बदली सभासदाचे जागीं विराजीत आहेत. अशा या सुशिक्षित, विचारवंत व प्रतिष्ठित गृहस्थानीं एका मानपत्रदानसमारंभांत ख्रिस्ती मिसाची योजना करावी व त्या मिसास स्वतःच्या सहीनें आमंत्रण द्यावें हें खरोखर त्यांच्या आत्मघातकीपणाचें किंवा निदान अज्ञानाचें द्योतक आहे. ख्रिस्ती देवळांतून होणाऱ्या प्रार्थनेच्या शेवटीं 'सांतिस्मा'कडे को तीअघोर मागणी केली जाते यांचें ज्ञान जर या शिष्टानीं करून घतलें असतें तर, आपल्या पायांवर धोंडा घालून घेण्याचें महापातक त्यानीं कधींच केलें नसतें असें मला अद्यापहि वाटतें. आतां ही अशी अघोर मागणी कोणती ह्मणाल तर ती अशीः

"ख्रिस्ती धर्माचें वर्धन होवो व
इतर धर्म लयास जावोत ! "

कोणत्याहि धर्माच्या माणसास स्वतःच्या धर्माचें वर्धन होवो अशी मागणी करण्याचा हक्क आहे व तें साहजिकच आहे. पण ह्मणून दुसऱ्यांच्या धर्माचें अहित चिंतणें व त्यापुढें जाऊन देवाजवळ तशी अनिष्ट मागणी करणें कधींच क्षम्य होणार नाहीं. असें जरी असलें तरी ख्रिस्ती देवळांत ख्रिस्ती लोकानीं चालविलेल्या प्रार्थनेंत कोणतीहि अन्याय्य व दुसऱ्या धर्मास उपमर्दकारक मागणी असली ह्मणून त्यांच्या तोंडास खीळ घालण्याचें आज तरी कोणी योजणार नाहीं. तथापि ख्रिस्ती लोकांच्या या मागणीस ख्रिस्ती धर्मीय नसलेल्या इतर धर्मियानीं आपण होऊन आपल्या खर्चानें हातभार लावून, भाग घेऊन मान्यता देणें हें मात्र विपरीत आहे ! असे विपरीत प्रकार घडवून आणणारे हे गृहस्थ आपल्याच तोंडानें, आपल्याच पैशानें व आपल्याच मनानें स्वतःस प्रिय असणाऱ्या हिंदुधर्माचा नायनाट व्हावा व त्याच्या जागीं ख्रिस्ती धर्माचा बडिवार वाढावा असें जाणून बुजून घडवून आणतील हें संभवनीय वाटणार नाहीं. घडला प्रकार नकळत झाला कीं जाणून झाला याचा खुलासा त्यानींच करावा. व तो करण्याचें उत्तरदायित्व त्यांजवरच आहे. कारण त्यानीं घडवून आणलेला समारंभ केवळ त्यांच्या स्वतःच्या पैशानीं झालेला नाहीं तर तो अनेकांकडून वसूल झालेल्या पैशानीं झाला आहे. त्यांत ख्रिस्ती लोक आहेत तसेंच हिंदुहि असावेत; किंबहुना हिंदुच अधीक असतील. ज्या हिंदूंनीं त्या समारंभास वर्गणीरूपानें मदत केली त्या बिचाऱ्यांस काय ठाऊक कीं, हे आपले पैसे ख्रिस्ती देवळांत प्रार्थना करण्यास खर्च होऊन तींत हिंदुधर्माचा नायनाट व्हावा अशी मागणी होईल ? भले गृहस्थ वर्गणी मागतात ह्मणून दिली व तिचें श्रेय 'स्वतःच्या धर्माचा लय व्हावा' अशा मागणीच्या रूपानें मिळालें हें ऐकून त्या हिंदु वर्गणीदारांस फार खेद, दुःख व पश्चाताप होईल हें सांगावयास नको. हिंदुनां, यापुढें कोणत्याहि असल्या समारंभास वर्गणी देतानां आधीं कार्यक्रम पाहा व तो विचारपूर्वक पसंत करूनच आपलें औदार्य दाखवा. भिडेनें व मुर्वतीनें फसलां तर शेवटीं जें घडूं नये तें घडून पदरांत आत्मघातकीपणाचें श्रेय पडेल.

उन्नति कीं अधोगति ?

फोंडें महालांतील शिरवडें हा एक गांव आहे. येथील पूर्वीची सामाजिक किंवा धार्मिक व्यवस्था फार चांगली होती. ह्मणूनच कीं काय नकळे 'सर्व गात्रेषु शिरः प्रधानः' या न्यायें त्यास 'शिरवडें' असें नामाभिधान पडलें असावें ! पण आजला त्यास पाहून " शिः, रंड " येतें अशी त्याची आज उत्पत्ति लावण्यांत येते. पूर्वींची व्यवस्था नाहीं ती नाहींच, पण आजचीहि व्यवस्था तेथें दृष्टीस पडत नाहीं. इतर गांवीं जी व्यवस्था दृष्टीस पडते, ती सुद्धां येथें दृगोचर होत नाहीं. अशी त्याची स्थिति कां व्हावी, हें समजत नाहीं.

येथील चातुर्वर्ण्यांतील मुख्य गांवकार देसाई, कुळकर्ण्यादि वर्ण सुशिक्षित असून, जमिनदार आहे व इतर वर्गहि उद्योग व्यापार करणारा असून, शेतीभाती करणारा आहे. ग्रामसंस्था मोठ्यापैकीं आहे. दोन चांगलीं देवालयेंहि आहेत. गांव औरस चौरस मोठा असून, हिंदु व ख्रिश्चन यांचीं वस्ती बरीच आहे.

अशी गांवची रचना असून व्यवस्था मात्र बरोबर नाहीं. " Depois do pão, é necessaria a instrução [ह्मणजे अन्नाच्या खालोखाल शिक्षणाची जरूरी आहे] असें जें पोर्तुगेज रिपब्लिकचे माजी अध्यक्ष दो. आन्तोन जुझे दा आल्मैद यानें ह्मटलें आहे, त्या शिक्षणाची येथें सोय नाहीं. तूर्त शिक्षणाची येथें दैनावस्थाच आहे. मराठीचें शिक्षण डळमळीतच असून सरकारी पोर्तुगीज शिक्षण तर तूर्त येथें शाळागृहाच्या अभावीं गारखें झालेलें आहे. इंग्रजी तर नाहींच. सार्वजनिक वाचनालयाचीहि सोय नाहीं. कोण ही शोचनीय अवस्था !

जें दृष्य शिक्षणाच्या बाबतींत दिसून येतें, तेंच इतर बाबतींतहि दिसून येते ! ज्युन्त लोकाल असून गांवच्या रस्त्यांचीं नटि सोय नाहीं. ग्रामसंस्था साधारण मोठ्यांपैकीं असूनहि तिच्याकडून शैक्षणिक वगैरे किंवा शतकी (बांधकाम) वगैरे बाबतींत कांहींच होऊं शकत नाहीं. हिंदु ग्राम देवालयांची स्थितिहि अनुकंपनीय अशीच आहे. परग्रामस्थ हिंदु महाजनीय देवालय किंवा ख्रिस्ती चर्च चांगल्या स्थितींत असतां, गांवचीं हिंदु देवालयें मात्र अवनत—मोडकळ्या स्थितीस कां पोंचावी ?

हें प्रगतीचें पाऊल कीं अधिगतीचें पाऊल ? ज्या गांवांत प्रथमच अस्पृश्योद्धार होतो व अस्पृश्यांस देवळें (मोडकीं ?) खुलीं करण्यांत येतील, असें आश्वासन देण्यांत येतें व प्रगतीचें पाहिलें पाऊल पडतें, असें 'हिंदु' पत्र ह्मणतें; ज्या गांवचे पुढारी ख्रिश्चन गावडे लोकांस हिंदुधर्मांत घेण्याची खटपट करितात; जे गोमांतकीय हिंदुसभेचे (शाखेचे नव्हेत) सभासद आहेत व जे साहित्यसेवक व सरस्वतिभक्त ह्मणवितात; ज्या गावांत थाटाचें सरस्वतिपूजन व व्याख्यानें होतात आणि जेथें महिलासंमेलन भरतें, त्या गावांत वरील प्रकार असावा काय ? व ही आश्चर्याची व खेदाची गोष्ट नव्हे काय ? !

गावांत कर्ते मनुष्य असतानां वरीलसारखा प्रकार होणें हें दुःखास्पद नव्हे काय ? सरकारनें प्रो. प्राथमिक शिक्षणाची शाळा दिली असतां, ती केवळ शाळा गृहाच्या अभावीं बंद होणें, ही शरमेची गोष्ट आहे ! सरकारनें पो. प्रा. शिक्षणाची शाळा द्यावी व गांवच्या लोकांनीं शाळागृह द्यावें, असा प्रथमचाच ठराव असल्यामुळें, शाळागृहाच्या अभावीं पो. प्रा. शिक्षणाची शाळा बंद करण्यांत सरकारचा दोष नसून, गांवच्याच लोकांचा [ग्रामस्थांचा] त्यांत दोष आहे ! आज पो. प्रा. शिक्षण घेऊं पहाणाऱ्या मुलांस परगावीं त्या शिक्षणार्थ जावें लागत असून, सर्वांसच परगांवीं सोय नसल्यानें, कांहींकांस लहान वयांत स्वगांवांतून दूर परगांवीं दररोज (एखादी सांज सकाळ सुद्धां) ये जा करावी लागत आहे, ही दुःखाची गोष्ट नव्हे काय ? ही गोष्ट खोटी नसून सत्य आहे !

पो. प्रा. शाळागृहाकरितां ग्रामसंस्थेंतील कांहीं रक्कम कर्त्या लोकांपैकीं एकाकडे असल्याचें कळून येतें; पण तिचा विनियोग मात्र शाळागृहाच्या कामीं न होतां ती तशीच त्याजपाशीं असल्याचें समजतें. अशा योगानें गांवची उन्नति किंवा प्रगति होईल काय ? सरकारकडून एखादी सवलत मिळणें आधींच कठीण—दुर्लभ; तशांत ती मिळाल्यास पचनीं पडण्याचें नशीब नाहीं ! खऱ्या सार्वजनिक कामाकडे लक्ष पुरविणारे विरळाच ! त्याच्या नावांवर पाहिजे तसा हैदोस घातला ह्मणून तीं कार्यें होत नसतात. खासगी हित प्रत्येक जण साधीत असतो; पण सार्वजनिक हित खरा जनपदहितकर्ता असतो तोच करितो. अशा मनुष्यांत आणखी लक्ष्मी सरस्वतीचा वास असला ह्मणजे मग सोळा आणेच काम होतें. पण असें होण्यास सुदैव पाहिजे. असा योग केव्हां येईल तोच सुदिन समजावयाचा ! शिरवडेंवासी त्याप्रीत्यर्थ खटपट करतील काय ? शिरवडेंवासियांचें सुदैव परमेश्वर केव्हां उदयास आणील बरें ?

शिरवडें ग्रामाभिमानी
एक प्रवासी शिरोडकर

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 20 de de 15 Agosto de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação deste citando Pascoal Lourenço Coutinho, de Milianvadó de Cuncolim, e ora ausente na India Britanica, em parte incerta, para assistir a todos os termos até final do inventario ortanologico a que se procede por óbito da sua mulher Esperança Coutinho, que foi de Cuncolim, sendo inventariante e cabeça de casal Saude Coutinho, da mesma, sem prejuizo do seu regular andamento. E para ser publico se expediu este.

Quepem, 27 de Julho de 1929

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O primeiro substituto do juiz de direito

M. Rebelo

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, vão á praça para vendem hasta pública em Sanvordem no dia 23 do corrente mez ás 17 horas pela terceira vez e pelo preço que a praça dér, um automovel da marca M. C. registada sob o n ° 107; — e á porta do Tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no referido dia ás 10 horas, pela terceira vez e pelo preço que a praça der os seguintes moveis e imoveis;—Um automovel da marca "Ford" registada sob o n ° 293; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gãotona-Gorbata ou moroca" em que existe casa de morada social dos sanvordencares da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Sanvordem; Direito a 1/10 do predio denominado "Gadaibaga tucdó" da cultura da coqueiros e outras arvores sito em Sanvordem; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Cantor" inculto sito em Sanvordem; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Nomos-xirabando" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Bandonibando" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Xelcho ancovoril paté" da cultura de coqueiros sito em Sanvordem; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Camal-poiquim Boroda xir vulgo Gãocar-xir" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Curchorem; Direito a 1/300 do predio rustico denominado "Cormolem" da cultura de arroz sito em Curchorem; Direito a 1/40 do predio rustico denominado "Gorbata-Baboy Sinai, da cultura de mangueiras sito em Cacorá; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Saidem" da cultura de arroz sito em Cacorá; Direito a 1/30 do predio rustico denominado "Ambeaculna" da cultura de arroz tendo terreno inculto sito em Santona; Direito a 1/5 do predio rustico denoninado "Santona-ganticodil" da cultura de arroz coqueiros e outras arvores e tendo terreno inculto sito em Rumodem de Sanguem; Direito a 1/20 do predio rustico denominado "Nomoxi-maida" da cultura da arroz sito em Calem; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabaga tican poiquim vantopa dona" primeira adição da cultura de coqueiros sito em Comproy; Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Mirabaga tican poiquim vantopa dona" segunda adição denominado "Xir" da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Comproy, Direito a 1/5 do predio rustico denominado "Agor palsou poiquim" da cultura de arequeiras, coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Comproy; e direito a 1/40 do predio rustico denominado "Santeri adevoril agor" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas sito em Camarcunda; descritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 17214, 17215, 17219, 17220, 17221, 17222, 17225, 17226, 17229, 17230, 17231, 17232, 17233, 17234, 17235, 17236 e 17238 e penhorados nos autos civeis de execução que a Fazenda Nacional move a Ramachondra Ladú Sinai Narcornim, ex-recebedor de Fazenda do Conselho de Quepem. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça, alem do preço da mesma dentro de três dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Bruno de Figueiredo solteiro, proprietario de Loutolim, Visvonata Xamba Rau Valaulicar, casado proprietario de Sanguem Visnum Quenim Robolo, viuvo proprietario de Cuncolim, Tulxi Loccimem Bailadeira Solteira, proprietaria de Cacorá e Govinda Rama Xete Chiquelcar, casado, proprietario de Margão, estando a favor do dito Bruno registada uma hipoteca no livro C. seis a folhas cento vinte e quatro sob a inscrição n ° 1773 registada em 29 de Agosto de 1899 para a segurança da quantia de 4000 rupias, achando-se cedida a favor de Visvonata Xamba Rau Valaulicar, casado, proprietario de Sanguem a quantia de 550 rupias da copia de 1000 rupias constante da dita inscrição n ° 1763, a favor do dito Visnum Quenim Robolo se acha registada uma hipoteca no dito C sete a fls. 67 v. sob a inscrição n ° 2048 registada em 22 de Maio de 1901 á segurança da quantia de 1500 rupias. A favor da dita Tulxi se acha registada uma hipoteca no livro C. 4 a fls. 47 sob a inscrição n ° 887 registada em 27 de Abril de 1891 para a segurança da quantia de 1250 rupias achando-se cedida pela dita Tulxi a Auta Venctexa Xette Raicar por outro nome Anta Xette Raicar e Govinda Rama Xete Chiquelcar casados, proprietarios, de Margão o credito na importancia de 750 rupias da cópia de 1250 rupias. O que para ser público se expediu este. Quepem, 2 de Agosto de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei. O 1 ° substo do Juiz de Direito

M. Rebelo

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद

कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० ,,

रिझर्व: ३२.२००.०००$०० ,,

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, काँगु बेःग, कावींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. ह.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

ANO 14. N. 21
QUINTA-FEIRA 22 DE ACOSTO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

SICAO E IMPRESSAO
TI. CUSMANE-QUEPEM

Biblioteca Nacional
S. R.

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २१
गुरुवार ता. २२ आगष्ट सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गो

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestação, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar
MARGAO-GOA

नवें दुकान !   नवें दुकान ! !

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रें, देवादिकांचीं जर्मनी व देशी कार्डे व राजा रविवर्म्यांचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रें माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रें स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA "REFORMA" ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

किंमत १-८-० } **पोर्तुगेज–मराठी कोश** { शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नांवें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री } **पोर्तुगेज शिक्षक** { भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आम्हीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर—गोवा

धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट

वास्को डा गामा

वरील नावांची इंग्रजी शाळनुकतीच वास्को डा गामा येथें एका मुंबई युनिव्हर्सिटीच्या पदवीधरांच्या देखरेखेखालीं उघडण्यांत आली आहे. शाळेचा मुख्य उद्देश विद्यार्थ्यांना अगदी आधुनिक पद्धतिनुसार मॅट्रीकच्या परीक्षेस तयार करणें हा असल्यामुळें तज्ञ व अनुभवी शिक्षकांचीच तींत नेमणूक केली आहे.

शाळेंतील सगळें शिक्षण मातृभाषेंतून दिलें जाईल. गोमंतकांतील बाकीच्या इंग्रजी शाळांप्रमाणें ह्या शाळेंत आठ इयत्तांची मॅट्रीक न करतां ती सात इयत्तांचीच ठेविली आहे. आणखीं एक विशेष सोय म्हणजे ह्या शाळेंत बाकीचा लॅटीन, फ्रेंच, पोर्तुगीज मराठी वगैरे भाषांप्रमाणें हिंदूंची आवडती भाषा संस्कृत ही "बोधभाषा" (second language) म्हणून घेतां येते.

विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक शिक्षणाबरोबरच नैतिक व शारीरिक शिक्षणाकडेहि भरपूर लक्ष दिलें जाईल.

तरी शिक्षणप्रेमी पालक आपलीं मुलें पाठवून शाळेस उदार आश्रय देतील अशी शाळेच्या चालकांस पूर्ण आशा आहे.

बाहेरगांवचे आणखीं ५।६ विद्यार्थी मिळाल्यास वसतीगृहहि स्थापण्यांत येईल.

विशेष माहितीसाठीं खालील पत्त्यावर लिहा अगर समक्ष भेटा:—

धि डायरेक्टर
धि आयडीयल एज्युकेशनल इन्स्टीटयूट
वास्को डा गामा

'जीनतान'

अद्भुत टॉनिक
आणि सुवासिक

खास फायदे-- मस्तकशूळ, अरुची, अपचन, आंव, खोकला आणि दम्यावर रामबाण आहे. म्हणून सर्व कुटुंबांत जीनतान वापरतात. २६० गोळ्यांचे पॅकेट फॅन्सी डबीसह किं. रु. १. एक वेळ वापरून खात्री करा. किं. १००० गोळ्यांचे पकट रु. २. १०० गोळ्यांचे पॅकेट चार आणे. ४० गोळ्यांचे पॅकेट किं. २ आणे, १५ गोळ्यांचे पॅकेट १ आणा.

सोल एजंट— जीनतान एजन्सी
प्रोप्रायटर- शहा ब्रदर्स, जुम्मामशिद मुंबई नं. २.

सर्व ठिकाणीं मिळतें.

ANNO XIV N.º 21

Quinta-feira, 22 de Agosto de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
PHARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

SOOU A HORA

Como as condições se mudam com os tempos, os governos promulgam medidas para fazer face ás situações; mas crêmos que o nosso ignora talvez o que se passa na visinha India, que possa prejudicar os nossos emigrantes. Ainda há pouco, o sr. General Craveiro Lopes declarou numa entrevista que o governo inglez concede aos emigrantes de Gôa que procuram ganhar o seu pão no territorio da India Ingleza uma hospitalidade sem restrições.

Isto foi antes; mas para o futuro crêmos que haverá excepções, se o nosso governo desde já não tratar, com solicitude, do assunto. Essas excepções são a realidade de hoje, pois o governo da India Britanica, segundo escreve o *Goan World*, de Bombaim, pela pena do seu inteligente redactor principal, promulgou uma lei ou fez uma regulamentação, em virtude da qual os candidatos a empregos públicos não podem solicita-los sem que, antes, provem que eles e os seus pais são subditos britanicos.

A regulamentação parece que foi feita por causa dos goeses a quem alcança directamente e os prejudica fundamentalmente nas suas pretenções e aspirações aos empregos daquele governo. Ainda, os nossos rapazes podiam, para ganhar a vida, mudar de sua nacionalidade, mas a dos pais é que lhes será impossivel faze-lo.

E' evidente que ha muitos desempregados noutra India e os *leaders* nacionalistas trabalham para que vigore ali a regulamentação *excepcionista.*

E' de notar que a regulamentação a que nos referimos está sendo posta em vigor com todo o rigor, como informa o mesmo *Goan Wolrd.* E que nos conste, nem o nosso governo nem as autoridades consulares respectivas tenham feito alguma coisa sobre o assunto!

Se o governo ingles da India Britanica desde já procede desta forma, não sabemos o que fará o governo *Swaragista* cujo advento não levará muito tempo e, como é natural e de bôa politica, hade impor que os estrangeiros fiquem excluidos de concorrer aos lugares públicos. Claro que uma aproximação ou um entendimento com a outra India se impõe.

Com a restricção, ora imposta, ningnem pode prever o que vai acontecer a tantos dos nossos rapazes que com exames de *matriculation, P. S.* e *B. A.* estão aí á espera de empregos públicos daquele governo.

Já acabaram, portanto, as esperanças de varios emigrantes que com grandes sacrificios tenham cursado estudos superiores na India Britanica para se dedicar ás funcções publicas. Elas estão desfeitas com uma penada do governo ingles que, alias, sempre preferiu, na identidade de circunstancias, os nossos patricios, os quais chegaram a ocupar e alguns estão ainda ocupando posições importantes e algumas de confiança e responsabilidade em todos os territorios daquela India.

¿Como remediarão esta situação os nossos governantes? ¿Que farão os indo-portugueses desta India? Parece que soou a hora. Os goeses vão sofrendo em toda a parte e as suas economias irão paulatinamente decrescendo—o que causará uma grave crise economica e financeira que se repercutirá no orçamento publico da Provincia.

Soou a hora. E temos de concentrar as nossas energias para evitar o perigo.

J. J. da Cunha

"PAULISTAS" EM PANGIM?

Na Capital do Estado foi levada a efeito a construção duma casa, *só em dois mezes.* Foi em Março e Abril últimos.

A Historia reconhece uma semelhante actividade nas construções só aos *Paulistas* a quem se atribuem as colossais obras dos conventos da Velha Cidade.

¿Na construção a que aludimos, teriam, tambem, trabalhado os *Paulistas*, já ressuscitados por milagre dalguma *Companhia Braçal?*

Se sim, muito importa que o dono da referida construção—um que tem cabritos sem cabras,— publique quem são os *Paulistas* que lhe edificaram a linda casa e como foram pagos os mesmos obreiros—se é que o foram.

E', por causa dos empreiteiros de varias obras publicas e particulares, que se torna mister que o dito dono *desembuche.*

Cronica de Bardez

Reunem-se em breve as Comunidades deste concelho para votarem o subsidio solicitado pela Exma. Camara Municipal para a construção de um édificio para o Liceu Municipal.

Não haja a menor sombra de dúvida que o Liceu Municipal está a funcionar num edificio que não passa de uma autentica caserna e fica por acaso á entrada da vila, causando no espirito do publico a mais horripilante idea.

E' uma necessidade imperiosa a mudança do Liceu para qualquer outro edificio que ofereça os requisitos pedagogicos e estéticos necessarios e imprescindiveis para um estabelecimento escolar. E edificios desses na vila de Mapuçá há-os em dúzias comportando magnificamente bem uma centena de alunos e uma *quadra* de professores. O edificio em que funcciona o Liceu é a nota mais discordante que existe na vila de Mapupá e é magnifico aposento para quadrupedes...

Achamos extraordinario o gesto do municipio em querer beneficiar com *sacrificios* o Liceu Municipal com um edificio que deverá custar nada menos de Rps. 30.000, para, emfim, o resultado ser *nulo* e incompensavel, porque *nem valí a pena* que por causa de um estabelecimento escolar cuja população por esses últimos seis anos não tem excedido a uma centena sendo o resultado, na percentagem, quasi irrisorio, como já demonstramos nestas colunas, por mais de uma vez, não tendo sido contestadas as nossas afirmações—que se gaste uma importancia tão fabulosa;

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार श्रावण कृ० २ या शके १८५१

गुरुकुल

(लें० २ रा.)

ले.—व्यं. वि. वैद्य.

प्रस्तुत हिंदुस्थानला सरकारी देखरेखी खालीं चालणाऱ्या प्रचलित कारकुनी व वाङ्मयीक शिक्षणाची मुळींच आवश्यकता नसून, जेणेंकरून स्वधर्म, स्वदेश व स्वभाषा यांविषयीं प्रेम वाटेल व उत्पादक धंदे वाढून आर्थिक उन्नति घडून येईल असलेंच शिक्षण पाहिजे आहे हें मागील लेखांकांत केलल्या विवेचनावरून वाचकांस कळून येईल. पाश्चात्यांच्या राजवटींत हिंदुस्थानांत आगगाड्या झाल्या, तारायंत्रें झालीं, विजेची रोषणाई चकाकूं लागलीं, मोटारींचा सुळसुळाट झाला, वर्तमानपत्रें वाढलीं, भव्य विद्यालयें स्थापन झालीं, परंतु आर्थिक स्थिति यत्किंचितहि सुधारली नाहीं; उलट दिवसें दिवस त्या बाबतींत अवनतीच होत चालली आहे. आधिभौतिक सुधारणा बहुत घडून आल्या आहेत, पण स्वास्थ्याच्या नावानें आंवळ्या एवढें शून्य ! कृषिप्रधान हिंदुस्थानदेश या शिक्षणाच्या योगानें कृषिसारख्या उपयुक्त धंद्यापासून परावृत्त होत आहे आणि बोजड कर व दुर्बल भूमि ह्यामुळें खेडीं ओस पडूं लागलीं आहेत.

सारांश, आमच्या समाजाला लागलेला रोग आर्थिक आहे. धार्मिक नाहीं किंवा वाङ्मयीक नाहीं. कोणतीहि शिक्षणपद्धति जरी असली तरी ती जर हिंदुस्थानची आर्थिक स्थिति सुधारण्यास मदत करणार नाहीं तर ती ह्या देशांत कुचकामाचीच ठरेल. *Spiritualism* चे पक्षपाती आमच्यावर कदाचित नाराज होतील, पण आम्हांस हें पुन्हां एकदां सांगितल्याशिवाय रहावत नाहीं कीं, हें वाङ्मयीक शिक्षण त्रस्त झालें. पांढरपेशा वर्गाला नोकरीशिवाय अन्य धंद्याला नालायक करुन त्यांनां भयंकर पेचांत टाकण्याशिवाय या शिक्षणाच्या हातून कोणतीहि चांगली गोष्ट झाली नाहीं. महात्माजी जेव्हां या शिक्षणाला दारूच्या गुत्यांची उपमा देतात, तेव्हां त्यांच्यावर कित्येकांचा घुस्सा होतो आणि ते विचारूं लागतात कीं, ज्या शिक्षणाच्या खाणींतून लो. टिळक, देशबंधु दास, महर्षि रविंद्रनाथ टागोर, बाबू जगदीशचंद्र बोस यासारखीं रत्नें पैदा झालीं त्या शिक्षणपद्धतीला तुह्मी नांवें कशीं ठेवतां? पण त्यांच्या ध्यानांत असें येत नाहीं कीं, हिंदुस्थानासारख्या तीस कोटी वस्तीच्या अवाढव्य देशांत आणि इंग्रजी अमदानी झाल्यानंतरच्या दीर्घ कालांत ज्या जागीं शेंकडों नररत्नें निपजावयाचीं त्याजागीं चार दोनच नांवें निघावीं हें कशाचें द्योतक आहे ? देशाची उन्नति आर्थिक उन्नतीवर अवलंबून आहे. कोणाचेंहि जरी असलें तरी पोट पूर्णपणें भरल्या नंतरच विद्येकडे लक्ष्य लागतें.

परंतु हें कथन करण्याचा उद्देश असा नाहीं कीं, देशांतील सर्व लोकांनीं अन्य श्रेष्ठ गोष्टीकडे लक्ष न देतां केवळ धनोपार्जनाकडेच लक्ष्य द्यावें. फक्त धनोपार्जनाकडेच जर भारतवर्षानें लक्ष्य दिलें तर सध्या पाश्चात जगाची जी स्थिति झाली आहे तीच स्थिति हिंदुस्थानची होण्यास वेळ लागणार नाहीं. लोभ, मत्सर वगैरे दुर्गुणांनीं तेथील प्रत्येक राष्ट्र गुंतल्यामुळें लोभनीय चुरस माजून असंतोषाच्या ज्वाला वारंवार उठत आहेत. १९१४ सालीं पेटलेला महायुद्धाचा वडवानळ विझून गेला तरी त्याच्या ज्वालांनीं भाजून निघालेलीं राष्ट्रें अजून पूर्वस्थितीवर आलीं नाहींत तोंच आणखी एक जागतिक महायुद्ध सुरू होण्यांचीं पूर्वचिन्हें स्पष्ट दिसत आहेत. भोगाचेंच बाळकडू युरोपांतील लोकांच्या रक्तांत पूर्णपणें भिनल्याचा हा परिणाम आहे. येशुख्रिस्ताचीं अनुयायी ह्मणविणारीं राष्ट्रें त्याची त्यागाची शिकवण पूर्णपणें विसरून गेलीं आहेत. एका त्यागाचें किंवा एका भोगाचें प्राबल्य असलेल्या शिक्षणानें राष्ट्राची उन्नति होत नसून, त्याग भोगाच्या संमिश्रणानेंच ती घडून येते. हें त्यागभोगाचें संमिश्रण होण्याला आधिभौतिक शा[illegible]शिक्षणाबरोबरच राष्ट्रांतील लोकांना [illegible]-वेडगळ आचाराचें नव्हे-शिक्षण मिळालें पाहिजे.

हें शिक्षणाचें खरें तत्व महात्मा मुनशीरामाच्या ध्यानांत आलें आणि सरकारी शिक्षणपद्धतीनें खऱ्या वैदिक धर्माचा व आर्यसंस्कृतीचा नाश केला आहे असें त्यांच्या मनानें घेतलें. सरकारी विश्वविद्यालयांस जोडलेलीं कितीहि जरी महाविद्यालयें स्थापन केलीं, तरी त्यांच्या योगानें हिंदुस्थानच्या उन्नतीस यत्किंचितहि सहाय्य होणार नाहीं हें त्यानीं पूर्णपणें ओळखिलें. आणि प्राचीन आर्य शिक्षणपद्धतीचा पुनरुद्धार केल्याशिवाय हिंदुस्थानचा तरणोपाय नाहीं हें लक्ष्यांत आल्यानें त्यानीं ती पद्धति पुनरुज्जीवित करण्यास तावडतोब कंबर कसली.

परंतु त्यांत अडचणी पुष्कळ होत्या. प्राचीन आर्य शिक्षणपद्धतीचा ऱ्हास झाल्यास कांहीं थोडीं थोडकीं वर्षे झालीं नव्हती. हजारों वर्षे होऊन गेल्यानें बहुजन समाजाच्या स्मरणांतून ती प्रायः लुप्त झाली होती. बौद्ध कालानंतर ती शिक्षणपद्धति समाजांतून नष्ट झाली. नालंद इत्यादि बौद्ध विद्यापीठांत कांहीं अंशीं प्राचीन आर्यपद्धतीच प्रचारांत जरी असली, तरी आर्य ब्रह्मचारी व बौद्ध भिक्षु यांत स्वभावताच महदंतर होतें. ब्रह्मचर्याची मर्यादा अमूक इतका कालपर्यंत होती आणि भिक्षूंना आजन्म संन्यस्तवृत्तीनें दिवस कंठावे लागत. यामुळें पूर्ण आर्यपद्धतीच्या योगानें समाजांतील सर्व वर्गांत विद्येचा सारखा प्रसार होऊन ज्ञानाचा झरा अखंड वाहत राही. आणि बौद्ध पद्धतीनें ज्ञानाचा महासागर भिक्षुसंघांतच कोंडून ठेविला जात असे. नालंद वगैरे विद्याविहारांतील सर्वच विद्यार्थी संन्यास ग्रहण करीत असे नाहीं तर कोणी तुरळक तुरळक प्रपंचांतहि पडत; पण ते त्या विद्यापिठांतील अफाट विद्यार्थ्यांच्या मानानें फारच थोडे.

प्राचीन आर्यशिक्षणपद्धतीचा उद्धार करून भारतवर्षास आपल्या खऱ्या धर्माची ओळख देणें हा गुरुकुलाचा उद्देश होता आणि तो पूर्णपणें सिद्धीस गेला आहे यांत संशय नाहीं. सर्व भारतीय आर्य भाषाची जननी जी संस्कृत भाषा तिचा अभ्यास वाढत्या प्रमाणावर होऊं लागला आहे. वैदिकधर्माचा प्रसार करण्याकरितां गुरुकुलांतून, उत्तीर्ण झालेल्या अनेक विद्यार्थ्यांनीं आपणास वाहून घेतलें आहे.

गुरुकुलाची कार्यपद्धति तर अद्भुतप्रकारची आहे. ह्या शिक्षणसंस्थेत शिक्षक, शिष्य, विद्यालय व शिक्षणपद्धति, हीं जीं अत्युत्तम शिक्षणाचीं चार अंगें तीं पूर्णपणें आदर्शवत् असलेलीं दिसून येतात. आतां प्रथम शिक्षकांकडे वळूं. शिक्षकांची योग्यता विश्वविद्यालयांत संपादन केलेल्या डिग्र्यांवर नसून त्यांचें चारित्र्य व शील यांवर अवलंबून आहे. जेथें शिक्षक निस्वार्थव्रतानें धारण करून आपल्या शिष्यांना [illegible] देण्यांत तत्पर आहेत, जेथें त्यांचा व्यवहार प्रेममय आहे, जेथें शिक्षणदानाच्या मोबदल्यांत छात्रगणाच्या भक्तीची व अपेक्षा आहे आणि जेथें परकीय सरकारनें दिलेल्या भाकरीच्या तुकड्यास आपलीं मतें न विकतां ज्यांना स्वतंत्र विचार शिकविण्याची मुभा आहे त्या आदर्श गुरूंचें अनुकरण करण्यांत छात्रगणांत अहमहमिका लागल्यास त्यांत नवल कसलें ?

गुरुकुलांतील हे आदर्शभूत गुरु व शिष्य यांना पाहून अनेक पाश्चात्य प्रेक्षक थक्क होऊन गेले आहेत. तेथील शिक्षकांचें आचरण व शिष्यांशी वागण्याची पद्धत अत्यंत अनुकरणीय आहे. जगांतील एका कोपऱ्यांत, नगाधिराज हिमालयाच्या छायेंत गंगातटाकीं एका आदर्श शिक्षणसंस्थेच्या उत्कर्षार्थ तेथील शिक्षकानीं आपलें जीवन सर्वस्व अर्पण केलें आहे असल्या स्वार्थत्यागी, निरिच्छ व धर्माभिमानी शिक्षकांच्या हाताखालीं विद्या संपादन केलेले शिष्य धर्मपरायण, देशसेवा तत्पर व आत्मसंयमी कां निघणार नाहींत.

मुलें हीं कोवळ्या अंकुरासारखीं आहेत. त्यांना जसें वळवावें तिकडे तीं वळतात. सरकारी विद्यालयें आणि महाविद्यालयें यांत हा एक मोठा दोष आहे कीं, त्यांत शिक्षण संपादन करणारे तरुण विद्यार्थी सच्चरित्र शिक्षकांच्या खास देखरेखीखालीं असत नाहींत. आणि एखादा अध्यापक अपवादादाखल जरी सच्चारित्र असला तरी त्या गुरूच्या चरित्राचें अनुकरण करण्याचा योग जुळून येत नाहीं. शिक्षणाच्या वांट्यास येणाऱ्या दिवसांतील पांच तासांत इतक्या गुरूंशीं विद्यार्थ्यांची गांठ पडते कीं, मोजणीच केली तर डजनापेक्षां त्यांची संख्या खास जास्त भरेल. यामुळें त्यांत एखादा सच्चारित्र असला तरी विद्यार्थ्यांवर त्याची फारशी छाप पडत नाहीं.

या कारणामुळें सरकारी शिक्षणसंस्थांत विद्यार्थ्यांच्या चारित्र्यावर फारसें बंधन राहत नाहीं. ह्या शिक्षणसंस्थांत विद्यार्थ्यांना गुरूची भक्ति वाटत नसून शिक्षकांचा जो त्यांवर दाब असतो त्यांत भीतीचाच अंश जास्त असतो. आणि तो भीतीचा अंश कोणत्या उपायानें दूर झुगारून देतां येईल याच विचारांत शिष्य गढून गेलेला असतो. राजकीय परिस्थितीमुळेंहि सरकारी महाविद्यालयांतील गुरुशिष्यांच्या प्रेमसंबंधांत भयंकर तेढ उत्पन्न होत आहे. या विषयीं सायमन कमिशनरवर पडलेल्या हरताळप्रसंगीं पुणे व कलकत्ता येथें सरकारी व अर्धसरकारी महाविद्यालयांत गुरुशिष्यांमध्यें उडालेले खटके ध्यानांत ठेवले असतां बस्स आहे.

—श्रीविठ्ठल मंदिरांत (मडगांव) श्री. वे. शा. सं. गोरगांवकर यांनीं आरंभिलेला [illegible] होऊन तत्समाप्तीप्रीत्यर्थ एक दिवसाचा भजनीसप्ताह फार थाटानें करण्यांत आला.

—ओंडशेळ येथील कांहीं शुद्धीकृत गावड्यांस एका बाईनें विहिरींत प्राण दिल्याबद्दल संशयानें पकडून तुरुंगांत ठेवण्यांत आले होते. त्यांच्या हितीं न्याय मिळून ते निर्दोषी ठरले. सत्याचा वाली परमेश्वर. धर्मासाठीं आमरण तुरुंगांत राहूं पण आमचा धर्म आह्मीं सोडणार नाहीं असें तुरुंगांतूनच यानीं सांगून पाठविलें होतें.

—उगवते गव्हर्नर सि. क्राव्हैर लोपीस यांच्या स्वागतार्थ मुरगांवचें शहर सुधारणा मंडळ व कित्येक नगरपालिकांनीं शेंकडों रुपये मंजुर केले आहेत. स्वागतासाठीं होणारा हा अवाढव्य खर्च कित्येकांच्या मतें अनावश्यक होय.

—गोवा प्रांतांतील ‘ अखिल गावडे ’ समाज (नवहिंदु सुद्धां) यांची एक जाहीर सभा श्रीसंस्थान संकेश्वर मठांतील सन्माननीय श्री. रा. भार्गव सखाराम जुवेकर महाजन हा० का. यांचे अध्यक्षतेखालें लवकरच भरणार असून त्यांत गावडेसमाजोन्नति संघ स्थापन करण्यांत येणार आहे.

—नवे गव्हर्नर सि. क्राव्हैर लोपीस हे मुरगांव बंदरावर येत्या शनिवारीं १० वाजतां उतरणार असून, तेथें त्याचें मोठ्या थाटाचें स्वागत होणार आहे. या कामीं बरीच मोठी रक्कम खर्च होणार असल्याचें कळतें.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 21 de 22 de Agosto de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vae ser vendido em hasta pública á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 13 de setembro proximo pelas 10 horas, e por maior lanço que for oferecido acima da sua avaliação 5 1/2 /12 do predio rustico denominado "Gonico ou Cantravoril," da cultura de coqueiros, sito em Nagorcem-Palolem discrito na conservatoria do registo predial desta comarca sob o n ° 14887 afl 78 v. do L. B 41 avaliado em 500 rúpias e penhorado nos áutos civeis de execução de sentença que Sorvotama Loximona Sinai Nagorcencar e sua mulher Muctabai, de Nagorcem de Canacona, promove contra Balcrisna Vitobá Naique Bicar, sua mulher e outro da mesma, por apenso aos autos civeis de acção especial do Diploma Legislativo n ° 119 de 22 de Dezembro de 1924 com previa habilitação passiva, em que são autores os ditos exequentes Sorvotama e mulher e reus Balcrisna e outros. O arrematante pagará as despezas da praça e a contribuição de registo por inteiro. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros, para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. São tambem citados para os mesmos fins os representantes dos credores falecidos Custa Gonobá Naique, Fondó Ragobá Naique, Moujú Gonobá Naique e Pandú Loximona Naique Bogoto, o dito Pandù de Palolem e os outros de Nagorcem, a favor dos quais juntamente com outros dois, pesa uma hipoteca no livro C numero doze a fl- 4 sob a inscrição numero 4307, registada e u 11 de outubro de 1912, constituida por Vitobá Paico Naique Bicar e mulher Ambicá de Nagorcem á segurança da quantia de 1400 rupias, proveniente de caução do valor de compra e pena que os ditos constituintes se obrigaram a pagar aos ditos credores no caso de evicção de 6/9 do predio discrito sob o numero 9224 por virtude da escritura de 4 de Outubro de 1912 a fl- 35 até 38 do livro n ° 67 de notas do tabelião substituto sido desta comarca Coutinho. Para ser público se expediu este.

Quepêm, 8 de Agosto de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas.

Verifiquei -

O Juiz de Direito 1°. substituto

M. Rebelo

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepém e cartorio do escrivão int. do 2 ° ofi. Costa, correm editos de trinta dias, a contar do dia da segunda publicação do respectivo anuncio, citando o interessado Francisco Xavier Fernandes, solteiro, menor, púbere de Cuncolim, e ora ausente nas terras britanicas como tripulante a bordo do vapor, para assistir a todos os termos até final do inventario orfanologico a que se procede por obito de Antonio Severino Fernandes que foi de Cuncolim, em que é inventariante e cabeça de casal Nicolau Fernandes do mesmo lugar, sem prejuizo do seu regular andamento. O que para ser publico se expediu este. Quepém, 15 de Outubro de 1928.

O escrivão int. do 2 ° ofi.

Arcenio da Piedade Costa

Verifiquei— O 1 ° substituto do Juiz de Direito

M. Rebêlo

Pelo Juizo de direito da comarca de Quepém e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio, citando os menores puberes Sripada Sinai Cacodcar e Sadassiva Soirú Cacodcar ambos de Cacorá e ora ausentes em Bombaim em parte incerta para no praso de 10 dias, findo o praso de editos, pagarem no sobredito cartorio a quantia de 8:15:01, proveniente de custas liquidadas nos autos de inventario orfanologico procedido por obito de Soirú Sinai Cacodcar, que foi do bairro Somulvadó de Cacorá, ou dentro do mesmo praso nomearem bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e de custas e selos acrescidos da execução, sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Publico prosseguindo-se a execução seus termos á revelia. E para ser público se expediu este. Quepém, 10 de Agosto de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei—

O Primeiro substituto do Juizo de Direito

M. Rebelo

CAMARA MUNICIPAL DE QUEPEM

A Exma Camara Municipal deste Concelho manda anunciar que no dia 11 de setembro proximo seguinte, pelas 16 horas, serão arrematadas em hasta publica á porta do edificio da Camara as obras de reparações das estradas Municipais de Quepém a Cupa de Canvorem, de Bali e de Tilamola a Zambaulim, nos termos do § único do art. 426 do Codigo Administrativo em vigor.

Não se realisando a arrematação no referido dia, serão as ditas obras levadas em hasta nas sessões ordinarias subsequentes.

A estimativa e as respectivas condições estarão patentes na secretaria da Camara e no acto da praça.

Secretaria da Camara Municipal em Quepem, 19 de Agosto de 1929.

O Secretario da Camara

Visvonata Rudragi S. Sirvoica.

ADMINISTRACAO DO CONCELHO DE QUEPEM

EDITAL

O advogado Mariano Piedade Rebelo, administrador do Concelho de Quepem.

Faço saber, a bem de salubridade publica, que são convidados os habitantes deste concelho, para, dentro de quinze dias, contados da publicação deste no Boletim Oficial proceder remoção completa de imundices, lixo, residuos, estrumes, escrementos ou quaisquer materias organicas cuja fermentação possa prejudicar á saude publica, estagnação das aguas em putrefacção. em fim de tudo quanto prjudique á saude publica e higiene e limpeza das propriedades tanto rusticas como urbanas. São tambem convidados para ter as sentinas, os currais, as cavalariças etc. em estado de asseio e limpeza e ao abrigo das desposições do Codigo das Posturas Municipais deste concelho.

Faço saber mais que após os referidos quinze dias haverá inspecção domiciliaria e os proprietarios, senhorios, usufructuarios, inquilinos ou rendeiros que forem encontrados em transgressão dêste edital serão punidos nos termos da lei.

Dado e passado na administração do concelho de Quepem 19 de Agosto de 1929.

O Admntdor do Concelho

M. Rebelo

BOA OPORTUNIDADE

Há para venda: artigos de oficina mecanica, lete, motor de petrolio, limador e outras maquinas etc. Os que pretendam comprar dirijam-se a *Jeruldina de Vas e Silva*, viuva de *Jaime de Silva.* Abaixo de Ponte Linhares,

NOVA-GOA

Este numero foi visado pela Censura.

E' facto que a Camara se inspira na mais nobre das intenções de satisfazer uma necessidade e que por acaso não é do municipio. O povo do brioso concelho de Bardez não deseja que seja mantido o Liceu Municipal. Já pediu a sua extinção e tarde ou cedo será facto. E ¿para que servirá esse edificio construido com sacrificios?

* * *

As Comunidades não podem legalmente votar subsidio para edificios escolares sem que se observe um certo numero de formalidades legais. Sob este prisma encararemos quando por acaso esses subsidios vierem para a aprovação do Governo. Por enquanto só encararemos sob o aspecto moral o assunto que interessa ao povo deste concelho, guardando silêncio sôbre o prisma legal.

As Comunidades não auferem nenhum resultado pratico, porque cada uma delas terá um ou dois alunos no Liceu Municipal. Há outras que não tem nem um aluno sequer naquele estabelecimento escolar.

Surge, porêm, neste momento o ensino primario ministrado nas escolas paroquiais que anciosamente esperam pelo apoio das Comunidades para se erguerem do descalabro a que se acham votadas, e que aí fenecem á boca do rico cofre das Comunidades, por falta de mestres competentes ou por falta de edificios escolares e o ensino primario oficial que se recebesse de cada comunidade um pequeno apoio, teriam certamente levantado do estado em que jazem.

Soou porisso a hora de os interessados nas comunidades, animados do ideal de solucionar o problema da instrução primaria despertarem do letargo em que estavam para fazer uma obra cuja base será a escola paroquial, o termo médio a escola oficial e daí a instrução secundaria de que por acaso já não necessitam, porque tem á sua ilharga o Liceu Central de Nova-Gôa.

Um Bardezano

ECOS E CRITICA

DE ESPERAR ...

A pretendida criação do *adicional* de 10% sôbre os direitos de importação e exportação não se justifica, sob qualquer prisma que ela se encare.

Primeiro, porque a capacidade contributiva do Povo da India está exausta. Tirios e troianos reconhecem esta verdade que não admite contestação. Segundo, porque o lançamento do novo imposto aduaneiro vai de encontro, e numa flagrancia flagrante, com a orientação politico-administrativa, anunciada, em varias entrevistas, pelo novo Governador Geral sr. General Craveiro Lopes. Sua Excia. não só promete não criar novos impostos mas tambem deseja suavisar o rigor dos existentes, pretendendo, ainda, acabar com a taxa de emigração.

De esperar, porisso, é que a proposta do *adicional* não logre aprovação no Conselho do Governo.

? ? ?

Informa a *Terra* — o que muito lhe agradecemos—que o director das alfandegas tomou conta do caso de *passes*, por nós denunciado, e se coibiu o abuso.

Mas não nos diz o ilustre colega em que consiste o *tomou conta do caso e se coibiu o abuso* —o que desejavamos saber para nos inteirar, melhor, do assunto.

Porque se o *tomar conta do caso e a coibição do abuso* se limitaram, tão sómente, a proceder disciplinarmente contra os guardas fiscais dos *passes*, a penas—não pode reputar-se *resolvido completamente* o assunto.

E' que a geneal idéa da revenda dos *passes* não germinou certamente na estupida mioleira dos guardas acusados. Houve alguem que os capacitasse para tanto, ensinando-lhes a *industria* e oferecendo-lhes a *freguesia*.

¿Já se apurou quem fôsse esse alguem e se lhe aplicou o rigor de lei?

Se não—o abuso não está coíbido, de todo.

"PALACIO DE LOUCURA"

E' um facto incontroverso que não existe em Gôa comercio a valer. Pelo menos, comercio que justifique a construção dum *Palacio*.

Decididamente, deve ser, porisso, uma *blague* a noticia que os diarios da Capital inserem sôbre a construção dum *Palacio do Comercio*.

Na actual decadencia em que se encontra o comercio, o pretendido *Palacio do Comercio* seria só um—*Palacio de Loucura*, salvo o devido respeito pela opinião em contrario.

De resto, entre nós, um *Palacio do Comercio* só denotaria ausencia absoluta do senso de proporções—salvo, tambem, o devido respeito pela opinião em contrario.

NAO FAZ SENTIDO

Foram colocados dois marcos postais na Capital do Estado. E' um melhoramento que muito acredita a actual Direcção dos Correios.

Um dos marcos está encravado ao pé do Palacio do Governo e o outro, proximo do Estabelecimento do sr. Heitor Peres.

Quanto a nós, essa colocação em tão pequena distância entre os dois marcos e entre estes e o Correio, não está bem feita. Os pontos mais concorridos da Cidade são o Largo das Alfandegas e o Mercado e é aí que a colocação dos marcos ficava a calhar.

Colocar marco em um sitio em que a gente pode remeter a correspondencia ao Correio por serventes—ou em um lugar onde é escassa a concorrencia do povo—não é corresponder ao sentir público e, porisso, não faz sentido.

SERIA DIVERTIDO

Caetano de Albuquerque foi um governador *democratico* da Monarquia que governou a India. Conta-se dêle o seguinte facto:—

Um conductor das Obras Publicas acabava de levar a efeito a construção duma sumptuosa casa—a mesma em que hoje funciona a Redação do *Heraldo* do sr. dr. Cunha, em Nova-Gôa.

Numa das principais paredes dessa casa, mãos desconhecidas escreveram a carvão e em letras grossas isto: "*¿Quem cabras não tem, cabritos donde lhe vem?*"

Sucedeu que esta interrogação fôsse lida pelo governador Albuquerque, quando, em um passeio vespertino, passava por defronte do edificio recem-construido.

Terminado o passeio e de volta ao Palacio, Albuquerque ordenou que comparecesse imediatamente em sua presença o então director das Obras Públicas que, minutos depois, se apresentava perante o Chefe da Provincia. Perguntou-lhe então, este quem era o dono da casa da celebre interrogação *escura*. Surpreendido com a pergunta, feita de chofre, o director viu-se na dificuldade de articular a resposta e salvou a *situação*, prometendo ao governador informa-lo sôbre o assunto, daí a dois dias.

Interim, acabava, porêm, de se realisar um contrato tabelioso em virtude do qual o conductor deixava de ser senhor da casa em objecto por have-la vendido ao sr. Visconde de Pernem que, até ao presente, a possue.

E, segundo a informação do director, sendo o conductor chamado ao Palacio, negou êle formalmente que a casa fosse sua propriedade!

E' que não poderia responder á terrivel *interrogação*.

¿Não haverá casos desses nos nossos tempos?

Seria divertido apura-lo.

PENA QUE ISTO FAZ!

O novo Governador Geral General Craveiro Lopes vai ser, á sua chegada á India, recebido com grande pompa e brilhantes festas — manifestações de que nenhum governador republicano foi alvo até hoje.

O que, porêm, não podemos deixar de lamentar, entretanto, nestas colunas, é que criaturas que hontem reprovavam *in limine* a escolha do sr. General Craveiro Lopes para o governo desta India, queiram disputar, hoje e á porfia, a primazia nas mesmas manifestações!

Pena que isto faz!

सुखाचें साम्राज्य

ले — निरीक्षक

पोटाच्या प्रश्नाची प्रखरता पागलवृत्ति प्रसवण्यास कारणीभूत होत असते असाच अनुभव आहे. पोटाच्या प्रश्नाच्या पकडींत पकडलेल्या जीवाचें जीवित जंजाळवाणें बनून, त्याला हें जग नकोसें होत असतें. नितांत निराशा त्याच्या नेत्रांसमोर नित्य नाचत असते. कष्टमय जीवनार्थ–कलहाच्या जिकिरीनें जगण्यापेक्षां त्याला मरणच ज्यास्त बरें वाटतें. तात्पर्य, पोटाच्या चिंतेनें चीत झालेला प्राणी पापी प्रवृत्तीचें भयाण भक्ष्य होऊन नीतिशून्य नरकांत नेस्तनाबूद होत असतो, हा साधा व 'सिधा' सिद्धांत सर्वमान्य आहे.

गोव्याच्या गरजा गोव्याच्या उत्पन्नानें भागण्याचें भाग्य नसल्यानें पुष्कळ गोवानीज स्वदेश सोडून भारतवर्षांत भरधांव भटकत असत व 'कशाबशा' कतृत्वानें पोटाच्या कैचींतून स्वतःची सोडवणूक करून घेत असत. 'भटकत असत', 'घेत असत' असा भूतकालदर्शक वाक्यप्रयोग वापरण्याचें कारण हें कीं, यापुढें ब्रिटीश प्रजा असण्याचें पुण्य ज्यांच्या पदरीं नसेल, त्यानां ब्रिटीश सरकार आपल्या नोकरशाहींत आजच्याप्रमाणें स्वीकारणार नाही, असें जगजाहीर झालें आहे. नोकरीचा इर्षावान इच्छूकच इंग्लीश सब्जक्ट असला पाहिजे, असें नसून, त्याचे आईबापहि इंग्लीश प्रजेपैकींच असले पाहिजेत, असा इंग्रजानीं इषारा दिला आहे. या इषाऱ्यांचें इंगित गोवानीजाची ब्रिटीश नोकरीची इच्छा कसें होरपळणारें आहे, हें डोळसांना ढळढळीत दिसून येणार आहे.

ह्या प्रांतांत पोटाची पंचाइत ह्मणून पर प्रांतांत प्रवेशावें व तेथें 'घरच्या भयानें पळालें रान, वाटेंत भेटला मुसलमान व त्यानें कापिले दोनीहि कान' असा केविलवाणा कर्मभोग ओढावा, हें आमच्या दैनवाण्या देशाचें दुर्दमनीय दुर्दैव नव्हे त दुसरें काय? ब्यूरोक्रामीच्या बेसुमार बुजबुजाटानें बापड्या बजेटाची तोंडमिळवणी करण्यास जेथें पर देशांत सेव्यवृत्तीनें संपादन केलेल्या संपत्तीवर अवलंबून रहावें लागतें, तेथें त्या सेव्यवृत्तीचें क्षेत्र क्षय पावेल ह्मणजे राष्ट्रावर केवढें मोठें संकट गुदरेल याची कल्पनाच केली पाहिजे.

हें संकट साधें व सहज सुधारणारें नसून, दोनहि सरकारें– पोर्तुगीज व इंग्लीश– संगनमतानें संघटीत झाल्यासच मात्र होऊं घातलेली आमची मानहानी मरेल. नपेक्षां प्रसंगाच्या प्रखरतेंत किती प्राणी पतन पावतील याचा पडताळा पाहणें प्रयत्नाचें होईल. तें संकट सत्यसृष्टींत सरपटूं लागल्यास पोटाळ पुरुषांची पाशी प्रवृत्ति परिस्फोटून पाशवी वृत्ति परमावधीनें प्रज्वलित होईल व समाजस्वास्थ्याचा संहार होऊन जिकडे तिकडे अशांतता व असमाधान हीं आपलीं अक्राळविक्राळ रूपें प्रगट करूं लागतील !

पण आनंदाची गोष्ट ही कीं, नवे सरसुभे सि. क्राव्हर लोपीस ह्मणे शेतकीसुधारणेच्या द्वारा गोवा प्रांत व्यापारदृष्ट्या व्यवहारपटू शेजाऱ्या व्यक्तींच्या व्यथेंतून विमुक्त करणार. देव करो आणि सरसुभे साहेबाची सदिच्छा सत्य सृष्टींत सरको ! मोठमोठ्या मुलाखतींतून सरसुभेसाहेबानी जाहीर केलेल्या सुधारणा 'सत्ताकाला'च्या सजावटींत दिसून आल्यास देशाच दैन्य तर दूरावेलच, खेरीज तो सुसंपन्नतेच्या सघन स्थितींत 'मजा मारण्यास' समर्थ होणार. ह्मणून फिरून आणखी एकदां ह्मणतों की, देव करो आणि सरसाहेबांच्या सुधारणेच्या सदिच्छा सत्य सृष्टींत सरकोत।

भारतकार, मग हो काय ? पोटाळ पिशाचें पळून जातील. चुगलीखोरांचा चुगलीपणा 'च'कारसुद्धां 'चांचरडणार' नाहीं. भयजनक भेदकवृत्ति भयभित चित्तानें पोबाऱ्याचा पोवाडा गाईल. ऐक्यसंवर्धनाचें नमूनेदार निशाण ऐटीनें फडकूं लागून सत्य युगाची चव चाखण्यास मिळेल. गोव्याच्या गरजा भागल्या, नागरिकांची निर्धनता नष्ट झाली, पुलांची 'पैठ' पसरली, मार्गांचा 'मार्ग' मोकळा झाला– एवंच सुखाचीं साधनें सोपीं झालीं, ह्मणजे अर्थातच अर्थारतीच्या अनर्थांतून आह्मीं सहीसलामत सुटून संपत्तीच्या साम्राज्यांत सुखच–सुख लुटूं !

साभार स्वीकार

प्रताप (साप्ताहिक):– रा. श्रीपाद शंकर नवरे हे मुंबई–हिंदुसभेचे कार्यवाह या नात्यानें सु–प्रसिद्ध आहेतंच. त्यानीं आतां सदरील साप्ताहिकाच्या प्रकाशनानें आपला कार्यव्याप विस्तृत केला असून याकामी त्यानां तरुण व तडफदार लेखकांचें पूर्ण सहाय्य आहे. तेजस्वी तरुणांच्या आकांक्षांचें आकलन होण्यास प्रतापी 'प्रतापा'चा उत्कृष्ट उपयोग होणार आहे, हें 'प्रताप' तरुणपक्षाचें मुखपत्र असल्यानें सहज सिद्ध होतें. केवळ तरुणपक्षाचें मुखपत्र ह्मणुन मुंबई शहरांत एकहि वृत्तपत्र नव्हतें. ही उणीव रा. नवरे यानीं भरून काढल्याबद्दल ते अभिनंदनास पात्र आहेत. रा. नवरे यांची चिकाटी जबरदस्त व जहाल असल्यानें प्राप्त संकटाचीं पर्वा न करतां 'प्रतापा'चें पाऊल पुढें पुढेंच पडेल, ह्याचीं आह्मांस पूर्ण निश्चिति आहे. परमेश्वर 'प्रतापा'ला देशाचें दुर्दैव दूर करण्यासाठीं चिरायु करो अशी आमची त्याला प्रार्थना आहे.

पुष्पमाला, बेळगांवः— श्री. कुमारी गंगुबाई पाटील ह्यानीं बेळगांव येथें सरस्वतीभूषण पुष्पमाला ह्या नावांची माला प्रसिद्ध करण्याचा उपक्रम केला आहे. ह्या उपक्रमाचे मुळाशीं 'सोप्या कथानकानीं स्त्रीसमाजापुढे निरनिराळे सामाजिक व धार्मिक विचार मांडून, भगिनींची करमणूक करावी, असी इच्छा असून, ह्या इच्छला पोषक असेंच मालेचें प्रथम पुष्प "सैभाग्यवती" सजावटलें आहे. प्रस्तुत कादंबरीवजा गोष्टीत मातृवात्सल्य, मातृ पितृभक्ति बंधुप्रेम वगैरे कौटुंबिक भावनांचा विकास उत्तम प्रकारें साधला असून, सुशिक्षणानें मुलांमुलींचीं अंतकरणें किती उदात्त होतात, हेंहि दाखविण्यांत आलें आहे. तात्पर्य, साहित्य साम्राज्यांत "सौभाग्यवती" सहानुभूति संपादन करील, अशीच एकंदरींत तीची सजावट झाली आहे. पृष्ठसंख्या ११८ असूनहि पुस्तकाची किंमत अवघी सहा आणे आहे. स्त्रीशिक्षणाला चालना देण्यासाठीं 'सरस्वती' मासिकाप्रमाणेंच प्रस्तुत माला जन्मली असल्यानें, साहित्यप्रेमी जनता तिला भरपूर आश्रय देईल अशी आह्मांस आशा आहे.

वर्तमानसार

—गोमांतक हिंदु विद्यार्थी मंडळाचें सहावें वार्षिक संमेलन मंगळवार ता. २० आगष्ट १९२९ [नारळी पौर्णिमा] रोजीं दुपारीं ३ वाजतां [स्टँडर्ड टाईम] जीना हॉलमध्यें [गिरगांव कांग्रेस हाऊस] श्रीयुत विष्णु आत्माराम भोसले, बी. ए. यांच्या अध्यक्षतेखालीं भरलें.

––मठग्रामस्थ हिंदु सभेच्या श्रे दामोदर विद्यालयांत उघडलेल्या पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणांच्या वर्गांना सरकारची मंजुरी मिळाली आहे. या केलेल्या सोयीचा प्रत्येक पालक आपल्या मुलांना पाठवून फायदा घेईल यांत संशयच नाहीं.

—चिंबल येथील श्रीधर्मभास्कर भजनी मेळ्याचा १ ला वाढदिवस साजरा होऊन मेळा इतर शुद्धीकृतांच्या मेळ्याबरोबर थाटानें भजन करीत जुनें गोव्याच्या ब्रह्मपुरी या पवित्र स्थानीं गंगास्थानास गेला.

—मडगांव येथील 'दैवज्ञ ब्राह्मण समाज' व 'वक्तृत्वोत्कर्षक संघ' या संस्थांच्या विद्यमानें कै. ना. जगन्नाथ शंकर शेट यांची पुण्यतिथी ता. १३ रोजीं साजरी करण्यांत आली.

—स्वामी आनंदमूर्ति यानां त्यांनीं वर्धा जिल्ह्यांत शुद्धी सुरू केल्याबद्दल एका मुसलमानाचें धमकीचें पत्र आल्यामुळें गावडे समाजांत प्रचंड अशांतता माजली असून लगेच त्याविषयीं आपला बोध भरवून व पत्राचा निषेध करून आपल्यावर धर्माचें काम करीत असतां आपत्ति आल्यास त्या आपत्तीचे वांटेकरी आपण असून वाटेल तों मदत करण्यास तयार आहों असें ब्रह्मचारी आनंदमूर्ति यास कळविलें आहे.

—सांतान तिसवाड येथें अ. भा. शाखेतर्फे २ खिस्ती गावड्यांचें हिंदुकरण करण्यांत आलें.

गोमांतकीय मराठी वाङ्मय

लेखक— धनुर्धारी

'भारत'कारांनी आपल्या लोकप्रिय भारताच्या १६ व्या (जुलै ता. १८ तारखेच्या अंकापासून 'गोमांतकीय मराठी वाङ्मय' हें सदर घालून तद्द्वारा गोमांतकीय लेखकांच परिचय करून देण्याचें जें कार्य आरंभिलें आहे, तें स्तुत्य व अभिनंदनीय होय. प्रस्तुत लेखांतून मीं कांही लेखकांचा परिचय करून देऊं इच्छित आहें.

श्री. वामन नारायण पालेकर मु. डिचोली [गोवा] यांनीं आपल्या गोमांतकीय वाङ्मयांत महत्वाची भर घातली आहे. 'पाद्री लोकांचें बंड' या पुस्तकाच्या प्रकाशनानें त्यांनीं आमचा पूर्वेतिहास आमच्या डोळ्यांपुढें उभा करून आमचें त्यावेळचें अज्ञान दाखविलें आहे. आजच्यासारखे छातीठोकपणानें शुद्धिकरण करणारे वीर त्यावेळीं नसल्यामुळें समाजाची हानि कशी झाली, हें त्यांनीं दाखवून दिलें आहे. एकंदरींत हें त्यांचें पुस्तक संग्राह्य आहे. त्याचप्रमाणें त्यांनी 'गोमांतकचा भूगोल' 'गोमांतकचा इतिहास' इत्यादि पुस्तकें प्रकाशित करून गोमांतक वाङ्मयाची भरीव सेवा केली आहे.

दुसरे आमचे कुंकळ्ळीचे श्री. त्र्यं. वि. वैद्य यांनीं किती वाङ्मय सेवा केली आहे, हें 'भारत' वाचकानां निराळें सांगणें नको. तसेंच त्यांनीं 'गोमांतक विजय' नाटक लिहून ललितवाङ्मयांतहि भर घातली आहे.

तिसरे लेखक ह्मटले ह्मणजे श्री. दिनकर वि. आमोणकर व गुंडु सि. आमोणकर या आमोणकरांच्या कुलास भूषविणाऱ्या सुपुत्रांनींहि वेळोवेळीं 'भारत', 'हिंदु' वगैरे वृत्तपत्रांतून आपलें लिखाण प्रसिद्ध केलें आहे. हे गृहस्थ ह्मापसें येथील रहिवासी आहेत.

त्याचप्रमाणें 'सैमित्र' या टोपण नांवानें लेख लिहिणारे प्रोफेसर लक्ष्मणराव देसाई, यांनींहि वेळोवेळीं लेख प्रसिद्ध करून मराठी वाङ्मयांत भर घातली आहे. तसेंच ह्मापसें येथील श्री. अनंत र. टोपले यांनीहि भारत 'संदेश' 'करमणूक' 'चाबुकस्वार' 'मौज' इत्यादि पत्रांतून लेख लिहून थोडी फार वाङ्मय सेवा केली आहे. सदरहू लेखकानें 'युगांतर' वगैरे नाटकें लिहून नाट्यवाङ्मयांतहि भर घातली आहे, असें वेळोवेळीं 'रंगभूमीवर येणार येणार, अशा वृत्तपत्रावर प्रसिद्ध होणाऱ्या वर्तमानसारावरून दिसतें. पण अजून एकहि पुस्तक प्रकाशित होत नाहीं.

पेडणें (गोवा) येथील श्री. आत्माराम प्रभू देसाई यांचे चिरंजीव रावराजे काकासाहेब यांनींहि दोन तीन पुस्तकें प्रकाशित करून मराठी वाङ्मयांत महत्वाची भर घातली आहे.

DESHPANDE BROTHERS

(CASA RAU) FUNDADA EM 1909 NOVA--GOA

NOVA REMERSA

Grande Stock de diversas mercadorias

SECÇAO DE PERFUMARIA

Perfumes, loções, pós, agua de colonia, pastas dentifricas, sabão dentifrico, sabão para barba, cremes sampoo, brilhantinas, aguas de quina, e varios requisitos de toilette das principais perfumarias.

Coty L. T. Piver E. Coudray e Erasmic.

CANETAS DE TINTA PERMANENTE

Swan, Conclin. Black Bird. Neptune, Parker.

SECÇAO DE PAPELARIA

Papel de impressão para jornais e revistas. Papel de cartas em blocos, caixas, pacotes e envelopes variados.

Cartões de visita e convites.

Papel para timbrar, papel de comercio e Repartições Publicas.

Grande Stock de artigos de escritorio.

Artigos escolares.

Para inverno *Galochas e guarda-chuvas, Capotes para homens, mulheres e crianças*

LAMPADAS ELECTRICAS E BATERIAS

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

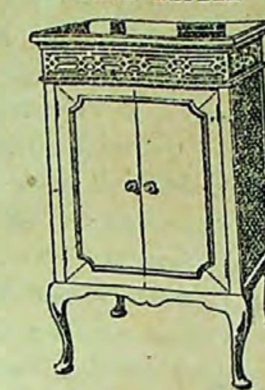

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Colùmbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

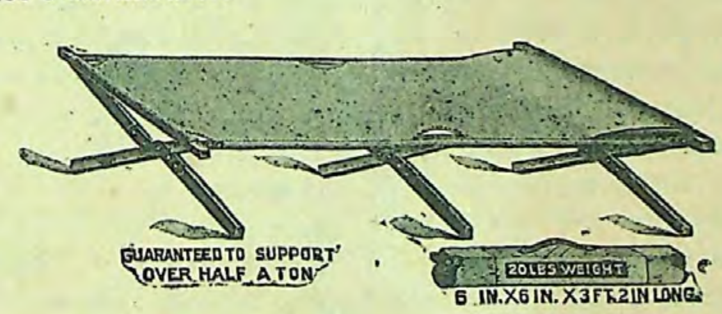

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

Ano 14. N. 23

QUIN[illegible]FEIRA 5DE SETEMBRO DE 1929

ASSINATURA
da ano tres rupias

OR E PROPRIETARIO
Hegdo Dessai
RMACEUTICO

TIP. CAO E IMPRESSAO
CUSMANE-QUEPEM

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वं. अंक २३
गुरुवार ता. ५ सप्टेंबर सन १९२९.

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

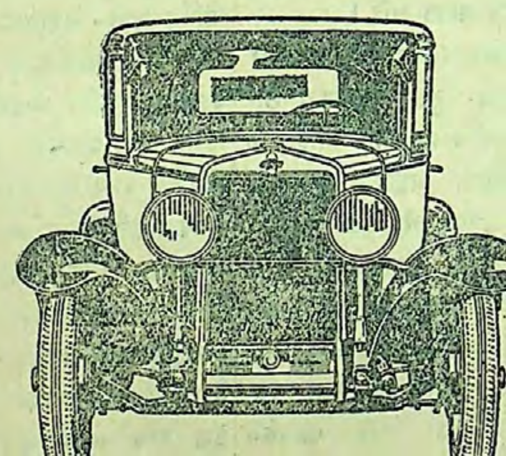

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGÃO-GOA

श्रीगणेशचतुर्थीसाठीं खास व्यवस्था !

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रें, देवादिकांची जर्मनी व देशी कार्डें व राजा रविवर्म्यांचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रें माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रें स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

किंमत १-८-० } **पोर्तुगेज-मराठी कोश** { शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नावें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— **लिजबोअ**

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या **एजन्सीस** पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „
रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— } काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॉंगु बेल्ग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— } लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— } नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar da 2a. publicação deste citando o menor pubere José Joaquim Luis Santa Rita Pinto, de Assolnã e ora ausente em Bombaim, territorio britanico, em parte incerta, para no praso de 10 dias findo o praso de editos pagar na recebedoria de Fazenda competente a quantia de 21 : o6 ; 8 : sendo 21: o5: os de contribuição de registo por titulo oneroso devidas pelas tornas e o : o1 : o2 de juros liquidados desde 15 de Agosto até 5 de Setembro de 1927 e os que acrescer até a data do pagamento, em que ele foi condenado por v. sentença de 15 de Agosto do mesmo ano nos autos de inventario orfanologico procedido por obito de Mariano Pobres Pinto, que foi de Assolnã, por apenso aos de invetario orfanologico procedido por obito de Magdalena Saldanha vulgo Pasciencia, que foi da mesma ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e de custas e selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida á exequente Fazenda Nacional, prosseguindo-se a execução seus termos á revelia. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 8 de Agosto de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei. O Juiz 1 ° substituto

M. Rebelo

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D, papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री } **पोर्तुगेज शिक्षक** { भाग १-२

लेखक— **दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर**

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, **सदानंद मुद्रणालय**
रायबंदर—गोवा

ANNO XIV — N.º 23 — Quinta-feira, 5 de Setembro de 192G

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÃO E ADMINISTRACÃO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

APOIADO!

Mereceu um acolhimento raro, invulgar, o artigo *Revisão de vencimentos* que o *Heraldo* publica na sua edição de 30 de Agosto. Em toda a parte ouvem se referencias lisongeiras; de todos os lados soam comentarios favoraveis. E' que o *Heraldo* naquelas duas colunas de prosa conseguiu traduzir o anseio de toda a India. Retratou á justa o sentir público.

Impossibilitados de transcrever o artigo para as páginas do *Bharat*, limitamo-nos a perfilhar, linha por linha, argumento por argumento, o que o *Heraldo* vem afirmando naquelas duas colunas de prosa bem ponderada e melhor deduzida.

Apoiado!

COOPERANDO...

Ao sr. eng. Marques de Amorim

Com prazer registamos aqui os protestos de nossa gratidão ao sr. eng. Marques de Amorim pela forma rapida com que pôz termo á confusão que reinava no paiz com respeito á lotação de automoveis. Sua excia. resolveu fixar para os autos o mesmo numero de assentos quantos os marcados pela respectiva casa construtora

E' verdade que nós eramos de opinião— e ainda continuamos na mesma—de que não haveria prejuiso de maior para ninguem, pelo contrario, seria uma via média satisfatoria tanto aos proprietarios de autos como ao público — marcar a mesma lotação dada pelos fabricantes e mais *um*. Mas isto não nos leva a regatearmos os nossos aplausos ao sr. eng. Marques de Amorim, tanto mais que este assunto fôra objecto de nossa atenção, embora baldadamente. De resto, o sr. Director das Obras Públicas a todo o momento póde adoptar este gesto de complacencia. Nada o impede. Ha, mesmo, conveniencia em que tal se faça, tomando em consideração o facto de que a actual tabela de fretes teve por base a lotação de 5 passageiros e mais 1 chauffeur, ao todo 6 pessôas. E reduzindo o número de passageiros—reducção que a norma de s. excia. implica—é lógico e fatal aumentar a taxa de frete por cada passageiro, de 8 tangas que hoje é, para 10 tangas, o que vai ser deveras oneroso para o público, como quem quer deve admitir.

O estabelecimento de uma norma certa era inevitavel e o sr. eng. Marques fez bem de fixa-la; mas o público achava-a indispensavel apenas para evitar o inqualificavel espectaculo de ver e tolerar na praça automoveis de 2 a 4 assentos conduzirem 6 pessoas!

*

Resolvido o caso da lotação dos automoveis, ha que urgentemente volver a atenção para os caminhões, onde tambem urge que entre mais norma e mais ordem.

Em Gôa ha caminhões armados sobre os *chassies* de automoveis. Destes é a maioria. Dificil será encontrar por todo o paiz, entre tantos caminhões, uns 6 a 8 deles armados sobre os *chassies* proprios de caminhões e que em inglez tem o o nome de *trucks*.

A ordem do dia entre nós é esta. Segurar dum auto escangalhado ou que consome muita gazolina, tirar-lhe a parte-cima e montar no *chassie*, com auxilio de dois carpinteiros e pouco de madeira de teca, qualquer coisa como uma caixa de fosforos. Aí está um caminhão de Gôa!!

A preocupação e o alvo do proprietario é tirar o maximo partido da traquitana. Antes, quando auto, levava 5 passageiros e rendia 2 1/2 rupias por caminhada. Agora, é caminhão, graças á caixa que entalou ao de cima; leva 10 passagueiros e rende 4 a 5 rupias, na pior hipotese. E quanto á gasolina e á maquina é, está claro, o mesmo de sempre.

Esta burla encerra uma ameaça constante á vida dos passageiros e representa um constante roubo ao fisco que perde muito nos direitos sobre a gasolina.

Isto é o que se dá com os caminhões armados sobre os *chassies* de autos. Quanto aos caminhões organisados aqui ou no estrangeiro sobre os *trucks* (ou *chassies* proprios para caminhões) ha um abuso grave a corrigir.

A norma até hoje seguida pelas Obras Publicas é dar aos caminhões uma lotação conforme os assentos e não conforme a força da maquina e poder de resistencia do respectivo *truck*. Resultado. Quem queira adquirir um caminhão destes dá intrucções para a casa constructora a meter lá, por fás e nefas, o maior numero possivel de assentos.

E aí temos nós *trucks* de ½ a transportar 16 e mais passageiros, quando em outra parte, crêmos que um *truck* assim não pode levar mais de oito passageiros!

¿Como providenciar? Como pôr ponto final a esta miseria que representa um perigo para a segurança publica além de valer por um desfalque constante á receita do Estado?

O Sr. eng. Marques de Amorim que é um tecnico a valer, sabe de mais o caminho a seguir.

¿O ruido dos interesses feridos? E' musica que consola uma consciencia tranquila, a consciencia de quem cumpriu um dever.

NOTAS A' MARGEM

POR J. DE A.

Já os proprios panegiristas do imposto de 10% do adicional esforçam-se por engendrar uma *formula conciliatoria*.

Arrependimento, mesmo tardio, pode salvar uma alma. Dizem os eclesiasticos.

*

João Alguem, procurando frisar o determinismo das manifestações publicas realizadas em homenagem ao novo Governador Geral—pretende que as homenagens representam um protesto contra a acção dos *bons amigos*, e da firma Martins, Tito & C.º, de Lisbôa.

Que os manifestantes agradeçam a João Alguem o lindo serviço que este lhes acaba de prestar.

*

A imprensa local, rapercutindo os echos dos jornais metropolitanas, tem apreciado, com palavras de aplauso, a ac-

आश्रयदात्यांस—

श्रीगणेशचतुर्थीनिमित्त भारताचा येत्या गुरुवारचा अंक बंद राहील. भारताचा वसूलदार फिरतीवर आहे. ब्रिटिश हिंदुस्थान व पेडणें येथील वर्गणीदारांकडे व्ही. पी. रवाना झाल्या आहेत. वर्गणीदारांनीं आपापल्या वर्गणीची फेड करावी, अशी विनंति आहे.

म. भारत

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार भाद्रपद व० २ या शके १८५१

इतस्ततः

प्रामाणिकपणा व प्रयत्न, शांतता व शिस्त, ह्या चतुःसुत्रीला राज्यकारभारांत आपण कधींच अंतर देणार नाहीं असें प्रसिद्धपणें नव्या गव्हर्नरसाहेबांनीं वचन दिलें असल्यानें, त्यांच्याविषयीं जनतेंत सहानुभूति उत्पन्न होणें साहजिकच होय. आणि त्या वचनांच्या सार्थतेबद्दल जोंपर्यंत अविश्वास निर्माणणारीं कारणें दिसून येणार नाहींत, तोंपर्यंत राष्ट्रहिताच्या दृष्टीनें प्रस्तुतच्या प्रांताधिपतींशीं सहकारिता करणें, हें प्रत्येक पोर्तुगीज नागरिकाचें पवित्र कर्तव्य होय. देशहिताच्या बाबतींत सहकारिता व देशघाताच्या बाबतींत विरोध, असेंच भारताचें आजपर्यंतचें धोरण असल्यानें, लोककल्याणाचे बाबतींत सरकारचा पुरस्कार करण्यास त्याला कसलीच खंत वाटणार नाहीं, हें उघड होय.

* + *

नोकरशाहीच्या कोणत्याहि कृत्यांचा एकजात उदो करून. तळीरामगार करण्याची गारुडी कला कित्येकांच्या हाडींमासीं खिळून गेलेली आहे. त्यांचें नोकरशाहीच्या ' पांडुरंगा'चें भजन केवळ पोटासाठीं असतें. स्वार्थाविना अन्य 'पोलीतीक' त्यांना अवगत नसते. सरकारी अधिकाऱ्यांच्या साह्यानें 'स्वार्थसाधन' व ' स्वशत्रूमर्दन ' ह्या दोन गोष्टी साधण्याकडे, त्यांची प्रवृत्ति झुकलेली असते. स्वार्थसाधन व शत्रूमर्दन ह्या दोन गोष्टी हस्तगत झाल्या ह्मणजे राष्टभंजन झालें तरी त्यांना त्याची कांहींच हरकत नसते. ही दुष्ट प्रवृत्ति नष्ट करणें सरकारचें कर्तव्य होय.

× × ×

फटाकड्यांविरुद्ध उभारलेली चळवळ मतभेदानें निर्माण केलेल्या विरुद्ध वातावरणांत वितळून जातें कीं काय, याची आह्मांस भीति वाटावयास लागली आहे. मतभेदामुळें शुद्धिचळवळीचीं शकलें झालीं, ही ताजी गोष्ट दृष्टीसमोर असतां, फटाकड्यांच्या चळवळीच्या बाबतींतहि मतभेद बोकाळावा, हें आमच्या चळवळींचें दुर्दैव नव्हे काय? ह्यावरून एका गोष्टीची आवश्यकता भासते ती ही कीं, सर्व चळवळींच्या आधीं ऐक्य संवधनाची चळवळ आमच्यांत होणें जरूर आहे.

बातमीपत्र

नवीन गव्हर्नरसाहेब इकडे आल्यापासून येथील निरनिराळ्या पोलिटिकल पक्षांचीं बरींच मजेशीर रूपांतरें बनत चाललीं आहेत. त्यांपैकीं जे ह्या गव्हर्नरसाहेबांस पूर्वीपासूनच्या ओळखीमुळें चाहणारे होते, त्यांनीं आपल्या पोटांतील आनंदाच्या ऊर्मी झांकून ठवून बाहेरून गव्हर्नरसाहेबांसंबंधानें आपणास औदासिन्यच आहे असें दाखविण्यासाठीं रूपांतर धारण केलें आहे! आणि मुळापासून त्यांच्याशीं विरुद्ध वागणाऱ्या पक्षांनीं आतां अनुकुल वृत्ति दाखविण्याचें रूपांतर पतकरिलें आहे? खिस्ती पत्रकर्त्यांमध्यें तर यक्षिणीची कांडी सारखाच हा बदल फारच मजेदार आणि स्पष्ट दिसून येतो. फार तर काय, पण रात्रिंचर वृश्चिक पत्रकाराची देखील नांगी बरोचहि बोंथट झालेली उघड दिसून मौज वाटत आहे!

दिवाडच्या शहरांत हिंडून रस्ते साफ करणारे बिनपगारी चतुष्पाद भंग्यांवर तर या दिवसांत भयंकर संहार कोसळला आहे! आफ्रिकन शिपायी आणि छाकटे मजूर यांच्या निर्दय सोट्यांनीं घायाळ होऊन जीव जाईपर्यंत जी त्यांची ओरड आणि किंचाळणी जागोजाग ऐकूं येते इतकेंच नाहीं तर विव्हळणी दृष्टीस पडते, ती मानवी अंतःकरणाला इतकी असह्य होते कीं ती वर्णवत सुद्धां नाहीं! ही अन्यायाचीच नव्हे निर्दयतेचीहि पराकाष्टाच वाटत आहे!

येथील एका श्रीधारक उपद्व्यापी विटाग्रणी तळभट्याला ' **तुला लवकरच ठार करूं** ' अशा धमकीचें पत्र आलें आहे व तें लोकांच्या बायकांना अशुद्ध करण्याच्या त्याच्या जुनाट उपद्व्यापाचें फळ असावें; पण तो तें, अलिकडच्या गावड्यांच्या शुद्धि कार्यांत डोकें शिरकूं पाहून, त्याचेंच हें श्रेय आहे, असें भासविण्याच्या खटपटींत आहे असें लोक बोलतात! परंतु मुद्यानिशीं पकडावयास एकहि सांपडत नाहीं. ह्यावरून हें सगळेंच झूट ह्मणावयास कसली हरकत?

' भारत-अभ्युदय-संघ ' असें नांव धारण करून ज्योतिषी यांस १०० रुपये बक्षीस जाहीर करून फसविणारा संघ मडगांव पैकीं हिंदुतच छपून बसला असावा व आपण उमगूं नये ह्मणून त्यानें मसूर साताऱ्याकडे बोट केलें असावें असाहि तार्किकांचा तर्क जोरानें वाहतो. उघडकीस येईल तेव्हांच खरा ह्मणतां येईल.

पंधरावें साहित्य संमेलन गोव्यांत बोलाविलें त्यासंबंधानें जागोजाग हिंडून सभासद आणि आर्थिक साह्य मिळविण्याची ही वेळ फार महत्वाची व जरूरीची आहे. ह्या वेळीं आपसांतील कसलेहि मतभेद विसरून जाऊन सर्वांनीं एकात्म भावानें झटून गोमांतकास यश मिळवून धन्यता संपादिली पाहिजे. पणजींतच नव्हे सर्व गोमांतकीयांत हो जाणीव उत्पन्न झाली पाहिजे. आपापल्यात खरे खोटें न पाहतां भांडण्याचा आणि महत्वाचीं कामें बिघडून टांकण्याचा स्वभाव आतां ह्यावेळेपुरता तरी बाजूस ठेवतां आला पाहिजे. असी आमची सर्व देशबंधूंस आग्रहाची विनंति करून हें बातमी पत्र पुरे करितों.

वार्ताहर

बालचमुंतली बेताल बादशाही

[लेखक— एक सभासद]

कांहीं वर्षीमागें मडगांव येथें तेथील कांहीं तरुणांनीं 'बालचमु' ही संस्था स्थापन केली. संस्थेची सर्वांगीण उन्नति करणें हें ध्येय समोर ठेऊन प्रत्येक सभासदानें या बालचमुस आस्थेवाईकपणें हातभार लावला व संस्थेला आजचें नमुनेदार स्वरूप प्राप्त करून दिलें. अशा रीतीच्या संस्था अगर संघ लोकसमुहांत असणें अत्यावश्यक आहे. त्यांतल्या त्यांत हिंदुस्थानासारख्या शापित राष्ट्रांत तर त्यांचें महत्व फार मोठें आहे. गोमांतकांत जीं थोडीं शहरें आहेत त्यांत मडगांव हें सर्व बाजूनीं एक उच्चतम गणलें गेल्यामुळें, तेथें अशल्या संस्था अस्तित्वांत असणें अगर आणणें हें तेथील तरुण वर्गाचें प्रमुख कर्तव्य होय. कारण शहरांतल्या एकंदर तरुणवर्गाला स्वोन्नति व राष्टोन्नति या प्रश्नाचा ऊहापोह अगर त्यांवर विचार विनिमय करणें, सभा, संमेलनें, बैठका वगैरे भरवून सामाजिक राजकीय वगैरे विषयांची चर्चा करण्याचा क्रम ठेवणें वगैरे अनेक अभ्युदयकारक कृत्यें त्यांद्वारा करतां यावींत.

सांप्रत संघशक्तीचा प्रभाव, मात्र भेदनितीचा व पक्षभेदाचा सुकाळ असलेल्या या शापित भारतवर्षांत कसल्याहि सार्वजनिक कृत्यांत मग तें सामाजिक, राजकीय अगर धार्मिक असो– भेदभाव व फाटाफुट असल्याशिवाय एकाहि कृत्य सुना जात नाहीं. बृहन्महाराष्टांतील आदर्शशहरांत जर सद्यःस्थिती अशा प्रकारची आहे तर आमचा गोमांतक व त्यांतलें मडगांव शहरच यानां अपवाद कसें होईल. आज आमच्या, आमच्या समाजाच्या, आमच्या राष्टाच्या व आमच्या धर्माच्या अवनतीचें बीज जर कशांत असेल तर तें यांतच आहे. एका काळीं वैभवशिखरावर नांदत असलेला आमचा देश याच मतांमतांतरांच्या गलबल्यांमुळेंच पारतंत्र्यपंकांत खितपत पडला. ज्या कांहीं संस्था ज्यांचा यशोदुंदुभि अखिल दुनयाभर गाजत होता त्याहि याचप्रकारामुळें नामशेष झाल्याची साक्ष इतिहास देतच आहे.

थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे, मतभेदामुळें पक्षभेद होतात व पक्षभेद झाल्यानें कोणत्याहि सार्वजनिक कार्यांत रहावा तसा जोम रहात नसतो.

'बालचमु' ही संस्था एखाद्या बाल्यावस्थेंत असतानां तिच्या जन्माचे असे वाभाडे केवळ सभासदांकडून कांढले जावे व तेहि वर्तमानपत्रांतून, याबद्दल मला व्यक्तिशः फार खेद वाटतो. ज्यांनी या संस्थेचो उभारणी करण्यांत आपल्या रक्ताचें पाणी केलें त्यानांच या संस्थेचें खरें महत्व कळून चुकलें आहे. ' आयत्या पोठावर रेघा ' ओढणाऱ्यांस त्यांचें काय होय. संस्थेस सध्याचें नमुनेदार स्वरूप देण्यांसाठीं पैसा पैसा करून फंड गोळा करतां करतां ज्यांच्या नाकीं नव आले, त्यांच्याच डोळ्यांतून सांप्रतचें संस्थेचें बेताल बादशाहींत झालेलें रूपांतर पाहून ढळढळ अश्रु गळतील.

हल्लीं असें ऐकूं येत आहे कीं, कांहीं सभासदांनीं ह्मणें सभा भरविली (या सभेस पांचच सभासद हजर होते हें लक्षांत ठेवण्याजोगें आहे) व आपसांतच या संस्थेसंबंधीं मनसोक्तपणें व आपापल्या मगदुरानुसार वडबडून संस्थेचें बालचमु हें नांव काढून त्या जागीं 'युवकसंघ' हें प्रौढ नांव दिलें. वास्तविक माझ्यामतें संस्थेची शक्ति [capacity] ही नावांवर अवलंबून नसून कृतीवर अवलंबून असते. मग युवकसंघ " नांव ठेवण्यांत सदरहू सभासदांस आपण आतां प्रौढ झालों, बालपण आह्मांसारख्या शहाण्यांस शोभत नाहीं असें वाटलें कीं काय?

कांहो झालें तरी संस्थेंत बेबंदशाही माजली खास! याचा विचार प्रत्येक सभासदानें एव्हांच करावयास नको काय?

—ता. ३१।८।२९ रोजीं कवळें येथें श्रीशांतादुर्गेचे मंदिरांत महापूजेनिमित्त प्रचंड समाज जमला होता; त्या समारंभांत अवघ्या आठ वर्षे वयाच्या अनंत करंडे या सारस्वत कुमारानें बांसरी वाद्य वाजवून मंडळीस गुंग करून सोडलें. ह्या अभिनंदनीय कलेचे प्रोत्साहनार्थ सदरहू मुलास रा. भार्गवराव जुवेंकर स्वा. का. यांनी योग्य पारितोषिक दिलें असें कळतें.

—काणकोण व सांगें येथे कोमांद मिलितार स्थापन केले जातील असें ह्मणतात.

—वृत्तपत्रांवरील सेन्सर उठविलें जाण्याचा संभव आहे.

—अफगाणिस्थानांत नादीरखानाची सरशी होऊं लागली असून बच्चाचें बस्तान डळमळूं लागलें आहे.

—यहुदी व अरब ह्यांच्यांत उपस्थित झालेला तंटा इंग्रजानीं बंदुकींच्या बारानीं बंद केला.

—सरकारी धोरणाचा विपर्यास होऊं नये ह्मणून, तत्संबंधीं कोणाहि वृत्तपत्रकर्त्यास माहिती पाहिजे असल्यास, ती ' रेपार्तीसांव दु गाबीनेत ' या आफिसांतून पुरविली जाईल असें कळतें. ही व्यवस्था अमलांत आल्यास, टीकाकारांस खऱ्या माहितीच्या आधारावर टीका करण्यास मिळेल, हें उघड होय.

O correspondente do *O Heraldo*, em Reis-Magos, afirma porêm, que a margem de Betim esteve profusamente iluminada e ha quem diga que este correspondente é um dos membros da Comissão dos festejos da noite.

Em vista de tantas e tão encontradas informações convinha que a Comissão promotora das festas de Bardez, com o seu nome por baixo, prestasse pela imprensa ao público e principalmente aos numerosos subscritores, a conta circunstanciada do que recebeu e do que gastou.

Esta conta é urgente e é inadiavel, tanto mais que as auto ridades do país, inclusivé o sr. Governador Geral viram o que foi o festival e os subscritores estão impacientes por conhecer o destino que teve o seu rico dinheiro.

APOIADO!

O sr. eng. Caetano Marques de Amorim mandou dispensar todos os olheiros que trabalhavam nas Obras do Estado, pois entende s. excia. segundo nos consta, que este trabalho pertence aos tecnicos como conductores etc.

PROTESTO DESCABIDO

Após 29 anos de aflições, ansiedades e incertezas, foi, afinal, reintegrado nas suas funcções o sr. dr. Caetano Gracias, antigo delegado de saude, injustamente demitido.

O ilustre médico e inteligente scientista foi reintegrado e adido á Repartição dos Serviços de Saude, onde foi incumbido de organisar um projecto sobre lepra.

Quem o reintegrou e porque o reintegrou—consta da Portaria que o fez e do processo em que ela se estribou.

Mas houve alguem que protestasse, numa carta a nós dirigida, contra a reintegração do sr. dr. Gracias.

E', porem, descabido o protesto, porque lhe falece o esteio legal. E', mesmo, sem pés nem cabeça. Afirmamo-lo com sciencia e consciencia.

E ao dr. Gracias felicitamo lo pelo seu triunfo e pelo grande conceito em que é tido na Repartição em que trabalha.

MATAS DE SIDHA E VAG-PED

Sidha e *Vag-ped* são duas matas *reservadas* que o Estado possue no concelho de Sanguem.

Houve, ha anos, por parte do nosso Governo, tentativas de as vender integralmente ou em lotes, como, por parte dalguns capitalistas da India britanica apresentaram-se propostas de as comprar.

Por má sina nossa, porêm, não se realisou a pretendida venda, continuando as mesmas matas a desvalorisarem-se com o tempo e a causarem graves prejuisos á saude e agricultura das povoações da sua circum-visinhança. Prejuisos á saude—pelo desenvolvimento do paludismo; e prejuisos á agricultura —pela caça dos animais de lavoura e devastação de plantações pela feroz e bravia alimaria a que as mesmas matas dão farta guarida.

Agora que o Governo pensa, a sério, em imprimir incremento á agricultura urge que se efectue a venda das matas de *Sidha* e *Vag ped*, avaliadas em mais de cinco laques de rupias—importancia respeitavel que auxiliará em parte a realisação do plano de administracão de Sua Excia. o Senhor Governador Geral que deseja felicitar o Pais sem onera-lo com novos impostos.

BOA MEDIDA

O novo Regulamento de Instrução primaria em virtude do qual haviam sido *centralisados* os livros de exames de 1° e 2° graus na Inspecção, foi, como se sabe, suspenso.

Como efeito natural dessa suspensão deveriam voltar os mesmos livros á sua procedencia, isto é, a cada escola primaria oficial donde sairam

¿Voltaram já? Se não, urge que se ordene o seu imediato regresso, visto que, sem os mesmos livros, os respectivos professores ficam impossibilitados de passar aos interessados certidões de exames que lhes sejam pedidas.

Era, de resto, conveniente, que os mesmos livros continuassem sempre em poder dos professores primarios, para que os pretendentes ás certidões não houvessem de sujeitar-se a incomodos e despezas para as obter em Pangim.

Seria uma bôa medida.

DE DOIS PERIODOS

Dissemos e repetimos que o actual horario dum só periodo, estabelecido nas escolas primarias é anti-higienico e anti-pedagogico.

Não se justifica, porisso, a sua continuação, seja a que titulo fôr. Não se justifica, mais e principalmente, por contraria á lei que manda organisar o mesmo horario em dois periodos.

E o que é contrario á lei, não se admite: regeita-se *in limine*.

Venha, pois, o horario de dois periodos.

MUITO URGENTE

Está completamente intransitavel a estrada que de Quepem se dirige a Margão, tal como a que vai de Cuncolim á mesma vila. Intransitavel tanto aos peões como aos veiculos de toda a sorte. Uma miseria autentica, sem tirar nem pôr.

Isto em Quepem. Na propria Capital do Estado, a rua do Corte de Oiteiro, frequentada por tanta gente, por tantos alunos e tantos professores do Liceu Central, encontra-se, igualmente, reduzida a um estado tão vergonhoso que, em altos brados, clama aos céus.

Ao Governo actual, apologista de bôa viação, cumpre mandar pôr termo, com toda a urgencia, á intransitabilidade *incomoda* e *incomunicavel* das vias que acabamos de nomear.

E' muito urgente o assunto.

A P. P. N° 170 DE 1923

Escreve-nos o nosso colaborador sr. J. J. da Cunha:—

Os directores das escolas inglesas, estabelecidas nesta terra, dirigiram ao sr. Governador Geral uma petição solicitando a modificação da Port. Pro. supra, cuja execução rigorosa pelas autoridades administrativas tem levantado celeuma tanto por parte dos mesmos directores como pela dos pais dos educandos daquelas escolas.

Os colegios ingleses tornaram-se aqui uma necessidade e trazem uma grande economia ao paiz, pois do contrario, a educação lá fóra desde a 1.a classe custaria aos pais muito dinheiro. A portaria acima referida exige a prévia habilitação do 1° grau aos estudantes das escolas de inglez; mas os directores destas comprometem-se a manter e substentar nelas mestres da lingua portuguesa dando a esta fóros de *segunda lingua* que, como tal, é hoje reconhecida pela Universidade de Bombaim, graças aos esforços do nosso patricio sr. dr. A. Viegas.

E', portanto, um valioso serviço a nós a introdução da lingua portuguesa como *Second language* nos colégios ingleses —o que preencherá melhor o fim da portaria,—porque sempre terá mais conhecimentos da lingua portuguesa quem a aprender como *segunda lingua* do quem quem houver estudado, apenas, o seu *primeiro grau.*

E' de esperar, porisso, que o sr. Governador Geral, não tenha dúvida alguma em atender ao justo pedido dos requerentes, cumprindo só ás autoridades competentes verificar, em constantes inspecções, se *de facto* o ensino da lingua portuguesa nos colegios da terra desfruta ou não a categoria da *segunda lingua.*"

O BHARAT

Em atenção á festividade de Ganes em que vai tomar parte todo o nosso pessoal, não se publicará O BHARAT de 12 do corrente.

O Administrador

ção progressiva e útil, exercida pelo sr. Capitão Craveiro Lopes, como presidente da Comissão Municipal de Sintra.

¿Porque o Governo não ha de aproveitar da experiencia e das aptidões do sr. Capitão Craveiro Lopes, colocando o á testa do 1.º senado de Gôa? O estado lamentavel a que a capital chegou, bem pede uma intervenção energica e eficiente.

*

Consta que o sr. dr. Rodrigues Santos vai ser proposto para vice-presidente do Conselho do Governo da India.

As extraordinarias faculdades de parlamentar de que S. excia vem dando provas naquele Conselho — provas que neste jornal registamos varias vezes—esperamos merecerão a justa recompensa do Governo da Metropole.

Intensificaçao das culturas

O problema agricola a que o sr. General Craveiro Lopes acabou de referir-se nas suas entrevistas, é essencialmente pratico e tem de ser tambem solvido, praticamente, porque de teorias está farto o Paiz, desde a criação da Repartição Agricola, nesta Colónia.

Contrataram-se tecnicos para agricultura, mas ela não poude avançar muito com uma tão copiosa tecnicidade. Processos novos de cultura não se vem. O que se vê, praticamente, é que quem mais tem trabalhado pela agricultura nas Novas Conquistas é o Camandante militar de Satary sem ser tecnico.

O principal é aumentar a produção de arroz que é a base de alimentação do povo. Diz-se proverbialmente que o arroz produzido no paiz não chega para a subsistencia dos seus habitantes, durante pouco mais ou menos 5 mezes, e que para o restante tempo, temos de importar o do estrangeiro.

Não temos até hoje estatisticas agricolas e por falta destas não se pode determinar a quantidade de arroz produzido dentro do paiz, nem podemos dizer se actualmente produzimos mais ou menos do que anos atraz.

Há, porisso, necessidade de uma semelhante estatistica, cabendo á Repartição de Agricultura organisa-la no mais curto praso. E' ela indispensavel para se esclarecer a situação agricola do paiz.

Entretanto certo é que a importação do arroz continua em escala crescente. Em 1927, isto é, há 2 anos, importaramos arroz sem casca na enorme quantidade de 127.969 candis e com casca 81.602 no valor total declarado de um pouco menos de 4 milhões de rupias ou 40 laques, quando o valor total das nossas exportações é de 46 laques, isto é, sôbre o valor do arroz importado temos os valores de exportação, num excesso, apenas, de seis laques.

O intuito do sr. General Craveiro Lopes é *promover o aumento da produção cerealifera* por todos os meios, porque deste aumento é que depende a nossa independencia economica do estrangeiro.

Vejamos as possibilidades. Corre na terra uma lenda que nas Novas Conquistas existem inexplorados terrenos fertilissimos para a cultura de arroz. E' verdade que existem varios terrenos nestas condições em Cotigão de Canacona, em Batie Vichundrem, de Astragar, e em Embarbacem; mas em regra, naquelas regiões, os terrenos susceptiveis da cultura de arroz tem sido aproveitados, não havendo, porem, dúvida que ha aí grandes terrenos rochosos, com laterite á profundidade de 3 a 4 palmos, os quais são imprestaveis para a cultura de arroz; só podem ser utilisados para outras plantações de outros cereais pobres e pequenas arvores frutiferas, quando se evitar a sua devastação por animais daninhos, ali abundantes e se providenciar sobre o paludismo que pôr lá campêa infrene.

Torna-se, porisso, necessario que Sua Excia se digne volver, tambem, a sua atenção para as Velhas Conquistas, onde, pela maior intensificação das culturas, acompanhada da maior expansão do credito agricola, podemos conseguir, em menos de 2 ou 3 anos, um grande aumento da produção de arroz e de outros cereais, o que evitará que uma grande parte de agricultores se expatriem para o extrangeiro á busca do pão que lhes falta dentro do paiz.

Unica forma de intensificar as culturas será por meio de irrigação e esta é possivel por que são abundantes as aguas fluviais que se desperdiçam, desaguando nos rios e destes para o mar. A construção de represas, diques, alagôas, pôços artesianos daria farto trabalho a tantos homens e mulheres que emigram, além de aumentar consideravelmente a produção cerealifera.

Todos sabem como o reservotorio de Bondvol, de Santa Cruz, á pouca distancia de Pangim irriga grandes areas dos campos daquela aldêa e como aí a cultura é de 2 novidades, tendo aumentado consideravelmente a produção de arroz.

A' pouca distancia da Capital, a Comunidade da aldêa Murdá possue uma fonte no seu oiteiro, cujas aguas correm perenemente, ficando ela situada entre dois oiteiros, formando um triangulo. Nos tempos idos procedeu se ao estudo para captar as suas aguas por meio de um dique que uniria os dois oiteiros, formando um reservatorio que irrigaria os extensos campos das Comunidades de Morombim o Pequeno e Murdá. Estas aguas atravessando os rigueiros vão actualmente desaguar no Mandovi.

Aqui está como se desperdiçam essas aguas que produziriam, quando captadas, riqueza. Da mesma forma com a reparação das velhas alagôas e com a construção das novas haveria um formidavel aumento nas nossas produções cerealiferas, de arroz, sobretudo. Nas condições da fonte de Murdá, conhecemos muitas outras fontes e correntes de aguas em varias outras aldeias que temos percorrido positivamente para observar *de visu*, como as aguas, este manacial de riqueza, estão-se a inutilisar sem serem aproveitadas para a intensificação das culturas.

E ha, por aí, nas Velhas Conquistas, muitos terrenos que não são semeados pelos proprietarios, quais senhores feudais das eras antigas, e mesmo pelas comunidades que podiam e deviam arrenda-los á cultura de nachinim e outros legumes como o *pacol, milho e bazri*, pimenta longa que importamos do estrangeiro.

O milho e bazri importamos no valor de 127.362 rupias e a pimenta longa no de 133.419 rupias, quando estes artigos podiamos produzi-los dentro do paiz. Mas para segurança destas plantações e outras, contra as devastações pelo gado bovino, caprino e suino urge que se confeccione uma regulamentação rigorosa com multas fortes aos *batcarás* e outros que deixem vadiar o gado para se engordar á custa do *suor* do visinho.

J. J. da Cunha

ECOS E CRITICA

VENHA A CONTA...

Informa o *Heraldo* que, na noite de 25, data da posse do sr. Governador Geral, e durante a festa nocturna, a margem de Betim esteve completamente ás escuras, e acrecenta que os promotores nem se importaram do iluminação o Palacio do Governo, falta esta que acha imperdoavel porque haviam convidado s. excia a assistir ás festas.

Outros diarios da capital não se referem minuuciosamente á festa nocturna, salientando apenas a registar o facto de que o formigueiro humano em ambas as margens do Mandovi, era enorme durante a noite.

तरुणांचा अभ्युदय

(लेखकः- सतीश)

तरुणांचा अभ्युदय झाला कीं, राष्ट्राचा उत्कर्ष झाला ह्मणून समजावें. राष्ट्राची जबाबदारी आणि त्याची मदार फार करून तरुणांवर असल्यानें प्रत्येक पुढाऱ्याला, आपले विचार, आपली आशा, आपलें कर्तव्य आणि आपण करीत असलेलें कार्य तरुण मंडळींना स्पष्ट करून दाखविण्याचें असतें. राष्ट्राची सुधारणा विस्तृत करून फळारूपास आणण्याची असते तेव्हां पुढारी लोक हे विचार तरुणांत पसरवूं पहातात, त्याचें हेंच कारण. तरुण हेच राष्ट्राचे आधारस्तंभ असल्यानें तेच दृढ करण्याची जरूरी प्रत्येक पुढाऱ्याला वाटल्यास नवल नाहीं. राष्ट्रांतील सर्व चळवळी तरुणांना समजणें जरूर आहे. त्या समजून घ्याव्या व समजून द्याव्या, यांच्यांतहि अभ्युदयाचा मार्ग भरलेला आहे. ह्मणजे होतां होईतों तरुण मंडळी कशी जबाबदार होईल, हेंच पहाण्याकडे पाश्चात्य राष्ट्रांचें लक्ष्य लागल्यानें, त्या त्या राष्ट्राचा उत्कर्ष फारच झपाट्यानें झालेला आहे. तरुणांना स्वताची जबाबदारी कळूं लागली ह्मणजे, राष्ट्राच्या हितासाठीं आपण कसें झटलें पाहिजे, हें त्यांना समजूं लागून, ते राष्ट्रासाठीं अनेक त्रास सोसण्यास तयार झाल्यावर स्वतः त्यांचा अभ्युदय होण्याबरोबर राष्ट्राचाहि खात्रीनें उत्कर्ष होईल.

तरुण हेच राष्ट्राचे खरे आधारस्तंभ आहेत. व त्यानां तसे आधारस्तंभ करण्याचें कर्तव्य सध्याच्या पुढारी वर्गावर असतें. झाडाला मूळपासून जसें वळण लावावें, जसें खत घालावें, तसें तें झाड तयार होत असतें असें आपणाला ठाऊक असल्यानें, या होतकरू तरुणांना जसें वळण लावावें, तसे ते पुढारी होऊन, देशाच्या आणि स्वतःच्या अभ्युदयाला कारणीभूत होतील. ह्मणून पुढारी लोकांचें वर्तन शुद्ध व सरळ असावें लागतें. उत्तम बेटा होण्यास, आधीं वडिलांनीं उत्तम आईबापें झालीं पाहिजेत. राष्ट्राचें कल्याण ह्मणजे पर्यायानें आपलें कल्याण असें ज्यावेळीं आपणा सर्वांनां वाटूं लागेल, त्याचवेळीं राष्ट्रासाठीं प्राण देण्यास तयार असलेले तरुण निर्माण होतील.

तरुण हे त्या त्या राष्ट्राचे खरे आधारस्तंभ होत, हें सिद्ध असल्यानें साहजिकरीत्या त्यांच्यावर जी राष्ट्रहितार्थ जबाबदारी येऊं शकते, ती त्यांनीं पार पाडणें, त्यांचें एक कर्तव्य असून, आपल्या स्वतःच्या अभ्युदयासाठींहि त्यांना तें भाग आहे. आणि या दृष्टीनें प्रत्येकानें कर्तव्याला जागून कांहीं तरी कार्य केल्यास स्वतःच्या अभ्युदयाला कारणीभूत होण्याबरोबर, राष्ट्राच्याहि अभ्युदयाला कारणीभूत होऊन, त्याच्याहि अभ्युदयाला हातभार लावल्यासारखें होईल. राष्ट्र हें एका व्यक्तीपुरतें किंवा एका व्यक्तीचें अथवा कांहीं व्यक्तींचें अंसू शकत नसून, तें पुष्कळांचें, पुष्कळांचें रक्त शिंपून झालेलें असतें. कर्तव्याची जाणीव असलेल्या तरुणांनी राष्ट्राच्या अभ्युदयार्थ प्रयत्न करण्यापूर्वी, इतर तरुणांचीं अंतःकरणें हलवून सोडवून, त्यांना राष्ट्रप्रेमाची, समाजकार्याची आवड उत्पन्न केली पाहिजे. त्यांतच तरुणांचा आणि राष्ट्राचा अभ्युदय भरलेला असतो. राष्ट्राची श्रीमंती, व्यक्तींच्या श्रीमंतीवर अवलंबून असून, त्यामुळें राष्ट्राचा आणि व्यक्तींचा अभ्युदय होण्यासारखा असता तर अभ्युदयाचे निरनिराळे मार्ग मुळींच निर्माण झाले नसते. व्यक्ति आणि राष्ट्र श्रीमंत असलें ह्मणून भागत नसतें. तर तो मार्ग शोधण्यास निराळ्याच विचारांनीं आक्रमण करून अभ्युदय करून घ्यावा लागतो. त्यांतच तरुणांचा ह्मणजेच राष्ट्राचा अभ्युदय असतो. कर्तव्याच्या विचारांचा हा पहिलाच मार्ग असून दुसऱ्यांचा पुढें विचार करूं.

'बाळे' यांचे चाळे.

येथील 'बालचमु' या संस्थेच्या भावी आयुक्रमासंबंधीं विचार विनिमय करण्यासाठीं दामोदर विद्याभुवनांत ता. २१ मे रोजीं संध्याकाळीं ३ वाजतां सभा भरणार आहे, असें त्याचरोजीं प्रसिद्ध झालेल्या हिंदुंत संस्थेच्या चिटणिसांनीं जाहीर केलें होतें. ठरल्याप्रमाणें ती सभा भरली खरी पण तिला संस्थेचे सारे सभासद हजर नव्हते. फक्त पांचचजण काय ते सभास्थानीं शोभत होते. त्यांनीं आपसांतच संस्थेविषयीं आपापल्या मगदुराप्रमाणें मनसोक्त काथ्याकूट करून संस्थेचें 'बालचमु' हें नांव बदलून त्या ऐवजीं 'युवकसंघ' असें नांव ठेवण्याचें मुक्रर केलें व तें अमलांतहि आणिलें

संस्थेचें नामांतर करणें हा जरी एक महत्वाचा प्रश्न नसला तरी मी स्वतः बालचमुचा एक सभासद असल्यावरून व उपरोल्लेखित सभेस हजर नसल्यावरून त्याचप्रमाणें या बाबतींत मला कांहीं संशयास्पद प्रकार आढळून आल्यावरून मी, सभेस हजर नसलेल्या आणखीं चौघां सभासदांच्या सहीनें, या सभेस कोणकोण सभासद हजर होते वगैरे खुलासा करण्याविषयीं, त्यानंतरच्या हिंदुंत जाहीर केलें.

या जाहीर नोटीसीचा खुलासा नाहीं तो नाहींच; मात्र नामांतर झालेल्या 'युवकसंघाचें' सद्यकालीन चिटणीस श्री. बाळे यांनीं मध्येंच आपले 'चाळे' उपस्थित केले वर लिहिल्याप्रमाणें आह्मां पांचजणांच्या सहीनें 'हिंदु'तून खुलासा मागितल्याच्या दुसऱ्याच दिवशीं रा. बाळे यांनीं आह्मां पांचांपैकीं दोघांस कांहीं भूलथापा देऊन फंदफितूर केलें व आपल्या कबजांत ओढिलें. आह्मीं सूचना केली असतां योग्य खुलासा प्रसिद्ध करण्याऐवजीं त्यांनीं आपलें चंबुकबाळें घेऊन संस्थेचें कडबोळें करण्यास सुरवात केली. ज्या अर्थीं कांहीं व्यक्ति मिळून एक पक्ष होतो व असे कांहीं पक्ष एकत्र झाल्यानें समाज अगर संस्था अस्तित्वांत येते त्या अर्थीं कोणत्याहि पक्षांतील भेदभावानें संस्थेचें कडबोळें होत असतें. असो.

ता. १३ आगष्टच्या 'हिंदु'त रा. बाळे यांच्या गुरुत्वाकर्षणामुळें नैसर्गिक सिद्धांतास अनुसरून जो खुलासा प्रसिद्ध झाला तो निखालस खोटा व दिशाभूल करणारा आहे माझ्या या विधानास पुष्टि देणारें एक पत्र प्रस्तुत संस्था बालचमु या नावानें अस्तित्वांत असतानांचे तिचे चिटणीस श्री. घोडे यांकडून आलें आहे. त्यावरून या गोष्टीवर चक्क प्रकाश पडतो. त्याच्या पत्रांत असा स्पष्ट उल्लेख आहे कीं आरंभीं सांगितलेल्या सभेस फक्त पांचच सभासद जमून त्यांनींच हा नांव बदलण्याचा ' समारंभ ' साजरा केला.

मला राहून राहून आश्चर्य वाटतें तें एवढ्याचसाठीं कीं, बालचमुचे एकंदर सभासद तीसचाळीस असतां फक्त चारपांचजणांनींच उठून एक नांव बदलून दुसरें ठेवावें उद्यां चार पांच जणांनीं उठून आणखीं तिसरेंच ठेवावें. आज 'बालचमु' तर उद्यां 'युवकसंघ' व परवां 'वृद्धमंडळ असी पक्षभेदात्मक रीत्या नामाभिदान परंपरा चालू राहिली तर थोडक्याच काळांत बाल्यावस्थेंत असलेल्या या संस्थेस अकालीं वार्धक्य प्राप्त होईल, आणि अशानें जनतेकडून अनादरास प्राप्त होईल. संस्था ह्मणजे जणूं काय आपल्या घरचीच इस्टेट असें प्रत्येक सभासदास वाटतें व त्यामुळेंच जे उठतात ते सभा भरवून नांव वगैरे पार बदलून टाकून अशा रीतीचे अकारण चाळे माजवितात. तरी एव्हांच अशा गोष्टींना आळा बसण्यासाठीं संस्थेच्या प्रत्येक सभासदानें इकडे लक्ष्य पुरवावयास नको काय ?

ज्या सभेमुळें रा. बाळे यांस अशा प्रकारचे चाळे करण्याचे डोहाळे झाले त्या सभेस हजर कोणकोण होते याचा आतां तरी खुलासा करण्याविषयीं चिटणिसांस व संस्थेच्या चालकांस मी परत जाहिरपणें सूचवित आहें; तरी चिटणीसांनीं हा खुलासा करावा. सभेचो साद्यंत खबर चिटणिसांकडून मला जाहिरपणें न कळल्यास मला संस्थेचें 'युवकसंघ' हें नांव मुळींच मान्य नाहीं, असें संस्थेच्या चालकांनीं व इतर सभासदानीं समजावें.

मडगांव, ता. २७-८-२९

गोपाळ नाडकर्णी

बा. सभासद

गोमांतक हिंदुविद्यार्थी मंडळ-मुंबई.

वरील मंडळाचें सहावें वार्षिक संमेलन ता. २० आगष्ट रोजीं जीनाहालमध्यें श्री. विष्णु आत्माराम भोसले यांच्या अध्यक्षतेखालीं मोठ्या समारंभानें पार पडलें. निमंत्रित मंडळींत प्रो. वसंत नारायण नाईक, श्री. वामन र. वर्दे वालावलीकर, वासुदेव पु. मयेंकर, अनंत का. प्रियोळकर, गणपत वि. लाड, डॉ. व्यं. पा. कामत, डॉ. वा. द. तेलंग, डॉ. रा. पु. मयेंकर, डॉ. वि. मं. केरकर, डॉ. ना. मं. बस्तोडकर वगैरे मंडळी हजर होती. स्त्रिया व इतर मंडळी मिळून तिनशेंवर लोकसमुदाय हजर होता. श्री. काशिनाथ ज. नाईक यांचे वजन उचलण्याचे प्रयोग, श्री. मोहन रामनाथकर यांचें हार्मोनियम वादन, श्री. श्रीपाद नारायण मयेंकर यांचे पोवाडे व कुमार दत्ताराम कृष्ण केरकर यांचें कविता गायन वगैरे कार्यक्रम फारच यशस्वी झाले. नंतर श्री. दुधील व श्री. कवळेकर यांस पहिल्या वर्गांत बी. ए. पास झाल्याबद्दल श्री. मारुती शबार्थे यास मट्रीकच्या परिक्षेंत पहिल्या शंभरांत आल्याबद्दल श्रीयुत श्रीपाद मयेंकर यास पोवाड्यांबद्दल व कुमार दत्ताराम कृष्ण केरकर यास गायनाबद्दल पुस्तकें बक्षीस देण्यांत आलीं. मनोरंजनार्थ रात्रौ हाच मुलाचा बाप या नाटकाचा प्रयोग करण्यांत आला. कुमार वसंत घोटींग याचें उपेचें काम अप्रतीम झालें. अशा तऱ्हेनें हा गोड समारंभ संपला.

—मडगांवचे एक उत्साही तरूण रा. सखाराम यशवंत मोर्डेकर हे स्वयंस्फूर्तीनें मुरगांव गोवर्धन संस्थेचे स्वयंसेवक झाले असून त्यांजकडे एक आण्यापासून एक रुपयापर्यंतचीं तिकीटबुकें दिलेलीं आहेत तरी त्यांजकडे मदत द्यावी, असें गो. गोविंद विनायक बरवे, स्वयंसेवक, मुंबई गोवर्धन संस्था हे कळवितात.

—मुद्रण स्वातंत्र्यासंबंधीं धोरण निश्चित करण्यासाठीं नामदार गव्हर्नर साहेबानीं सर्व वृत्तपत्रकर्त्यांनां अथवा वृत्तपत्रांच्या मालकांना येत्या शनिवारीं ११ वाजतां पणजीच्या राजवाड्यांत पाचारण केलें आहे.

—सांगें, सातारी व काणकोण, ह्या तीन तालुक्यांतील भाताच्या पेरणीस योग्य असलेल्या पडीत जमिनीची नोंद ताबडतोब हजर करण्यास, गव्हर्नरसाहेबांनीं फर्मावलें आहे.

—येथील इंग्लिश स्कुलांतून बोधभाषा या नात्यानें पोर्तुगीज भाषा शिकविली जात असल्यानें, पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षणाचा दाखला नसलेल्या मुलांसहि सदरहू स्कुलांत मज्जाव नसावा, अशा अर्थाची अभ्यर्थना येथील सरकारला करण्यांत आली आहे.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नांणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— **लिजबोअ**

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या **एजन्सीस** पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० „
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कोंगु बेंग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, ईंजांबानि, बैर, शिंदु, तेथि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इंबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunò*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA-GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para todá a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonzalves

Nova Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

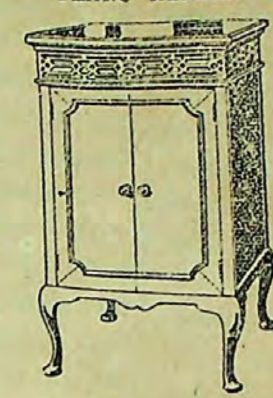

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Columbia* deu lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

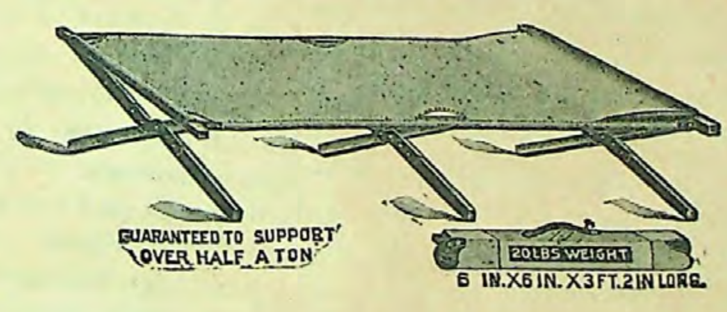

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

ANO 14. N. 24
QUINTA-FEIRA 19 D... ...EMBRO DE 1929

ASSI...
Por cada ... upias

DIRECTO... ...IETARIO
G. P. ...gd. Dessai
FAR...ACEUTICO

COMPO...ÇAO E IMPRESSAO
TIP.*BHA*... ...IANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २४
गुरुवार ता. १९ सप्टेंबर सन १९२९.

वर्गणीचे दर
आलीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोव

Pangim ...nal, R.

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

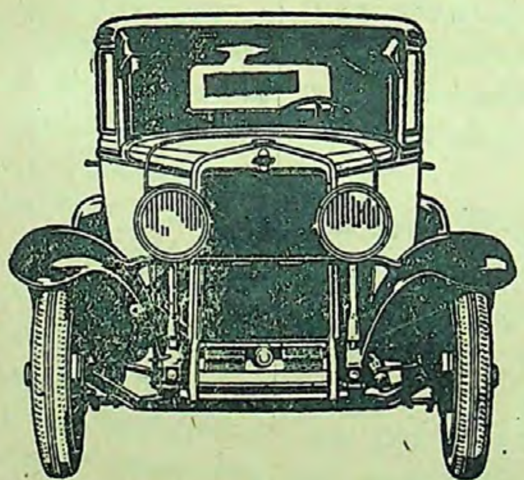

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MRGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 23 de 5 de Setembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm éditos de 60 dias a contar do dia da 2.a publicação do respectivo anuncio citando a Pedro Marcelino Francisco Rebelo, proprietario de Cuncolim e ora ausente em parte incerta, para no prazo de dez dias findos os referidos 60 dias pagar juntamente com sua mulher jà citada, ao requerente Stuart Gomes Alves de Arossim a importancia de 1600 rupias da cópia dos capitais de duas mil rupias e 250 rupias, de que David Domingos Ambrosio Morais e sua mulher Maria Francisca Anta Escolastica Rebelo de Cuncolim se constituiram devedores por escrituras póblicas de 25 de Maio e 3 de Junho de 1927 respectivamente, com seus juros desde a aquisição nos termos dos artigos 322 e paragrafos e 327 do Codigo do Proc. Civil seguindo-se a execução seus termos. O que para ser público se expediu este. Quepem, 26 de julho de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei
O primeiro substituto do juiz de direito
M. Rebelo

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm éditos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio citando nos termos dos artigos 195 a 197 do Código do Processo Civil os interessados incertos para no praso de 20 dias findo o praso de éditos contestarem querendo os artigos de habilitação deduzidos por Ramacrisna Babagi Folo Dessái casado, Sotiabama Dessaina viuva de Venctexa Babagi, Folo Dessai e seu filho Ananta Venctexa Folo Dessai solteiro e Sorvotoma Babagi Folo Dessái, viuvo, todos de Poinguinim alegando entre outras coisas que eles juntamente com Janavi, solteira, menor, impubere representada por sua mãe administradora dita Sotiabama, Crisnem e seu marido Gonopoti Camotim, de Karvar e residentes em Loliem e Caxi e seu marido Esvonta Rogunata Porobo da mesma de Loliem, pretendem habilitar-se como unicos e universais herdeiros do seu irmão cunhado e tio Narana Babagi Folo Dessai, que foi da dita de Poinguinim. Declara-se que a falta de oposição importa a confissão dos factos alegados pelos justificantes. E para ser público se expediu este Quepem, 24 de Agosto de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O 1 ° substituto do juiz
M. Rebelo

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando o interessado Madeva Rama Saunto vulgo Guirmun, solteiro de Cacorá ora residente na India Britanica em parte incerta para assistir a todos os termos até final, dos autos de inventario orfanologico que Sadassiva Apá Saunto, de Cacorá, presta por obito de Aná Saunto, que foi da mesma e deduzir nêle seus direitos nos termos da lei sem prejuiso do seu regular andamento.

Para ser público se expediu este. Quepem, 9 de Agosto de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz 1 ° substito
M. Rebelo

श्रीगणेशचतुर्थीसाठीं खास व्यवस्था !

दामोदर विष्णु शेणवी दुकळे

पोष्ट आफिसजवळ, पणजी.

आमच्या दुकानांत रामपंचायतन, शुकदेव रंभा, लक्ष्मी, रासक्रीडा वगैरे सर्व तऱ्हेचीं लहानमोठ्या साईजचीं जर्मनी चित्रे, देवादिकांची जर्मनी व देशी कार्डे व राजा रविवर्म्याचीं लहान मोठ्या साईजचीं नामांकित चित्रं माफक दरानें विकलीं जातात. तसेंच सर्व तऱ्हेचीं चित्रे स्वस्त भावानें नयनमनोहर चौकटींत बसवून दिलीं जातात. एकदां अनुभव घ्या व खात्री करा.

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais, revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso, fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D, papel corado para flores e trabalhos manuais; lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

किंमत १-८-० } **पोर्तुगेज-मराठी कोश** { शब्दसंख्या १५०००

पोर्तुगेज प्राथमिक व दुय्यम शिक्षणाच्या विद्यार्थ्यांना व पोर्तुगेज भाषेच्या अभ्यासकांनां अत्यंत उपयुक्त असा हा कोश लवकरच प्रसिद्ध होईल. प्रति नियमित काढणार असल्यामुळें गरजूंनीं आपलीं नावें खालील पत्त्यावर आगाऊ नोंदवावीं—मागाहून किंमत जास्त.

मुकुंद नाईक प्रतापराव सरदेसाई
वास्को-डि-गामा

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक — दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें घरबसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय
रायबंदर—गोवा

ANO XIV Nº 24

15

Quinta-feira, 19 de Setembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACÃO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

Portuguez nas escolas de inglez

Está em discussão na imprensa local a petição que os directores das escolas inglesas, estabelecidas nesta terra, dirigiram ao sr. Governador Geral, solicitando a modificação da portaria provincial n.° 170, de 1923.

Esta portaria foi *letra morta* durante seis anos, não porque as autoridades não quisessem vê-la executada, mas porque ela, da forma como estava redigida, era *manca*. E pela razão muito simples de que o governo não pode ministrar ensino a todas as crianças á mingua de escolas suficientes, nem gastar dinheiro que não tem, absorvido como fica quasi todo em pagamento de funcionarios da sua maquina administrativa.

O artigo 11 da Lei Fundamental da Nação estatue que o ensino primario elementar é obrigatorio e gratuito; mas esta prescrição ficou só no papel e até aqui não se fez ele obrigatorio nesta Colonia, pois se o fosse, tinha agora o governo o direito de fazer valer a p. p. n.° 170 e exigir-lhe o rigoroso cumprimento.

E por não ser obrigatorio o ensino, mais de 85% da população são analfabetos. Não erraremos se computarmos esses analfabetos em 80% do sexo masculino e 90% do sexo feminino.

Existem pouco mais ou menos 85.000 crianças de idade escolar primaria, entre 6 a 16 anos. O governo não tem professores nem escolas para ensinar português a um tão grande numero delas. Nestas condições é bem vindo o auxilio que os directores das escolas inglesas vem oferecer ao governo, de ensinar portuguez nas mesmas, por sua conta.

O que o governo tem a fazer é aproveitar esse oferecimento e impor condições para que seja efectivado o ensino de portuguez nas escolas de inglês, ministrado paulatinamente em classes sucessivas até á 8.a, mas feito praticamente e não por meio de 1.° e 2.° graus que não dão noções completas para falar e escrever português.

Está-se a ver na pratica que uma criança com exame de 2.° grau não sabe geralmente compor em termos uma oração, enquanto um aluno da 3.a classe de inglês faz composições de pequenas orações, escrevendo-as gramaticalmente.

O metodo de ensinar portuguez nas escolas de inglês deve ser, portanto, pratico, devendo o governo organisar os programas para efectivação deste ensino, com rigorosa fiscalisação oficial.

Deve ser permitido lecionar portuguez naquelas escolas aos que tenham curso de medicina, farmacia, teologia, Escola Normal, como tambem a aprovação de 7, 6 e 5 classes do Liceu Central.

E' do dominio público que para os exames de *matriculation* ou da 8.a classe há necessidade da *segunda lingua*. Antigamente os goeses adoptavam latim e estudavam-no para esse fim; mas, agora, em geral, a *second language* dos nossos patricios é portuguesa desde que foi reconhecida pela Universidade de Bombaim.

Em vez de latim, eles estudam portugues que não tem antagonismos com o inglez, podendo

"ERA ALGUEM"

Da *Carta de Bombaim*, do *Oriente*

"..

....

Mas, na hora que passa, no momento presente, meu dilecto Amigo, o Governo não sabe a quantas anda ... Está inquieto. Tem de pensar em mil cousas. Traz a mente preocupadissima. Já não se sente com aquela velha segurança, que anos atraz, era um facto insofismavel. A Grande Guerra, meu caro Joaquim da Rosa, poz nos ombros dos sonhadores indios, armas mortiferas. O *hindú*, sempre absorto, a sondar eternamente, os misterios—logo que poz o pé nas trincheiras, ouviu o ribombo do canhão, as balas zumbiram-lhe nos ouvidos, transformou se completamente...Deixou de olhar as nuvens, para pensar nas realidades que se apresentam como perigos da vida...

A' força de vencer obstaculos, á força de lutar e vencer—ganhou uma nova personalidade—forte, rija, energica, dominadora! Era alguem. Tinha salva a Europa—o velho continente, cheio de cãs e de soberba, acostumada a ditar as leis ao universo inteiro ..Salva-se, agora, a si proprio. Arrogantemente—pediu que lhe dessem liberdade. Queria ser livre Houve, como era natural, uma grande oposição... Armaram se carros blindados. Puzeram de prevenção as tropas. Abriram-se as portas das cadeias, de par em par...

Mas, o indio não dava pé para traz ...

Deixára de ser passivo, flexivel, e gosmento. Inventara uma doutrina politica nova e avassaladora:—o nacionalismo. Esse crédo, belo e magnifico, esse crédo que pregava a libertação individual e social, provocara alarme. E o Punjab, em Bengala caíra em cheio, no peito rijo de grandes herois...A eloquencia soberba de Tilac completara o resto. O apostolado de Gandhi unira a India...

John Bull nestas alturas, tem, pois, de fazer frente á uma India que nunca conhecera. E' completamente diversa. Refilona. Soberba. A India que fazia greves. Era a India que conjura. A India que responde ás exigencias dos soberanos —pela bôca dos camponeses de Bardoli, que se recusava a pagar impostos pesados sôbre as miseráveis *taluk*as...

O bretão, matreiro e cauteloso, porêm, não se desconcertou. Fez fogo com armas, e fez um discurso com a bôca... Mostrou que tinha fôrças para aniquilar os dominados—ao mesmo tempo que, sentado no gabinete, elabora leis que, indirectamente, satisfazem as aspirações da massa revolta...

E, aqui, começa a nova politica de John...

Pouco a pouco, o John deixou-se influenciar pelos nacionalistas. E, afinal, acabou por fazer lhes a vontade. Quisera semear discordias comunais. Mas o feitiço não pegou. Não fez mal. Desistiu da tatica empregada—e poz-se ao lado dos rebeldes...

जनसेवा ही ईश्वर सेवा। त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार भाद्रपद शु० १ दा शके १८५१

भारतावरील खटल्याचा निकाल

भारतकारांस शिक्षा ! !

चार महिनें कारावास, खटला खर्च, दंड व नुकसानभरपाई मिळून अजमासें दोन हजार रुपये !

गतसालीं भारतानें राष्ट्रियत्व (Nacionalismo) या मथळ्याखालीं ‘ सुभाष राज ’ ह्या लेखकाचा एक लेख प्रसिद्ध केला होता. हा लेख आक्षेपार्ह वाटून सरकारनें भारताविरुद्ध खटला भरला. लेखाचें उत्तरदायित्व भारतकारांनीं स्वीकारलें होतें. खटल्याचा निकाल गेल्या ता. ११ रोजीं होऊन, भारतकारांस ४ महिने कारावास, प्रत्येक दिवसाला ५ यस्कुदप्रमाणें ४ महिने दंड, ८ कोंत नुकसानभरपाई, २ कोंत छापखान्याला दंड व खटला खर्च, अशी शिक्षा ठोठावण्यांत आली. दंड व नुकसान भरपाईची रक्कम अंदाजें दोन हजार रुपये होते !

उपरिनिर्दिष्ट शिक्षा कोणाचीहि छाती दडपणारी असली, तरी ‘ सत्य संकल्पाचा दाता भगवान, सर्व करी पूर्ण मनोरथ ’ या संतोक्तीवर आमची अढळ निष्ठा असल्यानें परमेश्वराच्या कृपेनें व जनता जनार्दनाच्या सहाय्यानें प्राप्त दिव्यांतूनहि भारत सहीसलामत मुक्त होईल, अशी आमची निश्चिति आहे.

आक्षिप्त लेखाची चर्चा करण्याचा हा समय नव्हे. कारण निकालावर वरिष्ठ न्यायालयांत अपील नेण्यांत येणार असल्यानें, तो लेख एव्हांच चर्चेचा विषय होऊं शकत नाहीं. न्यायालयाच्या क्षेत्रांत Sub judice या स्थितींत असलेली गोष्ट वादविवादाच्या आखाड्यांत बळेंच उतरवणें हा पंथ शिष्टसंमत नाहीं, हें कोणीहि मान्य करील.

पण एक गोष्ट कबूल करणें आवश्यक आहे ती ही कीं, आक्षिप्त लेख प्रकाशनाच्या बुडाशीं कोणाच्याहि इभ्रतीवर घाड आणावी अथवा सरकारचा अपमान करावा, असा हेतु बिलकुल नव्हता व नाहीं. कित्येक अन्याय्य बाबी सरकारच्या कानावर जाऊन, सरकारनें त्याची दाद घ्यावी ह्याच शुद्ध व प्रामाणिक उद्देशानें सदरील लेख प्रकाश्य करण्यांत आला होता. ‘पण व्यक्ति तितक्या प्रकृति ’ या न्यायानें आमच्या दृष्टीनें साधी व सरळ ठरलेली गोष्ट कांहींकांच्या दृष्टिकोनानें बेकायदेशीर ठरल्यास आश्चर्य मानण्याचें कारण नाहीं.

असो. आजपर्यंत भारतावर अनेक तऱ्हेच्या आपत्ति कोसळल्या आहेत. अनेक संकटांशीं जीवाचें रान करून त्याला झगडावें लागलें आहे. पण त्या सर्व संकटांतून मुक्त होण्याचीं साधनें परमेश्वरानें त्याला दिलीं, हें सर्वविश्रुत आहे. ह्मणून प्राप्त आपत्तींतूनहि आमचें खरें मनोगत जाणणारा तो दयानिधि जगन्नियंता आह्मांस पूर्णपणें मुक्त करील, अशी आमची दृढ निष्ठा आहे.

शेवटीं आशा आहे कीं, सध्याचा कठीण प्रसंग ओळखून आमचे प्रेमळ आश्रयदाते व निस्सीम हितमित्र भारताला द्राविक सहाय्य पुरवून धीर देतील व त्याचें अस्तित्व दृढमूळ करतील. कारण नुसता अपील खर्चच सुमारें ५०० वर जाणार आहे

—शिखांच्या शिष्टमंडळाच्या विनंतीस मान देऊन पतियाळाच्या महाराजांनीं त्यांच्या संस्थानांतील तुरुंगांत असलेल्या ४६ अकालीं शीख राजकैद्यांना मुक्त केलें असून त्यांची मालमत्ताहि त्यांच्या स्वाधीन करण्यांत आली आहे.

—हैसूर सरकार ३४ लक्ष रु. खर्च करून अर्कावती नदीला नवें धरण बांधणार आहे.

—मिरज येथें प्लेग वाढत्या प्रमाणांत असल्यामुळें इनॉक्युलेशन करून घेणारांची संख्या साडेसात हजारांवर गेली असून बरेच लोक बाहेर गांवीं राहावयास जात आहेत.

—पालिठाणा संस्थानात मुलींचीं चौदा वर्षांच्या आंत व मुलाची सतरा वर्षांच्या आंत लग्न करणें बेकायदेशीर असें ठरविणारा कायदा पास करण्यांत आला असून तो ता. १ नोव्हेंबरपासून अमलांत येणार आहे.

—राजपुताना व पंजाब येथें अतिशय पर्जन्यवृष्टि होत आहे.

—मुंबईच्या पोलीसानीं माटुंगा मेल बोटीवर छापा घालून १७ पठाणांना, ४० पिस्तुलें, १ रिव्हालव्हर, ४०७५ गोळ्या, २८ पौंड चरस व दोन पौंड अफू इतक्या सामानासह पकडलें.

इतस्ततः

गोमांतकांत इंग्रजी शिक्षणाचीं अनेक विद्यालयें असून त्यांच्या विद्यार्थ्यांची संख्याहि बरीच मोठी आहे. इंग्रजी शिक्षणाच्या बेसुमार प्रसारानें पोर्तुगीज भाषेवरील जनतेचें प्रेम मावळूं लागेल या भीतीनें, उपरिनिर्दिष्ट संस्थांतून शिक्षण घेऊं इच्छिणाऱ्या विद्यार्थ्यांस पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षण सरकारनें सक्तीचें ठरविलें होतें, पण हा ठराव अमलांत येत नसल्याचें सरकारला आढळून आल्यानें आतां पुढील व्यवस्था करण्याचें घाटत आहे.

\+ * +

१—पोर्तुगीज भाषाविषय इंग्रजी भाषेबरोबरच शिकविला जावा. पोर्तुगीज शिक्षकाला इष्कोल नोर्मालाचा अथवा लिसेव सेंत्रालचा दाखला असला पाहिजे. २—ज्या विद्यार्थ्याला पोर्तुगीज प्रिमैरग्रावाचें ‘सत्यत्व’ नसेल, त्याला इंग्रजी शिक्षणाचा दाखला देण्यांत येऊ नये. ३— इंग्रजी विद्यालयाच्या तपासणीचें सरकारी काम पोर्तुगीज शिक्षकावरच संपविण्यांत यावें. व ४— मट्रिकुलेशनचा दाखला नसलेल्या व्यक्तीस कोणत्याहि इंग्रजी शाळेचा डायरेक्टर होतां येऊं नये. आमच्या मतें ह्या अटी इंग्रजी विद्यालयांच्या चालकांस मान्य होण्यासारख्याच आहेत.

* + *

न्यायमूर्ति क्रुज आलव्हूर यांची बदली पणजीच्या कोर्टात झाली असून मडगांव प्रमाणेंच तेथेंहि त्यांच्या धोरणाची मुक्तकंठानें चर्चा होऊ लागली आहे. समाजापासून अलिप्त राहून, अगदीं निःपक्षपातपणें न्यायदान करण्याची त्यांची हातोटी अलौकिक आहे. शारीरिक सुखाची काडी इतकीहि पर्वा न बाळगतां, खटल्यांचा निकाल वेळच्या वेळीं देण्याच्या कर्तव्यांत ते कव्हांच कुचराई करीत नसतात. सतत खटल्यांच्या अभ्यासांत गढून रहाण्याचा त्यांचा क्रम तारीफ करण्यासारखा आहे, हें कोणीहि कबूल करील अशा सर्वगुणसंपन्न न्यायाधिशाची जोड पणजीकरांस लाभल्याबद्दल आह्मी त्यांचें अभिनंदन करतों. सर्वांआधीं पोर्तुगीज भागांतून भारतानें न्या. आलव्हूर यांच्यांत वसत असलेल्या उच्चतम सद्गुणांची ओळख गोमांतकीय जनतेला करून दिली होती, हें वाचकास आठवत असेलच.

\+ × ×

बोरीच्या पुलाचें काम बंद ठेवणें अशक्य असल्यानें, कुठ्ठाळच्या पुलाचा विचार प्रस्तुत बाजूस सारण्यांत आला आहे. तूर्त कुठ्ठाळ व आगशी येथें दोन धक्के बांधण्यांचें ठरलें असून ते तयार झाल्यावर उतारूंचीं येजा स्टिमलंच मधून होण्याची व्यवस्था होईल असें दिसतें. बोरीचा पूल निश्चित झाला नसता तर कुठ्ठाळच्या पुलाची जनतेची फार जुनी आशा कदाचि तृप्त झाली असती, असेंहि कांहीं लोक ह्मणतात.

वार्ताविहार

—यंदाच्या कॉंग्रेसचें अध्यक्षस्थान म. गांधींनीं नाकारूं नये; कारण कॉंग्रेसमधील बखेडे थांबविण्यांकरितां गांधींच्याच वजनाचा उपयोग होण्यासारखा आहे, असें अलहाबादच्या लिडर पत्रानें आपलें मत व्यक्त केलें आहे.

—ब्रह्मदेशांतील एका खाणींत एक हजार कॅरेट वजनाचा इंद्रनील मणी व ९६ कॅरेट वजनाचें एक माणिक सांपडलें असून फक्त माणकाची किंमत ७।८ लाख रुपये होईल, असें ह्मणतात.

—पं. जवाहीरलाल नेहरू यांस राजकोटच्या ठाकूरसाहेबांनीं थाटाची मेजवानी दिली.

—कलकत्याहून मुंबईस आलेल्या एका बाईच्या टंकेंतील २५ हजार रुपये किंमतीचीं रत्नें वाटेंत चोरीस गेलीं.

—म्हैसूर संस्थानांतील प्रजेला जबाबदारीचें स्वराज्य तावडतोब देण्यांत यावें असा ठराव म्हैसूर कायदेमंडळापुढें येणार आहे.

—एम. एस. एम. रेल्वेनें नवीन ६० इंजिनें आणलीं आहेत.

—यंदा चिंबलचा गणपत्युत्सव फारच दणक्याचा झाला. सर्व चिंबल गणपतींनीं आणि भजनी मेळ्यांनीं दुमदुमून गेला होता शुद्धिकृत लोकांत अपूर्व उत्साह, आनंद आणि स्वधर्माविषयीं वाढती आस्था झळकत होती. कार्यक्रमाप्रमाणें धर्मभास्कर विनायक महाराज भजनी मेळ्यांच सुस्वर गायन व भक्तिपर भजन झाल्यावर शुद्धिकृत स्त्रियांनीं स्वयंस्फूर्तीनें बसविलेलीं ‘ शुद्धिराज्याचा इतिहास ’ ‘ आनंदमूर्तीचा जयजयकार ’ या विषयावर गीतें ह्मणून फुगडी घातली. हा फुगडीचा प्रोग्राम फारच बहारचा आणि शुद्धीच्या साप्रत इकागतीचा झाला. विद्येचें यत्किंचितहि ज्ञान नसतां केवळ स्वयंस्फूर्तीनें हें एक शुद्धिकृत कुमारिकेनें बसविलेलें गीत कित्येक वेळीं ऐकतानां शहारे व आनंदाच्या उर्मी उसळत तर कित्येक वेळीं आनंदाश्रूंनी भरते येई. हा प्रोग्राम समाप्त झाल्यावर रायबंदरचे श्री रामचंद्र नारायण लवंदे यानीं सद्गदीत होऊन शुद्धिकृत दवरंभाचे आभार मानून आजपर्यंत स्त्रियांचा असा स्वच्छ आणि निर्भिडपणें झालेला प्रोग्रामच दिसला नाहीं, हा आपण योग्य तऱ्हेनें आणि योग्य वेळीं पार पाडला असें सांगितल्यावर आणि “गणरायाचें आगमन” या विषयावर कोंकणींत स्फूर्तिदायक, धार्मिक प्रेम जागृत करणारें भाषण झाल्यावर आरती वगैरे होऊन हा समारंभ मोठ्या थाटानें पार पडला, असें एक बातमीदार कळवितात.

153

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 24 de 19 de Setembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

CAMARA MUNICIPAL DE QUEPEM

De ordem da Exma. Camara Municipal deste concelho se faz pùblico que na sessão ordinaria de 7 de Outubro seguinte e sessões imediatas, serão arrematadas, em hasta pública pelas 15 horas á porta do edificio da Camara, as avenças da receita e despeza do Municipio, relativas ao ano civil de 1930, tais como: assentada de vendilhões do concelho á excepção de Curchorem e Cacorá, passagens de Assoldá Cotombi e Betul, carros extranhos, imposto das feiras, carnes verdes, coima, exportação de lenha, madeira etc. por via terrestre ou fluvial, imposto de tonas de capacidade não inferior a uma tonelada, que com mercadoria entrarem ou sairem pelo porto de Betul, renda de pastagem do gado da provincia de Bali e outras aldeias do concelho, imposto sobre latas de petrolio que entrarem no concelho á excepção de Curchorem e Cacorá e bem assim o serviço de iluminação pùblica na Cassabé e o de rega das estradas da Cassabé.

Faz-se mais público que nos dias 9 e 13 do referido mez de Outubro terá lugar na estação ferro-viaria de Curchorem pelas 16 horas a adjudicação de placas para o serviço de transporte de bagagem dos passageiros das lanchas de Navegação Fluvial e da estação ferro-viaria daquela localidade, bem assim de passagens de Sanvordem, Capxem e Xelvona, de coima e assentada de vendilhões de Curchorem, Cacorá e Odar, do imposto sôbre tonas nas condições acima referidas que entrarem ou sairem com mercadoria dos pontos marginais dos rios que banham este concelho, á excepção do porto de Betul, do imposto sobre latas de petrolio entradas em Curchorem, Cacorá, Odar e Xelvona e de carros estranhos á excepção de Bali; bem como o serviço de iluminação pública na Vila Nova de Curchorem e do imposto sôbre o abatimento do gado suino e caprino. As condições de arrematação estarão patentes na secretaria Municipal e no acto da praça.

Quepem, 2 de Setembro de 1929.

O Secretario da Camara

Visvonata Rudragi Sinai Sirvoiar

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas que este assina vão ser vendidos em hasta pública judicial á porta do Tribunal desta comarca no dia 27 do seguinte mez de Setembro pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens, penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que José Luis Fernandes por outro nome Luis Fernandes de Cotombi, promove contra Purxotoma Nilbá Porobo e sua mulher Anandi da mesma como actuais possuidores dos bens hipotecados: 1/12 da varzea "Cupa" discrito por inteiro na Conservatoria desta comarca sob o n ° 762 a fl 59 do L. B. 5; 1/6 do predio denominado "Compor" discrito por inteiro na dita Conservatoria sob o n ° 7960 a fl. 187 do L. B. 23; 1/4 do predio denominado "Surlachó vantó" discrito por intéiro na dita conservatoria sob o n ° 7962 a fl 187 v. do dito B. 23; e 1/4 do predio da varzea denominado "Novorgalla" discrito por inteiro na mesma conservatoria sob o n ° 7386 a fl. 149 v. do dito B. 23; todos da cultura de arroz e situados em Cotombi e avaliados em 150, 300, 150 e 300 rupias respectivamente. Quem os queira arrematar compareça nos referidos dia, horas e local, correndo por conta do arrematante as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro, sendo por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei.

São tambem por este citados os representantes dos seguintes credores falecidos para os iguais fins: Babli Bombul Porobo Dessri, casado proprietario de Cotombi a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C n ° 3 a fl. 173 sob a inscrição n ° 606 registada em 14 de Agosto de 1888 constituida por Vitobà Zoinum Naique, casado proprietario e Locximona Zoinum Naique, solteiro ambos de Cotombi á segurança de 630 xerafins de prata; Siurama Locxumona Porobo Dessai, dito dito de Cotombi a cujo favor pesa uma penhora no Livro F. n ° 2 a fl. 185 sob a inscrição n ° 1152 registada em 21 de Novembro de 1902, para haver do executado Locximona Vitobá Porobo de Cotombi a quantia de 26:11:01 proveniente de custas liquidadas nos autos de execução por custas que o Magistrado do M. P. nesta comarca e ora o seu cessionario promove contra o executado dito Locxumona sendo a mesma execução apenso aos autos de acção executiva promovida contra Nilú Foti Porobo da dita.

Mais uma penhora a favor do mesmo Siurama Locxumona, no dito L. F. n ° 2 a fl. 189 sob a inscrição n ° 1168, registada em 17 de Janeiro de 1903 á segurança da quantia de 99 rupias para haver dos executados Rama Monjú Naique sua mulher Putem por outro nome Sotiabama de Agonda de Canacona, alem de juros vencidos vincendos pena diaria de 5 rupias e custas do processo. Para ser publico se expediu este. Quepem, 30 de Agosto de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm éditos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio citando nos termos dos artigos 195 a 197 do Código do Processo Civil os interessados incertos para no praso de 20 dias findo o praso de éditos contestarem querendo os artigos de habilitação deduzidos por Ramacrisna Babagi Folo Dessái casado, Sotiabama Dessaina viuva de Venctexa Babagi, Folo Dessai e seu filho Ananta Venctexa Folo Dessai solteiro e Sorvotoma Babagi Folo Dessâi, viuvo, todos de Poinguinim alegando entre outras coisas que eles juntamente com Janavi, solteira, menor, impubere representada por sua mãe administradora dita Sotiabama, Crisnem e seu marido Gonopoti Camotim, de Karvar e residentes em Loliem e Caxi e seu marido Esvonta Rogunata Porobo da mesma de Loliem, pretendem habilitar-se como unicos e universais herdeiros do seu irmão cunhado e tio Narana Babagi Folo Dessai, que foi da dita de Poinguinim. Declara-se que a falta de oposição importa a confissão dos factos alegados pelos justificantes. E para ser público se expediu este Quepem, 24 de Agosto de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O 1 °. substituto do juiz

M. Rebelo

estudar-se ambas as linguas conjuntamete. A geografia, a geometria, a botanica, as sciencias naturais. etc, são as mesmas e não variam de uma lingua á outra.

Esta é uma das formas de difundir a instrução da lingua portuguesa. Deixemos em paz aqueles que falam em desnacionalisação, porque não sabem o que dizem. E' certo que lhes não faz bom cabelo o ensino de inglez nesta terra, mas fiquem sabendo que, os que estudam hoje inglez, são os que amanhã, depois de emigrarem, hão de remeter as economias para equilibrio do nosso orçamento.

A outra forma de propagar instrução em portuguez é de fazer os ensinos primario e secundario livres por meio de escolas particulares, concedendo-lhes subsidios como se faz na India Inglesa, e extinguindo as escolas primarias oficiais e os Liceus. J. J. da Cunha

Em volta do Hospicio

Informam-nos que *ao sr. dr. Desembargador e Sindicante do Hospicio foi dirigida uma exposição com os seguintes fundamentos*:

"Que desde a fundação do Hospicio e em todas as Direcções anteriores á do sr. Brás de Costa, os hindús eram admitidos, sem distincção, como sócios, do referido Hospicio.

Que se desde velha data admitiam aos hindús, como socios era em reconhecimento do auxilio por êles dado ao imortal fundador do Hospicio Rev. Pe. Antonio J. de Miranda, no seu inicio.

Que para a prova, existem hoje entre vivos os socios hindús do dito Hospicio como os srs. Visnum Naique, Locximona Sinai Vagló e outros, pois os demais faleceram.

Que na Direcção da presidencia do dito Sr. Costa, elaboraram-se novos regulamentos em 1922 e 1924 que eliminaram, injustamente, esse direito, aliás já adquirido, aos hindus.

Que o Hospicio dispondo ao presente fundos colossais provenientes dos lucros das lotarias e, por conseguinte, estando o seu cofre habilitado a satisfazer os seus encargos, a sobredita Direcção não deu cumprimento a um importante artigo 112 ° do seu regulamento em vigor que diz—O Hospicio terá tambem uma enfermaria especial para indús—acrescendo a isso a circunstancia de a população indú ser quasi igual á dos catolicos, sendo portanto êles tão bons consumidores dos respectivos bilhetes, como os seus irmãos, espalhados por toda a India Britanica e cuja percentagem é ainda muito maior á dos cristãos, notando-se, além disso, que os Dirigentes do dito Hospicio tem anunciado sempre, nos cartazes ou projectos de propaganda, que o lucro das lotarias é despendido em prol dos doentes pobres e invalidos, sem distinção do credo, casta e nacionalidade, sem ninguem importar-se de satisfazer essa promessa a uma comunidade, tão vasta, como o é a dos indús.

Que se prova a existencia de colossais fundos pelas construções de sumptuosos edificios e outras obras que a mesma Direcção fez, não se importando apenas de mandar construir uma modesta enfermaria, com razoaveis cómodos aos pobres indús, obra que aliás era e seria de primeira necessidade e urgente, no terreno contiguo ao Hospital, oferecido para tanto, isto é, para o mencionado fim ao tempo em que estivera á testa da Direcção o sr. dr. Elinio Colaço pelo falecido cidadão indú sr. Subraia Naique, ou em qualquer outro terreno apropriado, visto aos indús na sua grande maioria não servir absolutamente, a enfermaria geral ou mixta, devido aos seus tradicionais costumes especiais e religião diferente.

E que, finalmente, é sabido que o Exmo Sr. Coronel Faure de Rosa, sindicante que foi ao dito Hospicio, tinha concedido varias regalias aos indus fixando o quantitativo da importancia dos lucros das lotarias a serem distribuidos pelos pobres hindús, suas viuvas e orfãos, o que, tambem, não foi cumprido como VExcia. terá ocasião de ver nos seus relatórios e outros trabalhos de sindicancia, existentes no arquivo do dito Hospicio.

Rogam porisso mui humildemente a VExcia a graça de punir o dolo e envidar os melhores esforços perante o Exmo Governo, no sentido de restabelecer o direito de sócios aos indus, bem como, de terem eles com possivel brevidade, uma enfermaria especial com razoaveis cómodos e conceder obulos ás suas viuvas pobres e orfãos fixando para isto VExcia uma determinada soma que julgar conveniente."

Para satisfazer os insurrectos prometeu-lhes dar todas as regalias pedidas. Ora, o que êles queriam — é que a terra deles—só deles fosse...O John, ressalvando os seus direitos de Senhor—começou a mandar passear todas as outras colónias... Como quem corta os diversos arbustos que nascem no jardim assim, o John suprimiu todas as comunidades que aos seus dominios, davam a paisagem étnica, déveras curiosa.

Pobre John! Afinal, todos os senhores acabam em escravos...Depois do manto de púrpura nos hombros—algemas nas mãos..."

UMA SENTENÇA CONDENATORIA

No dia 11 do corrente, foi proferida sentença, nesta comarca, no processo instaurado contra o *Bharat* pela publicação do artigo **Nacionalismo**, de *Subasha Rajá*

Ao nosso director que assumira a responsabilidade do escrito incriminado, foi aplicada a seguinte pena: 4 mezes de prisão correccional, 4 mezes de multa a cinco escudos por dia, 8 contos de indenisação aos ofendidos e mais 2 contos de multa, além de custas e selos do processo.

Da sentença condenatoria, o Reu vai interpôr recurso ás instancias superiores.

ECOS E CRITICA

"CORREIO DE BARDEZ"

E' mais um periodico que se destina á defesa de Causa Pública. Edita-se em Mapuçá. E' seu director o sr. dr. Vamona Borcar. E o sr. adv. Estrocio Rego, seu proprietario.

Bem-vindo seja e consiga dignificar-se, alcançando o fim para que nasceu.

E' o que desejamos ao novo e presado colega *ab imo factore.*

TORNA-SE URGENTE

Consta-nos que continúa, ainda, a ser vendida no mercado a jagra falsificada em cuja preparação, como já dissemos, entra uma porção de jagra podre—prejudicial á saude.

Torna-se, porisso, urgente que as autoridades competentes volvam a sua atenção ao assunto, proibindo, sem mais delongas, á venda do mesmo produto adulterado.

NO ENTRETANTO

Agricolas —e toda a gente sabe quem êle é — pretende defender no *Ultramar* e no *Heraldo* do sr. dr. Cunha o *statu quo* das Caixas de Credito Rural.

A atitude de Agricolas parece-se muito com a dum individuo a quem se vai tirar alguma *fatia* saborosa.

Não admira, porisso, que sua sabedoria tente mistificar a Opinião Pública, tratando do assunto a seu geito.

Voltaremos ao assunto. No entretanto não podemos deixar de frisar que urge acabar com a actual situação insubstentavel das referidas *Caixas*.

Exige-o o fomento agricola.

प्रासंगिक विचार

आपल्या विरुद्ध कोणी कांहीं ह्मटलें-मग तें बरें असो किंवा खरें असो-ह्मणजे तिडीक उठणें हें मनुष्य स्वभावास अनुसरून आहे न "ईसर्क्षार" न्यायानें त्याचा कोणीच विचार करीत नाहीं. आपण करतों तें चांगलें, आपण बोलतों तें बरें, असें प्रत्येकास वाटतेंच 'परोपदेशे पांडित्यं' असतेंच शहाणें काय ते आपण, कर्तृत्ववान काय ते आपण; देशभक्त काय तें आपण; इतरेजन ह्मणजे मूर्ख, कृति-कर्म-शून्य, छिद्रान्वेषक वृत्तीचे, किंमत न समजणारे, अर्थ विपर्यास करणारे, समाज कंटक, विघ्नसंतोषी, कावळे, वावदूक इ. इ. असें वाटणें हें मनुष्य स्वभावास सोडून नाहींच, हा जगांतील नित्याचा प्रकार आहे. सरकारास आपण करतों तें योग्य व बरें वाटतें; पण वर्तमानपत्रकार त्याची टीका केल्याविना रहात नाहींत. वर्तमानपत्रकार लिहितात, तें त्यांना योग्य व बरें वाटतें पण तें सरकारास नापसंत पडून, तें त्यावर खटला भरतें. इतर जनतेचीसुद्धां अशीच गोष्ट ! वरील नियमास अपवाद ह्मणून कोणी असतील तर ते साधु मात्र असावयाचे. साधु ह्मणजे, ज्यांनीं सहा-षड्शत्रू-धुतले आहेत ते. असे साधु जगांत थोडेच असावयाचे. "वरुनि घुवट सोंवळा घालिसि गळां माळा रुद्राक्षाच्या" असले मात्र पुष्कळ आहेत व अशांसच तिडीक ज्यास्त.

× × ×

टीकाकार हे दोन प्रकारचे असतात ही गोष्ट खोटी नव्हे. जगांत द्वैतच ज्यास्त असत. इतकेंच नव्हे, तर O mundo ralha de tudo, tenha ou não tenha razão ह्मणजे जगजनता—न्याय असो किंवा नसो, सगळ्यावरच टीका करते. आपल्या पचनीं जें पडतें तें बरें वाटतें; जें पचनीं पडत नसतें तें वाईट वाटतें, हि नित्य अनुभवांतीलच आहे. औषध गुणावह झालें, ह्मणजे तें व देणारा या दोघांस आपण बरा ह्मणतों; नपेक्षां वाईट ह्मणतों. जें औषध एकास गुणावह होतें, तेंच दुसऱ्यास अपायकारक होतें. आणि याचें कारण कोणतें असेल तर तें प्रकृतिभिन्नत्व होय. मसलत साधली तरच आपण त्यास शहाणा ह्मणतों; नपेक्षां त्यास मुर्खांत ढकलल्याशिवाय आपण रहात नाहीं. ह्मणच आहे कीं, 'हि थेत्र सच है, पगडी कैशी ढुव्या'. सर्वत्र नावाडी होडी हाकारितात पण ज्यांस वारा व पाणी अनुकूल सांपडतें, तेच प्रथम पल्ल्यास पोंचतात व इतरांची प्रतिकूळ परिस्थितीमुळें त्रेधा उडते व ते मागाहून पोंचतात किंवा एकाद्या अपघातांत सांपडतात. प्रयत्नह्मणून एक धडा क्रमिक पुस्तकांत आहे. त्यांत तो ६।७ वेळां फसतो पण शेवटीं जय पावतो, असाहि प्रकार घडतो !

* *

'अप्रियस्य च पथ्यस्य श्रोतावक्ता च दुर्लभः' ह्मणूनच साधु तुकारामांनीं ह्मटलें आहे, "थोडें परी निरें । अविट तें ध्यावें खरें". पण आज खरें याची व्याख्या ह्मणजे जें आपणास बरें तेंच खरें. पण सत्य हें सदांच औषधाप्रमाणें कडू असतें. आणि ह्मणूनच तें कोणास नको असतें. प्रीय व मनोहारी असें सत्यवचन दुर्लभ असत. "तुका ह्मणे तोचि संत । सोसी जगाचे आघात". ही संतांविषयींची उक्ती कार्यकर्ते, पुढारी, इत्यादि कांसहि लागू आहे. "बोल तैसा चाले । त्यांचीच वंदावीं पाऊलें"; इतरांचीं नव्हेत. कां ?

* × *

'सोपें काम मी करितों, कठीण काम करायास सांगतोस तें तूं कर', हलकें ओझें मीं घेतों, जड ओझें आहे तें तूं घे, बोकडाचा वळी मी देतों, सिंहाचा तूं घे; गायडोळ मी मारतों सर्पास तूं मार, हें कोणी कोणास सांगावयास नकोच. हा जगाचा व्यवहार आहेच. मीं उपदेश करावा. तूं मला सांगणार कोण ? मीं सांगतों तें तूं ऐक व मीं करतों तें तूं बघ; तूं आणखी मध्यें बोलूं नकोस व कांहीं करूं नकोस, हा मनुष्य स्वभावच आहे. ज्याला पाहिजे किंवा ज्याच्यानें होतें तें त्यानें करावें हें रास्त आहे व तें तो करतोच. सर्वच कार्यें एकाकडून होत नसतात, हेंहि खरें आहे; पण सर्वच कार्यें सर्वांकडून होण्याजोगींहि नसतात हेंहि तितकेंच खरें आहे ! चूक दोष कोणी दाखवूं शकतो पण त्याच्यानें सुधारणा करवत नाहीं. ती सुधारणा करणाऱ्यानींच केली पाहिजे. बाकी 'मनःपूतं समाचरेत' हें प्रत्येक जण करतोच. एक ह्मणतो फटाकड्यांवर बहिष्कार घाला; दुसरा ह्मणतो फटाकड्यांवरच तो कां घाला ? तिसरा तिसरेंच ह्मणतो. चौथा चवथेंच सांगतो. असें ह्मणणें प्रत्येकापरी असतेंच ज्याला जें परवडतें, तो त्या कामीं एकत्र होतो. पण 'मी हें करतों किंवा केलं; तूं तें कर' अशावर गोष्टी ठेविल्या ह्मणजे कार्यें होत नसतात. आपणास पाहिजे तें जो तो करीत असतोच. एकानें एक करावें, दुसऱ्यानें दुसरें करावें ही गोष्ट खरी व अशानें विशेष कष्ट न पडतां कार्यसिद्धी लवकर होते, पण असें घडत नसतें. याकरितां संघशक्ती पाहिजे.

* × *

"निंदकाचें घर असावें शेजारीं" असें साधु तुकाराम सांगतात. खरे साधुजन असतात त्यांस निंदक सुद्धां पाहिजे असतात. पण जे भोंदु असतात, त्यांस निंदक दुष्मानासमान वाटतात व ते नको असतात.

× + ×

तुह्मी सांगतां व करतां ही जशी फायद्याची गोष्ट आहे, तशीच आह्मीं सांगतों हीहि गोष्ट फायद्याची आहे, ती नुकसानीचीच नव्हे. तुह्मी फायद्याची गोष्ट करण्यास पुढें सरलां आहां, ह्मणूनच त्याबरोबर हीहि फायद्याची गोष्ट करा किंवा पूर्वीं अमूक करावयास पाहिजे होतो, अथवा नंतर अमूक करा' असें आह्मांस सांगणें प्राप्त झालें; नपेक्षां सांगण्याचा प्रसंग आला नसता. यांत 'खपत नाहीं', करनकरेपणा कसला आला हें समजत नाहीं. ज्यांस सांगावेंसें वाटतें, ते सांगतात. तें ज्यांना नको असतें, तें त्यांनीं ऐकून घेऊं नये. ज्यांना जें करायचें नको किंवा सांगावयाचें नको, तें ते करणार नाहींच व सांगणारहि नाहींत. तुह्मांला दिसलें तें तुह्मी सांगितलें आणि आह्मांला दिसलें तें आह्मीं सांगितलें. करणें न करणें तुमच्या हातांत.

\+ * +

स्वतःचें नसलें तरी दायादाचें दुकान परदेशी मालानें भरलेलं; अर्थात त्यावर बहिष्कार घालणें कठीण तर खरेंच, ह्मणून सोप्या मालावर बहिष्कार ! वाहवारे वाहवा ! शाबस आहे मर्दांची !

° × *

ह्मणे 'हिंदुत्व' वहाणांमध्यें आणि टोपी मध्यें दडी मारून बसण्याइतकें सोपें आणि मर्यादित नाहीं. आचार, पोषाक व चाली रूढी ह्यांत धर्म नाहीं व यामुळेंच आमचा समाज परक्यांच्या दास्यांत लोळत आहे ! गोष्ट खरी काय ? मग तर आह्मीं परधर्मीच—ख्रिस्ती होणें—बरें ! ह्मणजे कटकटच मिटली. मग आमचें दारिद्र्य जाईल व आह्मांस स्वतंत्रता प्राप्त होईल ! परधर्मी लोक आह्मां हिंदु लोकांस असेंच सांगत आले आहेत. पण हिंदुधर्मी मात्र असें सांगणारा आह्मांस आढळला नव्हता. तो आतां आढळला खरा ! बरें आहे. दास्य विमोचनासाठीं आह्मीं तसेंच करूं ! उपदेश बरा व खरा आहे ! !

/ * * *

बूट, पाटलोण, हॅट इत्यादि मध्यें हिंदुत्व जसें नाहीं, तसेंच स्वदेशीत्वाहि नाहीं, हें लक्षांत घेतलें पाहिजे. आजची चळवळ हिंदुत्वासाठीं जरी नाहीं, तरी परदेशीं मालाविरुद्ध आहे ही गोष्ट ध्यानांत नाहीं काय ? बोलबोलतां वाटे सोपें । करणी करितां टीर कांपे ॥

* × *

दुसरें 'हिंदुत्व' ह्मणजे काय ? हिंदुस्थानदेशांत जन्मला तो हिंदु किंवा जो मनानें हिंदु तो हिंदु अथवा हिंदु आचार विचारानीं युक्त तो हिंदु ? सर्वसाधारण धर्म ह्मणजे काय ? हिंदुधर्म ह्मणजे काय ? व इतर धर्म ह्मणजे काय ? त्याचीं लक्षणें कोणतीं ? यांची माहिती कोणी दिली असती तर फार चांगलें झालें असतें !

एस. एच.

मातृ–दिनोत्सव

मडगांव येथील श्रीरामनाथ विद्यालयामध्यें वर्षांप्रमाणें यंदां सप्टेंबर तारीख ३ मंगळवार रोजीं मातृ–दिनोत्सव करण्यांत आला. या उत्सवासाठीं शाळागृहाचा दिवाणखाना उत्तमप्रकारें शृंगारला होता व त्या ठिकाणीं **भारत–मातेचें–सादृश्य** ह्मणून **यशोदा-कृष्णाची** एक मोठी सुंदर तसबीर ठेवण्यांत आली होती. देशभक्तांचे फोटो, पुष्पमाला, फुलांचे गजरे यांनीं तर दिवाणखान्याचें सौंदर्य फार वाढलें होतें. विद्यार्थी व इतर स्त्री–पुरुष प्रेक्षकांनीं दिवाणखाना गच्च भरून गेला होता. बरोबर पांच वाजता सभेस सुरवात झाली. पूर्व निमंत्रित अध्यक्ष है. भ. प. गोरेगांवकर शास्त्री यांचें अपरिहार्य कारणामुळें आगमन रहीत झाल्याचें ऐनवळीं कळतांच सन्माननीय विद्वान गृहस्थ श्री. रामकृष्णराव पै यांची अध्यक्ष स्थानीं नेमणूक करण्यांत आली व श्रीरामनाथ विद्यालयांतील मुलांमुलींनीं मातृदेवतेची गुणवर्णनपर पदें सु–स्वरांत आविर्भावयुक्त ह्मणून झाल्यावर श्रीयुत शिवराम गोविंद साळगांवकर यांचें मातृभक्तिपर अर्धा दीड तास सुश्राव्य भाषण झालें. या भाषणांत आरंभीं त्यांनीं आपल्या परमपूज्य मातोश्रीचें असह्य निधन–वृत्त हृदयद्रावकरीतीनें निवेदन केल्यानंतर '**मातृदेवोभव**' या श्रुतिवाक्यांत आईलाच तिची योग्यता जाणून श्रुतिकारानें पहिला मान दिला आहे हें विस्तृतपणें सांगितलें; व पुढें– पृथ्वीपेक्षां थोर कोण ? हा यक्षप्रश्न, वाल्मिक ऋषीच्या आश्रमांत असतानां सीतामाईनें आपल्या पुत्रद्वयांस केलला गोड उपदेश, यशोदा, कुंती, गंगा, द्रौपदी, सीता, तारा, मंदोदरी, अनुसुया, गार्गी, अहिल्या इत्यादि भारत–मातांची थोरवी, राम, कृष्ण, भीष्म, पुंडरिक, दामाजी वगैरे मातृभक्तांचीं पुत्रधर्मास अनुरूप अशी ऐतिहासिक माहिती सांगून, **पार्वतीप्रमाणें वधुधर्म, सीतेप्रमाणें पत्नीधर्म, व गंगेप्रमाणें मातृ–धर्म,** अशी ही धर्मानुक्रमपरंपरा आमच्या आर्य–कन्यांनीं योग्य वेळीं एकनिष्ठ भावानें अंगिकारली पाहिजे, वगैरे महत्वाचे मुद्दे भाषणांत घेतल्यामुळे तें बरेंच परिणामकारक व मुद्देसूद असें झालें. नंतर **मात्र-धर्मप्रसारक** श्रीयुत श्रीपाद केशव नाईक उत्पादकः– '**मातृदिन–मंडळ**' मुंबई यांकडून बक्षीस देण्यासाठीं आलेल्या **मातृसंगित** पुस्तकाच्या ४० प्रती येथील **परमपूज्य पुत्रवात्सल्य महाभगिनी श्रीमती आत्याबाई सरदेसाई** यांच्या हस्तें मुलांमुलींस बक्षीस देण्यांत आल्या. श्री. विष्णुपंत फडके यांनीं पाठविलेली मिठाई, श्री. साळगांवकर यानीं आणलेले पेढे, विद्यार्थी सय्यद संमद यानीं दिलेली बिस्कीट हें सर्व खाद्य सगळ्यांस वांटून झाल्यावर अध्यक्ष, वक्ते, प्रेक्षक, व बक्षिसें पाठविणारे गृहस्थ यां सर्वांचे आभार मानण्यांत आल्यानंतर हिंदमातेच्या जयजयकारांत हा चिरस्मरणीय समारंभ मोठ्या थाटानें उरकण्यांत आला.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या **एजन्सीस** पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० ”
रिझर्वः ३२.२००.०००$०० ”

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलाम, कोंगु बेलग, कार्बीद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्वि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

BARBEARIA CENTRAL

No *Kiosque*, á frente da Fazenda. A primeira de Nova-Gôa com pessoal experimentado e dextro e com longa pratica.

Ninguem corta cabelos á *garçone* e a diferentes outras modas (incluindo a última) ás senhoras e faz barba e talha cabelos aos cavalheiros tão exelentemente como o afamado *Gunó*.

Proprietario da sobredita Barbearia

NOVA-GOA

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

GRAFONOLAS E DISCOS

A marca que mantem a sua incontestavel superioridade sobre todas as outras

O Novo Modelo 1929

PLANO-REFLEX

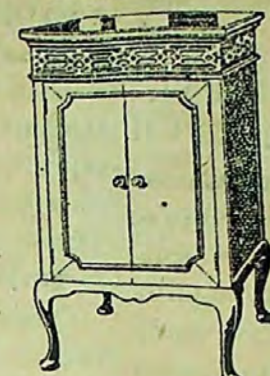

Não compre um gramofone sem primeiro ouvir um *Columbia*. Os novos principios *Plano reflex* do *Viva Tonal Columbia* deu-lhe um avanço de muitos anos sobre qualquer outra casa.

A melhor e a mais fina variedade em discos portugueses.

As melhores orquestras ao mundo. Os melhores cantores da geração moderna. As melhores bandas.

Discos de dança

Fox-trot, Charleston, Valsa, Tango, Lanceiros, One Step, Maxixe.

Acaba de despachar

Bento Miguel Fernandes

NOVA—GOA

TUDO BARATO

Gramofones portateis *His Master Voice*— novos modelos a 120 rupias.

Discos em portugues e ingles de *His Master's Voice e Columbia* a Rps. 2:12:00

Luzeiros incandescentes, de camisa, alimentados a simples petroleo a Rps. 8:08:00

Sapatos para senhoras, de pelica em côres beige, champagne, polimento, da manufactura inglesa, fortes e duradouros.

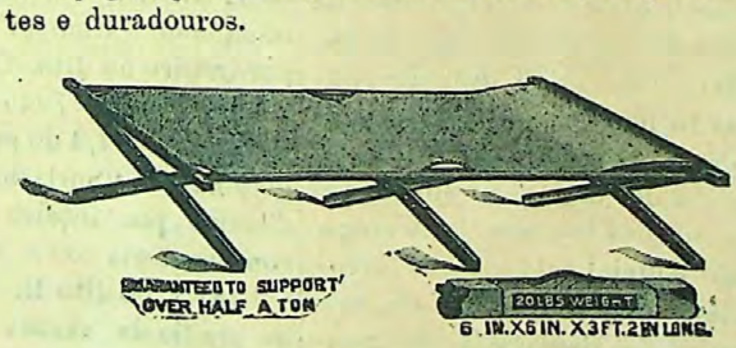

Camas de campo (camp cots) americas e austriacas.

J. J. da Cunha

Nova--Goa.

ANO 14. N. 25
…EIRA 26 DE SETEMBRO DE 1929

…SSINATURA
…no tres rupias
—
DI… …OPRIETARIO
G. P. … Dessai
FAR… …ICO

COMPOSICAO … IMPRESSAO
TIP. *BHARAT* CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

…र्ष १४ वें. अंक २५
…वार ता २६ सप्टेंबर सन १९२९.

वर्गणीचे दर
…लीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.
—
जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.
—
संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=कारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस-कुसमण कर्पे गोव

Biblioteca Nacional, S. R. Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

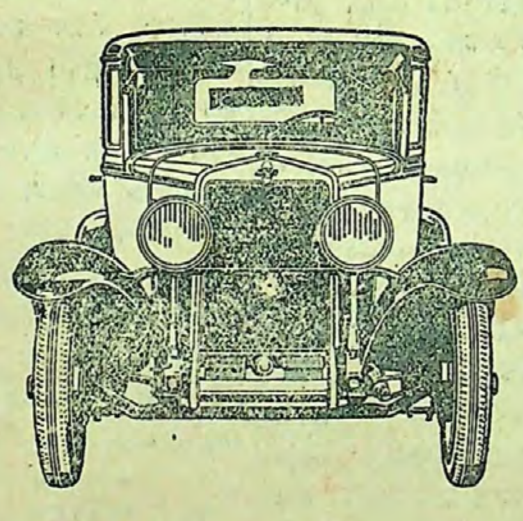

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

त्वरा करा अपूर्व संधी त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्टुर सावकारांना सोडा.

शें. १ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनीं

ह्मणजे धि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट— द. पां. ना. दलाल, मडगांव-गोवा.

यांचेकडं विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No dia 29 de Setembro corrente, das 10 ás 15 horas, irão novamente á praça no edificio da administração do Concelho de Quepem, as restantes avenças de receita trienal para o trienio de 1930 a 1932 desta dos números 3, 4, 8, 9, 10, 17, 46, té 51, 54, 55, 56, 58, 60, 61, 64, 65, 66, 68, 89, 90, 91 té 94, pela metade do preço do respectivo calculo, e em seguida fica aberto o novendio para seximas das avenças já adjudicadas e que forem adjudicadas na dita praça.

Aos 9 de Setembro de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencú Sinai Regò

Pelo juizo de Direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando o interessado Madeva Rama Saunto vulgo Guirmum, solteiro de Cacorá ora residente na India Britanica em parte incerta para assistir a todos os termos até final, dos autos de inventario orfanologico que Sadassiva Apá Saunto, de Cacorá, presta por obito de Apá Saunto, que foi da mesma e deduzir nêle seus direitos nos termos da lei sem prejuiso do seu regular andamento.

Para ser público se expediu este. Quepem, 9 de Agosto de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz 1 ° substito

M. Rebelo

ADMINISTRAÇAO DO CONCELHO DE QUEPEM

EDITAL

Mariano da Piedade Rebelo, Administrador do Concelho de Quepem

Faço saber, de acôrdo com a Delegacia de Saude de Velim:

1 ° Que todos os pais ou tutores das crianças maiores de 8 mezes de idade e até aqui não vacinadas das aldeias do torofo de Arali, da jurisdição da Delegacia de Saude de Velim, deverão leva-las ao Delegado de Saude de Velim, na dita Delegacia ou na sua residencia ou ao encarregado do Posto Sanitario de Betul, no dito Posto em todos os dias uteis, das 7 as 17 horas, durante o proximo mez da outubro para serem vacinadas contra a variola dando-se assim cumprimento ao disposto no artigo 1 ° de D. L. n ° s 261 de 17 de março de 1927 sob pena de multa de 5 rupias, cominada no artigo 3 ° do mesmo Diploma.

2 ° Que nos termos do art. 15 do citado Diploma, caso os interessados o desejam, podem solicitar do dito Delegado de Saude durante o referido mês de outubro, o serviço de vacinação e verificação domiciliarias das mencionadas crianças da area da sua jurisdição.

3 ° Que espaçado este praso, será remetida á Administração a relação dos contraventores, afim de lhes ser aplicada e cobrada a competente multa indicada.

Quepêm, 12 de Setembro de 1929

O Administrador do Concelho

Mariano Rebelo

PAGODE DE XRI MOLICARJUNA DE MOLCORNEM

E' convocada a mazania do sobredito templo para se reunir no dia 29 do setembro corrente pelas 16 horas no local das suas sessões do mesmo templo a fim de discutir e aprovar o projecto do compromisso do dito templo organisado por esta mesa na sessão de 10 do corrente.

Molcornem, 17 de setembro de 1929.

O escrivão da mesa

Ramacrisna Ananta Narcornim

Visto o presidente

Z. G. S. Molcornencar

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepêm, e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, tendo sido instaurada acção de separação de bens por Severina Gonçalves, de Ambaulim, contra o seu marido João Fernandes de Quepêm, pedindo que seja decretada a mesma separação, seguindo a mesma acção seus devidos e regulares termos, foi por v. sentença transitada em julgado datada de 17 de Agosto último julgado decretada a mesma separação de bens, entre os ditos Autor Severina e reu João, Para ser publico, se expediu este nos termos e para os efeitos do disposto no § 2 ° do art. 482 do Cod. do Proc. Civil. Quepêm, 11 de Setembro de 1929

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei a exatidão

O Juiz de Direito

A. Colaço

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) **पोर्तुगेज शिक्षक** (भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें वरवसल्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली असुन लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आह्मीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढवली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय

रायबंदर—गोवा

ANO XIV Nº 25

Quinta-feira, 26 de Setembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

.REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

CREDITO AGRICOLA

A poucos dias, escrevemos, aqui, de raspão, sobre o credito agricola nesta Colónia em relação ao fomento agricola que o sr. Governador Geral pretende levar a efeito. E a proposito de Caixas de Credito Rural dissemos que o seu regulamento tinha de ser remodelado e a sua administração e gerencia entregues ás mãos habeis e pessoas com verdadeira competencia, como tambem nomeadas para os lugares de secretario e de guarda livros outras entidades que pudessem dedicar-se, inteiramente, ás suas funções.

Desde que foram fundadas as Caixas de Credito Rural temos vindo escrevendo varios artigos sôbre elas nos jornais *O Heraldo*, *A Terra* e *O Bharat*, demonstrando que elas, da forma como foram constituidas, não podiam preencher plenamente o fim para que fôram criadas.

Uma grande parte da imprensa local fez oposição ao diploma legislativo que criou as Caixas Rurais, tendo algumas comunidades contra ele reclamado ao Ministro das Colónias e ¿até interposto recurso para o antigo Conselho Colonial.

O 1 ° Congresso Provincial votara e o pais queria o Credito Agricola sob a forma de sociedades cooperativas. E votou a criação do credito fundado sôbre a mutualidade cooperativa com legislação especial para Nagar-Aveli, Satari e outros concelhos em identicas condições.

O actual administrador-gerente na memoria que apresentou ao mes no Congresso

AINDA A LOTAÇAO DOS AUTOS

AO SR. ENGENHEIRO M. DE AMORIM

Ouvimos com natural surpreza que a Direcção das Obras Públicas, em vez de fixar para os automoveis a mesma lotação marcada pela casa fabricante, como com tanto gaudio haviamos anunciado, adoptou a norma de dar invariavelmente um passageiro ao lado do *chauffeur* e regular o numero dos passageiros no assento de traz pela dimensão do mesmo assento, sendo dado um passageiro por cada 38 centimetros ou 14 ou 15 polegadas inglesas.

Segundo nós tivemos ocasião de verificar, ao abrigo desta bitola os automoveis "Citroen", modelos anteriores de 1925, e o "Fiat", modelo n ° 509, conhecido tambem por *baby* "Fiat" ficam com direito a 3 passageiros no assento de traz.

Ora, quem quere, e, sobretudo, quem tenha viajado nestes carros, num lugar de traz, ha de concordar que a Direcção das Obras Públicas, apezar do seu manifesto empenho em bem servir o público, em parte deixou o tão mal como estava. Pois é absolutamente impossivel, toca ás raias de desumano, mèter 3 pessoas no assento de traz destes autos, assento que as respectivas fabricas destinaram para 2 pessôas.

O director deste jornal nas suas viagens frequentes pela India Inglesa sempre viu os "Citroen", modelos anteriores a 1925, e o "Fiat", modelo n ° 509, com a lotação de 4 pessoas incluindo o chauffeur. ¿Porque só nós havemos de criar uma excepção? Além disto, a norma seguida pelas Obras Publicas foi mal acolhida pelos proprietarios dos automoveis originalmente construidos para 5 pessoas. E' mais do que natural o seu desgosto. Não ha maneira de equiparar, por mais que force nos a nota, a lotação de um Ford (modelo novo), de um "Erskin", de um "Chevrolet", de um "Whippet" de cinco assentos (*five seaters*) com a lotação de um baby "Fiat" como a Direcção das Obras Publicas fez. Positivamente o "Erskin" e o "Ford", novo modelo, são autos que podem conter em si dois baby "Fiat" ou dois "Citroen" modelo de 1922.

E depois, a propria casa "Fiat" tem, como o sr. Marques de Amorim não ignora, o seu modelo para 5 pessoas (*5 seaters*). E amanhã quando fôr rever a lotação dos autos, ¿qual é a lotação que vai dar ao "Fiat", *five-seater*? Cinco ou seis? Certamente não pode ser a mesma do baby Fiat (4 seater) ao qual deu já 5. Forçosamente tem que dar 6 pessôas! E, nesta hipotese, é fatal que todos considerem injustamente baixa a lotação marcada para outros carros da mesma natureza, isto é, *5 seaters*.

Para nós a norma mais justa, mais racional e menos susceptivel de provocar desigualidades é a de fixar, como dissemos já, aos automoveis a mesma lotação dada pela casa fabricante ou a mesma e mais *um*, excepcionalmente.

Temos a certeza de que o sr. engenheiro Marques de Amorim, reconsiderando quaesquer resoluções que por ventura haja tomado, estabelecerá sôbre o assunto normas que não forneçam margem a equivocos e injustiças, tanto mais que não se procedeu ainda á revisão geral da lotação.

Do espirito recto e intensões honestas de S. Excia. temos direito a esperar uma medida mais acertada.

queria sociedades de credito mutuo, cuja área da acção fôsse limitada, por forma que os membros pudessem conhecer-se pessoalmente e a administração das mesmas fôsse *gratuita*, salvo remuneração ao guarda-livros. ¿ Que é que ha feito no sentido do desenvolvimento das Caixas Rurais? Pouco ou nada.

Ha muitissimos agricultores que até ignoram a criação das Caixas Rurais nesta terra! Ha mais de 5 anos que elas foram fundadas e nenhuma propaganda intensa ...!

Torna-se, porisso, necessario remodelar o seu regulamento e insuflar-lhes uma nova vida. E isto não é possivel conseguir com o pessoal antigo que não se provou á altura da missão.

O administrador-gerente esteve acumulando este lugar com o de Director dos Serviços de Agrimensura, tendo de aposentar-se por limite de idade. O secretario é um funcionario de Fazenda e deve ter pouco vagar para tratar das Caixas Agricolas.

Para se vêr como elas andam a passo de formiga, basta lêr um nosso artigo publicado nos fins de 1925. Em Agosto deste ano as importancias totais entradas no cofre das Caixas montavam a 33.000 sendo 19 mil dos Obrigacionistas do tipo A e 64 mil das diversas Corporações.

Destas 83.000 rupias, os emprestimos feitos até os fins daquele mez montavam a um pouco menos de 12.000 rupias, isto é, apenas um setimo do capital estava mutuado e o capital empousio era de 71.000 rupias, que devia existir em deposito na Filial do Banco Nacional Ultramarino a juros de $2\frac{1}{2}\%$, quando é certo que as Caixas estão obrigadas a pagar aos

त्यावीण दुसरा धर्म न ठावा ॥
जनसेवा ही ईश्वर सेवा ।

गुरुवार भाद्रपद कृ० ८ मीशक १८५१

'मला काय त्याचें ?'

कोणत्याहि उच्च तत्वाचा विजय तें स्वीकारणाऱ्याच्या स्वार्थत्यागपर कर्तबगारीवर अवलंबून असतो, हें आज कोणास नव्यानें सांगावयास पाहिजे असें नाहीं. उच्च ध्येयें सहजसाध्य नसतात. त्यांच्या प्राप्तीसाठीं लोखंडाचे चणे खावे लागतात. देहाचें पाणी व जिवाचें रान करावें लागतें. मानापमानाचें गोवें गुंडाळून ठेवून कितीहि संकटमय परिस्थितींत 'केवळ ध्येयासाठी' आयुष्य घालवण्याची मनाची कणखर तयारी असावी लागते. आणि अशी ज्यांची तयारी असते, तेच आपलें ध्येय गांठण्यास शकून जनतेचे मार्गदर्शक बनतात व जगाचे उपकारकर्ते ही थोर पदवी त्यांना इतिहास स्वयंस्फूर्तीनें बहाल करीत असतो.

बौद्धधर्म विजयी कां झाला ? शंकराचार्यांची धार्मिक क्रांति यशस्वी कां झाली ? ख्रिस्तीधर्माच्या लौकिकाचें बीज कशांत आहे ? ज्ञानदेव, तुकाराम, रामदास, इत्यादि भक्तश्रेष्ठ देवपदवीला कसे पोंचले ?

ह्या सर्व प्रश्नांचें उत्तर प्रस्तुत लिखाणाच्या प्रास्ताविक शब्दांत वाचकांना मिळेल. त्यांत नमूद झालेलीं सत्यें अथवा सिद्धांत सर्वव्यापी असल्यानें तीं सत्यें अथवा ते सिद्धांत धार्मिक गोष्टींप्रमाणेंच सामाजिक, राजकीय, शास्त्रीय वगैरे सृष्टींतील गोष्टींनाहि सारखेच लागू पडतात.

आगरकरादि समाजसुधारणावादी नरश्रेष्ठांनी समाजसुधारणेला आपलें रक्त दिलें नसतें तर समाजांत सुधारणा संचरलेली आज दृष्टोत्पत्तीस येती कां ? सामाजिक प्रगतीचा मनमुराद आस्वाद जो आह्मीं प्रस्तुत चाखीत आहों तो त्यांच्या तपश्चर्येमुळें नव्हे काय ? ध्येयप्राप्तीच्या मार्गावर पसरलेल्या कंटकमय संकटांनीं गांगरून त्यानीं 'मला काय त्याचें?' हा 'सुखाळ' पंथ स्वीकारला असता तर आजची सामाजिक क्रांति सत्यसृष्टींत उतरू शकली असती काय ? आणि आगरकर दिनासारखे समारंभ साजरे करण्यास लोकांची मनःप्रवृत्ति कलली असती काय ?

मॅझेनीनें इटलीचा राजकीय सुखाचा मार्ग मोकळा केला तो काय 'खाटेवर' स्वस्थ झोंपा काढून व 'पाटावर' सुग्रास अन्न गिळून ? स्वदेशहितासाठीं, स्वबांधवांच्या स्वातंत्र्यासाठीं व स्वदेशोन्नतीप्रीत्यर्थ झटतानां आयुष्यांत शारीरिक सौख्य ह्मणजे काय चीज असतें व मनस्वास्थ कशाशीं खातात हें अनुभवण्यास त्या देशभक्ताला फुरसतच सांपडली नाहीं ! महात्मा मॅझेनीचो त्रासपरंपरा कामास आली ह्मणूनच इटली वैभवशिखर गांठूं शकला व सुखी झाला, हें निःसंशय होय. 'मला काय त्याचें ?' हा सुखसोयीचा उदरंभरू व निष्कंटक पंथ त्यानें व तादितर त्याच्या अनुयायानीं पत्करला असता, तर इटली कधाच वैभवसंपन्न बनताना.

शास्त्रीय शोधांत- वनस्पतिशास्त्रांतील नूतन शोधांत-जगांत श्रेष्ठतम पदवी पैदा करणारे डॉ. बोस "मला काय त्याचें ?" ह्या ऐतखाऊ शिकवणीची 'री' ओढावयास लागले असते तर त्यांची योग्यता एकाद्या 'कारकुना'पेक्षां- नोकरशाहीच्या एकाद्या सामान्य-असामान्य घटकापेक्षा-खास ज्यास्त उच्च होऊं शकली नसती, हें उघड होय.

"जो लोक कल्याण । साधावया जाग । देई करीं प्राण । त्या सौख्य कैचें ?" हे कै. देवलाचे बोल सार्थ आहेत, यांत बिलकुल संशय नाहीं. खऱ्या लोककल्याणाचा मार्ग भिन्नभिन्न संकटांनीं ओतप्रत भरलेला असतो. लोककल्याणकारी व्यक्तीला मृदंगाप्रमाणे दोहों बाजूनीं बडवून घ्यावें लागतें. त्याच्या कार्याची जाणीव सरकार व जनता या दोघांनाहि योग्य प्रकारें होत नसल्यानें व यदाकदाचित् ती झाली तर त्या उभयतांच्या गोटांतील हरक व्यक्तींस मारक होत असल्यानें, देशकल्याणकर्त्यावर दोहोंकडूनहि सारखाच मारा सोसण्याचा प्रसंग येत असतो, हें आह्मीं स्वानुभवानें सिद्ध करूं शकतों.

भारतकार कांहीं स्वतःच्या स्वार्थासाठीं किंवा व्यक्तिस्तोमासाठीं झटत नाहींत. सरकारचा कारभार नैतिक तत्वांवर होऊन जनतेचें कल्याण व्हावें, ह्याच एका उद्देशानें त्यांचे प्रयत्न असतात. "मला काय त्याचें?" या मार्गानें तो चालूं लागला असता तर एव्हाना तो ग्रजू किंवा झब्बूशाहींतील एक प्रमुख होऊं शकला असता. 'स्पोतेकानें' मात पुंजांत पराकाष्ठेची भर घालून यदाकदाचित् श्रीमंत-चावलोकांच्याहि पंक्तींत बसूं शकला असता. नाहीं कोणी ह्मणावें ?

पण तो मार्ग न आक्रमल्याचें पाप केल्यामुळें, त्याला आज कठीण प्रसंगाशीं दोन हात करावे लागत आहेत. दारिद्र्यांत दिवस कंठून स्वार्थसाधू लोकांचे टोमणे खावे लागत आहेत. इतकेंच नव्हे तर त्याच्या शुद्ध हेतूंचा व पवित्र ध्येयाचा खोडसाळ विपर्यास करण्यासहि कित्येक बूटपाटलूणवाले हिंदु-ख्रिस्ती बांधव मागें पुढें पहात नाहींत!

कोणालाहि बेमान व गलितधैर्य करणारी ही स्थिति आमची मनःशांति बिघडवूं शकत नाहीं, हें आह्मीं आज नव्यानें आमच्या खऱ्या हितमित्रांस कळविण्याची आज्ञा मागतों. कितीहि असह्य यातना भोगाव्या लागल्या तरी हंसतमुखानें सहन करून शकतों आमच्या देशबांधवांच्या हितार्थ झटण्याच्या ध्येयापासून आह्मी दुरावणार नाहीं, ह्याची त्यांनीं पूर्ण खात्री धरावी. जें ध्येय आह्मीं स्वीकारलें आहे, तें कितीं कंटकमय आहे ह्याच्या पूर्ण जाणिवेनेंच आह्मीं पत्करलें होतें. खेरीज आमच्या शुद्ध व पवित्र हेतुमुळें जनताजनार्दनाचा पाठिंबा कशा ना कशा स्वरूपानें प्राप्त आपत्ति सोसण्यास आह्मांस समर्थ करील ही आमची दृढ निष्ठा कोणीहि छिनविछिन्न करूं शकणार नाहीं.

होय. "मला काय त्याचें ?"— हा पंथ आमच्या प्रकृतीला मानवत नसल्यानें, त्यापासून आह्मीं नेहमींच दोन पावलें दूर राहणार हें आणखीं निराळें सांगावयास पाहिजे काय ?

इतस्ततः

'अमूक केलें असतां अमूक होईल व तमूक केलें असतां तमूक होतें' अशा अर्थाची पोर्तुगीज मार्फत शेतकीविषयक पत्रकें प्रसिद्ध केल्यानें कोंकण्या गोमांतकांत शेतकी सुधारणा करण्याची आशा धरणें ह्मणजे पंचांगें पिळून पाऊस पाडण्याची फुशारकी मारण्यासारखें होय ! शेतकीविषयक माहितीच्या पत्रकप्रकाशनानें ह्मणे येथें शेतकी-सुधारणा घडवून आणणार ! पण शेतकरी वर्ग अशिक्षित असल्यानें त्या पत्रकाचें ज्ञान त्यांना कोण करून देईल ? पत्रकांतील नियमांचें 'प्रत्यक्ष' शिक्षण कोण देईल ? तात्पर्य, पत्रकांच्या प्रसिद्धीनें शेतकीसुधारणा घडवून आणण्याची इच्छा 'शेख महंमदी' मनोराज्यात गणली जाण्याची भीति आहे, हें कोणीहि मान्य करील.

* * *

नवीन काबिजादांत पुष्कळ जमिनी 'पडीत' स्थितींत पडलेल्या आहेत ही गोष्ट खरी आहे. ह्याचें कारण जमिनीच्या मालकांची इच्छा त्या उपरोल्लेखित स्थितींत नेहमींच रहाव्या असें नसून, उलट त्या लागवडीस आणण्याचो त्याचा उमेद असतांहि, केवळ मलेरिया, हिंस्र पशूंचा त्रास व चोरी या त्रिदोषामुळें त्याना लागवडीचा मनोदय मनातच दाबून ठेवावा लागतो हें आह्मी स्वानुभवानें सांगतों. पत्रकें काय मलेरिया नष्ट करूं शकतील ? हिंस्र पशूंचा संहार करतील ? चोरीची हड्डी नरम करतील? असें मानणें ह्मणजे फटाकड्यांनीं वाघाचा सहज यमसदनीं जातील असें समजण्यासारखें हास्यास्पद होय !

* × *

गव्हर्नरसाहेबांनीं सत्री महालांतील 'पडीत' जमिनींची परीक्षा करून त्या कोणकोणत्या पिकांच्या लागवडीस आणणें शक्य आहे, ह्याचा तपशीलवार रिपोर्ट करण्यासाठीं एक कमिशन नेमलें आहे. ह्या कमिशनांत शेतकीखात्यांत अनभिज्ञ असलेल्या गृहस्थांचाहि समावेश करण्यांत आला आहे ! आमच्या मतें शेतकीखात्यांत पुष्कळ तज्ज्ञ लोक असतां, 'इतरे जना'चा त्यांत समावेश करणें कार्यनिष्पत्तीच्या दृष्टीनें उपयुक्त नव्हे.

* × *

भारतमित्र रा. व्यंकटेश विष्णु वैद्य यांचें पहिलें नाटक 'गोमांतक विजय'-हें प्रसिद्ध झाल्याचें वाचकांस माहीत आहेच. आता त्यानीं 'स्वार्थत्याग' नावाचें दुसरें नाटक प्रसिद्ध केलें असून, त्यालाहि गोमांतकीयांकडून भरपूर आश्रय मिळणें योग्य आहे. श्री. वैद्य ह्यानीं स्वतःस साहित्यसेवेस वाहून घेतलें असल्यानें, त्यांची सेवा फलद्रुप व्हावी ह्याच सद्भावनेनें महाराष्ट्रभाषाभिमान्यांनीं त्यास सक्रीय प्रोत्साहन पुरविणें इष्ट होय.

वर्तमानसार

—आमच्यांतील एक सार्वजनिक कार्यकर्ते श्री. हिरू सुबराय नाईक ह्यांच्या पत्नी आनंदीबाई ह्याना गेल्या ता. ५ रोजीं मडगावच्या इस्पितळांत वयाच्या २७ व्या वर्षी देवाज्ञा झाली हें नमूद करण्यास आह्मांस दुःख वाटतें. मृताच्या आत्म्यास शांति मिळो!

—वास्को ड गामा येथील 'धि आयडियल एज्युकेशनल इन्स्टिट्यूट' ह्या इंग्रजी शाळेंतील एक हुशार विद्यार्थी नारायण वि. वेरेंकर नु. फोंडे हे एकाएकीं मरण पावल्याबद्दल शाळा एक दिवस बंद ठेवण्यात आली व तिचे मुख्य शिक्षक श्री. पागंदोकर ह्याच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरून दुःख प्रदर्शित करण्यांत आलें असें श्री ना. श. घार्से हे कळवितात.

—साखळी येथील विद्याप्रसारक संघाच्या विद्यमानें आंगुलीवर विद्यालयांतील विद्यार्थ्यांनी गेल्या गणशोत्सवांत मेळा काढून शाळेचे मुख्य शिक्षक श्री. वा. शि. कोल्हटकर ह्यांनी रचलेलीं पद्यें गाऊन लोकजागृत केली असें विद्यालयाचे एक पालक कळवितात.

—उत्तर हिंदुस्थानांतील फतेपूर शहरीं योगीदेव या नावाचा एक योगी आहे. दिल्ली येथील हारडोल औषधालयांतील कवि राजसनलाल मोहन शर्मा हे एके दिवशीं त्यांच्याकडे गेले. सायंकाळीं दोघेहि नाटारींतून उतरून चालूं लागले असता योग्याचें डोकें लहान लहान होत जात असल्याचें त्यास दिसलें व तें शेवटी पार नाहींसें झालें. त्रिनडाक्याचा योगी आपणाबरोबर चालत असल्याचा पाहून श्री. कविराज आश्चर्यचकित झाले. ही योगविद्या जुनी असून अभ्यासानें शिकतां येण्यासारखी आहे असें त्यानां चौकशीअंतीं समजूं आलें.

tendencia, deve o carcereiro estar entretendo o seu valioso tempo ou em ócio ou em assuntos alhêos ás suas funcções oficiais.

Não nos é extranha a pessôa do carcereiro. E' nos simpatica. E' inteligente. E é, precisa mente, porisso, que desejamos que os competentes aprovei tem das faculdades do carcerei ro em prol de serviços publicos, —por uma forma mais positiva e eficiente.

Chacum dans son mètier.

POR UM IDEAL ...

Após 62 dias de jejum voluntario a que se sujeitou como protesto aos máus tratos na prisão, morreu o jovem politico *Yatindra Das*, preso por suspeitas de estar envolvido na Tragedia de Lahore!

A morte de *Das* convulucionou a India toda. Abalou-a. Comoveu a—a-ponto de haver manifestaçeõs de pesar e protesto em todos os seus cantos e recantos. Até a Assembleia Legislativa lavrou o seu mais veemente protesto contra os motivos que levaram Yatindra a sacrificar a sua propria vida no altar do seu *Ideal*.

Yatindra fez o maximo sacrificio—o da sua existencia. E a India compensou-lho, rendendo-lhe as mais altas homenagens de respeito e admiração.

E' digno de registo o heroico e glorioso feito de Yatindra nas colunas dum jornal como o *Bharat* que, por experiencia propria, sabe o que é sacrificar-se por um Ideal.

Morrer por morrer, todos morrem. E são esquecidos. Ninguem se lembra deles. Mas morrer por um Ideal é já outra coisa: é viver eternamente, é viver para sempre é nunca morrer.

Morrendo por um Ideal — e com uma coragem inaudita— Yatindra perpetuou, pois, a sua mémoria—*ad secula seculorum.*

3° CONG. COLONIAL

Por falta de espaço, tivemos que reservar para o n° seguinte do *Bharat* a publicação dos esclarecimentos, relativos ao sobredito Congresso.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 25 de 26 de Setembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepêm, e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, tendo sido instaurada acção de separação de bens por Severina Gonçalves, de Ambaulim, contra o seu marido João Fernandes de Quepêm, pedindo que seja decretada a mesma separação, seguindo a mesma acção seus devidos e regulares termos, foi por v. sentença transitada em julgado datada de 17 de Agosto último julgado decretada a mesma separação de bens, entre os ditos Autora Severina e reu João, Para ser publico se expediu este nos termos e para os efeitos do disposto no § 2° do art. 482 do Cod. do Proc. Civil. Quepêm, 11 de Setembro de 1929

O escrivão do 1° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei a exatidão

O Juiz de Direito

A. Colaço

Pelo juiz de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, correm editos de 30 dias, a contar da 2a. publicação do ultimo anuncio no B. letim Oficial, citando os interessados Miguel Fernandes com sua mulher Conceição Barreto, residentes em Bombaim, em parte incerta, Antonio Piedade Fernandes, de Nagorcem e Antonio Piedade Dias, estes dois residentes actualmente na India Inglesa, em parte incerta, para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Ana Rosa Fernandes, residente em Cusmane, presta por obito de Sebastiana Fernandes, que foi de Nagorcem e deduzirem nele seus direitos nos termos da lei, sem prejuizo do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

R. Colaço

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 1° oficio Viegas, que este assina, correm editos de 60 e 30 dias, citando respectivamente os interessados Joaquim Aurélio Cardoso de Borim de Pondà e ora ausente na Africo do territorio britanico, em parte incerta, José Sebastião Pereira e sua mulher Florencia da Silva e Francisco Romualdo Fernandes e sua mulher Adelina da Sousa, João Barbosa, os ultimos cinco, ora résidentes em Bombaim da India Inglesa, em parte incerta, para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede por obitos de Constantino Lobo e suas mulheres, que foram de Cananguinim e deduzirem neles seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

ऑलिंपीया सिनेमा-मडगांव

"कल्याण खजिना"

महाराष्ट्र फिल्म कंपनीचा हा नवा ऐतिहासिक चित्रपट
गुरुवार—शुक्रवार—शनिवार व रविवार ता. २६।२७।२८।२९
सप्टेंबर रोजीं दाखविला जाईल.
प्रत्येक दिवशीं दोनदां.
संध्याकाळीं ६॥ वाजतां
रात्रौ ९॥ वाजतां
पट चित्ताकर्षक असून श्रमल्या-भागलेल्या जिवानां आनंद देणारा आहे,
ह्याची खात्री बाळगा ! चला, सिनेमाला चला !

व्य. ऑलिंपीया सिनेमा.

Adubos Quimicos

Fosfatados, Azotados, Potassicos, Cataliticos, Radioactivos.

Misturas apropiadas para toda a sorte de culturas.

Efeitos prodigiosos. Preços Modicos.

A' VENDA

Lourenço Gonçalves

Nova-Gôa

Obrigacionistas do tipo B 4% 1/2 de juros.

Muito vantajosas deviam ter sido estas transacções para as Caixas Rurais que ficaram tendo em cofre, no estado *morto*, 71 mil rupias, sem serem utilisadas para fomento agricola!

Os juros de 12.000 rupias arrecadadas de diversos agricultores e proprietarios até aquela data importaram em 734 e tantas rupias, enquanto a Administração das Caixas até o Setembre daquele ano de 1925 custou em vencimentos ao administrador-gerente e outro pessoal 6184 rupias, e em expediente gastaram-se 504 rupias ou um total de 6688 rupias.

Que bêlas transacções das Caixas Rurais! E ¿é desta forma que elas se terão desenvolvido? Se é assim, ¿como é que poderiam os pequenos agricultores recorrer ás Caixas para suas necessidades agricolas?

Não é facil aos pequenos agricultores que mais precisam de credito agricola conseguirem-no pelo vagaroso sistema de formalidades estereis. Esses agricultores tem de dirigir o seu pedido verbal ou por escrito ao gerente da respectiva Caixa, pedido acompanhado de varios esclarecimentos, segundo os modelos.

Não é só isso. A taxa de juros é forte, pois é de 8% ao ano para as operações de credito sob a garantia pessoal e de 6% para os emprestimos garantidos por hipoteca, por penhor de oiro, prata, acções de comunidades e por outras garantias, notando se, porêm, que o pagamento dos juros é adiantado, á laia de letras comerciais.

E' por esta e por outras razões, que o credito agricola tem de ser organisado sob *novos moldes*—moldes em que se acha vasado na India Britanica.

J. J. da Cunha

☞ Por acumulação de anuncios tivemos de retirar, á ultima hora, varios *ecos* já compostos—*ecos* que serão publicados na proxima edição.

UMA FRAUDE GIGANTESCA !

E' sob esta epigrafe que "The Evening News of India" na sua pagina de frente dá o relato da colossal falsificação dos bilhetes de Lotaria de Santa Casa do Misercordia, levada a efeito em Bombaim, no Julho ultimo, crime este de que a Policia da visinha India descobriu o *clue* só na segunda semana do corrente mes, tendo, porém, deixado em segredo a noticia até o dia 18 com receio de que uma divulgação prematura prejudicasse a marcha das investigações.

O primeiro individuo a ser preso foi Vicente Xavier Nazaret, antigo agente da Lotaria do Asilo de Mapuçá e que ao presente encontrava se em Bombaim para evitar o cumprimento de uma pena de prisão a que foi condenado no Tribunal de Bardez. Foram as declarações do Nazaret que auxiliaram a Policia na descoberta dos demais membros da quadrilha, como William Cooper, proprietario de uma Litografia no Meadow Street, Hari Hirú, empregado do British India Press, etc.

Além dos individuos já presos andam implicados no crime, mais poucos, sendo dois destes, filhos de Gôa, afirmando-se que um destes ultimos conseguiu evadir-se de Bombaim para Gôa, onde actualmente se encontra. A Policia não declara os nomes desses implicados.

A maquina que foi apreendida em Dhobitalao não foi de litografia mas sim de picotar. E dizem que o preso Vicente Xevier Nazaret, nas suas declarações á Policia, confessou que o fim da quadrilha era tambem falsificar notas portuguesas.

Este caso sensacional é sem precedentes nos anais de crime na India como friza o "Evening News of India." O interesse que tem despertado na cidade de Bombaim é extraordinario. E' no dia 25 do corrente que os presos deviam ser levados de novo perante o Presidency Magistrate.

NOTAS A' MARGEM

PODE SER ...

Realisou-se ha pouco em Bombaim, no Instituto Luso Indiano, á iniciativa da "Goan Union" um comicio magno (*a mass meeting* como por lá se diz) para pedir a revogação da portaria de 1913 que obriga as Escolas Inglezas estabelecidas na India Portuguesa a não aceitar alunos sem a habilitação do primeiro grau do ensino primario.

Houve, durante o *meeting*, discursos *brilhantes e eloquentes* como são todos os proferidos em ocasiões assim. Não faltou, sobejou mesmo, o empenho, expresso em palavras, de salvar os interesses da *lingua nacional*, isto é, a lingua portuguesa. E no fim, mantendo a velha tradição *comiceira* foi escolhida uma comissão para redigir uma representação ao Governo da India-Portuguesa naturalmente apresentando meios praticos de salvar as Escolas Inglesas, mantendo intacto o interesse da *lingua nacional*.

Isto é o que se transmitiu para os jornais de Gôa. Mas vamos agora um pouco para diante, como quem completa uma informação. No comicio falou o presidente. ¿Em que lingua? Inglesa. Falou o solicitador Cunha. ¿Que lingua usou? O inglez. Falou o prof. Corrêa Fernandes ¿A lingua em que se expressou? Concanim. E assim para diante nem uma palavra .. na *lingua nacinal*.

Bem sabemos que o comicio era para pedir e quem pede, se tem juizo, humilha-se, lambusa, cai de joelhos, dirão. Pode ser...

'METODOS SCIENTIFICOS'

Faz o giro da imprensa a noticia que a Direcção dos Serviços de Agricultura, acompanhando o sr. General Craveiro Lopes na sua obra de atacar de frente o problema do deficit cerealifero, vai distribuir em breve, pelos centros rurais do paiz, folhas soltas contendo instruções destinadas para a vulgarisação dos metodos scientificos da cultura de arroz.

A nossa Direcção de Agricultura, pelo que vemos, tem, como *O Heraldo*, adoptado o mesmo, mesmissimo *Metodo scientifico* de se manifestar todas as vezes que se iniciar uma nova governação.

Ao mesmo tempo que *O Heraldo* saúda o Governador que entra com um artigo de chapa repetindo para quem chega os adjectivos laudatorios que gastou á entrada daqueles que foram, a Direcção de Agricultura *acompanha-o* como acompanhou os seus antecessores na sua obra de fomento — *fazendo distribuir folhas soltas sobre os tais metodos scientificos da cultura de arroz*, não se esquecendo tambem do famigerado *Boletim do Fomento*.

Não há dúvida que entre nós vive se de deitar poeira nos olhos do publico. O que porem ninguem pode ocultar, por mais poeirada que se levante, é de que Gôa cada ano vai tornando-se mais dependente dos centros cerealiferos da India Inglesa.

ECOS E CRITICA

CHACUN DANS SON ...

Por falta de segurança na cadêa de Pondá, os presos deste Julgado Municipal são recolhidos na de Pangim—exceto os que tenham de passar uns tres dias na prisão, por falta de respeito ao juiz ou tribunal.

Ora, em Pondá, presos desta ultima categoria são poucos. Muito poucos. E pode dizer se que a existencia de cadêa é, lá, nominal. Aparente.

Isto, porém, não quer dizer que não haja no mesmo julgado um carcereiro. Existe esta entidade. Mas, como falta uma cadêa com presos, em que se faça necessaria a sua superin-

प्रासंगिक विचार

येथील ख्रिस्ती व ख्रिस्ताळलेल्या लोकांच्या दृष्टीनें ' राजकारण ' ह्मणजे ' येन केन प्रकारेण ' अधिकाऱ्यांची प्रीति सपादून स्वार्थ साधणें नोकरशाहीची मेहरनजर कमावण्यांतच त्यांच्या ' राजकारणा'ची 'इतिश्री' झाली असतां तर ' इतरेजनां'ना त्यांच्या स्वार्थसाधू कारवाईविरुद्ध तुटून पडण्याचें कारण नव्हतें. पण आमचे राजकारणी राजेश्री नोकरशाहीच्या गोटांत शिरून 'राजकारणा'च्या नावांवर विरुद्ध पक्षांतील लोकांचें खासगी वैर साधतात ! स्वार्थसाधन व स्वशत्रूमर्दन-असा दुहेरी हेतु त्याच्या राजकारणाच्या बुडाशीं असतो, हें आह्मीं अनेकदां सिद्ध केलें आहे.

× × ×

मडगांवच्या ऑसपीसच्या कार्यकारी मंडळाचे माजी अध्यक्ष सि. ब्राज द कोस्त हे उल्त्रामार नावाचें अर्धसाप्ताहिक मडगांव येथेंच प्रसिद्ध करीत असतात. उपरिनिर्दिष्ट प्याऱ्यांतील राजकारणाच्या व्याख्येचें सत्यत्व सदरील अर्धसाप्ताहिकांतील लिखाणांतून वाचकांस भरपूर मिळेल. नोकरशाहीचीं थुंकी झेलून व माजी सरसुभ्यांची ' हांजी हांजी ' करून ब्राज द कोस्त कसे अरेरावी व हडेलहप्पी बनले होते, हें सर्वश्रुत आहेच. आतां तो मनु पालटून, सिंदीकासांमुळें ओसपीसची मिरास हातावेगळी करण्याचा प्रसंग ओढवल्यानें, ब्राज व त्याचे अनुयायी यांच्या आंगची लाहीलाही झालेली आहे ! सत्तेपुढें शहाणपण चालत नसल्यानें, सांप्रतच्या सरकारी कारभाराविरुद्ध दडून आडून टीका करण्याचा उल्त्रामारानें आडदांड मार्गें आक्रमण्यास आतां सुरवात केलेली आहे ! पण ब्राजपक्षीय स्वार्थसाधू पोटाळांच्या त्या टीकेंत ओजहि नसतो व बोजहि नसतो.

* × *

सेनापती क्राव्हेर लोपीस हे येथील लोकांना पक्के ओळखत आहेत. कोणाच्या टीकेला महत्त्व द्यावें व कोणाच्या देऊं नये, हें त्यांना पूर्ण अवगत आहे. कोणती टीका प्रामाणिक व कोणती मानभावी, हें जाणण्याची अक्कल त्यांना दुसऱ्यांकडून उसनवट घेण्याची गरज नाहीं. अर्थात उल्त्रामारानें न्याय्य कारभाराविरुद्ध कितीहि मोठा गिल्ला करून नोकरशाहीच्या सहानुभूतीचा किल्ला सर करण्याचा चंग बांधला तरी त्यांत त्याला कदापि यश येण्याचा संभव नाहीं, हें ठरलेलेंच आहे.

× + ×

' कांशेरें प्रकरण ' वाचक विसरले नसतील. सर्वेत नावांच्या एका ब्राज-बांधवानें एका क्षुल्लक जमिनीच्या बाबतींत बंड नि-मीण करून माजी गव्हर्नर जाईम द मोराईस यांच्या सहाय्यानें गरीब जनतेस कसें छळलें याची तपशीलवार माहिती सेनापती लोपीस साहेबांनां असल्यानें उल्त्रामाराच्या फुत्कारानीं ते 'गडबडतील' असें मानणें ह्मणजे चमचाभर पाण्यानें भडकलेल्या चुलीचा अग्नि विझवण्याचो मूर्ख व फोल आशा बाळगण्यासारखें होय. 'पोटाळ पोलितीक' पंगू पडल्याविना राजकारणांत पावित्र्य झळकणें शक्य नाहीं, याची जाणीव रुतांस होईल काय ?

\+ + *

स्वाभिमानी वृत्तीला याचनेसारखा मरणप्राय प्रसंग दुसरा नाहीं. पण ध्येयाकडे नजर देऊन ह्याहि प्रसंगाला आणखीं एकदां तोंड दिल्याविना गत्यंतर नाहीं ! स्व-देशबांधवांच्या कल्याणापुढें आमच्या व्यक्तिविशिष्ट स्वाभिमानाची मातब्बरी ती कसली ? ह्मणून आमच्या सर्व आश्रयदात्यांस फिरून एकदां विनंति करण्यांत येते कीं, त्यांनीं 'भारता'वर ओढवलेल्या तीव्रतम संकटाच्या जाणीवेनें, त्यांच्याकडून येणें असलेल्या वर्गणीची फेड अविलंबपणें करावी. आमच्या व्यक्तिगत योगक्षेमासाठीं ही याचना नव्हे. आमच्या कौटुंबिक गरजा भागवण्यासाठींहि ही प्रार्थना नव्हे. तर सांपत्तिक कुचंबणेंत सांपडलेल्य 'भारता'स सहीसलामत मुक्त होण्यासाठीं होय. भारत प्रकाशनाला आज साडे तेरा वर्षें लोटलीं. इतक्या कालावधीनंतर अनेक दुर्धर संकटांच्या दिव्यांतून पार पडलेल्या 'भारता'वर आयुष्याची अखेर करण्याची आपत्ति येऊं नये, असेंच सर्व सज्जनानां वाटेल, अशी आमची समजूत असल्यानें आमच्या याचनेकडे ते आतां दुर्लक्ष करणार नाहींत अशी आशा आहे. कारावासाचा प्रश्न गौण आहे. स्वदेशहितार्थ जेथें प्रत्यक्ष प्राणाचीहि आहुति देण्यांत येते, तेथें कारावासाला बिलकुल महत्त्व नाहीं असें आह्मीं समजतों मुख्य बाब दंड भरपाईची आहे. व ह्याच साठीं आमची प्रस्तुतची याचना आहे.

—सि. फांचू लोयोल हे येत्या आठवड्यांत येथें पोंचतील असें ह्मणतात.

—येथील माजी जज्ज रोदोल्फ कुलास हे गेल्या रविवारीं तिमोर येथें जाण्यास निघाले.

—दमणचे सरकारी वकील दोतोर मोंतसिल्व्ह व पणजीचे जुजे आगोस्तींजु शा' व्हीयेर-पेन्शनर ओफिसियाल मायोर हे गच्या आठवड्यांत स्विस्तवासी झाले.

—वाफरखात्याचा लिलांव पुकारला जाईल असें ह्मणतात.

--गेल्या शनिवारीं माझोर पेद्रु द आल्मैद यांना तिसवाड नगरपालिकेच्या दिवाणखान्यांत नाचयुक्त भेजवानी देण्यांत आली.

हिंदु विद्यार्थी सहाय्यक संघ

चालू माहेच्या १ तारखच्या जाहीर विनंतीप्रमाणें ' हिंदु विद्यार्थी सहाय्यक संघा'च्या विद्यमानें कांहीं वर्षांमागें जो फंड उभारण्यांत आला होता, त्याच्या विनियोगासंबंधीं चर्चा करण्याच्या उद्देशानें, आज ता. १५ रविवार रोजीं संध्याकाळच्या ५ वाजतां, या शहरांतील श्री महालक्ष्मीच्या मटपांत सभा भरण्यांत आली. सभेला सदरहू फंड उभारण्याच्या कामीं ज्यांचे परिश्रम मुख्यत्वेंकरून कारणीभूत झाले त्या ' रथसप्तमीकर समाजां'तील प्रमुख गहस्थ व इतर बरीच मंडळी उपस्थित होऊन सभेच्या अध्यक्षस्थानीं रा. रा. राम व्यंकटेश केणी यांची योजना झाली. तदनंतर अध्यक्षांनीं सभेच्या चिटणीसाच्या जागीं रा. रा. सदाशिव आपा सरमळकर याची नेमणूक केल्यावर, सभेच्या कार्यक्रमास सुरवात होऊन फंडाच्या विनियोगासंबंधीं बरीच चर्चा झाल्यानंतर, पुढीलप्रमाणें एकमतानें ठराव पास करण्यांत आले.

१ उपरिनिर्दिष्ट फंड ज्या हेतूनें उभारण्यांत आला त्या मूळ हेतूच्या सिद्धीस अपुरा असल्यामुळें त्याचा विनियोग पणजी शहरांतील " मुष्टीफंड संस्था व "श्रीसरस्वती मंदिर " या दोन्हीं संस्थांच्या कार्यांप्रीत्यर्थ व्हावा व यासाठीं फंड त्या संस्थांच्या चालक मंडळांच्या स्वाधीन करण्यांत यावा. फंडाच्या रकमेच्या वांटणीबद्दल योग्य ती व्यवस्था सदरहू चालक मंडळांनीं आपसांत करावी. मात्र संघाच्या नावें दरवर्षी, संस्थेमार्फत चालण्यात येणाऱ्या शाळांतील प्रत्येक वर्गांत चित्रकला विषयांत ज्यास्त गुण मिळवणाऱ्या विद्यार्थ्यांनां बक्षिसें देण्यात यावी.

२ संघाच्या कार्यकारी मंडळानें दोन महिन्याच्या आंत, फंडाची रक्कम पहिल्या ठरावाला अनुसरून सदरील संस्थांच्या चालक मंडळांच्या स्वाधीन करावी.

३ वरील ठरावांची अंमलबजावणी होण्यासाठीं योग्य ती व्यवस्था व पत्रव्यवहार करण्याचा अधिकार सभेचे अध्यक्ष यानां देण्यांत येत आहे.

नवीन गोवें, ता. १५ माहे सप्टेंबर सन १९२९

अध्यक्ष-राम व्यंकटेश केणी

चिटणीस-सदाशिव आपा सरमळकर.

—स्वार्थसाधनाला आळा बसत असल्यानें दोतोर कुंजांचा 'येराल्द' व ब्राजाचा 'उल्त्रामार' या उभयतानींहि नव्या गव्हर्नरच्या कारभाराविरुद्ध बोभाटा करण्याचा आव आणलेला आहे. माजी गव्हर्नरच्या अमदानींत-कोठें गेला होता राधासुता तुझा धर्म ?

--ओसपीसच्या सिंदीकासींतून पुष्कळ लंपडाव उघडकीस येऊं लागल्याची वार्ता आहे.

परलोकांत

आत्माराम शे. सुखठणकर

सांखळी येथील जुन्या पिढींतील हे गृहस्थ दिवंगत झाल्याचें दुःखदायक वृत्त येथें नमूद करण्यास आह्मांस अत्यंत वाईट वाटत आहे. कै. सुखठणकर हे सांखळी मामलेदार कचेरीचे सर कारकून होते. मरणापूर्वीं कित्येक वर्षें ते पेन्शनर स्थितींत होते. उद्यमशीलता हा त्यांचा जन्मजात स्वभाव होता. इतर पेन्शनरांप्रमाणें त्यांनी नोकरी नंतरचा काळ आळसांत न घालवितां उपयुक्त उद्योगांत घालविला. पणजीच्या ' उ येराल्द ' दैनिकांत भारतकार सहसंपादकाचें काम करीत असतानां कै. सुखठणकर सांखळीचीं बातमीपत्रें व लोकहितकारक लिखाण लिहून पाठवित असत, हें त्याला पक्कें आठवत आहे. कै. सुखठणकरांच्या निधनानें जुन्या पिढींतील एक अनुभवी व लोकहिततत्पर व्यक्ति हिंदुसमाजास कायमची अंतरली यांत संशय नाहीं. मृतास सद्गति इच्छितों.

शंभू आत्माराम पाणंदीकर

४।५ दिवसांच्या आजारानें मडगांवचे हे प्रसिद्ध नागरिक कालवश झाले, हें दुष्ट-वृत्त ऐकून पुष्कळानां वाईट वाटलें. त्यांच्या अंत्य दर्शनासाठीं लोकांचा सारखा येरझारा सुरू होती. प्रेतयात्रेसहि बराच जमाव जमला होता. यावरून मडगावांतील त्यांची लोकप्रियता सिद्ध होते. लायक मध्यस्थ या नात्यानें ते हिंदु व ख्रिस्ती या उभयहि समाजांत प्रसिद्ध होते. मडगांवच्या न्यायकचेरीचे ते कोंनादोर होते, तरी वकील लोक त्यांस फार मानीत असत. लोकांची सरकारी कचेऱ्यांतील कामें तें निरालसपणें करीत असत. मडगांव शहर अशा पुरुषास पारखें झाल्याबद्दल आह्मांस फार खेद होत आहे. त्यांच्या आत्म्यांस शांति इच्छितों.

विठ्ठल कामत ह्मामाय

पणजीच्या प्रसिद्ध कामत ह्मामाय घराण्यांतील हे गृहस्थ वैकुंठवासी झाल्याचें कळविण्यास भारतास फार दुःख वाटत आहे. ते टपालखात्यांतील पेन्शनर नोकर होते. त्यांचा स्वभाव प्रेमळ व आनंदी होता. परमेश्वर त्यांच्या आत्म्यांस चिरशांति देवो.

--पुणें येथें शिवाजीमंदिरांत जतींद्रनाथांच्या निधनाबद्दल जंगी जाहीर सभा भरून दुखवट्याचा ठराव पास करण्यांत आला. त्याचप्रमाणें मुंबई, कलकत्ता, अलाहाबाद, अमृतसर, लाहोर इत्यादि ठिकाणीं सभा भरून दुःखप्रदर्शक ठराव पास केले. अमृतसर येथें तर जालीयनवाला बागेंत प्रचंड सभा भरून सरकारचा निषेध केला.

--नव्या गव्हर्नरसाहेबांनीं लिसेव सेंत्राल हॉयकोर्ट व व्यापारी मंडळ या संस्थांस प्रतिभेट दिली.

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepêm e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão à praça para venda em hasta publica judicial á porta do tribunal desta comarca no dia 8 do seguinte mes de Outubro ás 10 horas pela 1a. vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação, os seguintes bens, penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Pondorinata Quessou Sinai Corongotó de Parodá e residente em Rivona, como cessionario de primeiros credores, promove contra Gundó Vitobá Porobo Dessai e sua mulher Priagá, da dita de Rivona;— 4a. parte de cada um dos predios rusticos denominados "Bagastmollò" que é 5a. adição de Gaingui poiquim, da cultura de coqueiros;— " Caler ", de cultura de arequeiras, coqueiros, e outras arvores frutiferas;— Varzea " Folla cungui", da semeadura de arroz;— Varzeã "Gotoó" vulgo "Nigalló" da semeadura de arroz;— Varzea "Ganiguinim" que é 1a. adição do predio de igual nome, de semeadura de arroz;— Palmar "Ganiguinim" que é 2a. adição do predio de igual nome, da cultura de coqueiros;— Palmar e arecal " Gotgó callera - culcornim dandó" da cultura de coqueiros e arequeiras; Culcornidandô vulgarmente denominado "Uchouy" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas; —" Gotcó dandó " da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas;—1a. adição do predio "Pademada" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas;— "Patta pedavoril xir" inculto;— "Paddemedoc" da cultura de coqueiros, todos situados na aldeia Rivona e discritos por inteiro na conservatoria do Registo Predial desta comarca respectivamente sob os nos.4215, 4216 no livro B. 14, 2379, 2381, 2382, 2383, 2387, no livro B. 9, 8338, 8339, 8373, 8375, 8376, no livro B. 24 e avaliados por 400, 100, 20, 40, 60, 50, 100, 150, 100, 150, 20 e 50 rupias, tambem respectivamente; - Quem os queira comprar compareça nos referidos dias, horas e local, correndo por conta do arrematante as despezas da praça e a contribuição do registo por titulo oneroso por inteiro;— São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os coproprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. São tambem citados para os identicos fins os representantes, dos seguintes credores falecidos:— Balcrisna Sadassiva Camotim, casado de Nanaim do territorio Britanico e residente em Sirvoi, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro F. 3 afl 4 v. sob a inscrição n ° 1235, registada em 27 de Janeiro de 1904 para haver dos executados Crisna Madeva Porobo Gauncar e sua mulher Zaiú Porbina, de Colomba a quantia de 500 rupias—Mais uma hipoteca no L. C. n ° 4 a fl. 139, sob a inscrição n ° 995, registada em 4 de Janeiro de 1893, a favor do mesmo Balcrisna, constituida pelos ditos Crisna e mulher á segurança da quantia de 500 rupias.

Mais uma penhora a favor do mesmo Balcrisna no dito Livro F. n ° 3 a fl. 5 v. sob a inscrição n ° 1239 registada em 24 de Fevereiro de 1904, para haver dos executados ditos Crisna e mulher a quantia de 500 rupias; Govinda Buqui Porobo Dessai, casado proprietario de Rivona, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. número 8 a folhas cento quarenta e uma /141, sob a inscrição n ° 2621 registada em 15 de Abril de 1904, constituida por Babagi Gundó Porobo Dessai, viuvo de Rivona á segurança da quantia de 90 rupias. Para ser publico se expediu este. Quepem,17 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 60 dias, a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio, citando a Lourenço Agostinho Fremiot Pinto e Costa por outro nome Agostinho Lourenço Fremiot da Costa e sua mulher Genoveva Gomes Pinto e Costa de Assolnã e ora contador da extincta auditoria de Lourenço Marques, ora adido á direcção dos Serviços de Fazenda de Lourenço Marques e hoje ausente em parte incerta, para como possuidor dos bens sobre que foi registada a hipoteca no praso de dez dias, findo o praso de editos, pagarem juntamente com outros ao requerente Vitol Poi Vernencar de Assolnã, o capital de 1000 rupias que Nonato Raimundo Costa e sua mulher da mesma de Assolnã se constituiram devedores de Mucunda Baburaia Camotim da mesma da quantia de 1500 rupias e posteriormente este Mucunda foi pago da quantia de 500 rupias da copia da dita 1500 rupias, e as restantes 1000 rupias foram cedidas pelo dito Mucunda por escritura publica de 12 de Outubro de 1927 a favor do dito Vernencar, seus juros vencidos desde 15 de Fevereiro de 1928 os vincendos, penas, e mais responsabilidades, sob pena de seguir a execução seus termos com penhora. E para ser público se expediu este. Quepêm, 16 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O Juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal desta comarca no dia quatro do seguinte mez de Outubro, pelas dez horas, e por maior lanço que fôr oferecido acima da sua avaliação os seguintes predios. Predio denominado Golsord , da cultura de arroz, descrito, na conservatoria desta comarca sob o número 17570 a fl. 37 v. do livro B 48. Predio denominado Vaingona, da cultura de arroz discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17571 a fl. 38 do livro B. 48. Predio denominado "Xiplem" da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17572 a fl. 38 v. do livro B. 48. 1/3 do predio da varzea denominado Xitiaxeta da cultura de arroz, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17573 a fl. 39 do dito B. 48—1/3 do predio denominado "Gotamoroda" da cultura de coqueiros, descrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17574 a fl 39 v. do dito B. 48—1/3 do predio denominado Toliacodil da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17575 a fl. 40 do dito B 48—1/3 do predio denominado "Chanfecodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17576 afl. 40 v. do dito B 48— 1/3 do predio denominado, "Gotcacodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17577 afl. 41 do dito B 48, todos sitos em Tudol de Gaundongrem e avaliados em 70, 100, 50, 70, 60, 100, 100, 90 rupias respectivamente e penhorados na execução por custas que o M. P. promove contra Gonobá Balé Folo, residente em Tudol de Gaundongrem por apenso aos autos de inventario orfanologico em que é inventariante Vitobá Babú Folo Dessai, da mesma de Tudol e inventariada Quezú Gauncana que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepêm, 10 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

A. Colaço

ANO XIV Nº 26 Quinta-feira, 3 de Outubro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

O Contrato Bancario

O Governo da Metropole acaba de celebrar com o Banco Nacional Ultramarino um contrato para o exercicio do privilegio e exclusivo da emissão de notas em todas as Colónias, á excepção de Angola, por 30 anos, com as clausulas e condições que aparecem publicadas no *Boletim Oficial*.

Este contrato é antes uma renovação do outro que cessou sob outras clausulas, muitas das quais, em nosso entender, são prejudiciais ás Colónias que nem foram consultadas sobre o assunto, quando, aliás, o deviam ser, porque o contrato as afecta, directamente.

E' assim que as Colónias tem sido governadas do Terreiro do Paço!

O novo regime bancario afigura-se-nos muito mais prejudicial á economia desta Colonia do que o cessante. Encravada no territorio britanico, deveria ter, como outrora, a faculdade de emitir notas e isto seria um real beneficio. Com a emissão que fizesse, teri dinheiro suficiente para a construção de pontes e fomento agricola que tão necessarios se fazem actualmente.

A India Portuguesa está sujeita economicamente á India Inglesa, donde ela se fornece de tudo o que carece para a sua vida, incluindo dinheiro em oiro, prata e notas, na importancia total de 14.000.000 de rupias, pouco mais ou menos — o que representa, como bastas vezes se disse, as economias dos emigrantes que com elas equilibram a nossa balança comercial.

E a importancia dessas economias é duas vezes maior do que a que foi autorisado o B. N. U. a emitir nesta Colónia nos termos da clausula 32 a do Contrato, em virtude da qual o limite da circulação de notas é de 7 000 000 rupias nesta Colónia.

Depois disso vejam, agora, a beleza que vem enunciada no § 2 ° da clausula 27.a: A emissão de notas será feita, exclusiva e obrigatoriamente pelo Banco nas sobreditas colónias, não podendo nelas circular outras como moeda. ¿Pode haver maior desproposito e absurdo do que este?

Mas não acabam aqui as contradições. Na clausula 45.a se prescreve que a compra e venda de moeda e de valores representativos dela, etc. somente podem ser feitas por instituições bancarias legalmente constituidas e no § desta mesma clausula se preceitua que ninguem poderá comprar nem vender as notas de libras do Banco, moedas estrangeiras, ou valores representativos delas, etc, a cambio superior ao fixado.

¿Ha lá maneira de alguem compreender este embroglio de compra e venda de moeda? ¿Ora não pode comprar ora pode compra-las senão ao cambio fixado?

E' prejudicial, para não dizermos, ruinoso ás Colónias, este Contrato. Limitemo-nos a esta Colónia. Serão destribuidas á India 14.444 acções do Banco, devendo, porêm, ela subscrever 25 277 ao preço de 170$, sendo pagas em obrigações-oiro de 7% da Caixa Nacional de Credito amortizaveis em 30 anos e tomadas ao par, sem ter, porêm, direito á votação na eleição dos Corpos gerentes do Banco.

Estas acções serão arrecadadas na Caixa Nacional de Credito e os dividendos que lhes couberem tambem serão cobrados pela mesma Caixa e destinar-se-hão previlegiadamente ao serviço dos encargos do emprestimo feito em obrigações á Colónia.

E mais esta: Se os dividendos não chegarem para os encargos já designados será suprida a falta pelo fundo criado e a parte restante será destinada a cobrir os prejuizos que nela possam vir a ter as operações do Banco de Fomento e se ainda houver deficiencias, a Colónia fará o reembolso devido palas suas receitas gerais.

Todas estas clausulas representam surprezas para esta Colonia, surprezas que são prejudiciais aos seus interesses e queremos crêr que o sr. Governador Geral se empenhará em salvaguarda-los

Em nenhuma das clausulas se trata dos juros das notas de circulação fiduciaria e portanto será de borla para o Banco a circulação de 7 milhões de rupias, que é autorisado a emitir na India; dir-se-ha, porem, que ha dividendos das acções, mas já vimos como estes podem desaparecer, ficando a Colónia ainda responsavel pelas deficiencias que terão de ser pagas pelas suas receitas gerais.

Mas ¿de que serviria estabelecer tambem os juros se o Banco com argumentos que ignoramos de que especie de lógica são, se tem esquivado até hoje a pagar a esta Colónia os juros vencidos de alguns anos, em rupias, que é a única moeda em que circularam as notas?

Fez as transacções em rupias, ganhou em rupias, mas quer pagar em reis! E o peior é

URGE AVERIGUA-LO

O n.º 4 do art. 40 do Regimento das Alfandegas preceitua o seguinte:-

" O exercicio do lugar das alfandegas é incompativel com o exercicio de qualquer ramo de comercio ou industria *por si* ou *interposta pessoa*". (O italico é nosso.)

A *letra* desta disposição é clara. O seu *espirito* não admite sofismas. Estabelecendo a *incompatibilidade* de que se trata, o legislador teve em vista o salutar fim de evitar que tendencias comerciais ou industriais dalgum funcionario aduaneiro redundem em prejuiso do Estado.

Consta nos, porêm, que em plena capital do Estado suspeita-se da existencia de quem, sendo funcionario alfandegario, esteja, de certo tempo para cá, exercendo, *por pessoas interpostas* - é claro, o comercio de doces, vendidos por carros ambulantes, e a industria de automoveis, postos á disposição de quem os pretender tomar de aluguer!

¿ E' fundada essa suspeita ? ¿ Existirá, realmente, em Nova Gôa algum funcionario aduaneiro, acumulando aquela dupla profissão velada, de comerciante e industrial ?

Urge averigua lo para que a lei não seja considerada como uma—*letra morta*.

त्वरा करा अपूर्व संधी त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

शें. १ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनीं

म्हणजे धि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स

कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट— द. पां. ना. दलाल, मडगांव--गोवा.

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No dia 29 de Setembro corrente, das 10 ás 15 horas, irão novamente á praça no edificio da administração do Concelho de Quepem, as restantes avenças de receita trienal para o trienio de 1930 a 1932 desta dos números 3, 4, 8, 9, 10, 17, 46, té 51, 54, 55, 56, 58, 60, 61, 64, 65, 66, 68, 89, 90, 91 té 94, pela metade do preço do respectivo calculo, e em seguida fica aberto o novendio para seximas das avenças já adjudicadas e que forem adjudicadas na dita praça.

Aos 9 de Setembro de 1929.

O escrivão da Comunidade

Ramacrisna Vencú Sinai Regò

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas que este assina vão ser vendidos em hasta pública judicial á porta do Tribunal desta comarca no dia 27 do seguinte mez de Setembro pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens, penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que José Luis Fernandes por outro nome Luis Fernandes de Cotombi, promove contra Purxotoma Nilbá Porobo e sua mulher Anandi da mesma como actuais possuidores dos bens hipotecados: 1/12 da varzea "Cupa" discrito por inteiro na Conservatoria desta comarca sob o n° 762 a fl 59 do L. B. 5; 1/6 do predio denominado "Compor" discrito por inteiro na dita Conservatoria sob o n° 7960 a fl. 187 do L. B. 23; 1/4 do predio denominado "Surlachó vantó" discrito por inteiro na dita conservatoria sob o n° 7962 a fl 187 v. do dito B. 23; e 1/4 do predio da varzea denominado "Novorgalla" discrito por inteiro na mesma conservatoria sob o n° 7686 a fl. 149 v. do dito B. 23; todos da cultura de arroz e situados em Cotombi e avaliados em 150, 300, 150 e 300 rupias respectivamente. Quem os queira arrematar compareça nos referidos dia, horas e local, correndo por conta do arrematante as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro, sendo por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os coproprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei.

São tambem por este citados os representantes dos seguintes credores falecidos para os iguais fins: Babli Bombul Porobo Dessai, casado proprietario de Cotombi a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C n° 3 a fl. 173 sob a inscrição n° 606 registada em 14 de Agosto de 1888 constituida por Vitobà Zoinum Naique, casado proprietario e Locximona Zoinum Naique, solteiro ambos de Cotombi á segurança de 630 xerafins de prata; Siurama Locxumona Porobo Dessai, dito dito de Cotombi a cujo favor pesa uma penhora no Livro F. n° 2 a fl. 185 sob a inscrição n° 1152 registada em 21 de Novembro de 1902, para haver do executado Locximona Vitobá Porobo de Cotombi a quantia de 26:11:01 proveniente de custas liquidadas nos autos de execução por custas que o Magistrado do M. P. nesta comarca e ora o seu cessionario promove contra o executado dito Locxumona sendo a mesma execução apenso aos autos de acção executiva promovida contra Nilú Foti Porobo da dita.

Mais uma penhora a favor do mesmo Siurama Locxumona, no dito L. F. n° 2 a fl. 189 sob a inscrição n° 1168, registada em 17 de Janeiro de 1903 á segurança da quantia dé 99 rupias para haver dos executados Rama Moujú Naique sua mulher Putem por outro nome Sotiabama de Agonda de Canacona, alem de juros vencidos vincendos pena diaria de 5 rupias e custas do processo. Para ser publico se expediu este. Quepem, 30 de Agosto de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

लवकरच प्रसिद्ध होणार !

आवृत्ति २ री) पोर्तुगेज शिक्षक (भाग १-२

लेखक— दत्तात्रय वामन नाईक, प्रोफेसर

आबालवृद्धांना सोप्या भाषेंत व सरळ पद्धतीनें बरवसत्या पोर्तुगीज भाषा शिकविणाऱ्या या पुस्तकाची पहिली आवृत्ति केव्हांच संपली. असून लोकांच्या दिवसें दिवस वाढत्या मागण्या येत आहेत. या करितां सदर पुस्तकाची दुसरी आवृत्ति आम्हीं लवकरच प्रसिद्ध करणार आहोंत. या नव्या आवृत्तींत बरीच नवीन माहिती आली असून पृष्ठसंख्याहि वाढली आहे.

म्यानेजर, सदानंद मुद्रणालय

रायबंदर—गोवा

funcionarios, embora promulga-la por um governo extrangeiro, anti-nacionalista, sabem-no todos que foi ditada em obediencia a uma forte corrente nacionalista indiana a que a burocracia não conseguiu resistir. E basta dizer tanto para que os filhos de Gôa se convençam de que a restrição não é discriminatoria para o goês. Mas, para a tranquilidade dos animos mais susceptiveis, aí está o facto significativo de ter sido, ainda ha 15 dias, escolhido um filho de Gôa, naturalizado na India Ingleza, para a única vaga reservada para indianos na Escola de Aeronautica, em Cranwel.—Inglaterra.

ESPECTACULO DIVERTIDO

Um diario da Capital que em Novembro último durante as eleições municipais se empenhara deveras pelo triunfo das vereações que hoje ocupam as Camaras, principalmente de Bardez e Salsete, estranha que, estando o paiz sob regimen de Ditadura, ainda subsista essa anomalia de Camaras e pede que sejam as mesmas dissolvidas e nomeadas Comissões Municipais.

O leitor que sabe que a Ditadura vem de Máio de 1926, que a Ditadura não sofrera interrupção no Novembro último nem nos meses subsequentes para recomeçar por estas semanas ultimas deseja saber naturalmente o que teria levado o diario a solicitar, em Setembro de 1929, do Governo local a pena de morte para as pobres Camaras que o proprio diario ajudou a nascer.

Não cremos que seja a fobia de devorar os proprios filhos, á semelhança de uma certa personagem mitologica. ¿Que seria então?

Em todo o caso, o espectaculo é divertido e é sobretudo edificante como modelo de coerencia!

FOMENTO

O Orçamento para o ano economico corrente suprime a verba que se achava inscrita pelo Conselho do Governo para a construção da Ponte de Borim

Quem fez a supressão foi a Metropole, que doutro lado sobrecarregou o tesouro da India com um aumento de 10.000 rupias—quasi a verba destinada para o pagamento do pessoal do Gabinete do Governador Geral.

E' assim que, a Metropole promove o fomento na India.

Mefisto

Um reparo

Nas duas comissões que o Governo Provincial acaba de nomear, recentemente, para sugerir alterações no regulamento das matas de Gôa em vigor e para proceder ao trabalho de revisão e demarcação das mesmas matas, figuram os srs. drs. Aires Miranda, subdirector dos Serviços de Agricultura e Vicente João de Figueiredo, sub-delegado do julgado de Pondá.

Sem melindre para ninguem, somos de opinião de que tanto ao Governo como aos nomeados fica mal a inclusão desses funcionarios nas referidas comissões, ao menos, quanto ao concelho de Sanguem onde eles possuem leguas de superficie.

E, depois, o sub delegado dum julgado não pode sem prejuiso das suas ocupações andar mezes fóra do seu lugar, porque a Comissão terá que percorrer Gôa de Pernem a Canacona.

Acresce, ainda, a isso, que o Administrador dum concelho, como Delegado do Governo não pode estar subordinado a quem quere dentro da area da sua jurisdicção—e êle entra na comissão como *simples vogal*, como nos quere parecer!

Vá feito o reparo — na melhor das intenções.

☞ Por falta de espaço tivemos que reservar, ainda, para a proxima edição o convite do Congresso Colonial Nacional. Desculpas.

ANUNCIOS

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do respectivo anuncio citando o queixoso particular Nicolau Piedade Dias de Curchodem e ora ausente em parte incerto de Bombaim da India Britanica, para no praso de dez dias findo o proso de éditos, pagar no sobredito cartorio a quantia de 70 rupias, 5 tangas e 7 reis proveniente de custas e selos liquidados nos autos crimes de corpo de delicto Instaurados á sua queixa pelo agente do Ministerio Publico nesta comarca contra Luis Piedade Fernandes, de Curchodem ou dentro do Mesmo praso nomear bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e mais selos e custas acrescidos sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Público proseguindo-se a execução seus termos á revelia. E para ser público se expediu este. Quepem, 18 de Setembro de 1929.

O escrivão de direito do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

TEMPLO DE SRI DEUS MAHADEU DE CACORA

E' convocada a mazania do sobredito Templo para se reunir, em sua sessão extraordinaria no dia 14 do proximo mez de Outubro, pelas 16 horas no local das sessões, afim de ser ouvida sobre a pretensão de aforamento do terreno inculto deste Templo denominado "Dalachi tembi" sito nesta aldeia requerido por João Nepomoceno Soares de Melo, de Pondá, e residente em Quepem.

Cacorá, 24 de Setembro de 1929.

O escrivão da mesa

Suriagi B. Sinai Cacodcar

त्वरा करा अपूर्व संधी त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्टुर सावकारांना सोडा.

शें. १ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनीं

म्हणजे धि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स

कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट— द. पां. ना. दलाल, मडगांव-गोवा.

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

que não houve governo que o forçasse a cumprir até ao presente esta justa obrigação.

E para completar a obra, a Filial do Banco daqui declarou ha poucos dias, que não só não podia, mas ainda não devia abonar juros a depositos sobre as suas notas.

E' uma nova teoria bancaria e não há razão que a justifique. As notas emitidas pelo Banco quando entram em circulação não pertencem ao Banco, mas são propriedade de quem as possue legitimamente e é dinheiro que pode e deve render juros especialmente no proprio Banco emissor que desta forma as honrará.

Parece que a Filial abona juros a depositos de dinheiro em libras, cheques e notas estrangeiras, porque diz que não os abona sobre as suas notas

Ainda há outras surprezas nas clausulas do contrato do Banco de que trataremos noutro artigo.

J. J. da Cunha

Pro--Agricultura

Alguns dos nossos colegas da imprensa local referiram-se já, como nós, ao desenvolvimento agricola do nosso Paiz.

A governação transacta abrangera no seu programa o projecto desse desenvolvimento, tendo, para este fim, espalhado, profusamente, um questionario que, como se sabe, foi respondido pelo público com a mais profunda indiferença—fechando as torneiras de discussão.

E' que compreendeu, justamente, que o assunto era da competencia da repartição tecnica.

Tambem, o Governador José Joaquim Machado, de saudosa memória, havia feito, durante o seu governo, um minucioso e consciencioso estudo sobre as possibilidades agricolas desta colónia, tendo sido dirigida a sua atenção aos territórios das N. Conquistas e Praganã, especialmente.

O finado estadista falhou, porêm, na sua previsão, quando resolveu proteger o dominio florestal contra o da lavoura, introduzindo no Regulamento das Matas em vigor uma disposição em virtude da qual todos os terrenos ocupados pela vegetação arbórea, arbustiva e subarbustiva são considerados como pertencentes ao Estado—enquanto os particulares, as comunidades e as mazanias não façam certos os seus direitos, mediante documentos comprobativos da acquisição ou transmissão dos mesmos terrenos, reputados provisoriamente como do Estado.

E é de todos sabido que nas N. Conquistas é expontanea a vegetação silvestre e — daí a conversão dos terrenos agricolas em—brenhas!

*

Estando nós a prosseguirmos na continuação do presente artigo—eis que se acerca da nossa mesa de trabalho um amigo intimo, e, inteirando se do assunto das nossas considerações, clama, sem tir te nem guar-te.

— Não lhe canse a mioleira ..., amigo e jornalista!

— Então? — protestamos.

— Deixe de seus ares espantadiços e oiça me. O assunto que V. vai versar no seu jornal, resolve-se com muita facilidade. Não é uma afirmação feita ao ar, sem argumento nem fundamento. Tem sua origem na historia *actual* do sistema agricola, seguido pelo Comandante militar de Satari. Um sistema racional e pratico. O mesmo que ocorrera a Enêas, o festejado heroi do poema do Vergilo, no seu exilio, após a derrota da Troia. Enêas e sua gente arrazaram, sem dó nem piedade, as florestas virgens que encontraram no seu caminho e, em seu lugar, ergueram cidades

— Admitamos por momentos — interrompemos o nosso intruso interlocutor — que o Governo adopta o seu *racional* e *pratico* sistema de reduzir a cinzas as *brenhas* pelo processo de *cumerins*. E ¿que destino dará depois a terrenos assim *alimpados*?

— Eu lho digo. A dotação da Direcção de Agricultura deixa de figurar no Orçamento. A respectiva verba passa ao fundo do fomento, a que tambem deve pertencer o que se gasta com a Repartição de Agrimensura. Essas verbas, somadas com a receita das Caixas de Credito Rural produzirão dinheiro mais que suficiente para se imprimir ás N. Conquistas um novo *modus vivendi*, conjugado com os tres elementos necessarios para o desenvolvimento agricola: terra, capital e braço. E tenho dito. Adeus!

*

E o nosso amigo saiu do nosso gabinete, bruscamente, tão bruscamente que nem tempo tivemos para lhe embargar a saída e apresentar lhe a letra de nossa gratidão pelo serviço que acabava de prestar á nossa agricultura.

Processo racional e *pratico*— eis em que consiste a nossa salvação agricola.

NOTAS A' MARGEM

AVIAÇAO EM GOA

Falara se mais de uma vez entre o estralejar dos adjectivos do estilo, de"Aviadores em Gôa". Hoje ha quem gaste prosa com a "Aviação em Gôa".

O sr. dr. Egipsi de Sousa que pelos modos é um dos *afixionados* por este novo meio de transporte, numa carta que saiu na imprensa conclue assim:

"Ainda ha pouco quando os dois aviões holandezes pairaram pelo nosso céu, a alegria dos que os puderam fitar, foi enorme, e pena era que não fossem eles portugueses com a gloriosa *Cruz de Cristo*.

Agora, se os primeiros aviões que se instalarem nesta terra forem portugueses e pilotados por portugueses, será grande a alegria desta terra de S. Francisco Xavier.

Que o Santo Patrono da India alcance para nós do Céu mais esta graça, são sinceros votos de quem é."

Enquanto o sr. dr. Egipsi quere os Aviões com a *Cruz de Cristo* como graça do Santo Patrono da India, o *Diario da Noite*, naturalmente desconfiado do espirito filantropico do Santo Patrono, convida o Visconde de Pernem, sr. Desporobo, a contribuir com 15 mil rupias, cumprindo assim uma velha promessa.

Atè hoje nem o Santo Patrono nem o sr. Desporobo se pronunciaram. E o publico não se mexe, está imovel, olhos nos céus, á espera de que o avião surja. Ha de surgir; mas não se mexam...

VENDENDO SEMENTES

Anuncia a Direcção dos Serviços de Agricultura que o engenheiro-agronomo, sr. Miranda Roncon, estará na mesma Direcção, das 13 1/2 ás 15 horas, a vender sementes de hortaliça trazidas de Portugal e India Inglesa.

Um engenheiro-agrónomo a vender sementes por conta do Estado—é coisa que não se viu.

Enfim ... os engenheiros-agronomos, pelas centenas que recebem do tesouro, tem que fazer qualquer trabalho. Vendem sementes? Já não é pouco.

NAO HAJA SUSTOS!

Veiu nos jornais da terra. A "Eastern Telegraph C.°" e o "G. I. P. Ry." e não nos lembra o que mais, tornaram público que de futuro não admitiriam como empregados individuos que não sejam subditos ingleses. Esta norma que as companhias pertencentes ao Estado ou as subsidiadas pelo Estado vem adoptando é apenas a imitação da que o Governo da India Inglesa já marcou no recrutamento de seus funcionarios.

Ora, parece que existe entre nós quem queira ver nisso uma guerra ao goês, uma especie de mandado de despejo expedido contra os filhos desta terra sob as dobras de uma formula juridica. Não é isso, nem podia se-lo, por motivos que quem quer medianamente inteligente facilmente advinha.

A medida que começou a vigorar na visinha India com respeito á nacionalidade dos

ANO 14. N. 27
QUINTA-FEIRA 10 DE OUTUBRO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

ECTOR E PROPRIETARIO
. Hegdo Dessai
RMACEUTICO

AO E IMPRESSAO
TIP.B SMANE-QUEPEM

Biblioteca Nacional, S. R. Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २७
गुरुवार ता. १० अक्टोबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिक
मुणद व प्रकाशन —भारत प्रेस—कुसमण कर्पे·गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

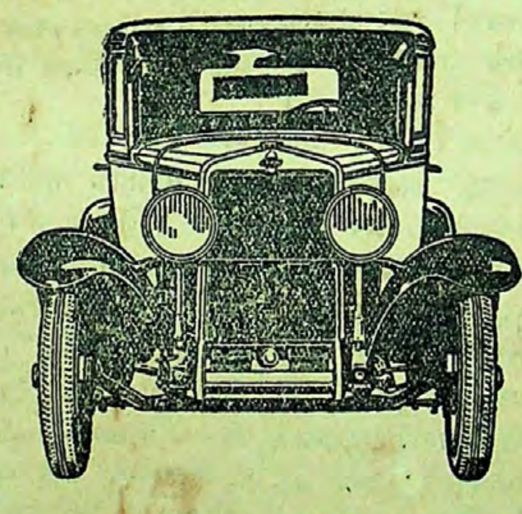

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepêm e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão à praça para venda em hasta publica judicial á porta do tribunal desta comarca no dia 8 do seguinte mes de Outubro ás 10 horas pela 1a. vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação, os seguintes bens, penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Pondorinata Quessou Sinai Corongotó de Parodá e residente em Rivona, como cessionario de primeiros credores, promove contra Gundó Vitobá Porobo Dessai e sua mulher Priagá, da dita de Rivona;— 4a. parte de cada um dos predios rusticos denominados "Bagastmollô" que é 5a. adição de Gaingui poiquim, da cultura de coqueiros;— "Caler", de cultura de arequeiras, coqueiros, e outras arvores frutiferas;— Varzea "Folla cungui", da semeadura de arroz;— Varzeá "Gotcó" vulgo "Nigallô" da semeadura de arroz;— Varzea "Ganiguinim" que é 1a. adição do predio de igual nome, de semeadura de arroz;— Palmar "Ganiguinim" que é 2a. adição do predio de igual nome, da cultura de coqueiros;— Palmar e arecal "Gotgó callera – culcornim dandó" da cultura de coqueiros e arequeiras; – Culcornidandô vulgarmente denominado "Uchony" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas; —" Gotcó dandó " da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas;—1a. adição do predio "Pademada" da cultura de coqueiros e outras arvores frutiferas;— "Patta pedavoril xir" inculto;— "Paddemedoc" da cultura de coqueiros, todos situados na aldeia Rivona e discritos por inteiro na conservatoria do Registo Predial desta comarca respectivamente sob os nos.4215, 4216 no livro B. 14, 2379, 2381, 2382, 2383, 2387, no livro B. 9, 8338, 8339, 8373, 8375, 8376, no livro B. 24 e avaliados por 400, 100, 20, 40, 60, 50, 100, 150, 100, 150, 20 e 50 rupias, tambem respectivamente; – Quem os queira com prar compareça nos referidos dias, horas e local, correndo por conta do arrematante as despezas da praça e a contribuição do registo por titulo oneroso por inteiro;— São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os coproprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. São tambem citados para os identicos fins os representantes, dos seguintes credores falecidos:— Balcrisna Sadassiva Camotim, casado de Nanaim do territorio Britanico e residente em Sirvoi, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro F. 3 afl 4 v. sob a inscrição n ° 1235, registada em 27 de Janeiro de 1904 para haver dos executados Crisna Madeva Porobo Gauncar e sua mulher Zaiú Porbina, de Colomba a quantia de 500 rupias—Mais uma hipoteca no L. C. n ° 4 a fl. 139, sob a inscrição n ° 995, registada em 4 de Janeiro de 1893, a favor do mesmo Balcrisna, constituida pelos ditos Crisna e mulher á segurança da quantia de 500 rupias.

Mais uma penhora a favor do mesmo Balcrisna no dito Livro F. n ° 3 a fl. 5 v. sob a inscrição n ° 1239 registada em 24 de Fevereiro de 1904, para haver dos executados ditos Crisna e mulher a quantia de 500 rupias; Govinda Buqui Porobo Dessai, casado proprietario de Rivona, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. número 8 a folhas cento quarenta e uma /141, sob a inscrição n ° 2621 registada em 15 de Abril de 1904, constituida por Babagi Gundó Porobo Dessai, viuvo de Rivona á segurança da quantia de 90 rupias. Para ser publico se expediu este. Quepem,17 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de Direito da comarca de Quepêm e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 60 dias, a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio, citando a Lourenço Agostinho Fremiot Pinto e Costa por outro nome Agostinho Lourenço Fremiot da Costa e sua mulher Genoveva Gomes Pinto e Costa de Assolnã e ora contador da extincta auditoria de Lourenço Marques, ora adido á direcção dos Serviços de Fazenda de Lourenço Marques e hoje ausente em parte incerta, para como possuidor dos bens sobre que foi regis tada a hipoteca no praso de dez dias, findo o praso de editos, pagarem juntamente com outros ao requerente Vitol Poi Vernencar de Assolnã, o capital de 1000 rúpias que Nonato Raimundo Costa e sua mulher da mesma de Assolnã se constituiram devedores de Mucunda Baburaia Camotim da mesma da quantia de 1500 rupias e posteriormente este Mucunda foi pago da quantia de 500 rupias da copia da dita 1500 rupias, e as restantes 1000 rupias foram cedidas pelo dito Mucunda por escritura publica de 12 de Outubro de 1927 a favor do dito Vernencar, seus juros vencidos desde 15 de Fevereiro de 1928 os vincendos, penas, e mais responsabilidades, sob pena de seguir a execução seus termos com penhora. E para ser público se expediu este. Quepêm, 16 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O Juizo de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta comarca no dia quatro do seguinte mez de Outubro, pelas dez horas, e por maior lanço que fôr oferecido acima da sua avaliação os seguintes predios. Predio denominado Golsord , da cultura de arroz, descrito, na conservatoria desta comarca sob o número 17570 a fl. 37 v. do livro B 48. Predio denominado Vaingona, da cultura de arroz discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17571 a fl. 38 do livro B. 48. Predio denominado "Xiplem" da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17572 a fl. 38 v. do livro B. 48. 1/3 do predio da varzea denominado Xitiaxeta da cultura de arroz, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17573 a fl. 39 do dito B. 48—1/3 do predio denominado "Gotamoroda" da cultura de coqueiros, descrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17574 a fl 39 v. do dito B. 48—1/3 do predio denominado Toliacodil da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17575 a fl. 40 do dito B 48—1/3 do predio denominado "Chanfecodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17576 afl. 40 v. do dito B 48— 1/3 do predio denominado, "Gotcacodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17577 afl. 41 do dito B 48, todos sitos em Tudol de Gaundongrem e avaliados em 70, 100, 80, 70, 60, 100, 100, 90 rupias respectivamente e penhorados na execução por custas que o M. P. promove contra Gonobá Balé Folo, residente em Tudol de Gaundongrem por apenso aos autos de inventario orfanologico em que é inventariante Vitobá Babú Folo Dessai, da mesma de Tudol e inventariada Quezú Gauncana que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepêm, 10 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

A. Colaço

———

ANO XIV Nº 27 — Quinta-feira, 10 de Outubro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma anga. Número avulso, uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Ediçãomarata-portuguesa 3-00-00

ARQUIVANDO...

CONDENAÇAO DUM JORNAL

Foi julgado o processo instaurado contra o *Bharat* por causa do artigo *Nacionalismo*, de Subhash Raja.

O sr. Hegdó Dessai, director, foi condenado a 4 mezes de prisão correccional, 4 mezes de multa @ 5 escudos por dia, 8 contos de indemnisação aos ofendidos, e, mais, 2 contos de multa á tipografia com custas

E' a ruina da algibeira do jornalista, mas não é a derrocada do ideal civico que sustenta, sujeitando se a tantas inclemencias.

Como se trata dum ponto doutrinario e dum facto que longe está de deprimir o reu, aceite o *Bharat* os protestos da nossa simpatia, sobretudo pela sua coragem que arrosta com tormentas e não esmorece.

Somos adversarios do *Bharat* em certa materia politica e em determinadas apreciações. A nossa divergencia é conhecida. Somos, porêm, partidario duma liberdade que só nos é tolhida. Todavia o Pensamento não fica cativo: tem azas. A sua expansão ha de triunfar.

(D'*A Terra*, de 19/9/1929.)

O BHARAT

No Juizo de Quepem, foi condenado pela publicação do artigo *Nacionalismo*, da autoria de Subhasha Rajá, o nosso colega de *O Bharat*, a quem sem querermos entrar na apreciação da decisão do Tribunal de que ainda pende recurso para as instancias superiores, neste momento limitamo nos a afirmar a nossa simpatia.

(Da *India Portuguesa*, de 30 de Setembro de 1929.)

Pelo artigo *Nacionalismo*, da autoria de Subhash Raj, que o *Bharat* publicou—foi esse nosso presado colega condenado pela Justiça.

Não discutiremos a decisão do venerando Tribunal. Limitamo-nos, ao sr. Govinda Hegdó Dessai, um dos mais inteMerates obreiros da Imprensa da nossa Terra, apresentar os sentimentos da solidariedade jornalistica, com votos por que lhe raiem dias melhores e felizes.

Não se esqueçam que o sr. Hegdó Dessai, pelo jornal que dirige, se tem sacrificado—com o estoicismo que é a sua maior glória!

(D'*O Oriente*, de 19/9/1929.)

UMA SENTENÇA CONDENATORIA

Lê se o seguinte:

"No dia 11 do corrente, foi proferida sentença, nesta comarca, no processo instaurado contra o *Bharat* pela publicação do artigo *Nacionalismo*, de *Subash Raja*.

Ao nosso director que assumira a responsabilidade do escrito incriminado, foi aplicada a seguinte pena: 4 meses de prisão carreccional, 4 mezes de multa, a cinco escudos por dia, 8 contos de indemnisação aos ofendidos e mais 2 contos de multa, alem de custas e sêlos do processo.

Da sentença condenatoria, o Reu vai interpor, recurso ás instancias superiores."

Sentimos e sem entrarmos na apreciação cumprimentamos o *Bharat* num espirito de solidariedade e camaradagem jornalistica.

A vitima è-nos sempre simpatica.

(Da *India Portuguesa*, de 24 de Setembro de 1929.)

O BHARAT

No Juizo de Quepem, foi condenado pela publicação do artigo *Nacionalismo* da autoria de Subash Rajá, o nosso presado colega de *O Bharat* sr. dr. Hegdó Dessai, a quem sem querermos entrar na apreciação da decisão do Tribunal de que ainda pende recurso para as instancias superiores, neste momento limitamo-nos a afirmar a nossa simpatia.

(Do *Correio de Bardez*, de 24 de Setembro de 1929.)

UM MISTERIO ADUANEIRO!

A alinea *a*) do nº 1 do art. 5º da Portaria do Governo Provincial nº 586, de 26 de julho de 1921, preceitua o seguinte:

"*a*) O cofre comum das precentagem e emolumentos, depois de deduzir das suas receitas liquidas a cota parte do director e a importancia que constitue os emolumentos e percentagens minimas do pessoal aduaneiro, conforme a tabela A, receitará por duodecimos até o 25 do mez imediato na Repartição da Fazenda, a cota da percentagem que pertencia ao director nos termos do Dec. nº 3560 de 16 de Novembro de 1917 e a diferença entre os actuais vencimentos de categoria do respectivo pessoal constante da tabela respectiva, sempre que a sua receita permita."

A tabela A a que se refere a alinea transcrita trata de emolumentos e percentagens minimas de todo o pessoal aduaneiro, menos do director.

O que flue da legislação citada, sem margem a discussões futeis nem *folêgo* a interpretações *elasticas*, é—que ao director dos serviços aduaneiros não assiste nenhum direito aos emolumentos nem ás percentagens do cofre comum, emolumentos e percentagens que devem pertencer ao Estado.

Informam-nos, porêm, que só as referidas percentagens são receitadas a favor do erario público, continuando os respectivos emolumentos a serem cobrados pelo mesmo director, vão já alguns anos! Segundo consta, a soma desses emolumentos ascende á consideravel cifra de quase 20 mil rupias!

¿E' isto verdade? ¿E' facto concreto e positivo que o director aduaneiro se apossa daquilo que lhe não pertence?

Torna-se necessario que o Governo procure desvendar esse misterio— não vá alguem supôr que, ainda, na nova governação, que raiou esperançosa,—continua *tudo como dantes, Quartel General em Abrantes*...

¡¿ A que chegamos ?!

Muitas vezes, até banalidades assumem, entre nós, fóros de factos importantes. Uma ocorrencia corriqueira oferece assunto para prosas estiradas de adjectivos selectos. Succede isto, sobretudo, quando se trata de alimentar uma vaidade. A *mentira convencional* desenvolve-se, então, com toda a sua virulencia hipocrita.

Um exemplo. Ha dias com a saida do sr. dr. Cruz Alvura, da comarca de Salsete, passou a exercer as funcções do juiz o 1º substituto sr. Caetano Filipe Colaço. E' um facto banal. E' uma coisa que se vê todos os dias, sem o menor alarde.

Mas, o que, em qualquer outra parte, teria sido considerado assunto de pouca monta, excitou, porêm, em Margão, a *veia* jornalistica não só dos noticiaristas de *Atenas Goana*, mas tambem dos da capital do Estado! E em volta do facto do sr. Colaço haver, automaticamente, entrado no exercicio das funcções do juiz de Salsete, desbaratou se muito elogio e espatifou-se muito incenso!

¿Resultado? O festejado *substituto* considerar-se *igual* ao proprietario a ponto de firmar os anuncios judiciais como juiz de direito, depois do classico *Verifiquei* — em vez de 1º substituto do Juiz de Direito— como se pudesse ser nomeado juiz de direito um provisionario que êle é!

¡A que chegamos?!

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आश्विन शु० ८ मी शक १८५१

नमस्कारांचा व्यायाम

ले.– रामचंद्र ना. लवंदे.

आज पाहूं गेलें असतां आपल्या तरुण पिढीचा दिवसें दिवस शारीरिक ऱ्हास होत चाललेला आढळतो. ही अनिष्ट आपत्ति दूर सारण्याचा विचार केला नाहीं तर यापुढें बिकट परिस्थिति ओढवून आपल्या समाजाचा अधःपात झाल्याविना खास रहाणार नाहीं.

सांप्रत सुशिक्षित तरुण मंडळींना कर्तृत्वान होण्यासाठीं शारीरिक शक्ति आणि शिस्त यांची फार आवश्यकता आहे. कोणतेंहि काम अंगावर घेऊन तें पार पाडून दाखवावयाचें असेल तर माणसाच्या स्वभावांत शिस्त[disoiplina]असावी लागते. शिस्तीच्या शिक्षणानें मुलांच्या चित्ताची एकाग्रता व मनोनिग्राहक शक्ति वाढून तीं कर्तव्यतत्पर होतात. पूर्वीच्या आपल्या गृहशिक्षणांत नित्यकर्मे मुलांकडून सक्तीनें करवून घेण्यांत येत असत व त्यामुळें त्यांच्या मनाला शिस्तीचें वळण लागत असे. त्याचा इष्ट परिणाम प्रत्यक्ष जरी दिसत नसे, तरी त्यामुळें मुलांची मनःशक्ति निःसंशय वाढत असे आणि म्हणूनच पूर्वींच्या पिढींत करारी पुरुष निर्माण होत असत. सध्याच्या तरुण पिढींत करारीपणा क्वचितच दृष्टीस पडतो. याचें कारण म्हणजे गृहशिक्षणांचा अर्थात शिस्तीचा अभाव हें होय. आतां या जुन्या चालीच्या गृहशिक्षणांचें पुनरुज्जीवन करणें फार कठीण गोष्ट आहे. म्हणून शारीरिक शक्ति व शिस्त हीं ज्या योगें विद्यार्थ्यांच्या अंगीं बाणतील अशी व्यवस्था करणें अत्यंत आवश्यक आहे. हें द्विविध काम पार पाडण्यास स्वतंत्र संस्थेची जरूरी नाहीं. गांवोगावीं ज्या उच्च ध्येयानें स्थापन झालेल्या शाळा आहेत त्या हें काम फार उत्तम रीतीनें बजावूं शकतील.

शिस्त अंगीं बाणण्यास सक्ती करावी लागते. प्रथमारंभीं सक्तीशिवाय शिस्त लागत नाहीं. हा अबाधित सिद्धांत आहे. शिस्तीला मुलांची मनोवृत्ति अनुकूल करण्याचें पहिलें काम पालकाचें आहे. परंतु आपले पालक या बाबतींत पूर्ण बेफिकीर असून मुलें शाळेंत काय शिकतात, आणि मास्तर काय शिकवितात ह्याकडे त्यांचें दुर्लक्ष असतें. मालकांनींच जर आपल्या जबाबदारीची हेळसांड करून सांप्रत चालू असलेला कारभार पुढेंहि तसाच चालू दिला तर मास्तरांवर तरी दोष कां?

आपलीं मुलें सुशिक्षित, धडधाकट व मजबूत होण्याची आस्था प्रत्येक आईबापानें बाळगली पाहिजे. व त्यांवर योग्य देखरेख ठेवून त्यांकडून अभ्यास व आत्मसंरक्षणासाठीं व्यायाम करवून घेतला पाहिजे. व्यायाम अनेक प्रकारचा आहे. पण सोपा, सुटसुटीत आणि शिस्तवार असा नमस्कारांचाच होय. या व्यायामानें शारीरिकदौर्बल्य नष्ट होतें. एवढेंच नव्हे, तर मानसिक शक्ति उत्पन्न करून व्यायाम तिची जोपासना करितो. सर्व व्यायामांत लहान थोरांस हितप्रद होणारा सर्वांग सुंदर नमस्कारासारखा दुसरा व्यायाम नाहीं. या व्यायामांत लहानामध्यें व थोरांमध्यें उत्साहानें कार्य करण्याचें ध्येय व त्याची जाणीव उत्पन्न होते. लहान थोर किंवा स्त्रीयानांसुद्धां घरीबर नमस्कार घालणें शक्य आहे. आपल्याकडे सूर्याला नमस्कार घालण्याची चाल होती ती पाश्चात शिक्षणाच्या संकर्षानें हळुहळू लोपत चालली आहे. ही अक्षम्य चूक वेळींच सुधारून पालकानीं, शाळाधिकाऱ्यांनीं आणि शिक्षकानीं निर्धारानें तरुणपिढीच्या भावि हिताच्या दृष्टीनें नमस्कारांचा व्यायाम सक्तीचा ठरविला पाहिजे.

आपल्या शरीर पोषणार्थ अंगांत तरतरी कुवत आणि बळ वाढविण्यासाठीं प्रत्येक विद्यार्थ्यानें आरंभीं कमींत कमी बारा नमस्कार तरी दिवसांतून घालण्याची शिस्त पाडून पुढें ही संख्या क्रमशः वाढविणें जरूर आहे. ही संवय निश्चयानें लावल्यास उत्साहाच्या भरांत संख्या वाढविण्याची प्रवृत्ति आपोआप होईल. कारण शाळेंतील विद्यार्थ्यांकडून एकत्र व एकाच ध्येयास अनुसरून प्रसंग असल्यामुळें उत्सुकता आणि शिस्त लागते. हा शिस्तीचा विषय अत्यंत महत्वाचा व आपल्या लोकांनीं अत्यंत उपेक्षा केलेला आहे. तरी याचा विचार करून आपल्या तरुण पिढींचे शारीरिकदौर्बल्य नष्ट होण्यासाठीं आणि आपल्या समाजांत बळ, बुद्धि आणि सामर्थ्य वाढविण्याला प्रत्येक शाळेंत नमस्कारमंडळ स्थापणें महत्वाचें आहे. ह्याकडे डोळेझांक करणें म्हणजे आत्मघात करणें च होय. ज्या गावांत शाळा नसेल, त्यांतील लोकांनीं आपल्या गावांत नमस्कारमंडळ स्थापन करून नमस्कारांचा उपक्रम चालू ठेवावा. एखाद्यास इतर व्यापामुळें सामुदायिक रीत्या भाग घेणें शक्य नसेल, तर त्यानें आपल्या घरीं नमस्कार चालू ठेवावे. एकाचें पाहून दुसरा करितो. यासाठीं शाळामास्तरानीं सर्व मुलांचो नमस्कारांची संख्या संभाळून कोणत्याहि वृत्तपत्रांत प्रसिद्ध करणें योग्य होईल. कारण त्या योगें लोकांचा उत्साह वाढेल आणि ठिकठिकाणीं बलवर्धक वातावरण दुमदुमेल. अशी व्यवस्था शाळाधिकारी, शिक्षक आणि पालक यानीं सक्तीनें चालू ठेवावी अशी आमची त्यांस आग्रहाची विनंति आहे.

"देहें आरोग्य नांदतें। भाग्य नाहीं त्या परतें"

रामदास

भारतमित्र श्री. लवंदे यांच्या सूचनेनुरूप नमस्कार–व्यायामांचा सर्वांस प्रसार झाल्यास आमच्या तरुण पिढींत सांप्रत खिळून राहिलेलें शारीरिक दौर्बल्य नष्टप्राय होण्यास कालावधि लागणार नाहीं. शारीरिक शक्तीवर राष्ट्राचा अभ्युदय कसा अवलंबून आहे, हें आज कोणास सांगावयास पाहिजे असें नाहीं. 'शिरसलामत तर पगडी पचास' या म्हणींतील तत्वज्ञानाचें श्रेष्ठत्व सगळ्यांना पटतच असतें.

शारीरिक दौर्बल्य घालवण्यासाठीं आज सबंध हिंदुस्थानांत अनेक पुढाऱ्यांचे अनेक तऱ्हेचे प्रयत्न सुरू आहेत कुस्त्यांच्या आखाड्यांची संख्या वाढत असून, कुस्त्यांचे सामनेहि प्रत्यहीं होत आहेत. शाळांतून व घरांतून नमस्कारांचा व्यायाम प्रसारत आहे. मसूर ब्रह्मचर्याश्रमासारख्या लोकमान्य संस्था जनतेंत नवचैतन्य ओतण्यासाठीं अव्याहत झटत आहेत. औंध–संस्थानाधिपतिसारखे संस्थानिक आपल्या संस्थानांतून व्यायामसंस्था उत्तेजित करीत आहेत. एवंच, तनु, बलवृद्धीसाठीं हिंदुस्थानांत तनमनधनानें प्रयत्न होत आहेत.

अशा स्थितींत गोमांतकच कां मागें राहील? आपली शारीरिक निकृष्टावस्था हांकलून लावण्यासाठीं श्री. लवंदे यांच्या सदिच्छेनुसार तो हिंदुस्थानचाच अनुकार करील, अशी आमची निश्चिति आहे.

सं. भारत.

गोमांतक गीताधर्म मंडळ

श्री. विर्जिनकर यांचें प्रचार कार्य

गोमंतक गीता धर्म मंडळाचे कार्यवाह श्री. पुं. वा. विर्जिनकर हे महाराष्ट्रांत मंडळाचें प्रचारकार्य करण्याकरता गेले आहेत. त्यांचें पुणें येथें श्री. चिं. वि. वैद्य यांच्या अध्यक्षतेखालीं 'गोमांतकातील गीताप्रसार या विषयावर ता. २४ रोजीं गीताधर्ममंडळाच्या कार्यालयांत व्याख्यान झालें. त्याचप्रमाणें त्याच जागेंत त्यांचीं गीतेवर तीन दिवस प्रवचनें झालीं. शेवटच्या दिवशीं वे. शा. सं. गीतावाचस्पति सदाशिवशास्त्री भिडे यांच्या हस्तें त्यांस एक शालजोडी अर्पण करण्यांत आली. त्याचप्रमाणें सारस्वत सेवा युनियनमध्येंहि एक प्रवचन झालें. तेथून मुंबईस गेल्यानंतर गोवा हिंदु असोशियन, मुंबई येथें "कर्तव्य जागृति" या विषयावर त्यांचें तारीख २९ रविवार रोजीं प्रवचन झालें. त्याचप्रमाणें "मराठा गायक समाज" "ब्राह्मणसभा" वगैरे संस्थेंतहि त्यांचीं प्रवचनें होणार आहेत. त्यांच्या ह्या स्तुत्य कृत्यास सर्वांनीं मदत करावी अशी आमची शिफारस आहे.

सच्चिदानंद मंडळा'चीं पणजी येथील काव्यगायनाची बैठक

गोव्यांत आधुनिक कवितेसंबंधीं अभिरुची उत्पन्न करण्याच्या कामीं 'सच्चिदानंद मंडळा'कडून आजवर झालेल्या प्रयत्नाची लोकांनां माहिती आहेच. अशा प्रकारचे प्रयत्न करतानां केवळ मुलांसाठीं निवडलेल्या निवडक आधुनिक कवितांच्या एखाद्या संग्रहाचा मराठी वाङ्मयांतील अभाव ही अडचण 'मंडळा'ला प्रामुख्येंकरून भासत होती. पण ती अलीकडे प्रसिद्ध झालेल्या 'वासंती'या पुस्तकानें दूर झाली असल्यामुळें, गेल्या ३० सप्टेंबर १९२९ रोजीं पणजीस श्रीमहालक्ष्मीच्या देवालयांत काव्य गायनाची जाहीर बैठक भरवून त्या प्रसंगीं 'मंडळा'नें या पुस्तकाचा उपयोग केला.

प्रथमतः त्याच दिवशीं येथें येऊन पोहोंचलेल्या कै. प्रो. शिवराम महादेव परांजपे यांच्या निधनाच्या दुःखकारक बातमीचा उल्लेख करण्यांत येऊन त्यांच्या श्रेष्ठ साहित्यसेवेबद्दल व देशकार्याबद्दल आदर व निधनाबद्दल दुःख व्यक्त करण्यांत आल्यावर काव्यगायनास सुरवात झाली व 'सच्चिदानंद मंडळा'चे एक सभासद श्री. गुंडोबा सीताराम आमोणकर बी. ए. यांनीं 'वासंतीं'तील निवडक पंधरा गीतें भावपूर्ण रीतीनें आपल्या गोड आवाजांत म्हणून दाखवलीं. मधून मधून मुष्टिफंड मराठी शाळेंतील बाल विद्यार्थ्यांनींहि या काव्यगायनात भाग घेतला.

अशा प्रकारें हें काव्यगायन दोन तास चालून संपल्यावर येथील 'गोमंतक साहित्य सेवा मंडळा'चे चिटणीस श्री. आंगले यांनीं काव्य गायनाबद्दल श्रोत्यांतर्फे 'मंडळा'चे आभार मानले व ज्यांच्या कवितांचें गायन त्या दिवशीं लोकांना इतकें आवडलें, ते कवि या प्रांतांत भरणार असलेल्या येत्या साहित्यसंमेलनास येतील व त्यांच्या कविता प्रत्यक्ष त्यांच्या तोंडून ऐकण्याचा लोकांना लाभ मिळेल. तरी हें साहित्यसंमेलन यशस्वी करण्याला 'सच्चिदानंद' मंडळासारख्या संस्थांनीं व लोकांनीं मदत करावी, अशी विनंति केली व नंतर सभा बरखास्त झाली.

—म्हापसें येथील ज्ञानप्रसारक विद्यालयाचा २२ वा सरस्वतीपूजनोत्सव गेल्या ४, ५ व ६ अक्टोबर रोजीं श्री, शांबराव सूर्यराव सरदेसाई, नामदार बांदोडकर, श्री, भाऊसाहेब आठल्ये बी. ए. श्री. सीताराम पु. पटवर्धन एम. ए., श्री. वामन लक्ष्मण वर्दे व श्री. नारायण दत्तात्रय वेरेंकर इ. गृहस्थांचीं भाषणें होऊन यथा बी रीतीनें पार पडला. अखेरच्या दिवशीं श्रीसरस्वती विसर्जनाची मिरवणूक काढण्यांत आली होती.

—कुंभारजुवें येथील शारदोत्सवास काल रोजीं आरंभ होऊन, त्याची आज समाप्ति होणार आहे.

भजनी मंडळीचा कुंडई येथें सत्कार.

(लेखक- मर्मभेदी)

गेल्या आठवड्यांत मडगांव येथील सुपरिचित भजनी मंडळी श्रीमंत कुंडईकर यांच्या आग्रहावरून कुंडई येथें भजनी सप्ताहास गेली होती या सप्ताहांत आमच्या सदरहू मंडळीचा भजनी समारंभ फारच बहारीचा वठला. मडगांवहून खास सप्ताहासाठीं ही मंडळी यावयाची आहे हें ऐकून आसपासच्या पंचक्रोशीतील सुमारसार पांच हजार लोक कुंडई येथें अगोदरच जमले होते. श्रोतृवृंदाच्या या अपार गर्दीमुळें व कुंडईकर रसिकांनीं भजनांत भाग घेत ल्यामुळें समारंभास रमणीय व मजेदार स्वरूप आलें होतें. रात्रौ २ वाजेपर्यंत मंडळीनें अपूर्व उत्साहानें भजन केलें. नंतर श्रीमंतांनीं जमलेल्या मंडळीचा योग्य मान मरातब ठेवून त्यांस उपहार देण्यांत आला

दुसऱ्या दिवशीं सकाळीं ही मंडळी निकटवर्ती श्रीक्षेत्रें पहाण्यास गेली. प्रयेक क्षेत्रांत त्यांचें सुस्वागत करण्यांत येऊन एक रात्र तरी राहून भजनाची गोडी दाखविण्याविषयीं तेथील जनतेचें त्यांस आग्रहावर आग्रह होऊं लागले. पण मंडळीस सवड नसल्यामुळें निरुपाय होऊन यांपैकीं फक्त श्रीमंगेश येथीलच तेथील लोकांनीं अत्याग्रह केल्यावरून आमंत्रण स्वीकारलें. दुपारीं श्रीमंत कुंडईकरांच्या प्रेमळ आग्रहावरून मंडळीनें त्यांच्या येथें सुग्रास जेवण घेतलें व ठरल्याप्रमाणें त्या रात्रीं मंगेश एथें प्रयाण केलें. तेथेंहि वरील प्रमाणेंच पुष्कळ भाविक लोकांच्या सानिध्यांत भजन फार थाटान झालें. श्रीमांगिरीशाच्या भव्य प्रासादांत व त्या कृपाघनाच्या सदय सान्निध्यांत भजनास मजा कांहीं औरच आली होती.

वर सांगितल्याप्रमाणें मंडळीचा भजनी कार्यक्रम कुंडई येथें चालला असतां तेथें स्वामी परमानंद नावांचे एक साधु अवचित प्रकट झाले. साधु ह्मणजे ईश्वरी अवतार व भजन ह्मणजे ईश्वरी गुणानवाद गायन अशी समजुत भाविक जनसमुहांत रूढ असल्यावरून हे महाराज भजनांत दिसतांच, लोकांनीं हा जन्यजनकसंबंध कल्पून फारच जोमानें भजन चालविलें. 'येई प्रभो झडकरी अवतार आतां' असा सतत चाललेला कंठरव ऐकून 'परमानद' स्वरूपांत देव या भुलोकीं अवतरले. झालें. साहजिकच भजनांत अपूर्व उत्साह प्राप्त झाला. दिखाऊ (Aparent) ईश्वरी स्वरूप डोळ्यांपुढें असल्यावरून प्रसादाची भरपूर निपज झाली. भाविकतेंत भगव्याची भर पडतांच भोळसरांची ब्रह्मानंदांत परमेश्वरी नामगंधाचीं पुटें चढविल्यामुळें पागल असूनहि पुनित बनलेल्यांचा प्रादुर्भाव झाला ह्मणजे कोणता दि पामर परकोटींत जाऊन पोंचल्यास तो पागलतेचें प्रदर्शन करणाऱ्यांसारखा पात्रवी खास नव्हे ! असो.

भजन ऐन रंगांत आलें आहे तोंच महाराजांनीं आपली साधुलीला करण्यास सुरवात केली. साधु हे हरिप्रेमाचे फार चहाते. त्यांत त्यांना भजनाची जोड मिळाल्यास 'आधींच मर्कट तशांतहि मद्य प्याला'' अशीच त्यांची गत, सद्यःस्थितींत, व्हायाची. ते मध्येंच उठले व आपली हृदयक्रिया बंद होत आहे असें सांगूं लागले व एकदांचा येथून निघून जातों असा अविर्भाव दाखवूं लागले. त्यांच्या ऋद्धीसिद्धी वजा दोघी शिष्यीणी आंतल्या बाजूस बसल्या होत्या त्यांस उद्देशून "बाईको भेज देव" असें ते फिरून फिरून ह्मणत होते. भजन ऐन रंगांत आलें आहे व श्रोतृसमुदाय त्यांत गढून गेला आहे अशा वेळीं महाराजांची हृदयक्रिया बंद पडण्याचा, त्यांच्याच सांगण्यावरून रंग दिसूं लागला. आतां पुढें काय होईल याचें भाविकांस एक मोठें कोडें पडलें. महाराजांची हृदयाची क्रिया बद पडण्याच्या बेतांत असतां त्यानां जाण्यास अडथळा करून फुकट, मागें आरल्या वाढ्यांत घडलेल्या दोघां साधुवर्यांच्या अशाच आकस्मिक निधनाची प्रतिक्रिया होऊं नये ह्मणून श्रीमंतांनीं या अचानक प्रकारामुळें भांबावलेला सारा जनसमूह शांतवून, त्यांस जाण्याची मोकळीक दिली. महाराजहि आपल्या उपरोल्लेखित दोघां शिष्यीणींना बरोबर घेऊन व त्यांना आपल्या दोन्हीं बाजूस बसवून मोटारींतून चालते झाले या दोघां शिष्यीणींपैकीं एक विधवा व दुसरी सधवा होती. जी सधवा होती ती १८।१९ वर्षांची तरुण वनिता होती. आपला नवरा लंडनास I. C. S. शिकत आहे त्यांत त्यास यश मिळावें ह्मणून या बाईनें महाराजांचे पाय धरल्याचे महाराजांच्या एका नामांकित शिष्यवराकडून मला कळलें !

शेवटीं लिहिण्यास अत्यंत वाईट वाटतें कीं, सदरहू भजनीं मंडळींतील एक आस्थेवाईक व होतकरू तरुण ज्यांनीं कुंडई येथें वरील समारंभांत भाग घेतला होता ते रा. दत्तोपंत सडेकर (रा. नागेशराव सडेकर यांचे बंधु) ता. २४ रोजीं अकस्मात निधन पावले. त्यांच्या या अकल्पित निधनानें, त्यांचा ज्यांना ओळख होती, अशीं माणसें हळहळलींच पाहिजेत. भजनाच्या कामांत ते प्रामुख्यानें पुढाकार घेत असत. मृदंग वाजविण्यांत त्यांचा हातखंडा होता. कुंडई व मंगेशीं येथें आपल्या अनुपम मृदंगवादनानें त्यांनीं साऱ्या श्रोतृवृंदास डोलविलें होतें. त्यांच्या आकस्मिक निधनामुळें त्यांच्या वरच्या मंडळीवर दुःखाचा डोंगर कोसळला आहे. आह्मींहि या दुःखांत भागिदार आहों असें समजून मंडळीनें शोक आवरावा, असें दुःखित अंतःकरणानें सांगण्यापलिकडे आमच्या हातांत दुसरें काय आहे.

ईश्वर मृताच्या आत्म्यास अखंड शांति देवो.

* प्रस्तुत वार्ता पत्रांतील साधुविषयक 'समालोचन' सत्य असल्यास त्याबद्दल तीव्र तिरस्कार व्यक्त केल्याविना आमच्यानें रहावत नाहीं. सं. भारत

सारस्वत विद्यार्थी साहाय्यक मंडळी.

सा. वि. सा. मंडळीची २६ वी वार्षिक सभा, रविवार ता. १५ सप्टेंबर १९२९ रोजीं दुपारीं, स्टॅ. वे. ३ वाजतां मुंबई येथं गिरगावांत सारस्वत ब्राह्मण समाज- गृहांत भरली होती. श्रीयुत दत्तात्रय व्यंकटेश नाडकर्णी, मुंबई म्युनिसिपल कॉर्पोरेशन ऑफिसचे सुपरिंटेंडट व एक उत्साही समाजसेवक यांची अध्यक्षस्थानीं योजना करण्यांत आली होती. गेल्या वार्षिक जनरल सभेचें मिनीट वाचुन मंजूर करण्यांत आल्यावर व्यवस्थापक मंडळानें छापून वाटलेला मंडळीचा २६ वा व २७ वा वार्षिक रिपोर्ट व हिशोबाचे पत्रें मंजूर करावे अशी श्रीयुत वामन पुंडलीक वर्दे, B. Com. यांनीं सभेपुढें सूचना मांडली व श्रीयुत सखाराम सीताराम नाईक B. A. L. C. E B. Sc. M. I. E यांनीं तीस अनुमोदन दिलें.

सादर केलेल्या रिपोर्टावरून पुढील ठळक गोष्टी दिसून येतात.

अहवालाच्या साल अखेर [ता. ३१।५।२९ रोजीं] १७ पेट्रन्स, ८ फेलोज, २७९ लाईफ मेंबर्स व १२३१ साधारण समासद संस्थेच्या पटावर होते. या दोन सालीं एकूण १३९७९ रु. च्या १७९ शिष्यवृत्ति विद्यार्थ्यांस व विद्यार्थिनींस निरनिराळ्या प्रकारच्या विद्यार्जनासाठीं देण्यांत आलेल्या आहेत. शिवाय अनाथ-विधवा शिक्षणफंडांतून १९ शिष्यवृत्ति गतभर्तृकांना देण्यांत आल्याअसून त्यांस दिलेल्या मदतीची रक्कम २२८३ रु. आहे. संस्थेनें आपल्या एकंदर २७ वर्षांच्या कारकीर्दींत सुमारें ५०० वर विद्यार्थ्यांना ९५१४० रु. शिष्यवृत्तीच्या रूपानें देण्यांत आले असून त्यांच्याकडून मदतफेडीदाखल आजपावेतों १८१४७ रु संस्थेकडे जमा झाले आहेत. संस्थेच्या व्यवस्थेकडे असलेला स्मारक फंड व इतर फंड मिळून एकूण १३८८७२ रु. तिचा कायम निधि [रिझर्व्हफंड] आहे.

रिपोर्टासंबंधीं श्रीयुत अनंत विष्णू वायंगणकर, श्रीयुत मंगेश लक्ष्मण राजाध्यक्ष, व डॉ. व्यंकटेश पांडुरंग कामत यांनीं कांहीं सूचना केल्यावर रिपोर्ट व हिशोब सर्वानुमतें मंजूर करण्यांत आले.

नंतर पुढील वर्षासाठीं श्रीयुत अनंत विष्णू वायंगणकर व श्रीयुत त्रिविक्रम वासुदेव वागळे, B. Sc. G. D. A. यांना हिशेब तपासनीस नेमण्यांत येऊन मतपत्रक संख्येनुसार पुढील सभासद येत्या सालासाठीं व्यवस्थापक मंडळावर आल्याचें अध्यक्षानीं जाहीर केलें.

श्री. यशवंत हणमंत सुखठणकर.
„ सदानंद लक्ष्मण कापडी, B Sc.
„ वामन पुंडलीक वर्दे, B. Com.
„ वसंतराव रामचंद्र नेरूरकर, M. A. S.T.C
„ भास्कर नारायण पंडित.
डॉ. जनार्दन नारायण करंडे, M. D.
श्री बळवंत भास्कर पाटकर, B E.
„ निळकंठ बाळकृष्ण रांगणेकर, B. A.
„ सखाराम सीताराम नाईक, B. A. L. C. E., B., Sc, M. I. E.
„ विष्णु रामचंद्र आकेरकर, B. A, L. L. B
श्री. सौ. शांताबाई शंकरराव गोठोस्कर.

नंतर जुने हिशेबतपासनीस, मततपासनीस स्वयंसेवक, निरनिराळ्या संस्था, वर्तमानपत्रकार यांनीं वेळोवेळीं केलेल्या मदतीबद्दल त्यांचा आभार मानण्याचा ठराव पसार झाला. नंतर अध्यक्षांचें लहानसें भाषण झालें. आपणास दिलेल्या अध्यक्षपदाबद्दल त्यांनीं सर्वांचे आभार मानून संस्थेनें आजवर केलेल्या शिक्षणविषयक कार्याबद्दल त्यांनीं फार समाधान व्यक्त केलें. व एवढ्या मोठ्या प्रमाणावर काम करीत असलेली दुसरी ज्ञाति-संस्था मद्रास इलाख्यांत अगर उत्तर हिंदुस्थानांतहि अस्तित्वांत असल्याचें आपणास माहीत नाहीं असें सांगितलें. संस्थेच्या कार्यास निरनिराळ्या रीतीनें हातभार लावणाऱ्या सर्व मंडळीस त्यानीं धन्यवाद दिले. गेल्या दोन वर्षांत केलेल्या संस्थेच्या सेवेबद्दल त्यांनीं व्यवस्थापक मंडळाचे मनःपूर्वक आभार मानून या बाबतींत श्रीयुत सदानंद लक्ष्मण कापडी व श्रीयुत यशवंत हणमंत सुखठणकर यांचा कामगिरीचा त्यांनीं गौरवपूर्वक उल्लेख केला व श्रीयुत कापडी यांचें उदाहरण संस्थेच्या सर्व माजी विद्यार्थ्यांस कित्ता घेण्यासारखें आहे असें त्यांनीं सांगितलें. दोन वर्षांनीं वार्षिक सभा भरविणें नियमबाह्य असल्यामुळें तसें करण्याचें होतां होईल तों टाळावें असें त्यांनीं सुचवून संस्थेची दिवसें दिवस भरभराट होवो अशी इच्छा प्रदर्शित करून त्यांनीं आपलें भाषण संपविलें.

नंतर संस्थेच्या नियमांत सुचविण्यांत आलेल्या दुरुस्त्यांचा विचार करण्यांत आला. हें काम सायंकाळीं ६॥ वाजेपर्यंत चालून नंतर सभा तहकूब झाली व पुढील नियमांचा विचार करण्याकरिता येत्या रविवारीं [ता. २२ सप्टेंबर १९२९] रोजीं दुपारीं स्टॅ. वे. ४ वाजतां सारस्वत ब्राह्मणसमाजगृहांत पुनः सभा भरवावी असें ठरलें.

नंतर अध्यक्षांचे आभार मानण्याचा ठराव श्री. विष्णु रामचंद्र आकेरकर, B. A., L. L. B. यांनीं पुढें मांडला व श्रीयुत निळकंठ बाळकृष्ण रांगणेकर, B.A यानीं अनुमोदन दिल्यावर तो ठराव टाळ्यांच्या गजरांत मंजुर होऊन सभा तहकूब झाली.

ही तहकूब सभा रविवार, ता. २२ सप्टें. १९२९ रोजीं त्याच ठिकाणीं भरून, तीत बरीच चर्चा होऊन शिल्लक राहिलेल्या नियमांचा निर्णय करण्यात आला, व व्यवस्थापक मंडळाच्या निवडणुकीच्या पद्धतीचीं तत्वें ठरविण्यांत येऊन, तत्संबंधीं सांग्रत नियम करण्याकरितां एक कमिटी नेमण्यांत आली. नंतर सभेचें काम उत्कृष्ट रीतीनें केल्याबद्दल अध्यक्षांचें आभार मानण्यांत आल्यावर, सभा विसर्जन झाली.

Assunto momentoso

Pelos modos, parece que ha empenho em que a proposta n.º 187, referente ao assunto do ensino de português nas escolas de ínglez se converta em diploma, tal como vem concebida —como quem diz —*noli tangere circulos meos.* Sucede, porem, que ela tem varios artigos que hão de falhar na execução pratica. E' que da teoria á pratica, a distancia é do céu para a terra. E a conversão pura e simples da mesma proposta em diploma só terá a mesma sorte da portaria n.º 170 de 1923: impraticabilidade executiva.

Os que julgam que com o estudo e exame do 1.º grau que é elementarissimo e deficiente está salva a nacionalidade das crianças que estudam aqui inglez, enganam-se redondamente. O que lhes ha-de valer pela vida fóra para conserva la é o seu intenso amor a esta terra. A saudade da sua aldea natal, de mangueiras, jaqueiras, coqueiros e cajueiros etc. sob cujas sombras deliciosas se abrigaram para se refrescar dos ardores do calor do sol, obriga os emigrantes a visitarém esta bemdita Gôa.

Por isso mesmo, quantos mais anos os estudantes de ingles dos colégios de cá continuaram dêntro da terra do seu berço, tanto melhor se conso lidará nos seus juvenis corações o amor pelo seu paiz. Emigrando muito novos, eles se esquecerão dele e se desnacionalisarão fixando-se lá fóra dizendo de si para si—*ubi bene ibi patria.*

O governo obrigando os 2000 estudantes—e quantos eles são pouco mais ou menos, a aprenderem português, quasi nada conseguirá, porque mandar estudar como se fosse por violência de nada vale.

O sr. General Craveiro Lopes disse nas suas entrevistas aos jornais da Metropole que há mais de 100.000 goeses lutando na India britanica. E' a mais pura verdade. ¿Quantos destes sabem, porêm, portuguez? Nem 2.000 ou 2%.

Todos os anos vão para a India Inglesa 10 a 15 mil goeses que são novos emigrantes, sendo a maior parte deles para os serviços domesticos, de cosinheiro, criado de meza, ama, aia, e outros misteres mecanicos. Pode-se garantir que quasi todos estes são analfabetos e portanto não sabem português.¿Como pretende o governo ministrar a futuros emigrantes desta especie o ensino de portugues?

E' escusado repetir que ha aqui pouco mais ou menos 10 a 12% dos que sabem português. ¿Como se pode obrigar o estudante de inglez a aprender portugues, se o ensino primario elementar não é obrigatorio, como o deveria ser nos termos do n.º 11 do art. 3.º da Constituição Politica da Nação?

Somos absolutamente pelo ensino obrigatorio e temos grande pena de que o n.º 11 não possa ser um facto. Mas ha mais. O mesmo artigo da nossa Lei Fundamental, no seu n.º 1 prescreve que *"ninguem pode ser obrigado a fazer ou deixar de fazer alguma coisa senão em virtude de lei."*

Ora, não ha lei, que proiba estudar inglez antes de aprender português, desde o momento em que o citado n.º 11 é *letra morta.* ¿Poderá uma portaria ou diploma legislativo do governo local alterar o que se acha estabelecido na Constituição P. da Nação?

Não somos jurista, mas parece-nos que o Governo fazia bem de aceitar o alvitre apresentado de que o ensino de portugues se deve começar a ministrar desde a 4.a classe isto é, aos 12 ou 14 anos de dade para não cançar o cerebro de crianças de tenra idade com o ensino conjunto de portuguez e inglez. E da 4 a á 8.a ha muitissimo tempo para não só poderem fazer os exames do 1.º grau, mas ainda para se aperfeiçoarem na beleza da lingua de Camões.

Muito havemos de estimar que o sr. General Craveiro Lopes consiga conciliar esta questão com o espirito de equidade, partindo do principio de que todo o ensino ou o estudo, seja em que lingua fôr, é bem vindo, porque espancará as trevas de cerebros e porque mais vale um que sabe lêr e escrever do que duzia ou cento de iliteratos ou analfabetos.

A lingua inglesa é extranha á India britanica. As suas linguas nacionais são a Marata, a a Industani, a Urdú, a Bengali, a Maliali e que o governo ingles anima os naturais a estudarem-nas, subsidiando as escolas dessas linguas vernaculas. A futura lingua franca da India será a industani que não há nenhum inglês na India que a não tenha estudado e que quem quiser pode aprender em 2 ou 3 mezes.

Não chegamos, porisso, a alcançar o motivo por que, só agora, com 6 anos da existencia da portaria, se despertou tanta animosidade contra as escolas de ingles que aqui foram estabelecidas ha 40 anos pouco mais ou menos, tendo sido o seu pioneiro um apostolo desinteressado da educação, *Father Lyon*, a quem Gôa deve valiosos serviços. Ha uma geração nova que abençoa o seu nome por lhe ter proporcionado os meios de ganhar vida lá fóra, no estrangeiro. Só agora se pensou na execução daquela portaria, semeando de dificuldades, logo no inicio, a acção governativa do Sr. G. C. Lopes que tem muito mais em que se ocupar, sobretudo no levantamento economico da Provincia.

Os governos locais sempre mostraram tolerancia na execução da portaria e não ha de ser agora que o liberalismo portugues ha de sofrer recuo, tendo á testa do governo o Sr. General Craveiro Lopes que—estamos convencido—ha de solucionar liberalmente o presente assunto que é momentoso, para não dizermos, de vida ou morte, para a India Portuguesa.

J. J. da Cunha

NOTAS A' MARGEM

AQUILO DE PROSA ...

Desde o Governo do Sr. Jaime de Morais funcionam as Caixas do Credito Rural nesta terra. ¿Em que têm consistido as suas operações? Muita prosa em relatorios e artigos de jornais. Quanto ao essencial, que era a facilidade do credito, a sua eficacia encontra-se sintetisada na significativa conclusão a que o sr. J. J. da Cunha chegou:— 750 rupias de receita contra 6 mil e tantas de gasto com os respectivos empregados.

Em qualquer outra parte do mundo, uma instituição de caracter financeiro, como são as nossas caixas, se fechasse as contas com 5 mil rupias de deficit durante anos a seguir, não teria outro caminho senão abrir falencia. Entre nós tudo se admite, tudo corre.

E' que o principio basilar da nossa vida administrativa parece ser crear funções para funcionarios, embora se arvore como razão suprema — o bem estar do paiz.

O outro dia, vimos no *Boletim Oficial* duas propostas tendentes a tornar mais eficaz a acção das Caixas de Credito. De certo foi por pressão de cima que a Direcção das Caixas agiu. Está bem. Mas cumpre ao Governo, aproveitando da discussão e votação dos tais diplomas, consignar o principio de que as Caixas deverão encerrar-se automaticamente se em 31 de Dezembro de 1930 o seu orçamento acusar deficit, como até agora.

Aquilo de prosa, lardeada de nomes pomposos é excelente mas—para papalvos.

NOUTRA INDIA ...

A conclusão que quem quer medianamente inteligente tira da leitura do artigo "Dominion Status and Other Matters" publicado no *Times of India* de 5 de Outubro é que o Governo da Inglaterra cedeu já á pressão da ópinião nacionalista indiana.

Dá se por certo que haverá

ANO 14. N. 26
QUINTA-FEIRA 3 DE OUTUBRO DE 1929

...SINATURA
... ano tres rupias

... E PROPRIETARIO
G. R. ...egdo Dessai
...ACEUTICO

COM... E IMPRESSAO
TIP.BHA... SMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वं. अंक २६
गुरुवार ता. ३ अक्टोबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
थालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे गोवा

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

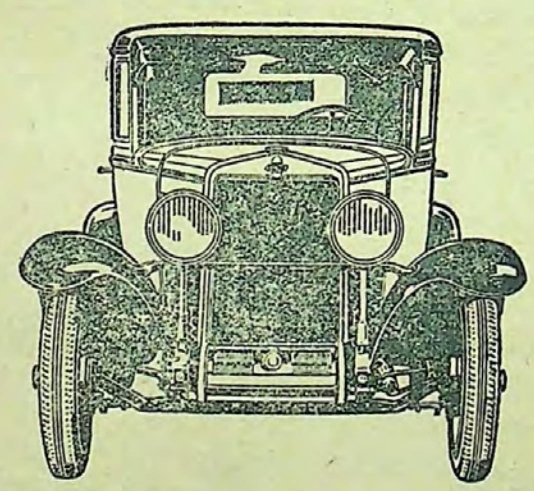

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANUNICOS

O Bharat ano 14 numero 26 de 3 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 15 do pro ximo mez de Outubro, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios;—Palmar e varzea "Biogariagalivoril" cultivado de coqueiros, e para arroz, sito em Cola de Cabo de Rama, avaliado por 2.500 rupias; P a l m a r denominado "Dumpacatem", sito no bairro Matrem de Cola, avaliado por 650 rupias; Varzea "Molavoril- giraet-pate" da cultura de arroz, sito em Matrem de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar "Salericantevoril tican" sito no bairro Saleri de Cola, da cultura de coqueiros, avaliado por 400 rupias; Palmar e varzea "Manlingue-Utcacodil" da cultura de coqueiros e arroz, sito no bairro "Fond galedandevoril" da aldea Cola, avaliado por 75 rupias; Varzea "Chactam" da cultura de arroz sito no bairro Vagona de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar e varzea "Conjiagoracodil" sito no bairro Popoidandó de Cola, avaliado por 20 rupias; Predio "Mazoddô Coddó" da cultura de coqueiros, sito no bairro Xelpent, da aldeia Cola, avaliado por 1500 rupias; Varzea denominada "Xelopa" da cultura de arroz, sito no bairro Xelpant, da aldeia Cola avaliado por 10 rupias; Palmar denominado "Borimola-voril" da cultura de coqueiros, sito em Saleri, avaliado por 600 rupias; Palmar denominado "Ganeâmvadeavoril" da cultura de coqueiros, sito no bairro Ganem da aldeia Cola, avaliado par 40 rupias; Predio rustico denominado "Chão-Salgado e vulgarmente Gosone baixo do palmar Rovongale" sito em Velim em que existe uma casa do proprietario, avaliado por 4500 rupias; e palmar denominado "Segundo lote Rovongale" sito em Velim avaliado por 4.000 rupias, discritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 2655, 3253, 3254, 3255, 3256 3257, 3259, 3263, 3265, 3267, 3268, 1721 e 5627, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Cornelio Manuel Vaz da Assolnã move a João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher de Velim para pagamento do capital de 5 000 rupias, seus juros, penas e custas da execução. O arrematante pagará a contribuição de registo pos inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Francisco Xavier da Silva Coloço, casado proprietario de Velim, Micael de Menezes, viuva proprietaria de Dramapur, Pascoal João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiro, proprietarios de Benaulim, João Damaceno de Sá, casado, proprietario residente em Benaulim, Antonio de Menezes, solteiro proprietario, morador em Dramapur José Micael Colaço, casado proprietario, residente em Navelim e Sridora Poi Canó vulgo Xiru, casado, proprietario morador em Assolnã; sendo a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, se acha registada uma hipoteca no livro C. n ° 3 a fls. 151 sob a inscrição n ° 592 registada em 14 de Julho de 1888; mais uma penhora no Livro F. n ° 1 a fls. 259 sob a inscrição n ° 322 registada em 30 de Setembro de 1891; mais uma hipoteca no livro C. n ° 4 a fls. 39 v. sob a inscrição n ° 878 registada em 2 de Abril de 1891; e mais uma penhora no livro F. n ° 3 a fls. 9 v. sob a inscrição n ° 1256 registada em 1 de Junho de 1904; a favor da dita Micaela de Menezes uma hipoteca no livro C. n ° 1 da copia nova a fls 130 v. sob a inscrição n ° 1516 registada em 1 de Agosto de 1887, cedida pelo credor inscrito Antonio de Meneses, solteiro, proprietario de Dramapur; a favor dos ditos Pascoal João Ligorio Barreto e Francisco Xavier Lavinio Barreto, uma hipoteca no livro C. n ° 2 da cópia nova a fls. 13 sob a inscrição n ° 2130 registada em 23 de Abril de 1889, e mais uma hipoteca no dito C n ° 2 da cópia nova a fls. 29 v. sob a inscrição n ° 2266 registada em 11 de Setembro de 1889; a favor do dito João Damaceno de Sá, uma hipoteca no livro C. n ° 2 da cópia nova a fls. 55 sob a inscrição n ° 2450 registada em 7 de Abril de 1890; e mais uma penhora no livro F. n ° o da cópia nova a fl. 37 sob a inscrição n ° 909 registada em 23 de Setembro de 1892; a favor do dito Antonio de Meneses uma hipoteca no livro C n ° 2 da cópia nova a fls. 68 sob a inscrição n ° 2522 registada em 18 de Julho de 1890; e mais uma penhora no livro F. n ° 1 da còpia nova a fls. 40 sob a inscrição n ° 970 registada em 17 de Fevereiro de 1893; a favor do dito José Micael Colaço uma hipoteca no livro C n ° 2 da copia nova a fls. 76 sob a inscrição n ° 2612 registada em 30 de Outubro de 1890; e a favor do dito Sridora Po Canó vulgo Xirú uma hipoteca no livro C n ° 6 a fls 158 v. sob a inscrição n ° 1853 registada em 2 de Abril de 1900 O que para ser público se expediu este. Quepêm, 21 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O Juiz de direito

A. Colaço

Pelo juiz de direito da comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm editos de 30 dias, a contar da 2a. publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial, citando os interessados Miguel Fernandes com sua mulher Conceição Barreto, residentes em Bombaim, em parte incerta, Antonio Piedade Fernandes, de Nagorcem e Antonio Piedade Dias, estes dois residentes actualmente na India Ingless, em parte incerta, para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Ana Rosa Fernandes, residente em Cusmane, presta por obito de Sebastiana Fernandes, que foi de Nagorcem e deduzirem nele seus direitos nos termos da lei, sem prejuizo do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

R. Colaço

Pelo Juizo de Direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, que este assina, correm editos de 60 e 30 dias, citando respectivamente os interessados Joaquim Aurélio Cardoso de Borim de Pondà e ora ausente na Africo do territorio britanico, em parte incerta, José Sebastião Pereira e sua mulher Florencia da Silva e Francisco Romualdo Fernandes e sua mulher Adelina da Sousa, João Barbosa, os ultimos cinco, ora residentes em Bombaim da India Inglesa, em parte incerta, para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede por obitos de Constantino Lobo e suas mulheres, que oram de Cunanguini [illegible] e deduzirem neles seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Março de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

R. Colaço

ma conferencia entre os membros da Comissão parlamentar inglesa e os representantes das correntes politicas da India e os representantes dos Estados Nativos.

Espera-se, alem disso, que o *premier* ou o Ministro da India no Gabite Inglez faça uma declaração na proxima sessão parlamentar em que será anunciado que a intenção da Inglaterra é conceder o Dominion Status a India, nos termos que forem acordados pelos representantes dos dois paises. Neste caso, a sanção parlamentar não passará de uma mera formalidade constituicional.

Que, de facto, este é o plano do Governo inglez, transparece da carta do sr. Wegwood Bens, ministro da India, dirigida ao secretario do Congresso laborista de Brighton, em que o mesmo ministro afirma que, depois de quatro meses de trabalhos, pode afirmar que chegou a assentar unica solução do problema politico da India conforme com o ideal do partido laborista. E todos sabem que este ideal é a concessão do Swaraj.

Eis o que vai haver em breve na India Inglêsa. Aqui, nesta India ha quem solicite a supressão da autonomia de via reduzida que ainda nos deixaram!

OS CHINESES!

Publica uma folha da capital o *adress* oferecido ao ex juiz da Comarca de Quepem, R. Colaço, pelos habitantes da referida comarca, *residentes em Bombaim.*

Como os leitores não ignoram, o juiz Colaço está de viagem para Timor para onde foi transferido e, no curso da jornada, o vapor que o transporta ha de tocar Colombo e um porto de China. E' do roteiro. Em Colombo não sabemos se se prepara alguma manifestação dos habitantes da Comarca de Quepem, residentes naquela cidade da antiga Taprobana. Quanto a China, podemos garantir que entre os habitantes da Comarca de Quepem, residentes no velho *Imperio Celeste* desde Manchuria ao Mar, vai um reboliço caracteristicamente chinês, para acolher condignamente o seu bemquisto ex-juiz.

Pode a terra ser *ingrata*; mas nunca faltarão os Chinezes para redimir os *erros* da Patria.

Mefisto

Reclamações dos goezes

Nas edições de 1 e 15 de Agosto findo, do *Bharat*, escrevemos dois artigos sobre as reclamações dos indo-portugueses, de Dar-es-Salaam, que são credores do antigo governo alemão daquela Colónia, ora sob o mandato de Inglaterra, na importancia de 1150963 rupias chamando a atenção do sr. Ministro dos Negocios Estrangeiros, a quem eram dirigidos aqueles artigos.

Consta-nos que o sr. Ministro dos Negocios Estrangeiros tomou conhecimento do assunto e telegrafou para Dar-es-Salaam, comunicando que ás reclamações, que provavelmente são a 2.a via, tem de ser juntas as notas originais que acompanharam a 1a. reclamação que aqueles nossos patricios haviam remetido, alguns anos atraz, ao Consul Geral de Portugal em Zanzibar, que ou não lhe deu andamento ou, se lhe deu, o que se duvida, sumiram se em algum escaninho de qualquer Secretaria.

Foi, portanto, uma surprezа agradavel á nossa Comunidade goesa de Dar es-Salaam que o sr. Ministro dos N. Estrangeiros se tivesse interessado directamente pelas suas reclamações, prometendo escrever mais detalhadamente, visto não poder faze-lo por via telegrafica.

Crêmos, portanto, que estão agora em bom caminho e em bôas mãos as mesmas reclamações tendo passado sobre elas mais de 8 anos de esquecimento, e estamos convencido de que os reclamantes conseguirão rehaver os seus creditos por intermedio do sr. Ministro dos N. Estrangeiros, visto Portugal ter sido tratado na ultima conferencia com muita generosidade sendo-lhe distribuida uma anuidade garantida de 2.400.000 marcos e uma outra condicional de um pouco mais de 10.000.000.

Felicitamos os reclamantes de Dar es Salaam por terem merecido, depois de 8 anos, a atenção do sr. Ministro dos N. Estrangeiros ás suas legitimas reclamações e muito folgaremos que sejam pagos dos seus creditos, o mais depressa possivel.

J. J. da Cunha

EIS A VERDADE

Agricolas que, pelo visto, bebe de fino na direcção dos serviços agricolas, atribue, no *Heraldo junior*, a não venda das matas de *Sida* e *Vagpet* á ausencia de quem, apesar de anunciada a mesma, as quizesse comprar. *Agricolas* oculta, porém, os motivos por que não apareceram pretendentes á compra.

Esses motivos são: exigencia de deposito avultado de dinheiro e condições draconianas para licitação.

Digne-se o governo de estudar este assunto e verá que a matas sugestão da venda das matas por nós lembrada está dentro dos limites da possibilidade.

Eis a verdade.

3° CONGRESSO COLONIAL NACIONAL

Devendo realisar-se em Lisboa, de 10 a 15 de Dezembro do corrente ano, na séde da Sociedade de Geografia, o 3° Congresso Colonial Nacional, os abaixo assinados, superiormente autorisados e na qualidade de delegados da Comissão Organisadora do referido Congresso, teem a honra de pedir ás Exmas. Associações Scientificas, de Classe, e outras legalmente constituidas, bem como aos Srs. Sócios da dita Sociedade e ao público em geral, o auxilio e a colaboração em teses, ou de qualquer maneira, mas de forma que esse patriotico esfôrço, concorra para o bem do nosso património colonial e desta provincia em particular.

Fica aberta, desde hoje, na Secretaria do Instituto Vasco da Gama, desta cidade, a inscrição para o mesmo Congresso, como contribuinte, com direito a receber as publicações dimanadas do mesmo Congresso.

A cota de inscrição é de duas rupias, que serão entregues na dita Secretaria, mediante o preenchimento do respectivo boletim de inscrição que dá o direito ás referidas publicações.

As memorias serão elaboradas nos termos restrictos de cada uma das secções do Congresso, cujo regulamento e o plano de trabalho vão a seguir reproduzidos, e deverão ser entregues, bem como as cotas até 15 de Outubro, na referida Secretaria.

Nova Gôa, 11 de Setembro de 1929.

(As.)

Alberto Germano Correia
Adolfo Sinval da Costa
Fernando Basso Marques
José Benedito Gomes.
Pandurenga Sinai Pissurlencar.

N. da R.—Por absoluta falta de espaço não foi possivel a inserção do regulamento e do plano do trabalho a que este convite se refere.

CONSELHO DE ADMINISTRAÇAO DOS SERVIÇOS AUTONOMOS DA NAVEGACAO FLUVIAL SECRETARIA

AVISO

Nos termos da deliberação do Exmo. Conselho do Governo deste Estado, na sua sessão extraordinaria de 23 do corrente mês, convida-se toda a pessôa singular ou colectiva que queira explorar os serviços da Navegação Fluvial em Gôa, a apresentar a sua proposta nesta Secretaria, dentro do praso de 120 dias, a contar da 3.a e última publicação deste no Boletim Oficial.

Secretaria do Conselho de Administração da Navegação Fluvial, em Nova-Gôa, 28 de Setembro de 1929.

O Administrador Delegado
Germano H. Gois

दर्यावर्दी बोटींची वाहतुक या स्वतंत्र खात्याचें कारभारी मंडळ.

सेक्रेतारीय

सूचना

प्रांतिक सरकारच्या सल्लागार मंडळाच्या चालू महिन्याच्या २५ तारखेच्या बैठकींत मान्य झालेल्या ठरावाप्रमाणें जाहीर करण्यांत येतें कीं, ज्या कोणास-व्यक्ति किंवा संस्था- येथील दर्यावर्दी खात्यांतील बोटींचा व्यवसाय करण्याची इच्छा असेल, त्यानें आपल्या अटी, ही सूचना सरकारी गॅझेटींवर तिसऱ्यांदा प्रसिद्ध झाल्यानंतर, १२० दिवसांच्या मुदतींत प्रस्तुत खात्याच्या सेक्रेतारींत दाखल कराव्या.

दर्यावर्दी-बोटींची वाहतुक-या स्वतंत्र-खात्याच्या कारभारमंडळाची सेक्रेतारी, नवीन-गोंवें, ता. २८ माहे सप्टेंबर सन १९२९

कारभारी-प्रतिनिधि
जेरमानु आगा. गोईस

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आश्विन शु० १ दा शक १८५१

इतस्ततः

'काळ'कर्ते प्रो. शिवराम म. परांजपे हे पुणें मुक्कामीं आपल्या रहात्या वाड्यांत गेल्या शुक्रवारीं सकाळीं दिवंगत झाले, हें अशुभ वृत्त ऐकून प्रत्येक महाराष्ट्रीयाच्या तसेंच गोमांतकीयाच्या अंतःकरणावर वज्राघात झाल्याविना खास रहाणार नाहीं. उच्च संस्कृतज्ञ, मार्मिक महाराष्ट्रभाषा पंडित, अलौकिक वक्ता व कर्तृत्ववान देशभक्त इत्यादि अनेक बहुमोल गुणसमुच्चयामुळें कै. परांजपे अखिल महाराष्ट्र व गोमांतक या उभयतांनाहि सारखेच आदरणीय व प्रीय होते. मडगांवच्या श्री दामोदर भुवनांतील त्यांच्या व्याख्यानाचा आस्वाद चाखण्याचें भाग्य ज्यांना लाभलें असेल, त्यांना प्रोफेसरसाहेबांच्या थोर योग्यतेची कल्पना झालीच असेल. स्वदेशहितार्थ त्यांनीं सश्रम कारावास भोगलेला होता. स्वबांधवांच्या कल्याणार्थ त्यांनीं रक्त आटविलें होतें. महाराष्ट्र भाषेची त्यांनीं बजावलेली कामगिरी इतक्या व्यापक व उज्ज्वल स्वरूपाची आहे कीं, ती प्रो. परांजप्यांमागें त्यांची कीर्ति 'यावच्चंद्रदिवाकरौ' अढळ ठेवील. कधींच भरून न येणाऱ्या ज्या कित्येक हानि असतात, त्यांपैकींच प्रो. परांजपे यांच्या निधनानें घडून आलेली हानि होय, याविषयीं दुमत असणें संभवनीय नाहीं.

× * ×

शेतकी व जंगल या उभय खात्यांत सुधारणा घडवून आणण्याच्या उद्देशानें सरकारकडून कमेट्या नेमण्यांत आल्या आहेत. ह्या कमेट्यांतील कित्येक सभासद असे आहेत कीं त्यांचे व्यक्तिगत हितसंबंध जंगलखात्यांशीं गोंवलेले आहेत. ह्यामुळें ते कितीहि सत्शील, निःपक्षपाती व कर्तव्यतत्पर असले तरी त्यांच्या कार्याविषयीं काकदृष्टि लोकांना संशय घेण्यास जागा राहिल्याविना रहाणार नाहीं, अशी आमची समजूत आहे. ह्मणून त्या सभासदांऐवजीं जंगलखात्याशीं कसलाच लाग भाग नसलेले गृहस्थ नेमण्यांत आले असते, तर उपरोल्लेखित संशयाचें साधन आपोआपच नष्ट झालें असतें, असें आह्मांस वाटतें.

—'नमस्काराचे सामने' हा रा. रामचंद्र नारायण लवंदे यांचा लेख येत्या अंकीं प्रसिद्ध होईल.

—भारत–निधीला कित्येक सद्गृहस्थांकडून द्राव्यिक सहाय्य आलेलें आहे. त्याची पोंच लवकरच प्रसिद्ध करण्यांत येईल.

—भारताविरुद्ध चालू असलेल्या आणखी एक खटल्याचा निकाल चालू महि. न्याच्या अखेर लागण्याचा संभव आहे.

हिंदुस्थानांत—

हुतात्मा जतींद्रदास

[लेखक- रामचंद्र माधव पै]

हिंदुस्थान क्षितिजावर नुकताच चमकूं लागलेला एक तेजस्वी तारा हिंदवासियांच्या दुर्दैवामुळें गेल्या १३ तारखेस तुटून पडला. कारागृहवासांत सरकारी दंडेलीमुळें प्रायोपवेशन चालवून हिंदमातेचा एक स्वार्थत्यागी बालक राष्ट्रेश्वरस्वरूपांत विलीन झाला. हिंदूंचा एक कर्मयोगीवीर केवळ देशापायीं सर्वस्वावर लाथ मारून, पारतंत्र्यपंकांत खितपत पडलेल्या हिंदवासियांस स्वदेशापुढें जीवित कस्पटतृणवत आहे हें सक्रीय दाखवून येथील सत्ताशाहीची दाद मागण्याकरितां हायकोर्टाच्या हायकोर्टांत गेला !

आज सारा हिंदुस्थानदेश जतींद्राच्या निधनवार्तेनें खळबळून जागा झाला. ही वार्ता ऐकून जिकडे तिकडे दुखवट्याच्या सभा, हरताळ वगैरे कार्यक्रम जोरानें चालू झाले. दिवंगत व्यक्तीविषयीं वाटत असलेला आदर व्यक्त करण्यासाठीं जनता अशा तऱ्हेने कार्यक्रम करीत असते. टिळक, दास, श्रद्धानंद, लजपतराय वगैरे असामान्य पुढारी दिवंगत होतांच, त्यांच्या निधनाची वार्ता ऐकून जणुं काय आतां हिंदुस्थान ऊंसाच्या शेतांत शिरलेल्या कोल्ह्यांस हांकून लावणार असा रंग दिसूं लागला. पण जसजसे दिवसामागून दिवस जाऊन त्यांची विस्मृति होऊं लागली तसतसे आपण त्यांनीं जें उद्दीष्ट साध्य करण्यासाठीं आपले प्राण खर्ची घातले, त्या त्यांच्या ध्येयास सृष्टीनियमाप्रमाणें हळुहळु पारखे होत चाललों. शेतांत शिरलेल्या कोल्ह्यांस हांकलून लावणारे व ह्मणून त्यांच्या ध्येयाचा मार्ग अनुसरून स्वतःच्या जीवाचें रान करणारे रक्षक फक्त हाताच्या बोटांवर मोजतां येतील एवढेच आज जनतेंत दिसत आहेत या नरवीर मालिकेंतील एक कंठमणी हुतात्मा जतींद्रदास हा होय.

देशासाठी तुरुंगवास पत्करून त्यानें त्यांत आपली आहुति दिल्यामुळेंच केवळ भावनावश होऊन तेंच दुःख सदोदित आठवित राहाण्यापेक्षां, त्यानें जें ध्येयशिखर गांठण्यासाठीं प्रसंगीं आपल्या अमुल्य प्राणाची आहुति दिली, तें ध्येय पूर्ण करण्यासाठीं सर्व हिंदवासियांनीं अशाच उज्ज्वल स्वरूपाचा मार्ग आक्रमण करणें आज अत्यंत आवश्यक आहे.

देशापायीं प्राणावर उदार होऊन हिंदक्षेत्रांत आपली आत्माहुति देण्याची धडाडी आज बंगाल्यांत जेवढी दिसून येते तशी दुसरीकडे नाहीं. खुदिराम बोसासुद्धां आजपर्यंत ज्या क्रांतिकारक चळवळी बंगाल्यांत घडल्या, त्या पाहून हिंदूंच्या नांवानें बोटें मोडणाऱ्यांस व हिंदुस्थान स्वराज्यास अपात्र आहे असें बरळणाऱ्यांस खरोखरच शरम वाटली पाहिजे.

मॅकस्विनची प्रतिक्रिया आज हिंदुस्थानांत झाली; पण तेवढ्यानें काय होणार. आयरिशांसारखी यापुढें धडाडी दाखविल्यानंतरच या प्रतिक्रियेला मूर्त स्वरूप येईल, व या कौरवी कपटनीतीमुळें रणांगणावर पडलेल्या बाळ अभिमन्यूच्या स्वर्गस्थ आत्म्यास शांति वाटेल.

जतींद्रदास ज्यावेळीं इहलोकची यात्रा पुरी करणार असा रंग दिसूं लागला त्यावेळीं त्याचा भाऊ किरणचंद्र हा सामान्य माणसाप्रमाणें गांगरून व डगमगून न जातां, त्यानें त्याचें प्रेत कलकत्त्यास नेण्यासाठीं रेल्वे वगैरेची तजवीज अगोदरच करून ठेविली. दक्षिणेंत व उत्तरेंत जें महदंतर आहे तें हेंच. आपल्या अनुपम कामगिरीमुळें भारत वर्षाच्या इतिहासांत सुवर्ण अक्षरांनीं नांव लिहिला जाणाऱ्या या जतींद्राचा धार्मिक प्रेतविधी वगैरे उरकल्यानंतर त्याचे वडील बंकिमदास यानीं पुत्रप्रेमाचें दुःख घटकाभर बाजूस ठेवून वर्तमानपत्रद्वारें हिंदुस्थानला असा संदेश पाठविला कीं, '**हिंदु मुसलमानांच्या मागील पूर्वजांच्या पापकृत्यांमुळें आपला मायदेश परकियांच्या ताब्यांत गेला. त्या पापाचें प्रायश्चित ह्मणूनच धारातीर्थीं देह ठेवण्यास आपण जतींद्रास परवानगी दिली आहे. सर्व भरतखंड जतींद्राच्या स्वार्थत्यागावरून योग्य तो बोध घेवो**" !

हा हृदयद्रावक संदेश ऐकून सर्व हिंदुस्थान देश काळनिद्रेंतून खडबडून जागा होऊन आपल्या उद्देशित कार्यास लागलाच पाहिजे.

अहमदनगर जिल्हा सभेच्या ३ ऱ्या अधिवेशनांत मि. कें. एफ. नरिमन हें आपल्या अध्यक्षीय भाषणांत ह्मणाले कीं, "हिंदुस्थानला जर स्वराज्य दिलें तर इंग्लंडवर मोठें संकट ओढवणार आहे. हिंदुस्थानचें स्वराज्य ह्मणजे इंग्लंडचें दुःख आहे. हिंदुस्थानच्या बड्याबड्या अधिकाऱ्यांना तिकडे भिक्षा मागण्याची पाळी येईल. इंग्रज लोक आपल्याला स्वराज्य देतील ही भूल आहे. जर हिंदुस्थानला स्वराज्य पाहिजे असेल तर तरुणांच्या अंगांत ताकद उत्पन्न झाली पाहिजे. नुसत्या सभा भरवून व भाषणें करून कार्य होत नाहीं. तसेंच खादी वापरल्यानें अगर पांढरी टोपी घातल्यानें इतिकर्तव्यता झाली असेंहि समजूं नका. आपल्यांत राष्ट्रीय भावना व स्वाभिमान जागृत झाला पाहिजे. महात्मा गांधीचा बहिष्काराचा मंत्र आपण अमलांत आणल्यास १२ महिन्यांत काय पण १२ दिवसांत आपणास स्वराज्य मिळेल हें बारडोलीच्या चळवळीनें सिद्ध केलें आहे. **जतींद्रदास मेला पण त्यानें आपला निश्चय ढळूं दिला नाहीं. असे स्वार्थत्यागी तरुण देशांत उत्पन्न झाल्यास आपणांस १२ तासांत स्वराज्य मिळेल**"

वस्तुस्थिति खरोखर अशी आहे. राष्ट्राच्या रणक्षेत्रांत जेव्हां अशा एकामागून एक आहुत्या पडत जातील तेव्हांच हिंदूंनीं स्वराज्य जवळ ठेपलें असें ठाम समजलें पाहिजे. कारण अशानें हिंदुस्थानची तिळभरहि हानि न होतां उलट नोकरशाहिसच हे तडाखे आहेत. सायमन कमिशनवर बहिष्कार घालतेवेळीं जेव्हां लाला लजपतराय यांजवर पोलीसच्या लाठ्या पडल्या, त्यावेळीं त्यानीं गंभीर वाणीनें साऱ्या जनसमुदास सांगितलें कीं, "ह्या लाठ्या माझ्यावर पडत नसून उलट नोकरशाहीलाच ते तडाखे बसत आहेत."

लाहोर कटाच्या खटल्यांत आपली न्याय्य दाद न लागल्यामुळें दृढनिश्चयपूर्वक प्रायोपवेशन सुरू करून आत्मयज्ञ करणाऱ्या जतींद्रासारखें जिणें आणखी कैक वर्षें हिंदुस्थानास लाभल्यास, त्यानें या कामीं दाखविलेल्या अवर्णनीय धडाडीस अनुसरून, त्याच्या हातून या देशाची उत्कृष्ट कामगिरी बजाविली जाण्याचा संभव होता. ईश्वरी योजनेप्रमाणें हृदयद्रावकपणानें त्याचा अंत झाला हें शापित भारतवर्षाचें दुर्दैवच ह्मटलें पाहिजे. त्यांतल्या त्यांत समाधानाची गोष्ट ही कीं, तो या दिव्यांतून सहीसलामत पार पडून पुढें जी उत्कृष्टांतली उत्कृष्ट कामगिरी करणार होता, त्यापेक्षां त्याच्या प्रस्तुतच्या जीवितहानीनें शतपट कार्य केलें आहे. त्याचें ध्येय पूर्ण करण्याची आकांक्षा बाळगणें हें आतां हिंदुस्थानांतील साऱ्या तरुण वर्गाचें कर्तव्य आहे.

ईश्वर मृताच्या आत्म्यास अखंड शांति देवो !!!

—कवळें गोवा येथील श्रीशंकराचार्य मठांत सार्वजनिक गणपती उत्सव मोठ्या थाटानें साजरा झाला. श्रीगजाननाची मूर्ति देशी रंगानें रंगवलेली होती. आजुबाजूचे सर्व हिंदु [नवहिंदु, पूर्वहिंदु, ब्राह्मण, क्षत्रिय वगैरे] नीं मोठ्या आनंदानं भाग घेतला होता विशेष अभिनंदनीय गोष्ट ह्मणजे सारस्वत ब्राह्मण आणि मराठा गायक समाजानें अत्यंत परिश्रम करून हा उत्सव साजरा केला. त्याबद्दल त्यांचें कौतुक करावें तेवढे थोडेंच आहे. ता. १८।९।२९ रोजीं वेळ्ळें गांवचे सुप्रसिद्ध ह. भ. प. सखारामशास्त्री करंडे यांचें सुश्राव्य कीर्तन होऊन व स्थानिक मंडळीचें भजन, आरती वगैरे होऊन श्रींची मिरवणूक येथून कपिलेश्वर येथील तलावापर्यंत वाजत गाजत मोठ्या लवाजम्यानिशीं काढण्यांत आली होती. मिरवणुकीपुढें शेंकडो महार लोक वाद्यें मोठ्या आनंदानें वाजवून भजन करीत चालले होते. अशा प्रकारचा सार्वजनिक गणपत्युत्सव आमच्या गोवा प्रांतांत हा पहिलाच होय ! असें एक बातमीदार कळवितात.

हें व्यवस्थापत्रक कीं संस्थानची अव्यवस्था ?

'श्रीमज्जगद्गुरु शंकराचार्य मठ संकेश्वर पीठाकडून भट्टप्रभुप्रकरणीं व्यवस्थापत्रक वार अंक १ शके १८५१' असा मथळा असलेलं श्रीसरस्वती प्रेस, नवीन-गोवें येथें छापलेलें एक पत्रक आमचेकडे आलेलें आहे. त्यांतील मजकूर येणें प्रमाणें—

वे. शा. संपन्न रा. रा. मठाभिमानी यशवंत गणेश भट मणेरकर नि॥ घोटकेवाडी ब्रह्मवृंद व मठानुयायी अखिल शिष्यवृंद यांसी– कळविण्यांत येतें कीं, घोटकेवाडी ब्रह्मवृंदाकडून शके १८५१ चैत्र कृ. १२ सोमवार मितीचें 'गोव्यांतील भट्ट परोब समाजाशीं कित्येक द्राविड ब्राह्मणांनीं शरीर संबंध व अन्नसंबंध सुरू केलेला आहे. तरी संबंध कर्ते व तत्संसर्गी वगैरे मंडळीशीं कोणत्या प्रकारें वर्तन ठेवावें' इत्यादि आशयाचें विनंति पत्र आलें असून अशाच आशयाचीं आणखीहि बरींच विनंतिपत्रें संस्थानीं आल्यावरून प्रसिद्ध करण्यांत येत आहे कीं, भट्ट परोब व द्राविडांतर्गत पद्ये यांचे अन्नोदकादि संबंध होणें योग्य आहे किंवा नाहीं या विषयीं संस्थानीं काम आलें असून, अनुकूल प्रतिकूल मतें व अभिप्राय येतच आहेत. हें प्रकरण ज्ञातिविषयक व व्यापक स्वरूपाचें असल्यानें त्याचा योग्य पुरावा, परिस्थिति इत्यादिकांचा पूर्ण विचार करूनच निर्णय होणें इष्ट आहे. तरी श्रीपीठाकडून निर्णय होईपर्यंत प्राचीन कालापासून चालत आलेल्या परंपरेप्रमाणेंच सर्व शिष्यवृंदानीं या बाबतींत वर्तन ठेवावें. अशी श्री आज्ञा आहे तद्विरुद्ध वर्तन केलेल्या लोकांबरोबर संस्थानांकडून दोष निष्कृती करून घेईपर्यंत शारीरादि दोषावह धार्मिक संबंध वर्ज करावा. कळावें. मिति आषाढ वद्य ६ शके १८५१ मु. जमाखिंडी

श्रीआज्ञेवरून (सही) वासुदेव हणमंत कुळकर्णी स्वारी कामगार ॥नि॥ श्री

हें आज्ञापत्र सोडण्यास आज्ञा करण्यापूर्वी स्वामींनी या संबंधींचा कांहीं विचार करायला पाहिजे होता. कारण गेल्या चार वर्षांपूर्वी याच स्वामींनीं गोमांतकांत भट्टप्रभू पद्यैक्य प्रकरणांचा विचार करण्यासाठीं श्री. न. चिं. केळकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरविली होती. सभेपूर्वी केसरींत भट्ट प्रभू पद्ये परिषदेचा जाहिरनामा छापून लोकाना आमंत्रण दिलें होतें. दोन दिवस सभेत साधक बाधक गोष्टींची चर्चा झाली. शिवाय सभेंत न पोंचलेल्यांचीं मतें कळविण्याविषयीं अध्यक्षांनीं एक महिन्यांची सवलत दिली होती. त्याची या व्यवस्थापत्रकाची आज्ञा देतेवेळीं श्री स्वामींना आठवण राहिली नसावी. मुदत संपल्यावर सर्व प्रकरण संस्थानीं पोंचून संस्थानतर्फे सभेचे कार्यगांना तें छापून भ. प्र. प. प्रकरण हें नांव देऊन प्रसिद्ध केलें.

या नंतर वर्षभर भट्टप्रभुनीं स्वामीकडून येणाऱ्या निकालाची वाट पाहिली. बहुतक ब्राह्मणाची या ऐक्यप्रकरणीं सानुकूलता असल्यानें शिवाय धर्मशास्त्रदृष्ट्या ह्या ऐक्यास कांहींच हरकत नाहीं हें सभेच्या वाटाघाटींत सिद्ध झालेलें असल्यावरून बऱ्याच द्राविड ब्राह्मणांनीं भट्टप्रभूंकडे अन्नोदक व्यवहार प्रसिद्धपणें सुरू केला. हें वर्तमान संस्थानीं समजूनहि स्वामी स्वस्थ राहिले पुढें एक वर्षानें भट्टप्रभूंच्या दोन मुली, एक पद्ये एक कोंकणस्थ अशा वरांशीं विवाहीत झाल्या. हेंहि सर्व संस्थानीं समजलें तरीहि स्वामी स्वस्थच ! तेव्हां 'मौनं संम्मतं दर्शकं' या भावनेनें भट्टप्रभू, कऱ्हाडे, पद्ये, कोंकणस्थ यांचे एकंदर ५।७ मिश्र विवाह झाले. अन्न संबंध वगैरे आज चार वर्षें सतत अव्याहत चालू असल्याचें पीठाकडे कोणत्याहि रीतीनें समजणें साहजिक आहे. पण या संबंधानें स्वामींनीं कधींच अटकाव केल्याचें दिसलें नाहीं. आणि आज चार वर्षांनीं स्वप्नांतून उठल्याप्रमाणें स्वामी व्यवस्थापत्रकाचा प्रसार करतात याचा अर्थ काय तें स्वामीनाच ठाऊक ! आज विचारपूर्वक पाहिलें असतां गोव्यांतच भट्टप्रभूंच्या संसर्गाशिवाय एक तरी द्राविड ब्राह्मणाचें घर मिळणें शक्य आहे काय ?

भट्टप्रभूंच्या अर्जाचा अर्थ काय, सभेचा उद्देश काय, सवलती कुठपर्यंत याचा विचार कांहींच नाहीं. चार वर्षेपर्यंत या प्रकरणाचा विचार व निर्णय पीठाकडून होत नाहीं ही आश्चर्याची गोष्ट आहे. 'काठीनें काठी झोडपावी ॥ आपण मौज पहावी ॥' अशा रीतीनें ब्रह्मवृंदांत हा पूर्ण अग्नि पेटवून ज्वाला कशा सुटतात हें पाहण्यांकरितां या व्यवस्था पत्रकरूपी घृताची त्या अग्नींत धार सोडून स्वामी मजा पहात आहेत असें दिसतें. अथवा जातींत कलह उत्पन्न झाले म्हणजे न्याय, वकिली व शद्धतां या संबंधानें खिसा गरम करण्यास मिळेल या आशेनें या प्रकरणाचा इतका विस्तार होईपर्यंत स्वामी स्वस्थ बसून; वृंदाकडून निष्कृतीच्या रूपानें पैसा गोळा करण्याकरिता ही पत्रक रूपानें सूचना पाठविली असावी असेंहि दिसतें. पण हा सर्वत्र पसरलेला संसर्ग दोष याच्या निर्णया करितां व निष्कृतीच्या शास्त्रार्थाकरितां एखादा नवीन ग्रंथ तयार करावा लागणार हेंहि पण स्वामींनीं लक्षांत आणावें.

राजे प्रजेच्या रक्षणांकरितां, गुरू शिष्यांच्या कल्याणाकरिता नेमलेले असतात. पण ते जर असे बेबंदशाहीनें वागूं लागले तर प्रजा व शिष्य यांचा मान किती राखणार याचें अनुमान विचारपूर्वक स्वतःच केलेलें बरें.

हें आज्ञापत्र पूर्वीच्या पद्धतीचें नसून स्वामीची आज्ञा या शद्बानेंच स्वामीचें असावें असें संशयात्मक अनुमान करावें लागतें. यावरून कोणी तरी करावं, कोणाची तरी भीड खचूंन, लांगूलचालनादि विधीनें स्वामीकडून घेतलेलें असावें असाहि संशय घेण्याला जागा आहे. अशा बेबंदशाही कृत्यानें हें तेल तूप नसलेलें धुराटेंग भट्ट-प्रभूंच्या हातांत जाण्याऐवजीं तें अखेर स्वामीच्याच हातांत नाचत राहील आणि गोमांतकांतील धार्मिक अधिकाराच्या बाबतींत संकेश्वर मठास ग्रंथ करण्याची पाळी येईल अशी जबरदस्त शंका येते. या करितां जगाच्या परिस्थितिकडे, इतर पीठांच्या कृतीकडे लक्ष पुरवून स्वामींनीं पूर्ण जागृतावस्थेंत यावें. व निर्णय जळदीनें पार पाडून वृदांत स्वस्थता राखावी हेंच श्रेयस्कर आहे.

सूक्ष्म रीतीनें पाहिलें असतां आज एवढ्या मोठ्या जगद्गुरु या पीठाला या १८५१ सालांत साडेतीन महिनेपर्यंत कोणतीच आज्ञा प्रसिद्ध करणें शक्य नसल्यावरून आषाढ वद्यांत वार अंक एकचें आज्ञापत्र काढावें लागतें व तेंहि गेल्या चार वर्षांपूर्वी येऊन पडलेल्या प्रकरणाचें. इतक्या काळांत नुसत्या हिंदुस्थानांतच म्हणजे पीठानजीक याहूनहि विकट अशा उलाढाली झाल्या. पण स्वामी शके १८४८ सालीं द्राविडांतर्गत भट्ट-प्रभू पद्यैक्य परिषदेस आमंत्रण देऊन जे झोंपले ते शके १८५१ आषाढ वद्य ६ जागे झाले !

भट्ट-प्रभु हे द्राविड ब्राह्मण आहेत, इतकेंच नसून ते कऱ्हाड्यांतील पद्ये ब्राह्मणांपैकीं आहेत, अशी त्यांस ओळखणाऱ्या यच्चयावत् गोमांतकीयांत चालत आलेली अबाधित परंपरा त्यांचे मागें आहे. असें असतां या गोष्टीकडे बळेंच कानाडोळा करून उल्लेखित आज्ञापत्र सोडणें म्हणजे ती ह्या ऐक्य प्रकरणाची व्यवस्था नसून संस्थानची अव्यवस्थता जाहीर केल्यासारखें आहे. करितां संस्थानच्या मुख्य अधिकाऱ्यांनीं केवळ लोकांच्या चिथावणीकडे लक्ष न देतां विचारपूर्वक या प्रकरणाकडे वेळींच लक्ष पुरवावें अशी त्यांस आमची प्रेमाची सूचना आहे. शेवटीं भट्ट-प्रभूनां आमची इतकीच सूचना आहे कीं, भट्ट-प्रभू व अनुकूलवादी यांनीं या फुसक्या मुंगीच्या विषाची तमा न धरितां जोमानें व प्रेमानें ऐक्यतेचा उद्योग सुरू ठेवावा. संसर्ग सर्वत्र झालेला व आहे. शरीर संबंध तर होतच आहेत. गोव्यांत भट्ट-प्रभूंच्या संसर्गाशिवाय द्राविड ब्राह्मणांचे घर तर नाहींच स्वामी किती काळपर्यंत कोणकोणाची कशी कशी दोष (?) निष्कृति करून हें प्रकरण मिटवितात तें स्वस्थपणें पहात रहा !

———

'संघार्थ जाहिर विनंति'

पणजी येथील मुष्टिफंडसंस्थेच्या श्रीसरस्वती विद्यालयामार्फत सदर विद्यालयाच्या इमारतींत गुरुवार तारीख १० माहे अक्टोबर रोजी संध्याकाळीं ५ वाजतां डॉ. बाळकृष्ण दत्ताराम शेणवीं साखरदांडे यांच्या अध्यक्षतेखालीं 'माजी विद्यार्थी संघ स्थापनेचा' समारंभ करण्याचें योजिलें आहे. तरी सदर संस्थेच्या माजी विद्यार्थी बंधुभागिनींना त्याप्रसंगीं हजर रहाण्याची विनंति आहे.

त्याच दिवशीं सदर संस्थेच्या माजी विद्यार्थीबंधुभगिनींच्या हस्तकौशल्याचें प्रदर्शन उघडण्याचें योजिलें आहे. व हें प्रदर्शन यशस्वी होणें सर्वस्वी माजी विद्यार्थीबंधुभगिनींकडून येणाऱ्या वस्तूंवर अवलंबून आहे. तरी त्या साठीं वस्तू पाठवावयाच्या असतील त्या मुख्याध्यापक, श्रीसरस्वती विद्यालय, पणजी या पत्त्यावर पाठविण्याची मेहरबानी करावी.

पणजी, ता. १।१०।२९

माजी विद्यार्थी बंधु भागिनी तर्फे

आपले नम्र

कु. कावेरीबाई रामचंद्र नायक
गोविंद मर्तो शे. के. आगशीकर
जगन्नाथ सदाशिव सुखठणकर
रावजी विनायक गावणेंकर
आनंदराव सदाशिव मडकईकर
वासुदेव अनंत प्रभू मोये

बालोन्नतिसमाज केपें, गोवा

येत्या आश्विन शु. १० मीं, ता. १२ पासुन १५ पर्यंत चार दिवस, समाजाचा वार्षिक सरस्वत्युत्सव साजरा होणार आहे. या तिन्हीं दिवशीं श्रींचें पूजन, भजन, आरत्या वगैरे होऊन शेवटच्या दिवशीं रात्रीं उत्सवाची समाप्ति होईल. तेव्हां सर्व लोकांनीं उत्सवास अगत्य येऊन संस्थेस आभारांत ठेवावें अशी नम्र विनंती आहे.

कुसमण ता. ७।१०।२९

आपला नम्र

पद्मनाभ पै. अवदी

से. वा. स.

श्रीमहालक्ष्मी प्रासादिक बालसमाज

तळावली-फोंडें

येत्या आश्विन शु० ८ मी [१०।१०।२९] पासून ११-शीपर्यंत चार दिवस संस्थेच्या विद्यमानें श्रीमहालक्ष्मीच्या सभामंडपांत श्रीसरस्वतीपूजनोत्सव साजरा होणार असून, उत्सवाच्या दुसऱ्या दिवशीं व्याख्यानें व शेवटच्या दिवशीं कीर्तन, आरत्या वगैरे होऊन उत्सव समाप्ति होईल. तरी सव लोकांनीं या उत्सवास हजर राहून आभारांत ठेवावें, अशी विनंति आहे.

तळावली, ता. ६-१०-१९२९

उत्सव मंडळाचा अध्यक्ष

दत्तात्रय बापूराव सांवत

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2.º oficio Carapurcar correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do respectivo anuncio citando os interessados menores Simão Fernandes, e Ana Maria Fernandes naturais de Cotombi e ora ausentes em parte incerta de Bombaim da India Britanica para no praso de 10 dias findo o praso de éditos pagarem no cartorio do escrivão que este subscreve a quantia de 186 rupias 15 tangas e 4 reis proveniente de custas e selos liquidados nos autos de inventario orfanologico, procedido por obito de Ana Piedade Roberta e seu marido Miguel João Fernandes que foram da dita de Cotombi, ou dentro do mesmo praso nomearem bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e mais selos e custas acrescidos sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Public prosseguindo-se a execução seus termos à revelia. E para ser publico se expediu este. Quepem, 16 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2.º oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2.º oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar da segunda publicação do respectivo anuncio citando a Manoramābay Quencró, mulher de Voicunta Zoivoita Sinay Quencró de Cuncolim, e ora ausente em Kanapur, do territorio britanico em parte incerta, para no praso de 10 dias, findo o de éditos pagar juntamente com o dito seu marido já citado ao requerente Pagode de Xri Xantadurgá de Baly, a quantia de 136;07:08½ proveniente de custas e selos liquidados nos autos civeis de embargos de terceiro deduzidos pelo dito Pagode á acção executiva intentada pelos ditos citanda e seu marido contra Sridora Porobo Chimulcar da mesma de Cuncolim, ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes a penhora para o pagamento do pedido e de custas o selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao dito exequente o Pagode seguindo se a execução seus termos á revelia O que para ser publico se expediu este. Quepem, 25 de Setembro de 1929.

O escrivão de direito do 2.º ficio.
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1.º oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em Miraje do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Publico promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1.º oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1.º oficio Viegas correm editos de trinta dias a contar da 2.a publicação do último anuncio nos termos do § 2.º do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, citando os interessados Nomumbai e seu marido Mablesvor Porobo, moradores em Vengurlá, territorio britanico em parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Ramadassa Quenim Robolo, de Cuncolim, presta por óbito de Indirá Quenina e Seguna Quenim Robolo, que foram da mesma e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser público se expediu este. Quepem, 7 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1.º oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei a exatidão
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1.º oficio Viegas correm éditos de trinta dias a contar da 2.a publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando os interessados Agostinho Coelho de Assolnā e ora ausente em parte incerta marido da interessada Josefina Luis e Domingos Rosario Fernandes, casado de Verodà e ora ausente na India Inglesa tambem em parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede neste juizo por obito de Remedios Fernandes e sua lher que foram de Verodá e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei sem prejuiso do seu regular andamento Para ser publico se expediu este. Quepem 4 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1.º oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2.º ofco. Carapurcar correm éditos de 3o dias a contar do dia da 2.a publicação deste citando a Pissó Bicu Velipo, de Querim de Rivona e ora ausente em Nanaim do territorio britanico, em parte incerta, para no praso de 1o dias, findo o praso de éditos pagar no sobredito cartorio, a quantia de 1o1 : o7 : o7, proveniente de custas e selos liquidados nos autos crimes do processo sumario, que lhe moveu o Ministerio Público nesta comarca, ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes á penhora, para o pagamento do pedido e de custas e selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Público proseguindo se seus termos á revelia. O que para ser público se expediu este. Quepem, 2 de Outubro de 1929

O escrivão do 2.º oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O Juiz de direito
A. Colaço

ADMINISTRAÇAO DO CONCELHO DE QUEPEM

AVISO

O advogado Mariano da Piedade Rebelo, administrador do Concelho de Quepem.

Faço saber, que, afim de obviar os inconvenientes que se dariam quando porventura os comerciantes das vilas tivessem de ir á Direcção da Estatistica afim de inserirem anuncios no Anuario para 1930, que se está elaborando, autorizou Sua Exa. o sr. Governador Geral por seu despacho de 19 do mez findo de setembro, que os administradores dos concelhos passem guias aos comerciantes da localidade para efectuarem o pagamento dos anuncios na respectiva recebedoria de Fazenda, remetendo á referida Direcção o anuncio acompanhado do recibo do pagamento do seu custo, que foi fixado em 10 rupias por pagina e 5 rupias por meia pagina.

Quepem, 2 de Outubro de 1929.

O Administrador do Concelho
M. Rebelo

ANO 14. N. 28
-FEIRA 17 DE OUTUBRO DE 1929

ASSINATURA
la ano tres rupias

E PROPRIETARIO
G. S. R. ...egdo Dessai
...CEUTICO

COM... IMPRESSAO
TIP. BHAR... ...MANE-QUEPEM

Biblioteca Nacional, Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक २८
गुरुवार ता. १७ अक्टोबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे-गोवा

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

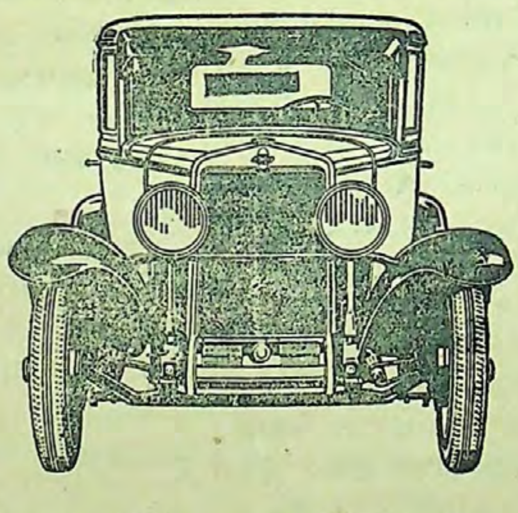

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANUNICOS

O Bharat ano 14 numero 27 de 10 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 º oficio Carapurcar, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem, no dia 15 do proximo mez de Outubro, ás 10 horas, pelo maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes predios;—Palmar e varzea "Bingariagalivoril" cultivado de coqueiros, e para arroz, sito em Cola de Cabo de Rama, avaliado por 2.500 rupias; P a l m a r denominado "Dumpacatem", sito no bairro Matrem de Cola, avaliado por 650 rupias; Varzea "Molavoril-giraet-pate" da cultura de arroz, sito em Matrem de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar "Salericantevoril tican" sito no bairro Saleri de Cola, da cultura de coqueiros, avaliado por 400 rupias; Palmar e varzea "Maulingue-Utcacodil" da cultura de coqueiros e arroz, sito no bairro "Fond galedandevoril" da aldea Cola, avaliado por 75 rupias; Varzea "Chactam" da cultura de arroz sito no bairro Vagona de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar e varzea "Conjiagoracodil" sito no bairro Popoidandó de Cola, avaliado por 20 rupias; Predio "Mazoddô Coddó" da cultura de coqueiros, sito no bairro Xelpant, da aldeia Cola, avaliado por 1500 rupias; Varzea denominada "Xelopa" da cultura de arroz, sito no bairro Xelpant, da aldeia Cola avaliado por 10 rupias; Palmar denominado "Borimola-voril" da cultura de coqueiros, sito em Saleri, avaliado por 600 rupias; Palmar denominado "Ganeâmvadeavoril" da cultura de coqueiros, sito no bairro Ganem da aldeia Cola, avaliado par 40 rupias; Predio rustico denominado "Chão-Salgado e vulgarmente Gosone baixo do palmar Rovongale" sito em Velim em que existe uma casa do proprietario, avaliado por 4500 rupias; e palmar denominado "Segundo lote Rovongale" sito em Velim avaliado por 4.000 rupias, discritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n.ºs 2655, 3253, 3254, 3255, 3256. 3257, 3259, 3263, 3265, 3267, 3268, 1721 e 5627, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Cornelio Manuel Vaz da Assolnã move a João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher de Velim para pagamento do capital de 5 000 rupias, seus juros, penas e custas da execução. O arrematante pagará a contribuição de registo pos inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Francisco Xavier da Silva Colaço, casado proprietario de Velim, Micael de Menezes, viuva proprietaria de Dramapur, Pascoal João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiro, proprietarios de Benaulim, João Damaceno de Sá, casado, proprietario residente em Benaulim, Antonio de Menezes, solteiro proprietario, morador em Dramapur. José Micael Colaço, casado proprietario, residente em Navelim e Sridora Poi Canó vulgo Xiru, casado, proprietario morador em Assolnã; sendo a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, se acha registada uma hipoteca no livra C. n º 3 a fls. 151 sob a inscrição n º 592 ragistada em 14 de Julho de 1888; mais uma penhora no Livro F. n º 1 a fls. 259 sob a inscrição n º 322 registada em 30 de Setembro de 1891; mais uma hipoteca no livro C. n º 4 a fls. 39 v. sob a inscrição n º 878 registada em 2 de Abril de 1891; e mais uma penhora no livro F. n º 3 a fls. 9 v. sob a inscrição n º 1256 registada em 1 de Junho de 1904; a favor da dita Micaela de Menezes uma hipoteca no livro C. n º 1 da copia nova a fls 130 v. sob a inscrição n º 1516 registada em 1 de Agosto de 1887, cedida pelo credor inscrito Antonio de Meneses, solteiro, proprietario de Dramapur; a favor dos ditos Pascoal João Ligorio Barreto e Francisco Xavier Lavinio Barreto, uma hipoteca no livro C. n º 2 da cópia nova a fis. 13 sob a inscrição n º 2130 registada em 23 de Abril de 1889, e mais uma hipoteca no dito C. n º 2 da cópia nova a fls. 29 v. sob a inscrição n º 2266 registada em 11 de Setembro de 1889; a favor do dito João Damaceno de Sá, uma hipoteca no livro C. n º 2 da cópia nova a fls. 55 sob a inscrição n º 2450 registada em 7 de Abril de 1890; e mais uma penhora no livro F. n º o da cópia nova a fl. 37 sob a inscrição n º 909 registada em 23 de Setembro de 1892; a favor do dito Antonio de Meneses uma hipoteca no livro C. n º 2 da cópia nova a fls. 68 sob a inscrição n º 2522 registada em 18 de Julho de 1890; e mais uma penhora no livro F. n º 1 da cópia nova a fls. 40 sob a inscrição n º 970 registada em 17 de Fevereiro de 1893; a favor do dito José Micael Colaço uma hipoteca no livro C n º 2 da copia nova a fls. 76 sob a inscrição n º 2612 registada em 30 de Outubro de 1890; e a favor do dito Sridora Poi Canó vulgo Xirú uma hipoteca no livro C n º 6 a fls 158 v. sob a inscrição n º 1853 registada em 2 de Abril de 1900 O que para ser público se expediu este. Quepêm, 21 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2 º oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O Juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 º oficio Carapurcar, correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do respectivo anuncio citando o queixoso particular Nicolau Piedade Dias de Curchodem e ora ausente em parte incerto de Bombaim da India Britanica, para no praso de dez dias findo o proso de éditos, pagar no sobredito cartorio a quantia de 70 rupias, 5 tangas e 7 reis proveniente de custas e selos liquidados nos autos crimes de corpo de delicto instaurados á sua queixa pelo agente do Ministerio Publico nesta comarca contra Luis Piedade Fernandes, de Curchodem ou dentro do Mesmo praso nomear bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e mais selos e custas acrescidos sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Público prosseguindo-se a execução seus termos á revelia. E para ser público se expediu este. Quepem, 18 de Setembro de 1929.

O escrivão de direito do 2 º ficio.

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 º oficio Carapurcar, correm èditos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o último anuncio, citando a José Fernandes, marido da interessada Ana Piedade Coutinho, residente no bairro Comba de Cuncolim e ora ausente em Bombaim, territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final do inventario orfanologico a que se procede por obito de David Coutinho, que foi de Cuncolim, em que é inventariante e cabeça de casal Francisca Teixeira, do mesmo lugar, sem prejuizo do seu regular andamento. O que para ser público se expediu este. Quepem, 18 de Setenbro de 1929.

O escrivão do 2 º oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

ANO XIV Nº 28 Quinta-feira, 17 de Outubro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga.

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Ediçãomarata-portuguesa 3-00-00

ARQUIVANDO...

"O BHARAT"

Nunca é tarde, para um co lega tão intemerato como desinteressado — e não podemos fazer maior elogio do *Bharat*— apresentarmos os sentimentos da nossa solidariedade jornalistica que decerto não implica apreciação da decisão do Tribunal que o condenou — mas simplesmente apoio moral.

O sr. Govinda Hegdó Dessai é na imprensa local, um dos raros obreiros que pelo jornalismo se tem sacrificado. A verdade impõe-se que se diga. E dizendo oque dizemos do *Bharat*—cumprimos um dever que a nossa consciencia de Jornalista nos impõe.

(D'*O Heraldo*, de 9/9/1929).

O BHARAT

Mais uma vez este nosso apreciado colega foi ultimamente condenado no juizo de direito de Quepem pela publicação do artigo da epigrafe: *Nacionalismo* cuja autoria assumiu o sr. dr. Egdó Dessai, ilustre director daquele periodico.

Não é pela primeira vez que é chamado á barra dos tribunais este nosso colega, mas nem por isso tem deixado de pugnar com denodo e independencia pelo seu ideal, sem se acobardar diante das dificuldades materiais que envolvem um processo crime.

Esta sua atitude na imprensa tem-lhe criado uma certa aureola que se tornou ainda mais notavel pela ultima condenação e da qual ele recorreu aos tribunais de recurso.

Sem entrarmos na apreciação da questão não podemos deixar de manifestar a nossa solidariedade ao prezado colega no transe por que tem passado porque, acima das considerações de vária ordem, colocamos a liberdade de pensamento escrito contanto que não ofenda a moral e a ordem social.

Lutar por um ideal, fazendo a sua propaganda a dentro da lei e das normas de cordura, não deve ficar incurso na lei penal, porque será cercear a liberdade tão duramente conquistada.

Todas as nossas simpatias pelo camarada d'*O Bharat*.

N. da R. — Esta local ficou sem ser publicada por falta de espaço.

(D'*A Epoca*, de 9/10/1929)

NO DOMINIO DAS MATAS

Apraz-nos registar que o Governo Geral, conformando-se com o alvitre do *Bharat*, da venda das matas de *Sidha* e *Vagped*, acaba de determinar que sejam elas praceadas novamente.

E' uma medida que bem patentêa o vivo empenho de Sua Excia. o sr. General Craveiro Lopes, em vêr incentivado o fomento agricola da India.

Outro tanto se não pode dizer. porém, infelizmente, da Direcção dos Serviços agricolas; pois, segundo se diz, pediu ela á Fazenda uma verba bem avultada—para cumprir a determinação do Governo—a titulo de despesas iniciais como da abertura de aceiros com córte prévio de vegetação á roda de cada um dos lotes destinados á venda, etc.

Mas ¿para que são tais aceiros, uma vez que existe a planta das matas com designação de lotes, marcados no terreno e representados nessa planta? E ¿porque se vai deitar ao rio o dinheiro que o córte previo há de absorver—córte que, naturalmente, ha-de desperdiçar, tambem, muito tempo—anos talvez?

Quem quere, dirá que o córte previo é uma autentica inutilidade. E' a razão por que se não procedeu a êle, quando do anuncio da 1.a venda. E ¿só agora êle se torna necessario? E' isto muito significativo!

Na India visinha que conhecemos de *visu*, o córte previo é coisa que se não faz. O arrematante é que é obrigado a cortar todas as arvores do seu lote, limitado por marcos e representado na planta.

O pedido da referida verba para aceiros e córte prévio se não justifica, portanto, como não têm a sua razão de ser as condições draconianas e exigencia de depositos prévios e fortes para licitação—o que só faz afugentar os pretendentes.

Se, porém, em tudo isso anda disfarçado o proposito de criar embaraços á benefica acção fomentadora do sr. General C. Lopes, crêmos que Sua Excia saberá levar ávante o seu plano, vencendo—custe o que custar—toda a sorte de dificuldades que lhe estorvarem a execução.

E', pelo menos, esta a nossa sincera convicção.

Tambem lamento!

O sr. Pe. Manuel Albuquerque, possuido de caridade catolica, que é diferente da evangelica, porque nesta não se concebe a distinção egoista entre cristãos e pagãos, vem na imprensa lamentando a triste sorte do Hospicio, por ficar sujeito á despesa diaria de 50 rupias, por efeito da sindicancia; despesa que bem poderá assumir proporções gigantescas, como sucedeu com as infelizes Comunidades das Ilhas e Bardez, forçadas indevidamente, a pagarem 34 mil rupias ou mais em cada concelho, mais por causa das sucessivas prorogações do praso, fixado no art. 12 º do Diploma Legislativo n º 199 de 24 de Dezembro de 1925, por se ter entendido que o sindicante é supremo árbitro para conhecer da necessidade de mais demoradas investigações, chegando-se afinal a verificar que durante 3 ou 4 anos se ocupou em banalidades, como já se experimentou, e é hoje assaz publico o notorio.

Por se considerarém obsoletas as leis e decretos, fôra promulgado esse diploma, n º 199; mas com infracção dos preceitos das Bases Organicas de 1920, a 5.a melhormente aclarada pela 22a. Secçãa 1.a alinea a), 29.a e não menos pela 28.a Secção 1.a e 2.a; disposições estas que nem minimamente autorisavam alterar ou modificar de qualquer forma, o Decreto, ainda vigente, de 27 de Dezembro de 1852 e outros, e quanto menos, elevar a 6 mezes o praso de 3 mezes que esse decreto marca. Para maior infelicidade, se declarou no citado art. 12 º que *só extraord*-

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आश्विन शु० १४ शी शक १८५१

इतस्ततः

गेल्या दिवसांमागें पिळार नामक तिस वाडींतील कोंव्हेंतांत (ख्रिस्ती धर्माच्या मठांत) नामदार गव्हरनरसाहेबांना आसपासच्या पाद्रींकडून एक टीपार्टी देण्यांत आली. समारंभास भव्य स्वरूप देण्याच्या इच्छेनें, पाद्रींनीं पुष्कळ लोकांना आमंत्रण दिलें होतें. ख्रिस्ती गावड्यांप्रमाणें समारंभाला नवहिंदु गावडेहि उपस्थित होते. समारंभ समाप्त होतांच नामदार गव्हर्नरसाहेबांनीं जमलेल्या गावड्यांस आपापली इच्छा व्यक्त करण्यास सूचविलें. तोंच ख्रिस्ती गावड्यांनीं डोक्यावरील 'रुमाल' काढून 'शिखानष्ट' डोकीं ह्मणजे ख्रिस्तीधर्म संरक्षणाबद्दल विनविलें. पण नवहिंदु गावड्यांनी आपापल्या शेंड्या दाखवून हिंदुधर्माचें संरक्षण करण्याबद्दल गव्हर्नरसाहेबांना प्रार्थना केली. त्यावेळीं सेनापती क्राव्हैरसाहेब ह्मणाले: 'प्रत्येकाच्या खुषीप्रमाणें प्रत्येकाला पाहिजे तो धर्म स्वीकारण्यास कोणताच प्रत्यवाय नाहीं. हा किंवा तो धर्म स्वीकारणें हा ज्याच्या त्याच्या खुषीचा प्रश्न आहे. सरकारला त्यांत हात घालण्याचा कोणताच अधिकार पोंचत नाहीं.'

× + ×

पिळार मठाच्या पाद्रीमंडळानें संदरील समारंभ केवळ नवहिंदूनां गव्हर्नर साहेबांची भेंति दाखवुन पुनरेव ख्रिस्ती धर्मात ओढण्याच्या हेतूनें घडवुन आणला होता, असा कित्येकांचा होरा वाहतो. पण समारंभांतून निष्पन्न झालेल्या प्रकारावरुन पाद्रीमंडळाचे मांडे मनांतल्या मनांतच राहून त्यांच्या उद्देशाचा 'संसार' जळून खाक झाला. हें वाचकांस समजलेंच असेल. धर्मप्रकरणांत व्यक्त केलेल्या उदार व दिलदार धोरणाबद्दल ज. क्राव्हैर लोपीस हे येथील जनतेस आदरार्ह होतील, यांत संशय नाहीं.

* × *

केरी, प्रियोळ, पनवेल, चिंवल व कालापूर येथील विद्यालयांतून साजरा करण्यांत आलेला श्रीसरस्वत्युत्सव अत्यंत थाटानें पार पडला. हिंदुधर्म व श्रीधर्मभास्कर विनायक महाराज मसूरकर यांच्याविषयीं नवहिंदूंत वसत असलेलें निर्व्याज व निर्मळ प्रेम पाहून अंतःकरण आनंदानें प्रफुल्लित होत असे. तसेंच नवहिंदु विद्यार्थ्यांनीं थोड्याच अवधींत भजनीं गाण्यांत व मराठी शिक्षणांत संपादन केलेलें प्राविण्य वाखाणण्यासारखेंच होय, असें कोणासहि वाटलें असतें. सरस्वती पूजनोत्सवानिमित्त मसूर–आश्रमीय विद्यालयांतील विद्यार्थ्यांची तद्वतच नवहिंदु समाजाची प्रगति अवलोकण्याची सुवर्ण संधि लाभल्याबद्दल, आह्मी आह्मांस भाग्यवान समजतों.

* + *

सिद्ध व वागपेड येथील सरकारी रान सार्वजनिक आरोग्याला तसेंच शेतकीलाहि अपायकारक होत असल्यानें, त्याचा जाहीर लिलांव पुकारला जावा, अशी भारतानें सरकारला शिफारस केली होती. तिचा उपयोग होऊन उपरिनिर्दिष्ट रानांची जाहीर विक्री करण्याचें सरकारनें ठरविलें आहे. सबंध रानचें रान लिलावांवर जाणें अशक्य असल्यानें, तें भागशः विकलें जावें व ह भाग पाडण्यार्थ खर्चासाठी बरीच मोठी सरकारी रक्कम मंजूर व्हावी, अशा अर्थाची सूचना जंगलखात्यानें केली असल्याचें कळतें. परंतु सदरील रानाचा भाग पाडलेला नकाशा तयार असल्यानें व प्रत्यक्ष रानांत भाग दर्शविणाऱ्या दगडी खुणाहि असल्यानें, जंगल खात्याची ती सूचना मान्य न होतां लिलांव होणें इष्ट आहे, हें कोणीहि कबूल करील.

\+ * +

परगाणा नागर आवेली येथील सरकारी जंगल बरेंच मोठें आहे. सि. सोआरीस द वैग या नावांचे मामलेदार आज कित्येक वर्षें त्याची व्यवस्था पहात असत; पण त्यांच्या विरुद्ध नव्या गव्हर्नरसाहेबांच्या कानीं अनेक कागाळ्या गेल्यामुळें, ज. क्राव्हैर लोपीस यांनीं त्यांस त्या हुद्यावरुन बडतर्फ करून त्यांच्या कारभाराची चौकशी फर्मावली आहे. या चौकशींतून काय निष्पन्न होईल तें होवो; पण एक गोष्ट खरी कीं, सरकारच्या या धोरणामुळें अनागोंदी व्यवस्थापकांच्या बेबंद व्यवस्थेला आळा पडेल. आणि हा फायदा कांहीं लहान सहान नाहीं.

* × *

जंगलखात्याचे उप–चालक सिं. आइरिस मिरांद यांच्या कारभाराविरुद्धहि सरकारच्या कानांवर अनेक कागाळ्या गेल्यावरून सि. मिरांद यांस आपल्या कृत्यांची चौकशी मागण्यास सरकार भाग पाडील, अशा वार्ता पणजीच्या वातावरणांत विहरत आहेत. विन्हायतानीं एखाद्या अधिकाऱ्याची चौकशी –सिंदीकांस–मागितल्यास, चौकशी मागितलेल्या इसमाची कशी हवेलंडी उडवली जाते, हें सरकारास ज्ञात झालें असल्यानेंच, सरकारनें सदरील मार्ग स्वीकारला असावा, असें मानण्यास भरपूर वाव आहे. कसेंहि असो, नव्या गव्हर्नरच्या सत्ताकालांत 'नवा मनु' प्रस्थापित होऊं लागल्याचीं चिन्हें स्पष्ट दिसत आहेत, यांत संशय नाहीं.

—येथील बालोन्नति समाजाचा श्रीसरस्वत्युत्सव गेल्या ता. १२।१०।२९ रोजीं सुरू होऊन ता. १५ रोजीं पूर्वी जाहीर झालेल्या कार्यक्रमाप्रमाणें यशस्वी रीतीनें पार पडला.

गोमंतक गीता-धर्म-मंडळ

मडगांव-गोवा

श्रीमद्भगवत्गीतेच्या १८ अध्यायां भितल्या खैंच्याय एका अध्यायाचें कोंकणींत भाषांतर करतल्यांक दोन बक्षीसां दिंवचे खातीर 'वसणूककार भौमानेस्त शणै वामन रघुनाथ वर्दे वालावलीकर हाणीं कांय खोतयांचेर मंडळाकडेन पंधरा रुपया घाडून दिल्यात. भाषांतर करपाची ज्या कोणांक इत्सा आसत तांचे खातीर शणैबाबानीं घाल्ल्यो खोतयो सकल दिल्यात, ते भाशेन भाशांतर करतल्यांनीं आपापलें भाषांतर १९२९ च्या नोवेंब्राचे २० तारखेमेरेन 'गोमंतक गीत –धर्म–मंडळ मडगांव गोंया ह्या नाम्यार धाडचें. ना जाल्यार २५ नोवेंब्र १९२९ मेरेन तें गोमंतक छापखानो, गिरगांव, मुंबै, नंबर ४ ह्या नाम्यार पावतें करून त्या संबंधाची खबर मडगांवां गीताधर्म मंडळाक कळौंची. शणैबाबांचे नद्रेन जें दोन भाषांतरां पयल्या–दुसऱ्या पांवड्यांचीं लागत, तीं करतल्यांक पाळयेन धा आणि पांच रुपया रोख बक्षीसां गीताजयंतीच्या दिसा वाटपांत येतलीं. भाषांतर करपी भायल्या गांवचे आसल्यार बक्षीसाचे रुपया मंडळ वालीन तांका पावतें करतलें.

भाषांतराच्यो खोतयो

१ भगवद्गीतेच्या १८ अध्यायां भितल्या खैंच्याय एका अध्यायाचें कोंकणी भाशांतर करचें.

२ भाशांतर शुद्ध आनीं निवळ कोंकणी आसून तांतून संस्कृत आनी हेर भासांतलीं उतरां तांकत तितकीं घालचीं न्हंयत

३ कागदाचे एके कुशीर चार बोट देग सोडून भाशांतर निवळ वांचूक येशें शायेन बरेंचें.

४ भाशांतराचे अखेरेक भाशांतर कारान आपणालें सगळें नांव, वय आनी पूर्ण नामो बरेंचो.

५ शणै वा र. वर्दे वालावलीकार हागेले नद्रेन जें भाषांतर पैल्या पांवड्याचें जायत ताका ५ रुपया बक्षीस मेळटले.

६ बक्षीसां रोख मडगांवच्या गीता–धर्म–मंडळाकडसून थाराइल्ल्या वांटपांत येतलीं.

—मोरज येथील विद्याप्रसारक समाजातर्फे श्रीसरस्वती मंदिरांत आश्विन शु० ६ ही बुधवार ता. ९ अक्टोबर १९२९ पासून श्रीसरस्वत्युत्सव सुरू होऊन, मोरजी भजनी मेळा, ह. भ. प. बाळकृष्णबुवा रामदासी यांचें कीर्तन, शाळेंतील मुलांचा संवाद, नित्यपूजा, आरत्या, भजन वगैरे कार्यक्रम होऊन रविवार ता. १३।१०।२९ रोजीं संपला.

वर्तमानसार

—प्रतिवर्षाप्रमाणें यंदा आश्विन शु० ७–८–९ मी [अक्टोबर ता. १०।११।१२] दिवशीं श्रीशांतादुर्गा मोफत विद्यालयांत श्रीसरस्वत्युत्सव सुरू होऊन तत्प्रीत्यर्थ गुरुवार ता १० व शुक्रवार ता. ११ अक्टोबर दिवशीं रात्रौ ह. भ. प. गणेशबुवा बांदिवडेकर यांचें हरिकीर्तन झालें; तसेंच नित्य भजन, पूजन, आरत्यादि होऊन शनिवार ता. १२ अक्टोबर दिवशीं संध्याकाळीं ५ वाजतां श्रीसरस्वती विसर्जनाची मिरवणूक काढण्यांत येऊन उत्सवाची समाप्ति झाली.

—नवीन–गोवें येथील मुष्टिफंड संस्थेनें चालविलेल्या 'श्रीसरस्वती' आणि श्रीमहालक्ष्मी' विद्यालयांत वार्षिक श्रीसरस्वती पूजनोत्सव आश्विन शु. ८मी गुरुवार पासून (ता. १०।१०।२९) आ. शु. १३ शी सोमवारपर्यंत रोज सकाळीं ८ ते १० व संध्याकाळीं ४ ते ६ पर्यंत भजन आरत्या इत्यादिद्वारें होऊन शेवटच्या दिवशीं श्रीच्या विसर्जित मृण्मय मूर्तीची मिरवणूक निघाली. तसेंच सदरील संस्थेचा २१ वा वाढदिवस समारंभ विद्वद्वर्य डॉक्टर गोविंद दत्तात्रेय वैद्य यांच्या अध्यक्षतेखालीं श्रीमहालक्ष्मीच्या सभामंटपांत रविवार ता. १३।१०।२९ रोजीं सध्याकाळीं ६ वाजतां मुलांची गाणी, संवाद, शारीरिक व्यायाम आणि अनेक वक्त्यांचीं समयोचित भाषणें होऊन हा उत्सव साजरा झाला.

—गेल्या ता. १२ रोजीं काकोडें येथील श्रीसरस्वती विद्यामुवनांत श्रीसरस्वती पूजन यथासांग पार पडलें.

—मुंबई येथें गोमांतक गीताधर्म मंडळाचें प्रचार कार्य उत्तम तऱ्हेनें चाललें आहे. व त्या कार्यास लोकांकडून मदतहि होत आहे. तारीख ५ रोजीं संध्याकाळीं गोमंतक मराठा समाजातर्फे विद्यार्थी वसतिगृहांत "स्त्रियो वैश्यास्तथाशूद्रास्तेपि यांति परांगतिम" या विषयावर प्रवचन झालें.

— विलायतेंत भरलेल्या सर्व जगांतील बाल चमूच्या जांबोरींत भाग घेण्यासाठीं तिकडे मुंबईतून गेलेली बालचमूंची तुकडी सुखरूप परत आली असून त्यांचें हिंदी बालचमूतर्फे थाटानें स्वागत करण्यांत आलें.

—भारताचें अपील पणजीच्या वरिष्ट न्यायालयांत रुजू झालें असून, त्याचा निकाल एका महिन्यानें लागेल.

—आमचे व्यवसायबंधु 'प्रकाश'कर्ते दोतोर व्यंकटेश राव सरदेसाइ ह्यांचे वडील रा. विनायक राव सरदेसाई हे आपल्या वयाच्या ६७ व्या वर्षी पणजी येथें दिवंगत झाल्याचें अनिष्ट वृत्त कळविण्यास आह्मांस फार खेद होत आहे. कै. सरदेसाई हे मनमिळाऊ व शांतवृत्तीचे होते. मृताच्या आत्म्यास शांति इच्छितों.

Está escrito mais no relato rio que *sem uma propaganda intensa junto do agricultor*, deixando-lhe vêr que o principal fundamento do cooperatismo é um por todos e todos por um (que bela prosa de fazer rebentar centos de sociedades cooperativas!) parece que será lenta a organisação do Credito Agricola.

Quem deve fazer esta propaganda é o proprio administrador-gerente que não nos consta tenha sido capaz de conseguir criar uma só cooperativa, pelo menos na sua aldeia natal. O que ele, naturalmente, quiz, é que o governo fizesse essa propaganda por outros agentes pagos ensinando aos agricultores: um por todos e todos por um!

E é a seguinte a conclusão do relatorio: é necessario estabelecer campanha oficial,

O C. R. é uma instituição oficial até hoje e por isso nada obstava ao administrador-gerente faze-la desde o inicio, para o que ele recebia 150 rupias ao mez, 7½ rupias ao dia, como ajuda além do transporte durante as inspecções. E estas e outras despesas devem ter sido arrecadadas das Comunidades e outras corporações, mediante obrigações, nos termos da base 38 — na insuficiencia de receita propria. A isso é que se chama salvaguardar bem — *os interesses proprios*!

Claro que não podiam ser de borla os trabalhos do pessoal gerente das Caixas Agricolas que foram quase nenhuns, porque o primeiro mutuo ou emprestimo, conforme o citado relatorio, realisou-se em 2 de Agosto de 1925, isto é, quase um ano e dois mezes depois da publicação do respectivo diploma legislativo e 9 mezes depois de regulamentado o mesmo.

Mas o relatorio oferece margem á larga critica. Para pano de amostra basta o que aí fica. E do que fica exposto se deduz claramente que a organisação das Caixas de *C. R.* sob *novos moldes* impõe-se fatalmente.

J. J. da Cunha

P. S.—Depois de remetido este artigo ao *Bharat* tivemos o ensejo de lêr o *Ultramar*, de 14 do corrente, onde *Agricolas* pretende a seu modo invalidar as considerações do nosso anterior artigo.

Como que houvessemos previsto, a prosa do sr. Bernardino C. da Costa, perdão, de *Agricolas*, o artigo retro saiu-lhe como resposta adequada aos pontos principais de controversia.

Quanto aos palavrões e dos estos que não desmentem a velha tradição do *Ultramar*, devolvemo-los, intactos, á sua *digna* procedencia.

J. J. da C.

ECOS E CRITICA

BRINCANDO COM O FOGO

Foi nos fins de Junho, cremos, o ex provedor da Santa Casa de Misericordia, o sr. Viana, seguiu para a Metropole tendo em sua consequencia sido nomeado para o mesmo cargo, e imediatamente, o sr. dr. Julio Seabra.

Em 21 de Setembro, isto é, quase dois meses depois do actual provedor tomar posse do seu lugar, entrou a circular a emissão da lotaria, que hoje está em giro e cuja abertura deve realisar-se em 21 do corrente.

Os bilhetes desta emissão, segundo denunciou *O Heraldo* e a propria Santa Casa em informação s e m i - o f i c i o s a, mandada para imprensa, confirma, trazem a chancela do ex provedor sr. Viana, quando este, segundo frisamos atraz, deixou o cargo em Junho ultimo.

Os bilhetes de que tratamos em face do regulamento da Santa Casa, não tem valor legal. Se sobre qualquer deles ou sobre toda a emissão surgir uma questão juridica, temos a certeza de que nenhum tribunal poderá aceita-los como bons em que pese aos autores da curiosa informação!

Isto, quanto ao aspecto legal. No que diz respeito ao seu aspecto moral, o descuido coloca numa situação lamentavel, para não dizer grotesca, a Administração da Santa Casa. ¿Pois dois meses não seria tempo bastante para a Santa Casa ter pronta a rúbrica do novo provedor?

¿Que dirão na visinha India desta tremenda *gaffe*? E quando? Precisamente no momento grave e sério em que nos tribunaes da cidade de Bombaim se está a liquidar um caso de "fraude gigantesca" dos bilhetes de lotaria da mesma Santa Casa.

A Administração da Santa Casa pode lá aparecer com mil e uma justificações, mais ou menos curiosas, mais ou menos divertidas. O que, porem, cumpre-nos observar com a sinceridade e desassombro que nos caraterisa, é:— *V. Excias estão a brincar com o fogo.*

ENFIM ...

Um semanario de Bardez vem a transbordar de anuncios convocando as Comunidades daquele concelho para deliberar sobre a conveniencia de se construir uma instalação condigna para o seu arquivo geral.

Sobre a necessidade de arquivo pertence aquelas instituições pronunciarem-se. O que nós temos de observar é sobre a sua oportunidade, pois não parece razoavel pedir sacrificios ás Comunidades de Bardez quando ainda continua desatada a sangria da sindicancia que as pobrezinhas pagam sem bufar porque o governo a decretou para apurar as culpas...¿De quem? Dos proprios funcionarios que o Governo nomeara!

Ha mais. Os anuncios dizem que ás sessões assistira o administrador. Porque? Para influir nas delibrações? E' para lamentar, se assim fôr. Porêm, influa ou não, é mais uma despeza com o transporte de S. Excia. que as instituições vão ser obrigadas a pagar, elas que não reclamaram a sua presença.

Enfim ...

BILIVACINA

Durante os mezes de Julho e Agosto últimos, o Governo da Presidencia de Bombaim fez destribuir gratuitamente pelas suas Delegacias de Saude 47.800 doses de Bilivacina, sendo destas 27.900 no Sind.

Outros Governos provinciais da India Inglesa bem as sim quase todos os Municipios, Hospitaes, Internatos...aí estão a fazer largo uso de Bilivacina como preventivo de con fiança contra a tifoide, colera e disenteria, sobretudo desde que a Liga das Nações (Secção de Higiene) reconheceu que a imunidade conferida por meia duzia de Bilivacina era igual a duas inoculações.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 28 de 17 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em Miraje do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Público promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm editos de 30 dias á contar da segunda publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço, de Velim e ora ausente em Miraj do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Publico promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei a exatidão
O juiz de direito
A. Colaço

nariamente pode exceder esse praso de 6 mezes, se bem que, mesmo assim, não era de entender, como se entendeu a contento do pessoal interessado, as palavras—póde exceder esse praso—significam que pode se duplicar, quadruplicar e ainda centuplicar o mesmo praso, muito á vontade da comissão sindicante.

A pior das ilegalidades, que deu rasão ao geral clamor e prejudicou os componentes das Comunidades, está em carregar contra estas, como talvez agora o será contra o Hospicio, as exorbitantes despesas, quando o Diploma n° 199, nem o Decreto n° 12.209, de 27 de Agosto de 1926, nem lei ou regulamento algum concedia ao Governo da India a faculdade de obrigar as associações a êsse pagamento, sendo a sua acção tutelar, pela actual Carta Organica, art. 23° n° 2° sujeita aos limites aí fixados, de modo a tornar certo que o Governo já não é senhor absoluto das associações tuteladas.

E depois, pelo citado Decreto, n° 12.209, art. 102, tal despeza é encargo da Colónia, como não podia deixar de ser, uma vez que se trata das investigações dos delictos ou das irregularidades cometidas no desempenho das funcções publicas, e porisso mesmo os processos disciplinares ou de sindicancia isentos de selos e custas, por não se tratar do assunto de interresse particular.

E' vêr como procede o Governo actual, seja quanto ás prorogações do praso, seja quanto aos abonos e outras medidas que na governação passada foram filhas da ilimitada confiança depositada pelo Governo, e daí o geral clamor contra tantas injustiças!

Deve-se notar que, se, nos precisos termos da lei, a despesa toda corresse á conta do Estado, nem por repetidas prorogações do praso nem por outras propostas aprovadas se experimentaria tão grande aumento de despesa.

De resto muita razão tem o *Diario da Noite*. Na edição de 26 de Setembro, respondendo ao sr. padre Albuquerque, mostra ser de inadiavel necessidade a sindicancia, como natural consequencia do escandalo produzido, a ponto de se apurar que na dieta dos doentes pobres estava encuberta uma indisculpavel despeza de garrafas de *Whisky Champagne*, licor e outros artigos de luxo de banquetes.

Comparamos tudo isso e o mais com *cobras* e *lagartos*, de que se ocuparam o *Heraldo* e o *Ultramar*, quando elevavam para os astros a obra da sindicancia, prolongada para tres anos. Não calculavam que logo a seguir seria batida a sua porta.

Do relatorio se vê que essa obra consiste nos imaginarios crimes de peculato, burla e furto, por exemplo, pelos seguintes factos despesa realisada nos precisos termos do n° 3° do art. 58° e art. 59° e seus §§ do Código das Comunidades —serviços executados e pagos á conta dos bouços, art. 132° n° 1° e 2° e 138°—creditos vencidos e pagos,—art. 104 e 106° e mais factos desses, julgados suficientes para lançar nodoas sobre gerencias honestas, e daí concluir que as Comunidades ganharam direito a recuperarem 112 mil rupias e conseguintemente bem empregado é o gasto feito de 34 mil rupias.

Convem saber da gente do *Ultramar* onde reinou menos honestidade. O seu zelo a levou para se opôr á execução do acordão do Conselho do Distrito que havia mandado incluir no orçamento não uma grande soma para subsidio de outras pequenas instituições de caridade. Não se hesitou, porêm, diante dos gastos feitos para os manjares e nas luxosas edificações etc. etc.

Dirá ainda o muito reverendo como isso se explica. Os estabelecimentos de beneficiencia vivendo á custa das lotarias não obstante os seus soberbos recursos, pouco ou nenhum serviço prestam á humanidade desvalida, numa pequena população de meio milhão, e doutro lado frequentes vezes são sindicados, enquanto as missões protestantes, vindo de longe, sem tais expedientes, se impõem, em Vengurlá e em toda a parte, como associações modelares, espalhando incomparaveis beneficios.

C. V. Gomes Pereira

Caixas de C. Rural

Depois da publicação no *Bharat*, de 26 do mez proximo findo, do nosso artigo sobre o presente assunto, foram editadas na folha oficial duas propostas, talvez, da autoria do administrador-gerente das Caixas de C. R. Essas propostas não satisfazem ao fim do desenvolvimento das Caixas nem da sua utilidade aos pequenos agricultores.

Já vimos o que as Caixas deram até Setembro de 1925. Daqui para diante, quizemos estudar os balancetes trimensais que deviam ser organisados nos termos do n° 2° da base 37 do respectivo diploma e depois de apreciados e aprovados em Conselho Geral da Administração, publicados no *Boletim Oficial*; mas a despeito do nosso estenuante esforço, não houve maneira de os desencantar. ¿Qual teria sido o motivo da sua não publicação?

Não tendo sido dados á publicidade os balancetes trimensais, deviam pelo menos ter sido publicados os relatorios anuais cujo número, desde 1925 a 29, seria de 4, o minimo, nos termos da mesma base.

Vimos, porêm, apenas um e este mesmo foi ordenado por despacho do Governo, de 30 de Abril de 1927 e se refere ao movimento das operações das Caixas até 31 de Dezembro de 1926.

E' um documento em que se confessa a incompetencia do pessoal gerente para trabalhos de semelhante genero.

As Caixas, porém, foram criadas, parece, para ser colocado á testa delas ou o então Director dos Serviços de Agrimensura ou o Director dos S. Agricolas, porque nos termos da base 37, o administrador-gerente e Inspector ordinario das Caixas é nomeado dentre os membros do Conselho Central da Administração que se compõe do Procurador da Republica, Director da Fazenda, daqueles dois Directores e de dois vogais da nomeação bienal. O ex-director de Agrimensura levou as lampas. Quanto ao secretario foi escolhido um funcionario de Fazenda, que, em vista das suas funcções, nem vagar teve para organisar os balancetes trimensais e relatorios anuais á excepção de um a que nos referimos. E para guarda-livros foi nomeado um agrimensor. Tudo isso quer dizer que desde o inicio se quiz burocratisar o que nunca deveria ser,—as Caixas de Credito Rural que o Congresso Provincial votara que fôssem sob a forma de sociedades cooperativas, mais ou menos iguais ás da India britanica onde o seu número em 1906 foi de 832, tendo ascendido em 1914 a 14566 com o capital de 4.64.27.842 rupias segundo o relatorio da Comissão da Cooperação presidida por Sir. D. Maclagan. Actualmente o capital conjunto das mesmas sociedades cujo número cresceu formidavelmente, sôbe a muitos crores de rupias.

Voltando, porêm, ao nosso relatorio referido, vê-se que nele se diz que foram criadas as Caixas Regionais e insinuadas as Cooperativas do Credito e, ou porque o diploma não foi compreendido, ou porque os dirigentes do C. R. não se encontraram treinados com conhecimentos de trabalhos cooperativos, elas não deram nada.

Mas, se o diploma não foi compreendido, cabia ao administrador-gerente fazer compreende-lo; e, se os dirigentes do C. R. não estavam treinados, era dever do mesmo gerente treina-los. ¿Teria, porêm, êle o treino necessario?—*Quid probandum est*!

A prova eloquente em contrario está, todavia, feita o Credito agricola está a estiolar, a morrer...

केरी, प्रियोळ, पनवेल, चिंबल व कालापूर येथील नवहिंदूंचा सरस्वत्युत्सव

नवहिंदूंत अपूर्व उत्साह ! श्रीधर्मभास्कर विनायकमहाराजांचा जयजयकार !!

मसूर–ब्रह्मचर्याश्रमानें नवहिंदूंत धर्मजागृति व शिक्षणप्रसार होण्याप्रीत्यर्थ स्थापलेल्या गोमांतकांतील विद्यालयांतून यंदा श्रीसरस्वत्युत्सव अत्यंत थाटानें साजरा करण्यांत आला. केरी येथील शाळेची जागा लतातोरणानीं सुंदर रीतीनें शृंगारण्यांत आली होती. नवहिंदूंत आणि त्याचबरोबर पूर्व हिंदूंताहि अपूर्व उत्साह दिसून येत होता. उत्सवास भगिनीवर्गहि उपस्थित होता. भजन, पूजन, आरत्या वगैरे कार्यक्रम आटोपल्यावर ता. ९ माहे अक्टोबर रोजीं संध्याकाळीं ३ वाजतां गोमांतकांतील सन्माननीय व कर्तबगार पुढारी श्री. **रामचंद्र पांडुरंग ऊर्फ दादासाहेब वैद्य** यांच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरली. आरंभीं शुद्धिकृत विद्यार्थ्यांनीं स्पष्ट व गोड आवाजांत भारतीय राष्ट्रगीत गायल्यावर विद्यालयातील विद्यार्थी मधुकर दत्तात्रय वैद्य व माधव केशव बुकले यांचा स्फूर्तिदायक व स्वाभिमान जागृत करणारा संवाद झाला. संवाद संपतांच भारतकार हेगडे देसाई यांचें धर्मप्रेम जागृत करणारें उद्बोधक प्रवचन होऊन शुद्धिवीर रा. रामचंद्र नारायण लवंदे यांचें 'विद्यार्थ्यांचीं कर्तव्यें' या विषयावर भाषण झालें. आपल्या भाषणांत विद्यार्थ्यांना शरीरबल संवर्धनाची गोमांतकांत किती आवश्यकता आहे याचें त्यांनीं सोपपत्तिक विवेचन केलें आपल्या, समारोपांत अध्यक्षांनीं गोमांतकांतील परिस्थितींत नवहिंदूंनां कोणत्या प्रकारें ऐक्यभावना वर्धीत केली पाहिजे हें साधार व सप्रमाण दाखवून सभा विसर्जन केली. शेवटीं रा. लवंदे यांनीं नवहिंदूंस शारदादेवीचीं सार्वजनिक कल्याणार्थ प्रार्थना शिकविल्यावर, श्रीधर्मभास्करांच्या जयजयकारांत समारंभ संपला.

केरीचा उत्सव यथासांग आटोपल्यावर उत्सवास उपस्थित असलेली सर्व पुढारी मंडळी प्रियोळ येथील ठरलेला कार्यक्रम उरकण्यासाठीं ५ वाजतां दाखल झाली. तेथील नवहिंदूंनीं आपल्या पुढाऱ्यांचें अत्यंत उल्हसित अंतःकरणानें थाटाचें स्वागत केलें. स्वागतसमारंभ आटोपतांच भारतकार हेगडे देसाई यांच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरवण्यांत आली. प्रथम ईशस्तुती व राष्ट्रगीताचें गायन होऊन नवहिंदु विद्यार्थ्यांचें शुद्ध व स्पष्ट भाषेंत असे बोधपर संवाद झाले. नंतर श्रीयुत रामचंद्र बाबुराव जडे व श्रीं. त्रिंबक साबाजी नाडकर्णी यांचीं गावड्यांत धर्मप्रेम जागृत करणारीं उत्कृष्ट भाषणें झालीं. ह्याच प्रसंगीं श्री. रामचंद्र नारायण लवंदे यांनीं नवहिंदूंना नमस्काराच्या पद्धतीची सप्रयोग माहिती देऊन ती पद्धति विद्यालयांत प्रसृत करण्याबद्दल शिक्षकास विनंती केली. आपल्या भाषणांत त्यानीं, महाराष्ट्रास भूषणभूत झालेल्या मसुरच्या ब्रह्मचर्याश्रमांतील ब्रह्मचाऱ्यांनीं सर्वत्र महाराष्ट्रांत नमस्काराची उपयुक्त पद्धति प्रचलीत करून प्रत्येक निरोगी माणसास १२०० सुद्धां नमस्कार दररोज कसे घालतां येतात, हें सिद्ध करून दाखविलें आहे, असें सांगितलें. "हा अत्यंत थाटाचा उत्सव पाहून नवहिंदूंच्या धर्मप्रेमाबद्दल मला फार आनंद वाटत आहे, पण उत्सवांतील हा उत्साह या उत्सवाच्या तीन दिवसांतच न संपवतां पुढेंहि तसाच कायम ठवणें हें नवहिंदूंचें पवित्र कर्तव्य होय. अमेरिकेसारख्या अत्यंत दूर असलेल्या परसंस्कृतीच्या देशांत जाऊनहि स्वामी विवेकानंदादि महंतानीं ज्याप्रमाणें आर्यधर्माचा झेंडा तेथें नाचविला त्याच प्रमाणें बहुतक खिश्चन संस्कृतीच्या आहारीं गेलेल्या गोमांतकांत येऊन श्री धर्मभास्कर विनायक महाराज मसुरकर यानींहि आर्यधर्माची कीर्ति येथें वाढविली आहे. कोणत्याहि महात्म्यांच्या कार्याची सांगोपांग महति वर्तमानकालीन अज्ञ जनतेंत होत नसते; निःपक्षपाती इतिहासकारच त्या कार्याची योग्य किंमत करण्यास लायक असतात. मी कित्येकदां मसुरच्या ब्रह्मचर्याश्रमांत जाऊन तेथील शिस्त, संघटितपणा व कार्य यांचें निरीक्षण केलेलें आहे. त्यावरून मला दिसून आलें कीं तेथील ब्रह्मचाऱ्यांत जें आरोग्य नांदत आहे व त्यांच्या अंगात कार्याविषयीं जो धडाडी दिसत आहे त्यांचे बहुतेक श्रेय ते करीत असलेल्या नमस्कारांच्या व्यायामासच देणें उचित होय. ह्मणून अशल्या उपयुक्त व्यायामाचा आश्रय करून नवहिंदूंनीं आपला देह निरोगी व बळकट करणं जरूर आहे. शेवटीं नवहिंदूंना माझी विनंति कीं आपल्या पूर्वजांच्या परम पवित्र आर्यधर्माच्या शीतल छायेंत न येतां अजूनहि जे त्यांचे बंधु किरीस्तांव स्थितींत आहेत त्यानां हरप्रयत्नानें स्वधर्मांत आणण्याचा त्यानीं जारीनें प्रयत्न करावा." वगैरे आशयाचा अध्यक्षांचा समारोप होऊन सभेचा कार्यक्रम आटोपला. नंतर रा. रामचंद्र नारायण लवंदे यांनीं नवहिंदूंना आद्य हिंदु मिशनरी प. वा. श्री. ग. भा. वैद्य यांचें 'हिंदु मिशनरी गीत भक्तिपूर्ण गोड व सुरेल आवाजांत शिकविल्यावर धर्मभास्कर विनायकमहाराजांच्या जयजयकारांत समारंभ समाप्त झाला.

पानवेल येथील श्रीपांडुरंग विद्यालयातर्फें सार्वजनिक जागीं ता. ११।१०।२९ रोजीं शारदोत्सव साजरा करण्यांत आला. या उत्सवांत नवहिंदूंप्रमाणें पूर्वहिंदूंनींहि सुस्वर व गोड आवाजांत 'भारत हमारा देश है' हें राष्ट्रगीत ह्मणून दाखवलें. येथील सभेचें अध्यक्षस्थान भारतकारानींच स्वीकारलें होतें. या प्रसंगीं श्री. सगुण भार्गव कामत वाघ व श्री. वासुदेव वामन कामत वाघ यांचीं समयोचित भाषणें झालीं. नंतर श्रीं. रामचंद्र नारायण लवंदे यांचें 'सत्यंवद' 'धर्मंचर' इ. धर्माज्ञांवर प्रवचन झालें. प्रवचनांत यांनीं नमस्कारांचें महत्व श्रोत्यांच्या अंतःकरणांत परिणामकारक रीतीनें बिंबविलें. शवटीं अध्यक्षांचें समारोपादाखल भाषण होऊन पनवेलचा श्रीविनायक महाराजांच्या जयजयकारांत समारंभ संपला.

पूर्वी ठरल्याप्रमाणें ता. ११ माहे अक्टोबर रोजीं चिंबल येथील सरस्वत्युत्सवानिमित्त सभा भरविण्यांत आली होती. अध्यक्षस्थानीं श्री. रामचंद्र नारायण लवंदे विराजमान झाले होते. प्रथम शाळेंतील विद्यार्थ्यांनीं सुस्वर आवाजांत धार्मिक कवितांचें गायन केलें. त्यानंतर रा. विनाकराव पंडीत यांचें सुश्राव्य भाषण झालें. ते आपल्या भाषणांत ह्मणाले: "आज ४०० वर्षांनंतर तुह्मीं आपल्या परम पवित्र गृहांत स्वखुषीनें व आनंदानें प्रवेश केला आहे. आपल्या धर्मबांधवांच्या संस्कृतीस तुह्मीं कांहीं काल पारखे झालां होतां; त्यामुळें तुह्मांत शिरलेलें पतितत्व श्री विनायक महाराज मसुरकर यांनीं आपल्या तपोबलानें व पुण्याईनें काढून टांकून तुह्मांस पवित्र केलें आहे. कोणी कांहींहि जरी ह्मटलें, तरी गोमांतकांत महाराजांनीं केलेल्या अपूर्व कार्याची नोंद इतिहासांत सुवर्णाक्षरांनीं झाल्याशिवाय रहाणार नाहीं. यानंतर भारतकार हेगडे देसाई यांचें प्रवचन व रा. नारायण बुर्ये यांचा मुलांस उपदेश झाल्यावर, अध्यक्षांनीं योग्य शब्दांत समारोप केला व सभेचें महाराजांच्या जयजयकारांत काम आटपलें.

कालापूर येथील विद्यालयांतील नवहिंदूंचा सरस्वत्युत्सव तर विशेषच थाटानें पार पडला. उत्सवाकरितां मुद्दाम मंडप उभारण्यांत येऊन त्यास ध्वजापताकांची जोड देण्यांत आली होती. सभेचा कार्यक्रम ता. १२ रोजीं पार पडला. प्रारंभीं विद्यार्थ्यांनीं ईशस्तुती व राष्ट्रगीत गायल्यावर रा. व्यंकटेश विष्णु वैद्य यांची अध्यक्षस्थानीं निवड करण्यांत आली नंतर श्रीं रामचंद्र नारायण लवंदे, भारतकार हेगडे देसाई, रा. कृष्ण राघव कुडचडकर, वे. शा. सं. सीताराम शास्त्री फडके, रा. पांडुरंग मोरजकर इ. गृहस्थांचीं भाषणें झाल्यांवर अध्यक्षांनीं समारोप केला व सभा विसर्जन झाली. याच दिवशीं रा. गोपाळ कोलगांवकर यानीं आसपासच्या नवहिंदूंस समाराधना देऊन पुढारी पाहुण्यांस फलाहार अर्पण केला. आणि ता. १० रोजीं केरी येथें सुरू झालेला हा सभांचा कार्यक्रम, प्रियोळ, पनवेल, चिंबल व कालापूर येथें तीन दिवस चालून, दसऱ्याच्या सुमुहुर्तानें पूर्व व नवहिंदूंच्या संपूर्ण सहकारितेनें अत्यंत यशस्वी रीतीनें पार पडला

—कुंकळ्ळी येथील ज्ञानप्रसारक समाजातर्फे चालविण्यांत येणाऱ्या श्रीशांतादुर्गा विद्यालयाची वार्षिक परीक्षा मडगांवचे आस्थेवाईक शिक्षक श्री नीलकंठ विठ्ठल दळवी व श्री. व्यंकटेश विष्णु वैद्य यांजकडून घेण्यांत आली. परीक्षेचा निकाल एकंदरींत अतिशय समाधानकारक लागला. याचें सर्व श्रेय विद्यालयाचे विद्वान व उत्साही मुख्याध्यापक श्री. नारायण श्रीधर प्रभु यासच आहे. परीक्षेच्या दुसऱ्या दिवशीं विद्यालयाच्या जागेंतच श्री. गोपीनाथ कृष्ण नाईक ह्यांच्या अध्यक्षतेखालीं बक्षिस समारंभ साजरा करण्यांत आला. त्याप्रसंगीं "शालेय पुस्तकांची सदोष रचना" ह्या विषयावर अध्यक्षाचें माहितीनें परिपूर्ण भरलेलें असें उद्बोधक भाषण झालें. सरकारची मदत मुळींच न घेतां पूर्णपणें स्वतंत्र असलेल्या व राष्ट्रीय धर्तीवर चाललेल्या गोमांतकांतील मराठी विद्यालयांत तरी पुण्याच्या चित्रशाळेनें किंवा श्री. वासुदेव गोविंद आपटे यानीं प्रसिद्ध केलेलीं क्रमिक मराठी पुस्तकें सुरू करण्याची अत्यंतावश्यकता त्यांनीं सप्रमाण सिद्ध करून दाखविली.

—मडगांव येथील श्रीसरस्वती सेवक मंडळाकडून सालाबादप्रमाणें तेरावा श्रीसरस्वत्युत्सव गेल्या आश्विन शु. १० मी रविवार (ता. १३।१०।२९) पासून तीन दिवस होऊन श्रीदामोदर वाचनमंदिराचा बारावा वाढदिवस समारंभहि साजरा झाला. तिन्हीं दिवशीं सुप्रसिद्ध वक्त्यांचीं व्याख्यानें, ह. भ. प. कर्वेबुवा बडोदेकर यांचीं सुश्राव्य कीर्तन होऊन उत्सवाची परिसमाप्ति झाली.

—नवीन–गोवें येथील श्रीसरस्वतिमंदिर संस्थेचा १६ वा वार्षिक समारंभ गेल्या विजयादशमी रोजीं संध्याकाळीं ६॥ वाजतां मंदिराच्या वाचनगृहांत रा. सगुण आत्माराम प्रभु मोये यांच्या अध्यक्षतेखालीं साजरा करण्यांत आला.

—सालाबादप्रमाणें फोंडें येथील आल्मैद कॉलेजमध्यें 'तरुण विद्यार्थी संघातर्फें शारदोत्सव गेल्या ता. १० ते १२ रोजीं ह. भ. प. रामभाऊ भजने यांचें कीर्तन, भजन इत्यादि कार्यक्रमानें पार पडला.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do respectivo anuncio citando os interessados menores Simão Fernandes, e Ana Maria Fernandes naturais de Cotombi e ora ausentes em parte incerta de Bombaim da India Britanica para no praso de 10 dias findo o praso de éditos pagarem no cartorio do escrivão que este subscreve a quantia de 186 rupias 15 tangas e 4 reis proveniente de custas e selos liquidados nos autos de inventario orfanologico, procedido por obito de Ana Piedade Roberta e seu marido Miguel João Fernandes que foram da dita de Cotombi, ou dentro do mesmo praso nomearem bens suficientes á penhora para o pagamento do pedido e mais selos e custas acrescidos sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Publico prosseguindo-se a execuçção seus termos à revelia. E para ser publico se expediu este.

Quepem, 16 de Setembro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar da segunda publicação do respectivo anuncio citando a Manoramãbay Quencró, mulher de Voicunta Zoivoita Sinay Quencró de Cuncolim, e ora ausente em Kanapur, do territorio britanico em parte incerta, para no praso de 10 dias, findo o de éditos pagar juntamente com o dito seu marido já citado ao requerente Pagode de Xri Xantadurgá de Baly, a quantia de 136;07:08½ proveniente de custas e selos liquidados nos autos civeis de embargos de terceiro deduzidos pelo dito Pagode á acção executiva intentada pelos ditos citanda e seu marido contra Sridora Porobo Chimulcar da mesma de Cuncolim, ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes a penhora para o pagamento do pedido e de custas o selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao dito exequente o Pagode seguindo-se a execução seus termos á revelia O que para ser publico se expediu este. Quepem, 25 de Setembro de 1929.

O escrivão de direito do 2 ° ficio.
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em Miraje do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Público promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm editos de trinta dias a contar da 2.a publicação do último anuncio nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, citando os interessados Nomumbai e seu marido Mablesvor Porobo, moradorea em Vengurlá, territorio britanico em parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Ramadassa Quenim Robolo, de Cuncolim, presta por óbito de Indirá Quenina e Seguna Quenim Robolo, que foram da mesma e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei, sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser público se expediu este. Quepem, 7 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei a exatidão
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de trinta dias a contar da 2.a publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando os interessados Agostinho Coelho de Assolnã e ora ausente em parte incerta marido da interessada Josefina Luis e Domingos Rosario Fernandes, casado de Verodà e ora ausente na India Inglesa tambem em parte incerta para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede neste juizo por obito de Remedios Fernandes e mulher que foram de Verodá e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei sem prejuiso do seu regular andamento Para ser publico se expediu este. Quepem 4 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas
Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° ofco. Carapurcar correm éditos de 3o dias a contar do dia da 2.a publicação deste citando a Pissó Bicú Velipo, de Querim de Rivona e ora ausente em Nanaim do territorio britanico, em parte incerta, para no praso de 1o dias, findo o praso de éditos pagar no sobredito cartorio, a quantia de 1o1 : o7 : o7, proveniente de custas e selos liquidados nos autos crimes do processo sumario, que lhe moveu o Ministerio Público nesta comarca, ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes á penhora, para o pagamente do pedido e de custas e selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente Ministerio Público proseguindo se seus termos á revelia. O que para ser público se expediu este. Quepem, 2 de Outubro de 1929

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O Juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm èditos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o último anuncio, citando a José Fernandes, marido da interessada Ana Piedade Coutinho, residente no bairro Comba de Cuncolim e ora ausente em Bombaim, territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final do inventario orfanologico a que se procede por obito de David Coutinho, que foi de Cuncolim, em que é inventariante e cabeça de casal Francisca Teixeira, do mesmo lugar, sem prejuizo do seu regular andamento. O que para ser público se expediu este. Quepem, 18 de Setenbro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

ANO 14. N. 29
QUINTA-F... E OUTUBRO DE 1929

...URA
Por ca... res rupias

DIRECT... PRIETARIO
G. P. ... Dessai
FAR... UTICO

COMPOSI... IPRESSAO
TIP. BHARAT ... E-QUEPEM

Biblioteca Nacional, S. R. Pangim

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वं. अंक २९
गुरुवार ता. २४ अक्टोबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
थालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=कारमासेवाति
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण कर्पे–

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

A MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

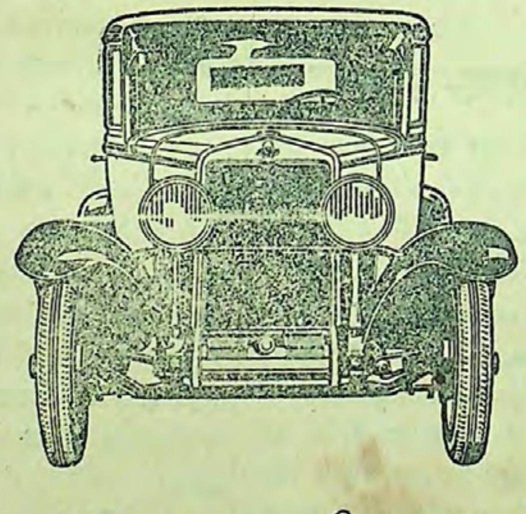

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruarro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 28 de 17 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão a praça para venda em hasta pública á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 22 de Outubro corrente, pelas dez horas, pela segunda vez e pela metade do preço da sua avaliação os seguintes predios: Predio denominado "Golsord" da cultura de arroz, descrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17570 a fl. 37 v. do livro B. 48. Predio denominado "Vanigona" da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17571 a fls. 38 do livro B. 48. Predio denominado "Xelpem" da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17572 a fls. 38 v. do livro B. 48. 1/3 do predio da varzea denominado "Xitiaxeta" da cultura de arroz, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17573 a fls. 39 do livro B 48; 1/3 do predio denominado "Gotomoroda" da cultura de coqueiros, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17574 a fls. 39 v. do dito B 48. 1/3 do prédio denominado "Toliacodil", da cultura da coqueiros e outras arvores discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17575 a fl. 40 do dito B, 48; 1/3 do predio denominado "Chanfecodil" da cultura de coqueiros e outras arvores discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17576 a fl. 40 v. do dito B. 48. 1/3 do predio denominado "Gotcacodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n. 17577 a fl. 41 do dito B. 48, todos sitos em Tudol de Gaundongrem e avaliados em 70, 100, 80, 70, 60, 100, 100, 90, rupias, respecti vamente e penhorados na execução por custas que o M. P. promove contra Gonobá Babe Folo, residente em Tudol de Gaundongrem, por apenso aos autos de inventario orfanologico em que é inventariante Vitobá Babú Folo Dessai, da mesma de Tudol e inventariada Quezù Gauncana que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei Para ser público se expediu este. Quepem, 4 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा
PROPRIETARIO
Mortoba G. Bandari
COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झबलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु
लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० „
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॅांगु बेंगु, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंडु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु, मोसामेदिस आणि लुबांगु.
पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.
इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.
माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकेचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

त्वरा करा — अपूर्व संधी — त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

शें॰ १ टक्यानें कर्ज घ्या॰ व कर्ज मुक्त व्हा॰

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी
म्हणजे धि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट— द. पां. ना. दलाल, मडगांव-गोवा.

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूंनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

ANO XIV   No 29   Quinta-feira, 24 de Outubro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Ediçãomarata-portuguesa 3-00-00

"Renascimento Agricola"

O actual Chefe da Provincia patenteou, mais duma vez, a sua melhor bôa vontade de felicitar este paiz, por meio de medidas que lhe determinem, a breve trecho, o levantamento economico.

E fiel ao seu patriotico intento, Sua Excia está envidando os seus melhores esforços para que se traduzam em factos palpaveis as promessas que nos fez.

E' bom sinal este dum governador pretender cumprir a sua palavra. Demostra isto que na formulação de promessas não teve em mira jogar um *truc* politico: *o de espantar o burguês.*

E', porêm, certo que, para um governador poder cumprir, á risca, a sua palavra, torna-se mister que os seus agentes o coadjuvem com dedicação e lealdade, identificando-se em tudo com o seu chefe.

Só então é que o mesmo governador poderá levar avante, sem dificuldades de maior, o seu plano. Pelo contrario, se êle tiver que arrastar-se com obstrucionismos *disfarçados* dos seus proprios subordinados, ser-lhe-há impossivel chegar ao fim que deseja. E, por melhor que seja o seu plano, nunca chegará a ultrapassar o dominio de promessas...

Muito importa, porisso, que o sr. General C. Lopes se certifique, antes de mais e primeiro que tudo, de que os seus agentes, os que tem o sacrossanto dever de colabora-lo na sua patriotica obra administrativa, se estão ou não identificados com o proposito de Sua Excia, para que, na segunda alternativa, procure, antes de tentar pôr em execução o seu plano de governação, *limar as arestas* e *alisar o campo de acção.* Sem isto, nada feito.

*

Para levar avante o plano de fomento agricola, o sr. Governador Geral nomeou, por Portaria de 27 de Setembro findo, uma Comissão, encarregada de separar os terrenos do dominio florestal dos de lavoura. Urge que não fiquem retardados, seja a que titulo fôr, os trabalhos dessa comissão. Da sua pronta conclusão depende, como é obvio, o inicio do *renascimento agricola* das Novas Conquistas.

Terminada a missão da Comissão, torna-se, depois, necessario regular a forma da destribuição dos terrenos incultos, e ainda, dos cultivados na posse do estado, mediante um processo sumario, sem um longo cortejo de formalidades inuteis cujo cumprimento se exige, ao presente, em virtude do Regime das Concessões dos terrenos do Estado.

Basta saber-se que, graças á observancia das mesmas formalidades,—á fé das informações prestadas ao Governo numa das sessões do Conselho, — mais de mil processos sobre as pretenções para aforamentos estão a saborear, desde 1918 a esta data, o lixo das estantes da Repartição de agrimensura!

E note-se que o nosso Caminho de Ferro com dezenas de tuneis e centenas de pontes e pontões não gastou para sua construção mais do que um periodo de cinco anos!!

Sim; constata-se que a Repartição de agrimensura não foi capaz de satisfazer a simples concessões de terrenos no longo decurso de dez e mais anos. E' que o director dos respectivos serviços não estava obrigado, pelo exercicio do seu cargo, a atender a assuntos de ... somenos importancia. Ele tinha as suas vistas, especialmente, sobre os bens rusticos de cultura e desejava liquida-los, como o fez no seu curto periodo de *reinadio.*

E a prova te-la-ha o leitor no Orçamento da India que nas suas receitas dos chamados *Bens proprios* sofreu uma baixa formidavel.

Voltemos, porêm, á *vaca fria.* E' preciso que se facilite—se simplifique o processo da concessão dos terrenos do Estado. E', mesmo, essencial. Talvez o Decreto de 15 de Outubro de 1888 se servisse como pedra fundamental para os nossos conselheiros do Palacio do Idalcão revelarem por ele os seus méritos.

Como, pelo decorrer do tempo, se têm modificado as circunstancias, entendemos que o processo de aforamentos, quando muito, deverá consistir na indagação da posse dos terceiros ao terreno requerido; não havendo contestação sobre o pedido, um delegado do administrador do respectivo concelho com assistencia dum agrimensor ao serviço permanente, no 31° dia imediato ao da entrada do requerimento do pretendente, ser-lhe-há entregue a este o terreno requerido, com sciencia e presença dos co-limiteiros; e lavrado o auto da demarcação e do levantamento da planta, no caso da concordancia dos co-limiteiros, presumir-se-há o direito do pretendente ao terreno por este requerido, devendo o mesmo auto constituir titulo da publicidade da acquisição do terreno requerido — auto que, mais tarde, será homologado pelo despacho do Governo da Colonia.

Crêmos que, com este novo sistema da concessão de terrenos, haverá mais *apego á* terra nas Novas Conquistas— *apego* que é condição *sine qua non,* para que entremos na era nova do *renascimento agricola.*

UMA MEDIDA QUE SE FAZ NECESSARIA

Na India Britanica, despachos recaidos nas petições, dirigidas ao governo por seus sub ditos, são-lhes notificados nas suas residencias, sem que, porisso, os interessados se sugeitem álguma despesa *suplementar.*

Na India Portuguesa, se o requerimento feito ao governo custa uma rupia, as diligencias que o cidadão fica obrigado a fazer para saber a decisão nele havida, exigem-lhe uma despesa que, muitas vezes, chega a ser décupla, ou mais, do custo do requerimento.

Como, na época que atravessamos, o *tempo è dinheiro,* seria muito para desejar que, no assunto de que se trata, os nossos governantes seguissem o exemplo das autoridades britanicas.

Seria uma medida cujo autor criaria jús á gratidão dos suplicantes do nosso paiz.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आश्विन व० ७ मी शक १८५१

परिस्थितीचा फेरा

सध्या आमच्या समाजाची स्थिति बरीच निकृष्ट झालेली असून ती सुधारण्याकारितां जारीनें प्रयत्न होणें अवश्य आहे. हिंदुसमाजाच्या प्रगतीच्या मार्गात, अपुरें शिक्षण, बालविवाह, कूपमंडुकवृत्ति अर्थात जगाविषयीं फार थोडें ज्ञान हे कांटे पसरलेले आहेत, हें थोड्याशा विचाराअतीं दिसून येईल.

शिक्षणाविषयीं आमच्या समाजाची दृष्टी फार आकुंचित आहे. शाळेंत मुलांस पाठविलें ह्मणजे आपलें कर्तव्य संपलें अशी पुष्कळ पालकांची समजूत असते. सध्याच्या काळांत जीवनार्थकलह दिवसें दिवस कसा तीक्ष्ण होत चालला आहे ह्याची प्रत्येकास जाणीव झाली पाहिजे. या धडपडींत फक्त ज्यास्त कर्तबगारच माणसें टिकाव धरूं शकतील व बाकीचीं मागें रहातील, यांत यत्किंचित संशय नाहीं. प्रत्येक मुलाच्या अंगांत असलेले नैसर्गिक गुण वाढीस लावण्याची पालकनीं खबरदारी घेतली पाहिजे. थोडें असलें तरी हरकत नाहीं, परंतु तें उत्तम असावें अशी आधुनिक कालाची स्थिति आहे. पण हिंदुसमाजातील महत्त्वाकांक्षा शुन्यापर्यंत पोंहचली आहे असें ह्मटलें असतां अतिशयोक्ति होणार नाही. 'जीव असेल तर भीक मागून खाईन' हें तर आमचें मुख्य तत्व व ह्यावरून आमची मानसिक रचना किती कमकुवत बनली आहे हें स्पष्ट निदर्शनास येतें.

एका बाजूनें आमचे खिश्चन प्रांतबंधू हजारों कोस दूर असलेल्या देशांत जाऊन हरतऱ्हेनें आपली उन्नति करून घेतात तर आह्मी घरांदारांस अगदीं चिकटून राहून कसेबसें आयुष्यांतील दिवस कंठीत आहोंत. आणि सर्वांत ज्यास्त खेदाची गोष्ट ह्मटली ह्मणजे दैववाद आमच्या समाजांत जिकडेतिकडे पसरलेला दृष्टीस पडतो. दैवाकरितां रडणारें लोक खरोखरच कुचकामाचे असतात, ह्याची प्रत्येकांनं निश्चिति बाळगावी.

ह्या नंतर विवाह संस्थेकडे वळूं. मनुष्याच्या जन्मांत उच्चांत उच्च असा हा संस्कार असून त्याविषयीं फारच अनास्था दृष्टीस पडते. लग्न कोणी करावें व केव्हां करावें ह्याविषयीं विचार केलेले लोक फारच थोडे सांपडतील, असा आमचा समज आहे. कारण ह्या संस्कारावर मनुष्याचें सर्व आयुष्य अवलंबून असतें. बालविवाह हें एक महत्त्वाकांक्षा मारक असें जालीम विष आहे. ज्या मनुष्यास आपला स्वतःचा संसार चालवण्याची शक्ति नाहीं त्याच्या आंगावर दुसऱ्या एका व त्याच्यावरून अनेक जीवांचें दडपण घालणें ह्मणजे शुद्ध मूर्खपणा नव्हे काय? जो मनुष्य विवाह करतो त्यावर पुढें होणाऱ्या संततीस योग्य तऱ्हेचे राष्ट्रीय घटक बनविणारी जबाबदारी साहजिकच पडते. व ती पूर्ण करण्याची ज्यास ताकद नाहीं त्यानें एक तर लग्न तरी करूं नये किंवा संततीनियमनाचीं तत्वें तरी आचरणांत आणावीं; ह्याच्याविना दुसरा मार्गच नाही. पुष्कळ ठिकाणीं तर लग्न करणें ह्मणजे दारिद्र्यास आमंत्रण करणें अशीच स्थिति दृष्टीस पडते. ह्या सर्व कारणांवरून हिंदुसमाजाची राहाणी साधी न रहातां घाणेरडी होत चालली आहे असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. स्त्रियांच्या अज्ञानावरून तर दैववादास दिवसें दिवस जास्तच जोम येईल अशी भीति वाटत आहे.

तात्पर्य, शिक्षणाचा जास्त फैलाव, परदेशगमन, प्रौढविवाह, स्त्रीशिक्षण हे प्रश्न उत्तम रीतीनें सोडवून त्यांचे योग्य आचरण करणें हेंच आमच्या समाजाचें प्रस्तुतच्या स्थितींत मुख्य कर्तव्य होय, हें कोणीहि मान्य करील.

गोरक्षण-सप्ताह

मागील वर्षापासुन गोवर्धन संस्थेनें ठिकठिकाणीं गोरक्षण सप्ताह करविण्याचा उपक्रम केला आहे. मागील वर्षी नवीनच कल्पना असल्यानें तो अपेक्षेप्रमाणें सर्व ठिकाणीं न होतां कांहीं शहरांतून झाला असला तरी जागृतीच्या दृष्टीनें तो अत्यंत फायदेशीर असल्याचें दिसून आलें. यंदा संस्थेनें तो खेड्यांपासून तों मोठ्या शहरांपर्यंत सर्वत्र व्हावा अशाबद्दल आतांपासूनच प्रयत्न चालविला आहे व ठिकठिकाणचे पुढारी व वर्तमानपत्रकर्ते यांस गोरक्षणांतून विनंति केली आहे. महाराष्ट्रांतील सर्व लोक त्याच्या हांकेस ओ देऊन व कार्तिक शु० १ दे पासून गोपाष्टमीपर्यंत तिकडे सप्ताहाची दंगल उडेल यांत शंकाच नाहीं.

परिस्थित्यनुरूप इकडेहि असे सप्ताह होण्याची अत्यंत आवश्यकता आहे हें कोणीहि कबूल करील. परंतु सप्ताहाची कल्पना इकडे प्रसृत झालेली नसल्यानें ७ दिवसांच्या सप्ताहाची अपेक्षा करणें कदाचित चुकीचें ठरलें, तरी ७ दिवसांऐवजीं ७ तास निदान ७ घटकांचा सप्ताह करणें कोणासहि अशक्य नाहीं. जेथें शक्य असेल तेथें ७ तासातच करावा. परंतु हें कार्य प्रत्येक गावांतील स्थानिक पुढारी वर्गानें व स्थानिक सार्वजनीक संस्था चालकांनीं मनावर घेतल्याशिवाय होणार नाहीं ह्मणून गांवोगांवच्या पुढाऱ्यांनीं व प्रयत्नकर्त्यांनीं उत्साहानें आपले संस्थेतर्फे हा गोरक्षण सप्ताह गोपाष्टमीच्या दिवशीं साजरा करण्याची खटपट करावी अशी विनंति आहे.

सात तासांचा सप्ताह करण्याचें ठरल्यास गाईवासरांची मिरवणूक काढावी. प्रत्येक घरवाल्यानें मिरवणुकींतील गाईची रस्त्यावर पूजा करावी व मिरवणूक इच्छित स्थळीं पोंहचतांच तेथें गोरक्षणविषयक व्याख्यान करावें व नंतर सद्यस्थितीनुरूप इकडे काय करतां येण्यासारखे आहे याबद्दल चर्चा करून समारंभ आटपावा. ज्या ठिकाणीं ७ घटकांचाच करावयाचा असेल तेथें मिरवणुकीऐवजीं ठरल्या जागीं गोपूजन करून पुढील कार्यक्रम करावा.

स्त्रियांनीं एक जागा निश्चित करून त्या ठिकाणी सार्वजनीक हळदीकुंकवाचा समारंभ करावा व त्यांत गोरक्षण विषय घेऊन त्याबद्दल चर्चा करावी व आपल्या अर्भकाना विदेशी पेयें न देता गोदुग्ध देण्याचा निश्चय करून तो अमलांत आणावा. ह्मणजे संवर्धनास मदत होईल.

गोरक्षणाचा अभ्यास केलेले व्याख्याते सर्वत्र ठिकाणीं असणें शक्य नाहीं ही गोष्ट गोवर्धन संस्थेच्या लक्षांत असून तिनें ही अडचण टाळण्याकरितां चार पत्रकें छापतलीं असून तीं आमचेकडून जरूरीप्रमाणें कळविल्यास पोष्टखर्चहि न घेतां मोफत पाठविली जातील तीं वाचून दाखविलीं ह्मणजे व्याख्यानाची उणीव भरून काढतील.

आपल्या समाजाचा ह्या सप्ताहामुळें फायदा होईल ही जाणीव ठेवून इकडील पुढारी व संस्थाचालक गोवर्धन संस्थेच्या विनंतीस मान देऊन आतांपासून खटपटीला लागतील अशी आशा आहे.

सप्ताह ज्या ज्या ठिकाणीं होईल तेथून साद्यंत हकिकत मजकडे कळवावी ह्मणजे ती गोरक्षणांत प्रसिद्ध करण्याची व्यवस्था करीन.

गो वि. बरवे, मार्मुगांव हार्बर

'प्रबोधन'

प्रबोधनकार ठाकरे यांचें तडफदार व उद्बोधक मासिक 'क्रांत्यांक' स्वरूपांत पुनरुज्जीवित झालें असून, नेहमींप्रमाणेंच त्याची सजावट हृदयस्पर्शी व चित्ताल्हादक झाली आहे. महाशय ठाकरे यांचीं विचारसरणी सर्वसंमत असेत, असें जरी ह्मणतां येत नसलें तरी त्यांच्या भाषासरणींत झळकत असलेलें तेजस्वी ओज अद्वितीय असत, याविषयीं दुमत असणें शक्य नाहीं. विजयादशमीच्या सुमुहुर्तावर "पुनश्च हरि ॐ" झालेल्या या दणकट मासिकाचें कष्टमय अस्तित्व यापुढें तरी सुखसंपन्न होवो, अशी आमची हार्दिक इच्छा आहे.

दगडी कोळसा

(ले.— सत्यवक्ता)

दगडी कोळसा ऊर्फ कुळसा ज्या ठिकाणीं निपजतो तें ठिकाण किंवा ती जागा निरुपयोगी असते. कसलीहि लागवड तेथ करतां येत नाहीं. अर्थात ज्या ठिकाणों त्यांचो उत्पत्ति झाली तें स्थान तो ओसाड करून सोडतो.

दगडी कुळसा महा प्रतापी [!] असतो. जे लोक किंवा मजूर त्याला आपल्या उपयोगासाठीं अगर व्यापाराच्या मिषानें खणून काढावयाला जातात, त्यावेळीं त्यांचे हातच नव्हे तर त्यांचें सगळें शरीरहि तो आपल्या सारखें काळें करतो. वाहतुकीच्या साधनानें, घणाचे घाव व कुदळीच्या आघातानें त्याचे तुकडे तुकडे करून, त्याला जंगलांतून मोठ्या शहरांतसुद्धां आणला तरी त्याच्या देहस्वभावांत फरक होत नसतो. दगडी कुळसा विकणाऱ्यांच व विकत घेणाऱ्यांचेहि हात कृष्णवर्णी झाल्याविना राहत नाहींत.

द कु. बाहेरून जितका काळा ठिक्कर असतो तितकाच आंतूनहि असतो. सृष्टि रचणाऱ्या ब्रह्मदेवाची ही कृति मजेदार आहे! द. कु. ला नीच स्थानी ठेवा अगर एखाद्या उच्च आसनावर विराजमान करा त्याच्या तामसी ह्मणजे काळ्या रंगांत थोडा सुद्धां बदल होत नाहीं! द कु. ला प्रेमानें कुरवाळावयास गेलेल्या व्यक्तोस आपल्या नाका तोंडास काळें फासून घेण्याचा घाणेरडा प्रसाद मिळाल्याविना राहत नाहीं! केवढा हा प्रताप!!

सत्वरस प्रधान अशा दुधाच्या भांड्यांत द. कु. चा एक जरी खडा चुकून पडला तरी सगळें दूध नासून जातें, व बाहेर टाकून दिल्याविना गत्यंतर नसतें. द. कु. च्या संसर्गानें शुद्धि होण्याचें कार्यहि पार नासून गलें. याचा अनुभव इतरानां येतांच द. कु. चा धिक्कार करण्यांत आला व येत आहे. कार्य चालू आहे ही गोष्ट निराळी.

मसुरकरांच्या आश्रमांत द कु. च्या प्रतापाचें प्रदर्शन होतांच त्यावर बहिष्कार घालण्यांत येऊन द. कु. च्या संसर्गाला तिलांजली देण्यांत आली.

आपल्यापेक्षां श्रेष्ठ असे जे हिरे, माणिक पाच, वगैरे दगडी रत्नें आहेत, त्यांवरसुद्धां हा द. कु. घसरून पडतो व त्यांच तेज फिकें पाडण्याचा प्रयत्न करतो! पण याबद्दल लहान तोंडीं मोठा घास घेण्याऱ्या या द. कु. ची कींव करावी लागते.

द. कु. आपल्या स्थानभाईचो स्वतःच्या

—विधिमंडळान मान्य केलल्या एका दंडकांत एका अहंमन्य व कावेबाज नामादारानें त्यांत मागाहून कांहीं मजकूर घुसडून दिल्याची वार्ता पणजोच्या इंदिय पोर्तुगेज पत्रानें प्रसिद्ध केली आहे.

Decididamente, trata se duma informação erronea, porque não pode admitir-se que exista, aqui ou em Portugal, quem desconheça que na India, a mais culta de todas as colonias portuguesas, super-abunda o número de bacháreis, advogados, medicos, farmaceuticos, agronomos—enfim, basto elemento idoneo — inteligente e competente—para todo e qual quer ramo de actividade burocratica.

Sim, a imprensa metropolitana labora no erro, quando a tribue uma tal proposta ao sr. General Craveiro Lopes que conhece a India melhor do que muitos dos seus naturais.

Na India nao falta elemento idoneo. O que, talvez, não exista, é quem dele saiba tirar o devido proveito. Isso, sim!

...DE ALTO LA COM ELES

Por banda do imperialismo britanico e dos que com êle fazem côro, tem-se dito do *sovietismo* russo o que Máfoma não teria dito de toucinho.

Mas sabem ¿ o que se apurou no inquerito a que, ha pouco, procedeu, na Russia sovietica, a Liga Laborista de Mestres ou seja Teachers Labor League da Inglaterra, sobre a instrução publica ?

Vão ve-lo e admira lo.

Na Russia Sovietica, em 1926, funcionaram 114786 escolas primarias, frequentadas por mais de dez milhões de estudantes e 5247 escolas de artes e oficios com oito centos mil aprendizes. No mesmo ano, o numero de estabelecimentos do ensino politico aos *homens jà feitos* ascendeu á respeitavel soma de 58 mil e o de bibliotecas destinadas aos agricultores e operarios subiu á enorme cifra de 52 mil. Acresce, ainda, a isto que, na pátria de Lenine, o ensino universitario e secundario é gratuito aos operarios.

Tomamos esses esclarecimentos ao relatorio da Comissão da referida Liga que o confeccionou *in loco* — relatorio que chega á conclusão de que em parte alguma do mundo se nota um tão esplendido progresso de instrução pública.

E, todavia, existem criaturas que, para levar a agua ao seu moinho, fantasiam historietas de sangue e inventam escandalos de alto lá com eles !

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 29 de 24 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar nos termos do § 1 ° do art. 859 do Código do Processo Civil vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem no dio 29 do corrente mez de Outubro ás 10 horas por qualquer preço os seguintes predios: Palmar denominado "Du npacatem", sito no bairro Matrem da Cola, avaliado por 650 rupias; Varzea "Molavoril-girset-paté' da cultura de arroz, sito em Matrem de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar denominado "Salericantevoril tican" sito no bairro *Saleri* de Cola da cultura de coqueiros avaliado por 400 rupias; Palmar e varzea "Maulingue Utcacodil" da cultura de coqueiros e arroz sito no bairro Fond galedandevoril da aldeia Cola, avaliado por 75 rupias; Varzea "Chactam" da cultura de arroz sito no bairro Vagona de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar e varzea "Conjiagoracodil" sito no bairro Popoidandó de Cola avaliado por 20 rupias; Predio "Mazoddò Coddó" da cultura de coqueiros, sito no bairro Xel pant, da aldeia Cola, avaliado por 1500 rupias; Varzea denominado "Xelopa" da cultura de arroz, sito no bairo Xelpant, da aldeia Cola avaliado por 10 rupias; Palmar denominado "Borimola voril" da cultura de coqueiros, sito em Saleri, avaliado por 600 rupias; Palmar denominado "Ganeävadeavoril" da cultura de coqueiros sito no bairro Ganem da aldeia Cola, avaliado por 40 rupias; Predio rustico denominado "Chão-Salgado e vulgarmente Gosone baixo do Palmar Rovangale" sito em Velim em que existe uma casa do proprietario avaliado por 4500 rupias; e palmar denominado "Segundo lote Rovangale" sito em Velim avaliado por 4.000 rupias, discritos respectivamente na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 3253, 3254, 3255, 3256 3257, 3259, 3263, 3265, 3267, 3268, 1721 e 5627, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Cornelio Manuel Vaz de Assolnã move a João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher de Velim para pagamento do capital de 5.000 rupias, seus juros, penas e custas da execução. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alêm do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Francisco Xavier de Silva Colaço, casado, proprietario de Velim, Micael de Menezes, viuva proprietaria de Dramapur, Pascoal João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiro, proprietarios de Benaulim, João Damaceno de Sá, casado, proprietario residente em Benaulim, Antonio de Menezes, solteiro proprietario morador em Dramapur, José Micael Colaço, casado proprietario, residente em Navelim e Sridora Poi Canó vulgo Xirú casado, proprietario, morador em Assolnã, sendo a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, se acha registada uma hipoteca no livro C. n ° 3 a fls. 151 sob a inscrição n ° 592 registada em 14 de Julho de 1888; mais uma penhora no Livro F. n ° 1 a fls. 259 sob a inscrição n ° 322 registada em 30 de Setembro de 1891; mais uma hipoteca no livro C. n ° 4 a fls. 39 v. sob a inscrição n ° 878 registada em 2 de Abril de 1891; e mais uma penhora no livro F. n ° 3 a fls9 v. sob a inscrição n ° 1256 registada em 1 de Junho de 1904; a favor da dita Micael de Menezes uma hipoteca no livro C. n ° 1 da cópia nova a fls 130 v. sob a inscrição n ° 1516 registada em 1 de Agosto de 1887, cedida pelo credor inscrito Antonio de Menezes, solteiro, proprietario de Dramapur; a favor dos ditos Pascoal João Ligorio Barreto e Francisco Xavier Lavinio Barreto, uma hipoteca no livro C. n ° 2 da copia nova a fl. 13 sob a inscrição n ° 2130 registada em 23 de Abril de 1889, e mais uma hipoteca no dito C. n ° 2 da copia nova a fls 29 v. a inscrição n ° 2266 registada em 11 de Setembro de 1889; a favor do dito João Damaceno de Sá, uma hipoteca no livro C. n ° 2 da copia nova a fls. 55 sob a inscrição n ° 2450 registada em 7 de Abril de 1890; e mais uma pinhora no livro F. n ° 1 da copia nova a fls 37 sob a inscrição n ° 909 registada em 23 de Setembro de 1892; a favor do dito Antonio de Menezes uma hipoteca no livro C. n ° 2 da cópia nova a fls 68 sob a inscrição n ° 2522, registada em 18 de Julho de 1890; e mais uma penhora no livro F. n ° 1 da cópia nova a fls. 40 sob a inscrição n ° 970 registada em 17 de Fevereiro de 1893; a favor do dito José Micael Colaço uma hipoteca no livro C n ° 2 da cópia nova a fls. 76 sob a inscrição n ° 2612 registada em 30 de Outubro de 1890; e a favor do dito Sridora Poi Canó vulgo Xirú uma hipoteca no livro C. n ° 6 a fls 158 v. sob a inscrição n ° 1853 registada em 2 de Abril de 1900. O que para ser publico se expediu este. Quepem 19 de Outubro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

ECOS E CRITICA

RECTIFICAÇÃO

Nos termos da lei de imprensa em vigor somos convidados por quem de direito a estampar no *Bharat* a seguinte rectificação, o que, gostosamente, fazemos:

N° 1022

A Exma. Redacção do jornal *O Bharat*, Pondá (sic)

Nos termos da lei de imprensa em vigor, roga-se á Redacção do jornal *O Bharat* se digne publicar a seguinte rectificação á sua local *Brincando com o fogo*, publicada na secção Ecos e Critica do n° desse jornal da quinta-feira, 17 do corrente:

"Os bilhetes da 11.a lotaria cuja extracção se deve realisar em 21 deste mes foram postos á venda em 21 de Setembro findo, com a chancela do antigo Provedor Sr. Coronel Viana, em virtude do art. 18° do Regulamento desta Santa Casa, visto que o actual Provedor tomou posse no dia 30 de Julho último."

Nova-Gôa, 18 de Outubro de 1929.

O Irmão Escrivão da Santa Casa da Misericordia de Gôa,

A. J. d'Oliveira Pegado

N. da R.—Como vêm os leitores, a Pia Mesa não nega o descuido de que a tornamos responsavel; mas defende se escudada no art. 18° do Regulamento da Santa Casa.

¿ Que diz o art. 18°? Lá vai o seu conteudo na integra porque é natural que muitos não o conheçam:

Art. 18° :—"Os bilhetes de cada plano da lotaria devem ficar prontos para a venda pelo menos dois mezes da respectiva extracção"

Mas parece que a Pia Mesa, na pressa com que elaborou a defesa ou a rectificação, não leu o art. 19° do mesmo Regulamento que é bem a parte complementar do citado art 18°.

Transcrevemos atraz o art. 18° para sciencia de muitos. Vamos, agora, dar a seguir o art. 19° para sciencia de muitos e, especialmente, da Pia Mesa

"Art. 19° : — Todos os bilhetes das lotarias depois de devidamente numerados e autenticados com as chancelas dos irmãos Provedor e tesoureiro serão............................"

Ora, consta da propria rectificação que os bilhetes da 11.a lotaria foram postos á venda em 21 de Setembro. Sendo assim, em obediencia ao artigo 19°, os mesmos bilhetes deviam trazer a chancela de quem era Provedor em 21 de Setembro, facto que não se dá. E notem que o art. 19° diz *dos* irmãos Provedor ..

Quem quer objectar-nos-ha talvez que em 20 de Julho, data da posse do actual Provedor, já se encontravam prontos os bilhetes da 11.a lotaria cuja extracção só devia realisar se 3 meses depois. Não podemos acreditar neste facto, pois uma tal hipotese iria arrastar a Pia Mesa para uma ano nalha pior, qual é de ter aprontado os bilhetes de uma lotaria antes mesmo de ser aprovado ou melhor ser elaborado e submetido á aprovação do Governo o respectivo plano!

Mas, aceitando de barato, que em 30 de Julho o actual Provedor encontrou os bilhetes de 11a lotaria, já impressos, numerados e autenticados, cumpria á Pia Mesa inutilisar a respectiva emissão, porquanto de 30 de Julho a 21 de Setembro, data em que segundo a rectificação acima, foi posta á venda a emissão, havia tempo mais que bastante para renovar os bilhetes tornando os conformes com a lei.

E' verdade que a reimpressão traria algum prejuiso material á Santa Casa, mas evitava-se sempre um precedente sem igual na longa historia daquela instituição, e que infelizmente abriu-se no momento em que as lotarias de Gôa atravessam uma crise afliotiva.

Depois, isto de inutilizar uma emissão de lotarias, crêmos que não representaria um facto único nos anais dessa instituição se não estamos em erro.

"THE GOAN HERALD"

E' um novo seminario que se publica em Bombaim, redigido em inglez, portuguez e concanim. E' seu editor o sr. Amadeu Prazeres da Costa.

Na esfera de sua acção ficam abrangidos assuntos de interesse social, politico, religioso e literario.

Apetecemos ao novo colega longa vida e muitas prosperidades.

DE CIMA PARA BAIXO

Segundo se lê em um jornal da Capital, alguem se deu ao *sport* de alterar *ad libitum* um diploma legislativo, já aprovado pelo Conselho do Governo !

¿ Quem será esse alguem que se julgou superior ás proprias autoridades constituidas ?

Convem apurar quem seja o figurão, para que a gente *inferior* possa venera-lo—de cima para baixo.

PELOS TUBERCULOSOS

A pedido da Assistencia Nacional aos Tuberculosos e com a autorização de Suas Exas. o Ministro das Colonias e o Governador Geral são postos á venda nas estações telegrafo postais deste Estado ao preço de 6 reis cada, selos da referida Assistencia de quatro côres e do valor de 200 reis. Este selo não substitue o selo postal usual e a sua afixação nas correspondencias não é obrigatoria mas sim facultativa.

PRO DOMO SUA

Digam o que disserem, ninguem pode contestar a excelencia de serviços prestados á agricultura do Paiz pelo sr. dr. Aires Miranda, sub director da Direcção Agricola.

O sr. Miranda permitindo instalação dum *viveiro* no seu predio de Sanguem provou, praticamente, que antepunha os interesses do Estado aos dele proprio.

Não só isto. O sr. dr. silvicultor, desenvolvendo maximo *escrupulo* no *meticuloso* estudo de pretensões relativas á concessão de licenças para corte de lenha e madeira, demonstra, igualmente, que a sua unica preocupação se cifra em zelar os interesses do Estado.

Coscuvilha-se, porém:— o tal *viveiro* saiu uma *prenda* bem custosa ao governo e o *escrupulo* na concessão de licenças para o referido corte tem cavado ruina de muitos pretendentes.

Paciencia ! Era *aquilo inevitavel*, para quem, como o sr. Miranda, trabalha só *pro domo sua*, isto é, para cumprir o seu dever.

ISSO, SIM !

Foi no tempo do sr. Jaime de Morais. Acabava de ser nomeado administrador deste concelho o sr. dr. Antonio P. de Antão, delegado de saude, *julgado incapaz de todo o serviço, por padecer molestia grave e incuravel.*

O *Bharat* insurgiu-se então contra essa nomeação, condenando-a *in limine*. ¿ Porque ? ¿Era o nomeado *inimigo* do jornal ou da sua *politica*? Não; porque o *Bharat* não nutre inimisade por ninguem nem professa outra politica que não a que se destina ao bem do paiz.

¿Porque contrariou então a colocação do sr. Antão? Porque pensou que não fazia sentido uma pessoa julgada *incapaz para delegado de saude ser julgada capaz para administrador dum concelho*—uma pessoa considerada impossibilitada para desempenhar um cargo publico ser tida como apta para exercer um outro cargo público, — incapacidade resultante duma, de mais a mais, molestia *grave* e *incuravel* !

Foi isto, ha sete ou oito anos. O *Bharat* teve, porem, só agora, na vigencia da *Ditadura*, a dita de vêr sancionado o seu velho pensamento.

Mas aparece publicado na imprensa metropolitana o seguinte:—"O Governador Geral da India propoz que não fôsse aplicada áquele Estado a proibição dos funcionarios reformados ou aposentados prestarem serviços nas repartições publicas, visto haver alí falta de pessoal idoneo para os substituir."

प्रतापामुळें अनुदारपणानें प्रतारणा करतो. दादा, नामा, भाई, स्वामी, साधु यानांसुद्धां आपला काळा कल्प हा द. कु. लावीत असतो. यामुळें स्वजनद्रोह होतो, आशीर्वादा ऐवजी त्यांची अवकृपाच यावर होत असते.

इंजिन पेटवून वाफ तयार करणें, स्वयं पाक सिद्धता करणें अगर पाणी गरम क रण्यापर्लीकडे या द. कु चा उपयोग नस ल्यामुळें याहून दुसरी कसलीच अपेक्षा करवत नाहीं. अर्थात तामसी वातावरणांत सात्विक वृत्तींचा लवलेश कसा असु शकेल?

शेवटीं इतकेंच ह्मणतां येईल कीं, ए खाद्या अरण्यपंडिताला ज्याप्रमाणें आत्म श्लाघेच्या दोषामुळें बोध होणें कठीण असतें त्याच प्रमाणें दगडी कोळशाच्या ऊर्फ काळ्या घोड्याला कितीहि टेंचलें, उपदेशामृताच्या घणानें त्याचा चक्काचूर जरी केला तरी त्याचा तादृश्य फायदा बिलकूल होणार नाहीं.

ह्याचें कारणः—Rabo de cão posto no vão, nunca fica são [अर्थात, "शतमपि कुटीलं न भवती सरलम यथा शुनः पुच्छः तद्वत खलजन हृदयं बोधि तमपि नैव यति माधुर्यम"]

मडगांव येथील श्रीदामोदर विद्याभुव-वनांतील सरस्वत्युत्सव

प्रतिवर्षानुसार विजया-दशमी [रविवार ता. १३।१०।२९] दिनीं येथील श्रीदामोदर विद्यासुवनांत या उत्सवास प्रारंभ झाला. उत्सवाचें एक प्रमुख अंग व्याख्यानमाला. तिचें प्रथम पुष्प रा. शिवा फटु पै आंगले-गोमंतक साहित्य सेवा मंडळाचे कार्यवाह-पणजी यांच्या अध्यक्षतेखालीं 'गोमंतक व येतें महाराष्ट्र साहित्य संमेलन' या विषया-वर गुंफलें गेलें.

संस्थेच कार्यवाह रा. यशवंत विष्णु पै रायतुरकर यांनीं संस्थेचें आजपर्यंत झालेलें कार्य व तिचें ध्येय ह्या विषयीं माहिती सां-गून, गावोगांवीं वाचनमंदिरें, शाळा इत्यादि लोकशिक्षणोपयोगी सस्थांमधून श्रीसरस्वत्यु त्सव होऊन व्याख्यानमाला गुंफली जाणें ह्या संस्थेच्या ध्येयाचा प्रसार गोमांतक आणि गोमांतकाबाहेरहि पुण्यामुंबईसारख्या प्रमूख शहरींहि कसा होत आहे हें सांगितलें.

नंतर येथील सुप्रसिद्ध पुढारी कै० शंभु आत्माराम पै पाणंदीकर व ता. १५ रोजीं गत झालेले महाराष्ट्रसाहित्यसम्राट यां संस्थेच्या तृतीय वार्षिक समारंभाचे अ ध्यक्ष आणि सुप्रसिद्ध महाराष्ट्रीय पुढारी कै० शिवराम महादेव परांजपे यांच्या तस बिरींचा अनावरण विधि व्हावयाचा आहे असें सांगून त्या तसबिरी काढून देणारे अनु क्रमें येथील सुप्रसिद्ध चित्रकार श्री. मंगेश वासुदेव कैंकरे यांच्या चित्रकला नैपुण्या-विषयीं व कु. नरसिंह दामोदर नाईक दलाल यांच्या चित्रकला नैपुण्याच्या पूर्वसिद्धते-विषयीं अंतःकरणपूर्वक प्रशंसोद्गार काढले.

शेवटीं, या संस्थेच्या नावांप्रमाण श्रीसर स्वतींचें दृश्य स्वरूप जें साहित्य त्याची अभिवृद्धि करण्यासाठीं अवतीर्ण झालेल्या महाराष्ट्र साहित्य परिषदेच्या गोमांतकांत भरणाऱ्या महाराष्ट्र साहित्य संमेलनास मनः पूर्वक सहाय्य करणें हें एक संस्थेच प्रमुख कर्तव्य आहे असें सांगून, श्री. शिवा फ पै आंगले यांना अध्यक्षस्थान मंडित करून संमेलनाविषयीं माहिती सांगण्यास विनंति केली या सूचनेस श्री. दत्तोपंत दलाल यानीं श्री. आंगले यांची वाङ्मयसेवा इत्यादि दृष्टींनीं योग्यता सांगून दुजोरा दिला.

अध्यक्षांनीं आपल्या भाषणांत कै. न्याय मूर्ति महादेव गोविंद रानडे यांनीं पुणें येथें सन १९८५ सालीं भरविलेल्या पहिल्या महाराष्ट साहित्यसंमेलनापासून बेळगांव येथ भरलेल्या १४ व्या महाराष्ट्र साहित्य संमेलनापर्यंत प्रत्येक अधिवेशनाचें वर्ष, स्थान व अध्यक्ष यांची माहिती व स्वरूपांची व्यापकता निवेदन केली. यावळीं चौदाव्या महाराष्ट्र साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कै शिवरामपंत परांजपे याच्या अत्यंत शोच नीय निधनांचा व त्यांच्या मृत्यूमुळें महाराष्ट वाङ्मयाच्या झालेल्या हानीचा उल्लेख करून दुःख प्रदर्शनार्थ एक मिनिटभर सभेचें काम बंद ठेऊन सर्वांस उभें राहण्याविषयीं अध्यक्षांनीं विनंति केली. ह्या प्रमाणें दुःखप्रदर्शन झाल्यावर गोमांतक व गोमां तकाबाहेरील महाराष्ट्र यांचा धर्म, भाषा इत्यादि दृष्टींनीं निगडीत झालेला संबंधहि सांगितला. व गोमांतकांत चालणारी घरगुती बोली ही स्वतंत्रभाषा कां नाहीं व ती स्वतंत्र भाषा करण्याचा प्रयत्न करणें कसें हास्यास्पद आहे हेंहि सांगितलें. शेवटीं, गोमंतकांत भरणाऱ्या या महाराष्ट्र साहित्य संमेलनाच्या येत्या अधिवेशनास सर्वांनीं सर्व प्रकारें सहाय्य करावें अशी विनंति करून त्यांनीं आपलें भाषण पुरें केलें.

पुढें रा. दामोदर व्यं. पै रायतुरकर ह्यांनीं संमेलनावर येणारे आक्षेप कसे फोल आहेत तें सांगितलें व संमेलनास सहाय्य करण्या विषयीं जनतेस विनंति केली.

नंतर त्या दिवशींचा एक प्रमुख कार्यभाग कै. शंभु आत्माराम पै पाणंदीकर यांच्या तसबिरीचा अनावरणविधि त्याविषयीं अध्यक्षांनीं सूचना दिल्यावर रा. वामन कामत असोळणेंकर यांचें पोर्तुगीजमध्यें व रा. नरसिंह दा. कीर्तने यांचें कोंकणींत असीं कै. शंभुबाबा यांच्या गुणवर्णनपर भाषणें झाल्यावर अध्यक्षांनींहि थोडक्यांत प्रशंसोद्गार काढून, तसबिरविरील पडदा दूर करण्यापूर्वी सर्वांस उठून उभें राहाण्याविषयीं विनंति केली व मंगल वाद्यें आणि टाळ्या इत्यादिकांच्या गजरांत तसबिरीचें अनावरण झालें.

खालील मानपत्र व सहाशें एक रुपयांची थैली रविवार ता. ६।१०।२९ रोजी धर्मभास्कर विनायक महाराज मसूरकर यांस कराडच्या हिंदुजनतेतर्फे अर्पण कर-ण्यांत आली.

श्री मत् परमपूज्य
धर्मभास्कर विनायक महाराज
ब्रह्मचर्याश्रम-मसूर

यांचे सेवेसीं—

प्रिय व पूज्यतम महाराज.

श्रीसमर्थांच्या आनंदवनभुवनांत आपण ब्रह्मचर्याश्रम ही संस्था ६।७ वर्षांपूर्वीं स्थापून हिंदुधर्माचें पुनरुज्जीवन करीत आहां आणि विद्यार्थ्यांनां तितीक्षा, तपस्या व विद्यादान यांचे योग सामाजिक व धार्मिक संचालनेचें शिक्षण देत आहांत याबद्दल आह्मां कराडकरांस आपलेपणानें सादर अभिमान वाटतो. सुमारें सातआठशें वर्षें हिंदु-समाज घटत आहे, याची तलमळ लागून गोमांतकांत व इतरत्र आपण आपल्या आश्र-मामार्फत धडाडीनें व नेटानें शुद्धिकार्य व हिंदुसंघटण केलें आणि तेंहि आनंदमूर्ति आदिकरून आपल्या शिष्यास व आश्रमास उघड उघड खुनाच्या धमक्या येत असतानां केलें, ही गोष्ट महाराष्ट्रास भूषणभूत आहे. आपला व आपल्या शिष्यांचा संचार व कार्यपद्धति श्रीसमर्थांची आठवण करून देतात. आपला आश्रम, आपलें दासबोध-मासिक, नमस्कारांच्या साधनानें समर्थांच्या ओजस्वी- वाङ्मयाचा विशेषेंकरून दास-बोधाचा आपण करीत असलेला अमूल्य प्रसार, आपली स्पष्टोक्तीपूर्ण प्रवचनें, आपलें धडाडीचें शुद्धिकार्य व हिंदुसंस्कृतीवरील आक्रमणास निधड्या छातीनें आपण करीत असलेला परिणामकारक प्रतिरोध, याबद्दल आह्मीं आपला आदर स्वाभिमानपूर्वक व्यक्त करीत आहोंत. आह्मीं हिंदुधर्माभिमानी आपल्या कार्यांत उत्कंटतेनें सहभागी होऊन सहाय्य करूंच करूं. आपल्या अल्पशक्तीप्रमाणें कराडांतील हिंदुजनतेतर्फे आज शक्य ती गोष्ट ह्मणून हें "तुळशीपत्र" अत्यंत आदरानें व कृतज्ञतापूर्वक अर्पण करीत आहोंत त्याचा स्वीकार व्हावा अशी विनंति आहे.

आपणास परमेश्वर दीर्घायुरारोग्य देवो आणि आपलें तेजस्वी कार्य अखंड चालवो अशी प्रार्थना आहे.

आपले अभिमानी

किसननाल प्रेमराज		पां. के. शिराळकर
गणपती ज्ञानोबा बटाणे		बालकिसन जव्हारमल
राजाराम मियाचंद		सदाशिव कृष्ण बहुलेकर
गोविंद सिद्धेश्वर दि॥ गरूड		भास्कर नारायण पटवर्धन
बळवंत महादेव जाधव		ककुंचंद गुलाबचंद
पन्नालाल गोपीलाल मारवाडी		गणेश अंताजी जोशी
अनंत बाळाजी इनामदार		बापूजी महादेव गोवेकर
शंकर राजाराम ढवळीकर		बाळकृष्ण वामन घोपाटे
ग. रा. पाठक	वगैरे	गणेश सदाशिव आळतेकर

—सांखळी येथें ता. १३ अक्टोबर रोजीं 'विद्याप्रसारक संघा'चें द्वितीय वार्षिक संमेलन नामदार नारायण अ. बां. दोडकर यांचे अध्यक्षतेखालीं मोठ्या थाटानें पार पडलें. त्याप्रसंगीं येथील रावराजे श्रीमंत जयदेवराव जैतोजी रावराणे, माजी नामदार रा. भास्कर राव देसाई, रा. भाऊसाहेब आठले, प्रो. पां. पिसुर्लेकर इत्यादि सन्मान्य गृहस्थ उपस्थित होते. सुरवातीला रा. आठले के जी नाईक, कोल्हटकर, बोडके, पांगम इत्यादिकांचीं स्फूर्तिजनक भाषणें झालीं. नंतर कोल्हटकरकृत 'चांकणचा किल्लेदार' हें प्रहसन मुलांनीं करून दाखविलें. मुलांनीं आसनें, चक्रदंड इत्यादि प्रशंसनीय व्यायामहि केला. तदनंतर आंबेड यांचे रा. शंकरराव मराठे यानीं लेझीम, लाठी, भाला इत्यादि मर्दानी व्यायाम करून दाखविले. कार्यक्रम पाहून रा. भास्करराव देसाई यांनीं संस्थेचें अभिष्ट चिंतून रा. कोल्हटकरांचे आभार मानिले. अखेर अध्यक्षांनीं कोल्हट-करांचे हार्दिक आभार मानीत गोड समारोप केला.

—गेल्या वर्षाप्रमाणें यंदांहि नवीन-गोवें मळा येथील 'शरीर संवर्धक संघ' या संस्थेतर्फे दिपवाळीनिमित्त, धांवणें, पोहणें, व सायकल चालविणें यांच्या शर्यती होणार असून बक्षिसें देण्यांत येतील. तरी ज्यांनां या शर्यतीच्या कार्यक्रमांत भाग घ्यावयाचा असेल त्यांनीं आपलें संपूर्ण नांव व वय ता. १५ अक्टोबर पर्यंत कळविण्यांची कृपा करावी. कार्यक्रमाचा दिवस पुढें कळवि-ण्यांत येईल, असें संघाचे सेक्रेटरी कळवि तात.

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vão ser vendidos em hasta publica judicial á porta do Tribunal desta comarca no dia 12 do seguinte mez de Novembro pelas 10 horas, pela 1 a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Mucunda Camotim de Assolnã promove contra João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço de Velim. Predio Gally xeta, consistente em varzea de sorodio sito em Morpirla;—Predio rustico denominado Saunrichem xerem ou Saunrixerem, da cultura de arroz e coqueiros sito em Bali; Predio da varzea denominado Dantreacm gally, da cultura de arroz, sito em Bali; Predio da varzea denominado Pancodil ou Pernacodil, da cultura de arroz, sito em Bali; Dominio útil do palmar denominado Deunpacatêm, sito em Matvem de Cola; Dominio útil da varzea Mollavoril giraetpate, da cultura de arroz sito na dita de Matiem; Dominio util do palmar Salericantevoril tican sito na dita de Saleri; Dominio util do palmar e varzea Maulingue Utcacodil, da cultura de coqueiros e arroz sito em Fougallecande voril, de Cola; Dominio útil de varzea Chactam, da cultura de arroz sito em Vagona de Cola; Dominio útil do palmar e varzea Conjeagoracodil, sito em Popoitandó de Cola; Dominio util do predio Mezado coddo, da cultura de coqueiros sito em Xelpantó de Cola; Dominio util da varzea denominado Xeiopa da semeadura de arroz sito em Xelpanto de Cola; Dominio util do palmar denominado Borimolavoril, da cultura de coqueiros sito em Saleri de Cola; Dominio útil do palmar denominado Ganeavaudeavoril sito em Ganem de Cola, da cultura de coqueiros; Dominio util do palmar e varzea Bingareagallevoril, da cultura de coqueiros e arroz sito em Cola; Metade da metade do palmar e varzea Bingachig ally, sito em Cola da cultura de arroz e coqueiros; Predio Cutumbialem ou Dulpollem, da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Cola; Predio rustico denominado Sapal, sito em margem do rio de Betul; Predio rustico denominado Chão Salgado vulgarmente Gosone baixo do palmar Rovangale, sito em Velim; Palmar denominado Segundo lote Rovangale sito em Velim; Marinha de Sal denominada Fondachó agor, sito em Ambelim; Palmar denominado Sassona ou vola toloi, consistente em terra de cultura de coqueiros sito em Ambelim; descritos na Conservatoria do Registo Predial desta comarca sob os n ° s 6086 a fls 43 v. do L B. 19, 320 a fls 478 do L. B. 2, 321, 322, a fls 480 e 482 do dito L. B 2, 3253, 3254, 3255, 3256. 3257, 3259, 3263, 3265, 3267, 3268 a fls 127 v. fls 128, fls 128 v. fls 129 fls 129 v. fls 130 v fls 132 v. fls 133 v. fls 134 v. fls 135 no Livro B. 11, 2655 a fls 52 do L B. 10, n ° 80 a fls 278 do L B 1, 11790, a fls 118 v. do L B 33. 5123 a fls 115 do L B 16, 1721 a fls 165 B. 1 novo, 5627 a fls 30 v. L B 4 novo, 8719 a fls 169 de L B 25 e 6943 a fls 265 v. do L. B. 2 antigo, e avaliados por 350, 950, 350. 500, 650, 20, 400, 75, 20, 20, 1 500, 10, 600, 40, 2500, 1 600 1500, 400, 4 500, 4 000, 3.500 e 10 000 rupias tudo respectivamente. O arrematante pagará as despezas da praça alêm de depositar seu preço no praso de 3 dias São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Por este são tambem citados para os identicos fins os representantes dos seguintes credores falecidos Antonio de Menezes, solteiro proprietario, morador em Dramapur, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. 1 da copia nova a fls 130 v. sob a inscrição n ° 1 516 registada em 1 de Agosto de 1887, constituida por Vitola Poi Canom, por outro nome Babuló Poi de Assolnã a segurança da quantia de 1500 rupias, achando-se cedida esta quantia a favor da credora falecida Micaela de Menezes, viuva, proprietaria de Dramapur, pelo dito credor inscrito Antonio. João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiro, de Benaulim, a cujo favor pesa uma hipoteca no L. C. n ° 2 da copia nova, a fls- 13, sob a inscrição n ° 2130 registada em 23 de Abril de 1889, constituida pelo dito Vitola; A favor dos mesmos Pascoal João e Francisco Xavier, mais uma hipoteca no dito C n ° 2 novo a fls. 29 v. sob a inscrição n ° 2266, registada em 11 de Setembro de 1889, constituida pelo dito Vitola;— João Damaceno de Sá, casado, proprietario, residente em Benaulim, a cujo favor pesa uma hipoteca no dito C. 2 novo a fls. 55 sob a inscrição n ° 2450 registada em 7 de Abril de 1890;— A favor do dito Antonio de Minezes mais uma hipoteca no dito C. n ° 2 novo afl 68 sob a inscrição n ° 2522 registada em 18 de Julho de 1890;— José Micael Colaço, casado, proprietario, residente em Navelim, a cujo favor pesa uma hipoteca no dito C 2 novo a fl. 76, sob a inscrição n ° 2612, registada em 30 de Outubro de 1890 constituida pelo dito Vitola;— A favor do mesmo João Damaceno pesa uma penhora no livro F n ° 1 da copia nova afls. 37 sob a inscrição n ° 909 registada em 23 de Setembro de 1892 para o pagamento da quantia da 1055 rupias, seus juros @ de 5:10:00 % ao ano e custas do processo, pena convencional de uma rupia diaria e selos dos autos;— A favor do dito Antonio Menezes mais uma penhora no dito F n ° 1 da copia nova a fl. 40 sob a inscrição n ° 970, registada em 17 de Fevereiro de 1893, para haver dos executados dito Vitola e seus fiadores Visnu n Poi Canom e sua mulher Binaroti Poim n, de Assolnã a quantia de 1500 rupias;— com seus juros e custas do processo;— Saidora Poi Canom vulgo Xirú casado, proprietario, residente em Assolna, a cujo favor pesa uma hipoteca no L C. n ° 6 a fls 158 v. sob a inscrição n ° 1853, registada em 2 de Abril de 1900, constituida pelo dito Vitola Poi a segurança da quantia de 2000 rupias;— Francisco Xavier de Silva Colaço, casado, proprietario, de Velim, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. n ° 4 a fl 39 v. sob a inscrição n ° 878 registada em 2 de Abril de 1891 constituida por Govinda Naraina Porobo Dessai e mulher Locximim Dessaima, á segurança da quantia de 1100 rupias;— mais uma penhora a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, no livro F n ° 3 a fl. 9 v. sob a inscrição n ° 1256 registada em 1 de Junho de 1904 para haver dos executados Govinda Bicaró Velipo, Zoguió Tuló Velipo, sua esposa Bissá, Janú Pursó Velipo e sua esposa Pitola, Rama Bivani Velipo e sua esposa Locuma, Duarqui, viuva de Custam Boiró Velipo, esta por si e como mãe administradora do seu filho menor impubere Boiró Velipo, Locximim Dessaina, viuva de Govinda Naraina Porobo, Gauri Naraina Porobo, Ramachondra Hari Sinai Boto e mulher Anandi Sinai Botina e Sundori Porbinin vulgo Pondoren, viuva, estes ultimos dois de Loliem e todos outros de Cola de Cabo de Rama, a quantia de 1100 rupias, alem de juros vencidos @ de $7\frac{1}{2}$ % ao ano, desde a data 31 de Agosto de 1887;— A favor do dito Francisco Xavier pesa mais uma hipoteca no dito C n ° 3 a fl 151 sob a inscrição n ° 592 registada em 14 de Junho de 1888, constituida pelos ditos Govinda Bicaró Velipo, mulher e outros da dita de Cola, a segurança da quantia de 1100 rupias;— Mais uma penhora a favor do mesmo Francisco Xavier, no dito F n ° 1 a fl 259 sob a inscrição n ° 322 registada em 30 de Setembro de 1891 para haver dos executados ditos Govinda Bicaró e mulher e outros a quantia de 1100 rupias, devida por escritura publica de 31 de Agosto de 1887;—Ganessa Vitobá Porobo Dessai, casado proprietario, morador em Cola a cujo favor pesa uma hipoteca no L. C n ° 2 a fl. 173 sob o n ° 358 constituida por Bagadó Sacoiió Velipo, a segurança da quantia de 1500 xerafins ou 750 rupias; – A favor do mesmo Ganessa Vitobá pesa uma penhora no Livro F. n ° 1 a fl— 115 sob a inscrição n ° 132 registada em 4 de Novembro de 1887, para haver dos executados ditos Custam Boiró e mulher, a quantia de 750 rupias, seus juros @ de 5% devidos por escritura publica de 26 de Fevereiro de 1871 das notas do tabelião Desiderio Rafael Menezes. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 18 de Outubro d 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

ANO XIV Nº 30 Quinta-feira, 31 de Outubro de 192

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem

COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga.

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuuesa 3-00-00

ECOS E CRITICA

FUNCIONARIOS REFORMADOS

Sob a epigrafe supra publicou o *Jornal do Comercio e das Colónias*, de 22 de Setembro, o seguinte:

"O sr. Governador Geral da India propôs para não ser aplicada á India a proibição dos funcionarios reformados ou aposentados prestarem serviço nas repartições públicas, visto haver ali falta de pessoal idoneo, para os substituir".

O *Heraldo*, entre os diarios da capital, transcreveu esta noticia, fazendo a acompanhar de comentos que a dignidade da India exigia. Era dever seu.

Os demais diarios de Nova-Gôa, que aliás mantem uma secção de *Noticias da Metropole que interessam à India*, nem se quere, por alusão, deram a reportagem da proposta a que a local do jornal metropolitano se refere. ¿Porque seria? Certamente não foi porque a noticia não interessava a India.

Só mais tarde, volvidos dias, apareceu um deles pretendendo explicar o sentido verdadeiro da proposta, afirmando que o autor da proposta não procurára, formulando-a, afrontar quem quere. E' a versão do explicador. Nós o que gostariamos é conhecer a intenção do autor. De resto, os termos da proposta são demais claros e precisos.

Dispensam comentadores!

EMFIM ...

Firmados pelo Governador de Damão, sr. Fernando da Cruz, o mesmo que deixou há pouco aquele elevado cargo, foram publicados alvarás de louvor. E' quase uma dúzia deles a enaltecer com qualificativos de tabela os serviços prestados ao Governo de Damão por este, aquele, aquele outro ...emfim por *Tout le monde et son pere*. Nem escapou o tradutor oficial!

Aqui em Gôa as portarias de louvor já haviam perdido o sentido de muito usadas e abusadas. E muitas vezes elas valem por um premio de consolação. As praças de Norte, graças a Deus, andavam livres do mal de louvores de tabela. Mas, pelo que vemos, a infecção invadiu ainda aquela area.

Emfim ...

E' URGENTE

As comunidades de Bardês convocadas para se pronunciarem sobre a proposta do edificio para instalação do seu arquivo geral responderam negativamente. E certas delas, nos considerandos que precederam a deliberação, marcaram por assim dizer a ferro em braza os responsaveis pelo abandono, a ruina, a decadencia em que estas instituições, outrora florescentes, hoje se arrastam.

Efectivamente, a lição foi magna. E o sr. General Craveiro Lopes, nas actas das sessões a que nos referímos encontrará farto material para elaborar o seu plano de fomento que fatalmente deve ter por pilares as nossas comunidades

As comunidades regeitaram a proposta aí onde elas se reuniram. Foi isto em maior parte. Aí onde não houve reunião por falta de numero legal dos componentes, as respectivas JuntasAdministrativas fizeram, como era natural, a plena vontade do Administrador das Comunidades. Não admira. As Juntas são a creação do Administrador. E toda a criatura deve homenagem, respeito e obediencia ao criador. E' da Biblia.

Mas, deixando em paz a Biblia, cremos que este facto levará ao éspirito do Governo a convição da urgencia em assentar em bases milhores a gerencia das Comunidades. Bastam as sindicancias. Todas elas provocadas pelos actos dos agentes pelo Governo directamente ou sob proposta do Administrador nomeados. Temos que mudar do rumo! E' indispensavel. E' urgente.

E' SEU DEVER...

Aplaudindo a escolha de quem hoje exerce o lugar de Administrador do Concelho das Ilhas, e que é um oficial reformado, faz alguem o seguinte comentario:

"Gemeram alguns prelos, é certo, a proposito da sugestão para não ser aplicada á India a determinação referente aos reformadcs e aposentados, sob o fundamento de que o paiz abarrota de idoneos.

Não diremos que deixem ai de ter razão em parte, até porque assim se explica que os executantes da filarmonica conselheiral, volta e meia, são sempre os mesmos..."

E' verdade, confrade ilustre. Mas se os *executantes da filarmonica volta e meia são sempre os mesmos*, ¿o que é dos candidatos que o colega tem vindo opondo aos *executantes* em quase todas as eleições para vogais do Conselho? Não serão eles "idoneos"? De certo que o são. Toca, pois, a organisar a lista completa deles e pôr nas mãos dos competentes. Que estes saibam que, além de reformados e aposentados, existem na India "idoneos" para *prestar serviços nas repartições públicas*. E' seu dever, confrade ilustre, tanto mais que quase todos eles estão em disponibilidade.

CA' E LA'

Em 25 do corrente, desembarcou em Bombaim de regresso da Inglaterra, para onde na frase de um indio ilustre, fôra como embaixador da India, o Vice-rei Lord Irvin.

O primeiro acto de s. excia. vai consistir numa declaração perante o seu Conselho Executivo sobre as intenções do Governo Britanico acerca do futuro politico da India, cumprindo ao Conselho opinar sobre a conveniencia ou não de Vice-Rei tornar publicos os desejos da Inglaterra na reunião conjunta das duas casas do Parlamento Indiano.

Tanto na Inglaterra como na India, dá-se por certo que vai ser proclamada a autonomia para a India, pertencendo aos representantes dos dois paises elaborar, de mutuo acordo, as bases da constituição! Aqui, entre nós, depois de quatrocentos anos notou-se a falta de idoneos para prestar serviços onde?...nas repartições públicas!!

SO' POR ISSO

O que noutro lugar vai publicado a proposito das Camamas e das Comissões Municipais não representa a defesa dumas nem a condenação doutras.

Para nós estas e aquelas valem a mesma coisa—pouco valem. Para nós o mal não está nos homens nem nas disignações A causa do descalabro dos nossos serviçais municipaes reside na excessiva interferencia do Estado. Enquanto não se remova ou pelo menos não se reduza a tutela do Estado ao minimo, o paiz nada pode esperar daquelas instituições.

Se tocamos no assunto, foi apenas para pôr em relevo a incoerencia de certos. Só porisso.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 29 de 24 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em Miraje do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Pùblico promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm editos de 30 dias á contar da segunda publicação do último anuncio no Boletim Oficial citando a Maria Analia Avelina Dias e Silva Colaço, mulher do executado João Climaco Manuel José da Silva Colaço, de Velim e ora ausente em Miraj do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os term s até final dos autos de execução por custas que o Ministerio Publlco promove contra o dito João Climaco. Para ser publico se expediu este. Quepem, 20 de Setembro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei a exatidão
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vão á praça para venda em hasta publica judicial á porta deste tribunal no dia 12 do seguinte mez de Novembro pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens, penhorados na carta procatoria vinda da comarca de Salsete, extraida dos autos civeis de execução hipotecaria que Luciano Xavier Dias, de Sarzorá, promove contra Rocumabai e Gonoxama Siurama Sinai Monercar, de Curpem, 1/4 do predio da varzea denominada "Patolem Bibel" da cultura de arroz sito em Curpem; Predio "Baga bocada vorna bagaeta" da cultura de coqueiros e outras arvores sito na dita; e predio rustico denominado "Baga bocada vorna bagaeta por outro nome Baga gorbata" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito na dita, discritos na Conservatoria desta comarca sob os n ° s 6684 a fls 145 do L. B. 20, 13478 a fls 169 v. e 13479 a fls 170 do L. B. 37 e avaliados por 100, 500 e 500 rupias, tudo respectivamente. O arrematante pagarà as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem como os quinhoeiros e coproprietarios para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. Para os identicos fins ficam tambem citados os representantes dos seguintes credor inscrito e com-proprietarios:—Balcrisna Sadassiva Camotim, casado, proprietario de Davorli de Nanaim territorio britanico e residente em Sirvoi, a cujo favor pesa uma hipoteca constante da inscrição n ° 3474, feita a fls 137 do L. C. n ° 10 para a segurança da quantia de 315 rupias. Mortú Visvonata Sinai Monercar e Ragobá Visvonata Sinai Monercar, de Curpem, estes dois com-proprietarios do predio n ° 6684 pois deste predio pertence 1/4 aos executados, dois quartos aos ditos Mortu e Ragobá e o restante 1/4 a Monjulem, viuva de Gonessa Sirvoicar, de Cusmane e a qual foi citada nos autos pessoalmente.

Para ser publico se expediu este. Quepem, 16 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 60 dias citando o interessado Julio Apolinario Maria Cordeiro Mascarenhas, residente em Africa Oriental em parte incerta e de 30 dias citando o interessado Antonio Domingos Maria Mascarenhas residente actualmente em Bombaim, em parte incerta, ambos a contar da segunda publicação do último anuncio, nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, para assistirem a todos os termos atè final dos autos de inventario orfanolofiico que Norberto Francisco Germano Mascarenhas de Velim, presta por obitos de Antonio João Mascarenhas e Maria Santana Noronha, que foram da dita e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos de lei sem prejuizo do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 12 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

ऑलिंपीया सिनेमा-मडगांव

"सिंहगड"

महाराष्ट्र फिल्म कंपनीचा हा नवा ऐतिहासिक चित्रपट
शनिवार—रविवार—सोमवार व मंगळवार ता. २६।२७।२८।२९
अक्टोबर रोजीं दाखविला जाईल.

प्रत्येक दिवशीं दोनदां.

संध्याकाळीं ६॥ वाजतां

रात्रौ ९॥ वाजतां

पट चित्ताकर्षक असून श्रमल्या-भागलेल्या जिवानां आनंद देणारा आहे,
ह्याची खात्री बाळगा ! चला, सिनेमाला चला !

व्य. ऑलिंपीया सिनेमा.

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा

PROPRIETARIO

Morioba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात.
शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झबरीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

श्री सरस्वतीदेवीची आरती

(नवीन चाल)

आरती खरी अविलंबें। होईल कशी जगदंबे। तोंवरी ॥ ध्रु० ॥ अज्ञान अंधकारानें। उठविलें न मनिंचें ठाणें। जोंवरी ॥ निजधर्म प्रेम भरानें। भरलें न चित्त निकरानें। जोंवरी ॥ निजदेशा परभारानें। चेपिलें असे प्रकरानें। जोंवरी ॥ [चाल] ह्या अशा। गोष्टि शल्यशा! साहती कशा ?। खुपति ज्या हृदया। काढिशी न गे! तूं सदया। जोंवरी ॥ आरति खरी अविलंबें। होईल कशी जगदंबे। तोंवरी ॥ १ ॥ ग्रासिते अशी देशाला। अमुच्या ही कुदशा ज्याला। जोंवरी ॥ विधियुक्त द्रव्यकध्याला। मुक्तता नसे आह्याला। जोंवरी ॥ सद्विद्या अभ्यासाला। व्यापरी सदुद्योगाला। जोंवरी ॥ [चाल] कोणती। गोष्ट उन्नती। घडविणार ती। कराया जातां। बेडीच पडतसे हातां।। जोंवरी ॥ आरती खरी अविलंब। होईल कशी जगदंबे। तोंवरी ॥ २ ॥ निजदेशकलाकौशल्य। भोगितें पूर्ण वैकल्य। जोंवरी ॥ व्यापार उदिम निर्माल्य। वंध्यास्त्रीप्रमातुल्य। जोंवरी ॥ राजनीतिचें मौजल्य। सत्तेविण वारि वैफल्य। जोंवरी ॥ [चाल] ही स्थिती। प्रतिजनाप्रती। उमजुनी अति। प्रबल यत्नानें। नुरविशी सर्व देशानें। जोंवरी ॥ आरती खरी अविलंब। होईल कशी जगदंबे। तोंवरी ॥ ३ ॥ तूं सकल हृदयीं वसणारी। बुद्धि हें रूप धरणारी। जोंवरी ॥ झटसी न भारतोद्धारीं। निजसी निजशय्यागारीं। जोंवरी ॥ ही भारत कुदशा सारी। चालणार अप्रतिकारी। जोंवरी ॥ [चाल] आरती। उजळणार ती। कवण भारती ?। सजीव न गाजी। अमुच्या मृतमनुज समाजीं। जोंवरी ॥ आरती खरी अविलंब। होईल कशी जगदंब। तोंवरी ॥४॥ अंबे तूं नव्हती जागी। सकलांच अंतरभागीं। जोंवरी ॥ ध्येयरूप एकां जागीं। प्रकटशी न निजसर्वांगीं। जोंवरी ॥ उठविसी न भारतालागीं। नव चैतन्यें अनुरागीं। जोंवरी ॥ [चाल] तोंवरी। ही कशी तरी। आरती, बरी। मातुनी घ्यावी। भारता चेतना द्यावी। तोंवरी ॥ आरती खरी अविलंबें। होईल कशी जगदंबे। तोंवरी ॥ ५ ॥

ता. १०।१०।२९ रा. पां. वैद्य.

न्हय; आणि मागीर बरेंल्ह नां ह्मणचें ! बरौच न्हय किल्याक तर ताजो उपयोग ना. ती भास मल्या. तिचें मडें जालां !

अरी ! तिनें या फुडें केल्लें कांय न्हय जालें ? ! पायण्या आसतानां दुदान भल्लेलो मोमो भौन भौन तुमच्या तोंडांत घाल्लो तो फुक्याचो गलो ? जिवापरस केल्लें * * पाष्ट जालें ? ! शाबास !

आज घटकेक शान वाडवचेले कामाक ते भाषेचो चडसो तुमकां उपयोग जावचलो ना, हें ह्मजान फट ह्मण्णज परंत, फुडल्यांकय तो जांवचो ना. असें मात हांव समजना

आज गिरेस्तायेच्या तेमेयर ना जाल्यार मुळसांत पोण, पाविल्ल्या मराठीत तुमी शेंडेयसयत बुडल्यात; संस्कृतांत लोळळयात; येका बोलसांत इंग्रजी खळखळायत, येकांत पुर्तुगेज फसफसायत भोंवतात; तेन्ना तातुतलें इल्लें इल्लेंच भांडवल आपेले भाषेंत घालित गेल्यार ती दुबळी कशी उरत ? गांवभर भौन जें जट्टात तांतुललें इल्लेपुण घरांत बाळनज जाल्यार तुमीं जोडकार कसले ?

ती ह्मातारी ! तिका जेवण नाका. कित्याक तिका जिरवण ना. तिका नेसण नाका. कित्याक, तिका किरवंट खौवक टांक ना. ती मोरं. कित्याक, ती उपकारा पडचेली ना. असें ह्मणप आनि तशें करप ह्मणेपणाचें न्हय. आणि मानसपणाचें तर न्हयच न्हय. मराठी आमचीच ती आमकां जायच जाय तिका आमीं माथ्यार घेतल्या. घेतान. आनि घेतलय.

बायलेक माथ्यार घेवची ह्मण आवयक कोन्शाकच बुडैंक जाय अशें न्हय. पलंग मेळ्ळो ह्मोण्ण पायणें विसरूंक जायना.

पोण तें आसूं. बेठो तूस काडून हाता फोड नाका. त्या परस येणै गोयबाबालें पुस्तकच फाविल्लया वेळांत सांसपिल्लें बरें.

[चलता]

हिंदुसभा, माटुंगा

हिंदुसभेच्या कार्याची व उद्देशाची बरोबर माहिती थोडक्यामध्यें करून देणारें पुस्तक मराठी भाषेमध्यें नाहीं. त्यामुळें व त्याच ठिकाणीं हिंदुसेभच्या कार्याबद्दल गाढ अज्ञान व साशंकता आहे. ही उणीव भरून काढावी ह्मणून माटुंगा हिंदुसभेनें हिंदुसभा वाङ्मय माला सुरू केली असून, त्याचें पाहिलें पुष्प श्रीयुत रामानंद चातर्जी यांचें सुरत हिंदुमहासभेच्या अधिवेशनाचे प्रसंगीं झालेल्या भाषणाचें मराठीमध्यें भाषांतर छापून काढलें आहे. पुस्तकाच्या प्रती १०००० काढल्या असून पुस्तकाचा मुख्य उद्देश हिंदुसभेच्या कार्याचा प्रसार हा आहे.

हा गौरव कीं प्रतारणा ?

मडगांव येथील श्रीसरस्वत्युत्सवाच्या शेवटच्या दिवशीं तथील श्रीदामोदर वाचन मदिराचा वाढादवस समारंभ साजरा झाला या समारंभाचें अध्यक्षस्थान ना. नारायण अ. शे. बांदोडकर याना मंडित केलें होतें. यांच्या हातून कै. दे. भ. शिवराम महादेव परांजपे यांच्या चित्राचा अनावरण विधि करण्यांत आला. चित्र बालचित्रकार कुदलाल यानीं तयार करून संस्थेला अर्पण कल असून तें प्रेक्षणीय व कौतुकाई आहे. शिवरामपंताचे गुणवर्णन हिंदुचे संपादक रा. दत्ता पै यांनीं करून त्यांचे गुण व देशभक्तियुक्त विचार कृतीत उतरविण्याचरच प्रस्तुतच्या त्याच्या अल्प स्मारकाचें खरें चीज होणार असल्याचें सांगितलें. त्यानंतर अध्यक्षांनीं लहानस स्फूर्तिदायक भाषण करून चित्रावरील रेशमी पडदा दूर करून व सर्वांस वाद्यांच्या निनादांत व फटाक्यांच्या कडकडाटांत शिवरामपंतांचें चित्रदर्शन घडविलें

सदरील समारंभ सर्वस्वी औचित्यपूर्ण झाला असता. परंतु चालकांच्या अक्षम्य चुकांमुळें तसा तो झाला नाहीं, असें मोठ्या खेदानें ह्मणावें लागतें. समारंभाचे अध्यक्षस्थानी उच्च शिक्षकाचें आस्थेनें काम करीत असलेले व सध्या कायदेमंडळाचे सभासद असलेले गृहस्थ लाभले होते. मृताची देशभक्तीकारक कामगिरी सांगून ओळख करून देणारे गृहस्थ हे लेखक असून शिक्षकाचेंहि काम कांहीं वर्षें केलेले असे आहेत. ज्या संस्थानीं हा समारंभ घडवून आणला त्यानां शिवरामपंतांनी प्रत्यक्ष दर्शनानें व व्याख्यानानें व तृतिय वार्षिक समारंभाचें अध्यक्षस्थान शोभवून ऋणी करून ठविलें होतें. व या एकंदर प्रकारांत बालचित्रकारांच्या सुमनोहर चित्रकृतीनें अधिकच भर पडली होती कै. शिवरामपंताचें अनावरण केलेलें चित्र शुद्ध स्वदेशी खादीपोषाखांत असून तें पाहातांच गेल्या बेळगांव महाराष्ट साहित्य संमेलनांतील त्यांच्या भेटीची आठवण देत होतें. उपवक्ते रा. दत्तात्रेय पां. ना. दळाल यानीं वर्णन केलेला त्यांचा साधेपणा त्या चित्रांत स्पष्ट दिसत होता. एका काळचे रगेल, नटवे व याच श्रीदामोदर विद्यामंदिरांत अध्यक्षस्थानीं विराजमान झाळेले शिवरामपंत ते हेच काय अशी प्रेक्षकानां भ्रांति पडल्यासारखी दिसत होती. एकंदरींत असला औचित्यपूर्ण समारंभ घडून येत असतां त्या स्वदेशी, शुद्ध खादीच्या व साध्या पोषाखांत रंगविलेल्या चित्रावरील पडदा निवळ परदेशी व रेशमी वस्त्राचा होता हें पाहून त्या औचित्याचा भंग झाला किंवा चालकानीं, आपल्या श्रीमंतीच्या किंवा छानछोकीच्या प्रदर्शनाखातर तो जाणून बुजून केला असेंच कोणीहि ह्मणेल.

मृत माणसासाठीं केलेले सर्व विधि व समारंभ त्यांच्या आत्म्याला पोंचतात ही गोष्ट खरी मानली तर, या परदेशी व रेशमी वस्त्राच्या लपेटण्यानें किंवा गुंडाळण्यानें, स्वदेशीसाठीं तळमळणाऱ्या व परदेशीच्या बहिष्काराचें जवळ जवळ दोन तपें प्रखर व्रत पालन करणाऱ्या शिवरामपंताच्या आत्म्यास काय बरें वाटलें असल ? हा आपला गौरव नसून केवळ आपली प्रतारणाच चालली आहे असा त्यांचा समज होईल व तो होणें सर्वथैव शक्य आहे. ही प्रतारणा इतक्यानेंच थोपली नाहीं तर अध्यक्षांनीं तें परदेशी वस्त्राच्छादन दूर करितांच सरकारादाखल जो परदेशी फटाक्यांचा कडकडाट झाला त्यामुळें ती अधिकच खुलून दिसली. चैनीखातर व तीहि आपल्या नांवीं केलेल्या समारंभाच्या निमित्तानं परदेशी फटाक्यांची व त्या बरोबर एका सार्वजनिक संस्थेच्या पैशांची राख होतानां उडालेले बार एकून शिवरामपंताच्या आत्म्यांस खरोखर फार वाईट वाटलें असेल ! त्याचप्रमाणें ज्या गोमांतकीय तरुणानीं आज दोन वर्षें फटाक्यांविरुद्ध चळवळ चालविली आहे त्याच्याहि हृदयास ते बार ऐकून तीक्ष्ण वेदना होत असतील ! !

स्वदेशी- बहिष्काराचें लोण समाजांतील एकूणएक थरांस पोचविण्याकरितां शिवरामपंतानीं हाडांचीं काडें केलीं, रक्ताचें पाणी केलें, घसा कोरडा करून घेतला व लेखणी चालवून आंगठा व तर्जनी या बोटांस पाडून घतले. त्यांचा गुणगौरव करितानां, त्यांनीं लहानाची मोठी केलेली ती स्वदेशी- बहिष्काराची चळवळ पायांखालीं तुडविण्यांत चालकांनीं कोणतें तारतम्य दाखविलें हेंच समजत नाहीं. फटाक्यांवरील बहिष्काराची चळवळ ही पूर्णांशानें नसली तरी बव्हंशानें आज गोमंतकांत मूर्त स्वरूपांत दिसत आहे. तिच्या अनादरानें तरुण विद्यार्थ्यांची व त्यांच्या कळकळीच्या हांकेस आनंदानें ओ देणाऱ्या बालगोपाळांचीं मनें दुखवून समारंभाच्या चालकानीं काय साध्य केलें याचा विचार त्यानींच केलेला बरा.

समारंभ होऊन गेला; झालेल्या चुका व यामुळें दिसलेला औचित्यभंग फुटलेल्या कांचेसारखा नीट होणें शक्य नाहीं. तरीपण यापुढें कोणत्याहि खासगी अगर सार्वजनिक समारंभांत स्वदेशी- बहिष्काराचें व्रतपालन डोळ्यांआड न होईल असें धोरण चालकांनीं व अनावरण समारंभास उपस्थित असलेल्या सर्व सद्गृहस्थानीं ठेवल्यास कै. शिवरामपंताच्या आत्म्यास समाधान होईल आणि देशाचा, समाजाचा फायदा करून दिल्याचें श्रेय पदरांत पडेल.

मृताचें ऋण, मृताचे गुण आंगीं आणण्यानेंच फेडलें जातें, मृताचे नांवानें नुसतें उदो उदो केल्यानें फेडलें जाणार नाहीं हें सर्वांनीं लक्षांत ठेवावें व त्याप्रमाणें कृति करावी अशी सविनय विनंति आहे.

शिवरामपंताचा एक मानीव शिष्य

O QUE CONSTA

— que o juiz sindicante ao Hospicio de Margão determinou a saida do concelho de Salsete do sr. Bras da Costa, ex-director da mesma instituição.

— que foram retirados de circulação os bilhetes da 12.a emissão da lotaria de Santa Casa que em parte já estavam vendidas.

— que a Comissão de Lei e Processo da Municipalidade de Bombaim acabou já de elaborar a representação ao Governo daquela Presidencia contra a venda das lotarias de Gôa.

PROJETO DO CODIGO ADMINISTRATIVO

Pedem-nos a publicação do seguinte:

Tendo-se instalado em 24 do corrente a Comissão nomeada por portaria de 20 de Setembro findo para a elaboração do projecto de Código Administrativo deste Estado, faz se publico que serão recebidas na Direcção dos Serviços de Administração Civil até o dia 15 do proximo mez de Novembro, quaisquer propostas ou sugestões que sobre as materias do mesmo Código desejem formular os cidadãos que por tais assuntos se interessem.

Pelo disposto na segunda parte da Base VII das Bases Organicas da Administração Colonial, aprovadas por Decreto n.° 15.241, de 24 de Março de 1928, constitui materia do Codigo Administrativo de cada colónia a divisão administrativa do territorio, a organisação da administração dos distritos e das outras divisões administrativas, a constituição, exercicio de funcções e competencia dos conselhos de distrito, instituções municipais e comissões urbanas, e o respectivo contencioso.

VERDADES DURAS

Com a devida venia transcrevemos a seguir um trecho de um vibrante artigo do *Heraldo*. São verdades duras; mas verdades.

"O nosso emigrante é um desgraçado que nenhum auxilio recebe do Estado. Nunca ele se importou com a sorte do nosso emigrante. Ninguem sabe a preparação que ele leva, nem a sorte que o espera na terra estrangeira. Ele parte com os olhos cheios de lagrimas, entregue ao acaso, e confiado na Providencia.

Quando o Estado ou os seus agentes interveem em assuntos de emigração já se sabe que é só para dificultar o caminho ao emigrante.

E' o que dizem os factos. Não se lembram da cerebrina *classificação de portugueses* que fez o nosso Consul em Bombaim, num oficio dirigido ao governo da visinha India? As peias de toda a ordem que os consulados portugueses teem posto aos nossos emigrantes na Africa inglesa, são factos recentes, para não vermos quão nefasta tem sido a atitude das nossas autoridades para com os nossos emigrantes. Já era tempo de mudarmos de rumo.

Nunca ouvimos os trinados dos "patriotas", que agora, rubros de patriotismo, procuram dificultar o ensino de inglês nesta terra! Ninguem sabe a atitude que tomaram certos pais da patria, quando foi daqueles actos a que acabamos de nos referir, e que, se não fôsse *o amor do nosso emigrante a Portugal*, teria levado a nacionalizarem se subditos britanicos!

Como é fragil a memoria dos homens!... E como é facil atirar em rosto alheio o nosso patriotismo e o nosso portuguesismo, quanto é dificil ser se patriota e portugues em terras estranhas, sofrendo as humilhações precisamente daqueles cujo primeiro dever é proteger e dignificar os portugueses!

¿ Qual o sentido ?

Lê-se num diario da capital sob a epigrafe *Ao Governo* o seguinte:

Em dois artigos, sob a epigrafe *Sem sentido*, aqui demonstramos que incoerente e ilogico era o regime em que na India Portuguesa se vivia com relação ás gerencias municipaes, porquanto, sendo um dos objectivos do programa de realisações praticas na actual situação politica, as Camaras Municipaes haviam sido substituidas na Metropole por Comissões.

Porque, pois, essa substituição ainda na India Portuguesa se não teria feito? Ou porque é que ela ainda demora? Que coerencia assim fica existindo entre o regime adoptado na Metropole e o que aqui se deixa correr?

Por mais que nos esforcemos por compreender e atingir o alcance dessa diferença estabelecida, não o conseguimos: e quem quer que seja, dificilmente o conseguirá, porque é realmente, uma cousa sem sentido...

Sabe todo o fabiano que a *actual situação politica* data de anos. E parece *sem sentido* que só agora o diario venha demonstrar *que incoerente e ilogico é o regime em que na India se vive com relação ás gerencias municipais.* ¿Que teria concorrido para o diario, aliás eleiçoeiro de quatro costados, procurar nesta altura, com tanto denodo, *estabelecer coerencia entre o regime que vigora na Metropole e o que está vigorando na India*?

Mais adiante o mesmo diario e no mesmissimo artigo afirma mais o seguinte que tambem pede registo especial:

Como se sabe, o criterio a que se subordina a organisação das chamadas listas camararias, é um criterio que peca por base. E peca por base, porque nessa organisação, mais do que ás competencias se atende ás influencias eleitorais, que possivelmente garantam o triunfo de uma lista.

Fosse, porêm, só tanto! Ha muito mais, que realmente é obnoxio. Porque o havemos de ocultar?

Na India — circunstancia que, talvez, não se dá em qualquer outra colonia — na organisação de uma lista camararia ao lado das influencias eleitorais, que reteem nas suas mãos os selos do ... triunfo, atenda se tambem, e não pouco, ás conveniencias das castas, para se dar representação a todas as que mais ou menos, sejam predominantes no respectivo Concelho.

Ha mais de 10 anos que o diario vem com galhardia orientando o Governo e a Opinião Publica, e é simplesmente de lamentar que durante este longo periodo, houvesse guardado silencio *sobre o criterio a que se subordina a organisação das chamadas listas*, criterio que hoje confessa *pecar por base.* Não pára. O diario não só ocultou a tal base falsa mas foi além. Concorreu directa e indirectamente na organisação de mais de uma lista camararia em base que hoje condena. ¿Donde, pois, a aversão pela base que tanto auxiliou a firmar?

Mas tranquilizem-se, amigos. O diario não quere a morte dos partidos. Só deseja que eles descansem um pouco cium talvez das enormes fadigas que sofreram, principalmente no baluarte de Calangute. E para que não digam que fantasiamos aí tem o leitor mais o seguinte trecho do referido artigo:

Devemos tambem afirmar que o principio que preconisamos, é como uma medida transitoria, enquanto as cousas se ponham nos seus eixos, de forma que passe a funcionar regularmente a maquina que a politica desconjuntou. Depois, claro está, o povo agirá mediante formulas que a Metropole fixar.

¿Que formulas irá a Metropole fixar para acabar com o *castismo* na organisação das listas camararias na India? Naturalmente, forçosamente, Portugal vai decretar a abolição das castas na India!!

Ainda bem.

PARA A SEMANA

A-proposito do edital ou aviso publicado no *Boletim Oficial* n.° 85 de 22 do corrente mez — procedente da Comissão nomeada para demarcação das matas, ocorrem-nos varias considerações.

A presente edição do *Bharat* está, porêm, já completa. Não há lugar para mais considerações.

Somos, porisso, forçados a reservar para a semana seguinte o que o dito edital nos sugeriu.

CATOLICISMO NA INGLATERRA

Imagina a *India Portuguesa*, de Margão, que, devido ao desenvolvimento e progresso do catolicismo na Inglaterra, a nação prospera, é feliz, rica, opulenta, liberal, democratica, etc. etc.

¿Que explicação tem este fenomeno?

Ninguem desconhece que essa nação, em grande parte ou quase na totalidade, é do povo protestante, que recebendo o sadio ensinamento do Luter e dos seus sucessores, melhorou os seus usos e costumes religiosos, sociais e politicos, sacudindo a superstição, o fanatismo, o egoismo sectarista, a intolerancia religiosa, a legislação dogmatica e canonica, afastada da razão e senso, e tudo quanto contem o ensinamento dos teologos e moralistas, que corromperam e adulteraram a sublime e edificante doutrina de Cristo, fazendo do Pontificado o supremo chefe duma monarquia absoluta e despotica, no falso suposto de que é guiado pelas luzes do Espirito Santo.

Aí está o resultado pratico. Experimentam exactamente o contrario os povos essencialmente catolicos na Italia, Espanha etc. etc. São fadados a

ANO 14. N. 30

-FEIRA 31 DE OUTUBRO DE 1929

ASSINATURA
cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
Hegdo Dessai
PHARMACEUTICO

EDICAO E IMPRESSAO
TIP. CUSMANE-QUEPEM

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

201

भारत
O BHARAT

वर्षं १४ वें. अंक ३०

गुरुवार ता' ३१ अक्टोबर सन १९२९.

वर्गणीचे दर
वाळीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोवा

THE JALGAON ELECTRIC SUPPLY C°. LTD.

Capital 500000 Rps. Cada acçao e' de 10 rupias

A acçao e' pagavel em duas metades, uma acompanhada do pedido de nscriçao e a outra por ocasiao de ALLOTMENT (distribuiçao)

Directores

MOTILAL KANJI, J. P., Director de Central Bank, de Bombaim,
MAYASHANKAR M BHATT, Comerciante de maquinas e proprietario da Companhia *Sharada films*, 47 Apollo Street, Fort, Bombaim.
V. W. P. KELY, Comerciante, Rustom Building, Church Gate Street, Fort, Bombaim
S. B. THETE, Comerciante, Bombaim (ex oficio), 47 Apollo Street, Fort, Bombaim
S. V. GANPATI, M E., Engenheiro eletrico Seamens (India) Ltd Lakximi Building, Ballard Estate Bombaim

BANQUEIROS

The Central Bank of India, Ltd., Bombaim
The National Bank of India, Ltd., Bombaim

AGENTES ADMINISTRADORES E SEDE DA COMPANHIA
The Krisna Electric C°., 47 Apollo Street, Post, Bombaim

Esta companhia destina se a fornecer energia electrica á cidade de Jalgaon, atravessada pelo caminho de ferro *G. I. P. Ry*. Dos prospectos da Companhia se vê que o emprego do capital na industria electrica é seguro e lucrativo, nos termos da respectiva legislação. Foram vendidas muitas acções. A procúra é grande. Dirijam-se os pedidos a

Representante de "The Jalgaon Electric Supply c°. Ltd."

c/o **Hanuman Cinema**
MAPUCA-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 30 de 31 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juiz de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vão á praça para venda em hasta publica judicial á porta deste tribunal no dia 12 do seguinte mez de Novembro pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens, penhorados na carta procatoria vinda da comarca de Salsete, extraida dos autos civeis de execução hipotecaria que Luciano Xavier Dias, de Sarzorá, promove contra Rocumabai e Gonxa ma Siurama Sinai Monercar, de Curpem, 1/4 do predio da varzea denominada "Patolem Bibel" da cultura de arroz sito em Curpem; Predio "Baga bocada vorna bagaeta" da cultura de coqueiros e outras arvores sito na dita; e predio rustico denominado "Baga bocada vorna bagaeta por outro nome Baga gorbata" da cultura de coqueiros e outras arvores, sito na dita, discritos na Conservatoria desta comarca sob os n ° s 6684 a fls 145 do L. B. 20 13478 a fls 169 v. e 13479 a fls 170 do L. B. 37 e avaliados por 100, 500 e 500 rupias, tudo respectivamente. O arrematante pagará as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso por inteiro. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem como os quinhoeiros e co proprietarios para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos de lei. Para os identicos fins ficam tambem citados os representantes dos seguintes credor inscrito e com-proprietarios:—Balcrisna Sadassiva Camotim, casado, proprietario de Davorli de Nanaim territorio britanico e residente em Sirvoi, a cujo favor pesa uma hipoteca constante da inscrição n ° 3474, feita a fls 137 do L. C. n ° 10 para a segurança da quantia de 315 rupias. Mortú Visvonata Sinai Monercar e Ragobá Visvonata Sinai Monercar, de Curpem, estes dois com-proprietarios do predio n ° 6684 pois deste predio pertence 1/4 aos executados, dois quartos aos ditos Mortu e Ragobá e o restante 1/4 a Monjulem, viuva de Gonessa Sirvoicar, de Cusmane e a qual foi citada nos autos pessoalmente.

Para ser publico se expediu este. Quepem, 16 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O Juiz de Direito

A. Colaço

2a. vez)

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, correm éditos de 60 dias citando o interessado Julio Apoliuario Maria Cordeiro Mascarenhas, residente em Africa Oriental em parte incerta e de 30 dias citando o interessado Antonio Domingos Maria Mascarenhas residente actualmente em Bombaim, em parte incerta, ambos a contar da segunda publicação do último anunci, nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, para assistirem a todos os termos até final dos autos de inventario orfanolofico que Norberto Francisco German Mascarenhas de Velim, presta por obitos de Antonio João Mascarenhas e Maria Santana Noronha, que foram da dita e deduzirem nele seus direitos nos termos e para os efeitos de lei sem prejuizo do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 12 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

2a. vez) *A. Colaço*

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando o interessado Miguel Patricio Barreto de Sadolxem de Poinguinim e ora ausente em Bombaim do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede neste juizo por obito de Micael Tereza Rebelo que foi de Sadolxem em que é inventariante e cabeça de casal Feliciana Aureliano da Costa de Poinguinim e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 14 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Cirapurcar, correm éditos de 30 dias a contar da segunda publicação do último anuncio nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. Proc. Civil, citando João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em parte incerta de Miraja da India Britanica, para no praso de dez dias, findos os referidos éditos pagar no cartorio do escrivão acima dito a quantia de 14:11:02 proveniente de custas e selos liquidados nos autos civeis de execução de sentença que o dito citando intentou contra Pundolica Gonoxama Sinai por outro nome Vinaeca Gonoxama Sinai e mulher de Nagorcem por apenso aos de acção ordinaria especial que contra o dito Pundolica e sua mulher intentou o dito citando ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes a penhora para o pagamento do pedido e mais custas e selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente M. P. desta comarca, proseguindo-se a seus termos. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Outubro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio

Mucunda Sinai Cirapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिज़्बोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2 सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद

कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० ,,

रिझव: ३२.२००.०००$०० ,,

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिशाउ, बोलान, काँगु बेंग, कावींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्वि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

viver na miseria, todo o sempre debaixo do regime de terror, de vexame e de opressão, com democracia ficticia. Esforçam-se por introduzir o liberalismo, o republicanismo, o democratismo e tudo quanto de bom existe entre os povos não catolicos na Suissa, Inglaterra, Estados Unidos da America e ainda na Turquia etc.; mas nada avançam, como mesmo entre nós observamos não medrar, sob as bases solidas e estaveis, o governo do povo pelo povo, a prosperidade e opulencia nacional, não obstante as nossas aptidões, os nossos prestimos, a nossa civilisação da velha da ta, e mais do que tudo, os nossos recursos, capazes de nos conduzirem á felicidade completa Somos, porêm, os mais infelizes porque não soubemos assimilar as ideias grandiosas e salutares que os santos Evangelhos encerram.

Só os que vivem, cercando o Poder, é que gosam duma situação desafogada.

C. V. Gomes Pereira

AVIAÇAO EM GOA

APEL

Correspondendo ao apêlo feito pelo ilustre Capitão Aviador Sr. Francisco Craveiro Lopes, que mostrou a possibilidade da instalação de serviços aeronauticos neste Estado cuja importancia, sob varios aspectos, ó de todos conhechida, constituiu-se uma Comissão no intuito de efectivar a mesma idêa, que só é digna de encomios.

A mesma Comissão, tendo sobretudo em muito apreço o patriotico gesto do ilustre oficial, que para mais, oferece gratuitamente os seus serviços julga do seu dever dar todo o apoio, que redundará em proveito e prestigio do Paiz.

Confiante a Comissão constituida apela aos sentimentos generosos do Povo da India Portuguesa, esperando que ninguem recusará o seu contingente, por insignificante que seja, para a realisação da idêa, de modo que seja breve um facto— a Aviação em Gôa.

As importancias subscritas deverão ser entregues ao tesoureiro geral da Comissão Sr. Vieira Lisbôa, Gerente do Banco Nacional Ultramarino em Nova-Gôa.

Alêm desta Comissão, haverá uma comissão executiva e sub comissões concelhias para maior facilidade na execução dos trabalhos.

A COMISSAO CENTRAL:

Coronel Francisco Xavier de Brito
Aleixo Clemente Missias Gomes
Antonio Augusto Vieira Lisboa
Dr. Antonio Maria da Cunha
Francisco Antonio Lobato de Faria
Visnum Sinai Dempó
Luis de Menezes
Leão Crisostomo Fernandes
Joaquim Rosa
Venctexa Dessai
Dr Antonio Carneiro de Sousa e Faro
Bento Miguel Fernandes
Joaquim de Araujo Mascarenhas
Madeva Sinâi Bobó e Caculó
Pundolica Anta Quenim
Mathuradas Locximidas
Hussein Lalgee
Esvonta Bolvonta Rau
João Wenceslau de Melo

Convite

No intuito de corresponder ao patriotico apêlo feito pelo ilustre Capitão aviador senhor Francisco Craveiro Lopes, para se estabelecer em Gôa o serviço de aviação e incumbido pelo presidente da Comissão Central, tenho a honra de convidar os funcionarios, jornalistas, comerciantes, proprietarios e demais municipes, para assistirem a uma reunião no dia 5 de Novembro proximo seguinte, pelas 17 horas, nos Paços Municipais do Concelho, afim de tratar de recursos para efectivar o fim em vista.

Quepem, 24 de Outubro de 1929.

O Administrador do Concelho, presidente da Sub-comissão
Mariano da Piedade Rebelo

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 30 de 31 de Outubro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da comarca de Quepêm, e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas, vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 15 de Novembro proximo, pelas dez horas, pela terceira vez e por qualquer preço que a praça der, os seguintes predios: Predio denominado "Golsard", da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17570 a fls. 37 v do livro B. 48. Predio denominado "Vani gona' da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17571 a fls. 38 do livro B 48 Predio de nominado "Xelpem", da cultura de arroz, discrito na conservatoria desta comarca sob o n ° 17572 a fls. 38 v. do livro B 48. 1/3 do predio da varzea denominado "Xitiaxeta" da cultura de arroz, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17573 afls. 39 do livro B 48. 1/3 do predio denominado "Gotomoroda" da cultura de coqueiros, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17574 a fls. 39 v. do dito B 48. 1/3 do predio denominado "Toliacodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17575 a fls. 40 do dito B 48; 1/3 do predio denominado "Chanfecodil" da cultura de coqueiros e outras arvores discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17576 a fls. 40 do dito B 48. 1/3 do predio denominado "Gotcacodil" da cultura de coqueiros e outras arvores, discrito por inteiro na conservatoria desta comarca sob o n ° 17577 a fls 41 do dito B. 48, todos sitos em Tudol de Gaundongrem e penhorados na execução por custas que o M. P. promove contra Gombá Babé Folo, residente em Tudol de Gaundongrem, por apenso aos autos de inventario orfanologico em que é inventariante Vitobá Babú Folo Dessai, da mesma de Tudol e inventariada Quezú Gauncana que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias Por este são citados todos os credores certos e incertos do mesmo executado bem assim os co proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 22 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O Juiz de Direito
A Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do ultimo anuncio nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, citando o interessado Avelino Rosario Coutinho, solteiro de Cuncolim, ora residente em Bombaim, em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Maria Joaquina Coutinho de Cuncolim presta por obito de Antonio Francisco Coutinho vulgo Saude Coutinho que foi da dita e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos de lei, sem prejuiso do seu devido e regular andamento. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 22 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार आश्विन व० १४ शी शक १८५१

शुद्धी हीच हिंदुधर्मांची दिवाळी

(ले० रामचंद्र प्रभु लवदे)

वर्षकाळामध्यें रात्रंदिवस आकाशांत अभ्रें चालत असल्यामुळें, सूर्यप्रकाश अगर चंद्रप्रकाश यांचें दर्शन बऱ्याच दिवसपर्यंत होत नाहीं. तो वर्षाकाळाचा समय निघून गेल्यावर आकाश स्वच्छ होऊन आश्विन महिन्याच्या अखेरीस सूर्य व चंद्र यांचा आल्हादकारक प्रकाश लोकांचीं अंत:करणें प्रफुल्लीत करीत असतो व त्यांचें दर्शक ह्मणून हा दिपावली उत्सव प्रचारांत आला असावा आज बराच काळ हिंदुधर्माविषयीं उदासिनतेच्या भयंकर ढगानीं हिंदुस्थानचें वातावरण पूर्ण निराशेच्या अंधारानें व्यापून टाकलें होतें, परंतु आतां ते ढग नाहींसे होऊन हिंदुधर्माभिमानाचा प्रकाश फाकू लागला आहे; ह्मणून खरोखर हा समय हिंदुधर्माला खरा दिववाळीचा होय.

वसूबारस— आश्विन वद्य द्वादशी या दिवशीं या उत्सवाला प्रारंभ होतो. या दिवशीं हिंदुधर्माचें पवित्र दैवत जी गायित्री माता तीची वत्सासह या दिवशीं पूजा करण्यात येते, परतु आज हजारों गायी गोमांसभक्षकांकडून नित्य मारल्या जात असताना गायींच औपचारीक पूजन करणें ह्मणजे शास्त्राची नि-वळ थट्टाच करणें होय. ह्मणून केवळ गोमक्षक लोकाच्या जिव्हालैल्यासाठीं होणारा गोवध बंद होईल आणि गोमक्षक लोक गोसेवक होतील, तोच खरा सुदिन होय. इतर संस्काराबरोबर गायीची पूजाहि शुद्धीच्या वेळीं शुद्धिकृताकडून करण्यात येते अर्थात शुद्धीकरण हेंच वसुबारस होय.

धनत्रयोदशी– सर्व लोक जर गोसेवक झाले तर त्याच्या योग गोसंहार थांबून हिंदुस्थानांत जिकडे तिकडे गोधनाची समृद्धि होईल. गोधनाच्या समृद्धींतच आरोग्यधन व कृषिधन यांचीं बीजें साठवलेलीं आहेत. कारण गायींच्या वर्धनानें देशांत दुधदुभतें वाढेल व त्या योगें शरीर पुष्टतेचें साधन जें गोरस तो आपोआपच सर्वांना सुलभ व स्वस्थ होईल.

कृषिधनाच्या योग बैलांची निपज होईल आणि त्याच्या योगानें शेतीला बळ मिळेल. जर समाजामध्यें आरोग्यता आणि शेतीची निपज वाढेल तरच धान्य समृद्धि होईल. अर्थशास्त्र दृष्ट्या समाजाचें हेंच खरें धन होय. अर्थात गोभक्षांस गोसेवक बनवणें या दृष्टीनें शुद्धीकरण हें समाजात धनसंपन्नता प्रसुत करण्याला कारणीभूत होणारें असल्यामुळें दिवाळीचा दुसरा दिवस जो धनत्रयोदशी तो शुद्धीनेंच साजरा केला पाहिजे.

नरकचतुर्दशीः— परधर्मांत असतानां गावड्यांच्या मोठमोठ्या संघांतून अथवा समुहांतून वावरत असलेल्या सैतानी अपवित्राचरणरूपी नरकासुरानें ज्यांचीं अंतःकरणें व्यापून टांकली होतीं, त्या अंतःकरणांत हिंदुधर्माच्या पवित्र आचरणरूपी विष्णूनें हल्ला करून, शुद्धीकरणाच्या अमोघ शस्त्रानें ठार केला, ह्मणून शुद्धीकरण ह्मणजेच नरकचतुर्दशी होय.

लक्ष्मी व सरस्वती उत्सवः— अमावास्येचा दिवस ह्मणजे लक्ष्मी आणि सरस्वती यांच्या पूजनांचा होय. वस्तुतः आपल्या पूर्वापार चालत आलेल्या समजुतीप्रमाण ह्मणा किंवा कविसंकेतानुसार ह्मणा, श्री आणि सरस्वती यांच्यातील भेदभाव हा निसर्गसिद्ध मानण्यांत येतो रघुवंशातील–

" निसर्ग भिन्नास्पदमेक संश्रयं
तस्मिन्द्वयं श्रीश्च सरस्वतीच ॥ "

या वर्णनांत श्री व सरस्वती यांची एकत्र नांदणूक केवळ रघुराज्याचे ठाईंच प्रत्यक्ष झाली होती असें जरी कवि कालिदास प्रतिपादीत असले, तरीहि अखिल हिंदुसमाजानें श्री व सरस्वती यांची चिरमैत्री राखण्याचाच निरंतर प्रयत्न चालविला आहे. आणि याचें प्रत्यंतर ह्मणजेच विक्रमशकाप्रमाणेंच संपूर्ण होणाऱ्या वर्षाच्या शकाच्या दिवशीं अर्थात या दिपवाळींतील अमावास्येच्या दिवशीं श्री व सरस्वती या दोन्ही राष्ट्राच्या आविष्ट देवतांचा पूजन प्रघात आहे. शुद्धीकरणाच्या योगानें धनसंपत्तीचा ह्मणजेच लक्ष्मीचाच उल्हास कसा साधतो याचें निदर्शन वर झालेंच आहे. आणि उच्च संस्कृतीचा प्रसार तोच सरस्वतीचा आल्हाद होय. अर्थात खरें श्रीलक्ष्मीपूजन आणि सरस्वतीपूजन घडवून दिवाळीचा हा दिवसहि साजरा करण्याचें उत्कृष्ट साधन ह्मणजे शुद्धीकरण होय

बलिप्रतिपदाः— दिपवाळी पुढचा दिवस ह्मणजे बलिप्रतिपदेचा होय. शुद्धीकरणांचा प्रश्न सोडवतानां आजच्या हिंदुसमाजाच्या अवनत स्थितींत कसकशा आहुति देण्याचा प्रसंग येतो, हें धर्मवीर श्रद्धानंदासारख्या थोर विभूतींच्या उदाहरणानें कळून चुकलेंच आहे. ही बलिप्रतिपदाच विक्रम शकाचा प्रारंभदिन असल्यानें त्याला गुढीपाडवा असहि ह्मणतात. अर्थात पाडव्याच्या दिवशीं जर कोणती खरी खुरी गुढी किंवा ध्वजा उभारायाची असेल तर ती हिंदुधर्मांचीच विजयध्वजा होय. आणि हीच हिंदुधर्मांची विजयध्वजा जर दिशा दिशानीं फाकवयाची असेल, तर ती शुद्धिक्षेत्रांतील पराक्रमानेंच उन्नतशीर्ष राहिली पाहिजे.

भाऊबीजः— हा दिवस ह्मणजे बहिणीनें बंधुवर्गाला ओवाळण्याचा दिवस होय. तेव्हां शुद्धीकरणाच्या योगानें समाजाला हजारों हजार बंधूचें नवें साह्य आश्वास मिळाल्यानें राष्ट्रीय, सामाजिक व धार्मिकदृष्ट्या भगिनीनां या सारखी आनंदाची पर्वणी तरी दुसरी कशाची असू शकणार ?

शुद्धीरूपी भगिनी आज आपणापुढें आपण दाखविलेल्या हिंदुधर्मशुद्धीच्या पराक्रम शौर्य, औदार्य व निःस्वार्थता याबद्दल सकुतूहल हासती आपलें अभिनंदन करण्याकारतां ओंवाळणी ओवाळीत आहे. तरी आपण पूर्वापार रीतीला अनुसरून या भगिनीला शुद्धीकृत हिंदूंची, द्रव्याची व मनुष्यबळाची ओंवाळणी घालून संतुष्ट करणें आपलें धार्मिक व पवित्र कर्तव्य असून अशा रीतीनें ती साजरी केल्यास शुद्धी हीच खरी भाऊबीज होऊं शकेल.

या दृष्टीनें विचार करतां आपल्या अखिल भरतखंडांत यंदाचीहि दिवाळी फार अपूर्व तेनें साजरी होत आहे असें मानण्यास कोणताच प्रत्यवाय नाहीं.

गौ. सा. ब्रा. फॉरीन एज्युकेशन सोसायटी

गौड सारस्वत ब्राह्मण फॉरीन एज्युकेशन सोसायटीची ५ वी वार्षिक सभा रविवार ता. १३ अक्टोबर १९२९ रोजीं सायंकाळीं स्टँ. वे. ५ वाजतां मुंबई येथें गांवदेवी वरील कॅनरा सारस्वत ॲसोशिएशनच्या हॉलमध्यें भरली होती. त्यावेळीं नामदार न्यायमूर्ति सीताराम सुंदरराव पाटकर, बी. ए, एल एल. बी. हे अध्यक्षस्थानीं विराजमान झाले होते.

गेल्या दोन जनरल सभांची मिनिटें वाचून मंजूर करण्यांत आल्यावर सभासदांस छापून वांटलेला १९२७ व १९२८ सालचा वृत्तांत व हिशोबाचे खर्डे मंजूर करण्यांत आले. रिपोर्टावरून ता ३१ डिसबर १९२८ रोजीं संस्थेच्या पटावर ४ पेट्रन्स, २४ फेलोज १३१ लाईफ मेंबर्स व ४० साधारण सभासद मिळून एकूण १९९ सभासद असल्याचें व त्यांच्याकडून वर्गणी, वगैरे मिळून आज पावेतों ५७१९० रु वसूल झाल्याचें दिसून येतें. संस्थेचा रिझर्व्ह फंड ६५००० रु [सरकारी रोखे] आहे. या अहवालांत नमूद केलेली विशेष महत्वाची व सर्वतोपरी अभिनंदनीय अशी गोष्ट ह्मटली ह्मणजे श्रीयुत गणपतराव सखाराम राजाध्यक्ष, आय. सी. एस. यानी आपल्या परमपूज्य वडिलांच्या कै. रा. व. सखाराम विश्वनाथ राजाध्यक्ष यांच्या चिरस्मरणार्थ संस्थेस ६५००० रु. दर्शनी किंमतीच्या सरकारी रोख्यांचा दाखल काहीं अटावर देऊन संस्थेच्या आर्थिक स्थितींत व उपयुक्ततेंत जो अलोकिक भर टाकली ही होय.

श्रीयुत शिवाजी कृष्ण परूळकर यांस पुढील सालासाठीं हिशोबतपासनीस नेमण्यांत आल्यावर जुन्या हिशोबतपासनीसाचे व श्रीयुत गणपतराव राजाध्यक्ष, आय. सी. एस. यानीं संस्थेस दिलेल्या उदार देणगी बद्दल त्यांचे आभार मानण्याचा ठराव पास होऊन सभेचें काम संपलें.

वार्षिक सभेचें काम आटोपल्यावर सोसायटीची एक असाधारण सभा त्याच जागीं ना. न्या. मू. पाटकर यांच्याच अध्यक्षतेखालीं भरून श्रीयुत गणपतराव सखाराम राजाध्यक्ष, आय. सी. एस. व श्रीयुत गणेश पद्मनाभ मुर्डेश्वर, बी. ए. एल. एल. बी. यांनां सोसायटीचे जादा ट्रस्टी निवडण्यांत आले. व संस्थेच्या संघटनेंत व नियमांत कांहीं फेरफार मंजुर करण्यांत आले. कॅनरा सारस्वत ॲसोशिएशन व अध्यक्ष यांचे आभार मानण्यांत आल्यावर सभा विसर्जन झाली.

ना. न्यायमूर्ति पाटकर हे संस्थेचे अध्यक्ष असून, डॉ. जनार्दन शंकर नेरूरकर, बी. एस. सी., एल. एम. अँन्ड एस. हे उपाध्यक्ष, श्रीयुत सखाराम सीताराम नाईक, बी. ए. एल. सी. ई., बी. एसी. हे खजीनदार व श्रीयुत विनायक दत्तात्रय मुजुमदार, एम. ए. व श्रीयुत यशवंत हणमंत सुखठणकर हे ऑनररी सेक्रेटरी आहेत.

संस्थेच्या कार्यालयाचा पत्ता नंबर ७, लबर्नम रोड, गांवदेवी, मुंबई हा आहे.

ग्रंथपरामर्श

गोंयकाराचो गोयांमायलो वसणुक इतिहासप्रसिद्ध राष्ट्रकूट सम्राट हे मुदलचे गोंयकार हो ह्या पुस्तकांतलो वामन बाबांचो शोध पळौन अभिमानान कोणाचें काळीज कितलें उफेवक लागत, गर्वांत कितलें पोंवत तें हांव नकळं; परंत, गोमांतकी भाषेंत येश्या महत्वाच्या मजकुराचो भायले भितल्यान सारखो आणि सोवित ग्रंथ पळौन हाजें काळांज मात खोशयेन खरेंल फुट्टूं पावलें ह तूं इल्लो पोण दुबाव ना.

एक शोधक इतिहासकार ह्मणूनच न्हय; यशस्वी ग्रंथकर ह्मणूनय न्हय; तर आपले गर्भभाषेचो वा दुधभाषेचो कृतज्ञ आनि अव्यभिचारी भक्त ह्मणून वामनबाब बर्चीक सुरवातेक एक वेंग माळे वगर ह्मजी लिखणी फुडें चांट मात्रा.

दुबळी आनि नगी संतत जियोवन वियोगून् आल्कत जावून पडली, हाडां काति लागिल्लो, शियांत कुडकुट्टालो असल्या ह्या बांर निराश आवैच्या आंगार– कामळिंच फटकूर न्हय– तर टाकिमाण बेसवरि शाल आपल्या भावान घालि पळौन खंच्या कर्नदयहिन्याक गोशी जावची ना ?

गोमांतकीं भास मेल्ल मडें ! मड्याक साज कसलो ! असें ह्मण्टल्याच्या तोंडार वामन बाबान थें दिलां.

बापुडें गोमांतकी ह्मणून भास ना. आस जाल्यार ग्रंथ दाखय. असें विचारचेलें काळीज कोणा आसा ?

ग्रंथ ना ह्मण्टकी भास ना ! पैलीं बरौंच

ANO 14. N. 31
QUINTA-FEIRA 7 DE NOVEMBRO DE 1929

ASSINATURA
da ano tres rupias

R E PROPRIETARIO
G. ...egdo Dessai
...CEUTICO

COMP... E IMPRESSAO
TIP.BHAR... ...ANE-QUEPEM

Biblioteca Nacional, Pangim
S. R.

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३१
गुरुवार ता. ७ नव्हेंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
खालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=कारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोवे

THE JALGAON ELECTRIC SUPPLY C°. LTD.

Capital 500000 Rps. Cada acção e' de 10 rupias

A acção e' pagavel em duas metades, uma acompanhada do pedido de inscrição e a outra por ocasião de ALLOTMENT (distribuição)

Directores

MOTILAL KANJI, J. P., Director de Central Bank, de Bombaim,
MAYASHANKAR M. BHATT, Comerciante de maquinas e proprietario da Companhia *Sharada films*, 47 Apollo Street, Fort, Bombaim.
V. W. P. KELY, Comerciante, Rustom Building, Church Gate Street, Fort, Bombaim
S. B. THETE, Comerciante, Bombaim (ex-oficio), 47 Apollo Street, Fort, Bombaim
S. V. GANPATI, M. E., Engenheiro eletrico Seamens (India) Ltd Lakximi Building, Ballard Estate Bombaim

BANQUEIROS

The Central Bank of India, Ltd., Bombaim
The National Bank of India, Ltd., Bombaim

AGENTES ADMINISTRADORES E SEDE DA COMPANHIA
The Krisna Electric C°., 47 Apollo Street, Post, Bombaim

Esta companhia destina-se a fornecer energia electrica á cidade de Jalgaon, atravessada pelo caminho de ferro *G. I. P. Ry*. Dos prospectos da Companhia se vê que o emprego do capital na industria electrica é seguro e lucrativo, nos termos da respectiva legislação. Foram vendidas muitas acções. A procúra é grande. Dirijam-se os pedidos a

Representante de "The Jalgaon Electric Supply c°. Ltd."
c/o Hanuman Cinema
MAPUCA-GOA

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegasvão ser vendidos em hasta publica judicial á porta do Tribunal desta comarca no dia 12 do seguinte mez de Novembro pelas 10 horas, pela 1 a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Crisna Mucunda Camotim de Assolnã promove contra João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher Maria Amalia Avelina Dias e Silva Colaço de Velim. Predio Gally xeta, consistente em varzea de sorodio sito em Morpirla;—Predio rustico denominado Saunrichem xerem ou Saunrixerem, da cultura de arroz e coqueiros sito em Bali; Predio da varzea denominado Dantreachi gally, da cultura de arroz, sito em Bali; Predio da varzea denominado Pancodil ou Pernacodil, da cultura de arroz, sito em Bali; Dominio útil do palmar denominado Deunpacatêm, sito em Matvem de Cola; Dominio útil da varzea Mollavoril giraetpate, da cultura de arroz sito na ulta de Matiem; Dominio util do palmar Salericantevoril tican sito na ulta de Saleri; Dominio util do palmar e varzea Maulingue Utcacodil, da cultura de coqueiros e arroz sito em Fodgalleuande voril, de Cola; Dominio útil de varzea Chaclam, da cultura de arroz sito em Vagona de Cola; Dominio útil do palmar e varzea Conjeagoracodil, sito em Popomanuó de Cola; Dominio util do predio Mozadó coudo, da cultura de coqueiros sito em Xelpantó de Cola; Dominio util da varzea denominado Xelopa da semeadura de arroz sito em Xelpanto de Cola; Dominio util do palmar denominado Borimolavoril, da cultura de coqueiros sito em Saleri de Cola; Dominio útil do palmar denominado Ganeavaddeavoril sito em Ganem de Cola, da cultura de coqueiros; Dominio util do palmar e varzea Bingareagallevoril, da cultura de coqueiros e arroz sito em Cola; Metade da metade do palmar e varzea Bingachigally, sito em Cola da cultura de arroz e coqueiros; Predio Cutumbialem ou Dulpollem, da cultura de coqueiros e outras arvores sito em Cola; Predio rustico denominado Sapal, sito em margem do rio de Betul; Predio rustico denominado Chão Salgado vulgarmente Gosone baixo do palmar Rovangale, sito em Velim; Palmar denominado Segundo lote Rovangale sito em Velim; Marinha de Sal denominada Fondachó agor, sito em Ambelim; Palmar denominado Sassona ou vola toloi, consistente em terra de cultura de coqueiros sito em Ambelim; descritos na Conservatoria do Registo Predial desta comarca sob os n ° s 6086 a fls 43 v. do L B. 19, 320 a fls 478 do L. B. 2, 321 322, a fls 480 e 482 do dito L. B 2, 3253, 3254, 3255, 3256 3257, 3259, 3263, 3265 3267, 3268 a fls 127 v. fls 128, fls 128 v. fls 129 fls 129 v. fls 130 v fls 132 v. fls 133 v. fls 134 v. fls 135 no Livro B. 11, 2655 a fls 52 do L. B. 10, n ° 80 a fls 278 do L B 1, 11790, a fls 118 v. do L. B 33, 5123 a fls 115 do L B 16, 1721 a fls 165 B. 1 novo, 5627 a fls 30 v. L B 4 novo, 8719 a fls 169 de L B 25 e 6943 a fls 265 v. do L. B. 2 antigo, e avaliados por 350, 950, 350, 500, 650, 20, 400, 75, 20, 20, 1 500, 10, 600, 40, 2500, 1.600, 1500, 400, 4 500, 4 000, 3.500 e 10 000 rupias tudo respectivamente. O arrematante pagará as despezas da praça além de depositar seu preço no praso de 3 dias Sào por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem assim os co proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Por este são tambem citados para os identicos fins os representantes dos seguintes credores falecidos Antonio de Menezes, solteiro proprietario, morador em Dramapur, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. 1 da copia nova a fls 130 v. sob a inscrição n ° 1.516 registada em 1 de Agosto de 1887, constituida por Vitola Poi Canom, por outro nome Babuló Poi de Assolnã á segurança da quantia de 1500 rupias, achando-se cedida esta quantia a favor da credora falecida Micaela de Menezes, viuva, proprietaria de Dramapur, pelo dito credor inscrito Antonio. João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiro, de Benaulim, a cujo favor pesa uma hipoteca no L. C. n ° 2 da copia nova, a fls- 13, sob a inscrição n ° 2130 registada em 23 de Abril de 1889, constituida pelo dito Vitola; A favor dos mesmos Pascoal João e Francisco Xavier, mais uma hipoteca no dito C n ° 2 novo a fls. 29 v. sob a inscrição n ° 2266, registada em 11 de Setembro de 1889, constituida pelo dito Vitola;— João Damaceno de Sá, casado, proprietario, residente em Benaulim, a cujo favor pesa uma hipoteca no dito C. 2 novo a fls. 55 sob a inscrição n ° 2450 registada em 7 de Abril de 1890;— A favor do dito Antonio de Minezes mais uma hipoteca no dito C. n ° 2 novo, a fl 68 sob a inscrição n ° 2522 registada em 18 de Julho de 1890;— José Micael Colaço, casado, proprietario, residente em Navelim, a cujo favor pesa uma hipoteca no dito C. 2 novo a fl. 76, sob a inscrição n ° 2612, registada em 30 de Outubro de 1890 constituida pelo dito Vitola;— A favor do mesmo João Damaceno pesa uma penhora no livro F n ° 1 da copia nova a fls. 37 sob a inscrição n ° 909 registada em 23 de Setembro de 1892 para o pagamento da quantia da 1055 rupias, seus juros @ de 5:10:00 % ao ano e custas do processo, pena convencional de uma rupia diaria e selos dos autos;— A favor do dito Antonio Menezes mais uma penhora no dito F n ° 1 da copia nova a fl. 40 sob a inscrição n ° 970, registada em 17 de Fevereiro de 1893, para haver dos executados dito Vitola e seus fiadores Visnum Poi Canom e sua mulher Binaroti Pomin, de Assolnã a quantia de 1500 rupias;— com seus juros e custas do processo;— Sridora Poi Canom vulgo Xirú casado, proprietario, residente em Assolnã, a cujo favor pesa uma hipoteca no L C. n ° 6 a fls. 158 v. sob a inscrição n ° 1853, registada em 2 de Abril de 1900, constituida pelo dito Vitola Poi a segurança da quantia de 2000 rupias;— Francisco Xavier de Silva Colaço, casado, proprietario, de Velim, a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. n ° 4 a fl 39 v. sob a inscrição n ° 878 registada em 2 de Abril de 1891 constituida por Govinda Naraina Porobo Dessai e mulher Locximim Dessaina, á segurança da quantia de 1100 rupias;— mais uma penhora a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, no livro F n ° 3 a fl. 9 v. sob a inscrição n ° 1256 registada em 1 de Junho de 1904 para haver dos executados Govinda Bicaró Velipo, Zoguió Tuló Velipo, sua esposa Bissá, Janú Pursó Velipo e sua esposa Pitola, Rama Bivam Velipo e sua esposa Locuma, Duarqui, viuva de Custam Boiró Velipo, esta por si e como mãe administradora do seu filho menor impubere Boiró Velipo, Locximim Dessaina, viuva de Govinda Naraina Porobo, Gairi Naraina Porobo, Ramachondra Hari Sinai Boto e mulher Anaudi Sinai Botina e Sundori Porbinin vulgo Pondoren, viuva, estes ultimos dois de Loliem e todos outros de Cola de Cabo de Rama, a quantia de 1100 rupias, alem de juros vencidos @ de 7½ % ao ano, desde a data 31 de Agosto de 1887;— A favor do dito Francisco Xavier pesa mais uma hipoteca no dito C n ° 3 a fl. 151 sob a inscrição n ° 592 registada em 14 de Julho de 1888, constituida pelos ditos Govinda Bicaró Velipo, mulher e outros da dita de Cola, a segurança dá quantia de 1100 rupias;— Mais uma penhora a favor do mesmo Francisco Xavier, no dito F n ° 1 a fl. 259 sob a inscrição n ° 322 registada em 30 de Setembro de 1891 para haver dos executados ditos Govinda Bicaró e mulher e outros a quantia de 1100 rupias, devida por escritura publica de 31 de Agosto de 1887;—Ganessa Vitobá Porobo Dessai, casado proprietario, morador em Cola a cujo favor pesa uma hipoteca no L. C n ° 2 a fl. 173 sob o n ° 358 constituida por Bagadó Sacodó Velipo, a segurança da quantia de 1500 xerafins ou 750 rupias; — A favor do mesmo Ganessa Vitobá pesa uma penhora no Livro F. n ° 1 a fl— 115 sob a inscrição n ° 132 registada em 4 de Novembro de 1887, para haver dos executados ditos Custam Boiró e mulher, a quantia de 750 rupias, seus juros @ de 5% devidos por escritura publica de 26 de Fevereiro de 1871 das notas do tabelião Desiderio Rafael Menezes. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 18 de Outubro d 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

ANO XIV Nº 31 Quinta-feira, 7 de Novembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

REDACÃO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga

Jornal de maior circulaçao

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuuesa 3-00-00

SEM COMENTOS

Por Dec. de 15 de Agosto de 1912 foi criada neste Estado uma Repartição intitulada "Inspecção de Agricultura" com o seguinte fim:

a) estudo e reconhecimento das condições agricolas e da capacidade produtiva do territorio;

b) estudo e reconhecimento das condições florestais; e

c) estudo e reconhecimento das condições pecuarias ou zootecnicas.

Todo este minimo programa devia ser executado, a principio, pelos tecnicos nacionais, dentro dum periodo de tres anos, e na impossibilidade, com o concurso ou colaboração dos tecnicos estrangeiros; mas, em nenhum caso, o praso de tres anos podia ser prorrogado para além de cinco anos.

Quere isto dizer que a missão da famosa Inspecção, não cumprindo o objectivo da sua criação, findava, improrrogavelmente em 14 de Agosto de 1917.

Decorreram, porêm, tres e meio lustros e a Inspecção de Agricultura, longe de sofrer a mais ligeira beliscatura na sua *importante saude*, subiu, pelo contrario, do seu posto: passou a chamar-se *Direcção dos Serviços Agricolas, Florestais e Pecuarios*, dando farto brodio a tantos engenheiros agronomos e silvicultores, agricultores diplomados e pessoal menor auxiliar, esticando, de ano para ano, os respectivos quadros.

E a verdade é que a nova Direcção, a despeito de todo um *exercito* de tecnicos, não conseguiu dar um passo firme para a frente no campo de realisações praticas, quere em relação ao desenvolvimento agricola, quere no tocante á regeneração e exploração economica das nossas matas, quere, finalmente, no respeitante á sanidade, producções e industrias pecuarias e zootecnicas!

De maneira que, com essa magestosa Direcção de Agricultura que quase nada produziu, a Fazenda Publica foi suportando pesados encargos cujo montante poderia ter dado o suficiente para constituição dum Banco Rural e nissor das notas com fundos proprios Pode dizer-se que, sob o ponto de vista de esterilidade, a Direcção de que se trata, é irmã gémea da Direcção de Agrimensura e de Minas, outra sinecura nos organismos dos serviços públicos.

Pois ambas essas repartições tendo fomentado discordias entre o dominio de lavoura e o das matas que, desde longa data, se encontram numa luta continua e fratricida, contribuiram, apenas, para afugentar iniciativas particulares que nunca lograram, de pronto, o intento da colonização de terrenos baldios. E não haja duvidas, a acção conjunta de ambas provou-se fecunda na liquidação *da prata de casa*, como as matas de Gôa e Praganã e os predios cultivados do Estado, despersos por todo o territorio da India Portuguesa!

Dito isto, a titulo de esclarecimentos historicos, vamos, agora, ao essencial.

Fiel ao seu programa do fomento agricola, o Governo Geral, por uma portaria de 27 de Setembro findo, nomeou uma comissão encarregada de:—

1º Separar por meio de marcos, removendo os anteriores, os terrenos que devem continuar sob o regime florestal daqueles que se acham em condições de passarem ao dominio da exploração agricola, afim deste trabalho servir de base para a demarcação definitiva das matas.

2º Examinar os documentos comprobativos dos direitos dos particulares e das corporações aos terrenos que devem passar para o dominio de agricultura, separando-os por meio de marcos e indicando o minimo de área que, de começo, deverá ser chamada á cultura obrigatoria com designação desta e do tempo necessario para esse fim, para os efeitos dos mesmos terrenos e outros em identicas condições, pertencentes ao Estado passarem definitivamente para a exploração agricola. E

3º Apresentar ao Governo Geral por intermedio do Director dos S. A. F. e P. um relatorio circunstanciado dos trabalhos da comissão, com a indicação das medidas necessarias para a efectivação *quanto possivel urgente* (o italico é nosso) ao objectivo que se tem em vista.

Dum ligeiro golpe de vista sobre o texto da portaria acima, logo nos assaltaram dúvidas acêrca da sua execução; porque, se foi de geral agrado a leitura do preambulo e da parte despositiva da portaria, outro tanto não se pode dizer com respeito á conclusão a que ela chegou, nomeando sómente uma comissão, quando a celeridade dos trabalhos exigia que fossem tantas as comissões quantos os concelhos—comissões organisadas da maneira seguinte.

Presidente—O administrador do Concelho.

Vogais—Um tecnico agricola, um agente do M. P., um agrimensor e um secretario que podia ser o da Admitração do respectivo concelho.

Não se fez isto. E vão ver o que vai resultar, agora, do *feitio* da comissão da presidencia do sr. Sub-director dos S. A. F. e P.

Sua excia., por seu aviso ou edital publicado no *Boletim Oficial* nº 85, de 22 de Outubro findo, declara que a comissão da sua presidencia vai iniciar os trabalhos de Canacona e convida todos os proprietarios co-limiteiros das matas nacionais e outros interessados do referido concelho a apresentarem, no praso de 60 dias, a contar da 2.a publicação desse aviso na folha oficial, as suas reclamações com documentos comprobativos do seu direito e dominio em relação a quaesquer parcelas do terreno que julguem estar incluidas nas matas do concelho já demarcadas.

Ora, a 2.a publicação do aviso fez se no *Boletim* de 25 de Outubro findo. O praso de reclamações termina, portanto, em 25 de Dezembro proximo. A comissão terá que gastar para exame e estudo dos documentos, mais 60 dias, pelo menos. De maneira que ela, só em fins de Fevereiro, poderá dar começo ao trabalho de campo—inspecção ocular dos tractos em letigio.

Admitido que a comissão resolve dois desses letigios ao dia—o que, de resto, será, praticamente, impossivel,—só em 1931 terá ela concluido em Canacona a sua missão. Semelhantes trabalhos em Quepem não se fazem por menos de dois anos, e assim, os concelhos de Sanguem, Pondá, Sanquelim e Pernem hão de exigir, nada menos de quatro, um, e um anos, respectivamente.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार कार्तिक शु० ६ टी शक १८५१

साहित्य संमेलनाचें येतें गोमांतकीय १५ वें अधिवेशन

ले.— यशवंत

बऱ्याच साहित्यसेवकांनीं गोमांतकांत भरणाऱ्या १५ व्या साहित्यसंमेलनाचें अध्यक्षपद कोणास द्यावें वगैरेबद्दल सूचना केल्या आहेत. आह्मींहि आज प्रस्तुत विषयासंबंधीं अगत्याच्या अशा कांहीं सूचना करतों:—

१ ली—स्थलः— प्राचीन व पवित्र देवस्थानचें महात्म्य त्याचप्रमाणें पौराणिक व ऐतिहासिक दृष्ट्याहि गोमांतकाची गणना पुण्यक्षेत्रांत करण्यांत येत असते. एतदर्थ आणि पणजी किंवा मडगांव शहरीं एप्रील महिन्यांत होत असलेली पाण्याची टंचाई व असह्य उकाड्यामुळेंहि संमेलनासाठीं फोंडें महालांतील एक देवस्थान पसंत करणें युक्त होईल. अशा दृष्टीनें मध्यवस्तींत असलेलें, बैठकीसाठीं इतर देवस्थानापेक्षां सभामंडपाचा प्रशस्तपणा; गांवची गजबजलेली वस्ती; पोष्ट-तार आफीसची सोय; मोटार स्थ्यांड; मुंबईहून पणजीच्या मार्गानें बोटींतून येणाऱ्या पाहुण्यांची– होडीचा त्रास नसतां– एकदम येण्या जाण्याची व्यवस्था; मंडप उभारणीला शहरांपेक्षां लागणारा कमी खर्च; वसंतऋतूंतील फल-फुलांदि जिनस मिळण्याचें ठिकाण; पाण्याची खास सोय; नैसर्गिक सृष्टिसौंदर्याच्या संतोषदायक देखाव्यामुळें पाहुण्यानां कसलीहि गैरसोय न भासणें; इतकेंच नव्हे तर श्रीस्थळ वेलींग [येथील गोमुखांतील अप्रतीम पाण्याची सोय पाहून पाहुणे थक्कच होतील] आणि श्रीसंस्थान मंगेश हीं दोन देवस्थानें विस्तीर्ण अग्रशाळांनीं युक्त अशीं ज्याच्या उजव्या व डाव्या बाजूला अगदीं नजीक आहेत असें श्रीह्माळसा देवीचें प्रसिद्ध निवासस्थान श्रीसंस्थान ह्माडदोळ हें स्थळ १५ व्या संमेलनासाठीं पुढारी मंडळींनें जरूर पसंत करावें. इकडील देवस्थानें हीं प्राचीन कालापासुन पुराण, प्रवचन, हरिकीर्तनादि योगें, परकीयांच्या अनन्वित छळांचाहि प्रतिकार करून, मराठी भाषेची उत्तम प्रकारची सेवा करणाऱ्या संस्था होत. यासाठींहि संमेलनाच्या स्थळाचा मान एखाद्या देवस्थानास देणें इष्ट होइल. यामुळें महाराष्ट्रीयांना आपणं सबंध हिंदूंचीच वस्ती असलेल्या महाराष्ट्राच्या एका भागांत उतरलों आहों असें वाटून अनायासें शुद्धिकृत नवहिंदूंचा मोठा समाजहि प्रत्यक्ष पाहण्याची त्यांस संधी लाभेल.

२ री— स्वागताध्यक्षः— श्रीमंत असून साहित्यभक्तहि असावा. कै. राजकारणपटु बक्षिबहाद्दर जिवबादादा केरकर यांचा जन्म ज्या करारी व वीरवृत्तीच्या प्रसिद्ध पेडणें महालांत झाला त्या महालांतील सुप्रसिद्ध जमीनदार व जहागिरदार श्रीं. रावराजे पेडणेकर यांना किंवा त्यांच्या हुषार व साहित्यप्रेमी चिरंजीवानां संमेलनाच्या स्वागत सभेचें अध्यक्षस्थान देऊन त्यांच्याकडून साहित्यसेवा व महाराष्ट्रीयांशीं स्नेहसंबंध घडवून आणण्याची संधी देणें उचित होय. श्रीमंत रावराजे या पवित्र कार्यास सहानुभूतिपूर्वक हातभार लावतीलच, यांत संदेह नाहीं. वैमानिक कार्याप्रीत्यर्थ त्यांनीं सरकाराला जी नुकतीच मदत देऊं केली आहे त्यावरून त्याच्या औदार्याची पुन्हां एकदां साक्ष पटते. पोर्तुगीज प्राथमिक शिक्षकांच्या नेंमणुकीला वीस वर्षामागें मोनार्कीच्या अमदानींत सरकारनें हिंदूनां जो मज्जाव केला होता त्याविरुद्ध सरकारकडे दाद मागण्याच्या तरुण हिंदूंच्या चळवळीला ज्यांनीं कृतीनें प्रोत्साहन दिलें ते श्री. विस्कोंदो दे पेडणें त्याचवेळच्या तरुणांच्या स्वयंस्फूर्तीनें गोमांतकांत होऊं घातलेल्या १५ व्या महाराष्ट्र साहित्यसंमेलनाच्या कार्यास प्रोत्साहनपूर्वक मदत केल्यावांचुन कस राहतील ?

३ री.— साहित्यसभेचे अध्यक्षः– गोव्याचा तूर्तचा मिलिटरी कारभार, येथील पाद्रीलोक आणि हिंदूंचे क्रिश्चन समाजांतील कांहीं हितशत्रु यांनीं हिंदूंच्या कोणत्याहि नेमस्त चळवळीविरुद्ध सरकारची दिशाभूल करून नष्टतेंच कुभांड उत्पन्न करण्याचे डावपेंच [शिवाय पणजी–मडगांव या शहरांतील वरील उपद्व्यापी लोकांनीं आपल्या शहरीं ब्रिटीश हिंदुस्थानांतील हिंदूंचा मोठा जमाव पाहिल्याबरोबर त्यांचें पित्त भलत्याच कल्पनेनें कसें खवळूं लागेल याची कल्पनाच केली पाहिजे. हा प्रकार फोंडें महालांत होऊं शकणार नाहीं. कारण तिकडे क्रिश्चन वस्ती अगदीं कमी] आणि आरोग्यखात्याच्या ऑफिसरांचें एकसूत्री धोरण या तीन गोष्टींचा विचार करतां, रा. प्रियोळकर बी. ए. मुंबई, यांनींहि सुचविल्याप्रमाणें एखादा महाराष्ट्रीय संस्थानिक महाराजच या पोर्तुगीज रिपब्लिकच्या सत्तेखालील गोवाप्रांतिक महाराष्ट्र साहित्यसंमेलनासाठीं अध्यक्ष नियोजित करणें श्रेयस्कर होऊन सर्वसंमतहि ठरेल. महाराष्ट्र साहित्यसेवा, प्रेमपूर्वक प्रजापालन, चित्रकलानैपुण्य, पौराणिक आणि ऐतिहासिक वाङ्मयाचे भोक्ते, संस्थानिकांपैकीं पहिले ग्राज्युएट, तरुणांना कार्यक्षम व सदाचारसंपन्न होण्यास नमस्कारादि व्यायामाचा प्रसार करण्यासाठीं सदुपदेशाचें वाङ्मय वगैरे प्रसिद्ध करणारे, स्वदेशी धंद्याशीं सक्रीय सहानुभूतीनें वागणारे, गोमांतकीय महाराष्ट्रीयांबद्दल सहानुभूति बाळगणारे वगैरे बाबींचा विचार करतां औंधचे संस्थानिक श्रीमंत बाळासाहेब प्रतिनिधी बी. ए. यानांच यंदांच्या गोवा प्रांतीय संमेलनाच्या अध्यक्षपदाचा मान देणें सर्वतोपरी इष्ट आहे. या प्रांताच्या स्थल कालाच्या महत्वाबरोबरच किंबहुना त्याहून जास्त श्री. औंधकरमहाराजांनीं गोमांतकीयांच्या सन्मान व प्रेमपूर्वक विनंतीचा आदर करणें महत्वाचें व गोमांतकीयांच्या दृष्टीनें सुयशदायी होईल.

४ थी— बैठकः— खुर्च्या, टेबल, वगैरे पाश्चात्य थाटाच्या बंडास आळा घालून संमेलनाची बैठक पेशवाई पद्धतीची करावी. श्रीम्हाळसादेवीच्या मंदिरांत एकनिष्ठपणें सरस्वतीची सेवा करण्याची सुसंधि मराठी शारदोपासकांस प्राप्त करून देऊन गोवाप्रांताच्या वैशिष्ट्याचें साहित्यप्रेमी मंडळी उपयुक्ततेनें संगोपन करो अशी आशा करून ही शेवटची सूचना पुरी करतों.

सूचना

येतें महाराष्ट्र–साहित्य–संमेलन भरावयास आतां सहा महिन्यांपेक्षांहि कमी कालावधि राहिला आहे असें ह्मटलें तरी चालेल. संमेलन यशस्वी होण्यासाठीं त्याच्या तयारीस एव्हांपासुनच लागणें जरूर आहे. ही तयारी सुव्यवस्थित व अधिकृतरीत्या व्हावयाची असल्यास स्वागतमंडळाची रचना शक्य तितक्या लवकर पुरी होणें अपरिहार्य आहे हें उघड होय. तशांत संमेलनाचा अध्यक्ष निदान ४–५ महिन्यांपूर्वी निवडावा ह्मणजे त्यांना आपलें भाषण उत्तम प्रकारें सजवितां येईल, संमेलनांत वाचावयाच्या निबंधांचे विषयहि तितक्याच कालावधीपूर्वी निश्चित करावे ह्मणजे लेखकांस ते अभ्यासपूर्वक लिहितां येतील, वगैरे सूचना महाराष्ट्रीय वृत्तपत्रांतून येऊं लागल्या असुन त्या खास उपेक्षणीय नाहींत. ह्यासाठीं स्वागतमंडळाच्या सभासदांची संख्या शक्य तितकी वाढवावी व त्यांची सभा होईल तितक्या त्वरेनें भरवावी असे प्रयत्न कार्यकारी मंडळाकडून चालले आहेत. तथापि स्वागतमंडळाचे सभासद करून घेण्याकरितां कार्यकारी मंडळास सर्वच ठिकाणच्या सर्व गृहस्थांकडे स्वागत मंडळाची सभा भरण्यापूर्वी जातां येणें स्वभावतःच अशक्य आहे हें कोणासहि पटण्यासारखें आहे. पण सदर सभेत संमेलनासंबंधींची निरनिराळीं कामें निरनिराळ्या पोटमंडळांकडे सोंपवावयाचीं असल्यानें आणि ह्या पोटमंडळांत गोमांतकांतील बुद्धिमान व कर्तबगार लोकांचा शक्य तितका समावेश होणें इष्ट असल्यानें त्यांनीं सभेपूर्वींच स्वागत मंडळाचे सभासद झालें पाहिजे, कारण स्वागतमंडळाचा सभासद नसणाऱ्यास पोटमंडळांवर निवडणें शिस्तीस धरून होणार नाहीं. स्वागतमंडळाची सभा नव्हेंबरच्या अखेरीस भरवावी असा विचार आहे. तरी मराठी भाषाभिमानी अशा सर्व गोमांतकीयांस संमेलनाच्या कार्यकारी मंडळाची अशी आग्रहाची विनंति आहे कीं, कार्यकारीमंडळ आपल्यापाशीं येण्याची वाट न पाहतां चालू नव्हेंबरच्या ३० तारखेपर्यंत आपापलीं नांवें स्वागतमंडळाचे सभासद ह्मणून खालील पत्त्यावर नोंदविण्याची कृपा करावी.

स्वागतमंडळाच्या सभासदांची किमान वर्गणी ५ रुपये आहे. तथापि सर्वांनीं, झीज सोसूनहि, त्यापेक्षां शक्य तितकी अधिक रक्कम नांव नोंदविते वेळींच पाठवावी, अशी विनंति आहे.

अमूक पोटमंडळावर अमुकाची योजना झाली असती तर अधिक चांगलें झालें असतें असा आक्षेप मागाहून कोणासहि घेतां येऊं नये ह्यासाठीं प्रत्येक होतकरू गोमांतकीय मराठी भाषाभिमानी आमची विनंति लक्षांत घेऊन स्वागत मंडळाचा सभासद होईल व त्या सभेस बिनचूक हजर राहील अशी आह्मांस आशा आहे.

कार्यकारी मंडळातर्फे
विष्णू रामचंद्र नायक, अध्यक्ष
शिवा फट्टू पै आंगले, चिटणीस

स्वदेशीची लहर

प्रो. शि. म. परांजपे यांच्या 'मानीव' शिष्यांची स्वदेशीची लहर ऊर्फ लहरी स्वदेशभक्तीचें लिखाण वाचून मोठी मौज वाटली. फटाकड्यांवर बहिष्कार पुकारणारे हे तरुण श्रेष्ट आपल्या ढोंगी स्वदेशभक्तीमुळें यंदा ती चळवळ गतवर्षाप्रमाणें यशस्वी करूं शकले नाहींत, ह्मणून त्याचा वचपा काढण्यासाठीं चार आण्याच्या फटाकड्यांचा उत्सव मंडळानें उत्साह निदर्शक ह्मणून अनावरणविधीच्या वेळीं चौघड्याचे निनादाबरोबर बार उडविल्यामुळें त्यानें अकारण मस्तक भंडावून घेतलें ! बिचाऱ्याला खऱ्या स्वदेशीची कितपत कल्पना आहे, हरि जाणे !

तसबिरीवरील रेशमी पडदाच परदेशी नसून सभागृहांतील किटसन दिवे, ध्वजापताकांचे कागद वगैरे सामानहि स्वदेशी नव्हतें. ज्या वस्तु इकडे मुळींच मिळत नाहींत, त्या विदेशी घेण्यावांचून कार्यकर्त्याला –आजपर्यंतच्या रूढीमुळें– गत्यंतर नसतें. व अशा तऱ्हेनें पूर्ण स्वदशी व्रत पाळूं गेल्यास या मानीव ऊर्फ ढोंगी शिष्याला मोटारगाड्या परदेशी असल्यावरून पणजीहून जाण्यायेण्याला खटाऱ्या गाडीची अगर पायीं चालण्याची तयारी करणें भाग पडेल ! वेळ जास्त लागला तरी व्यायाम चांगला होऊन, पैशांचीहि बचत होईल. तेव्हां याच स्वदेशीचा अवलंब करणें बरें.

तरुण विद्यार्थी संघांतील [ज्या युवक संघाचे हे शिष्य अध्वर्यु ह्मणवितात] अ. शानीं काल परवां येथें मडगांव शहरीं श्रीदामोदर विद्याभुवनांत युवकसंघातर्फे जो रा. वैद्य विर्जिनकरांच्या सन्मानासाठीं वाहत्या गंगेंत समारंभ साजरा केला त्याला विदेशी किटसनच्या प्रकाशाऐवजीं लहान मोठ्या समया पेटवून स्वदेशी प्रकाशाची कां बरें तरतूद केली नाहीं ? (ले. व्यं.)

funcionamento dos institutos, colegios e escolas do ensino em lingua inglesa, existentes no territorio da India Portuguesa;

Considerando que a Portaria Provincial n.º 170, de 8 de Abril de 1913 não satisfaz actualmente o objectivo que se tem em vista;

E nós podemos garantir que quase todos os directores das escolas inglesas, os mesmos que haviam apresentado reclamações ao Governo, vão prestar declarações competentes nas respectivas administrações de concelho de que não aceitarão nos institutos a seu cargo, alunos sem o exame de elementar.

O que efectivamente quere dizer que preferem viver sob o regime da Portaria Provincial n.º 170 de 1913, apezar de pouco satisfatorio.

¿Seria porque a emenda saiu pior do que o soneto?

AOS COMPETENTES

Encomendas postais, sujeitas ao pagamento de direitos aduaneiros vem acompanhadas dos respectivos recibos de cobrança; mas, pagos os direitos, os recibos voltam ao Correio Central, sem que os intetessados tenham documento algum comprobativo desse pagamento.

Ora, os *meninos bonitos* da Repartição aduaneiras não são da *massa infalivel*. Estão sujeitos a errar na liquidação dos direitos, porque *errare humanum est*...

E como os erros dão margem ás reclamações e a justificação destas só é possivel fazer-se por aqueles recibos, torna-se naturalmente, mister que os competentes providenceiem sobre o assunto por forma que os interessados possam munir-se de duplicados gratuitos dos referidos recibos do pagamento dos direitos aduaneiros.

E' forçoso que isto se faça. E quanto antes, para que os donos das encomendas postais possam fazer valer os seus direitos, quando ameaçados por erros dos senhores da Alfandega.

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

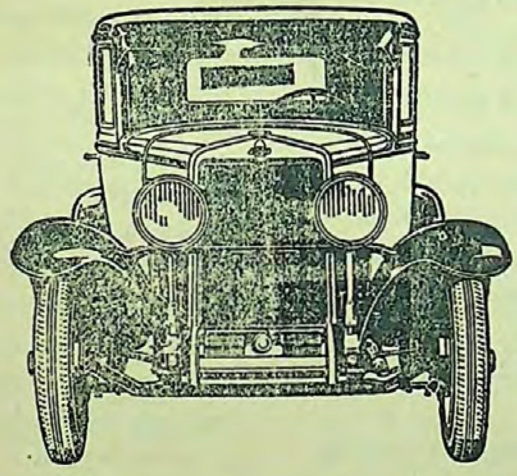

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostruario

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

E o relatorio de que trata a citada portaria de 27 de Setembro poderá chegar ás mãos do sr. General Craveiro Lopes *para se decretarem medidas urgentes sobre o fomento agricola*—só no ano de graça de **mil novecentos e quarenta!**

Em 1940 é que, pelo *rapido* andar da comissão, terà a India a dita de ver iniciada a nova era do seu ressurgimento agricola!!!

Em 1940—notem—em 1940, será trduzido em facto o inicio do fomento tão apetecido em 1929, tão urgentemente preconisado em 1929!!!

Sem comentos.

ECOS E CRITICA

EXCESSO DE ZELO?

Para angariar fundos para a *Aviação em Gôa* circulou largamente pela imprensa um apêlo assinado por numerosas individualidades.

Dos termos em que o apêlo se acha redigido, depreende-se sem esforço que o mesmo é dirigido a todos os habitantes da India Portuguesa.

Se isto é assim,—nem outra coisa podia ser—não acabamos de perceber qual o motivo que levou o Administrador do Concelho de Quepem a convocar uma reunião dos habitantes de sua circunscrição para um fim que o apêlo acima referido abrange.

O acto da autoridade administrativa era escusado. E para mais, tem um contra grave, pois, partindo a iniciativa donde parte, em si envolve um cunho de pressão oficial de todo condenavel, sobretudo tratando-se de concelhos atrazados como o de Quepem.

A iniciativa da *Aviação em Gôa* é extra-oficial. O apêlo está nas mesmas condições. ¿Porque pois, a ingerencia no movimento de alguem que, pela sua situação burocratica, só irá emprestar á iniciativa o cunho que a mesma, cremos, está longe de ter?

Excesso de zelo? A ser isto—lamentamos.

UM MISTERIO QUE URGE DESVENDAR

Mediante anuncios previos, foi, há dois mezes, vendido em hasta publica, o produto florestal existente nos *cumerins* de Darbandorá.

¿Foram legais os anuncios? Foi legal a venda? Há quem diga que não, porque se no primeiro dos anuncios foi declarado, apenas, o valor global do produto em cinco mil rupias, no segundo nem se indicou preço algum do produto destinado á venda. E o mais engraçado foi que em ambos os anuncios se não houvesse estabelecido base alguma de licitação nem fixado o quantitativo do produto a ser arrematado.

Não acabou. Realisada a venda em hasta publica foi esta, por informações posteriores, desfeita, tendo sido adjudicado a um dos dois anteriores arrematantes daquela aldêa com a condição de tomar em conta, esse novo produto, na velha quantidade arrematada que é de dez mil metros cùbicos.

Ora, dos dois referidos arrematantes, um, o de 10 mil metros cúbicos, paga ao Estado a taxa de uma rupia e uma tanga, pouco mais ou menos, por cada metro cubico, e o outro, o de 15 mil metros cubicos, a taxa de uma rupia e seis tangas, tambem por cada metro cubico.

Pergunta-se:—¿Porque é que não foi adjudicado o novo produto ao segundo arrematante—a quem paga mais nem foi ele consultado sobre se pretendia ficar com o mesmo? E ¿porque é que foi êle vendido a quem paga menos?

O facto da não fixação da base de licitação, a circunstancia da não difinição do quantitativo do produto da venda e o caso de haver este sido adjudicado ao arrematante que paga menos taxa—¿não deixam a impressão de que *aquilo* de arrematação foi um misterio que a nós outros, leigos na silvicultura, não é dado desvendar?

De resto, crêmos que não é preciso ser-se silvicultor ou agronomo para se compreender que o produto já cortado e pronto, como o vendido, vale muito mais do que os arbustos não abatidos.

Não basta só que um acto se revista de aparencias e formalidades legais. E', tambem, mister verificar se, de facto, foi cumprida a lei, ou sob sua capa, se representou uma comedia do proteccionismo desfarçado.

Cumpre ao Governo que deseja imprimir incentivo ao fomento, averiguar escrupulosamente sobre o presente assunto.

A QUE DESCEMOS ...

Acerca da Inspecção das Comunidades escreve *O Heraldo*, o que segue:

"A Inspecção das Comunidades impunha-se. As Comunidades, de ha tempos para cá, tem sido vitimas de sindicancias e mais trapalhadas que as poem em estado de ruina.

"Bem certo que alguns patriotas de estomago farto, arrmaram a pena do maioral da grei, para, na imprensa, haver alarido de frases sonoras de indignação e espanto. Mas toda esta vozearia — é inutil. O público sabe o que significa toda aquela algazarra que só se ouve quando alguem que lhes é contrario, adverso—é revestido nas funcções oficiaes de importancia."

Lá tem os leitores o que pensam da Inspecção das Comunidades os patriotas de estomago vasio, naturalmente! De maneira que o Governo o que tem agora a fazer é crear mais uma Inspecção do Hospicio de Margão e mais outra Inspecção da Administração de Pragana e Nagár-Aveli.

Está na lógica dos patriotas do estomago vasio. ¿Pois não é verdede que tanto o Hospicio como a Administração de Praganã *têm sido victimas de sindicancias e mais trapalhadas*?

Deficil se torna calcular a onde nos levará este criterio de estomagos vasios e estomago cheios! Se um jornalista critica uma sinecura, logo surge por aí alguem a berrar: "Aquilo é vozearia inutil! Tem estomago farto e não pode ver que outros comam."

A que descemos ...

COMO POR ENCANTO ...

Opina alguem:

"......Igualmente as Comissões Administrativas tem-se provado mais uteis do que as Camaras Municipaes pela sua liberdade de acção e alheiamento de compromissos partidarios. Sob este ponto de vista, estamos de acordo com o *Diario da Noite*. Mas o busilis é a escolha do pessoal".

¿Então estaria já esgotada a reserva dos aposentados e reformados? Pelos modos, parece! Toca agora a requisitar os "idoneos" de fóra, já que *intra muros* desde o interinado do sr. Pedro de Almeida, abriu-se como por encanto, "a crise de prestabilidades".

ASSEMBLEIA DE FUNCIONARIOS ...

Publicaram os jornais o programa dos trabalhos do 8° Congresso Provincial da India Portuguesa. Dá para 3 dias de verborreia. Ainda bem. Podia ser mais.

A nota saliente é a qualidade dos individuos que constituem as mezas. Nas oito mezas, compostas de 4 pessoas cada uma, ao todo 24 pessoas, vemos só 7 não funcionarios.

Muita razão tinha, pois, o sr. T. Bragança-Cunha, quando afirmou que o nosso Congresso Provincial era uma assembleia de funcionarios e aspirantes á função pública.

...PIOR DO QUE O SONETO

O Diploma Legislativo n° 379 que passou a regular entre nós o funcionamento das escolas em inglez, vem precedido dos seguintes considerandos:

"Tendo-se reconhecido, por diversas reclamações apresentadas a este Governo Geral, a necessidade de se regulamentarem o estabelecimento e o

ग्रंथपरामर्ष

ले.— मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेंकर.

सांसपिलें-वरें झळां. त्या वेल्यान पुस्तकाचें परीक्षण कर्चेली हाजि खोशि ना. आनि तें व्हडलें दोजें माथ्यार वेंवचलें हाक्' काळीज ना; हें सांगुं नाकाच.

ज्या बुद्दोच्या आनि मांडवलाचे बळार वामनबाबासारक्या शोधकान कसोकशीन जे तल्लास लायल्यात, तांचें खेरें परीक्षण जांवचेलें जाल्यार तितक्याच तोलाच्या मन शाकडच्यान तें जांवक जाय आनि हाजेकडेन तर ती बुद्द ना आनि तें मांडवलय ना. ह्मण्टकीच, ग्रंथांतल्या सिद्धांतांचो वरं वास्कळ वेस तांकां हांगा मळचेलो ना. हाजें समजाक जें दिसलां तेंच सामान्यतायेन हांव वरेंतलों; इतल्या खातीर कीं, तांगेलें सुंदर पुस्तक हांगा रुचीन वाचळां ह्मणपाचें तांकां कळचें.

"गोंयकारांची गोयांभायली वसणूक" या पुस्तकांत वामनबाबांचीं चार उलवपा छापल्यांत. आनि तांचीं माण्णीं आशि केल्या कीं, तीं सगलीं मेळून येकच स्वतंत्र ग्रंथ छापपाक कसलीच अडचण ना.

हीं चारय उलवपां जितलीं सोबीत तितलींच देशाभिमानान उपट्ट भल्लेलीं आसत. आनि तो देशाभिमानय शुद्रांक आनि क्रिस्तांवांकय आपलेच भाव मानचा इतलो व्यापक आनि धर्मकोल्लाच्या अति उग्र दर्बटाणेपासून अलिप्त. इत्लो निर्मळ आसा.

तांच्या पैल्या उलवपाचो झोंक पळौं गेल्यार असो दिसता, कीं गोमांतकाची भूंय खन्चेच बावतींत हिंदुस्थानांतल्या दुसऱ्या भूंयच्या फाटल्यान ना. आनि ताजो आरंभ तानीं गोंयच्या अति प्राचीन नांवांकडच्यान केला. ताजें प्राचीन नांव सुवर्णा परान्त-ह्मणजे भांगराचो प्रांन्त.

पौराणिक महत्व जाय ? तें सांगतात. कुवेशिचो घांट पळेयात. ताजे टेंवयेर कृष्ण बळराम लिपून राविल्लि; ताजे मुळसांत जरा संधाकडे निमाणें हाज दिवन तानी ताजी सामकी वाट लायली; कांमळयो गोंवोंराखणो हीं हिणसावणेचीं विशेषणां दवून मोठ्या मानैतायेक तो थंयच पावलो.

धर्मप्रसाराक जाय ? तर ते बुद्धधर्म प्रसारक पुर्णाकडे किंवा पुण्याकडेन बोट दाखयतात.

जायते लोकांची समजूत आसा. तसो पूर्ण सुपाऱ्या शारांतलो नासून गोमान्तकांतल्या चंद्रवाडी ह्मालात मुळें ह्मणून जो गांव आसा, थैंचो. व्यापाराचे निमित्यान सुपाऱ्यांत ताजो रावितो चड आशिल्लो इतलेंच.

बुद्ध धर्माची दिक्षा घेवन निर्वाण पद मेळौवन अर्हत जातकी-शणें मुळें गावांत रक्तचंदनी लांकडाचो चंदन मंण्डळ नांवाचो विहार बांदलो. आनि ताजेनेल्यानच त्या ह्मालाक चंदन मंडळ हें नांव पडून फुडें ताजें चंद्रवाडी अशें रूप जालें

साम्राज्य संस्थापक जाय जाल्यार ते विचारतातः कलिंग, कोसल, कांची इत्यादि त्या काळच्या व्हडल्या व्हडल्या राजांक दांतांत तण धरूं लावन, वेरूळच्या लेण्यासारखीं अपूर्वायेचीं कामां उतरांवन, क्रिस्ती सन ७४८ पासून ९७३ पर्यंतचीं सवाय दोनशीं वर्साचि काळांत ज्यांणीं दक्षिणेंत आपलें साम्राज्य गडगडायलें ते राष्ट्रकुट सम्राट खैंचे ? तर गोंयचेच. जाय ते इतिहासकारांनीं चुकीच्या अदमासान जरी तांकां रत्नपुरकार मळें आसलें, तरी खरेपणान ते गोंयचेच. ते गांवांन लत्तलपुरचे ह्मणजे लोटलेचे. कुळयेन क्षेत्रीय. आनि जातीन चाड्डु.

चाड्डु हो चतुर्थी या संस्कृत शब्दाचो अपभ्रंश आसा अशें तानीं दाखैलां

अर्वील्ले काळांत पासून गोंय फाटि ना ह्मणपाचें दाखैंक गोंयांतल्या तुर्तांच्या नाम्रच्या मनशांची वळेरी दिवक ते विसल्ले नात.

आपले हे सिद्धांत थारैतना ग्रंथकारांनीं जीं प्रमाणां मांडल्यांत, पूर्व शोधकांच्यो चुकि दाखैतना तर्काचो जो केस काडला तो पळौवन तोंडां बोट घालचें. पोण ताजें नंगसू पासून हांगा दाखैं यॆंवचेलेंना. तें मुळांतच पळौं जाय.

दुसरें उलवप ही पैल्याचीच पुरवणी ह्मळ्या जायत. पैल्यांत गोंयकार चाड्डुयांची व्होडवीक गायल्या तर दुस्र्यांत बामणांची. भेद इतलोच कीं पैल्यांनीं राज्यां जोडून भोगलीं; दुसऱ्यांनीं वाडैान तगैलीं.

जैन धर्मी कदंबाचे पिडापिडींक उगबून जायते बामणांक आपलो जागो सोडून भायर वचें पडलें. कित्याक हांचेरच तांचो चड दांत आशिल्लो खंय. आनि तें जांवचलेंच.

हिंदुस्थानांत नवे धर्माचो किंवा नवे राज्याचो बस बसैंक जे येतात ते बामणांकच चड धोंसूं लागतात. हें पुर्वील्यांनी पळेलें; अर्वील्ले पळेतात; आनि फुडलेय पळेतले.

देशाभायरे जाल्ले बामणांक शिलादाराचे राजवटींत बरीच थारामण मेळ्ळी. कारण गोयांचेर शिलाहारांनीं कांय वसीं राज्य केल्यान ते बामणांक वळखताले. आनि बामणांकय वेदधर्मी ह्मणून तांची वोड आशिल्ली. [चलता]

—सांखळी विद्याप्रसारक संघाच्या संमेलनाच्या सुरवातीस श्री. आठले यानां हुतात्मा जतीन व दे. भ. अण्णासाहेब परांजपे यांच्या निधनाबद्दल दुःख व ज्यापरिस्थितीनें जतीनसारख्या 'पुण्यपुरुषाचीं आहुति घेतली त्या परिस्थितीचा तीव्र निषेध व्यक्त करणारा ठराव मांडला व तो सर्वांनीं उठून संमत केला.

पुस्तक परीक्षण

गोमांतक विजय

कुंकळ्ळी येथील रा. व्यंकटेश विष्णु वैद्य यानीं लिहिलेलें वरील नाटक आमच्याकडे अभिप्रायार्थ आल्यास बरेच दिवस झाले; पण मध्यंतरीं आमच्यावर ओढवलेल्या खटल्यामुळें पुस्तक लक्षपूर्वक वाचून अभिप्राय देतां आला नाहीं. याबद्दल लेखक विषाद मानणार नाहींत अशी आशा आहे.

प्रस्तुत नाटक हें गोमांतकाच्या इतिहासावर लिहिलेलें आहे अफाट मराठी नाट्यवाङ्मयांत गोमांतकाच्या इतिहासावर लिहिलेलें हें पहिलेंच नाटक आहे, या दृष्टीनें या नाटकाला महत्व आहेच. कारण नाट्य हें दृश्यरूपानें अज्ञ जनतेसमोर येणें जास्त सुलभ असल्यानें ऐतिहासिक नाटकांच्या योगानें सामान्य जनतेस गतेतिहासाची पूर्ण ओळख होऊन त्यांच्या मनांत स्वाभिमानाची ज्योत निरंतर तेवत राहते. या नाटकाच्या योगानेंहि गोमांतकीयांचा स्वाभिमान वृद्धिंगत होऊन त्यांना राष्ट्रसेवेची स्फूर्ति मिळेल असें वाटतें. नाटकाच्या कथानकाची मांडणी चांगली असून निवडलेला धर्मसमीक्षण सनेवा प्रसंगहि उपयुक्त आहे. परंतु सर्वच पात्रांचा स्वभाव परिपोष द्वारा तितका योग्य झालेला नाहीं. उदाहरणार्थ मॅरिसचा पश्चाताप जास्त उठावदार रीतीनें दाखविणें योग्य होतें. प्रेक्षकांच्या व वाचकांच्या मनावर परिणाम होण्यास कोणताहि पश्चातापयुक्त प्रसंग उत्तान रीतीनें दाखविणें योग्य असतें. त्याशिवाय त्याचा कायमचा ठसा त्यांच्या मनावर उमटत नाहीं. हीच दृष्टि हिरोजीच्या वागणुकीसहि लावून पाहिल्यास त्याचा दुष्टावाहि कांहींसा फिका पडतो. ह्मणून स्वभाव परिपोष रंगविण्याच्या बाबतींत प्रत्येक नूतन नाटककारानें श्री. न. चिं. केळकर यांच्या "तोतयाचें बंड" या नाटकावर साहित्याचार्य कोल्हटकर यांनीं केलेली विस्तृत टीका मननपूर्वक वाचणें जरूर आहे. बाकी बहुतेक पात्रांचा स्वभाव परिपोष चांगला साधला आहे. यावरून गोमांतकांत असलेली ललित वाङ्मय लेखकांची उणीव प्रस्तुत लेखक पुढें मागें भरून काढतील अशी आशा वाटते. नाटकाची भाषाहि चांगली जोरदार असून तींत ओजस्वीपणाहि बराच आढळून येतो. भाषा प्रासात्मक वापरून कै. गडकरी यांचें अनुकरण करण्याचा प्रयत्न केला आहे. चांगल्या नाटककाराचें अनुकरण करणें यांत कांहीं वावगें नाहीं. परंतु चांगल्या गोष्टीची जरी असली तरी अतिशयोक्ति होणें हें केव्हांहि वाईटच हा दोष या नाटकांत दिसून येतो. प्रास साधणें हा एक भाषेचा अलंकार आहे. पण शरीर सौंदर्यापेक्षां अलंकाराचा दिमाख ज्यास्त असणें हा सौंदर्याचा प्रभाव नसून बायकी अभिरुचीचा नमूना आहे. भाषा ही अलंकारानां सजून दिसते ह्मणून एकच अलंकार सर्व ठिकाणीं वापरणें योग्य नाहीं. प्रास आणि अनुप्रास यांप्रमाणेंच उपमा, उत्प्रेक्षा व्याजोक्ति, व्यंगोक्ति, वक्रोक्ति वगैरे अलंकार योग्य ठिकाणीं व योग्य प्रमाणांत असणें जरूर आहे. त्याचप्रमाणें सर्व रसांचेंहि संमेलन नाटकांत असलें पाहिजे. "त्रैगुण्योद्भव सर्व लोक चरितं नाना रसं दृश्यते" असें काव्यप्रकाशांत नाटकाचें लक्षण दिलें आहे. महाराष्ट्र कविवर्य मोरोपंत यानींहि "धातूंत जसें हाटक नाटक वर सर्व सुप्रबंधांत" असें ह्मटलें आहे, ह्मणून नाटक लिहितानां सर्व दृष्टीनें योग्य काळजी घेणें जरूर आहे. प्रस्तुत नाटकांत एकंदरींत दोषांपेक्षां गुणांचेंच प्रमाण जास्त आहे. लेखकानें असाच व्यासंग पुढेंहि चालू ठेवल्यास त्यांचीं नाटकें गोमांतकास भूषणावह होतील यांत संशय नाहीं. ह्मणून वाङ्मयप्रेमी सज्जनानीं या नाटकास उदार आश्रय देणें जरूर आहे. नाटकाची किंमत बारा आणे असून तें कर्त्याजवळ कुंकळ्ळी येथें विकत मिळतें.

—कुंभारजुवें येथील शिक्षण प्रसारक मंडळामार्फत चाललेल्या 'श्रीशांतादुर्गा वाचन मंदिराचा' १९ वा वाढदिवस ता. ३१ अक्टोबर रोजीं पार पडला. सभेचें अध्यक्षस्थान श्री. लक्ष्मीधर भांडारे यांस देण्यांत आलें. त्यांनीं आपल्या भाषणांत संस्थेनें आज १९ वर्षें अत्यंत परिश्रमपूर्वक चालविलेली ज्ञानदानांची सेवा किती महत्वाची आहे तें सांगून सार्वजनिक संस्था योग्य तऱ्हेनें चालविण्यास चालकांना निःस्वार्थ बुद्धीनें किती श्रम काढावे लागतात हेंहि सभेच्या निदर्शनास आणलें व शेवटीं वाचनालयाच्या इमारतीकरतां सरस्वती भक्तांनीं सक्रीय सहानुभूति दाखवावी अशी विनंति केली. नंतर प्रो. ग. शि. सामंत, श्रीशारदा विद्यालयाचे हेडमास्तर, यांचें अत्यंत परिणामकारक भाषण होऊन त्यांत त्यांनीं वाचनालयाचे वाढदिवस समारंभच करूनच साजरे होणार नसून वाचनापासून जनतेनें ज्ञानाची वाढ व तिचें वार्षिक सिंहावलोकन करून साजरे केले पाहिजेत असें सांगितलें. नंतर संस्थेचे सेक्रेटरी श्री ‖ फटवा भिकू भांडारे यांचें भाषण होऊन पानसुपारी हारतुरे व गोड मेवा वाटल्यानंतर हा वार्षिक समारंभ संपला.

—विद्याप्रसारक मुष्टीफंड संस्था, लोलयें, या संस्थेच्या चारहि शाळांची वार्षिक परीक्षा केशव देवालयीं एकत्र ता. २०।१०।२९ रोजीं परीक्षक श्री. ज. भि. राऊत हेडमास्तर दामोदर विद्याभुवन-मडगांव व काणकोण येथील श्री. पां. सु. शेणवीं व मि. ये. नाईक यां कडून घेण्यांत आली. त्यांत शाळा नं. २ माशें-लोलयें येथील शाळांतील २ मुलांनीं व २ मुलींनीं संस्थेनें ठेविलेलीं चारहि बक्षीसें मिळविलीं.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 31 de 7 de Novembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vão á praça para venda em hasta publica judicial à porta do tribunal desta comarca no dia 22 do seguinte mez de Novembro, pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Ananta Sinai Corongoto de Parodá e residente em Margão promove contra Vassudeva Crisna Camotim e mulher Sotiabama Camotina de Cacorà; 5.a parte do dominio util do palmar denominado "Birnembagaeta" sito em Zanodem do torofo Molcornem dividida em cinco partes ou lotes; 3.a parte do lado nascente da "Varzea Murmutteadda" da semeadura de arroz sito na dita, dividida em 3 partes; e varzea denominada "Gundó" cultivada para arroz sito em Cacorá discrita na Conservátoria do Registo Predial desta comarca sendo os primeiros dois por inteiro sob os n ° s 2884 a fls. 281 do L. B. 10, 1385 a fls. 348 do livro B. 6 e 1462 a fls 28 do L. B. 7 e avaliadas por 800, 1400 e 150 rupias tudo respectivamente. Por conta do arrematante correrão as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso nos termos de lei. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem como os quinhoeiros e co-proprietarios para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. São tambem citados para os mesmos fins os representantes dos seguintes credores falecidos: Naraina Porobo Dessai, casado de Rivona, a cujo favor se acha inscrito no livro F. cinco a fls 86 sob a inscrição n ° 13128 registada em 7 de Novembro de 1922, o dominio directo consistente na importancia anual de 30 rupias; Rama Ticlè Camotim de Cacorá a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C. 2 a fls 225 sob a inscrição n ° 390 constituida por Govinda Gopala Porobo de Cacorá á segurança da quantia de 1550 xerafins ou 775 rupias;—A favor do mesmo Rama Ticlé Camotim pesa uma penhora no L. F. 1 a fls 64 sob a inscrição n ° 76 para haver do executado dito Govinda Gopala a quantia de 775 rupias e seus juros; Vitu Subá Naique de Rivona a cujo favor como cessionario do dito Rama pesa uma penhora no livro F. 1 a fls 277 sob a inscrição n ° 335 para haver dos executados Govinda Gopala e sua mulher Gopicá a quantia de 775 rupias e seu juro legal;—Srinivassa Upindra Camotim de Ponchovadi a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. 5 a fls 75 v. constituida por Gonessa Upassó Porobo e outros de Cacorá registada sob a inscrição n ° 1203 á segurança da quantia de 500 rupias.

A favor do dito Rama Ticlé mais uma hipoteca no livro C. 3 a fls 65 sob a inscrição n ° 537 constituida pelo dito Gonessa e outros á segurança da quantia de 437½ rupias. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 25 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do ultimo anuncio nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. do Proc. Civil, citando o interessado Avelino Rosario Coutinho, solteiro de Cuncolim, ora residente em Bombaim, em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico que Maria Joaquina Coutinho de Cuncolim presta por obito de Antonio Francisco Coutinho vulgo Saude Coutinho que foi da dita e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos de lei, sem prejuiso do seu devido e regular andamento. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 22 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço (2.a vez

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas correm éditos de 30 dias a contar da 2.a publicação do ultimo anuncio no Boletim Oficial citando o interessado Miguel Patricio Barreto de Sadolxem de Poinguinim e ora ausente em Bombaim do territorio britanico em parte incerta para assistir a todos os termos até final dos autos de inventario orfanologico a que se procede neste juizo por obito de Micael Tereza Rebelo que foi de Sadolxem em que é inventariante e cabeça de casal Feliciana Aureliano da Costa de Poinguinim e deduzir nele seus direitos nos termos e para os efeitos da lei sem prejuiso do seu regular andamento. Para ser publico se expediu este. Quepem, 14 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio
Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço (2.a vez

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Caracar, correm éditos de 30 dias dias a contar da segunda publicação do último anuncio nos termos do § 2 ° do art. 197 do Cod. Proc. Civil, citando João Climaco Manuel José da Silva Colaço de Velim e ora ausente em parte incerta de Miraja da India Britanica, para no praso de dez dias, findos os referidos éditos pagar no cartorio do escrivão acima dito a quantia de 14:11:02 proveniente de custas e selos liquidados nos autos civeis de execução de sentença que o dito citando intentou contra Pundolica Gonoxama Sinai por outro nome Vinaeca Gonoxama Sinai e mulher de Nagorcem por apenso aos de acção ordinaria especial que contra o dito Pundolica e sua mulher intentou o dito citando ou dentro do mesmo praso nomear bens suficientes a penhora para o pagamento do pedido e mais custas e selos acrescidos da execução sob pena de não o fazendo ser a nomeação devolvida ao exequente M. P. nesta comarca, proseguindo-se a seus termos. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 18 de Outubro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço (2a. vez

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

ANO 14. N. 32

QUIN 13 DE NOVEMBRO DE 1929

ASSINATURA
Por cada ano tres rupias

DIRECTOR E PROPRIETARIO
G. P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

COMPOSICAO E IMPRESSAO
TIP. BHARAT CUSMANE-QUEPEM

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३२
गुरुवार ता. १३ नव्हंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें गोवें

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

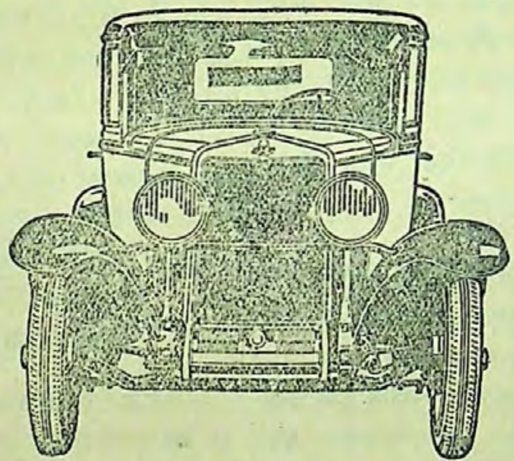

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma visita ao nosso mostrurro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाणः— **लिजबोअ**

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या **एजन्सीस** पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „
रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिकाः— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कँगु बेल्ग, कार्बींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिकाः— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्वि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडियाः— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

ही जागा

ऑलिंपीया सिनेमा-मडगांव

यासाठीं

राखून ठेविली आहे

त्वरा करा **अपूर्व संधी** **त्वरा करा**

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

रु. १ हप्त्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी

ह्मणजे दि पिपल्स ओन प्रॉव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट —**डॉ. पां. ना. दळवी, मडगांव-गोवा.**

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजंटस पाहिजेत. गरजूंनी मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

बालोन्नतिसमाज, केपें

चालू महिन्याच्या १० तारखेस संध्याकाळच्या ५ तासांवर समाजाच्या दिवाणखान्यांत नियम १५ न्वयें सभासदांची सर्वसाधारण बैठक भरणार असून तींत बालहित वसासंबंधीची व समाजहितकारक गोष्टींची चर्चा होणार आहे. तरी सर्व सभासदांनीं तीस हजर राहून आपलीं मतें द्यावीं अशी विनंति आहे.

कुसमण, ता. ६ नव्हेंबर सन १९२९
पद्मनाभ वैकुंठ शेणवी अवदी, सेक्रेटरी
संमत अध्यक्ष— वासुदेव वि. प्रभू देसाई.

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No dia 28 do corrente, ás 10 horas, no edificio da Administração do Concelho de Quepem dordem superior, irão novamente á praça entre outros lanços das avenças de receita desta comunidade do trienio de 1930 a 1932, arrolados no respectivo calculo sob os n.os 4, 8, 9 e 10 e denominados Chactam, Sidguiacunoguy, Nomos e Bandolam, sitos em Bondol pela renda anua de 6 25, 25 e 4 rupias respectivamente renda pela qual Dormú Ileló Naique Dessai de Fatorpá, pede a adjudicação dos mesmos lanços para o referido trienio de 1930 a 1932.

Aos 2 de Novembro de 1929
O escrivão da comunidade
Ramacrisna Vencù Sinai Regò

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा

PROPRIETARIO

Morloba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झवलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

ANO XIV No 32 Quinta-feira, 14 de Novembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulaçao

REDACAO E ADMINISTRACAO
Cusmane-Quepem
COMPOSICAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulsouma tanga.

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuuesa 3-00-00

SOMA E SEGUE

O *Heraldo* e o *Ultramar* são dois em uma carne; mas não se sabe qual macho e qual fêmea.

A questão do sexo é menos mal. O que interessa são os modos de vêr.

Entende o *Heraldo* que a administração do Hospicio foi tão honesta que as suas contas podem ser tomadas em uma semana, enquanto a despeza de 34 mil rupias com a sindicancia ás comunidades das Ilhas tem a sua explicação na necessidade da devassa, que se abriu, porque, segundo o relatorio respectivo, os clavicularios, por estar habilitado o cofre com a receita entrada, entenderam dever pagar, e pagaram aos jonoeiros e accionistas os creditos já vencidos; mas pecaram contra o preceito do art. 440 do Codigo das Comunidades, se bem que, sem ser em dias anunciados, e ainda sem entrar a receita, foram igualmente pagas as despezas da sindicancia, das obras, serviços, derramas e dinheiro sagrado das inspecções pertencente á Administração, quando, bem pensado, o artigo 440 se refere ao *pagamento dos proventos, dividendos* e creditos (note-se), e por tanto nesta palavra—creditos — fica abrangido tudo quanto fica dito.

Porque pagaram em uma verba alguns proventos dos jonos, pagando o selo devido pela soma arrecadada, quando paga separadamente mais lucraria o fisco.

Porque pecaram as juntas administrativas, por terem encarregado, mediante a autorisação do Administrador, os serviços da conservação dos valados aos arrematantes ou empreiteiros do trienio findo, visto não estar concluida e visada a arrematação, e perigava pela mora a boa conservação dos valados.

Porque, igualmente, com autorisação superior, fizeram executar os serviços faltantes das reparações dos valados á conta dos respectivos bouços e com o dinheiro por estes destinado para esse fim.

Porque em casos de urgente e inadiavel necessidade, as juntas administrativas, no cumprimento dos seus deveres, que o Codigo referido lhes impunha providenciaram, em ordem a tapar as roturas havidas nos valados das comunidades, procedendo do modo como prescrevem os artigos 58 n.º 3 º e 59 e seus §§ do dito Codigo, sem a esse tempo ter entendido a Administração nem o Governo que as palavras do § 1 º do artigo 59—despesa realisada— significam que tal despesa deve ser paga só depois da aprovação do Governo.

Porque as despezas de que tratam os artigos 132 nº 1º, 134 nºs 1º e 3º e 261 § 1º sejam as previstas, sejam as imprevistas, ordinarias ou eventuais, na sindicancia se entendeu obedecerem ás regras dos artigos 287 e seguintes e como tais carecerem da aprovação do Governo, quando a combinação destes artigos com os artigos 38 nº 5º, 171 nºs 5º e 6º evidencia quão palpavel é a diferença entre aquelas despezas e estas, concretisadas no § 4º do artigo 287, exigindo previa deliberação das comunidades, resposta dos seus 20 maiores interessados e aprovação do Governo.

São estas e outras inovações firmando uma nova jurisprudencia, de que se ocupou o relatorio, publicado em tres grandes volumes. Estes custaram ás pobres comunidades a quantia de 4.200 rupias imediatamente paga por ordem da actual Administração, a qual não pecou contra o aludido artigo 440, por se tratar, talvez, das entidades a que não afecta o Codigo citado.

Porisso, não houve audição das comunidades, dos seus 20 maiores interessados, nem arrematação! ..

¿Então qual a outra lei que o facultou?

A ordem de pagamento expedida pela Administração invoca os despachos do Governo de 16 de Dezembro de 1926, de 2 de Fevereiro e 18 de Outubro de 1928.

Nenhum diploma autorisa semelhante medida; nem o Decreto de 27 de Dezembro de 1852 e Carta de Lei de 20 de Junho de 1866, nem o Diploma Legislativo Provincial nº 199 de 24 de Dezembro de 1925, nem o Decreto nº 12.209 de 27 de Agosto de 1926.

Contudo, quem defende essa soma de ilegalidades, desde o começo até o fim, não é tanto o *Heraldo* ou o *Ultramar*, é a *India Portugueza*, orgão do prestigioso partido indiano das honrosas tradições!...

Se o Governo deu essa facilidade, sancionando tudo, sem observancia das formalidades legais, apagada não fica a grave responsabilidade nem do proponente nem da Direcção da Administração Civil, por que debaixo da confiança nas propostas e nas informações são proferidos os despachos.

C. V. Gomes Pereira

ECOS E CRITICA

A PROPOSITO...

Opina o "Estado da India" pelo restabelecimento da censura. Nós tambem somos da mesmissima idea, não por causa dos jornais que discutem com franqueza e dessasombro os actos do Governo, de que por acaso, descordem, mas sim, devido á atitude de certos orgãos da imprensa que tomaram sobre si o encargo da defesa de tudo que dimane das regiões oficiaes, defesa esta, ordinariamente conduzida com tão pouco tino e moderação que antes valia que não a fizessem, tanto mais que ninguem lhes confiou semelhante mandato.

O sr. General Craveiro Lopes que, como alguem afirmou, conhece a India melhor que muitos filhos desta terra, temos a plena certeza de que dar-nos-á toda a razão! Efectivamente, o sr. Governador Geral até hoje só deve ter tido motivos de agradecer a imprensa que discutindo, orienta e, assim, coopera, enquanto os turibularios levantam poeirada de frazes feitas com ajectivos louvaminheiros a rodo que naturalmente só devem ir irritar os nervos de S. Excia.

ENQUANTO E' TEMPO

Uma Comissão foi incumbida de regulamentar a Companhia braçal da Alfandega de Nova-Gôa. Não sabemos as conclusões a que os senhores comissionados chegaram. Mas, enquanto é tempo, lembramos ao Governo a conveniencia de arrematar esses serviços em lugar de explorar directamente, como vem fazendo até ao presente.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा ॥

गुरुवार कार्तिक शु० १२ शी शक १८५१

हिंदु बांधवांस विनंति

मनुष्य सर्वांशी ईश्वराची प्रतिमा आहे. नरदेह त्या प्रभूचें केवळ देवालय होय. ब्राह्मण कुळांत अगर शूद्रकुळांत जन्म झाला तथापि जन्मतः प्रत्येक मनुष्य शूद्रच आहे. "जन्मना जायते शूद्रः; ब्रह्म जानाति ब्राह्मणः." ब्रह्मज्ञान व्हावें तेव्हांच ब्राह्मण पदवी खरी मिळावी. गुण व कर्म यावरून वर्ण ठरतो. विशिष्ट कुळांतील जन्मावरून नव्हे सामाजिक, राजकीय, नैतिक, कोणत्याहि परिस्थितींत खरें तत्व आचरणें असेल तर हेंच.

ब्राह्मणहो ! या तत्वास चुकाल तर आपण शूद्र ठराल; शूद्र अगर अतिशूद्रहो ! वरील तत्व पाळाल तर आपण ब्राह्मणच ठराल. आपलीं कर्में आपणास तारतील. विशिष्ट कुळांतील जन्म अगर आपलें वाग्जाळ तारणार नाहीं.

परमेश्वराचे पूर्णब्रह्मावतार श्रीरामचंद्र व श्रीकृष्ण ब्राह्मणेतर कुळांत झाले. बहुतेक हिंदु संतांनीं ब्राह्मणेतर कुळांत जन्म घेतला. ब्राह्मण कुळांत जन्मलेले संत ज्ञानेश्वर महाराज व एकनाथ महाराज यांनीं तरी ब्राह्मणाच्या व अतिशूद्राच्या देहांत तोच परमात्मा वसत आहे. या जाणिवेची प्रतीति आपल्या सत्कृतीनें उघड दाखविली.

ब्राह्मणहो ! आत्मकल्याणासाठीं आह्मीं आमच्या अंतरांत शिरून, आह्मीं कोणत्या अंशानें ब्राह्मण आहों, आह्मीं ब्राह्मणाला साजेसें कोणतें कर्म करीत आहों हें तरी पाहूं या अंतरात्म्याचें प्रत्युत्तर विरुद्ध मिळेल तर मग केवळ शारीरिक ब्राह्मणपणाच्या घमेंडीनें आमच्या पापांचा साठा कां वाढवूं या ? आमच्या समजुतीप्रमाणें शरीर ब्राह्मणाचें व अंतर चांडाळाचें असा योग असल्यास आमची मान शरमेनें वांकूं नये काय ? "व्यासोच्छिष्टं जगत्त्रयम्" श्रीव्यासप्रणित धर्म ना ? तर श्रीव्यासांची जन्मकथा पाहूं या तरी ? श्रीव्यास गौड कीं द्रविड, कोंकणस्थ कीं सारस्वत ? सारांश कृतीनें आह्मीं अंतर्बाह्य ब्राह्मण रहावें. फोल शद्बांनीं अगर उखाळ्यापाखाळ्यांनीं का आमचें ब्राह्मणत्व टिकेल ?

कल्पना करूं कीं आह्मांवर ब्राह्मणत्वाचा अंतर्बाह्य शिक्का बसला आहे; तरी काय झालें ? आह्मीं ब्राह्मण विराट्स्वरूपाचें मुख आहोंत. सर्व शरीराचें पोषण मुखांतून होत असतें. मग तें शरीर सामाजिक, राजकीय अगर नैतिक परिस्थितीचें असेना कां ? कल्याणपर दिशा दाखविणें हेंच सर्व शरीराच्या पोषणाचें कार्य मुखाद्वारा होत असतें. किंबहुना, इतर अवयवांकडून पूज्यभाव मिळणें हा मुखांतून जाणारा सुस्राव होय. ज्या प्रमाणानें हा ग्रास मुखांत हातानें घालावा त्याचप्रमाणानें शरीराबरोबर हातासहि चकळटी यावी. ही परस्पर प्रेमग्रंथि नीट राहिल्यास हस्तद्वारें मुखांत व मुखद्वारें सर्व शरीरांत अशा पोषणकार्याचें सहकार्य चालू रहातें; ह्मणजे ब्राह्मण व ब्राह्मणेतर यांचें जीवित्व परस्परावलंबी पूर्ण सलोख्यानें होत रहातें. मुखाची क्रिया द्विविध असते, ह्मणूनच षट्कर्माचा अधिकार ब्राह्मणास पोंहचलेला आहे.

ही पूर्वकालीन-सुस्थिति सध्या पार बदलली जाऊन तिच्या जागीं ब्राह्मण व ब्राह्मणेतर यांमध्यें परस्परांस खालीं ओढण्याचा निंद्य क्रम येऊन पडला आहे; असें कां ? ब्राह्मणेतरांना "ब्राह्मण" या शद्बाचीच घाण कां यावी ? ब्राह्मणेतर वर्गाची शिळस ब्राह्मणाला कां असावी ? तोंडांत घांस हातानें घातला नाहीं तर हातास तरी बळकटी राहील काय ? तोंडाशीं सलोखा असल्यास हाताचा तळवा व बोटें तोंडांत अन्न घालण्यास तयार असतात; परंतु वैषम्य आलें ह्मणजे त्याच तोंडावर हात उलट फिरतो व सन्मान देणारा दुश्मान बनतो. अशा परिस्थितींत तोंडानें आंतून व हातानें बाहेरून मिळून आवाज काढण्याचें कार्य करावें, असेंच ना ? अन्नग्रहणाचें कार्य बेमालूम होतें, परंतु नौबतीचा ध्वनि दूरवर जातो. दोन्हीं कार्यांत ह्मणजे अन्नग्रहणांत व वरील नौबतींत हात तोंडाची गांठ असतच, परंतु परिणामांत केवढा फरक ? अन्नग्रहणानें दिपवाळी व नौबतीनें शिमगा. सांप्रत हिंदमातेस हा बारामाही लागलेला शिमगा कसा बंद व्हावा ?

सत्याग्रह ! सत्याग्रह ! सत्याग्रह ! बा सत्याग्रहा ! तूं काविराज आहेस ! नांव फार गोड, परंतु नऊ ग्रहांवर तुझी छाप बसत चालली आहे. कोणाहि व्यक्तीनें तुला उचारावा व आपला कावा साधावा. ज्यानें त्यानें आपल्या बाजूस सत्य आहे असें ह्मणून आग्रहास ढकलीत रहावें असेंच ना ? सांप्रतच्या अनुभवावरून काय दिसतें कीं, 'अ' नें 'ब' ची इमारत तोडावी, 'ब' नें 'अ' चे कान उपटावे; दोघेहि सत्याचे वाली ! वास्तविक वाली आग्रहाचेच. परिणाम पहावा तर कार्यांतील सत्य लपतें, आग्रह थयथयाट घालतो व दुही मात्र कितीतरी पट वाढत जाते.

आपापसांतल्या तेढीसारखें जहर विष हिंदमातेस दुसरें कोणतेंच नाहीं. शांतीची जोड नसल्यास कोणतीहि प्रगति परागतीच होणार.

अहो समाजाचे पुढारी ! आपण पुढारी रहा. पुढ्याचे 'अरि' बनूं नका ! कोणत्याहि कार्याची दिशा ठरविते वेळीं 'शांति' देवीची स्थापना आधीं करा व तिचें स्मरण विसरूं नका. बहुतेक प्रसंगीं तुमचे अनुयायी तुमच्याच मुठोंस दचकत असतात. फुरसत आहे ह्मणून कामें तयार करून नवीन लढा लावीत बसूं नका. आपला पुढा आज ना उद्यां तोंड फिरवील, परंतु आपण माजविलेली दुही मात्र तशीच शेकारत चालेल. मित्रहो ! जरा दमानें घ्या ! परंतु दम ह्मणजे शम समजा बर ! हिंदमातेची परमोन्नति एका दिवसांत अगर एका आठवड्यांत झाल्यास किती तरी बरें, परंतु साधनकार्यांत आपल्या मताचे सहाध्यायी न मिळाल्यास असतील त्यांचे कान उपटण्याची कल्पना देखील बाळगूं नका. सार्वजनिक अंगणाचें रणांगण करूं नका. अस्तन्या नेहमीं खालीं असल्यास नुकसान नाहीं. आजपर्यंत तुह्मांआह्मांवाचून हिंदमाता जगली आहे ना ? शक्य असल्यास थोडीबहुत तिची सेवा योग्य प्रकारें जरूर करा; नसल्यास, निदान त्रासांत तरी तिला घालूं नका ! !

विराट्स्वरूपाच्या पवित्र मुखाचे ब्राह्मणहो ! त्याचप्रमाणें, पवित्र हस्ताचे ब्राह्मणेतरजनहो ! आपला परस्पर संबंध नित्य निकट असावाच; परंतु परस्परांच्या पोषणकार्यासाठीं नहून, उपोषणासाठीं नको. आह्मीं ब्राह्मण असूं अगर नसूं, सहकारित्वानें संपादन सहकारित्वानें संरक्षण व सहकारित्वानेंच आत्मोद्धारण करूं या; परंतु सहकारित्वाने निर्दाळण, सहकारित्वानें मर्दन व सहकारित्वानें यमछदन मात्र नको नको !

प्रेमानें व आदरानें आह्मीं इतरांशीं वागूं शकलों तरच आह्मीं स्वश्रेय; तसें नसल्यास निषेधपर उपसर्गाचा 'अ' नैसर्गिकत्व आमच्या पदरीं पडणार. अजून तरी उठा, जागे व्हा, निदान निद्रेचें पांघरूण दूर टाका, हिंदमातेस पूर्ण सावयव ठेवा, व तिचें सर्वांगसुंदर दर्शन नित्य घेत रहा.

ॐ शांतिः शांतिः शांतिः

शांताराम नारायण दाभोळकर

—कुंकळळी यथील ज्ञानप्रसारक समाजातर्फे गो प्रतिपदेच्या दिवशीं सात तासांचा गोरक्षण सप्ताह श्रीशांतादुर्गा विद्यालयांत साजरा करण्यांत आला. प्रथम विद्यार्थीसमुदायानें गो. सप्ताहाकरितां मुद्दाम रचण्यांत आलेले पोवाडे गाऊन दाखविल्यावर श्री. रा. व्यंकटेश वि. वैद्य यांच्या अध्यक्षतेखालीं विद्यालयाचे मुख्याध्यापक श्री. रा. नारायण श्रीधर प्रभू यांचें 'गोपूजनाचें रहस्य' या विषयावर भाषण झालें. त्यांत त्यांनीं बलिप्रतिपेदला गोप्रतिपदा मानण्याचें रहस्य, विक्रमशकाचा प्रथम दिन गोमातेच्या नावानें राखण्याचें कारण इत्यादि गहन विषयांना अगदीं सुगम रीतीनें ऊहापोह करून आपलें भाषण पूर्ण केलें. नंतर अध्यक्षांनीं योग्य शद्बांत समारोप केल्यावर भजन संवादादि कार्यक्रम करण्यांत आला. अशा रीतीनें सकाळीं सात वाजतां प्रारंभीत झालेला हा उत्सव दोन वाजतां समाप्त करण्यांत आला.

ग्रंथपरामर्श

ले — मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेंकर.

शिलादारांच्या राज्यांत पाटां प्रधान, झुजार प्रधान, मुखेल भांडारी, पालवी भांडारी, राजगुरु असले मोठे मोठे हुद्दे पिडये पिडयेन चलैल्या बामणांची जीं नांवानिशीं सांपड्टा. तांतूंत पय. पय प्रभू, प्रभू, नायक हीं आडनावां आसात. तशेंच कल्याणच्या चालुक्य घराण्यांतल्या आनि फुडें देवगिरीच्या यादवांचे राजवटींत कुळकन्न्या; पासून पाटां प्रधानपर्यंत ल्हान व्हड दर्बारी कामांचेर ह्योगोंयकार आशिल्लें ह्मणपाचें दाखैन दिलां.

तांतूतय शिंवण यादवाचे राजवटींत गडगडलेलें हिंदळेकार मांई देवाचें आनि रामदेवाचे राजवटींत उत्तर कोंकणांत गाजिल्लें अच्युत नायकांचें, हीं दोन नावां चड दोळ्यांत भरतात.

अच्युत नायकांविशीं ह्मळां: — तो पंच गौडांतलो, गौतम गोत्री, श्रुतिशास्त्र शस्त्र विशारद; ह्मणचे येक्के भाषन "शापादपि शरादपि" ह्मण्टात तसो आशिल्लो. ताका उत्तर-कोंकणाचो कारभार सांगिल्लो. तो ताणें मोठे कुशलतेन केलो आणि जायते राजां जिखून ताणे धनयाचो लौकिक वाडैलो; पुण ताजे वेल विस्ताराचो फुडलो माग कांय सांपणा.

हिंदळेकार माई देवाचें तशें जांवक ना. ताजें मूळ उत्तरेकडच्यान आइल्ल्या देवशर्म्यांत, आनि ताळ, मुड्डो, विड्डो, दिवचल इत्यादि गांवच्या देसायांत सांपड्टा. ताजें चारित्र्य सगळें ओजस्वी ! होडविकेचें आस्तेन वरा दाराचेर उदाक सोड्टा किते ! ह्याडाचीं ताडां करून शिंवण यादवाचे राजवटींत राजाचे खालोखालचें वैभव मेळयता किते ! आनि पुर्विल्ल्या उपकारांचे यादीन कदंबांचे सौडोंणुकेक धांवचे वेळार त्या वैभवाचेर खोंट मार्ता किते ! सगळें नवल ! असलो हो ओजपूर्ण इतिहास वाचून माई देवाचें कुळभूषण वाँशावळीक आनि चडकोन्न आमचे मित्र यशवंतराव ऊर्फ माई देसायांक बारा भुजा फुटलीं जाल्यार नवल ना !

माई देवाचो पराक्रम सांगतानां ग्रंथकारान होळूच जो येक खोंच माल्ल्या ती मुख्रत पळेशी आसा. ते ह्मण्टात: 'सेनापतीन मेळैलीं जैतां चडकोन्न राजांच्या नावांर खपतात. घोड्याचेर सुवार जांवन झुजण्या जिववा वडीचे पराक्रम पानपतच्या झुंजांत पांय मोडून जल्मभर अचकुळ जाल्ल्या महादजी शिंद्याक आनि ताजे फाटल्यान नेण्टे अपैळ दौलत रावाक लागू करपाचो चालूच आसा.' ह्मणजे अशें, शिवबाचे पराक्रम धनिपणाचे नात्यान शिंद्याचे खत्यार जशे जमा घल्ल्यात तशेंच बाळाजी विश्वनाथा-

Quem escreve estas linhas ao ler aquele cantico pro India, teve lagrimas nos olhos. Não de orgulho; mas porque sentiu que o dia da libertação de uma raça digna de grandes destinos, chegava enfim...

Alem disto, discursos houve outros igualmente fazendo justiça ás reivindicações indianas, embora quase todos os oradores reconhecessem que para atingir a meta — Dominion Status—havia muitos obstaculos serios a remover.

As honras do dia conquistou as sem esforço o grande Secretario da India, sr. Wedgwood Ben. O seu discurso, de principio até o fim, transborda de simpatia pela causa indiana. E o nobre ministro assume uma atitude bela, de uma coragem extraordinaria quando referiu lo se aos obstaculos que os oradores precedentes tanto haviam salientado, exclama:

"Mas digo eu, e esta é a convicção não somente deste lado mas creio que de todas as partes da Camara, que esses obstaculos verdadeiros como eles são, podem ser vencidos se encararmos os mesmos com boa vontade e sinceridade."

E entre centenas de deputados presentes nem uma voz discordante se fez ouvir ! ! Era o milagre que realizara a India unida.

---

nota discortante, de certo foi por causa da idoneidade do apreciado e não devido á classe a que o mesmo pertencesse. O que, porem, a India não podia deixar passar sem um veemente protesto é o facto de alguem, para evitar a aplicação na India de uma lei de caracter geral, querer escudar se numa afirmação como esta de que na India faltam idoneos para prestar serviços nas repartições publicas.

Por mais que os panegiristas oficiosos barafustem, não ha maneira de confundir o que é claro de mais.

EM VISTA DO FRACASSO.

A. *Vilar* vem ai, num diario da capital, a formular em 3 extensas colunas a defesa da Inspecção das Comunidades que, na opinião do autor da prosa, foi creada para *"reduzir o deficit da nossa producção cerealifera, para libertar o país da dependencia do extrangeiro."*

Para *Vilar*, a Inspecção das Comunidades tornava-se indispensavel. A' uma, porque o tecnico extrangeiro, sr Kelker, depois de 3 anos de estudo, produziu um relatorio sobre a forma de melhorar a nossa exploração agricola, que *nenhum beneficio proporcionou até hoje ás pobres comunidades*. A' outra, porque os tecnicos agricolas, pagos pelas Comunidades, trabalhando actualmente nas zonas estabelecidas pela Direcção da Agricultura, nada fizeram que concorresse para tirar as Comunidades do *atraso* e *rotina* em que se arrastam.

Porque, talvez, estas duas razões não fossem bastantes, o *Vilar* apresenta mais esta ponderosa, capaz de meter na sombra o proprio Calino:

E' ler:

" Muitas comunidades há que teem as suas peculiaridades especiais. O regime de administração e de cultura varia não só de concelho para concelho como de aldeia para aldeia do mesmo concelho Umas há onde prevalece o sistema de jonos, noutras um regime mixto de jonos e acções e noutras finalmente só o regime de acções. E, assim, um sem-numero de particularidades "

E naturalmente porque lhe parecesse vago o que acabara de pôr no papel, vai dai a cantar pela centessima vez no diapasão dos compadres: que *as sindicancias que por aí se arrastam, absorvem muito dinheiro e nada de positivo se lucra com a sua acção.*

Qualquer outro, depois de emparelhados estes argumentos se os levasse a serio, começaria por pedir, não uma Inspecção das Comunidades, mas sim que se fizesse o auto de fé do relatorio Kelker; que se extinguissem as tais zonas agricolas pagas pelas Comunidades; que fossem *in continenti* suspensas as sindicancias.

E feito isto, pederia mais que, em vista do fracasso estrondoso de tantas tentativas do Governo e para o progresso das Comunidades, deixasse as mesmas procurar meios para a sua salvação, em vez de pretender que elas saiam do *atraso e rotina* graças aos esforços dum leigo, quando os tecnicos nada conseguiram.

COMUNICADO

MAZANIA DE CANSARPALE

O templo hindú de Sri Calambá de Cansarpale é uma instituição mantida pelos bramanes ourives de Gôa. E' um dos nossos melhores templos E, enquanto reinava harmonia no seio da sua mazania, ia, de dia para dia, progredindo admiravelmente—de vento em pôpa.

Mas, como não ha bem que sempre perdure, a fatalidade introduziu o pomo de discordia no seio da mesma mazania. E, de uns quinze anos para cá, vão mal—ou de mal a peor—os negocios de Sri Calambá.

E' que o elemento *aristocratico* da mazania, possuido da desmedida ambição do sempre mandar, monopolisou a administração do templo nas suas mãos, afastando da gerencia o elemento *democratico*. Isto provocou, naturalmente, duas fracções entre mazanes, uma dos *influentes* e a outra dos *de votos*. Estes zelando pelos sagrados interesses do templo e aqueles procurando eternisar-se no poder, pelo emprego de todos os expedientes em voga no nosso meio.

Sabe-se que entre nós só tem razão quem tem *influencia* derivada, ou do dinheiro ou da amizade com altos funcionarios do Estado. Não admira, porisso, que o elemento *influente* da mazania, dispondo de copiosas *cartas de recommendação* tivesse cometido na sua administração verdadeiras proesas em seu proveito e em detrimento do templo—o que fez irritar os animos dos adversarios.

E um desses contrarios dos *aristocraticos*, farto de esperar pelos remedios administrativos, trabalhou para que a justiça tomasse conta do caso. O tribunal da comarca de Bicholim seneteou o cofre do templo e vai, breve, conhecer das arbitrariedades da *meza administrativa cronica—perene.*

Os *poderosos* perderam as estribeiras com o que acabava de succeder e engendraram então um *tipico* ardil de mistificar o *caso*. Fizeram uma queixa contra o escrivão do grupo adverso, atribuindo-lhe *coisas fantasticas* e conseguiram por seus *empenhos* que êle fôsse perseguido policialmente.

Perguntar-se-há, porêm: depois do cofre haver sido seneteado pela justiça, depois do caso ter sido levado ao conhecimento desta pelos proprios adversarios ¿porque os *influentes* procederam daquela *matreira* maneira contra o dito adverso escrivão ?

E' facil a resposta. E' que julgaram os outros por si...

Não entro nos detalhes do *incidente*. Aviso, apenas, aos *poderosos*, que, não obstante a sua *alta influencia*, ficarão, a final, derrotados, porque não há força que afogue a justiça e suplante a verdade - justiça e verdade que são o apanagio dos seus contrarios.

E' pena que os *poderosos*, por causa do seu falso brio provoquem e entretenham uma *polituquice reles* na associação esquecendo-se de que *inter duos litigantes tertius gaudet.*

E creiam: os tempos que correm não são propicios aos *embroglios aristocraticos...*

E basta, por enquanto.

Imparcial

ऑलिंपीया सिनेमा-मडगांव

" कर्ण "

महाराष्ट्र फिल्म कंपनीचा हा नवा पौराणिक चित्रपट
शनिवार, रविवार व सोमवार ता. १६ । १७ । १८
नव्हंबर रोजीं दाखविला जाईल.

प्रत्येक दिवशीं दोनदां.

संध्याकाळीं ६॥ वाजतां   रात्रौ ९॥ वाजतां

पट चित्ताकर्षक असून श्रमल्या-भागलेल्या जिवानां आनंद देणारा आहे.
टिकिटांचे दर:— रिझर्व्ह १२ आणे, वर्ग १ ला ८ आ.; वर्ग २ रा ६. आ.
३ ते ९ वर्षेपर्यंतच्या मुलांस निम्मी टिकीट

न्य. ओलिंपीया सिनेमा.

Este sistema reunia em si dupla vantagem. Acabava de vez com irregularidades e abusos a que tem dado lugar, a serem verdadeiras as informações. Além disso, a arrematação daria, sem esforço, ao Estado umas 5 a 6 mil rupias de lucro sem porisso onerar mais o publico.

E' esta a nossa opinião e temos a certeza de que a Comissão não será doutro pensar. Sim, chegado é o tempo de cessar de metermos o Estado em tudo, ainda no serviço de carga e descarga.

A PENA QUE ISTO FAZ!

Dissemos noutro lugar que os defensores oficiosos do Governo procedem com pouco tino e moderação. E como não basta afirmar, vamos provar, citando, por exemplo, um de muitos disparates que por aí se vertem.

Ha dias um deles sob a epigrafe "Pessoas idoneas" apresentava, entre outras, a seguinte razão e em primeiro lugar, em defesa do Governo.

— Que, neste abençoado pedaço da costa de Malabar [a que o sr. Menezes Bragança chama, por ironia, *terra de S. Francisco Xavier*] não existe ninguem, absolutamente ninguem, que não tenha ligações ou afinidades pelo menos com algum dos grupos politicos; e o sr. General Craveiro Lopes, que, a todo o transe, quere manter-se alheio ás rivalidades dos partidos politicos locais, sente-se inibido de buscar alí os seus delegados!!

Ora vejam. Se nesta terra *não existe ninguem, absolutamente ninguem* que não tenha afinidades ou ligações politicas, e se o Governo quere *a todo o transe manter se alheio ás rivalidades politicas*, a única solução que lhe resta, é importar gente extranha, por exemplo, de Portugal, porquanto outras terras portuguesas não podem dispôr de "idoneos" que mal tem para si. E' a conclusão a que, quem quer que tenha a cabeça no lugar, chega, sem esforço, partindo das premissas que no jornal vimos chapadas.

Mas, surpreza das surprezas, o mesmo, dias depois, sob a epigrafe magestosa de "Serenamente" despeja esta:

"A verdade é que toda esta celeuma é puro fogo de artificio, para criar no espirito das multidões a impressão de que, sob a actual governação, todos os lugares publicos são agambarcados pelos militares, em detrimento dos civis, e que os *naturais da colonia* são enxotados, sistematicamente, na mesa do orçamento, em proveito dos...europeus,

Comédia miseravel!...Ainda hoje ninguem viu que fosse nomeado *um só europeu* para qualquer administração de concelho. Os administradores que foram nomeados são *todos* "naturais da colonia"

Leram? E digam agora quem representa a comedia miseravel!

Ontem, o Governo não podia nomear filhos da India, porque todos tem *afinidades e ligações politicas*. Hoje, isto é, dias depois, berra: *ainda já ninguem viu que fosse nomeado um só europeu*. Os administradores nomeados *são todos naturais da colonia*!

A pena que isto faz!

DE MAIS CLARO...

Houve um justificado clamor no pais, porque se mandara dizer para a Metropole que na India havia falta de elemento idoneo para prestar serviço nas repartições publicas.

Para acalmar o movimento de protesto contra esta afirmação, panegiristas oficiosos vem aí com explicações, justificações e não sabemos mais o que. O eixo em volta do qual gira a dialectica de suas senhorias é que se este nomeou militares, os seus antecessores tambem não deixaram de fazer o mesmo e para reforçar vai um deles até proporcionar ao publico a relação nominal dos oficiais do exercito colocados á testa de administrações pelos Governadores sidos, desde Couceiro da Costa até Massano de Amorim, acrescentando, com atitudes de quem esmaga um adversario, que ao tempo nenhum patriota condenara essas escolhas.

Nem então nem agora o pais sentiu a nomeação dos militares pelo mero facto de serem militares. Se aqui ou além, em qualquer tempo, surgiu uma

ATE' QUE ENFIM...

Quando um povo ganha a consciencia do seu valor e da sua grandeza e resolve-se a ser livre, não ha força alguma, por mais poderosa que ela seja, que possa retê lo na sujeição. Isto foi sempre. Isto é o que se está a passar na India.

A declaração do Vice Rei, Lord Irving, publicada num dia festivo para os indianos, o dia de Divali, que é bem o nosso Ano Novo, representa o milhor mimo com que a Inglaterra podia presentear a India. O representante maximo da Grã-Bretanha anunciou nesse dia duas novas, qual delas mais grata para o povo indiano. A primeira foi de que na opinião do Governo de S. Magestade Britanica a finalidade do progresso constituicional da India era o Estatuto do Dominio, o que vale o mesmo que dizer que a India passará a gosar das regalias de uma nação independente, mas a dentro da Sociedade de Nações livres que é o *British Empire*. A outra declaração, esta grata á dignidade dos indios, é que a futura Constituição da India será elaborada com a colaboração dos representantes da Inglaterra, da India e dos Estados Nativos da India, trabalhando num pé de igualdade, devendo a mesma ser a expressão de um maior acôrdo possivel entre as tres partes contratantes.

Mas ¿será a mensagem da Inglaterra um documento sincero ou vale a mesma por mais uma peça de hipocrisia da politica ingleza?

Convem á India aceita la com maxima reserva, se mais não fosse, pelo menos, para manter a tensão do movimento nacionalista que desde a Comissão Simons atingiu o grau extremo. E porque assim é, na Conferencia dos *leaders*, reunida em Delhi, para apreciar a declaração do Lord Irving, sob proposta do Mahatma Gandhi, resolveu se oferecer ao Governo Imperial a cooperação que solicita, mas com a condição de o mesmo Governo dar a prova de sua boa fé, concedendo amnistia geral aos presos politicos, observando uma politica de conciliação que provoque uma atmosfera mais calma e assegurando uma representação eficaz ás organisações politicas progressivas, com a representação predominante do Congresso.

Mas—notem bem—a promessa da cooperação que os *leaders* formulam terá o seu cumprimento só no caso de na anunciada conferencia da *Mesa Redonda*, tratar-se de elaborar um projecto de constituição para India na base de *Dominion Status*.

Esta é a atitude da India perante o gesto historico do Governo Imperial. ¿O que pensam dele, porém, os ingleses, aqueles a quem cabe, em ultima analise, conceder ou não a autonomia completa á India!

Parece incrivel; mas é a pura verdade. A' parte certos reaccionarios do tipo do Lord Birkenhead, antigo secretario pela India, e outros *die-hards* do calibre de Lord Meston, O'Dwyer, Lord Sydenham e mais poucos, a opinião geral na Inglaterra, o grande *Times* de Londres á frente, apresenta se muito favoravel ás aspirações da India.

O discurso do *leader* conservador, Mr. Baldwin, proferido na sessão em que teve lugar o debate sobre a declaração do Vice-Rei, constitue um hino de louvor á India. O orgulhoso bretão, representante da aristocracia, envaidece se em pleno parlamento de se declarar irmão dos indios, descendente como eles da mesma raça ariana cujos membros milenios passaram, marchando uns para o Ocidente (Europa) e outros para o sul (India) e crearam duas civilisações brilhantes, embora cada uma com caracteristicas proprias, de certo provocadas pelo determinismo do meio ambiente.

नवहिंदूंचा गोरक्षण सप्ताह आणि गोपाषष्टी महोत्सव

गोमांतकांत गोपूजेचा महोत्सव नवहिंदूंनीं मोठ्या कळकळीनें आणि धर्मप्रेमानें साजरा केला. या उत्सवास कार्तिक शु. १ दे दिवशीं आरंभ होऊन सर्व नवहिंदूंनीं घरोघर गायींची पूजा, प्रदक्षणा, नमस्कार, भजन यांच्या योगें आरंभ करून उत्सवाची सामुदायिक सांगता गोपाषष्टीच्या दिवशीं केली. नवहिंदूंत साक्षरता आणि धर्मप्रसार यांची जागृति होण्यासाठीं शुद्धीच्या दिवसापासून तों आज पावेतों ब्रह्मचर्याश्रमाचे संस्थापक धर्मभास्कर मसूरकर महाराज यानीं अत्यंत झीज सोसून निस्वार्थपणें नवहिंदूंच्या ज्यास्ती वास्तव्याच्या प्रमुख जागीं ज्या शाळा अद्यापि सुरू ठेवल्या आहेत अशा ठिकाणीं हा महोत्सव फारच मोठ्या थाटानें साजरा करण्यांत आला. सर्व ठिकाणीं कार्यक्रम एकाच स्वरूपाचा व्हावा यासाठीं श्री. रामचंद्र नारायण लवंदे यानीं उपयुक्त धोरण आंखलें होतें. त्याप्रमाणें नियमित दिवशीं प्रभात कालीं शाळेंतील विद्यार्थी, नवहिंदूंची मुलें-बाळें व स्त्रीपुरुष समाज हातांत पूजेची सामुग्री, फुलांच्या परड्या आणि गोग्रासासाठीं भात घेऊन नियमित स्थळीं स्नानयुक्त तिलक परिधान करून जमत होतीं. आजचा समारंभ गाईचा आहे असें कळतांच नवहिंदू प्रमाणें इतर हिंदूंचेहि समारंभ पहाण्यास थव्याचे थवे जमूं लागले. गोमातेचा जयजयकार झाला आणि कार्यक्रमास सुरवात झाली.

चिंबलचा महोत्सव

येथील समारंभ श्रीभगवती देवीच्या प्राचीन देवालयाच्या आणि गोमांतकांतील पहिल्या शुद्धीच्यामुळें ऐतिहासिक दृष्ट्या महत्व आलेल्या पवित्र भूमीवर साजरा झाला. मध्यमार्गी गायी बांधून सभोंवतीं उत्सवासाठीं प्रेरीत झालेली मंडली उभी राहिली होती. पहांटचा वेळ असल्यामुळें सर्वांनीं स्नान करून उत्सवांत आनंदानें भाग घेतला होता तळीवर लोक जमूं लागले ँ पाहून गावांतील लोकसमूहहि तेथें लोटूं लागला. लोकांची उत्सव पहाण्याची आस्था फार दिसूं लागली. सामुदायिक गोपूजेस सुरवात होतांच आश्रमीय शाळेंतील विद्यार्थी श्रीधर्मभास्कर भजनीमेळ्यासह वाटेंतून गोमातेचा जयजयकार व भजन करीत मिरवणुकीनें सामील झाले. आनंदीआनंद दुमदुमला. धर्माचें वारें खेळूं लागलें. गोपूजन झाल्यावर भजन करीत सर्वांनीं गायींच्या पांच प्रदक्षणा काढल्या. लहानशी प्रार्थना, आरती वगैरे झाल्यावर श्री. लवंदे यांचें गायींचें धार्मिक दृष्ट्या महत्व पटविणारें परिणामकारक भाषण झालें. भाषणांत त्यानीं गायीची उपयुक्तता सांगून भगवान श्रीकृष्णानें गायींचा सवा करून गोपाळ ही पदवी कशी पटकावली यांचेंहि दिग्दर्शन केलें व जिच्या उदरांत ३३ कोटी देव आहेत अशा गोमातेची पूजा नेहमी घरोघर करण्यास विनवून आपलें भाषण संपविलें. नतर कुंकळ्ळींचे श्री व्यंकटेश विष्णु वैद्य यांचें पौराणिक कालांतील गायींचें महत्व पटविणारें गोड व परिणामकारक भाषण झालें. नंतर हरिजागर वांटण्यांत आल्यावर श्री. लवंदे यांच्या सुचनेनुरूप अखंड हिंदुस्थानांत गोरक्षणासाठीं अहर्निश तळमळणाऱ्या थोर पुढाऱ्यांना सामर्थ्य देण्यासाठीं भगवंताचें अधिष्ठान असावें अशा संकल्पानें एक तास सामुदायिक जपयज्ञ करण्यांत आला. या यज्ञांत मुलांबाळांनीं व स्त्रिपुरुषानीं भाग घतला होता. जपसंख्या एक लक्ष झाली.

पानवेलचा समारंभ

श्री पांडुरंग विद्यालयाच्या जागीं शाळेंतील विद्यार्थी आणि तेथील नवहिंदूंनीं हा समारंभ सदर कार्यक्रमाप्रमाणेंच पार पाडला. या प्रसंगीं समयास अनुरूप अशीं श्री. शिवराम केशव शास्त्रे, कुमार अनंत व श्री. वासुदेव कामत वाघ यांचीं गायींचें महत्व दर्शविणारीं भाषणें झालीं. नंतर सामुदायिक जप करण्यांत आला.त्याची संख्या २५१०० झाली.

कालापूर

येथीलहि कार्यक्रम ठरल्याप्रमाणें फारच आनंदानें पार पडला. गोपूजा, प्रदक्षणा, आरत्या वगैरे विधीयुक्त उरकल्यावर वे. शा. सं. केशव भट्ट फडके आणि श्री. कृष्ण राघव कुडचडकर यांची भाषणें झालीं. नंतर जपयज्ञ करण्यांत आला. त्याची संख्या १५००० वर झाली.

नियोळ व केरी

ह्या फोंडें महालांतील दोन्हीं भागांत विशेष उत्साहानेंच आणि आनंदानें हा समारंभ कार्यक्रमाप्रमाणें पार पडला. उत्सवास विद्यार्थ्यांशिवाय अनेक गावांतील गावडे उपस्थित होते. गोमाता पूजेचा कार्यक्रम आटोपल्यावर वे. शा. सं. दत्तात्रय नारायण भट्ट तोटेकर आणि श्री. अ. स. वालावलकर यांचीं व्याख्यानें झालीं. नंतर जपयज्ञ करण्यांत आला. त्याची संख्या १००६०५ वर झाली. अशा रीतीनें हा नवहिंदूंचा सामुदायिक गोमातेचा उत्सव मोठ्या थाटानें पार पडला.

वार्ताहर

पासून तें बाळाजी बाजिराव ऊर्फ नाना या तिगांय पेशव्यांचे पराक्रम, तांचो आळशी, विलासी परंत धनी अशा शाहूच्या खत्यार पडूंक फावतालें. पुण तशें जालें ना ! पेशव्यांची खतावणी इतिहासांत वेगळी जाली !

[चलता]

—भारत-प्रचारकार्यार्थ येत्या आठवड्यांत एक गोमांतकीय मंडळ दौऱ्यावर निघणार आहे.

वर्तमानसार

—डिचोली येथें गोरक्षणसप्ताहानिमित्त कार्तिक शु० १ देस तेथील प्रसिद्ध पुढारी रा. रा. वामन नारायण पालेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं, कुंभारजुवें येथील शारदा विद्यालयाचे विद्वान हेडमास्तर रा. गणेश शिवराम सामंत यांचें ' गोरक्षणाची आवश्यकता ' या विषयावर माहितीपूर्ण व्याख्यान झालें. नंतर रा. नाईक वगैरे उपवक्त्यांचीं भाषणें होऊन शेवटीं अध्यक्षानीं सर्व भाषणांचा साधकबाधक विचार सांगून गोमातेच्या जयजयकारांत समारोप केला.

—मोर्मुगांव-हार्बर येथील गोरक्षण ज्ञान प्रसारक संस्थेतर्फे गुरुवार ता. ७ रोजीं रात्रौ गोरक्षण सप्ताहानिमित्त सभा भरून गोसेवक बरवे यानीं पाहिल्यानें सभेतील मंडळींस गोरक्षण सप्ताहाबद्दल माहिती सांगून जागेच्या अभावीं व इतर अडचणींमुळें पूजनाभावीं गोमातेचें स्तवन करून येथील विद्वान व सुप्रसिद्ध वक्ते श्रीयुत सुभराव रामचंद्र सामंत यांस अध्यक्षस्थान स्वीकारण्याबद्दल विनंति केली. रा सामंत स्थानापन्न होतांच वक्त्या नात्यानें सुबोधमालेचे संपादक श्रीयुत एस. जी. कंठक यानीं गोरक्षणपासून कोणकोणते फायदे आहेत यावर पौराणिक व ऐतिहासिक उदाहरणें देऊन मननीय भाषण केलें. नंतर अध्यक्षानीं सजीव गोमाता ही इतर निर्जीव देवतांपेक्षां उपासनीय कां, तिची उपासना केल्यास कोणकोणते आर्थिक फायदे होतात यांचें अगदीं सोप्या भाषेंत हृदयस्पर्शी विवरण करून प्रत्येकानें या चळवळीस मनापासून सहाय्य करावें व घरीं प्रत्यक्ष गाय बाळगून तिचीं सेवा करण्याबद्दल उपदेश केला. नंतर गो. बरवे यानीं सर्वांचे आभार मानून गोधनाचा ऱ्हास थांबवून त्याचा उत्कर्ष करण्याबद्दल गोपालकृष्ण प्रभूची सार्वजनिक प्रार्थना केल्यावर गोमातेच्या जयजयकारांत हा समारंभ पूर्ण करण्यांत आला. रात्रौ भजनी मंडळातर्फे भजन करण्यांत आलें.

वार्ताहर

—कुंडई येथील श्रीविठ्ठल वाचन मंदिराचा वाढदिवस ता. २ नव्हंबर का. शु. १ दा रोजीं रा. महादेव कृ. अभिषेकी संपादक मनमोहन यांचे हस्तें पार पडला. गोरक्षण सप्ताहहि त्याच दिनीं यथासांग झाला. सप्ताहास प्रत्यक्ष गोमातेचें पूजन करून मोठ्या उत्साहपूर्वक सांगता करण्यांत आली. ताटांत कांहीं पैसेहि जमले होते. ते गोरक्षण संस्थेस पाठविण्यांत येणार आहेत, असें एक प्रेक्षक कळवितात.

—मुंबईचे व्यवहारनिपूण व प्रसिद्ध व्यापारी श्री. दीनानाथ वागळे हे गेल्या महिन्याच्या २८ तारखेस दिवंगत झाल्याचें अशुभ वृत्त येथें नमूद करण्यास अत्यंत खेद होत आहे. श्री. वागळे यांच्या व्यवहारनैपुण्याचा पाया खऱ्याखुऱ्या सचोटीवर उभारला गेला होता, ह्मणूनच ते लोकादरास पात्र झाले. त्यांचा स्वभाव निगर्वी असून लहान मोठ्यांशीं ते मोकळ्या मनानें वागत असत. मृताच्या आत्म्यास सद्गति मिळो, अशी आमची हार्दिक इच्छा आहे.

—अखेर हिंदुस्थानच्या प्रतिनिधींच्या तोंडांतून इंग्लंड बादशाहीनें हिंदुस्थानला वसाहतीच्या स्वराज्याचा हक्क मान्य केला. या स्वराज्याच्या तपशिलाची वाटाघाट करण्यासाठीं लंडनांत हिंदी व ब्रिटीश मुत्सद्दी यांची लवकरच एक परिषद भरणार आहे. लॉर्ड आयर्विनच्या जाहीरनाम्यासंबंधीं आमची विचारसरणी आजच्या पोर्तुगीज सदरांत विस्तृत स्वरूपांत नमूद झाली आहे.

—चार हजार दोनशें रुपये खर्चून तिसवाडीच्या ग्रामसंस्थांच्या सिंदीकांसीचा रिपोर्ट प्रसिद्ध करण्यांत आला आहे ! पडलेल्यावर लत्ताप्रहार न दुसरें काय ? !

—रिवण येथील मराठी विद्यालयांत गो सप्ताह मोठ्या थाटानें पार पडला. गो. बरवे यांच्या विनंतीचा सर्वत्र आदर झाल्याबद्दल आह्मांस समाधान वाटतें ! गोमाता विजयते !

—'भारता'वर ओढवलेल्या नव्या आपत्तीबद्दल आजपर्यंत आलेल्या मदतीची सविस्तर पोंच सवडीनुसार नांवनिशीसह प्रसिद्ध होईलच; पण सर्वसाधारण कल्पना होण्यासाठीं इतकेंच तूर्त कळवितों कीं, मदतीचा आंकडा २०० रु.च्या घरांत थिरला आहे.

—गव्हर्नरसाहेबांचे चिरंजीव कापितांव फ्रांसिस्कु काव्हैर लोपीस यानीं येथें वैमानिक चळवळीचा 'श्रीगणेशा' केल्यापासून, त्या चळवळीचें पाऊल दिवसेंदिवस पुढें पुढेंच पडत आहे. सरकारी कामगार, सरकार जमा पक्ष, निमसरकारी संस्था, ग्रामसंस्था, देवालयें वगैरे संस्थांकडून तिला भरपूर 'काचनीय' पाठिंबा मिळूं लागला आहे.

—सि. फांचु लोयोल यांची 'ग्राम संस्थांचे इन्स्पेक्टरच्या' जागीं नेमणूक झाल्याचें वृत्त सर्वपरिचित झालेंच आहे. त्यानीं आतां 'तांदळांची मोहीम' प्रारंभिली असून गोमांतकाला पुरेल इतका तांदळांचा पुरवठा गोमांतकातच उत्पन्न करणें, असा त्या मोहिमेचा उद्देश आहे. उद्देश स्तुत्य असल्यानें त्याचें पर्यवसान 'मनोराज्यांत' होऊं नये, असें इच्छितों.

—मडगांवचे प्रसिद्ध नारळाचे व्यापारी श्री. नाथालाल लाडुभाई नागजी यांनीं केवढ्याहि मोठ्या प्रमाणांत व कोणत्याहि जातीचा नारळ खरेदी करण्याची व्यवस्था केली आहे, असें समजतें.

ANUNCIOS

O Bharat, ano 13, numero 32 de 13 de Novembro de 1929

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar do dia da 2.a publicação deste citando a Gongabay Dalal, mulher do executado Datatraia Ramacrisna Dalal, por outro nome Datatraia Ramacrisna Sinay Dalal vulgo Datá Ramacrisna Sinay Dalal, de Poinguinim e ora ausente em Karvar em parte incerta actual possuidora dos bens hipotecados para a renovação da instancia, nos autos civeis de execução hipotecaria que move contra ela e outros Maria Conceição da Silva, por outro nome Salvação da Silva, mulher do ausente no estrangeiro Zeferino Piedade Menezes de Assolnã para pagamento do capital de mil rupias, seus juros vencidos e os vincendos penas e custas da execução. O que para ser publico se expediu este. Quepem 29 de Outubro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar
Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

COMUNIDADE DA PROVINCIA DE BALY

No dia 28 do corrente, ás 10 horas, no edificio da Administração do Concelho de Quepem dordem superior, irão novamente á praça entre outros lanços das avenças de receita desta comunidade do trienio de 1930 a 1932, arrolados no respectivo calculo sob os n.os 4, 8, 9 e 10 e denominados Chactam, Sidguiacunoguy, Nomos e Bandolam, sitos em Bondol pela renda anua de 6 25, 25 e 4 rupias respectivamente renda pela qual Dormú Ileló Naique Dessai de Fatorpá, pede a adjudicação dos mesmos lanços para o referido trienio de 1930 a 1932.

Aos 2 de Novembro de 1929

O escrivão da comunidade
Ramacrisna Vencù Sinai Regò

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा

PROPRIETARIO

Morloba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झबलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

LIVRARIA MODERNA

DE

Francisco Luis S. Mergulhao

RECEBE NOVIDADES LITERARIAS, JURIDICAS EM TODAS AS MALAS

A. Cabral, Cinzas do Passado, Alexandre Cabral, Eça Queiroz; *Mulher*, O Meu Sistema; *Plaudatil*, Cultura da Estetica e Beleza da Mulher; *C. Vaulet*, Sou um Burguez Terrivel; *Mario*, O Livro do João Franco; *A Insua*, O Inimigo do Matrimonio —obras de: *S. Marden; Dely; S. Similes; A. Herculano; Julio Verne; L. Ribeiro; Agostinho Campos; G. Murta; Eça Queiroz; Peres Escrich; F. Almeida; D. Amalia V. C. Carvalho; D. Virginia Almeida; Candido Figueiredo; A. Herculano; João Franco; Campos Monteiro; Julio Diniz; Souza Costa.*

Diversos—Ben-Hur; A Ultima Origem; Biblia da Vida; O Mundo na Mão; O Fim do Mundo; A Irmã de Caridade.

LIVROS JURIDICOS

Julio Vilhena, As Segundas Nupcias; *A. P Lima*, Regimen Juridico do acto de Comercio; *Eduardo Carvalho*, M. do Proc. de Execução; Inventario Pratico; *J. A. de Azevedo*, Da Sucessão Legitima *R. Sampaio*, Habilitações Jud. e administratiuas; Código administrativo de 4 de Maio de 1896 com apendice (aqui em vigor); *G. Moreira*, Instit. de Direito civ. port.; *Chaves de Castro*, Estudos sobre a reforma do proc. civ. ordinario; *Josè Belesa dos Santos*, A simulação e Direito Civil 2 vol. *J. Tavares*, Sucessões; *G. Pinto*, M. de Apelação e Agravos; *A. J. Pinho*, Lições de Direito Comercial; *Asf. Rego*, Acordãos, Sentenças e estudos juridicos; *J. Mourisca* Transgressões; *Adriano Antero*, Com. ao Codigo Comercial: *Dias Ferreira*, Cod. Civil Anot. 4 vol.; Legislação Republicana; *Dr. Abr. Ferrão*, Das Doações *P. Loureiro* Cod. Civil Anot.; *Luis Osorio*, Notas ao Codigo Penal 2 vol.; Codigo Civil, dito Proc. Civil (com alterações); Dito Penal, dito Comercial.

A' venda em Margão, Novo e Velho Mercado.

Recebem-se assinaturas para as revistas literarias, juridicas e jornais de Portugal. *Não se respondem as cartas quando não venham acompanhadas de selos para a resposta.*

Sede em Navelim

ANO 14. N. 33
QUI[illegible]IRA 21 DE NOVEMBRO DE 1929

SINATURA
ano tres rupias

D[illegible]OR E PROPRIETARIO
G. [illegible] Hegdo Dessai
[illegible]CEUTICO

COMP[illegible] IMPRESSAO
TIP. BHAR.[illegible]ANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३३
गुरुवार ता. २१ नव्हेंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोव

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

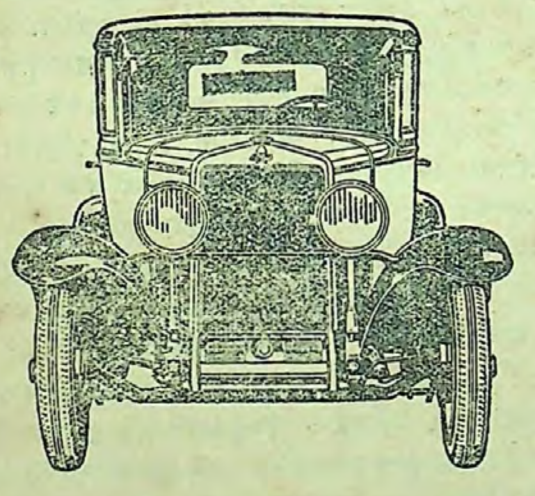

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma vista ao nosso mostrurro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 32 de 13 de Novembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vão á praça para venda em hasta publica judicial à porta do tribunal desta comarca no dia 22 do seguinte mez de Novembro, pelas 10 horas pela 1.a vez e por maior lanço que se oferecer acima da sua avaliação os seguintes bens penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Ananta Sinai Corongoto de Parodá e residente em Margão promove contra Vassudeva Crisna Camotim e mulher Sotiabama Camotina de Cacorà; 5.a parte do dominio util do palmar denominado "Birnembagaeta" sito em Zanodem do torofo Molcornem dividida em cinco partes ou lotes; 3.a parte do lado nascente da "Varzea Murmutteadda" da semeadura de arroz sito na dita, dividida em 3 partes; e varzea denominada "Gundó" cultivada para arroz sito em Cacorá discrita na Conservatoria do Registo Predial desta comarca sendo os primeiros dois por inteiro sob os n ° s 2884 a fls. 281 do L. B. 10, 1385 a fls. 348 do livro B. 6 e 1462 a fls 28 do L. B. 7 e avaliadas por 800, 1400 e 150 rupias tudo respectivamente. Por conta do arrematante correrão as despezas da praça e a contribuição de registo por titulo oneroso nos termos de lei. São por este citados todos os credores certos e incertos dos mesmos executados bem como os quinhoeiros e co-proprietarios para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. São tambem citados para os mesmos fins os representantes dos seguintes credores falecidos: Naraina Porobo Dessai, casado de Rivona, a cujo favor se acha inscrito no livro F. cinco a fls 86 sob a inscrição n ° 13128 registada em 7 de Novembro de 1922, o dominio directo consistente na importancia anual de 30 rupias; Rama Ticlè Camotim de Cacorá a cujo favor pesa uma hipoteca no Livro C. 2 a fls 225 sob a inscrição n ° 390 constituida por Govinda Gopala Porobo de Cacorá á segurança da quantia de 1550 xerafins ou 775 rupias;—A favor do mesmo Rama Ticlé Camotim pesa uma penhora no L. F. 1 a fls 64 sob a inscrição n ° 76 para haver do executado dito Govinda Gopala a quantia de 775 rupias e seus juros; Vitu Subá Naique de Rivona a cujo favor come cessionario do dito Rama pesa uma penhora no livro F. 1 a fls 277 sob a inscrição n ° 335 para haver dos executados Govinda Gopala e sua mulher Gopicá a quantia de 775 rupias e seu juro legal; —Srinivassa Upindra Camotim de Ponchovadi a cujo favor pesa uma hipoteca no livro C. 5 a fls 75 v. constituida por Gonessa Upassó Porobo e outros de Cacorá registada sob a inscrição n ° 1203 á segurança da quantia de 500 rupias.

A favor do dito Rema Ticlé mais uma hipoteca no livro C. 3 a fls 65 sob a inscrição n ° 537 constituida pelo dito Gonessa e outros á segurança da quantia de 437½ rupias. Para ser publico se expediu este.

Quepem, 25 de Outubro de 1929.

O escrivão do 1 ° oficio

Joaquim Anselmo Caraciolo Viegas

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

बंकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिज्बोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवलः ४८.०००.०००$०० पस्कूद

कामचलाऊ भांडवलः २४.०००.०००$०० „

रिझर्वः ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कँगु बेरा, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्ति, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

त्वरा करा — अपूर्व संधी — त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. — निष्ठुर सावकारांना सोडा.

शें. १ टक्क्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी

म्हणजे धि पिपल्स ऑन प्रोव्हिडंट अँन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट —द. पां. ना. दलाल, मडगांव--गोवा.

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

ANO XIV Nº 33 Quinta-feira, 21 de Novembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

REDAÇAO E ADMINISTRAÇAO
Cusmane-Quepem

COMPOSIÇAO E IMPRESSAO
Tip BHARAT Cusmano-Quépém

Jornal de maior circulação

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga,

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3 00-00

"COISAS DA NOSSA TERRA"

'A MAGISTRATURA PORTUGUESA'

A revista Alma Nacional *que se publicava em Lisbôa sob a direção do grande republicano,* Dr. Antonio Jose de Almeida *inseria nas suas colunas, sob a epigrafe e sub-epigrafe acima, um brilhante artigo de* Fernao Monteiro. *Apesar de haver decorrido sobre a publicação deste artigo um periodo de quase 20 anos—pois ela data de 17 de Março de 1910—o seu modo de ver aplica-se, sem tirar nem pôr, ás pessôas e coisas de actualidade, em que não faltam "magistrados" que pretendam suprir a falta da "competencia profissional", julgando e condenando seus inimigos pessoais—e para maior desdouro da justiça, — sob a hedionda capa da mais requintada hipocrisia dourada da mais espalhafatosa isenção e da mais caricata imparcialidade!*

Uma semelhante farça só é possivel numa terra onde podem mais o abjecto empenho e detestavel intriga do que os Codigos com seus comentadores Dias Ferreira, Luis Osorio e outros que tais.

O empenho! A intriga!! Eis o menor mal que, qual cancro maligno e pertinaz, nos roi a sociedade, perigando a liberdade, os direitos, a honra, a vida, os interesses, a propriedade dos cidadãos.

Se a "competencia profissional" se mantivesse extranha aos baixos enredos da intriga, não haveria empenho porfiado de fazer passar autocraticamente por "mau elemento", bom elemento, por cidadãos "turbulentos", cidadãos pacatos, por "homens sem caracter", homens com caracter etc.

Vamos, porém, ao artigo. E' a seguinte a sua parte mais importante:

"Os nossos magistrados judiciais...são recrutados em sua generalidade—na incompetencia.

Em duas palavras isto se demonstra. E' bem simples. A maior parte dos delegados do ministerio público escolheram essa situação, — ou por serem mentalmente inferiores para o exercicio da advocacia,—ou por falta absoluta de faculdades de trabalho, isto é, por ociosidade, por inercia de forças de resistencia social, ingenita, ou adquirida na educação familial e no habito de conduzirem a sua carreira pela mão dos padrinhos. Por inferioridade mental ou por ausencia de faculdades de trabalho, é absolutamente verdadeiro que os delegados do ministerio público, na sua maior parte, o são para se garantirem simplesmente uns centos de mil reis anuais, sem trabalho e sem valorisarem as responsabilidades do lugar. Todos os dias isto recebe plena confirmação nos factos. Chega a ser uma miseria!

Mas quando mesmo de entre essa maior parte, por um daqueles dois motivos ou por ambos inapta, alguns haja que, a custo de suóres frios, consigam mover até um pouco adeante a rodagem ferrugenta, que podem eles saber, pelo exercicio simples do seu cargo, para se arrogarem direitos de ingresso na magistratura judicial? Nada, por assim dizer.

No crime sabe promover á vista do manual ou da pratica dos escrivães e dizer— *fiat justitia.*

Na orfanologia, promover o inventario e receber os emolumentos.

No civel...nada.

No comercial ... sabem que são curadores.

Claro é que, para o efeito stricto da nossa apreciação, pomos por agora de parte as duas comarcas de Lisbôa e Porto.

Mas diga nos, depois disto, o sr. ministro da justiça, que competencia acompanha o delegado do ministerio público, quando um despacho superior lhe põe aos hombros a beca de juiz, e o autorisa a julgar, no dia seguinte, sobre todos os ramos de direito! ?

Desde que os juizes são recrutados por meio dum salto dado da magistratura do ministerio público para a magistratura judicial, conhecidas as funcções dos delegados do ministerio público, é incontroverso, é obvio que estes só serão competentes para juizes se tiverem faculdades para o serem isto é, se forem capazes e se tiverem habito de trabalho Do contrario não são competentes que é o que sucede á maior parte.

Este vicio da nossa organisação judicial resulta incontestavelmente um perigo social, pois coloca a liberdade, os direitos, a honra, a vida, os interesses, a propriedade dos cidadãos, nas mãos de quem começa por não gozar duma qualidade imprescindivel num cargo de tanta responsabilidade—a competencia profissional.

Abundam aos centos os exemplos abonadores do que deixamos dito. De entre varios, um que de perto conhecemos: O juiz de direito que ha pouco saiu da comarca de Amarante, transferido por permuta com o de outra comarca, proferiu sentença num inventario, pela qual dividiu uma hipotecal Quando alguem se dirigiu ao meretissimo ignorante, a solicitar lhe reparo para uma asneira de tal quilate em sciencia de *a b c* juridico, respondeu que recorresse para a Relação que não lhe importava a revogação da sentença, visto estar prestes a ter direito á reforma! Isto é espantoso!

Num processo de letra este mesmo juiz de direito com trinta anos de pratica, proferiu sentença em oposição ás respostas do juri nos quesitos. A parte assim ofendida teve de aguentar-se, porque não possuia cinco reis para o recurso. Todavia este ornamento da magistratura portuguesa a cada passo peregrinava pelos cartorios, insistindo com asperesa para que os escrivães se dessem pressa em concluir este e aquele processo, visto precisar de fazer um fato e não ter dinheiro para comprar a fazenda.

Ora, sendo eles, na maior parte, incompetentes, continuar o sr. ministro da justiça a permitir que uns e outros magistrados andem, continuamente, para fóra das suas comarcas, descurando por completo os deveres e as responsabilidades do cargo, é formidavelmente escandaloso e deprimente para a dignidade e prestigio do poder judicial.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार कार्तिक व० ५ मी शक १८५१

तत्व व व्यवहार

ले.— "शांताराम"

एकादें तत्व उपयुक्ततेच्या दृष्टीनें कितीहि श्रेष्ठ असलें तरी तें तावडतोब व्यवहारांत उतरूं शकतेंच, असा ठाम सिद्धांत बांधतां येत नाहीं. श्रेष्ठ तत्व व्यवहारक्षम बनण्यास परिस्थितीची सानुकुलता असावी लागते. ह्मणजे ज्या भूमीवर त्या नूतन तत्वाचें बीजारोपण करण्याची आमची आकांक्षा असते, ती भूमि चित्रविचित्र विरोधक समजांच्या कांट्याखुंट्यानीं बुजबुजलेली असतां कामा नये. आणि ज्याप्रमाणें व्यवहारकुशल शेतकरी आपल्या आउतांच्या आधारानें पेरणी आधीं पेरणीची जमीन साफसूफ करीत असतो, त्याचप्रमाणें उपरोक्त तत्ववादे लोकांचें आद्य कर्तव्य, ज्या ठिकाणीं आपलें तत्व मूर्त स्वरूपांत आणावयाचें असतें, तें ठिकाण विरोधक अडचणींचें निर्मूलन करून तत्व प्रचाराला सानुकूल करणें, हें असावें लागतें. " कर्तव्य दृष्टिआड करून, केवळ श्रेष्ठतेच्या जोरावर एकादें तत्व व्यवहारांत उतरवण्याची शिकस्त करणें ह्मणजे व्यवहारज्ञानाच्या 'ओनाम्या'चें अज्ञान प्रदर्शित करण्यासारखेंच होय.

परिस्थितीची परीक्षा न करतां एकादें-परमोच्च कां होईना- तत्व आचारांत आणण्याचा एकाद्यानें प्रयत्न केल्यास त्याची 'हिशोब बराबर पण पगडी डुब्या' अशी हास्यास्पद स्थिति एकादवेळीं होण्याचा संभव असतो. असें सांगतात कीं, एका गणितज्ञ पंडिताला एक नदी ओलांडून पैलतीर गांठण्याचें होतें; पण पंडितमहाशयानां पाण्याचा ठाव ज्ञात नसल्यानें, त्याचवेळीं तेथें प्राप्त झालेल्या एका वाटसरूच्या सहकार्यानें, त्यानीं पाण्याच्या ठिकठिकाणच्या उंचीचें प्रमाण घेतलें. बेरीज-भागाकाराच्या सहाय्यानें उंचींची सरासरी निश्चित केली, व सरासरीच्या हिशोबानीं पाण्याचा ठाव गुडघ्यावरती पोंचणें शक्य नसल्याची खात्री पटतांच पंडितजीनीं नदींत प्रवेश केला. पण पंडितजींच्या हिशोबीशा नदीच्या नैसर्गिक व खऱ्या ठावाचें न पटल्यामुळें, पंडितमहाशय नदींत बुचकळूं लागले, पगडीचा ठावठिकाणा नाहींसा झाला व त्या कठिण प्रसंगीं दुसऱ्यांची मदत झाली नसती, तर पगडीप्रमाणेंच पगडीचे मालकहि नदीच्या जलांत तादात्म्य पावले असते !

तात्पर्य काय कीं, तत्व व्यवहारण्याच्यापूर्वी परिस्थितीचा सांगोपांग व तारतम्यदृष्टीनें विचार न केला गेल्यास, तें व्यक्त स्वरूपांत तर येत नाहींच, उलट तत्ववाद्यावर मात्र अनवस्था प्रसंग ओढवत असतो.

पण ह्या जुन्या व-कदाचित-काल्पनिक पंडिताची गोष्ट बाजूस सारली व सांप्रत काळाकडे दृष्टिकोन वळविला तरीहि प्रतिपादित सिद्धांतच दृढमूळ करणारें दृष्य आढळून येतें. माजी अफगाण अमीर अमानुल्ला यानीं आपल्या राज्यांत अमलांत आणलेल्या व आणण्यास प्रयत्न केलेल्या तत्वांची श्रेष्ठता काय कमी योग्यतेची होती ? मूर्ख रूढींचा व चवचाल कल्पनांचा नायनाट होऊन अफगाण प्रजा सु-संस्कृत बनावी व तिचा दर्जा जगांतील सुधारलेल्या लोकांच्या बरोबरीचा व्हावा, ह्या उच्च हेतूनेंच अमानुल्लानें आपला राजकीय कार्यक्रम व्यवहारांत आणण्यास सुरवात केली नव्हती काय ? अमानुल्लाचीं तत्वें, त्याचे कायदे, त्याच्या सुधारणा 'तर्कशुद्ध' होत्या, पण केवळ परिस्थितीच्या प्रतिकुलतेमुळें, अमानुल्लाचे 'मनांतील मांडे' मनांतच राहून, खेरीज स्वदेशास व स्वराज्यास त्याला अंतरावें लागलें. धन व अधिकारसंपन्न लोकांना जेथें प्रतिकूल परिस्थितीपुढें नमावें लागतें, तेथें या दोनाहि गोष्टींचें दैन्य तीव्र स्वरूपानें छळीत असलेल्या व्यक्तींचा काय पाड असेल, हें सांगण्याची गरज नाहीं.

एवंच, आमच्या लिहिण्याचा इत्यर्थ हाच कीं, तत्वाच्या उत्तमोत्तमतेंत प्रतिकूल परिस्थितीचें काठिण्य चुटकीसरशीं नामोहरम करण्याचें सामर्थ्य नसतें; आणि प्रतिकूल परिस्थितीचें काठिण्य लवचिक करण्याची उपाययोजना न करतां, किंबहुना तीजकडे दुर्लक्ष करून, एकदम तत्वप्रचाराचा मार्गावलंब करणें ह्मणजे जाणूनबुजून तत्वाच। चुराडा व स्वताचा बोजवारा उडविण्यास प्रवृत्त होण्यासारखेंच होय. तत्वाच्या उत्तमोत्तमतेला परिस्थितीच्या सानुकुलतेची जोड मिळाली, तरच तें तत्व प्रत्यक्ष सृष्टींत उतरणें शक्य आहे, एरवीं नाहीं, हें अर्थात उघड होय.

वरील विवेचनावरून, विरोधक परिस्थितीचा अहावधांत चक्काचूर करून नवतत्व प्रचार कधींच डोकें वर काढण्यास शकत नाहीं, असें मात्र सूत्ररूपानें समजतां कामा नये. नियमाला अपवाद हा असतोच, ह्या न्यायानें प्रतिपादित सिद्धांताला हरताळ फांसणारींहि जगांत अपवादात्मक उदाहरणें घडून येतात. उदाहरणार्थ, धर्मभोळेपणाच्या बजबजपुरीनें एकदां मृतस्थानीं लागलेल्या पण केमलपाशाच्या कर्तबगारीनें सांप्रत उन्नत बनलेल्या टर्कीकडे पहा. 'सुलतान शाहीचें माजघर' अशा अवहेलनादर्शक पण सार्थ संज्ञेनें ज्या राष्ट्राला संबोधीत असत, तेंच राष्ट्र केमलपाशाच्या तेजस्वी पराक्रमानें सुधारलेल्या राष्ट्रांच्या पंक्तीस बसूं शकलें. केमलची धडाडी टर्कीची जुनीपुराणी भोळसर वृत्ति धुळीस मिळवून, अभिनव तत्वांचा विजय संपादूं शकली. परिस्थितीच्या प्रतिकुलतेचीं शस्त्रें बोथट पडून, नवतत्वप्रसाराच्या बाबतींत केमल पूर्ण यशस्वी झाला. आणि याचें कारण हेंच कीं, टर्कीचा राजकीय नेता या नात्यानें त्याला यच्चयावत तरूण तुर्कांचें पूर्ण पाठबळ होतें व अजूनहि आहे. असो. सैन्याच्या जोरावर एकादं दुसरा केमलपाशा विरुद्ध परिस्थितीचीं शकलें उडवूं शकला ह्मणून त्याची गणना नियमांत होऊं शकत नाहीं. हें सिद्ध करण्यास आणखी विशेष विवरण करण्याचें कारण नाहीं

सत्तेच्या सामर्थ्यानें विरोधक परिस्थिति खिळखिळी करणें ज्याप्रमाणें शक्य असतें त्याचप्रमाणें अलौकिक बुद्धिबळानेंहि शक्य असतें. आद्य शंकराचार्यांच्या हिंदुधर्म पुनरुज्जीवनाच्या कर्तबगारीकडे नजर वळविली ह्मणजे आमच्या या ह्मणण्याची सत्यता सहज पटेल.

सारांश काय कीं, ह्या शेवटच्या उदाहरणासारखे अपवाद वगळतां, उपरोल्लेखित सिद्धांताचें सर्व साधारण स्वरूप त्रिकालाबाधित रहातें आतां, हे विचार सुचण्याचें कारण दुसऱ्या अंकांत नमूद करण्याचें अभिवचन देऊन, प्रस्तुत प्रास्ताविक लेख येथेंच आटोपता घेतों.

वर्तमानसार

—सि. मिनेजीस ब्रागांस व सि. फांचु लोयोल या उभयतांत वादाग्नि धुमसत आहे. वादे वादे जायते... क्रोध वन्हि...

—श्रीक्षेत्र कवळें [गोवा] येथील श्रीशंकराचार्य मंदिर नजीक शांकर महा विद्यालयांत ता. ७।११।२९ गुरुवार रोजीं दुपारीं रघुनाथ शास्त्री जोशी वायंगेकर यांनीं श्री. आज्ञेनुसार शांकर महाविद्यालय संस्थेच्या शिक्षण आदि करून पुढील कायम योजना करण्यासाठीं व शंकराचार्य मंदिरांत देवता प्रतिष्ठेकरितां श्रीमद्जगद्गुरु शंकराचार्य स्वामी महाराज संस्थान मठ संकेश्वर व करवीर यांचें शुभागमन या प्रांतांत होणार आहे याविषयीं पूर्व तयारीची (त्यांची आज्ञा विदित करण्यासाठीं) श्रीयुत दादासाहेब वैद्य केपी, यांचे अध्यक्षतेखालीं साधारण बैठक झाली. सदर बैठकीस नामदार बांदिवडेकर आदिकरून ठिकठिकाणचे मठानुयायी शिष्यवृंद सर्व ज्ञातींतील अनेक सद्गृहस्थ हजर होते. धर्म आणि लोकशिक्षणप्रसारक या संस्थेची सद्यःस्थितींत किती आवश्यकता आहे हें वायंगेकर धर्माधिकारी यांनीं सांगून अशा कार्यास मनोभावानें सर्वांनीं हस्तेंपरहस्तें सहाय्य करावें अशी सूचना आणिली. या सूचनेस नामदार बांदिवडेकर यांनीं सोपपत्तिक पुष्टि दिली. सभेचे उद्देश व कार्य सर्वांस चांगल्या प्रकारें समजावून देण्याकरितां कोंकणीं भाषेंत परिणामकारक असें अध्यक्षांचें भाषण झालें. सर्वानुमतें मूळ सूचना पास झाली. येथील मठ संस्थानच्या कार्याकरितां प्रत्येक गावीं सहाय्यक मंडळें निवडण्यांत यावी असें ठरलें.

—सालाबादप्रमाणें चिकनगाळ शिरोडें येथें कार्तिकी ११ शीच्या दिवशीं भजनोत्सव थाटानें झाला. त्याप्रसंगीं श्री. गुणवा शिव। प्रभू देसाई यांच्या अध्यक्षतेखालीं पाळोळ्याचे श्री. जनार्दन विष्णू कामत यांचें 'अस्पृश्यता निवारण व त्यापासून हिंदुसमाजाला होणारे फायदे' या विषयावर मुद्देसूद भाषण झालें, याशिवाय वे. विनायक भट्ट, श्री. पांडुरंग लाडू शिरोडकर, वे विष्णु भट्ट पाटील इ. चींहि भाषणें झालीं. वर्षाप्रमाणें महारबंधूंस त्यांच्या दिंडीसह मंडपांत इतर स्पृश्यांबरोबरच प्रवेश मिळाला असें कळतें.

—बोरी येथील नवदुर्गा देवालयाचा कार्तिकपूर्णिमोत्सव यंदां साजरा झाला नाहीं. असें कळतें कीं, नेमण्यांत आलेल्या नव्या कारभारी मंडळानें वर्षवालीप्रमाणें उत्सव साजरा करण्याची कांहींच तजवीज न करतां स्वस्थ घरीं राहिल्यामुळें, उदरील महत्वाचा व कधींच बंद न पडलेला उत्सव या वर्षीं झाला नाहीं. उत्सव बंद पडल्यानें देवालयाच्या भाविक भजकांचीं मनें दुखण्याचा संभव आहे, हें उघड होय.

—आंबेडें येथील गोरक्षण सप्ताह 'सत्तर शिक्षण प्रसारक' संस्थेच्या शाळेंतील विद्यार्थ्यांस गोरक्षण विषयक माहिती देऊन, गोरक्षण कार्याचें महत्व पटवून देण्यांत आलें.

—सांखळी येथील मुरलीधर विद्यालयातर्फे गोरक्षण सप्ताह साजरा करण्यांत आला. विद्यालयाचे शिक्षक श्रीयुत वा. वि. कोलटकर यांचें 'गोरक्षण संस्था व अपलें कर्तव्य, या विषयावर परिणामकारक व्याख्यान झालें. व त्याचवेळीं कांहीं प्रौढ विद्यार्थ्यांनीं गोरक्षणें विटाळलेला चहा न घेण्याच्या शपथा घेतल्या.

—गेल्या सोमवारीं येथील बालोन्नति समाजाचा नववा वाढदिवस समारंभ दो. जयवंत घ. मळकर्णेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं थाटानें पार पडला.

—मसूर-ब्रह्मचर्याश्रमानें किर्लोस्करवाडी येथें २० खिस्ती अस्पृश्यांची शुद्धि केली. विशेष माहिती येत्या अंकीं.

—मसूर-आश्रमाचे एक शिष्य नानाराव देशपांडे हे कालवश झाल्याचें कळविण्यास वाईट वाटतें. विशेष माहिती येत्या अंकीं.

भारताचा खास प्रतिनिधि

गेल्या ता. १५ रोजीं रात्रौ मडगांव येथें दिंडीनिमित्त उपस्थित झालेल्या अस्पृश्यता प्रकरणाची विस्तृतबातमी 'भारता'च्या येत्या अंकांत प्रसिद्ध होईल. बातमींत अपुरेपणाची वाण राहूं नये ह्मणून मुद्दाम आह्मीं आमचा प्रतिनिधि तेथें रवाना केला आहे. अर्थात भारतांत प्रसिद्ध होणारी माहिती खात्रीपूर्वक विश्वासार्हच असेल, हें निराळें सांगण्याचें कारण नाहीं.

que o sr. dr. Bruto da Costa, procedendo da forma como procedeu, mostrou se coerente com a sua obra. O contrario é que seria demolir com as suas proprias mãos o edificio que com tanto sacrificio construira.

E', pois, lógico o procedimento do integerrimo desembargador. Lógico e coerente. Tanto, que despensa mais comentarios.

ETERNO...“ZATRA”

Recebemos uma correspondencia em que se diz que não se realisou no corrente ano a tradicional festividade de *Cartica Pornima*, dedicada ao templo de Sri Navadurga de Borim.

Lê-se mais na mesma carta que nunca se deu um semelhante facto na historia das festividades da mesma instituição, tendo sido o procedimento da respectiva meza administrativa que é formada dos extranhos á mazanis objecto dos mais veementos reparos.

Mas ¿porque é que o solicito correspondente há de preocupar-se com *zatras*, quando esta nossa vida é um eterno...*zatra* e muito divertido?

SEM ARROZ...

Entre foguetorio abundante de frases feitas anuncia se para ai uma “Campanha de arroz” que a Inspecção das Comunidades vai iniciar. E para que quem quer não pense que é uma ideia banal, os frazeadores trazem á baila o Mussolini que na Italia lançou estridentemente a “Campanha de trigo” que, como se sabe, deu em droga

Mas, isto pouco importa ao caso. Se Mussolini falhou, pode perfeitamente a nossa nova Inspecção das Comunidades que vem tornar nos *independentes do extrangeiro* triunfar. ¿Porque não?

Entretanto, enquanto o triunfo se não anuncie, nós permitimo-nos perguntar: ¿ Por que é que os campos de 2.a cultura (vangana) de certas Comunidades das Ilhas encontram-se ainda sem serem aproveitados?

¿Seria para não prejudicar a “Campanha de arroz” que vai tirar nos da dependencia dos celeiros da India Inglesa?

Qualquer que seja a razão do facto grave que apontamos, o que podemos garantir é que a responsabilidade não cabe ao pobre cultivador. Antes, é êle a unica vitima inocente. Vai ficar sem trabalho, o que quer dizer —sem arroz, precisamente num ano em que tanto se fala na intensificação da nossa producção cerealifera.

EMIGROU E CONTINUA EMIGRADO

O sr. João Luis Carvalho arvorou se em Velho do Restelo dos nossos emigrantes. Fala grave, fala coisas tetricas. Não se aflija, amigo. Não ha nada a receiar. Antes pelo contrario Nunca como por estes tempos conquistaram os nossos filhos posições de destaque além Gates. E ¿que situações? Ainda aquelas que até hoje eram reservadas exclusivamente aos naturais da Inglaterra. Não haja, pois, sustos.

A emigração, como algures afirmou um Portugalense ilustre, milhora o goês economica, fisica e moralmente. Continue pois, a corrente e a Gôa só terá a lucrar como tem lucrado até hoje e de todos os lados.

Neste rincão de Malabar, o espaço social cada dia vai tornando-se apertado. Chegou já o momento de exclamarmos — isso está impossivel. ¿Qual é o filho de Gôa, qual—que, ponho-se em confronto com os seus companheiros de infancia, emigrados, não diga?: *Que pena ter eu ficado neste pantano! Oh! felizes que eles são, os que foram!*

De resto, o sr. Carvalho sabe isto melhor do que nós, e tanto que emigrou e continua emigrado!

ESTULTA MISTIFICAÇAO...

A Terra, bordando considerações acerca da dorrocada do Padroado, escreve o seguinte:

“Ainda a derrocada do Padroado portuguez no Oriente foi aproveitada para exalçar os srs. dr. Betencourt Rodrigues, ex-ministro dos extrangeiros, dr. Augusto de Castro, nosso ministro no Vaticano, o bispo de Melipur, D. Teotonio de Castro..........................

... quando a verdade é que a ultima Concordata com a Santa Sé foi um tremendo desastre para a Nação. Todavia, o assunto é glosado em todas os tons na imprensa de Portugal para se dar a impressão de que aqueles senhcres realizaram conquistas e renovaram o periodo de vitorias portuguesas. Estulta mistificação”.

Por este modelo o ilustre colega póde calcular a que tem razado por estes tempos a imprensa. Vá alguem acreditar nas conquistas que por lá se festejam. Mas infelizmente a culpa não pertence toda á imprensa. Hoje o jornalista tem que escolher um dos dois caminhos entre nós em voga...

NA MARE' DAS INSPECÇOES

O “Diario da Noite” na sua faina de orientar eficazmente os passos do Governo, vem estampando com cadencia regular os seus artigos subordinados á epigrafe “Ao Governo”. Num destes artigos, tratando das instituições de caridade em Goa, o diario da capital opina o seguinte:

Desde que as instituições, de que nos coupamos, teem já instalados varios serviços de assistencia publica, a hipotese da *reversão* ao Estado não nos parece muito viavel e acertada, podendo até causar por momentos, perturbação na marcha regular dos respectivos serviços. Nestas circunstancias, o que parece aconselhavel, é a hipotese da *fiscalisação*, exercida pelo Governo, mas fiscalisação não esporadica ou eventual. Pelo contrario, o que se torna necessario é que o Estado exerça essa fiscalisação permanente e assiduamente, mediante um organismo especial, porque só assim haverá a garantia da eficiencia dos serviços não ficando tambem o Estado sujeito a logros no que lhe é devido nos termos das leis vigentes.

Como vem, o diario pede ao governo uma *fiscalisação* não *esporadica* e *eventual* mas sim *assidua* e *permanente* feita por um *organismo especial*.

Não é preciso que alguem tenha o dom profetico para afirmar que o Diario o que deseja é uma Inspecção das Instituições de Caridade ao par da Inspecção das Comunidades.

Muito bravo!

“VASSANTI”

O nosso conterraneo Sr. Vinayak S. Sukhtanker, um dos cultores primorosos da lingua marata, lançou no mercado literario da India visinha, em volume lindo, uma colectanea de produções ritmadas dos nossos maiores poetas maratas. E' um livro que teve as honras de uma aceitação calorosa da imprensa, principalmente dos jornais indianos.

Nós recomendamos a leitura do “Vassanti” como um dever sagrado, pois, reconhecemos, que a mesma concorrerá imenso para conhecermos a nossa terra e, conhecendo, ama-la, amor que em todos os paizes é considerado como o factor essencial, o factor unico do progresso.

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 33 de 21 de Novembro de 1929.

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

ADMINISTRACAO DO CONCELHO DE QUEPEM

EDITAL

O advogado Mariano da Piedade Rebelo, administrador do Concelho de Quepem.

Faço saber que, nos termos do disposto no art. 10 ° do Diploma Legislativo n ° 261, de 17 de Março de 1927, se procederá vacinação e revacinação antivariolica e consequentemente a sua verificação, durante os mezes de Novembro e Dezembro do corrente ano e Janeiro e Fevereiro do seguinte ano de 1930, nos dias horas e locais constantes do mapa infra organisado pela Delegacia de Saude de Quepem.

Sede de vacinação em Quepem — freguesia — Quepem, Cusmane, Sirvoy e Xeldem— Local da vacinação—Delegacia de Saude. Dia e horas de vacinação. Todos os dias uteis das 8 ás 13 horas. Dia e horas de verificação idem. (a)

Sede de vacinação Cotombi —freguesias—Cotombi e A-

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार कार्तिक व० ५ मी शक १८५१

तत्व व व्यवहार

ले.— "शांताराम"

एकादें तत्व उपयुक्ततेच्या दृष्टीनें कितीहि श्रेष्ठ असलें तरी तें ताबडतोब व्यवहारांत उतरूं शकतेंच, असा ठाम सिद्धांत बांधतां येत नाहीं. श्रेष्ठ तत्व व्यवहारक्षम बनण्यास परिस्थितीची सानुकुलता असावी लागते. ह्मणजे ज्या भूमीवर त्या नूतन तत्वाचें बीजा रोपण करण्याची आमची आकांक्षा असते, ती भूमि चित्रविचित्र विरोधक समजांच्या कांट्याखुंट्यानीं बुजबुजलेली असतां कामा नये. आणि ज्याप्रमाणें व्यवहारकुशल शेतकरी आपल्या आउतांच्या आधारानें पेरणी आधीं पेरणीची जमीन साफसूफ करीत असतो, त्याचप्रमाणें उपरोक्त तत्ववादि लोकांचें आद्य कर्तव्य, ज्या ठिकाणीं आपलें तत्व मूर्त स्वरूपांत आणावयाचें असतें, तें ठिकाण विरोधक अडचणीचें निर्मूलन करून तत्व प्रचाराला सानुकूल करणें, हें असावें लागतें. " कर्तव्य दृष्टिआड करून, केवळ श्रेष्ठतेच्या जोरावर एकादें तत्व व्यवहारांत उतरवण्याची शिकस्त करणें ह्मणजे व्यवहारज्ञानाच्या 'ओनाम्या'चें अज्ञान प्रदर्शित करण्यासारखेंच होय.

परिस्थितीची परीक्षा न करतां एकादें- परमोच्च कां होईना- तत्व आचारांत आणण्याचा एकाद्यानें प्रयत्न केल्यास त्याची 'शिशोव बरावर पण पगडी डुब्या' अशी हास्यास्पद स्थिति एकादवेळीं होण्याचा संभव असतो. असें सांगतात कीं, एका गणितज्ञ पंडिताला एक नदी ओलांडून पैलतीर गांठण्याचें होतें; पण पंडितमहाशयानां पाण्याचा ठाव ज्ञात नसल्यानें, त्याचवेळीं तेथें प्राप्त झालेल्या एका वाटसरूच्या सहकार्यानें, त्यानीं पाण्याच्या ठिकठिकाणच्या उंचीचें प्रमाण घेतलें. बेरीज-भागाकाराच्या सहाय्यानें उंचीची सरासरी निश्चित केली, व सरासरीच्या हिशोबानें पाण्याचा ठाव गुडघ्यावरती पोंचणें शक्य नसल्याची खात्री पटतांच पंडितजींनीं नदींत प्रवेश केला. पण पंडितजींच्या हिशोबीशा नदीच्या नैसर्गिक व खऱ्या ठावाचें न पटल्यामुळें, पंडितमहाशय नदींत बुचकळूं लागले, पगडीचा ठावठिकार नाहींसा झाला व त्या कठिण प्रसंगीं दुसऱ्यांची मदत झाली नसती, तर पगडीप्रमाणेंच पगडीचे मालकहि नदीच्या जलांत तादात्म्य पावले असते !

तात्पर्य काय कीं, तत्व व्यवहारण्याच्यापूर्वी परिस्थितीचा सांगोपांग व तारतम्यदृष्टीनें विचार न केला गेल्यास, तें व्यक्त स्वरूपांत तर येत नाहींच, उलट तत्ववाद्यावर मात्र अनवस्था प्रसंग ओढवत असतो.

पण ह्या जुन्या व-कदाचित-काल्पनिक पंडिताची गोष्ट बाजूस सारली व सांप्रत काळाकडे दृष्टिकोन वळविला तरीहि प्रतिपादित सिद्धांतच दृढमूळ करणारें दृष्य आढळून येतें. माजी अफगाण अमीर अमानुल्ला यानां आपल्या राज्यांत अमलांत आणलेल्या व आणण्यास प्रयत्न केलेल्या तत्वांची श्रेष्ठता काय कमी योग्यतेची होती ? मूर्ख रूढींचा व चवचाल कल्पनांचा नायनाट होऊन अफगाण प्रजा सु-संस्कृत बनावी व तिचा दर्जा जगांतील सुधारलेल्या लोकांच्या बरोबरीचा व्हावा, ह्या उच्च हेतूनेंच अमानुल्लानें आपला राजकीय कार्यक्रम व्यवहारांत आणण्यास सुरवात केली नव्हती काय ? अमानुल्लाचीं तत्वें, त्याचे कायदे, त्याच्या सुधारणा 'तर्कशुद्ध' होत्या, पण केवळ परिस्थितीच्या प्रतिकुलतेमुळें, अमानुल्लाचे 'मनांतील मांडे' मनांतच राहून, खेरीज स्वदेशास व स्वराज्यास त्याला अंतरावें लागलें. धन व अधिकारसंपन्न लोकांना जेथें प्रतिकूल परिस्थितीपुढें नमावें लागतें, तेथें या दोनाहि गोष्टींचें दैन्य तीव्र स्वरूपानें छळीत असलेल्या व्यक्तींचा काय पाड असेल, हें सांगण्याची गरज नाहीं.

एवंच, आमच्या लिहिण्याचा इत्यर्थ हाच कीं, तत्वाच्या उत्तमोत्तमतेंत प्रतिकूल परिस्थितीचें काठिण्य चुटकीसरशीं नामोहरम करण्याचें सामर्थ्य नसतें; आणि प्रतिकूल परिस्थितीचें काठिण्य लवचिक करण्याची उपाययोजना न करतां, किंबहुना तीजकडे दुर्लक्ष करून, एकदम तत्वप्रचाराचा मार्ग अवलंब करणें ह्मणजे जाणूनबुजून तत्वाच। चुराडा व स्वताच्या बोजवारा उडविण्यास प्रवृत्त होण्यासारखेंच होय. तत्वाच्या उत्तमोत्तमतेला परिस्थितीच्या सानुकुलतेची जोड मिळाली, तरच तें तत्व प्रत्यक्ष सृष्टींत उतरणें शक्य आहे, एरवीं नाहीं, हें अर्थात उघड होय.

वरील विवेचनावरून, विरोधक परिस्थितीचा अभावपर्यंत चक्काचूर करून नवतत्व प्रचार कधींच डोकें वर काढण्यास शकत नाहीं, असें मात्र सूत्ररूपानें समजतां कामा नये. नियमाला अपवाद हा असतोच, ह्या न्यायानें प्रतिपादित सिद्धांताला हरताळ फांसणारींहि जगांत अपवादात्मक उदाहरणें घडून येतात. उदाहरणार्थ, धर्ममोळेपणाच्या बजबजपुरीनें एकदां मृतवस्थास लागलेल्या पण केमलपाशाच्या कर्तबगारीनें सांप्रत उन्नत बनलेल्या टर्कीकडे पहा. 'सुलतान शाहीचें माजघर' अशा अवहेलनादर्शक पण सार्थ संज्ञेनें ज्या राष्ट्राला संबोधीत असत, तेंच राष्ट्र केमलपाशाच्या तेजस्वी पराक्रमानें सुधारलेल्या राष्ट्रांच्या पंक्तीस बसूं शकलें. केमलची धडाडी टर्कीची जुनीपुराणी भोळसर वृत्ति धुळीस मिळवून, अभिनव तत्वांचा विजय संपादूं शकली. परिस्थितीच्या प्रतिकुलतेचीं शस्त्रें बोंथट पडून, नवतत्वप्रसाराच्या बाबतींत केमल पूर्ण यशस्वी झाला. आणि याचें कारण हेंच कीं, टर्कीचा राजकीय नेता या नात्यानें त्याला यच्चयावत तरूण तुर्कीचें पूर्ण पाठबळ होतें व अजूनहि आहे. असो. सैन्याच्या जोरावर एकादं दुसरा केमल पाशा विरुद्ध परिस्थितीचीं शकलें उडवूं शकला ह्मणून त्याची गणना नियमांत होऊं शकत नाहीं. हें सिद्ध करण्यास आणखी विशेष विवरण करण्याचें कारण नाहीं

सत्तेच्या सामर्थ्यानें विरोधक परिस्थिति खिळखिळी करणें ज्याप्रमाणें शक्य असतें त्याचप्रमाणें अलौकिक बुद्धिबळानेंहि शक्य असतें. आद्य शंकराचार्यांच्या हिंदुधर्म पुनरुज्जीवनाच्या कर्तबगारीकडे नजर वळविली ह्मणजे आमच्या या ह्मणण्याची सत्यता सहज पटेल.

सारांश काय कीं, ह्या शेवटच्या उदाहरणासारखे अपवाद वगळतां, उपरोक्त सिद्धांताचें सर्व साधारण स्वरूप त्रिकालाबाधितच रहातें आतां, हे विचार सुचण्याचें कारण दुसऱ्या अंकांत नमूद करण्याचें अभिवचन देऊन, प्रस्तुत प्रास्ताविक लेख येथेंच आटोपता घेतों.

वर्तमानसार

—सि. मिनेजीस ब्रागांस व सि. फांचु लोयोल या उभयतांत वादाग्नि धुमसत आहे. वादे वादे जायते... क्रोध वन्हि...

—श्रीक्षेत्र कवळें [गोवा] येथील श्रीशंकराचार्य मंदिर नजीक शांकर महा विद्यालयांत ता. ७।११।२९ गुरुवार रोजीं दुपारीं रघुनाथ शास्त्री जोशी वायंगेकर यांनीं श्री. आज्ञेनुसार शांकर महाविद्यालय संस्थेच्या शिक्षण आदि करून पुढील कायम योजना करण्यासाठीं व शंकराचार्य मंदिरांत देवता प्रतिष्ठेकरितां श्रीमद्‌जगद्‌गुरु शंकराचार्य स्वामी महाराज संस्थान मठ संकेश्वर व करवीर यांचें शुभागमन या प्रांतांत होणार आहे याविषयीं पूर्व तयारीची (त्यांची आज्ञा विदित करण्यासाठीं) श्रीयुत दादासाहेब वैद्य केरी, यांचे अध्यक्षतेखालीं साधारण बैठक झाली. सदर बैठकीस नामदार बांदिवडेंकर आदिकरून ठिकाठिकाणचे मठानुयायी शिष्यवृंद सर्व ज्ञातींतील अनेक सद्‌गृहस्थ हजर होते. धर्म आणि लोकशिक्षणप्रसारक या संस्थेची सद्यःस्थितींत किती आवश्यकता आहे हें वाबरेकर धर्माधिकारी यांनीं सांगून अशा कार्यास मनोभावानें सर्वांनीं हस्तेंपर हस्तें सहाय्य करावें अशी सूचना आणिली. या सूचनेस नामदार बांदिवडेंकर यांनीं सोपपत्तिक पुष्टि दिली. सभेचे उद्देश व कार्य सर्वांस चांगल्या प्रकारें समजावून देण्याकरितां कोंकणी भाषेंत परिणामकारक असें अंध्यक्षांचें भाषण झालें, सर्वानुमतें मूळ सूचना पास झाली. येथील मठ संस्थानच्या कार्याकरितां प्रत्येक गावीं सहाय्यक मंडळें निवडण्यांत यावी असें ठरलें.

—सालाबादप्रमाणें चिकनगाळ शिरोडें येथें कार्तिकी ११ शीच्या दिवशीं भजनोत्सव थाटानें झाला. त्याप्रसंगीं श्री. गुणबा शिव। प्रभू देसाई यांच्या अध्यक्षतेखालीं पाळोळ्याचे श्री. जनार्दन विष्णू कामत यांचें 'अस्पृश्यता निवारण व त्यापासून हिंदुसमाजाला होणारे फायदे' या विषयावर मुद्देसूद भाषण झालें. याशिवाय वे. विनायक भट्ट, श्री. पांडुरंग लाड्ड शिरोडकर, वे विष्णु भट्ट पाटील इ. चोंहि भाषणें झालीं. वर्षाप्रमाणें महारबंधूंस त्यांच्या दिंडीसह मंडपांत इतर स्पृश्यांबरोबरच प्रवेश मिळाला असें कळतें.

—बोरी येथील नवदुर्गा देवालयाचा कार्तिकपूर्णिमोत्सव यंदां साजरा झाला नाहीं. असें कळतें कीं, नेमण्यांत आलेल्या नव्या कारभारी मंडळानें वर्षवालीप्रमाणें उत्सव साजरा करण्याची कांहींच हजवीज न करतां स्वस्थ बसीं राहिल्यामुळें, उदरील महत्वाचा व कधींच बंद न पडलेला उत्सव या वर्षीं झाला नाहीं. उत्सव बंद पडल्यानें देवीच्या भाविक भजकांचीं मनें दुखण्याचा संभव आहे, हें उघड होय.

—आंबेडें येथील गोरक्षण सप्ताहांत 'सत्तर शिक्षण प्रसारक' संस्थेच्या शाळेंतील विद्यार्थ्यांस गोरक्षण विषयक माहिती देऊन गोरक्षण कार्याचें महत्व पटवून देण्यांत आलें.

—सांखळी येथील मुरलीधर विद्यालयातर्फे गोरक्षण सप्ताह साजरा करण्यांत आला. विद्यालयाचे शिक्षक श्रीयुत वा. शि. कोल्हटकर यांचें 'गोरक्षण संस्था व आपलें कर्तव्य, या विषयावर परिणामकारक व्याख्यान झालें. व त्याचवेळीं कांहीं प्रौढ विद्यार्थ्यांनीं गोरक्षानें विटाळलेला चहा न घेण्याच्या शपथा घेतल्या.

—गेल्या सोमवारीं येथील बालोन्नति कृति समाजाचा नववा वाढदिवस समारंभ दो. जयंत ध. मळकर्णेकर यांच्या अध्यक्षतेखालीं थाटानें पार पडला.

—मसूर-ब्रह्मचर्याश्रमानें किर्लोस्करवाडी येथें २० खिस्ती अस्पृश्यांची शुद्धि केली. विशेष माहिती येत्या अंकीं.

—मसूर-आश्रमाचे एक शिष्य नानाराव देशपांडे हे कालवश झाल्याचें कळविण्यास वाईट वाटतें. विशेष माहिती येत्या अंकीं.

भारताचा खास प्रतिनिधि

गेल्या ता. १५ रोजीं रात्रौ मडगांव येथें दिंडीनिमित्त उपस्थित झालेल्या अस्पृश्यता प्रकरणाची विस्तृत बातमी 'भारता'च्या यंदा अंक प्रसिद्ध होईल. बातमींत अपुरेपणाची वाण राहूं नये ह्मणून मुद्दाम आह्मीं आमचा प्रतिनिधि तेथें रवाना केला आहे. अर्थात भारतांत प्रसिद्ध होणारी माहिती खात्रीपूर्वक विश्वासार्हच असेल, हें निराळें सांगण्याचें कारण नाहीं.

ले. व्यं० अपवाद राहिले असते ?

श्रीदामोदर विद्याभुवन, मडगांव, येथील श्रीसरस्वत्युत्सवाच्या शेवटच्या दिवशीं ह्मणजे श्रीदामोदर वाचनमंदिराच्या वाढदिवस समारंभाच्या दिवशीं, कै. दे. भ. अण्णासाहेब परांजपे, यांच्या चित्राचा जो अनावरणविधि करण्यांत आला, त्यांत चित्राच्या झांकण्यासाठीं उपयोगांत आणलेला पडदा परदेशी रेशमी कपड्याचा होता आणि अनावरण काळीं बार काढण्यासाठीं परदेशी फटाकड्या उडविण्यांत आल्या होत्या. चालकांकडून झालेली ही चूक त्यांच्या लक्षांत आणून द्यावी व इतर सार्वजनिक कार्यकर्त्यांसहि तशीच जाणीव व्हावी यासाठीं गेल्या ता. ३१ अक्टोबरच्या भारताच्या अंकांत 'गौरव कीं प्रतारणा ?' या मथळ्याखालीं चार शब्दांत थोडी विधायक टीका केली होती. प्रो. शिवरामपंतांच्या स्वदेशी बहिष्काराच्या चळवळींतील धडाडीच्या प्रचाराची व निरपेक्ष स्वार्थत्यागाची खरोखरीची माहिति असलेल्या उत्सवचालकांस, चित्रावरील परदेशी रेशमी पडद्यामुळें आणि फटाकड्यांच्या बारामुळें समारंभांत झालेला औचित्यभंग लक्षांत आलाच असला पाहिजे व यापुढें कोणत्याहि खासगी अगर सार्वजनिक समारंभांत परदेशी वस्तूंचा उपयोग न होऊं देण्यास ते झटतील अशी मला आशा आहे.

आश्चर्याची गोष्ट ही कीं, चालकांस केलेली वरील सूचना न खपून, ले. व्यं. यांनीं संहीनें राग, द्वेष मत्सरतायुक्त असें एक लिखाण भारताच्या ता. ७ नव्हेंबरच्या अंकांत प्रसिद्ध झालें आहे. या लिखाणांत लहरी, ढोंगी, अध्वर्यु वगैरे शब्द ओतून आणि 'आजपर्यंतच्या रूढीमुळें' या शब्दप्रयोगाचा आश्रय घेऊन उत्सवचालकांचें समर्थन करण्याचा आव आणून मजवर निष्ठुरपणें शस्त्र चालविलें आहे. पण मी कोण हें मात्र त्यांस हेरतां आलें नाहीं.

मी फट्याकड्यांविरुद्ध चाललेल्या चळवळीचा उत्पादक नाहीं. तरी पण उत्पादकांबरोबर चार आठ दिवस फिरून प्रचार केला आहे. मी माझ्या वयाच्या मानानें तरुणश्रेष्ठ नाहीं. मी कोणत्याहि तरुण विद्यार्थी संघाचा असा नाहीं. त्याचप्रमाणें रा. वैद्यविजिनकराच्या प्रचारकार्याबद्दल जो मडगांवीं सन्मानसमारंभ झाला त्यांत भाग घेणाऱ्यांपैकीं नाहीं. ले. व्यं नीं मात्र वरील कार्याशीं माझा संबंध जोडून व अप्रत्यक्षपणें त्या कार्यकर्त्यांवर शिंतोडे उडवून मनोदौर्बल्य प्रगट केलें आहे.

ले. व्यं. नीं शांतपणें विचार केल्यास 'गौरव कीं प्रतारणा ?' या खालील माझा मजकूर केवळ उत्सवचालकांची निर्भर्त्सना करून उत्सवांतील चुका चव्हाट्यावर मांडण्यासाठीं लिहिलेला नाहीं हें त्यांस दिसून येईल. तसें असतें तर उत्सवाच्या आरंभदिवशीं कै. शंभुबाबांच्या चित्राचा अनावरणविधि झाला व तेव्हांहि परदेशी रेशमी कपड्याच्या पडद्यानेंच तो साजरा केला होता त्या वेळचा ती चूकहि मी चालकांस दाखविली असती. ती तशी दाखविली नाहीं. कारण कै. शंभुबाबांच्या चित्रावर झांकलेल्या परदेशी पडद्यानें समारंभांत औचित्यभंग झालेला भासला नाहीं. कै. शिवरामपंतांच्या चित्रावरील परदेशी पडद्यानें औचित्यभंग दिसला यानें कारण शिवरामपंत स्वदेशीचे भोक्ते होते, पुरस्कर्ते होते, निरपेक्ष प्रचारक होते; म. गांधीजींच्या असहकारितेपासून ते शुद्ध स्वदेशीचे भोक्ते, पुरस्कर्ते व निरपेक्ष प्रचारक बनले ह्मणून. याचें प्रत्यंतर खुद्द अनावरण केलेल्या त्यांच्या चित्रांत दिसून येत होतें.

चित्रांतील पोषाखावरून तो औचित्यभंग अधिक खुलून दिसला आणि फटाकड्यांच्या बारानीं त्यास वाचा फुटली. तसा प्रकार शंभुबाबांच्या बाबतींत दिसला नाहीं कां तर, शंभुबाबा व स्वदेशीची चळवळ याची कधीं गांठभेट झालीच नाहीं. त्यांच्या अनावरीत चित्रांतील त्यांचा पोषाख अधिक स्पष्टपणें माझ्या ह्मणण्याची सत्यता पटवील. समारंभांत वापरण्यांत आलेल्या अनेक परदेशी वस्तूंची ओळख मला आहे. परंतु शिवरामपंतांच्या चित्रावरील पडदा परदेशी असल्यानें जो औचित्यभंग दिसला तसा तो इतर वस्तूंनीं दिसला नाहीं ह्मणून त्यांचा निर्देश मी केला नाहीं. आतां कोणत्याहि खासगी किंवा सार्वजनिक समारंभांत वापरण्यांत येणाऱ्या वस्तु स्वदेशीच असाव्या व स्वदेशी मिळत नसल्या तरी परदेशी वापरूं नयेत असा माझा नेम आहे व तो अनेक प्रसंगीं बोलूनहि दाखवीत असतो. पण खेदाची गोष्ट ही कीं, परदेशी रेशमी पडद्याचें व फटाकड्यांचें समर्थन करण्यासाठीं त्यांच्या जोडीच्या ह्मणून दाखविलेल्या, किटसन दिवे, ध्वजा पताकांचे कागद वगैरे वस्तु, वापरण्यावांचून गत्यंतर नसतें, असें सांगून ले. व्यं. मोकळे झाले आहेत. त्यांनीं तसें खांके वर करून मोकळे होऊं नये परदेशी वस्तु मग ती कोणतीहि असो न वापरली तर आमचें अडण्यासारखें कांहीं नाहीं. सवयींमुळें चार दिवस अडल्यासारखें भासेल; तलम कपड्यांऐवजीं जाडाभरडा कपडा वापरल्यास कांहीं दुर्जन हिणवितील; शुभ्र व स्वस्त साखरेऐवजीं पिठाच्या रंगाची व दिडीदुप्पटीनें महाग अशी स्वदेशी साखर किंवा काळसर लालसर असा गूळ वापरल्यानें कांहीं घमेंडखोर चेष्टा करतील; चुरचुरीत परदेशी बिस्किटें सोडून कुटकुटीत स्वदेशी बिस्किटें वापरल्यानें, पाल्याचा चहा किंवा चहाची पूड वापरण्याचें सोडून गवती चहा वापरल्यानें किंवा गव्हांची काफी वापरल्यानें जिव्हालोलूप व चैनबाज लोक नांवें ठेवतील; घरची बायकामुलेंसुद्धां नाकें मुरडतील, पण नाविन्यामुळें तें व्हावयाचें तसें होईल. त्या गोष्टीकडे लक्ष दिलें असतें तर कै. शिवरामपंत पूज्यतेस पोंचले नसते. ले. व्यं. हे अज्ञात असले तरी त्यांनीं यापुढें स्वदेशीचा सक्रीय पुरस्कार करून इतरांसहि त्या मार्गास लावावें. उगीच गत्यंतर नाहीं, गत्यंतर नाहीं, ह्मणून परदेशी मालाच्या आहारीं पडूं नये व दुसऱ्यांसहि घालूं नये.

ले. व्यं. नीं गत्यंतर नाहीं या शब्दाचा आश्रय घेऊन अनावरणविधींतील परदेशी रेशमी पडदा वापरल्याखेरीज राहणें शक्य नव्हतें असा भास उत्पन्न केला आहे. हा त्यांचा भास केवळ आभास असून चालकांच्या चुकीचें समर्थन करण्याकरितांच त्यांचा आधार घेतला आहे हें कोणीहि सांगेल. शिवरामपंतांच्या चित्रावर टांगलेला पडदा जर शुद्ध स्वदेशी शुभ्र खादीचा करून उपयोगांत आणला असता तर तें दृश्य किती तरी नयनमनोहर व हृदयभेदी झालें असतें. वर्तमानपत्रें वाचून न व्याख्यानें ऐकून ज्यानां शुद्ध स्वदेशी खादीविषयीं आस्था उत्पन्न झाली नव्हती त्यानां देखील खादीपडद्यांतील खादीपोषाखविभुषित देशभक्ताचें तें सुरंगीत चित्र पाहून झाली असती, मग ले. व्यं. हे त्यांत अपवाद राहिले असते ?

प्रबोधिनी एकादशी, शके १८५१

शिवरामपंतांचा मानीव शिष्य

ग्रंथपरामर्श

ले.— मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेंकर.

मुसलमानी बावटळी फुडें हांगाचीं व्हडलीं व्हडलीं राज्यां साम्राज्यां कापुस कशिं हुवून गेलीं, या घटणेचें कारण दाखैतना दुसरे उलैपाचे अखेरीक ग्रंथकार अलंकारिक भाषेन ह्मण्टातः— "दक्षिणेंत वीर्य तुंडुब भरिलें. परंत तातूं हुनसाण नाशिल्लें. बौद्ध धर्माच्या अहिंसेच्या तत्वान तें शेळेलें. ताका फुडें येकासारखीं सात वर्सां जैन धर्मांतल्या अतितायेच्या अहिंसेचें थंड किरव वारें लागून तें दिसान दीस किवजेलें. तातूंच वेदान्तां तल्या अद्वैताची मळवट बादून तें पातशेलें [भातशेलें ?] तें पालोखायच्या बोकडां भाषेन बोकडांचेकडां भितर धिरयो मारूंक आनि येकामेकांचेर जैत जोडूंक जायते खेपो उपकारा पडूं येतालें; परंत मासखायच्या बागटां बांमणेलांकडेन ताजो कुरकुट उपयोग जायसो नाशिल्लो, इतलें न्हय; आतांसारखेंच, ह्माका दिस्ता, त्या काळांतय देशाभिमान मण्टात ती वस्तव कोण नकळ आशिल्लो. राजा राजा झुजताले, येकपेक्षां जिखताले, तें आपलें व्होडविकेक; राज्याचें साम्राज करूंक, प्रजेच्या कल्याणाक न्हय. लोकय राजा झगड्यांत राजा मर्तीत अशें ह्मणून बोगे रावताले. अर्थात राजा प्रजे भितर समवेदना नाशिल्ली. राजा राजां भितर तर उलैपाचें नां. ते एकामेकांच्या रक्ताक सदांच तानेले आसताले ! मुसलमानांनी येकाचें घट्टाण केल्लें पळेतकी वेसबरें जालें ! आयती पिडा गेली ! अशें दुसरो समज. तांची जूट निखालस नाशिल्ली. आनि परशत्रूकडे प्रसंग येतकी "वयं पंच शतोत्तरं" ही भारताची शिकवण ते साप विसरून गेल्ले. ह्मण्टकीच, मुसलमानांचें धर्मवेड, तांचो क्रूर आनि तडकी स्वभाव ह्माजे परस तांकां हांगा कोणांनीं खणीशी मेळिल्ली भूंय हाणेंच चड घात जालो. शिवाय हिंदी लोकांचें अवसानघातकीपण प्रसिद्ध आसा. लागे वेळार धोलक फोडल्या बगर ते रावचे नात. चिकट्टाय ह्मणपाची तांचेकडे केन्नां ना. आनि घरभेदेपण तांचे सदैक पुजिल्लें. आपसांतलीं झगडींच चड कोन्न घट्टाणा कारण जातात. मुसलमानाली यादवी मराठ्यांच्या पथ्यार पडली; आनि मराठ्यांले भाववंदेकेन राज्य इंग्रेजा हातां गेलें, हें आमीं देखतें पळेतात. असो हो मत्सराचो प्रताप. तातूंय कली नारद सांपडली विवाड नाका.

तिसरें उलैप हें इ. सन १३१२ पासून १५१० मेरेनचो २०० वर्सांचो गोंयचो इतिहास ह्मळा जायत. तातूंत राज्य चलैपाचे सोरेखणेक देशाचे जे वांटे कर्चे पद्दात तसेल भाग केल्ले खंय खंय मेयतात. आतां तो शिंपडायल्लो शिंपडायल्लो जरी दिसलो तरी ज्या हेतून तो बरैला ताका तो फावसोच आसा.

"गोंयकारांची गोंयांभायली वसणूक" [वसाहत] होच जरी पुस्तकाचो ऐन विषय जालो, तरी तातूंतच गोंयकारांनीं गोंयांभायर जोडिल्लीं जैतां, मळेलें वैभव आनि देशाचो फल्ली चाकरी हीं दाखैन दिवपाचो ग्रंथकारान गुळापासून पैठ दवल्ला हें सांगूं नाकाच. आनि त्याप्रमाणें दुसऱ्या उलैपांत शिलादारांच्या चालुक्यांच्या आनि यादवांच्या राजवटींत फुडाखेल्या गोंयकारांच्या खबरी ताणीं दिल्यात.

या तिसऱ्या उलैपांत विजय नगरच्या प्रतापी राजवटींत ताणीं किते किते केलें दिष्टि पडा ह्मणपाचें तांकां दाखैन दिवचेलें आशिल्लें. पुण फट्टकोन उडि कशि मारी ? तेन्ना मदले धागेदोरेय दाखौंचे पडले. तातूंतय गोंयकारांक ज्या ज्या राजवटींत आपले गुण दाखैंक छंद मेळली, ते राजांची होडविक सांगले बगर रावनज जालें, तेन्ना, हीं इतलीय संदाना राखून इतिहासाचे मार्गांत काळाच्या प्रभावान वाडिल्लें रान संकाळींत, मातिल्लें बुरट वाळायत, खैं खैं चुकीन, खैं खैं मुद्दाम नित्रळीचे आनि बावळीचे केल्ले आडे मोडीत, खाडे हुरीत, खांचितल्यान खुंचितल्यान वामन वाबांक वाट काडची पडिल्ल्यान पैल्या वाचतल्यांक तो इल्लो घोंसाळ्या काथो दिसलो जालो तरी बारकेयेन आनि थंडसाणेन पळेतल्यांक तो रोखडो उक्तो दिस्ता. [चलता]

¿ Pode lá admitir-se que o juiz de Vila Franca de Xira resida em Lisbôa e que residam em Lisbôa o juiz e delegado de Seixal, tendo uma policia correcional de ser interrompida e adiada para o dia seguinte, porque suas excelencias, ás 4 horas da tarde, tem, fatalmente, de se preparar para o vapor ?! Pode admitir se que dezenas de juizes e delegados, uns residam fóra das suas comarcas, onde melhor lhes apraz, e outros se ausentem quando e até quando lhes dá na veneta ?

....

Conhecemos nós um juiz duma comarca de Douro, e distrito de Porto (a quem, de vez em quando, chegava a area) que chamava o substituto, mandava-lhe fazer serviço,—com excepção de todos os processos que dessem dinheiro—, e raspava-se para Braga, a veranear com a familia, oito e quinze dias. Numa dessas vezes ocasionou tal prejuizo que um telegrama dirigido á Relação o fez regressar imediatamente, logo atraz do delegado, que tambem andava pelo Porto...a resolver umas dificuldades sobre a maneira de redigir um oficio para a procuradoria régia.

....

....

FERNÃO MONTEIRO

CASA ROUBADA, TRANCAS A' PORTA

No concelho de Sanguem é onde existem, mais do que em qualquer outra parte, terrenos demarcados e susceptiveis de cultura, sobretudo, desde que os campos da comunidade de Embarbacem, já comissa há muito tempo, passaram a pertencer ao Estado.

A Comissão da presidencia do sr. Aires Miranda devia, porisso, dar inicio a seus trabalhos nêsse concelho de Sanguem, se é que pretendia cooperar, a valer, com o Governo.

Como, porêm, vimos no penultimo numero do *Bharat*, o ilustre silvicultor tal não fez. Sua Excia. escolheu, para inaugurar a sua obra, o concelho de Canacona, onde a existencia de terras cultivaveis é quase nula. E, se pelo dedo se conhece o gigante, pela *obra* da referida comissão se descobre o fim a que ela quere chegar: mistificar o Governo.

Ora, mistificação nunca constituiu meio de promover fomento agricola. Ela servirá, só, quando muito, para *espantar o burguês* que pouco se preocupa com as realisações praticas. Não admira, porisso, que, dia a dia, uma funda descrença se vá apoderando de nós, quanto á eficiencia dos trabalhos da comissão presidida pelo sr. Aires Miranda.

E a-proposito. ¿ Que providencias tomou o Governo sobre o caso de productos florestais de Darbandorá por nós relatado no 'Bharat'? Se, ainda, nada fez, urge que o faça para que, no caso da existencia de irregularidades, não caiamos no ridiculo de *casa roubada, trancas à porta.*

ECOS E CRITICA

MERECE ESTATUA ...

Consta-nos que foi há pouco apreendida no Correio Central uma carta do sr. Filandro de Carvalho, secretario da Relação de Nova Gôa, dirigida não sabemos a quem. A apreensão foi motivada pela circunstancia de se haver descoberto que se tinha colado na carta sêlo já usado e inutilisado anteriormente.

¿Que se apurou da apreensão? Ignoramo-lo como desconhecêmos a altura em que ela se encontra.

Mas, seja ou não descoberto o engenhoso falsificador—porque não é, entre nós, empresa facil apanhar falsificadores engenhosos—não há, porem, dúvida que merece *estatua* quem concebeu a genial tactica de defraudar o Estado, empregando na correspondencia estampilhas postais já servidas.

Deve ser engenhoso o tal falsificador que foi até capaz de ludibriar o dito sr. Filandro que na sociedade modelar passa como perfeito homem de bem, personificação de honestidade e...esperto.

AOS COMPETENTES

Chamamos a atenção dos srs. competentes para o assunto da seguinte carta:—

...Sr. Director de *O Bharat*

Confiado no interesse que V. põe na causa pública atacando, todas as vezes que for necessario, medidas pouco sensatas, chamo hoje a sua atenção para um caso muito curioso.

O Posto de despacho de Tiracol da Delegação aduaneira de Sanvorzuna, recebeu outro dia a importancia de quatro tangas e quatro reis de imposto sobre meia ceira de tabaco em folhas do valor de cinco tangas como V. pode verificar no incluso recibo com o n° de ordem 565, * devendo-se notar que somente pelo impresso se pagou uma tanga e quatro reis. Não se pode dizer que se trata de um imposto proibitivo porquanto de direitos de importação pagou apenas uma tanga e seis reis. O resto foi por conta do sêlo e mais o fantastico impresso.

O público pobre destas paragens costuma ir a Sirodá fazer compras por, aí, o mercado ser barato e de volta paga uma importancia igual á da compra !

Certo estou, porêm, que V. chamará a atenção dos competentes para o caso.

Confessa-se grato quem é de

Arambol, 11 de Novembro de 1929.

V...

Carlito Nala

---

* Este recibo está em nosso poder.

UMA PERGUNTA

Ha pouco, tivemos a dita de rêler a importante obra *Monarquicos e Republicanos* de Homem Cristo. No final dessa obra se registam os seguintes trechos:

"Este livro apresenta o politico, tanto o monarquico como o republicano, sob o aspecto dum pantomineiro, dum ambicioso vulgar, dum mediocre e de um velhaco. Sem nenhum pensamento elevado ! Sem ideal, sem alma, a guia-lo !

Quem o fez assim, foi a nossa abjecta mentalidade Por um lado, creou-se a tradição de que ao politico eram permetidas todas as tratantices vedadas ao homem particular. Mente ? E' politica. Tratante emerito, falta á sua palavra, ás suas promessas, a tudo quanto é sério, respeitavel, sagrado ? E' politica. Assim, rindo, se respondia e se explicava.

A par dessa tradição, dessa doutrina, a outra de que se deve transigir com tudo e por tudo, inda á custa das maiores indignidades, para manter a posse do poder e a integridade do bando partidario.

....

O homem superiormente dotado de talento e de caracter foi sempre, na vida publica, *incompreendido* entre nós, e, porisso mesmo, absolutamente incompativel com a baixa mentalidade nacional."

E' muito justa esta apreciação. Não pode haver sobre ela duas opiniões. Nas palavras transcritas, Homem Cristo retratou, com uma precisão espantosa, o nosso politico E' perfeito o retrato. Nada lhe falta.

¿ Não pareça ao leitor que é chegada a hora de deixarmos de ser *politicos* para sermos só *patriotas sinceros* ?

E' LO'GICO ...

Lê-se o seguinte:

"O Tribunal da Relação, dando provimento ao recurso interposto pelo escrivão da comunidade de Chorão, sr. Clarimundo Menezes, julgou a inconstitucionalidade do Dip. Leg. n° 199, de 1925, relativo ás sindicancias resolvendo que não tinha valor o corpo de delicto formado pelo juiz sindicante.

O sr. dr. Bruto da Costa, juiz sindicante ás Comunidades das Ilhas e que era relator no processo do recurso de que se trata, assinou vencido, tendo em sua consequencia lavrado o acordão o sr. dr. A. Noronha, fazendo com êle vencimento os srs. drs. Sampaio e Seabra".

Quanto a nós, entendemos

Ano 14. N. 34
Quinta-feira 28 de Novembro de 1929

ASSINATURA
cada ano tres rupias

[Dire]ctor e proprietario
[G.] P. Hegdo Dessai
Farmaceutico

[Com]posicao e impressao
[Bh]arat Cusmane-Quepem

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३४
गुरुवार ता. २८ नव्हेंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
आलीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुणद्र व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोंव

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

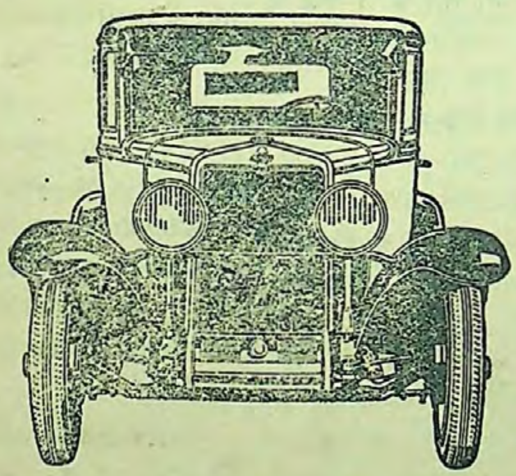

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diterença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Pede-se uma vis.ta ao nosso mostrurro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

vedem—local da vacinação — Ao pé do pagode de Cotombi. Dia e horas de vacinação. 26 de cada mez, das 14 ás 18 horas. Dia e hora de verificação 3 de cada mez e á mesma hora de vacinação. (a)

Sede de vacinação Assoldá—freguesias—Assoldá e Odar—Local da vacinação—Ao pé da Escola primaria oficial de Assoldá. Dia e hora de vacinação 27 de cada mez, das 14 ás 18 horas. Dia e hora de verificação 4 de cada mez e a mesma hora de vacinação. (a)

Sede de vacinação Curchorem—freguesias—Curchorem e Cacorá - Local da vacinação —No recinto da Escola oficial Dia e hora de vacináção 28 e 29 de cada mez das 15 ás 18 horas. Dia e hora de verificação 4 e 6 de cada mêz e a mesma hora vacinação.

Sede de vacinação Baly — freguesias — Torofo de Baly, Barcem e Maina—local de vacinação - Na regedoria de Baly. Dia e hora de vacinação 30 de cada mez das 14 ás 18 horas. Dia e hora de verificação 7 de cada mez e mesma á hora de vacinação. [a]

(a) Haverá vacinação nessas localidades nos mezes de Novembro, Desembro, Janeiro e Fevereiro.

Administração do Concelho de Quepem, 14 de Novembro de 1929.

O administrador do Concelho
M. Rebelo

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar, correm editos de 30 dias a contar do dia da 2.a publicação deste citando a Gongabay Dalal, mulher do executado Datatraia Ramacrisna Dalal, por outro nome Datatraia Ramacrisna Sinay Dalal vulgo Datá Ramacrisna Sinay Dalal, de Poinguinim e ora ausente em Karvar em parte incerta actual possuidora dos bens hipotecados para a renovação da instancia, nos autos civeis de execução hipotecaria que move contra ela e outros Maria Conceição da Silva, por outro nome Salvação da Silva, mulher do ausente no estrangeiro Zeferino Piedade Menezes de Assolnã para pagamento do capital de mil rupias, seus juros vencidos e os vincendos penas e custas da execução. O que para ser publico se expediu este. Quepem 29 de Outubro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei
O juiz de direito
2a. vez) J. *A. Colaço*

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem, e cartorio do escrivão do 1 ° oficio Viegas vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta comarca no dia 3 de Dezembro proximo pelas 10 horas, pela 1.a vez e por maior lanço que for oferecido acima da sua avaliação o predio rustico denominado "Boroda sorvó" da cultura de coqueiros, sito em Avedem discrito na Conservatoria do registo predial desta comarca sob o n ° 14921 a fls 95 v. do livro B. 41, avaliado por 300 rupias, penhorado nos autos civeis de execução por custas que o M. P. promove contra Nascimento Fernandes e outros de Avedem, por apenso aos autos civeis de inventario orfanologico em que é inventariante o dito Nascimento Fernandes que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores ceotos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 12 de Novembro de 1929.

O escrivão int. do 2 ° oficio
Vassudeva Bascora Naique

Verifiquei,
O juiz de direito
A. Colaço

त्वरा करा अपूर्व संधी त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

शें. ९ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी

म्हणजे **धि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.**

गोवा चीफ एजंट —**द. पां. ना. दलाल, मडगांव--गोवा.**

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूंनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

श्रीदुर्गाभुवन--हवेली फोंडा--गोवा येथील

आयुर्वेदिक रसशाळा

[स्थापना शके १८४१]

वरील संस्थेची व्यवस्था चालू वर्षाच्या विजयादशमीपासून आमचे घरांतील चि. रा. गोविंद दत्तात्रय वैद्य यांचे खास देखरेखींत चालू झाली असून त्या ठिकाणी आयुर्वेदिक रसायनशास्त्र आणि आमच्या घराण्यांतील परंपरेचा अनुभव यानां अनुसरून धातु, उपधातु व विषोपविषें इ. ची शुद्धी व भस्में, कुपिस्थ आणि खल्वी रसायनें इत्यादि टिकाऊ औषधें त्याचप्रमाणें आसव, अरिष्टें वैगैरे औषधें विधियुक्त तयार होतात. या शास्त्रशुद्ध औषधांची ज्यानां गरज असेल त्यानीं वरील ठिकाणीं पत्रव्यवहार करावा. कोणास अमुक ग्रंथांतील अमुक पाठाप्रमाणे भस्म किंवा रसायनें तयार करून पाहिजे असतील तर त्यांनीं तो पाठ कळवून सूचना दिल्यास शक्य त्या रीतीनें योग्य मुदतींत तीं तयार करून मिळतील.

समक्ष किंवा पत्रद्वारें रोग्यांचे प्रकृतिमान कळविल्यास विचारपूर्वक चिकित्सा तेथें होईल.

रसशाळासंस्थापक–
रामचंद्र पांडुरंग ऊर्फ दादावैद्य, केरी

ANO XIV Nº 34 Quinta-feira, 28 de Novembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDAÇÃO E ADMINISTRAÇÃO
Cusmane-Quepem
COMPOSIÇÃO E IMPRESSÃO
Tip. BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga.

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3 00-00

DE PLENO ACORDO...

Já se sabe. O fim que presidiu á confecção da portaria de 27 de Setembro findo, relativa á rapida revisão da demarcação das matas, é de pôr termo definitivo a conflitos de jurisdição de há mais de trinta anos, entre os dois dominios da lavoura e das matas nas Novas Conquistas—conflitos que representam o corolario da execução do regulamento de 30 de Novembro de 1899.

Mas, como vimos no artigo *Sem comentos*, o *feitio* da comissão da presidencia do sr. Aires de Miranda, nomeada pela citada portaria, não oferece garantia alguma para a realisação do aludido fim; pois, como tambem demonstramos no mesmo artigo *Sem comentos* e, mais, na local—*Casa roubada, trancas à porta*—, da forma lenta e vagarosa como a referida comissão está encaminhando os seus trabalhos, só em 1940 é que poderemos contar com o inicio da nova era da regeneração agricola da nossa terra.

O Decreto de 15 de Agosto de 1912 havia determinado que se procedesse, entre outros trabalhos de natureza agricola e pecuaria, ao estudo e reconhecimento das condições florestais dentro do praso de dois anos, tendo sido contratado para esse fim o actual silvicultor sr. Aires de Miranda.

Tivemos, antes, um silvicultor em 1893—94, cujos trabalhos se encontram constatados em documentos oficiais. O seu plano sobre a exploração das matas de Gôa e de Praganã era de aplicar se a estas o sistema do talhadio composto, em virtude do qual são abatidas sómente as arvores que tiverem completado o ciclo vegetativo—para se obter maior producto lenhoso, com reserva apenas, das matas das proximidades das estações ferroviarias de Colem e Calem. A estas ultimas matas fôra por êle indicado o sistema de talhadio simples com revoluções de 10 anos—para se obter maior producto monetario.

O actual engenheiro silvicultor entendeu, porém, e com justa razão, que, antes de proceder ao estudo e reconhecimento das condições florestais do paiz, era do seu dever iniciar semelhantes trabalhos nas suas propriedades de Caudiem e outra, resolvendo por meio dum processo sumario um letigio que outros proprietarios não conseguiram vencer, a—pesar de decisões favoraveis em todas as instancias judiciais.

E o curial é que não produzindo nada de útil e proveitoso, a Fazenda Publica tenha des pendido, na manutensão dum cavalo de Estado, trabalhando só no gabinete e sem *intemperies* do campo—uma cifra de quase um laque de rupias ! !

O Engenheiro silvicultor sr. Aires de Miranda, contrariando o plano do seu antecessor, aplicou para as matas de Gôa e de Praganã um regime seu—o de *razia* que reduziu ao mínimo o capital florestal, avaliado em milhões ! E' vêr os *Boletins Oficiaes*, onde aparecem, em turbilhão, avisos da venda das matas por aldeias ! E já é de admirar que um tão singular regime haja produzido "desolação e morte" nas Novas Conquistas ? !

Lá porque tivessemos feito reparos acêrca da morosidade dos trabalhos da comissão da presidencia do sr. Aires de Miranda surgiu sua excia. em defesa da sua dama, no *Heraldo* do dr. Cunha. Nas edições de 13, 14 e 15 do corrente mês, desse diario, o ilustre silvicultor escreveu tres estirados artigos intercalados de *citas* de grandes sabios e abrilhantados com altas *filosofias* florestais. Sucede, porém, simplesmente, que a sabedoria do sr. Miranda não se aplica á nossa terra e á nossa gente !

Em um dos seus artigos, o sr dr. Aires diz, por exemplo:

> "O papel fisico que elas [as matas] desempenham na fixação do solo, na regularisação do sistema hidrologico, no saneamento das terras pantanosas, na protecção dos campos da lavoura é tambem um valor inestimavel para a economia e propriedade colectiva. Tanto assim é, que nas regiões onde não existam matas, só encontramos desolação e morte."

Ora, para a fixação do solo e regularisação do sistema hidrologico pouco importa que as arvores a cultivar sejam fruti feras ou não frutiferas. As jaqueiras e mangueiras servem perfeitamente para esse fim. E, enquanto o Governo, por suas portarias, está procedendo ao inquerito sobre as causas do excesso da mortalidade sobre a natalidade nas N. Conquistas, nos ultimos 30 anos, o sr. Aires de Miranda que fez saneamento nos seus predios e nos dos seus amigos, facultando lhes a desarborisação florestal vem, agora, pregar, *ex cathedra* que "as matas desempenham o papel saneador e da protecção para a lavoura" !

E o sr. Miranda remata a sua estreia jornalistica com este periodo:

> "A comissão há de cumprir a sua missão adentro das possibilidades de que pode dispôr, mas, por Deus, não queiram que o que não se fez em sécutos da dominação portuguesa—eis um belo atestado que passa um funcionario do Estado á dominação portuguesa!—se faça em mezes. Tenham paciencia".

E nós acrescentaremos: "Sr. Miranda, a paciencia tem limites !"

Uma coisa que, porêm, ressalta, clara e nitida, da propria sabedoria transcedental do sr. silvicultor, é que os trabalhos da sua comissão irão a passo de caranguejo,—o que, de resto, está de pleno acôrdo com o que acabamos de expôr, com factos concretos, no nosso artigo *Sem Comentos*.

Bela cooperação !

No relatorio geral da sindicancia, o seu ilustre autor conclue por dizer o seguinte:

> "Encontrei por parte do actual Administrador, interino, Lobato de Faria, uma cooperação pronta, honesta e leal, o que muito contribuiu para bom exito da missão que me foi confiada".

Apoiado! Valia que o sr. capitão Lobato, com longa pratica no serviço militar e administrativo, sendo como é um dos *idoneos* da actualidade, guiasse por caminho direito o sr. sindicante, explicando o que continuam a ser os bouços desde os antigos gancares, Porobos e Canotins, qual a sua função, qual a utilidade deles no arroteamento dos campos, e de que modo são arregimentados.

A sua missão, porêm, junto da sindicancia—depõem os factos consumados — consistiu apenas em pintar com côres mais feias a administração do falecido Borges Vás, da mesma maneira como este havia procedido, quando da anterior sind-

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें--गोवा

PROPRIETARIO

Mortoba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय ल्हान मुलांचे फ्राक, झबलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव ध्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० „
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कोंगु बेल्ग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, ईंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाच मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

LIVRARIA MODERNA

DE

Francisco Luis S. Mergulhao

RECEBE NOVIDADES LITERARIAS, JURIDICAS EM TODAS AS MALAS

A. Cabral, Cinzas do Passado,- Alexandre Cabral, Eça Queiroz; *Mulher*, O Meu Sistema; *Plaudatil*, Cultura da Estetica e Beleza da Mulher; *C. Vaulet*, Sou um Burguez Terrivel; *Mario*, O Livro do João Franco; *A Insua*, O Inimigo do Matrimonio —obras de: *S. Marden; Dely; S. Similes; A. Herculano; Julio Verne; L. Ribeiro; Agostinho Campos; G. Murta; Eça Queiroz; Peres Escrich; F. Almeida; D. Amalia V. C. Carvalho; D. Virginia Almeida; Candido Figueiredo; A. Herculano; João Franco; Campos Monteiro; Julio Diniz; Souza Costa.*

Diversos—Ben-Hur; A Ultima Origem; Biblia da Vida; O Mundo na Mão; O Fim do Mundo; A Irmã de Caridade.

LIVROS JURIDICOS

Julio Vilhena, As Segundas Nupcias; *A. P Lima*, Regimen Juridico do acto de Comercio; *Eduardo Carvalho*, M. do Proc. de Execução; Inventario Pratico; *J. A. de Azevedo*, Da Sucessão Legitima *R. Sampaio*, Habilitações Jud. e administratiuas; Código administrativo de 4 de Maio de 1896 com apendice (aqui em vigor); *G. Moreira*, Instit. de Direito civ. port.; *Chaves de Castro*, Estudos sobre a reforma do proc. civ. ordinario; *José Belesa dos Santos*, A simulação e Direito Civil 2 vol. *J. Tavares*, Sucessões; *G. Pinto*, M. de Apelação e Agravos; *A. J. Pinho*, Lições de Direito Comercial; *Asf. Rego*, Acordãos, Sentenças e estudos juridicos; *J. Mourisca* Transgressões; *Adriano Antero*, Com. ao Codigo Comercial: *Dias Ferreira*, Cod. Civil Anot. 4 vol.; Legislação Republicana; *Dr. Abr. Ferrão*, Das Doações *P. Loureiro* Cod. Civil Anot.; *Luis Osorio*, Notas ao Codigo Penal 2 vol.; Codigo Civil, dito Proc. Civil (com alterações); Dito Penal, dito Comercial.

A' venda em Margão, Novo e Velho Mercado.

Recebem se assinaturas para as revistas literarias, juridicas e jornais de Portugal. *Não se respondem as cartas quando não venham acompanhadas de selos para a resposta.*

Sede em Navelim

ECOS E CRITICA

INOFENSIVO E DIVERTIDO...

Pelo visto, a sinceridade da declaração do Vice-rei Lord Irving, não pode deixar de ser reconhecida por tirios e troianos. Se provas mais se fizessem necessarias, ai tinha o leitor a nomeação do sr. S B. Tambê para governador interino das Provincias Centrais, que, em area e população, deve ir para alem de dez vezes Portugal.

¿ Que sinifica esta escolha? Para nós ela vale por um reconhecimento, de facto, do Dominion Status para India embora, de direito, para o regime ser declarado, precisas se tornem longas formalidades, culminando na aprovação da carta organica pelo Parlamento Inglez.

Efectivamente, o sr. Tambê é o vogal mais velho do Conselho Executivo e, como tal, no regime da mais ampla autonomia, pertencer-lhe-ia de direito o alto cargo que hoje ocupa durante a ausencia do Governador sir. H. Butler.

Aí tem os leitores um rico exemplo de direitos e regalias que os nossos irmãos de alem Ghates passaram a usufruir. Mas isto é doutro lado, na terra dos *subjects*. Entre nós, na terra de cidadãos livres, o famoso Congresso Provincial se entretem como fomento das Novas Conquistas. Que belo programa! E' magnifico. Não traz dissabores. E tão inofensivo e divertido que dá vontade de bisar...

MAS E' NECESSARIO...

Não nutrimos nenhuma má vontade por niguem. Porque entendemos, por educação e por feitio—que a missão dum bom jornalista é como a dum bom juiz: encarar as pessôas e as coisas de sua *alçada* com a mais absoluta isenção e com a mais inabalavel imparcialidade.

O que nos preocupa, únicamente, é o bem do nosso Paiz. E é pelo bem do Paiz que insistimos com o Governo em que mande abrir inquerito sobre a forma arbitraria como foi adjudicado o producto florestal de Darbandorá — sem hasta publica nem base de licitação.

Há quem atribua a responsabilidade do *caso* ao sr. Aires de Miranda, a quem, de resto, nem de vista conhecemos.

Ignoramos, igualmente, se, *de facto*, o sr. Miranda é culpado ou não é culpado no *negocio* de Darbandorá.

O que se nos afigura, entretanto, oportuno e conveniante para honorabilidade funcional do ilustre silvicultor, é que sua excia., para brilho de seu prestigio, requeira inquerito aos seus actos—independentemente do Governo.

Paciencia, sr. Miranda! Mas é necessario...

DR. ANTONIO J. D'ALMEIDA

Uma triste e dolorosa surpresa se apossou de nós, acabrunhando-nos, deveras, o espirito, quando, de subito, lêmos a infausta noticia do falecimento de Doutor Antonio José de Almeida, transmitida por alguns jornais da ultima mala de Portugal.

Ainda na edição transacta do *Bharat*, transcrevemos um famoso artigo de *Alma Nacional*, revista superiormente dirigida pelo eminente morto.

Coincidencia admiravel! Dr. A. J. d'Almeida finou-se no mesmo dia de semana em que se publicava a sua mui popular revista *Alma Nacional*: quinta feira. Tal como sucedeu com um outro vulto, o patriota indiano Prof. S. M. Paranjapê que terminou o ciclo de sua preciosa existencia numa sexta-feira, dia em que se editava o seu mui lido jornal *Kalla*.

Com a morte do tão desassombrado quão abnegado director de *Alma Nacional*, perde a Humanidade um dos seus melhores servidores e Portugal um dos seus maiores filhos.

A vida de Antonio J. de Almeida é um vivo e eterno exemplo de como se sofre, com indomita coragem e isenção, por um ideal alevantado—virtudes que o tornaram idolo do povo portuguez e de quantos tiveram a dita de o conhecer e apreciar em todas as manifestações de sua prodigiosa e proficua actividade.

Homem Cristo, critico dos mais exigentes e severos da vida portuguesa, teve, sempre, em grande conta, a excelsa personalidade do Grande Extincto,—o que, de per si só, representa a maior glória de Antonio J. de Almeida.

O Paiz vai prestar, no dia 1 do proximo mez de Dezembro e pelas 17 horas, homenagem de respeito e admiração á sua memória, no Salão Munic pal das Ilhas—acto a que—esperamos—se associarão todas as forças vivas do nosso territorio, dada a alta envergadura do falecido.

ANUNCIOS

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Capurçar nos termos do § 1 ° do art. 859 do Codigo do Processo Civil vão á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial desta Comarca situado em Xeldem ao lado da estrada Nacional que de Quepem se dirige á estação de Sanvordem no dia 6 do seguinte mez de Dezembro ás 10 horas por qualquer preço os seguintes predios: Palmar denominado "Dumpacatem", sito no bairro Matrem de Cola, avaliado por 650 rupias; Varzea "Molavoril-giraet-paté" da cultura de arroz, sito em Matrem de Cola, avaliado por 20 rupias; Palmar denominado "Salericantevoril tican" sito no bairro Saleri de Cola da cultura de coqueiros avaliado por 400 rupias; Palmar e varzea "Maulingue-Utcacodil" da cultura de coqueiros e arroz sito no bairro Fond galedandevoril da aldeia Cola, avaliado por 75 rupias; Varzea "Chactam" da cultura de arroz sito no bairro Vagona de Cola avaliado por 20 rupias; Palmar e varzea "Conjiagoracodil" sito no bairro Popoidandó de Cola, avaliado por 20 rupias; Predio "Mazoddó Coddó" da cultura de coqueiros, sito no bairro Xelpant da aldeia Cola, avaliado por 1500 rupias; Varzea denominado "Xelopa" da cultura de arroz, sito no bairo Xelpant, da aldeia Cola avaliado por 10 rupias; Palmar denominado "Borimolavoril" da cultura de coqueiros, sito em Saleri, avaliado por 600 rupias; Palmar denominado "Ganeavadeavoril" da cultura de coqueiros sito no bairro Ganem da aldeia Cola, avaliado por 40 rupias; Predio rustico denominado "Chão-Salgado e vulgarmente Gosone baixo do Palmar Rovongale" sito em Velim em que existe uma casa do proprietario avaliado por 4500 rupias e palmar denominado "Segundo lote Rovongale" sito em Velim avaliado por 4000 rupias, discritos respectivamente na Conservatoria desta comarca sob os n ° s 3253, 3254, 3255, 3256, 3257, 3259, 3263, 3265, 3267, 3268, 1721 e 5627, e penhorados nos autos civeis de execução hipotecaria que Cornelio Manuel Vaz de Assolnã move a João Climaco Manuel José da Silva Colaço e mulher de Velim para pagamento do capital de 5.000 rupias, seus juros, penas e custas da execução. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça além do preço da mesma dentro de tres dias. Por este são citados quaisquer credores incertos e co-proprietarios e os representantes dos credores falecidos Francisco Xavier de Silva Colaço, casado proprietario de Velim, Micael de Menezes, viuva, proprietaria de Dramapur; Pascoal João Ligorio Barreto, casado e Francisco Xavier Lavinio Barreto, solteiros, proprietarios de Benaulim, João Damaceno de Sá, casado, proprietario, residente em Benaulim, Antonio de Menezes; solteiro, proprietario morador em Dramapur, José Micael Colaço, casado proprietario, residente em Navelim e Sridora Poi Canô *vulgo* Xirú casado proprietario, morador em Assolnã, sendo a favor do dito Francisco Xavier da Silva Colaço, se acha registada uma

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार कार्तिक व० १२ शी शक १८५१

हिंदु बांधवांस विनंति

नंबर २.

'नखाच्या कामास कुऱ्हाड लावूं नये' ही म्हण किती व्यवहारिक उपयुक्ततेस साजेशी आहे हें हल्लीं पर्वतीवरील देवालयासंबंधीं झालेल्या सत्याग्रह प्रकरणावरून प्रत्ययास येत आहे. नखाहून कुऱ्हाड किती तरी मोठी, परंतु नखाचें काम कुऱ्हाडीस दिलें म्हणजे पायांत रुतलेला कांटा, जो नखांनें कदाचित सहज निघाला असता तो न निघतां कुऱ्हाडीच्या घायानें पायाचा तुकडा जाऊन कायमची जखम मात्र होऊन पडते, असेंच या प्रकरणांत झालें आहे.

आजपर्यंतच्या वहिवाटीप्रमाणें वरील (मानलेल्या) दर्जाच्या हिंदूंच्या देवालयांत अस्पृश्यांस [मानलेल्या] जाण्याची मोकळीक नाहीं, हें कोणासहि नाकबूल करतां येणें नाहीं. कर्तव्यविचार प्रगल्भतेनुरूप अगर सांप्रतच्या राजकीय शासनपद्धतीनें लादलेल्या परिस्थितीस अनुसरून शांत वृत्तीच्या परंतु धर्मपर विवेक करणाऱ्या पुढाऱ्यांच्या हातीं जर करितां वरील प्रकरण पडलें गेलें असतें तर कामास "नख" देखील लागण्याची जरूरी नसती; मग कुऱ्हाड कोठून येणार होती? ज्या हिंदुस्थानांत हरभक्तांत व हरिभक्तांत पिढ्यान पिढ्या वैषम्य टिकलें गेलें, मग ते दोघेहि एकाच जातीचे एकाच गोत्राचे, एकाच कुटुंबाचेहि असले असतील! त्या हिंदुस्थानांत सर्वसाधारण स्पृश्य मानून घेणाऱ्यांच्या देवालयांत अस्पृश्यांनीं जाण्यास सत्याग्रहाचा मार्ग आक्रमावा हें कुऱ्हाडीपेक्षांहि अधिक बोजड हत्याराच्या उपयोगासारखें नव्हे काय? पूर्वीचा हक्क असून कोणत्याहि कारणानें त्या हक्कास प्रतिबंध केला गेला असल्यास कदाचित 'सत्याग्रह' हें शस्त्र उपयोगी पडूं शकलें असतें; तथापि तें शस्त्र देखील महात्माजीसारख्या बाकत्र योद्धयाच्या हातींच उपयोगास खरें आलें असतें. जो उठला तो ज्या त्या कामीं, ज्या त्या वेळीं सत्याग्रह करूं लागला तर कुटुंबांत, आळींत, खेड्यांत, गावांत, सर्व ठिकाणी सत्याग्रहाचें पिशाच्च नाचत रहातें. परिणाम मात्र किती विपरीत होतो याचा अनुभव या पंधरवड्याच्या मानावरून येत आहे. सहानुभूति एकदां परतली म्हणजे नागिणीसारखी दंश करीत रहाते. असो. घडून गेलेल्या गोष्टींविषयीं चर्वण करीत रहाण्यापेक्षां त्या गोष्टींची पुनरावृत्ति होऊं न देण्याची खबरदारी घेऊन हिंदुसमाजकार्यास केवळ पोषक, अशाच संघटणेस शांततेनें, सयुक्तिक रीतीनें, स्वतःची जबाबदारी ओळखणाऱ्या पुढाऱ्यांनीं वरील कार्य हातांतून जाऊं देऊं नये अशी मीं सर्वांस नम्रपणें विनंति करितों.

प्रथम, सत्याग्रह व त्याचा उपयोग या कल्पनेस या प्रकरणांत कोणत्याच वेळीं थारा नाहीं हें पक्कें समजून कार्य हातांत घ्यावें. कोणत्याहि सार्वजनिक देवालयाच्या शासन पद्धतींत फरक करणें अशक्य नाहीं. परंतु फरक करण्यापूर्वीं त्या देवालयांतील वहिवाट राखणारे व पाळणारे भजक यांचें मत वळविणें हें पहिलें कर्तव्य होय. तसें मत अगर बहुमत मिळाल्यास दिवाणी कोर्टांतून त्या फरकाविषयींची अनुमती मिळवणें हें दुसरें कर्तव्य. या गोष्टीस कांहीं कालावधि लागेल तर लागेना; परंतु योजिलेलें उद्दिष्ट चालू रहावें. "एका व्यक्तीनें असा अपमान केला त्या त्याच्या जातीच्या सर्व माणसांच्या कपाळांवर डाग" असें होऊं नये. 'आजपर्यंत असें झालेलें नाहीं, आतां कसें अगर कां करावें,' ही कल्पना देखील आणली जाऊं नये.

वेदकालीं, स्मृतिकालीं, पुराणकालीं काय काय होतें, आज काय आहे याचा विचार कोणीं करावा? वेदकर्ते, स्मृतिकर्ते, पुराणकर्ते यांपैकीं कोणी सध्या आहे अगर ये ण्याचा संभव का आहे? ब्राह्मण्य राखणारा व वेदाची, स्मृतीची, शास्त्राची अनुज्ञा पाळणारा ब्राह्मण आज कोठें आहे? नहून, अनुज्ञा समजून घेतलेला तरी आहे का? तसा एखादा कदाचित असला तर त्याच्या छायेंत सर्व हिंदुसमाज पवित्र राहूं शकतो अशी समजूत करून घेणें योग्य आहे काय? सनातन धर्म, सनातन धर्म ही हाकाटी काय कामाची? कोणता धर्म सनातन? त्याचीं तत्वें कोणतीं? कोण व कुठें पाळीत आहे? आज मुंबईत निदान सनातन धर्माचे आखाडे गल्लोगल्लीं इराणाहून येऊन पडले आहेत. त्यांतून वेदशास्त्रसंपन्नांच्या गरजा भागल्या जात आहेत. या आखाड्यांत सर्व पंथांच्या लोकांचें एकीकरण अल्पावकाशात होत जाऊन अस्पृश्य तत्काळ स्पृश्य होत असतो. काय जादु इराणाहून आली आहे कीं सरासरी दहा गौडपाद आचार्य व तितकेच शंकराचार्य किंबहुना बाकाच्या पथाचे धर्मगुरु देखील एकत्र मिळून त्या सर्वांकडून जें सरास एकीकरण होणें कधींच शक्य नाहीं तें यक्षिणीच्या कांडीप्रमाणें परिणाम पावत असतें! शाबास इराणपुत्रा! शाबास! तुझे आखाडे या दुर्दैवी हिंदुस्थानांत सर्व ठिकाणीं उघडतील तर जातीजातींतले तंटे मिटण्यास एक आठवडा देखील लागणार नाहीं. गेल्या महायुद्धांत कुठें चुकलास? युरोपांत त्वां ठाणें दिलें असतेंस तर पैशाचा प्राणांचा वगैरे इतका ऱ्हास कां होता? सध्या सार्वजनिक देवालयांत आमच्या अस्पृश्य भांवडांस प्रवेश सलोख्यानें मिळूं शकत नाहीं. अशी कांहीं तरी युक्ति सुचीव कीं त्यांस देवालयाचे दरवाजे आपोआप उघडले जातील. तुझ्या आखाड्यांत भेटण्यास व खाण्यापिण्यासहि कोणासच कसल्याच विघ्नाची दिक्कत वाटत नाहीं, तर मग देवालयांत तसें कां होऊं नये? कांहींतरी मसलत आण इराणाहून, कीं हिंदमाता तुझ्या इराणाची जन्माची ऋणी होऊं शकेल. असो.

म्युनिसिपल नळांतून पाणी अस्पृश्यांच्या चाळणीनें प्यावयास, स्नानास, देवपूजेस, [देवपूजा!!] स्वयंपाकास वगैरे मिळत आहे. संध्याकाळच्या वेळीं फुरसतीनें न्हाव्याचें शस्त्र, सेफटी कां होईना, बहुतेक घरोघरीं चारी वर्ण स्वहस्तें फिरवीत आहेत. पितरांस अगर यज्ञांत अर्पण करण्यास फक्त परवानगी मिळालेलें मांसादिक यथेच्छ व पर्यंत येत आहे. पूर्वीं यवनांस खिलानष्ट ही संज्ञा होती. सध्या ती हिंदूंच्या चारी वर्णांच्या माथीं येऊन पडली आहे. हा सर्व सनातन धर्मच कीं काय? आज चाललेल्या धर्मकर्मांच्या प्रकरणाची संहिता तयार करवून तिची व पराशरसंहितेची तुलना केल्यास किती अनर्थ ओढवेल याची कल्पना कोणता वेदशास्त्रसंपन्न आह्मांस देऊं शकेल?

विद्याविनयसंपन्ने ब्राह्मणे गवि हस्तिनि ।
शुनि चैव श्वपाके च पंडिताः समदर्शिनः ॥

या श्रीमत भगवद्गीता अध्याय ५ श्लोक १८ मधील उच्च ध्येय, आचरण्यासाठीं अगर कीर्तनपुराणांतील खेळासाठीं हें, पाहणें आमचें कर्तव्य नाहीं काय?

अपि चेत सुदुराचारो भजते मामनन्यभाक् ।
साधुरेव स मंतव्यः सम्यग्व्यवसितो हि सः ॥

[भगवद्गीता, अध्याय ९, श्लोक ३०]

या श्लोकाचा अर्थ कसा करावा? मागें होऊन गेलेले अस्पृश्य ज्ञातींतील साधु यांचीं चरित्रें आजकाल ब्राह्मण हरिदास पुराणिकांस पोट भरण्यासाठीं केवळ साधनें अशीच का समजूत?

श्रीमद्भगवद्गीता—अध्याय ४ – श्लोक १३–"चातुर्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्मविभागशः" इत्यादि–यांत गुण व कर्में यांच्या संस्कारांप्रमाणें मीं चार वर्णांची उत्पत्ति केली आहे असें भगवान श्रीकृष्ण म्हणाले. 'मया' यांतील अहं म्हणजे मी हा अनादि जगन्नियंता समजावयाचा ना? मग त्या नियंत्यानें निर्मिलेले चार वर्ण फक्त हिंदूंत अगर हिंदुस्थानांतच नसून आखिल जगतांत आहेत असेंच घ्यावयाचें न? तसें असल्यास हिंदूंच्या बाहेर, व आह्मां हिंदु ब्राह्मणांपासून किती बाहेर, जगतांतील इतर जातींत चार वर्ण; अर्थात, ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य व शूद्र आहेत असें झालें. हिंदू नव्हेत ते यवन असें आह्मी मानत आलों व "न नीचो यवनात्परः" या आमच्या लाडक्या वचनाप्रमाणें तर हिंदूबाहेरील सर्व मनुष्यमात्र यवन असून नीचांहून नीच ठरले गेले! अर्थात हिंदूंच्या बाहेरील इतर शातींतील सर्व श्रेष्ठ विभूती, साधु संत आमच्या वरील वचनाप्रमाणें अगदीं गेलेच रसातळास! असेंच ना? व ज्यांस आज वेदांचा, स्मृतींचा, शास्त्रांचा व तत्संबंधीं कर्मांचा गंध, म्हणजे स्पर्श नाहीं असे आह्मी अस्पृश्य ब्राह्मणें मात्र श्रेष्ठ, श्रेष्ठ, त्रिवार श्रेष्ठ!!!

अस्पृश्य, हिंदु असे पर्यंत त्याज्य, तोच यवन अगर खिस्ती झाला कीं ग्राह्य! हेंच का आमचें ब्रह्मज्ञान! असो. सारांश, अमक्यानें असें केलें अगर अमक्यानें तसें केलें यावर केवळ दुर्लक्ष्य करून आह्मी आपलें खरें कर्तव्य शांततेनें, विचारानें, सलोख्यानें करावें, अशी माझी मागणी मीं सर्व विचारवंत हिंदुसमाजाच्या पुढें ठेवीत आहें.

शांताराम नारायण दाभोळकर

ग्रंथपरामर्श

ले. — मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेंकर.

मुसलमानाच्या हावळींतल्यान गोंयांक सोडौपी माधव मंत्री हो. विद्यारण्य माधवापासून वेगळो म्हणपानें ह्याका आज कळ्ळें.

माधव मंत्री हो आंगिरस गोत्री काश्मीरी बामण; तो सारस्वत जालो तरी तो किंवा ताजे आजे पणजे गोंयकार आशिल्लेशे दिसना. तेन्ना गोंयांचेर ताणें केल्ले उपकार दोंगरा येदे खरेले आसले तरी ताजें चरीत पुस्तकाचो विषय न्हंय. त्या कामांतले ताजे पालवी जे वसंत माधव आणि मांई शेणै वागळे हे मात तशे म्हणयेतात.

हाणीं गोंयांची सोडवाट करूंक माधव मंत्र्याक पालव तर दिलोच. त्याई खेरीज वेगळे पराक्रम गाजौन विजयनगरांत तानों मानमान्यताय मेळैली आनि पिळग्यापिळग्यांनी व्हड व्हड हुद्याचीं कामां चलैलीं म्हणपाचें ह्या उलैपांत दाखैन दिलां. वसंत माधवाचो पुत बाचण्णा हाणें तर रांगणो किल्लो जिखून कोलापुराकडची भूंय विजयनगराक जोडून दिल्लि खंय आनि तो बुक्क रायाचो हस्तक या नात्यान व्हडल्या गोयां कदंबाचे सिंहासनाचेर बसुन थंचो कारभार चलैतालो. अशा आनिकय ज्या ज्या हस्तकांनीं थंचो कारभार केल्लो तांचि जी नांवनिशी सांपडा तातूंतय आनिक गोंयकार आसात म्हणपाचें दाखैलां.

गोंयचे सोडणुकेक गोंयकार बामणांनी रक्ताचें उदाक केल्लें पोळौन जशें हडूं फुडन येता तशेंच परकयांचे पांय हांगा रिगपांतय तिमोज्याचे जोडयेक ह्याळपईचें आंग आशिल्लें पोळौन जीव व्याण जाले बगर रावना. गोंय फिरंगीक सांसणाचें दिवक आनिक स्वार्थाखातीर ताणें तें केल्लें अशें म्हणज. चलदाक केल्लें विखरार पडलें; जोडी

235

झारु खुना झोंवलो; हें खरें; पुण ज्यांचे कडेन संदान केलें तांकां वळखुंक जाय तितलो तो वळखलो ना हो ताजो चूक जाली.

पुस्तकाच्या नावांतलो वसणूक हो शब्द वाचना फुडेंच तो वसाहत [Colonia] या अर्थान उपयोजला म्हणपाचें रोखडें कळ्ळें; आति तो शब्द म्हाका अतिव्याप्ति पूर्ण असोच दिसलो; किल्याय, गोंयकारांच्या वसाहती—शब्दाचे खरे अर्थान— आस्तीत अशें म्हाका केन्ना दिसलें नाशिल्लें; पुण दुसऱ्या उलौपांतलो साश्टी जुवांवळींचो मजकुर वाचतकीं कांयशें आनि चौथ्या उलोवपत कोंचितल्या गोंयकारांचो इतिहास वाचतकी तांचे संकेताची खबर पळैतकी, म्हज दोळे सारखे उक्ते जाले. आणि वसणूक शब्दाच्या अतिव्याप्तीक न्हंय, तर म्हजे तर्कच्या अतिव्याप्तीकच हांव हांवलों हें संगूंक म्हाका कांयच लज दिसना.

साश्टी जुवांवळींतल्या गावांक आपल्या पुर्वील्ल्या गावांची नावां दवरपाचे योजुणुकेक थाकून संकेतांतल्या लोकांचो न्याय मनसुबे कर्चेलो हक आसल्या कडेनच रावून दवरपांच्या योजुणुकेभेरेन सगळे तरेचे गोंयकारानीं दाखेल्ल वसाहतकराचे गुण पळौन मन थक्क जाता. असले गुण शिकून येंव चेले न्हंय. ते परिस्थितींत तेंवच निर्माण जातात अशें दिसता !

गोंयकारांची गोंयांभायली वसणुक या नांवाचो ह्या चौथ्या उलौपांत खरेलो उलगडो जाता. सामुदायीक रीतीन व्हड व्हड कामां उतरांवचेलो गोंयकारांचो गुण, साष्ट बदेस वसींचे वेळार जसो दिष्टि पडलो तसोच तो मुसलमानाचे आनि उपरांत फिरंगींचे हात ळिचे वेळार जें जें तांकां दुख पडलें थंय थंय दाखैले बगर ते रावले नात.

हें चौथें उलवप सगळ्यांत चड उल्हासाचें; किल्याक, तातूंत आसात त्यो सगळ्यो खबरी प्रत्यक्ष. तर्कार अनुमानार बशिल्लेयो न्हंय. तरी पुण ह्या जाग्यार तांचो घेतला त्या परस चड परामर्श घेंवक येना.

(चलता)

—गेल्या रविवारीं संध्याकाळीं (ता. २४ नव्हेंबर १९२९) फ्रांसिस्कु लुईज गोमीस यांच्या स्मारकाच्या पायांचा दगड बसविण्याचा विधि शेंकडो लोकांच्या उपस्थितीनें यशस्वी रीतीनें पार पडला.

—करमळी ग्रामसंस्थेच्या जमिनींत शेतकी प्रयोग करण्यांत येणार असून, त्यासाठीं नवीं आउतें आणलीं जाणार आहेत. हे प्रयोग ग्रामसंस्थांच्या इन्स्पेक्टरामार्फत होणार असून चालू वर्षीं त्यासाठीं मदील ग्रामसंस्था पांच हजार रुपये खर्च करणार आहे !

——

गीताजयंती

गोमांतक-गीता-धर्ममंडळाचें विनंतिपत्र

ह्या वर्षीं गीताजयंती (मार्गशीर्ष शुद्ध एकादशी) ता. १२ डिसेंबर १९२९ या दिवशीं येत आहे तरी प्रत्येक हिंदु शिक्षण संस्था, देवालय आणि हिंदुसभेचें ग्रामनमंडळ यांनीं हा उत्सव एकादशीपासून त्रयोदशीपर्यंत शक्यतेनुसार एक किंवा अनेक दिवस साजरा करावा, अशी नम्र विनंति आहे.

प्रतिवर्षांनुसार या उत्सवांत गीता व श्रीकृष्ण यांची पूजा, पुराण, प्रवचन, कीर्तन, भजन, आरत्या, व्याख्यान, मिरवणूक, अखंड गीतापाठ, गीताचर्चा, नमस्कारांची चढाओढ, इत्यादि कार्यक्रम शक्यतेनुसार व्हावे. अगदींच कांहीं साधलें नाहीं तरी शिक्षकांनीं मुलांस गीतेचें महत्व सांगावें, देवालयांत गीतेवर पुराण होणें, आणि ग्राम मंडळातर्फे एक समयोचित व्याख्यान होणें एवढा तरी कार्यक्रम व्हावा अशी आशा करतों.

वरील तीनहि प्रकारच्या संस्थांच्या चालकांकडे किंवा शिक्षकांकडे श्रीगीतामृत नामक पत्रिका समक्ष अगर टपालमार्गे पोंचत्या होत आहेत. शिक्षकांनीं त्या एक्दांच साधारणतः दुसऱ्या यत्तेपासून वरील मुलांस वांटून त्यांतील श्लोक सार्थ किंवा मूलतः तरी मुखपाठ करवावे. इतर संस्थांनीं त्या प्रती उत्सवाच्या वेळीं वाटाव्या. ज्यानां या आठ वड्यांत पत्रकें पोंहोंचावयाचीं राहातील, त्यांनीं एक कार्ड पाठवून कळविण्याची कृपा करावी.

शिक्षकांनीं गांवांतील पुढाऱ्यांच्या पंचमंडळासमोर मुलांच्या गीताश्लोक पठनाच्या परीक्षा घ्याव्या व नमस्कारांचे सामने लावावे. उत्तम, मध्यम व कनिष्ठ अशा गुण क्रमानुसार मुलांस लहान लहान पुस्तकें कां होईनात पारितोषिकें द्यावीत. या कामीं प्रयत्न केला असतां फूल नाहीं फुलाची पाकळी तरी मदत मिळते असा अनुभव आहे. इकडूनहि कांहीं पुस्तकें पाठविलीं जातील.

गीता हा सर्व जगाचा धर्मग्रंथ आहे, असें म्हटलें तरी चालेल; मग आम्हां हिंदूंचा तो धर्मग्रंथ आहेच आहे. म्हणुन गीताश्लोक हे कसलाच भेदभाव न ठेवतां सर्व हिंदु मुलांमुलींना शिकविण्याची कृपा करावी.

[१] प्रत्येक दिवशीं गीतेचा एक तरी अध्याय नेमानें वाचणें [२] गीतेचें एक पुस्तक सर्वदा जवळ बाळगणें, [३] ह्या दोन गोष्टींचा प्रसार सर्वत्र मनोभावें करणें असे गीता धर्ममंडळाचे तीन नियम आहेत, त्याप्रमाणें हिंदुधर्माभिमानपूर्वक वागावें अशी नम्र विनंति आहे.

मे० केशव भिकाजी ढवळे– बुकसेलर्स आणि पब्लिशर्स कंपनी– चर्नीरोड, मुंबई नं. ४ यांच्याकडे गीतावाचस्पती सदाशिव शास्त्री भिडेकृत पॉकेट साईज सार्थ भगवद्गीता १२८ रु. शेंकडा; मनाचे श्लोक लहान ३८ रु. शेंकडा आणि करुणाष्टकें १॥ रुपया शेंकडा मिळतात; त्यांचा उपयोग बक्षिसांकरितां करावा.

हा उत्सव प्रत्येक गावीं साजरा होऊन हिंदुस्थानाप्रमाणें अखिल गोमांतकांतहि गीताघोषानें दुमदुमून जाईल असें करावें. सोबत पत्ता छापलेलें कार्ड जात आहे, त्यावर उत्सववृत्तांत लिहून कळविण्याची कृपा करावी.

गोमांतक गीता-धर्ममंडळ-मडगांव.
कार्यालय, कार्तिक शुद्ध ११ दशी १८५१

सर्वांचा नम्र सेवक
पुंडलीक वामन विर्जिनकर
कार्यवाह

किर्लोस्करवाडी येथील शुद्धि समारंभ

आश्रमाचे प्रचारक श्रीं. नामदेव मास्तर यांचे प्रयत्नामुळें ता. ९।११।२९ रोजीं २० ख्रिश्चन अस्पृश्य लोकांची शुद्धि झाली. हिंदुस्थानचे हेनरी फोर्ड श्री. लक्ष्मणराव किर्लोस्कर यांचे निमंत्रणावरून ती. श्री. सद्गुरु महाराजांची स्वारी, सुप्रसिद्ध रसायन शास्त्रज्ञ प्रो. सदाशिव वासुदेव परांजपे [केमिष्ट टोकिओ जपान], ब्रह्मचारी आनंदमूर्ति आदि शिष्यवृंदांसह उपस्थित होती. शुद्धिसमारंभ आश्रमाचे वेदमूर्ति श्री. मोडक शास्त्री यांचे हस्तें सांग पार पडला. हा समारंभ स्वतःच्या वाडींत घडवून आणून तो थाटानें पार पाडण्याविषयीं श्री. लक्ष्मणराव किर्लोस्कर यानीं बरीच मेहनत घेतली म्हणून आम्हीं त्यांचे मनःपूर्वक आभार मानतों. श्री. लक्ष्मणराव किर्लोस्कर यानीं आपला कारखाना मोठ्या प्रेमादरानें ती. श्री सद्गुरु महाराजांना दाखविला. कारखाना पाहून श्रींनां अतिशय आनंद झाला.

भारत-संरक्षक--निधि

आपत्तींच्या अग्नींत भारताचें अस्तित्व जळून खाक होऊं नये म्हणून ज्या स्वदेशप्रेमी सद्गृहस्थानीं त्याला द्राव्यिक मदत केली त्यांचीं नांवें मदतीच्या आंकड्यांसह कृतज्ञतापूर्वक खालीं नमूद करण्यांत येत आहेतः–

श्रीमंत सावकार, बोरी	५० रु.
श्रीयुत भिकाजी श्री. प्र. वेळगेंकर, कोनशें	५० रु.
श्री. दादासाहेब वैद्य, केरी	२५ रु.
,, आपा देसाई, बोरी	१५ रु.
,, गोभक्त गो. वि. बर्वे, मुर्गांव	५ रु.
,, अच्युत शेट कळंगूटकर, म्हापसें	१० रु.
,, से० श्रीराम मोफत वाचनालय, मांद्रें	१ रु.
[चालू] जमा.	१५६ रु.

कै. नानाराव देशपांडे

भारताच्या गेल्या अंकीं कळविलेंच होतें कीं, शुद्धिवीर श्री. नानाराव ऊर्फ गोपाळ गोविंद देशपांडे कोडोलीकर हे ग्रंथिक–सन्निपात (प्लेगनें) मसूर मुक्कामीं का. शु. ९ मी शके १८५१ सोमवार ता. ११–११–२९ रोजीं रात्रौ ८। वाजतां आकस्मिक रीतीनें कालवश झाले.

श्री. नानारावांनीं आपल्या घरादारावर निखारा ठेवून गोमांतकांतील शुद्धिकार्यांमध्यें ब्र. आनंदमूर्ति यांचे बरोबर खांद्याला खांदा देऊन काम केल्यामुळें, ते गोमांतकीय सरकारच्या रोषास पात्र झाले. व शिक्षा म्हणून यानां सरकारचें कारागृहामध्यें शौचकूप देखील उपसावे लागले होते. आश्रमानें शुद्धिकार्यप्रसंगीं गोमांतक सरहद्दीवर ज्या निरनिराळ्या ठिकाणीं शाखा उघडल्या होत्या त्यांपैकीं लोंढा येथें असलेल्या शाखेचे ते कित्येक महिने अध्यक्ष होते.

त्यानां दोन मुलें असून दोनहि मुलें आश्रमांत आहेत. त्यांचे एकुलते एक कनिष्ठ बंधु व श्रीदासबोध मासिकाचे पूर्वीचे मुद्रक आणि आश्रमाचे निस्सिम सेवक श्री. रघुनाथराव वामनराव कुलकर्णी कोडोलीकर यांचेवर फारच मोठा दुःखद प्रसंग ओढवला आहे.

श्री नानांचे अकालीं निधनामुळें आश्रम व शुद्धिकार्य यांचें अतिशय नुकसान झालें आहे. ईश्वर मृताच्या आत्म्यास शांति देवो!

मडगांवचें अस्पृश्यता प्रकरण

मडगांवच्या अस्पृश्यता प्रकरणावर भारताकडे आलेलें लिखाण आमच्या कल्पनेपेक्षां किती तरी पटीनें ज्यास्त झाल्यानें व तें एकाच अंकांत निकालांत काढणें इष्ट वाटल्यानें, ह्या अंकांत सदरील प्रकरण विषयक मजकूर आम्हीं मुद्दाम प्रसिद्ध केलेला नाहीं. येत्या भारतांत त्याचा सांगोपांग विचार केला जाईल.

—पोर्तुगीज रिपब्लिकचे सर्वगुणसंपन्न आधारस्तंभ व लोकप्रीय पुढारी डॉ. आंतोनियु जुझे द आल्मैद हे कालवश झाल्याचें कळविण्यास आम्हांस अत्यंत खेद होत आहे. त्यांचें देहावसान लिस्बोअ येथें गेल्या अक्टोबरच्या ३१ तारखेला झालें. निष्पाप मृताच्या थोर योग्यतेच्या दृष्टीनें डॉ. आल्मैदाची निधनवार्ता यापूर्वीच विद्युत संदेशानें जगाला कळली पाहिजे होती; पण तसें कां झालें नाहीं, हें एक चमत्कारिक गूढच आहे. असो. डॉ. मजकुरांच्या निधनानें पोर्तुगीज राष्ट्र एका स्वातंत्र्यवादि थोर महात्म्याला पारखें झालें, यांत बिलकूल संशय नाहीं. मृताच्या आत्म्यास शांति मिळो!

—पणजी येथील श्रीमहालक्ष्मी देवालयाच्या कमिटीनें पाठविलेला खुलासा येत्या अंकीं प्रसिद्ध होईल.

cancia.

Se esta apenas custou sete mil rupias, e a última 38 mil, a diferença desta larga despeza está numa lata expansão, a que obedeceu a pouca exacta interpretação e aplicação de varias disposições do Codigo das Comunidades, o que me cumpre pôr a claro, não pelo proposito de falar mal, mas pela imperiosa necessidade de demonstrar a verdadeira inteligencia da lei, tal qual a praxe invariavel tem firmado desde remotos tempos, na observancia dos nossos velhos usos e costumes, codificados não só pelo diploma vigente, mas tambem pelo Regimento de 1882 e Regulamento de 1886, de harmonia com as anteriores Portarias, Bandos etc.

No relatorio parcial, porêm, (apenso n.° 10, Secção II, pag 48 da *Primeira Remessa*) o douto Magistrado, em contrario á doutrina assente, há já séculos, escreve:

"A lei não obriga, nem podia obrigar, *os simples arrendatarios de casanas*, a que se referem (sic) o art 134° Estas despesas, como disse, são encargos *do bouço organisado*, bouço que tem o direito correlativo de perceber a receita que consta do art. 133°, *para poder fazer face ás mesmas despezas* (n° 3° do art. 33°) e se, contudo, o art. 131° diz que *os bouços são associações forçadas* é porque o citado art 135° permite ás juntas, organisa las (sic) independentemente da vontade dos arrendatarios (note se). Isto é tão claro e lógico que dispensa mais explicações".

São dois os ilustres conterraneos, um cooperando com outro, e a final, em contrario do que sempre tem acontecido, e todos os dias vêmos, de mãos dadas, fizeram dos bouços uma simples creação das juntas administrativas, deixando a seu livre arbitrio organisar ou não os bouços, como bem lhes aprouver de maneira que de nada serve a expressa letra do art. 131 ° a estabelecer, de acordo com todos os diplomas precedentes, o absoluto, claro e positivo preceito, determinando que obrigatoriamente os arrendatarios das casanas, por efeito do contrato de arrendamento, se constituam bouços, com encargo de prestação dos serviços de conservação e reparações dos valados, mediante a receita de certas varzeas e retalhos, destinados pela Comunidade para o custeio dessas despezas, suprindo o faltante, como sempre o foi.

Só a sindicancia poz em revolução o regime agrario de velha data, desvertuando o seu marecimento, a sua utilidade pratica, na inexacta persuasão de que a combinação do art. 131 ° com o art. 139 ° dá margens a supôr que a lei deixa á liberdade das juntas organisar os bouços, ou reservar para si a prestação dos serviços dos valados por administração directa, o que nunca consta ter acontecido, porque ninguem pensou em semelhante inovação intoleravel e altamente prejudicial aos interesses das Comunidades.

A lealdade do sr. Lobato, apregoada no relatorio, não o deixou reflectir se essa fôsse a genuina e verdadeira inteligencia do art. 131 °, como se percebe que o Codigo nem os anteriores diplomas declaram que em caso de qualquer junta deixar de organisar os bouços, as suas obrigações, impostas pelo art. 133 ° e seus n.°s, devam passar á junta, sim á propria junta, arvorada em bouço por seu querer!... Nem tão pouco lhe ocorreu á mente, ao perfilhar a doutrina da sindicancia, como se explica, como se combina a administração directa com a funcção da junta *fiscalisadora* dos serviços dos valados na forma prevista nos art. 58 ° n.°s 2 °, 3 ° e 7 ° e 137 ° e 138 ° !...

Por estas e outras disposições do Código, nem ao menos notou, como lhe cumpria, que o dever da junta, sem participar com a responsabilidade na prestação dos serviços, é de deliberar, imparcialmente, acerca da execução deles, ou seja quando o bouço os preste por seus componentes e colonos de glebas, que os representam, art. 136 °, ou seja nomeando o pessoal de que carecer, art. 132 ° n.° 2 °, ou por empreitada, sendo a arrematação feita perante o bouço.

Assim sempre se entendeu, na absoluta certeza de que á junta compete auxiliar, informar e esclarecer a Administração sobre as responsabilidades dos arrematantes dos serviços, obras, fornecimentos, quer a despesa seja á conta da Comunidade, quer á conta dos bouços. Porisso mesmo diz o art.131 ° : os bouços são sujeitos ás disposições que regulam as comunidades.

A injustificada inovação procede da infeliz combinação desse art. 131 ° com o art. 139 °. Por encontrar neste artigo as palavras—a organisação e serviços dos bouços — pensou se que a constituição deles dependia da previa estipulação das *condições especiais estabelecidas pelas juntas*, por forma que não havendo essa estipulação, o bouço não fica organisado e as suas obrigações passam para as juntas.

Isso não é de lei, nunca o foi nem possivel seria, sem criar uma anarquia, desordem e uma arbitrariedade tão condenavel quanto é certo que dando lugar á administração directa das juntas, fatalmente as Comunidades padecem irreparavel logro. Diz o Codigo que elas, segundo o seu instituto, separaram e destinaram certas varzeas e retalhos para constituir a receita dos bouços, seja ou não suficiente. Porisso, claramente se vê disposto no art. 132 ° n.° 3 ° § 2 ° e 133 ° n.° 1 ° que aos bouços pertencem as sobras e respondem pelo *deficit.*

Pela chamada administração directa sucede o inverso. Toda a despesa que por lei competia aos bouços, acarretam injustamente as comunidades, e estas, em vez de perceberem, como era do seu direito, uma renda certa, resultante da arrematação, chegam a receber o que restar, deduzidas as despesas de que as juntas prestarem contas do modo como quizirem.

Pelo menos fosse arrematada a prestação dos serviços em hasta publica, a despesa não seria tão avultada, como a dependente da folha de conta.

A unica vantagem que deve resultar dessa inovação é para a Administração e para o perito tecnico que ela nomea. Quem aguenta as despesas das inspecções são as Comunidades, de todos os lados prejudicadas. Se os serviços corressem á conta dos bouços, ou estes as pagariam ou os respectivos empreteiros.

Para conhecer ainda melhor a incompatibilidade das juntas na prestação dos serviços bastava conjugar o art. 139 ° com o art. 259 °. São ás juntas que o Codigo confere as atribuições para estabelecer e impor aos bouços e aos arrematantes as necessarias clausulas e condições ouvindo os pareceres dos vigias paenins e camotins dos valados !...

Digam o sr. Francisco Sales de Abreu e tantos outros proprietarios das vastas casanas, ¿qual seria a sua situação economica e financeira, se á sua conta corressem as despezas dos valados ?

Depois, diga o Heraldo ¿ em que consiste a reducção de 15 mil rupias de despesa, devida á sindicancia? E' para convencer os defensores desta que vou apontar os seus graves defeitos, um por um, com os relatorios na mão.

Com a publicação destes livros, o publico melhormente se certificou de que não foi por causa de apurar as responsabilidades disciplinares ou criminais que a sindicancia demorou por excessivo tempo em detrimento das Comunidades, mas para introduzir inovações absurdas, contrarias ás leis e á praxe.

C. V. Gomes Pereira

FOLHAS DE PROPAGANDA-CORRIGENDA

Da direcção dos Serviços da Agricultura nos pedem para tornar público que na Folha de Propaganda n.° 2 de 1829, sobre a Cultura Intensiva do Coqueiro, escapou á revisão um erro que altera essencialmente a respectiva indicação:

A's pp. 13 e 14, última e priméira linha respectivamente, onde se lê *e ser de largura de 50 cm. e profundade igual* leia-se *e ser de largura de 20 cm. e profundade igual.*

A... 14. N. 35
QUIN... 5 DE DEZEMBRO DE 1929

...SINATURA
...ano tres rupias

...E PROPRIETARIO
G... Hegdo Dessai
...ACEUTICO

C... O E IMPRESSAO
TIP. BHARAT CUSMANE-QUEPEM

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

भारत O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३८
गुरुवार ता. ५ डिसेंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
धालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रण व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोव

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO NA HISTORIA DO CHEVROLET

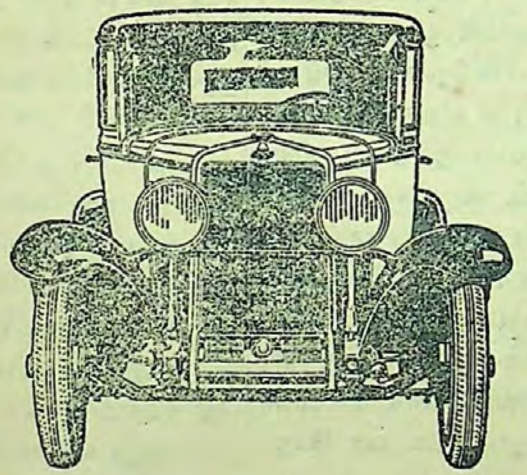

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diterença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Geeseuma visita ao nosso mostrurro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

hipoteca no livro C. n.° 3.a fls. 151 sob a inscrição n.° 592 registada em 14 de Julho de 1888; mais uma penhora no Livro F. n.° 1 a fls. 259 sob a inscrição n.° 322 registada em 30 de Setembro de 1891; mais uma hipoteca no livro C. n.° 4 a fls. 39 v. sob a inscrição n.° 878 registada em 2 de Abril de 1891; e mais uma penhora no livro F. n.° 3 a fls. 9 v. sob a inscrição n.° 1256 registada em 1 de Julho de 1904; a favor da dita Micael de Menezes uma hipoteca no livro C. n.° 1 da cópia nova a fls. 130 v. sob a inscrição n.° 1516 registada em 1 de Agosto de 1887, cedida pelo credor inscrito Antonio de Menezes, solteiro, proprietario de Dramapur; a favor dos ditos Pascoal João Ligorio Barreto e Francisco Xavier Lavinio Barreto, uma hipoteca no livro C. n.° 2 da copia nova a fls. 13 sob a inscrição n.° 2130 registada em 23 de Abril de 1889; e mais uma hipoteca no dito C. n.° 2 da copia nova a fls 29 v. sob a inscrição n.° 2266 registada em 11 de Setembro de 1889; a favor do dito João Damaceno de Sà, uma hipoteca no livro C. n.° 2 da copia nova a fls 55 sob a inscrição no 2450 registada em 7 de Abril de 1190; e mais uma penhora no livro F. n.° 1 da copia nova a fls 31 sob a inscrição n.° 909 registada em 23 de Setembro de 1892, a favor do dito Antonio de Minezes uma hipoteca no livro C n.° 2 da copia nova a fls 68 sob a inscrição n.° 2522 registada em 18 de Julho de 1890; e mais uma penhora no Livro F. n.° 1 da copia nova a fls 43 sob a inscrição n.° 970, registada em 17 de Fevereiro de 1803: a favor do dito José Micael Colaço, uma hipoteca no livro C. n.° 2 da copia nova, a fls. 76 sob a inscrição n.° 2612 registada em 30 de Outubro de 1890; e a favor do dito Sridora Poi Canom vulgo Xirú uma hipoteca no livro C. n.° 6 a fls. 158 v. sob a inscrição n.° 1853 registada em 2 de Abril de 1900. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 26 de Novembro de 1929.

O escrivão do 2.° oficio

Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei

O juiz de direito

A. Colaço

PACODE DE SRI CHAMUNDESVORI DE SIRVOI

No dia 8 do seguinte mez de Dezembro ás 16 horas no local das sessões do dito Pagode, irão á hasta publica os lanços da despeza anual de 1929 a 1930 com as respectivas condições que estarão patentes no acto.

Quepêm, 26 de novembro de 1929.

O escrivão da meza

Naraina Xembù Sinai Sirvoicar

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 1.° oficio Vegas vai á praça para venda em hasta publica á porta do tribunal judicial dêsta comarca no dia 3 de Dezembro proximo pelas 10 horas, pela 1.a vez e por maior lanço que for oferecido acima da sua avaliação o predio rustico denominado "Boroda sorvó" da cultura de coqueiros, sito em Avedem discrito na Conservatoria do registo predial desta comarca sob o n.° 14921 a fls 95 v. do livro B. 41, avaliado por *300* rupias, penhorado nos autos civeis de execução por custas que o M. P. promove contra Nascimento Fernandes e outros de Avedem, por apenso aos autos civeis de inventario orfanologico em que é inventariante o dito Nascimento Fernandes que foi da mesma. O arrematante pagará a contribuição de registo por inteiro e as despezas da praça alem do seu preço dentro de tres dias. Por este são citados todos os credores ceotos e incertos dos mesmos executados bem assim os co-proprietarios e quinhoeiros para deduzirem seus direitos nos termos e para os efeitos da lei. Para ser publico se expediu este. Quepem, 12 de Novembro de 1929.

O escrivão int. do 2.° oficio

Vassudeva Bascora Naique

Verifiquei,

O juiz de direito

A. Colaço

त्वरा करा — **अपूर्व संधी** — त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

शें. १ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासून ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी

म्हणजे **थि पिपल्स ओन प्रोव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.**

गोवा चीफ एजंट —**द. पां. ना. दलाल, मडगांव--गोवा.**

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

श्रीदुर्गाभुवन--हवेली फोंडा--गोवा येथील

आयुर्वेदिक रसशाळा

[स्थापना शके १८४१]

वरील संस्थेची व्यवस्था चालू वर्षाच्या विजयादशमीपासून आमचे घरांतील चि. ग. गोविंद दत्तात्रय वैद्य यांचे खास देखरेखींत चालू झाली असून त्या ठिकाणी आयुर्वेदिक रसायनशास्त्र आणि आमच्या घराण्यांतील परंपरेच्या अनुभव यानां अनुसरून धातु, उपधातु व विषोपविषें इ. ची शुद्धी व भस्में, कुपित्थ आणि खल्वी रसायनें इत्यादि टिकाऊ औषधें त्याचप्रमाणें आसव, अरिष्टें वगैरे औषधें विधियुक्त तयार होतात. खात्रीचीं व शास्त्रशुद्ध औषधांची ज्यानां गरज असेल त्यानीं वरील ठिकाणीं पत्रव्यवहार करावा. कोणास अमुक ग्रंथांतील अमुक पाठाप्रमाणें भस्में किंवा रसायनें तयार करून पाहिजे असतील तर त्यांनीं तो पाठ कळवून सूचना दिल्यास शक्य त्या रीतीनें योग्य मुदतींत तीं तयार करून मिळतील.

समक्ष किंवा पत्रद्वारें रोग्यांनी प्रकृतिमान कळविल्यास विचारपूर्वक चिकित्सा केली जाईल.

रसशाळासंस्थापक—

रामचंद्र पांडुरंग उर्फ दादावैद्य, केरी

ANO XIV   Nº 35   Quinta-feira, 5 de Dezembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Góa

O BHARAT

Jornal de maior circulaçao

REDAÇÃO E ADMINISTRAÇÃO
Cusmane-Quepem
COMPOSIÇÃO E IMPRESSÃO
Tip. BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulsouma tanga,

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuuesa 3-00-00

Amontuado de crimes!

O nosso distincto conterraneo Santana Rodrigues se queixa de que os goeses não são nomeados para altos cargos de ministros e outros, apezar de suas suberbas aptidões.

Acho justa a queixa, porque não há razão para uma odiosa selecção. Tambem não é menos verdade que os naturais da India, não só tem maior dever de bem servir a Colonia, cabe lhes ainda a obrigação de honrar a classe.

Não correspondeu, porem, ao intuito de responder satisfatoriamente ao geral clamor a publicação dos relatorios da sindicancia. Comprometeu até a seguinte tangente:

"Iniciei—diz o relatorio geral—os serviços a 9 de Abril de 1925 e, apezar de todos os esforços empregados em ordem a conclui-los com rapidez, trabalhando sem descanço, teme sido materialmente impossivel, atento ao número e natureza das acusações, ao numero e qualidade de pessoas no caso envolvidas e ao *amontuado de crimes* (note-se)..."

No fim conclui: "Eis o que produziu a sindicancia durante ano e meio, trabalhando o pessoal (termo medio) 8 e 9 horas por dia, tempo que alguns jornais e o publico (note-se) classificaram de excessivo, mas que o não fariam se o processo de sindicancia não fosse secreto, e se eles conhecessem a desmoralisação que lavra nas Comunidades das Ilhas."

Esse mesmo pessoal que tambem desempenhava comulativamente outras funcções, com horas regulamentares, parece que não comia, não fumava, não dormia nem por momentosl...

O processo podia ser secreto, mas pelas numerosas acusações formuladas e aos milhares espalhadas, já se sabia de que modo estavam sendo exagerados os factos, como consta da *conclusão 5.a* e outras e do seu desenvolvimento no apenso nº 10 a pag. 47. Considera-se cometido pelos empregados o crime de concussão, art. 315º § 2º e 316 do Cod. Pen., porque pelos art. 137º e 138º do Codigo das Comunidades competia sómente ás juntas as inspecções aos serviços dos valados para verificar a responsabilidade dos bouços, e ao Administrador só quando fôr requerida a sua presidencia, art. 138º § 2º e que neste caso só tinha direito á gratificação de caminho, conforme o art. 3º da tabela nº 4 anexa ao Codigo, mas tendo recebido tambem os emolumentos, deu se o crime de concussão.

Formidavel engano! As inspecções de que tratam os art. 137º e 138º são unicamente para a entrega dos valados dum bouço a outro, findo o praso de arrendamento, emquanto que aquelas, de que a sindicancia se ocupou, dizem respeito á verificação anual dos serviços dos valados, executados pelos empreiteiros, verificação a que não é aplicavel o art. 138º mas sim o art. 286º cuja disposição — diz êle mesmo — é extensiva a todos outros casos não especificados nos artigos antecedentes, e em que haja de se proceder á avaliação por meio de peritos perante o Administrador.

Vê-se por tanto que o sr. sindicante confundiu um caso com o outro, aplicando indevidamente o art. 3º em vez do art. 1º da mesma tabela, e isto na inexacta suposição de que as despezas correram por conta das Comunidades, quando os respectivos arrematantes as pagaram, nos termos do seu contrato celebrado de harmonia com o estabelecido e de conformidade do art. 139º. Houve, pois, legalidade nos actos, conforme a observancia das regras geralmente seguidas.

Cumpria, sem duvida, ao sr. Administrador orientar devidamente a sindicancia, removendo-a de gravissimos defeitos.

Patrocinasse pelo menos a justa causa das Comunidades, poupando o esbanjamento de 38 mil rupias!...

Nem foi notar a verdadeira *concussão* nas folhas de despesa de sindicancia, arquivadas na administração e todo o sempre á sua vista!

Ainda é tempo para se proceder ao rigoroso e severo inquerito em ordem a conhecer que o pessoal foi pago até em dias em que não trabalhou, nem podia; que foram abonados aos peritos salarios, sem ter havido *vistorias* ou *exames* nos precisos termos da lei, bem como ao interprete e outras importancias, que não eram devidas.

Justiça? Seja ela igual para todos. O Codigo Penal não é para usar só com os pequenos!

C. V. Gomes Pereira

UMA DECLARAÇÃO

Vê-se publicado nos jornais e em folhas soltas que na reunião que houve na Administração deste Concelho no dia 12 do corrente, afim de procurar uma plataforma para solução da controversia suscitada entre os saraswatas e os que se apresentam sob a denominação de não saraswatas, relativamente aos direitos á Mazania do Templo de Sri Mahalaximi, desta Cidade, a Comissão Administrativa, como representante dos saraswatas apresentou tres alvitres.

Para restabelecer a verdade, os abaixo assinados, membros da Comissão, do referido Templo, declaram o seguinte:

1º Que a dita Comissão Administrativa foi com seu advogado á administração do Concelho a convite do exmo sr. Administrador quem alvitrou a tal plataforma que nem a classe saraswata nem a mesma Comissão pensou procurar.

2º Que um dos membros da Comissão, tendo provado que os chamados não saraswatas, quasi nenhum sacrificio tinham feito pelo Templo, desde a sua fundação até agora, alvitrou que como opinião pessoal, aceitava a igualdade de direitos, só no caso de os mesmos não saraswatas, que se acham catalogados contribuirem com 15.000 rupias, pelo menos, para completar as obras iniciadas, de Agrashala e outras.

3º Que o advogado dos reclamantes não saraswatas, declarando não ser aceitavel o mesmo alvitre, por não dar vantagem nenhuma aos não saraswatas propôs que os saraswatas ficassem exclusivamente com o templo, restituindo ao grupo adverso as quantias por este gastas pelo Templo, ao que o advogado levado pela Camissão acrescentou que podia ser até vice-versa.

Donde se vê que as idêas separatistas não são da Sociedade de Saraswata, que nem esteve representada na reunião, mas sim dos referidos chamados não saraswatas que por actos e palavras o demonstraram, afastando-se, desde já, do Templo, por sua livre vontade.

Nova-Góa, 21 de Novembro de 1929.

Xantarama S. S. Sacardandó
Mortó Sinai Quenerò Agacicar
Ananta Vassú Porobo Moiò
Ramachondra Quensòa Camotim Mamay

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais revistas e outras publicações.

COLA "REFORMA" ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा

PROPRIETARIO

Mortoba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झबलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारिनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलेली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० "
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० "

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिसाउ, बोलान, कॉंगु बेल्ग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेत्ति, केलीमाब मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

LIVRARIA MODERNA

DE

Francisco Luis S. Mergulhao

RECEBE NOVIDADES LITERARIAS, JURIDICAS EM TODAS AS MALAS

A. Cabral, Cinzas do Passado, Alexandre Cabral, Eça Queiroz; *Mulher*, O Meu Sistema; *Plaudatil*, Cultura da Estetica e Beleza da Mulher; *C. Vaulet*, Sou um Burguez Terrivel; *Mario*, O Livro do João Franco; *A Insua*, O Inimigo do Matrimonio —obras de: *S. Marden; Dely; S. Simi'es; A. Herculano; Julio Verne; L. Ribeiro; Agostinho Campos; G. Murta; Eça Queiroz; Peres Escrich; F. Almeida; D. Amalia V. C. Carvalho; D. Virginia Almeida; Candido Figueiredo; A. Herculano; João Franco; Campos Monteiro; Julio Diniz; Souza Costa.*

Diversos—Ben-Hur; A Ultima Origem; Biblia da Vida; O Mundo na Mão; O Fim do Mundo; A Irmã de Caridade.

LIVROS JURIDICOS

Julio Vilhena, As Segundas Nupcias; *A. P Lima*, Regimen Juridico do acto de Comercio; *Eduardo Carvalho*, M. do Proc. de Execução; Inventario Pratico; *J. A. de Azevedo*, Da Sucessão Legitima *R. Sampaio*, Habilitações Jud. e administratiuas; Código administrativo de 4 de Maio de 1896 com apendice (aqui em vigor); *G. Moreira*, Instit. de Direito civ. port.; *Chaves de Castro*, Estudos sobre a reforma do proc. civ. ordinario; *Josè Belesa dos Santos*, A simulação e Direito Civil 2 vol. *J. Tavares*, Sucessões; *G. Pinto*, M. de Apelação e Agravos; *A. J. Pinho*, Lições de Direito Comercial; *Asf. Rego*, Acordãos, Sentenças e estudos juridicos; *J. Mourisca* Transgressões; *Adriano Antero*, Com. ao Codigo Comercial: *Dias Ferreira*, Cod. Civil Anot. 4 vol.; Legislação Republicana; *Dr. Abr. Ferrão*, Das Doações *P. Loureiro* Cod. Civil Anot.; *Luis Osorio*, Notas ao Codigo Penal 2 vol.; Codigo Civil, dito Proc. Civil (com alterações); Dito Penal, dito Comercial.

A' venda em Margão, Novo e Velho Mercado.

Recebem se assinaturas para as revistas literarias, juridicas e jornais de Portugal. *Não se respondem as cartas quando não venham acompanhadas de selos para a resposta.*

Sede em Navelim

serviço que êle é obrigado a a viar, suspeita-se, com razão, de que a verificação das mercadorias esteja sendo feita por guardas, pouco familiarisados com a lingua de Camões.

Mesmo, não falta quem diga que os importadores das mercadorias estão contentes com o que se está passando nas referidas delegações. Um autentico estado de—*sem rei nem roque.*

Mas ¿quem é responsavel pelo que ali está succedendo?

Cumpre ao Governo averigua-lo.

APOSTOLO DE CARIDADE

O sr. Braz de Costa—desinteressado apostolo de caridade, pertence á pleiade de grandes homens. Sua excia. *sacrificou-se* pelo Hospicio. Tanto — que está hoje reduzido á extrema miseria. A' miseria franciscana. A' pobresa de Job.

Por um desses imprevistos caprichos da sorte, o sr. Braz—personificação de caridade—ficou constrangido a largar a *sua* direcção do Hospicio. Foi por causa da sindicancia, obra de seus *ruins* inimigos.

E, quando o sindicado, obrigado a residir fóra da comarca de Salcete, se viu na dificuldade de exercer livremente a sua profissão de advogado, é que o público teve a oportunidade de certificar-se, pela propria bôca do sr. Braz, de sua *triste sorte* por nós descrita.

Foi em plena audiencia do julgamento do sr Braz, realisado, sabado passado, no tribunal de Salsete—que a gente ficou sabendo que o *martir* do Hospicio não possui nada do seu, correndo o risco de *morrer á fome junto com a mulher e filhos quando lhe fôr impossivel o exercicio de advocacia.*

E' que, desinteressado apostolo de caridade, o grande homem *sacrificou tudo* em prol dos pobres do Hospicio!

¡E há, depois de tudo isso, lôrpas que o caluniem, fazendo-o possuidor de milhares de rupais!

Ah! Hipocrita sociedade, ¿quando é que tu has de ser arrasada?

QUEM NAO DEVE, NAO TEME...

Em volta de acção funcional dum subordinado do sr. dr. Aires de Miranda, em serviço no concelho de Pondá, houve quem levantasse suspeições, acusando o de haver cometido varias irregularidades.

O empregado *suspeito*, sabedor do que pensavam, por ai fóra, a seu respeito, ficou estranhado. E, como quem não deve, não teme, teve o nobre gesto de requerer sindicancia ou inquerito a seus actos—para evidenciar a sua inocencia.

Ora, há quem encabece no sr. Aires de Miranda a improficuidade da Direcção dos Serviços Agricolas, Florestais e Pecuarios. E isto a despeito de S. Excia. estar apregoando a quatro ventos que *se sacrificou* em beneficio do Estado.

Evidentemente, trata se duns invejosos que pretendem apoucar o inestimavel valor da importante *obra* do digno silvicultor, *martir* de suas funcções.

Nestas condições, ¿qual o caminho que lhe compete seguir—para inutilisar de vez a traiçoeira *trapalhada* das topeiras que tramam nas trevas?

O caminho está traçado. E', precisamente, o que foi trilhado pelo seu subordinado que quebrou dentes á calunia, pedindo, como se diz, sindicancia a seus actos.

¿Porque é que o sr. Aires de Miranda não há de fazer, tambem, o mesmo que fez o seu brioso subalterno, provando no inquerito a inanidade de acusações contra êle esboçadas?

Sim, tenha paciencia, sr. Miranda! Mas é necessario que requeira sindicancia a seus actos—se é que deseja, a serio, convencer o publico de que *não tem culpas no cartorio.*

E, depois, como diria o abnegado apostolo de caridade sr. Braz da Costa, inocentemente sindicado—coitado!—*quem não deve, não teme...*

UMA OPINIAO INSUSPEITA

"Na Metropole, a Ditadura, em primeiro lugar, ordenou as finanças. Para tanto, não se limitou ao empirismo de lançar impostos e agravar os existentes, tarefa facil, mas cortou despezas, procedeu a economias largas, refundiu os quadros burocraticos, tarefa acertada e inteligente e patriotica. E agora enceta obras de fomento em grande escala."

"Na India ainda se não tratou de podar excrescencias orçamentais. A hesitação que se nota em bolir com interesses pessoaes, a medrarem em detrimento dos colectivos é muito prejudicial á provincia."

E' por estas palavras cheias de verdade e desassombro, que "A Terra" de 1 de Dezembro corrente inicia o seu ponderado artigo do fundo "Politica de Obras". Valia a pena que esta opinião, de mais a mais insuspeita, merecesse nas regiões oficiais o eco a que tem direito.

NASCEU MAL

O Congresso Provincial, para nós sempre foi um aleijão. Nasceu mal. Nasceu de uma portaria. E nesta terra, embora todos pretendam uma portaria de nomeação, ninguem, mesmo ninguem gosta apoiar as iniciativas que partam do *Boletim Oficial.* A historia da Administração desta India encerra exemplos aos centos que demonstram este facto. Seria tedioso recorda-los. Mas basta e sobeja o que se deu na governação de Massano de Amorim. Este homem, cujo governo, aliás lograva as simpatias da quase maioria da opiuião publica, lançou no milhor intuito o Inquerito Agricola. E viu-se o fracasso.

Dos 7000 questionarios distribuidos, só 7 lograram resposta—naturalmente dos chefes de serviço! O paiz nem piou. Isto foi ontem. E assim ha de ser e foi sempre.

A India perdeu há muito fé na Administração Publica. Em que peze aos turibularios do oficio. E para restabelecer a confiança perdida é indispensavel que, por obras, o Governo demonstre que da receita do Estado pelo menos um terço é gasto pelo fomento, em vez de, como agora, quase tudo se absorver no pagamento de funcionarios.

O Governo ou faz isto ou não tem a cooperação do pais. E sem a cooperação...

O Congresso é apenas o prolongamento da repartição pùblica. E este ano isto tem se provado irrefragavelmente.

BASTAVA A GRAXA

Mão criminosa ou mão de louco sujou com tinta um medalhão de Afonso de Albuquerque que existe no monumento a Vasco da Gama, erigido no Jardim Municipal.

O caso é serio. E quem cometeu este acto de banditismo, se é alguem possuindo a razão em uso perfeito,— merece a repulsa de toda a gente de bem.

Quem será o autor da patifaria? Ninguem o sabe ainda. Mas alguem achou que este tristissimo acontecimento podia servir-lhe de pretexto para puxar o poder a seu lado. E vai dai a caluniar os nacionalistas, tornando-os responsaveis por um acto de violencia, sabendo aliás que o nacionalismo indiano exclue a violencia sob qualquer aspecto que seja.

O autor da calunia, para chegar ao seu fim, escusava de molhar a pena na lama. Bastava a graxa que abunda.

"AS ESCRESCENCIAS"

Como afirma "A Terra", na Metropole a Ditadura (*procedeu a economias*), *refundiu os quadros burocraticos.* Aqui na India, pelo contrario, ha de recordar o iluste colega, foi aumentado o quadro das Administrações das Comunidades das Ilhas e Bardez. Em seguida veiu o orçamento agravando em quase 10.000 rupias a verba destinada para o pessoal do Gabinete. E ainda ha pouco *a nossa terra* e a *nossa gente* receberam o beneficio de um Inspector das Comunidades para nos *tornar independentes do extrangeiro!*

Em suma, crearam novas *excrescencias* quando era mister podar as excrescencias existentes.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
त्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार मार्गशीर्ष शु० ४ थी शक १८५१

अस्पृश्यता कशी नष्ट होईल ?

अस्पृश्यतेचा कलंक हा हिंदुसमाजाचा लौकिक फिका पाडणारा आहे. अस्पृश्यतेचा फायदा घेऊन, धूर्त परधर्मीयानीं हिंदुसमाज घटविण्याचा धिटाईचा प्रयत्न कसा चालविला आहे, हें आज कोणास नव्यानें सांगण्याचें कारण नाहीं. तसेंच, अस्पृष्ट व्यक्ति धर्मांतराच्या रामबाण मार्गानें स्पश्य समाजांत कशा दिमाखानें वावरूं व मिरवूं शकते, हेंहि सर्वश्रुतच आहे. तात्पर्य, समाजहितवर्धनाच्या मार्गांत आड येत असल्यानें, हिंदुसमाजांतून अस्पृश्यतेचें समूळ उच्चाटन व्हावें, असेंच विचारी हिंदुधर्माभिमान्यांस अंतःकरणपूर्वक वाटावें, यांत नवल नाहीं.

हिंदुसमाजांत नांदत असलेली नादान अस्पृश्यता नष्टप्राय व्हावी, असें केवळ जात-पात-मोडक सारख्या समाजकारणांतील ज्वलजहाल संस्थानांच वाटतें असें नसून 'माला'कारांसारख्या सनातनी लोकांच्या अंतःकरणांतहि अस्पृश्यतेचा तीव्र तिटकारा वसत आहे अस्पृश्यतेचा किळसवाणा डाग पुसला जावा, अशीच सर्व समाज हितचिंतकांची आकांक्षा आहे.

पण अंतिम ध्येयाच्या बाबतींत सर्वांची एकवाक्यता असली, तरी ध्येयप्राप्तीच्या साधनांत मतवैचित्र्य आढळून येतें. एका टोंकाच्या लोकांना सत्याग्रहाचा मार्ग पसंत वाटतो, तर विरुद्ध टोंकाच्या पुढाऱ्यांस मतपरिवर्तनाचा उपायच संमत वाटतो. आणि स्पृश्यसमाजांत अशी उपाययोजनेच्या बाबतींत भवति न भवति होत असतानां, खुद्द अस्पृश्यांचे प्रमूख नेते व पुढारी डॉ. आंबेडकर हे 'आमच्या चळवळींत घुसूं नका, आमची चळवळ आम्हीं पाहून घेऊं' असा इषारा अस्पृश्यता निवारक स्पृश्य चळवळ्यांस देत आहेत!

अस्पृश्यता निवारणाच्या बाबतींत उठलेला हा 'मतमतांचा गलबला' क्षणभर दृष्टिआड करून, मडगावांत घडलेल्या प्रकाराची चिकित्सा काय सिद्ध करते, याचा थोडक्यांत विचार करूं.

मडगांवच्या अस्पृश्यता प्रकरणाला तेथील युवकसंघाच्या 'सवाल'प्रकाशनानें सुरवात झाली 'सवालां'तील सत्याग्रहाच्या इषाऱ्यानें कित्येकांच्या मनांत भलभलते गैरसमज पसरले व अस्पृश्यता निवारक चळवळ सहजच 'पोलिटिके'चा विषय होऊन बसली! आणि एखाद्या गोष्टीला पोलिटिकेचें स्वरूप प्राप्त झालें ह्मणजे वादविवादाच्या वाग्युद्धाला कसा भरमसाट वाव मिळत असतो व वादविवादाच्या वादळांत वावरूं लागलेल्या त्या गोष्टीस परिस्थितीची सानुकुलता नसली ह्मणजे तिच्या यशस्वितेचा पल्ला कसा जास्त जास्त दुरावतो-किंबहुना प्राप्त यश क्षयपंथास कसें लागत असतें, हें ज्यांना अवगत आहे, त्यानां 'पोलिटिकेच्या फेऱ्यांत अचानक सांपडलेल्या मडगांवच्या चळवळींत घडलेले प्रकार पाहून बिलकूल आश्चर्य वाटणार नाहीं!

युवकसंघाच्या सवालपत्रकांत समाजहिताची तळमळ, निर्व्याज धर्मप्रेम, उत्कट देशाभिमान इत्याद्यनेक सद्भावना झळकत असल्यानें संघाचें एकमतानें अभिनंदनच झालें असतें; पण सत्याग्रहाच्या तडफदार पण परिस्थितीला सर्वथैव प्रतिकूल इषारानें पत्रकाचें सर्व स्वारस्य व्यर्थ झालें. दुराभिमान वृत्ति परिस्फुरली, पक्षाभिमानता बोकाळली व, जी गोष्ट पत्रकांविना मतपरिवर्तनाच्या सोप्या उपायानें निष्कंटक साध्य झाली असती, तिला 'पोलिटिके'चें स्वरूप प्राप्त झालें व सर्वत्र गोंधळ माजला!

नुसत्या 'मवाळ' मतपरिवर्तनानें किंवा 'विराळ' सत्याग्रहानें अस्पृश्यतेचें कोडें सर्व ठिकाणीं सहजासहजीं सुटेल असें आह्मांस वाटत नाहीं. परिस्थितीनुरूप या दोन्ही उपायांचा अवलंब तर झालाच पाहिजे; पण त्यांआधीं स्पृश्यांच्या शुद्धिकरणास सुरवात होणें जरूर आहे. अस्पृश्यांच्या आचारविचारांत, रहाणींत व पेहरावांत इतकी मोठी क्रांति घडवून आणणें अवश्य आहे कीं, त्यांच्या दर्शनानें ते अस्पृश्य आहेत, असा भासच मुळीं उत्पन्न होऊं नये. पावित्र्याच्या पराक्रमी प्रसारानें अस्पृश्यता निवारणेचे उपरोल्लेखित दोन्हीहि मार्ग सुलभ होतील यांत बिलकूल संशय नाहीं.

इतकेंहि असून केवळ स्पृश्यांच्याच चळवळीनें अस्पृश्यतेचा प्रश्न निकालांत येईल असें नाहीं. तर अस्पृश्यांनींहि आपल्या आत्मोद्धाराचें यज्ञकंकण बांधलें पाहिजे; कारण नुसत्या स्पृश्य समाजाच्या एकेरी प्रयत्नानें हा कठीण प्रश्न सुटला जाणारा नाहीं.

गोव्याच्या हिंदूंना गेल्या २५।३० वर्षांमागें येथील प्रतिष्ठित खिस्ती ग्रहस्थ 'जेंतीव' अशा अपमानकारक विशेषणानें संबोधून त्यांचा तिरस्कार करीत असत; पण हिंदूंनीं ह्या ३० वर्षांच्या अवधींत सर्व तऱ्हेचें उच्च शिक्षण संपादून, सर्व तऱ्हेच्या मानाचे अधिकार व नोकऱ्या पटकावून, आत्मोद्धार केल्यानें तेच खिस्ती लोक आज हिंदूंचा गौरव करीत आहेत.

अशाच रीतीनें अस्पृश्यानींहि आत्मोद्धाराची मोहिम सुरू केल्यास मतपरिवर्तनवाल्यांच्या सहाय्यानें असो, किंवा सत्याग्रहीवाल्यांच्या मदतीनें असो, अस्पृश्यतेचा प्रश्न सुटण्यास सोपें होईल, हें सांगावयास पाहिजे काय?

मडगांवचें अस्पृश्यता प्रकरण

गेल्या ता १६।११।२९ रोजीं मडगांव मुक्कामीं उपस्थित झालेल्या अस्पृश्यता प्रकरणाची सविस्तर माहिती मिळविण्यासाठीं भारत चा खास प्रतिनिधि तेथें संचरला होता, हें वाचकांस अवगत आहेच. प्रस्तुत प्रकरणासंबंधीं आमच्या प्रतिनिधीनें आपल्या टिपणवहींत संकलित केलेली एकंदर माहिती मनोरंजक तर आहेच; खेरीज ती वस्तुस्थितीवर खरा प्रकाश पाडणारी असल्यानें उपयुक्तहि आहे. अस्पृश्यता-निवारक चळवळीसंभोवती त्याला तीन पक्ष आढळून आले. एक अनुकूल, दुसरा प्रतिकूल व तिसरा तटस्थ. अस्पश्यतेचा डाग नष्ट होऊन हिंदु-समाज-पुरुषाचें मुख उज्ज्वल व्हावें याविषयीं सर्व पक्षांचें एक मतच आहे. पक्ष आहेत ते उपाय योजनेसंबंधीं, ही गोष्ट त्यांतल्या त्यांत समाधानाची होय. असो.

तूर्त अस्पृश्यता निवारक चळवळीची तात्विक चर्चा करण्याचें नसून दिंडीनिमित्त घडलेल्या प्रकाराचें खरेंखुरें वर्णन करावयाचें असल्यानें, आमच्या प्रतिनिधीनें गोळा केलेल्या दोन प्रमूख बाजूंचीच माहिती या पुढें देण्यांत येत आहे.

पहिली बाजू

गेल्या शुक्रवार ता. १६।११।२९ रोजीं संध्याकाळीं अस्पृश्यांची दिंडी श्री. विष्णु देवजी मिरजकर यांच्या राहत्या घरापासून निघाली. युवकसंघाचे सभासद व इतर अनुकूल मंडळी दिंडींत सामील झाली. दिंडींत भाग घेण्याकरितां युवकसंघाच्या आमंत्रणानुसार ह्मापसें व पणजी येथील कित्येक गृहस्थ आले होते. भगवन्नामाचा घोष व भजन करीत हा स्पृश्यास्पृश्यमिश्र जमाव खालच्या बाजारांत श्रीदामोदरमंदिरापर्यंत जाऊन कोंबवाड्यांत गेला. वाटेंत ठिकठिकाणीं दिंडी थांबवून, बुका लावण्यांत येत होता. दिंडी येथील प्रसिद्ध व्यापारी व अस्पृश्यता निवारणानुकूल श्री. यशवंत विष्णू नायक ह्यांच्या वाड्याजवळ पोंचल्यानंतर बराच वेळपर्यंत भजन व नामघोष करण्यांत आला. त्यानंतर श्री. दत्तात्रय व्यं. पै ह्यांनीं परमेश्वराची प्रार्थना केली, त्यावेळीं लोकांचा जमाव अफाट होता व तो प्रार्थना ऐकत होता. ह्या प्रार्थनेचा सारांश पुढीलप्रमाणें:- 'हे परमेश्वरा, आह्मां मनुष्यप्राण्यानां तूं उत्पन्न केलेंस व वेदादिकांच्या रूपानें आह्मांस ज्ञान देऊन त्याप्रमाणें वागण्यास आज्ञा केलीस. वेदांत दया, क्षमा, शांति ह्यांचा तूं उपदेश केलास व गीतेमधून 'आत्मवत सर्व भूतानीं' असा समतेचा डांगोरा पिटलास. पण हे परमेश्वरा, तुझ्या उपदेशाप्रमाणें वागण्याचें सामर्थ्य मात्र तूं आह्मांस दिलें नाहींस मग तुला आह्मीं निर्दय ह्मणावें का रे! ह्या जगावर हिंदु जात तूंच निर्माण केलीस. आपले इतिहासपुराणग्रंथ अशी साक्ष देतात कीं, हिंदूंची संख्या पूर्वीं ६० कोटी होती. पण आज ती संख्या आमच्या अज्ञानामुळें व घातक रूढींमुळें २२ कोटींवर येऊन ठेपली आहे, आणि अस्पृश्यतेचें हें खूळ असेंच चालू राहील तर ही संख्या १५ कोटींवर येईल व शेवटीं कांहीं काळानें नामशेष होईल! परमेश्वरा, एवढें अज्ञान आमच्या हिंदुसमाजांत तूं कां ठेवलेंस? तूं आमचा बाप ह्या नात्यानें आमचा तुजवर आरोप आहे. आह्मीं तुला दोष दिला तरी आह्मांला क्षमाच केला पाहिजे. कारण आह्मीं अज्ञानांत पडलों. पण तूं सर्वसाक्षी असल्यामुळें आमची तुला करुणा येऊं नये काय?'

वरील आशयाची श्री. पै ह्यांची भावपूर्ण प्रार्थना चालली असतां एकदोघांनीं 'हुश हुश्' ध्वनि काढला. त्यावेळीं श्री. पै ह्यांनीं 'पुंडलीक वरदे' घातला. नंतर श्री. पुं. वा. विर्जिनकर ह्यांनीं अस्पृश्यतेस शास्त्राधार कसा नाहीं वगैरे सांगून चळवळीचें समर्थन केलें. त्याहि वेळीं 'हुश्हुश्' ध्वनि व गलगा झाला. श्री. यशवंत विष्णु नायक ह्यांनींहि थोडक्यांत तत्त्वप्रेमासाठीं तरुणांनीं परमार्थाचा स्वार्थत्याग करण्याससहि तयार झालें पाहिजे असा उपदेश केला. श्री. गुंडोपंत आमोणकर ह्यांनीं 'हिंदुंचें एकतागान' हें पद आपल्या गोड आवाजांत साविर्भाव ह्मणून दाखवलें व मिरवणूक श्री. सगुण विठ्ठल नायक ह्यांच्या घरासमोरून श्रीदामोदर विद्याभुवनाजवळ गेली. तेथें श्री. का. दा. नायक व श्री. दा. व्यं. पै रायतुरकर ह्यांनीं अस्पृश्यांस चार उपदेशपर शब्द सांगितले आणि ठरल्याप्रमाणें दिंडीच्या मिरवणुकीचा कार्यक्रम पुरा करण्यांत आला.

दुसरी बाजू

भारत-संरक्षक-निधि

मागील जमा १५६ रु.
श्रीमहालक्ष्मी प्रासादिक बालसमाज तळावली १० रु.
श्री. यशवंत पां. प्रभू लवंदे, पणजी १० रु.
,, विष्णू गो. नाईक पनवेलकर रायवंदर ५ रु.
,, साजी शेट बोरकर, बोरी ५ रु.
,, पुरुषोत्तम प्र. धारवडकर, नेरूल २ रु.
,, रामचंद्र ना. लवंदे, रायवंदर २ रु.
,, कृष्ण राघव कुडचडकर, रायवंदर २ रु.
,, गोपाळ मुकुंद कोरगावकर, कालापूर २ रु.
,, दामोदर वि. शे. दुकळे, कांदोळी १ रु.

(चालू) जमा १९५ रु.

येथील विठ्ठलमंदिर हें वैश्य समाजाच्या मालकीचें देवस्थान असतांहि त्यांनें हान्या स्पृश्य समाजास प्रत्येक उत्सवांत भाग घेऊन हरिसेवा करण्याची पूर्ण मुभा ठेवलेली आहे इतकेंच नव्हे, तर अस्पृश्य समाजाकडून अर्ज-विनंत्यांची वाट न पहातां किंवा अस्पृश्यता निवारक कळकळीचे सुशिक्षित स्पृश्यांच्याहि हानुकूल शिफारसीची अपेक्षा न करतां आज २।३ वर्षे विठ्ठल मंदिरांत घंटेपर्यंत अस्पृश्यांस येऊं देण्याची सोय केलेली आहे. त्या प्रमाणें येथील तुरळक अस्पृश्यमंडळी याचा फायदा संतोषपूर्वक घेत आहे. वास्तविक अशी व्यवस्था या प्रांतांतील इतर कोणत्याच देवस्थानांत नाहीं. हें विसरून चालणार नाहीं. मडगांव शहरांत चारशें वर्षांनंतर देवस्थानची जी उणीव होती ती यानें भरून निघालेली आहे. देवळांत होणाऱ्या हरएक बाबींत वैश्य मंडळीप्रमाणेंच ब्राह्मणमंडळीहि तनमन धनानें भाग घेत असते. थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे ब्राह्मण–ब्राह्मणेतर या वादास मूठमाती देणारें हें महाराष्ट्रांतील एकच मंदीर होय, असें ह्मणण्यांत अतिशयोक्ति होणार नाहीं.

अशा या विठ्ठलमंदिरांत अस्पृश्यांनां स्पृश्यांप्रमाणेंच वावरण्याची मोकळीक देण्याबद्दल तीन तरुणांच्या सह्यांचें एक पत्रक निघालें. हिंदु समाज अस्पृश्यतेमुळें घटत चालल्यानें तो अवनत दशेस पोंचलेला आहे व यासाठीं जाहीरसभा भरून व सत्याग्रह वगैरे करून अस्पृश्यता निवारण्याचा प्रश्न निकालांत काढला जाईल अशी धमकी प्रसिद्ध करण्यांत आली. पण तूर्त घडलेल्या प्रकारांचेंच कथन करितों.

मडगांवच्या पाजीफोंड वाड्यांतील विष्णु देवजी मिरजकर यांच्या घरांतून चर्मकारांची दिंडी संध्याकाळीं पांच वाजतां निघाली. यांत बाहेर गांवचे चांभार व गांवचे कांहीं सुशिक्षित ब्राह्मण कुमारहि भजन करतानां दिसत होते. हरिमंदिरांतून सनातनी (ब्राह्मण, वैश्य, दैवज्ञ ब्राह्मण, शुद्र इत्यादि स्पृश्य समाज) मंडळींची प्रतिवार्षिक दिंडीची मिरवणूक निघण्यापूर्वी मंदिराचे एक प्रवर्तक वै. दत्तोबा सडेकर यांच्या सुंदर तसबिरीचा अनावरण विधि करण्यांत आला श्री. आळतेकर वगैरे मंडळींची दत्तोबांच्या गुणवर्णनपर भाषणें होतांना सर्वांची अंतःकरणें दुःखानें गहींवरून गेलीं होतीं. इतका जिव्हाळयाचा प्रेमभाव दृग्गोचर झाल्यानें मृताविषयींची पूज्यबुद्धि व प्रेम किती अमर्याद होतें याची सर्वांना साक्ष पटली. यानंतर श्री. बाबासाहेब यांनीं अस्पृश्यांविषयीं दोन शब्द बोलून असें ध्वनित केलें कीं, 'या बाबतींत समाज सुधारक ह्मणविणाऱ्यांकडून जो दुराग्रह व्यक्त होत आहे तो समाजस्वास्थ्यास व मूळ परंपरेस फार घातूक आहे. भजन ऊर्फ नामसंकीर्तनप्रसंगीं वारकरी लोक कोणत्याच प्रकारचा भेद मानीत नसले तरी पंढरपुरांत विठोबाचे दर्शन नेमक्या ठिकाणावरूनच अस्पृश्यांनीं घेतलें पाहिजे हा जुना रिवाज आहे. जुन्या मंडळीच्या भावनेला धक्का वर बसवून शिष्टसंमत मार्गाचा अवलंब न करतां, चर्मकारांना देवालयांत घुसूं देणें व आपसांत तंटे बखेडे उत्पन्न करणें कधींहि इष्ट होणार नाहीं."

सर्वांनीं जयजयकार केल्यावर टाळयांच्या गजरांत ही दिंडी हरिमंदिरांतून ७॥ वाजतां निघाली. प्रेमी भजनी मंडळीच्या चित्ताकर्षक व तन्मय करून सोडणाऱ्या भजनामुळें या दिंडीबरोबर अफाट समुदाय लोटला होता. नव्या बाजारांत ठिकठिकाणीं उत्तम प्रकारें स्वागत होत होतें. चर्मकारांचा संपर्क आपल्या दिंडीस न होण्याबद्दलची पूर्ण खबरदारी या दिंडीच्या प्रमुखांकडून घेण्यांत येत होती. त्याचप्रमाणें अगोदर निघून पुढचा पल्ला गांठणारी चर्मकारांची दिंडी संथपणें मार्ग आक्रमित होती. हेतु एवढाच कीं, वरील स्पृश्य लोकांच्या समुदायाचें मिश्रण आपल्या दिंडींत सहजासहजीं व्हावें. एक दोन ठिकाणीं तर रस्त्यावर फार वेळ राहण्याचें धरणें धरलें. हा क्रम सयुक्तिक न वाटून सरकारी अंमलदार व तिन्हाईत माणसानां लगेच त्याला आळा घातला. जुन्या बाजारांतील श्रीदामोदर मंदिराकडे चांभारांची दिंडी पोंचतांच ग्रामदेवतेचें दर्शन मर्यादेंत जाग्यावरून करून, धूपमेट व फळप्रसाद वगैरे वर्षपद्धतीप्रमाणें न घेतां दैवज्ञ-ब्राह्मण मंडळीच्या रामनवमीच्या मंडप उभारणीच्या जागेला प्रदक्षिणा घालून ती पुढें चालू झाली. गांवच्या ८।१० व परगांवच्या १०।१५ ब्राह्मण कुमारांशिवाय यावेळीं दिंडींत स्पृश्यांपैकीं कोणीच दिसत नव्हते. मात्र कुमारांची कांहीं आप्तमंडळी चर्मकार दिंडींतील दृश्य पाहण्यांसाठीं उपस्थित होती. श्री. य. वि. नाईक यांच्या वाड्याकडे ही दिंडी पोंचतांच वैश्यसमाजाच्या श्रीविठ्ठल मंदिर प्रवेशाच्या पूर्व तयारीचा गाजत असलेला रागरंग अवलोकनासाठीं हजारो मंडळी जमूं लागली. नवीन नामधारी 'पूर्वास्पृश्य दिंडीच्या' अल्पसंख्येच्या घोळक्यास मध्यभागीं घालून भोंवतालीं लोकसमुदायानें वेढून घातलें. फार वेळ उभें राहून भजन वगैरे करून दमल्यामुळें मिश्र दिंडींतील गड्यांनीं आसन ठोकलें. इतक्यांत "हिंदु" चे संपादक श्री. पै यांनीं विठ्ठलास प्रार्थना करण्याचा सपाटा सुरू केला. लोकांना हें विचित्र वाटल्यामुळें नापसंतीदर्शक 'हुशहुशचा' ध्वनी सुरू झाला. शहाणपणानें आवरतें घेतलेलें बरें ह्मणून चालू प्रार्थना बंद करण्याची त्यानां स्नेह्यांकडून सूचना मिळतांच टेबलावर स्वार झालेले वक्ते खालीं उतरले. नंतर अशा र

बजबजपुरींत वैद्य शिर्जिनकर हे कांपणींत घोलण्यास उठले. त्यांचीहि बरील प्रकारेंच संभावना झाली. भजनी दिंडींत लोकांना व्याख्यानाचा कंटाळा येणें साहजिक आहे, अशी खात्री होतांच रा. आमोणकर यांनीं एक उत्कृष्ट पद ह्मटलें. त्याबरोबर लोकांत शांतता दिसूं लागली. मध्यंतरीं या चालू असलेल्या समारंभांत एकानें वीरभद्राची भूमिका प्रविष्ट होण्याची संधि गमावली नाहीं. पौराणिक खेळप्रसंगीं वीरभद्र आल्याबरोबर प्रेक्षक मंडळी गांगरून जाऊन त्याला हवी तितकी जागा नाचावागडावयाला देऊन उत्थापन देत असत, तशीच अवस्था याहि वेळीं झाली. वीरभद्राच्या शस्त्ररूपी काठीचा प्रसाद कांहींना मिळाला तर इतर कांहीं चेंगरले, दगड–धोंड्यावर आपटले, एकंदर लोकांची पांगापांग झाली. जीवहानी झाली नाहीं हें सुदैव होय! पंढरीनाथानींच हा आपला प्रतिनिधि धाडला नसेलना? असें कांहीं लोक ह्मणत होते. असो. या अकल्पित प्रकारामुळें चर्मकारानां आपल्या दिंडीचें वैभव पुरे झालें. श्रीविठ्ठल रखुमाईच्या प्रतिवार्षिक हक्काच्या दर्शनसुखास आपण या वर्षीं पारखे झालों एवढा खर्च व श्रम सोसून कांहींच चीज न होतां उलट लोकांच्या टाकेस पात्र झालों, असे मनांत विचार येऊन त्यांना फार वाईट वाटलें. मंदिरचा रस्ता सोडून ही मिश्रादिंडी विषण्ण वदनानें दुसऱ्याच वाटेनें घरीं जावयास गेली. चांभार लोकांचा झालेला हिरमोड दूर करण्यासाठीं कांहीं युवक त्यांचे मागोमाग गेले व विद्याभुवनाकडे जाऊन वृद्धांप्रमाणें सामोपचाराच्या त्यांस चार गोष्टी सांगून त्यांचें समाधान करीत आहेत, तोंच तिकडे ६ सोल्जर व १ काब येऊन सर्वांनीं तडख आपापला घरचा रस्ता पकडावा अशी वर्दी दिली. चर्मकारांची दिंडी येथेंच अंतर्धान पावली. श्रीदामोदरमंदिरांत भजनांत दंग असलेल्या स्पृश्यमंडळीच्या दिंडींतील सर्वांना रा. न. दा. नायक यांनीं अल्पाहार देतांच श्रीदामोदराचे जयजयकारांत विठ्ठलमंदिरांत येण्यासाठीं सर्व मंडळी निघाली. वैश्यमंडळीच्या दिंडीनें तेथें त्यांचें स्वागत केलें. मोठ्या थाटानें ही दिंडी नामघोष करीत विठ्ठल मंदिराकडे पोंचली. वार्षिक भजनी मंडळींचे गायन वादन ऐकण्यास बरीच गर्दी झाली. उत्साह व आनंदभरीत या दिंडीनें श्रीविठ्ठलाची तीन तास सेवा करून पहांटे ५ वाजतां ती हरिमंदिरांत परत आली.

धर्म सगळ्यांतच तांकां नरक आनि देवचार दिष्टि पड्टालो. आतां व्हडलें रेपुब्लिक जालां तांतुतय जाल्यार तो झळकना अशें न्हंय. या देवचाराचो अवतार चिकें दुसरो जाला. रंवथ्या शास्त्रांक, वेदांक, तांतूंतच राजद्रोहाचे भिकोव झळकतात!

[चलता]

ग्रंथपरामर्श

ले.— मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेकर.

चौथ्या उलैपांत ज्या येका मुद्यार वामनबाबांची आंतकडी पिळवटून पिळवटून गेल्ली दिस्ता; आनि ज्याचेर दुसरें खंयच ना इतलें तीख तीख तांनी उलैलां; तो मुद्दो ह्मणजे गोंयकारांची आपल्या भाषेकडेन अक्षम्य अनास्था हो आसा. हाजेर ह्माका थोडें बरोंच शें दिस्ता.

खरें पळौंक गेल्यार तशी अनास्था आसा आनि ती इल्लि शिल्लो न्हंय! तेन्ना वामन बाबांचो जीव तळमळचो हातूंन अज्ञाप ना.

आतां, ती अनास्था आज कालचीच कीं चड पूर्विल्ली? आनि ताजें कारण कितें जांवयं हेंच पळौंक जाय.

चड पुर्विल्ली अशें सिद्ध जाल्यार आनि मनशाच्या खोशयेभायल्या कारणान ती घडल्या असें दिसून आयल्यार आतांच्या पिळगेच्या माथ्यावेलें अपेस-जबाबदारी न्हय –थोडें पुण उणें जातलें शें दिस्ता.

ह्मज्या समजान जाल्यार अनास्थेचें मूळ राजकी परिस्थितींत आसूंक जाय.

वेगळे धर्माचे आनि वेगळे संस्कृतीचे राजे हांच्या हातांत सत्ता गेली कीं तांगेलो तोणको त्या लोकांच्या संस्कृतीचेर पडलो ह्मणून समजुचो; आनि भास हें संस्कृतीचें येक मुखेल आंग आशिल्ल्यान तिजेरच नडाको पैलो हें सांगूं नाकाच. आतां, तें काम आडमुठे आडमुठेपणान करतात आनि गोड बोले जिवेक ह्मोंव साकर लांवन कोन्न घेतीत इतलेंच.

गोंयचें राज्य गोंयचीच भास उलैतल्यांनीं केन्नांय केल्लें दिष्टि पडूंक ना. आनि पडलें पुण कशें? तें आंवाटान आसापुण केदेंशें? वामन बाब ह्मण्टातः सगळे तरेच्या गुणांनीं भल्लेलो तो ह्मोंवां शिसो आसा! ह्माकाय तें फट दिस्ना. पुण ह्मोंगें शिसो जाल्यारय खंच्याय पुण कोनग्याच्या तल्लाक लागिल्लोच तो भेळूंक जाय. निखटो आसचो ना.

वामन बाबानीं प्रासिद्धी हाडिल्ल्या इतिहासावेल्यान पळेल्यार कोणांय ना जाल्यार कोणांय परक्याच्या किंवा अर्द-परक्यांच्या चेपणाखाल गोंय सदां आसा ह्मणपाचें दिसून येता. चड फाटली गजाल सोडून दिल्यारय धव्या शेंकड्या धरून गोंयाक कानडी भाषेचें जें गिराण लागिल्लें दिष्टि पट्टा तें १५१० वर्सांच सुटलां. मदगतीं कांय कांय वर्सां ताका खांडीं पडील्लीं; पुणतीं भाषेचे नदरेन ताज्या पाष्ट. कदंब कानडी आशिल्ले. तांगेले धर्म कोल्लाचे खेळ ह्मा पुस्तकांत दाखैल्लेच आसात. तेन्ना भाषेच्या गजालींत ते उदार आशिल्ले असें समजूंनज. चड जाल्यार इल्ले सदळसार आसतीत. फुडें फिर्गी आयले. तांगेलें विचारचेलेंना आनि पुसचेलें ना. हिंदूंची भास, आचार,

POR ESSES MUNDOS

DEDICAÇAO

Contaram os jornais, que, no funeral de Eduardo VII, iam cobertos de crepes, o cavalo e o cão favoritos do rei falecido.

O caso é novo.

Sempre, atraz do cadaver do rei e dos guerreiros, se fez ir, com linhagens pretas sôbre o espinhaço, os seus cavalos de combate chamados.

São formulas, já se vê. São restos da liturgia militar desses tempos barbaros e heroicos em que os imperadores, os reis e os generais eram autenticos guerreiros, que por direito de conquista, haviam tomado os seus tronos e os seus postos, e que não podiam ser compreendidos senão de lança em punho, destruindo e chacinando.

Era um scenario rememorativo desses tempos ferozes em que a guerra era considerada uma arte nobre, e tambem, diga-se de passagem, um modo de vida legitimo.

Torna-se preciso, efectivamente, ter uma grande dose de tolerancia para a gente se não rir ao encarar com um cavalo, batendo no solo grandes patadas triunfaes, relinchando arrogante o entusiasmo das refregas, atraz do feretro de um rei, que, como Eduardo VII, ceita do dele, só feriu em tempos, batalhas amorosas pelos boulevards, e os maiores combates da sua mocidade foram aqueles em que a artilharia trovejava pelo gargalo das garrafas de champagne, entre exercitos de cocottes carminadas.

Mas enfim a coisa passava, e no decorrer da sua velha rotina ninguem fazia reparos de maior. Mas os ingleses vem de introduzir um paragrafo novo neste artigo de protocolo. Não se contentaram em meter no funebre cortejo o cavalo favorito do rei. Fizeram tambem com que o seu cão predilecto participasse das honras funebres.

Acho bem.

Os ingleses são homens praticos e têm quase sempre, na observação dos fenomenos sociais, o criterio mais agudo e a visão mais aperfeiçoada.

Que quizeram eles simbolisar no cavalo e no cão a caminharem atraz do ataúde real? Sem dúvida o principio de dedicação que duvidoso no cavalo, é veridico no cão.

O rei Eduardo morreu, e é possivel que ninguem com sinceridade o chore por ele pelas suas qualidades, por amizade intima, entranhada, que lhe tivesse.

Os bons amigos são raros para com toda a gente e, sobretudo, para com os reis, que, tambem, não fazem empenho nenhum em os possuir. A familia, que sente sempre mais do que ninguem a morte de um dos seus membros, quando se trata de pessoas reais, tem outras formulas por que se dirige e principios diversos a que obedece.

Com o rei de Inglaterra deve ter-se passado coisa similhante. A mulher chorou o, especialmente, porque viu terminado o seu poderio de rainha. O filho chorou o, porque a pragmatica assim o manda, mas, por entre as suas lagrimas, é natural que os olhos lhe tenham luzido cubiçosos para o trono poderoso que a morte do rei deixou vago. Os protegidos choraram a falta do protector, os subditos, por toda a parte, se alguns choraram, devem apenas ter chorado qualquer especie de conveniencias que ao monarca os prendia.

Na corte dos dignatarios, emplumados jarrões de etiqueta, nem falar...

Mas o rei de Inglaterra, imperador das Indias, uma afeição sincera deixou, vertendo lagrimas no seu rasto,—o cão favorito. Esse, num sentimento que não pode ser duradouro, mas que pode ter sido intenso, não chorou o rei magnifico, que lhe afagou a cabeça irrequieta, no momento de começar alguma caçada, nem o dono opulento que lhe dava, talvez em baixela de prata, da comida da sua meza. Chorou o amigo, por afecto, por simpatia, por intimo pezar.

Honrado cão! que deste ao teu amo essa coisa rara como os diamantes negros—a sinceridade na dôr pelos outros.

Ah! Ainda vale a pena transitar pela vida ... enquanto no mundo houver cães.

Alvaro Vaz

(*Dr. Antonio José de Almeida*)

ECOS E CRITICA

O NOSSO REPARO

Como se sabe, domingo passado, realisou-se na Camara municipal das Ilhas a reunião de homenagem á memoria de Dr. Antonio José de Almeida.

A homenagem era de todos os habitantes do paiz e era, porisso, de esperar que a reunião fosse muito concorrida e representadas nela todas as correntes politicas de opinião publica.

Com grande surpresa, porêm, tivemos a profunda magua de ver falhar nos a expectativa!

E' que na assistencia vimos, apenas, figurar um grupo dumas 150 pessôas, predominando o elemento hindú. Ainda, a generalidade de telegramas, oficios e cartas de adesão á homenagem foi, quase toda, da procedencia hindú—como se se tratasse dum grande homem hindú!

¿Como se explica que a classe cristã não quizesse representar-se na homenagem tão largamente como a hindú?

Francamente, achamos enigmatico o singular gesto dos nossos irmãos cristãos para com a sagrada memória de quem foi um dos maiores fundadores da republica e um dos melhores homens do mundo inteiro.

Propositada ou não, a falta de assistencia, em devida escala, do elemento cristão, á homenagem a Dr. Antonio José de Almeida, foi saliente, causando a impressão de que a republica que ele implantou, criou mais adeptos e admiradores entre hindus do que entre cristãos.

Seja lá como fôr—se, dum lado, nos agrada registar, aqui, que os hindús cumpriram o seu patriotico dever aderindo em massa á homenagem, confrange-nos, doutro, a almaço constatar, mau grado nosso, que outro tanto não fizeram os nossos irmãos cristãos.

Cá fica o nosso reparo.

...DE NINGUEM!

Deve existir na direcção de Agrimensura u n inventario do material a ela pertencente. Inventario organisado pelo director sido Cruz e Sousa.

Para quebrar dentes á calunia que, por aí fóra, campêa infrene, insinuando que faltam, actualmente, muitos dos objectos do material, constante do inventario, — muito convinha que o Governo mandasse proceder á *conferencia* do material ora existente com o relacionado no inventario.

Saber-se-hia, assim, o que de verdade houvesse sôbre as desencontradas versões que correm sôbre a misteriosa falta dos tais objectos.

Sim; a solicitada *conferencia* impõe-se, sobretudo — para que ninguem vá supôr que, pelo facto do Estado ser *de todos* e pelo facto das coisas do Estado serem, tambem, consequentemente, *de todos*, não sejam elas — *de ninguem*!

CUMPRE AVERIGUAR

As delegações aduaneiras de Chaporá e Betul são actualmente chefeadas por escriturarios do quadro auxiliar aduaneiro. ¿E em virtude de lei? Não. E' a vontade do sr. director aduaneiro que tal determina.

Claro que nada temos que ver com as pessoas a quem foram entregues as referidas delegações. Cumprimento de lei—é o que nos preocupa só.

Ora, sabe se que, por estes dias, tem entrado e vai entrando naquelas delegações um grande número de embarcações cheias de diversas mercadorias. E, como em cada uma das delegações não existe mais do que um empregado, sofrivel conhecedor da *pauta* e é excessivo o

ANO 14. N. 36
Q INTA-FEIRA 12 DE DEZEMBRO DE 1929

ASSINATURA
ada ano tres rupias

CTOR E PROPRIETARIO
P. Hegdo Dessai
FARMACEUTICO

POSICAO E IMPRESSAO
ARAT CUSMANE-QUEPEM

भारत
O BHARAT

वर्ष १४ वें. अंक ३६
गुरुवार ता. १२ डिसेंबर सन १९२९

वर्गणीचे दर
सालीना ट. ख. सह ३ रु. [आगाऊ]
किरकोळ अंकास १ आणा.

जाहिरातींचे दर— समक्ष अगर पत्रद्वारें.

संपादक व मालक
गो. पुं. हेगडे देसाई=फारमासेवतिकु
मुद्रक व प्रकाशन –भारत प्रेस–कुसमण केपें-गोवा

S. R. Biblioteca Nacional, Pangim

GENERAL MOTORS ANUNCIA

CHEVROLET

1929

MAIS NOTAVEL E MAIOR EVOLUÇAO
NA HISTORIA DO CHEVROLET

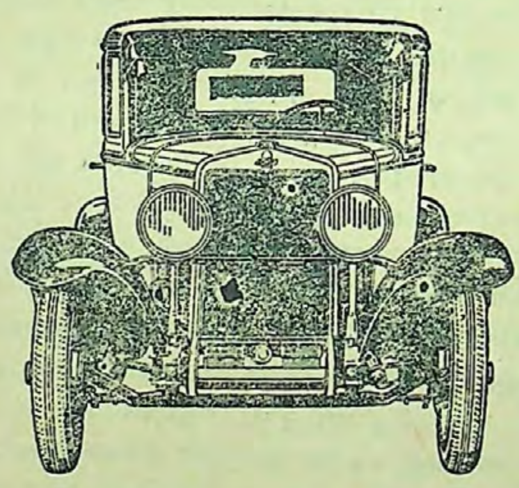

E' o melhor, de seis cilindros, que a Companhia introduz para este ano com celeridade muito mais veloz do que o modelo anterior. E, apesar desta palpavel vantagem, nao ha grande diferença no seu preço.

Recomend-se, sem contestaçao, nao so' pelos melhoramentos lucrativos, mas tambem pela sua solida consistencia e pelo menor consumo de gazolina.

Geeseuma visita ao nosso mostrurro

UNICO AGENTE EM GOA

P. G. Virgincar

MARGAO-GOA

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 35 de 5 de Dezembro de 1929
Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.
Numero avulso uma tanga

CAMARA MUNICIPAL DE QUEPEM

Faz-se publico que novamente serão levados á praça na sessão de 23 do corrente e sessões imediatas, pelas 15 horas, o serviço de rega das estradas da cassabè e o exclusivo de carnes verdes, por tempo do ano de 1930 e bem assim será arrematado na estação ferroviaria de Curcho rem no dia 29 deste mez, pelas 16 horas, o imposto municipal superiormente aprovado, de seis reis por cada saca do peso de 160 libras de sal exportado pelo referido tempo.

As condições estarão patentes no acto da praça.

Quepem, 2 de Dezembro de 1929.

O Secretario da Camara
Visvonata Rudraji S. Sirvoicar

Pelo juizo de direito da Comarca de Quepem e cartorio do escrivão do 2 ° oficio Carapurcar correm éditos de 30 dias a contar do dia em que se publicar o ultimo anuncio intimando a interessada Jaisri por outro nome Parvotibay e seu marido Looximona Rau Despandhê de Hubli, territorio britanico em parte incerta como herdeira habilitada do depositario Raugi Ranganata Sinay Sanvordencar, que foi de Sanvordem, para no praso de 10 dias, findo o praso de éditos prestar contas do deposito do direito a uma quarta parte de cada um dos predios discritos na Conservatoria desta Comarca sob os n ° s 4679 a fls. 50 v. do livro B. n ° 15; 4680 a fls. 51 do livro B. n ° 15. 5736 a fls. 67 v. do livro B. n ° 18 e 5737 a fls. 68 do livro B. n ° 18 depositados em poder do dito Raugi em 9 de Setembro de 1908, nos autos civeis de execução hipotecaria que Atmarama Xembú Sinai Sanvordencar de Sanvordem intentou contra Vitol Atmá Sinai e sua mulher Rucminim Sinainim de Cacorá sob pena de lei. O que para ser publico se expediu este. Quepem, 25 de Novembro de 1929.

O escrivão do 2 ° oficio
Mucunda Sinai Carapurcar

Verifiquei
O juiz de direito
A. Colaço

त्वरा करा अपूर्व संधी त्वरा करा

जबर व्याजांत बुडूं नका. निष्ठुर सावकारांना सोडा.

दरसाल दर शें. १ टक्यानें कर्ज घ्या. व कर्ज मुक्त व्हा.

कर्ज रक्कम ५० पासुन ५००० पर्यंत मिळते.

हीच कंपनी

ह्मणजे धि पिपल्स ओन प्रॉव्हिडंट ॲन्ड जनरल इन्शुअरन्स कंपनी लिमिटेड, पुणें.

गोवा चीफ एजंट —द. पां. ना. दलाल, मडगांव--गोवा.

यांचेकडे विशेष माहिती समक्ष अगर पत्रद्वारें मिळेल.

ठिकठिकाणीं लायक आणि विश्वासु एजन्टस पाहिजेत. गरजूनीं मडगांव नवा बाजार येथें आफिसांत भेटावें.

बार्देश महालचे कंपनीचे एजंट— केशव विष्णु नाईक दलाल, म्हापशें-गोवा

गोव्याचा माहितगार

(ले – ना. भा. नाईक, सं. भारतमित्र)

गोव्याची सर्व प्रकारची माहिती यांत संकलीत केली असून पुस्तक फार उपयुक्त होणार आहे. छापत असून लवकरच प्रसिद्ध होईल. साडेचार आण्याचीं पोस्टाचीं तिकिटें पाठवून आतांच मागणी करणारांस पुस्तक त्याच किंमतींत पाठवूं. मागाहून जास्त किंमत. मागण्या पुष्कळ येत असल्यानें त्वरा करणारांसच या संधीचा फायदा मिळेल.

मॅनेजर भारतमित्र, पो. रिवण, प्रांत गोवा

श्रीदुर्गाभुवन--हवेली फोंडा--गोवा येथील

आयुर्वेदिक रसशाळा

[स्थापना शके १८४१]

वरील संस्थेची व्यवस्था चालू वर्षाच्या विजयादशमीपासून आमचे घरांतील चि. रा. गोविंद दत्तात्रय वैद्य यांचे खास देखरेखींत चालू झाली असून त्या ठिकाणीं आयुर्वेदिक रसायनशास्त्र आणि आमच्या घराण्यांतील परंपरेचा अनुभव यानां अनुसरून धातु, उपधातु व विषोपविषें इ. ची शुद्धी व भस्में, कुपिस्थ आणि खल्वी रसायनें इत्यादि टिकाऊ औषधें त्याचप्रमाणें आसव, अरिष्टें वगैरे औषधें विधियुक्त तयार होतात. त्याचीं व शास्त्रशुद्ध औषधांचीं ज्यानां गरज असेल त्यानीं वरील ठिकाणीं पत्रव्यवहार करावा. कोणास अमुक ग्रंथांतील अमुक पाठाप्रमाणें भस्में किंवा रसायनें तयार करून पाहिजे असतील तर त्यांनीं तो पाठ कळवून सूचना दिल्यास शक्य त्या रीतीनें योग्य मुदतींत तीं तयार करून मिळतील.

समक्ष किंवा पत्रद्वारें रोग्यांनी प्रकृतिमान कळविल्यास विचारपूर्वक चिकित्सा तेथें होईल.

रसशाळासंस्थापक –
रामचंद्र पांडुरंग ऊर्फ दादावैद्य, केरी

ANO XIV Nº 36

Quinta-feira, 12 de Dezembro de 1929

DIRECTOR E PROPRIETARIO
ADV. G. P. HEGDO' DESSAI
FARMACEUTICO
Formado pela Escola Medica de Nova-Gôa

O BHARAT

Jornal de maior circulação

REDAÇÃO E ADMINISTRAÇÃO
Cusmane-Quepem

COMPOSIÇÃO E IMPRESSÃO
Tip BHARAT Cusmane-Quépém

ANUNCIOS
Cada linha, ainda repetida, uma tanga. Número avulso uma tanga,

ASSINATURA ANUAL
Edição portugueza 1-08-00
Edição marata-portuguesa 3-00-00

ISTO E' DELES...

Tenho lido com muita avidez os importantes artigos que o *Bharat* publicou sobre os actos e factos que dizem respeito ao exercicio do cargo do nosso ilustre engenheiro silvicultor sr. Aires de Miranda.

Creio, porêm, que é tempo perdido — seja-me permitido constata-lo, aqui, com franqueza. Quem conhecesse os mais rudimentares principios da sciencia em que tanto se notabilisaram Adam Smith, Stuart Mill, Garnier e outros politicos, isto é, as mais corriqueiras noções da arte de governar um paiz, não incorreria no ridiculo de *fazer tais artigos*.

¿ Que extravagante pretensão é, de facto, a do autor destes, de forçar os brios dum funcionario, vantajosamente acomodado,—e obriga-lo a requerer sindicancia aos seus proprios actos ?

Temos na India único profissional no genero.

¿ Por ventura, as funcções dum silvicultor podem ser apreciadas por magistrados judiciais ou administrativos—ou por oficiais de exercito ?

Faltava-lhes a competencia, isto é, o conhecimento da arte de ordenar, classificar, explorar e fiscalisar as matas. Ou, então, teria de ser chamado outro silvicultor de Portugal, pagando-se-lhe o dobro do vencimento fixado ao actual, que, por ser natural da colonia, ganha uma insignificante ninharia de nove mil rupias e pico ao ano, além das despesas do transporte desse outro e de sua familia—com outro tanto encargo pelo regresso para Portugal, do sr. Miranda cmo sua nobre familia, visto sua excia. pertencer ao quadro do Ministerio das Colonias.

Nestas circunstancias — assim o entendo, pelo menos—o melhor é deixar *correr o marfim*.

Haja ou não *desolação e morte* nas N. Conquistas—no dizer do proprio silvicultor—desolação e morte, constatadas nas conclusões do Congresso Sanitario de 1914; tenha sido dada ou não execução ao decreto de 15 de Agosto de 1912; esteja ou não reduzido ao minimo o capital florestal de Gôa; tenha sido criado ou não um estado no estado com despreso das decisões dimanadas do poder judicial, esteja ou não o exclusivo do combustivel confiado a certos e determinados figurões; hajam sido ou não, finalmente, estabelecidos postos para cobrança de impostos injustificados em diferentes localidades de Gôa—em tudo isto nós nada temos a perder, por que tudo isto é deles e só deles...

João Matoso

ECOS E CRITICA

MAOS A' OBRA, POIS

Saiu na folha oficial uma portaria nomeando uma comissão para "inquirir da situação economica e das condições sociais em que vivem" os filhos desta India, residentes alem Gates, *a fim de se lhes prestar a assistencia de que possam carecer.*

Entretanto, enquanto a Comissão não inicie e não conclua o inquerito, lembravamos ao Governo a obrigação moral e legal que lhe cabe de repatriar os curumbins, nossos irmãos em sangue e nacionalidade que ha anos estão a sofrer no Assam as durezas de uma nefanda escravatura e para a qual foram impelidos por alguem que ainda não foi chamado á responsabilidade por este seu cruel e desumano procedimento.

Como todo o mundo sabe, este caso de escravatura que continua a pesar como uma mancha na Administração Pública desta terra, mereceu largo e repetido e geral reparo na imprensa do pais—mas sem resultado. Pois os infelizes lá se encontram nas plantações de chá, extinguindo-se lentamente horrivelmente, sem pão para a boca, sem trajo que cubra a nudez, sempre, sob a ameaça do chicote feroz do capitalista.

E, de mais, são eles cidadãos!

Mãos á obra, pois. O Governo é por aí que tem de começar a prestar assistencia aos filhos desta terra mourejando no estrangeiro. E, para tanto, não tem de esperar pelo inquerito nem relatorio, pois trata-se de um facto averiguado.

OS DIRIGENTES

Vem um jornal a fazer a defesa ou justificação da atitude do sr. dr. Santos Silva, numa causa celebre que na penúltima semana se liquidou no tribunal daquela Comarca. Nesta defeza lê se o seguinte, referindo-se ao mesmo delegado.

"*¿Falou, por vezes, com violencia?...Talvez. Mas muito natural era que o fizesse.*"

As nossas coisas...

Há dias, em Arambol, deu se um caso suspeito de abôrto forçado. Foi uma verdadeira tragedia o que se passou com a vitima. A aldeia inteira, com boca tapada, assistiu a um espectaculo horroroso.

Falecida a mulhersinha numa quarta feira, a competente autoridade local deu sciencia do ocorrido ao juiz de direito. O bilhete para a incineração não se passou como era natural. O caso ficou *pendente* das estações superiores durante cinco dias! Enquanto as autoridades judiciais faziam troca de telegramas e oficios, o cadaver apodrecia, fedia em plena povoação com familias morando á ilharga. Não acabou. No 5º dia aparecem os medicos para a autopsia, para uma autopsia barbara mandada fazer ao pai da vitima.

¿Que coração humano seria capaz de entregar ao pai uma *faca* para cortar a carne embora morta de uma filha, a carne mais querida que a propria carne? Mas uma tal monstruosidade cometeu se em Arambol. Que desleixo! Que barbaridade!

Um caso de morte semelhante, quando ocorrido na outra banda, para alem da fronteira, resolve-se com uma facilidade unica. O soldado do posto policial segura do cadaver, mete-o numa maca ou nalguma carroça e transporta o imediatamente para um hospital e na falta deste para a delegacia de saude onde no mesmo instante se faz a autopsia e passa-se o bilhete de enterramento. E só depois veem as outras formalidades legais. O soldado daí não teme as distancias. Cumpre o que lhe compete.

¡Que contraste nas maneiras de agir! Eles avançam, enquanto nós cruzámos os braços.

Carlito Nala

Acaba de despachar

Papel de impressão glazed e outro para jornais revistas e outras publicações.

COLA " REFORMA " ou "SWASTIK"

Tinta para impressão, papel almasso pautado, liso fooliscap (pautado e liso) de marcas A. B. C. e D., papel corado para flores e trabalhos manuais lapis, canetas, borracha e outros objectos de escritorio.

Xencor Poi Boló
NOVA-GOA

गोवा कॅप डेपो फॅक्टरी

कुंभारजुवें-गोवा

PROPRIETARIO

Mortoba G. Bandari

COMERCIANTE

ह्या कारखान्यांत प्रत्येक नमुन्याच्या टोप्या तयार होतात. शिवाय लहान मुलांचे फ्राक, झबलीं वगैरे तयार होतात अगर ऑडरी प्रमाणें तयार केलीं जातात. एक वेळ अनुभव घ्या. व्यापाऱ्यांस भरपूर सवलत.

बांकु नासियोनाल उल्त्रामारीनु

लिमिटेड कंपनी

जगांत अत्यंत नाणावलली ही बँक व्यवहारकुशलतेमुळें आपल्या लौकिकांत दिवसेंदिवस भर घालीत आहे.

मुख्य ठिकाण:— लिजबोअ

सर्व खंडांत, बेटांत व वसाहतींत प्रस्तुत संस्थेच्या एजन्सीस पसरल्या आहेत.

2

सामायिक भांडवल: ४८.०००.०००$०० यस्कूद
कामचलाऊ भांडवल: २४.०००.०००$०० „
रिझर्व: ३२.२००.०००$०० „

वसाहतींतील शाखा

पश्चिम आफ्रिका:— काबु व्हेर्दि, सां. तोम, सां. तियागु, बिझाउ, बोलान, कॅांगु बेल्ग, काबींद, लोआंद, नोव्ह रेदोंदु, लोबितु, बेंगेल, व्हील सीलुस पोर्तु मोसामेदिस आणि लुबांगु.

पूर्व आफ्रिका:— लौरेंस मार्किस, इंजांबानि, बैर, शिंदु, तेवि, केलीमाव मोसांबिक, आणि इबु.

इंडिया:— नोव्हगोवा, मोर्मुगांव, मडगांव, मुंबई.

माकाऊ तिमोर इ. इ.

या बँकचे सर्व तऱ्हेचे व्यवहार जगांतील सर्व ठिकाणीं होत असतात.

LIVRARIA MODERNA

DE

Francisco Luis S. Mergulhao

RECEBE NOVIDADES LITERARIAS, JURIDICAS EM TODAS AS MALAS

A. Cabral, Cinzas do Passado, Alexandre Cabral, Eça Queiroz; *Mulher*, O Meu Sistema; *Plaudatil*, Cultura da Estetica e Beleza da Mulher; *C. Vaulet*, Sou um Burguez Terrivel; *Mario*, O Livro do João Franco; *A Insua*, O Inimigo do Matrimonio —obras de: *S. Marden; Dely; S. Similes; A. Herculano; Julio Verne; L. Ribeiro; Agostinho Campos; G. Murta; Eça Queiroz; Peres Escrich; F. Almeida; D. Amalia V. C. Carvalho; D. Virginia Almeida; Candido Figueiredo; A. Herculano; João Eranco; Campos Monteiro; Julio Diniz; Souza Costa.*

Diversos—Ben-Hur; A Ultima Origem; Biblia da Vida; O Mundo na Mão; O Fim do Mundo; A Irmã de Caridade.

LIVROS JURIDICOS

Julio Vilhena, As Segundas Nupcias; *A. P Lima*, Regimen Juridico do acto de Comercio; *Eduardo Carvalho*, M. do Proc. de Execução; Inventario Pratico; *J. A. de Azevedo*, Da Sucessão Legitima *R. Sampaio*, Habilitações Jud. e administratiuas; Código administrativo de 4 de Maio de 1896 com apendice (aqui em vigor); *G. Moreira*, Instit. de Direito civ. port.; *Chaves de Castro*, Estudos sobre a reforma do proc. civ. ordinario; *Josè Belesa dos Santos*, A simulação e Direito Civil 2 vol. *J. Tavares*, Sucessões; *G. Pinto*, M. de Apelação e Agravos; *A. J. Pinho*, Lições de Direito Comercial; *Asf. Rego*, Acordãos, Sentenças e estudos juridicos; *J. Mourisca* Transgressões; *Adriano Antero*, Com. ao Codigo Comercial: *Dias Ferreira*, Cod. Civil Anot. 4 vol.; Legislação Republicana; *Dr. Abr. Ferrão*, Das Doações *P. Loureiro* Cod. Civil Anot.; *Luis Osorio*, Notas ao Codigo Penal 2 vol.; Codigo Civil, dito Proc. Civil (com alterações); Dito Penal, dito Comercial.

A' venda em Margão, Novo e Velho Mercado.

Recebem-se assinaturas para as revistas literarias, juridicas e jornais de Portugal. *Não se respondem as cartas quando não venham acompanhadas de selos para a resposta.*

Sede em Navelim

Houve um tempo em que a Campanhia do Caminho de Ferro fixara uma taxa de seis reis por cada saca de uma mão e meia, da medida bengali — a ser exportada.

E sabem ¿que resultado produziu o lançamento desse imposto? Ninguem quiz exportar o sal, de Curchorem—o que levou a mesma Companhia a suprimir a taxa criada.

Supomos que o Municipio do concelho de Quepem desconhece essa historia; porque se a soubesse, não lançaria, certamente, mão da criação duma taxa municipal sôbre o sal que entrar na Vila-Nova de Curchorem, destinado á exportação — taxa igual á extinta por contra producente.

Isto é: a referida Camara fez renascer um imposto que a Companhia elimin ra por contrario tanto aos seus interesses como aos dos negociantes.

E, como as mesmas causas produzem os mesmos efeitos, é natural que a nova taxa criada contribua, como dantes, para que não mais entre em Curchorem o *sal exportavel* que es colherá necessariamente o porto de Mormugão, como o de mandava na vigencia do imposto da Companhia.

E', pois, caso para dizer que a nossa edelidade na criação do imposto sobre o sal esqueceu que—*a historia é a mestra de vida.*

"PRADIPA"

E' um novo bissemanario que encetou a sua publicação em Nova-Gôa.

E' seu director o médico cirurgião dr. Balcrisna D. S. Sacardandó.

E' impresso na Tipografia *Pracasha.*

Longa dura e muitas prosperidades desejamos ao novo colega— *ab imo pectore*

"NIZ-BAV RTI"

E' um semanario religioso e noticioso que se publica em Mapuçá.

E' seu director o sr. dr. Teofilo de Sá e redactor principal e proprietario o sr. Pe. Marcos Antonio Gomes.

Agradecendo a visita, fazemos votos para que o novo colega viva por muito tempo.

TIPOGRAFIA O BHARAT

O proprietario da tipografia *O Bharat* foi intimado para não publicar nenhum jornal ou periodico sem previo conhecimento da Administração deste concelho sob pena de lei.

Registamos este facto para os devidos efeitos.

Expediente

Aos srs. assinantes do *Bharat* que não houverem saldado, ainda, os seus debitos pedimos o favor de o fazerem por via postal, descontando o porte do correio, visto que a Administração da Empresa está definindo a lista dos bons e regulares pagadores.

O Administrador

जाहीर आमंत्रण

येत्या रविवार ता. २२ डिसेंबर रोजीं संध्याकाळीं ४ वाजतां श्री. सी. वा. कामत यांच्या बंगल्यांत [कांपाळ] 'गोमंतकीय-युवक-संघा'च्या स्थापनेचा विचार करण्या-करितां सभा भरणार आहे. तरी सर्व गोमंतकीय युवकांनीं व तरुणांच्या स्थानिक संस्थांनीं ह्या सभेस हजर रहावें अशी विनंति आहे.

आ. नम्र

सी. वा. कामत

दामोदर व्यं. पै रायतुरकर

गुंडू सीताराम आमोणकर

ANUNCIOS

O Bharat ano 14 numero 36 de 12 de Dezembro de 1929

Anuncio cada linha uma tanga ainda que repetida.

Numero avulso uma tanga

VENDE-SE

Uma vasta e fertil propriedade, consistente em palmar e varzea e outras árvores frutiferas, á pequena distancia da vila, sita em Quepem. Carta-resposta á administração de *O Bharat.*

REVOGAÇAO DO MANDATO

Felicio Francisco Xavier de Costa, de Velim, faz publico que revogou a procuração conferida a João Climaco Manuel José da Silva Colaço, de Velim, assim como o substabelecimento por este feito a Didaco Eugenio Felisberto da Silva Colaço e Domingos Piedade Egidio de Almeida, ambos solteiros da mesma de Velim. A procuração é datada de vinte de Dezembro de mil novecentos vinte e um e foi lavrada pelo tabelião ajudante de notas da Comarca de Salsete Antonio Francisco Julio Santana de Souza e o substabelecimento é datado de sete de maio de mil novecentos vinte e nove. Aos doze de Novembro de mil novecentos vinte e nove.

Felicio Francisco Xavier da Costa

No dia 22 de Dezembro corrente ás 16 horas no predio Addem-Orcotesvoril sito em Rivona do Concelho de Sanguem será arrematada a meia do dito predio pertencente à Fabrica de Tilamola para um trienio. As condições serão patentes no acto.

Tilamola, 8 de Dezembro de 1929.

O escrivão
Y. E. da P. Teodosio Pereira
Visto
O Presidente
Pe. F. X. C. Faleiro

Limpida e scintilante como champagne, rivaliza por seu esplendido paladar e por suas propriedades nutrientes e digestivas.

E' notavel pela insignificante percentagem de alcool e é um produto que predomina em todos os mercados.

Portanto insistam no

BECKS BEER

MARCA CHAVE

Bento Miguel, Fernandes

ऑलिंपीया सिनेमा-मडगांव

" काजी देशपांडे "

महाराष्ट्र फिल्म कंपनीचा हा नवा ऐतिहासिक चित्रपट शनिवार, रविवार व सोमवार ता. १४ । १५ । १६ डिसेंबर १९२९ रोजीं दाखविला जाईल.

प्रत्येक दिवशीं दोनदां.

संध्याकाळीं ६॥ वाजतां , रात्रौ ९॥ वाजतां

टिकिटांचे दरः— रिझर्व्ह १२ आणे, वर्ग १ ला ८ आ.; वर्ग २ रा ६ आ. ३ ते ९ वर्षेपर्यंतच्या मुलांस निम्मी टिकीट

म्य. ऑलिंपीया सिनेमा.

जनसेवा ही ईश्वर सेवा।
ध्याविण दुसरा धर्म न ठावा॥

गुरुवार मार्गशीर्ष शु० ११ शी शक १८५१

इतस्ततः

वाचनालयांचा निकटवर्ती संबंध लोक शिक्षणाशीं असल्यानें अर्थातच त्यांना महत्व प्राप्त होणें अपरिहार्य होतें. आणि लोक· शिक्षणविना देशकल्याणाची आकांक्षा बाळ गणें व्यर्थ असल्याची जाणीव देशसुधार· णेच्छूंस झाल्यानें गोमांतकांत ठिकठिकाणीं वाचनालयांची वाढ होऊं लागली असल्यास नवल नाहीं. असेंच एक वाचनालय स्थाप ण्याच्या उद्देशानें गेल्या ता. ५ रोजीं वास्को डिगामा येथें श्री. शांताराम नीळकंठ नाड कर्णी ऊर्फ बाबासाहेब यांच्या अध्यक्षतेखालीं सभा भरली होती. उद्देश्यास अनुरूप अशीं अध्यक्ष व श्री. एस. जो. कंटक, पी. एच. पाणंदीकर आणि पी. आर. भाटीकर यांचीं कळकळीचीं भाषणें झालीं. वाचनालयास तेथील सर्व तऱ्हेच्या लोकांचीं व वर्गाचीं सहानुभूतिपूर्ण मदत मिळण्यास सोपें पडावें म्हणून येत्या ता. १५ रोजीं त्या सर्वांची व्यापक सभा भरविण्याचा ठराव संमत झाल्यावर सभा बरखास्त झाली. या सभेस बहुतेक सुशिक्षित मंडळी उपस्थित होती. ता. १५ रोजीं भरणार असलेली सभा सुयशदायिनी होऊन वाचनालयाचा देश हितकारक सद्हेतू मूर्त स्वरूपांत उतरो, अशीच आमची इच्छा आहे.

× ❋ ×

गीताजयंतीच्या उदात्त ध्येयाकडे नजर वळवून गोमांतकीय हिंदुसमाज घरोघर गीता· जयंत्योत्सव साजरा करण्यास प्रवृत्त व उत्सुख होईल अशी आम्हांस आशा आहे. गीता जयंतीच्या सरावानें गीतेंतील ज्ञानामृत चा. खण्याची लालसा आमच्यांत सहज उद्भूत होईल. आणि गीतेचा उपदेश आमच्या गळीं उतरला म्हणजे आमचीं सर्व प्रकारचीं सामाजिक, राजकीय, प्रापंचिक व पारमार्थिक साध्यें हस्तगत करण्याचें पराक्रमी सामर्थ्य आम्हांस आपोआपच प्राप्त होईल गीता, ज्ञानामुळेंच आज युरोप, जपान, अमेरिका वगैरे देश सुधारणेच्या हिमालयावर विलसत आहेत. देशकल्याणार्थ आत्मार्पण करणें जणुं काय त्यांना हातचा मळच आहे. असा हा गीताग्रंथ अत्यंत श्रेष्ठ असल्यानें परापत्तींनीं पदभ्रष्ट झालेल्या आम्हां दीन हिंदवासियांस गीताजयंतीचें महत्व किती अगत्याचें असल पाहिजे, हें आणखीं निराळे सांगण्याचें कारण नाहीं.

\+ ❋ +

साहित्यसंमेलनाच्या पूर्वतयारीचें काम मोठ्या तत्परतेनें चालू असून तत्प्रीत्यर्थ अ. त्यावश्यक असलेला द्रव्यनिधिहि गोळा कर· ण्यांत येत आहे. गोमांतकांत भरविण्यांत येणाऱ्या ह्या महाराष्ट्र—साहित्य—परिष· देस महाराष्ट्रीय साहित्य भक्त उपस्थित रहा. णार असल्यानें व त्यांतील बहुतेक राजकीय चळवळे या नात्यानेंहि ओंळखले जात अस. ल्यानें, हिंदु समाजाच्या व चळवळींच्या हितशत्रूंना त्यांच्या निरुपद्रवी आगमनाचा विपर्यास करण्यास वाव मिळूं नये म्हणून परिषदेच्या उत्पादकांनीं एव्हांपासूनच खबर दारी घेतलेली बरी, असा आमचा स्पष्ट इषारा आहे. परिषदेला सरकारचा पूर्ण पर. वाना आतांच संपादन करून ठेवण्यांत आ. ल्यास आमच्या विरोधकांची 'अघळ-पघळ' चहाडखोरी करण्याचा मार्ग सपशेल बंद होऊन, संमेलनाच्या कार्यकर्त्यांसहि संमेल· नाचें कार्य अधिक उत्साहानें व नेटानें रेट. ण्यास उत्तेजन येणार आहे. तेव्हां आमच्या प्रस्तुत सूचनेचा काळजीपूर्वक विचार केला जाईल, अशी आमची निश्चिति आहे.

❋ × ❋

बार्के येथील श्रीकृपालहरी नाट्यसमाज येत्या ता.१८ रोजीं रात्रौ कुंजविहारी या नाट्य. वर बरेरकरांच्या ३ अंकी संगीत नाटकाचा प्रयोग मडगांवच्या श्रीदामोदर विद्याभुवनांत करणार असून नाटकाच्या उत्पन्नाचा विनि· योग सार्वजनिक हितासाठीं उभारलेल्या फंडार्थ होणार आहे. लोककल्याण हा एकच एक हेतू सदरील प्रयोगाच्या बुडाशीं अस: ल्यानें, गोमांतकीय जनता उपरोक्त नाटकास तिकिटें विकत घेऊन सढळ हातानें व उदार अंतःकरणानें शक्त्यनुसार हातभार लावील, अशी आम्हांस उमेद आहे. लोककल्याणाच्या कार्यास लोकांनीच पाठिंबा देण्यास पुढे सरसावणें, हे त्यांचे पवित्र कर्तव्य नव्हे काय?

श्रीमद्भगवद्गीतेचें कोंकणी भाषान्तर.

बक्षिसाचो निर्णय.

सगळीं मेळून सात भाशान्तरां आयलीं. तांतूंत १२ व्या अध्यायाचीं ३ आनी २ ऱ्या, ४ थ्या, १४ व्या आनी १५ व्या अध्या याचें एक एक अशीं आसलीं. भाशान्तर कारांभितर दोगांनीं आपलीं वयां दिवंक नात. तांकां सोडल्यार, बाकिच्यांची वयां २० पासून ४६ मेरेन आसत. एका भाशान्तर· कारान आपलें सगळें नांव दिवक ना. हे भाशान्तरकार कोंकणी भाशेन बरींची संवय लावन घेतीत जाल्यार भौ बरें बरपी जातीत हांतूंत दुभाव ना.

भाशान्तरकारांलीं नांवां आनी नामेः-
भौ. वेंकटेश रामचंद्र प्रभु, सुंकेरी–उत्तर कर्णाटक.
,, विष्णू काशीनाथ परोब शिक्रे, फोंड.
,, काशीनाथ सखाराम गायतोंडे, आरंवदें.
,, रघुवीर केणी रेव्रोल, कुंकळ्ळी.
,, विठ्ठल नारायण पै वैद्य, कुंकळ्ळी.
,, का. पुं. घोडे, मडगांव.
,, बाळकृष्ण अनंत वाळे, पुरेत, मडगांव

हांतूंत भौमानेस्त वेंकटेश रामचंद्र प्रभु हांकां पैल्या पांवड्याचें, रोख धा रुपयांचें बक्षीस आनी भौमानेस्त विष्णु काशीनाथ परोब शिक्रे हांकां दुसऱ्या पांवड्याचें, रोख पांच रुपयांचें बक्षीस लागू जाता.

मुंबै, १ देजेंब्र १९२९

शणै वा. र. वर्दे वालावलीकर

ग्रंथपरामर्श

ले — मुकुंद सदाशिव शणै शेळडेंकर

म्हण्टकी फिर्ग्यांपैलीं उण्यांत उणीं सशीं आनि फिर्ग्यां उपरांत चारशीं इतलीं वर्सां तरी गोमांतकी भाषेक दरबार बंद आस'. आनि सर्कारचो पालव आसल्याबगर भाषेची वाड वेगी जायना हें सांगू नाका.

आतां ते काळच्या लोकांनी तिचें व्हड पण राखून थवचेंल; अभिमान घेवन तिका फुडें काडचेली ! व्हय ! तांनीं किते कर्चेलें आनि किते न्हय ? सगळें कर्चेलेंच. तातूंत जाता तें केलां आनि साता तें सादलां.

मुदलापासुन लक्षिमीचो भक्त असो जो येक वर्ग गोयकारांत आसा, तो ते भक्ताबगर दुसऱ्या कित्याकच पळैचोना. म्हण्टकीच, म.षेच्या उपराजने सारक्या अर्थ नाशिल्ल्या' कामांत तांचो केन्ना उपयोग ना. आनि सरस्वतीचो उपासक असो जो वर्ग आस', ताका जमनी कुडक्याक घांस मात्र रावचेलो आनि दिवाणदर्बारांत पावता थंयपासून रिगचेली- वरिजांव वाष्कळ जांव-मोठी खोड आसा. आनि दिवाणा रिगचेलें म्ह ण्टकी राजभाषेंत तशें शस्त्रकलेंत प्रविण आसूं जाय हें उक्तें आस'.

भाषेन तांकता तो तर्वारिचे, तांकता तो लिखणेचे उपासने लागून ताणीं आपल्यो गजीं आनि उमेदी भागैल्यौ जातल्यो. तातूंतव तें काळच्यो राजवटी थंडसाणेच्यो नाशल्योशो दिस्तात. सुपुल्ले सुपुल्ले राजा यकामेकांचेर दाव करूंक सदांच संद सोदीत आस्ताले. आनि व्हडले सम्राट तर विचारूं नाका. तांगेलो घोडो अश्वमेधाक सदां सोडिल्लो ! आज कोण चालुक्क्यांचीं धाड आयली ! फाल्यां राष्ट्र· कुटांची ! परां यादव ! अवेरां विजयनगरकार ! त्या भायर मुसलमान, त्या भायर फिर्गी !... अस्ल्या सदांच्या घालामेलींत, सदांच्या जव जाळांत तानीं भाषेची उप्राजना केली ना, तातूंत काव्य बरैलें ना, ग्रंथ रचले नात, म्हण तांचो अन्याय न्हय. तर सगळीं राज कीय घोरणां राखून आपली बसका तांकता तंवर, तांकता तिल्ली घट्ट बशीन मोगाचे भाषेक तिल्याच मोगाच्या जाग्यार-माज· घरांत- राखून दवल्ली हेंच भोव जालें. म्हण्टकीच ती अनास्था आजकालची न्हंय, हें दिसून यतलेंच.

राजाश्रयाबगर भास आनि धर्म चांडाक येना चड जाल्यार तगोन धर्येत असहकार कर्ता कर्तांच मराठि भाषेक उनिवेर्सिदादींत लकांक उगीच पळेनात !

इतलें आसून कानडी भास गोयांत पाळां घेवंक पावली ना ती पावली ना. मराठीन मात तें काम सहज केलें. इतलें न्हंय पस. त्याचि, घर्चे हिशेब बरैपांत गोंय कानडी म्हणचेलो जी येक लिपी साष्टींत, व्हडल्या गोयांत, बार्देसांत खंय खंय फाटल्या राज. वटीच्या स्मारकाभावेन तग धोन्न राविल्लि तिकाय देवनागरीन आनि मोडीन केन्नां खोंटावन वडैल्या. हो मुद्दो विचार करिसो असा.

मराठी भास गोंयांत केन्नापासून रिगली म्हणपाचें सारकें समजना. तरीं पुण पांच सातशीं वर्सांपासून ती हांगा उजळ माथ्यान वावुरता अशें म्हळ्यार चूक जांवची ना. मराठीचो आद्य कवि मुकुंद राजाक धोन्न मोरोपंत लेगीत मराठींत जें जें काव्य पिकलां तें सगळें गोयांत खपलां आनि तांनें तें जिरैलां; अर्विल्लें गद्य पद्य वाङ्मय तर वि· चारूंक नाका.

हें अशें जावपाक म्हाका दिस्ता गोमां· तकी आनि मराठी भाषेंतलें साम्य आनि संत कवींच्या वाणीचो तिका आशिल्लो उपारो हेंच आसूं जाय. गोमांतकांतलें पुर्विल्लें काव्य किंवा ग्रंथ खंयच मेयणात. म्हण्टकी तिजे पुर्वील सरूप कळूंक मार्ग ना. परंत गोयांत ज्या केन्ना मराठी भास रिगली, तेन्ना तिचें स्वागत हांगा आपुलकेचे भावनेनच जाल्लें जांवक जाय. मराठीचे चड पुर्वील सरूप पळौंक गेल्यार तें गोमांतकी भाषेच्या सरुपा· कडेन मेयटें दिस्ता. म्हण्टकी मराठी म्हण्टात ती बरैचेली गोमांतकी आनि गोमंतकी म्हण्टात ती उलैचेली मराठी असो समज- कदाचित चुकीचो- चडपुर्वील काळापासून जाल्लो जांवये. (चलता)

भारत-संरक्षक-निधि

मागील जमा.	१९५ रु.
श्री विठ्ठल सुर्लीकर, कालापूर	१ रु.
वे. शा. सीताराम केशव फडके कालापूर	१ रु.
श्री. कृष्ण नारायण भट, जांवावली	१ रु.
,, विनायक ज. मणेरकर, म्हापसें	३ रु.
,, शंभू यशवंत कळंगूटकर, पणजे	३ रु.
,, लक्ष्मण वि करमळकर, पणजी	२ रु.
,, वैकुंठ पुंडलीक डांगी, म्हापसें	२ रु.
,, सदाशिव वांदोडकर, म्हापसें	२ रु.
,, अर्जुन वा. कर्पे, म्हापसें	१ रु. ८ आ.
,, वामन वि. कर्पे, म्हापसें	१ रु.
,, मंगेश कृ. धुमे, कुंभारजुवें [कै. कृष्ण शे. धुमे यांच्या स्मरणार्थ]	१ रु.
(चालू) जमा	२१३-८-०

अस्पृश्यता व लोकमत

ह्या सदरांत अस्पृश्यतेसंबंधीं सर्व तऱ्हेचें लिखाण प्रसिद्ध करण्यांत येईल. अस्पृश्यतेविषयीं लोकजागृति व्हावी व लोकमताचा वारा कसा वाहत आहे हेंहि समजूत यावें असा दुहेरी हेतू हें सदर देण्याच्या बुडाशीं आहे. सं. भा.

पर्वतीची पुनरावृत्ति

मडगांवच्या युवक संघानें पूर्वी प्रसिद्ध केल्याप्रमाणें पूर्वास्पृश्यांच्या दिंडींत भाग घेऊन गेल्या कार्तिक शु त्रयोदशीच्या सुमुहुर्तानें अखिल गोमांतकाला एक अनुकरणीय उदाहरण घालून दिलें. हिंदुधर्माच्या आणि हिंदु राष्ट्राच्या उन्नतीस अस्पृश्योद्धाराची किती आवश्यकता आहे ह्याची जाणीव सुशिक्षित तरुणांना होऊन चुकली असून मूलभूत मानवी हक्क आपल्या पूर्वास्पृश्य बांधवांस अर्पण करण्यास गोमांतकीय जनता उत्सुक आहे याचें प्रत्यंतर या दिंडीमुळें सामान्य जनतेस येऊन चुकलें आणि कोणत्याहि महान संकटास न जुमानतां हा तरुण वर्ग स्वराष्ट्रोद्धार केल्याशिवाय राहणार नाहीं ह्याची सर्व जगाला खात्री पटली.

कोणत्याहि राष्ट्राचें भावी भवितव्य त्या देशांतील तरुणांच्या कर्तबगारींत सांठविलेलें असतें. जगाचा इतिहास हेंच तत्त्व कंठरवानें ओरडून सांगत आहे. आस्ट्रियाच्या जुलुमी सत्तेखालीं जेव्हां इटलीची अत्यंत दुर्दशा झाली तेव्हां महात्मा मॅझिनीनें तरुण इटली ही संस्था स्थापून तरुणांच्याद्वारें इटलीचा पुनरुद्धार केला. तुर्कस्थान हें राष्ट्र जेव्हां नामशेष होण्यांच्या पंथास लागलें तेव्हां अनवर बे व केमालपाशा यानीं तरुणाकरवींच त्याला नवजीवन प्राप्त करून दिलें आणि चीन देशाच्या अधोगतीच्या वेळीं डॉ. सनत्सेन आणि सेनापति चंगकैशेक यानीं तरुणांच्या सहाय्यानेंच आपल्या राष्ट्राची उन्नति केली. भारतवर्षांतील आजचा तरुण पक्षहि सामाजिक आणि राजकीय पारतंत्र्य झुगारून देऊन स्वराष्ट्रोन्नतीच्या प्रतिज्ञेनें बद्ध झाला आहे. महात्मा गांधींच्या नेतृत्वाखालीं अनत्याचारी मार्गानें राष्ट्राच्या कल्याणाचें ध्येय गांठण्यास त्यानें संकल्प केला आहे. परंतु हाच अनत्याचारी मार्ग नेहमींच कायम राहील अशांतली गोष्ट नाहीं. आधुनिक शस्त्रास्त्रांच्या जोरावर अरेराव बनलेलें परकीय सरकार आणि रूढि पिशाचानें झपाटलेले बेफाम दुराराध्य शांततेच्या मार्गानें ताळ्यावर येण्याचीं चिन्हें दिसत नाहींत.

मडगांवच्या दिंडीच्या प्रसंगीं एका आततायी माथेफिरूनें पूर्वास्पृश्यांच्या पक्षपाती जनसमुदायावर आक्रमण करून आपल्या पाशवी मनोवृत्तीचें प्रदर्शन केलें. देवालयांत प्रवेश करण्याच्या सत्याग्रहाचा संभवहि नसतां निरपराधी प्रेक्षकावर अत्याचार करणें ही अक्षम्य गोष्ट होय. बलाचा प्रतिकार बलानेंच करावा अशी अस्पृश्योद्धारकांची इच्छा असती तर सदर अविचारी इसमास तेथल्या तेथेंच शासन झालें असतें, पण अस्पृश्योद्धाराच्या महनीय आकांक्षेनें प्रेरित झालेल्या तरुणांचा मार्ग शांततेचा होता. म्हणूनच त्यानीं जाणून बुजूनच त्या अविचारी इसमाची उपेक्षा केली. कारण हिंदुधर्मांत सध्या एकीची अत्यंत जरूर आहे. एकी ही राष्ट्रहितास सदैव पोषक असते आणि हिंदुसमाजाच्या आजच्या स्थितींत तर तिची अत्यंत आवश्यकता आहे. एकीकडून हिंदुधर्मावर मुसलमानाचें आक्रमण चालू आहे आणि दुसरीकडून ख्रिस्ती लोक त्यावर हल्ले चढवीत आहेत. अशा संकटमय परिस्थितींत अस्पृश्योद्धाराचें महत्तम कार्य तरुणांना पुढें रेटावयाचें आहे. म्हणून जितकें बल जोडतां येईल तितकें जोडलें पाहिजे. मोडातोडावयास कोणास केव्हांहि वेळ लागत नाहीं. ऐक्यबल रक्षण करण्यास थोर मनाची व महनीय पावित्र्याची आवश्यकता लागते. लोकांस ताळ्यावर आणण्याचें व्रत आजन्म पत्करल्यामुळें महात्मा साक्रेटिसास विषाचा प्याला प्राशन करावा लागला व येशुख्रिस्तास सुळी जावें लागलें. जनतेला सत्यधर्माचा उपदेश केल्यामुळेंच पुण्यासारख्या ठिकाणी स्वामी दयानंदास चिखलगोळ्यांचा मार सहन करावा लागला. मग त्यांच्या दृष्टीनें अत्यंत क्षुद्र असलेल्या अस्पृश्योद्धारकांची काय कथा? देशसेवेचा मार्ग कंटकमय आहे ह्याची पूर्ण जाणीव ठेऊनच युवकसंघानें अस्पृश्योद्धाराचें श्रेष्ठ कार्य शिरावर घेतलें आहे.

कोणत्याहि विचारी मनुष्यास अस्पृश्योद्धाराचें तत्त्व कबूल असतेंच. हट्ट आणि वृथाभिमान ह्यामुळें त्याच्या अंमलबजावणीच्या मार्गांत मात्र विघ्नें उपस्थित होत असतात. आपणास पटली असतांहि पटलेली गोष्ट आचरणांत आणण्यास पक्षाभिमानच आड येत असतो. या दुराग्रहाचा जर आतां नायनाट केला नाहीं, तर जगांत हिंदुधर्माचा निभाव लागणें शक्य नाहीं. आपल्या फाटाफुटीचा फायदा घेण्यास परकी धर्माचे लोक अगदीं टपलेले असतात आणि असाच फायदा घेऊन त्यानीं हिंदुराष्ट्र आणि त्याच्या अनुषंगानें हिंदुधर्महि रसातळास नेण्याचा घाट घातला आहे; पण अजूनहि आम्हांला त्याचा उमज पडत नाहीं. आम्हीं वैश्य, तुम्हीं ब्राह्मण आणि ते क्षत्रिय ही भावना जाऊन आम्हीं सर्व मिळून हिंदु आहोंत, आमचें सर्वांचेंच हित एकाच राष्ट्रांत समाविष्ट झालें आहे आणि आमचें एक अंग जर अस्पृश्य राहिलें तर कांहीं कालानें त्या जागीं बधीरत्व येऊन तें अंग निकामी होऊन आम्हांला जाचक होईल, ही जाणीव प्रथम ठेविली पाहिजे. म्हणून 'हिंदु तितुका मेळवावा। हिंदुधर्म वाढवावा। सर्वत्र विजयी करावा। भूमंडळीं॥' हेंच ध्येय प्रत्येकानें मनांत बाळगलें पाहिजे आणि तदनुसार आचरण केलें पाहिजे. कोणी कितीहि विरोध केला आणि जंग जंग पछाडलें तरी पुढील पंचवीस वर्षांत भारतवर्षांतून अस्पृश्यतेचा नायनाट होईल यांत संशय नाहीं. कारण युगपरिवर्तन झालें आहे हें जुन्या लोकानीं लक्षांत ठेवावें. पंडित मदनमोहन मालवीयांसारखे कट्टे सनातनधर्मीय पूर्वास्पृश्यांस स्वतःच्या हातानें यज्ञोपवित अर्पण करीत आहेत. म्हणून या बदललेल्या काळांत हिंदुधर्म उज्ज्वल व्हावा अशी पुराणमताभिमानी लोकांची इच्छा असल्यास त्यानीं बदललेल्या काळास अनुसरून आपल्या आचरणांत बदल केला पाहिजे. या युगपरिवर्तनाच्या कालांत पुण्यांतील पर्वतीच्या पुनरावृत्ति ठिकठिकाणीं घडून येतील. कदाचित कांहीं लोकांस ह्या महान कार्यांत आपल्या पंचप्राणांचा होमहि करावा लागेल; पण सहा कोटी धर्मबंधु निरंतर अस्पृश्यतेंत तळमळण्यापेक्षां हा त्याग किती क्षुद्र आहे? त्यागभूमि म्हणून प्राचीन कालापासून लौकिक गाजत असलेल्या भारतवर्षांत अस्पृश्यांकरितां आत्माहुति देणारे त्यागी महात्मे निपजतालेच निपजतील. कारण मडगांवच्या पूर्वास्पृश्यांच्या दिंडींत जो अनुपमेय उत्साह दिसून येत होता तो कांहीं अवर्णनीयच होता. पवित्र भावनेनें भारले जाऊन स्वधर्माच्या उद्धारार्थ कटिबद्ध झालेले शेंकडो गोमांतकीय तरुण ज्ञानबा तुकारामाच्या घोषांत शुद्धांतःकरणानें मार्गक्रमण करितांना जो आल्हादकारक देखावा दिसत होता, तो देखावा एकस्वरानें असेंच सांगत होता कीं, आज गोमांतकांत रोवलेलें हें अमृतवृक्षाचें बीज वाढीस लागल्याशिवाय खास राहणार नाहीं. भावनेचा उगम हा अमुकच वेळीं झाला हें जरी निश्चितपणें सांगतां येत नसलें तरी तिला मूर्तस्वरूप ज्या वेळीं लाभलें तीच शुभ वेळ समजण्यांत येते आणि गेली कार्तिक शु॥ त्रयोदशी ही गोमांतकाच्या इतिहासांतील एक अत्यंत शुभवेळा आहे. या शुभमुहुर्तानें आपल्या कार्याची प्राणप्रतिष्ठा करण्याकरितां म्हापशापासून कुंकळ्ळीपर्यंत विस्तृत टापूंत स्थापन झालेल्या ठिकठिकाणच्या युवकसंघानीं आपापले प्रमुख पुढारी पाठवून मडगांवच्या युवकसंघास सक्रिय सहानुभूति दाखविली. भारतीय तरुणांनीं असाच जर नेटानें कार्यास आरंभ केला तर हिंदुधर्माकाशावर उठलेले कृष्णमेघ वितळून जाऊन या धर्माचा उज्ज्वल प्रकाश आध्रुवध्रुवपर्यंत पसरण्यास विलंब लागणार नाहीं.

व्यंकटेश विष्णु वैद्य

ही दिशाभूल नव्हे काय?

ले.— यशवंत, मडगांव.

मडगांव-गोवा येथील युवकसंघाच्या अस्पृश्यतानिवारक मंडळानें 'अस्पृश्यता निवारणाच्या कार्याला श्रीशंकराचार्यांचा पाठिंबा" या मथळ्यानें मिति कार्तिक शु• १३ शके १८५१ चें दुसरें पत्रक प्रसिद्ध केलें आहे. त्यांतील मथळा पाहून तें वाचण्याची उत्सुकता वाढली व तें पत्रक वाचून पाहिलें. त्यांत अस्पृश्यता निवारक मंडळानें अस्पृश्यतेच्या बाबतींत हिंदुसमाज जी अन्याय्य व असमंजस वर्तणूक चालवीत आहे ती विचारी हिंदु, सांप्रदायिक गुरु व आचार्य, निरनिराळे पुढारी, पंचायती व महाजन, समाज आणि सभा, सारांश प्राचीन व अर्वाचीन सर्व हिंदु संस्था यानीं यापुढें ती सोडून देऊन 'हिंदु' या नांवाखालीं मोडणाऱ्या सर्व जातीशीं भेदाभेद न मानतां सार्वजनिक व्यवहार व दळणवळण ठेवावें अशी विनंति केली आहे. परंतु आश्चर्याची गोष्ट ही कीं, मथळ्यांतील श्रीशंकराचार्यांच्या नांवाखेरीज त्यांत श्रीशंकराचार्यांचें एखादें आज्ञापत्र, किंवा त्यांनीं लिहिलेल्या एखाद्या ग्रंथांतील अस्पृश्यता निवारणाला असलेला आधार वगैरे मुळींच दाखविला नाहींच शिवाय आजला हिंदुस्थानांत श्रीशंकराचार्यांचीं १०-१२ पीठें तरी असतील, त्यांपैकीं कोणत्या पीठाधिपति शंकराचार्यांचा पाठिंबा हेंहि उल्लेखिलेलें नाहीं. यावरून असाहि तर्क होतो कीं, 'स्वाक्षरी' म्हणून जें नांव प्रसिद्ध केलें आहे तें अस्पृश्यता निवारक मंडळाच्या 'शंकराचार्यांचें' असावें आणि ज्या अर्थी श्रीशंकराचार्यांचा अस्पृश्यता निवारणाला कसला आधार आहे हें दाखविलें नाहीं त्याअर्थी श्रीशंकराचार्यांचें नांव दडपून देऊन लोकांच्या डोळ्यांत धूळ फेंकण्याचा प्रयत्न सदर 'मंडळानें' केला आहे; आणि त्याबद्दलचा खुलासा श्रींच्या सप्रमाण आधारासह प्रसिद्ध होईपर्यंत तरी ही लोकांची दिशाभूल करण्यांत येत आहे असें होत नाहीं काय?

—केरी, प्रियोळ, पनवेल, चिंबल व कालापूर या ठिकाणी नमस्कारांचा प्रचार सुरू झाला असून, नवहिंदूंतील विद्यार्थ्यांनीं ह्या व्यायाम पद्धतीत बरेंच प्राविण्य संपादन केलें आहे. आज रोजीं सदरील गावांतील विद्यालयांत गीताजयंती साजरी होणार असून हेगडे देसाई, व्यं. वि. वैद्य, रामभाऊ लवंदे वगैरे गृहस्थांचीं भाषणें होणार आहेत.

—बालोन्नति-समाज केपें या संस्थेतर्फेंहि गीताजयंत्योत्सव होणार आहे.

—पणजी-नगरपालिकेच्या बागेंतील आफोंस द आल्बुकेर्कचा मुखवटा काळ्या शाईनें ज्या इसमानें 'डागला' होता त्याचा अजून पत्ता लागला नाहीं!

PONHAMOS MAOS A' OBRA!

Informam-nos que as regedorias das Novas Conquistas estão sendo consultadas sobre os melhoramentos de que necessitem as respectivas freguesias ou circunscrições.

Sabe-se, tambem, que o Governo está no firme proposito de valorisar os terrenos das mesmas N. Conquistas, promulgando para tanto medidas que, de acordo com os respectivos tecnicos, réputar necessarias.

Ora, não é tarefa facil e *barata* a de *prender ao solo* no interior das N. Conquistas individuos e familias que actualmente andam dele arredados—perseguidos pela triplice aliança do paludismo, animais daninhos e falta de segurança de propriedade—tres agentes cooperadores de desolação e morte naqueles sitios sertanejos.

Sim; na projectada empresa terá que se gastar muito dinheiro, muito mesmo.

¿ Donde virá esse dinheiro ? ¿ Do lançamento dalgum novo imposto ? Não; porque está exausta a potencia contributiva dos habitantes do pais. E é do dominio publico que o tesouro publico não é tão rico que possa fazer face aos custosos melhoramentos que se tem em vista.

¿ Que fazer, então, nestas condições tão dificeis, para se conseguir o desiderato que preocupa tanto o Governo como o povo das N. Conquistas ?

Quanto a nós, o único meio eficaz que nos resta, é a venda das matas nacionais de *Sidha* e *Vagped*—venda cujo producto bastará e até sobejará para a arquitectada missão do progresso das N. Conquistas.

Só uma coisa, porêm, se faz necessaria. Urge que, os que tem a obrigação de cooperar com o Governo nesse beneficio patriotico —o façam com a mais sincera sinceridade e com o mais desinteressado desinteresse.

Só, assim, é que seremos capazes de levantar as N. Conquistas do *marasmo e inanição* em que ao presente se torturam em grave prejuiso da riquesa natural da terra. Sim; só, assim, é que seremos capazes de operar o fomento tão ardentemente almejado.

Despresemos, pois, a nossa carateristica mania de—*muita parra e pouca uva*... e ponhamos mãos á obra!

Na India Inglesa um agente de justiça que empregasse *violencia* para com o reu no pleno tribunal, qualquer que fôsse o motivo, veria no mesmo momento a sua carreira fechada. Entre nós tudo é natural. Já cessou o dominio da razão e da verdade. Só subsistem as paixões. E temos depois pretensões para dirigentes da Opinião Pública!

HIC LATET...

Em Portaria Provincial mereceu a Comunidade de Carambolim um louvor por haver votado a verba de 5 mil rupias que a Inspecção das Comunidades solicitara da mesma para o estabelecimento de um parque e campo de experimentação agricolas.

A atitude da comunidade, embora atraisse mercê do poder, causou em nós uma grande surpreza, pois sabiamos que aquela instituição havia regeitado, vai para ano e tanto, uma proposta da Administração das Comunidades das Ilhas, solicitando a verba de 2.500 rupias para compra de alfaias agricolas modernas, identicas, talvez, ás que amanhã irão ornar o parque da iniciativa da Inspecção.

E coisa curiosa. Os componentes que aprovaram a despeza de 5.000 rupias são quase os mesmos que tinham regeitado a proposta da Administração para 2.500 rupias!!

¿O que teria determinado a reviravolta?

Hic latet anguis, dirá o nosso visinho que é forte em latim.

TUDO NA MESMA.

SO' O ZE' E' DIFERENTE

Vai para cinco anos, a Comunidade de Carambolim cedeu á Direcção da Agricultura quatro lotes das suas melhores terras cultivadas para neles se proceder ás experimentações agricolas. A concessão foi feita a pedido da Administração das Comunidades que frizava as enormes vantagens economicas que a instituição iria auferir, pelo exemplo e lição, com a existencia dentro de sua zona, duma granja agricola.

Infelizmente, porem, na pratica, a granja provou-se um monumental fracasso e se a mesma ainda continua, não é porque seja util para si ou ao público, mas simplesmente, porque a ordem é rica;isto é porque a Direcção da Agricultura dispõe de farta dotação para cobrir o deficit de todas as iniciativas neste genero. O leitor deve estar lembrado da granja de Longarbaga em Pernem.

Ora é precisamente em Carambolim que a Inspecção das Comunidades inaugura no dia 15 do corrente mes um parque de material e campo de experimentação agricolas. O programa dos trabalhos é o mesmo da granja fracassada. A repartição tecnica que vai dirigir os trabalhos é a mesmissima da granja que deu em droga. Mas entre a granja de ontem e o parque de hoje ha uma diferença. Desta feita, o Zé pagaute é o componente da Comunidade de Carambolim.

UM REQUERIMENTO

Deu entrada, ha poucos dias, na Direcção dos Serviços da Administração Civil e Politica, um requerimento dirigido ao sr. Governador Geral, em que alguns componentes da Comunidade de Carambolim pedem que sejam suspensos os trabalhos, já iniciados, da tombação das terras na posse da mesma Comunidade.

O pedido dos requerentes constitue um precedente unico na historia administrativa do paiz. O pedido é, alêm disso, um disparate, pois, por lei, a tombação dos campos comunais é obrigatoria!!

¿O que, pois, teria levado os componentes de Carambolim a solicitar a suspensão do cadastro, e, agora, meses depois de iniciado? O sr. General Craveiro Lopes que conhece esta terra milhor do que muitos dos seus filhos, tem o dever de inquirir as determinantes desta decisão tardia, deslocada mesmo, por parte dos componentes. ¿Não teria alguem logrado a boa fé dos pobres homens?

Nós bem sabemos que o pedido, como a lagrima e a asneira, é —livre. Mas há pedidos e pedidos.

PALAVRAS E OBRAS

O Governador Geral sr. Craveiro Lopes tomou iniciativa de um projecto que foi publicado no *Boletim Oficial*, aumentando os vencimentos de exercicio dos juizes de Relação e Procurador da Republica deste Estado.

Com este aumento o presidente da Relação passa a ganhar 17.863 rupias, os juizes 16.721.

E' natural que o projecto seja aprovado, dada a maioria no Conselho ser constituida de individuos dependentes do Governo a quem cabe a iniciativa do projecto.

Bem nos lembra que o sr. General Craveiro Lopes afirmara na sessão inaugural do 8.º Congresso Provincial, naturalmente com aplausos da assistencia, que qualquer tentativa tendente a agravar a nossa balança orçamental encontraria nele sempre *a maior e a mais tenaz resistencia!*!

E' CASO PARA DIZER...

O sal produzido nos concelhos de Bardez e das Ilhas, destinado á exportação, era concentrado na Vila-Nova de Curchorem, de preferencia a Mormugão.

¿Porque é que os negociantes armazenavam o mesmo producto em Curchorem?

Por duas vantagens: transporte barato e armazenagem modica.